Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (248)

Reede
7. jaanuar
1955. a.

VIII aastakäik

Kateedri osa noorte õppejõudude abistamisel

Prof. H. KADARI

Aastast aastasse täienevad meie ülikooli õppejõudude read noorte õppejõududega. Valdav osa neist, asudes pärast aspirantuuri või ka ülikooli lõpetamist kõrgema haridusega nõukogude spetsialistide ettevalmistamise vastutusrikaste ülesannete täitmisele, ei oma, ja loomulikult ei saagi veel omada selleks vajalikke pedagoogilisi kogemusi, oskusi ja vilumusi. Kuigi aspirandi töökavasse kuulub ka pedagoogilise töö praktika, siis ei ole see veel küllaldane vajalike pedagoogiliste kogemuste ja oskuste omandamiseks.

Arvestades noorte õppejõudude töös esinevaid raskusi ja vigu on tarvis senisest suuremal määral tähelepanu osutada nende abistamisele õppetöös. Arusaadavalt on siin enneköike just kateedritel täita suur ja vastutusrikas osa.

Kateedri eesmärgiks noorte õppejõudude abistamisel peab olema nende töö ideelis-poliitilise ja teoreetilise taseme tõstmine ja nendes pedagoogilise meisterlikkuse arendamine. Sellele eesmärgile peab olema allutatud nii abistamisviiside ja -vahendite valik kui ka nende kasutamise viis.

Noorte õppejõudude abistamise esimesi ja põhilisi tingimusi ja vorme on tema kaasatõmbamine kateedri õppemetoodilisse ja teaduslikku töösse. Kateedris, kus töö toimub intensiivselt, ja kateedri liikmed moodustavad ühtse töökollektiivi, osutub noor õppejõud kiiresti kaasatõmmatuks teda pedagoogiliselt ja teoreetiliselt arendavasse tööprotsessi. Seejuures on oluline mitte ainult noore õppejõu aktiivse osavõtu kindlustamine kateedri tööst, vaid ka kateedri kollektiivi osavõtu kindlustamine noore õppejõu tööst, alustades tema loengute külastamisega ja lõpetades diskussioonide ja arutluste läbiviimisega teoreetilistes küsimustes, mis tõusetuvad noore õppejõu õppe- ja teaduslikus töös.

Ei ole kahtlust, et valdav osa noori õppejõude mõistab oma mittekülla1daist küpsust pedagoogina ja tunnustab abi vajadust. Ometi on üksikuid noori, kes seda ei mõista: on iseteadlikke varatarku, oma teadmiste ja võimete ülehindajaid, on neid, kes lihtsalt «ei tule selle peale», on lõpuks neid, kes sõnades küll kinnitavad, et nad mõistavad ja hindavad abi vajadust, kuid tõeliselt suhtuvad sellesse eitavalt või on kuidagi hellad nõu ja abi suhtes.

Muide, kui kõnelda sellest, et on üksikuid noori õppejõude, keda on tarvis viia arusaamisele õppemetoodilise töö tähtsusest ja abi vajadusest selles töös, siis ei saa tähele panemata jätta, et üksikutel juhtudel võib see vajalikuks osutuda ka mõne vanema õppejõu suhtes, kes peaaegu ainult omal käel on saavutanud rahuldava või hea taseme töös ning tunnustab seepärast vaid iseseisvat tööd ja eitab igasugust abistamist üldse. Noor õppejõud peab algusest peale mõistma, et õppetöö ülikoolis on loov töö nii sisult kui ka meetodilt, ja seepärast ei või loenguteks ettevalmistamine kunagi lõppeda, kui õppejõud tahab jääda oma ülesannete kõrgusele.

Üks tähtsamaid ja vastutusrikkamaid ülesandeid on noore õppejõu koormuse kujundamine. Sageli tehakse selles veel tõsiseid vigu, kas lihtsalt ükskõiksusest või mõtlematusest või koguni seetõttu, et noorele antakse töö, millega vanemad õppejõud end sel või teisel põhjusel ei taha «vaevata». On absoluutselt lubamatu anda noorele õppejõule lugeda näiteks erikursus (või juhatada eriseminar), kui see kursus on temale võõralt erialalt ja sellest ei ole ei õpikuid, monograafiaid ega kateedri poolt koostatud programmigi. See on muidugi drastiline näide selle kohta, kuidas ei tohi talitada noore õppejõuga. Arusaadavalt ei saa sellisel juhul ka tihendatud kontroll kateedrijuhataja jt. poolt enam midagi parandada, ennem vastupidi. Ideaaline koormus noorele õppejõule-algajale, mis võimaldaks tal end arendada teoreetiliselt ja pedagoogiliselt, oleks järgmine: erikursus tema dissertatsiooni ainestikust (või 20—40 tunniline osa tema eriala üldkursusest) loengukursusena, sellele lisaks praktikumid (või harjutused ja seminarid) tema eriaines ühel ja samal kursusel mitmele rühmale. Sellele võiksid peale konsultatsioonide, arvestuste jm. lisanduda vajaduse korral näiteks mittestatsionaarsete üliõpilaste kontrolltööde retsenseerimine.

Ei tohi tähelepanuta jääda ka abi osutamine noorele õppejõule kalenderplaanide koostamisel. Vajalike kogemuste puudumise tõttu võib noor õppejõud eksida kas aja arvestustes või ka olulise eraldamisel ebaolulisest. Vead kalenderplaanis on sageli üheks põhjuseks näit. loengukursuse mahajäämuse tekkimisele. Muidugi ei tohi abi väljenduda kalenderplaani koostamises mõne vanema õppejõu poolt: plaani projekt ning projekti kriitilise analüüsi ja arutluse põhjal ka plaan tuleb lõplikul kujul koostada abistatava poolt.

Noore õppejõu abistamise peamise osa moodustab tema otsene juhendamine õppetöö läbiviimisel, eesmärgiga, kõrvaldada tema töös esinevad puudused ja vead ning tõsta tema töö taset nii sisult kui ka vormilt.

Ei ole võimalik ega vajalik siinkohal loetleda noorte õppejõudude töös esinevaid puudusi. Juhiksime tähelepanu vaid kahele äärmusele loengulise töö puudustes. Üks neist on aine elementaarne, pinnaline käsitlemine. See väljendub näiteks õpiku või koguni oma üliõpilaspõlve loengukonspektide sisu lihtsustatud ümberjutustamises või loengu ülekuhjamises näidete ja faktilise materjaliga teoreetilise analüüsi arvel. Tavaliselt on selle põhjuseks kas ebasobivalt kujundatud koormus (lubamatult suure loengutundide arvuga) või noore õppejõu ülekoormamine ülesannetega väljaspool õppe- ja teaduslikku tööd. Teinekord aga on see tingitud ka noore õppejõu teoreetilisest nõrkusest, vajaliku ettevalmistatuse puudumisest, seda peamiselt nende juures, kes otse pärast ülikooli lõpetamist on asunud tööle õppejõuna kõrgemas koolis. Teise äärmusena esineb teoreetiliselt küllaltki sügava sisu esitamine raskepärases «akadeemilises» vormis.

Et abistada noort õppejõudu, selleks on tarvis omada ülevaadet tema tööst. Kuid noore õppejõu tööga tutvumise ainsaks või ka peamiseks vormiks ei pea olema tema loengute külastamine. Peamiseks vormiks peaks olema loengutekstide ja -konspektide läbiarutamine eelnevalt loengule. Seda igal juhul tema töö esimesel aastal, aga ka hiljem, kui talle antakse mingi uus loengukursus. Loengu külastamine kateedrijuhataja ja kateedrikollektiivi poolt peab moodustama vaid täienduse sellele. Seejuures on loengule eelneva loenguteksti (konspekti) arutlusel peamiseks just loengu ülesehitus ja sisu, külastusel aga esitamise vorm (tempo, diktsioon, intonatsioon jne.).

Kuid mida peab tegema noor (samuti vana) õppejõud, kui ta loengus on eksinud? Meie arvates on siin vaid üks õige tee: parandada see esimesel võimalusel. See on tingimata vajalik kuulajate huvides. Kuid peale selle: kui õppejõud seda ei tee või ta juhul, kui üliõpilased veale tähelepanu juhivad, koguni püüab viga eitada, siis ta kindlasti kaotab autoriteedi üliõpilaste silmis.

Ei tohi kunagi unustada, et noor õppejõud võib abi vajada mitte ainult loenguis, vaid ka teistes õppetöövormides. Seepärast on õige juba enne kui ta asub ühe või teise vormi teostamisele, näiteks praktikumi või konsultatsiooni läbiviimisele, vestluse teel selgitada, kuidas ta kavatseb neid metoodiliselt läbi viia, ja anda talle tarviduse korral vajalikke metoodilisi juhiseid. Sageli see, mis vanemale õppejõule näib lihtsana ja endastmõistetavana ei tarvitse seda olla noorele õppejõule. Seepärast tuleb eelneva vestluse teel selgitada ka näiteks selliseid küsimusi nagu loenguteks, praktikumideks jne. ettevalmistamise viisid ja tehnika, näitlike õppevahendite kasutamine, aparatuuri käsitsemine, eksperimentide läbiviimine jms. Eelnev instrueerimine omab mõistagi erilist tähtsust eksamineerimise ja arvestamiste suhtes, sest siin tehtud vigu ei ole hiljem enam võimalik parandada. Instrueerimine eksamineerimise, samuti arvestamise metoodikas peab seonduma KHM vastavate määruste läbitöötamisega noore õppejõu poolt, samuti tema juuresviibimisega vanema õppejõu poolt läbiviidaval eksamil või arvestusel.

Vähe praktiseeritakse meil noore õppejõu esikloengu külastamist kateedri, samuti osakonna või teaduskonna kollektiivi poolt. Ometi on sellel külastusel ja järgneval arutlusel suur tähtsus. Kollektiiv saab sel teel pildi noorest õppejõust, tema plussidest ja võimalikest puudustest juba tema töö algmomendil, mis on aluseks noore õppejõu edaspidise arengu jälgimisel. Seega saab noore õppejõu tähelepanu juba tema töö algul juhtida esinevatele puudustele ja sellega vältida nende süvenemist.

Noore õppejõu abistamine õppemetoodilistes küsimustes toimub üldreeglina kateedri kollektiivi poolt kateedri koosolekuil ja kateedrijuhataja poolt. On tarvis, et noorel õppejõul oleks kindlustatud alati, kui ta seda vajab, abisaamise võimalus.

Eelnevas on esitatud mõningaid üldisemaid mõtteid noorte õppejõudude abistamisest kateedri poolt. On mõistetav, et abistamise üksikasjad ning sellega ühtlasi erinevused üksikasjades sõltuvad reast asjaoludest: kateedri õppejõudude ja õpetatavate distsipliinide arvust, sellest, kas ja millisel määral need distsipliinid erinevad üksteisest, õppetöö vormidest (loeng, seminar, konsultatsioon, või ka praktikumid, kursusetööd jne.), sellest, missuguste kursustega töötab kateeder. Nii näiteks oleks otstarbekohane õppejõudude arvult suuremas kateedris, mis seejuures õpetab vaid üht distsipliini, moodustada õppemetoodilise töö sektsioone ühele ja samale kursusele õpetatavaist õppejõududest.

Lõpuks tuleb toonitada, et noore õppejõu abistamine peab jääma abistamiseks, s. o. juhendamiseks ja suunamiseks. Ta ei tohi muutuda abistamise vastandiks — valmis produkti kätteandmiseks, mis paratamatult paralüseeriks noore õppejõu arenemise pedagoogina ja teadlasena.

Kasutage aega ratsionaalselt

Eksamisessioon on pingeline aeg, sest siis annab üliõpilane aru semestri jooksul tehtud tööst, mille tulemused fikseeritakse hinnete näol.

Kõige tähtsamaks eelduseks eksamite edukaks sooritamiseks ja ajapuuduse vältimiseks on süstemaatiline töö semestri jooksul. Sellest on palju räägitud ja kirjutatud, ent ometi leidub veel küllalt üliõpilasi, kes alles sessiooni ajal püüavad ülevaadet saada kohustuslikust kirjandusest ja asuvad esmakordselt läbi töötama konspekte.

Eksamite periood peab olema semestri vältel läbi töötatud materjalide kordamise ajaks. Kogu töö peab olema õigesti organiseeritud. Enneköike peab iga üliõpilane endale välja töötama otstarbeka päevarežiimi, kusjuures ei tohi piirata uneaega.

Õppimiseks tuleb luua soodsad tingimused. Ruumis, kus õpitakse, peab valitsema vaikus. Lugemistubades on see enam-vähem saavutatud. Iga üliõpilane peaks hoolitsema nii toanaabrite kui ka enda huvides vaikuse eest ka internaaditoas,

Õppima asudes peavad olema kõik vajalikud õppematerjalid käepärast, et poleks vaja õppimist katkestada. Õppimine toimugu täie pingega ja sellele järgnegu tõeline puhkus. Puhkus toimugu iga paaritunnilise pingelise töö järel 10—15-minutilise vaheajana, see aitab taastada energiat.

Tähelepanu tuleb pöörata ka õpperuumi valgustusele ja õhutamisele, sest õppimine nõrga valguse juures või ebapuhtas õhus väsitab.

Päevarežiim tuleb koostada nii, et selles oleksid ette nähtud kindlad kellaajad puhkuseks. Ka eksamisessioonil peab tingimata viibima vahetevahel värskes õhus, tegelema spordiga või külastama kino ning teatrit.

Õppematerjali läbitöötamiseks tuleb tingimata koostada plaane ja sellest ka kinni pidada. Vastasel korral võib kujuneda olukord, et kursuse algosa on üliõpilasel hästi omandatud, lõpposa aga mitte, ning eksamile minnakse lootuses, et ehk piletiga «veab».

Kui raamatuid, preparaate või muid õppevahendeid on olemas piiratud hulgal, siis peab rühm otstarbekalt ette planeerima nende kasutamise ajad, sest ainult sel teel saab iga üliõpilane oma tööd õigesti planeerida ja vältida aegaviitvat ootamist.

Üliõpilased, kasutage aega ratsionaalselt, sest see aitab kaasa eksamite edukale sooritamisele!

I. Põldvere

Valmistutakse eksameiks

5. jaanuaril algas meie ülikoolis talvine eksamisessioon.

Eesti filoloogia I kursuse üliõpilastel tuleb sooritada eksamid vene keeles ja antiikkirjanduses ning arvestused marksismi-leninismi alustes ja kehalises kasvatuses.

Marksismi-leninismi aluste arvestuse eduka sooritamise eelduseks on aktiivne osavõtt seminaride tööst. Seminaridel esinesid korduvalt sõnavõttude ja omapoolsete täiendustega üliõpilased K. Koger, M. Raudnael, M. Suurväli jt,

Praegu on kogu kursus asunud hoolikalt valmistuma eksameiks.

I. Tops

Algus on tehtud

Kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilased sooritasid peale nääripühi eksami sportmängudes. Algul tuli üliõpilastel demonstreerida eksamineerivate õppejõudude sm-te Viirmäe ja Naaritsa ees praktiliselt tehnikaelemente nii võrk- kui ka korvpallis. Eksami praktilisele osale järgnes teoreetiline. Esimestena astusid eksamilaua ette eesrindlikud üliõpilased teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär U. Jõessaar ja kommunistlik noor ning mitmekülgne sportlane H. Kariler. Andes sisukaid ja läbimõeldud vastuseid saavutasid mõlemad hindeks «väga hea». Parim hinne märgiti õpinguraamatutesse ka sportmängude eriala üliõpilastele NSV Liidu meistersportlasele E. Kitsingule ja U. Arengule.

O. Põld

MITTESTATSIONAARSED ÜLIÕPILASED JÄRJEKORDSEL EKSAMISESSIOONIL

3. jaanuaril algas järjekordne loengute ja eksamisessioon Tartu Riiklikus Ülikoolis õppivaile mittestatsionaarseile üliõpilastele. Seekord võtavad sessioonist osa ajaloo-keeleteaduskonna kõikide osakondade mittestatsionaarsed üliõpilased, matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika- ja geograafiaosakonna, õigusteaduskonna I ja II ning majandusteaduskonna I ja II kursuse üliõpilased. Lisaks sellele toimub sessioon Tallinnas majandusteaduskonna III, IV ja V kursuse üliõpilastele. Esialgsetel andmetel on mittestatsionaarsed üliõpilased õigesti aru saanud oma kohustustest. 735-st üliõpilasest, kes olid kohustatud ilmuma sessioonile registreeris end kaugõppeosakonnas juba sessiooni esimesel päeval 500 üliõpilast. Terve rida üliõpilasi, kellel oli kaaluvatel põhjustel võlgnevusi, on oma võlgnevused likvideerinud. Kui üliõpilased saavad õigesti aru oma kohustustest, siis võib arvata, et alanud talvine loengute ja eksamisessioon täidab oma ülesande ja rikastab töö kõrval õppivaid üliõpilasi spetsialistidele vajalike teadmistega.

O. Kask

OLULISED PUUDUSED

ÜTÜ ajaloo ja keeleteaduse osakonnas kulgevad ettevalmistused IX teaduslikuks konverentsiks seni ebarahuldavalt. 1. detsembriks lõpetati suurte raskustega temaatilise plaani koostamine, seejuures hilines vene kirjanduse ringi (esimees sm. Veissblat) tööplaan veelgi kahe nädala võrra. Plaani koostamisel esines veel ka see viga, et mõnede ringide esimehed suhtusid oma töösse täiesti formaalselt ja kirjutasid teemad mehhaaniliselt maha ringide tööplaanidest. Mõni nädal hiljem selgus aga, et näiteks eesti keele ringi kuuest plaanis ettenähtud tööst on tõenäoline ainult kahe töö valmimine. Ringi aseesimehe sm. Pikamäe poolt esitati plaani kollektiivne töö «ENSV rajooniajalehtede keelest». Kontrollimisel aga selgus, et juhendavale õppejõule sm. Väärile ei oldud teatatud selle töö konverentsitööde plaani võtmisest ja nüüd ilmneb, et tööd ei saada 1. märtsiks valmis.

Halb on töö ka vene keele ja kirjanduse ringis.

Vene keele ringi esimees sm. Belinskaja esitas viis teemat. Neist kahel tööl pole veel selgunud täpne pealkiri, ühel puudub juhendaja ja ühe töö kirjutamine on küsitav. Kindel võib olla ainult ühe töö valmimisele, ja seda kirjutab sm. Belinskaja ise. Olukord nõuab, et vastavad kateedrid pööraksid tõsist tähelepanu oma ringide tööle.

Ka mitme teise ringi tööga on asi tõsine. Konverentsitööde valmimise käigu vastu ei ole kateedrid, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioon tundnud küllaldast huvi. Tööde tegemine kulgeb isevoolu, praegu pole neid veel üldse kirjutama asutud. Kuna jaanuaris on eksamisessioon ja sellele järgneb vaheaeg, siis saab tööde kirjutamisele asuda alles pärast vaheaega. Seega jääb töö tegemiseks praktiliselt ainult kolm nädalat, mis on täiesti ebaküllaldane teadusliku töö tegemiseks.

Et vältida konverentsi nurjumist ajaloo-keeleteaduskonna osas, peavad kõik tööde kirjutajad asuma tööle juba vaheajal. Ringide esimehed peavad juhatuse liikmete hulgast valima konverentsitöö eest vastutajad, kes kontrollivad pidevalt tööde käiku ja informeerivad sellest esimehi. Loomulikult peavad kontrollima ka osakonnanõukogu liikmed. Tuleb tõsta ka kateedrite ja ühiskondlike organisatsioonide huvi üliõpilaste teadusliku töö vastu.

M. Neithal

PARTEI ELU

Tööst partei liikmekandidaatidega

TRÜ õigusteaduskonna parteialgorganisatsioonis on arvel neli partei liikmekandidaati, kelledest kaks on poole aastase ja kaks paarikuise kandidaadistaažiga.

Nimetatud aja jooksul on teaduskonna parteibüroo kandidaatidega pidevalt töötanud: jälginud nende tööd õppeprotsessis, ideelis-teoreetilise taseme tõstmisel ja ühiskondlike ülesannete täitmisel.

Kõigile partei liikmekandidaatidele on antud täita vastutusrikkad ülesanded ühiskondliku töö alal. Nii on poliitökonoomia kateedri aspirant L. Riisenberg ÜTÜ poliitilise ökonoomia ringi vanem ja ELKNÜ TRÜ komitee liige, kus ta töötab massilise poliitilise töö alal. Tsiviilõiguse ja protsessi kateedri vanem-õpetaja V. Kelder on õigusteaduskonna ametiühingubüroo õppe-teadusliku komisjoni esimeheks, teostades ametiühingu liinis ulatuslikku tööd õppedistsipliini parandamisel. Tema algatusel on läbi viidud õigus- ja majandusteaduskonna rühmaorganisaatorite seminar, eesmärgil, parandada rühmaorganisaatorite tööd nii distsipliini kui ka kasvatusliku töö küsimustes.

Poliitökonoomia kateedri assistent sm. I. Larin töötab TRÜ ametiühingu büroos orgmassilises komisjonis. Ta valiti 1954. a. Tartu Linna II jaoskonna rahvakohtu kaasistujaks. Sageli esineb ta loengute ja vestlustega Tartu linna asutustes ja organisatsioonides.

Üliõpilane V. Lall on alates 1954. a. oktoobrist TRÜ poliitkooli lektoriks, pidades ühtlasi loenguid ka Tartu linna asutustes ja organisatsioonides.

Oma ülesandeid täidavad partei liikmekandidaadid korralikult ja huviga.

Jälgides ning pidevalt juhtides partei liikmekandidaatide tööd ning õpinguid suudame neid kandidaadistaaži möödumisel kasvatada väärilisteks parteiliikmeteks.

J. Jegorov

Elule lähemale

Järjekordselt seisab Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv eksamisessiooni ees.

Meid huvitas, mida on sellise pingerohke ja otsustava perioodi eel teinud meie ülikooli seinalehed. Kahjuks peab ütlema, et saadud pilt oli väherõõmustav.

Kõigepealt: rida seinalehtede toimetusi ei pea meie pulbitseva eluga sammu, nad on eksamid lihtsalt surnuks vaikinud. Küsimus on aga tähtis ja probleeme on siin väga palju. Selliste seinalehtede hulgas võib nimetada seinalehti «Spekter», «Tõde», «Progressiivne Farmaatsia», «Geograafi Hääl» jt. Mõnedes, tõsi küll, vilksatab mõni üldsõnaline õppeküsimusi käsitlev artikkel (tavaliselt protokoll õppetöö küsimusi käsitlevast koosolekust), aga eksamitega seosesolevate probleemide ammendavat käsitlust leidub harva.

Hea mulje jättis ajaloo-osakonna häälekandja (alusel on ekslikult märgitud ajaloo-keeleteaduskonna häälekandja) «Sõna ja Teoga». See seinaleht on aru saanud käesoleva momendi peaülesannetest ja lähtunud neist. Seejuures on seinaleht žanrilt mitmekesine (artiklid, karikatuurid, värsid), huvitav ja küllaltki nägus. I kursuse kollektiivne artikkel «Eksamite eel» on aga üks väheseid näiteid tõeliselt heast, lihtsalt ja arusaadavalt kirjutatud seinalehe artiklist. Otseselt seoses eksamisessiooniga üleskerkinud probleeme käsitleb ka keemiaosakonna häälekandja «Keemik».

Üldine moraal kõigest ülaltoodust peaks olema selge ja arusaadav: on viimane aeg asi käsile võtta, vastasel korral kaotavad meie seinalehed oma tähenduse. Seinalehed peavad andma omapoolse panuse selleks, et eksamid kulgeksid organiseeritult ja kõrgel tasemel. Seejuures tuleb seinalehtede toimetustel täie teravusega võidelda artiklite üldsõnalisuse ja ebahuvitavuse vastu. **E. Mallene**

Vilgas tegevus agitpunktis

Näituse t. nr. 22 asuvas agitpunktis toimub õhtuti vilgas tegevus. Agitpunkti juhataja kehakultuuriosakonna õppejõu sm. Tiido juhtimisel komplekteeritakse rahvakohtute valimiste ajal töötanud agitaatorite brigaadide baasil agitkollektiiv, arvestades alanud eksamisessiooni. Agitbrigaadidele tehakse teatavaks nende tööpiirkonnad.

Tuleval nädalal on kavas korraldada agitaatoritele konsultatsioone vastavalt valijate kodudes ette nähtud vestluste temaatikale, kusjuures vajalik kirjandus on agitaatoritele tutvumiseks välja pandud agitpunktis.

Agitpunkti töö kohta on olemas konkreetne tööplaan, milles on ette nähtud rida loenguid ja vestlusi koos isetegevusettekannetega. Nii toimuvad agitpunktis loengud kommunistliku partei ja Nõukogude riigi rajaja V. I. Lenini elust ja tööst, nõukogude kodaniku õigustest ja kohustustest, rahvusvahelisest olukorrast ja Nõukogude valitsuse poliitikast rahva materiaalse heaolu tõstmisel.

J. Unger

TRÜ-sse kvalifikatsiooni tõstma

Neil päevil saabus Tartusse Kirgiisi Riikliku Ülikooli aspirant F. Zaitov, kes on komandeeritud meie ülikooli 3 aastaks, et siin õiendada eksamid ja teostada kandidaaditöö prof F. Klementi juhendamisel luminestsentsi alal.

Kohtumiskoosolek A. Hindiga

Fr. R. Kreutzwaldi nimeline kirjandusmuuseum, TRÜ ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring ning EN Kirjanike Liidu Noorte Autorite Koondise Tartu osakond korraldavad täna, 7. jaanuaril algusega kell 19 keemiahoone ringauditooriumis kohtumiskoosoleku meie silmapaistva proosakirjaniku Aadu Hindiga.

Koosolekul tuleb arutlusele romaani «Tuuline rand» II osa, mille kohta esinevad sõnavõttudega kirjandusteadlane L. Raud ja keeleteadlane Ed. Vääri. Sõnavõtuga esineb ka autor.

E. Teder

Kommunistlikud noored ÜTÜ ringide aktiivseks jõuks

Üliõpilaste osavõtt teaduslike ringide tööst on võtnud võrdlemisi laialdase ulatuse. Enamik noortest teadusehimulistest on suuremal või vähemal määral seotud mõne sellekohase ülesandega. Selle tulemusena on TRÜ ÜTÜ viimaste aastate jooksul suutnud tunduvalt kaasa aidata uute spetsialistide kaadri ettevalmistamisele ning teda peetakse praegu üheks paremini töötavaks ühinguks üleliidulises ulatuses.

Edusammude kõrval esineb meie ringide töös aga veel küllaltki vigu ja puudusi, mis muuseas kõnelevad ka komsomoliorganisatsiooni mitteküllaldasest abist ÜTÜ-le. Kas võime kõnelda normaalsest tööst, kui mõnedes ringides just kommunistlikud noored on jäänud ükskõikseiks pealtvaatajaiks (farmaatsiaring) ja väidavad, et nad polegi iseseisvaks tööks kõlblikud, või jälle piirduvad vaid paljusõnaliste lubadustega (vene keele ring), võtmata seejuures midagi ette oma passiivsuse likvideerimiseks?

Komsomoliorganisatsiooni esmaseks ülesandeks üliõpilaste teadusliku töö järjekindlal abistamisel on seepärast eeskätt olukorra saavutamine, kus kommunistlikud noored etendaksid ÜTÜ ringides juhtivat ja mobiliseerivat osa. Alles siis võime hakata kõnelema meie ringide tegevuse korrapärasest kulgemisest ja komsomoliorganisatsiooni autoriteedi kasvust.

Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja viia töö raskuspunkt komsomoligruppidesse. Seni on grupid liig vähe tegelnud küsimusega, kuidas nende liikmed, samuti õpperühma ülejäänud üliõpilased võtavad osa teaduslike ringide tööst ja täidavad seal neile antud mitmesuguseid ülesandeid. Pahatihti ei teata gruppides näiteks töödistsipliini rikkumistest ringides, ei osutata ringide juhatustele otsekohest abi distsipliinirikkujate korralekutsumiseks. Ometi on just sellel alal abi andmise võimalused komsomoliorganisatsiooni poolt kõige suuremad ja efektiivsemad. Üheski komsomoligrupis pole üles tõstetud selliste kommunistlike noorte personaalküsimust, kes korduvalt jätavad täitmata oma ÜTÜ-alased ülesanded, kuigi selliseid juhuseid on üsna tihti esinenud. Samuti tegelevad osakondade bürood lubamatult vähe üliõpilaste teadusliku töö küsimustega, jättes need ainult ringide juhatuste ja osakonnanõukogude ülesandeks.

Suure ja tänuväärse töö saavad komsomoligrupid ära teha ÜTÜ töö propageerimisel nooremate kursuste üliõpilaste seas. Siin tuleb ülesande lahendamisele asuda tihedas koostöös kateedrite ja ringide juhatustega, selgitades ühelt poolt, millised on I ja II kursuse üliõpilaste soovid, ning teiselt poolt, milliseid võimalusi pakub ring töötamiseks noorematele kursustele.

Alles sellise hoolsa ja pideva tööga suudavad meie kommunistlikud noored tõusta ÜTÜ ringide aktiivseks jõuks ning tõmmata endaga kaasa kõiki teisi üliõpilasi.

A. Liim

Kehakultuur ja sport

Suusaspordi hooaeg on alanud

Tartu Riikliku Ülikooli suusasportlastel seisab seljataga suusaspordi tõsisem osa — sügistreening. Selle perioodi kokkuvõttena esineti edukalt ja võideti novembris Tartu suusatajate murdmaajooksu esivõistlused. Meie kollektiivi kuuluvatest Eesti NSV 1954. a. meistritest U. Aavolast, U. Kajakust ja S. Teesalust ei jäänud treeningutel palju maha R. Laante, L. Roostar, T. Karu, G. Allik, H. Lehiste ja S. Kliss.

Astunud uude aastasse jätsid meie suusatajad seljataha juba kaks tuleproovi ka lumel: 26. detsembril toimunud Tartu avavõistlused ja 2. jaanuaril Toome nõlvakui aset leidnud suusavõistlus.

Heites pilku nende võistluste tulemustele tuleb märkida, et TRÜ naissuusatajaist oli parimaks Eesti NSV meister Erna Abel, kes võitis mõlemad võistlused. Temale kõige ligemale jõudis S. Kliss, kellele järgnesid S. Teesalu, S. Ehlen ja M. Käbin. Suusatajate kollektiiviga kindlamat ühinemist ootame aga seniselt Viljandi tugevamalt suusatajalt M. Kivistelt. Murdmaasuusatajatest on praegu paremad R. Laante, T. Karu, ja H. Lehiste. Kahe võistluse kokkuvõttes saavutasid nad Tartu osas vastavalt kolmanda, neljanda ja kümnenda koha, mis ei ole päris rahuldavaks tulemuseks.

Slalomis on edukamalt esinenud T. Karu, kes esimesel võistlusel tuli teiseks, viimasel aga saavutas esikoha. Naistest esines slalomis sama edukalt S. Teesalu. Mõlemal võistlusel saavutas III koha K. Orviku.

Võistkondade koostamisel osavõtmiseks NSVL kõrgemate koolide ja ENSV ametiühingute esivõistlustest, millised toimuvad üheaegselt, selgus, et suusahüppajate ja slalomistide arv on meie õppeasutuses veel liiga väike eduka esinemise kindlustamiseks. Slalomistide ettevalmistamist takistavaks põhjuseks on vastava varustuse puudumine kaubandusvõrgus. Varustuse praeguse seisu juures ei suudeta varustada isegi olemasolevaid slalomiste, rääkimata noorest järelkasvust. Suusahüppajate ettevalmistamise raskuseks on hüppemäe puudumine Tartus. TRÜ suusatajad asusid käesoleval sügisel küll ühiskondlikus korras staadionile hüppemäge ehitama. Tööd arenesid esialgu edukalt ja mullatööd lõpetati peatselt. Tööde lõpetamiseks vajaliku pultmaterjali taotlemisel esines aga takistusi, mistõttu suusahüppemäe valmimine viibib, mis omakorda takistab treeningu läbiviimist.

Eeloleval nädalavahetusel seisab TRÜ suusasportlastel ees kollektiivi au kaitsmine linna esivõistlustel, järgmisteks tuleproovideks on NSVL kõrgemate koolide esivõistlused ja FNSV ametiühingute esivõistlused.

O. Allikas

Teadusliku uurimistöö organiseerimisest

Toimetuselt: Autor teeb ettepaneku vaadelda reas artiklites mitmete kateedrite teaduslikku uurimistööd ja läbiviidud analüüsi põhjal teha vastavad järeldused selle edaspidiseks parandamiseks. Materjalid avaldatakse diskussiooni korras.

Möödunud aasta kokkuvõtted on tunnistuseks tähelepanuväärsest edusammust meie sotsialistliku ühiskonna arengus. Nende kokkuvõtete valgusel kerkivad alanud aastal meie ette üha tähtsamad ning keerulisemad ülesanded, mille täitmisel on ülikooli kollektiivil eriti ulatuslik ja vastutusrikas osa. Ülikool ei või piirduda ainult õppe-kasvatusliku tööga. Tema ees seisavad rohkearvulised ja mitmekesised ülesanded teaduse, tehnika ja rahvamajanduse edasise vääramatu tõusu teel. Ülikooli koondatud erialade erandliku mitmekesiduse tõttu on need ülesanded palju laiemad ja keerulisemad teiste üksikute teadusharudega tegelevate või rangelt spetsialiseeritud teaduslike kollektiivide ees seisvaist ülesandeist.

Kas ülikoolis seisab töö selles suhtes vajalikul kõrgusel? Sulgemata silmi tegelikkuse ees, tuleb öelda, et jääb veel väga palju teha. Teadusliku uurimistöö plaanis on märgitud suur arv sügavaid ja vajalikke nii teoreetilisi kui ka eksperimentaalseid uurimusi. Siiski pole veel organiseeritud keerulisemate probleemide kompleksset läbitöötamist. Ka katsete tehnika on paljudel juhtudel lubamatult madalal tasemel. Ei pöörata vajalikku tähelepanu mitmekülgsete objektiivsete kaasaegse teaduse ja tehnika tasemele iseloomulike uurimismeetodite kasutamisele teaduslikes töödes.

Rääkides katsete tehnikast on loomulik esimeses järjekorras peatada mõningatel matemaatika-loodusteaduskonna töödel. Siia koondatud suure arvu kateedrite ees seisavad näiteks Eesti NSV looduse ja tootlike jõudude uurimise tähtsaimad probleemid. Selle mitmekülgse ülesande täitmisest, mille praktilist tähendust on raske üle hinnata, võtavad jõukohaselt osa geoloogia-, geograafi-, füüsika- ja keemiakateeder ning rühm kateedreid, kes tegelevad meie vabariigi taimkatte ja loomastiku uurimisega ning nende ümberkujundamise probleemidega.

Esimeseks ja põhiliseks puuduseks töö organiseerimisel nende probleemide alal tuleb pidada üksikute nende alla käivate teemade koordinatsiooni puudumist. Sellist koordineerimist võiks ja peaks ellu viima kollektiivselt kateedrite juhtivate jõududega. Resultaadina võiks siin oodata peale teemade endi ratsionaalse valiku, iga teema õige erikaalu ja soovitava suuna kindlaksmääramise ka sageli erinevates kateedrites töötavate teostajate tiheda omavahelise loomingulise sideme määratlemist.

Koordinatsiooni piisamatust võib illustreerida kahe näitega. Esiteks langes selle puudumise tõttu tähelepanusfäärist välja selline tähtis teema, nagu põlevkivi, ühe vabariigi põhilise materiaalse ressursi uurimine. Tõsi, 1955. aastaks on antud teemal lülitatud tööplaani mitu uurimust anorgaanilise ja analüütilise keemia kateedris. Esimeses kateedris vaadeldakse põlevkivi põlevat osa (teostaja V. Mikkal), analüütilise keemia kateedris aga nii põlevat (teostaja assistent K. Kasemaa) kui ka mineraalset osa (teostajad vanem-õpetaja E. Männik ja 4. diplomandi). Siiski on ka see tööplaani täiendus juba hilinenud ja võib vaevalt kulgeda edukalt kui töid ei täideta ülikooli geoloogiakateedri ja EPA mullateaduse kateedri osavõtul. Peale selle oleks töödes põlevkivi põlevast komponendist soovitav orgaanilise keemia kateedri osavõtt.

Teiseks ebaküllaldase plaanilise koordinatsiooni ja üksikute kateedrite töötajate vahelise tiheda sideme puudumise näiteks tuleb pidada nelja dissertatsioonitöö lubamatut mahajäämust anorgaanilise keemia kateedris (täitjad õppejõud A. Suit, R. Tani, L. Johanson ja K. Haldma). Tööde teemaks on rea Eesti NSV pinnase mikrokomponentide jaotus. Teemat tuleb lugeda aktuaalseks selle tähtsuse tõttu, mida omavad mikrokomponendid põllumajanduses, mahajäänuks aga juba üksi sellepärast, et kogu Liidu kohta on koostatud pinnase geokeemiline kaart ja valgeks laiguks sellel on peaaegu ainult Eesti NSV. Märgitud neljal teemal puudub vaid praktiline suund. Ühtse plaani üksikute kateedrite vahelise tihedama sideme puhul võiks selline suund kergesti teostuda kas sideme abil zooloogia- ja botaanikakateedriga või vastupidi, geoloogia- ja mullateaduse kateedriga. Esimesel juhul on jutt mikrokomponentide mõjust maa taimestikule või loomastikule, teisel juhul vaatluste seos pinnaste geneetiliste tüüpidega, mis on Eesti NSV-s küllaltki hästi läbi töötatud. Keemiku vaatekohast näib viimane suund loomulikum kui mitmesuguste keemiliste elementide migratsiooniseaduse illustratsioon pinnase struktuuri piirides olemasoleva füüsikalis-keemilise olukorra juures.

Viimane toodud näide, mis käib keemia-alaste tööde kohta mikrokomponentide kindlakstegemisel ja määritlemisel, iseloomustab ka paljude ülikooli teaduslike tööde teist puudust. See seisab eksperimentaalse tehnika mahajäämuses ja nimelt — praktiliste kogemuste ja vastava aparatuuri puudumises kaasaegsete füüsikalis-keemiliste uurimismeetodite jaoks. Selle all kannatab ka analüütilise keemia kateeder, kus samuti rida töid põhineb mikrokomponentide osa täpsel registreerimisel või nende kvantitatiivsel määramisel. Siia kuuluvad tööd tahke keha luminestsentsist (teostajad assistendid Konsin, Madisson ja Kanter ning aspirant Truus), samuti ka mitmesugused kohaliku mineraaltooraine uurimise ülesanded, mida täidavad diplomandid ja ÜTÜ ringid.

Kateedrite ebaküllaldast tehnilist varustamist, kaasaegse aparatuuri puudumist neis võib panna ülikooli juhtkonna süüks vaid osaliselt, nimelt üksikule kateedrile mittejõukohase varustuse hankimise osas. Siia kuulub näiteks küllalt heakvaliteedilise destilleeritud vee puudumine keemiahoones. See asjaolu seob tegelikult käed keemikutel. Praegu olemasoleva vee juures ei saa olla juttugi tööst mikrokomponentidega, Mis puutub väiksema varustuse soetamisse, siis peaksid siin rohkem initsiatiivi üles näitama tööde teostajad ja nende juhendajad.

Käesolevate märkmete autor kuulub keemikute hulka; püüdes olla enda suhtes siiras on ta sunnitud ütlema, et tehnilises mahajäämuses oleme süüdi peamiselt meie ise.

Dots. **Moskvin,**
TRÜ teadusala prorektor

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Х. Кадари — Роль кафедр в оказании помощи молодым преподавателям.

И. Пыльдвере — Используйте время рационально.

М. Нейталь — Существенные недостатки.

И. Егоров — О работе с кандидатами в члены КПСС.

Э. Маллене — Ближе к жизни.

А. Лийм — Комсомольцы должны стать активной силой в работе кружков СНО.

Москвин — Об организации научно-исследовательной работы.

О. Алликас — Начался сезон лыжного спорта.

Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 04311 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 27

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (249) Reedel, 14. jaanuaril 1955. a. VIII aastakäik

Pärast tööd puhkus

Eksamisessioon on lõppemas. Esialgsed kokkuvõtted räägivad sellest, et meie kollektiiv on põhilises osas oma ülesannetega toime tulnud ja võib töömehe tundega minna peatselt algavale õppevaheajale.

Talvine õppevaheaeg on üliõpilastele võimete värskendamise perioodiks, et vaimselt puhanuna järgmisel semestril asuda veelgi pingsamalt õppe-teadusliku ja ühiskondliku töö ülesannete täitmisele. Sellepärast tuleb üliõpilastel endil, ülikooli juhtkonnal, eriti aga ühiskondlikel organisatsioonidel pöörata tõsist tähelepanu talvevaheaja sisuka ja mitmekülgse veetmise organiseerimisele. Selleks on olemas kõik võimalused. Just siin tuleb komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonil, nende komiteedel olla initsiaatoriteks. Talvevaheaja organiseeritud läbiviimiseks peab kaasa tõmbama laia aktiivi ja andma talle konkreetsed juhised. Sisukaks puhkuseks kõigi vajalike tingimuste ärakasutamine ja planeeritud ürituste elluviimine omavad praegu keskset kohta töös.

Üheks vormiks meie noortele puhkuse organiseerimisel on nende suunamine puhkekodudesse ja sanatooriumidesse. Käesoleval talvevaheajal siirdub enam kui 20 üliõpilast Haapsalu, Pärnu jt. puhkekodudesse või sanatooriumidesse. Muidugi on see meie kollektiivist väikest osa haarav üritus. Kõige ulatuslikumat osavõttu võimaldavaks puhkuse vormiks on aga tegelemine talispordiga. Suusatamiseks või uisutamiseks on võimalused olemas kõikjal. Tartus talvevaheaega veetvate üliõpilaste käsutuses on meie uisu- ja suusabaas botaanikaaias. Ühiskondlikel organisatsioonidel on vaja kindlustada nende võimaluste kasutamine ja organiseerida ka seni talispordist eemalejäänud üliõpilaste osavõtt sellest aktiivse puhkuse vormist.

Eriti vajalik on siin komsomoligruppide ja ametiühingurühmade initsiatiiv. Komsomoligrupi eeskujuandvast initsiatiivist räägivad kehakultuuriosakonna II ja III kursuse kommunistlike noorte kogemused. Juba varakult planeeriti ja tehti ettevalmistused 12-päevaseks agitatsiooni suusamatkaks Lõuna-Eestisse. Möödunud puhkepäeval asusid matkajad teele ja teatavad nüüd, et huvitavamalt ja paremini ei saagi veeta talvevaheaega.

Kas meil pole võimalik organiseerida ka teistes teaduskondades selliseid üritusi? On. Tarvis on vaid algatust. Huvitavaks kujunes ka näit. väljasõit suuskadel šeflusalusesse kolhoosi. Komsomoli- ja ametiühingukomitee on alustanud ettevalmistusi talvevaheajal suuskadel väljasõidu organiseerimiseks Vellaveresse, kus on ka peatumisvõimalused. Tarvis on alustatud üritus viia lõpule, haarates kaasa võimalikult rohkem üliõpilasi. Oleks isegi soovitav organiseerida võistlus parima suusamatka grupi nimetusele ülikoolis. Selline üritus innustab üliõpilasi tegelema spordiga, karastab neid füüsiliselt. Kõik suuskadelei See eesmärk on vaja saavutada, et veebruaris-märtsis toimuvaist linna noorsoo talvistest sportmängudest võtaks osa eranditult iga meie üliõpilaspere liige. Tegelemine talispordiga on iga noore austavaks kohustuseks. Üliõpilasi innustab selleks veelgi rohkem eelseisev suursündmus: NSV Liidu kõrgemate koolide talvise murdmaasuusatamise võistluste läbiviimine meie Kääriku õppebaasis alates 28. jaanuarist.

Arutades talvevaheaja veetmise küsimust peavad ELKNÜ TRÜ komitee ja komsomoligrupid osutama tähelepanu ka teistele üritustele. Reas komsomoligruppides on võetud vastu otsused tutvuda 1—2 ilukirjandusliku või pedagoogilise teosega ja valmistuda aruteluks järgmisel semestril. Nii tutvuvad geograafiaosakonna II kursuse, majandusteaduskonna II ja rida teiste kursuste üliõpilasi A. Makarenko teosega «Lipud tornidel».

Talvevaheajal avanevad võimalused ka sidemete tihendamiseks vabariigi keskkoolidega, abi osutamiseks kolhoosidele jne.

Meie ülikooli vanemate kursuste üliõpilaste üheks austavaks ülesandeks on aidata kaasa keskkooli lõpetajatele õige elukutse valikul ja tutvuda kodukoha keskkoolis õpetajatena töötavate meie ülikooli lõpetanud seltsimeeste tööga. Seni on ligi 50 üliõpilast avaldanud soovi esineda keskkoolides ettekannetega õppimisvõimalustest ja -tingimustest TRÜ-s.

Väljapoole Tartut siirduvaile üliõpilastele on austavaks ülesandeks võtta osa oma kodukoha ühiskondlikust elust. ELKNÜ komitee suunas talvevaheajaks lektoritegrupi liikmeid esinema loengutega, samuti antakse ülesanded 50 üliõpilasele esinemiseks loengute ja vestlustega valimiskampaanias; rida Tartusse jäävaid üliõpilasi aga lülitub agitaatoritena ja teiste ülesannete täitjatena valimiseelsesse töösse. On vaja kiiresti lõpetada vastavad ettevalmistustööd, arvestada üliõpilaste võimalusi nendest üritustest osavõtmisel. Ühe praktilise ülesande täitmine talvevaheajal on võimalik igal üliõpilasel ja selline ülesanne, nagu kolhoosi seinalehe väljaandmine, komsomolikoosoleku läbiviimine, spordikollektiivi abistamine jne. ei saa kellelegi muutuda koormavaks,

Keskset kohta Tartusse jäävate üliõpilaste vaba aja veetmisel omab talveklubi, mis alustab tööd peahoones alates 20. jaanuarist. Ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonil tuleb muuta talveklubi kohaks, mis loob kõige soodsamad võimalused puhkuseks. Klubi korralikuks sisustamiseks, ajakirjanduse, raadio, mitmesuguste mängude (malendid, lauatennis, piljard jt.) kasutamiseks on olemas võimalused. Kuid sellest on vähe. On vaja komplekteerida talveklubi juhatus vastutustundega seltsimeestest, koostada ürituste plaan, teha see teatavaks üliõpilastele. Eelmistel aastatel esines just sel alal kõige suuremaid puudusi.

Talvevaheaja veetmine kujuneb ainult siis tõeliselt sisukaks puhkuseks, kui iga kollektiivi liige tunneb oma vastutust talle antud ülesannete täitmise eest, oma ning seltsimeeste sisuka talvepuhkuse veetmise eest.

Valimiste eel

Agitatsioonitöö ülesanded

Teispäeva õhtutundidel kogunes TRÜ šeflusalusesse agitpunkti Näituse t. 22 arvukas agitaatorite kollektiiv, et kuulata TRÜ parteiorganisatsiooni sekretäri sm. Kalitsa ettekannet agitatsioonitöö ülesannetest Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimiste eel. Sm. Kalits oma ettekande algul peatus lühidalt agitpunkti saavutustel möödunud rahvakohtute valimistel, näidates aga ühtlasi, et veelgi paremate tulemuste saavutamist takistas paljudel juhtudel ka küllaldaste kogemuste puudumine. On vaja, et sm-te Rooksi, Kerese, Kuusiku, Tähepõllu, Tiido ja paljude teiste paremate agitaatorite kogemused saaksid omaseks kogu kollektiivile.

Eelseisvate valimiste ettevalmistumisse tuleb kogu agitkollektiivil suhtuda veelgi tõsisemalt, sest nendel valimistel valitakse riigivõimu organid, kes otseselt asuvad juhtima meie igapäevast pulbitsevat nõukogulikku elu.

Agitatsioonitöö valimiste eel peab veelgi tugevdama meie rahva ideelis-poliitilist ühtsust, tõstma meie rahva poliitilist ja tööalast aktiivsust, mobiliseerima kõik jõud suurte majandusplaanide täitmiseks ja ületamiseks.

Valimiste-eelse agitatsioonitöö põhiliseks vormiks on agitaatorite vestlused. Vestluste temaatika peab olema mitmekesine. Sise- ja välispoliitikat puudutavate teemade kõrval ei tohi unustada ka teisi küsimusi. Agitaator peab selgitama meie partei suunda võitluses bürokratismi vastu, võitluses terve eluviisi eest. On vajalik valijaile näidata ka, milleks on tarvilik käimasolev administratiivaparaadi koondamine, inimeste suunamine tootvale tööle.

Materjale vestluste ettevalmistamiseks leiab agitaator ajakirjandusest, suureks abimeheks on siin ka brošüür «Abiks agitaatorile».

Agitaator peab tundma oma valijaid, teadma nende tööalaseid saavutusi, mõistma nende huvialasid, lähenema neile individuaalselt. Ainult sellisel juhul saab võimalikuks side agitaatori ja valija vahel ning agitatsioonitöö omandab tõelise sisu.

Agitatsioonitöö ainuvormiks ei tohi olla vestlus. Agitaator peab kasutama ka selliseid agitatsioonitöö vorme, nagu on seda üritused agitpunktis, kino- ja teatri ühiskülastused jpt.

Agitbrigaadide töös on tarvilik täpne arvestus, milleks agitaatoritel ja brigadiridel tuleb pidada märkmikku.

Koosoleku lõpul jagas agitpunkti juhataja sm. Tiido agitbrigaadidele välja täpsed tööülesanded ja tutvustas agitaatoreid agitpunkti ürituste plaaniga.

J. Unger

Esitati kandidaate valimiskomisjonidesse

11. ja 12. jaanuaril toimusid ülikoolis koosolekud, kus üliõpilased, õppejõud ja teenistujad esitasid meie kollektiivi tublimate esindajate kandidatuurid eelseisvate valimiste valimisjaoskondade komisjonide koosseisu. Nii esitati arstiteaduskonna, kehakultuuriosakonna ja ajaloo-osakonna õppejõudude ja üliõpilaste poolt sm-te A. Villi, N. Kutti, J. Konksu, V. Mandeli, A. Kliimani jt. kandidatuurid. Sõna võtnud seltsimehed iseloomustasid kõiki ülesseatud kandidaate kui tublisid töötajaid ja ühiskondliku töö aktiviste.

Matemaatika-loodusteaduskonna, õigusteaduskonna, filoloogiaosakonna ja administratiivtöötajate ühisel koosolekul esitati jaoskonnakomisjonide koosseisu sm-te Rätsepa, Russaku, Moora, Kongo, Maaroosi, Variku, Pähna jt. kandidatuurid. Koosolek toetas üksmeelselt kõikide ülesseatud seltsimeeste esitamist ning avaldas veendumust, et need töötajad, keda usaldas kollektiiv, oma ülesanded ka auga täidavad. Seda veedumust aitab kinnitada asjaolu, et mitmed nendest seltsimeestest on juba varem edukalt osa võtnud vastavate komisjonide tööst.

R. Muru

Lõpetame eksamisessiooni edukalt

HEAD TULEMUSED

Geograafiaosakonna III kursusel algas eksamisessioon 5. jaanuaril. Sel päeval sooritasid füüsilis-geograafiaharu üliõpilased dotsent Elango juures eksami pedagoogikas.

Et enamik selle eriala üliõpilasi siirdub pärast ülikooli lõpetamist koolidesse õpetajateks, omab selle eriala tundmine küllalt suurt tähtsust. Kogu rühm oligi aine omandamisse suhtunud vajaliku tõsidusega, mida näitasid eksami tulemused. Nii hinnati 17 üliõpilasest 10 teadmisi parima hindega. Põhjalikke teadmisi näitasid üliõpilased V. Kenk, D. Vetik, P. Trummal, E. Kõllo ja H. Eisler.

E. Soonike

BIOLOOGIAOSAKONNAS

Bioloogiaosakonna V kursus sooritas esimese eksamina biloogia ajaloo eksami dotsent O. Mihhailovi juures. Valdav enamus üliõpilastest näitas põhjalikku ja sügavat ettevalmistust, mistõttu 22-st üliõpilasest said 18 väga head ja ülejäänud head hinded.

Praegu valmistutakse pedagoogika eksamiks.

T. Orav

EESTI FILOLOOGID EKSAMITEL

Eesti filoloogia II kursuse kollektiivile on käesolev eksamisessioon eriti pingerohke. Eksamid tuleb sooritada NSV Liidu ajaloos, eesti rahvaluules, väliskirjanduses ja ladina keeles.

Esimesena toimus eksam NSV Liidu ajaloos. Üldiselt oli üliõpilastel materjal hästi ette valmistatud. Eeskujulikke teadmisi näitasid kommunistlikud noored V. Telliskivi, V. Kruut, M. Soosaar, H. Kään jt.

Ka eksam eesti rahvaluules kulges edukalt. Väga hea hindega hinnati üliõpilaste J. Nikkeri, H. Neetari, M. Neithali jt. teadmisi.

V. Tuuling

Hoolimata paljudest raskustest, mis kerkib esile mittestatsionaarse õppimise juures, sooritas ka enamik eesti keele ja kirjanduse osakonna II kursuse mittestatsionaarseist üliõpilastest eksamid ja arvestused hästi ja väga hästi. Paremaid tulemusi on saavutanud üliõpilased E. Oja, H. Nurmiste, H. Õunap, V. Rehemaa, M. Järvekülg, K. Tamberg jt. Kõigi üliõpilaste eesmärgiks on sessioon lõpetada heade tulemustega.

M. Jüris

ARUTATI SESSIOONI KÄIKU

Poliitilise ökonoomia kateedri järjekordsel koosolekul kuulati ära õppejõudude informatsioon eksamite ja arvestuste tulemuste kohta. Nagu sõnavõttudest selgus, on üliõpilaste enamik, tänu semestri jooksul tehtud süstemaatilisele tööle, näidanud paremaid teadmisi kui eelmisel õppeaastal.

Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilaste poolt sooritatud kapitalismi poliitilise ökonoomia eksami tulemuste järgi võib märkida, et õppeedukus sellel kursusel näitab tõusutendentsi. Nii saadi 42 hindest 25 väga head ja 13 head. Sisukaid ja läbimõeldud vastuseid andsid üliõpilased Kabatskaja, Vettner, Anderson jt. Samal ajal said aga mitterahuldava hinde üliõpilased Sirg ja Lint, 4 üliõpilast said rahuldava hinde.

Arvestuste sooritamise osas konstateeriti fakti, et järjekindla töö tõttu õppesemestri vältel ei valmista arvestuste sooritamine semestri lõpul nendele üliõpilastele erilisi raskusi, sest nad on vajalikud teadmised omandanud juba semestri jooksul.

Märgiti ka, et esineb üksikuid üliõpilasi, kes alahindavad arvestuste osa eksamisessioonil, mis väljendub selles, et mõned üliõpilased ei valmistu vajaliku tõsidusega arvestusteks: arvestustele tullakse puudulike teadmistega, otsitakse juhust läbisaamiseks. Selliseid «õnneotsijaid» ei tohi soosida. Arvestuste vastuvõtmise peab suhtuma samasuguse nõudlikkusega kui eksamite vastuvõtmisse. Kui üliõpilane tuleb arvestusele mitteküllaldaste teadmistega, tuleb talle sisse märkida «mittearvestatud» ja lasta tal arvestus ümber teha selleks ettenähtud korras. See aitab tugevdada üliõpilastes vastutustunnet vastava distsipliini omandamisel. Samuti otsustati mitte lubada arvestusele üliõpilast, kellel on kas või üheski seminaris võlgnevusi.

Nagu näitavad poliitilise ökonoomia kateedri eelmise õppeaasta kogemused, olid eksamitulemused kevadel nendes õpperühmades märksa paremad, kus arvestuste vastuvõtmisel lähtuti sellest nõudest. Seepärast võitlebki kateedri kollektiiv selle järjekindla elluviimise eest.

L. Kaaramaa

Pildil: Kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilased E. Tibbo, U. Uustalu ja E. Uduvee kehalise kasvatuse teooria eksamil. Eksamineerib vanem-õpetaja A. Kalamees. **J. Ungeri foto**

Tõsise töö tagajärg

Järjekordselt on pingsale eksamisessioonile asunud arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilased. Nii on suurem osa raviosakonna üliõpilasi sooritanud eksami arstiteaduse ajaloos ja tervishoiu organisatsioonis. Tulemused näitavad, et semestri jooksul on tehtud tõsist tööd. Nii on hinde «väga hea» saanud mõlemas aines üliõpilased H. Eliso, H. Loor, K. Siska, R. Ridala, V. Roosleht, V. Sarv, E. Tormet, M. Adosson, A. Lutsuver jt. Samavõrra häid tulemusi on saavutanud ka farmaatsiaosakonna üliõpilased, kes on sooritanud eksami farmakognoosias ja ravivormide tehnoloogias. Parimaid tulemusi on saavutanud A. Jaek, R. Nigol, L. Reinart, S. Siimisker, H. Talimaa, M. Väärsi, H. Vildek jt. Pidev töö eksamisessioonil semestri jooksul omandatud teadmiste kordamisena tagab kahtlemata ka järgnevate eksamite õnnestumise.

Õ. Kask

Teaduskondade Õpetatud Nõukogus

Täna algusega kell 16 toimub TRÜ Õpetatud Nõukogu saalis ajaloo-keeleteaduskonna, õigusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna ühendatud Õpetatud Nõukogu koosolek, kus TRÜ aspirant H. Kärtner kaitseb oma väitekirja «Eesti NSV konstitutsiooni areng», taotledes juriidiliste teaduste kandidaadi teaduslikku kraadi.

PARTEI ELU

Parteiline juhtimine kehakultuuriosakonnas

Parteilise töö leninliku stiili põhijoonteks on revolutsiooniline hoog ja asjalikkus, mõtte julgus ja perspektiivi selgus, suur organiseerimisoskus, side rahvahulkadega ja leppimatu suhtumine oma puudustesse. Ainult need omadused, koos oskusega kindlaks määrata ja igapäevases töös silmas pidada põhilist lüli töös, kindlustavad õige jooksva parteilise töö juhtimise.

Ka ülikooli parteiorganisatsiooni töös esineb veel küllalt formalismi, mis avaldub paberlikus asjaajamises, kontakti puudumises teaduskondade kollektiiviga, elava organisatoorse töö asendamises istungite ja nõupidamistega, millede otsuste täitmist sageli ei kontrollita.

Siiski teeb enamus teaduskondade parteiorganisatsioonidest edusamme parteilise juhtimise stiili ja meetodi järjekindlal parandamisel. Silmapaistvamaid saavutusi sel alal on kehakultuuriosakonna parteiorganisatsioonil.

Osakonna parteiorganisatsiooni sekretär sm. Gross pöörab suurt tähelepanu tööle kaadriga nii õppekui ka majanduslike ülesannete lahendamisel. Juba eelmisel õppesemestril aitasid õppedistsipliini tugevdamisele tõsiselt kaasa sekretäri regulaarsed nõupidamised kursusekolmikutega — kursusevanema, ametiühinguorganisaatori ja komsomoli grupporgiga, kelle vastutustunne ja aktiivsus seetõttu tunduvalt tõusis. Näiteks esines I kursuse isetegevuskollektiiv hiljutisel osakonna olümpiaadil liiga väikese arvu ettekannetega, kuigi andekaid isetegevuslasi on kursusel külluses. Parteiorganisatsiooni algatusel tõsteti küsimus üles kursuse koosolekul, mis toimus poliitinformaatori juhtimisel. Siin kritiseeriti üksmeelselt ja karmilt neid kursusekollektiivi liikmeid, kes hoidusid kõrvale esinemisest olümpiaadil ning viisid seega alla kursuse näitajad.

Käesoleval momendil on kehakultuuriosakonna parteiorganisatsioon kogu oma jõu suunanud uue õppesemestri ettevalmistamisele. On koostamisel tööplaanid, kusjuures nende projektid analüüsitakse põhjalikult läbi sekretäri sm. Grossi ja vastava ühiskondliku organisatsiooni esindaja poolt, et juba ette vältida parallelismi nende töös, samuti vajalike ürituste väljajätmist. Nii on läbi arutatud näiteks osakonna ametiühingu uue semestri tööplaan.

Eriti suurt tähtsust omab osakonna õppe- ja kasvatustöö planeerimine õppebaasides. Et kindlustada normaalseid õppe- ja kasvatustöö tingimusi laagrites viibimise ajal, asus parteiorganisatsioon aegsasti võitlema õppebaaside täielikku töökorda viimise eest. Parteiorganisatsiooni oskus ühendada poliitilist ja majanduslikku tööd väljendus kogu osakonna aktiivi kaasatõmbamises selle põhilise ülesande täitmisele. Suusaspordi kateedri juhataja esitas parteiorganisatsiooni sekretärile ettekande suusabaaside kohta, milles tegi üle 20 konkreetse ettepaneku baasides esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja nende töökorda viimiseks. Viidi läbi osakonna lahtine parteikoosolek, kus kuulati ära ettekanne olukorrast Kääriku õppebaasis ja tehti ettepanekuid olemasolevate puuduste likvideerimiseks. Kontrollides pidevalt vastuvõetud otsuste ja ettepanekute elluviimist saavutaski parteiorganisatsioon õppebaasi õigeaegse töökorda viimise, kusjuures tõusis ka baasi töötajate aktiivsus ja vastutustunne neile usaldatud ülesannete täitmise eest.

Heaks näiteks parteiorganisatsiooni tööst uue õppeaasta ettevalmistamisel on fakt, et juba jaanuaris komplekteeritakse uute üliõpilaste värbamise komisjon, kes oma tööga kindlustab sisseastujate kõrge kvaliteedi. Eelmise aasta töökogemused õigustavad täielikult tõsist suhtumist sisseastujate komplekteerimisse, kuna põhjaliku ettevalmistus- ja selgitustöö tulemusena kindlustati I kursusel tunduvalt tugevam üliõpilaste koosseis, võrreldes eelmiste aastatega.

On tarvilik, et ka teiste teaduskondade parteiorganisatsioonid, kasutades kehakultuuriosakonna kogemusi, täiustaksid oma juhtimisstiili, rakendaksid õigeid meetodeid nii õppe-kasvatustöö kui ka majanduslike küsimuste lahendamisel.

M. Lõhmus

Loominguline koostöö tugevneb

Hiljuti toimus Riias Balti vabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate koolide üliõpilaste teaduslike ühingute esindajate nõupidamine, kus otsustati 1955. a. aprilli alguses Kaunases läbi viia Eesti, Läti, Leedu ja Valgevene NSV polütehniliste instituutide ja teiste kõrgemate õppeasutuste tehniliste teaduskondade üliõpilaste teaduslik-tehniline konverents.

Nõupidamisel avaldasid soovi konventsi tööst osavõtmiseks kaheteistkümne kõrgema õppeasutuse üliõpilaste esindajad. ENSV-d esindavad konverentsil delegaadid TPI-st, TRÜ-st ja EPA-st. Konverentsi töö organiseeritakse kümnes sektsioonis, oodatav ettekannete koguarv ületab saja.

Vastavalt nõupidamise otsusele tuleb TRÜ üliõpilastel konverentsil esitada kokku 7 tööd, neist üks töö ühiskondlik-filosoofilisel teemal. Füüsika sektsioonis ettekandmiseks oodatakse meilt 2—3 tööd, matemaatika-mehhaanika ja keemia sektsioonis kummaski 2 tööd, viimases üks orgaanilise, teine anorgaanilise keemia alalt.

ÜTÜ nõukogul ja juhendavatel õppejõududel tuleb aegsasti kindlaks määrata parimad tööd, millede autorid saavad õiguse Kaunases esinemiseks.

Kogumikuna kavatsetakse trükis avaldada konverentsi ettekannete lühikesed kokkuvõtted, mis konverentsi orgkomiteele tuleb esitada hiljemalt 1. märtsiks 1955. a.

Eelseisev konverents kujuneb kahtlemata suursündmuseks TRÜ täppisteadlastele ning innustab meid uutele võitudele iseseisvas teaduslikus töös.

N. Kristoffel

MIDA TEEME ÕPPEVAHEAJAL

Kuigi kestab veel pingerikas eksamisessioon, pole sugugi vara mõelda sellele, kuidas veedame õppevaheaja. See on küllaltki tähtis küsimus, sest õigest puhkusest sõltuvad teataval määral ka järgmise semestri töötulemused.

Esimesed vabad päevad kuluvad geograafiaosakonna II kursuse üliõpilastel kahtlemata selleks, et end täielikult välja puhata möödunud nädalate pingutustest. Siis jätkub vaheaeg juba aktiivse puhkusega. Eelkõige tulevad kõne alla mitmed talispordialad (suusatamine, uisutamine), eriti seoses noorsoo talispordimängudega, kus kõik tahavad kaasa lüüa. Kursuse tugevaimat suusatajat A. Kotlit ootavad vaheajal aga treeningud ja võistlused.

Aktiivse puhkuse osas on tähtis koht ka ilukirjandusel. Otsustasime kõik läbi lugeda A. S. Makarenko suurepärase teose «Lipud tornidel», et kevadsemestri algul läbi viia arutelu. See ladusas ilukirjanduslikus vormis kirjutatud teos on ühtlasi omamoodi pedagoogikaõpikuks.

Vaheaeg on sobiv ka selleks, et selgitustööga keskkoolides kindlustada järgmiseks õppeaastaks uus vastuvõtt ülikooli geograafiaosakonda. Sellist õppimisvõimaluste tutvustamist viivad läbi näiteks M. Põld Kingissepa ja E. Vikerpuu Tapa keskkoolis.

V. Astok,
geograafiaosakonna II kursuse üliõpilane

Mis ta nüüd hindeks pani?

Mõnedes teaduskondades ja õppegruppides (näit. arstiteaduskonnas) on kujunenud omamoodi tavaks rühmiti uudishimutsemine eksamiruumi ukse taga.

Tavaliselt on seesuguse luure eesmärgiks välja selgitada eksami või arvestuse taktika (missugused piletid on juba välja võetud, millised järele jäänud, lisaküsimuste iseloom jne.). Kuid seesugune piilumine (millega käivad kaasas valjud ja «vaimukad» kommentaarid) lihtsalt segab eksami-arvestuse käiku.

(Igapäevastest tähelepanekutest)

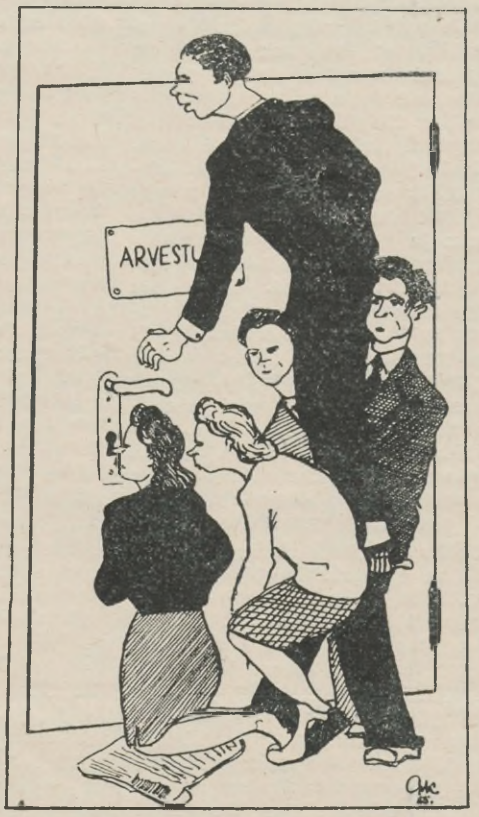

Kasvatustöö kursusel

Kasvatustöö küsimustega tegelevad kursusel vahetult komsomolija ametiühinguorganisatsioonid ning õppejõud. Peale selle võtab kasvatustööst aktiivselt osa ka kursuse poliitinformaator, organiseerides ühtlasi ka poliitinformatsioonide läbiviimist.

Et tagada edu kasvatustöös on kõigepealt vajalik välja kujundada ühtne ja tõeline kursusekollektiiv.

Kui vaadelda kollektiivi kujunemist õigusteaduskonna I kursusel, võib julgesti öelda, et siin on ära tehtud suur töö. Eespoolmainitud omadused on sellel kursusekollektiivil enam-vähem juba olemas. Kuid loomulikult pole töö kollektiivis sellega lõppenud.

Milles siis avalduvad selle kollektiivi saavutused?

Igas kollektiivis peab valitsema distsipliin, mis kehtib meie parteis ja kogu meie ühiskonnas, edasiliikumise distsipliin, raskuste eriti aga inimestes peituvate raskuste ületamise distsipliin. Just distsipliiniküsimustest alustatigi õigusteaduskonna I kursusel. Oktoobrikuul puudus kursusel 50 üliõpilasest põhjuseta 23 üliõpilast 161 tundi, sealhulgas üliõpilane L. Priks üksinda 36 tundi. Organiseeriti kursuse koosolek, kus kritiseeriti teravalt õppedistsipliini rikkujaid. Ühtlasi kohustas kursusekollektiiv rühmavanemaid ja ametiühingu rühmaorganisaatoreid rangelt jälgima, et puudunud üliõpilased hiljemalt kolme päeva jooksul pärast loengutele ilmumist vormistaksid puudumise põhjused. Järelevalve funktsioon pandi kursusevanemale sm. I. Rudile ja komsomoli-algorganisatsiooni sekretärile sm. H. Sepale. Tulemused olid märkimisväärsed. Novembri- ja detsembrikuu jooksul kokku puudus põhjuseta 7 üliõpilast kogusummas 39 tundi (nende hulgas jällegi L. Priks, kes sai kollektiivilt noomituse ja viimase hoiatuse).

Veelgi selgemalt avaldus kursusekollektiivi üksmeel rea kursusekaaslaste ebaväärika käitumise arutamisel. Siinjuures tuleb eriti ära märkida sm-te I. Rudi, E. Puusepa, K. Ahvena ja E. Ploomi sõnavõtte, kes julgesti ja otsustavalt esitasid igale süüdlasele seltsimeheliku rangusega nõude: «Sa pead ennast parandama, sest teist teed ei ole.» Peale selle tegi kursus T. Vee ja J. Palusoo kohta dekaanile ettepaneku, et neid esitataks rektorile karistamiseks. Ainult küsimuse selline printsipiaalne asetamine annab kahtlemata tulemusi. Kui käitumise küsimust arutati komsomolikoosolekul, näitas algorganisatsiooni sekretär sm. Sepp, et nende küsimuste arutamine ei ole auks kollektiivile ja komsomoliorganisatsioonile ning et tuleb teha kõige rangem otsus süüdlaste suhtes. Ühtlasi andis sm. Sepp vastulöögi nendele, kes püüdsid viia küsimuse arutamist isiklikkuse pinnale. Omal kohal olid ka sm-te R. Otsepa, M. Päidi, T. Mardiati jt. sõnavõtud mitme kursusekaaslase käitumiseetika kohta.

Pärast küsimuse sellist printsipiaalset arutamist paranes üliõpilaste käitumine kursusel tunduvalt. Kujunes välja kindel ühiskondlik arvamus, et kui kollektiivi liige ei paranda end või ei käitu nõuete kohaselt, ei kõlba ta ka kollektiivi. Samal ajal on aga üldtuntud tõeks, et need, kelle kohta teeb otsuse kollektiiv ise, elavad seda sündmust läbi palju ulatuslikumalt kui need, keda karistatakse ainult rektori käskkirjaga ja kes mõningatel juhtudel printsiibilagedate üliõpilaste silmis püüavad ehtida end n. n. «märtri aupaistega».

Saavutuste kõrval on õigusteaduskonna I kursuse kollektiivil veel rida puudusi, millest tal tuleb tingimata vabaneda juba kõige lähemas tulevikus. Meie peame kindlustama, et meie üliõpilased oleksid võimelised oma elu igal hetkel leidma isikliku käitumise õige kriteeriumi, ning samal ajal võimelised nõudma ka teistelt õiget käitumist. Just selles nõudlikkuse vähesuses seisneb mainitud kursusekollektiivi esimene puudujääk. Leidub veel küllaltki suur arv üliõpilasi, kes ei võta aktiivselt osa kollektiivi puutuvate küsimuste arutamisest (I. Orgo, F. Kink jt.).

Need üliõpilased ei ole veel täiesti lahti saanud kodanliku kasvatuse mõjust. Kommunistliku kasvatuse seisukohalt on täiesti lubamatu seltsimehe puudustele mitte tähelepanu juhtida. Tegelikult tähendab see seda, et soovitakse väärnähtuste süvenemist ja seltsimehe allakäimist. Sellega on võimalik «odavalt» tõsta oma väärtust kaasüliõpilaste silmis. Õigeaegse vaheleastumisega oleks võidud aga vääratus seltsimehe käitumises kergesti kõrvaldada.

Samast allikast tuleb ka teine vääraarvamus, et olevat kuidagi imelik juhtida täiskasvanud inimese tähelepanu tühisele puudusele, «mis veel ei karju». Parem las' teevad seda õppejõud või need, kellel on selleks otsene kohustus. Tegelikult aga lastakse sellega süveneda väärnähtel, mille parandamine võib hiljem osutuda raskeks või isegi võimatuks.

Leidub ka veel üksikuid üliõpilasi, kes ei saa aru seltsimehelikust kriitikast ja suhtuvad sellesse halvustavalt ajal, kus nad peaksid olema tänulikud osutatud tähelepanu eest. Mõnikord isegi otsitakse kriitikale õiglase reageerimise asemel otsekohe mõni formaalne puudus kritiseerija kunagises käitumises, millega püütakse vältida vastust. Tihti peletab ta sellesamaga endalt kriitika ka tulevikus. On arusaadav, et selliste kriitikasumbutajate vastu tuleb võidelda kõige otsustavamate abinõudega.

Oluliseks puuduseks on ka asjaolu, et ei täideta veel küllaldase täpsuse ja järjekindlusega kollektiivi otsuseid. Nii tehti kohustuseks läbi lugeda ja korrigeerida päevaste loengute konspektid. Rida üliõpilasi jättis selle tegemata. Kursuse kollektiiv oli sellest küll teadlik, kuid ei võtnud midagi ette.

Puuduseks on veel, et mõned üksikud seltsimehed liituvad väga visalt kollektiiviga. Nii püüavad mõned seltsimehed hoiduda poliitinformaatorist aupaklikku kaugusse, ei tule ise poliitinformaatorile oma üleastumisest rääkima (I. Libbe, T. Vee jt.), lootes naiivselt, et ega poliitinformaator seda ei tea.

Paratamatult kerkib lõpuks küsimus: kes kujundas õigusteaduskonna I kursuse kollektiivis välja need omadused? Kõike seda on saavutanud kursuse ühiskondlikud organisatsioonid ja õppejõud, kes loevad nimetatud kursusele, ühises koostöös. Siinjuures tuleb aga rõhutada, et poliitinformaator poliitinformatsioonide organiseerimisel ei tohi kasvatustöö muudest vormidest eemale jääda. Praktika on näidanud, et eduka kasvatustöö teostamiseks kursusel on vajalik, et poliitinformaator võtaks osa kõikidest üritustest, ja annaks nõu ning selles töös õpiks tundma kõiki küsimusi, mille kaudu võib kaasa aidata kollektiivi kasvatamisele. Et oleks võimalus abistada sisuliselt kollektiivi, peab poliitinformaator põhjalikult tundma selle kollektiivi üksikuid liikmeid ja mitte ainult ankeediandmete järgi, vaid ka tegelikus elus. Tegelikkuses saab poliitinformaator kursusekollektiivi liikmeid tunda ainult sel juhul, kui teda täielikult usaldatakse ja teda kõigest õigeaegselt informeeritakse, olgu need faktid siis head või halvad üksikute kollektiivi liikmete suhtes. Kuidas saavutada sellist kontakti kursusega on iga pedagoogi suhtes individuaalne ja sõltub väga mitmesugustest asjaoludest. Tõenäoliselt siin üldist «retsepti» ei olegi võimalik anda.

Üks on aga kindel, kui poliitinformaator sellist kontakti ei saavuta, on tema kasvatuslik osa, samuti läbiviidud poliitinformatsioonide kasvatuslik mõju võrdne nulliga.

Kõigele lisaks kaotab poliitinformaator, kes ei oma kontakti kollektiiviga, täielikult oma kasvatajaautoriteedi kursusel ning muutub lihtsalt «tšinovnikuks», kellele on antud ülesanne informatsioone läbi viia. On loomulik, et see avaldab vastavat mõju ka kursusekollektiivi ja kursuse ühiskondlike organisatsioonide aktiivsusele.

Nagu eespooltoodust nähtub, on poliitinformaatori töö suure tähtsusega, millesse ta peab suhtuma täie tõsiduse ja armastusega. Ainult sel juhul on võimalik saavutada soovitud tulemusi.

E. Laasik,
õigusteaduskonna I kursuse poliitinformaator

Toimetaja R. AULING

MB 04332 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 87

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (249) Reedel, 21. jaanuaril 1955. a. VIII aastakäik

Agitatsioonitöö aktiivsemaks

Vana rahvatarkus ütleb: «Tasem sõidad, kaugemale jõuad.» Sellel on muidugi oma mõte. Ta manitseb tormakaid tagasihoidlikkusele ja tuletab meelde neile, kes ühe päevaga mõtlevad ära õppida eksamimaterjalid, et eksami sooritamiseks on vaja regulaarset ja püsivat tööd. Kahjuks tahetakse aga seda rahvatarkust kasutada ka seal, kus ta end sugugi ei õigusta. Nimelt arvavad meie agitpunktid ja agitkollektiivid, et nende töö selle loosungi all kulgeb edukalt, sest nende töölehakkamine toimub küll väga aeglaselt. Esimesed suuremad plaanikohased üritused valijatega ülikooli agitpunktides toimusid alles möödunud pühapäeval, mis sisuliselt aga ebaõnnestusid. Nii näiteks pidi keemiahoones asuvas agitpunktis toimuma valijate kohtumine linnanõukogu saadikutega. Kohale ilmusid küll saadikud, kuid kes jäi ilmumata oli valijate rohkearvuline pere. Parem ei olnud olukord ka Näituse tn. agitpunktis. See on tõendiks agitaatorite halvast tööst.

On selge, et agitatsioonitöö on praegu mõnevõrra raskendatud, kuna toimub eksamisessioon. Samal ajal on aga ka selge, et kõik üliõpilased pole rakendunud eksamite ettevalmistamisse sellisel määral, et neil poleks ühtki vaba minutit. Kuid ega siis agitaatoriteks pole ainult üliõpilased! Käesoleva valimiskampaania käigus rakendatakse agitatsioonitöös ulatuslikult õppejõude, aspirante ja teenistujaid, viimased pole aga kaugeltki eksamisessioonil nii koormatud, nagu üliõpilased. Ometi püüab ajaloo-keeleteaduskonna aspirant sm. Pikamäe teha kõik selleks, et mitte rakenduda agitatsioonitööle, kartes, et tema tulevasele «teadlasekarjäärile» on agitatsioonitöö kogemused ja töö meie linna lihtsate töötajate hulgas suureks kahjuks.

Kui meenutada meie agitkollektiivide esimesi töökoosolekuid möödunud nädala algul, siis olid ka need teataval määral iseloomustavaks praegu välja kujunenud olukorrale. Nii näiteks ei ilmunud Näituse tn. agitpunktis agitaatorite nõupdamisele umbes 50% agitaatoritest, nende hulgas puudus isegi 4 brigadiri arstiteaduskonnast. V. Kingissepa tn. agitpunktis oli lugu veelgi halvem.

Tahtmatult kerkib küsimus, milles seisneb viga? Sest rahvakohtute koosseisude hiljutised valimised näitasid, et meie agitkollektiivid on võimelised korralikult täitma oma ülesanded. Peamine aga, mille taha praegu jäädakse peatuma, on organisatsioonilise töö nõrkus.

Peamist vastutust teaduskondade agitkollektiivide komplekteerimisel, juhtimisel ja abistamisel kannavad teaduskondade partei-algorganisatsioonid. Nendest on korralikult töötanud matemaatika-loodusteaduskonna partei-algorganisatsioon (sekretär sm. Perk). Agitkollektiivi komplekteerimine toimus siin läbimõeldult ja suhteliselt õigeaegselt. Mõnevõrra organiseeritum, võrreldes rahvakohtute valimistega, oli agitkollektiivi komplekteerimine ka arstiteaduskonnas. Agitkollektiivi komplekteerimine ei ole aga täielikult lõpetatud ajaloo-keeleteaduskonnas (vastutav sm. R. Blum, sekretär sm. K. Siilivask), mistõttu ka kõik brigaadid ei ole tööle rakendatud, samuti on mõningaid raskusi õigusteaduskonnas.

Asi ei seisne aga ainult komplekteerimises. Vaja on ka edaspidi pidevalt jälgida ja abistada agitkollektiivi tööd.

Teaduskondade parteibüroodel tuleb kuulata brigaadide informatsioone agitatsioonitöö kulgemise kohta, selgitada välja kitsaskohad ja osutada praktilist abi. Samuti on vaja, et iga kommunist, kes ei ole otseselt seotud valimiseelse tööga, tunneks valimiste ettevamistamise ja läbiviimise perioodil huvi agitatsioonitöö vastu ning täidaks parteibüroo suunamisel mitmesuguseid ühekordseid ülesandeid. Parteibüroode sekretäridel või agitatsioonitöö eest vastutavatel bürooliikmetel tuleb tähelepanu osutada ka küsimustele väljaspool oma agitkollektiivi. Nii näiteks töötas V. Kingissepa tn. agitpunkti juhataja sm. A. Blumfeld pikemat aega üksinda, kuna tema asetäitjad matemaatika-loodusteaduskonnast ja õigusteaduskonnast langesid rivist välja. Siin oleksid vastava teaduskonna parteiorganisatsioonid pidanud otsekohe leidma neile ajutised asendajad.

Nõrgalt on valimiste ettevalmistamisest osa võtnud ka komsomoliorganisatsioon. Komitee koosolekutel ei arutata valimistega seotud konkreetseid küsimusi, komitee sekretär sm. Hiire on üle koormatud mitmesuguste komisjonide tööga, nii et ta praktiliselt leiab vähe aega valimiseelse töö suunamiseks. Sm. Hiirel on vaja ulatuslikumalt tööle rakendada oma asetäitja sm. Reinvald. Me räägime sellest, et komsomoli read ülikoolis kasvavad aeglaselt. Kus aga toimub noorte kõige kiirem kasvamine kui mitte agitatsioonitöös, kui see toimub kommunistlike noorte juhtimise ja kontrolli all? Et komsomoliorganisatsioon tõsiselt peab parandama oma tööd, sellest kõneleb rida fakte. Nii näiteks ei ole sm. Levitskaja agitbrigaadis (kehakultuuriosakond) korduvalt agitbrigaadi nõupidamisele ilmunud just mõned kommunistlikud noored.

Kui küsida, kuidas on valimiseelsele tööle rakendunud meie ülikooli kõige arvurikkam organisatsioon — ametiühing, siis kõige tähtsam osa vastusest kõlaks vist nõnda, et kõik agitaatorid on ametiühingu liikmed. Ülejäänud osa vastusest koosneb aga väikestest ühekordsetest ühe või teise küsimuse lahendamisest, mida ainuisikuliselt on lahendanud kas sm. Sorrok või teaduskondade büroode esimehed.

Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike saadikute nõukogude valimised on ääretu tähtsusega sündmuseks. See poliitilise ja tööalase aktiivsuse tõus, mis iseloomustab kogu meie maa töötajaid valimisteks ettevalmistamisel peab avalduma ka ülikooli kollektiivi töös, eriti aga tema agitatsioonitöös valimiste eel. Seepärast tuleb kõik jõud suunata selle töö sisukuse ning organisatsioonilise taseme tõstmisele mitte homme, vaid juba täna.

Tunnustus ülikooli õppejõududele

Et osutada abi meie linna keskkoolidele vene keele õpetamisel, külastasid Tartu Riikliku Ülikooli vene keele kateedri õppejõud sm-d Murnikova, Kompus, Bežanitskaja, Raumann, Maasik, Beloussova, Kurvits ja kateedri juhataja sm. Vatman kõikide Tartu linna keskkoolide vene keele õpetajate tunde, esitades kuulatud tundide sisu ja metoodika kohta analüüsiva aruande Tartu Linna TK haridusosakonnale.

Tehtud töö eest avaldab Tartu Linna TK haridusosakond mainitud õppejõududele tänu.

Valimiste eel

Esitati kandidaate ENSV Ülemnõukogusse

18. jaanuaril kogunes Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate arvukas pere aulasse üldkoosolekule, et esitada kandidaate meie riigivõimu kõrgemasse organisse — Eesti NSV Ülemnõukogusse.

Koosoleku avas parteiorganisatsiooni sekretär sm. Kalits, rõhutades vajadust esitada kandidaatideks parimad inimesed meie seast. Seejärel valiti koosolijate poolt 9-liikmeline tööpresiidium eesotsas õppeprorektori sm. Sildmäega.

Esimesena võttis sõna arstiteaduskonna prodekaan sm. Raatma, kes esitas ülikooli kollektiivi nimel Eesti NSV Ülemnõukogu saadikukandidaadiks Tartu linna kesklinna valimisringkonnas nr. 29 NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. Kliment Jefremovitš Vorošilovi. Sõnavõtja tutvustas koosolijaid lühidalt sm. Vorošilovi eluloo ja revolutsioonilise tegevusega, samuti tema tegevusega Nõukogude perioodil, näitas, et esitatud kandidaat Nõukogude kauaaegse juhtiva töötajana ja NLKP Keskkomitee liikmena on kõigiti sobivaks kandidaadiks valimiseks meie riigivõimu kõrgemasse organisse.

Sm. Vorošilovi kandidatuuri toetasid sm-d Kaaramaa ja Skiba, tuues ilmekaid fakte sm. Vorošilovi tegevusest Nõukogude riigi ja tema armee rajamisel, tema võitlusest meie suure kodumaa vabaduse ja õnne eest kogu Nõukogudemaa ajaloo vältel, võitlusest suure Lenini järglasena sotsialismi võidu eest meie maal ja rahu kindlustamise eest kogu maailmas. Austusest K. J. Vorošilovi vastu on nõukogude rahvas nimetanud linna tema nimega. Sõnavõtjad kutsusid kõiki üles toetama esitatud kandidatuuri, millele koosolijad vastasid üksmeelse sooja aplausiga.

Seejärel võttis sõna TRÜ ametiühingukomitee esimees sm. Sorrok, tõstes esile eelseisvate Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste suure tähtsuse. Eesti NSV Ülemnõukogusse valitud saadikute kaudu võtab kogu meie vabariigi töötajaskond osa meie riigi juhtimisest. Rahva poolt valitud saadikute kaudu teostub otsene pidev side valitsusorganite ja laiade rahvamasside vahel. Omalt poolt esitas sm. Sorrok saadikukandidaadiks Eesti NSV Ülemnõukogusse Tartu linna kesklinna valimisringkonnas, nr. 29 sm. Hilda Mardi t. Leesmendi, tutvustades koosolijaid lühidalt tema elulooliste andmete ja pedagoogilise tegevusega, tuues ühtlasi näiteid selle kohta, millise aktiivsusega sm. Leesment on täitnud oma kohustusi NLKP liikmena.

«Sm. Leesmandil on Eesti NSV Vabariikliku Haridustööliste Ametiühingukomitee esimehena vastutav osa täita noorsoo väljaõppe eest, meie koolide hea käekäigu eest,» lisas sm. Leesmendi kandidatuuri toetades sm. Mitt, rõhutades meie õppeasutuse vajadust sm. Leesmandi kaudu sidet pidada kaadritega, kes meie ülikoolist on suunatud haridusvõrku kvalifitseeritud spetsialistidena.

Üksmeelselt toetas kogu ülikooli pere ka sm. Leesmendi kandidatuuri.

Koosoleku lõpul valiti igast teaduskonnast esindajad ringkonna valimiseelsele nõupidamisele.

V. Ratnik

TEATEID EKSAMISESSIOONILT

TULEMUSED VASTAVALT ETTEVALMISTUSELE

Koos teistega algas jaanuari algul eksamisessioon ka matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonna I kursusel. Tulemused näitavad, et suurem osa üliõpilasi on eksameiks tõsiselt valmistunud. Eksam füüsikas möödus heade vastuste õhkkonnas ega andnud halbu resultaate peale ühe.

Teine eksam möödus vähema edukusega. Viis üliõpilast said hinde «rahuldav» ja üks «mitterahuldav». Tulemused oleksid võinud olla palju paremad. Nii tuleb märkida, et küllalt tõsiselt ei olnud töötanud üliõpilane Rogatševa, kes sai arvestuse marksismi-leninismi alustes alles kolmandal korral. Mainitud üliõpilase õpinguraamatus pole väga häid ega häid hindeid, ometi lubas ta kunagi grupis hästi eksameiks valmistuda. Mitterahuldavaid hindeid said veel Feldman ja Zavališin. Paljud üliõpilased sooritasid oma eksamid seevastu ainult parimaile hindeile, nagu üliõpilased Kutuzov, Tammaru, Hütt jt.

Tuleb veel märkida, et vähese vastutustundega üliõpilased Urbanovitš ja Nikiforov ei pääsenud eksamile seetõttu, et nad ei ilmunud kohale õigeks ajaks.

On vaja analüüsida põhjalikult seniste eksamite tulemusi, et hoiduda viimasel eksamil läbikukkumistest, mis on häbistavaks nii kursusele, rühmale kui ka komsomoligrupile.

V. Lazarev

Sooritati viimane eksam

18. jaanuaril toimus majandusteaduskonna II kursusel raamatupidamise eksam, mis oli viimaseks eksamiks sellel sessioonil. Eksami tulemused näitavad, et üliõpilased olid selleks hästi ette valmistunud. Nii said maksimaalse hinde üliõpilased Tamm, Malva, Mölder jt.

Ka üldiselt on eksamisessioon, mis majandusteaduskonna üliõpilastel on Tartu Riiklikus Ülikoolis esimene, kulgenud hästi. Kõik eksamid sooritasid väga heale hindele üliõpilased Roes, Silde, Mihk jt., mis näitab nende üliõpilaste süstemaatilist tööd kogu semestri jooksul.

Õ. Kask

Head tagajärjed

Käesoleval eksamisessioonil on ajaloo-keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna III kursuse üliõpilastel sooritada kaks eksamit — eesti keele ajaloos ja võõrkeeles. Eesrindlastena on siin esile kerkinud soome-ugrilased Laane, Lindeberg, Hein, Liiv ja Kastein ning kirjanduse eriharu üliõpilane Aaremäe, kes sooritasid mõlemad eksamid parimale hindele.

Kõrgeima hinde inglise keeles said noored žurnalistid Maremäe, Süvalep, Lomp ja Luur. Paremat ettevalmistust oleks tahtnud aga näha üliõpilaselt E. Kuusilt, kes sessiooni ainsa eksami suutis sooritada ainult rahuldavalt.

Hästi olid üliõpilased valmistunud ka saksa keele eksamiks. Suures enamuses oldi eksamiks valmistunud põhjalikult, mistõttu ka hinded saadi vastavalt. Hinde «hea» said ainult üliõpilased Kirjamägi ja Jakobson.

Üldiselt on eesti keele osakonna III kursuse kollektiiv õppetöösse suhtunud tõsiselt, mistõttu võib loota, et ka need üliõpilased, kellel on veel sooritamata eesti keele ajaloo eksam, sellega hästi toime tulevad.

R. Sepp

Tähelepanekuid pedagoogikakursuse omandamisest

Tartu Riiklik Ülikool on meie vabariigi tähtsamaid pedagoogide kaadrite sepikodasid. Meie ülikoolist väljub igal aastal sadasid noori, kes asuvad tööle koolides. Õpetaja vastutusrikkale kutsele ettevalmistumisel on oluline tunda nõukogude pedagoogikat, mis aitab õpetajail orienteeruda pedagoogilise töö komplitseeritud küsimustes. Pedagoogikakursuse läbitöötamisel nõutakse üliõpilastelt, et nad omandaksid programmi kohaselt üldteoreetilise kursuse, tunneksid põhjalikult kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse koolialaseid otsuseid ja määrusi ning töötaksid läbi kommunistliku noorsooühingu ja pioneerorganisatsiooni tööd käsitlevad materjalid. Eksamil kontrollitakse ka A. S. Makarenko, N.K. Krupskaja ja M. I. Kalinini pedagoogiliste tööde tundmist.

Käesoleval eksamisessioonil sooritasid eksami pedagoogikas matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaosakonna V, matemaatikaosakonna IV, geograafiaosakonna III ja kehakultuuriosakonna II kursuse üliõpilased, kokku 81 inimest. Kõikide kursuste üliõpilased, mõistes pedagoogika tundmise vajadust, olid küsimusse hoolikalt süvenenud. Eriti häid teadmisi ja sügavat huvi aine vastu osutasid bioloogiaosakonna V kursuse üliõpilased. Juba õppetöö käigus esitati selle kursuse poolt sagedasti õppejõule lisaküsimusi, oldi nõus oma vabast ajast külastama koole, pioneerikodusid, lugema peale obligatoorse kirjanduse täiendavat kirjandust jne. Eksamil vastasid bioloogid küsimustele läbimõeldult, osutades põhjalikke teadmisi koolitöö, komsomoli- ja pioneeritööalaste määruste tundmisel, seostades vastused nõukogude pedagoogika klassikute seisukohtadega (üliõpilased T. Orav, H. Sams, E. Krall, M. Hanimägi jt.)

Eksamite käigus ilmnes, et mida vanem kursus, seda suurema tõsidusega süveneb ta ainesse. Seletatav on see muidugi sellega, et vanemate kursuste üliõpilased, teades, et neil juba peatselt seisab ees pedagoogiline praktika ja tegelik õppetöö, kasutavad otstarbekalt aega eksamiks ettevalmistamiseks. Kehakultuurlaste II kursus suhtus pedagoogika õppimisse veel mõnevõrra õpilaslikult, kui ainesse, mille kasutamisvõimalusi nad niipea veel ei näe (Sikk, Põldre, Jakobson jt.).

Eksameil ilmnes ühtlasi, et neil kursustel, kus oli juba läbi töötatud dialektilise ja ajaloolise materialismi kursus, orienteerusid üliõpilased märksa paremini ka pedagoogikaprobleemides (näit. nõukogude patriotismi ja ateismi kasvatamise, kommunistliku moraali küsimused jne.). Seetõttu oleks soovitav, et pedagoogikakursuse läbivõtmine toimuks võimalikult vanematel kursustel, kus ta annab üliõpilastele märksa rohkem kui näiteks II kursusel.

Tartu Riiklikus Ülikoolis ei õpi üliõpilased (välja arvatud kehakultuuriosakond) psühholoogiat ja seetõttu on kõik need pedagoogikakursuse osad, mis eeldavad psühholoogia tundmist (näit. marksistlik-leninlik tunnetusteooria nõukogude didaktika alusena, tahte ja iseloomu kasvatamine lastel, I. P. Pavlovi õpetuse rakendamine pedagoogikas jt.), valmistasid peaaegu kõikide kursuste üliõpilastele raskusi. Seetõttu osutub tulevikus tingimata vajalikuks üliõpilasi tutvustada pavlovliku psühholoogiaga, mis võimaldab neil paremini mõista ka nõukogude pedagoogikat.

Üldise puudusena käesoleval eksamisessioonil võiks veel nimetada asjaolu, et suur osa üliõpilasi (geograafia- ja kehakultuuriosakonnas) ei seostanud vajalikult marksismi-leninismi aluste kursusel omandatud teadmisi pedagoogikaga. Samuti oleksid bioloogid pidanud pedagoogikaküsimusi suuremal määral seostama pärivuse küsimusega, kehakultuurlased kehalise kasvatuse küsimusega koolis jne.

Pedagoogikakursusel oleks vaja ette näha ka praktilisi töid, et oleks võimalik käia koolides tunde jälgimas, klassi- ja kooliväliseid üritusi läbi viimas, koostada näidistööplaane, läbi töötada koolialaseid seadusi ja määrusi jne. See kergendaks üliõpilastel tundvalt pedagoogikaeksami ettevalmistamist ja võimaldaks ühtlasi anda üliõpilastele vajalikke oskusi ja vilumusi, mida ei saa anda teoreetiline kursus.

H. Kurm,
pedagoogikakateedri vanem-õpetaja

Valmistuge õigeaegselt aastaseks aspirantuuriks!

Ülikooli teaduslikkude töötajate kaader suurenes 1954. aastal suuremal määral kui eelmistel aastatel. Õppejõududest kaitsesid kandidaadiväitekirja M. Epler, V. Rüütli, Ü. Lepp, O. Püssa, N. Erman, A. Rõõmusoks, V. Pino, A. Kiindok, E. Brandt, V. Matin ja J. Ananjeva. Nendest V. Pino ja A. Kiindok on Ülikooli endised aspirandid. Sm-d Brandt, Matin ja Ananjeva olid suunatud aastasesse aspirantuuri, kus nad töötasid edukalt ja kaitsesid väitekirja õigeaegselt. Üldse oli aastasesse aspirantuuri suunatud 8 õppejõudu. Eelmisele kolmele lisaks veel K. Bachman (tähtaeg 1954. a. november), E. Mõtlik (1954. a. detsember), S. Nõmmik (1954. a. detsember), V. Arhangelski ja M. Bronstein (tähtaeg 1. veebruar 1955. a.)

Peale õppejõudude kaitses õigeaegselt väitekirja 11 aspiranti (A. Võsamäe, M. Ots, R. Looga, J. Peegel, H. Kurm, H. Rätsep, K. Siilivask, E. Plotnik, L. Aru, R. Lias ja I. Kurik), kes kõik asusid õppejõududena ülikoolis tööle.

1955. a. on loota, et aspirantidest kaitseb oma väitekirja kaks korda suurem arv, kuid aastasesse aspirantuuri suunamise plaani ei suutnud Ülikool täita. Põhjuseks on nõuetekohase ettevalmistusega õppejõudude puudumine. Õppejõud, kes soovivad aastasesse aspirantuuri minna 1955. a. lõpus või 1956. a. alguses, peavad sooritama kandidaadimiinimumi eksamid ja ühtlasi valmis kirjutama vähemalt ühe peatüki oma dissertatsioonist. Praegu on selleks veel küllaldaselt aega, et järgmise õppeaasta alguseks sellega valmis jõuda ja esitada dokumentatsioon õigeaegselt rektoraati.

S. Kivi

EELOLEVAL NÄDALAL

25. jaanuaril algusega kell 18 toimub Õpetatud Nõukogu saalis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakorras on uute liikmete vastuvõtmine ja personaalküsimused.

* * *

Järgmine TRÜ Punase Risti Seltsi sanitaarsalga õppus toimub teisipäeval, 25. jaanuaril kell 17.15 Vana-anatoomikumis Toomel. Teemaks on «Inimese anatoomia ja füsioloogia». Lektorina esineb assistent dr. Osche.

* * *

28. jaanuaril k. a. algavad Tartu Riikliku Ülikooli Kääriku õppebaasis üleliidulised kõrgemate koolide murdmaasuusatamise esivõistlused, millest võtavad osa võistkonnad Moskvast, Leningradist, Sverdlovskist ja teistest NSV Liidu keskustest.

Võistlused kestavad 4. veebruarini.

Raamatute riigis

Talvepäev hakkab juba õhtule jõudma. Astume sõbraga Toomel mööda lumist teed pearaamatukogu poole, mille kõrged valgustatud aknad paistavad kaugele härmatunud puude vahelt. Selles vanaaegset rüütlilossi meenutavas ehituses on üliõpilaste armastatuim töökoht.

Parajasti, kui valime lugemissaalis kirjandust, tuleb sinna raamatukogu direktor sm. Hiir. Kuna oleme siin igapäevased lugejad ja laenutajad, tahtsime ammu kuulda mõningaid üksikasju raamatukogu tegevusest. Kasutame kiiresti juhust ja pöördume sm. Hiire poole kõiki üliõpilasi huvitava küsimusega — millal on loota «ülemajutuse» probleemi lahendamist lugemissaalis.

«Jah,» lausub sm. Hiir, «kitsas on tõepoolest ja nii mõnedki hilisemad tulijad peavad ilma kohata jääma. Aga katsuge veel kannatada sügiseni. Siis saab ülikooli peahoone juures valmis meie filiaal ja sellega oleks ka ruumiküsimus lahendatud.»

Sm. Hiire abil saame tuttavaks ka komplekteerimisosakonna juhataja sm. Haldrega, kes räägib meile, kuidas raamatukogu oma «tagavarasid» täiendab.

«Oleme tihedas kontaktis 350 asutusega Nõukogude Liidus, kust meile pidevalt saadetakse väljaandeid. Erilist kohta omavad siin teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutuste teaduslikud tööd, mis käsitlevad peaaegu kõiki teadusharusid.

Meile on tulnud üliõpilaste ja õppejõudude töid Moskvast, Harkovist, Kiievist, Tbilisist, Kaasanist ja mujalt. Novotšerkasski Polütehnilise Instituudi üks tööde kogumik sisaldab metallide korrosiooni küsimusi, Moskva Linna Pedagoogilise Instituudi väljaandes on professor Dobrõnini töö teemaks «Isiksuse ja teadvuse aktiivsuse probleemid» jne.

Need trükitud kogumikud ilmuvad vahetult pärast vastavat teaduslikku sessiooni või konverentsi ühes või teises kõrgemas õppeasutuses.»

Kahetsusega märgib sm. Haldre, et kahjuks ei saa meie ülikool vastata samaga, sest teaduslike tööde publikatsioone ilmub meil naeruväärt vähe.

Samuti on raamatukogul tihedad sidemed ka rahvademokraatia maadega. Rohkesti tuleb siia töid sealsetest õppeasutustest, pidevalt saadetakse ajakirju.

«Vaadake siin riiulil neid heledakaanelisi žurnaale. Need on Berliini Humboldti-nimelise ülikooli teaduslikud tööd. Siin võite leida nii arsti- kui ka kirjandusteaduslikke pärimusi käsitlevaid uurimusi. Kui teid huvitab ajalugu, võite jälgida Rumeenia ja Ungari teaduste akadeemiate ajaloo instituutide väljaandeid. Üheks omapärasemaks on Sofia G. Dimitrovi nimelise Kehakultuuriinstiuudi õppejõu E. Teodorovi töö «Maadlus rahvalauludes». Palju sääraseid programme on saabunud veel Praha, Varssavi, Jena ja Rostocki ülikoolidest. Suurem osa neist on varustatud venekeelsete kokkuvõtetega, et kõrvaldada keelelised raskused töödega tutvumisel. Jääb loota,» lõpetab sm. Haldre, «et meie üliõpilased kasutaksid veelgi rohkem siin saadaolevaid materjale iseseisvas teaduslikus töös.»

P. JÜRGENS

NOORTE OMALOOMINGUT

SÜÜDISTUS

On tuisune ja sünge reede.
Ja õhtutund. Ja küünlakuu.
Ja tõstab taevasse kui needes
siin konksus sõrmi õunapuu

Kuid toas on vaikus jäine, valus.
Üks silmapaar, mis külm kui raud.
Veel ahjus leegitsevast halust
on tulekumas neiu laud.

(Vist ära ütlema pean kohe,
et rüütlilossis pole see;
et mõni salajane ohe
on tavaline meilgi veel!)

Näib, et vist äsja noormees lausus:
«Miks kõneled veel möödunust?
Sul polnud siirust ega ausust,
miks palud sa nüüd armastust?»

Kui vastajal on niisked silmad:
«Kas mäletad veel kevadet,
kui Toomelt siniselged ilmad
tõid sulisevat sulavett?

Kui juunituule sametsõõmus
all luhal hällis kastehein
ja olid päikesest ja rõõmust
su huuled punased kui vein?

Kui nagu kuldseid litreid pildus
saluute vana-aasta öö;
kui aaret hoidsid iga kildu
sa meie sõprusest ja tööst...?»

Vaid hahkjas valguskuma vilgub.
Kui nukker peni ulub tuul.
Kuid noormees vaatab kindlal pilgul
ja kaunid jooned on ta suul,

kui ütleb: «Mäletan neid aegu ...
see oli — saja aasta eest ...
Sest läbi vaadata võin praegu
su mängutoosist—südamest

Sa tea, et õnn ei ole lelu,
ta kuulub kindlatele vaid.
Seks liiga suur on meie elu,
et aina püüda liblikaid.

Kuid sina armastad, et keegi
sonette looks su maja ees,
ja armastuse ohvrileegiks
sul pole kollet südames.

Nüüd öelnud kõik, mis oli vaja.
Sa vabanda mu kõnekust.
Kuid meeles pea, et meie ajal
peab tundma inimväärikust.»

Küll neiu põlvili ei lange
kuid läheb vaikselt, norus päi.
Tuisk puistab vihisedes hange
ja õues nuttes ringi käib.

L. RUUD
ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane

Meile kirjutatakse

KAS ÜTÜ RUUM VÕI AUDITOORIUM?

Möödunud kevadel oli ÜTÜ aktiivil põhjust rõõmustamiseks — endise väikese ja pimeda ruumi asemel anti ÜTÜ nõukogule kasutamiseks valge avar ruum peahoones.

Kuid juba õppeaasta alguses selgus, et samas ruumis hakatakse läbi viima ka loenguid, peamiselt aspirantidele. Mis seal ikka — hommikupooliti polnud ÜTÜ aktiivil tõesti erilist vajadust ruumi järele, ja kuna ruumidest oli puudus, ei olnud kellelgi midagi selle vastu. Töö käigus aga selgus, et õppeosakond hakkas ÜTÜ ruumi ikka sagedamini planeerima loenguid, nüüd juba ka üliõpilastele. Täielikult võeti aga ÜTÜ nõukogult ruum eksamisessiooni saabudes. Nii näiteks oli 4.—7. jaanuarini ÜTÜ ruum iga päev kinni kuni kella 19-ni, sageli kella 20-ni mistõttu paratamatult katkes side osakondadega. Saatmata jäid vastused teistest ülikoolidest saabunud kirjadele, sest polnud võimalik pääseda ligi materjalidele.

On loomulik, et selline olukord viib alla kogu ÜTÜ töö.

Kui tundsin huvi selle vastu, kas selline olukord on tõesti tingitud ruumipuudusest ülikoolis, siis selgus, et ruumipuudus polnud siin sugugi alati põhjuseks. Nii näiteks oli 6. jaanuaril k. a. ÜTÜ nõukogu ruumi planeeritud õppetöö, keemiablokis oli aga samal ajal vabu auditooriume. Selliseid fakte avastasin ka detsembris. Ikka leidus mõningaid vabu auditooriume ajal, kui ÜTÜ nõukogu ruumis toimus õppetöö.

Järgmisel semestril toimub ÜTÜ IX teaduslik konverents. On loomulik, et sellega tõuseb ÜTÜ nõukogu töökoormus. On ka loomulik, et nõukogul peab olema vaba ruum töötamiseks ja kokkutulekuteks. Lähtudes sellelt seisukohalt soovib ÜTÜ nõukogu, et õppeosakond planeeriks maksimaalse töökoormuse õppetööks ettenähtud ruumidele ja selle arvel vabastaks ÜTÜ nõukogu ruumi õppetööst. On täiesti ebanormaalne olukord, et ÜTÜ aktiiv võib oma ruumi näha ainult ukse tagant.

V. Krinal,
TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees

Märkmeid külaskäigult Kirgiisi NSV-sse

Detsembrikuu lõpus elas Kirgiisi NSV üle suursündmuse, millest võttis osa kogu Nõukogude Liidu rahvas: Frunzes avati Kirgiisi NSV Teaduste Akadeemia. Võttes osa neist üritustest oli allakirjutanul hea võimalus tähele panna, missuguse kiire tõusu on kirgiisi rahvas läbi teinud ühe inimpõlve jooksul tänu NSVL õigele rahvuspoliitikale.

Enne Oktoobrirevolutsiooni oli kirgiiside maa kõige mahajäänumaid tsaari-Venemaa osi. Kirgiisid olid peaaegu erandita rändavad loomakasvatajad, kes oma karjade ja jurtadega liikusid ühest kohast teise. Põllundus oli üsna algeline. Maal polnud mingisugust tööstust. Kirgiiside hulgas ei leidunud kõrgema haridusega isikuid ja neidki üksikuid, kes olid saanud keskhariduse, võis lugeda sõrmedel, Üldse oli kirjaoskajate arv väike. Mullade juures said üksnes varakate pojad mõnel määral araabia kirja selgeks. Riigi poolt asutatud «venemuulaskoolid» võõra õppekeelega jäid kroonuasutusteks, millest kirgiisid hoidusid eemale. Et ülikute poegi sunniti kroonukoolidesse, ostsid vanemad sageli oma pojad kooliskäimisest vabaks ja saatsid nende asemele mõne sõltlase lapse. Pärast Oktoobrirevolutsiooni on aga kirgiisid kujunenud sotsialistlikuks rahvuseks oma rahvuskeele ja rahvusliku kirjandusega. Esimene kirgiisikeelne ajaleht ilmus 1922. aastal. Praegu on kirgiisikeelseid ajalehti üle 50. Nelja aasta eest avati Frunzes Kirgiisi Riiklik Ülikool, mille üliõpilastest 70% on kirgiisid. Peale ülikooli on vabariigis veel 12 kõrgemat õppeasutust. Kirgiisi NSV-s on kõrgeltarenenud tööstus ja põllumajandus. Aastast aastasse on suurenenud toodang loomakasvatuse ja põllukultuuride alal.

Äsja avatud Teaduste Akadeemia baasiks oli 1943. aastal asutatud NSVL Teaduste Akadeemia Kirgiisi filiaal, millel oli hulk instituute, suuri ainekogusid, katsejaamu, muuseume ja üle 5000 kaastöölise. Teaduste Akadeemia filiaal on palju kaasa aidanud vabariigi geoloogia, zooloogia, botaanika ja veereservide uurimisel. On aretatud uus alatau veisetõug ja uus kirgiisi hobusetõug. Eriti palju on filiaal korda saatnud põllu ja aiakultuuride sortide kasvatamise alal.

Eriti tõhusalt on arenenud humanitaarteadused. On ilmunud ohtrasti uurimusi kirgiiside ajaloost. Viimaste aastate jooksul on teostatud ulatuslikke arheoloogilisi kaevamisi, mis on toonud palju uut päevavalgele Kirgiisi NSV ajaloo kohta neoliitikumist alates kuni hilisema keskajani. Hästi on uuritud kirgiisi etnograafiat ja rahvaluulet, eriti just suurt rahvaeepost «Manassi» ja akõnnide Toktogul Satõlganovi ja Togolok Moldo luulet. Endiste hõimu- ja maa-alaliste murrete alusel on loodud rahvuskeel. Rahvuskeele fikseerimiseks on tõhusalt uuritud murdeid. Murdeuurimise teostamiseks on iga aasta määratud suuri summasid. Et Kirgiisi NSV pinnal elab ka hiinlastele lähedasi dungaane, on suurt tähelepanu pööratud ka dungaani murrete uurimisele ja kirjakeele kujundamisele. Viimaste aastate jooksul on kirgiisi keele alal kaitstud kolm doktoriväitekirja ja mitu kandidaadiväitekirja. Noore Teaduste Akadeemia esimesel teaduslikul sessioonil peetud keelealased ettekanded osutasid kõrget taset ning head türgi-tatari keelte ajaloo tundmist. Kirgiisi Riikliku Ülikooli rektori filoloogiateaduste doktori B. Junussalijevi ettekanne sõnatüvest kirgiisi keeles ja teistes türgi-tatari keeltes oli heaks näiteks selle kohta, kuidas ajaloolisvõrdlev meetod laseb õigesti seletada sugulaskeelte omavahelisi suhteid ning kauget minevikku. Suurt eruditsiooni osutas ka filoloogiateaduste doktori K. Judahhini ettekanne kirgiisi keele murdelisest jagunemisest.

Otse ülev oli näha, missuguse innuga töötavad Kirgiisi Riikliku Ülikooli üliõpilased, kes on sageli tulnud kas karedatest mägirajoonidest või kaugetest stepijurtadest. Meil oli võimalus lähemalt tutvuda ka ÜTÜ tegevusega ja kirgiisi keele kateedri tööga. Sellest hoolimata, et ÜTÜ on õigupoolest alles tööle asunud, on ta siiski mõnes asjas meie ülikooli ÜTÜ-st ette jõudnud. Kirgiisi Riikliku Ülikooli üliõpilaste esimese teadusliku sessiooni ettekannete hulgast on valitud välja 12 parimat filosoofia, füüsika, keemia, bioloogia ja filoloogia alalt ning avaldatud iseseisva kogumikuna. ÜTÜ keeleringi liikmed on teinud tänuväärset tööd kirgiisi sõnavara kogumisel ja uurimisel.

Kirgiisi filoloogia õppekavad erinevad eesti filoloogia omadest vägagi tunduvalt, sest nende koostamisel on lähtutud kohalikest vajadustest. Et kirgiisi keelel on olnud tihedaid kokkupuuteid araabia ja pärsia keelega, on need keeled õppekavas. Samuti on õppekavas lähemad sugulaskeeled. Vanad kirgiisi keelemälestised on pandud kirja nn. vana-türgi ehk jenisseiorhooni, süüria ja araabia tähtedega. Sellepärast on õppekavas eriline paleograafia kursuski. Kirgiisi rahvaluulele on antud ulatuslikum koht, kui kirjandusele, sest kirgiisi ilukirjanduse iga ei küündi kaugele minevikku.

Kirgiisi ja eesti õpetlaste ning õppiva noorsoo vahel pole seni olnud kuigi tihedaid sidemeid. Need kujunevad aga juba lähemal ajal tihedamaks, sest Kirgiisi Riiklik Ülikool lähetab Tartu ühe aspirandi, et see valmistuks omal alal teadlaseks ning pedagoogiks meie rektori professor F. Klementi juhendamisel.

Prof. **P. Ariste,**
Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliige

Järgmine ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» number ilmub 11. veebruaril 1955. a.

Сегодня в номере:

Передовая: Больше активности в агитационной работе.

В. Ратник — Выдвижение кандидатов в Верховный Совет ЭССР.

В. Курм — Об усвоении курса педагогики.

П. Юргенс — В царстве книг.

П. Аристе — В Киргизской ССР. Путевые заметки Л. Рууд — Обвинение (Стихотворение).

В. Кринал — Помещение СНО или аудитория?

Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 04349 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 206

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (250) Reedel, 11. veebruaril 1955. a. VIII aastakäik

Analüüsime tehtud tööd

Meie ülikooli eesrindlikumates teaduskondades ja kateedrites on saanud heaks tavaks iga eksamisessiooni tulemused põhjalikult läbi töötada, analüüsida, et teha järeldusi õppetöö paremustamiseks järgneval semestril.

Mida näitavad meile möödunud eksamisessiooni tulemused üleülikoolilises ulatuses?

Kui võtta aluseks arvulised näitajad, siis jääb mulje, et õppeedukus võrreldуna eelmise aastaga on käesoleval õppeaastal mõningas osas paranenud. Nii on väga heade hinnete protsent tõusnud. Üliõpilaste suuremast distsiplineeritusest annab tunnistust see, et üliõpilaste üldise arvu suurenemise juures on vähenenud nende üliõpilaste arv, kes ei ilmunud eksamisessioonile. Oluliselt on vähenenud eksamite ümbertegemise arv hinde tõstmise eesmärgil.

Arvuliste näitajate paranemise peale vaatamata esineb meie töös aga veel terve rida puudusi, mis mõjuvad negatiivselt aine sügavale omandamisele ning seega ka eksamisessiooni tulemustesse.

Mitmes teaduskonnas ja paljudel kursustel on üliõpilaste kohustuslik õppekoormus liiga suur, ulatudes kohati 42, isegi 44 tunnini nädalas. Põhjusi on siin nii objektiivseid kui ka subjektiivseid. Ilma pikemata on aga selge, et selline suur nädalakoormus jätab üliõpilastele liiga vähe aega iseseisvaks tööks semestri jooksul. Meie üheks eesmärgiks on aga just üliõpilaste iseseisva õppetöö süvendamine.

Praegu kehtivate õppeplaanide juures, kus on suurt rõhku pandud praktikumidele, seminaridele jne., on eriti tähtis nende otstarbekohane planeerimine ja jaotamine nädalate vahel kogu semestri ulatuses. Möödunud semestril nägime aga, et õigusteaduskonnas esines selles osas ebanormaalne olukord. Oli teatud kursustel nädalaid, kus üliõpilased pidid ette valmistama 14—18 seminaritunniks. On täiesti arusaadav, et selline ülesanne on üle jõu käiv, ja mis veelgi halvem, täiesti asjatu, sest samal kursusel esines ka nädalaid, kus seminare üldse ei olnud. Suuremat ettevalmistust nõudvate õppetöövormide ratsionaalsele planeerimisele nädala ulatuses peab rohkem tähelepanu pööratama ka ajaloo-keeleteaduskonnas. Eriti peavad siin kateedrid ja dekanaadid vältima praktiliste tööde, seminaride jne. kuhjumisi semestri viimastele nädalatele, kus üliõpilastel ei ole enam aega neiks põhjalikult ette valmistuda, sest on alanud juba arvestused ja intensiivne ettevalmistus eksamiteks.

Ka arvestuste läbiviimises esines meil rida puudusi. Kõige halvem on see, et paljudes ainetes kujunesid arvestused omamoodi väikesteks eksamiteks kõigile üliõpilastele. Seda praktikat ei saa aga heaks kiita. Tingitud oli see paljudel puhkudel sellest, et õppejõul puudus semestri lõpuks ülevaade selle kohta, kuidas kursus semestri jooksul ainet omandas, ja et seda selgitada, oli vaja kõigile teha arvestus-eksam. Me peame aga saavutama, et nendes õppeainetes, kus semestri jooksul on seminarid, praktikumid jne., toimuks üliõpilaste aktiivne töö kogu semestri jooksul ja et selle töö alusel võiks kursuse enamikku ka hinnata. Täiendav küsitlemine on vajalik nende üliõpilaste suhtes, kes seminarides on olnud passiivsed või pole üles näidanud küllaldasi teadmisi. Selle nõudmise täitmine paneb aga õppejõududele tõsise ülesande: süvendada tööd üliõpilastega semestri jooksul. Vaid sellel teel saavutame kindlate teadmiste omandamise üliõpilaste poolt, mitte aga arvestuste ja eksamiteeelse kahe-kolmepäevase «tormijooksuga». Mis puutub arvestuste läbiviimise metoodika üksikasjalikku väljatöötamisse, siis ootab selles osas suur tööpõld nii ülеülikoolilist kui ka teaduskondade metoodilisi komisjone.

Üldise nõudlikkuse tõusu taustal tulevad valusa kontrastina esile üksikud kateedrid ja õppejõud, kes liiga kergesti, lähtudes mitte üliõpilase teadmistest, vaid õppejõu enese heasüdamlikkusest, panevad välja häid ja väga häid hindeid. Eriti tuleb see ilmekalt esile arsti-teaduskonnas ja matemaatika-loodusteaduskonna mõnes kateedris, kus näiteks ühe ja sama kursuse üliõpilased palju raskemas aines saavad vaid häid hindeid, kergemas aines aga peavad vastu võtma rahuldavaid ja mitterahuldavaid. Nagu näitab olukorraga ükikasjalikum tutvumine, ei ole sel puhul tegemist mitte millegi muu kui liberalismiga hindamises mõnede kateedrite poolt. Selline liberalism hindamises on tekitanud meil väga halva kaasnähte. Nimelt on teatud osal üliõpilaskonnast tekkinud arvamine, nagu peaks õppejõud igal juhul temale hea hinde välja panema. See on täiesti väär.

Mis puutub eksamite läbiviimise metoodikasse, siis on mitmel pool kateedrites ka selles osas suuri puudusi. Esineb eksamipiletite sisu üliõpilastele varem teatavaks tegemisi (arstiteaduskonna mõned kliinilised kateedrid). Kohati on legaliseeritud konspektidest mahakirjutamine eksamite ajal (matemaatika-loodusteaduskond).

Rahule ei saa jääda antud küsimuses ka komsomoliorganisatsiooni tööga. Meil on väga palju kommunistlikke noori, kes ei ole veel õppetöö eesrindlased. On isegi terveid rühmi ja kursusi, kus on palju kommunistlikke noori, kuid rühm või kursus tervikuna on mahajääjate hulgas.

Eeloleval semestril on meie ülesandeks tõsta kogu õppeprotsessi ideelis-teoreetilist taset.

Kvalifikatsiooni tõstmiseks

NSVL Kõrgema Hariduse Ministeerium on ülikoolile teatanud, kui palju tuleb 1955. a. saata õppejõude doktorantuuri ja aastasesse aspirantuuri. Sellest selgub, et eriti rohkesti on antud kohti matemaatika-loodusteaduskonnale, nimelt 6 kohta doktorantuuri ja 6 kohta aastasesse aspirantuuri. Bioloogia, geoloogia, matemaatika, mehhaanika, füüsika ja keemia alade õppejõududel tuleb juba nüüd, aasta algul selgusele jõuda, kellel on võimalusi minna doktorantuuri ja aastasesse aspirantuuri, ja siis hakata hoolega ette valmistuma. Kõik dokumendid, nende hulgas dissertatsiooni üksikasjalik, kateedri poolt kinnitatud plaan ja töö valmis osad tuleb lõplikul kujul esitada ministeeriumile kuni 1. oktoobrini 1955. Samuti peab varakult selge olema, millise asutuse juurde tööle suundutakse ja kes saab teaduslikuks juhendajaks.

D. Palgi

MEIE SAADIKUKANDIDAATE

Noorte kasvataja

«Hoolega, hoolega, tüdrukud! Jälgige kaasmängijaid! Ega umbes sööta ei maksa!» kõlab võimlas vali ja nõudlik hääl. Edgar Naaritsa «kindla käe all» teevad tulevased korvpallimeistrid siin oma esimesi samme. Treeneri terav pilk leiab pisimagi vea ja parandada tuleb see kohe. Pole kerge õpilastel, pole kerge õpetajal, kuid... Kerge polnud ka seitsmeaastasel lehepoisil, kes külmadel õhtutel mööda Tartu tänavaid pidi jooksma. Isa oli surnud, ema sai harva juhuslikke tööotsi ja väikesel Edgaril tuli varakult mehe eest väljas olla.

Sporti sai hakatud tegema üsna noorelt ja kümneaastaselt tõi Edgar koju oma esimese auhinna — seekord ujumise eest. Edukalt tegi ta kergejõustikku ja oma lemmikala — korvpalli, kuid seda kõike pärast rasket ja väsitavat päeva ehitustöödel. Puhkust ei saanud ta ka öösiti — siis tuli õppida, kuna Edgar õppis õhtukeskkoolis, sest keha ja vaim peavad ju arenema käsikäes.

1940. aastal andis rahva võim spordile uued perspektiivid. Edgar Naarits on vastloodud spordiühingus «Lokomotiiv» korvpallitreeneriks ja varsti tuleb esimene suurem võit — 1941. a. saavutab Tartu meeskond, kelle koosseisus oli ka E. Naarits, NSV Liidu 8 linna turniiril esikoha.

Sõjapäevad. Pealetungilahinguis Velikije Luki all saab rühmakomandöri asendanud vanemseersant E. Naarits raskelt haavata. Neid aegu tuletavad meelde medalid «Lahinguliste teenete eest» ja «Võidu eest Saksamaa üle».

Haavad spordimeest ei murdnud. Ta komandeeritakse õppima Moskva Stalini nim. Kehakultuuri Instituuti ja kohe pärast ENSV vabastamist asub E. Naarits tööle TRÜ õppejõuna.

Igal aastal lõpetab ülikooli hulk noori spordipedagooge, keilede kasvatamiseks Edgar Naarits on andnud oma parima. Neliteist tema õpilast — korvpallurit kannavad rinnal NSVL meistersportlase märki. See kõik iseloomustab Edgar Naaritsat kui väsimatut ja mehist treenerit ja pedagoogi.

A. Vask

Tutvuti saadikukandidaatidega

Möödunud puhkepäeva õhtul toimus Näituse tn. 22. asuvas agitpunktis valijatele kohtumiskoosolek kohaliku nõukogu saadikukandidaatide Linna TK rahandusosakonna juhataja sm. Tolpatsiga ja haridusosakonna juhataja sm. Pärliga.

Mõlemad saadikukandidaadid, esinedes valijatele, andsid ülevaate oma osakondade tööst, kuna valijad esitasid saadikukandidaatidele ohtralt küsimusi, juhtides sealjuures tähelepanu TK rahandus- ja haridusosakonna töös esinevatele puudustele.

Kahjuks võttis huvitavast koosolekust osa vähe valijaid, mis näitab, et kõik agitpunktis töötavad agitaatorid ei ole veel asunud tööle täie vastutustundega. Edaspidiste ürituste juures tuleb see viga parandada, sest valimisteni on jäänud vähe aega. **A. Leht**

KOMSOMOLIKOMITEE SEKRETÄR

...Kell oli ammu juba üle üheksa, kuid sekretäri tööpäev ei olnud veel lõppenud. Sekretäri vastas istuv tütarlaps pühkis silmanurka tükkivaid pisaraid. Tüdrukul seisid ees eksamid, tööd nõudvad pingutused, kuid ta tundis end hinges solvatuna: teda oli kritiseeritud. Kritiseerimise vastu ta ju ei olnud, sest põhjusi leidus, kuid mispärast oli just teda valitud kriitikaobjektiks. Oli ju teistelgi selliseid puudusi. Nõudis aega mis nõudis, kuid sekretäri rahulik ja tasakaalukas kõne pani tüdruku mõtlema ja varsti näeme tüdrukut rahulikuna lahkumas...

Töö noortega, täis energiat ja noorusindu, vahel aga ülekeevat, on raske, eriti siis, kui oled veel ise noor. On vaja kindlat tahet, otsustuskindlust, õiget didaktilist joont, et lahendada üleskerkinud küsimusi meie elu kiires rütmis. Selline aga ongi TRÜ komsomolikomitee sekretär Bernhard Hiire. Ja kes ei tunneks tema lahket ja abivalmis kätt, head nõuannet. Harjunud juba lapsepõlves raskustega, ja kehvikuperekonnas neid juba leidus, kasvas kodanliku korra vihkamise, uue ja parema elu ootuse vaimus Bernhardist tubli nõukogude noor. Bernhard teab, et keskkooli ja ülikooli lõpetamine sai tal võimalikuks ainult nõukogude korra tingimustes ja ta annab parima meie võidukaks edasiliikumiseks kommunismile. Selliseks on teda õpetanud kommunistlik noorsooühing, selliseks karastab teda kommunistlik partei.

V. Lindström

Vahetati töökogemusi

Jaanuarikuu lõpus toimus Tartu Riiklikus Ülikoolis Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste pedagoogika-kateedrite, Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi pedagoogika alal töötajate ja pedagoogiliste koolide pedagoogikaõpetajate nõupidamine, mille eesmärgiks oli töökogemuste vahetamine ning pedagoogilise teooria ja tegeliku koolitöö vahelise koostöö vormide leidmine. Nõupidamisest võttis osa üle neljakümne pedagoogika ja hariduse alal töötaja, nende hulgas haridusminister sm. V. Oja, Tartu linna TSN TK esimees sm. K. Kotsar, pedagoogika õpetajaid Viljandi, Haapsalu ja Rakvere pedagoogilistest koolidest jt.

Põhiettekandega esines Eesti NSV haridusminister sm. V. Oja teemal «ENSV kõrgemate õppeasutuste ülesannetest pedagoogilise teooria juurutamisel vabariigi koolides ja pedagoogilise teooria ning praktika vahel loova koostöö organiseerimisest». Ettekannetega esinesid Tallinna Pedagoogilise Instituudi pedagoogikakateedri juhataja vanemõpet. E. Mägi, TRÜ aspirant H. Liimets, Tartu Õpetajate Instituudi pedagoogikakateedri juhataja dots. E. Koemets, Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi direktor A. Valsiner jt.

Nõupidamisel leiti, et loov koostöö pedagoogilise teooria ja koolipraktika vahel on Eesti NSV-s alles vähe arenenud. Samuti on nõrk meie kõrgemate õppeasutuste kateedrite kontakt koolide ja hariduselu juhtivate organitega. Ei ole välja selgitatud meie koolide kõige pakilisemaid vajadusi metoodilise töö alal, et teaduslike tööde kaudu kaasa aidata nende vajaduste rahuldamisele. Teiselt poolt aga esineb juhtumeid, kus mõned kateedrites valminud praktilise väärtusega tööd on jäänud avaldamata. Koolielu juhtivad asutused ei ole näidanud küllaldast aktiivsust pedagoogilise teooria juurutamisel koolipraktikasse. Pedagoogikakateedrite kontakt koolidega on veel juhuslik ja stiihiline, puudub tsentraliseeritud perspektiivplaan sel alal.

Nõupidamine pidas vajalikuks Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste pedagoogika- ja psühholoogia-kateedrite teaduslike tööde osas koostada perspektiivplaan 5 aasta peale. Nõupidamisel tõsteti üles ka küsimus pedagoogilise uurimisinstituudi asutamisest, kuna kateedrid siiski suudavad vähe oma õppetöö kõrval läbi töötada koolide ees seisvaid küsimusi.

Nõupidamine märkis ära kateedrite ja koolide vahelise loova koostöö vormid ja viisid, pidades tähtsamaks kateedri liikmete individuaalse kontakti loomist koolidega vaatluste ja katsete korraldamise eesmärgil, kusjuures need katsed peaksid aitama koolidel oma tööd paremini korraldada. Väga vajalik on ka õpetajate töökogemuste analüüsimine ja üldistamine kateedri liikmete poolt teaduslikes töödes ning nende ilmumine trükis. Samuti tuleb korraldada väljasõiduistungeid suurematesse koolidesse aktuaalsete pedagoogiliste probleemide arutamiseks koos õpetajatega, esineda loengutega õpetajate ja lastevanemate koosolekutel ja korraldada konsultatsioone polütehnilise hariduse juurutamisel koolides.

Tähtsa küsimusena arutati ka pedagoogiliste lugemiste korraldamist. Pedagoogilisi lugemisi, mis ergutavad õpetajaid oma kogemuste jälgimisele ja edasiandmisele, tuleks organiseerida igal aastal kindla plaani järgi: kõigepealt kohapeal, siis vabariiklikud ning sealt paremaks osutunud tööd saata üleliidulistele pedagoogilistele lugemistele. Kõrgemate õppeasutuste kateedrite liikmed hakkavad regulaarselt juhendama valmivaid töid. Kateedrid võtsid endale kohustuseks abistada šefluse korras suuremas ulatuses maarajoone ning laiemalt teostada pedagoogilist propagandat elanikkonna hulgas. Väga vajalikuks peeti vabariikliku teaduslik-metoodilise konverentsi korraldamist iga kolme aasta jooksul, et esitada valmivaid uurimusi ning vahetada kogemusi.

K. Indre,
TRÜ pedagoogikakateedri vanemlaborant

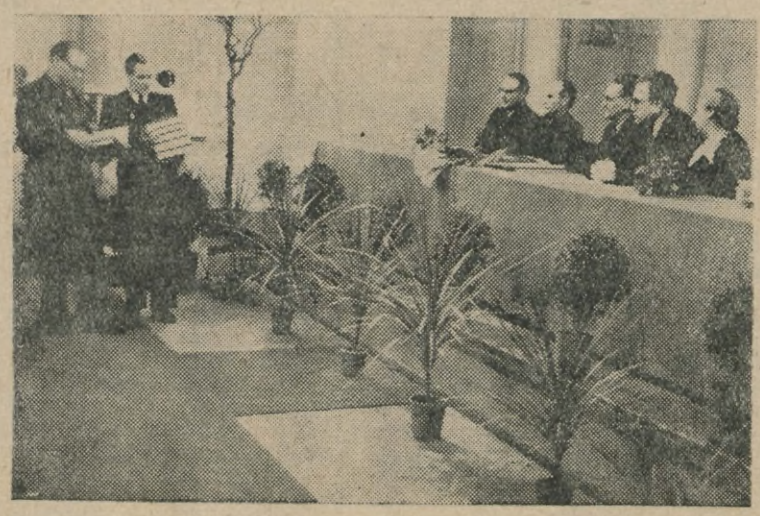

*

3. veebruaril kogunes Tartu Riikliku Ülikooli aulasse arvukalt külalisi, et tähistada TRÜ soome-ugri keelte kateedri juhataja, ENSV TA tegevliikme, filoloogiateaduste doktori professor Paul Ariste 50. sünnipäeva ja teadusliku ning pedagoogilise tegevuse 25. aastapäeva.

Pildil: Läti Riikliku Ülikooli esindajad annavad juubilarile mälestusesemeid.

*

J. Tammeoru foto

PARTEI ELU

Poliitilise ja kultuurmassilise töö plaan uuel semestril

Ülikooli kollektiivi — nii õppejõudude, üliõpilaste kui ka teenistujate — kommunistlikul kasvatamisel ja vaba aja veetmise sisukal organiseerimisel omab määratusuurt tähtsust kõigi ülikooli ühiskondlike organisatsioonide koordineeritud töö. Ülikooli parteibüroo juhtimisel on välja töötatud ühtne kalenderplaan, millesse on lülitatud kõigi ühiskondlike organisatsioonide plaanid, kusjuures ühtse plaani põhiülesandeks on võimalikult süstematiseerida poliitilist ja kultuurmassilist tööd ja vältida ürituste kuhjumist õppetöö osas pingelisematele semestri lõikudele või isegi üksikutele nädalatele ja päevadele. Poliitkasvatuslike ja kultuurmassiliste ürituste reguleerimine ühe nädala piirides toimub nagu varemgi üldiselt järgmiselt: esmaspäeviti toimuvad komsomoliorganisatsioonide ja noorte õppejõudude metoodilised seminarid, teisipäeviti parteibüroo ja parteiorganisatsioonide koosolekud, samuti loengud filosoofia ja võõrkeele iseõppijaile; neljapäev on määratud poliitkoolide, poliitringide ja filosoofiliste seminaride korraldamiseks; reedel toimuvad teaduskondade, ametiühinguorganisatsioonide ja komsomolikomitee koosolekud, ka töötab reedel kinolektoorium; laupäev on pühendatud üliõpilasklubi üritustele ja isetegevusõhtute organiseerimisele.

Poliitkasvatustöö teenistujatega toimub peamiselt filosoofiliste loengute ja seminaride kaudu, mille üksikasjaline temaatika on filosoofia kateedri poolt kindlaks määratud ning paistab silma oma aktuaalsusega. Teaduskondade parteialgorganisatsioonide juhtimisel toimuvad üliõpilasgruppides poliitinformatsioonid endise süsteemi järgi kaks korda kuus. Parteibüroo korraldusel toimub rida loenguid rahvusvahelisest olukorrast ja loengute tsükkel «Võitlusest kodanlike igandite inimese teadvuses.»

Teadusliku töö osas on tähtsamateks üritusteks osavõtt füsioloogide üleliidulisest konverentsist uneravi rakendamiseks (märtsis), samuti osavõtt Moskva Riiklikus Ülikoolis korraldatavaist kõrgemate õppeasutuste teaduslikust konverentsist bioloogia küsimustes (mais). Üliõpilaste Teadusliku Ühingu poolt korraldatav teaduslik konverents toimub aprillis, samuti võtab ÜTÜ osa Kaunases toimuvast Baltimaade üliõpilaste konverentsist.

Uuel semestril pööratakse senisest tunduvalt rohkem tähelepanu õppemetoodilise töö parandamisele õppejõudude keskel. On ette nähtud terve seeria metoodilisi loenguid ja praktilisi töid noortele õppejõududele ja aspirantidele, samuti üleülikoolilise õppemetoodilise konverentsi korraldamine märtsis teemal «Õppe- ja kasvatustöö parandamine esimeste kursuste üliõpilastega», samuti toimub terve rea metoodiliste juhendite koostamine näiteks seminaride ja eriseminaride korraldamiseks, diplomitööde ja kursusetööde juhendamise ja retsenseerimise korra kohta jne. Üliõpilasgruppides viiakse läbi vanematel kursustel A. S. Makarenko teoste analüüs.

Šeflustöö osas on ka uuel semestril ette nähtud kolhooside abistamine, aga samuti Tartu linna käitiste ja koolide abistamine peamiselt poliitkasvatustöö organiseerimisel ja intensiivistamisel. Viimane osa šeflustööst on seni komsomolikomitee ja ÜTÜ nõukogu poolt kahjuks väga vähe tähelepanu leidnud ja jääb ainult loota, et uuel semestril tõesti senisest paremaid tulemusi saavutatakse.

Märkimist väärib, et uuel semestril rööbiti kehakultuuritööga ka kaitseorganisatsioonide (ALMAVÜ) töö tõotab tunduvat elavnemist, organiseeritakse rida uusi ringe (püstoli-, purje- ja veespordi-, tõlkide ja mootorpaadijuhtide ringid) ning on ette nähtud rida laskevõistlusi, samuti mootorspordi- ja ratsaspordivõistlusi.

Ülikooli parteibüroo kogu tähelepanu on suunatud sellele, et uuel semestril likvideerida seni esinenud lünki ja kitsaskohti poliitkasvatuslikus ja kultuurmassilises töös ning haarata selle töö mitmesuguste vormidega võimalikult massiliselt kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid.

M. Lõhmus

Laualehe „Loov Mõte" veergudelt

MÄLESTUSI MEREST

Sind armastasin juba üsna ammu:
siis kõrkjates mul uppus valge pea
või luited takistasid habrast sammu,
sind imetleda oli imehea.

Ma üksi kaugele ei võinud minna.
Täis tõrgest tuska oli minu meel
ja mingi harras tunne täitis rinna,
kui salaja su juurde olin teel.

Suur krobeline kivi rannas oli
mu kauge mõttelennu armsaim paik.
Seal lapsepeas said kujutlused voli,
sealt lahkudes mu huulil nutumaik,

Sa vahel hellitav kui ema näisid:
nii rahulk ja vaikne sinu pind,
kui aga lained maja ligi käisid,
täis tehtud julgust väikemehe rind.

Ka palju halba sinust mällu sööbis,
kui kehva maja ründas tormi ulg,
kui isa rajus merel ööbis
ja nukker ema aknal hoidis tuld.

* * *

Nüüd kerkinud su salapäralt kate.
Su tujukus mul mõistetavaks sai,
ka rannakülas uus on elumõte,
kuid armastus su vastu alles jäi.

Sind armastasin juba üsna ammu,
head mälestused püsima sust jäid,
ja igast koduranna edusammust
sa mulle veelgi armsamana näid.

A. EELMÄE,
ajaloo-keeleteaduskonna
IV kursuse üliõpilane

Kehakultuur ja sport

Üleliidulised võistlused Käärikul

Piltidel: Võistluste avamine ja TRÜ edukaim võistleja R. Laante.
J. Miku fotod

2. veebruaril lõppes TRÜ õppebaasis Käärikul talispordihooaja suursündmusena toimunud üleliiduline kõrgemate koolide vaheline murdmaasuusatamise esivõistlus. Võistlusel esinesid 30-ne kõrgema õppeasutuse suusatajad 21-st NSV Liidu linnast. See fakt üksi tegi võistlused pingerikkaks ja huvitavaks.

TRÜ kollektiivil tuli olla nii võistluste organiseerijaks kui ka võistlustest osavõtjateks. Oli vaja kindlustada 425 inimese transport Tartust Käärikule ja tagasi, majutamine, toitlustamine ning võistluste läbiviimine. Ülesande tegi komplitseeritumaks ligi 130 inimese üleplaaniline kohalesõit, millele lisandusid ilmastikulised raskused, mis nagu kiuste võistluste ajaks olid muutunud erakordselt rasketeks. Nädal aega kestnud sula ei muutnud üksi suusaradasid halbadeks, vaid takistas samuti transpordi liikumist. Kõigile neile viperustele vaatamata tuli võistluste orgkomitee kõigega toime. Võistluste läbiviimisel näitas TRÜ kollektiiv end jõulise organisatsioonina, kes monoliitse perena suutis edukalt ületada kõik ettenähtud ja ootamatud raskused. Rahuldusega võib märkida, et meie ülikoolis töötavad majandusmehed seltsimehed Kaldvee, Elterman, Kivirähk, Hiob ja teised suhtusid oma ülesannetesse täie tõsidusega ja andsid oma parima võistluste heaks kordamineku. Tunnustuseks kohtunike kolleegiumile eesotsas sm. F. Kuduga on fakt, et võistlus möödus ilma ühegi protestita. Eriti tõsteti esile rajameistreid, kes vaatamata pidevale sulale suutsid võistlejatele pakkuda häid ja huvipakkuvaid suusaradasid.

Paremini kui möödunud aastal esinesid ka ülikooli suusasportlased, eriti naissuusatajate osas, kes korduvalt olid kokkuvõttes esimese kolme seas ja 10 km distantsil platseerusid isegi 1. kohale. Üldise tunnustuse osaliseks said meie suusatajatest TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane R. Laante, kes tuli suusamaratonil 50 km sõidus kolmandale kohale ja KKT üliõpilane S. Kliss, kes korduvalt pakkus parimaile kõrgemate koolide suusatajaile kõige tõsisemat konkurentsi. Üldjärjestuses saavutatud 6. koht on samuti tunnustuseks võistkonda ette valmistanud treeneritele O. Allikale, E. Abelile ja kogu võistkonnale. Saavutatud koht kohustab aga ühtlasi ülikooli suusaspordi treenereid ja suusasportlasi analüüsima senist tööd. On vaja tõsta suusaspordi tase sellisele kõrgusele, et juba lähemas tulevikus võiksid suusatajad esineda võistlustel sama edukalt, kui on seda suutnud ülikooli kergejõustiklased.

H. Gross

TEATEID VENNASVABARIIKIDE ÜLIKOOLIDEST

OMA SÜMFOONIAORKESTER

Pärast kaheaastast vaheaega alustas oma tööd ülikooli üks vanemaid isetegevuskollektiive — sümfooniaorkester. Hiljuti toimus orkestri avakontsert, mille kavas olid Bachi, Tšaikovski ja Glieri helitööd. Kontsert võeti vastu väga soojalt.

«Leningradski Universitet»

LAVASTATI «BORBAŠ»

Hiljuti lavastasid Kirgiisia Riikliku Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased näitleja K. Rõsmendejeva juhtimisel noore kirjaniku T. Abdumomunovi näidendi «Borbaš.» Vaatamata mõningatele puudustele võeti näidend publiku poolt hästi vastu.

«Za Stalinskie Nautšnõe kadrõ»

JUUBELIVÄLJAANDED

Tänavu möödub 200 aastat M. V. Lomonossovi nimelise Moskva Riikliku Ülikooli asutamisest. Ülikooli kirjastus annab juubeliks välja rea raamatuid. On ette valmistatud «Moskva ülikooli ajalugu» kahes köites, A. M. Sahharovi ja D. K. Šelestovi «Moskva ülikool 200 aasta jooksul», M. T. Beljavski «Lomonossov ja Moskva ülikooli asutamine» ning koguteos «Moskva ülikooli ajaloost nõukogude perioodil». Veel antakse juubeliks välja monograafiaid, õpikid, loengute kursusi. Üldse annab Moskva Riikliku Ülikooli Kirjastus välja 35 raamatut. (TASS)

HINNATAV SAAVUTUS ARSTITEADUSES

TRÜ arstiteaduskonna kirurgia kateedri juhataja dotsent A. Rulli on võtnud tarvitusele tema konstrueeritud suure teadusliku tähtsusega aparatuuri vererõhu ja pulsisageduse pidevaks registreerimiseks.

Seni kasutusel olevad Riva-Rocci aparaat ja tonomeeter võimaldavad määrata küll vererõhku teatud momendil, kuid nad ei võimalda vererõhu muutustest anda dünaamilist pilti ega objektiivselt graafiliselt registreerida.

Dots. Rulli aparatuuri töötamine põhineb raadiotehnilise võimenduse kasutamise printsiibil, mis annab võimaluse automaatselt ja pidevalt registreerida samaaegselt pulsisagedust ja vererõhku.

See aparaat, mida kasutatakse peamiselt operatsioonidel, on hinnatav saavutus teaduslikus uurimistöös, kuna hiljem on võimalik analüüsida üksikasjaliselt operatsioonikäigus esinenud vererõhu muutusi, välja selgitada nende põhjusi ja avastada seaduspärasusi operatsioonist tingitud šokil. Aparatuuri vastu tunneb huvi ka terve rida arstiteaduskonna 4. kursuse üliõpilasi, kes on asunud ÜTÜ arstiteaduskonna kirurgia ringi raames teaduslikule uurimistööle dotsent A. Rulli juhendamisel. Praegu on üliõpilastel Sepal, Rebasel ja Tünderil seoses mainitud aparatuuriga teoksil juba lähemal ajal valmiv uurimus «Pulsisageduse ja vererõhu muutustest «pimesoole» operatsioonidel».

A. Pille

Huvitav kirjavahetus

Paari kuu eest saabus ülikoolile Budapesti ülikooli ungari filoloogia 3. kursuse üliõpilaselt Erik Vaszolylt kiri, milles ta palus kirjavahetust meie üliõpilastega, et tundma õppida meie keelt, rahvast ja eriti muidugi meie üliõpilaste tööd ja huvisid. Temale vastasid eesti filoloogia 3. kursuse soome-ugristid pika soomekeelse kirjaga, kirjeldades põhjalikult meie ülikooli struktuuri ja häid õppimisvõimalusi ning jutustades oma õpingutest ja suvisest vepsa keele uurimismatkast.

Hiljuti saabusid vastusena kirjad mitmelt Budapesti üliõpilaselt soome, saksa ja prantsuse keeles, milledes nad jutustavad oma tööst ja meie ühisest huvialast — soome-ugri keelte uurimisest.

Selline kirjavahetus rahvademokraatliku Ungari üliõpilastega on huvitav ja kasulik üritus, mis arendab silmaringi ja on heaks keeleliseks praktikaks.

Loodame, et see kirjavahetus jääb kauaks püsima ja innustab üliõpilasi nende töös.

L. Kastein

ALGAB OLÜMPIAAD

TRÜ kunstilise isetegevuse olümpiaad on muutunud traditsiooniks, mis toimuvad järjekindlalt aastast aastasse. Käesolev, arvult kaheksas olümpiaad toimub aga pisut erinevamates tingimustes kui eelmised. Nimelt on käesolev olümpiaad ühtlasi ka üleliidulise tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse ülevaatuseks kohapeal, s. o. meie ülikoolis. Üleülikooliliste kollektiivide (orkestrite, triode, kvartettide, vokaalansamblite jne.) kunstilise taseme huvides ei ole nende kollektiivide liikmeil lubatud moodustada uusi kollektiive või ansambleid ei osakonna ega kursuse piirides. Üleülikoolilised, klubi juurde kuuluvad kollektiivid tulevad samuti ülevaatusele, kuid nende esinemistel arvestatakse lisapunkt osakondadele, olenevalt vastava osakonna esindajate arvust kollektiivis. Ülevaatus algab märtsi esimesel poolel ja selleks tuleb osakondadel teha tõsiseid ettevalmistusi. Vastavate instruktsioonide või juhendite saamiseks pöörduda sm. Lindströmi, klubi juhataja või olümpiaadi komitee esimehe Õ. Väädeni poole TRÜ Klubi ruumides või ametiühingu-komitees.

K. Luts,
TRÜ klubi juhataja

TEADAANDED

Alates 10. veebruarist toimub igal neljapäeval kell 18.00—20.00 keemiahoone auditooriumis nr. 3 hiina keele teoreetiline ja praktiline kursus. Osavõtt võimaldatud kõigile.

* * *

Kolmapäeval, 16. veebruaril kell 19.00 toimub keemia ringauditooriumis kohtumine saadikukandidaatide sm-te Kotta ja Furmanskajaga.

Сегодня в номере:

Передовая: Проанализируем сделанную работу.
А. Васк — Воспитатель молодежи.
В. Линдстрем — Секретарь комсомольского комитета.
К. Индре — Обмен опытом.
М. Лыхмус — План политической и культмассовой работы в новом семестре.
А. Эльмяе — Воспоминания о море
Х. Гросс — Всесоюзные соревнования в Кярику.

Toimetaja R. AULING

Tellige kõik veel täna endale ajaleht
„TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL"
algavaks semestriks
Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduse levitajad

MB 06101 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 412

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБРАЗАТЕЛЬНЫЙ
Raamatupala

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (251) Reedel, 18. veebruaril 1955. a. VIII aastakäik

Tõhustada ALMAVÜ tööd

23. veebruar on nõukogude rahvaste suureks pidupäevaks. Sel päeval pööravad nõukogude töötajad uhkustundega pilgu oma kuulsusrikka armee, õhulaevastiku ja merejõudude poole, tuletavad meelde Nõukogude relvastatud jõudude sangarlikku võitlusteed, seda, kui suured muudatused rahvusvahelises elus järgnesid Nõukogude armee kuulsusrikastele võitudele Euroopa ja Aasia tandreil möödunud sõjas.

Sõjajärgsetel aastatel partei ja valitsuse poolt tehtud määratu suur töö relvastatud jõudude edasise tugevdamise alal, uute, täiesti ajakohaste relvade ja lahingutehnika kasutuselevõtmine on veelgi tugevdanud Nõukogude Liidu, suure rahukantsi kaitsevõimet. Nõukogude rahvad, olles alati valmis oma töösaavutusi kaitsma, hoiavad nagu silmatera oma relvastatud jõude, aitavad kõigiti kaasa nende edasisele tugevdamisele.

Nõukogude Liidu relvastatud jõudude 37. aastapäeva võtavad Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased, õppejõud ja teenistujad vastu mitte ainult uute võitudega õpingute ja töö valdkonnas, vaid ka aktiivsuse suurendamisega Armee, Lennuväe ja Merelaevastiku Abistamise Vabatahtliku Ühingu ridades.

Kui varematel aastatel pidurdas ALMAVÜ Tartu Riikliku Ülikooli organisatsiooni tegevust materiaalse baasi puudulikkus, siis alates käesolevast õppeaastast seda enam ei saa öelda. Parteiorganisatsiooni õiged organisatsioonilised sammud kindlustasid ALMAVÜ TRÜ komitee (esimees sm. Sildmäe) tiheda sideme ülikooli rektoraadiga, mille tulemusena organisatsioon on käesoleva õppeaasta teise semestri alguseks ühel oma tähtsamal tegevusalal — laskeoskuse ja laskespordi alal sedavõrd kindlustunud, et võib hakata teenindama juba laialdasi masse.

Õppeaasta esimesel poolel seati korda ülikooli laskerada Viljandi tänaval ning kohandati laskmiseks ka õhtul. Laskerada on üks paremaid Eesti NSV-s. Lisaks väikesekaliibrilistele vintpüssidele, mis on varustatud dioptersihikutega, on organisatsiooni käsutuses ka väikesekaliibrilisi suure täpsusega sportpüstoleid. Omatakse ka küllaldasi laskemoonatagavarasid, mida pidevalt täiendatakse. Mitte vähem tähtsaks sammuks oli Nõukogude Liidu meistersportlase sm. Võnro töölerakendamine instruktorina ALMAVÜ laskesektsioonis. Kõigi nende sammude tulemusena on tõusnud huvi laskespordi vastu.

Kui varem tegeles laskespordiga ainult mõnikümmend inimest ülikooli kollektiivist, siis nüüd käib süstemaatiliselt treeningul juba üle 100 üliõpilase ja õppejõu. Esirinnas sammuvad siin arstiteaduskond ja matemaatika-loodusteaduskond. Häid tagajärgi saavutasid võistlustel kehakultuuriosakonna II kursuse üliõpilane Heino Ojasoo, matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilane Hindrek Meri, ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Enn Marandi jt. Ikka sagedamini korraldatakse teaduskondade sisemisi laskevõistlusi, missuguste organiseerimisel sammuvad esirinnas matemaatika-loodusteaduskond, arstiteaduskond ja õigusteaduskond.

Kindlasti oleksid aga saavutused laskespordi alal veelgi suuremad, kui sellega hakkaksid süstemaatiliselt tegelema ka ajaloo-keeleteaduskonna ja kehakultuuriosakonna ALMAVÜ allorganisatsioonide komiteed (esimehed sm. Beljakov ja sm. Räästas).

Kuid laskesport pole ainuke ala, millega võib tegelda ALMAVÜ ühingu liige. Motoringis toimuvad praegu kursused, mis valmistavad õppeaasta lõpuks ette üle poolesaja mootorsõidukijuhi. Ülikooli ratsaklubi baasil on võimaldatud ALMAVÜ liikmeile ratsasõiduõpetus. Kevadel hakkab tööle purje- ja veespordiring ning mootorpaadijuhtide ring.

Nõukogude üliõpilased, ülikooli õppejõud armastavad palavalt oma suurt kodumaad ja ei säästa jõudu tema muutmisel veelgi tugevamaks. Meie kollektiiv ei saa leppida oma üksikute liikmete ükskõikse suhtumisega neile usaldatud ülesannetesse. Hukkamõistu vääriline on selline nähe, et enam kui viie kuu jooksul, mis on möödunud õppeaasta algusest, pole õigusteaduskonna ALMAVÜ komitee (esimees sm. Tolli), matemaatika-loodusteaduskonna komitee (esimees sm. Veit) ja ajaloo-keeleteaduskonna komitee (esimees sm. Beljakov) suutnud organiseerida oma liikmete arvestust, liikmepiletite väljaandmist ja liikmemaksude kogumist. See puudus on vaja likvideerida kiiremas korras.

ALMAVÜ TRÜ komitee, aga samuti teaduskondade partei- ja komsomoliorganisatsioonid peavad senisest rohkem tähelepanu osutama teaduskondade ALMAVÜ organisatsioonide tegevusele, neid abistama ja organisatsioonilselt tugevdama. Sellega tugevdatakse kodumaa piiride ustavate kaitsjate ridu.

Määrati kindlaks esinemise kord

Üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate kunstilise isetegevuse ülevaatus Tartu Riiklikus Ülikoolis viiakse läbi žanride kaupa. Hiljuti toimunud ametiühingu- ja komsomolibüroode massilise kultuuritöö sektorite nõupidamisel määrati kindlaks esinemise tähtpäevad.

Nii toimub solistide (instrumentaal- ja vokaalsolistid) kontsert 12. märtsil, olümpiaadi õhtu teemal «Sõnakunst» 19. märtsil, tantsu ja võimlemisettekanded tulevad esitamisele 23. märtsil, ansamblite ülevaatus on 26. märtsil ning näidendite, montaažide jne. õhtu toimub 2. aprillil.

Üleülikooliliste kollektiivide esinemistähtpäevad määrab kindlaks olümpiaadi orgkomitee. Ülevaatuse kokkuvõttena on 9. aprilliks planeeritud olümpiaadi lõppkontsert, kus esinevad ülikooli parimad isetegevuslased. Seejärel seisab isetegevuslaste paremiku ees ülesanne kaitsta Tartu Riikliku Ülikooli isetegevuslaspere au ülelinnalisel kunstilise isetegevuse ülevaatusel.

On vaja, et ametiühing ja komsomoli teaduskondade ja osakondade bürood ning kursuste kultuurivolinikud asuksid juba täna olümpiaadi intensiivsele ettevalmistamisele.

V. Lindström

Hääletame kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste kollektiiv seadis Eesti NSV Ülemnõukogu ja Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu saadikukandidaatideks parimad endi seast, need, kes on oma töö ja tegevusega tõendanud, et nad hästi võitlevad partei ja valitsuse poolt seatud ülesannete elluviimise eest. Nende hulgas on õppejõude, teenistujaid, üliõpilasi. Kõik nad on töötava rahva ridadest võrsunud ja nendele on kallis see rahulik ülesehitav töö, mida juhivad meie kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus. Ja kuidas ka mitte kalliks pidada seda tööd, mida tehakse selleks, et töötaval inimesel oleks üha parem elada, et tema igapäevasesse ellu lülituks järjest kindlamini kultuurne puhkus pärast tublit tööd, et tema lapsed saaksid igakülgselt harituks...

* * *

ARMASTATUD ÕPPEJÕUD

Kõigist kõige raskem on üliõpilaste tunnustust «tore mees» saavutada dekaanil. Ei ole õige, et üliõpilased hindavad liigset liberaalsust, mis viib ainult distsiplineerimatuseni. Matemaatika-loodusteaduskond on kõige distsiplineeritum ülikoolis, kuid ometi ei leia te ainustki selle teaduskonna üliõpilast, kes kõneleks oma dekaanist ilma tõsise vaimustuse ja lugupidamiseta. Millise nõiavõimuga on sm. Anatoli Mitt seda saavutanud? Mitte ainult ranguse, pikkade epistlitega, vaid vahetus töös noortega, lähenemisega igale individuaalselt, igaühe mõistmisega. Sm. Mitt tunneb hästi iga oma üliõpilast nii õppetöös kui väljaspool seda — ega ta asjata võta osa kõikidest osakonnaõhtutest, kõigist üliõpilaste üritustest väljaspool õppetööd. Juba neljandat aastat on dotsent Mitt vastuvaidlematult saavutanud parima dekaani aunimetuse.

Tema elu polnud päikesepaisteline, kuid sellele vaatamata on sm. Mitt suutnud säilitada päikesepaistelise huumori ja sõbraliku suhtumise kõikidesse. Perekonna ülalpidajaks oli ema, isa jäi silmikurnavast tööst varakult pimedaks. Ise töötades suutis Anatoli siiski lõpetada algul keskkooli ja 1932. a. ka ülikooli.

Füüsikaõpetaja töö kõrval jätkas ta teaduslikke uurimusi ning 1938. a. sai füüsikateaduste kandidaadiks. Ülikooli juurde teaduslikule tööle asuda avanes võimalus aga alles 1941. a. ja seda ainult väga väheseks ajaks, sest pärast fašistide sissetungi sai füüsikateaduste kandidaat suure vaevaga raudteele sepapoisi ja hiljem telefoniparandaja koha.

1. detsember 1944. Uuesti avab ülikool uksed, uuesti töötab siin füüsikakateedris ka sm. Mitt. Algab elav teaduslik töö ja samal ajal kaasakiskuv töö noortega. Nende aastate jooksul on sm. Mitt trükis avaldanud 11 teaduslikku uurimust, koostanud arvukalt füüsikaõpikuid nii kesk- kui kõrgematele koolidele. Möödunud aastal valmis töö saviesemete toodangu mehhaniseerimisest, mis omab suurt praktilist tähtsust, võimaldades kiirendada saviesemete tootmist 4—5 korda.

Selline ongi üks meie saadikukandidaate — andekas teadlane, hea pedagoog, suurepärane inimene.

I. Süvalepp

Eesrindlik üliõpilane

«Meie ei saa leppida nende väärnähtustega kursuse senises töös. See viga tuleb parandada. Kõikidel tuleb aktiivselt osa võtta ühiskondlikest üritustest.» Nii kuuleme tihti ütlevat õigusteaduskonna I kursuse üliõpilast Inge Orgot oma seltsimeestele. Eriti ägedaks saab sm. Orgo siis, kui mõne vajaliku ürituse ettevalmistamine ei kulge soovitud rada. Neil juhtumeil pühendab ta kogu oma jõu raskuste kõrvaldamisele. Ja see on arusaadav. Kuigi Orgo sai alles hiljuti 20-aastaseks, on ta olnud ÜLKNÜ ridades ligi kuus aastat. Juba keskkoolis avaldusid aktiivse kommunistliku noore juhtimisvõimed. Olles kaks aastat järjest Tallinna 20. keskkooli õpilaskomitee esimeheks, tuli Inge Orgo oma ülesannetega hästi toime.

Pärast keskkooli lõpetamist 1954. a. kevadel astus sm. Orgo TRÜ õigusteaduskonda. Ka siin ei jäänud ta eemale ühiskondlikust tööst. Praegu töötab ta ametiühingu rühmaorganisaatorina, näidates ka siin üles temale omast aktiivsust.

See kõik näitab, et sm. Orgo suudab täita kõiki neid ülesandeid, mida partei ja valitsus esitab nõukogude üliõpilastele ja et temast saab väärikas töötaja helge kommunismihoone ehitamisel.

E. Laasik

Kogemustega pedagoog

... Kui veel viiskümmend aastat tagasi püstitas Pihkva ehitustööline Eduard Reiman maju inimestele, kelle kukkur oli paisunud võõra töö arvel, ja mattis oma tööjõu ja tervise kapitalistide majade seintesse, siis tema pojale Vllemile avas Oktoobrirevolutsioon hoopis avarama tee.

Mitte kauaks ei jäänud õpihimuline nooruk tehasesse treipingi taha. Lõpetanud töö kõrval õhtukeskkooli, saab temast, noorest kommunistist, 1925. a. Leningradi kommunistliku ülikooli üliõpilane, mille lõpetamise järel asub ta tööle Leningradi kirjastuses. Kui Nõukogude Eesti raadio saatis eedrisse esimesi teateid eesti rahva nõukogulikust ülesehitustööst, leiame meie praeguse linnanõukogu saadikukandidaadi, dotsent Villem Eduardi poeg Reimani töötamas Eesti NSV Raadioinformatsiooni Komitees vastutaval tööpostil.

Võib arvata, et mitte juhuslikult ei suunatud 1944. aastal, ajal, kui rinnetel mürisesid alles kahurid ja võitlus käis rahvaste vabastamise eest fašismi ikkest, marksismi-leninismi aluste õppejõudude ettevalmistamise kursused lõpetanud V. Reiman tööle just äsja fašistlikust okupatsioonist vabanenud Nõukogude Eesti kõrgemasse kooli, mille uksed avanesid eesti töötava rahva poegadele ja tütardele. Ja kui paljud mitmesuguste erialade spetsialistid on vahepeal möödunud kümmekonna aasta jooksul omandanud marksistlik-leninliku teaduse alged sm. Reimani — range, kuid õiglase õppejõu juhtimisel! Üksnes juba selle tööga pälviks meie saadikukandidaat õiglase lugupidamise ja usalduse. Kuid sm. Reimani isikus on meil sellele lisaks tegemist ka veel väsimatu teadlase ja ühiskonnategelasega.

O. Piik

TEMALE KUULUB MEIE ÜHINE USALDUS

Maiga Stoor kinnitab tagasihoidlikult, et midagi erakordset tema eluloolised andmed ei sisalda.

Sündinud töölisperekonnas, õppis ta algkoolis, seejärel Pärnu keskkoolis ning 1952. aastal astus ülikooli, kuhu tema vanematel õdedel kodanliku korra ja okupatsiooniaja rasketes tingimustes ei õnnestunud pääseda. Praegu õpib ta arstiteaduskonna raviosakonna III kursusel ja on tuntud kui hea õppeedukuse ja laitmatu õppedistsipliiniga üliõpilane. Kommunistliku noorena võtab Maiga Stoor aktiivselt osa ka ühiskondlikust tööst. Ta on edukalt juhtinud agitbrigaadi, praegu töötab ta grupporgina ja samaaegselt organiseerib ajakirjanduse levitamist teaduskonna ulatuses. Õppetöö ja ühiskondliku töö kõrval leiab ta aega osavõtuks siehaigute propedeutika teadusliku ringi tööst ning tegelda spordiga.

Tuleb nõustuda sm. Stooriga selles, et midagi erakordset pole ta seni tõepoolest jõudnud korda saata. Nõukogude korra tingimustes näib see olevat üsna tavaline elulugu teadmishimulisele töölisperekonnast pärinevale noorele, kuid rida momente tema sirgjoonelisest elukäigust lubavad teda põhjendatult nimetada mitmekülgselt arenenud eesrindlikuks nõukogude üliõpilaseks, kes võib eeskujuks olla mõnelegi meie kollektiivist.

Töötades temale omase kohusetundlikkusega ka edaspidi õigustab sm. Stoor täiel määral oma valijate usaldust ja osutub nende huvide väärikaks kaitsjaks.

M. Podar

MEIE KANDIDAAT

Ajaloo-keeleteaduskonna õppejõudude ja üliõpilaste kollektiivi saadikukandidaadiks Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse on loogika-psühholoogiaosakonna IV kursuse üliõpilane Laine Kose. Õppetöö eesrindlase ja aktiivse ning initsiatiivse üliõpilasena on L. Kose täitnud pidevalt vastutusrikkaid ühiskondlikke ülesandeid suure kohusetundlikkuse ning siira innuga, nagu see on omane tõeliselt tublile nõukogude üliõpilasele ja kommunistlikule noorele.

Loogika-psühholoogiaringi esimehena möödunud õppeaastal viis ta ringi oma energilise organiseerimistööga teaduskonna parimate hulka. Innu ja õhinaga jutustab Laine Kose, kuidas see tal õnnestus: «Me korraldasime arsti- ja kehakultuuriteaduskonnaga ühise konverentsi Setšenovist, organiseerisime Nadežda Konstantinovna Krupskajale pühendatud pedagoogilise konverentsi, me korraldasime ettevalmistava konverentsi pedagoogilisele praktikale, me korraldasime...»

Käesoleva õppeaasta algul valiti Laine Kose ÜTÜ ajaloo-keeleteaduse osakonna nõukogu esimehe vastutusrikkale kohale. Ka sellel tööpostil on ta end näidanud kõige paremast küljest.

Suure ühiskondliku töö kõrval jätkub Laine Kosel aega tegelda ka teadusliku tööga. Käesoleval momendil kirjutab ta konverentsiettekannet tunnetusteooria alalt ja õpib nagu ikka väga headele hinnetele.

Esitades Laine Kose saadikukandidaadiks Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse on TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna kollektiiv veendunud, et ta ka sellel vastutusrikkal tööpostil täidab oma ülesandeid edukalt ja kohusetruult.

E. Plotnik

DOTSENT LUDMILLA NURMAND

Oma senise tööga dermatoloogia ja veneroloogia kateedri juhatajana, Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogu praeguse koosseisu saadikuna ning alalise tervishoiukomisjoni liikmena on dotsent Nurmand võitnud Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi ning Tartu linna töötajate usalduse ning lugupidamise ja ta on seepärast TRÜ kollektiivi poolt teistkordselt üles seatud Tartu linna TSN saadikukandidaadiks kui meie kollektiivi üks parimaid esindajaid.

Sm. Nurmand asus tööle Tartu Riiklikku Ülikooli 1947. a. Vabariikliku Vendispanseri peaarsti ja ENSV Tervishoiuministeeriumi naha- ja suguhaiguste osakonna inspektori ametikohtadelt ja kaitses erakordselt lühikese aja jooksul, juba 1949. a. sügisel, kandidaadidissertatsiooni. Eeskujuliku õppe- ja kasvatustöö organiseerimise eest kateedris omistati temale 1952. a. dotsendi kutse. Sm. Nurmand on tõstnud pidevalt dermatoloogia ja veneroloogia kateedri õppe-, kasvatus- ja teaduslikku tööd kõrgemale tasemele, joondudes oma töös Leningradi ja Moskva vastavate kateedrite ja teaduslike asutuste rikkalikele kogemustele, olles nendega tihedas kontaktis.

Sm. Nurmandit tunnevad meie õppejõud ja üliõpilased kui vastutulelikku, alati abivalmit, enda vastu nõudlikku seltsimeest, kes suudab ja tahab töötada Tartu linna TSN järgneva koosseisu saadikuna meie linna tervishoiualase töö igakülgse paremustamise eest.

E. Raudam

PARTEI ELU

Edasilükkamatud ülesanded

Administratiiv-majandusala töötajate parteigrupp on üks väiksemaid TRÜ-s, kommunistide arv selles on ainult 13, kuid ta hõlmab võrdlemisi suure arvu töötajaid väga mitmelt alalt, nagu pearaamatukogu, rektoraat, raamatupidamine, kaadrite- ja õppeosakond, õppetöökoda, remonttöökojad, ehitustöölised, teenindav personal.

Vaatamata sellele et parteigrupi endine sekretär oli enne lahkumist töö suhtes pikemat aega passiivne, on parteigrupi töös olnud mõningat edu. On organiseeritud poliitring (juhatab sm. Mäe), samuti poliitvestlused. Parteilikmetele on antud pidevalt ülesandeid, neid on suunatud tööle valimiskomisjonidesse (Russak, Kallas, Kõiv), propagandistina ja poliitinformaatorina (Mesipuu, Haldre). On võideldud töödistsipliini rikkumiste vastu jne.

Ent parteigrupi töös esineb veel suuri lünki ning uuel sekretäril (sm. Hiir), on koos TRÜ parteibürooga vaja teha suuri pingutusi, et tööd tõsiselt parandada. Nii on kvalifitseeritud poliitvestlejate arv väike, vestlustest võtab osa mittekülla1daline protsent töötajaid (50—60%). Parteigrupi suurimaks puuduseks tulebki lugeda seda, et ta pole küllaldaselt juhtinud poliitkasvatuslikku tööd, eriti teenindava personali osas. On puudulik koostöö administratiiv-majandusala töötajate ametiühingu bürooga, võitlus töödistsipliini rikkujatega pole küllaldane. Vähe on suunatud komsomoligrupi tööd organiseerimata noorte kaasatõmbamise osas. Ka ülikooli komsomolikomitee on jätnud selle komsomoligrupi ilma igasuguse abita. Veel enam — ükskõiksus on läinud isegi niikaugele, et komsomoligrupi delegaat ei saanud osa võtta linna komsomolikonverentsi tööst, sest unustati või ei peetud vajalikuks talle kutse saata.

Valusaks kitsaskohaks on juurdekasvu küsimus nii parteigrupi kui ka komsomoli liinis. Parteigrupi tööd juurdekasvu osas raskendab suurel määral asjaolu, et administratiiv-majandusala töötajad on laiali pillatud üle kogu ülikooli ning puudub tööalane kontakt, mis on aga väga tähtis inimeste igakülgseks tundmaõppimiseks. Käesoleval semestril on parteigrupp oma tööd siiski tunduvalt aktiviseerinud.

Veebruari- ja märtsikuu tööplaanis on ette nähtud selgitada rida põhilisi tööküsimusi, mis puudutavad remonditööde käiku talve- ja kevadperioodil, ühiselamute olukorda (ära kuulata elamu-heaolukomisjoni esimehe ja ühiselamute komandantide aruanded), poliitõppuste ja erialase kvalifikatsiooni tõstmise olukorda.

Uue sekretäri ülesandeks on kindlustada süstemaatiline poliitvestluste- ja informatsioonide läbiviimine, anda kommunistidele parteiline ülesanne abistada konkreetselt kommunistlikke noori, organiseerida vähemalt kord kvartalis vestlusi partei põhikirjast parteitule aktiivile ja noortele, võtta parteilise kontrolli ja juhtimise alla administratiiv-majandusala töötajate ametiühingu büroo töö ning teostada süstemaatilist otsuste täitmise kontrolli.

S. Prink

EES ON PALJU HUVITAVAT

Eesti keele ja soome-ugri keelte kateedris võeti neil päevil vastu ekspeditsioonide plaan käesoleva aasta suveks.

Eesti filoloogidel seisab pärast käesoleva semestri lõppu ees suur hulk huvitavat tööd. Vastavalt kateedri plaanile töötatakse järgmiste põhiliste ülesannete kallal: lutsi, leivu ja saarte murde materjalide kogumine, põhja- ja lääne-eesti murde piiri ning idamurde piiri selgitamine.

Nende ülesannete kohaselt toimub kateedri juhendamisel tervelt viis ekspeditsiooni vastavatele murdealadele, kust kogutakse häälikuloolist, morfoloogilist ning muud laadi keelelist materjali.

Huvi eelseisvate ürituste vastu on filoloogide hulgas suur.

L. Varik

LOE SEDA RAAMATUT!

VÕITLEV LUULETUSKOGU

Juhan Sütiste. Teosed I. Luuletused. Eesti Riiklik Kirjastus, Tallinn 1955. Hind 12 rbl. 70 kop.

Eesti silmapaistva poeedi Juhan Sütiste 10. surma-aastapäevaks ilmus luuletaja teoste esimene köide, mis on esimeseks ulatuslikumaks katseks anda ülevaade Juhan Sütiste värsiloomingust. Köitesse on koondatud kirjaniku pikemad ja lühemad luuletused kümnest luuletuskogust ja paljudest publitsistlikest väljaannetest.

Ilmunud raamat annab läbilõike Sütiste luuletuste parimast, demokraatlikumast osast, mis lahutamatult kuulub meie rahvuskultuuri põhivarade hulka. Kogu iseloomustab Sütistet kui poeeti-realisti, kellele on lähedane töötav inimene oma murede ning rõõmudega.

Pikema ülevaate Sütiste luuleloomingust ning kirjaniku osast meie kirjanduse ajaloos on kirjutanud luuletaja Felix Kotta.

K. Kase

UUDISTEOS ESTEETIKA ALAL

H. Lefebvre. Sissejuhatus esteetikasse (vene keeles). Moskva, 1954. Hind 5 rbl. 20 kop.

Hiljuti jõudis raamatuturule prantsuse progressiivse filosoofi ning majandusteadlase H. Lefebvre'i raamat «Sissejuhatus esteetikasse» venekeelses tõlkes. Autor seab oma ülesandeks anda ülevaade kõige tähtsamatest teoreetilistest küsimustest esteetika valdkonnas, lähtudes marksistliku filosoofia põhiseisukohtadest. Seejuures ei ole autori eesmärgiks sugugi anda täielikku, ammendavat käsitlust marksistlikust esteetikast.

Autor vaatleb oma teoses järgmisi põhilisi esteetika valdkonda kuuluvaid küsimusi, nagu sisu ja vorm, vormi dialektika, formalismi probleem, vabaduse küsimus kunstis jne. Teos on varustatud eessõna ning vastavate kommentaaridega. Raamat peaks huvitama eeskätt kirjandust ja kunstiajalugu õppivaid üliõpilasi.

S. Laanesoo

Kehakultuur ja sport

Esimese etapi tulemused

1. jaanuaril 1955. a. lõppes TRÜ kehakultuuri- ja sporditöö ülevaatuskonkursi esimene etapp. Selle esmakordselt toimuva ürituse eesmärgiks on välja selgitada teaduskondades tehtava kehakultuuri- ja sporditöö ning spordimeisterlikkuse tase, kusjuures arvestamisele tulevad järgmised alad: teaduskondadevaheline spartakiaad (võistlused kergejõustikus, võrkpallis, tõstening maadlusspordis), teaduskondades tehtav õppe-sportlik töö (järgusportlaste ja VTK — märklaste ettevalmistamine), massiline sporditöö (üliõpilaste osavõtt sportlikest üritusest) ja organisatsioonilismassiline töö (TRÜ spordiklubi liikmete arv teaduskondades). Teaduskondadevahelisel spartakiaadil tuli esikohale matemaatika-loodusteaduskond 54 punktiga, järgnesid arstiteaduskond 41, ajaloo-keeleteaduskond 30 ja õigusteaduskond 7 punktiga. Tublilt esinesid matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased kergejõustikus, võrkpallis ja maadluses, arstiteaduskonna üliõpilased laskmises ning tõstespordis. Nõrgalt esines spartakiaadil õigusteaduskond. Peale II koha laskmises — jäi õigusteaduskond teistel aladel viimaseks.

Õppe-sportliku ja massilise sporditöö osas tuli esikohale ajaloo-keeleteaduskond. Järgnesid matemaatika-loodusteaduskond, arsti- ja õigusteaduskond. Organisatsioonilis-massilises töös olid parimateks matemaatika-loodusteaduskond ning ajaloo-keeleteaduskond.

Kõigi ülalmärgitud alade kokkuvõttes tuli ülevaatuskonkursi esimese etapi üldvõitjaks matemaatika-loodusteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees Maldre), jättes teiseks ajaloo-keeleteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees Paalma) ja kolmandaks arstiteaduskonna (kehakultuurikollektiivi esimees Vasari). Õigusteaduskond (kehakultuurikollektiivi esimees Kask) jäi viimasele kohale.

Mis puutub spartakiaadi läbiviimisse, siis tuleb märkida vähest informatsiooni, mis tunduvalt takistas võistluste edukat läbiviimist. Ülevaatuskonkursi käigus ilmnes veel kord meil ülikoolis tehtava sporditöö üks nõrgemaid kohti — vähene massilisus. Sageli esinevad teaduskondade võistkondades mitmetel aladel ühed ja samad üliõpilased. Mitmekülgsust ei saa pahaks panna, kuid see näitab, et teaduskonnas ei leidu küllaldaselt üht või teist spordiala harrastavaid üliõpilasi. Kurba pilti pakub TRÜ spordiklubi liikmete arv teaduskondades. Nii näiteks arsti-, õigus- ja ajaloo-keeleteaduskonnas on spordiklubi liikmeteks vähem kui üks viiendik üliõpilaste üldarvust. Kuna kõik kehakultuuriga pidevalt tegelevad üliõpilased registreeritakse spordiklubis, on spordiklubi liikmete vähesus nõrga kehakultuuri otseseks näitajaks teaduskondades.

Nimetatud puudusi tuleb teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogudel tõsiselt arvestada, kui tahetakse saavutada häid tulemusi ülevaatuskonkursi teisel etapil.

J. Vaska

RAHVUSVAHELINE KOHTUMINE KORVPALLIS

22.—24. veebruarini toimuvad Leningradis sõpruskohtumised korvpallis Tšehhoslovakkia vabariigi koondnais- ja meeskonna ning NSV Liidu parimate võistkondade vahel. Neist võistlustest võtab osa ka TRÜ korvpallinaiskond. Olles varem mänginud korea, hiina ja bulgaaria korvpalluritega, on eelseisvad võistlused meie naiskonnale neljandaks rahvusvaheliseks kohtumiseks.

P. Jürgens

TEADAANDED

Pühapäeval, 20. veebruaril kell 17 toimub keemia ringauditooriumis kohtumine saadikukandidaatide sm-te Malõševi, Saali ja Tasasega. Pärast kohtumist esinevad TRÜ isetegevuslased.

* * *

Laupäeval, 19. veebruaril kell 20 toimub TRÜ klubi korraldusel Tartu Riikliku Ülikooli aulas isetegevuslaste kontsert. Kavas laule, rahvatantse, deklamatsioone jne.

*

Teisipäeval, 22. veebruaril kell 18 toimub TRÜ aulas Nõukogude armee aastapäevale pühendatud pidulik aktus. Lõpuks isetegevuskontsert.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

I страница

Передовая: Улучшить работу ДОСААФ.

II страница

С. Принк — Не продвинутые задачи.

Я. Васка — Результаты первого этапа.

П. Пруллер, Я. Рейнет, Э. Сийрде — Научное совещание о действии физиологических и терапевтических аэронов.

Новые книги.

Информация.

Teaduslik nõupidamine aeroioonide füsioloogilise ja terapeutilise toime kohta

NSVL Teaduste Akadeemia I. P. Pavlovi nimeline Füsioloogia Instituut ja akad. Pavlovi nimeline I Meditsiiniline Instituut Leningradis korraldasid k. a. 1.—3. veebruarini teadusliku nõupidamise aeroioonide füsioloogilise ja terapeutilise toime küsimustes. Nõupidamise 26 teaduslikku ettekannet käsitlesid järgmisi põhiküsimusi: aeroioonide füsioloogiline toime, aeroioonide genereerimine (aeroionisaatorid) ja loendamine, aeroioonide hügieeniline ja klimatoloogiline tähtsus ja aeroioonide terapeutiline rakendamine. Üheaegselt nõupidamisega oli korraldatud ka aeroioonide loendajate ja aeroionisaatorite väljapanekud tutvustamiseks koosviibijaile.

Akadeemik K. M. Bõkov märkis nõupidamise avasõnas, et juba 25 aastat töötatakse Nõukogude Liidus aeroioonide füsioloogilise toime uurimise ja nende terapeutilise rakendamise alal. Selle erakordselt huvitava ala praktilisele rakendamisele meditsiinis omistas suurt tähtsust ka akadeemik I. P. Pavlov. Kuid tänapäeva meditsiin tunneb veel vähe aeroioonide füsioloogilise toime mehhanismi.

Ravimise otstarbel rakendatakse tänapäeval negatiivseid laenguid kaidvaid kergeid gaasiioone ja raskeid hüdroioone (laengut kandev veepiisake). Esimesed genereeritakse meie meditsiinilises praktikas prof. A. B. Verigo süsteemi radioaktiivvaine aeroionisaatoriga, teised hüdroaeroionisaatoriga. Inimese hingamisteedes sadestuvad kerged aeroioonid tõenäoliselt veepiiskadele, muutudes seega rasketeks hüdroioonideks, seega ei tohiks erineda kumbagi liiki aeroioonide füsioloogiline toime. Prof. L. L. Vassiljevi ja tema kaastööliste poolt teostatud uurimused raskete ja kergete aeroioonide füsioloogilise toime kohta näitavad aga, et kumbagi liiki aeroioonid sama doosi suuruses mõjuvad ühtedele funktsionaalsetele näitajatele (motoorne kronaksis) täiesti ühteviisi, teistele aga mitte. Näiteks naha sensoorsele kronaksiale mõjuvad rasked aeroioonid tugevamini kui kerged.

M. N. Maslova (Leningradi Ülikool) elektroentsefalograafilised (EEG) uurimused näitavad, et negatiivset laengut kandvate aeroioonide mõõdukad doosid kutsuvad inimese juures esile EEG-i α-rütmi sagenemise ja amplituudi suurenemise; positiivsed aeroioonid avaldavad vastupidist toimet. Ilmselt omab suuraju koor suuremat reaktiivsust aeroioonide toimele kui teised koed ja organid. Järelikult muudavad aeroioonide toimel esijoones oma funktsionaalset seisundit peaaju neuroonid, mis omakorda avaldab sekundaarselt mõju teistele organitele.

Üllatavad on L. M. Lepehhina (Leningradi Kehalise Kasvatuse Teadusliku Uurimise Instituut) uurimused — raske füüsilise töö puhul mõjuvad töövõimet tõstvalt positiivsed aeroioonid.

Aeroioonide genereerimise kohta esitatud ettekannete osas väärib eriti tähelepanu prof. A. Tšernjavski (Taškendi Kurortoloogia ja Füsioteraapia Teaduslik Uurimisinstituut) ettekanne teemal «Balloelektriline efekt hüdroaeroionisatsioonil». Balloelektriline efekt seisneb õhu elektriseerumises negatiivsete ruumilaengutega veejugade põrkel vastu kõva alust. Looduslikes tingimustes esineb see efekt vee pihustumisel koskede jalal, mererannikul ja kiirevooluliste mägijõgede kallastel. See on leidnud alates 1935. a. kasutamist ravivahendina (peamiselt hüpertoonia puhul) Assõk-Ata kuurordis Kirgiisias ja Šahimardani kuurordis Usbekistanis. Kunstlikult tekitatakse balloelektriline efekt vastavates hüdroaeroionisaatorites. Prof. V. M. Faibuševitši (Taškendi Kurortoloogia ja Füsioteraapia Teaduslik Uurimisinstituut) uurimuste järgi annab hüdroaeroionisatsioon positiivseid tulemusi hüpertoonia, neurooside, kirurgilist vahelesegamist mittevajavate maohaavandite ja kerge astma bronhiale ravil. Huvi pakuvad ka katsed medikamentide (penitsilliin, sulfonamiidid, streptomütsiin jne.) ioniseerumise kohta peenpihustamisel suruõhu abil erilistes düüsides ning nende üleviimine organismi inhaleerimise teel. Uurimused näitavad, et näiteks inhaleeritud penitsilliin püsib organismis 3—4 korda kauemini.

A. A. Minhi (Moskva Meditsiiniline Instituut) seisukohalt pakuvad erilist huvi atmosfääri ionisatsioonilise seisundi muutused sõltuvalt meteoroloogilistest teguritest, Kuna inimestega täidetud ruumis väheneb kergete aeroioonide arv kiiresti sadestumise tõttu inimeste poolt väljahingatud kondensatsiooni tuumadele, siis raskete ja kergete aeroioonide suhtarv on parimaks näitajaks ruumi ventilatsiooni headuse kohta. Õhu ionisatsiooni astme tundmine on eriti tähtis tööstustes (näit. keevitamine, radioaktiivsete ainete töötlemine jne.) ja röntgenikabinettides.

Suurt huvi pakkusid K. M. Kalmõkova (Ukraina Endokrinoloogia Eksperimentaalne Uurimisinstituut) 10 aasta kestel teostatud uurimused hüpertooniahaigete küülikute juures näitavad, et vererõhu kõrguse muutused on eriti sügis-talveperioodil otseses seoses õhurõhu muutustega, sealjuures esimesed eelnevad teistele. Selle järgi tuleb oletada, et vererõhu kõrgust mõjustab põhiliselt õhu ionisatsiooniline seisund, mille muutused sageli eelnevad õhurõhu muutustele. Äikesetsüklioonide ja tormide ajal surevad hüpertooniahaiged küülikud enamasti. Selle seisukoha puhul märgiti, et meditsiinilises praktikas võimaldab hüpertooniaja astmahaigete tervisliku seisundi muutumine sageli ennustada ilmastiku muutusi.

Meditsiiniliste teaduste doktor P. K. Bulatov (I Leningradi Meditsiiniline Instituut ja Hospitaalne-terapeutiline Kliinik) märkis vaatluste põhjal 1300 bronhiaalse astma haige kohta, et negatiivsete laengutega aeroionoteraapia annab parima efekti teiste astmaravimeetoditega võrreldes. 55% juhtudel saavutati astmahoogude püsiv lakkamine, 35% juhtudel vähenemine ja nõrgenemine ning ainult 10% juhtudel jäi ravi ühel või teisel põhjusel tulemusteta. Kõneleja soovitas seda ravimenetlust astma bronhiale ravil laialdaselt juurutada nõukogude tervishoiusüsteemis.

Meditsiiniliste teaduste doktor S. S. Grobstein kõneles, et oseena ravil aeroionifikatsiooni abil on alates 1950. a. ravimenetlust lihtsustatud. Põhiliseks ravimenetluseks on 3—4-kuuline ravi negatiivset laengut kandvate aeroioonidega. Selle kaudu saavutatud positiivse raviefekti kinnistamiseks kasutatakse haigelt võetud ja ultraviolettkiirtega kiiritatud vere süstimist kasvavates doosides (5—30 ml kokku 20 korral) või glükoosiga ja vitaminidega rikastatud vereseerumi süstimist haigele. Sellise menetlusega teostatud ravil ilmnes 80 haigest 10 haigel haiguse retsidiiv 1 aasta pärast, 10 haigel 18 kuu pärast ja 60 haigel on püsiv paranemisefekt säilinud üle 2 aasta.

Nõupidamise sekretariaadi palvel anti ülevaade ka TRÜ füüsikakateedri aeroionifikatsiooni ja atmosfäärielektri laboratooriumis konstrueeritud kolme aeroioonide loendaja ja rea aeroionisaatorite kohta. Elavat huvi osutasid koosolijad automaatse fotograafilise ja kõige uuemat tüüpi portatiivse ioonide spektromeetri, samuti lihtsa hüdroaeroionisaatori, ultraviolettkiiritaja aeroionisaatori, prof. Verigo tüüpi radioaktiivvaine ionisaatori konstruktsiooniliste täienduste ning TRÜ oto-rino-laringoloogia kateedri ja selle kliinilises baasis hüpertoonia, bronhiaalse astma ja oseena ravil kasutatavale sädeaeroionisaatori vastu.

Nõupidamise lõppresolutsioonis märgiti nii loodusliku kui ka kunstliku aeroionoteraapia teoreetilist ja praktilist tähtsust ja soovitati süvendada seda ravimenetlust hüpertoonia, astma bronhiale ja oseena ravil. Aeroionifikatsioon peab leidma rakendamist kunstlike ventilatsiooniseadiste juures. Täpne ülevaade atmosfääri ionisatsioonilisest seisundist omab tähtsust kurortoloogias, samuti tuleks laiendada aeroionifikatsiooni ka loomakasvatusele. Nõupidamisest soovitati osavõtjad otsustasid edasi töötada aeroioonide loendajate ja aeroionisaatori täiustamise ja uute tüüpide kujundmise alal, samuti pidevalt teostda atmosfääriionisatsiooni mõõtmisi kuurortides ja meteoroloogiajaamades.

P. Prüller, J. Reinet, E. Siirde

Toimetaja R. AULING

MB 06125 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 115

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (252) Reedel, 25. veebruaril 1955. a. VIII aastakäik

Hoogsamalt ja mitmekesisemalt

Nõukogude üliõpilane on väga mitmekülgne. Eduka õppetöö kõrval tegeleb ta ka kehakultuuri ja spordiga, huvitub teaduslikust tööst ning võtab osa kunstilise isetegevuse kollektiividest. Ja see kaunis traditsioon juurdub iga kuu ja aastaga ikka sügavamalt ja sügavamalt nõukogude üliõpilase igapäevases töös ja tegevuses.

Vaadeldes algava üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate kunstilise isetegevuse ülevaatuse eel Tartu Riikliku Ülikooli kunstilise isetegevuse arengut, võib julgelt öelda, et see on tõusuteel, kusjuures küllaltki tähelepanuväärse panuse sellesse arengusse on andnud ka käesolev õppeaasta. Ülikoolis on loodud rida uusi kollektiive (kammer- ja meestopeltkvartett, estraadiorkester jne.), on paranenud esinemistase ja -distsipliin, on avardunud žanriline mitmekesisus, ja mis on kõige tähtsam, kunstilisse isetegevusse on lülitunud hulk uusi nimesid. Ühe sõnaga me läheme paremuse poole.

Naiivne ja küllaltki rumal oleks aga mõelda, et kunstilise isetegevusega on ülikoolis kõik kõige paremas korras. Kaugeltki mitte. Meie tormiliselt arenev elu ja selle üha suurenevad nõudmised seavad meie isetegevuslaste ette märksa suuremaid ülesanded kui need, millega ülikooli isetegevuslaste pere käesoleval momendil tegeleb või on hakanud tegelema. Küsimus on selles, et me liigume lapsesammudega, aga astuda on vaja hiiglase sammudega ja selleks on meie kollektiivil kõik võimalused olemas.

Millised on siis meie põhilised puudused? Põhilisemaks kõigist on muidugi massilisuse küsimus, sest hiiglaste samme on võimelised astuma arusaadavalt mitte üksikud, vaid elujõuline kollektiiv. Meil on kujunenud aga halvaks harjumuseks, et kunstilise isetegevusega tegelevad ikka vaid üksikud. Miks? Vastust sellele küsimusele pole vaja kaugelt otsida: nii on kergem. Ja ometi on meil ülikoolis palju andekaid noori. Näiteks selline fakt: möödunud semestril korraldasid ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogid osakonnaõhtu, kusjuures eeskava andsid ainult III kursuse üliõpilased. Ja eeskava, peab ütlema, oli väga sisukas ja mitmekesine. Mida see tähendab? See tähendab seda, et me ei tööta täie koormusega, vaid poole ja võib-olla isegi väiksema koormusega.

Kahe silma vahele ei saa kuidagi jääda ka repertuaari küsimus. Kuigi meie isetegevuslaste repertuaaris ei esine enam ideoloogilisi vääratusi (mõningaid eksimusi siiski esineb), siiski on selles küsimuses terve rida lahendamist vajavaid kitsaskohti. Kuidagi ei saa leppida repertuaari žanrilise ühekülgsusega, samuti juurdub ikka veel väga nõrgalt meie isetegevuslaval omaloominguline repertuaar. Vaeselapse osas on senini ka tõeliselt vaimukas huumor ja satiir. Lühidalt: meie isetegevuslaste repertuaar pakub vähe uut ja huvitavat ning seetõttu ei täida vajalikul määral oma kasvatuslikku ülesannet.

Ei saa salata, et mitte just vähesel määral takistavad kunstilise isetegevuse arengut ka majanduslikud raskused ja n. ö. objektiivsed põhjused (ruumide puudus jne.), kuid kõige suuremad puudused esinevad kahtlemata organisatsioonilises töös. Tõelist loomingulist õhkkonda pole isegi TRÜ klubi juhatuse töös. Kui osa juhatusest (K. Luts, E. Sokolova, M. Pütsepp-Heinmaa) töötab pidevalt ja kohusetundlikult, siis teine osa juhatusest suhtub oma ülesannetesse kergekäeliselt. Suureks puuduseks on ka asjaolu, et üksikute organisatsioonide vahel pole selles küsimuses koordineeritud tööplaani. Iga organisatsioon töötab eraldi ja pisiküsimustega ning selle otseseks tulemuseks on madal tööviljakus. Tuleb saavutada, et partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonid moodustaksid paremate tulemuste saavutamiseks kunstilise isetegevuse tõhustamisel ühise võitlusrinde ning võtaksid kino ja teatri ühiskülastamise kõrval oma tööplaani ka tõsisemaid ülesandeid.

Väga halvaks nähtuseks kunstilise isetegevuse viljelemisel on kampaanialikkus. Kui ülelikooliliste kollektiivide töö on muutunud juba enam-vähem regulaarseks ja plaanipäraseks, siis ei saa seda kuidagi öelda osakondades tegutsevate kollektiivide kohta. Osakonna- või kursuseõhtu või ka olümpiaadi eel, pole viga, võib osakonnas tegutsevaid isetegevuskollektiive lugeda isegi kahe käe sõrmedel, kuid peale seda jäävad tegutsema vaid üksikud. Ja needki tegutsevad, kuidas juhtub. On arusaadav, et selline teguviis on hukkamõistetav. See takistab meie ülikooli kunstilise isetegevuse viljelemist mitte ainult kvantitatiivselt, vaid ka kvalitatiivselt. Tuleb aga alaliselt meeles pidada, et meie isetegevuslaste esinemistase peab vastama ülikooli tasemele. Kuid esitades meie ülikooli isetegevuslastele järjest kasvavaid kunstilisi nõudmisi, ja neid esitatakse, juba arenev elu ise esitab, ongi meie esmajärguline ülesanne tagada isetegevuskollektiivide normaalne ja regulaarne töö. Millisest kunstilisest tasemest saab aga rääkida kui kunstilisse isetegevusse suhtutakse nagu möödaminnes, juhuslikult.

Mida on siis meil vaja teha?

On vaja suhtuda kunstilise isetegevuse küsimusse kui tõsisesse, esmajärgulisse küsimusse. On vaja tagada, et kunstiline isetegevus haaraks üha uusi, andekaid üliõpilasi, teenistujaid ja õppejõude. Senisest enam tähelepanu tuleb pöörata repertuaari küsimusele, ning muuta see mitmekesiseks, huvitavaks ja tõeliselt kasvatavaks. Mingil tingimusel ei tohi lubada isetegevusringides kampaanialikkust, vaid tuleb meeles pidada, et kunstiline isetegevus on loov töö ja et see nõuab regulaarsust ja järjekindlust. Selleks kõigile organisatsioonidele:

Jõudu tööle!

PIDULIK KOOSOLEK

22. veebruaril toimus Tartu Riikliku Ülikooli aulas ülikooli kollektiivi pidulik aktus, mis oli pühendatud Nõukogude armee 37. aastapäevale. Ettekandega esines TRÜ töötaja I. Paul, kes andis ülevaate Nõukogude armee võitlustest kodusõja ja Isamaasõja päevil ning näitas, kuidas NSV Liit ja tema relvastatud jõud võitlevad tänapäeval rahu ja demokraatia eest kogu maailmas.

Peale pidulikku aktust toimus TRÜ isetegevuslaste kontsert.

27. veebruar on Eesti NSV ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimiste päev

KÕIK VALIMA!

Õpime veel paremini

Kogu Nõukogude Eesti töötav rahvas võtab suure vaimustusega ja töövõitudega vastu ENSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimiste päeva, 27. veebruari. See on suureks sündmuseks iga nõukogude kodaniku elus, sest sel päeval valitakse kõrgematesse ja kohalikesse võimuorganitesse meie eesrindlikumad ja aktiivsemad töötajad.

16. veebruaril 1955. a. toimus kohtumine kohaliku töörahva saadikute nõukogu saadikukandidaadi sm. Veiseneniga. Tutvusime saadikukandidaadi elulooga ja tema praeguse tegevusega Ajaloo Keskarhiivis. See oli väga huvitav. Sm. Veisenen soovitas meil kasutada kursusetööde ja teiste õppeülesannete täitmisel Ajaloo Keskarhiivi materjale. Peale seda tutvus saadikukandidaat elutingimustega meie ühiselamus.

Et tähistada valimiste päeva, selleks püüavad kõik töötajad saavutada oma töös paremaid tulemusi ja tõsta töö kvaliteeti. Meie üliõpilaskond lubab valimiste auks täita oma õppeülesandeid veelgi kohusetundlikumalt kui eelmisel semestril.

Oleme tänulikud Nõukogude valitsusele, kes on andnud meile õiguse võtta osa valimistest, ja väljendame oma tänulikkust hääletades 27. veebruaril üksmeelselt meie kodumaa paremate inimeste — meie saadikukandidaatide poolt.

M. Jaanikivi,
majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane

Valijad võivad tulla

Ees seisavad Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimised. Vaid paar päeva lahutab meid veel sellest üldrahvalikust pidupäevast. Lõpule on jõudmas valimiseelne töö ka valimiste jaoskonnakomisjonis nr. 2 (esimees sm. Kiet) ja agitpunktis nr. 20 (juhataja sm. Blumfeldt).

Et kindlustada valimiste toimumine kõrgel organisatsioonilisel tasemel ja tagada kõigi valijate aktiivne ja teadlik osavõtt valimistest, oli loodud tihe koostöö agitpunkti ja valimiste jaoskonnakomisjoni vahel. Koostati ühine tööplaan, kus oli ette nähtud valijate nimekirja pidev kontroll, agitbrigaadide nõupidamised koos jaoskonnakomisjoniga, saadikukandidaatide kohtumised valijatega, konsultatsioonid, loengud, seinalehe väljalase jne.

Valijate nimekirjade kontrollimine lõpetati 21. veebruariks.

Et tagada valimistepäeva kõigiti rahuldav läbiviimine, jääme lootma ka TRÜ parteiorganisatsiooni ja ametiühingukomitee abile.

E. Russak,
valimisjaoskonna nr. 2 sekretär

VALIME ESMAKORDSELT

«Hääletame kommunistide ja parteitute bloki saadikukandidaatide poolt — meie kodumaa parimate poegade ja tütarde poolt» — sellise deviisiga südames läheme 27. veebruaril valimiskastide juurde, et valida oma kõrgemaid ja kohalikke võimuorganeid.

Meil on valimispäev kujunenud alati üldrahvalikuks pidupäevaks ja see on ka arusaadav — see ei ole rikaste rahameeste kildkonda kuuluvate tegelaste valimine valijameeste kaudu, valimine ainult sel juhul, kui sa omad teatud kapitali jne., valimine võimu- ja valitsemisorganeisse, mis ignoreerivad rahvamasside huve. Nii on see kapitalistlikus maailmas.

Meil on lugu teisiti. Meil on, keda valida: meil seisavad saadikukandidaatide nimekirjas kõrvuti hallipäise professoriga ülikoolikateedrist tööeesrindlane kolhoosipõllult, treial-novaator kõrvuti ooperisolistiga, kommunist kõrvuti parteitu bolševikuga, vana kõrvuti noorega, eesrindlane eesrindlasega. Need on inimesed, kes on kõige lähemal rahvale, kes on võitnud rahva üldise lugupidamise ja teenivad rahvast.

Ainult meil toimub valimine sellisel demokraatlikul alusel, nagu seda on põhimõtted: võrdne, ühetaoline, otsene ja salajane. Nõukogude konstitutsioon tagab täielikult nende õiguste kaitsmise igale nõukogude kodanikule.

Lähenevad järjekordsed ENSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimised. Kogu maa tähistab seda päeva uute töövõitudega. Ka meie üliõpilaspere pole kõrvale jäänud sellest üldrahvalikust üritusest. Ülikooli kollektiiv on alati osa võtnud agitatsioonitöö läbiviimisest valijate hulgas, esinenud isetegevuslike ettekannetega agitpunktides jne.

Meie hulgas on ka palju neid, kes tänavu esmakordselt võtavad osa ENSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimistest.

Kasutame, seltsimehed, uhkusega seda õigust ja anname esimeste hulgas oma hääled oma rahva paremiku poolt, selle poolt, et meie tulevik oleks alati täis õnne keset pingelist tööd ja õpinguid.

M. Sepp

HÄÄLETAME RAHU EEST

27. veebruaril k. a. toimuvad Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimised. Esmakordselt võin ka mina osa võtta nendest valimistest.

Tänu nõukogude võimule on võimaldatud ka naiskodanikel valida, sest NSV Liidus on kõik kodanikud võrdõiguslikud, kuna aga paljudes kapitalistlikes maades on naised valimisõigusest ilma jäetud.

Nõukogude võim, töötava rahva võim. on andnud mulle õiguse tasuta hariduse omandamiseks, millest töötajate lapsed kodanlikus Eestis ei võinud üldse unistada. Nõukogude võim on andnud noortele kõik võimalused tegelda spordiga ükskõik missugusel alal.

Nõukogude võim kommunistliku partei juhtimisel kindlustab rahvale iseseisvuse ja aitab üles ehitada kommunismi.

Selleks, et kindlustada nõukogude võimu, võtan osa eelolevatest valimistest. Hääletan töötava rahva poolt ülesseatud kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt. Hääletades ENSV Ülemnõukogu saadikukandidaatide ja kohaliku töörahva saadikute nõukogu kandidaatide poolt, teame ühtlasi, et see aitab kaasa meie töötava rahva võitlusele rahu eest.

E. Aunula,
õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane

VALIMISTEKS VALMIS

Töörohked olid möödunud päevad Näituse tn. 22 asuvas valimisjaoskonnas. Eile õhtul jaoskonnakomisjoni esimees sm. Vill, kontrollides veelkordselt ettevalmistustööde käiku, konstateeris, et valimisjaoskond on valimisteks valmis.

Edukalt töötas valimiste eel valimisjaoskonna juures olev agitpunkt, millest annab tunnistust fakt, et valimiste eel organiseeriti agitpunktis valijate kohtumiskoosolekud kõigi saadikukandidaatidega. Saadikukandidaadid, kohtudes oma valijatega, tutvustasid neile meie rahvamajanduse edusamme, meie nõukogude organite tööd ning meie rahva võitlusprogrammi kommunismi ülesehitamisel ja rahu kindlustamisel. Valijad esitasid aga oma kandidaatidele kindlad nõuded meie riigivõimuorganite töös veel esinevate puuduste kiireks kõrvaldamiseks.

Edukalt töötasid arvukad agitaatorite brigaadid, mille tulemusena valijate nimekirjade kontroll lõpetati juba 15. veebruariks. Valimiseelsesse töösse olid kaasa tõmmatud ka kõik valimisteringkonnakomisjonide liikmed, kes aitasid koostada ja kontrollida valijate nimekirju, kirjutasid välja kutsed valijatele ja asetasid bülletäänid ümbrikutesse.

Valimisjaoskonnakomisjon töötas juba ammu välja täpse tööülesannete jaotamise valimistepäevaks. Läbimõeldult korraldati ka valimisruumid ja vastav sisustus.

Ülehomme hommikul täpselt kell kuus avab valimisjaoskond nr. 13 oma uksed valijatele. **A. Puu**

Metoodiline seminar

Kasvatustöö üliõpilaste hulgas muutub meie kõrgemates koolides järjest intensiivsemaks. See asjaolu nõuab ka õppejõududelt suuremat süvenemist pedagoogilise teooria probleemidesse. Paljudes kõrgemates koolides, näiteks Läti Riiklikus Ülikoolis ja mujal on aspirantidele ette nähtud süstemaatiline pedagoogikakursus; mõnes kõrgemas koolis nõutakse noortelt õppejõududelt tööleasumisel isegi eksamit pedagoogikas.

Et tutvustada TRÜ noori õppejõude ja aspirante õppe- ja kasvatustöö küsimustega kõrgemas koolis, selleks on TRÜ metoodilise nõukogu ja rektoraadi poolt organiseeritud metoodiline seminar. Seminari programmis on 20 tundi loenguid ja 15 tundi praktilisi töid.

Seni on lugenud 3 loengut dots. A. Elango, kes käsitles sissejuhatava teemana noorsoo kommunistliku kasvatuse eesmärke ja ülesandeid. Järgnevatel loengutel käsitletakse loengut kui õppetöö põhivormi kõrgemas koolis (lektor dots. A. Elango.). Dots. O. Madisson tutvustab ülikooli noori õppejõude seminaride ja praktiliste tööde metoodikaga kõrgemas koolis ning prof. V. Hiie laboratoorsete tööde metoodikaga. Dots. A. Pärl räägib üliõpilaste kursuse- ja diplomitööde ning teaduslikes ringides tehtavate tööde juhendamisest. Sm. O. Jürise loeng on pühendatud eksamite ja arvestuste teostamise metoodikale. Viimase teemana käsitletakse teadliku distsipliini kasvatamist üliõpilaste hulgas. Loengute lõpul on varutud aeg diskussiooniks, täienduste tegemiseks ja kogemuste vahetamiseks.

Lisaks loengutele, mida kuulavad kõikide teaduskondade noored õppejõud ühiselt, toimuvad teaduskondade kaupa praktilised tööd. Neid juhivad arstiteaduskonnas prof. V. Hiie, matemaatika-loodusteaduskonnas dots. J. Lang ja ajaloo-keeleteaduskonnas, õigusteaduskonnas ning ühiskonnateaduste kateedrite osas prof. H. Kadari. Nende tööde raames kuulatakse ühiselt kaht loengut, üht seminari ja üht laboratoorset tööd, kusjuures kõikidele ühiskülastustele järgneb analüüs. Lõpuks töötatakse veel seminari korras läbi kõrgema kooli õppetöö kohta kehtivad määrused ja käskkirjad.

Seega saavad ülikooli noored õppejõud ja aspirandid käesoleva kursusega vajalikke teadmisi kõrgema kooli õppe- ja kasvatustöö metoodikast.

I. Põldvere

Märkmeid poliitharidustöst

Tartu Riiklikus Ülikoolis töötab poliitharidus võrgus 4 õpiringi: NLKP ajaloo kõrgemat tüüpi õpiring (propagandist sm. Blumfeldt), NLKP ajaloo põhitüüpi õpiring (propagandist sm. Tint), poliitkool (propagandist sm. Lall) ja poliitilise ökonoomia õpiring (propagandist sm. Kaasik). Kõik need ringid organiseeriti juba möödunud õppeaastal ning käesoleval kevadel lõpetavad ettenähtud 2-aastase õppeprogrammi läbitöötamise. Eriti tuleb esile tõsta poliitkooli ja poliitilise ökonoomia õpiringide tööd, kus propagandistid sm-d Lall ja Kaasik on osanud hästi organiseerida õppetööd. Kuulajad võtavad siin vestlustest osa aktiivselt ning õppused mööduvad elavalt ja huvitavalt. Mahajäämusi ettenähtud õppeprogrammi läbivõtmisel esineb NLKP ajaloo põhitüüpi õpiringi töös, mis on tingitud sellest, et õpiringi endine propagandist sm. Lõhmus tervislikel põhjustel ei suutnud regulaarselt õppetööd läbi viia. Parteibüroo aga õpiringi pidevalt ei kontrollinud ning ei võtnud ka õigeaegselt tarvitusele vastavaid abinõusid uue propagandisti leidmiseks. Praegu juhib õpiringi tööd kogemustega propagandist sm. Tint, kel tuleb see mahajäämus likvideerida.

Propagandistide vahetamine õppeaasta kestel mõjub häirivalt õpperingide tööle ning sellest tuleb tulevikus hoiduda.

Et tutvuda õpiringi kuulajate soovidega ning abistada neid raskuste ületamisel, millised õppetöö käigus võivad üles kerkida, tuleks teaduskondade parteiorganisatsioonidel ja ametiühingubüroodel enam kontrollida ja abistada õpiringide tööd.

V. Mäe

Isiklik raamatukogu

Raamat on hindamatuks ja asendamatuks sõbraks kõigile üliõpilastele. Eriti tihedalt on raamatutega seotud filoloogid. Väliskirjanduse, eesti ja vene kirjanduse eksamite edukaks sooritamiseks ei piisa kaugeltki loengulise materjali põhjalikust omandamisest. Tuleb läbi lugeda mahukaid ilukirjanduslike ja kirjanduskriitiliste teoste köiteid. Ehkki lektüür on üsna kergesti kättesaadav tänu ülikooli pearaamatukogule ja eriti teaduskonna seminarikogule, on enamikel üliõpilastest olemas oma isiklik raamatukogu, milleta pole õieti mõeldavgi tulevase keele- ja kirjanduseõpetaja elukutse.

Eesti filoloogia III kursuse üliõpilase Georg Liivi raamaturiiul on tihedalt täis lükitud viimaste aastate jooksul ilmunud raamatuid. Peaaegu igal nädalal lisandub neile aga üha uusi. Sirgetes ridades seisavad siin üksteise kõrval eesti klassikute väljaanded: Vilde, Lutsu, Särgava, Liivi ja Tammsaare teosed. Kaitsepaberi värvuselt paekivi meenutavate «Tõe ja õiguse» köidete kõrval seisab eredavärviline Sütiste luuletuskogu, mis on nagu piiriks Tammsaare ja järgnevate sinakashallide A. Jakobsoni teoste köidete vahel.

Riiulil, mida täidavad vene klassikute ja kaasaegsete kirjanike teosed, on esikohal L. Tolstoi «Anna Karenina», «Ülestõusmine» ja muidugi ka äsja ilmuma hakanud Tolstoi teoste esimene köide. Stalini preemiaga autasustatud raamatuist torkab silma Fadejevi «Noor kaardivägi» ja Pavlenko «Õnn». Lääne klassikutest loeme raamatuselgadelt Hugo, Zola, Barbusse'i ja teiste autorite nimesid.

On tõsiasjaks, et raamatutes tihti peegeldub nende omaniku huviala ja lemmikharrastused. Terve rida raamatuid pealkirjadega «M. I. Glinka», «Bizet», «Vene muusika ajalugu» lubavad julgesti oletada, et muusikal on külialtki tähtis koht Georg Liivi elus. Kuna eestikeelne muusikaalane kirjandus meil paraku vaeslapse ossa on jäetud, siis enamus neist raamatuist Georgi raamatukogus on venekeelsed.

Kindlasti on isiklikul raamatukogul suured teened selles, et Georg Liiv on sooritanud seni kõik eksamid nii ülikoolis kui muusikakoolis ainult kõrgeimatele hinnetele.

H. Lomp

LÜHIDALT

Isetegevuskontsert Valgas

Möödunud pühapäeval toimus TRÜ klubi korraldusel Valga kultuurimajas ülikooli isetegevuslaste kontsert. Kontserdil olid kaastegevad kammer- ja meestopeltkvartett, solistid M. Püttsepp-Heinmaa, K. Luts, H. Tähiste ja A. Luur, deklamaatorid V. Lindström ja R. Reiljan ning võimleja R. Ajaste. Klaveril saatsid E. Mägi ja H. Laane.

Isetegevuskontsert sai sooja vastuvõtu osaliseks ja nii mõnigi ettekanne tuli kordamisele.

E. Mallene

Huvitav koosolek

TRÜ ÜTÜ geoloogiaringis jätkub elav tegevus ka kevadsemestril. 16. veebr. toimus ringi järjekordne töökoosolek, kus esinesid geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilane A. Võsu lühiinformatsiooniga «Nafta tekkimisest» ja III kursuse üliõpilane K. Susi referaadiga «Rabakivid ja nende geneesi küsimusi». Ettekannet kuulasid huviga mitte ainult petrograafia-litoloogia rühma liikmed, vaid ka paljud teised vanemate ja nooremate kursuste üliõpilased. Omapoolsete märkuste ja täiendustega esines ka töö juhendaja aspirant H. Viiding.

A. Lomp

Suusamatk Vapramäele

Möödunud pühapäeval korraldasid ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia III kursuse üliõpilased eelmise aasta eeskujul suusamatka Elva läheduses asuvale Vapramäele. Kuna ilm oli haruldaselt ilus, möödus päev metsarikkais mägedes märkamatult ja tagasipöördumisel Tartusse oli kõigi ühiseks sooviks korrata matka juba järgneval ja ka ülejärgneval pühapäeval.

B. Viiding

TEADAANDED

Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassas toimub laenude väljaandmine teisipäeviti kella 17—19, liikmemaksude ja tagasimakstavate laenude vastuvõtmine teisipäeviti kella 14—22.

* * *

1. märtsil kell 18.00 toimub TRÜ aulas parteiorganisatsiooni kinnine koosolek

Kehakultuur ja sport

Võrkpallimeeskonna muresid

Kahel viimasel aastal on TRÜ võrkpallimeeskonna edukus olnud väga kõikuv.

Äsjapeetud ENSV talviste karikavõistluste mängudes kaotas meeskond Tallinna Polütehnilise Instituudi (vabariigi tšempion), kompvekitehase «Karamell» ja Laevastiku Ohvitseride Maja meeskonnale. Kahele esimesele kaotati 3:0 ja viimasele 3:1. Kuigi kahele esimesele meeskonnale kaotas ka Tartu parim, EPA meeskond, siis vaid vastavalt 3:1 ja 3:2, s. t. peale tugevat ja pingelist võistlust. (Ohvitseride Majaga neil mängu ei olnud.) TRÜ võistkonnal aga säärast võidutahtelisust jätkus vaid üheks või kaheks geimiks — TLOM vastu kahes viimases (15:12 ja 12:15), TPI-iga 10:15 ja «Karamelliga» teine geim 13:15. Ometi mängis meeskond Leedu NSV tugevakoosseisulise koondvõistkonnaga 11. dets. 54. a. väga hea ja võistlusliku mängu, kaotades vaid 2:3, tagajärg, millega kaotas ka Tartu koondvõistkond. Samuti mängiti sügissemestril märksa paremini ja kindlamalt ka kõigi teiste võistkondadega. Millest on tingitud meeskonna ebastabiilsus, võrreldes TRÜ naiskonnaga, milline on vabariigis paremaid naiskondi ja tuntud ka Nõukogude Liidu ulatuses.

Selle selgitamiseks peab mõtlema kõigepealt olukorrale, millisesse jäi võrkpallimeeskond TRÜ spordielu lahutamisel kahe kõrgema õppeasutuse (TRÜ ja EPA) vahel 1953. a. sügisel. TRÜ võrkpallimeeskonnast lahkus siis 14 mängijat, kuna põllumajandusalaste teaduskondade üliõpilasi oli esindusvõistkonnas valdavas enamuses. Meeskond tuli komplekteerida peaaegu uutest mängijatest. Säilinud «veteranidele» ei olnud sobivaid treeningukaaslasi ja õppemängud põhikoosseisule muutusid ühepoolseteks. Võistlusi oli vähe, samuti võistluskogemusi. Kahe aastaga on meeeskonnal aga raske tõusta mänguvõimelt, kui ei tule juurde sobivaid, teatavat mängutaset saavutanud mängijaid.

Mis puutub meeskonna enese arvamisse oma esinemisenõrkusest, siis oma viimasel koosolekul pidas meeskond õige põhjalikult nõu. Kriitiliselt analüüsides enese ja kaaslaste vigu treeningul ja mängus, jõuti järgmisele otsusele:

1) treeningutest osavõtt on olnud lohakas, stiihiline; 2) ei planeeritud oma aega, seda õigesti jagades õppimise ja treeningu vahel. Seetõttu jäi treeningusse alates 12. jaanuarist 7. veebruarini 1955. a. lünk, kus meeskond üldse ei teinud treeningut; 3) ei töötanud individuaalselt oma puuduste kõrvaldamiseks; 4) treeningul püstitatud ülesannete täitmisse ei suhtutud täie valvsuse ja pingega; 5) toodi kaasa juhuslikke ja tõsise huvita «külalisi», kelledest võistkonnal mingit järeltulevat põlve loota ei olnud ja kes ainult treeningupinget alandasid; 6) väljaspool treeningut ei mõeldud enam oma tehnilis-taktikalistele puudustele.

Nende ja teiste puuduste kõrvaldamiseks ja edaspidiseks vältimiseks, otsustas meeskond oma suhtumist treeninguisse parandada ja enesetäiustamiseks juurde võtta tegelemise kehalise ettevalmistamisega vabas õhus.

Sama üksmeelselt otsustati meeles pidada, et võistkond esindab TRÜ kollektiivi ja iga mängija oma suhtumisega treeningusse, enese vigade parandamisse ja esinemisel võistlustel peegeldab TRÜ sportlaslikku palet.

A. Rünk,
võistkonna treener.

Valmistume võistlusteks

TRÜ teaduskondadevahelise spartakiaadi raames toimuvad esimesed üritused alanud semestril kergejõustikus 5. ja 6. märtsil ning suusatamises 12. ja 13. märtsil.

TRÜ suusatamise esivõistluste ettevalmistamise käigus tuleb suunata üliõpilasi osa võtma noorsoo talispordimängudest suusatamises. Nimetatud võistlused toimuvad 2.—5. märtsini iga päev kella 17—19 ja 6. märtsil kell 11—14 Emajõeäärsel suusarajal naisüliõpilastele 3 km ja meesüliõpilastele 5 km pikkusel distantsil. (Üliõpilastel, kellel puuduvad isiklikud suusad, koguneda üks tund enne võistluste algust Mitšurini tän. võimlasse suusavarustuse saamiseks.)

Noorsoo talimängud suusatamises toimuvad nii teaduskondade kui ka kursusevaheliste üritustena, milles paremusjärjestuse otsustab ainult massilisus, s. o võistlustest osa võtnud üliõpilaste arvu suhe vastava teaduskonna või kursuse üliõpilaste arvuga. I ja II kursuse üliõpilastele toimuvad talimängud suusatamises kehalise kasvatuse õppetöö käigus.

Ülalnimetatud suusaspordiüritusteks valmistudes on kõigil TRÜ üliõpilastel võimalus kasutada TRÜ suusatamistreenerite abi. Treeninguteks koguneda igal tööpäeval kell 17 Mitšurini tän. võimlasse.

Samuti on nii kursusevahelisteks kui ka teaduskondadevahelisteks sisekergejõustikuvõistlusteks valmistumisel kõigil TRÜ üliõpilastel võimalus kasutada kergejõustiku treeningtunde TRÜ võimlas V. Kingissepa tän. 19 igal teisipäeval ja neljapäeval algusega kell 21.

Teaduskondade kergejõustikusektsioonid võivad kergejõustikuvõistkondade koostamiseks ja treeninguteks kasutada ka kehakultuurikollektiividele määratud võimlatunde Mitšurini tän. võimlas.

B. Matvei

Mõtteid TRÜ toimetiste vihiku nr. 36 ilmumise puhul

Hiljuti ilmus trükist Tartu Riikliku Ülikooli toimetiste järjekordne number, vihik nr. 36, mis on koostatud arstiteaduskonna õppejõudude töödest. Kogumiku 17 artiklist moodustavad enamiku kliinilised ja kliinilis-eksperimentaalsed uurimused. Haigusjuhtude analüüsi ja ravikogemuste üldistuse kõrval on neis töödes rohkesti tähelepanu pööratud ka haigusseisundis esinevate funktsionaalsete häirete ja nende põhjuste selgitamisele. Niisugune suund suures osas töödes annab käesolevale kogumikule selle üldilme ja iseloomustab ühtlasi arstiteaduskonna kliiniliste kateedrite teaduslikku uurimistööd.

Esimesena sedalaadi tööde hulgas tuleb nimetada ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikme, NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia korrespondeeriva liikme prof. V. Vadi posthuumselt ilmunud uurimust «Reaktiivsuse probleem reumatismi patogeneesis», kus reumaatilises seisundis esinevate suhkruainevahetuse regulatsiooni häirete kliinilis-eksperimentaalse analüüsi alusel on selgitatud kasutatava salitsüülravi toimet ja näidustusi. Suhkruainevahetuse muutuse küsimusi skisofreeniahaigetel on jälginud med. tead. kand. J. Saarma uurimuses «Tähelepanekuid skisofreeniahaigete veresuhkru muutustest aktiivse ravi toimel».

Nii praktiliselt kui ka teoreetiliselt tähtsaid andmeid pakub prof. E. Karu töö «Insuliini ja glükoosi mõjust alkoholi põlemise kiirusele veres», kus on näidatud, et vastupidi kirjanduses esitatud seisukohtadele ei insuliin ega glükoos ei kiirenda alkoholi kontsentratsiooni langust veres. Organismi neurovegetatiivse regulatsiooni muutusi ajutraumadest tingitud haigusseisundite eri staadiumides uurib dots. E. Raudam oma töös «Kliinilisi täheldusi tingitud tsentraalreflektoorse leukotsütoosi tekkimisest, eriti aju traumaatilise haigestumise juhtudel».

Kliinilise ravitöö kogemuste analüüsi põhjal selgitavad oma töödes mitmesuguste ravimeetodite efektiivsust sõltuvalt haigusprotsessi laadist ja staadiumist prof. A. Linkberg («Endarteriitis obliterans'i diagnoosimisest ja selle ravist nii konservatiivselt kui ka operatiivselt sümpaatilise närvikavablokaadi ning sümpaatiliste gangliondide ekstirpatsiooni teel TRÜ Teaduskonnakirurgia kliinikus» ja «Krooniliste haavandite ravist Tartu Riikliku Ülikooli Teaduskonnakirurgia kliiniku materjalide andmetel»), dots. H. Petlem («Randmeliigese funktsiooni taastumine pärast raadiuse murde tüüpilises kohas»), v.-õp. A. Kliiman («Mõningatest ägeda hematogeense osteomüeliidi ravi küsimustest»), assist. E. Tulmin («Uneravi rakendamisest närvisüsteemi orgaanilistel ja funktsionaalsetel haigestumistel»), med. tead. kand. J. Saarma («Kliinilisi kogemusi skisofreenia elekterkonvulsioonravil») ja dots. J. Savisaar («Leukopoeetilise süsteemi haiguste esinemise ja kliinilise pildi dünaamika etioloogia ning ravi analüüs»). Dots. A. Rulli annab lühida kirjelduse tema poolt konstrueeritud seadeldise kohta «Aparaat veenisiseseks infusiooniks operatsiooni kestel». Kliinilist kasuistikat («Kaks polüstsütolise neeru juhtu») esitab oma tähelepanekutena van.-õp. A. Vapra.

Arstiteaduskonna teoreetilistest kateedritest on biokeemia kateedri poolt esitatud van.-õp. H. Linnu töö «Mao soolhappe tekkimise neuro-humoraalse regulatsiooni ensümo-keemilisest mehhanismist», mis kujutab enesest prof. E. Martinsoni poolt mao soolhappe tekkimise fermentatiivse olemuse kohta 1949. a. püstitatud teooria edasist eksperimentaalset analüüsi. Töö andmetel selgub, et fermentide inaktiviseerimise korral kas tioolmürkidega või organismi deproteiniseerimisega on pärsitud ka mao soolhappe tekkimine. Uusi menetlusi galeeniliste preparaatide valmistamiseks esitavad prof. N. Veiderpass ja med tead. kand. L. Kirsch oma töödes («Kuivad unitaarekstraktid» ja «Siniladva etaloonekstrakti (Extractum Polemonii coerulei) valmistamine». Kohtuarstliku ekspertiisi andmeid analüüsib prof. A. Raatma oma töös «Elupuhtuse ja surmajärgsete vigastuste hinnangust kohtuarstlikus ekspertiisis».

Arstiteaduskonna tööde koondamisega kõneallolevaks kogumikuks on toimetaja prof. F. Lepp teinud suure tunnustust vääriva töö. Prof. Lepa energilisel algatusel ületati ka etttetulnud raskused ning vaatamata viibimisele (mida ei saa panna toimetaja arvele) on nüüd arstiteaduskonna töödest esimene kogumik ilmunud, teine on ettevalmistamisel.

Silmas pidades ajaloo-keeleteaduskonna ja arstiteaduskonna tööde avaldamist TRÜ toimetiste sarjas, võib öelda, et teadusliku uurimistöö käigus jooksvalt saadud materjalide publitseerimine ülikooli toimetistes kui kõige lihtsam ja otstarbekam võimalus on ka meil hakanud juurduma. Selle võimaluse paremaks ärakasutamiseks tuleks tagada toimetiste reeglipärane ja viivitusteta väljaandmine.

Toimetiste vihikute ühtlase ja viimistletud üldilme saamiseks tuleks edaspidi püstitada tööde autoritele mõningad üldised nõuded toimetistes avaldamisele tulevate artiklite vormistamise tehnilise külje kohta, missuguses osas on puudusi ka käesolevas kogumikus. Nii on kasutatud kirjanduse tsiteerimine ja osundamine peaaegu igas töös (ja mõnel juhul isegi sama töö üksteisele järgnevates lõikudes, näit. lk. 159) erinev. Suuremat tähelepanu vajaks ka graafilise materjali esitamine. Kohati puudub joonistel kasutatud (ja mitte üldtuntud) tähiste seletus (lk. 35—43), joonistel lk. 8—14 esitatud kurvide võrdlus on raskendatud, kuna aja intervallide graafiline kujutamine on igal joonisel isesugune. Ühtluse mõttes oleks võinud arvulised tabelid lk. 149 ja 147 laduda trükitekstis, nii nagu teistes töödes. Üldmuljet kogumikust need vähemad tehnilised puudused siiski oluliselt ei riku.

Kokkuvõttes võib TRÜ arstiteaduskonna tööde esimest kogumikku, milles on avaldatud mitmekesiseid probleeme haaravaid sisukaid artikleid, pidada märkimisväärseks saavutuseks teaduskonna töös.

M. Epler,
TRÜ füsioloogia kat. van.-õpetaja

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Интенсивнее и разнообразнее.
И. Пыльдвере — методический семинар.
В. Мяэ — Заметки о политпросветработе.
Х. Ломп — Личная библиотека.
А. Рюнк — Запросы волейбольной команды.
М. Эплер — Мысли по поводу выхода в свет 36 издания учёных записок ТГУ.

Toimetaja R. AULING

MB 06143 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 603

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (253) Reedel, 4. märtsil 1955. a. VIII aastakäik

Õlg-õla kõrval meestega

Kõigil meie kommunismi ehitava kodumaa arvukatel töörinnetel seisab õlg-õla kõrval meestöötajaga nõukogude naine. Nõukogude naine hoiab kindalt kätes traktorirooli, juhib oskuslikult tööpinki, võitleb edukalt uute saavutuste eest teaduses ja kunstis.

Pole meie Nõukogudemaal sellist rahvamajanduse, kultuuri, kunsti, ühiskondlikku või riiklikku ala, millest ei võtaks tegevalt osa naine. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on andnud naisele täieliku poliitilise ja majandusliku võrdõiguslikkuse mehega. Vabanenud tsaristliku korra kammitsaist, omandas naine õiguse tööle, puhkusele ja haridusele, omandas õiguse valida ja olla valitud.

Kui nõukogude naised võisid olla uhked oma võitudele nõukogude korra esimestel aastatel, siis seda rohkem on neil selleks põhjust nüüd, nähes oma osatähtsuse edasist tugevnemist ühiskondlik-poliitilises elus pärast sotsialismi täielikku võitu. Suured on nõukogude naiste teened Nõukogudemaa sotsialistlikus industrialiseerimises, tema põllumajanduse kollektiviseerimises. Igaveseks lähevad ajalukku nõukogude naiste tootmisvõidud, naiste, kes Suure Isamaasõja ajal kandsid oma õlgadel vastutusrikast osa meie vabrikutes ja kolhoosipõldudel ja kes koos oma meeste ja poegadega kaitsesid sotsialistlikku kodumaad fašistlike röövvallutajate vastu.

Pärast suuri võite hitlerliku Saksamaa ja imperialistliku Jaapani üle võtavad nõukogude naised aktiivselt osa meie rahvamajanduse edasisest ülesehitamisest, asudes energilisse võitlusse meie suure tulevikueesmärgi — kommunismi eest. Tehases ja kolhoosis, ehitustellinguil ja laboratooriumis — kõikjal tungivad meie naised uue tehnika saavutustesse, püüdes töötada täna paremini kui eile ja homme paremini kui täna.

Nõukogude naiste töökad käed võtsid osa Volga—Doni V. I. Lenini nimelise laevatava kanali ehitamisest, ennastsalgavalt töötavad nad võimsate hüdroelektrijaamade ehitustandreil, arvukalt sõitsid nad partei kutsel uudis- ja jäätmaadele. Kõikjal, kus on valmimas suure kommunismihoone järjekordne etapp, annavad miljonid nõukogude naised töös oma parima.

Nõukogude naised etendavad aktiivset osa riigi juhtimises. Näiteks on NSV Liidu Ülemnõukogu saadikute hulgas 280 naist.

Äsjatoimunud ENSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimistel valiti saadikuteks arvukalt naisi. Ka meie ülikooli kollektiiv valis üksmeelselt oma esindajaiks Tartu Linna Töörahva Saadikute Nõukogusse sm-d Nurmandi, Kose, Orgo ja Stoori. Kõige selle kõrval ei unusta Nõukogude valitsus hoolitsust naise kui ema eest, osutades talle järjekindlat abi noore nõukogude sugupõlve kasvatamisel. Nõukogude rahvas ei unusta, et nõukogude naised aitasid meie kodumaal kasvatada üles sotsialismimaa inimeste kangelasliku põlvkonna, kes oli suuteline kaitsma meie kodumaad fašistide kallaletungi vastu, kes oli suuteline tooma Nõukogude riigile sõjaliste ja töökangelastegudega kustumatut kuulsust. Meil Nõukogudemaal on laste kasvatamine naise kui ema ühiskondlik aukohus.

Nõukogude kord avas naistele tee kõrgema hariduse omandamiseks ja teaduse alal töötamiseks. Sajad tuhanded nõukogude naised on lõpetanud kõrgema õppeasutuse, töötades nüüd kvalifitseeritud spetsialistidena rahvamajanduse kõigis harudes. Iga aastaga siirdub üha rohkem ja rohkem kõrgema kooli lõpudiplomiga noori ellu, et asuda väärikale kohale kommunismiehitajate võidurindel.

Ainuüksi meie ülikoolis õpib praegu 1814 naisüliõpilast, kes valmistuvad saama väärikaks täienduseks meie vanema põlve kaadrile. Peale selle töötavad Tartu Riiklikus Ülikoolis 5 naisdoktorit ning 31 naist on omandanud teaduste kandidaadi astme.

Kõrvuti kogenud teadlastega teevad oma esimesi teaduslikke katseid ka paljud noored teadlased. Peatselt toimuv ÜTÜ konverents tõstab esile jällegi terve rea teotahtelisi noori, kes on pannud oma esimesed terad teaduse varasalve. Samal ajal täiendavad 26 ülikooli lõpetanud naist endid aspirantuuris.

8. märtsil pühitseb kogu progressiivne inimkond rahvusvahelist naistepäeva. Nõukogude rahvas pühitseb naistepäeva rahuliku ülesehitustöö tingimustes, kus kõik jõud on pühendatud võitlusele kommunismi kiirema ülesehitamise eest.

Kapitalistlike maade naised aga tähistavad naistepäeva sellistes tingimustes, kus imperialistlikud agressiivsed ringkonnad valmistavad ette uut sõda, kus relvade massilise tootmise arvel tõusevad rahvatarbekaupade hinnad, langeb töötajate elatustase.

Kuid naised kogu maailmas ei taha sõda. Rahvusvahelisel naistepäeval ütlevad kogu maailma töötavad naised sõjale «ei» ning nõuavad, et maailmas valitseks rahu.

Aktiivses võitluses rahu eest näevad kogu maailma töötavad naised teed õnnelikule elule.

DOTS. K. KANNI JUUBELISÜNNIPÄEV

28. veebruaril pühitses meie ülikooli võõrkeelte kateedri juhataja filoloogiateaduste kandidaat dots. K. Kann oma 60-ndat sünnipäeva.

Enam kui nelikümmend aastat on dots. K. Kann töötanud pedagoogina, neist viimased kümme aastat Tartu Riiklikus Ülikoolis. Oma pikaajalise pedagoogilise ja teadusliku tegevuse kestel on juubilar andnud hinnatava panuse kõrgema haridusega nõukogude spetsialistide kasvatamisel.

Dots. K. Kann on keskne kuju Nõukogude Eesti romanistide peres. Temalt on viimastel aastatel ilmunud prantsuse keele grammatika eestlastele, arvukalt artikleid prantsuse kirjanduse ja keele mitmesuguste küsimuste kohta. Hiljuti lõpetas ta prantsuse-eesti sõnaraamatu käsikirja. Dots. K. Kann on korduvalt esinenud ettekannetega nii romaani filoloogia kui ka võõrkeelte õpetamise metoodika küsimustes teaduslikel sessioonidel ja keskkoolide võõrkeeleõpetajate ainesektsiooni koosolekutel.

Lisaks pingsaile ametiülesannetele on dots. K. Kann alati aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust tegevusest. Praegu töötab ta üleülikoolilises metoodilises komisjonis, TRÜ naiskomisjonis, viimasel ajal ka ajaloo-keeleteaduskonna, õigusteaduskonna ja kehakultuuriteaduskonna õpetatud nõukogu teadusliku sekretärina.

Dots. K. Kanni väsimatu energia, täpsus ja kohusetundlikkus töös, tema pidev püüd ennast täiendada nii oma erialal kui ka ideelis-poliitiliselt on innustavaks eeskujuks kõigile.

PARTEI ELU

Parandada komsomoli parteilist juhtimist

1. märtsil k. a. toimus Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek, kus kuulati ära TRÜ komsomolikomitee sekretäri sm. Hiire ettekanne komsomoliorganisatsiooni tööst noorte hulgas.

Nagu näitas küsimuse arutlus koosolekul, on TRÜ komsomolikomitee põhiveaks eluvõõras, bürokraatlik juhtimisstiil. Elava, igapäevase komsomolitöö asemel tegeleb komitee peamiselt mitmesuguste küsimuste «arutamise» ja «otsustamisega». Väga vähe käivad ülikooli komsomolikomitee liikmed komsomoligruppides. Seetõttu tunnevad nad aga halvasti meie üliõpilaste huvisid, meeleolusid ja vajadusi ning teostavad poliitilist kasvatustööd pealiskaudselt, n. ö. «latvu mööda», on kaotanud terava, võitleva joone oma töös.

Vead ja puudused ülikooli komsomolikomitee tööstiilis on kajastunud ka kogu komsomoliorganisatsiooni töös. Käesoleval õppeaastal on ÜLKNÜ read kasvanud ainult 21 uue liikme võrra. See näitab selgesti meie komsomoliorganisatsiooni eemaldumist noorte hulkadest. Palju kõneldi koosolekul tõsistest puudustest komsomoliorganisatsioonide töös arsti-teaduskonnas ja majandusteaduskonnas. Siin puuduvad isegi reas õpperühmades komsomoligrupid (majandusteaduskonna III kursus, farmaatsiaosakonna V kursus, raviosakonna II kursuse X ja XI rühm, III kursuse VIII ja IV kursuse VIII rühm). Kommunistlikud noored ei astu välja üliõpilaste väära suhtumise vastu õppetöösse ja õppejõududesse (arstiteaduskonna II kursuse vene õppekeelega rühm, IV kursus jt.).

Teravalt kritiseeriti komsomoliorganisatsiooni selle eest, et ta on täiesti unustusse jätnud ALMAVÜ töö abistamise.

Sellised tõsised puudused said esineda komsomoliorganisatsiooni töös selletõttu, et komsomoliorganisatsiooni juhtimine parteiorganisatsiooni poolt on olnud väga puudulik. Ülikooli parteibüroo ise on vähe ja pealiskaudselt tegelenud komsomoliorganisatsiooni juhtimisega ega ole seda ka järjekindlalt nõudnud teaduskondade parteiorganisatsioonidelt. Selletõttu on teaduskondade parteiorganisatsioonid, peale õigusteaduskonna, peaaegu unustanud ühe oma tähtsama ülesande — komsomoli parteilise juhtimise. Kommunistid, töötades õppejõududena, lähevad mööda puudustest komsomoligruppide töös, sageli ei teagi nende olemasolust.

Kuivõrd suurt tähtsust omab kommunistide igapäevane praktiline abi komsomoliorganisatsioonile, näitab ilmekalt õigusteaduskonna I kursuse töö. Õppeaasta algul oli siin rida raskusi. Paljud üliõpilased ei saanud sisseastumiseksamite tulemuste põhjal stipendiumi. Lonkas õppedistsipliin. Kuid tänu kursuse poliitinformaatori kommunist Laasiku ja õppejõudude kommunstide Aulingu, Kalitsa, Mäe ja Jegorovi pidevale toetusele ja abile suutis kursuse komsomoligrupp saavutada tõsist edu õppeedukuse ja distsipliini parandamisel. On tugevnenud komsomoligrupi mõju teistele noortele. Käesoleval õppeaastal on nimetatud komsomoligrupp vastu võtnud ÜLKNÜ ridadesse 7 noort (s. o. üks kolmandik kogu ülikooli komsomoliorganisatsiooni kasvust!).

Kahjuks on aga sellised näited meie ülikoolis veel vähesed. Küllalt on aga vastupidiseid näiteid. Nii ei tea matemaatika-loodusteaduskonnas isegi komsomoliaktiiv, kes nende õppejõududest on kommunistid, sest reakommunistid ei tunne siin huvi komsomoliorganisatsiooni vastu.

Parteiorganisatsioonid ei ole ka tõsiselt tegelnud poliitinformaatorite töö suunamise ja kontrollimisega. Selletõttu on võimalikuks osutunud sellised faktid, et näiteks sm. Kiindok on oma rühmas (eesti filoloogia IV kursus) läbi viinud seni ainult ühe poliitinformatsiooni ja bibliograafiaosakonna I kursusel üliõpilased ei teagi, kes on nende poliitinformaator. Millisest kasvatustöö teostamisest õppejõudude poolt me saame sellisel juhul veel rääkida!

Teravalt kritiseeriti koosolekul ka paljusid ühiskonnateaduste kateedrite õppejõude, kes ei osuta omalt poolt mingit abi nende õpperühmade komsomoliorganisatsioonidele, kus nad ise õpetavad. Nii ei teadnud sm-d Naerismägi, Vanaaseme ja Oja veel detsembrikuu alguses, kes nende õpperühmadest on kommunistlikud noored.

Nagu näitas arutluse käik koosolekul, peab parteiorganisatsioon kõigepealt võitlema selle eest, et iga kommunist ja iga parteitu õppejõud oleks mitte ainult loengute pidaja, vaid ka kasvataja ja et ta oma kasvatustööd teostaks tihedas komsomoliorganisatsiooniga. See aitaks otsustavalt parandada nii komsomoliorganisatsiooni tööd kui ka kogu ideoloogilist kasvatustööd ülikoolis.

O. Kuuli

Kommunistlike noorte elu

ÜHES KOMSOMOLIGRUPIS

Vaadeldes õigusteaduskonna IV kursuse komsomoligrupi tööd alates I kursusest kuni praeguseni, võib märkida, et kommunistlike noorte teadlikkus ja aktiivsus on tõusnud nii ühiskondlike kui ka õppedistsipliini ja -ülesannete täitmisel. Samuti on kasvanud kommunistlike noorte read.

Kuidas on saavutatud need edusammud? Peamiselt tihedas koostöös grupi büroo liikmete vahel, samuti koostöös komsomoligrupibüroo ja ametiühinguorganisatsiooniga ning kursuse poliitinformaatoriga.

Kuid peamine töös on kiire reageerimine igasugustele väärnähtustele ja ürituste korraldamine, mis aitavad ühendada kollektiivi tervikuna.

Kursuse büroo on korraldanud rea üritusi — käisime ühiskülastuse korras organiseeritult vaatamas filme «Hulkur», «Orkaan», korraldasime kursuseõhtu, kommunistlike noorte initsiatiivil alustasime kirjavahetust Hiina ülikooli üliõpilastega, oleme läbi viinud rea lahtisi komsomolikoosolekuid, kus esinesid ettekannetega kommunistlikud noored, poliitinformaator sm. Salumaa jt., Uusi liikmeid oleme sel aastal vastu võtnud kolm — sm-d Mäll, Ehava ja Midri. Seda oleme teinud lahtistel koosolekutel ja peab märkima, et organiseerimata noored on nendest osa võtnud suure huviga.

O. Zernask

Puhkepäeval kõik suuskadele!

Juba talve algupäevadel hakkas geograafiaosakonna II kursusel liikuma mõte korraldada ühel pühapäeval suusamatk väljaspoole Tartut. Polnudki aga nii kerge leida selleks sobivat pühapäeva: millal polnud ilm sobiv, millal toimus mõni teine üritus.

«Kui korraldaksime väljasõidu valimistepäeval ning annaksime seejuures paaris valimispunktis ka väikese isetegevuskontserdi», arvas kommunistlik noor Villu Astok. Mõte leidis toetust ning nii valmistusidki geograafid möödunud nädalal suusamatkaks.

Pühapäeva hommikul polnud päike veel silmapiirile kerkinud, kui Aia tänava ühiselamu juurde hakkasid kogunema noormehed ja neiud suuskadega.

Kuni saabuvad viimased tulijad, korraldatakse varustust, määritakse suuski ning kell 9 sammuvad 13 geograafi Võru maanteed pidi linnast välja. Kohal on ürituse organisaator, tubli isetegevuslane Villu Astok, komsomoli osakonnabüroo liikmed Aino Tarlap, Väino Lepasepp ja sekretär Leo Kullus, kommunistlikud noored Elle Kask, Eevi Tuusis, Elin Kadai, Maret Rüütli, Tea Tamm, Alar Kotli jt.

Kella 10 paiku näeme meie uljaid suusatajaid juba Reola 7-aastasele koolile lähenemas, kus oli kavatsetud esineda. Vastu võetakse meid sõbralikult, isegi kuuma teega kostitatakse. Et saalis pole klaverit, teeme veel kiiruga proovi akordioni saatel ning kontsert algab.

Soojalt võtavad kuulajad vastu tšehhi rahvaviisi «Vana aed» üliõpilaste Tarlapi ja Tuusise esituses, Podelski «Kaarel Kesvakese» Villu Astoki esituses, Feliks Kotta luuletuse «Kui ise ka...» Alar Kotli esituses jt. Pärast kontserti teeme veel pisut «jalakeerutust» ning lahkume seejärel pidutujulisest majast.

Meie järgmiseks sihtpunktiks on Lemmatsi külanõukogu, kuhu otsustame suunduda kõige otsemat teed pidi kaardi ja kompassi abil. Ka see teeosa möödub kiiresti ning pärast tunniajalist sõitu paistabki Lemmatsi külanõukogu valge hoone.

Jõudnud tagasi linna, tunneme kõik kehas mõnusat väsimust. On ka põhjust, sest seljataha on jäetud üle 20 km. Tuju on aga kõigil hea ning meie ühine otsus on: matk oli suurepärane. Nüüd kavatseme korraldada suusamatka Vapramäele või Otepää ümbrusse, et ka mägedes oma võimeid proovida.

L. Kullus

Pidevalt suureneb meie ülikoolis kursuste arv, kes puhkepäeva kasulikuks ja sisukaks veetmiseks korraldavad suusamatku Tartu ümbruse kaunimatesse paikadesse.

Pildil: rühm ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse eesti filoloogе Vapramäe ümbruses. *B. Viidingu foto*

Kosutav vaheldus

Möödunud pühapäeval, 27. veebruaril korraldas matemaatika-loodusteaduskonna geoloogiaosakonna IV kursus ühise suusamatka Vorbusele. Ürituse organiseerijaks oli eesrindlik üliõpilane Hella Kink. Matkast võttis osa 10 üliõpilast.

Kaunis talvepäev ja hea suusasõit olid kosutavaks vaheldusеks õppetööle. Kursus otsustas organiseerida samasuguse matka ka järgmisel pühapäeval. Osa võtta soovijaid on nüüd juba arvukamalt.

A. Lomp

Esimene Balti vabariikide vaheline patofüsioloogide konverents

Üleliidulise patofüsioloogide seltsi ja Läti NSV Tervishoiuministeeriumi korraldusel toimus Riias 16. kuni 19. veebruarini Läti, Leedu ja Eesti NSV vaheline patofüsioloogide konverents.

Konverentsi viiel istungil esitati kokku 25 ettekannet. Külalistena esinesid konverentsil Moskva I Meditsiinilise Instituudi patoloogilise füsioloogia kateedri juhataja prof. S. M. Pavlenko ettekandega hemotransfusiooni šoki kohta ja prof. S. M. Leites Üleliidulisest Eksperimentaalse Endokrinoloogia Instituudist ettekandega lipokaiini osast diabeedi ning maksa rasvdüstroofia patogeneesis ja teraapias. Riia Meditsiinilise Instituudi patoloogilise füsioloogia kateeder esitas 5 tööd oma uurimistemaatikast vereloome protsesside kohta seoses mao pahaloomuliste kasvajatega.

Läti NSV Teaduste Akadeemia Eksperimentaalse Meditsiini Instituudis teaduslike kaastööliste poolt esitati arvukalt töid kurortoloogilise ravi patofüsioloogilise analüüsi kohta (laste reumatismi, endarteriidi, kroonilise polüartriidi puhul), peamiselt Kemeri kuurordi haigematerjali põhjal. Leedu NSV TA Eksperimentaalse Meditsiini Instituudi poolt esitati rida töid organismi reaktiivsuse probleemi alalt, mis käsitlesid neobensinooli toimet organismi allergilistesse reaktsioonidesse ja närvisüsteemi pidurduse mõju aglutiniinide produktsioonisse. Sama instituudi kaastööline A. Malahovskis esitas huvitavaid andmeid kohapeal sünteesitud difosforianiini toimest organismi ainevahetuse fermentatiivsetele protsessidele.

Prof. L. R. Perelmanni (Leningrad) ettekanne kopsude aktiivse toonuse kohta äratas suurt huvi kopsu kirurgilise ravi seisukohalt. Tartu Riikliku Ülikooli patoloogilise füsioloogia kateedrist esines konverentsil prof. I. Sibul pikema ettekandega vere seerum-koliinesteraasi aktiivsuse kohta seoses tsentraalse närvisüsteemi funktsionaalse seisundiga, andes ülevaate kateedri viimaste aastate uurimistulemustest. Peale selle esitati TRÜ patofüsioloogia kateedrist veel 2 ettekannet (prof. I. Sibul ja A. Kivik) tsentraalse närvisüsteemi koliinesteraasi aktiivsuse muutuste kohta hapnikuvalguse toimel ja seerum-koliinesteraasi aktiivsuse muutustest haigetel troofiliste haavanditega. Nimetatud kompleksset temaatikat täiendas Riia Med. Instituudi teaduskonnakirurgia kateedri uurimus vere koliinesteraasi aktiivsuse muutusest mao vähi ja haavandtõve puhul.

Pärast konverentsi tutvuti patoloogilise füsioloogia küsimustega Riia Meditsiinilises Instituudis, kus toimus prof. S. M. Pavlenko juhtimisel nõupidamine patoloogilise füsioloogia õppeprogrammi ja üleliidulise patofüsioloogide seltsi Balti vabariikide alasektsiooni asuliidulise patofüsioloogide seltsi tamise kohta.

A. Kivik

UUS TEADUSLIK ÜRITUS

9.—11. märtsini toimub TRÜ Matemaatika-loodusteaduskonna noorte õppejõudude ja aspirantide teaduslik konverents.

Viimastel aastatel on matemaatika-loodusteaduskonna õppejõududena (vanem-õpetajatena, assistentidena jt.) tööle asunud mitmed hiljuti ülikooli lõpetanud noored. Oma vastutusrikaste tööülesannete täitmise kõrval on nad asunud innukalt lahendama ka mitmesuguseid teaduslikke probleeme. Samaaegselt kasvab teaduskonnas iga aastaga aspirantide, tulevaste kvalifitseeritud õppejõudude arv. Toimuva konverentsi ülesandeks ongi näidata nende noorte kujunevate teadlaste uurimistööde saavutusi.

Konverentsil esinevad matemaatikud, füüsikud, bioloogid, geoloogid jt. Ettekannetega esinevad vanem-õpetajad L. Tuvikene ja K. Kajak, assistent H. Vallner (külalisena EPA-st), aspirandid L. Võhandu, I. Kull, V. Erm, I. Veldre L. Sarapuu, A. Toomsalu,. D. Kaljo, A. Kongo jt.

H. Trass

Kehakultuur ja sport

Arstiteaduskonna esivõistlused

26. veebruaril toimusid V. Kingissepa t. võimlas arstiteaduskonna kursustevahelise spartakiaadi raames sisekergejõustikuvõistlused, mis olid pühendatud ENSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimistele.

Rõõmustava asjaoluna tuleb märkida, et võrreldes möödunud aastaga oli osavõtjate arv tunduvalt tõusnud, samuti kujunesid võistluste tehnilised tagajärjed paremaiks.

Kursustest saavutas ülekaalukalt esikoha rohkearvuliselt ja ühtlaselt esinenud II kursuse võistkond 573,5 punktiga. Järgnesid III k. (305,5 p.) k. (288,0 p.), V—VI kursuse koondus (287,5 p.) ja IV k. (143 p.).

Teaduskonna parimateks olid naisüliõpilaste hulgas A. Laidroo (IV k.), kes võitis 22 m lähte- ja 25 m tõkkejooksu vastavalt aegadega 3,8 ja 4,8 sek. ning H. Maasing (VI k.), kelle tagajärg kõrgushüppes oli 1,32 m ja hoota kolmikhüppes 6,50 m.

Meestest tuli kõigil individuaalaladel võitjaks III k. üliõpilane H. Tiik järgmiste tulemustega: 22 m lähtejooks 2,2 sek., 25 m tõkkejooks 4,2 sek., kõrgushüpe 1,65 m ja hoota kolmikhüpe 8,72 m. Viimane tagajärg on uueks teaduskonna rekordiks. Teatejooksus tuli esikohale II kursuse võistkond koosseisus Tikko, Johanson, Reiar, Pung, Tärk, Martinson, Püttsepp, Tuusov, Vahter ja Pääru ajaga 1.28,4 min.

Ees seisavad teaduskondadevahelised võistlused, kus arstiteaduskond püüab anda oma parima.

V. Subi, E. Värk, K. Jõeväli

Õpetatud nõukogudes

4. märtsil 1955. a. kell 16 toimub TRÜ aulas Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-keeleteaduskonna, Õigusteaduskonna ja Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna ühendatud õpetatud nõukogu avalik koosolek, kus tuleb kaitsmisele pedagoogikateaduste kandidaadi teadusliku kraadi saamiseks TRÜ vanem-õpetaja Erich Hermani p. Mõtliku väitekiri «Sportlikul ujumisel kasutatavate hingamisjuhiste analüüs pneumograafilise uurimise alusel». Kandidaaditöö oponentideks on pedagoogikateaduste doktor prof. K. Ramul ja meditsiiniliste teaduste kandidaat dots. E. Siirde.

Kehakultuuriosakonna õppejõududest kaitseb sm. Mõtlik esimesena kandidaadiväitekirja.

SATIIRINURK

Pedagoogilise praktika päevik

VALITUD KOHTI FILOLOOG TIIU TAVALISE MÄRKMIKUST

9. veebruar.

Õilsate tunnetega sammusin pedagoogilisele praktikale. Mälus vilksatasid üksikud tsitaadid pedagoogikakursusest, kus kõneldi vastutusest tulevase põlvkonna kasvatamise eest, meenusid Kopernikus ja Makarenko ... Aga mismoodi seda kõike praktikas rakendada, näiteks keele- või kirjandustunnis, selle koha peal oli hallisegane tühi koht, sest praktikale tuli minna nii, et metoodikast polnud aimugi. Seda kursust polnud veel jõutud lugeda ... Aga mis teha, ega see elus esimest korda pole, kus teisest otsast peale hakatakse. Peaasi on ots, kust peale hakata ...

11. veebruar.

Ülestõusmisega nii vara hommikul on ületamatuid raskusi. Ärkasin kella 10-ks. Sulgraske südametunnistuse piin möödus hämmastava kiirusega.

12. veebruar.

Toimus huvitav klassijuhatajatund. Klassis oli 15 õpilast, praktikante-pealtkuulajaid 35. Olukord oli umbes sama, kui kolmkümmend viis kassi piiluksid viitteistkümmet hiirt.

14. veebruar.

(Vaata 11. veebr. sissekannet.)

15. veebruar.

Toimus õppenõukogu koosolek. Üks juhtivaid pedagooge ütles, et hinne 2 on nõukogude koolis mõeldamatu. Niisugust hinnet üldse välja panna ei saa. Õpilast tuleb veenda. Kui õpilane ei tea, siis on see ainult õpetaja süü.

Klassis aga oli kohe pärast seda niisugune lugu, et Tõnu K. ei teadnud vastata. Ütles kohe ära, et ei tea. Praktikant veenis teda. Sama vastus. Veenis ja vintsutas teda veel. Sama lugu. Nüüd saab praktikant muidugi kahe, et Tõnu K. ei viitsinud ülesannet ära õppida, eks?

16. veebruaril.

Kange hirm on klassi ees esineda. Kooli miitingul esinemisest (mõtle, seisa kogu kooli ees!) ma ütlesin kaljukindlalt ära, sest see oleks olnud mu elu viimne esinemine. Tahan aga vaikselt vanaks elada.

17. veebruaril.

(Vaata sissekannet 14. veebr.)

18. veebruaril.

Oli kirjandustund. Õpilane oli Andrese iseloomujoonte kujunemise «Tões ja õiguses» ära õppinud ühe juhtiva kirjandusloolase kontseptsioonide järgi ning vastas mulle selge häälega:

«Andres muutus kalgiks, südametuks, kiskjalikuks, omakasupüüdlikuks ...»

Noogutasin jaatavalt. Siis aga tõstis üks poiss käe ja ütles:

«Ei saa õige olla ... Siis poleks ta olnud kellegi Andres ega kellegi inimene, vaid — ahv ...»

... Ja mina? ... Noogutasin jaatavalt ...

22. veebruaril.

Möödas ongi see praktika! Ja aineõpetajale tutvustasin end alles täna. Olen tagasihoidlik inimene!

E. Vääri, J. Peegel

Muremõtteid möödunud pedagoogiliselt praktikalt

Paljud IV ja V kursuse vene filoloogid ei oska üldse eesti keelt, kuigi neil on matriklis hinne «väga hea», mistõttu nad ei ole võimelised kõige lihtsamaid lauseid eesti keelde tõlkima.

(Tõsielust.)

Очень хорошо, садитесь!

TEADAANNE

Kuna on tulnud signaale selle kohta, et võistlustöid tahetakse veel viimistleda, otsustas ELKNÜ TRÜ komitee, ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ning vene kirjanduse ringi, ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ja laualehe «Loov Mõte» toimetuse poolt korraldatava kirjandusvõistluse žürii võistluse tähtaega pikendada 1. aprillini 1955. a.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

I страница:

Передовая: Плечо к плечу с мужчинами.

О. Куули — Улучшить партийное руководство комсомолам.

О. Цернаск — В одной комсомольской группе.

Л. Куллус — В воскресенье все на лыжи!

II страница:

А. Кивик — Первая конференция патофизиологов Прибалтийских республик.

А. Луур—Заметки о «Школе Мауруса» на сцене Гостеатра «Ванемуйне».

Уголок сатира.

Информация.

Toimetaja R. AULING

Märkmeid „Mauruse koolist" RT „Vanemuise" laval

1. märtsil möödus 15 aastat silmapaistva eesti proosameistri Anton Hansen-Tammsaare surmast. Selle tähtpäeva puhul tõi RT «Vanemuine» lavale «Mauruse kooli» — Eva Vahuri dramatiseeringu A. H. Tammsaare romaanist «Tõde ja õigus» II. Peatumata Tammsaare loomingul ja selle tähtsusel, vaadelgem lühidalt «Mauruse kooli» lavastust «Vanemuise» teatris.

Kuna käesolev lühike kirjutus ei taha sugugi pretendeerida retsensiooni nimele, oleks otstarbekas peatuda ainult mõnel olulisemal küsimusel, nimelt Mauruse, Indreku ja Miralda kuju tõlgendamisel lavastaja poolt ning nende lavalisel lahendusel. Esimese kahe juures eeskätt seepärast, et need on nii romaani kui ka dramatiseeringu olulisemad kujud, kelle õnnestumisest sõltub suurel määral kogu lavastuse õnnestumine. Miralda aga pakub huvi just seepärast, et see kuju on saanud teatris teistsuguse lahenduse kui meie kirjanduskriitikas.

Romaani põhilist ideed — näidata, kuivõrd raske (kui mitte võimatu) on jõuda tõeni tolleaegse kasvatussüsteemi juures, on Eva Vahur osanud dramatiseeringus õigesti tabada — romaani olulisemad probleemid on hästi esile toodud. Kui tavaliselt dramatiseeringute puuduseks on teatav katkendlikkus, siis «Mauruse kool» kujutab endast piltide rida, mis moodustab kokku ühtse terviku tõusva dramaatilise pingega, muidugi sel määral, kuivõrd see dramatiseeringu puhul üldse võimalik on. Romaani sündmustest ja tegelaskujudest on esitatud kõik olulisemad ja tüüpilisemad — need, millised aitavad paremini valgustada peategelase Indreku keerulist teed jumala eitamiseni.

Et paremini mõista Indreku kujunemist, tuleb enne vaadelda Mauruse kuju. Peatumata Mauruse ja ta prototüübi Hugo Treffneri vahekorral tuleb märkida, et teater ja lavastaja Karl Ader (külalisena Viljandi «Ugalast») on teinud õigesti, seades eesmärgiks näidata laval mitte Treffnerit, vaid kirjaniku poolt loodud Mauruse kuju.

Maurus on «suurepärane» haridustegelane, kelle eesmärgiks on kasvatada oma koolis eesti kodanlusele kuulekaid teenreid. Selleks on tema käsutuses tohutu võtete arsenal, alates silmakirjatsemisest, petmisest, äraostmisest ning lõpetades lömitamisega tsaarivalitsuse ja selle ametnike ees. Ta jutlustab rahvusterviklusest, et varjata õpilaste eest klassivahesid, eesti kodanluse rahvavaenulikkust. Üle kõige asetab Maurus aga tõe ja jumala. Tõde on tema jumal. Kuid milline on see tõde? — «Armasta tõde, armasta teda üle kõige, aga hoia alati ja igal pool teda suhu võtmast ...» Pole ime, et Indrek sellise tõe ees tunneb otse orgaanilist vastikust. Kui sellisele kujule lisada veel tubli annus humaansust ja heasüdamlikkust, siis on selge, et Mauruse isiksus on kogu oma mitmepalgelisusega nii teose kui ka lavastuse keerulisim kuju.

Hea ja usutava pildi Maurusest lõi «Vanemuise» laval näitleja Benno Mikkal. Maurus on algusest peale valmis karakter, kuid näidata teda laval sellisena, et ta ei muutuks ühetooniliseks, on äärmiselt raske. Näitleja Mikkal on oma ülesandega rahuldavalt toime tulnud. Ainult esimestes piltides on näitleja hääles tunda veidi monotoonsust, mis jätab Maurusest algus-ses kuidagi elust väsinud vanamehe mulje. Muidu on aga Mauruse olemus hästi esile toodud, suurepäraselt ühtub Mikkali esituses Mauruse keeruka sisemaailma kujutamine puhtväliste külgedega — žestid, miimika, liikumine. Üldkokkuvõttes saame Maurusest meeldejääva kuju, mis on kaheldamatult Mikkali üheks parimaks lavaliseks saavutuseks. Soovida jätab paiguti veel teksti edasiandmine, esineb takerdusi kiires kõnes.

Maurusele on vastandatud Indrek. Vastandina Maurusele on Indrek arenev karakter, kes annab lavastusele dramaatilise pinge. Ekseldes tõe otsingutes, õppides Mauruse nõudel «tõe» huvides isegi valetama, jääb Indrek siiski ausaks ja jõuab lõpuks jumala eitamiseni, mis toob kaasa väljaheitmise Mauruse koolist. Indreku lavalist lahendust võib lugeda noore näitleja Gunnar Kilgase kordaminekuks. Kuna Tammsaare on kujutanud Indrekut mõtlejana, napisõnalisena, andes talle vähe väljendusvõimalusi, siis pöördub pearõhk n. ö. seesmisele mängule. G. Kilgas on veenvalt ja haaravalt näidanud Indreku vastuvõtliku hinge kujunemist, tema sisemist võitlust. Eriti väärib märkimist suure sisemise kaasaelamisega antud Miralda kirja lugemise stseen tähetorni juures (10. pilt.).

Huvitava lahenduse on saanud «Vanemuise» laval Mauruse tütar Miralda. Eesti kirjanduskriitikas on avaldatud korduvalt kõige erinevamaid ja vastukäivamaid seisukohti Miralda kohta. Kord on teda peetud ebaeluliseks ja ebatüüpiliseks (H. Tobias), kord jälle on ta asetatud noor-eestluse positsioonidele (M. Laosson). Kuid pole õige ei üks ega teine seisukoht. Õigesti ja tammsaarelikult on andnud Miralda kuju «Vanemuise» laval Velda Otsus. Näitleja on toonud Miralda vaataja silmade ette elava, konkreetse inimesena, oma aja ühiskonna ohvrina, väärkasvatuse viljana. Miralda on muudetud koduseks nukuks, ebapraktiliseks inimeseks, kes viidab aega tühise lobisemisega ning kelle mõttelend ulatub ainult keisrile palvekirja esitamiseni nime muutmise eesmärgil. Pärast haigust toimub temas aga murrang ja ta hakkab juurdlema tõsisemate küsimuste üle. Ning kui ta jõuab järeldusele, et «asjad on õiglasemad kui inimesed» ja «inimene on ainus loom, keda ma ei armasta», siis pole siin tegemist mitte kroonilise inimpõlgusega, vaid kurva tõega, sest oma lühikese elu jooksul oli Miralda näinud ainult petlikke inimesi, sealhulgas ka ta oma isa. Seetõttu on usutav, et Indrek, kes Miraldale kaasa tunneb ja teda armastab, saab Miralda surmast otsustava tõuke protestiks jumala ja kehtiva ebaõigluse vastu.

Selline Miralda kuju lahendus on kõigiti usutav ja tammsaarelik. Velda Otsuse Miralda kõneleb näitleja järjekordsest saavutusest. Sügav osasse sisseelamine, haruldane miimika, leidlikud žestid koos tabavate hääleliste varieerumistega on aidanud teha Miralda üheks meeldejäävamaks kujuks lavastuses.

Vaatlemata teisi «Mauruse kooli» tegelaskujusid, kelle puhul võiks kõnelda nii kordaminekutest kui ka möödalaskmistest, tuleb märkida lavastuse kui terviku head õnnestumist. See on tingitud nii osaliste õigest valikust kui ka dramatiseerija, lavastaja ja näitlejate kohusetundlikust tööst selle eesti klassika paremikku kuuluva teose lavaletoomisel.

August Luur

MB 06160 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimise nr. 673

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (254) Reedel, 11. märtsil 1955. a. VIII aastakäik

Rohkem noorustuld!

Meil on igas õpperühmas suurepäraseid noori, keda võime iseloomustada kui õppe-eesrindlasi, häid sportlasi või andekaid isetegevuslasi. Meie noorte rõhuv enamik loeb pidevalt häid raamatuid, kulutab igas kuus üsna suure osa stipendiumist kino- või teatrikülastuseks. See on nii loomulik, sest nõukogude üliõpilase vaimsed huvid ning kultuurilised tarbed ulatuvad kaugelt üle oma eriala kitsaste raamide.

Ent pole sugugi erandlikud ka niisugused õpperühmade koosolekud, kus keskseks päevakorrapunktiks on olnud toimunud joomingute arutelu. Üksikuid niisuguseid «sangareid» on paljastanud meie seinalehed, neid on häbiposti naelutanud ülikooli häälekandja, neid on märgitud rektori käskkirjades ja dekaanide poolt antud noomitustes. «Kasvatustöö nõrkus...,» oleme niisugustel puhkudel teinud järelduse, mis iseenesest on enamikel juhtudel ka paikapidav.

Edasi. Pole vist sugugi tähtsusetult väike niisuguste üliõpilaste arv, kes harva võtavad kätte ilukirjanduslikku teose, kelle jalg vaid juhuslikult satub üle teatri- või muuseumiläve. Nende vaba aega ei täida võib-olla küll mitte napsitamine, vaid kaardimäng, mõnikord ka pikaks venitatud haiguste ahel... Ja lõpuks, kas te pole märganud, et teiegi õpperühmas pole ei eile, üleeile ega viimase nädala jooksul juhtunud midagi niisugust, mis köidaks teie huvi; ei ole tehtud ühtegi ettepanekut, mis kutsuks esile teie siiralt vaimustatud hüüde: «Vaat' see on tore! Just seda me teemegi!»

Rühmi, kes võiksid vastata jaatavalt sellele viimasele küsimusele, on meil ülikoolis lihtsalt häbiväärselt vähe....

Mis on siis viga? Miks on meil veel noori, kelle peamiseks vaba aja veetmiseks on klaasipõhja vaatamine, kaardimäng või lihtsalt mittemidagitegemine?

Tõsi, meie üliõpilased on töökas rahvas ja neil on palju tööd. Keegi ei taha nende käsutusest võtta õppetööst ja ühiskondlikest kohustustest vabaks jäänud aega. Mitte selles pole küsimus. Küsimus on selles, et me — vähemalt paljudki meist — ei oska selle ajaga midagi peale hakata. Oleme vähe otsinud võimalusi, kuidas puhkehetki teha t õ e p o o l e s t huvitavaks, kuidas seda teha k o l l e k t i i v s e l t, heade sõprade ringis. Selles on meie kasvatustöö üks nõrku kohti.

Seda puudust ei saa parandada käsu korras. Pole olemas administratiivset võimu, mis muudaks meie puhkehetked huvitavateks, kasvatavateks ning kultuurilist vajadust rahuldavateks. Seda oodatakse meie kommunistlikelt noortelt, ametiühingult, meilt enestelt — eeskätt meie rühmakolmikult ja kultuuritöö organisaatorilt.

Mõnikord tuleb tahes-tahtmata tunne, et muutume varakult vanadeks. Meie komsomolikoosolekud on sageli liiga «soliidsed» (ja seetõttu loomulikult ka igavad!), meie seinalehtedes ja ajaleheski on vähe noorusele nii omast teravmeelsust ja uljust, mõnedes meie ringides tambitakse juba aastaid üht ja sama kindlat teed, mille verstapostideks on instruktsioonide pühad paberirullid. Aga ometi on ülikooliaastad meie noorte parimad aastad. Neid tuleb elada põledes, otsides. Neid aastaid tuleb elada nii, et me koos teadmistega viime siit kaasa ka kustumatuid mälestusi tulistest vaidlustest, pingutavatest spordivõistlustest, toredatest puhkehetkedest tõeliste sõprade ringis. Tuld peame siit lahkudes kaasa võtma, mitte mälestusi piinavast kassiahastusest või haigutades mööduvad õhtupoolikuist.

Seesugust otsingut, noorusele omast energiat, initsiatiivi ja leidlikkust tahakski näha meie üliõpilaste vaba aja sisustamisel. Suur osa on siin täita eriti kultuuritöö organisaatoril .See on vastutusrikas tööpost, seda ei tohi muuta formaalseks auastmeks. Vähe on aga meil seltsimehi, kelle töökogemustest sel alal võiksime õppida, kes tõepoolest on ise entusiastid. Just initsiatiivipuudus, vanainimeselik loidus iseloomustab selles osas väga paljude arsti-, õigus- ja ajaloo-keeleteaduskonna õpperühmade tööd. Kas tõesti on siis nii ebahuvitav külastada vene meistrite rändnäitust kunstimuuseumis? Kas tõesti ei huvita kedagi «Mauruse kool» «Vanemuise» laval, matk tähetorni või Sütiste äsjailmunud luuletuskogu? Ei, see ei ole usutav. Mida peame aga uskuma, on see, et puudub i n i t s i a t i i v kunstinäituse, teatrikülastuse, kirjandusteose arutelu jms. organiseerimiseks. Sellest loidusest tuleb lahti saada. Siis aitame nii mõnelgi unustada viinaklaasi ning igavusehaigutused.

Siin ei saa ega pole ka mõtet hakata loetlema neid arvukaid üritusi, millega saaksime veeta kasulikult ning huvitavalt oma puhketunde. Kui küsida kasvõi sedagi, kui palju üliõpilasi võtab osa meie isetegevusringide tööst, siis on seegi protsent väga madal, rääkimata rühmasisesest tööst. Just selles osas on jäetud ära kasutamata palju suurepäraseid võimalusi. Oleks väga kasulik ning vajalik, et ametiühing tõsiselt analüüsiks kultuuritöö organisaatorite tööd ning katsuks populariseerida eesrindlikumate seltsimeeste kogemusi. Samuti oleks hea, kui õpperühmad ise korraldaksid nõupidamise, kus tuleksid tõsiselt kõne alla vaba aja veetmise küsimused. On päris selge, et niisugustel aruteludel peavad paljud kultuuritöö organisaatorid oma tööst aru andes lihtsalt — punastama... ning üliõpilaste ette kerkiks täie selgusega olukord, kui vähe on meil selles tähtsas töölõigus tõepoolest ära tehtud. Ja kindlasti saaksime kuulda ka palju häid ettepanekuid olukorra parandamiseks.

Teeme juba nüüd, juba järgmisel nädalal oma õpperühmas midagi huvitavat, midagi tõepoolest huvitavat! Kas meil siis tõesti ei ole selleks «särtsu» ja leidlikkust? On — selleks oleme ju nõukogude noored!

Kommunistlike noorte elu

Lahtised komsomolikoosolekud

Komsomoligrupi töö peab haarama meie üliõpilaste kõiki tegevusalasid, nii neid, mis on seotud õppe- ja kasvatustööga, kui ka neid, mis on seotud vaba aja veetmisega. Selles osas on gruppides juba palju ära tehtud. Üks töölõik meie üliõpilaste igapäevases tegevuses, nimelt teaduslik töö, pole aga seni leidnud komsomoligruppides veel küllaldast kajastamist.

Et likvideerida mainitud puudus ning aktiviseerida meie kommunistlike noorte tööd teaduslikes ringides, viiakse märtsikuu teisel poolel kõikides komsomoligruppides läbi lahtised koosolekud üliõpilaste teadusliku töö küsimuste arutamiseks.

Keskseteks küsimusteks lahtistel koosolekutel peavad kujunema nii komsomoligrupi kui kogu õpperühma liikmete senise ÜTÜ ringide tööst osavõtu analüüsimine ning eelseisva ÜTÜ IX teadusliku konverentsi ettevalmistustööde ja konverentsist osavõtmise arutamine. Mainitud küsimustes esineb põhiettekandega grupiorganisaator. Vaatluse alla tuleb võtta nii iga üksiku üliõpilase kui ka kogu grupi ning õpperühma kui terviku senine töö. Eriti on vaja tähelepanu juhtida kõigile esinevatele puudustele ja kitsaskohtadele, milliseid on võimalik komsomoligruppide, ÜTÜ ringide juhatuste ja juhendavate kateedrite ühiste jõupingutustega likvideerida.

ÜTÜ IX teadusliku konverentsi ettevalmistamise osas on vaja luua olukord, et kõik kommunistlikud noored tutvuksid konverentsieelsel perioodil arutlemisele tulevate probleemidega ning tagaksid sellega omalt poolt konverentsi istungite aktiivse kulgemise.

A. Liim,
ELKNÜ TRÜ komitee teadusliku töö sektori juhataja.

Poliitinformatsioonidest meie kursusel

Poliitinformatsioonid toimuvad meil loogika-psühholoogia osakonna IV kursusel regulaarselt 2 korda kuus. Temaatika kohta teevad üliõpilased ise ettepanekuid, mis kooskõlastatakse juhendava õppejõu (sm. N. Reinvald) seisukohtadega. Poliitinformatsiooni aeg ja ruum on kindlaks määratud, teema saavad kõik üliõpilased nädal aega varem teada, kusjuures ettevalmistatud sõnavõttudega esinevad 2—3 üliõpilast. Kuid poliitinformatsiooniks valmistuvad kõik üliõpilased ja sageli on meil elav diskussioon mitmesuguste üleskerkinud küsimuste üle. Näiteks oli väga elav poliitinformatsioon teemal «Teadus — religiooni vaenlane», kus üliõpilased tõid näiteid meie inimeste teadvuses veel esinevatest religioossete, iganenud tõekspidamiste jäänustest ja sellest, kuidas nende vastu mõnikord võideldakse väärade abinõudega.

Huvitavad on veel olnud sellised poliitinformatsioonid, nagu «Teadustepalee Lenini mägedel», «Demokraatlike maade nõupidamine Moskvas 29. XI — 2. XII», «Üleliiduline põllumajandusnäitus» jt. Poliitinformatsiooni «Ungari Rahvademokraatlik Vabariik tõusuteel», läbiviimisel tegime ka vigu. Nimelt olid ettevalmistatud sõnavõtud kohati detailidesse kalduvad, neis puudus üldistav moment ja parteiline suhtumine käsiteldavasse küsimusse, mistõttu see poliitinformatsioon andis rohkem üldhariduslikke teadmisi kui teravdas üliõpilaste pilku selle uue jälgimiseks, mis iga päevaga tugevneb rahvademokraatia maade elus.

Et tõsta üliõpilaste teadmisi välispoliitiliste sündmuste alal ja kontrollida, kuivõrd pidevalt loetakse ajalehti, kavatseme käesoleval semestril läbi viia ühe poliitinformatsiooni rahvusvahelisest olukorrast ja imperialistlike maade koloniaalpoliitikast ning korraldada viktoriini sise- ja välispoliitiliste sündmuste tundmise kohta.

I. Veersalu,
grupporg

ÜHELT KOOSOLEKULT

Hiljuti toimus eesti filoloogia, loogika-psühholoogia ja bibliograafia osakonna komsomoli-algorganisatsiooni lahtine koosolek, kus arutati spetsialistide ettevalmistamist vastavates osakondades. Põhiettekandega esines komsomoli-algorganisatsiooni sekretär Kalju Prikk, asetades oma ettekandes pearõhu pedagoogilistele probleemidele.

Rahul ei saa olla kommunistliku kasvatusega ja enesekasvatusega. Mõned üliõpilased (Schmuul jt.) on isegi arvamusel, et ühiskondlikku tööd pole vaja teha. Soovida jätab poliitinformatsioonide tase mitmes rühmas, nagu bibliograafia osakonna I kursus, eesti filoloogia osakonna II ja III kursus jt.

Korralikult ei täida oma ülesandeid kommunistlikud noored V. Tuuling ja J. Nikker (II kursus). Teise kursuse grupporg Hansen ei tunne isegi oma üliõpilasi ning III kursuse eesti filoloogide grupporg H. Lehiste annab liiga kergekäeliselt lubadusi. Et kasvatada teisi, tuleb kasvatada kõigepealt iseennast.

Koosolekul võtsid sõna sm-d Siilivask, Hiire jt., kes tegid rea ettepanekuid kasvatustöö parandamiseks ja poliitiliste teadmiste tõstmiseks. Otsustati kõikides komsomoligruppides läbi viia koosolek teemal «Iga noor peab tundma kommunistlikku noorsooühi,gut».

E. Priidel

Head kultuuritöö organisaatorid

Isetegevuslik töö on õppetöö kõrval tavaliselt noorte kõige armastumaks huvialaks. Suurel määral oleneb isetegevuse hoog ja edu kursuste kultuuritöö organisaatoritest. Eriti vastutusrikas ülesanne lasub meie kultuuritöö organisaatorite õlul praegu, enne olümpiaadi.

Vaatleme pisut, kuidas toimub kunstiline isetegevus ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonnas.

Kõige rohkem armastatakse meie teaduskonnas ilmselt muusikat. Ühelegi TRÜ üliõpilasele pole vist tundmatu eesti filoloogia II kursuse naisansambel ja selle tubli solist M. Heinmaa. Naisansambel töötab ka III kursusel ja isegi V kursuse tütarlapsed kavatsevad olümpiaadil rõõmustada oma kaaslasi lauluga. Laulu armastavad ka I kursuse noored isetegevuslased, kes praegu valmistavad ettekandeid 19. märtsil kavatsetavaks kursuseõhtuks. Kuna kollektiiv on alles noor, pole ansambleid veel loodud. Küll aga kavatsevad olümpiaadil esineda segaduetiga üliõpilased Raudnael ja Ohak. Kursuse kulturitöö organisaator Presjärv on organiseerinud deklamaatorite rühma ja töötama tahaks hakata ka rahvatantsurühm. See oleks meie teaduskonnas väga teretulnud üritus, kuna teistel kursustel rahvatantsurühmi ei ole. Kahjuks põrkavad aga tantsijad siin raskustele, sest pole juhendajat. Oleks hea, kui ametiühing ja klubi juhatus pööraksid sellele tänuväärt üritusele rohkem tähelepanu.

Igal kursusel, alates I-st kuni IV-ni, harrastatakse sõnakunsti. Olümpiaadiks valmistuvad deklamaatorid Ruus ja Kuningas I kursuselt, Org ja Reiljan II kursuselt, Vellerand ja Eelmäe IV kursuselt. Vellerand töötab pingeliselt ka teaduskonna näitekunstiharrastajatega, kes valmistavad olümpiaadiks ette katkendeid Moliere'i «Õpetatud naistest» ja «Ihnusest».

Ettevalmistusi olümpiaadil esinemiseks teeb samuti teaduskonna äsjaloodud karaktertantsurühm, mida juhendab RT «Vanemuise» näitleja E. Raiste.

Kultuuritöö organisaatorite töö hulka kuulub peale isetegevuse organiseerimise ka teatri ja kino ühiskülastuste ja kultuurimatkade oragniseerimine, mida tehakse igal kursusel. IV kursus käis hiljuti vaatamas Tretjakovi galerii väljapanekuid Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis. Kunstimuuseumi külastamine on kavas ka I ja II kursuse kultuuriorganisaatoritel Presjärvel ja Vistil.

Eeltoodust näeme, et ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna kultuuritöö organisaatoritel on töö õigesti organiseeritud ja edukas. Ei esine sellist olukorda, et kogu raskus tuleb kanda kultuuritöö organisaatoritel enestel, vaid isetegevuslik töö kulgeb normaalset rada — sellest võtab osa kogu asjasthuvitatute kollektiiv.

Reet Sepp

Õpime tundma oma vabariiki

Selleks et paremini tutvustada üliõpilasi meie sotsialistliku vabariigi eluga, otsustas ELKNÜ TRÜ komitee läbi viia viiest loengust koosneva lektooriumi. Loengute ülesandeks on värskendada meie mälu reas tähtsamates ENSV-d puutuvates küsimustes ja anda ühtlasi ka uut ning huvitavat materjali meie sünnimaa kohta. Tsükkel algab loenguga teemal «Eesti NSV ajaloo põhiperioodid» (lektor ajalooteaduste kandidaat K. Siilivask). Järgmises loengus, mille peab dotsent J. Madisson, tutvustatakse üli-koolilinna Tartu elu ja tegevust ajaloolises läbilõikes kuni tänapäevani. ELKNÜ linnakomitee sekretär V. Väljas annab oma loengus ülevaate eesti progressiivse noorsoo arengust ja tegevusest ning ELKNÜ loomisest ja selle osast meie vabariigi elus. Edasi kuuleme geograafiateaduste kandidaadilt E. Varepilt loengut Eesti NSV looduse kohta. Üheks huvitavamaks loenguks kujuneb kindlasti loeng Eesti NSV majanduselu tähtsamatest küsimustest tänapäeval, mille peab geograafiateaduste kandidaat Tarmisto ENSV Teaduste Akadeemiast.

Esimene loeng — «Eesti NSV ajaloo põhiperioodid» — toimub 16. märtsil kell 19 Aia t. suures auditooriumis.

M. Riisenberg

„VANA HAIGUS"

Süstemaatilise ettevalmistuse puudumine on üheks peamiseks põhjuseks, miks ülikooli isetegevuslased ei saavuta häid tulemusi. Tõsi, meie solistid on suhteliselt halvemates tingimustes. Puuduvad korrapärased harjutustunnid, juhendajatega on raskusi.... Kuid hea tahtmise juures saab kõik, kui see puudub — mitte midagi. I s e t e g e v u s l a s t e d i s t s i p l i i n i g a aga ongi meil asi korrast ära.

Valimiseelsetel esinemistel ilmnes see eriti selgelt. 20. veebruaril kell 18 oli välja kuulutatud kontsert valijatele keemia ringauditooriumis (kuulutus ilmus ka ülikooli ajalehes). Kavas olid ette nähtud arstiteaduskonna naisansambli, üliõpilaste Kulko, Guzarova jt. esinemised. Isetegevuslastest ilmus aga ainult üks — sm. Vasari. Kuhu jäid teised? Või teine fakt. 27. veebruaril — ENSV Ülemnõukogu ja kohalike töörahva saadikute nõukogude valimiste päeval — olid kõik meie isetegevuslased rakendatud tööle kontserdibrigaadidesse. Kuid kell 12.30 alanud kontserdile agitpunktis nr. 12/45 (õpetajate instituudi ruumes), kus pidi esinema matemaatika-loodusteaduskonna naisansambel, ei ilmunud üks ansambli liige — geograafiaosakonna IV kursuse üliõpilane Karmen Alber.

Segamini paiskus ka esinemine Lina t. agitpunktis. Tuli välja rahvatantsurühm, aga puudus saatja. Üliõpilane Tatšusk keeldus nendega esinemast, kuna ta ei olnud vastavalt riietatud. Milles on siin viga? Kas taolised juhtumid olid esmakordsed? Ei! See «haigus», mida ei saa teisiti nimetada kui distsiplineerimatuseks, on juba vana. Tuletagem vaid meelde ülelinnalist õhtut Hariduse tänava kultuurihoones, mis oli pühendatud noorsoopäeva tähistamisele. Kes isetegevuslastest rikkusid järjekordselt distsipliini? Üliõpilased Primaitšik ja Nikiforova. Puudusi on siin mitmesuguseid, kuid on siin mitmesuguseid, kuid peamine üliõpilaste-isetegevuslaste hulgas. Meie aga ju esindame ülikooli! Olete te selle üle mõelnud, seltsimehed isetegevuslased? Halb esinemine on häbipelkiks kogu ülikoolile.

V. Mesi

DOTS. P. KOPPEL 70-AASTANE

10. märtsil tähistas dots. Paula Koppel oma 70. sünnipäeva. P. Koppel on töötanud Tartu Riiklikus Ülikoolis 1941. aastal ja hiljem uuesti 1944. aastast alates. Selle aja jooksul on ta palju ära teinud saksa keele oskuse tõstmiseks üliõpilaste ja aspirantide hulgas.

Juhtivalt on ta olnud tegev «Saksa-eesti sõnaraamatu» koostamisel, mis on praegu viimistlemisel ja on määratud ENSV kõrgematele koolidele.

Mitmekesised üritused

Hiljuti toimus ÜTÜ eesti keele ringi töökoosolek. Esimese päevakorrapunktina jutustas II kursuse üliõpilane E. Noot oma talvevaheaja veetmisest liivlaste juures. E. Noot võttis osa möödunud suvel korraldatud ekspeditsioonist liivlaste juurde. See äratas temas sügavat huvi liivi keele ja liivlaste elu vastu. Nõnda otsustaski ta talvevaheajal iseseisvalt külastada liivlasi. Et eelteadmised liivi, soome ja läti keelest olid olemas, siis edenes kõneoskuse õppimine kiiresti. Külastatav perekond võttis Elleni südamlikult vastu ja ta veetis puhkeaja hästi ning sisukalt. Pärast ettekannet esitati E. Noodile rida küsimusi, loeti ettekandja poolt üleskirjutatud liivikeelseid tekste ja kuulati liivikeelseid heliplaadistatud laule.

Teiseks oli päevakorras IX klassi eesti keele grammatika õpiku 1954. a. väljaande arutelu. IV ja V kursuse üliõpilased analüüsisid pedagoogilise praktika põhjal õpiku häid ning halbu külgi ja tõid esile ebatäpsusi ning puudujääke.

Pühapäeval, 6. märtsil kuulasid meie keelehuvilised üliõpilased Emakeele Seltsi koosolekul prof. Veski huvitavat ettekannet tänapäeva ajakirjanduse keelest. Ettekandes toodi esile põhilised vead sõnade järjekorra alal, nn. trafaretsete sõnade liigne kasutamine, ebatäpsusi tõlkimisel jne. Ettekandja näitas, et sageli tarvitatakse meie ajakirjanduse keeles vene keelest tõlgitud sõnu nende vene keelele omases põhitähenduses, arvestamata meie omakeelseid sünonüüme vastava mõiste väljendamiseks. Üldse paljud meie ajakirjanikud ja korrektorid ei orienteeru sageli õigesti vene keele mõjudes eesti keelele ja eesti keele iseärasustes. Samuti tuleks rohkem kontrollida võõrnimede ja võõrsõnade ortograafiat.

H. Vihma

NII SEE ON, KUI MÕNED ÜLIÕPILASED LÄHTUVAD «JÕUPOSITSIOONILT»

Kehakultuur ja sport

Kergejõustiku sisevõistlustelt

Enne talviseid teaduskondadevahelisi võistlusi kergejõustikus proovisid ajaloo-keeleteaduskond, matemaatika-loodusteaduskond ja õigusteaduskond 5. märtsil oma võimeid teaduskondadesisestel võistlustel. Rohkesti osavõtjaid oli kahest esimesest võistlusest, seda eriti nooremate kursuste osas. Seevastu õigusteaduskonnast esinesid ainult kahe esimese kursuse võistkonnad.

Ajaloo-keeleteaduskonnas tuli võitjaks II kursus 469,5 punktiga, jättes teiseks I kursuse võistkonna 294,5 punktiga. Õigusteaduskonna «kahevõitluse» võitis I kursus 309,5 punktiga, jattes teiseks II kursuse 17 punkti võrra vähema tulemusega. Matemaatika-loodusteaduskonnas, kus võistlus toimus osakondade vahel, saavutas esikoha matemaatikaosakond 330,5 punktiga.

Paremaid tulemusi saavutas ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane Meeme Valtenberg, tulles võitjaks kõigil neljal individuaalalal: 20 m lähtejooks — 3,3 sek., 25 m tõkkejooks — 4,4 sek., kõrgushüpe — 1,60 m.

Naisvõistlejatest saavutas matemaatikaosakonna I kursuse üliõpilane Endla Kruus järgmisi tagajärgi: 20 m lähtejooks — 3,6 sek., hoota kolmikhüpe — 6,54 m ja kõrgushüpe — 1,25 m. Samu tulemusi näitasid ka 20 m jooksus Vilma Vares (ajaloo-keeleteaduskond) ja kõrgushüppes Maie Kalda ja Vlida Laiverik (mõlemad ajaloo-keeleteaduskonnast). 25 m tõkkejooksu võitis Viida Laiverik ajaga 4,8 sek. Teatejooksu võitis ajaloo-keeleteaduskonna I kursuse võistkond ajaga 1.19,9 min.

15. ja 16. märtsil toimuvad teaduskondadevahelised võistlused, milliste edukaks kordaminekuks kehakultuurikollektiivide nõukogude esimehed peavad kindlustama üliõpilaste massilise osavõtu. 15. märtsil algavad võistlused kell 18 V. Kingissepa t. võimlas ja 16. märtsil kell 17 TRÜ Tallinna t. staadionil.

A. Luur

Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased talispordimängude suusatamisvõistluste stardis. Starteriks on E. Kübarsepp.

EDUSAMMUD LASKESPORDI ALAL

Laskespordi alal on meil viimasel ajal märgata rõõmustavat edu. Palju on selleks kaasa aidanud materiaalse baasi tugevdamine ning see, et ülikooli spordiklubi juurde on moodustatud laskespordisektsioon (esimees Hindrek Meri), mis korraldab laskevõistluste läbiviimist ja tegeleb laskespordialaste küsimustega üldse. Selle tulemusena on üliõpilaste hulgas esile kerkinud terve rida laskespordihuvilisi, kes täiendavad end pidevalt laskespordi alal.

Andekamaid laskesportlasi, kes lühikese ajaga on näidanud häid tagajärgi väikekaliibrilisest vintpüssist, on Aleksandra Tihhonova, kelle nimel on ülikooli rekord 265 silmaga (3×10 lasku igast asendist). Sulev Lill, kelle nimel on ülikooli rekord lamades asendist 97 silmaga ja põlveltasendi rekordi omanik Maimo Pari. Esile tuleb tõsja ka noori laskesportlasi Hindrek Merd, Elmar Kala, Veera Räägelit, Maret Rohtlat, Heino Ojasood ja veel rida teisi üliõpilasi.

Tuleb märkida, et ülikooli naislaskurid on praegusel momendil meestest tugevamad.

Kui möödunud aastatel ülikooli võistkonna laskesportlased jäid võistlustel ikka viimaste hulka, siis on käesoleval aastal toimunud järsk pööre. Näiteks vabariigi meistrivõistlustel talvises kolmevõistluses võitis TRÜ võistkond esikoha väikekaliibrilisest püstolist laskmises ja rahvusvahelise naistepäeva tähistamiseks korraldatud laskevõistluse võitis TRÜ naiskond.

Et saavutatud edu kindlustada, on tarvis pidada rohkem laskevõistlusi teaduskondades ja eriti esimestel kursustel, kust võrsub laskesportlaste järelkasv. Soovitatav on korraldada laskevõistlusi ka õppejõududele.

J. Võrno,
NSV Liidu meistersportlane

VEEL KORD PUUDUSTEST

Möödunud nädalavahetusel oli TRÜ võrkpallimeeskonnal ENSV I grupi karikavõistluste sarjas Viljandis kolm järjekordset kohtumist. Seekordseteks vastasteks olid Viljandi «Kalevi» ja Tallinna «Spartaki» ning «Kalevi» võistkonnad. Mängu tulemused polnud eriti hiilgavad. Võideti küll Viljandi «Kalev» 3:0, kuid kaotati Tallinna «Spartakile» ja «Kalevile» vastavalt 3:0 ja 3:2.

Üksikasjalisemalt tuleb peatuda kahe viimase mängu juures.

TRÜ meeskond võiks oma füüsiliste võimete poolest kuuluda vabariigi parimate hulka, kuid sliani pole paljud mängijad suutnud omandada isegi mõningaid elementaarseid mänguelemente. Puudub üks põhilisemaid — võidutahe ja võistlusind. Just sellega tuleb seletada kaotust ka Tallinna «Spartakile». Seda puudust saab likvideerida üksikute harjutuste emotsionaalsuse tõstmisega treeningul.

Mäng Tallinna «Kalevi» meeskonnaga toimus märksa tasavägisemalt ja kohati isegi TRÜ võistkonna edu tähe all, kuid selles võistluses tõi kaotuse just üksikute mänguelementide puudulik valdamine. Kõigepealt iseloomustab meeskonda nõrk söödutehnika, mistõttu vähegi tugevamate pallingute puhul ei suudeta anda esimest ründesöötu ja mäng muutub šablooniliseks. See omakorda raskendab ründelöögi sooritamist, mille juures teevad meie mängijad üsnagi tihti vigu. Ei jälgita vastaspoolt ja blokeerijate käsi ning rünnak jääb lõpetamata. Eriti peavad oma ründelööki mitmekesistama L. Valt ja J. Paalma. Halvasti mängitakse ka blokitagust kohta. Asi seisab selles, et meie kaitsemängijad platseeruvad liiga väljaku äärtele ja seetõttu pole võimelised pareerima vastase pealelööke.

Kaitsemängus on nõrgaks küljeks aga just nõrk söödutehnika valdamine, mistõttu tõrjutavad pallid satuvad juba esimesest puutest tagasi vastase väljakupoolele. Tähelepanu tuleb pöörata ka pallingute sooritamisele.

Nimetatud puuduste likvideerimiseks tuleb TRÜ meesvõrkpallurell teha tublisti tööd, sest mida raskem treeningul, seda kergem võistlustel. Igatahes tuleb teha kõik, et see turniir jääks TRÜ võrkpallimeeskonnal viimaseks nõrgaks turniiriks.

J. Paalma,
võistkonna kapten

TRÜ esivõistlused murdmaasuusatamises

Eeloleval laupäeval ja pühapäeval toimuvad Tähtvere metsas Tartu Riikliku Ülikooli esivõistlused murdmaasuusatamises. Võistlused algavad laupäeval, 12. märtsil kell 16 ja pühapäeval, 13. märtsil kell 11.

Laupäeval on kavas võistluste avamine, 5 km suusatamine naistele ja 10 km suusatamine meestele, kusjuures esimesel juhul läheb arvesse 6 ja teisel 8 parima suusataja tulemus.

Pühapäeval toimub teatesuusatamine 3×3 km naistele ja 4×5 km meestele. Teatesuusatamises arvestatakse 2 parimat võistkonda nii meeste kui ka naiste osas.

Tulemusi arvestatakse miinuspunktide alusel. Mittetäisarvulise võistkonna eest arvestatakse samuti vastavalt miinuspunkte. Võitja selgitamiseks arvestatakse kõigi alade miinuspunktid kokku ja võidab see teaduskond, kellel on vähem miinuspunkte.

Antud võistlused toimuvad Tartu Riikliku Ülikooli spartakiaadi raames. Spartakiaadi juhendi põhjal ei arvestata võistlustel mitte üksi kõrgeid sportlikke saavutusi, vaid ka spordivõistlustest osavõtjate arvu ning organisatoorset tööd.

Seni juhib spartakiaadil matemaatika-loodusteaduskond 54 punktiga, kellele järgnevad arstiteaduskond 41 punktiga, ajaloo-keeleteaduskond 30 punktiga ja õigusteaduskond 7 punktiga.

E. Kudu,
kehalise kasvatuse ja spordi kateedri vanemõpetaja.

TEADAANNE

Reedel, 11. märtsil kell 19 toimub auditoorium nr. 3. EKP õigusteaduskonna algorganisatsiooni lahtine koosolek. Päevakorras on ettekanne NLKP KK pleenumi kokkuvõtetest ja partei-algorganisatsiooni ülesannetest loomakasvatussaaduste suurendamisel.

Toimetaja R. AULING

Arstiteaduskonna teaduslikust tööst

Töötajate arvu, teaduslike jõudude ja suurte kogemuste poolest on TRÜ arstiteaduskond ülikooli teaduslikus kollektiivis esikohal.

1954. a. tulemused näitavad, et teaduskonna kollektiivi poolt on tehtud suur praktiline töö. See on seisnud laiaulatuslikus meditsiinilises abis linnale ja rajoonidele, ulatuslikus teaduslik-eksultatiivses töös, arvukates ekspertiisides, eksultatsioonides ja ettekannetes, mitmesuguste kursuste organiseerimises ja läbiviimises jne. Teaduskonna töötajad on olnud tihedalt seotud tervishoiuorganitega, pole end eraldanud elu vajadustest.

See praktilise tegevuse vorm on muidugi lahutamatu teaduslikest saavutustest. Viimaste spetsiifiliseks näitajaks on trükki antud teaduslike artiklite arv. Nende hulk ületab tunduvalt möödunud aastate oma ja räägib vaieldamatult teaduskonna teadusliku uurimistöö kasvust. Keskajakirjades avaldatud ja trükki antud tööde poolest on esimesel kohal biokeemia kateeder (juh. dots. Raudam) ja teaduskonna teraapia kateeder (juh. dots. Kõrge).

Kuid oleks siiski ekslik hinnata teaduslikku tegevust ainult ühel aastal avaldatud teaduslike tööde järgi. Suures hulgas teaduslikes uurimustes, eriti neis, mis on seotud kestva tulemuste kontrolliga, võib avaldamiseks või praktiliseks kasutamiseks kõlblik materjal koguneda alles aastate jooksul. 1954. a. koguti väärtuslikke andmeid reas uurimustes võitluses tuberkuloosi vastu (juh. prof. Lepp), uneravi alal (juh. prof. Käer-Kingissepp), samuti ka reas uurimustes, mida juhendavad prof. Sibul, dots. Siirde, prof. Valdes jt.

Teaduskonna teadusliku töö suures ulatuses ja väärtuses ei saa kahelda, kuid selles on rida tõsiseid puudusigi. Vaatame näiteks, kuidas on lood kaadrite kvalifikatsiooni tõstmisega. Suur hulk teaduslikke artikleid ja ettekandeid tunnistavad muidugi töötajate teadusliku taseme tõusu. Kuid vaatamata teaduslike jõudude olemasolule ei ole teaduskonna portfellis siiski ühtegi monograafiat. Ainus, millele vihjatakse, on prof. E. Martinsoni «Tartu ülikooli asutamise ajalugu», mis kuulub teaduse ajaloo juurde üldse ja mida ei saa lugeda spetsiifiliselt meditsiiniliseks tööks. Teaduskonna töötajatest pole aasta jooksul keegi kaitsnud doktoridissertatsiooni, kandidaadidissertatsioone on kaitsnud seitse inimest, neist kolm õppejõudu ja neli aspiranti. Teaduskonna kaadri koosseisu arvestades võib seda vaevalt rahuldavaks lugeda. Lisaks sellele on töötajate nimekirjas mõningad «kroonilised» dissertandid ja rida isikuid, kes üldse ei tegele süstemaatiliselt teadusliku tööga (vanemõpetajad Pärtelpoeg, ja Koort, dots. Kaur jt.). Puudusi on ka töö metoodilises küljes. Teaduslikku tööd aspirantidega ei tehta kaugeltki mitte alati vajalikul kõrgusel, ja seda mitte ainult läbitöötamiseks esitatavate teemade, vaid ka uurimisvõtete poolest. Uusimat tehnikat juurutatakse tööpraktikasse suure vaevaga, rida väärtuslikke seadmeid aga, mis on välja töötatud ülikoolis endas, ei rakendata praktiliselt tehnilise viimistlematuse pärast ja sellepärast, et pole võimalik neid välja lasta katseseeriate kaupa. Teadusliku uurimistöö baas, seda eriti kliiniliste kateedrite juures, on nõrk ja tema tugevdamiseks pole ette võetud mingeid olulisi abinõusid. Teadusliku töö tardunud vormidest ja pimedast alistumisest autoriteetidele pole veel kaugeltki lahti saadud.

Eriti suured on häired töö organisatsioonilises osas. 1954. a. teadusliku uurimistöö plaanis oli rida teemasid, millel pole ei teaduslikku ega praktilist väärtust. 1955. aastaks muutus olukord veidi, pärast lõplikku esitamist tuli plaan kaks korda täiendavaks ümbertegemiseks teaduskonda tagasi. See fakt üksi on juba küllalt ilmekas ja kõneleb kollektiivi ebapiisavast tähelepanust oma toodangu sisu ja vormi vastu.

1954. a. teadusliku uurimistöö plaanist on tööde arvu poolest täidetud vaid 79%. Eriti tõmbab endale tähelepanu teemade täitmata jätmine selliste probleemide alal, nagu «Tööde areng vereringe füsioloogia ja patoloogia alal», «Uneravi füsioloogiline uurimine» ja «Närvisüsteemi tegevuse põhimehhanismid ja nende osa organismi funktsioonide reguleerimisel». Kateedritest, kus teaduslikku tööd pole tehtud küllalt intensiivselt, tuleb märkida sünnitusabi ja günekoloogia, sisehaiguste propedeutika, hügieeni ja histoloogia kateedrit.

1955. a. plaanist on, ehkki küll teatava formaalse paigutuse tõttu, jäetud «eraldiseisvad» tööd välja ja läbitöötatavad teemad on grupeeritud mitte eriti suure arvu põhiprobleemide ümber. Iga probleemi juhendamine on antud eri töötajale ja see vastutab isiklikult oma plaanilõigu eest. Võib loota, et vastutuse selline jaotus aitab mahajäänud kateedreid, parandab töö kvaliteeti sügavama kriitika ja kontrolli abil ja tõstab lõpptulemusena plaani täitmise taset.

Teatav plaani täitmata jätmine uute, väljaspool plaani seisvate tööde arvel on suures ja mitmekülgses teaduslikus töös mööda-pääsematu. On raske ette näha mitte üksi detaile, vaid isegi tervete suundade absoluutset aktuaalsust. Kui selline täitmata jätmine siiski ületab teatavad piirid, muutub ta juba mingite sügavamate sisemiste häirete näitajaks. Ta tunnistab kas plaani enese puudusi, milles tööde erikaalu on vääralt hinnatud, või täitjate teatavat kohusetundetust. Viimane on põhjuseks, et tähtsad ja vajalikud, ent liiga palju tööd nõudvad teemad vahetatakse kõige väiksema vastupanu liinis nende väheväärtuslike surrogaatidega.

Loetletud puudused kuuluvad süstemaatilisele hävitamisele. Organisatsioonilises osas tuleb seda teha kollektiivi enese jõul, kusjuures arstiteaduskonna parteiorganisatsioon peaks siin senisest enam huvituma teadusliku töö suunamisest ja juhtimisest.

Dots. A. Moskvin,
TRÜ teadusala prorektor

MB 05247 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 742

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

„Raamatupalat"

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9(255) Reedel, 18. märtsil 1955. a. VIII aastakäik

Tugevdada õppedistsipliini!

Töö on Nõukogude riigis iga inimese aukohuseks. Sellest kõrvale hoida, seda halvasti või poolikult teha on häbistav ausale nõukogude kodanikule. See kõik peaks selge olema ka üliõpilastele, kel on seljataga vähemalt kümme aastat nõukogude kooli ning kes tahavad saada väga mitmete alade spetsialistideks. Ometi leidub meil noori, kes on sellest poolikult aru saanud ja võtavad seetõttu oma ülesannet — õppimist — raske kohustusena, püüdes sellega võimalikult vähe vaeva näha. Sellised üliõpilased puuduvad sageli loenguilt, ei konspekteeri korralikult ning sooritavad eksameid halvasti, mistõttu dekanaadid on koormatud ümbertegemisavaldustega. Tavaliselt peavad sellised üliõpilased ülikoolist ikkagi lahkuma, võttes mälestusena kaasa vaid halvad hinded ning rea täitmata jäänud lubadusi. Selliste üliõpilaste pärast ongi vajalik kõnelda distsipliinist, eeskätt just õppedistsipliinist.

Paljude noorte lemmikkirjanik N. Ostrovski kõneleb oma romaanis «Kuidas karastus teras» sellest, kuidas Kostka Fidin ja mitmed teised suhtusid hooletult oma ülesannetesse, mistõttu Pavel Kortšagin nõudis bürool: Fidin kui looder, ringiaeleja ja tootmise desorganiseerija kommunistlike noorte hulgast välja heita. Kirjutada tema juhtumist seinalehes ja avalikult, kartmata mingeid kõnelusi... Kui lähemalt jälgida meie ülikooli seinalehti ja välklehti, siis ilmneb, et esineb arvukalt õppetöösse lohaka suhtumise fakte, mis toovad endaga paratamatult kaasa ebameeldivusi. Mille muuga saab seletada seda, et arstiteaduskonna raviosakonna II kursuse vene õppekeelega rühmadest tuli halva õppeedukuse tõttu eksmatrikuleerida seitse üliõpilast. Küsimusse süvenedes ilmneb, et tegemist on inimestega, kellele õppetöö oli muutunud teisejärguliseks asjaks, ja tagajärgi ei tulnud kaua oodata.

Õppedistsipliini kasvatamisel ja süvendamisel on suured ülesanded ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonil ja dekanaatidel.

Seda tööliõiku jälgides ilmneb, et õppedistsipliini küsimusi arutatakse komsomoli grupikoosolekuil, ametiühingu rühmakoosolekuil, poliitinformatsioonides jne. Kuid sageli ei täida need oma eesmärki, sest arutamine jääb formaalseks, äärmisel juhul tehakse etteheiteid vaid ühele üliõpilasele n. ö. läbivõtmise teel, arvukate negatiivsete nähtust kohta kursusel laiemas ulatuses sõna ei võeta. Kursusekollektiividel tuleb aga näidata, et nad julgevad avalikult kõnelda esinevatest puudustest, sest ainult sel teel on võimalik neid likvideerida.

Õppedistsipliini otsene kontroll lasub muidugi dekanaatidel, sest sinna laekuvad andmed loengutest ja seminaridest osavõtu kohta. Neid andmeid jälgides ilmneb, et matemaatika-loodusteaduskonnas on sisse viidud kindel arvestus põhjuseta puudujate kohta. Kui üliõpilane pole loengust osa võtnud, siis tuleb ta ilma väljakutseta pärast õppetööle ilmumist prodekaani juurde ja selgitab puudumise põhjused, esitab haiguse korral tõendi jne. Tänu sellele, et dekaan, prodekaan ja õppejõud-kasvatajad selgitavad eranditult kõiki puudumisi, on puudumiste protsent viidud miinimumini (näiteks I kursusel, geograafia-osakonnas jne.). Arvukalt esineb seni veel puudumisi III kursusel, kus on terve rida vastutustundetuid üliõpilasi, nagu Greisberg, Liin, Peiska, Valt, Koomets, Vahter jt.

Ka õigus- ja majandusteaduskonnas on distsipliin hea. Dekanaat kontrollib siin täpselt puudumisi, poliitinformaatorid on seadnud võitluse õppedistsipliini ja õppeedukuse eest keskseks probleemiks (näit. sm. E. Laasik õigusteaduskonna I kursusel jt.).

Olukord on märksa halvem meie ülikooli suurimates teaduskondades, nimelt arstiteaduskonnas ja ajaloo-keeleteaduskonnas. Nii esineb arstiteaduskonnas üliõpilasi, kes puuduvad hommikustelt loengutelt (Djomin, Dubrovskaja jt.). Pühade puhul puuduvad üliõpilased loenguilt sageli kuni paar nädalat järjest. Kui vanematel kursustel on olukord enam-vähem normaalne, siis I ja II kursusel tuleb veel palju teha kõige elementaarsemate distsipliinireeglite kasvatamisel. Teaduskonnale ei tee au üliõpilased Kask I kursuselt, Adamson, Kümnik, Volkov, Gurkina, Tšurkina, Tatarintseva, Abolin II kursuselt jt. Häbistava faktina tuleb märkida üliõpilase Jürgelaane ilmumist loengule ebakaines olekus. Selliste faktide olemasolu vihjab tõsistele puudustele arstiteaduskonnas teostatavas kasvatustöös. On vajalik, et väärnähtused likvideeritaks nende eos, nagu tehti Kostka Fidini juhtumi puhul meie poolt ülal tsiteeritud N. Ostrovski teoses.

Ajaloo-keeleteaduskonnas on murelasteks vene filoloogia I ja IV kursus. Siin tuleb kasvatustööd eriti süvendada, sest üliõpilastest, kes on ise distiplineerimatud ei kasva õpetajat, kes suudaks noortesse juurutada seda, mis tal enesel puudub.

Matemaatika-loodusteaduskonnas ja õigusteaduskonnas täidetakse päevikuid alates semestri algusest korralikult, arstiteaduskonna I kursusel juhtus oskamatusest tingitud arusaamatusi, kuid dekanaat reageeris neile kiiresti ning täiendava informatsiooni järel muutus olukord normaalseks. Ajaloo-keeleteaduskonnas seisavad aga päevikud puuduliku informatsiooni tõttu enamikul juhtumeil täitmatult kateedreis. Loomulikult lonkab seetõttu arvestus puudujate üle kahe jalaga korraga.

Kõigest esitatust võib teha kokkuvõtte: dekanaatidel ning ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonil on vaja senisest suuremat tähelepanu suunata õppedistsipliini tõstmisele. Selleks tuleb küsimustele läheneda konkreetselt, rühmades julgelt kritiseerida kaasüliõpilasi eksimuste puhul ning kasvatada nõukogude inimesele vajalikku teadlikku distsipliini. Tuleb senisest enam ära kasutada poliitvestlusi, grupi- ja kursusekoosolekuid, välkja seinalehti ning ajalehte «Tartu Riiklik Ülikool». Tõstes õppedistsipliini rühmades tõstame ühtlasi õppeedukust ning väldime ülikoolist väljalangemist halva õppeedukuse tõttu.

RAHUTEMAATILINE ÕHTU

Laupäeval, 19. märtsil kell 20 toimub ELKNÜ TRÜ komitee korraldusel TRÜ aulas rahutemaatiline õhtu. Õhtu kavas on Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni Nõukogu liikme ELKNÜ KK sekretäri sm. B. Tolbasti ettekanne «Kohtumine Prantsusmaa noorsooga (külalismuljeid välismaalt)». Ettekandele järgneb kontsert Tartu üliõpilasmeeskoorilt ja seltskondlik osa.

ÜTÜ IX KONVERENTSI EEL

Kindlustame organisatsiooniliselt konverentsi hea kordaminek

Tartu Riikliku Ülikooli arvult üheksas üliõpilaste teaduslik konverents toimub ajavahemikul 2.—10. aprillini. Et konverentsi istungid toimuvad õppetöö kestel, siis ei ole otstarbekohane konverentsi kestvuse pikendamine üle nädala. See aga paneb piiri ettekantavate tööde arvule, sest ettekandmise aja liigne lühendamine (alla 25—30 minuti) mõjub kahtlemata negatiivselt, muutes konverentsi mõnevõrra formaalseks ning pinnaliseks. Seepärast otsustas ÜTÜ nõukogu käesoleval aastal rohkem tähelepanu pöörata konverentsil ettekandmisele tulevate tööde teadusliku taseme tõstmisele, rakendades konkurentsiprintsiipi, mille järgi konverentsil ettekandmisele kuuluvad tööd valitakse õppejõududest ja üliõpilastest koosneva segakomisjoni poolt kindlaks tähtajaks valminud tööde hulgast. Ettekandmisele tulevate tööde arv määratakse aga kindlaks osakonnanõukogu poolt.

Mõnevõrra takistavalt mõjus konverentsi ettevalmistamisele asjaolu, et sügissemestril hilines ÜTÜ tegevuse algus ja seetõttu ei jõutud igal pool mobiliseerida üliõpilasi ringides sellisel määral tööle, et valminud tööde arv oleks tublisti ületanud konverentsil ettekandmisele tulevate tööde arvu. See raskus on aga uue printsiibi ellurakendamise esimesel aastal vist paratamatu.

Alljärgnevalt puudutame lühidalt konverentsiks ettevalmistumise käiku.

Ühiskonnateaduste sektsioonis (juhataja sm. Riisenberg) esitatakse konverentsil 5 tööd. Neist neli käsitlevad poliitilise ökonoomia probleeme ja üks revolutsioonilise liikumise ajalugu Eestis. Soovida jätab siin tööde valmimise käik.

Nagu eelmistelgi, nii moodustab ka tänavusel konverentsil suurima sektsiooni arstiteaduse sektsioon (juhataja sm. Vaik), kus koos stomatoloogia ja farmaatsia alasektsioonidega on ettekandmiseks esitatud 46 teaduslikku uurimistööd. Lähtudes ülalkirjeldatud printsiibist soovitas ÜTÜ nõukogu arstiteaduse osakonna nõukogul samuti piirata ettekantavate tööde arvu, lubades konverentsile ainult paremad tööd. Kuid nimetatud ettepanek põrkas osakonnanõukogu energilisele vastuseisule (mis ilmnes alles k. a. veebruaris!), kes motiveeris oma seisukohta väidetega, millistest mitmed (hädaoht peletada oma töödega konverentsile mittepääsenud üliõpilased eemale teaduslikust tööst, raskused paremate tööde väljaselgitamisel, arvuliste näitajate vähenemine) on ilmselt mitteveenvad ja teiste osakondade (ajaloo-keeleteaduse, kehakultuuri) poolt praktikas ümber lükatud. Seda arvestades kordas ÜTÜ nõukogu oma soovitust, jättis aga ürituse uudsuse tõttu osakonnanõukogule siiski võimaluse talitada oma äranägemise järgi.

Kahetsusväärne on, et rida ringe ei suutnud tänavusele konverentsile esitada ühtki tööd. Eriti kurb on see seetõttu, et nende ringide hulka kuuluvad sellised üliõpilaste teaduslikus ettevalmistamises tähtsat kohta omavad ringid, nagu füsioloogia, hügieeni jt. ringid. Nende kõrval väärivad esiletõstmist neuroloogia, farmaatsia jt. ringid, kus ettevalmistus konverentsiks on kulgenud edukalt.

Matemaatika-füüsika-keemia sektsioonis (juhataja sm. Saks) kulges töö füüsika ja geofüüsika alasektsiooni piires hästi ning matemaatika alasektsioonis rahuldavalt. Loodame, et matemaatikaringi juhendav õppejõud (sm. Kaasik) leiab tulevikus rohkem aega ringi töö tõhustamiseks.

Takistustega kulges töö keemiaosakonna ringides, kus kateedrid suhtusid üliõpilaste töödesse mõnevõrra loiult, pöörates vähe tähelepanu asjaolule, et ka üliõpilaste tööd peavad valmima plaanis ettenähtud tähtajaks. Bioloogia ja geograafia sektsioonis (juhataja sm. Kirt) esines puudusi geograafiaringi töös, mida osaliselt põhjustas samuti vähene kontakt üliõpilaste ja õppejõudude vahel.

Õigusteaduskonnas (sektsiooni juhataja sm. Siigur) on konverentsiks ettevalmistumine kulgenud hästi. Valminud 13 tööst valiti välja 6 parimat, millised tulevadki konverentsil ettekandmisele. Õigusteaduse sektsioonis esineb kahe teadusliku tööga ka meie ülikooli noorim teaduskond — majandusteaduskond.

Ajaloo-keeleteaduskonnas (sektsiooni juhataja sm. Kose) tuleb 34 valminud tööst ettekandmisele 23 tööd.

Kehakultuurisektsioonis (juhataja sm. Sirge) on töö tulemused rahuldavad. Valminud 15 tööst esitatakse konverentsil 9.

Kokku kantakse tänavusel konverentsil ette 130 meie ülikooli üliõpilaste tööd, mis on rekordiks ÜTÜ tegevuses. Konverentsini jäänud aega tuleb kasutada konverentsi läbiviimise organisatsioonilise külje viimistlemiseks ja üliõpilaste laiade hulkade kaasatõmbamiseks sektsioonide töösse.

V. Tilt,
ÜTÜ nõukogu konverentsikomisjoni esimees.

Kui tööstiil on väär

14. märtsil kuulas ELKNÜ TRÜ komitee Tiigi tänava ühiselamu nõukogu esimehe sm. Heina aruande tööst ühiselamus.

Aruandest selgus, et ühiselamu nõukogus on päevakorras olnud rida küsimusi, alates üliõpilaste majutamisest ja lõpetades tubade korrastamisega. Selgus, et pole piirdutud ainult probleemi püstitamisega, vaid on midagi ka tehtud — üliõpilased on majutatud ja enamikus tubades valitseb kord. Viimasele asjaolule on kaasa aidanud ka sotsialistlik võistlus ning seda kajastav graafik.

Kaasaruandja sm. Sepp näitas, et hoolimata tehtust pole kõik veel korras ega kulge normaalselt. Juba see ühelt poolt kasulik nähtus, et nõukogu töö kannab eranditult praktilist iseloomu ning lähtub momendil esile kerkinud ülesannetest, omab ka oma negatiivset külge — töö ei kulge plaanipäraselt. Ja tõesti, ühiselamu nõukogul polegi tööplaani.

Viimasel ajal on tekkinud korduvalt häireid telefonivalve ja korrapidamise organiseerimisel. Raskusi esineb ka ajalehtede kättesaamisel. Sporditöö organisaator «tegeleb» ainult fiktiivselt nimekirjas eksisteerimisega, kultuuritöö organisaator mõtleb nähtavasti, et jätkub sellest, kui ta toob valvetoast ajalehed väljajagamiseks.

Milles siis asi on? Kas selles, et sm. Hein ei tööta? Ei ja jah! Sm. Heina võib näha väga sageli «maja peal». Ta tegeleb iga küsimusega, mis kerkib ühiselamu elus, ja püüab neid ka lahendada. Mitte iga ühiselamu nõukogu esimees ei kuluta nii palju aega ühiselamule. Asi on aga selles, et sm. Hein ei tööta õigesti. Seesugusel tööpostil sm-d Hein, Illisson ja Meri kõike teha ei jõua. Jookse palju tahad, kõike ikkagi ei näe, kõiki vigu parandada ei saa. Kahe-kolmekesi kõike teha pole aga vaja ega tohigi. Milleks on siis ülejäänud 8 inimest? Igal on ju oma ülesanne, oma kohustus, tuleb vaid kontrollida, kindlustada, et ta selle ka täidaks. See on ühiselamu nõukogu esimehe ülesanne, ja just see on nõrk koht sm. Heina töös. Muidu poleks mõeldavad seesugused faktid, et kui sm. Hein andis sanitaarvolinikule ülesande teatada TRÜ ambulatooriumile 7-liikmelise sanitaarposti koosseisu, siis sanitaarvolinik Aesma ei tulnud selle ülesandega toime, vaatamata korduvatele meeldetuletustele. Lõpptulemusena pidi nõukogu esimees ise selle nimekirja teatama.

On selge, et ühiselamu nõukogu esimees peab panema tööle kõigepealt nõukogu, peab tõstma nõudlikkust, nõudma ülesannete korralikku täitmist ja ei tohi mittetäitmise faktidele käega lüüa. Siis saab rääkida rahuldavast või heast tööst.

A. Aru

Pedagoogiline ettevalmistus pole küllaldane

14. märtsil toimus füüsikaosakonna komsomoli-algorganisatsiooni lahtine üldkoosolek, mille päevakorra tähtsaimaks punktiks oli küsimus spetsialistide ettevalmistamisest TRÜ-s.

Ülevaate pedagoogi elukutse headest ja halbadest külgedest andis III kursuse üliõpilane Vambola Nõmm, kes on ise juba 4 aastat töötanud õpetajana. Sm. Nõmm iseloomustas õpetajakutset kui väga tegevusrohket, ühtlasi aga ka tänuväärset tegevusala. Sm. Nõmm ütles ka, et ülikoolist saadav pedagoogiline ettevalmistus on mitteküllaldane. Ülikoolis tuleks anda rohkem teadmisi hindamisküsimuse, ringide juhtimise, klassijuhataja töö kohta, samuti oleksid vajalikud mõningad teadmised kooli majanduse juhtimise alalt. Positiivsena tuleks ära märkida uue õppeplaani kohaselt juurde tulnud uusi aineid, nagu füüsika metoodika ja katsetehnika. Väga vajalikuks osutuvad ka laboratoorsed tööd töökojas.

Järgnevates rohketes sõnavõttudes tehti palju kasulikke ettepanekuid pedagoogikaalase ettevalmistuse tõhustamiseks Sm. Unt pani ette luua füüsika õpetamise metoodika ring ja soovitas, et hakataks tegelema oma pedagoogilise kabineti sisustamisega osakonnas. Samuti räägiti šeflustöö tugevdamisest.

Õ. Tõnsoo

Ebanormaalne olukord

Arstiteaduskonna raviosakonna II kursuse vene õppekeelega rühmad on juba teist aastat teaduskonna valulasteks. Eksamisessioonidel on siin tavaliselt üks kolmandik üliõpilastest saanud mitterahuldavaid hindeid. Sama kordus ka möödunud eksamisessioonil, mistõttu 7 üliõpilast eksmatrikuleeriti. Tekib paratamatult küsimus: milles peitub viga? Ja sellele ei olegi nii raske vastata: viga peitub üliõpilaste vastutustundetuses.

Toome selle kohta mõningaid fakte. Seoses Oktoobrirevolutsiooni aastapäevaga sõitis suurem osa üliõpilasi ära ja praktikumid jäid seetõttu kas ära või neid tuli pidada kahele-kolmele inimesele. Hommikustele loengutele hilinevad üliõpilased sageli või ei ilmu sinna üldse. Nii näiteks puudus kogu XIII rühm 25. detsembril esimeselt loengult. XII rühma üliõpilastest ilmuvad hommikul loengule vaid Zintšenko ja Trifonova, mõnikord ka Derevjago. Puudumist vabandatakse lihtsalt «sissemagamisega». Veelgi halvem on aga XVI rühmaga, kus on loengud korduvalt ära jäänud, sest üliõpilased ei suvatse kohale ilmuda. Puudumine õppetöölt ja süsteemitu õppimine viivad aga paratamatult selleni, et ei suudeta kõike õpitavat omandada ning saadakse eksamisessioonil mitterahuldavaid hindeid.

On hädavajalik, et neis õpperühmades arutataks rohkem õppedistsipliini küsimusi, kusjuures vastavad materjalid tuleb hoolikalt ette valmistada. Ka komsomoli grupikoosolekuil tuleb asuda halastamatusse võitlusse tekkinud endaõigustamise ning minnalaskmise meeleolude vastu, mis on kursusel levinud. Ainult siis võib loota, et II kursuse vene osakonna üliõpilased jõuavad kunagi ülikooli lõpetamiseni ning võivad tööle asuda austusväärse nõukogude arstina.

R. Ivanov

Lahtiselt koosolekult

Teisipäeval, 15. märtsil toimunud ajaloo-keeleteaduskonna parteiorganisatsiooni lahtine koosolek kuutas ära teaduskonna dekaani E. L. Mikkelsaare ettekande «NLKP KK jaanuaripleenumi otsused ja teaduskonna ülesanded spetsialistide ettevalmistamisel maarajoonidele» ning algorganisatsiooni sekretäri K. Siilivase ettekande «Parteiorganisatsiooni ülesanded teaduskonna komsomoliorganisatsioonide töö parandamiseks».

Ettekannetes ning neile järgnenud arvukates sõnavõttudes püstitati teaduskonna ette konkreetsed võitlusülesanded nii maaelanikkonna abistamise kui ka meie noore ajaloolaste ja filoloogide kaadri ettevalmistamise alal. Üksmeelselt jõuti veendumusele, et kõige parem abi meie kiiresti arenevale külale on tubli ja teotahtelise kaadri kasvatamine, kes ilma kõhklemata siirdub tööle sinna, kuhu partei ja valitsus seda vajalikuks peavad. Selline kaader peab kohtadel olema mitte oma kitsamasse erialasse sulgunud rühmaks, vaid kujutama endast akiivset ühiskondlikku jõudu. Seoses sellega seisab meie partei- ja komsomoliorganisatsiooni ning kateedrite ees vastutav ülesanne valmistada ette just selliseid spetsialiste.

Edasi peatuti vajadusel suunata suvevaheajal šeflusalusesse Tartu rajooni Miina Härma nimelisse kolhoosi põllutöödele meie üliõpilasi. Samuti juhiti tähelepanu loengulise töö tugevdamise vajadusele maaelanikkonna hulgas. Edaspidise tegevuse juhiseks võeti vastu üksikasjaline resolutsioon.

A. Liim

Kehakultuur ja sport

Mõtelgem juba nüüd kevad-suvisele spordihooajale

Meie noorte rohkearvulise ja aktiivse osavõtu populaarsemate spordialade harrastamisest peavad kindlustama noorsoo tali- ja suvespordimängud. Tartu kõrgemate koolide talispordimängude kavas on järgmised alad: suusatamine, uisutamine, tõstmine, laskmine ja võrkpall.

Suusatamises toimunud võistlustest võttis osa 1200 üliõpilast, s. o. üle 45% üliõpilaste üldarvust. Loomulikult aitas see kaasa TRÜ suusatamisesivõistluste muutumisele osavõtu- ja konkurentsirohkeks. Suusatamisvõistlustest osavõtjate rõhuv enamus on I ja II kursustelt, kus võistlused toimusid kehalise kasvatuse tundide raames. Vanemate kursuste vähese osavõtu põhjused peituvad ühelt poolt organiseerimistöö nõrkuses, kuid teiselt poolt teatava osa üliõpilaste täiesti vääras suhtumises spordisse.

Kui puudutada meie kasvatajate — õppejõudude osavõttu, siis peale kehakultuuriosakonna õppejõudude osavõtt peaaegu puudub. Meie üliõpilased oleksid tahtnud näha, et tihti suuskadel viibivad sm-d Erman, Sildmäe, Makarov, Kaasik jt. oleksid osa võtnud ka suusatamisvõistlustest. Kuid suusatamisvõistlused näitasid, et on vaja astuda reaalseid samme suusabaasi tugevdamiseks. Näiteks oli pühapäevadel tavaliselt avaldusi 300 paari suuskade saamiseks. Rahuldada saadi 80, kuna baasis pole rohkem suuski.

Uisubaasi suhtes on olukord veelgi halvem. Meil on praegu 19 paari uiske 2700 üliõpilase kohta, kusjuures väiksemaid uiske naisüliõpilastele pole üldse. Sellest tingituna toimuvad teaduskondade uisupäevad peamiselt omal baasil. Muidugi ei ole sellisel üritusel laiu masse mobiliseerivat ja võistluspinget loovat iseloomu.

Võrkpallivõistlused toimusid detsembris teaduskondadevahelise spartakiaadi raames. Praegu on käimas laske- ja tõstevõistlused.

Eelmiste aastatega võrreldes on talveperioodil spordivõistlustest osavõtt tunduvalt rohkearvulisem. See kohustab ülikooli spordiklubi, ülikooli juhtkonda ja ühiskondlikke organisatsioone astuma tõsiseid samme eelseisva kevad-suvise spordihooaja organiseeritud läbiviimise kindlustamiseks, igakülgselt kaasa aitama üliõpilaste spordimeisterlikkuse tõstmisele, spord, massilisuse saavutamisele ja üliõpilaste vaba aja sisukale veetmisele.

B. Hiire

SÕPRUSÕHTU

Sõprus — seda oli meie kursusel siis, kui me olime alles «rohelised», esimese kursuse üliõpilased. Hiljem aga kadus see teadmata kuidas ja kuhu, kuigi sellest räägiti väga sageli ja palju. Lõpuks otsustasime korraldada õhtu, mis oleks tagasi toonud meie sõpruse.

Peab ütlema, et sõprusõhtu korraldamise mõte haaras kõiki. Selleks valmistusid mitte ainult tavalised aktivistid, vaid ka need, kes varem ütlesid, et nad «ei oska midagi teha».

Palju sekeldusi ja õhinat tõi kaasa sõprusõhtuks ettevalmistumine. Kuid 12. märts näitas, et meie töö ei olnud asjatu, et me võime isegi tagasi saada parima kursuse nimetuse meie osakonnas.

Kontserti oleks võinud nimetada «Kes mida suudab». Sellepärast vist oligi õhtu lõbus ja eriliselt südamlik. Esimest korda 4 aasta jooksul laulsid ka poisid. Kaks laulu, mida esitas naisansambel, olid loodud spetsiaalselt õhtu jaoks. Mõlemais neis oli üles seatud «filosoofiline küsimus» kollektiivi lõhenemise põhjustest. Kõigile meeldis ka eriti õhtuks välja antud «Словарь-минимум», mis oli mõeldud meie osakonna üliõpilaste keeleliste iseärasuste tutvustamiseks. «Sõnastiku» materjalid avaldatakse järgmises «Poksi» numbris.

Õhtu näitas, et ka meie kursusel on võimalik midagi teha, kui ainult tahetakse. See õhtu meeldis kõigile — kutsutuile teistelt kursustelt, külalistele klubi juhatusest ja õppejõududele.

Laulsime palju ja innukalt, tantsisime. Soovitame kõigile korraldada samasugune õhtu talentide avastamiseks ja sõpruse tugevdamiseks.

J. Sokolova,
vene filoloogia IV kursuse üliõpilane

Võitis matemaatika-loodusteaduskond

Möödunud laupäeva õhtutundidel kogunes arvukalt Tartu Riikliku Ülikooli suusaspordihuvilisi Emajõe ääres asuva rannapaviljoni juurde, et võtta osa ülikooli 1955. a. murdmaasuusatamise esivõistlustest. Võistlusteks oli registreeritud üle 150 suusataja.

Stardijoonele asusid esimesena naissuusatajad, kes paarikaupa minutiliste vaheaegadega stardist väljudes alustasid võistlust ülikooli meistri nimetusele 5 km distantsil. Kiireimaks osutus ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilane Erika Multer, kellel kulus 5 km läbimiseks 30 min. 51. sek. 23 sek. halvema ajaga saabus finišisse arstiteaduskonna üliõpilane Õie Roosipuu.

Meesvõistlejail tuli 5 km rada läbida kaks korda. Esimesena jõudis finišijoonele õigusteaduskonna võistleja Gleb Allik, kuid varsti selgus, et esimesena sõites oli ta raisanud palju aega tuisanud suusaraja läbimisel ning tervelt 7 võistlejat näitasid temast paremat aega. Esikoha saavutas tubli suusamehena juba varem tuntud matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse üliõpilase Kaarel Orviku ajaga 47,11, jättes teiseks arstiteaduskonna võistleja Lembit Roostari, kelle ajaks märgiti 48,17.

Puhkepäeva hommikul toimusid teatesõidud. Naiste 3×3 km teatesuusatamises startis 10 võistkonda. Tasavägises võistluses saavutas esikoha matemaatika-loodusteaduskonna IV naiskond koosseisus Kahar, Pork ja Säkki. Võiduka naiskonna ajaks oli 49 min. 45 sekundit.

Kaks kanget sõidumeest — Toomas Karu ja Kaarel Orviku pärast teatesõitu. J. Ungeri foto

Huviga ootasid pealtvaatajad ja võistlejad meeste 4×5 km teatesõitu, kus oli oodata pinevat võistlust esikoha pärast arstiteaduskonna I meeskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna II meeskonna vahel. Arstiteaduskonna meeskonnale saabus Võru autobussiga väärtuslik täiendus vabariigi tuntud slalomisti Toomas Karu näol, kes vabariiklike karikavõistluste lõppedes tõttas kohe kaitsma oma teaduskonna spordiau.

Esimeses kahes vahetuses juhtisid matemaatika-loodusteaduskonna võistlejad, kuid kolmandas vahetuses sõitis eriti tublilt Lembit Roostar, viies arstiteaduskonna võistkonna minutiga juhtima. Algas viimane vahetus. Toomas Karul oli Kaarel Orviku ees minutiline edumaa. Paarsada meetrit pärast starti tuli aga Karul suusk lahti. Orviku asus eessõitjat püüdma, kuid vaatamata sellele, et Karul tuli suusk neli korda lahti ning viimased paarsada meetrit tuli läbida ühel suusal, ei suutnud Orviku Roostari poolt tehtud vahet enam tasa teha, ning võitjaks tuli arstiteaduskonna meeskond, edestades matemaatika-loodusteaduskonna meeskonda 14 sekundiga. Võitja meeskonna koosseisu kuulusid Reino, Uibo, Roostar ja Karu.

Üldkokkuvõttes tuli murdmaasuusatamises võitjaks matemaatika-loodusteaduskonna võistkond 124 miinuspunktiga. Järgnesid arstiteaduskond ja ajaloo-keeleteaduskond vastavalt 201 ja 263 punktiga.

Eeloleval puhkepäeval toimuvad teaduskondade parimatele suusatajatele võistlused Käärikul, kuhu pääseb 10 parimat suusatajat igast teaduskonnast.

J. Unger

TRÜ sidemed teaduslikul alal teiste asutustega

Tartu Riikliku Ülikooli sidemed teadusliku töö alal teiste asutustega on arenenud mitmekesisteks ja paljudel juhtudel ka ulatuslikeks ja pidevaiks.

1954. aastal jätkus ja süvenes loova koostöö vahekord ENSV TA instituutidega.

Taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder koostas koos Zooloogia ja Botaanika Instituudiga «Eesti floora» III köite (prof. A. Vaga, K. Eichvald). Sama kateedri ja zooloogia kateedri (juh. prof. H. Riikoja) teaduslik töö on üksikasjades koordineeritud instituudi tööga, kaasa arvatud suvised ekspeditsioonid. Tihedad ja pidevad sidemed on veel ülikooli füüsika, teoreetilise füüsika, astronoomia-geofüüsika kateedri ja ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi vahel, geoloogia ja mineraloogia-paleontoloogia kateedri ja Geoloogia Instituudi vahel.

Eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder (juh. K. Taev) kavandas koos Keele ja Kirjanduse Instituudiga 5-köitelise eesti kirjanduse ajaloo koostamise, milles TRÜ õppejõud K. Taev, J. Käosaar, V. Alttoa jt. on võtnud endale ulatuslikke ülesandeid. Peale selle on kateedril elavad sidemed EN Kirjanike Liidu ja Eesti Riikliku Kirjastusega. Samuti on ülikooli ajaookateedreil olnud pidev koostöö Ajaloo Instituudiga. Näiteks on praegu vanem-õpetaja N. Intal üheaastases aspirantuuris Ajaloo Instituudi juures (teaduslik juhendaja ENSV TA tegevliige J. Saat) ja hiljuti sai NSV Liidu ajaloo kateeder kätte instituudi töötajate ulatusliku retsensiooni K. Laigna trükkimineva töö «Eesti ajaloolise mõtte areng kuni 1917. a.» kohta.

Ühiseid kokkupuutepunkte töös on ka arstiteaduskonnal ENSV TA Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudiga, poliitilise ökonoomia kateedril Majandusinstituudiga, keemia kateedritel Keemia Instituudiga, füüsika kateedril Tallinna Polütehnilise Instituudiga ja pedagoogika kateedril Pedagoogilise Instituudiga, kuigi need sidemed pole eriti ulatuslikud.

Vabariigi ulatuses ühtlustab ja seob teaduslikku tööd ENSV TA juures asuv koordineerimisnõukogu. Selle tegevus pole seni olnud eriti organiseeriv, sest peamiselt on süstematiseeritud ühist temaatikat, pole aga suunatud teaduslikku tööd ühiste kesksete ülesannete lahendamisele. Suuremat aktiivsust töö sisulise organiseerimise suunas on märgata ainult arstiteaduse alal. Käesoleva aasta algul toimus isegi arstiteaduskonna ja ENSV Tervishoiuministeeriumi õpetatud nõukogu ühine koosolek teaduslike tööde plaani arutamiseks.

Teiste vennasvabariikide teaduslike ja õppeasutustega on laialdasi sidemeid soome-ugri keelte kateedril ja nimelt just prof. P. Aristel kui juhtival teadlasel soome-ugri keeleteaduse alal. See väljendub kõigepealt noorte teadlaste juurdekasvu eest hoolitsemises. Prof. P. Ariste juhendamisel töötab TRÜ-s 2 marilast (L. Vassikova ja I. Galkin), et hiljem filoloogiateaduste kandidaatidena tööle asuda Mari ANSV-s. Prof. P. Ariste on teaduslikuks juhendajaks ka Karjala-Soome Ülikooli, NSVL TA Karjala-Soome Filiaali, NSVL Keeleteaduse Instituudi, Läti NSV TA ja Läti Riikliku Ülikooli aspirantidele. Oponentidena on esinenud prof. P. Ariste ja filoloogiateaduste kandidaat P. Palmeos Moskvas, Leningradis, Kaasanis ja Riias. Nii on soome-ugri kateedril juhtiv osa soome-ugri keelte eriteadlaste ettevalmistamisel mitme liiduvabariigi jaoks. Ka teaduslike ekspeditsioonide tegevus haarab juba mitmendat aastat laia ala, hõlmates Novgorodi ja Leningradi oblastit, Mari ANSV-d, Mordva ANSV-d, Läti NSV-d.

Kaugelehaaravad sidemed on tekkinud füüsika kateedril. Kirgiisi Riiklik Ülikool on saatnud oma aspirandi TRÜ-sse, et ta valmistaks ja kaitseks siin väitekirja prof. F. Klementi juhendusel. Samuti on 3 kuuks komandeeritud prof. F. Klementi juurde Kasahstani Riikliku Ülikooli vanem-õpetaja Abdusadõkov dissertatsiooni koostamiseks. 1954. a. suvel toimus meie ülikoolis spektroskoopia-alane nõupidamine ning ettevalmistusel on luminestsentsi-alane üleliiduline konverents. Samuti on füüsika kateeder koos analüütilise keemia kateedriga (juh. dots. A. Moskvin) NSVL TA Presiidiumi ettepanekul kaasa tõmmatud aatomiuurimustele.

Kui nüüd arvesse võtta veel seda, et füsioloogia kateeder (prof. E. Käer-Kingisepp) valmistab ette üleliidulist nõupidamist uniravi alal, siis on ilmne, et TRÜ jõud on mitmel alal kasvanud nii kaugele, et ülikool suudab endale võtta üleliidulise tähtsusega ülesandeid. Seda positsiooni tuleb kindlustada ja edasi arendada.

Tähelepandavad sidemed teiste vabariikidega on kujunenud veel geoloogia, botaanika ja farmaatsia alal. TRÜ botaanikaaed annab igal aastal välja seemnete nimestiku. Selle alusel vahetas botaanikaaed 1954. aastal seemneid üle 140 botaanikaaia katsejaama ja katsepunktiga kogu Nõukogude Liidus. Farmakognoosia kateeder on tihedas koostöös Üleliidulise Ravimtaimede Teadusliku Uurimise Instituudiga ja organiseerib ühise plaani alusel süstemaatilselt ravimtaimede kasvatamist ja uurimist.

Meie sidemed teiste teaduslike asutustega on muutunud tihedateks ja laialdasteks tänu juhtivaile teadlastele (prof. P. Ariste, prof. F. Klement, prof. Käer-Kingisepp, prof. K. Orviku, prof. A. Vaga, prof. A. Tomingas). TRÜ hakkab järjekindlamalt välja paistma teiste ülikoolide hulgas. Jääb soovida, et ka teised kateedrid peaksid silmas viljakate sidemete arendamist, sest see hoogustab meie eneste teaduslikku tööd ja lubab kaasa rääkida üleliiduliste teaduslike küsimuste arutamisel ning otsustamisel.

D. Palgi.

AJALOOÕPETAJATE KOKKUTULEK

Viimastel aastatel on tunduvalt kasvanud Tartu Riikliku Ülikooli kaasabi vabariigi keskkoolidele. Üheks ürituseks sellel alal on 21.—23. märtsini toimuv TRÜ lõpetanud ajalooõpetajate kokkutulek. Nagu eelmisel aastalgi, nii on ka tänavuse kokkutuleku ülesandeks tihendada TRÜ lõpetanud ajalooõpetajate sidemeid ülikooli kollektiiviga ning abistada neid nende töös esile kerkinud teoreetiliste ja praktiliste küsimuste lahendamisel.

21.—23. märtsini toimuva nõupidamise päevakord on järgmine:

21. märtsil kell 16

1. Nõupidamise avamine.
2. Ajalooõpetajate ülesanded seoses 1905.—1907. a. revolutsiooni juubeliga (dots. H. Moosberg).
3. Saksa Demokraatliku Vabariigi saavutusi (van.-õp. L. Roots).
4. Hiina ajaloost XIX saj. lõpul ja XX saj. algul (dots. J. Konks).

22. märtsil kell 10

1. Eesti NSV ajaloo õpetamisest keskkoolides ja tehnikumides (van.-õp. K. Laigna).
2. Kriitilisi märkusi Pankratova õpiku III osa kohta (van.-õp. L. Eringson).
3. Kordamisvõtteist ajalootundides. (sm. Miilits Vabariiklikust Täiendusinstituudist).

22. märtsil kell 16

1. Ajalooliste mõistete kujundamisest (dots. L. Loone).
2. Antireligioossest kasvatustööst ajalootundides (Narva II kk. õpet. A. Õngo).

23. märtsil kell 10

1. Ajalooliste maalide kasutamisest ajaloo õpetamisel (V k. üliõp. I. Teder).
2. Keskkoolide ja tehnikumide ajalooringide (resp. ühiskonnateaduste ringide) töö küsimusi (Tartu Med. Keskk. õpet. H. Palamets).

Kõik koosolekud toimuvad TRÜ õpetatud nõukogu saalis.

TEADAANNE

Pühapäeval, 20. märtsil kell 13 toimub V. Kingissepa t. võimla väikeses saalis TRÜ karaktertantsurühma esimene proov. Proovile võivad ilmuda kõik asjast huvitatud.

ÕIENDUS

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 8 11. 03. 1955. a. artiklisse «Arstiteaduskonna teaduslikust tööst» on sattunud toimetuse süü tõttu eksitav viga. Kolmanda lõigu viimast lauset lugeda järgnevalt: «Keskajakirjades avaldatud ja trükki antud tööde poolest on esimesel kohal biokeemia kateeder (juh. prof. E. Martinson), neuroloogia kateeder (juh. dots. Raudam) ja teaduskonna teraapia kateeder (juh. van.-õp. Ü. Lepp).»

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Улучшить учебную дисциплину.
В. Тийт — Организованно обеспечить успех конференции.
А. Ару — Метод работы неправилен.
Б. Хийре — Уже теперь надо думать о летнем спортивном сезоне.
Д. Палги — Научные связи ТГУ с другими учреждениями.
Я. Унгер — Победила команда естественно-математического факультета.

Toimetaja R. AULING

MB 06704 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr 841

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЪЯТЕЛЬНАЯ
Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (256) Reedel, 25. märtsil 1955. a. VIII aastakäik

Kommunisti igapäevane ülesanne

Tõsi, sellest on küll möödas juba mitmed aastad, kui seltsimehed A. Blumfeldt, L. Paglant, G. Rekker, I. Sorokin, V. Palm ja paljud teised kandsid taskus hallikaanelist komsomoli liikmepiletit ning kuulusid komsomoliorganisatsiooni aktiivi esiridadesse. Kui parimaid kommunistlikke noori võeti neid vastu Nõukogude Liidu Kommunistlikku Partei ridadesse. Ja siis päev-päevalt ununes hallikaaneline pilet, ununesid need aastad, milles kestel neid noori oli kasvatanud kommunistlik noorsooühing, ja töö, mis kunagi oli haaranud kogu nende tähelepanu ja energia, jäi neile võõraks. Imelik — arvavad noored, imelik — arvavad asjaosalised isegi, kuid veel imelikum on see, et neid, endisi kommunistliku noorsooühingu kasvandikke, jätavad külmaks partei põhikirja napid, kuid paljuütlevad sõnad: «ÜLKNÜ teeb oma tööd Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtimisel».

Kas siit ei tulegi otsida põhjust, et kui me räägime distsipliinirikkumistest, nõukogude noorele ebaväärikast käitumisest, mahajäämisest õppetöös, siis leidub nende hulgas ka kommunistlikke noori. Me heidame noortele M. Tõrvale, R. Rosinale, V. Volinile, E. Kondile, H. Ratassepale jt. ette, et nad ei võitle kommunistliku noorsooühingu avangardse osa kindlustamise eest, kuid samal ajal me ei saa eitada ka seda asjaolu, et kommunistide osa nii õppe-kasvatusliku kui ka komsomoli töö suunamisel nendes õppegruppides on olnud lubamatult vähene.

Hiljuti toimunud EKP Tartu linnakomitee pleenum mõistis teravalt hukka kommunistide sellise suhtumise komsomolitöösse ning seadis iga kommunisti igapäevaseks ülesandeks juhtida ja abistada komsomoliorganisatsiooni tööd. Üksikud kommunistid on tõepoolest püüdnud neid küsimusi lahendada (sm-d Salumaa, Kaasik, Tiik, Metšetin jt.). Nad kasutavad vestluste läbiviimiseks õppetöost vabu momente, viibivad ühiselamutes ning leiavad võimalust osa võtta üliõpilaste massiüritustest. Kahjuks aga on toodud näited ainult üksikud. Samal ajal aga tuleb märkida seda kurba tõsiasja, et näiteks TRÜ kergejõustiku siseesivõistlustele, mis kujunesid tõepoolest massilisteks oma osavõtjate arvu poolest, ei tulnud ühegi teaduskonna õppejõudekommuniste (välja arvatud kehakultuuriosakond, kus õppejõud olid seotud võistluste organiseerimisega). Haruldaseks erandjuhuks tuleb lugeda kahjuks ka seda kui mõni ühiskonnateaduste kateedri õppejõud külastab üliõpilaste ühiselamut, et seal vestelda üliõpilasi huvitavail teemadel. On üsna loomulik, et kui õppejõudkommunistid jäävad teemale noorte massidest ega tunne nende vajadusi, siis kujunevad nende näpunäited komsomoliorganisatsiooni juhtivatele töötajatele kuivadeks, akadeemilisteks märkusteks, millest noortel ei ole oma töö parandamisel mingisugust abi.

Vääralt on seni aru saadud ka poliitinformaatorite tööülesannetest. Poliitinformaatori ülesanne ei ole mitte ainult informatsiooni läbiviimine või organiseerimine, vaid informatsioonide läbiviimisega on seotud ka pidev noorte vajaduste ja soovide põhjalik tundmaõppimine ja kasvatustöö suunamine. Paraku aga sellele vastutusrikkale tööle, mille avangardis peavad sammuma kommunistid, suunavad teaduskondade parteiorganisatsioonid väga vähe kommuniste. Esineb isegi selliseid juhtumeid, kus pikema ajavähemiku vältel üldse ei toimu poliitinformatsioone (ajaloo-keeleteaduskonna ja arstiteaduskonna üksikutes gruppides ja mujal).

Kui meie kollektiivi parteiorganisatsiooni liikmed on vahetult seotud kasvatustöö praktilise teostamise küsimustega, siis võivad nad konkreetselt abistada komsomoliorganisatsiooni tööd mitte ainult kasvatustöö suunamisel, vaid ka organisatsioonilises töös. Praegu tegelevad selle küsimusega aga ainult üksikud kommunistid (sm-d R. Blum, Z. Ananjeva, E. Laasik jt.), võttes osa aktiivi õppuste organiseerimisest, viies läbi individuaalseid ja grupilisi instruktaaže jne. Kui aga kommunist on kinnitatud poliitinformaatoriks õpperühmas ja annab seal komsomolitöös konkreetseid näpunäiteid ühe või teise küsimuse lahendamisel, siis on see suur organisatsioonine abi kogu parteiorganisatsiooni poolt tervikuna.

Organisatsioonilise töö abistamise vormina tuleb laiemalt praktiseerida ka kommunistlike noorte osavõttu laiendatud büroo istungitest, lahtistest parteikoosolekutest ja teistest parteitöö vormidest. See omalt poolt kasvatab samuti noortes organisatsioonilise juhtimise oskust ja kogemusi. Hiljuti toimunud partei lahtised koosolekud, eriti õigusteaduskonnas, kus kommunistlikud noored esinesid oma ettepanekutega põllumajanduse abistamise alal, tõestas täielikult selliste koosolekute ulatuslikuma praktiseerimise vajadust. Kommunistide abi peab olema suunatud selliste nähete likvideerimisele, kus komsomoli juhtivad töötajad, olles küll eesrindlased õppetöös ja distsipliinis, ei osuta tähelepanu organisatsioonilise töö kindlustamisele, mille tagajärjel nende juhtimisele usaldatud kollektiiv paratamatult muutub nokitsejaks (eesti filoloogide II kursus — M. Hansen ja J. Nikker, ravi IV kursus — A. Urb, E. Kullamaa, R. Bahman). Siit on tingitud ka komsomoli ridade väga aeglane kasv ülikoolis.

Kasvatustöö ja komsomolitöö abistamise küsimuste terav püstitamine kommunistide ees ei vähenda loomulikult mitte mingisugusel määral parteitute õppejõudude vastutust noorsoo kasvatamisel. Teaduskondade parteiorganisatsioonidel on vaja aga veelgi parandada oma tööd parteitu aktiivi suunamisel, et kindlustada ühise kindla kasvatustöörinde loomine, et anda praktikale igakülgselt ettevalmistatud noori spetsialiste. On vaja, et kogu meie kollektiiv tervikuna mõistaks, et kasvatustööga ei ole kõik korras, kui üliõpilaskonnas esineb väära käitumise, õppedistsipliini pideva rikkumise ja hooletusest ning laiskusest tingitud ebaedukuse nähteid ning nende kõrvaldamisele ei ole mobiliseeritud selline suur jõud nagu seda on ülikooli poolteisetuhandeline komsomoliorganisatsioon.

Laiendati temaatikat

Vastu tulles mõnede autorite soovidele otsustati kirjandusvõistluse temaatikat mitte piirata. Seega võetakse žürii poolt arvesse iga saabunud töö olenemata temaatikast Seltsimehed! Kiirustage tööde äraandmisega. Tähtaeg on 1. aprill 1955. a.

PARTEI ELU

NLKP liikmekandidaatide kasvatamisest kehakultuuriosakonnas ja ajaloo-keeleteaduskonnas

Eelmisel õppeaastal ja käesoleva õppeaasta esimesel poolel võeti TRÜ parteiorganisatsiooni vastu arvukalt ülikooli õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi See pani teaduskondade parteiorganisatsioonidele suured kohustused nende inimeste kasvatamisel, et NLKP liikmekandidaatideks vastu võetud seltsimehed teeksid auga läbi liikmekandidaadi staaži ja võiksid astuda täisväärtuslike liikmetena partei ridadesse.

Lähtudes põhimõttest, et aktiivne osavõtt praktilisest parteitööst on parimaks kasvatajaks, andis kehakultuuriosakonna parteiorganisatsioon igale seltsimehele konkreetse töölõigu juhtival ühiskondlikul tööl. Nii valiti sm. M. Kutman kehakultuuriosakonna ametiühingu büroo aseesimeheks, sm. Helve Unger ELKNÜ TRÜ komitee liikmeks ja sm. Juhan Unger ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» agitatsiooni ja propaganda osakonna juhataja kohustetäitjaks.

Nende seltsimeeste suhtumist nii oma otsestesse tööülesannetesse kui ka nendele usaldatud ühiskondlikku töösse jälgiti pidevalt ja nüüd võib rahuldustundega öelda, et nad on möödunud aasta jooksul nii ideelis-poliitiliselt kui ka organisatsiooniliste võimete poolest palju kasvanud. Arutanud seltsimeeste H. Ungeri ja J. Ungeri avaldusi, tuli teaduskonna parteigrupp üksmeelsele otsusele teha TRÜ parteiorganisatsiooni üldkoosolekule ettepanek mõlema seltsimehe vastuvõtmiseks NLKP liikmeks.

Ajaloo-keeleteaduskonnas võeti möödunud aastal partei liikmekandidaatideks vastu seltsimehed H. Peep, E. Plotnik, E. Gurjeva ja A. Metsa. H. Peep töötas möödunud aastal kohusetundlikult ajaloo-keeleteaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretärina, tegeldes samal ajal edukalt ka teadusliku tööga. Seepärast otsustas TRÜ parteiorganisatsioon möödunud semestri lõpul võtta sm. H. Peebu vastu NLKP liikmeks. Sm. E. Plotnik töötab praegu ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingu büroo liikmena ja kaitses möödunud semestril oma kandidaadiväitekirja, omandades ajalooteaduste kandidaadi teadusliku kraadi. Kohusetundlikult on oma tööalaseid ja ühiskondlikke ülesandeid täitnud ka partei liikmekandidaadid E. Gurjeva ja A. Metsa.

Ometi tuleb märkida, et ajaloo-keeleteaduskonna parteibüroo ei ole küllaldaselt kontrollinud noorte NLKP liikmekandidaatide ühiskondlikku tööd ega osutanud praktilist abi antud ülesannete täitmisel. Edaspidises töös tuleb see viga otsustavalt kõrvaldada. Seda enam, et teaduskonnas rida inimesi valmistub ette NLKP liikmekandidaadiks astuma.

H. Gross
K. Siilivask

Kommunistlike noorte elu

Meie osakonnabüroo tööstiilist

Komsomolibürool on suur osa komsomolitöö õigel ja huvitaval korraldamisel.

Üleosakonnalisi üritusi on meie osakonna komsomolibüroo korraldanud vähe. Huvipakkuvamateks neist kujunesid osakonnaõhtu, millest osavõtt oli tunduvalt aktiivsem kui möödunud aastal, ja 21. märtsil toimunud kohtumine õpetajatega, kes on lõpetanud TRÜ-s bioloogia osakonna. Meie kogemused on näidanud, et huvitavamaid üritusi saab korraldada just gruppides. Koostades tööplaani näeb büroo tavaliselt ette ka need üritused, mis viiakse läbi gruppides. See meetod pole võib-olla mitte päris õige, sest võttes plaani ühe ja sama ürituse korraldamise kõikides gruppides, jääb tähele panemata, kas see üldse on vajalik ja kasulik igale grupile eraldi (igal on ju oma individuaalne «nägu», oma huvid). Grupporgid aga kaebavad tihti, et nad ei oska midagi plaani võtta, järelikult peab büroo neil siiski aitma leida teemasid.

Nii üldkoosolekuil kui ka bürool on arutatud õppetöö küsimusi.

Näiteks kutsuti üldkoosoleku ette Aino Oper, kes eksamite mittesooritamise pärast jäi kordama II kursust. Komsomoliorganisatsioon kohustas teda edaspidi töötama korralikult ja tõsiselt, samuti taotleti talle majanduslikku toetust ning pakuti abi õppetöös. Talvisel sessioonil sooritas A. Oper eksamid hästi ja võtab nüüd ka loengutest korralikult osa. Me usume, et ta edaspidi ei unusta seda, et kommunistlikul noorel on eelkõige vaja olla eeskujuks teistele noortele.

Sel õppeaastal on meie osakonnas komsomoli astunud 2 üliõpilast. Selline juurdekasv on muidugi väga väike. Ühest küljest seisab viga nendes noortes, kes räägivad, et nad ei astu komsomoli, kuna seal pole huvitav. Need üliõpilased otsivad ainult lõbu ja meelelahutust. Kuid komsomol annab väga palju elus tarvisminevaid kogemusi ühiskondlikus töös, suhtlemises inimestega. Organisatsioon on inimese elus väga tähis tegur. Ka kursus on organisatsioon, kollektiiv, kuid komsomol on sellest võrratult tugevam.

Teine viga seisneb meis endis. Meil püütakse millegipärast eraldada komsomolitöö kõigest muust tööst. Seda «salapärast» komsomolitööd just kardetaksegi, kuna tundub, et see piirdub ainult koosolekutel istumise, protokollide kirjutamise, liikmemaksu kogumisega jne. Puhtorganisatsioonilist tööd on muidugi ka väga vaja, aga põhiliseks jääb ikka tavaline, igapäevane töö, mida kommunistliku noorena tuleb täita kahekordselt hästi.

M. Rummo,
bioloogia osakonna komsomolibüroo liige

Aruandekoosolek lugejatele

TRÜ pearaamatukogu korraldab 30. märtsil kell 18 aruandluskoosoleku lugejatele. Seoses sellega on huvitav märkida raamatukogu töö tähtsamaid näitajaid 1954. aastal.

TRÜ pearaamatukogu fondid kasvasid möödunud aastal 34.359 trükiüksuse võrra ja ulatusid aasta lõpuks üle 1.900.000 trükiüksuse. Lugejate arv on tõusnud juba üle 6000 (1953. a. oli lugejaid 5000). Raamatukogu külastati aasta jooksul 119 382 korda ja laenutati kokku 625.254 raamatut. Eriti tuleb märkida raamatukogude vahelise abonemendi töö intensiivistumist. Kui 1950. a. oli pearaamatukogul sidemeid ainult 30 raamatukoguga, siis 1954. a. ulatus see arv 131-ni.

Raamatukogu tutvustamiseks korraldati üliõpilastele 10 sissejuhatavat loengut ja 40 grupikonsultatsiooni, millest võtsid aktiivselt osa ka ÜTÜ ringid. Aspirantidele anti 3 bibliograafilist ülevaadet raamatukogus leiduvatest teatmematerjalidest ja juhendati ajaloo-osakonna üliõpilaste diplomitöö-eelset praktikat.

Aasta jooksul korraldati 4 lugejate konverentsi. Neist õnnestunumateks tuleb pidada 1954. a. kevadsemestril läbi viidud metoodilist konverentsi «Kuidas töötada raamatuga» ja aasta lõpul toimunud kirjanduslikku konverentsi religiooniküsimuste kohta eesti kirjanduses.

Raamatukogu kataloogide täiendamise alal tuleb märkida, et toodi välja rida V. I. Lenini ja J. V. Stalini artikleid, mis pole ilmunud iseseisvate väljaannetena. Saavutuseks tuleb pidada ka kateedrite raamatukogude koondkataloogi valmimist.

Bibliograafilises töös jätkati TRÜ bibliograafia koostamist. 1954. a. alustati venekeelsetes ajakirjades leiduvate ENSV ajalugu käsitlevate materjalide bibliografeerimist.

Peatselt toimuva aruandluskoosoleku eel viiakse esmakordselt läbi ankeet lugejate hulgas, mille abil tahetakse selgitada lugejate soove ja ettepanekuid pearaamatukogu töö suhtes.

E. Kudu

Dialektoloogia-alane nõupidamine

27. ja 28. märtsil toimub Tartu Riiklikus Ülikoolis nõupidamine läänemere keelte murrete uurimise koordineerimiseks. Sellest nõupidamisest võtavad peale meie ülikooli eesti keele, soome-ugri keelte ja vene keele kateedri osa Emakeele Selts, ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, NSVL Teaduste Akadeemia Karjala-Soome Filiaal, Läti Riiklik Ülikool, Läti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut, Leningradi Riikliku Ülikooli soome-ugri keelte kateeder ja teised asutused, kus uuritakse läänemere keeli. Nõupidamisel antakse ülevaade eesti, liivi, vadja, isuri soome, karjala ja vepsa keele murrete uurimise senistest saavutustest ning koostatakse lähemate aastate prespektiivplaan. Ühtlasi kaalutletakse küsimust, kas ja kus on võimalik organiseerida asutustevahelisi komplekssseid uurimisretki, mis oleksid vajalikud ulatuslike ühiste probleemide lahendamiseks. Päevakorras on küsimus, kuidas senisest tõhusamalt uurida läänemere keelte suhteid naaberkeeltega, eriti vene ja läti keelega.

P. Ariste,
soome-ugri keelte kateedri juhataja.

Enam tähelepanu

Neljapäeval toimus TRÜ kunstilise isetegevuse ülevaatuse esimene kontserdiõhtu. See lubab teha mõningaid märkmeid olümpiaadi ettevalmistamise käigu kohta üldse.

Tõsist suhtumist on näidanud bioloogia, eesti ja vene filoloogia ning ajaloo osakonna massilise kultuuritöö sektorid eesotsas A. Kirsipuu, R. Tuusovi ja L. Ansoniga. Ka ravi- ja geograafia osakonnas on toimunud ettevalmistus normaalselt.

Arusaamatu on aga, miks ei ole näidanud endast elumärki geoloogia, matemaatika, stomatoloogia, farmaatsia jt. osakondade massilise kultuuritöö eest vastutavad seltsimehed. Miks ei ole neist osakondadest esitatud üleülikoolilisele kunstilise isetegevuse ülevaatusele ühtegi solisti ega deklamaatorit? Seda viga tuleb kiiresti parandada. Vastavate osakondade ühiskondlikud organisatsioonid peavad tegema tõsised järeldused antud töölõigu parandamiseks.

Järgnevalt toimub 31. märtsil osakondade tantsu- ja võimlemisettekannete ülevaatus. Esinejate registreerimine toimub esmaspäeval kella 15—16 TRÜ ametiühingu komitees.

V. Lindström,
TRÜ komsomolikomitee massilise kultuuritöö sektori juhataja

Süvenevad teaduslikud sidemed

Neil päevil külastab ülikooli NSVL Teaduste Akadeemia Füüsika Instituudi teaduslik töötaja prof. V. V. Antonov-Romanovski, kes töötab ise luminestsentsi alal ja esineb ettekandega matemaatika-loodusteaduskonna luminestsentsiseminaris.

150 AASTAT F. J. WIEDEMANNI SÜNNIST

F. J. Wiedemann ja Tartu ülikool

Akadeemik Ferdinand Johann Wiedemanni pikka ja töörikast elukäiku ei ole kunagi küllaldaselt valgustatud. Eriti vähe on kaasajale tuntud see ajajärk suure keeleuurija elust, kui ta oli Tartu ülikoolis üliõpilaseks ja lühikest aega ka õppejõuks. Sellepärast tahetakse käesolevas artiklis mõne sõnaga kirjeldada just neid Tartu päevi, niipalju kui on võimalik autobiograafia ja arhiiviallikate põhjal.

F. J. Wiedemann sündis Haapsalus vana kalendri järgi 18. märtsil 1805. aastal. 1821. aasta suvel lõpetas ta Tallinna kubermangugümnaasiumi. Et tal puudusid majanduslikud võimalused otsekohe ülikooli astuda, pidi ta raha teenimiseks kaheks aastaks minema Riguldi mõisa koduõpetaja kohale. Tartu ülikooli võis ta seega immatrikuleeruda alles 14. jaanuaril 1824. Wiedemanni isa oli Haapsalus tuntud nurgaadvokaadina ja sellepärast tahtis ta, et poeg hakkaks õigusteadust õppima. Ehk küll Ferdinand Johann immatrikuleeritigi õigusteaduskonda, tegeles ta juuraga siiski nii vähe, et ta kogu ülikooliaja jooksul ei sooritanud ühtki õigusteaduskonna eksamit.

Wiedemanni kogu huvi üliõpilasaastail oli suunatud keeleteadusele. Juba teisel semestril, s. o. 1824. aasta sügisel astus ta nn. pedagoogilis-filoloogilisse seminari. Selle seminari eesmärgiks oli keskkooliõpetajate ettevalmistamine. Wiedemann ütleb ise oma mälestustes, et seminari astumise oluliseks põhjuseks on peale otseste filoloogiliste huvide olnud ka majanduslikud kaalutlused. Seminarist osavõtjaile maksti nimelt aastas 200 rubla stipendiumi. Normaalseks seminariajaks oli kaks aastat, kuid eriotsusega võidi sellest osavõttu pikendada veel üheks aastaks. Tartu Riikliku Ülikooli raamatukogu käsikirjade osakonnas on säilinud pedagoogilis-filoloogilise seminari aktid neist aastatest, kui Wiedemann oli seminaristiks. Aktidest nähtub, et Wiedemann on taotlenud luba kolmandaks aastaks seminari jääda ja et talle on vastav luba antudki. Seminaris õpetasid tuntud filoloogid professorid Morgenstern, Francke, Jäsche ja Perevoštšikov, kes on Wiedemanni kohta andnud kiitva iseloomustuse. Wiedemann oli seminari vanemaks ning neid väheseid, kes seoses õpingutega esitasid ka kirjalikke uurimusi. On säilinud Wiedemanni üks töö «De quibusdam veterum philosophis eorumque doctrinis», mis osutab, et juba siis oskas tulevane klassikaliste keelte õpetaja hästi ladina keelt ning tundis vanu autoreid. Wiedemann polnud ülikoolipäevil siiski eriti silmapaistev õpilane. Ta õppis tollal palju, kuid süsteemitult. Ta haaras keelte alalt kõike, mida Tartus oli haarata. Hoolega on ta õppinud seminari peaaineid — ladina ja kreeka keelt. Juba esimesel ülikoolisemestril hakkas ta käima ka eruprofessor Hetzeli privatissimumis araabia, süüria ja kaldea keele kohta. Semi keelte vastu oli Wiedemannil vareminigi olnud suur huvi. Gümnaasiumis hangitud heebrea keele oskust täiendas ta Riguldis olles iseõppimise teel, kasutades ühtlasi kellegi heebrea keelt oskava juudi rändkaupmehe abi. Araabia keeles saavutas Wiedemann sedavõrd põhjalikke teadmisi, et Tartu ülikoolis võimaldati tal hiljemini selle keele kohta loenguid pidada.

Üliõpilasena õppis Wiedemann erilise hoolega ka inglise keelt. Alguses käis ta lektor Thörvneri loenguil. Et aga tolle lektori loengud ei pakkunud palju uut, õppis ta edasi peamiselt omal käel. Varsti hakkas Wiedemann ise inglise keelt õpetama. Ta inglise keele õpilaste hulgas oli peale üliõpilaste ja muude asjahuviliste ka mõningaid nn. professorüliõpilasi, s. o. teiste Venemaa ülikoolide lõpetanuid, kes olid professorikutsele ettevalmistumiseks Tartu saadetud. Need noored vene haritlased ja üliõpilane Tutšev tutvustasid Wiedemannile ühtlasi vene kirjandust ja vene kultuuri.

Tolleaegsetest üliõpilaste «landsmannschaftidest», joomingutest, vehklemistest, duellidest ning muudest buršikoossetest üritustest Wiedemann osa ei võtnud. Ta oli aga aktiivne liige mitmetes orkestrites, mängides peamiselt klarnetit. Peale tundide andmise oli orkestris mängimine üliõpilase üheks otseseks tulualliakaks.

Wiedemanni peamised ülikoolisõbrad olid kirjanduse ja kunsti vastu huvi tundvad noored. Üheks heaks tuttavaks oli talle Fr. R. Faehlmann, kellega ta 1824. aasta suvel reisis plaanvankril Tartust Põhja-Eestisse. Lähedalt tuttav oli Wiedemann ka armeenia kirjaniku H. Abovjaniga.

1826. aasta lõpus lahkus Wiedemann ülikoolist, jäi aga edasi Tartusse, kus ta pidi võitlema õige raskete majanduslike tingimustega. Oma tulevase äia Sokolowski erakoolis andis ta tunde korteri ja kosti eest, õpetas mitmeid keeli ja mängis orkestrites. Et saada erakoolis õpetamise luba, sooritas Wiedemann prantsuse, inglise ja itaalia keele õpetaja eksamid. Ühtlasi jätkas ta ladina ja kreeka keele stuudiume ning süvenes üha enam semi keeltesse. Semi keelte alal, eriti aga araabia keeles oli Wiedemann sedavõrd kaugele jõudnud, et professor Buschi soovitusel võimaldati tal Tartu ülikoolis araabia keelt õpetada. Vastava otsuse on ülikooli nõukogu teinud 10. aprillil 1829. Järgmise aasta alguses esitas Wiedemann palve, et tal lubataks peale araabia keele pidada loenguid ka võrdlevas keeleteaduses, «umbes kahekümne kõige enam tuntud keele grammatika ja ehituse kõrvutamises ja võrdlemises». Vastava loa on nõukogu andnud 18. jaanuaril 1830. Kahjuks pole Wiedemanni järelejäänud paberite hulgas säilinud kummagi loengusarja konspekte ja seega pole teada, mis suunalised on ta loengud olnud. Wiedemanni õppetegevus Tartu ülikoolis oli lühiajaline, sest juba 1830. aasta sügisel siirdus ta Miitavisse sealse gümnaasiumi kreeka keele õpetajaks. Lühike õppetegevus Tartu ülikoolis on Wiedemannil ainuke periood, kus ta on olnud õppejõuks kõrgemas koolis. Ta jäi gümnaasiumiõpetajaks kuni Peterburi Teaduste Akadeemia liikmeks siirdumiseni.

Tartu ülikooliga on tal siiski olnud otseseid suhteid veel hiljeminigi. Kui ülikool pühitses 50. aasta juubelit, oli Wiedemann Tallinna kubermangugümnaasiumi õpetajaks. Tervituseks ülikoolile saatis gümnaasium Wiedemanni uurimuse «Mõningaid märkmeid uus-kreeka keele kohta ning selle suhteist vana-kreeka ja romaani keeltega» («Einige Bemerkungen über das Neugriechische und sein Verhältniss zum Altgriechischen und zu den romanischen Sprachen»), mis on Wiedemanni tähtsaim uurimus indo-euroopa keelte alalt. Et aga kuraator Craffström oli Wiedemanni üle pahane ühe gümnaasiumis peetud ettekande pärast, kus kritiseeriti uusi õppekavu, nõudis ta ülikooli nõukogult, et see teeks professor Neuele ülesandeks anda kirjalik ülevaade sellest, mida just sisaldab Wiedemanni töö, kas selles pole midagi lubamatut. 1853. aasta mais ongi prof. Neue Craffströmile saatnud pikema kiitva ülevaate Wiedemanni uurimuse kohta, mis näikse olevat hajutanud «jalaväekindrali» kahtlustused.

Juba Tallinna päevil kujunes Wiedemann soome-ugri keelte tunnustatud uurijaks ja Peterburi akadeemikuna oli ta oma aja tähtsaim fennougrist, leides õigustatult üldist ulatuslikku tunnustust. Tartu ülikool valis ta 1866. aastal oma audoktoriks soome-ugri keelte, eriti aga eesti keele alal tehtud teadusliku töö eest. 1880. aastal valiti Wiedemann Tartu ülikooli auliikmeks.

Tartu ülikooli kasvandik Ferdinand Johann Wiedemann ja õppejõud Mihkel Veske olid neid mehi, kes 19. sajandil viisid soome-ugri keeleteaduse kiirete sammudega edasi. Nende meeste lakkamatu tööind on Tartu Riiklikus Ülikoolis olnud alati innustavaks stiimuliks nõukogude fennougristika edasiarendamisel.

Prof. **P. Ariste**

Kehakultuur ja sport

LAIEMALE ALUSELE VEHKLEMISSPORDI HARRASTAMINE

Viimastel aastatel on meie ülikoolis saavutatud mõningat edu vehklemisspordi alal. Kuus TRÜ üliõpilast omavad esimest spordijärku, peale selle on veel teise ja kolmanda spordijärgu sooritanuid. Üliõpilased-vehklejad on osa võtnud kõigist vabariikliku ulatusega võistlustest ning saavutatud rea auhinnalisi kohti. 4 TRÜ üliõpilast kuulusid vabariigi koondvõistkonda, kes võttis osa üleliidulistest esivõistlustest Lvovis. Seal esines eriti hästi meie üliõpilane Reet Aule, kes võitis võistkonnavõistluste finaalvõistlusel NSV Liidu tšempioni meistersportlase Šitikova.

Nende saavutuste kõrval esineb aga vehklemisspordi-alases töös ülikoolis veel mitmeid puudusi. Kõige olulisemaks ja peamiseks on see, et vehklemist harrastab liiga vähe üliõpilasi. Kahe fakultatiivgrupi üliõpilastest moodustavad enamiku kehakultuuriosakonna üliõpilased, kuna teised teaduskonnad on esindatud kahe-kolme üliõpilasega. Selline piiratud osavõtjate arv ei soodusta spordimeisterlikkuse kasvu ja nõrgendab võistkonna koosseisu.

Et vabaneda esinevatest puudustest, tuleb kõigepealt lahti saada vehklemisspordi alahindamisest teiste spordialade kõrval. Mõnedel kehakultuuri ala töötajatel on arvamus, nagu oleks vehklemine tarbetu, võõras tänapäevale. Selline arvamus on väär. Tuleb hinnata kõigi spordialade tähtsust inimese vaimsete ja kehaliste võimete arendamisel. Ka vehklemisspordis on rakendatud nõukogude kehalise kasvatuse põhiprintsiibid, sellega on tagatud ta väärtus inimese tervise tugevdajana.

Vehklemine on tehniline spordiala, mis nõuab hoolikat ettevalmistust võistlusteks. Sellepärast on vaja teha rohkem selgitustööd kehakultuurikollektiivides ja suunata üliõpilasi põhiliste spordialade kõrval ka vähempopulaarsete alade, sealhulgas vehklemise harrastamisele. Kuid ÜSK-i vehklemissektsiooni juhatus (esimees sm. Mintel) pole sel alal midagi ära teinud. Sektsiooni koosolekutel pole arutatud vehklemise propageerimise ja uute üliõpilaste värbamise küsimusi ning leitud teid nende küsimuste lahendamiseks. Ka ÜSK-i juhatus pole tundnud suuremat huvi erialasektsioonide töö vastu.

Selle tagajärjel võtavad mõned üliõpilased ebakorrapäraselt osa treeningtundidest (Mintel, Lagle), mistõttu spordimeisterlikkus tõuseb aeglaselt.

Üheks oluliseks puuduseks vehklemise treeningute organiseerimisel on olnud ruumide küsimus. Sügissemestril puudusid täielikult võimalused treenimiseks, sest vastavat ruumi kasutati üliõpilaste majutamiseks. Isegi õppeplaanis ette nähtud tunnid tuli läbi viia teistel õppekohtadel, milledeks osutusid koridorid ja saali rõdu. Tunni kvaliteedist ja teadmiste põhjalikust omandamisest ei saa sel juhul muidugi juttugi olla. Ka kevadsemestril pole olukord palju parem. Treeningtunnid algavad õhtul kell 22, mis põhjustab sagedasi puudumisi. Vajalik oleks vabastada võimla kolmanda korruse saal, et luua normaalsed töötingimused treeninguks.

E. Mäepalu

Teaduskondadevahelised võistlused kergejõustikus

Rekordiline arv üliõpilasi võttis osa neil päevil lõppenud Tartu Riikliku Ülikooli talvistest esivõistlustest kergejõustikus. Eriti rohkearvuliselt ilmusid oma teaduskonna au kaitsma arstiteaduskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased. Nende kahe teaduskonna vahel toimuski peamine rebimine esikohale pääsemiseks.

Naiste aladest võitis 20 m lähtejooksu V. Juurikas (kehakultuuriosakond) ajaga 3,4 sek., jättes ajaga 3,7 sek. (eeljooksus 3,4) teiseks V. Laiveriku (ajaloo-keeleteaduskond). Hoota kolmikhüppes oli eriti tihe konkurents. Seitsmendaks tulnud võistlejat lahutas võitjast ainult 14 sentimeetrit. Parimateks osutusid sel alal Valk (matemaatika-loodusteaduskond) — 6,32 m ja L. Rannap (kehakultuuriosakond) — 6,81 m. Kõrgushüppes ületasid kõrguse 1,35 m kolm kehakultuuriosakonna üliõpilast, kusjuures kohad jagunesid järgmiselt: 1. T. Bogdanova, 2. U. Uustalu, 3. L. Rannap. Kuulitõuke ja kettaheite tulemustega vastavalt 10,77 m ja 29,12 m võitis T. Tarik, kellele järgnesid kuulitõukes A. Munk — 9,40 m ja kettaheites V. Kõva — 28,98 m (kõik kehakultuuriosakonnast).

Meeste aladest oli tihe võistlus 20 m lähtejooksus. Pärast arvukaid vahejookse võitis finaalis H. Tiik (arstiteaduskond) 3,0 sek., jättes sama ajaga teiseks J. Jürgensteini (kehakultuuriosakond). Samad võistlejad võitsid ka individuaalalana võistluskavas olnud 25 m tõkkejooksu, kusjuures mõlema ajaks oli 4,0 sek. Kõrgushüppe võitis väljaspool võistlust võistelnud J. Unger tagajärjega 1,72 m. H. Lahi (kehakultuuriosakond) ületas kõrguse 1,70 m. Häid tulemusi saavutati piiratud hoojooksuga kolmikhüppes: J. Jürgenstein 12,12 m, J. Unger 11,96 m ja T. Sõlg (kehakultuuriosakond) 11,73 m. Kuulitõukes ja kettaheites saavutasid kolmikvõidu arstiteaduskonna võistlejad. Kuulitõukes oli paremusjärjestus järgmine: 1. R. Zupping — 12,02 m, 2. E. Vasar — 11,77 m ja 3. E. Salupere — 11,57 m. Kettaheite võitis E. Vasar — 36,38 m, kellele järgnesid Zupping — 35,76 m ja Salupere — 35,48 m.

Kombineeritud teatejooksu võitis kehakultuuriosakonna I võistkond (Munk, Rannap, Tarik, Lepik, Juurikas, Jürgenstein, Kaseoja, Sauer, Lööper ja Pisuke) ajaga 1.22,0 min. Teise koha saavutas ajaloo-keeleteaduskonna võistkond — 1.23,5 min.

Üldkokkuvõttes kujunes teaduskondade paremusjärjestus järgmiseks: 1. arstiteaduskond, 2. matemaatika-loodusteaduskond, 3. kehakultuuriosakond (spartakiaadi arvestusse ei kuulu), 4. ajaloo-keeleteaduskond, 5. õigusteaduskond.

Küsitavaks jääb aga võistluste juhend, mille alusel tõid punkte kõik võistlejad. See tingis küll massilise osavõtu, kuid seevastu tehnilised tulemused (välja arvatud esikohad) olid kaunis madalad. Teatavasti on ju võistlused ka tehtud töö kontrolliks ja just selles polnud pilt kuigi rõõmustav. Siit järeldus: tõsta nõudlikkust kehalise kasvatuse tundides I ja II kursusel, sest just tehnilistel aladel (eriti kolmikhüppes) kujunesid tagajärjed kaunis nigelaiks elementaarseimagi tehnika puudumise tõttu real võistlejatel.

A. Luur

Kääriku talispordimängud

Alates käesolevast aastast toimuvad Kääriku talispordibaasis traditsioonilised suusavõistlused, mis peavad innustama ülikooli suusatajaid veelgi edukamale esinemisele võistlustel. Ülikooli suusatajate aktiiv on otsustanud viia oma spordiala võrdsele tasemele kergejõustiku ja korvpalliga ning selleks ongi mõeldud Kääriku talispordimängud. Tuleval aastal võetakse võistluste kavva ka kahevõistlus ja hüpped. Esimesed võistlused toimusid möödunud pühapäeval. Head lumeolud ja ilus ilm soodustasid igati nende läbiviimist.

Võistluste tulemused üksikaladel kujunesid järgmisteks. Meeste 15 km distantsil võitis õppejõud Allikas ajaga 57,04. Teiseks tuli Kesa — 59,11 ja kolmandaks Koppel — 61,46 (mõlemad kehakultuuriosakonnast). Naiste 5 km distantsil saavutas kehakultuuriosakond kolmikvõidu, kusjuures Ehleni aeg oli 24.05,2, Käbini — 24.13 ja Kõva — 25.02.

Meeste slalomis kuulusid kolm esikohta jällegi kehakultuuriosakonnale. Esimeseks tuli Uduvee ajaga 55.1, järgnesid Vilepill (58.5) ja Kesa (60.1). Naiste slalomis oli esimene Käbin ajaga 64.4, teine Sildmäe — 66.2 ja kolmas Kudu — 67.9.

Naiste 3×5 km teatesõidu võitis kehakultuuriosakond tagajärjega 44.04 (Käbin, Kõva, Ehlen), teiseks tulid õppejõud (aeg 44.56). Ka meeste 4×5 km teatesõidu võitis kindlalt kehakultuuriosakond ajaga 1.17.07 (Kesa, Miggur, Koppel, Kajak). Õppejõudude ankrumees Allikas tõi tubli sõiduga oma meeskonna teisele kohale (1.21.53).

Üldkokkuvõttes saavutas esikoha kehakultuuriosakond 12 miinuspunktiga, teise koha õppejõud 16, kolmanda matemaatika-loodusteaduskond 27, neljanda arstiteaduskond 28, viienda ajaloo-keeleteaduskond 39 ja kuuenda õigusteaduskond 46 miinuspunktiga.

Mis puutub võistluste korraldamisse ja ettevalmistamisse üldse, siis võib öelda, et kehakultuuri ja spordi kateeder on oma tööd tunduvalt parandanud. Jääb vaid loota, et kateedri õppejõud ei jää loorberitele puhkama.

H. Lehiste

Kuidas me sisustame oma vaba aega

Huvitav arutelu...

18. märtsil korraldasid II kursuse eesti filoloogid A. Makarenko teose «Lipud tornidel» arutelu. Teos paelus meid kui tulevasi pedagooge eelkõige oma pedagoogiliste probleemidega, kuid kui filolooge huvitas ta meid ka kunstimeisterlikkuse seisukohalt, sest eks sellised ühised arutelud arenda väga palju teose analüüsimise oskust. Ja lõpuks — võib-olla on see kõige tähtsam — ühise üritusena liitis ja tugevdas ta kindlasti meie kollektiivi.

Kuidas õnnestus meie üritus? Üldine arvamus on, et läks korda. Ja tõepoolest, probleemid olid huvitavad, vaieldi palju.

Tõsteti üles terve rida probleeme. Näiteks kas Makarenko süsteem oli kasulik ainult antud etapil ja antud tingimustes või on ta rakendatav ka praegu? Miks kohanes Vanja Galtšenko kergemini kollektiiviga kui Igor Tšernjavin? Millist osa mängib lapse temperament kasvatusprotsessis? Kas teos on tüüpiline?

Sellised ja paljud teised olid küsimused, mille kallal II kursuse eesti filoloogid kolm tundi pead murdsid ja mida nad enamasti ka lahendasid. Väga aktiivselt võtsid arutelust osa M. Bergvald, H. Kään, J. Nikker, E. Pillau jt.

Otsustasime, et korraldame tihedamini selliseid ühiseid üritusi. Ja et see ei jääks ainult heaks kavatsuseks, võtsime plaani järgmise kuu algul korraldada E. Männiku «Ühe armastuse loo» arutelu.

M. Juhansoo

...ja õnnestunud osakonnaõhtu

20. märtsil toimus ajaloo-osakonna komsomoliaktiivi initsiatiivil osakonnaõhtu. Sai lõpuks jalad alla üritus, mille ettevalmistamine on kiratsenud rea aastate jooksul.

Õhtule oli tulnud enamik ajaloo-osakonna üliõpilastest, samuti rida NSVL ajaloo ja üldajaloo kateedri õpppejõude, nagu sm-d Moosberg, Kenkmaa, Laigna, Plotnik, Siilivask jt. Õhtu avas lühikese sõnavõtuga II kursuse üliõpilane Heino Laas. Järgnesid ettekanded, mängud ja laulud, mis vaheldusid tantsudega. Hästi esinesid I ja II kursuse naisansambel. Meie ajaloolaste meestopeltkvarteti tubli esinemine aga lükkas ümber igasugused eelarvamused selle kohta, et ajaloolased üldse ei olegi võimelised pakkuma midagi peale «kuiva ajalooteaduse».

Õhtu organiseerijaist ja sellest täie innuga kaasalööjaist võiks nimetada selliseid aktiviste, nagu üliõpilased Tuusov, Landberg, Kollist, Vares, Sumin, Pärt, Kindel, Teras jt. Õhtu täitis täiel määral temale pandud lootused, aidates süvendada sõprust ja meie ajaloolaste pere kui kollektiivi ühtsust.

V. Joakimov

TEADAANNE

Teisipäeval, 29. märtsil kell 18 toimub TRÜ aulas ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Ежедневная задача коммуниста.

Х. Гросс, К. Сийливаск — О воспитании кандитатов в члены КПСС.

М. Руммо — Метод работы нашего отделенского бюро.

П. Аристе — Ф. Й. Видеман и Тартуский университет.

Информация.

Toimetaja R. AULING

MB 06720 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 936

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (257) Reedel, 1. aprillil 1955. a. VIII aastakäik

Meie ei taha sõda

Maailma rahvad ei ole veel unustanud kahe viimase maailmasõja koledusi, pole unustanud, et sõjad on toonud endaga kaasa tohutuid õnnetusi, nälga ja laostumist. Kuid juba jälle sepitsevad agressiivsed imperialistlikud ringkonnad uut, veelgi hävitavamat maailmasõda. Nad loodavad sellega päästa manduvat kapitalismi hukkumisest. Kuid kapitalism on oma aja ära elanud ja kuulub hävimisele ning mitte mingisugused imperialistlikud poliitikud, sotsioloogid, filosoofid ja sõjateoreetikud ei suuda kapitalismi sellest päästa. Asjatud on ka nende ahastavad üleskutsed, et ainult sõda võib ära hoida kommunismi täielikku võitu. Uus sõda ainult kiirendab kapitalismi hävimist.

Maailma rahvad ei taha sõda. Nad tahavad elada ja töötada rahus. Seepärast omab uue sõja ärahoidmisel tohutu suurt tähtsust peale Teist maailmasõda tekkinud rahupooldajate liikumine, mille eesmärgiks on rahvahulkade viimine võitlusse rahu säilitamise eest, uue maailmasõja ärahoidmise eest. Rahu eest võitluse programmi tähtsamaiks printsiipideks on aatomi- ja teiste massilise hävitamise relvade keelamine, relvastuse võidujooksu lõpetamine ja rahvusvaheliste probleemide rahulik reguleerimine. Nende põhimõtete tunnustamise alusel hõlmab rahupooldajate liikumine sadu miljoneid inimesi kõigis maailma maades, sõltumata nende sotsiaalsest või parteilisest kuuluvusest, filosoofilistest ja usulistest tõekspidamistest.

Järjekordseks tähtsaks sündmuseks rahvaste võitluses rahu eest on Ülemaailmse Rahunõukogu büroo poolt Viinis 19. jaanuaril s. a. vastuvõetud otsused ja allkirjade kogumine Ülemaailmse Rahunõukogu läkitusele, millega astutakse välja aatomisõja ettevalmistamise vastu ja nõutakse aatomirelva varude hävitamist kõigis maades ja aatomirelva tootmise viivitamatut lõpetamist. Reas maades on juba alanud allkirjade kogumine aatomisõja ettevalmistamise vastu.

Ülemaailmse Rahunõukogu üleskutsele avaldas nõukogude rahva nimel oma täielikku toetust 8. märtsil s. a. Moskvas toimunud Nõukogude Rahukaitsekomitee pleenum, kes oma resolutsioonis pidas vajalikuks alustada käesoleva aasta aprillis kampaaniat allkirjade kogumiseks Ülemaailmse Rahunõukogu läkitusele aatomisõja ettevalmistamise vastu. Samasugusele seisukohale asus ka 26. märtsil Tallinnas toimunud Eesti NSV Rahukaitsekomitee pleenum.

Täna, 1. aprillil algab üle kogu suure Nõukogudemaa allkirjade kogumine aatomisõja ettevalmistamise vastu. Täna algab see ka meil Tartu Riiklikus Ülikoolis. Meie ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased, nagu kõik ausad inimesed maailmas, ei taha uut maailmasõda. Meie õppejõud ja üliõpilased ei taha, et meie vana ülikooli peahoone kannataks sõjapurustusi, et meie hubased üliõpilaste ühiselamud muutuksid varemeteks, et meie isad ja emad, vennad ja õed näeksid uuesti sõjakoledusi.

Hävitusliku aatomisõja hädaohu tugevnemise olukorras omab erakordset tähtsust rahu säilitamisel laialdaste rahvahulkade aktiivne võitlus rahu kaitseks, imperialistlike salasepitsuste ning mahhinatsioonide väsimatu paljastamine. Sellest aktiivsest rahu eest võitlusest ei tohi eemale jääda ükski meie kollektiivi liige.

Me teame, et üks kolmandik inimkonnast andis oma allkirjad Stokholmi üleskutsele aatomirelva keelamiseks. Tänu sellele rahvaste tahte võimsale väljendusele, nende kindlale otsusele ohjeldada aatomisõja õhutajaid, ei julgenud agressorid Koreas korrata taolist jälki kuritegu, millega nad end igavesti määrisid Hirošimas.

Rahvusvahelise kampaania Ülemaailmse Rahunõukogu läkitusele allkirjade kogumiseks aatomisõja ettevalmistamise vastu läbiviimine meil aitab kaasa sõjaõhutajate edasiseks paljastamiseks ja rahupooldajate koondamiseks kõigis maades. Nõukogude Liit näeb oma peamist ülesannet rahu kindlustamises ja rahvusvahelise pinge lõdvendamises. Meie riigi välispoliitika on suunatud sellele, et nii suurte kui ka väikeste riikide vahelised suhted oleksid rajatud mitte «jõupositsioonide» poliitikale, mis paratamatult viiks sõjale, vaid niisugustele printsiipidele, mis vastaksid rahu ja üldise julgeoleku huvidele, mis soodustaksid sõbraliku koostöö arenemist rahvaste vahel.

Oleks täiesti ekslik teha sellest järeldust, et niisugune NSV Liidu poliitika oleks tema nõrkuse tunnuseks. Nõukogude Liit, toetades vääramatult ja järjekindlalt rahupoliitikat, ei karda ähvardusi imperialistlike riikide poolt. Meie riigil on olemas kõik vajalik selleks, et anda purustav löök agressoritele, kaitsta oma rahva vabadust ja sõltumatust. Meie sotsialistliku kodumaa kaitsel seisavad võimsad relvastatud jõud, võimas armee, lennuvägi ja sõjamerelaevastik, kes omab kõige kaasaegsemaid relvaliike.

Nõukogude rahvas, sealhulgas ka eesti rahvas ja Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv, annab oma parima võitluses ülemaailmse kindla rahu eest sellega, et ta igapäevases töös ennastsalgavalt võitleb kõigi riiklike ülesannete täitmise eest.

Rahu eest võitlemise üritus kohustab kõiki meie kollektiivi liikmeid tõstma organiseeritust ja distsipliini, aktiivsust ja initsiatiivi igapäevases õppe- ja teaduslikus töös. Me peame teadma, et iga meie kollektiivi liikme jõupingutusest, teadlikkusest ja ühiskondlike kohustuste täitmisest oleneb meie kodumaa edasine võimsuse kasv ja õitseng.

Seltsimehed! Anname oma allkirjad Ülemaailmse Rahunõukogu läkitusele aatomisõja ettevalmistamise vastu!

SÕPRUSÕHTU

26. märtsil toimus arstiteaduskonna I kursuse eesti ja vene raviosakonna üliõpilaste vaheline sõprusõhtu, kusjuures õhtu isetegevuslik osa oli ette valmistatud mõlema osakonna üliõpilaste poolt. Tänu dekanaadi, ametiühinguja komsomoliorganisatsiooni abile ületati esilekerkinud raskused ning kogu kursus jäi õhtuga rahule. Hästi esinesid üliõpilased Koval ja Grnanovski ning mees- ja naisansambel.

Õhtu aitas kahtlemata liita vene ja eesti osakonna üliõpilasi veelgi ühtsemaks ja sõbralikumaks pereks.

N. Eks

Võidelgem uute saavutuste eest üliõpilaste teadusliku töö arendamisel!

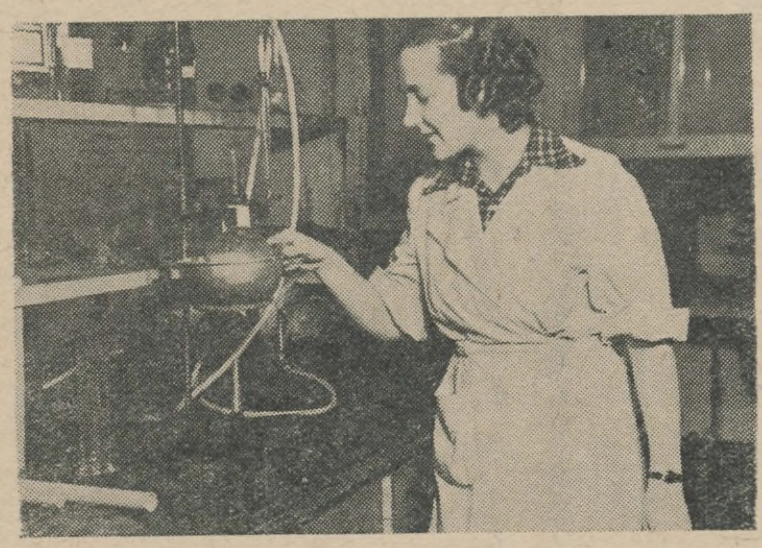

Pildil: keemiaosakonna V kursuse üliõpilane Maret Palgi valmistub konverentsiks. Tema ettekandes kuuleme konverentsil tööd, mille teemaks on «α-broomfenüülädikhappe etüülestri süntees» (juhendaja orgaanilise keemia kateedri assistent T. Ilomets).

Joh. Miku foto

MEIE KONVERENTSITÖÖD

Teaduslikul konverentsil matemaatika-füüsika-keemia osakonnas ettekantavate tööde üldarv on 18. Neist 4 esitatakse matemaatika alasektsioonis, 8 füüsika- ja geofüüsika alasektsioonis ja 6 keemia alasektsioonis. Matemaatika alasektsiooni ettekanded on vanema kursuse üliõpilastelt ning puudutavad küsimusi funktsionaalanalüüsi, ridadeteooria jne. valdkonnast. Mitmeid probleeme käsitlevad füüsika sektsioonides esitatavad ettekanded. Teoreetilise füüsika ringi liige V kursuse üliõpilane Nikolai Kristoffel kannab ette teoreetilise uurimistöö «Valguse peegeldumine metallidelt». Töös on teoreetiliselt käsitletud vaadeldava probleemi üldjuht ja saadud mõningaid uusi tulemusi. IV kursuse üliõpilase Jüri Lembra töö «Elektromagneetiline impulssmoment» käsitleb elektromagneetilise impulsi mõiste rakendamist staatiliste süsteemide puhul ning näitab võimalusi elektromagneetilise impulsi eksperimentaalseks uurimiseks. II kursuse üliõpilased A. Obet, L. Palgi, E. Raukas ja III kursuse üliõpilane A. Koppel uurivad õhu ionisatsiooni probleeme.

Geofüüsika ringi liikmete V kursuse üliõpilaste H. Niiliski ja H. Ardve uurimistöö «Pikalainelise kiirguse määramine pürgeomeetri ja radiatsioon-nomogrammide abil pilvituse mõju arvestades» omab tähtsust öökülmade ja radiatsiooni-udude prognoosimisel. Keemia alasektsioonis on kolm ettekannet orgaanilise keemia ringilt. V kursuse üliõpilase Maret Palgi töö teemaks on «α-broomfenüülädikhappe etüülestri süntees». Sama kursuse üliõpilased Henn Kuus ja Mall Rubel on valinud oma uurimistöö teemaks vastavalt «Tiofenooli sünteesist» ja «Vanilliinalkoholi sünteesist». Huvi pakub ka III kursuse üliõpilane Edgar Johannese töö «Paberkromotograafia rakendamine mõningate katioonide eraldamisel», mis omab praktilist tähtsust luminestsentsanalüüsi teostamisel. Suur praktiline väärtus on ka V kursuse üliõpilase Hillar Koppeli tööl «Väheste raualisandite mõju kadmiumi lahustamise kiirusele soolhappes».

O. Saks

KEHAKULTUURISEKTSIOONIS

Viimastel aastatel on kehakultuuriosakonna üliõpilased teinud teadusliku töö alal märgatavaid edusamme. IX teadusliku konverentsi eel toimus kehakultuurisektsioonis konkurss, kuhu esitati 13 üliõpilaste teaduslikku tööd. Konkursil selgitati välja 9 paremat tööd, mis tulevad konverentsil ettekandmisele.

Kehakultuuri ajaloo uurimise seisukohalt on suure väärtusega J. Kinggi (IV k.) töö «Ujumine Eestis 19.—20. saj. vahetusel», milles töö teostaja analüüsib ujumisalaseid saavutusi ka kodanlikus Eestis ning näitab, et ujumissport teenis sel ajal valitseva klassi huve ja oli raskesti kättesaadav laiadele massidele. IV kursuse üliõpilane U. Ugandi oma töös «Vigastuste põhjustest ja profülaktikast sportlikus võimlemises» käsitleb rikkaliku pildimaterjali abil abistamis- ja julgestamisvõtteid sportliku võimlemise riistadel. Ühtlasi toob Ugandi esile vigastuste põhjused, mis on tingitud ebaõigest abistamisest võimlemisharjutuste sooritamisel nii algajate kui ka kvalifikatsiooniga sportlaste juures.

Spordifüsioloogia seisukohalt on A. Viru (IV k.) töö «Südametegevuse taastumine füüsilise töö järel ja võimalusest seda kiirendada ekspiriumi pikendamise ja rõhutamise teel», mis on 3-aastase uurimistöö tulemus, konverentsil üks väärtuslikumaid. Spordifüsioloogia valdkonda kuuluvad veel L. Saarsoo, E. Kitsingu ja A. Värgi kollektiivne töö «Stardieelsest seisundist korvpallis» ja J. Sirge töö «Naha temperatuuri muutusi sõltuvalt ujumistunni ülesandest.»

III kursuse üliõpilane E. Simson oma töös «Kehaline kasvatus ja õppeedukus keskkoolis» näitab kehalise kasvatuse kui kommunistliku kasvatuse lahutamatu koostisosa suurt mõju õppeedukuse taseme tõstmisele Tartu keskkoolides.

Kehakultuuriosakonna üliõpilaste sooviks on, et nende istungitest võtaksid osa ka TRÜ sportlased teistest teaduskondadest, et luua elavat diskussiooni, aidates sellega kaasa üliõpilaste teadusliku töö edaspidisele paranemisele.

J. Sirge

Üliõpilased lahendavad kohaliku tööstuse probleeme

Üheks tähtsamaks teadusliku töö ülesandeks on kohaliku tööstuse probleemide lahendamine. Selle ülesande täitmise osas tuleb esile tõsta ka ÜTÜ füüsika-matemaatika osakonna üldkeemia ringi.

III kursuse üliõpilasel A. Kurnaul ja I kursuse üliõpilasel A. Tuulmetsal on valminud (peamiselt praktiliste katsete osas) TRÜ anorgaanilise keemia kateedri õppejõudude L. Suiti ja V. Mikkali juhendamisel töö «Glasuuride valmistamine kohalikust toorainest». Teadusliku töö teema on esitatud Tartu tööstuskombinaadi savitööstuse poolt. Probleem kerkis üles seoses pliiglasuuride mürgise toimega inimorganismile nende kasutamisel toidunõude katmiseks. Seega oli töö eesmärgiks välja töötada pliita või vähese booraksisisaldusega või booraksita glasuurid, kasutades põhimaterjalina kohalikku toorainet — Kuusiku savi.

Edasise uurimistöö käigus toimub laboratoorsete katsete teel saadud tulemuste eksperimentaalne kontrollimine savitööstuses.

Teadusliku töö kannab A. Kurnau ette ÜTÜ IX teaduslikul konverentsil.

Ü.-I. Veltmann

Süvenevad sõprussidemed

TRÜ ÜTÜ arstiteaduste osakonna nõukogu on pidevalt tugevdanud sidemeid teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutustega, olles kirjavahetuses kümne ülikooli ja meditsiinilise instituudiga.

Ajavahemikus 2.—10. aprillini toimub Tartu Riiklikus Ülikoolis üliõpilaste IX teaduslik konverents, millest võtab arvukalt osa ka külalisi meie vennasvabariikide õppeasutustest. Nii on arstiteaduste osakonna nõukogule saabunud teateid Leningradi Meditsiinilisest Instituudist, kust esineb külalisena meie konverentsil VI kursuse üliõpilane L. V. Razarjonov ettekandega «Labakäe ja sõrmede painutajate ning sirutajate kõõluste esmane õmblus kaugemate resultaatide valguses».

Vilniuse Riiklikust Ülikoolist tuleb ettekandmisele VI kursuse üliõpilase I. P. Rubikase töö «Askaridoosi ja trihhotsefaloosi levik düsenteeriahaigete laste seas».

Riia Meditsiinilise Instituudi farmaatsia fakulteedi üliõpilased M. Tselmillere ja V. Litse esinevad ettekandega «Läti NSV ravimtaimede looduslikest ressurssidest». Kaunase Meditsiinilisest Instituudist esitatakse meie konverentsil töö, mis käsitleb kinazoloonrea preparaatide sünteesi.

Iga päevaga tuleb ÜTÜ-le üha uusi teateid saabuvate külaliste kohta.

H. M. Talimaa

Huvitavad ettekanded

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTÜ IX teaduslikul konverentsil kantakse ajaloo- ja keeleteaduse osakonna alasektsioonide istungitel ette parimad ja enam huvi pakkuvamad käesoleval aastal valminud tööde hulgast.

Seni vähe uuritud probleeme käsitlevad ajaloo alasektsioonis üliõpilaste Piirimäe ja Muinaste tööd Rootsi ajaloo kohta. Palju huvi tekitavad ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi liikmete tööd Ed. Vildest ja A. H. Tammsaarest ning rahvapärastest kõnekäändudest.

Vaidlusaluse probleemi lahendamisele on asunud eesti keele ringi liige V. Lehari oma töös «Sõnaliigid eesti keeles». Ka loogika-pedagoogika-psühholoogia, vene keele ja vene kirjanduse alasektsioonis tuleb ettekandmisele rida selliseid töid, mis pakuvad huvi mitte ainult vastavate ringide liikmetele, vaid kogu teaduskonnale.

Kindlasti lähevad eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi liikmed kuulama ettekandeid vene klassikalise kirjanduse ja nõukogude kirjanduse kohta. Selline töö, nagu H. Holmi «Verbi rektsioon vene ja eesti keeles» huvitab võrdselt vene ja eesti filolooge. Seda arvestades on alasektsioonide istungeid püütud planeerida nii, et ühele päevale ei langeks naaberringide koosolekuid ja üliõpilased võiksid kuulata ettekandeid ka teiste alasektsioonide istungitel.

Palju huvi pakuvad külalisettekanded. Käesoleval aastal on oodata meie ringidesse eriti rohkesti külalisi. Nii tuleb eesti ja soomeugri keelte alasektsiooni külaline Karjala-Soome Riiklikust Ülikoolist, loogika-psühholoogia ring ootab huvitavaid ettekandeid Moskva Riiklikust Ülikoolist ja vene keele ring külalist Tallinna Pedagoogilise Instituudi vene keele ringist. Peale selle esinevad konverentsil külalistena Läti NSV-st üliõpilased V. Knospe ja A. Berzinja.

Istungid täidavad oma eesmärgi ainult sel juhul, kui ettekannetele järgneb elav diskussioon, mis avardab osavõtjate teadmisi ja aitab autorit probleemi edasisel lahendamisel. Selline arutelu aga tekib vaid siis, kui istungist osavõtjad on juba varem tutvunud töös esitatavate mõtetega. Selleks on käesoleval aastal konverentsil ettekantavate tööde valdav enamik juba 15. märtsist alates tutvumiseks välja pandud TRÜ pearaamatukogus.

L. Kose,
ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonnanõukogu esimees

Kümnest mehest ja ühest toast

Tiigi tänava ühiselamu 94. tuba saadab igal hommikul oma uksest välja kümme meest. Tavalisel rahulikul sammul lähevad loengule Volli ja Erkki, nendele järgneb peagi Roolain, kes jõuliste sammudega proovib, kas särtsu on, kas täna tuleb treeningul asetada rõhk kiirusele või vastupidavusele. Mõni minut nendest hiljem jooksevad suure madinaga trepist alla ka teised eesotsas Endli ja Ljovaga. Küllap mehed nautisid veel viimaseid minuteid soojas voodis ja nüüd tuleb see tasa teha jooksuga. Aga ega neil jooksu vastu midagi olegi. See teeb tuju kohe päris lõbusaks ja unised silmad on varsti nalja täis.

Viimasena lahkub poiste ühisest kodust Bärni. Tema pika salli tagumine ots on veel toa ukse vahel, kui esimene kiirustab juba koos peremehega pesuruumist mööda. Kaks vihku kaenlas, kaabu viltu peas ja hõlmad laiali — nõnda ta lähebki nagu tavaliselt kõige hiljem, aga selle eest kõige kiiremini.

Nüüd on tuba tühi — 94. tuba. Küllap sa tead paljugi rääkida oma noortest peremeestest. Oled kindlasti näinud sadu kordi, kuidas Roolain läks treeningule, kuidas ta kirjutas päevikut, õppis, mängis pilli, ja rõõmustasid koos poistega, kui ta edukalt sooritas eksamid ja Tartu parima suusatajana sõitis üleliidulistele võistlustele.

Ehk meenub sulle ka mõni õhtu, kus Volli istus sellesama aknaaluse laua ääres ja mõtles ülikooli komsomolikomitee massilise kultuuritöö sektori tööplaanist või kirjutas «Poksile» följetone nendest, kes ei oska hinnata sõna üliõpilane. «Kuidas ta küll jõuab nii palju, kuidas ta saab olla alati nii abivalmis?» mõtlesid sa, kui Volli tuli suure paki raamatutega või jälle läks organiseerima mõnd isetegevusõhtut.

Kindlasti on sul ka teistest mälestusi. Ütlesid ju sinagi mõned kõvad sõnad Elmarile, kui ta sai inglise keele eksamil kolme. Küllap ütlesid nii, et need veel praegugi mehel meeles mõlguvad.

«Oi noorus, noorus, küll oled sa äge ja tormakas!» mõtlesid sa, kui Bärni kolmandat korda voodist välja hüppas, tule põlema pani ja oma väiteid tõestama hakkas. Ja kurjalt, kurjalt vaieldi see ja mõni teinegi kord, kasvõi rusikateni kokku. Juhtub ju vahel, et mitte ei taha uskuda, et sinul on vale ja teistel õigus — juhtub. Aga tublid poisid siiski, jälle tegid asja selgeks, tõde jäi peale nagu ennegi sellistel puhkudel. Küllap nad mitmekesi juba õigele otsale saavad, olgu siis küsimus kirjandusest, välispoliitikast, dialektilisest materialismist, mõnest filmist või ka armastusest.

See on ju seesama laud, mille taga on avaldatud terveid, nooruslikke unistusi tulevikust ja eelseisvast tööst. Aga rohkem on siin laua taga siiski tehtud tööd. Eks siin kirjutanudki Erkki ja Hillar ning ka teised oma seminaritöid, mille eest neile matriklisse märgiti viied. Siin on Bärnigi istunud eksamite ajal ja visalt teadmisi omandanud nii loengukonspektidest kui ka kirjandusest. Kõrvuti, pead kokku pistetud, arutleti siin küsimusi poliitökonoomiast ja marksismist. Ja palju kergem oli. Mida üks ei osanud, seda oskas teine. Ja kaaslaste selgitus on alati palju selgem ja lihtsam kui loengul kuuldu

Jah, tööd annab siin tublisti mäletada. Las poisid tulevad õhtul koju, siis võib igaüks näha, kuidas see töö õieti käib, aga küllap te usute nägematagi.

Nii jutustab 94. tuba ja ta võib veel palju jutustada. Võiks rääkida muredest ja rõõmudest, paljudest lausa poisikeselikkudest vingerpussidest, heast naljast ja siirast naerust. Peab ainult oskama tähelepanelikult kuulata.

Tasa! Keegi tuli. See on Arnold — tema on alati kõige varasem ja täna oli ka kõige lühem päev. Aga nüüd ei räägi tuba enam tänaseks midagi.

H. LEHISTE

MEILE KIRJUTATAKSE

VANA FILM

25. märtsil demonstreeris ülikooli kinokabinet spordifilmi «Korvpall». Selliste filmide demonstreerimine on kindlasti kiiduväärt üritus, kuid seekord nähtud film ei õigustanud korvpallurite lootusi. Film on kahjuks liiga vana, valminud 1946. a.

Nähtud filmist ei olnud midagi õppida, vastupidi, üliõpilastele, kes ei harrasta seda mängu, andis see isegi väära kujutluse korvpallist. TRÜ korvpallurite sooviks on, et edaspidi enam ei näidataks aegunud filme, vaid meile avaneks võimalus näha uusi täisväärtuslikke filme nõukogude korvpallist.

Rühm korvpallureid

EBANORMAALNE OLUKORD

Iga tööruumi kohta kehtivad elementaarsed tervishoiunõuded. Kahjuks ei saa seda öelda auditoorium nr. 82 kohta. Nimelt on sellel ruumil ainult 2 väikest akent, mis on nii «hermeetiliselt» suletud, et keegi neid enne avada ei saa, kui kahekordsed aknad kord kevadel ära võetakse. Kui selles ruumis, kuhu mahub umbes 50—60 inimest, kogu päev toimuvad loengud, siis on viimastel loengutundidel seal selline õhk, et hingata on lausa piin.

Tuleks korraldada nii, et avaneksid reaalsed võimalused avada aeg-ajalt ka 82. auditooriumi «igavesti» suletud aknaid.

Kontsert Viljandis

Möödunud laupäeval toimus TRÜ klubi korraldusel ülikooli isetegevuslaste järjekordne külaliskontsert, seekord Viljandi kultuurimajas. Kontserdil olid kaastegevad estraadiorkester ja meestopeltkvartett, solistid M. Heinmaa, K. Luts, H. Tähiste, deklamaatorid V. Lindström ja L. Vellerand ning võimleja L. Stamberg. Klaveril saatsid E. Mägi ja H. Laane.

Käsoleval semestril on TRÜ klubi korraldusel toimunud sellised isetegevuskontserdid ka Valgas ja Pärnus.

E. Mallene

TRÜ üliõpilaste VAK konverentsilt

Tähtsaks sündmuseks TRÜ Üliõpilaste Vastastikuse Abistamise Kassa töös kujunes 16. märtsil kassa senise juhatuse volituste lõppemisega seoses toimunud abistamiskassa konverents. Aruandega kassa juhatuse tööst aastatel 1953—1955 esines kassa liikmete hulgast valitud delegaatidele juhatuse esimees üliõpilane A. Lääne.

Nagu selgus sm. Lääne ettekandest, on kassa juhatus viimaste aastate jooksul ära teinud suure töö. Aruandeperioodil on praktiliste kogemuste põhjal välja töötatud ja ellu rakendatud kassa uus põhikiri. Tunduvalt on kassa tugevnenud majanduslikult: on suurenenud üldbilanss, põhikäive, kassa põhivarad, liikmemaksude fond. Laene väljastati 1954. a. kogusummas 16% võrra rohkem kui 1953. a. Peamiselt I kursuste üliõpilaste massilise liikmeks värbamisega on üle saadud 1951.—1952. a. esinenud olukorrast, millal kassast lahkunud liikmetele tagasimakstud liikmemaksud ületasid aasta jooksul laekunud liikmemaksude summa. Tunduvalt on selleks kaasa aidanud oma põhilises osas aktiivselt ja huviga töötavad kursusevolinikud (H. Tigane — ravi I k., U. Seep — bioloogia I k. jt.). Kassa kasvanud võimalusi üliõpilaste abistamisel näitab asjaolu, et kassa poolt üliõpilastele antud mittetagasimakstavate toetuste summa suurenes 1954. aastal 1953. aastaga võrreldes enam kui 4 korda.

Liikmeid on kassal praegu umbes 1500 See on suurim liikmete arv kassa 8-aastase tegevuse jooksul, kuid moodustab üliõpilaste üldarvust siiski ainult 57%. See näitaja ei tohi kahtlemata anda mingit põhjust rahuloluks ja uue juhatuse üheks tähtsamaks ülesandeks on selle % viimine võimalikult 100 lähedale.

Aruandeperioodil on paranenud laenudena väljasoleva raha tagasilaekumine. Samal ajal on aga üksikuid üliõpilasi ja eriti ülikoolist lahkunuid, kellelt on tulnud võla sissenõudmiseks kasutada rahvakohtute abi. Üldiselt on aga kassa liikmete distsipliin nii liikmemaksude ka ka laenude tagasimaksmise osas tunduvalt tõusnud. Parimaist kassa liikmeist tõstis aruandja esile rea üliõpilasi (V. Lall — õigust., L. Konovalov — ajaloo-keelet. jt.).

Konverents kuulas ära ka kassa laekuri sm. Tuusovi finantsaruande, samuti revisjonikomisjoni aruande. Hinnangu andmisel kassa juhatuse tööle leidis konverents, et senine juhatus on majandanud kassat heaperemehelikult, ja otsustas ühehäälselt tunnistada kassa juhatuse töö aruandeperioodil heaks.

Eelseisval aruandeaastal hakkab kassa esmakordselt tegutsema juhatuse poolt välja töötatud ja konverentsi poolt kinnitatud eelarve alusel. Eelarves on ette nähtud kõigi kassa töö arvuliste näitajate edasine tunduv suurenemine, eriti aga laekuvate liikmemaksude, s. o. liikmete arvu, väljastatavate laenude ja mittetagasimakstavate toetuste osas.

E. Värk,
ÜVAK juhatuse liige

Kehakultuur ja sport

MAHAJÄÄNUD SPORDIALA

Möödunud pühapäeval toimusid TRÜ esivõistlused poksis. Võistlustest võtsid osa matemaatika-loodusteaduskonna, arsti- ja õigusteaduskonna poksijad. Võistluspinge oli madal ja seda just võistlejate vähese arvu tõttu — 6 paari kogu ülikooli kohta!

Edukamalt esinesid matemaatika-loodusteaduskonna ja arstiteaduskonna poksijad. Kuigi õigusteaduskond on poksis ülikooli tugevaim, suutis ta välja panna vaid 2 inimest. Üliõpilased Kuropatkin, Liivar, Nigola ja Teemant ei suvatsenud üldse ilmuda võistlustele, et kaitsta õigusteaduskonna spordiau.

Täiesti vastutustundetult suhtus üritusse õigusteaduskonna spordikollektiivi nõukogu, mille esimees L. Kask ei teatanud isegi oma kursuse poksijaile õigeaegselt võistlustest.

Võistluste tehniline tase oli lubamatult madal, sest osavõtjaist on end p'devalt ette valmistanud ainult 4—5 inimest. Ülejäänud käivad treeningtundides harva. Üldse on olukord muutunud selliseks, et ülikoolil on tõsiseid raskusi täiskoosseisulise võistkonna väljapanemisega võistlustel, nagu see juhtuski TPI—TRÜ—EPA matškohtumisel käesoleva aasta algul.

On selge, et niisugune olukord on lubamatu. Teaduskondade komsomolibüroodel ja spordikollektiivide nõukogudel tuleb siin teha suur töö, et kindlustada regulaarset osavõttu treeningtundidest. Selleks peavad komsomoliorganisatsioon ja spordikollektiivid töötama käsikäes, abistama üksteist. Ainult siis suudame anda väärakaid järglasi sellel spordialal kui meie ülikoolist.

M. Tammerik

TRÜ male-esivõistlustelt

Juba poolteist kuud kestavad võistlused TRÜ maletšempioni tiitlile. Võistlustest võtavad osa viis I järgu ja kümme II järgu maletajat. Pingeline heitlus tšempionitiitli pärast käib matemaatika-loodusteaduskonna õppejõu L. Rootsi ja sama teaduskonna V kursuse üliõpilase N. Kristoffeli vahel. Seni mängitud 11 vooru järel on Rootsil 9 (10) ja Kristoffelil 7,5 punkti(9). (Sulgudes lõpetatud partiide arv.) Nende omavaheline kohtumine, mis tõenäoliselt otsustab tšempionitiitli saatuse, toimub 13. voorus. Kolmandal kohal on praegu O. Milve 6,5 punktiga (9). Katkestatud partiide rohke arvu tõttu on olukord järgmiste kohtade suhtes selgusetu.

P. Kennik

TEADAANNE

TRÜ ÜTÜ IX konverentsi ajal 2.—10. aprillini on ÜTÜ nõukogu valveaeg kella 14.00—18.00.

Во время IX конференции СНО ТГУ 2.—10. апреля время дежурства совета СНО с 14.00—18.00 часов.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Мы не хотим войны.
Начнётся IX научная сессия СНО ТГУ.
О десяти парнях в одной комнате.
Ценный труд по истории Тартуского Университета.
Информация.

Toimetaja R. AULING

Väärtuslik teos Tartu ülikooli ajaloo alalt

Tartu ülikool on kodumaise teaduse arengus etendanud küllaltki olulist osa, seetõttu on ülikooli ajaloo uurimine tähtis ja aktuaalne ülesanne. Uurimistöö sel alal elavnes seoses Tartu Riikliku Ülikooli juubeliga 1952. a. Sel puhul ilmunud kirjutistes ning juubelinäituse materjalides on esitatud uudseid ning väärtuslikke andmeid Tartu teadlaste tegevuse ning eesrindliku intelligentsi ühiskondliku võitluse kohta. Pärast juubeli möödumist on aga uurimistöö Tartu ülikooli ajaloo alal peaaegu soikunud. Seda hinnatavam on prof. E. Martinsoni uue teose «История основания Тартуского (б. Дерптского-Юрьевского) университета» ilmumine (192 lk., hind 7 rbl. 35 k.). See raamat, mis avaldati Leningradi Riikliku Ülikooli kirjastusel 1954. a. lõpul, annab vastuse paljudele küsimustele, mis on seotud ülikooli asutamisega ning tema tegevuse kõige varasemate aastakümnetega.

Prof. E. Martinson on Tartu ülikooli ajaloo probleemidega tegelnud juba pikemat aega, seetõttu on ta suutnud esile tuua üsna palju uut faktilist materjali. Osa sellest on avaldatud tema varasemas töös «Исторические связи Тартуского (б. Юрьевского) университета с русской наукой» (1951). Käesolev teos tähistab aga sellega võrreldes olulist sammu edasi, sest prof. Martinsoni varasem töö sisaldab kaunis sporaadilist ainet ning ka mõningaid eksihinnanguid.

Prof. E. Martinsoni retsenseeritav teos on sisuliselt laiem oma pealkirjast. Ülikooli asutamise küsimuse kõrval on näidatud ka Tartu ülikooli osa vene teaduse ja progressiivse eesti ühiskondliku mõtte arengus XIX sajandi esimesel poolel. See asjaolu muidugi vaid tõstab raamatu väärtust. Tartu ülikooli asutamise ja tema järgneva arengu tingitus sotsiaalsete suhete ja klassivõitluse arengust on eredalt esile toodud. On väärtuslik, et varemtuntud faktilise materjali kõrval on autor esitanud küllalt laialdaselt seni tundmata või vähetuntud ainestikku. Näiteks on arhiivimaterjal pärisorjade (Williams, Jürgenson) vastuvõtu kohta Tartu ülikooli seni trükis avaldamata. Väga hinnatav on ka ainestik Tartu ülikooli progressiivsete õppejõudude võitluse kohta idealitslike võltskonseptsioonide vastu. Just selle kaudu on võimaldunud näidata Tartu ülikooli ja üldse vene teaduse osa Saksamaa ülikoolides levinud natuurfilosoofia ebateaduslikkuse paljastamisel ning materialistliku loodusteaduse võiduleviimisel.

Autor pühendab vajalikku tähelepanu vene-eesti kultuurisuhete arengule, milles Tartu ülikool on etendanud olulist osa. Raamatus on Tartu ülikooli ja teiste Venemaa ülikoolide sidemed ning vastastikused mõjustused leidnud õige käsitluse. Teistelegi olulistele probleemidele on autor andnud õige lahenduse, näiteks on ka Tartu ülikooli rektori G. F. Parroti tegevus nüüd autori poolt saanud põhiliselt õige hinnangu. Tuleb märkida, et Parroti tegevuse käsitlus Martinsoni varasemas töös oli sügavalt ebaõige. Oleks olnud soovitav, et autor, põhjendatult korrigeerides oma varasemaid eksiseisukohti, oleks ühtlasi sõnaselgelt väljendanud nendest loobumist.

Positiivse üldhinnangu kõrval, mida prof. Martinsoni teos täiel määral väärib, tuleb aga kõnelda ka raamatu puudustest. Nendest kõige silmatorkavam on töö ebaselge ülesehitus. Peatükid on pealkirjastamata, ei ole täiel määral kinni peetud sündmuste kronoloogilisest järgnevusest. VII peatükis kõneleb autor peatüki algul reaktsiooni pealetungist Venemaal pärast 1812. a. Isamaasõda, peatüki lõpul aga akadeemik Lehrbergi osast Tartu ülikooli asutamisel 1802. a. Rea küsimuste juurde tuleb autor korduvalt tagasi. A. Kaissarovi tegevusest Tartu ülikoolis kõneldakse lk. 97—98, tema kutsumisest ülikooli aga alles lk. 140—143.

Üldiselt õigete seisukohtade ja hinnangute kõrval esineb autoril ka mitmeid libastumisi ja väärarusaamisi. Balti-saksa valgustaja J. Chr. Petri vaadete radikaalsust autor alahindab, sellega ta alahindab mõnevõrra ka vene eesrindliku ühiskondliku mõtte osatähtsust, mille mõjul Petri väljendas soovi, et ta tahaks olla esimene, kes astub talurahva võitluse etteotsa nende täielikuks vabanemiseks pärisorjusest. Ebaõige on ka W. Friebe tegevusele antud hinnang. Teda ei saa üldse nimetada valgustajaks, ka mitte Parroti kaastööliseks. Friebe oli vaid liberaalse aadli ideoloog. Oleks tahtnud näha ka igakülgset hinnangut Tartu ülikooli esimese kuraatori M. Klingeri tegevusele, seda me raamatu veergudelt aga ei leia.

1805. a. talurahvarahutuste ajendiks ei olnud Eestimaa 1804. a. talurahvaseaduse mittetäitmine mõisnike poolt, nagu märgib autor, vaid talurahva rahulolematus selle seadusega. Alusetu on aga autori oletus G. Ewersi poolt nimetatud seaduse olemuse paljastamiseks kirjutatud brošüüride otsese mõju kohta talurahvale. Sellest ja mõnedest teistest kergekaalulistest väidetest tuleneb, et autor ei ole alati vaba ühiskondlike nähtuste mõningast lihtsustamisest. Kõneldes vene ühiskondliku ja teadusliku mõtte mõjudest ei lähene autor sellele küllalt diferentseerivalt, selle eri nüansse esiletoovalt. Näiteks ei selgu teosest vajaliku reljeefsusega, et Žukovski ja Jazõkovi tegevust kultuurisidemete loomise alal ei saa ikkagi hinnata samaväärselt dekabristide omaga. Õige pildi saamiseks T. Bockist oleks vaja ära märkida tema üsna mõõdukaid vaateid talurahvaküsimuses. K. Baeri ühiskondlike vaadete kohta esitatud materjal on autori hinnangute õigsuse tõestamiseks liiga vähene. Käsitledes ülikoolis õppinud eestlaste tegevust oleks autoril tulnud tähelepanu pöörata ka Johnson-Hartwigile, sest ka see eestlasest agronoom on vene-eesti kultuurisidemete arengusse mainimisväärse panuse toonud. Ta oli hiljem 20 aasta jooksul Vene Vaba Majandusliku Ühingu agronoomilise ajakirja toimetajaks ning pidas samal ajal tihedaid sidemeid eesti patrioodidega Peterburis. Liialdavalt on E. Martinson kõnelnud V. T. Blagoveštšenski osast. Kui autoril on andmeid, et Blagoveštšenski oli kirjavahetuses Herzeniga, siis peaks ta seda avastust tõestama joonealuse viitega. Seni igatahes puuduvad meie ajaloolastel selle kohta andmed. Üldse on joonealuse aparatuuri kasutamine kõne all olevas teoses mõnel juhtumil (näit. lk. 139—140 esitatud huvitava materjali puhul) ebaküllaldane.

Vaatamata siin esitatud ja mõnedele teistele väiksematele puudustele on E. Martinsoni raamat suure väärtusega lisand mitte ainult meie ülikooli ajaloo senisele uurimisele, vaid ka eesti XIX sajandi esimese poole kultuuripärandi ümberhindamisele ja vene-eesti kultuurisuhete selgitamisele. Teose väärtust aitavad tõsta ka selle arvukad illustratsioonid. Kahjuks ei ole aga osa nendest tehniliselt küllalt õnnestunud. Üldse jätab väljaande väline kujundus mõnevõrra soovida.

L. Eringson, K. Laigna, L. Loone,
TRÜ NSV Liidu ajaloo kateedri õppejõud.

MB 06734 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 101

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
„ " 195 Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (258) Reedel, 8. aprillil 1955. a. VIII aastakäik

Õppejõu tähtis ülesanne

Ülikooli kollektiiv on kutsutud aktiivselt osa võtma meie maal toimuvast ülesehitustööst, tema kultuurielu ja rahvamajanduse kõigi külgede kiireimast arendamisest. Seda osavõttu väljendab ta oma pedagoogilise ja teadusliku tegevusega. Mõlemas töölõigus on aga kõrged töötulemused ilma töötajate kaadri täiustamiseta mõeldamatud.

Ülikooli kollektiiv peab rohkem kui keegi teine võitlema rutiini ja tardumuse vastu teaduslikus mõttes. Ta peab pidevalt võitlema konservatismiga, püüdlema uue poole, otsima eesrindlikke töövorme, vallutama kiiresti kaasaegse teaduse ja tehnika kõrgused. Kvalifikatsiooni kõrvalekaldumatu tõstmine on arenemise põhiliseks seaduseks, ilma selleta on mõeldamatu progressiivne liikumine edasi.

Professionaalse kvalifikatsiooni tõstmine toimub loomulikult igapäevases teaduslikus ja pedagoogilises töös. Selle näitajaks on õpikute väljaandmine, põhjalike teaduslike artiklite ja monograafiate ettevalmistamine. Nendes vormides kulgeb töö siiski liiga aeglaselt ja on oht enesega rahulolu tekkimiseks, mis on lähedane tagasiminekuga.

Peale töö kvaliteedi on kaadrite kasvu näitajaks teaduslike kraadide ja nimetuste saamine õppejõudude poolt. Jättes kõrvale dotsentuuri ja professuuri kui pedagoogilise kvalifikatsiooni spetsiifilised näitajad, peatume arengu teaduslikul küljel.

Rahuldustundega võib märkida head olukorda aspirantuuri alal. Hiljuti Moskvas toimunud rektorite nõupidamisel ilmnes, et aspirantide väljalaske plaani täitmise keskmine arv kõrgemates õppeasutustes kõigub 30—36% piirides. TRÜ-s on ta viimase kahe aasta jooksul ulatunud 75—76%-ni. Sel kombel omab meie ülikool kaadrite ettevalmistamise selles vormis ühte esikohtadest Nõukogude Liidus.

Meie ülikool võib õigusega uhke olla ka oma kasvandike teadmiste kvaliteedile. TRÜ aspirantuuri lõpetanute ja mitmesugustel teadusaladel edukalt töötajate hulgast võib nimetada seltsimehi P. Bogovskit, A. Jannust, P. Kardi, A. Uustalit, E. Väärit jt. Praegu paistavad kolmanda kursuse aspirantide hulgast H. Remm, H. Viiding ja L. Võhandu silma aktiivsusega, mis ulatub kaugemale ülikooli seintest. Aspirantide hea juhendamise poolest tuleb eriti märkida professoreid P. Aristet, G. Kangrot ja A. Valdest.

Kuid aspirantuuri lõpetanute hulgas on meil siiski olnud ka hädavareseid, kes pole oma edasise tegevusega õigustanud ülikooli lootusi. Statistika näitab, et kõik need kuuluvad koolipingilt vahetult aspirantuuri võetute hulka. Rektorite nõupidamisel ilmnes analoogiline pilt teistegi ülikoolide osas. On ilmne, et on vaja suure ettevaatusega võtta aspirantuuri asja lõpetanuid.

Edukas töö aspirantidega ei suuda siiski tõsta ülikooli teaduslikku kvalifikatsiooni taies ulatuses. Selleks on vajalik õppejõudude personali aktiivne töö oma kandidaadi- ja doktoriväitekirjade kallal.

Ülalmainitud nõupidamisel selgus, et Nõukogude Liidu kõrgemates koolides ja instituutides ületab professori nimetuse või teadusliku kraadiga õppejõudude protsent keskmiselt 50—60-ni. TRÜ-s küünib see arv aga vaevalt 34-ni, ja seda ülikoolis, mis hiljuti tähistas juba oma 150-ndat aastat!

Ülaltoodust jääb meil õppejõudude personali aktiivsus lubamatult madalaks. Ilma kandidaadikraadita õppejõududest on ainult 70% asunud oma kvalifikatsiooni tõstma vastava plaani alusel. Seejuures on plaanis rida teemasid, mis vaevalt võivad olla kohased kandidaadiväitekirjaks.

Veel halvem on lugu doktoriväitekirjade ettevalmistamise ja kaitsmisega. Ülikool võib küll uhkust tunda mõningate oma kasvandike üle (sm-d G. Kangro, H. Keres, O. Hallik), kes kaitsesid oma doktoriväitekirju ülikooli seinte vahel. Kuid häid algatusi on siiski olnud rohkem kui resultaate. Ajavahemikus 1947—1949 alustasid dissertatsiooni koostamist sm-d R. Kenkmaa, J. Konks, E. Laugaste, J. Madisson, V. Põkk ja V. Vaga, siiani pole nad aga neid kaitsnud. Sellist aeglust ei saa millegagi õigustada,

Oma kvalifikatsiooni tõstmisse ükskõikse suhtumise pilti võib aga teha veelgi ilmekamaks. On küllalt, kui nimetada selliseid nimesid, nagu sm-d A. Elango, A. Mitt, A. Pärl, N. Rägo, E. Siirde jt., kes on küll olnud ülikooli dotsentideks juba 1946—48. aastast saadik, pole aga siiani teinud, vähemalt mitte ametlikult, katset alustada doktoritööd.

On eriti halb, et kollektiiv ei taha kasutada neid laiu võimalusi, mida annab talle riik loominguliste komandeeringute, üheaastase aspirantuuri ja kaheaastase doktorantuuri näol. Ülikoolile esitatavate kohtade hulk selles suhtes on sõna otseses mõttes piiramatu ja ka juhendamise osas leiaks iga taotleja kõige palavamat toetust.

Kõrge kvalifikatsiooniga kaadrite vähesus pidurdab tugevasti ülikooli pedagoogilist ja teaduslikku tööd. See kitsendab kunstlikult dissertatsiooniteemade valikut, madaldab juhendamise autoriteeti ja töö enese kvaliteeti. Õppejõudude kollektiivil oleks aeg lõpetada enesega rahulolu.

Loome kaugõppe teel õppijaile head õppimisvõimalused

Käesoleval ajal õpib TRÜ-s üle tuhande mittestatsionaarse üliõpilase, kusjuures 1945. aastaga võrreldes on kaugõppijate arv kasvanud kuuekordseks. 1955/56. õppeaastaks võetakse kaugõppeosakonda vastu 225 uut üliõpilast.

Üle 50% praegustest kaugõppijatest õpib ajaloo-keeleteaduskonna keelte, ajaloo ning raamatukogunduse osakonnas, 25% — õigusteaduskonnas ning ülejäänud matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika- ja geograafiaosakonnas ning arstiteaduskonna hiljuti avatud kehakultuuriosakonnas.

Võrdlemisi mitmekesine on kaugõppijate isikuline koosseis: palju on noori, kes möödunud õppeaastal lõpetasid keskkooli, võrdlemisi palju on ka vanemaid töötajaid, eriti aga meie pedagoogide hulgast, kellel kodanliku Eesti ajal polnud võimalust kõrgema hariduse saamiseks ning kellele alles nõukogude korra ajal avanes selleks võimalus. Nii õpib näiteks ajaloo-keeleteaduskonna III kursusel Tõstamaa keskkooli õpetaja J. Keerd (sünd. 1891. a.), kes spetsialiseerub vene keele ja kirjanduse alal, samal alal õpib väga hea õppeedukusega Kose-Lükati sanatoorse metsakooli õpetaja J. Paljak (sünd. 1899. a.) jt.

Suurem osa kaugõppe-üliõpilastest on oma põhitöökohtadel seotud sama erialaga, mida nad õpivad ka ülikoolis.

Erinevalt statsionaarsest tööst kulgeb kaugõppijate õppeprotsess peamiselt iseseisva töö vormis. Kaugõppe-üliõpilastel tuleb õppida põhitöö kõrval. Tartu Riikliku Ülikooli juures on nad õppetööga seotud vaid lühikest aega — õppe-eksamisessioonide ajal (30 päeva aastas), seejuures peavad kaugõppijad omandama teoreetilisi kursusi võrdselt statsionaarsete üliõpilastega, mis nõuab neilt suurt enesedistsipliini ja püsivust. Arvestades kaugõppijate õppetöö spetsiifikat pööratakse palju tähelepanu nende iseseisva õppetöö korraldamisele ja abistamisele ning õppedistsipliinile sessioonide ajal.

Kaugõppeosakonna poolt möödunud õppeaastal tarvitusele võetud abinoud, nagu selgitustöö kursuste koosolekutel, akadeemilise võlgnevusega üliõpilaste järgmisele kursusele üleviimise praktikast loobumine, ühõpilastelt seletuste nõudmine põhjuseta puudumise korral jne. andsid võrdlemisi märgatavaid tulemusi. Võrreldes 1952/53. õppeaastaga tõusis möödunud õppeaastal sessioonist osavõtjate arv 10—20% võrra ja käesoleva õppeaasta jaanuarisessioonist võttis osa keskmiselt 90,7% üliõpilastest. 79 üliõpilast puudusid sessioonilt põhjuseta. Nendest teatas kaugõppeosakond üliõpilase töökoha administratsioonile ja ametiühingute vastavatele komiteedele. Uhtlasi teatati distsipliinirikkujatest ka kõigile üliõpilastele erilistes teadaannetes.

Õppedistsipliini ranget täitmist ja õppeplaanis ette nähtud eksamite ja arvestuste õiendamist võime nõuda ainult sel juhul, kui varustame üliõpilasi aegsasti neile õppimiseks vajaliku õppemetoodilise dokumentatsiooniga, s. o. metoodiliste juhenditega, kirjatööde ülesannetega ja programmidega ning abistame neid konspektidega juhtudel, kui puuduvad vastavad õpikud.

Kvaliteetse õppemetoodilise dokumentatsiooni õigeaegne suunamine üliõpilastele on kaugõppeosakonna tähtsamaks töölõiguks. Seni esines selles osas võrdlemisi suuri raskusi. Ei ole veel tsentraliseeritud õppemetoodiliste juhendite ettevalmistamine. Ka õppemetoodiliste juhendite koostamine kateedrite õppejõudude poolt nõuab põhjalikku ümberkorraldamist.

26. novembril m. a. toimunud TRÜ õpetatud nõukogu istungil arutati seda küsimust ja võeti vastu rida konkreetseid otsuseid puuduste kõrvaldamiseks selles küsimuses. Üliõpilaste varustamine õppemetoodilise dokumentatsiooniga peab tulevikus toimuma selliselt, et üliõpilastel oleks võimalik saada järgmiseks sessiooniks ettevalmistamiseks ja õppimiseks ning kontrolltööde koostamiseks vajalikud materjalid jooksval sessioonil, s. t. et suvesessioonile tulnud üliõpilased saaksid kaugõppeosakonnalt kõik talvesessiooniks vajalikud materjalid. Sellepärast on vajalik, et kateedrid esitaksid juba aprillikuu jooksul (kuni 1. maini) kõik õppemetoodilised materjalid, mis on vajalikud üliõpilastele ettevalmistumiseks järgmiseks talvesessiooniks ja mida üliõpilastele saaks kätte anda eelseisval suvesessioonil.

Suviseks õppesessiooniks on vaja juba aegsasti ette valmistuda, eriti aga ruumide suhtes, et kaugõppijatel oleksid olemas vastavad õpperuumid, et need õpperuumid oleksid kursuste vahel õigesti jaotatud, et õppejõududel ei oleks vajadust kaardirullidega joosta ülikooli peahoonest Aia tänava auditooriumidesse, nagu see juhtus möödunud talvesessioonil jne.

Kaugõppijate õppedistsipliini tõstmiseks on vajalik silmas pidada ranget korda kontroll- ja kursustööde esitamises. Kõigile kaugõppijaile on teatatud, et kontroll- ja kursustööd peavad olema esitatud hiljemalt 15. maiks s. a. (õigusteaduskonnas 1. maiks). On vajalik, et kõik õppejõud, kes tegelevad kaugõppe tööga, esitaksid ka omalt poolt kaugõppijatele samasuguseid nõudmisi ning enne eksami või arvestuse vastuvõtmist nõuaksid üliõpilastelt kontrolltööde retsensioonide ettenäitamist.

Ka partei ja valitsuse määrus 30. VIII 1954 pöörab suurt tähelepanu kaugõppe teel õppijaile, sealjuures on neile antud õppetööks rida soodustusi. Kõigile kaugõppijatele, kes täidavad edukalt õppeplaani, säilitatakse õppesessioonil viibimise aja jooksul töötasu. Selle määruse realiseerimise käigus on lähemal ajal loota olulisi muudatusi ka kaugõppe töös. Kõik need abinõud kindlustavad kaugõppetöö edukamat läbiviimist ning aitavad kaasa kaugõppijate-töötajate erialase kvalifikatsiooni tõstmisel.

J. Adojaan,
TRÜ kaugõppeprorektor

ISETEGEVUSE ÜLEVAATUSELT

TRÜ VII kunstilise isetegevuse ülevaatuse raames on toimunud juba kolm kontserdiõhtut.

Rõõmustav oli näha eesti filoloogide karaktertantsurühma esinemist ja kuulata melodeklamatsiooni «Dnepr» vene filoloogidelt, sest need žanrid on seni olnud varjusurmas. Viimane aga ei päässenud mõjule vähese ettevalmistuse tõttu. Üldse on ettevalmistus veel paljudes osakondades nõrk (vene filoloogid, keemikud). Häbiväärne on seegi fakt, et matemaatika-, geoloogia-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakond ning õigusteaduskond pole saatnud ülevaatusele ühtki (!) esinejat.

Palju on ka selliseid, kes lubavad esineda, kuid ei ilmu kohale, nagu üliõpilased Guzarova, Gronovski, Klink, Ohna, Babičev, Nigol, Trofimova (kõik raviosakonnast). Rahule ei saa jääda ka klubi rahvatantsurühmade eemalejäämisega ülevaatusest, samuti teenistujate ja õppejõudude kõrvalehoidmisega sellest üritusest.

Praeguste tulemuste järgi on osakondadest esikohal eesti filoloogid ja kehakultuurlased, teaduskondadevahelises arvestuses aga ajaloo-keeleteaduskond.

K. Luts
V. Lindström

ARVE JA FAKTE

1945.—1955. a. on kaitsnud doktoridissertatsiooni 8 ja kandidaadidissertatsiooni 43 Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudu. Samal ajavahemikul on 47 õppejõudu omandanud professori teadusliku kutse ning 80 õppejõudu dotsendi teadusliku kutse.

Õppejõudude teaduslike tööde plaanis oli kandidaadidissertatsioone 1951. a. — 30, 1952. a. — 32, 1953. a. — 56, 1954. a. — 82 ja doktoridissertatsioone 1951. a. — 30, 1952. a. — 12, 1953. a. — 12 ja 1954. a. — 14.

TRÜ 1955. a. teaduslike tööde plaanis on 134 kandidaadidissertatsiooni ja 20 doktoridissertatsiooni.

TRÜ õppejõudude arv, kes on õiendanud kandidaadimiinimumi eksamid, oli 1951. a. — 13, 1952. a. — 60, 1953. a. — 91 ja 1954. a. — 95.

Teaduste kandidaadi väitekirju kaitsesid 1951. a. — 3, 1952. a. — 5, 1953. a. — 5, 1954. a. — 11 ja doktoriväitekirju 1951. a. — 2, 1953. a. — 1 inimest.

Doktorantuuri ei ole suunatud 1950. aastast alates ühtegi õppejõudu. 1956. aastaks on plaanis suunata nii aastasesse aspirantuuri kui ka doktorantuuri kummassegi 7 õppejõudu.

Oma kvalifikatsiooni tõstmisel on olnud tõhus ja sihikindel mineraloogia ja paleontoloogia kateedri vanem-õpetaja Arvo Rõõmusoksa, teoreetilise mehhaanika kateedri vanem-õpetaja Ülo Lepiku, patoloogilise anatoomia kateedri assistendi Uno Podari jt. teaduslik töö. Samal ajal ei ole kandidaadiväitekirja valmis saanud juba aastaid ülikoolis töötanud õppejõud, nagu näit. K. Taev, G. Laugaste, L. Kivimägi, M. Tolokonnikova, H. Rink, S. Künnapuu, L. Suit, L. Imelik, E. Neufeld, V. Pärtelpoeg, H. Erits, P. Mallene, A. Vapra, K. Kaur, L. Vainer jt.

Mõned õppejõud ei ole teaduslike tööde plaani võtnud kandidaaditöö teematki, nagu N. Grozdova, H. Mürk, L. Orviku, J. Feldbach.

KOMMUNISTLIKE NOORTE ELU TEEMADEL

ENAM TEGUSID, VÄHEM LUBADUSI

Meie, kommunistlikud noored, peame oma koosolekute otsuste ja tööplaanide täitmist võtma kui komsomolikohustust, komsomolisõna. Mis on plaani võetud, tuleb teha, mis on lubatud, tuleb täita. Plaan pole plaani pärast tehtud ning lubadus pole antud selleks, et unustada see järgmiseks päevaks. See peaks nagu iseenesest selge olema, aga paraku... faktid näitavad, et on põhjust sellest veelgi kõnelda.

Näiteks 23. märtsil toimunud eesti filoloogia I kursuse grupikoosolekul arutati osavõttu ringide tööst. Selgus, et keeleringi tööst on enamvähem regulaarselt osa võtnud sm-d Murusalu ja Tops, kuid ringi kuuluvad I kursuselt 12 üliõpilast. Grupp I kursuse üliõpilasi tegeleb kollektiivse tööga ajalehtede keelest, kuid töö ei nihku paigast.

Kergejõustiku sisevõistlustele lubasid tulla 10 üliõpilast, ilmusid aga 2. Raamatu arutelu oli määratud I semestrile, kuid see venib tänini. Koosolekul tekkis küsimus, kas üldse võtta vastu uut tööplaani, sest märtsikuu tööplaan ähvardab jääda paberile, kuna samad inimesed, kes võtsid vastu plaani, hiilivad selle täitmisest kõrvale (Tretjakovi galerii rändnäituse külastamine).

Nagu näeme, kaotame koosolekutel ja ka mujal hulga väärtuslikku aega, tegeldes probleemidega, millistest ei tohiks üldse küsimust tekkida. Komsomoligrupid peavad andma sellistele nähtustele ühiskondliku hinnangu, mis paneb inimese mõtlema, mis näitab sõnamurdmise kogu alatust. Kui oled midagi lubanud, siis tee.

K. Prikk

MATEMAATIKUTE KOKKUTULEK

Juba pikemat aega plaanitsesid ülikooli matemaatikud korraldada matemaatikaosakonna lõpetanute ja üliõpilaste kokkutulekut. Oodatud sündmus toimuski möödunud laupäeval.

Õhtu algul andis matemaatikaringi esindaja külalistele üle praeguste matemaatikaosakonna üliõpilaste südamliku tervituse. Sellele järgnesid lõpetanute sõnavõtud. Esimese lennu seas sõjajärgseil aastail matemaatikaharu lõpetanud M. Tamm andis põgusa ülevaate kõigist senistest lõpetanutest, keda matemaatika, mehhaanika ja astronoomia eriharus on kokku 50. Neist töötab 25 kõrgemates õppeasutustes õppejõudude ja aspirantidena, 5 Teaduste Akadeemia liinis ja 17 on keskkooliõpetajad. Viimaste erikaal lõpetajate hulgast aga kasvab järjest. Peale selle rõhutas M. Tamm vajadust äratada kooliõpilaste laiades ringides huvi matemaatika vastu, et edaspidi oleks osakonda astuda soovijate arv suurem ning vastuvõtt võiks toimuda konkursi alusel.

Järgmised sõnavõtjad, Tartu Õpetajate Instituudi õppejõud P. Nuuma, TPI aspirant A. Tumonok ning keskkooliõpetajad L. Sulbi ja H. Kull tõstsid esile vajaduse nõuda õpilastelt sügavamat ja sisulist süvenemist matemaatikasse ning joonduda õpilastele esitatavais nõuetes parimate koolide järgi.

Sisukate sõnavõttudega esinesid ka aukülalistena kutsutud professorid Rootsmäe, Rägo ja Keres, kes muuhulgas avaldasid täit tunnustust käesolevale kokkutulekule ja väljendasid kõigi lootust, et see üritus ei jää viimaseks.

Üldiselt võib kohtumisõhtu tulemustega rahule jääda, sest sõnavõtud pakkusid väärtuslikku lisa üliõpilaste pedagoogilistele teadmistele ning aitasid luua ja tugevdada matemaatikute omavahelisi sõprussidemeid.

E. Tilt

Võitluses üliõpilaste teadusliku töö tõusu eest

Pidulikult kaunistatud aula näeb jälle elurõõmsaid noori, kes on kogunenud TRÜ ÜTÜ IX konverentsi avaplenaaristungile. Aula võtab südamlikult vastu ka külalisi Tbilisist, Tallinnast, Petrozavodskist, Riiast ja mujalt. Juba on üliõpilased üksteisega sõpradeks saanud ja istudes kõrvuti külalistega kuulatakse huviga tervitussõnavõtte ja ettekandeid. Sm. Krinali sõnadega «Täna alustab tööd ÜTÜ IX konverents — suurim TRÜ-s ...» avatakse teaduslike tööde ülevaatuse nädal. Rektor prof. Klement soovib üliõpilastele konverentsi head kordaminekut.

Pidupäeval ei ole meid unustanud ka noored külalised — pioneerid. Kõlab nende pidulik tervitus. Pioneerid, kes on alustanud tegevust oma väikestes tööringides, tahavad seda tulevikus jätkata ülikooli teaduslikes ringides. Tuhat tervitust! ütleb meile Pedagoogilise Instituudi esindaja E. Ruut, samuti Petrozavodskist saabunud külaline T. Väisänen. Külalised annavad üle parimad soovid, mis on neile kaasa antud kodulinnadest. Oleme uhked oma ülikoolile, kui kuuleme Moskva Lomonossovi-nimelise Riikliku Ülikooli professori Lurija sõnavõtust, et neil ei ole selliseid üleülikoolilisi konverentse.

Kuulame ettekandeid arstiteaduskonna üliõpilaselt S. Jakobsonilt ja Rapla rajooni «Uue Elu» kolhoosi esimehelt sm. Olbreilt.

Südames parimad soovid lahkume aulast. Algab teaduslike tööde ülevaatus osakondades.

SÕNA ON KONVERENTSI KÜLALISTEL

ЖЕЛАЕМ ТВОРЧЕСКИХ УСПЕХОВ

Профессора и студенты Московского Университета им. Ломоносова и, в частности — его философского факультета, поручили нам передать свои сердечные приветы студенчеству одного из старейших университетов нашей страны — Тартуского Университета.

Нам, посетившим IX Конференцию СН Общества, было отрадно видеть, как высоко держит Тартуский Университет свои славные традиции, связанные именами Бэра, Пирогова и Бурденко. Большое число научных докладов студентов, относящихся к самым различным областям знаний, показывает, как широко развернулась здесь научная работа студентов, как серьезно готовятся здесь молодые кадры ученых, которые, несомненно, достигнут дальнейших больших успехов.

Нам, представителям Психологического Отделения Московского Университета, было особенно приятно видеть, что и наша дисциплина заняла свое место в работе студентов Тартуского Университета. С включением в план Университета новых задач — подготовки высококвалифицированных работников средней школы — роль психологии значительно повышается.

Позвольте через Вашу газету пожелать студентам Тартуского Университета творческих успехов в важной и напряженной работе!

Проф. А. Р. Лурия
Асп. Н. Непомнящая
Студ. М. Марушевский

TUGEVNEGU SÕPRUS

Mulle on langenud osaks suur au esindada Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikul konverentsil Tbilisi J. V. Stalini nimelise Riikliku Ülikooli füüsikateaduskonda.

Gruusias on laialt tuntud teie vanima ülikooli kuulsusrikkad traditsioonid. Me armastame ja austame Tartu ülikooli, mis on andnud maailma teadusele palju suuri õpetlasi.

Meie ülikoolide vahel kolm aastat tagasi tekkinud tihe sõprus on juba jõudnud saada traditsiooniks. Teaduslikest konverentsidest osa võtvate üliõpilaste delegatsioonide vahetamine aitab kaasa mitte ainult sõpruse tugevdamisele üliõpilaste vahel, vaid ka konverentsi töö läbiviimisele kõrgel teaduslikul tasemel.

Meie muljed on parimad. Konverents toimub väga organiseeritult ja jätab temast osavõtjatele suure rahuldustunde.

Ma väljendan kindlasti Tbilisi ülikooli füüsikateaduskonna üliõpilaste ühist arvamust, kui ütlen, et oleks väga meeldiv tervitada Teie esindajat — füüsikut — meie ülikooli üliõpilaste XVIII konverentsil tuleva aasta kevadel.

Gverdsiteli Teimuraz

KALLIIT YSTÄVÄT

Puuttuu niitä sanoja, jotka ilmaisisivat kiitollisuuden tunteeni ystävällisestä vastaanotosta, jota Te olette osoittaneet minua kohtaan vieraillessani yliopistossanne.

Olen täysin varma siitä, että tällaisten kohtaustilaisuuksien tuloksena ystävyyssiteet yliopistojemme välillä tulevat vieläkin lujemmiksi kuin mitä ne ovat toistaiseksi.

Uskon, että opimme toisiltamme kaiken sen hyvän, mitä kummatkin ystävyysosapuolet omaavat.

Lausun tuhannet, mitä syvimmät kiitokseni siitä ystävällisestä lämmöstä, jonka olen saanut Teiltä osakseni.

Toivo Väisänen,
Karjalais-Suomalaisen Valtion Yliopiston III kurssin ylioppilas

ESIMESI MULJEID KONVERENTSILT

Viibin esimest korda TRÜ üliõpilaste teaduslikul konverentsil ja seepärast tunnen erakordset huvi kogu konverentsi töö vastu.

Juba esimeste päevade põhjal võin öelda, et viin konverentsilt kaasa palju huvitavaid ja kasulikke mõtteid, mis aitavad mind edaspidi nii kogu ÜTÜ kui ka kirjandusringi töö organiseerimisel. Kuid mitte ainult seda. Lahkun siit ka koos heade mälestustega Tartu üliõpilaste külalislahkusest.

Tahaksin öelda ka mõne sõna eesti kirjanduse ja rahvaluule sektsiooni esimese istungi kohta. Tööd olid küllalt põhjalikud ja huvitavad, kuna käsitleti probleeme, mida meil siiani on väga vähe uuritud. Meeldis see, et ei piirdutud vaid ettekannete ja oponeeringutega, vaid koosolijad avaldasid elavalt oma arvamust nii tööde positiivsete kui ka negatiivsete külgede suhtes.

Siiski kerkisid mõningad küsimused, millele tähelepanu pööramine võiks muuta ringi töö veelgi produktiivsemaks. Ei tea, kas see oli tingitud konverentsi pidulikust õhkkonnast, kuid just need, kelle teaduslik konverents see oli, — üliõpilased — jäid nagu kõrvale tööde arutelust. Suuremalt jaolt võtsid sõna õppejõud ja aspirandid.

Ka oleks tahtnud ettekandjailt näha suurema tähelepanu osutamist kõnekultuurile.

Niisugused oleksid minu esimesed muljed konverentsist. Loodan, et järgmistel istungitel kerkib üles veel palju huvitavaid probleeme ja nende lahendamisest võtavad juba aktiivsemalt osa ka üliõpilased.

E. Ruut,
Tallinna Pedagoogilise Instituudi ÜTÜ eesti ja väliskirjanduse ringi esimees.

PRAKTIKA VAJADUSED ESIKOHAL

Geograafia alasektsiooni istungil 4. aprillil kanti ette kolm tööd, mis omavad märkimisväärset praktilist tähtsust kolhoositootmise arendamisel. Nii käsitleb E. Kõllo töö «Elva rajooni «Erumäe» kolhoosi mullastik» kamarkarbonaatsete muldade leviku probleeme nimetatud kolhoosis.

K. Kurvitsa töö on pühendatud Kose rajooni «Kuulsuse» kolhoosi mullastiku uurimisele. Keskse küsimusena näidatakse töös, kuidas on võimalik paremini läbi viia kuivendustöid kolhoosis ja selle tulemusena laiendada kultuurkarjamaade pindala.

Istungist võttis rohkearvuliste külaliste hulgas osa ka Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi esindaja sm. Rooma, kes teatas, et lähemal ajal antakse K. Kurvitsa töö üle kolhoosile rakendamiseks praktikas.

Rohkesti faktilist materjali pakkus Silvi Alasi töö «Köögiviljа kasvatamise perspektiivid Harju rajoonis». Töös näidatakse, milliseid suuri võimalusi pakub köögiviljakasvatus kolhoosi tulude suurendamiseks. Nii sai Harju rajooni «Koidu» kolhoos 2 hektaril kasvatatud rabarberi realiseerimisest 100.000 rubla tulu. S. Alasi tööga tutvumine oleks kogemuste omandamise mõttes väga kasulik Tartu Aiandile, milline ei suuda varustada linna värske aed- ja juurviljaga. Eriti palju oleks õppida Harju rajooni kolhoosidelt köögivilja kasvatamise töö organiseerimise alalt. Seal on komplekteeritud spetsiaalsed aiandusbrigaadid, kuna Tartu ümbruse kolhoosides on olukord just aiandusala kaadri osas võrdlemisi halb.

Istungil esitatud tööde ümber arenes elav diskussioon, eriti mullateaduse küsimustes.

M. Kalda

Plenaaristungil esineb tervitusega Moskva Lomonossovi-nimelise Riikliku Ülikooli professor A. R. Lurija.

HUVITAVAD ETTEKANDED

Pühapäeval, 3. aprillil algas töö ka arstiteaduse sektsioonis. Nagu esimeste ettekannete analüüs näitab, on üliõpilaste poolt tehtud töö temaatika aktuaalne ja töö tulemusi on võimalik vähemal või suuremal määral rakendada meie igapäevases kliinilises praktikas.

Auditooriumi tähelepanu osaliseks sai VI kursuse üliõpilaste M. Sepa, F. Rebase ja E. Tünderi poolt teostatud uurimistöö teemal «Pulsisageduse ja vererõhu muutustest *appendectomia* puhul». Töö käigus jälgiti kliinilise haigla haavaosakonnas kasutatava spetsiaalse aparaadi abil vastavaid näitajaid operatsiooni ajal.

Kliinilisest seisukohast pakub huvi ka üliõpilase H. Kauri töö «Verekaotuse tagajärjel tekkiva šoki terminaalse seisundi ravi», milles autor soovitab kasutada intravenoosset vereülekannet samaaegse intraarteriaalse 3—10% $CaCl_2$ manustamisega ja paratrahheaalse mediastinumi novokaiinibloki teostamisega.

Väärtuslikke tähelepanekuid subkutaanse hapniku rakendamise kohta on teinud ÜTÜ neuroloogiaringi liikmed dots. Raudami juhendamisel. Nii omavad konverentsil ette kantud tööd «Subkutaanse hapnikuravi rakendamisest neuroloogia kliinikus» (teost. N. Ajasta) ja «Kliinilis-füsioloogilisi uurimusi nahaaluse hapnikuravi puhul» (teost. N. Ajasta, H. Eiso, E. Laksberg, M. Taba) suurt praktilist tähtsust.

Külalisettekannetest kuulati Moskva Riikliku Ülikooli filosoofiateaduskonna psühholoogiaosakonna V kursuse üliõpilase M. Maruševski tööd «Выражение взаимодействий двух сигнальных систем в протекании ориентировочных реакций у человека»,

F. Kamm

Plenaaristungist osavõtjad kuulavad ettekandeid. J. Miku fotod

MÄRKMEID AJALOO ALASEKTSIOONI ISTUNGIST

Pühapäeval alustas ÜTÜ IX teadusliku konverentsi raames oma istungeid ajaloo alasektsioon. Ettekandele tuli V kursuse uliõpilase H. Piirimäe töö «Feodaalabsolutistlik Rootsi 17. sajandil ja tema välispoliitika 1650-ndail aastail» ja IV k. üliõpilase S. Endriksoni töö «Vene teadlased 19. sajandi lõpul Baltimaade arheoloogiast».

H. Piirimäe ettekandes oli peatähelepanu suunatud Rootsi ja Venemaa suhete valgustamisele 17. sajandi I poolel. Näidati kujukalt, et Rootsi ja Vene huvide üheks kokkupõrkepunktiks oli Baltimaade, eriti Balti mere sadamate küsimus. Autor esitas hulgaliselt huvitavat materjali olukorrast Tartus 1656—1661. a. sõja ajal ja vene vägede edust Tartu all. Ettekande alusel kerkis esile rida problemaatilisi küsimusi. Rootsi sisepoliitika osas tekkis küsimus talupoegade olukorra kohta 17. sajandil, sest teatavasti ei toimunud Rootsis talupoegade pärisorjastamist. Nii autor kui ka dots. Loone oma sõnavõtus iseloomustasid Rootsi kui ka teiste põhjamaade feodalismi astet mitteläieliku feodalismina, tuues esile selle arengu iseärasused.

S. Endriksoni ettekanne näitas vene arheoloogide võitlust baltisaksa aadellike väärkontseptsioonide vastu. Eriti rõhutati referendi poolt N. N. Haruzini, tähelepanuväärse arheoloogi ja etnograafi osa normannide-teooria purustamisel. Töö teine osa oli pühendatud Riias toimunud Baltimaade arheoloogide X kongressile.

Lisaks ettenähtud ettekannetele on meil võimalus sel aastal kuulata ka vennasvabariikide ajaloolaste ettekandeid. Nii tutvustab külaline Lätist meid 14.—17. sajandi Riia käsitööliste määrustike kasutamisega ajalooallikana, Vilniuse Riiklikust Ülikoolist konverentsile saabunud üliõpilase töö teemaks on «Nõukogude võimu taaskehtestamine Leedus 1940. a.», kauge Gruusia ajaloolane-arheoloog viib meid mineviku hõlma, valgustades arheoloogiliste andmete põhjal gruusia vana pealinna Mtshetat antiikajal.

I. Liiv

VÄÄRTUSLIK PANUS TEADUSE ARENDAMISEL

Füüsika kateedri teaduslik uurimistöö haarab viimasel ajal küsimusi luminestsentsi valdkonnast. See kajastub ka üliõpilaste teaduslikus töös. Et sel alal on saavutatud mõningaid tulemusi, peegeldub kasvõi selles, et ÜTÜ luminestsentsiring on esindatud IX üliõpilaste teaduslikul konverentsil kahe ettekandega. Esimene neist käsitleb probleeme fosfoonide luminestsentsi kineetikast. Teise töö — «Pooljuhtide ja kristallfosfoonide fotojuhtivuse mõõtmine kondensaatormeetodil» autor on füüsika V kursuse üliõpilane Uno Nõmm. Sm. Nõmm on pikaajalise katsetamise ja mõõtmise tulemusena kogunud ulatusliku materjali, mis on läbi töötatud ja millest on tehtud järeldused. Palju aparaatidest, mis asuvad seadeldiste ja mõõteriistadega koormatud töölaual, on valmistatud sm. Nõmme plaanide ja projektide järgi. Tema poolt ehitatud aparaat, milles on ühendatud spetsiaalne kitsasribavõimendaja ja sünkroondetektor, võimaldab palju kiiremini ja täpsemini määrata tekkinud laengute märki.

J. Kontor,
luminestsentsiringi vanem

TEADAANNE

Vastu tulles mõnede autorite soovile on kirjandusliku omaloomingu võistlustele tööde esitamise tähtaega pikendatud 15. aprillini. Tööd tuleb lasta ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti peahoones märkusega «Kirjandusvõistlus».

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Важная задача преподавателя.
Организовать для заочников хорошие учебные возможности.
В борьбе за подъём научной работы студентов.
Информация.

Toimetaja R. AULING

MB 06752 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 1102

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

"..... 195..
Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (259) Reedel, 15. aprillil 1955. a. VIII aastakäik

PARTEI ELU

Pidevalt juhtida ja abistada noori

Komsomoliorganisatsiooni töö edu oleneb suurel määral sellest, kuidas teaduskonna parteibüroo ja kommunistid juhivad komsomolitööd ning abistavad noori nende ees seisvate ülesannete täitmisel ja põhiliste ürituste läbiviimisel, õpetavad ja kontrollivad komsomoliaktiivi tööd. Õigesti on seda mõistetud õigusteaduskonnas, kus komsomolitöö juhtimisega tegeleb pidevalt büroo sekretär sm. Ananjeva. Ulatuslikult rakendatakse siin ka teisi kommuniste komsomolitöö abistamiseks. Nii töötavad kursuste poliitvestlejatena kommunistid Laasik, Salumaa ja Kelder, kes võtavad osa ka kursuse komsomolibüroode koosolekuist ja teistest üritustest. Nimetatud seltsimeeste aktiivsel osavõtul viidi elava arutelu õhkkonnas läbi vestlused teemadel «ÜLKNÜ 36. aastapäev» ja «Iga noor tundku komsomolitööd». Parteibüroo organiseeris õppejõudude ja kursuste komsomoliaktiivi ühise nõupidamise, kus arutati koostöö tihendamise küsimust ja komsomoliorganisatsiooni ülesandeid.

Parteibüroo annab pidevalt kommunistidele ka ühekordseid ülesandeid komsomolitöö alal. Nii on sellekohaseid ülesandeid saanud hiljuti partei liikmekandidaatideks vastuvõetud sm-d Türk, Taliste jt. Ülesannete täitmise üle teostab büroo pidevat kontrolli igapäevase töö käigus. Praegu abistavad kommunistid Salumaa, Blumfeldt ja Türk parteilise ülesande korras komsomolibürood teaduskonna üldkoosoleku ettevalmistamisel, mis toimub 15. aprillil. Komsomolibüroo sekretär Hiob sai kommunistidelt juhtnööre ettekande koostamiseks ideelis-poliitilisest kasvatustööst, noori abistati otsuse projekti koostamisel. Teaduskonna kommunistidel on tihe side ka ELKNÜ TRÜ komiteega. Samuti on parteibüroo läbi viinud rea ühiseid istungeid koos komsomolibürooga.

Sellise talle õigusega kuuluva tähtsuse omistamine komsomolitöö juhtimisele õigusteaduskonna parteialgorganisatsioonis on kandnud hinnatavat vilja. Tõuseb kommunistlike noorte aktiivsus ja initsiatiiv ning kasvab kommunistlike noorte osatähsus õppe- ja kasvatustöös. Pidevalt suurenevad kommunistlike noorte read eesrindlike üliõpilastega. 10 tublimat kommunistlikku noort on aga käesoleval õppeaastal vastu võetud NLKP liikmekandidaatideks.

Hoopis vastupidine on olukord komsomoli parteilise juhtimise osas arstiteaduskonnas. Komsomolitöö juhtimisega tegelevad siin peamiselt büroo sekretär sm. Saar ja büroo liige Metšetin, aeg-ajalt ka veel mõned üksikud kommunistid-õppejõud. Enamik kümnest kommunistist-üliõpilasest aga, kellel on ulatuslikke komsomolitöö kogemusi, nagu sm-d Kolsar, Blumberg, Permand jt. on senini täiesti eemale jäänud komsomolitöö igapäevasest sisulisest abistamisest. Komsomolitöö juhtimine ja suunamine teaduskonnas piirdub senini vaid aegajalt tegelemisega kitsa komsomoliaktiiviga — peamiselt osakondade komsomolibüroode sekretäridega, millest aga on vähe, et kindlustada gruppide ja kursuste organisatsioonide edukat tööd ning anda sellele vajalik poliitiline suund. Lubamatult palju on arstiteaduskonna komsomoliorganisatsiooni parteilises juhtimises veel üldsõnalisust ja formaalsust. Komsomoliorganisatsioonile antud juhtnööride täitmise üle puudub pidev kontroll. Sellest on ka tingitud, et kommunist Konovalovi osa piirdub ainult komsomolikoosolekuil üldsõnalise ja väheabistava jutuga, kuna sm. Komarova ei ole seni veel üldse midagi teinud komsomolitöö abistamiseks.

Arstiteaduskonna parteiorganisatsiooni ükskõiksust komsomolitöö vastu näitab ka see, et kui raviosakonna komsomoliorganisatsioon valmistas ette koosolekut, kus pidi arutamisele tulema selline tähtis küsimus nagu ideelis-poliitiline kasvatustöö osakonnas, siis ei osutanud parteiorganisatsioon selles kommunistlikele noortele mingisugust abi. See oli ka üheks põhjuseks, mispärast nimetatud koosolek täiesti ebaõnnestus.

Arstiteaduskonna parteiorganisatsioonil on tarvis teha tõsised järeldused oma senisest tööst selles tähtsas töölõigus ja otsustavalt parandada komsomolitöö parteilist juhtimist teaduskonnas.

H. Riib

Komsomoli grupiorganisaator

Meil on rida eeskujulikke komsomoligruppe, kes on aktiivselt osa võtnud ühiskondlikust tööst. Nimetagem näiteks vene filoloogide II kursust, õigusteaduskonna I kursust, ajaloo-osakonna I kursust. Kui vaadata lähemalt nende gruppide tegevust, märkame, et gruppide aktiivsus sõltub esmajoones grupiorganisaatori aktiivsusest. Grupiorganisaatorid on suutnud ühendada kommunistlikud noored ja kogu õpperühma ühtseks kollektiiviks. Oma suhtumisega õppetöösse, oma käitumisega õpinguis, ühiselamus, peoõhtul, vestluses seltsimeestega on nad eeskujuks oma rühmale ja kogu kollektiivile.

Muidugi on ka selliseid gruppe, mis ei kujuta endast ühtset kollektiivi. Sel juhul on grupp tegelikult vaid mõnikümmend kommunistlikku noort, kes ei moodusta ühtset tervikut, teotahtelist kollektiivi. Vaatad sellist pilti ja tahes-tahtmatult küsid: Kus on siis grupiorganisaator? Mida ta mõtleb?

Just sellise passiivse töösesuhtumise tulemuseks võime osaliselt pidada ka seda, et arstiteaduskonna teiselt kursuselt on õppeaasta jooksul eksmatrikuleeritud viisteist üliõpilast halva õppeedukuse ja õppedistsipliini rikkumise tõttu, et kuus üliõpilast (Adamson jt.) pole tänase päevani likvideerinud oma võlgnevusi talviselt eksamisessioonilt.

Eespoolöeldust peaks olema selge: olla grupiorganisaator on vastutusrikas ülesanne. Tõelisele, tublile grupiorganisaatorile esitatakse terve rida nõudeid. Kõigepealt: ta peab olema õppetöö eesrindlane. See on juba enesestmõistetav: kuidas saab ta olla teistele eeskujuks, kuidas saab teisi tõmmata kaasa eeskujulikult õppima, kui ta ise ei õpi hästi. Siis läheksid ju lahku ta sõnad ja teod. Aga kommunistliku noore teod peavad olema kooskõlas ta sõnadega. Aktiivsed seminaridel, distsiplineeritud loengutest osavõtjad — niisugused ongi meie parimad grupiorganisaatorid. Selline on V. Rohl õigusteaduskonna V kursuselt, I. Veersalu ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuselt, V. Vares ajaloo-osakonna I kursuselt ja paljud teised.

Aga kas sellest aitab, et olla hea grupiorganisaator? Ei, ei aita. Arstiteaduskonna II kursuse grupporg Hussar õpib hiilgavalt — aina viitele. Aga ometi pole ta hea grupporg. Miks? Sellepärast, et sm. Hussar ei hooli ühiskondlike ülesannete täitmisest, pidades seda tulevasele arstile mittevajalikuks. See on vale arvamus, sest neid igapäevaste ülesannete täitmisest kasvanud organisaatorlikke kogemusi on igale vaja. Tähendab: hea grupporg peab olema enam kui hea õppija. Ta peab olema ka, ja seda esmajoones, ühiskondliku töö aktivist, kes oskaks organiseerida oma kaaslasigi aktiivsele osavõtule õppe- ja ühiskondlikust tööst. Võtame loogika-psühholoogia IV kursuse grupporgi Ilse Veersalu. Kui palju on tal enesel töödi Aga ometi jätkub I. Veersalul tahet ja aega mõelda ka sellele, mida huvitavat suudaks õpperühm ette võtta. Nii sünnivadki kino ja teatri ühiskülastused, huvitavad arutelud, ekskursioonid. Komsomoligrupp aga täienes 2 uue liikmega.

Eelnevaga liitub vahetult nõue, et grupiorganisaator peab olema kursis meie partei poliitikaga, peab esmajoones ise seda mõistma ja ka seltsimeestele selgitama. V. Rohl organiseeris oma kursusel iseseisvalt Ülemaailmse Rahunõukogu büroo läkitusele allkirjade andmise. Selline kiire reageerimine poliitilistele sündmustele on grupiorganisaatori hädavajalik omadus.

Meie paremaid grupiorganisaatoreid ja teisi aktiviste iseloomustab veel seegi, et nad peavad tihedat sidet osakonnabüroode ja komsomolikomiteega ning ei oota ainult ülalt direktiive, vaid pöörduvad ise juhtivate organite poole, kui vajavad abi või nõuannet. Näitena võime esitada arstiteaduskonna I kursuse vene grupid, kes koos osakonnabürooga suutsid edukalt ette valmistada ja läbi viia sõpruse-õhtu.

Meie eesrindlased — grupiorganisaatorid on igaüks erineva töösstiiliga ja erinevate tugevamate ning nõrgemate külgedega. Kuid neile kõigile peab ühine olema kohusetundlik suhtumine oma ülesannetesse ja püüd anda oma parim komsomolitöös. Tänu sellele nad kasvavad ja omandavad uusi kogemusi.

Jätkub TRÜ VIII kunstilise isetegevuse ülevaatus. Pildil: esineb aspirant H. Trass.

H. Roosipuu foto

Kommunistlike noorte elu

Ikka üheskoos

Meie kursusel on nii mõnedki õnnestunud ühisüritused selja taga. Võiks meenutada ühiseid lõbusaid uisutamisõhtuid. Eriti meeldejääv ja senini uudne üritus TRÜ ajaloolaste peres oli suusamatk Elva ja Vapramäele. Kui palju uusi muljeid ja fotosid jäi sellest huvitavast puhkepäevast!

Regulaarselt korraldame kinofilmide ühiskülastusi. Sellel alal on palju ära teinud ametiühingu rühmaorganisaator E. Marandi ja kultuuriorganisaator A. Sumin. Nii oleme sellel kuul kollektiivselt vaatamas käinud nelja filmi.

Õnnestunuks võib pidada ka hiljuti toimunud arutelu kasvatus- ja käitumisküsimustes. Elavat vaidlust tekitasid küsimused sõprusest, tantsust, armastusest jne. Käesoleval nädalal arutame E. Männiku jutustust «Ühe armastuse lugu» ja võib oodata, et ega meie vaidlushimulised noored sellelgi korral passiivseks jää.

Üliõpilaste suhtumist ühisüritustesse näitasid kujukalt kursuseõhtu ja 100%-line osavõtt ajaloo osakonna õhtust ning aktiivne kaasaaitamine nende heaks korda-minekuks. Kõigi nende ühisürituste üheks eesmärgiks on kasvatada ja tihendada meie kursuse kollektiivi, muuta ta elurõõmsaks ja teotahteliseks. Ühisürituste käigus kasvavad ka üliõpilased ise. Kursusel on kujunenud terve rida aktiviste (M. Kütt, L. Tagel, M. Pruun, A. Pallu, jt.).

Palju on meil kavatsusi ja mõtteid uute ürituste korraldamiseks edaspidi. Kui ilmad soojaks muutuvad, on meil kavatsusel paadimatk Emajõel. Selle mõtte propageerijaks on tubli purjesportlane Ülo Vooglaid.

Praegu valmistame ette isetegevuskava, et sõita esinema väljaspool Tartut. Pärast eksameid sõidame ekskursioonile.

V. Vares

Välismaisest kirjandusest TRÜ pearaamatukogus

Üha enam lähenevad teineteisele nõukogude ja kogu maailma progressiivne kirjandus, olles sillaks kõikide maade tööliste ja teadlaste vahel, kajastades ühiskondlikke ja teaduslikke saavutusi, sündmusi ja probleeme.

TRÜ pearaamatukogu täiendab oma fonde vastavalt raamatukogu profiilile nõukogude kirjanduse kõrval ka välismaise kirjandusega. Kandvama osa moodustab siin perioodika kui kõige aktuaalsem kirjanduse liik.

1955. a. saab raamatukogu ligi 50 nimetust välismaa ajakirju ja ajalehti saksa, inglise, prantsuse, rootsi ja soome keeles. Paljud neist ajakirjadest saabuvad raamatukogule juba aastakümnete vältel, näit. «Lancet» alates 1834., «Wiener medizinische Wochenschrift» 1865., «Justus Liebigs Annalen der Chemie» 1832., «Annals and Magazine of Nature» 1838. aastast jt. Esmakordselt on tellitud ajakirjad «Var Tid», «Electronics», «Nucleonics» ja ajaleht «Ny Dag».

Tellimisel on välditud dubleerimast ENSV Teaduste Akadeemia Keskraamatukogule ja Teaduslikule Meditsiinilisele Raamatukogule saabuvaid ajakirju, kuna need on kättesaadavad raamatukogudevahelise abonemendi teel või nende raamatukogude isiklikul külastamisel.

Praegu täiendatakse ajakirjade tellimist Teadusliku Informatsiooni Instituudi kaudu. Mitmed õppejõud on kasutanud tellimisvõimalust samalt instituudilt ajakirjadele, nagu «Physical Review», «Nature», «Surgery», «Gynecologer and Obsteries Analytical Chemistry» — üldse kokku 24-le nimetusele.

Peale tellitud välismaise kirjanduse saabub pearaamatukogule publikatsioone vahetusena umbes 200-lt teaduslikult asutuselt. Eriti tihe side on kujunenud Rumeenia ja Ungari Teaduste Akadeemiatega. Nii sai raamatukogu 1954. a. jooksul Academia Republicii Populare Romane ja Academiae Scientiarum Hungaricae väljaandeid 75 trükiüksust, mis on ilmunud osaliselt saksa ja inglise keeles või omavad venekeelset resümeed. Järjekindlalt saadavad oma publikatsioone ka Saksa Demokraatliku Vabariigi Berliini, Jena, Rostocki ja Halle ülikoolid. Ühendus on veel Hiina, Tšehhoslovakkia, Poola, Rumeenia, Soome, Rootsi ja paljude teiste riikide teaduste akadeemiate ja ülikoolidega. Saabuvatel postipakkidel esinevad sellised maailma kaugete kohtade nimed, nagu Caracas, Okayama, Reykjavik, Rio de Janeiro jt.

Pearaamatukogu on mõningaile välismaa teaduslikele asutustele saatnud vastu 1954. a. ilmunud TRÜ väljaandeid. Loodetavasti suudame lähemas tulevikus vastavalt TRÜ publikatsioonide tihedamale ilmumisele omapoolse võlgnevuse likvideerida.

Lugejad pole seni veel saanud maksimaalselt kasutada kõiki võimalusi uuema välismaise kirjandusega tutvunemiseks, kuna kataloogid ei anna põhjalikku ülevaadet olemasolevast fondist. Võiks mainida, et lõpetatud on pearaamatukogusse koondatud endine kliinikutele ja kateedritele kuulunud välismaise perioodika alfabeetlilise kataloogi koostamine.

Bibliograafiliste andmete saamiseks on rohkesti kasutatud peamiselt teatmeteoseid, nagu «Новая иностранная книга» ja «Сводный бюллетень новых иностранных книг». Vähem tuntakse aga bibliograafilisi teatmeteoseid üksikute distsipliinide kohta, raamatukogude trükitud nimistuid ja ajakirjade indekseid. Parimaks informatsiooniallikaiks on sellised refereerivad ajakirjad, nagu «Реферативный журнал», «Chemical Abstract» jt.

Jääb loota, et kõik TRÜ õppejõud ja üliõpilased tutvuksid pearaamatukogus leiduva oma erialale vastava välismaa literatuuriga.

M. Porovardja

Kõik staadioni ehitustöödele!

KÄED KÜLGE!

Meie ülikooli staadioni nimetatakse noorte staadioniks. Enamik üliõpilasi mäletab seal toimunud esimesi spordivõistlusi ja teab, et staadionil on tarvis veel väga palju tööd ära teha. Käesoleva aasta kevadel on vajalik 20—30 tuhat töötundi põhiliste ehituste lõpuleviimiseks.

Seoses sellega, et praegu avanevad staadionil võimalused massiliste ehitustööde jätkamiseks, arutas ÜLKNÜ TRÜ komitee küsimust ühiskondliku töö korras abi osutamisest staadoni ehitustöödele. Ülesanne seisab selles, et ülikooli kommunistlikud noored ja noored näitaksid eeskuju töös kogu vabariigi noorsoole ning lõpetaksid ehitustööd staadionil ülikooli kevadiseks spordipäevaks. ELKNÜ TRÜ komitee pöördub kõigi kursuste õpperühmade ja komsomoligruppide poole ettepanekuga võtta endale kohustus töötada kollektiivselt staadioni ehitustöödel vähemalt 10 töötundi iga üliõpilase kohta.

ELKNÜ TRÜ komitee soovitab kursuste, õpperühmade ja komsomoligruppide ühistel koosolekutel läbi arutada staadioni taastamistöödest osavõtu küsimus, määrata vastutav organisaator, selgitada välja kursusele või õpperühmale sobiv aeg ehitustöödest osavõtuks.

Kõigil vastavatel organisaatoritel pöörduda ELKNÜ TRÜ komiteesse 18. kuni 23. aprillini ja võtta välja kursuse või õpperühma arvestuskaart ehitustöödest osavõtu kohta. ELKNÜ TRÜ komitee ettepanekul arvestatakse kokkuvõtete tegemisel teaduskondadevahelisest spartakiaadist ka osavõttu staadioni ehitustöödest.

Käed külge!

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

ULATUSLIKUD VÄLJAEHITUSTÖÖD

Möödunud aastal alustatud TRÜ staadioni väljaehitustööd jätkuvad täie pingega käesoleval aastal. Talve jooksul on veetud välja 20 000 m³ liiva ja mulda ning praegu on jõutud niikaugele, et on juba võimalik 400 m ringrada osaliselt välja ehitada. Täielikult normaalse ringraja väljaehitamiseks on tarvis veel umbes 2000 m³ mulda ära vedada.

Seoses muldkeha äravedamisega on muutunud tööde maht hulga suuremaks. Täielikult ehitatakse tänavu välja uus 100 m jooksurada ja alumine kurv ning väljaku alumine sektor, kuhu tulevad kaugus-, kõrgus- ja teivashüppepaigad, kuulitõukesektor, ketta- ja vasaraheiteringid ning odaviskepaik. Enne radade ehitamist tuleb staadion välja loodida, tasandada, täita osaliselt musta mullaga ning jooksuradade alla ehitada drenaaž.

Kuna staadioni kasutatakse kogu ehitamise ajal õppetööks, siis tehakse Tallinna tänava nõlvakule ajutised istepingid ja organiseeritakse pesemisvõimalused. Ehitamisele tuleb ka 150 m pikkune saepuru-treening-jooksurada. Praegu käib staadionil pidev mulla ja liiva väljavedu ning ehitamiseks vajaliku materjali kohalevedu.

R. Lulla

150 AASTAT H. ABOVJANI SÜNNIST

Hatšatur Abovjani Tartu perioodist

Tartu ülikooli ajalugu on tihedalt seotud eestlaste, venelaste, lätlaste, leedulaste ja teiste rahvaste ajalooga, kes asuvad Läänemeremail, sest paljud nende rahvaste pojad ja tütred on saanud kõrgema hariduse selles ülikoolis. Tartus on õppinud ka soomlasi, poolakaid ja valgevenelasi ning grusiinlasi, armeenlasi ja teiste Kaukaasia rahvaste noori, kes hiljemini on saanud kas teaduse, kirjanduse, poliitika või muul alal juhtivateks inimesteks oma rahva kultuuri- ja majanduselus.

Eriti lähedalt on Tartu ülikooliga seotud armeenia kultuuriajalugu möödunud sajandi esimesel poolel, sest siis õppis siin armeenia suur valgustaja-demokraat Hatšatur Abovjan.

Hatšatur Abovjan on sündinud 1805. aastal. Kui Tartu ülikooli esimese rektori G. Parroti poeg professor J. Fr. Parrot käis 1829. aastal Ararati mäel, et seal teostada füüsika- ja geograafia-alaseid uurimusi, tutvus ta noore Abovjaniga. Veendunud 24-aastase diakoni andekuses ning tõsises tahtes edasi õppida, kutsus Parrot ta Tartu ning võimaldas talle siin ülikoolis õppimise ning vajaliku toetuse saamise.

Tartus elas Hatšatur Abovjan üsna mitu aastat, s. o. 1830—1836. a. Siin abiellus ta ühtlasi tartlannaga. Pärast väga mitmekülgsete loodusteaduslike ja filoloogiliste stuudiumide lõpetamist siirdus Abovjan tagasi kodumaale, kus ta oli pedagoogiks õige mitmes armeenia koolis. Pedagoogina on Abovjan levitanud ilmalikku haridust vastukaaluks tollal Armeenias üldiselt levinud kiriklikule kooliõpetusele. Ta on kirjutanud mitmesuguseid õpikuid, lugemikke, lasteraamatuid jne. Surematuks on Hatšatur Abovjan muutunud aga kirjanikuna ja armeenia kirjakeele reformaatorina. Ta on kirjutanud luuletusi, jutustusi ja romaane. Tema tähtsaim teos on «Armeenia haavad», milles kirjeldatakse armeenlaste rasket saatust türklaste ja pärslaste ikke all. Vana traditsiooniline armeenia kirjakeel ehk grabar oli aja jooksul jäänud kaugele maha elavast kõnekeelest. Abovjan võttis oma töödes tarvitusele kaasaegse rahvakeele ehk ašharabari, saades seega kaasaegse armeenia kirjakeele loojaks.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on säilinud mitmeid tähelepandavaid mälestisi Hatšatur Abovjanist. Ülikooli raamatukogus säilitatakse vana XIII sajandi armeeniakeelset pärgamentkäsikirja, 1283. aastal kirjutatud laulikut, mille Abovjan on 1831.

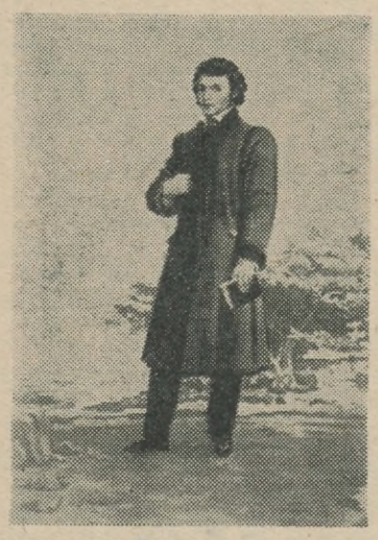

aastal raamatukogule kinkinud. Selle väärtusliku käsikirja sisekaanel on Abovjani enese käega kirjutatud pühendus. Raamatukogus on alles ka laenutamissedelid teoste kohta, mida Abovjan on lugenud. Nende sedelite varal võib saada mõninga pildi sellest, milline oli kirjaniku lugemus ning huvialad. Abovjani Tartu perioodist on siiski väga vähe teada, sest ta polnud ametlikult immatrikuleerunud üliõpilaseks, kellelt oleks säilinud rohkem mitmesuguseid dokumentaalseid ürikuid. Abovjani kaasaegsete Tartu ülikooli õpetajate ja kasvandike mälestiste üksikasjalik läbivaatamine võiks aga tuua esile üht-teist senitundmatut selle armeenia kirjaniku Tartu-aastailt. Nõnda näiteks on F. J. Wiedemanni mälestistes, mida säilitatakse ENSV Teaduste Akadeemia Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Kirjandusmuuseumis, huvitav märge Abovjani esimese Tartu-aasta kohta.

F. J. Wiedemann mainib oma mälestistes vägagi paljusid ülikooliaegseid ja hilisemaid Tartu tuttavaid, kuid peatub neil kõigil õige lühidalt peale oma sugulaste ja otseste korterikaaslaste. Pikemalt on Wiedemann kirjeldanud suhteid nende isikutega, kellega ta on kokku puutunud keele, kirjanduse, muusika ja kunsti alal. Selliste isikute hulgas mainib Wiedemann ka Hatšatur Abovjani.

Wiedemann lahkus Tartust 1830. aasta sügisel, et minna Miitavi gümnaasiumi õpetajaks. Sama aasta esimesel poolel tegeles ta Tartus väga mitmel alal: õpetas ülikoolis araabia keelt ning pidas loenguid keelte võrdlemisest, andis eratunde, oli õpetajaks ühes erakoolis ja katsetas advokatuuri alal. Tollal oli Abovjan Tartu tulnud. Wiedemann hakkas talle õpetama saksa keelt ning õppis ise vastutasuks klassikalist armeenia kirjakeelt grabarit. Abovjani juhatusel luges Wiedemann ka armeeniakeelseid teoseid. Tähelepandavad on Wiedemanni märkmed Abovjani kirjandusliku harrastuste kohta. Neist nähtub, et juba siis oli Abovjan kirjutanud originaalseid luuletusi ning teinud tõlkeid saksa keelest. Nimelt oli Abovjan Wiedemannile kinkinud oma luuletuse «Masis» ja Goethe «Erlkönig'i» ja Schilleri «Ritter Toggenburg'i» tõlked. Wiedemann mainib, et need Abovjani luuleteosed olid tal veel alles Peterburis akadeemikuks olles. Wiedemanni järelejäänud pabereid on Tallinnas ENSV Teaduste Akadeemia Ajaloomuuseumi dokumentide fondis, Fr. R. Kreutzwaldi nimelises Kirjandusmuuseumis, Tartu Riikliku Ülikooli raamatukogus ja NSVL Teaduste Akadeemia Leningradi arhiivis. Kuid üheski mainitud kohas pole neid Abovjani käsikirju, mida Wiedemann mainib. Üldse on palju Wiedemanni käsikirju ja muid pabereid kas kaduma läinud või asuvad seni tundmata kohas. Usutavasti on kaduma läinud ka Abovjani ülal mainitud luuletused.

Prof. P. Ariste

Muljeid Kaunasest

Ajavahemikus 28. märtsist kuni 3. aprillini avanes mul võimalus viibida külalisena leedu üliõpilaste seas. Võtsin osa Kaunase Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ järjekordsest teaduslikust sessioonist ja esinesin ettekandega farmaatsia alasektsiooni istungil.

Juba minu Kaunases viibimise esimestest momentidest alates ümbritses mind leedu sõprade südamlik hoolitsus ja tähelepanu. Kõikjal vaadati minule kui vennale, mitte kui võõrale.

Viibides Kaunases võtsin ma osa mitmest konverentsi raames toimuvast istungist. Erilist huvi pakkusid mulle kui farmatseudile muidugi istungid farmaatsia sektsioonis. Kuuldud ettekannete põhjal võib öelda, et Kaunase Meditsiinilise Instituudi üliõpilased on täie tõsidusega asunud mitmesuguste teaduslike probleemide lahendamisele. Mõned ettekanded omavad isegi väga suurt teaduslikku ja praktilist tähtsust, nagu näiteks «*Crataegus oxycantha* ja *C. monogyna preparaatide* füsioloogiline toime» ja «Mõnede heterotsükliliste hapete hüdraziinide ja nende derivaatide süntees». Viimane töö kanti külalisettekandena ette ka meie istungil sm-te Bytautase ja Grinevičiuse poolt. Peale nende vääris tõsist hindamist ka töö «Ftivasiidikvantitatiivne määramine», mille esitas külalisena Lvovi üliõpilane Rjabov. Kahjuks oli ülejäänud tööde enamik puht-referatiivse iseloomuga. Positiivne nähtus oli aga see, et seal ka I ja II kursuse üliõpilased võtavad aktiivselt osa ringide tööst. Istungitest vabal ajal külastasin koos teiste külalistega botaanikaaeda, mis paistis silma oma liigirikkuse poolest. Organiseeriti ekskursioone kliinikuisse, muuseumidesse jne. Kõikjal pakkusid oma lahket abi nii Kaunase üliõpilased kui ka õppejõud, andes seletusi kõige kohta, mis äratas huvi.

Kahju oli lahkuda sellest seltsimehelikust ja sõbralikust õhkkonnast, mis mind ümbritses Kaunases. Aga midagi polnud parata: igaühel on oma tööd ja oma kohustused.

Lahkusin Kaunasest parimate muljetega ja mu kõrvus helisevad veel praegugi leedu sõprade lahkumissõnad: «Südamlik tervitus eesti üliõpilastele!»

U. Margna

Kehakultuur ja sport

UJUJAD VALMISTUVAD VÕISTLUSTEKS

Iga päev võib Emajõe sauna sisebasseinis näha TRÜ üliõpilasujujaid pingsas treeningus. Need on meie ülikooli ujumisvõistkonna liikmed, kes valmistuvad kogenud treenerite E. Mõtliku, R. Nõvandi ja S. Kureniidu juhtimisel ette aprillikuus toimuvaks teaduskondadevaheliseks spartakiaadiks ujumises ja ENSV kõrgemate õppeasutuste — TRÜ, EPA ja TPI traditsiooniliseks matškohtumiseks, mis käesoleval aastal toimub Tallinnas. TRÜ üliõpilastel-ujujatel on kohustuseks kaitsta eelmisel aastal saavutatud tugevaima õppeasutuse nimetust ujumises.

Treeningud toimuvad kolmes grupis, igal grupil neli korda nädalas sisebasseinis, millele lisaks tehakse veel suusamatku maastikul.

Enne matškohtumist on ette nähtud TRÜ koondvõistkonna mitmevõistlus ujumises, mis koosneb 100 m vabalt-, 100 m selili-, 100 m liblik- ja 200 m brassiujumisest. Nimetatud võistluste ülesandeks on välja selgitada TRÜ 12 paremat ujujat, kes kaitsevad TRÜ spordiau.

Võistkonna liikmetest on saavutanud häid tagajärgi naiste vabaujumises M. Koorits (1.19,8) ja M. Pehk (1.22,3), 200 m brassiujumises M. Luud (3.26,3) ja seliliujumises T. Tennen (1.24,2). Meestest on paremini esinenud 100 m vabaujumises J. Sirge (1.09,2), E. Tamm (1.10,8), O. Avaste (1.11,0), V. Lazarev (1.13,6), 100 m seliliujumises A. Oja (1.23,8), J. Noormägi (1.25,0) ja F. Jüssi (1.26,1).

Treeningu käigus esineb ka rida puudusi. Sisebasseini määrustele mittevastavate mõõtmete tõttu ei võimalda bassein küllaldast ettevalmistust, samuti ei rahulda tundide arv koondvõistkonna vajadusi. Ka ei võta mõned üliõpilased treeningutest korralikult osa. Näiteks üliõpilane Martti Soosaar (ajaloo-keelet. II kursus), kes on üheks vabariigi parimaks ujujaks, pole viimase kuu jooksul üldse treeeningutest osa võtnud.

Ei saa rahulduda ka veepallialase ettevalmistusega, kuna piiratud tundide arv ei võimalda läbi viia spetsiaalseid treeninguid veepallimängijaile, rääkimata veel ujumise algõpetuse teostamisest.

S. Kureniit,
TRÜ ujumisspordi kateedri vanem-õpetaja

Lõppes IX üliõpilaste teaduslik konverents

Möödunud nädala jooksul esitas 190 meie üliõpilast kollektiivile läbiarutamiseks ning hinnangu andmiseks 130 teaduslikku tööd. Nendele lisandus veel 36 tööd külalistelt — Moskva, Leningradi, Tbilisi, Harkovi, Kaunase, Vilniuse, Riia, Odessa, Tallinna jt. linnade ülikoolide ja instituutide üliõpilastelt. Esmakordselt võtsid meie üliõpilaste teaduslikust konverentsist osa ka teiste kõrgemate õppeasutuste õppejõud ja aspirandid. Samal ajal viibisid ka meie üliõpilased teiste vennasvabariikide ülikoolide üliõpilaste teaduslikel konverentsidel. Seega kujunes konverentsiperiood ka kogemuste vahetamise ja sõprussidemete loomise ning tugevdamise perioodiks.

Mis puutub konverentsil esitatud tööde sisulisse külge, siis selles osas võime märkida tunduvat edasiminekut. Paigal tammume aga konverentsi istungitest osavõtu suhtes. Tänavu, samuti nagu möödunud aastalgi, külastas konverentsi istungeid umbes 3300 inimest. Kui arvestada asjaolu, et paljud üliõpilased võtsid osa mitmest istungist, selgub, et üsnagi suur osa meie üliõpilastest ei võtnud osa ühestki oma teadusala sektsiooni istungist. Väikeseks kujunes oavõtt just arstiteaduskonnas, kus 10 istungist võttis osa ainult 737 inimest (neist 95 külalist). Sellise suure teaduskonna kohta, nagu seda on arstiteaduskond, on see arv liiga väike.

Tunduvat edasiminekut üliõpilaste teadusliku töö arengus näitas konverentsi käik ajaloo-keeleteaduskonnas ja kehakultuuriosakonnas. Peale teaduslike tööde kvaliteedi paranemise nendes sektsioonides suurenes tunduvalt ka osavõtt konverentsi istungeist (ajaloo-keeleteaduskonnas võttis konverentsi tööst osa 734 inimest), elavnes diskussioon.

Parimate töödena ajaloo osakonnas tõsteti esile H. Piirimäe ettekannet «Feodaal-absolutistlik Rootsi 17. sajandil ja tema välispoliitika 1650-ndail aastail». Nii oma kollektiivi kui ka külaliste suure tähelepanu osaliseks sai loogika-psühholoogia osakonna IV kursuse üliõpilase L. Kose töö «Ruumiliste ja tasapinnaliste kehade kauge tajumise küsimusi». Teaduskonnas esitatavaist töödest kõrgeima hinnangu said veel üliõpilaste Sarve, Lehari, Altini, Astahhova jt. tööd.

Kehakultuuri osakonna parimate töödena võiks märkida kollektiivset tööd «Stardieelsest seisundist korvpallis» ning üliõpilaste E. Simpsoni, A. Viru jt. töid. Märkida tuleb veel kehakultuuri osakonna konverentsitööde väga korrektset vormistamist ning head propagandat konverentsiks.

Elujõulise ringina näitas end konverentsil ka möödunud aastal loodud poliitilise ökonoomia ring, kus esitati 4 konverentsitööd. Parima tööna siit võiks mainida Õ. Vasari tööd teemal «J. Köleri osa eesti majandusliku mõtte arengus».

Midagi halba ei saa öelda ka teistes sektsioonides esitatud tööde kohta. Kõik nad on väga tihedalt seotud meie praktilise elu aktuaalsete küsimustega. Märkigem siin vaid üliõpilaste Ajasta, Valdese, Grossi, Valgma, Tünderi jt. töid arstiteaduskonnas; Selja, Hiobi, Vetneri jt. omi õigusteaduskonnas jne. Füüsika sektsioonis esitatud töödest tõsteti parimatena esile üliõpilaste Nõmme ja Lembra konverentsitöid. Sm. Nõmm oma tööga «Pooljuhtide ja kristallfosfooride fotojuhtivuse mõõtmine kondensaatormeetodil» on välja arendanud uue meetodi sisemise fotoefekti uurimiseks ja peetakse soovitavaks tema töö avaldamist üleliidulises erialases väljaandes. Sama sektsiooni töödest võiks veel esile tõsta üliõpilaste Tamme, Kristoffeli, Koppeli, Palgi, Rubeli jt. töid.

Suurt rahvamajanduslikku tähtsust omavad ka bioloogia-geograafia sektsioonis esitatud tööd. Üliõpilaste Kurvitsa, Kuuse, Alasi jt. tööd valgustavad meie põllumajanduse edasiarendamise seisukohalt olulisi probleeme ja paljud neist rakendatakse juba lähemal ajal ka praktikas.

Oma üliõpilaste ettekannetele lisandusid veel külaliste väärtuslikud ettekanded.

Kui tööde sisulise küljega võib jääda rahule, siis ei saa kuidagi rahule jääda tööde vormistamisega ning tihtipeale ka ettekande viisiga. Just halva ettekandmise tõttu kaotasid mitmed tööd palju oma väärtusest (E. Kelle, A. Siimre, A. Vernik jt.). Vähe tähelepanu pööras ÜTÜ Nõukogu ka diskussiooni organiseerimise küsimusele. Samuti nagu varasematel aastatel ei suutnud ringid ka tänavu välja panna kõiki konverentsil esitatavaid töid, kuigi tähtajaks oli määratud juba 15. märts.

Võime loota, et vältides käesoleval aastal tehtud vigu ja arvestades saadud kogemusi, järgnevatel aastatel üliõpilaste teaduslik töö hoogustub veelgi ja järgmine konverents viiakse läbi paremini kui möödunud IX konverents.

V. Krinal

Eesti NSV kõrgemate koolide meistrivõistlused

Hiljuti viidi TRÜ Kääriku spordibaasis läbi ENSV kõrgemate koolide meistrivõistlused suusatamises.

Võistluste tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisteks.

Meeste 15 km: 1. R. Laante — — 56.30 (TRÜ), 2. M. Maala — 57.48 (EPA), 3. A. Kesa — 60.17 (TRÜ).

Naiste 8 km: 1. S. Kliss — 39.37 (TRÜ), 2. E. Mandel — 40.33 (TRÜ) 3. E. Ots — 41.03.

Kahevõistlus (15 km + hüpped) tõi TRÜ-le kolmikvõidu. Esikohale tuli U. Kajak 464,9 punktiga, teiseks jäi H. Miggur 417,6 punktiga ja kolmandaks A. Kesa — 404,7 punktiga.

Suusahüpped võitis U Kajak (hüpped 32,0 m ja 32,0 m). Kajak püstitas ka uue määrekordi — 34 m. Teiseks tuli O. Selg (TPI) ja kolmandaks H. Miggur (TRÜ).

Meeste slalomis olid tagajärjed järgmised: A. Tae — 59,2 (TPI), 2. T. Karu — 1:04,0 (TRÜ), 3. U. Kihulane — 1:08,3 (EPA).

Naiste slalomis: 1. T. Nõva — 51,8 (Riiklik Kunstiinstituut), V, Tiivas — 1:00.5 (EPA), L. Keel 1:21,1 (Tallinna Ped. Inst.).

Naiste 3×5 km teatesõidu võitis TRÜ ajaga 1:11.0,2 (Mandel, Käbin, Kliss). Teise koha saavutas EPA ajaga 1.12,50 ja kolmandaks jäi TPI — 1.14.15.

Meeste 4×10 km teatesõidu võitis TRÜ ajaga 2:43.55 (Kesa, Miggur, Kajak, Laante). Teiseks tuli EPA — 2:46.58, kolmandaks TRÜ II — 2:49.23.

Võistluste üldvõitjaks tuli TRÜ 12,5 miinuspunktiga. EPA-l oli 23, TPI-l 27,5 ja Tallinna Pedagoogilisel Instituudil 42,0 miinuspunkti.

H. Lehiste

L. Roots TRÜ maletšempioniks

Ligi 2 kuud kestnud võistlused TRÜ maletšempioni nimele on lõppenud. Pingelise võistluse võitis matemaatika-loodusteaduskonna õppejõud L. Roots, kes saavutas 11,5 punkti 14 võimalikust. Ta võitis 10 partiid, viigistas 3 ja kaotas ainult ühe partii. Poole punktiga jäi võitjast maha N. Kristoffel. Mõlemad võistlejad ületasid teisi nii teoreetiliste teadmiste kui ka kogemuste poolest, mistõttu nende edu on täiesti teenitud.

Üllatavalt head mängu näitas O. Milve, kes 10 punktiga saavutas kolmanda koha. Ühtlasi täitis Milve I järgu täitmiseks vajaliku normi. Järgnesid A. Helbe 7,5 punktiga, T. Päss ja I. Plantovski 7 punktiga. Ülejäänud võistlejatel on punkte vähem.

Turniiri lõpul toimunud osavõtjatevahelise välkturniiri võitis 14 punktiga 18 võimalikust N. Kristoffel. L. Roots ja A. Zeps said 13,5 punkti ja T. Päss 12 punkti.

Lähemal ajal viiakse läbi TRÜ esivõistlused välkmales, mille poolfinaalidest osavõtt on võimaldatud kõigile malehuvilistele.

A. Kennik

TEADAANNE

ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring korraldab kolmapäeval, 20. aprillil koosoleku, kus ettekandega «Mälestusi eesti kultuuriloost» esineb akadeemik prof. Joh. V. Veski. Koosolek toimub peahoone auditooriumis nr. 3 algusega kell 19.00. Osavõtt võimaldatud kõigile.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Комсомольский групповой организатор.
Все на постройку стадиона!
Х. Рийб — Беспрерывно руководить и помогать молодёжи.
П. Аристе — О Тартуском периоде Ханатура Абовяна.
В. Кринал — Закончилась IX научная конференция студентов.
Информация.

Toimetaja R. AULING

MB 06783 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 1169

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatukogu
195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (260) Reedel, 22. aprillil 1955. a. VIII aastakäik

KÕIK, MIS PROLETARIAADIS ON TÕESTI SUURT JA KANGELASLIKKU — KARTMATU MÕISTUS, RAUDNE, MURDUMATU, VISA, KÕIKEÜLETAV TAHE, PÜHA VIHA NING SURMAVAEN ORJUSE JA RÕHUMISE VASTU, REVOLUTSIOONILINE KIRG, MIS NIHUTAB PAIGAST MÄGESID, PIIRITU USK RAHVAHULKADE LOOMINGUJÕUSSE, HIIGELSUUR ORGANISAATORGEENIUS — KÕIK SEE LEIDIS SUUREPÄRASE KEHASTUSE LENINIS, KELLE NIMI ON SAANUD UUE MAAILMA SÜMBOLIKS LÄÄNEST IDANI JA LÕUNAST PÕHJANI.

VK(b)P KESKKOMITEE PLEENUMI LÄKITUSEST (1924)

Leninismi lipu all

85 aastat tagasi andis Venemaa inimkonnale suurima geeniuse, NLKP ja Nõukogude sotsialistliku riigi rajaja, ühtlasi aga ka kogu maailma töötavate hulkade juhi ja õpetaja — Vladimir Iljitš Lenini. Lenini sünnipäeva 22. aprilli tähistatakse kogu maailmas üldrahvaliku pidupäevana.

V. I. Lenini asumine revolutsioonilise võitluse ajaloolisele areenile toimus siis, kui kapitalism jõudis oma viimasesse, imperialistlikku staadiumi ja sügavad sotsiaalsed vapustused imperialismi äärmuseni teravnenud vastuolude tingimustes muutusid paratamatuks. Arendades loovalt edasi Marxi ja Engelsi õpetust uutes ajaloolistes tingimustes, andis Lenin töölisklassile võimsa teoreetilise relva võitluseks kapitalismi kukutamise ja uue, sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest.

Teoreetiliste seisukohtade edasiarendamise ja uue ühiskonna ehitamise nimel lõi V. I. Lenin uut tüüpi partei ning töötas ühtlasi välja selle partei ideoloogilised, organisatsioonilised, taktikalised ja teoreetilised alused. Ajaloosündmuste käik näitas ilmekalt, et ainult Lenini loodud kommunistlik partei oli ainsaks tõeliselt revolutsiooniliseks jõuks Venemaal, jõuks, kes oma tegevusega masside juhtimisel kandis kogu maailma revolutsioonilise liikumise raskuspunkti Venemaale, ning kes juhtis Venemaa töölisklassi Oktoobrirevolutsiooni päevil võidule. Lenini loodud kommunistlik partei muutus kogu rahvusvahelise töölisliikumise löögibrigaadiks, mille kõrvale on tänapäeval kerkinud uued löögibrigaadid rahvademokraatiamaades kommunistlike ja töölisparteide näol.

Lenini ajalooline teene seisab eeskätt selles, et ta, analüüsides imperialismi ja toetudes kapitalismi majandusliku ja poliitilise ebaühtlase arengu seadusele imperialismi ajajärgul, formuleeris ja põhjendas geniaalse järelduse imperialismi ülemaailmse rinde ahela läbimurdmise võimalikkusest selle ahela kõige nõrgemas lülis, järelduse sotsialismi võidu võimalikkusest esialgu mõnel või isegi ühel maal eraldi. See avas üksikute maade proletariaadi ees võitlusperspektiivi, päästis valla nende initsiatiivi ning tugevdas proletaarlaste usku sotsialistliku revolutsiooni võidusse. Andes ühtlasi juhtnöörid proletariaadi hegemooniast kodanlik-demokraatlikus revolutsioonis ja kodanlik-demokraatliku revolutsiooni ülekasvamisest sotsialistlikuks revolutsiooniks, lõigi V. I. Lenin uue sotsialistliku revolutsiooni täiusliku teooria, mille kujukaks kinnituseks oli Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon.

Sotsialistliku revolutsiooni leninliku teooria võidukäik tähendab ühtlasi ka Lenini poolt välja töötatud partei poliitika ja programmi võitu rahvusküsimuses, sest Lenin sidus rahvusküsimuse praktilise lahenduse demokraatliku ja sotsialistliku revolutsiooni võiduga. Seejuures näitas ta teaduslikult, et rahvusküsimus on osa proletariaadi diktatuuri eest peetava võitluse üldküsimustest, et rahvusküsimus on tihedas seoses partei revolutsioonilise võitluse teooria ja taktikaga.

Lenini surematutes teostes on antud printsipiaalsed juhendid sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise ja kommunismile edasiliikumise teede kohta. Venemaa eesrindlikuks sotsialistlikuks riigiks muutmise programm nägi ette meie maa sotsialistliku industrialiseerimise, rasketööstuse igakülgse arenemise, kogu rahvamajanduse elektrifitseerimise, põllumajanduse sotsialistlikel alustel ümberkorraldamise ja kultuurirevolutsiooni teostamise. Eeskätt aga pidas Lenin sotsialismi ehitamist võimalikuks ainult kaasaegse masinalise suurtööstuse alusel, milles otsustavat osa etendab rasketööstus.

V. I. Lenin on pidevalt juhtinud tähelepanu sellele, et uuele ühiskonnale ülemineku tähtsamaks tingimuseks on kõrgem tööviljakus. Kõrgema tööviljakuse tekkimise aluseks on inimese vabastamine ekspluateerimisest, tema teadlikkuse kasv, kogemuste kasv ja isikliku huvitatuse printsiibi täielik ellurakendamine. Selle alusel on viimase 25 aasta jooksul meie maa tööviljakus tööstuses kasvanud umbes 6 korda, kolhoosides ja sovhoosides kolm korda.

Sellega on seotud ka meie töötajate heaolu järjekindel tõus. Aastaaastalt suurenevad meie riigieelarves sotsiaalkindlustusele, haridusele ja tervishoiule kulutatavad summad, mille konkreetseks näitajaks on koolide arvu ja samuti õpilaste arvu pidev kasv, voodikohtade arvu kasv haiglates jne. Kui võtta ainuüksi selline kitsas ala, nagu seda on riiklikud stipendiumid, siis riiklike stipendiumide summa Eesti NSV-s kasvas 1953. aastaks 1945. aastaga võrreldes 2,9 kordseks ja moodustas 1945.—1953. aasta jooksul rohkem kui 300 miljonit rubla. Meie rahva kultuuri- ja samuti ka elutaseme kindla tõusu tunnusena tuleb märkida ka kas või sedagi fakti, et meie maal õpib praegu iga kolmas kuni neljas inimene.

On üsna loomulik, et nõukogude riigi edusammud ei jäta mõju avaldamata kapitalistlikule maailmale. Mida on siis kapitalistlikul maailmal kõrvale seada NSV Liidu ja rahvademokraatia maade edusammudele? Nii näiteks langes Ameerika Ühendriikide tööstus-toodangu maht võrreldes eelmise aastaga 7% võrra. Üksikutes tootmisharudes väheneb see veelgi enam.

Töötavate masside rahulolematusest kõnelevad arvukad streigid ja teised väljaastumised. Suured streigid toimusid möödunud aastal Ameerika Ühendriikides, Itaalias, Inglismaal, Jaapanis ja mujal. Sellega on seletatav imperialistlike avantüristide vihalaine, siit on pärit «jõupoliitika», siit on pärit aatomi- ja vesinikupommide käikulaskmise hullumeelsed ideed, sest iga uus võit sotsialismi leeris tähendab lööki imperialistide reaktsioonilisele leerile. Seepärast siis ka kapitalistlike riikide imperialistidest maailmavallutajad püüavad igati kujutada sotsialismileeri ähvardava hädaohuna.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus on alati juhindunud suure Lenini seisukohtadest meie maa ja kapitalistlike maade pikaajalise rahuliku kooseksisteerimise võimalikkusest. Nõukogude valitsuse väsimatu võitlus rahu eest leiab toetust kogu progressiivselt inimkonnalt. Praegu kõigis maades arenev võimas organiseeritud liikumine rahu eest kinnitab eriti kujukalt Lenini sõnu selle koht, et «meie rahupoliitika kiidab heaks maakera elanikkonna määratusuur enamus».

Nõukogude Liit ja sotsialistliku leeri maad ei ole loonud ega loo mingeid sõjalisi blokke, mis oleksid suunatud teiste riikide vastu. Nad on sunnitud ühendama oma jõud, et kindlustada oma julgeolek.

Igasugune avantüür uue maailmasõja vallapäästmisega lõpeb paratamatult halvasti agressorile, sest meie päevil on juba sajad miljonid inimesed jõudnud niisugusele teadlikkuse tasemele, et nad samuti nagu nõukogude inimesedki, olles tähelikult veendunud, et nende üritus on õige, võitlevad kuni lõpuni niisuguse kuritegeliku agressiooni vastu.

Nõukogude Liidu välispoliitika on rajatud erinevate ühiskondlike süsteemide kooseksisteerimise leninlikele printsiipidele. Me kaitseme neid printsiipe, soovides, et rahvad elaksid rahus.

Kogu oma elu andis V. I. Lenin tööliste ja talurahva vabastamise üritusele, sotsialismi ülesehitamise üritusele. Kogu Lenini tegevus sulab ühte tema poolt loodud suure ja kangelasliku kommunistliku partei tegevusega. Lenini juhtimise all lahingutes karastatud Kommunistlik Partei on ka praegu kommunismi ehitava nõukogude rahva juhtivaks ja suunavaks jõuks. Partei õpetab partei ja riiklikke kaadreid, kõiki kommuniste püsivalt omandama revolutsioonilist teooriat ja järjekindlalt ellu viima Lenini poolt väljatöötatud partei elu ja parteilise juhtimise printsiipe.

Suure Lenini nimi on kogu maailma töötajate lipuks võitluses rahu, demokraatia, sotsialismi, rahvaste helge tuleviku eest.

Leninismi lipu all, Kommunistliku Partei juhtimisel edasi kommunismi võidule!

Vladimir Iljitš Lenin

V. MAJAKOVSKI poeemist

Ma tundsin töölist.
Ta ei osanud kirja.
Hiljuti alles
endale aabitsa tõi.
Kuid ta kuulis
Lenini kõnet
ja tema
teadis kõik.
Ma kuulsin
Siberi talupoja
jutustust.
Püssidega
vabastasid küla
ja kaunimaks endisest
ehitasid.
Nad ei lugenud
ega kuulnud Leninit,
kuid need
olid leninlased.
Ma nägin mägesid.
Isegi põõsast
ei kasvanud enamikul.
Pilvele
pesaks
oli seal
kaljusein järsk.
Ja saja versta raadiuses
ainukesel elanikul
säras
pulstidel
Lenini rinnamärk.
Üteldakse,
milleks rinnamärgid!
Koketeerivaile
preilidele
au ehk teeks.
Mitte rinnamärk,
läbi on põletanud särgid
süda,
kus on Leninile
armastusleek.

Tõlkinud F. Kotta

Lenini sünniaastapäevale pühendatud näitus

Lenini päevade eel avati TRÜ pearaamatukogus näitus, mis haarab rikkaliku materjali suure juhi elust ja tegevusest, lapsepõlve- ja kooliaastatest ning järgnevast revolutsioonilisest tegevusest.

Eksponeeritud on V. I. Lenini rohkearvuline teoste kogumik, ilukirjandus, pildimaterjali ja reproduktsioone.

E. Russak

Suur ülesanne

Venemaa Kommunistliku Noorsooühingu III ülevenemaalisel kongressil püstitas Lenin noorsoo ette ülesande: õppida, õppida ja veelkord õppida.

Minu, tulevase pedagoogi, kätesse usaldatakse peatselt noorte kasvatamine.

Ma küsin endalt, kas ma olen selleks suuteline? Et täita seda suurt ülesannet, pean väsimatult eelkõige ise õppima, väsimatult omandama teadmisi. Kuid see on ainult esimene pool minu ees seisvast ülesandest.

Me peame õpilastest kasvatama kommunismi eest võitlejaid, kommuniste. Kasvatada selliseid inimesi, see on minu ees seisva ülesande teine pool. Astudes Üleliidulisse Leninlikku Kommunistlikku Noorsooühingusse kohustusin saama tõeliseks nõukogude pedagoogiks, kes hästi täidab oma ülesande.

V. Mürk

LENINI TEOSEID LUGEDES

Ei taha jutustada siin Lenini teoste tunnetuslikust väärtusest — sellest on kirjutatud palju mahukaid köiteid. Tahaksin ainult paari napi sõnaga rääkida sellest isikupärasest ja igavesti elavast, mis tõuseb esile tema teoste igalt leheküljelt ja avaldab lugejale suurt positiivset mõju. See on tema võitlev hoiak, tema parteilisus. Lenin ei ole üheski teoses ükskõikne vaatleja või inimestest kõrgemal seisev filosoof, vaid alati tunneme tema mõtete taga kindlat klassipositsiooni, proletariaadi ja töölisklassi positsiooni. Leninil oli üks eesmärk — proletariaadi vabastamise eesmärk, ja see õilis eesmärk innustas teda võitlema raugematu jõuga. Kõik oli rakendatud selle eesmärgi teenistusse — nii teadlase ja filosoofi eruditsioon, arutluste loogilisus kui ka stiili löövus ja tabavus. Ta teostest võib õppida loogiliselt mõtlema, ta stiil huvitab kirjanikke oma väljendusrikkusega. Lenini teosed pakuvad paljude erialade spetsialistidele nende eriala seisukohalt huvi. Aga lisaks sellele on nendes midagi, mis omab tähtsust igale nõukogude inimesele ja igale eesrindlike vaadetega inimesele maailmas — teda lugedes tunneme: pole õige elada maailmas ükskõiksena ja passiivsena. On vaja võidelda, õppida, töötada nii, nagu õppis, võitles ja töötas Lenin.

E. Maasik,
ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane

Seal kus elas ja töötas Lenin

Palju on meie suurel kodumaal kohti kus lühemat või pikemat aega elas meie rahva armastatud juht Vladimir Iljitš Lenin. Palju on meie kodumaal kohti ja mälestusmärke, mis vahetult on seoses V. I. Lenini revolutsioonilise tegevusega. Päevadel enne V. I. Lenini 85. sünniaastapäeva viibisid nendes ajaloolistes kohtades sajad tuhanded nõukogude inimesed.

Lahutamatult on geniaalse töörahva juhi, maailma esimese sotsialistliku riigi rajaja V. I. Lenini töö ja tegevusega seotud Leningradi revolutsiooniline ajalugu. Eriti ohtralt oli Lenini päevade eel külastajaid Smolnõis. Smolnõi on läinud töölisliikumise ajalukku kui Oktoobristaap.

1917 . a. oktoobri ajaloolistel päevadel asus Smolnõis Partei Keskkomitee ja Petrogradi Nõukogu. Siin kirjutas Lenin ajaloolise läkituse Venemaa kodanikele. 25. oktoobri õhtul algas Smolnõis II Ülevenemaaline Nõukogude kongress, kes tegi teatavaks võimu ülemineku nõukogudele. 26. aktoobril võttis kongress vastu Lenini dekreedid rahust ja maast ning valis maailma esimese tööliste ja talurahva valitsuse eesotsas V. I. Leniniga.

Hoolikalt säilitatakse Smolnõis korterit, kus V. I. Lenin elas kuni päevani, kus Nõukogude valitsus kolis üle Moskvasse.

Pole päeva, millal puuduksid külastajad V. I. Lenini maja-muuseumis Gorki-Leninskijes Moskva lähistel. Gorki-Leninskije oli V. I. Leninile armastatud töö- ja puhkepaigaks, ning alates 1923. a. märtsist elas V. I. Lenin siin vahetpidamata peaaegu kuni surmani. Siin kirjutas suur revolutsionäär ja juht oma viimased teosed ja artiklid, töötas lõplikult välja Nõukogude riigis sotsialismi ülesehitamise geniaalse programmi, näidates teed ja abinõud Nõukogude riigiaparaadi väljakujundamise ja kindlustamise.

Moskva lähistel asuvasse Podolskisse saabus Vladimir Iljitš Siberist asumiselt tulles 1900. a. juunis, et enne välismaale sõitu kohtuda kohalike sotsiaaldemokraatide, omaste ja tuttavatega. Ka siin asuvat maja-muuseumi külastavad iga päev arvukad ekskursioonid. Maja-muuseumis on kõik nii, nagu päevil, mil siin viibis V. I. Lenin.

Viibinud kohtades, kus kunagi elas ja töötas geniaalne Lenin, viib külastaja siit kaasa Lenini alatiseks meeldejääva võitlejakuju, saab uut innustust meie suure eesmärgi — kommunismi kättevõitmiseks.

Lenini muuseumides

Nõukogude rahvas, kogu progressiivne inimkond austab pühalt Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi looja Vladimir Iljitš Lenini mälestust.

V. I. Lenini Keskmuuseumi Moskvas on 19 aasta jooksul külastanud peaaegu 14 miljonit inimest. Viimasel ajal on paljude saalide väljapanekud tunduvalt rikastunud, on tehtud suurt tööd kogude täiendamise osas: kirjalikud tekstid on asendatud Lenini käsikirjade fotokoopiatega, väljapanekuid on täiendatud paljude varem avaldamata dokumentide ja piltidega. Täiendatud on väljapanekuid ka saalis, mille materjalid iseloomustavad Kommunistliku Partei ja tema juhi Lenini osa esimese vene revolutsiooni aastail. Esmakordselt on siin eksponeeritud bolševistliku ajalehe «Vperjod» number 7. veebruarist (25. jaan.) 1905. a. Lenini artikliga «Trepov peremehetseb».

Kümnendas saalis on eksponeeritud Soome Kommunistliku Partei KK kingitus — korteri makett Helsingis, kus, varjates end tsaari politsei otsingute eest, 1917. a. augustis-septembris elas Lenin, jätkates tööd oma geniaalse teose «Riik ja revolutsioon» kallal.

Kolmeteistkümnendas saalis on eksponeeritud Lenini teose «Pahempoolsuse lastehaigus «kommunismis» esik väljaanne ja selle teose tõlked paljude maailma rahvaste keeltes.

Hiljuti avati muuseumis uus saal, mille materjalid valgustavad partei ja rahva võitlust taastamisperioodi lõpuleviimise eest.

Aasta aastalt kasvab külastajate arv V. I. Lenini Keskmuuseumi filiaalis Leningradis, V. I. Lenini kodukohas Uljanovskis, Kiievis, Tbilisis, Lvovis, samuti Vladimir Iljitši maja-muuseumites Kaasanis, Kuibõševis, Šušenskojes, Ufas ja mujal.

Lähemal ajal avatakse V. I. Lenini Keskmuuseumi filiaal Bakuus.

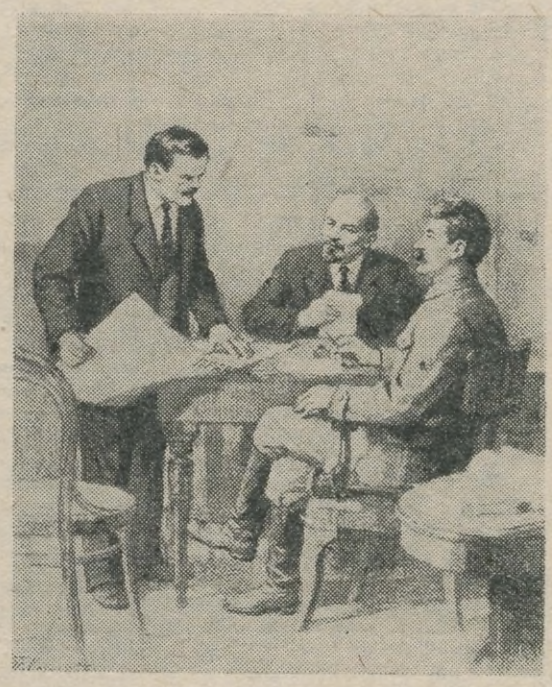

V. I. Lenin, J. V. Stalin ja V. M. Molotov «Pravda» toimetuses 1917. a.

Kunstnik P. Vassiljevi maalilt

PARTEI ELU

Seda tingivad töö huvid

NLK Partei põhikiri määrab partei organisatsioonilise struktuuri territoriaal-tootmisalase põhimõtte järgi. Asutuses, kus on üle 100 partei liikme ja liikmekandidaadi võivad olla üldise kogu asutust haarava partei-algorganisatsiooni raames loodud parteiorganisatsioonid jaoskondade, osakondade jne. järgi. Mõistagi, et parteiorganisatsiooni, mis haarab ühe või rohkem osakondi peavad kuuluma kõik kommunistid, kelle põhitöö toimub neis osakondades.

Ka kõik TRÜ parteiorganisatsioonid on rajatud vastavalt partei põhikirjale. Erandiks on ainult administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsioon, mille nimetus ei vasta tema koosseisule. Teda võiks nimetada pigem TRÜ pearaamatukogu parteiorganisatsiooniks, kuna ta liikmeskonna moodustavad eelkõige vaid pearaamatukogus töötavad kommunistid. Valdav enamus kommuniste aga, kes töötavad rektoraadis, õppe- ja teistes juhtivates osakondades, ei ole selles parteiorganisatsioonis arvel, kuhu nad peaksid kuuluma oma põhitöökoha järgi, vaid on laiali mitmete teaduskondade organisatsioonides.

Administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsioon, kelle ülesandeks on tegelemine rektoraadi ja osakondade tööga, ei saa aga praegu seda ülesannet edukalt täita, sest sealsed kommunistid ei kuulu tema koosseisu. Administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsioon võib küll arutada neid või teisi puudusi osakondade töös, kuid ta on ilma jäetud võimalusest nõuda üksikutelt kommunistidelt nende puuduste parandamist, osutada neile selleks konkreetset abi, samuti vajaduse puhul tarvitusele võtta parteilise mõjutamise vahendeid. Parteiorganisatsioonil on raske üldistada ja teha vajalikke järeldusi ülikooli juhtkonda kuuluvate kommunistide ja ülikooli osakondade aadressil tehtud kriitilistest märkustest ning juhtida ja suunata nende tööd parteiliselt. Seetõttu ongi kujunenud ebanormaalne olukord, kus rea administratiivsete osakondade kommunistide töö on jäänud väljapoole igapäevasest parteilisest juhtimisest ning parteilise kontrolli ja kriitika abistavast ja tervendavast mõjust.

Samaaegselt kannab aga administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsiooni töö ühekülgset iseloomu, kus esiplaanil on küsimused, mis puudutavad eelkõige TRÜ raamatukogu tööd. Rida tähtsaid küsimusi, mis omavad üleülikoolilist tähtsust langeb parteiorganisatsiooni vaatepiirist välja või nende arutamine toimub vajaliku põhjalikkuseta. Nii kujunes olukord näiteks haldusprorektori sm. Simmi aruande arutamisel, mis käsitles ehitustööde käiku. Selle põhjuseks on eelkõige just administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsiooni ühekülgne koosseis ning arutatavate küsimustega otseselt oma tööala järgi seotud kommunistide eemalolek selle parteiorganisatsiooni tööst.

Rektoraadi ja osakondade kommunistide olemasoleva paigutuse otstarbekohasust põhjendavad üksikud seltsimehed vajadusega säilitada sidet teaduskondade eluga. See motiiv ei pea aga paika, sest: esiteks on enamus kommuniste, kellest on jutt, ülikooli juhtivad töötajad ja on juba oma teenistusliku olukorra tõttu kohustatud olema tihedas sidemes teaduskondadega ning tundma kõigi, mitte aga ainult ühe teaduskonna elu, kus nad on parteilisel arvel; teiseks annab arvelolemine ühes teaduskonna parteiorganisatsioonis vähe juurde teenistuslikule sidemele, sest enamiku nende kommunistide osavõtt teaduskondade parteiorganisatsioonide elust juba nende põhitöö spetsiifikast tingituna piirdub põhiliselt vaid parteikoosolekust osavõtuga ja liikmemaksude tasumisega. Kõigi nende kommunistide töö ühes parteiorganisatsioonis ei eemaldaks neid kuigivõrd teaduskondade elust, vaid just vastupidi, annab neile veelgi soodsamad võimalused ülikooli osakondadele teaduskondade poolt esitatavate ülesannete täitmiseks nende töö parandamiseks just parteilise juhtimise, abi ja kontrolli lähendamise teel.

Vajadus tugevdada administratiiv-majandusosakonna parteiorganisatsiooni kommunistidega, kes peavad sinna kuuluma juba partei põhikirjast tulenevalt — rektoraadis ja osakondades töötavate kommunistidega — on vajalik.

J. Ananjeva

Rahvakunstiansambli proovilt

«Peeter, kas memm on juba kohal!» see hüüe oli määratud pikale kõhnale noormehele, kes ilmus 49. auditooriumi uksele. Peeter, see polegi õieti Peeter, vaid Uno Vettner õigusteaduskonna III kursuselt, kes on TRÜ klubi rahvatantsurühma vanemaks.

«Kohal, kohal! Kohe hakkame harjutusega peale. Kas Kristjanit nägid?»

«Nägin, ta läks kultuurimajast rahvariideid tooma.»

Kristjan Toropit tunneb vist suurem enamus ülikooli perest, kuigi ta on Tartu Õpetajate Instituudi üliõpilane. Sai ta ju meile tuttavaks «Kevade» etenduselt RT «Vanemuises» — seal oli ta Arno Tali.

Minust jookseb mööda tütarlaps, kollane seelik vilksatab mantlihõlmade vahelt. Kõik me kiirustame peatselt algavale rahvakunstiansambli proovile.

Meie ülikooli ja õpetajate instituudi rahvatantsijad unistasid juba ammu rahvakunstiansambli loomisest. Tõuke sellele mõttele andis esmajoones mõlema kollektiivi juht Helju Mikkel — tulihingeline rahvatantsujuht, eesti rahvatantsude edasise arendamise üks produktiivsemaid viljelejaid. Tõuke andis ka möödunud aastal esinenud Leedu rahvatantsuansambel.

Õigustatult nurisesid meie rahvatantsijad: « Meie vabariigis ei ole ühtegi rahvakunstiansamblit, lausa häbi.»

Aula ust avades kuulen, kui keegi kõneleb rahuliku bassihäälega: «Võtke «Konnatantsu» noodid!»

Lavale on üles seatud 12-liikmeline rahvapilli orkester. Esimeses reas tunnen ära majandusteaduskonna III kursuse üliõpilase Enn Sepa. Kuid mis imelik pill tal käes on? Pikk vars, millel kaks keelt ja all valendab päris ehtne seapõis. See ongi orkestri juhi, RT «Vanemuise» näitleja sm. Luhatsi enda poolt kombineeritud põispill. Tundub lausa imena, kuidas sellisest riistapuust ka häält peab tulema.

Veel rohkem pean ma imestama, kui sm. Luhatsi kätte ilmuvad päris tavalisest tikutoosist valmistatud «krooksujad». Need on valmistatud ekstra «Konnatantsu» saateks, et imiteerida konnade krooksumist.

Kanneldajad on seadnud end valmis mänguks. Seal on Tammik füüsika III, Saapar, Vutt geol. II, ja Kingisep arstit. I, Sokolova vene fil. IV tõstavad viiulipoognad.

Orkestri juhi märguande peale kõlab aulas vägevalt rahvapillide kaunis meloodia.

Samal ajal on kõrvalruumi kogunenud meie klubi lauluansamblite «põhi». Siin on matemaatika-loodusteaduskonna naisansambli tütarlapsed, ajaloo-keeleteaduskonna naisansambli rahvas ja meie klubi meeskvartett.

Kõige rahutumad ongi poisid eesotsas juhataja Kaljo Lutsuga.

«Hakkame aga ruttu peale! Meil hakkab varsti meeskoori harjutus . . .»

Nora Mägi, kes juhatab ansamblit, tõstab märguandeks käed, ja . . . «Terve vald oli kokku aetud . . .» No muidugi, see on ju «Tuljaku» hoogne ja sütitav viis. Sellele järgneb «Kolhoositants». Mõlemad laulud on saateks rahvatantsijatele.

Samal ajal kostab 49. auditooriumist: «Üks, kaks, kolm! Jala tõste ette! Lõbusamad näod! Pööre vasakule jne.»

Ja parajasti kappabki «hobustekari» heinamaalt, kui astun sisse. Käsil on parajasti E. Loo seatud «Heinal» harjutamine.

12 paari rahvatantsijaid pöörduvad oma juhi, oma «memme» poole, nagu nad kutsuvad kollektiivi juhti. Helju seisab toolil püsti. See aitab kaasa . . . Sealt on ülevaade parem ja ükski viga ei saa libiseda tema valvsa silmapaari vahelt läbi.

Ametiühingu esimehe sm. Sorroki ilmumine lõpetab proovi. Ja nüüd algab esimene tuleproov. Esinemine ülikooli partei ja ametiühingu juhtivatele töötajatele. «Tuljak» alustab kava.

«Nüüd meil laulud endi laulda . . .» kõlab leelo. Sellele järgneb H. Mikkeli «Lina».

«Miks te mehed mõnulete . . .» heidab ette leelotaja. Põrandal vaheldub «Konnatants» ja «Heinal». Vägevaks lõppakordiks kõlab lauljate, orkestri ja rahvatantsurühma esitusel Ullo Toomi seatud «Kolhoositants».

Tundub, et kuulajad jäid rahule . . . Harjutada tuleb aga hoolega edasi. Oodata on Moskvast žüriid, kes valib välja paremad kollektiivid Varssavi konkursiks. Kavas on veel noorel ansamblil anda oma avakontsert käesoleval kuul. Seetõttu õpitakse juurde uusi tantse: Ukraina «Hopakk», Mikkeli «Vöökudujad» jt. Samaaegselt valmistatakse ette ka üldlaulupeoks. See on noor pere, kuid ta on teotahteline. Ja hoogu, nooruslikku tulisust, kõike, mis on reibas, seda võtan kaasa sellelt kollektiivilt, kelle juhtlauseks on: «Arendagem eesti rahvakunsti».

Õ. VASARI

SPARTAKIAAD JATKUB

Võisteldi kunstilises võimlemises . . .

13. ja 14. aprillil toimusid koos Tartu linna 1955. a. esivõistlustega ka ülikooli esivõistlused kunstilises võimlemises, samuti võistlus TRÜ teaduskondadevahelise spartakiaadi raames. Linna esivõistlustel tuli TRÜ võistkond 221,28 punktiga ülekaalukalt esikohale Noorte Spordikooli (159,42 p.) ja «Kalevi» (158,4 p.) võistkondade ees. I järgus võitsid kõik kolm auhinnalist kohta TRÜ võimlejad: I koha L. Stamberg (ajaloo-keeleteadusk.), II koha E. Rusi (kehakultuurios.) ja III koha Õ. Väden (arstiteadusk.).

Ülikooli teaduskondadevahelise spartakiaadi raames võitis esikoha arstiteaduskond, esinedes ainsana täisarvulise võistkonnaga. Teiseks jäi ajaloo-keeleteaduskond, kes kaotas esikoha seetõttu, et üliõpilased Kuldkepp, Luig ja Tein ei ilmunud teisel võistluspäeval kohale.

S. Lindau

. . . ja ujumises

TRÜ teaduskondadevahelistel ujumisvõistlustel saavutati rida häid tulemusi. Kehakultuuriosakonna üliõpilane M. Luud võitis 200 m brassi- ja 100 m liblikujumise aegadega 3.22,6 ja 1.32,9. Mõlemad tagajärjed olid uuteks TRÜ rekorditeks. Uued ülikooli rekordid püstitasid ka matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased A. Oja (200 m brassiujumises meestele, aeg 2.59,8) ja T. Tennen (400 m vabaltujumises naistele, aeg 6.20,8).

4×100 m vabalt teateujumises olid võidukad matemaatika-loodusteaduskonna teatevõistkonnad. Kombineeritud teateujumises parandas kehakultuuriosakonna teatenaiskond ülikooli rekordit ajaga 6.05,0.

Naiste 100 m vabaltujumise võitis arstiteaduskonna üliõpilane M. Pehk ajaga 1.18,2 ja 100 m seliliujumise matemaatika-loodusteaduskonna esindaja T. Tennen (aeg 1.24,5).

100 m vabaltujumise meestele võitis M. Soosaar (ajaloo-keeleteadusk.) ajaga 1.05,0, 200 m liblikujumine A. Oja (mat.-loodust.) ajaga 3.06,8. 100 m seliliujumises ja 400 m vabaltujumises oli võidukas kehakultuuriosakonna esindaja J. Noormägi (tagajärjed 1.25,2 ja 6.14,5).

Punkte saavutati järgmiselt: kehakultuuriosakond 12542, matemaatika-loodusteaduskond 11 443, arstiteaduskond 4993, ajaloo-keeleteaduskond 2245, õigus-majandusteaduskond 0 (!).

E. Maremäe

Huvitav arutelu

14. aprillil toimus ajaloo-osakonna I kursusel Eduard Männiku novelli «Ühe armastuse lugu» arutelu. Pikemate sõnavõttudega esinesid kommunistlikud noored L. Soom ja Ü. Vooglaid, kes iseloomustasid novelli peategelasi Riinat ja Hannest, tõid esile nende positiivseid ja negatiivseid jooni. Sõnavõttudes kerkis esile küsimusi ja lahkarvamusi, mida püüdsime ühiselt lahendada.

Üldiselt kujunes üritus väga huvitavaks. Lahkuti sooviga, et ka edaspidi korraldataks selliseid arutelusid ilmunud uudiskirjanduse kohta.

M. Kose

TEADAANNE

Ülikooli õppejõududele nende töös vajalikke ENSV TA «Toimetisi» saab tellida sidekontori kaudu: aastakäik 4 numbrit, tellimishind 24 rubla. Kõik vanemad numbrid on müügil raamatukaupluses nr. 2 (Ülikooli tn. 11).

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

I страница посвещена празднованию 85-летию со дня рождения В. И. Ленина.

Ж. Ананева — Этот требуют интересы работы.

Ы. Васари — Самодеятельный ансамбль народного исскуства репетирует. Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 08717 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 1276

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Olgu tervitatud 1. mai — ülemaailmne töörahvapüha!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Nr. 15 (261)

Reede
29. aprill
1955. a.

VIII aastakäik

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

MAILIPPUDE ALLA!

Ülehomme hommikul mürtsuvad tänavail jälle orkestrid, kirendavad demonstrantide peade kohal eredad loosungid ning transparendid, kostavad mürisevad hurra-hüüded. Tuules plagisevate valgete siidlippude all möödub tribüünist ka meie ülikooli arvukas pere: hallipäised eakad professorid ning noorusest pakatavate üliõpilaste tulv. See pilt on ju nii tavaline, nii palju kordi nähtud, ent samal ajal ometi alati uus ning erutav. Miks?

Sellepärast, et maipühadeks valmistutakse kaua, sellele demonstratsioonile minnakse pingerikka töö tulemustest kokkuvõtteid tehes. Esimene mai on kogu maailma töötava rahva jõudude ülevaatuse päev. Ja meile, nõukogude inimestele, esimestele, kes endalt raputasid ekspluataatorite ikke, vaatavad ülehomme uhkuse ning lootusega sadade miljonite töötajate silmad piiritaguseil mail.

Ka meie suurel kollektiivil on, millest võime maipühal uhkusega kõnelda. Möödunud semestri tulemused näitavad, et õppe- ja kasvatustöö tase ülikoolis tõuseb pidevalt. Tihedamad kui kunagi varem on õppetöö eesrindlaste read maidemonstratsioonil. Siia eesrindlaste rivvi kuuluvad üliõpilased V. Pais, I. Tünder, J. Gross, H. Tiik arstiteaduskonnast; E. Johannes, E. Kask, L. Rattassepp matemaatikaloodusteaduskonnast; R. Otsepp, U. Vettner, V. Rohl õigusteaduskonnast; L. Koes, G. Mendel, S. Silde majandusteaduskonnast; A. Laanest ajaloo-keeleteaduskonnast; E. Proos, E. Rusi kehakultuuriosakonnast.

Oleks asjatu püüda ajalehe kasinatel veergudel loetleda kõiki parimaid. Iga kursus, iga õppegrupp võib toodud nimedele lisada kümneid ja kümneid uusi.

Need saavutused ei tulnud üleöö. Palju tööd on siin teinud õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid. Ülikoolile on kasvanud ühtne ja teotahteline õppejõudude kollektiiv, kes on siiralt andunud oma tööle. Meenutagem täna seltsimehi T. Rootsmäed, A. Kaske, E. Mõtlikku, Ü. Vanaasemet, P. Karda jt., kellel on õppetöös juba aastatepikkusi kogemusi ning õppejõude nooremast generatsioonist K. Siilivaske, E. Laasikut, U. Kolki, V. Kelderit, A. Oraspõldu jt., kes samuti kogu innu ning visadusega on pühendanud kõrgema haridusega kaadri ettevalmistamise raskele tööle.

Kujukad on arvud, mis jutustavad teadusliku töö arenemisest ülikoolis.

Kümme sõjajärgset aastat on andnud ülikoolile kaheksa uut teaduste doktorit ja üle neljakümne teaduste kandidaadi. Ainuüksi möödunud aastal kaitses kandidaadiväitekirja 11 inimest. 95 õppejõudu õiendasid möödunud aasta jooksul kandidaadieksamid. Aasta-aastalt on suurenenud trükis avaldatud teaduslike tööde arv, ülikoolis on toimunud üleliidulisi teaduslikke konverentse. Üksikud kateedrid, näit. soome-ugri keelte kateeder on kujunenud vastaval alal tehtava teadusliku töö juhtivaks üleliiduliseks keskuseks.

Kehakultuuri ning spordi alal on ülikool suutnud kaitsta oma head nime, hoogsalt on arenemas kunstiline isetegevus.

Me pole harjunud tegema kokkuvõtteid selleks, et neist ainult rahuldust tunda. Ei. Me oleme rahutud inimesed, me muretseme alati homse pärast. Kui me teeme kokkuvõtteid, siis tunnetame oma jõudu. Me oleme aga harjunud sellega, et esitame oma jõududele edaspidi veelgi suuremaid ülesandeid, sest muidu me ei kasvaks ega areneks.

Nõukogude ülikooli kõrge nimetus kohustab meid veel paljukski. Mitte alati ning mitte kõikjal pole me täiel määral suutnud tasuda selle hoolitsuse ning tähelepanu eest, millega nõukogude rahvas suhtub ülikoolisse. Seda ei tohi unustada ka pühademeeleolus, pidupäeval kokkuvõtteid tehes.

Hiljuti lugesime rektori käskkirja arstiteaduskonna V kursuse üliõpilase F. Rebase eksmatrikuleerimise kohta. See viimase kursuse meedik, juba valmis arst, keeldus minemast tööle sinna, kuhu arste hädasti vajati, kuigi talle võimaldati isegi töökoha valik. Kodumaa ja rahvas, kes selle üliõpilase ettevalmistamisele olid kulutanud kümneid tuhandeid rublasid, ei lugenud Rebasele mitte midagi. On häbi ja valus seda kõike meenutada pidupäevade puhul, millal uhkusega märgime saavutusi ning võite. Ometi peame seda tegema. Peame ütlema, et kasvatustöö taset on vaja tõsta, on vaja õppejõudude, partei- ja komsomoliorganisatsiooni tööd veelgi parandada, et tuleva aasta maidemonstratsioonil oleksid meie eesrindlaste rivid veelgi tihedamad, meie samm veelgi kindlam. Kasvatada nõukogude patrioote, noori, kes kogu oma otsiva vaimu ning nooruse tule pühendaksid r a h v a teenimisele — see on meie kollektiivi eesmärk. Seda loosungit peame maidemonstratsioonil kõige kõrgemal kandma ja lubama, et me seda tulevikus veelgi paremini täidame.

Meie ülikoolil on rikkad traditsioonid teaduste arendamisel. Oleme neile õigustatult uhked. Lubame rahva ees, et nüüd, nõukogude korra tingimusis, jätkame viljakalt neid traditsioone, anname armastatud kodumaale rohkem uusi ning suuremaid teaduse saavutusi. Lubame, et järgmisel maidemonstratsioonil raporteerime selgi alal uutest veelgi suurematest võitudest.

Sel ajal, kui meil ergavad kevadpäikeses rahuloosungid, kuhjatakse piiri taga musti, sõda ennustavaid pilvi. Hiljuti andsime oma allkirjad rahuläkitusele. Õppejõud, teenistujad ja üliõpilased andsid oma allkirjad rahuliku töö ja õnneliku tuleviku eest. Maidemonstratsioonile minnes lubame, et kindlustame antud allkirju ausa ja ennastsalgava tööga üliõpilaste kasvatamisel, õppetöös ja haldusaparaadis. Täitku see veendumus ka neid sadasid ülikooli lõpetajaid-diplomande, kes tänavu viimast korda sammuvad koos meiega maidemonstratsioonil, kes varsti siirduvad tööle kõige mitmekesisemate erialade spetsialistidena.

Koondugem siis mailippude alla töörõõmu ning uue tahtega südameis. Demonstreerigem oma ühtsust ja kindlat tahet ületada kõik raskused, puudused ning takistused oma töörohkel teel, demonstreerigem nõukogude intelligentsi vankumatut tahet ellu viia meie rahva ette seatud suuri ülesandeid kommunismi ülesehitamisel.

Olgu peatselt puhkev kevad meile saavutuste ning rõõmurohkeks rahukevadeks.

Olgu tervitatud 1. mai!

DEBORA VAARANDI

„Noored kogu maailmas..."

Ingrid on kasvamas suureks...
Näha teda on hea
seismas nii klaveri juures —
tumedais patsides pea
uhkesti püsti, ja silmad
vaatamas kaugele:
«Noored kogu maailmas,
meie ihaldus — rahu on see...»

«Noored kogu maailmas...»
laula, mu pajulind.
Pildilt su isa silmad
tõsiselt vaatavad sind,
Ingrid.

Isa oli sul tore, vapper
võitlusemees.

Timukad teda tappes
ei suutnud tõde ta sees
surmata, rebida ära
ta kustuva pilgu eest
pilti, kuis puhtana särab
sinu pioneeritee.

*

Ingridi hääl nagu hõbe
heliseb, kaugusse kaob.
Valjult, mu väike sõber,
süda su rinnus taob.
Möödunud sõda ja surma
su pärani silmades näen.
Mingit ununend, kurba
liigutust teevad su käed.
Mäletad nuttu ja karjeid,
lennukeid üleval,
tarretand, siniseid varje
ema laugude all.
Mäletad Ingridit-orbu
paljude orbude seas...

Et see iial ei korduks!

Et see iial ei korduks,
iialgi, kuskil ei korduks,
rahu eest võitlema peab,
Ingrid.

Juba sa sirgud. Sa tõttad.
Täitub su tuline soov —
väärikaks tütreks sind võtab
leninlik komsomol.
Nõuab ja küsib ja vastab
tohutu sõpradering.
Lilleks ju sina ei kasva,
võitlejaks õpetab sind.
Mõttes on tuhanded kavad,
põnevad, paeluvad.
Rõõm on sirguda! Avar
on elu me Kodumaal.
Ta on lennukas, pinev,
erutav, nõudlik ja hea.
Elu ja õnne nimel,
selle toreda nimel
rahu eest võitlema peab!

*

Kogu maailma noored,
jõud teis on tugev ja aus,
kuulake, teie poole
lendab Ingridi laul!
Kutsub kindlalt ja julgelt,
sütitav, puhas ja noor:
«Rahu eest võitlema tulge,
sõbrad! Astume koos!»

Maiüritusi ülikoolis

Maiürituste kesksemaks sündmuseks on ülikoolis 30. aprillil kell 19 aulas toimuv pidulik aktus, mille kavas on päevakohane ettekanne sm. E. Mikkelsaarelt ja kontsert ülikooli kunstilise isetegevuse olümpiaadil esikohale tulnud kollektiividelt.

Demonstratsiooniks kogunetakse 1. mail kell 11 peahoone ette.

1. mail algusega kell 16 toimub aulas maipidu lastele. Kavas on laste ettekandel omaloominguline laulu- ja tantsumäng «Kevade ärkamine».

Spordiüritustest mainigem täna kell 18 algavat traditsioonilist läbilinna teatejooksu, mille start antakse Nõukogude väljakul.

2. mail algusega kell 12 toimub V. Kingissepa t. võimlas teaduskondadevaheline välkturniir võrkpallis. Samal päeval võtavad TRÜ kergejõustiklased osa traditsioonilisest ümberjärve jooksust Viljandis.

Opetatud nõukogus

15. aprillil kaitses ajaloo-keeleteaduskonna, õigusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna õpetatud nõukogu ees oma kandidaadiväitekirja eesti keele kateedri dotsent A. Kask. Oponendid ja diskussioonist osavõtjad rõhutasid üksmeelselt, et A. Kase väitekiri «Võitlus uue ja vana kirjaviisi vahel XIX s. eesti kirjakeeles» vastab doktoritööle esitatavaile nõudeile. Nõukogu otsustas esineda vastava taotlusega üleülikoolilise õpetatud nõukogu ees.

S. Karu

Kogu tähelepanu ÜTÜ temaatilise plaani koostamisele

Üliõpilaste iseseisva uurimistöö aluseks on ÜTÜ temaatiline plaan, mille koostamine järgmiseks õppeaastaks seisab praegu ülitähtsa ja aktuaalse ülesandena ÜTÜ ringide ja juhtivate organite ning ÜTÜ töö eest otseselt vastutavate TRÜ kateedrite ja dekanaatide ees.

Järgmise õppeaasta ÜTÜ temaatilise plaani koostamine ja kinnitamine kevadel võimaldab asuda tööle juba suvel ja olla sügissemestri esimestel päevadel n. ö. täiesti töösse sisselülitunud ning hoiab seega ära kampaanialikkuse ÜTÜ konverentsi ja võistlustööde esitamise tähtaegade eel. Samuti võimaldab see senisest rohkem kasutada menetluspraktikume üliõpilaste teadusliku töö jaoks materjalide hankimisel,

ÜTÜ ringide temaatilised plaanid tuleb koostada läbimõeldult. On täiesti lubamatu suhtuda sellesse ülesandesse formalistlikult, visates midagi «jooksu pealt» paberile ja sedagi vahel lausa «laest võetuna». Selline plaan ei ühti pärast tegelikkusega ja kisub vaid ÜTÜ tööd tagasi. Nii juhtus möödunud õppeaastal näiteks geograafiaringi temaatilise plaaniga.

Praktika näitab, et üheks olulisemaks teguriks, mis mõjub väga viljastavalt ÜTÜ sisulisele tööle, on kateedrite teadusliku töö ja üliõpilaste uurimistöö orgaaniline seostamine. Meil on rida kateedreid (resp. ringe), kus on saavutatud sel meetodil suurepäraseid tulemusi (füsioloogia, neuroloogia, eesti keele ja soome-ugri keelte jt. kateedrid).

Kateedrite juures töötavatele ÜTÜ ringidele tuleb vaadata kui tähtsale kasvatusvahendile huvi äratajana teadusliku töö vastu laiades üliõpilaste hulkades. Huvitavate, aktuaalsete ja jõukohaste teemadega on võimalik tõmmata ÜTÜ töösse järjest rohkem üliõpilasi ja aidata sellega oluliselt kaasa meie lõpetajate erialalise kvalifikatsiooni taseme tõstmisele.

Uude koostatavasse temaatilisse plaani tuleb sisse võtta suuremal arvul teemasid, mis käsitlevad üldisemaid küsimusi ja mida uuritakse erinevatest aspektidest mitmesugustes ringides. See võimaldab läbi viia sisukaid ja diskussioonirohkeid ettekandeid ringides ning planeerida sisult lähedase temaatikaga konverentse. Näiteks võimaldaks põllumajanduse arendamisega seosesolevate probleemide käsitlemine paljudes ringides muuta reaalsuseks TRÜ ja EPA ÜTÜ-de ringide ühise temaatilise konverentsi.

Temaatilisse plaani tuleb veel sisse võtta senisest suuremal arvul kompleksseid teemasid, mis võimaldavad töösse rakendada suuremat hulka üliõpilasi.

Seltsimehed kateedrite juhatajad, juhendavad õppejõud ja ÜTÜ aktivistid! Suunake kogu tähelepanu ÜTÜ ringide temaatiliste plaanide koostamisele ja läbiarutamisele ning tehke omalt poolt kõik selleks, et plaanid saaksid esitatud kinnitamiseks ÜTÜ nõukogule hiljemalt 15. maiks!

A. Koppel,
ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär

Aidaku ka teised pisut kaasa

Väljas on tavalisemaid aprilliilmu — suurte hallide pilvede vahelt piilub aeg-ajalt aralt päike, võitleb pilvedega, pääseb korraks heledalt särama ja kaob siis jälle pilverünka taha. On siiski kevad, kuigi tujukas ja kapriisne... Aili Tann toetab pisut tüdinult pea kätele ja süveneb ülikooli ees sagivate inimeste jälgimisse.

Juba on Aili mõtted jätnud kursusetöö ja rännanud hoopis teistele radadele. Imelik, miks tahetakse temast lehes kirjutada? Eesrindlaste töökogemuste tutvustamine... selline pidulik sissejuhatus, kisub vägisi muigama. Eesrindlane — see on hoopis midagi muud. Jah, võib-olla oleks ta eesrindlane, kui see sõituks ainult temast. Kuid olla vastutav kehakultuuritöö eest eesti filoloogia osakonna komsomolibüroos — see ei tähenda mitte, et aitab sellest, kas oled ise hea kehakultuurlane, vaid tuleb kaasa tõmmata palju-palju teisi; ajaloo-keeleteaduskonnas pole see aga kerge ülesanne. Lubadusi — neid veel saab. Ja jälle naeratab tüdruk, ainult pisut nukralt. Talle meenuvad kehakultuurikollektiivi nõukogu esimehe Paalma «pikad sammud», kellelt Aili täna vähemalt sajandat korda aru päris tõstevõistlustest osavõtu kohta III kursusel.

Raskevõitu on olla eesrindlane, kui ise tead vastavast alast vähe — ja kui teised ei oska aidata. Kreerulisemaks kujunes Ailil kindlasti ALMAVÜ töö elustamine teaduskonnas ja just seetõttu, et keegi õieti ei teadnud, mida on vaja teha. Nüüd tahaks Aili juba päris kõvasti naerda, sest talle meenub juhendava õppejõu sm. Pauli meeleheitlik küsimus: «Kas siis ka teie, sm.Tann, ei tea, mida seal teha tuleb?» Nii jäi kõik see asi tema õlule — ringide organiseerimine, juhendajate muretsemine. Aega kõik see võttis, aga vähemalt tõlke-, laske- ja motoring on jalad enam-vähem alla saanud. Kui vaid ka vanemad kursused oleksid sama aktiivsed kui I ja II.

Näe, selgubki, et ta siiski on midagi juba ära teinud. Suusavõistlused, jah, nendega läks küll halvasti. Aili rääkis, organiseeris, veenis — ei saa ju vägisi kellelegi suuski alla panna... Töös üldse segab asjaolu, et teatakse: see üritus läheb komsomoli liinis, too teine aga kehakultuurikollektiivi liinis. Milleks selline eraldamine? Rühmade aktivistid võiksid parem töötada käsikäes; selline eraldamine ei too muud kui segadust. Näiteks II kursuse kehakultuuriorganisaator Sibrits pole kunagi midagi ära teinud; kui peaks mõnes ürituses ainult temale toetuma, jääks vist II kursuse kehakultuurlased täiesti kõrvale. Selles küsimuses on Ailil õigus: ühenduses peitub jõud!

Oma kursusega on kontakt hea; vähemalt on selge, kes mida ja kuidas suudab. Aga siingi on raskusi. Kuidas näiteks teha laskeringi liikmetele selgeks, et peaks ka treeninguil käima? Kuningas ja Martins lubavad, alati lubavad, aga kordagi pole käinud. Oi kui palju saaks ära teha ja kui palju tõesti teeks, kui kõik suhtuksid asjasse hingega, nagu seda teeb Aili! Tehtud m i d a g i ju on ja ta püüab ka tulevikus teha nii palju kui suudab — aidaku ainult teised ka pisut kaasa!

Raamatukogu kõrvalruumis hakkab kell monotoonselt lööma. Üks, kaks, kolm... kas tõesti juba kolmveerand kaks! Veerand tunni pärast algab loeng ja rääkida on veel vaja Tuulingu, Pertelsi, Prikiga — kiiresti raamatud kokku! Paugatab uks, trepist alla — ja varsti seguneb Aili tõttavasse inimvoolu.

I. SÜVALEPP

Naiskoori juubelikontserdilt

Kümme aastat tagasi alustas tegevust nüüd küllalt suure populaarsuse omandanud koorikollektiiv — Tartu Riikliku Ülikooli naiskoor. 17. aprillil esines koor ülikooli aulas, andes juubelikontserdi, mille kava oli koostatud populaarsematest lauludest koori repertuaaris.

Kontsert algas Dunajevski lauluga «Lennake tuvid», millele järgnesid paljude kontsertide kavas olnud ooperikoorid Borodini ooperist «Vürst Igor» ja Offenbachi ooperist «Hoffmani lood». Kontserdi kavas olevad klassikalised palad, nagu Schuberti «Ave Maria», Rubinsteini «Öö», Dvoržaki «Humoresk» ja palju teisi tulid publiku tungival soovil kordamisele. Solistidena olid juubelikontserdil kaastegevad NSV Liidu rahvakunstnik Stalini preemia laureaat Tiit Kuusik ja M. Heinmaa.

Juubelikontserdil näitas TRÜ naiskoor end kõrgetasemelise kunstilise kollektiivina, kelle esinemise puhtus ja ansambliline ühtsus on aastaid kestnud pingelise loomingulise töö vili. Nende tulemuste saavutamisel on suurt osa etendanud väsimatu töömees, koori dirigent helilooja Richard Ritsing.

Kontserdi külastajad, lahkudes naiskoori juubelikontserdilt soovisid siiralt kollektiivile uusi ja veelgi suuremaid loomingulisi saavutusi edaspidises töös. **H. Sirel**

Möödus töörohke päev

Äratuskella osutid on juba pika sammu astunud üle südaöö, kuid ahtas toakeses lehitseb noormees ikka veel raamatut. Veel mõned märkmed, ja jälle võib lisada ühe raamatu loetud kirjanduse kontosse.

Jah, päevad on pikemaks läinud, kuid ülesandeid ja töid tuleb ka üha rohkem seoses eksamite lähenemisega.

Pugenud voodihõlma, libiseb silme eest mõttes möödunud päev, tilluke aste nooruki unistuste täitumise poole...

Enne loengut jõudis ta arsti juures ära käia. Häälepaelad vajasid veidi «remonti». Nende rike võtaks aga temalt «laulumees Kusti» nime. Vähe tuntakse teda, žurnalistikaosakonna III kursuse üliõpilast August Luuri tema õige nime järgi.

Seitse tundi loenguid väsitas pea ja käe päris ära. Teadmiste omandamise küsimus algab juba konspekti kirjutamisest — sellest räägivad kogemused. Ja kurjad keeled kõnelevad, et Kusti olevat oma õpinguraamatuga lepingu sõlminud, et hinnet alla «viis» vastu ei võeta. Olgu kuidas on, kuid teisi hindeid sealt tõesti leida ei ole.

Peale loengut oli täna aga hoopiski kibe. Eriala nõuab juba nüüd praktilisi harjutusi. Pika palvega pöördus Tiigi tänava ühiselamu soovide ja kaebuste raamat satiirilehe poole ja nüüd tuli fakte kontrollida. Tööst endast kõneleb aga järgmine satiirilehe number.

Augusti hing aga on seotud lauluga. Ei möödu päevakestki, mil ta istuks lauluta. Laulu heaks on ta valmis kõike tegema. Sellel alal on temaga raske kaua vaielda. Üliõpilasmeeskooris, dopeltkvartetis on ta üks tublimaid. Vahetevahel laulab ta koguni «Vanemuise» ooperikooriski. Siia tuleb aga veel lisada rahvakunstiansambel ja estraadiorkestri kvartett. Täna oligi viimastega eriti tublisti tegemist. Ees seisavad ju kontseraid... Aga ega sellest kõigest ei piisa — ta on ka kirjandusringis aktiivne liige. Kuid homseks tuli veel ette valmistada seminariks dialektika kaks põhijoont ja peaaegu oleks ununenud õnnesoovide saatmine emale ja isale 1. maiks kodukolhoosi. Spordiks kipub aega küll vähe jääma — see on tõsi.

Jah, päris kibe päev. Homme tuleb... Pikk loetelu käib mõttest läbi, siis aga lahutab uni mõtted. Minevikku läheb üks töörohke ja täisväärtuslik päev. Homme ootab taas töö oma rõõmude ja raskustega, millede julge ületamine ongi teinud August Luurist parima oma kursusel.

K. METS

Tubli kursusevanem

Kui sügisel määrati geograafiaosakonna I kursuse vanemaks Elle Kask, tundsime kõik rahuldust, sest juba esimestel päevadel köitis meie tähelepanu alati lõbus ja sõbralik kursusekaaslane ning olime veendunud, et Elle tuleb hästi toime oma uute vastutusrikaste ülesannetega.

Nii see on ka olnud. Elle Kask on üks tublimaid kursusevanemaid teaduskonnas. Oma ühiskondlikke kohustusi täidab Elle alati kohusetruult ja suure innuga. Kursusel on tema mõjutusel üle saadud õppedistsipliini rikkumistest. Ta räägib igaühega, kes on puudunud või kes pole täitnud temale antud ülesannet isiklikult. Meie kursus on liitunud ühtseks teotahteliseks kollektiiviks.

Elle Kask on tubli sportlane ja aktiivne isetegevuslane. Oma isikliku eeskujuga innustab ta kogu kursust. Eesti NSV Ülemnõukogu valimiste päeval organiseeris ta oma kursuse isetegevuslaste osavõtu agitatsiooni suusamatkast.

Elle õpib ainult hindele «väga hea». Kommunistliku noorena teab ta, et üliõpilase esimeseks kohuseks on hästi õppida, omandada sügavaid ja püsivaid teadmisi oma erialal, et hiljem töökohal olla väärikaks nõukogude intelligentsi esindajaks.

M. Murde

Diplomitööde olukorrast

ÕIGUS- JA MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNAS.....

Viimaste kursuste üliõpilastele on üheks tõsisemaks tuleprooviks diplomitööde kirjutamine ja nende kaitsmine.

Diplomitööde valmimist jälgides õigus- ja matemaatika-loodusteaduskonnas näeme, et nii diplomandid kui ka nende juhendajad on suures enamuses tõsiselt suhtunud oma ülesannetesse. Nii on õigusteaduskonnas terve rida üliõpilasi esitanud oma tööd ennetähtaegselt, näit. K. Kermas, B. Maiste, A. Paltser jt. Edukaid üliõpilasi näeme aga ka matemaatika-loodusteaduskonnas, näit. U. Nõmm, I. Jalg, E. Tamm, S. Alasi, A. Raik jt.

On ilmne, et valdav enamik üliõpilasi suudavad oma diplomitööd esitada tähtaegselt. Edukate üliõpilaste kõrval on aga ka selliseid, kes on hoidunud kõrvale vestlustest juhendajatega või kasutanud diplomitöö tegemiseks määratud aega hoopis muuks otstarbeks, sõites mõnikord isegi Tartust ära. On ilmne, et selline töötamisviis ei saa olla produktiivne ning on tõsiseid kartusi, et terve rida geograafiaosakonna üliõpilasi, kes on lubamatult hooletult suhtunud diplomitöö kirjutamisse ei suuda tööd tähtajaks viimistleda. Vajalik tempo puudub ka orgaanilise keemia kateedris. Mahajääjaid on ka teistes teaduskondades, näit. õigusteaduskonnast üliõpilased Roos, Pinding, Lotamõisa, Kukermann jt. On viimane aeg, et juhendajad kontrolliksid diplomitööde valmimise käiku iga üliõpilase juures, sest aega on jäänud veel vaid mõned päevad, mis kuluvad viimase viimistluse andmiseks.

R. Talvar

...JA AJALOO-KEELETEADUSKONNAS

Praegu toimub ajaloo-keeleteaduskonna lõpetajail diplomitööde viimistlemine. Suurel enamusel üliõpilastel on alanud juba töö lõplik vormistamine. Üliõpilased kasutavad plaanikindlalt juhendavate õppejõudude poolt määratud konsultatsioone ja esitavad valminud peatükke juhendajaile tutvumiseks. Diplomitöö kirjutamise alal on teistest kaugemale ette jõudnud üliõpilased A. Laanest, Õ. Alt ja N. Makarova.

Valmimisel on ka üliõpilaste E. Tarveli, N. Gritšenko ja F. Vaka tööd.

Energiliselt ja tulemusrikkalt töötavate üliõpilaste kõrval esineb aga ka diplomitöös mahajääjaid, nagu üliõpilased O. Paabo, T. Mälksoo, V. Bezzubov, A. Ambus, V. Käo jt.

Diplomitööde kirjutamisse on äärmiselt hoolimatult suhtunud üliõpilased A. Siimre ja A. Korotkova, kes, nagu kateedrid teatavad, ei pea vajalikuks ilmuda juhendavate õppejõudude poolt määratud konsultatsioonidele, et esineda aruandega ja kogutud materjalidega oma töö kohta.

Diplomitööde juhendamise suhtes on mõnede üliõpilaste poolt avaldatud aga ka liiaks kaugele ulatuvaid soove, mis on avaldunud selles, et juhendavalt õppejõult loodetakse saada lõplikke lahendusi. See on täiesti väär, kuna diplomitöö loetakse siiski üliõpilase iseseisvaks tööks. Diplomitööde teostamise kohta on ülikooli õppemetoodilise komisjoni poolt koostatud juhend, mis on saadetud kasutamiseks kateedritesse. Oleks soovitav, et selle sätetega oleksid kursis nii juhendavad õppejõud kui ka üliõpilased.

Dots. A. Pärl,
ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan

Toimus õppejõudude metoodiline konverents

22.—28. apr. toimus TRÜ õppejõudude metoodiline konverents, mis oli pühendatud I kursuse üliõpilaste õppe- ja kasvatustöö organiseerimise probleemidele. Plenaaristungil esines ettekandega Kõrgema Hariduse Ministeeriumi metoodilise valitsuse juhataja asetäitja prof. S. Zinovjev, kes tõi esile, kuidas on organiseeritud töö I kursuste üliõpilastega meie maa kõrgemates õppeasutustes ning missuguseid puudusi esineb veel antud töölõigus.

Plenaaristungile järgnes töö neljas sektsioonis (ajaloo-keeleteaduskonna, matemaatika-loodusteaduskonna, arstiteaduskonna ja õigusteaduskonna sektsioon). Ettekannetele järgnenud sõnavõttudes toodi esile terve rida olulisi probleeme, nagu koduse lektüüri valik vene ja võõrkeele õppimisel, koduste harjutuste ulatus ja laad, vene keele õpikute otstarbekus, programmide vastavus tegelikkusele, eksamite, arvestuste ja eriseminaride metoodika jne. Toimunud konverentsi käigus tehti rida üldistavaid järeldusi, mida tuleb kasutada õppe- ja kasvatustöös I kursuste üliõpilastega.

R. Karlov

Avati profülaktoorium

Neil päevil avati Tartu Riiklikus Ülikoolis profülaktoorium, mis teenindab õppeaasta jooksul 300 üliõpilast.

Profülaktooriumi kasutusse on antud majas Ülikooli t. nr. 20 rida ruume (5 elutuba, ambulatoorium, puhketuba, söökla kõrvalruumidega, köök jt.), mis kõik on korralikult ja sanitaarnõuetele vastavalt sisustatud. Igal kuul võimaldub profülaktooriumis oma tervist kosutada 25 üliõpilasel, kusjuures 5 tuusikut jagatakse välja tasuta, ülejäänud 30%-lise tasu eest.

Profülaktooriumis viibijad on pideva arstliku kontrolli all ja neile antakse vastavat ambulatoorset ravi.

Esimeses vahetuses asusid oma tervist kosutama äsjaavatud profülaktooriumis arstiteaduskonna üliõpilased V. Frei, E. Sokolova, V. Põldoja, õigusteaduskonna üliõpilane H. Kukermann, bioloogiaosakonna üliõpilane H. Kallak jt.

Profülaktooriumi tööd takistab praegu aga asjaolu, et ülikooli majandusosakond pole suutnud vabastada asutuse kasutamiseks ette nähtud üht eluruumi ja ladu toiduainete hoiuks, milline puudus tuleks kiiremas korras likvideerida.

Õ. Kask

Kehakultuur ja sport

ESIVÕISTLUSED KORVPALLIS

Äsja lõppesid ülikooli esivõistlused korvpallis, mis olid ühtlasi TRÜ spartakiaadi korvpalliturniiriks. Esmakordselt olid neil võistlustel esindatud kõigi teaduskondade mees- ja naiskonnad. Võistlustest ülikooli meistri nimele võtsid osa veel kehakultuuriosakonna võistkonnad. Viimased saavutasid nii meeste kui ka naiste turniiril kindlalt esikohad. Meeste finaalis kehakultuuriosakonna meeskond võitis matemaatika-loodusteaduskonna meeskonna 72:58 ja naiste finaalis kehakultuuriosakonna naiskond ajaloo-keeleteaduskonna naiskonna 55:41.

Spartakiaadi korvalliturniiri võitja nimele toimus peamine konkurrents matemaatika-loodusteaduskonna, arstiteaduskonna ja õigus-majandusteaduskonna meeskonna ning ajaloo-keeleteaduskonna ja arstiteaduskonna naiskonna vahel. Sellest konkurentsist väljusid võitjatena matemaatika-loodusteaduskonna meeskond ja ajaloo-keeleteaduskonna naiskond.

Matemaatika-loodusteaduskonna meeskond esines võistlustel ühtse kollektiivina ja, peamiselt just tänu sellele, suutis väljuda kindla võitjana mängudest ajaloo-keele-, arstija õigus-maj. teaduskonna meeskondade vastu. Küllaltki suured puudused tehnikas, taktikas ja kehalises ettevalmistuses tingisid meeskonnale, vaatamata südile mängule, kaotuse finaalmängus kehakultuuriosakonna meeskonnaga.

Üldiselt kõigi võistkondade juures ilmnenud suured puudused mängutehnikas ja -taktikas näitasid, et võistkonnad olid võistlusteks puudulikult ette valmistatud. Kaasaegne spordipraktika tõestab, et headeks sportlikeks saavutusteks ei piisa mõningatest treeningutest, vaid on vajalik pidev aastaringne treening.

A. Viru

TEADAANNE

ÜTÜ nõukogu järjekordne koosolek toimub 4. mail k. a. algusega kell 19 soome-ugri keelte kateedri ruumides. Nõukogu liikmetel ja osakonnanõukogude esimeestel osavõtt kohustuslik.

ÜTÜ nõukogu esimees

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая: Под майскими знаменами.
Д. Вааранди — «Дети разных народов...» (стихи).
А. Коппель — Все внимание на тематические планы СНО.
И. Сювалепп, М. Мурде, К. Метс — О наших активистах.
Р. Тальвар, А. Пярль — О состоянии дипломных работ.
Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 08738 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1361

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Об [illegible] альный
Раамат[illegible]палат
"[illegible]" 195[illegible]

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (262) Reedel, 6. mail 1955. a. VIII aastakäik

Ehitame staadioni

Läheneb kevad-suvine spordihooaeg. Tartu Riikliku Ülikooli sportlaspere tõstab iga päevaga treeningkoormust, et hästi ettevalmistatuna esineda suvistel võistlustel.

Üheks oluliseks momendiks on siinjuures spordibaaside küsimus, sest ainult hästikorrastatud jooksuradadel ja hüppepaikadel annab treening soovitud tagajärgi.

Mööduvad aastal asus meie ülikooli kollektiiv rajama Tallinna tänavale oma staadioni. Loodusliku asendi poolest võib see pärast väljaehitamist saada üheks parimaks staadioniks Balti vabariikides. Tänavu kevadel jätkuvad tööd staadionil ja on käesoleva kuu keskseks ürituseks.

Nagu teada, toimusid möödunud aastal esimesed võistlused oma staadionil. Ekspluatatsiooni suudeti anda 100 m jooksurada, kuulitõukesektor, heiteringid ja hüppepaigad. Puudus võimalus määrustepäraseks kesk- ja pikamaajooksude läbiviimiseks. Normaalse ringraja väljaehitamiseks tuleb aga sooritada suuremahulisi mullatöid. On selge, et ülikoolil puuduvad võimalused statsionaarse palgatööjõu massiliseks rakendamiseks staadionil. Kuna staadion on väga vajalik ja vajalik meie üliõpilastele endile, on loomulik, et kogu üliõpilaspere lööb käed külge asja heaks korraminekuks.

Ülikooli juhtkond, parteiorganisatsioon, komsomoli- ja ametiühingukomitee on võtnud tarvitusele rea konkreetseid abinõusid, et kindlustada ehitustööde normaalset kulgu. Nagu teada, tegi ELKNÜ TRÜ komitee õpperühmadele ja komsomoligruppidele ettepaneku läbi arutada staadionitöödest ühise osavõtu küsimus. Ühtlasi avaldas meie häälekandja «Tartu Riiklik Ülikool» üleskutse massiliseks ja aktiivseks kaasalöömiseks staadioni ehitustöödel. Kiirelt reageerisid sellele matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased eesotsas kommunistlike noorte T. Orava ja V. Astokiga ning kehakultuuriosakonna üliõpilased eesotsas A. Viisega. Esile tuleb tõsta füüsikaosakonna I kursuse üliõpilasi (kursusevanem L. Arro), kes on staadionil teinud juba 82 töötundi.

Ei saa mööda minna häbistavast tõsiasjast, et sajast õpperühmast on seni töödest osavõtuks registreerunud ainult 14. See näitab enamiku kursuste ja komsomoligruppide äärmiselt passiivset suhtumist toimuvasse üritusse. Kõhklevad meeleolud valitsevad keemiaosakonna ja mõningates arstiteaduskonna õpperühmades, kus kardetakse, et osavõtt staadioni ehitustöödest võiks mõjuda õppeülesannete täitmisele. Sellise olukorra likvideerimiseks tuleb grupporgidel ja rühmavanematel kiiresti kontakti astuda TRÜ komsomolikomiteega ja teatada seal sobiv aeg, millal üliõpilastel on võimalik töödest osa võtta. Ühtlasi tuleb välja võtta tööde arvestuskaardid, millistele märgitakse rühmade töötulemused. Olgu märgitud, et paremini töötanud kollektiividele organiseerib TRÜ komsomoli- ja ametiühingukomitee ekskursioone meie naabervabariigi kaunimaisse kohtadesse. On vastu võetud otsus, mille kohaselt iga üliõpilane on kohustatud staadioni ehitustöödel tegema vähemalt kümme töötundi. Rühmakolmikud, teaduskondade komsomoli- ja ametiühingubürood ning kehakultuurikollektiivi nõukogud võtku oma südameasjaks üliõpilaste 100-protsendilise osavõtu kindlustamine sellest üritusest. Oleks tervitatav näha sellest üleülikoolilisest üritusest osavõtjate ridades ka õppejõudude kollektiivi liikmeid, mis kahtlemata aitaks kaasa ka üliõpilaste aktiivsuse tõusule. Ilmtingimata on vajalik, et ülikooli juhtkond abistaks staadioni ehitajaid autotranspordiga liiva ja mulla äraveoks. Seni on see toimunud äärmiselt juhuslikult. Veovahendite puudumine on praegu üheks valusamaks kohaks, mis takistab tööde edukat läbiviimist.

Et kiirendada ehitustööde käiku, otsustas TRÜ ELKNÜ komitee korraldada pühapäeval, 8. mail kell 12 hoogtööpäeva. Tuleb loota, et ülikooli juhtkond ja üliõpilaskollektiiv annavad oma parima selle kordaminekuks.

Kõik staadioni ehitustöödele!

Tähistatakse fašistliku Saksamaa üle saavutatud võidu 10. aastapäeva

Kümme aastat tagasi, 9. mail 1945 sundis võidukas Nõukogude armee lõplikult purustatud hitlerliku Saksamaa tingimusteta alistuma. Verine fašismikolle oli purustatud, miljonid inimesed päästetud pruuni katku küüsist. Nõukogude rahvale oli lõppenud Isamaasõda, mille vältel meie väejuhid, ohvitserid ja rindesõdurid, partisanid ning töötajad tagalas tegid ajaloos ennenägematuid kangelastegusid.

Nõukogude armee ridadest demobiliseerituna tuli ka Tartu ülikooli palju endisi sõjamehi. Sõjajärgsetel aastatel õppis ülikooli kõikides teaduskondades kokku sadu endisi rindemehi, kes nüüd, pärast kõrgema hariduse saamist jätkavad ülesehitavat tööd paljudes majanduse ja kultuuri aladel. Suur osa endisi rindemehi jäi õppejõududena või administratiivalal töötama ülikooli. Kogu meie kollektiiv tunneb niisuguseid eesrindlasi, endisi rindemehi, nagu Nõukogude Liidu kangelane G. Issakov, seltsimehed A. Lombak, E. Salumaa, V. Mäe, E. Laasik, J. Kalits, N. Erman, J. Lotman, M. Sõštšikov, E. Tallmeister ja kümned teised. Kindlustada saavutatud võitu ja rahuüritust igapäevase tubli tööga — see on eilsete rindemeeste tänase töö sisu.

Suure Isamaasõja lõppemise 10. aastapäeva puhul korraldatakse 7. mail s. a. Tartu Riiklikus Ülikoolis endiste sõjameeste pidulik kokkutulek, et tuletada meelde möödunud kuulsusrikkaid võitluspäevi ning kinnitada veelkordselt oma rahutahet, aga ka valmisolekut vajaduse korral kaitsta armastatud kodumaad ükskõik millise agressiooni vastu.

Alustati loengutsüklit Eesti NSV kohta

Käesoleva aasta märtsis algas TRÜ-s komsomolikomitee korraldusel loengute tsükkel Eesti NSV kohta. Seni on toimunud loengud teemadel: «Eesti NSV ajaloo põhiperioodid» — lektor ajalooteaduste kandidaat K. Siilivask, «Tartu ajalugu» — dotsent J. Madisson, «Eesti progressiivse noorsoo võitlus ning ELKNÜ loomine» — V. Väljas ja «Eesti NSV loodus» — geograafiateaduste kandidaat E. Varep. Loengud andsid üliõpilastele palju väärtuslikku ja huvitavat materjali Eesti NSV kohta.

Ette on nähtud veel loeng Eesti NSV majandusest ja sidemetest vennasvabariikidega, mis toimub 13. mail.

Nõukogude ajakirjanduse päeva puhul

Kasvatada tublisid nõukogude ajakirjanikke

Tänavu esimest aastat töötab meie ülikoolis žurnalistika eriharu, kus III kursusel õpib 11 üliõpilast. Gruppi kuulub ka rida teiste osakondade ja teaduskondade üliõpilasi, kes huvist asja vastu kuulavad selle eriala loenguid. Uudne eriharu töötab eesti filoloogia baasil eesti keele kateedri juures. Ei saa muidugi väita, et uue eriala õpetamine oleks parimas korras. Eeskätt puuduvad vastavatel õppejõududel kogemused, teoreetiline eriettevalmistus, pole jõutud veel soetada õppevahendeid jne.

Raskusi on aidanud ületada ka üliõpilased ise. Väärib kõigepealt märkimist see tööhoog ja -armastus, mis on omane sellele grupile. See kergendab tunduvalt ka õppejõudude tööd. Aktiivsed ühiskondlikust tööst osavõtjad, avarate kultuuriliste huvidega inimesed — niiviisi võime iseloomustada Luuri, Lindströmi, Süvaleppa, Paalmat, Mallest ja teisi selle grupi üliõpilasi. Üliõpilased on osutanud suurt huvi oma erialaste teoreetiliste loengute ning praktiliste tööde vastu, sõnavõturohkeiks ja elavaiks kujunevad seminarikoosolekud selles õppegrupis. Kõik tulevased ajakirjanikud võtavad nii või teisiti osa ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» tööst, paljud on kirjutanud sisukat kaastööd kohalikule ajalehele ja vabariiklikele lehtedele. Seepärast on kõigiti põhjust arvata, et ülikooli lõpetades suudavad selle õpperühma liikmed võtta julgelt oma õlgadele nõukogude ajakirjaniku raske kutse.

Seoses sellega, et mainitud eriharu jääb ülikooli juures püsivaks spetsiaalsuseks, on vaja edaspidi vastu võtta mittestatsionaarsesse osakonda ka toimetuste töötajaid. Ülikooli žurnalistika eriharu lõpetanu saab eriala kõrval küllaltki hea filoloogilise ettevalmistuse,

Samuti on vaja tõsiselt mõtelda žurnalistika-alase teadusliku uurimise perspektiividele. On tingimata tarvis, et koordineeritaks kateedrite vahel uurimistöö ülesanded ja probleemid. Praegu kuulub žurnalistika eriala eesti keele kateedri juurde, kuigi see on eesti keelest õige kaugel. Seetõttu on eesti keele kateedril ka raske planeerida vastavat teaduslikku tööd. Seda tuleb teha tingimata koos eesti kirjanduse kateedriga, kus vastaval alal on juba üht-teist tehtud. Kindlasti annab see küsimus teaduskonna piires edukalt lahendada. Samuti on otstarbekas, et ÜTÜ liinis loodaks žurnalistika ring. Uurimistöö, mis ootab õppejõude ning üliõpilasi, on ulatuslik, sest meie ajakirjanduse pärand on ajakirjanduse spetsiifikast lähtudes üldse läbi uurimata. Näiteks pole meil veel õiget ettekujutust üksikute publitsistlike žanride arengust ning selle tingimusist, paljude progressiivsete publitsistide nimed ootavad veel avalikkuse ette toomist, parteilise ajakirjanduse ajaloost on vaid üksikuid uurimusi jne. Selle töö kallale on vaja viivitamata asuda juba üksnes sellepärast, et anda meie teadusele eesti žurnalistika põhjalik marksistlik ajalugu.

Meenutades ajakirjanduse päeva puhul nõukogude ajakirjanduse rikkalikke võitlustraditsioone ning suuri ülesandeid meenutame ka ühtlasi neid kohustusi, mis on meil täita nõukogude ajakirjanduse arendamise alal meie vabariigis. Peame kasvatama häid, väga häid ajakirjanikke ning edasi viima eesti nõukogude žurnalistikat — neid ülesandeid peame kordama ajakirjanduse päeva puhul ning siit lähtudes püstitama ka edaspidiseid lähemaid tööperspektiive.

J. Peegel,
eesti keele kateedri vanemõpetaja

Pildil: Ülikooli kollektiiv pidulikul maidemonstratsioonil. H. Roosipuu foto

Teaduslik töö praktika teenistuses

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus võtavad põllumajanduse kõigi harude järsuks tõusuks tarvitusele ulatuslikke vahendeid. Selle ülesande lahendamisel kuulub suur osa bioloogiateadusele, mis on kutsutud otsima kõige efektiivsemaid teid sotsialistliku majanduse edasiseks tõusuks.

Tunnetades täielikult nõukogude teaduse ette asetatud ülesannete tähtsust püüab taimefüsioloogia kateedri kollektiiv anda põllumajanduse tõusule oma panuse. Kateedri teaduslik tegevus on suunatud rea tähtsaimate põllumajanduslike kultuuride füsioloogia ja biokeemia iseärasuste selgitamisele seoses nende taimede kultiveerimisega kuivendatud turvasmuldadel. Turvasmuldadel võib nende õige kasutamise juures edukalt viljelda paljusid põllumajanduslikke kultuure. Akadeemik Viljams tõestas juba revolutsioonieelsetel aastatel, et kuivendatud turbapinnased võivad olla kõige viljakamad maad, millel võib organiseerida õigeid heinavälja külvikordi, heinamaid ja karjamaid.

Turvasmuldade kui põllumajanduslike kõlvikute väärtus kasvab tähelepandavalt seoses sellega, et nad ei nõua võrdlemisi defitsiitset orgaanilist väetist — sõnnikut. Siiski luuakse neil pinnastel taimede kasvuks erilised tingimused, mis jätavad jälje taimeorganismi kogu elutegevusele.

Seepärast on täiesti loomulik püüe tunnetada taimede elu iseärasusi neis erilistes tingimustes, avastada taimeorganismides toimuvaid protsesse selleks, et oleks võimalus juhtida neid protsesse, suunata neid suurima, hea kvaliteediga saagi formeerumisele.

Tõmmates sellele tööle laialt kaasa üliõpilasi on taimefüsioloogia kateedri kaastööliste uurimuste abil selgitatud, et põllumajanduslike kultuuride elutegevusele ja nende saagi kvantiteetsetele ja kvaliteetsetele näitajatele avaldab olulist mõju kõrvuti teiste agrotehniliste vahenditega turvasmuldade kuivenduse norm s. o. sügavus, milleni viiakse põhjavee tase kuivendamise puhul. Meie vabariigi vähekõdunenud turvasmuldade jaoks tuleb rea põllumajanduslike kultuuridega läbi viidud füsioloogiliste ja biokeemiliste analüüside põhjal lugeda optimaalseks suurte ja pidevate saakide saamist kindlustavaks kuivendamise normiks põhjavete tase mitte üle 70 cm. On nähtud ette jätkata uurimusi selles suunas, selleks et aidata kaasa turvasmuldade sellise veerežiimi reguleerimise süsteemi loomisele, mille juures neil pinnastel kasvatatavad põllumajanduslikud kultuurid oleksid pidevalt ja samaaegselt varustatud maksimaalse veehulga ja kättesaadava toiduga.

Assistent L. Kase ja rea kateedris spetsialiseerunud üliõpilaste poolt on teostatud huvitavaid uurimusi mikroväetiste rakendamise efektiivsuse küsimuses turvasmuldadel nende põllumajandusliku kasutamise puhul. Selgub, et nende pinnaste väetamine väikestes doosides mikroelementväetistega kaalium- ja fosforväetiste kõrval annab tähelepandava majandusliku efekti: paraneb taimede kasv ja areng, kartulimugulates kasvab kuivaine, tärklise, C-vitamiini sisalduvus; söödaheintes — toore proteiini, karotiini ja teiste sisaldavus. Selles küsimuses saadud andmete põhjal valmistab assistent L. Kask ette kandidaadiväitekirja kirjutamist. Lähemas tulevikus on kateedri poolt ette nähtud viia läbi katsed mikroelementide doseerimise, nende optimaalsete suhete, mis põllumajanduslike kultuuride väetamisel annaksid parema efekti, samuti pinnase samaaegse mikroväetiste ja lubjaste materjalidega väetamise võimaluste selgitamiseks hapude pinnaste puhul. Antud katsete läbiviimiseks on vajalik vegetatsioonimajakese ehitamine kateedri juurde.

Täiesti perspektiivsed on kateedri aspirandi L. Sarapuu ja van.-laborant L. Viilebergi uurimused põllumajanduslike kultuuride turvasmuldadel kasvatamise mõju selgitamisel nende elujõulisusele ja reale teistele majanduslikult väärtuslikele näitajatele. Läbiviidud katsetest selgub, et turvasmuldadel kasvatamine tervendab taimeorganismi, suurendab tema elujõulisust, s. o. võimet intensiivsemalt kasutada kasvuks ja arenguks vajalikke väliskeskkonna tingimusi. Turvasmuldadelt saadud seemnematerjalist kasvab elujõulisem põlvkond. Põllumajanduslike kultuuride seemnematerjali kasvatamine turvasmuldadel suurendab meie katsete järgi saaki, näiteks kartuli juures kuni 20 ja rohkem protsenti. Antud nähtuse füsioloogilise olemuse selgitamisel on suur tähtsus seemnekasvatuse organiseerimisele meie kolhoosides ja sovhoosides, samuti kogu selektsioonitööle põllumajanduslike taimede suuresaagiliste sortide aretamisel.

A. Perk,
taimefüsioloogia kateedri juhataja

PARTEI ELU

Õppe- ja kasvatustöö küsimused olgu tulipunktis

Aprillikuu lõpul toimunud ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolekul arutati õppe- ja kasvatustöö küsimusi arstiteaduskonnas. Nii teaduskonna parteialgorganisatsiooni sekretäri sm. Saare aruandest kui ka sellele järgnenud kommunistide sõnavõttudest selgus, et õppe- ja kasvatustööalane olukord arstiteaduskonnas ei anna veel kaugeltki põhjust rahuloluks. Nii esineb tõsiseid puudusi õppetöös, mille tõttu üliõpilaste õppeedukus on madal ning nende erialased teadmised pärast ülikooli lõpetamist praktilisele tööle asumisel osutuvad tihti puudulikeks. Samuti ei kindlustata praegu teaduskonnas tehtava kasvatustööga veel kaugeltki seda, et kõik teaduskonna lõpetajad oleksid poliitiliselt arenenud, avara silmaringiga ning oma kutsetöösse täie vastutustundega suhtuvad spetsialistid, kes õigesti mõistavad oma ülesannete suurust nõukogude inimeste tervise eest hoolitsemisel ning aktiivselt võtavad osa ülesehitustööst. Suur süü langeb siin eelkõige just arstiteaduskonna partei-algorganisatsioonile, kes on seni veel nõrgalt võidelnud õppe- ja kasvatustöö parandamise eest teaduskonnas ja ei ole võtnud tarvitusele vajalikke abinõusid, et saavutada olukorras otsustavat pööret paremusele.

Näidates üksikasjaliselt neid põhjusi, mis tingivad puudusi õppetöös, märkisid kommunistid siin eelkõige just seda, et teaduskonna parteiorganisatsioon tegeleb veel vähe selle töö sügava tundmaõppimisega, ei süvene kateedrite töösse ega suuda seetõttu ka neid abistada õppetöö paremini korraldamisel. Olgugi et real kateedritel (patoloogiline anatoomia, biokeemia jt.) on küllaltki häid kogemusi õppetöö organiseerimisel, ei praktiseerita nende kogemuste levitamist teaduskonna teistes kateedrites. Samuti ei valda veel rida õppejõude vajalikult dialektilist meetodit, mille tõttu ainete omandamine üliõpilase poolt on tihti veel kitsas ja mehhaaniline ega soodusta üliõpilastes iseseisva mõtlemisvõime arenemist. Samaaegselt on aga kriitika ja enesekriitika teaduskonnas madalal tasemel ning seda ei rakendata õppetöös esinevate lünkade ja kitsaskohtade likvideerimiseks. Lubamatu on ka see, et jäeti soiku õppejõududele filosoofiliste seminaride korraldamine, mis oleks neil aidanud omandada marksistlikku filosoofiat ning õiget metodoloogiat. Kõigi nende tõsiste puuduste esinemine on mõjunud kahjustavalt õppetöö kvaliteedile arstiteaduskonnas. Seepärast on teaduskonna partei-algorganisatsioonil vaja astuda kiireid samme olukorra parandamiseks, et saavutada edu õppetöös.

Lahutamatus seoses õppetööga peab toimuma noorte kasvatamine. On loomulik, et selle tööga tegelevad koos parteiorganisatsiooniga tema juhtimisel kõik õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid. Kuid ka selles osas ei ole olukord arstiteaduskonnas sugugi rahuldav. Rida õppejõude tunnevad veel vähe huvi kasvatustööga seotud küsimuste vastu ning loevad seda kas üliõpilaste «eraasjaks» või ainult partei- ja komsomoliorganisatsiooni tegevusvaldkonda kuuluvaks küsimuseks. Parteiorganisatsiooni ülesandeks on lõplikult välja juurida see väär vaade ning tihendades sidemeid kateedritega ja kogu õppejõudude kaadriga tõmmata neid aktiivselt kaasa noorte kasvatamisele täisväärtuslikeks nõukogude spetsialistideks. Samuti on tarvis senisest hoopis enam ka teaduskonnas töötavaid kommuniste lülitada kasvatustööga seotud ülesannete täitmisele.

Rääkides üliõpilaste poliitilisest kasvatusest juhtis rida sõnavõtjaid tähelepanu sellele, kui suur tähtsus on hästi organiseeritud ja aktuaalsetel teemadel läbiviidavail poliitinformatsioonidel noorte poliitilise silmaringi laiendamisel ning nende ühiskondliku aktiivsuse tõstmisel. Arstiteaduskonna partei-algorganisatsioon on aga seda tähtsat kasvatustöö viisi seni kasutanud väga halvasti. Nii toimuvad üliõpilastele korraldatavad poliitinformatsioonid tihtigi veel väga juhuslikel teemadel, neid viiakse läbi oskamatult ja igavalt ja mõnigi kord piirdutakse vaid ajalehe ettelugemisega. See kõik räägib teaduskonna partei-algorganisatsiooni lubamatult ükskõiksest suhtumisest üliõpilaste poliitilisse kasvatamisse ning tingib, et sellesse olukorda tuuakse järsk pööre, mis teeb lõpu niisugusele kahjulikule praktikale.

Ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek andis vastuvõetud otsuse näol arstiteaduskonna partei-algorganisatsioonile üksikasjalikud juhendid esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja otsustava edu saavutamiseks õppe- ja kasvatustöös ning rõhutas, et eduka töö eelduseks on kõigepealt just õppe- ja kasvatustöö küsimuste sügav tundmaõppimine, järjekindel võitlus esinevate puuduste kõrvaldamise eest ning kõigi õppejõudude ja ühiskondlike organisatsioonide kaasatõmbamine aktiivsesse võitlusse õppe- ja kasvatustöö parandamise eest.

E. Silk

ALGAS EKSAMISESSIOON

Matemaatika-loodusteaduskonnas on alanud eksamisessioon bioloogiaosakonna III ja IV kursusel ning keemiaosakonna IV kursusel. On õiendatud arvestused ning selgunud esimeste eksamite tulemused. Nii said poliitökonoomiast hinde «väga hea» III kursuse bioloogid H. Habermann, H. Mäetalu, V. Saar, V. Tohver jt. Sama osakonna üliõpilased Kirsipuu, Ojaveer, Veldre jt. on sooritanud maksimaalsele hindele juba kaks eksamit. IV kursuse bioloogidest paistsid esimestel eksamitel heade teadmiste poolest silma H. Kallak, E. Kask, O. Renno jt., kes said väga hea hinde poliitökonoomiast ja ajaloolisest materialismist. Kahest erikursusest on eksami õnnestunult õiendanud IV kursuse keemikud R. Andresen ja H. Kuhi, poliitökonoomiast ja ajaloolisest materialismist J. Nüssik, E. Sakk jt.

Sessioon algas ka geograafiaosakonna I, II, III, IV kursusel ja geoloogiaosakonna III ning IV kursusel. Esimesed tulemused näitavad, et üliõpilased on semestri jooksul hästi töötanud.

R. Talvar

Isikliku «õnne» otsingul

Arstiteaduskonna II kursuse kommunistlikud noored tõstsid oma koosolekul teravalt üles küsimuse kommunistliku noore käitumisest, moraalsest palgest ja isikliku elu seosest ühiskondliku eluga. Otseseks ajendiks sellel teemal organiseeritud koosolekule oli üliõpilase Vaike Alleri ebasünnis käitumine. Ja pealegi — Vaike Aller oli grupiorganisaator.

Mida siis Vaike tegi?

Vaike Aller tutvus noore arsti Väino Lippusega, kelle naine on Vaike kursusekaaslane. Esialgne pealiskaudne tutvus aga arenes ruttu «kurameerimiseks», sest noor arst meeldis Vaikele.

«Õigus isiklikule õnnele ning armastusele peab olema igal inimesel,» märkis Vaike ning selle ettekäände all otsustas ta Väino Lippuse lõplikult «vallutada». Otstarve pühitseb vahendid. Vaike organiseeris oma korteris lõbusaid olenguid, mille alatiseks külaliseks oli noor sümpaatne arst ning mõnedki Vaike kursusekaaslased, nagu T. Floss jt. Vaike saavutas oma eesmärgi: Lippus viibis neil olenguil hilisööni, ununes naine — Vaike kursusekaaslane — ununes väike tütar Mare, kes asjatult ootas isa koju. Vaike «isiklik asi» oli lõhkunud perekonna, teinud õnnetuks noore naise ja väikese lapse. Kergemeelselt tõlgendas Vaike mõistet «õnn», varjates sellega oma amoraalsust ja kergemeelset suhtumist ellu. «Mis see teie asi on, kellega ma käin või olen? See on minu isiklik asi,» võib Vaike öelda. Ei. Nii see ei ole. Lõhutud perekond — see ei ole enam eraasi. Teise õnne varemetele ei ehita nõukogude noor oma õnne, sest niisugust «õnne» ei tunne kommunistliku noore moraal, rääkimata sellest, missugust negatiivset mõju avaldab seesugune käitumine kogu rühmale.

Edasi. Kas Vaike ja tema sõbratarid teadsid, et Väino Lippus on abielus? Teadsid, sest nendega koos õpib tema naine. Järelikult käitusid ka Vaike sõbratarid äärmiselt inetult, äärmiselt ebaseltsimehelikult. Selle asemel, et mõjustada Vaiket, talle selgeks teha tema käitumise kogu inetust, soodustasid nad selle moraalse laostumise meeleolusid, millesse oli nakatunud Vaike. Nemad on kaassüüdlased oma kursusekaaslase Miia Lippuse õnnetuses. Nad on teda raskesti solvanud, sest noor naine uskus, et teda ümbritsevad ausad ja puhta südametunnistusega noored.

Ei saa öelda ka seda, et üksikuid signaale Vaike Alleri käitumisest varem ei teatud. Teati. Ebameeldivaid, kommunistlikule noorele mitteomaseid harjumusi ja kombeid märgati Vaike juures varemgi. Aga hoolimata sellest valiti ta grupiorganisaatoriks. Juba seegi asjaolu näitab, kuivõrd madalal tasemel on selles grupis üliõpilaste kommunistlik kasvatamine, kuivõrd ebakriitiliselt suhtutakse esinevatesse pahedesse. Sellise olukorra mõru ning kurvastav vili on nüüd näha. Vaike ei suutnud organiseerida grupis ühtegi huvitavat üritust, mis oleks kollektiivi liitnud. Ja kuidas ta saigi seda teha, kui ta ajas taga oma isikliku «õnne» virvatulukest, lõhkus kollektiivi, vastandas enda ühiskonna huvide ning ühiskondlike arvamustega.

Ja järeldus? Selle tegi kursusekoosolek: Vaike Aller ei saa olla kommunistlike noorte rühmaorganisaator. Otsus on õige, kuid meil on kahju igast noorest, kes kaldub kõrvale õigelt teelt. Sellepärast otsustas ülikooli komsomolikomitee anda Vaike Allerile võimaluse parandada kommunistliku noorena oma käitumist. Meie ülesanne aga on uurida seda pinda, millel võivad tekkida ja areneda niisugused pehkinud arusaamad ja nähtused.

Lugu Vaike Alleriga tõendab veelkordselt, et võitlus kommunistliku moraali eest on meie õppejõudude ja üliõpilaste, eeskätt kommunistlike noorte igapäevane, pidev ülesanne. Selles võitluslõigus ei tule kunagi unustada valvsust ega minetada printsipiaalsust.

O. KADAK

TEADAANNE

5. mail avati TRÜ parteibüroo ruumes ülikooli seinalehtede ülevaatus.

9. mail kell 19 toimub samas seinalehtede toimetuste nõupidamine, kus premeeritakse ka paremaid seinalehti.

Ülevaatuse orgkomitee

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Построим стадион. 10 годовщина победы над Германией.
Ю. Пеэгель — Воспитывать хороших советских журналистов.
А. Перк — О связи научной работы с практикой.
Э. Сильк — Главное внимание вопросам учебно-воспитательной работы.
В. Кельдер, Э. Плотник — Семинар молодых преподавателей и аспирантов.
В поисках личного «счастья».
Информации.

Noorte õppejõudude ja aspirantide seminarilt

Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogide pere on viimaste aastate jooksul täienenud teotahtelise noore kaadriga. Kõrvuti vilunud pedagoogidega pühendavad kogu oma energia kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistustööle ka noored õppejõud.

Kuid õppetöö kõrgemas õppeasutuses nõuab nii oma eriala põhjalikku tundmist· kui ka pedagoogilisi kogemusi ja suurt metoodilist oskust. Õppejõud peab olema mitte ainult lektoriks, vaid ka noorte kommunismiehitajate kasvatajaks, nende maailmavaate kujundajaks. Pedagoogilist meisterlikkust ei omandata ühe päevaga, vaid pikemaajalise töö tulemusena nii oma kui ka teiste praktikat jälgides ja sellest järeldusi tehes. Oluline koht on siin ka vanema generatsiooni abil.

Noorte õppejõudude pedagoogilise meisterlikkuse omandamiseks on rektoraadi ja Õpetatud Nõukogu poolt käesoleval õppeaastal korraldatud väärtuslik üritus: noorte õppejõudude ja vanema kursuse aspirantide seminar. Seminari käigus kuulati ära rida ettekandeid õppe-kasvatustöö teemadel ja organiseeriti parimate õppejõudude loengute ühiskuulamisi ühes järgneva aruteluga.

Erilise tunnustuse osaliseks said pedagoogikateaduste kandidaadi sm. Aleksandrova ettekanne teemal «Loeng I. P. Pavlovi õpetuse valgusel» ja prof. Lauteri ettekanne teemal «Loengute kõnekultuurist». Need ettekanded olid huvitavad ja ühtlasi kuulajatele ka praktilist kasu toovad. Sm. Aleksandrova ettekanne äratas rea värskeid mõtteid loengu ülesehitusest, ettekandmise tehnikast, auditooriumiga tiheda kontakti loomisest jne. Ettekanne võimaldas igaühel teha järeldusi oma igapäevastest õppe-kasvatustöö kogemustest ja andis rea näpunäiteid loengu koostamise ja ettekandmise paremustamiseks. Rohkete praktiliste näidetega varustatud prof. Lauteri ettekanne võimaldas samuti õppejõududel avastada enda juures puudusi, mida nad seni polnud märganud või millele polnud pööranud küllaldast tähelepanu. Eriti väärtuslikuks kujunes loengu teine pool, milles prof. Lauter rohkete näidete varal tõestas, kui suured võimalused peituvad kõnekunstis esitatava materjali elustamiseks ja tema arusaadavaks muutmiseks. Kuuldud ettekanne võimaldas kahtlemata noortel õppejõududel oluliselt parandada oma loengute ettekandmise tehnikat. Oleks olnud soovitav, et prof. Lauter rohkem oleks peatunud kõnekunsti ja hääldamise tehnilisel küljel.

Mõlemate ettekannete tugev külg seisnes nende konkreetsuses, elulähedeses, praktiliste näidetega varustatuses.

Kuivõrd käesolev üritus TRÜ-s oli esmakordne, siis tuleb tema organiseerimist lugeda küllatki läbimõelduks. Kuid kõrvuti sellega tõi seminaride käik esile ka rea puudusi ja äratas kuulajates mõningaid mõtteid nende läbiviimise kohta üldse.

Kõigepealt ootasid noored õppejõud igalt seminarilt midagi uut, seda, mida saadaks rakendada oma igapäevases töös. Nendele ootustele ei vastanud aga kõik läbiviidud seminarid. Nii oli kohe esimese seminari teema «Noorsoo kommunistliku kasvatuse eesmärkidest ja ülesannetest» valitud liiga üldine ja jäi kaugele tegelikust kommunistlikust kasvatustööst. Sellele lisandus veel teema ebaõnnestunud ülesehitus dots. Elango poolt, kes oma ettekandes ei suutnud kuulajatele pakkuda midagi uut ja praktiliselt vajalikku. Dots. Elango poolt antud katkendlik ülevaade pedagoogika ajaloost ja üksikud tsitaadid klassikute teostest ei suutnud avada selle teema tõsist ja sügavat sisu. Kahtlemata on pedagoogika ajaloo tundmine vajalik nõukogude kõrgema õppeasutuse õppejõule, kuid omandada seda sellise meetodiga pole mõeldav.

Nõukogude ülikooli ja kommunistliku noorsooühingu kasvandikud, teades kommunistliku kasvatustöö eesmärkidest ja ülesannetest rohkem, kui seda suutis anda dots. Elango oma loengus, ootasid mitte üldsõnalist juttu, vaid praktiliste kommunistliku kasvatustöö kogemuste edasiandmist. Noored õppejõud ootasid ettekandest vastust küsimustele, kuidas ja milliste võtetega teostada kommunistlikku kasvatustööd ülikoolis, kuidas reageerida ühele või teisele väärnähtusele, kuidas kasvatada meie noortes armastust Nõukogude kodumaa, töö ja oma tulevase elukutse vastu, kuidas kasvatada nõukogude noori kommunistliku moraali vaimus, milline peab siin olema õppejõu isiklik eeskuju, kuidas abistada komsomoliorganisatsiooni tööd kursustel jne. Vastust nendele küsimustele ei pakkunud aga dots. Elango ettekanne. Ettekande selline sisustamine oleks olnud mõeldav, kui ettekandja oleks ära kasutanud praktilisi kommunistliku kasvatustöö kogemusi.

Konkreetsuse ja praktiliste juhiste vähesuse all kannatasid ka dots. Pärli ja dots Madissoni ettekanded. Dots. Pärli ettekanne teemal «Üliõpilaste iseseisvast teaduslikust tööst» kujunes rohkem ettekandeks üliõpilastele kui õppejõududele. Ka selle ettekande kuulamiselt lahkusid noored õppejõud küsimustega: aga kuidas tõmmata kaasa rohkem üliõpilasi iseseisvale teaduslikule tööle, iseseisvalt kirjanduse läbitöötamisele ja bibliograafiliste kaartide koostamisele. Liigselt teooriasse kalduv oli ka dots. Madissoni ettekanne, kus ajalooline osa tundus olevat täiesti ülearune, pealegi jäi ajapuuduse tõttu ettekanne pooleli. Kuid vaatamata puudustele sisaldasid ka need loengud midagi uut noortele õppejõududele.

Seminari käigust kokkuvõtet tehes tuleb õnnestunumateks lugeda neid seminare, millede teemad olid konkreetsemad, rohkem seotud õppe-kasvatustöö praktikaga.

Konkreetsuse nõue tõstab aga üles küsimuse, kas on otstarbekohane sellelaadiliste ürituste korraldamine kõikide teaduskondade õppejõududele koos. Teaduskondade vägagi erinev spetsiifika nii loengute, praktikumide ja seminaride läbiviimise osas kui ka muudes küsimustes sunnib ettekandjat paratamatult üldsõnalisusele, ei võimalda arvestada teaduskondade spetsiifikat.

Sellised üldised loengud oleksid mõeldavad ainult üksikutes küsimustes. Edaspidine noorte õppejõudude abistamine peaks aga kanduma teaduskondadesse ja kateedritesse, kes peaksid pidevalt organiseerima noorte õppejõudude loengute ja praktikumide ühiskuulamisi ning nende arutelusid, kateedrite juhatajad aga külastama eksamite ja arvestuste vastuvõtmist noorte õppejõudude poolt. Ühiskülastused ei tohi kujuneda aga ainult noori õppejõude häirivaks kontrolliks, vaid nad peavad kandma abistamise eesmärki.

Teiseks võimaluseks noorte õppejõudude pedagoogilise meisterlikkuse edaspidisel tõstmisel on kogenenud pedagoogide poolt oma praktiliste kogemuste edasiandmine teaduskonna raamides seminaride, vestluste jm. vormis.

Erilist tähelepanu peavad noorte õppejõu õppe-kasvatustööle osutama aga kateedrid,

Kõikide noorte õppejõudude sooviks on, et neid edaspidi ei jäetaks omapead, vaid et algatatud üritust viiksid edasi dekanaadid ja kateedrid. Ainult pideva hoolitsusega oma õppe-kasvatusliku töö taseme tõstmise eest suudame saada headeks nõukogude pedagoogideks.

V. Kelder,
juriidiliste teaduste kandidaat
E. Plotnik,
ajalooteaduste kandidaat

Toimetaja R. AULING

MB 08755 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1407

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (263) Reedel, 13. mail 1955. a. VIII aastakäik

Hästi valmistuda eksamisessiooniks

Meie maa kõrgemates õppeasutustes on üliõpilaste teadmiste kontrolli põhiliseks vormiks eksam. Reeglipäraselt toimub iga semestri lõpul eksamisessioon, milleks üliõpilased peavad täie tõsidusega ette valmistuma. See seisneb loengumaterjali põhjalikus läbitöötamises ning omandamises, kohustuslikku kirjanduse konspekteerimises ja väljakirjutuste tegemises ning võimaluse korral soovitatava kirjandusega tutvumises. Eksamisessioonile pääsemise üheks kohustuslikuks eeltingimuseks on arvestuste õigeaegne sooritamine ning kursustööde esitamine üliõpilaste poolt. Mõnedes teaduskondades (reas matemaatika-loodusteaduskonna osakondades, õigusteaduskonnas jm.) on eksamisessioon juba alanud, põhiliselt toimub aga praegu arvestuste sooritamine ning kursustööde kaitsmine. Seejuures tuleb tähele panna, et arvestusi ei muudedaks õppejõudude poolt eksameiks, eriti siis, kui üliõpilane on semestri jooksul hoolikalt töötanud seminarides, praktilistes tundides või harjutustel. Kui üliõpilane on aga palju puudunud või hoolimatult suhtunud süstemaatilisse aine omandamisse, siis tuleb muidugi arvestusel täpsemalt selgitada üliõpilase teadmisi.

Eelneval eksamisessioonil on veelgi piiratud ümbertegemise võimalusi, mistõttu üliõpilastel seda ei maksa praktiliselt arvestada. Ainult väga mõjuvatel põhjustel võidakse üliõpilase avaldus kaalumisele võtta, kusjuures üliõpilane peab esitama kõik vajalikud tõendid oma avalduse motiveerimiseks. Avalduse arutlemisel arvestatakse üliõpilase senist õppeedukust, õppedistsipliini semestri jooksul jne., kusjuures arvesse ei tule enam ühe- ja kahepäevased arstitõendid.

Selleks, et tagada eelneva eksamisessiooni täielikku kordaminekut, tuleb nii õppeosakonnal, dekanaatidel, kateedritel, õppejõududel kui ka üliõpilastel teha pingsat ettevalmistustööd. Õppeosakond ja dekanaadid peavad õigeaegselt välja töötama eksamite tähtaegade üksikasjalise plaani kõigi osakondade ning spetsiaalsuste jaoks, ära märkides eksami täpse aja, koha, eksamineerija ning on soovitatav, et antaks ka graafik, kus oleks märgitud kellaajad, millal üliõpilane peab ilmuma eksamile.

Õpperühmades tuleb läbi arutada eksamite plaan ning teha aegsasti dekanaadile omapoolseid ratsionaalseid ettepanekuid eeskätt eksami aja kohta. On viimane aeg poliitvestlejate initsiatiivil korraldada rühmakoosolekuid seoses eksamiteks ettevalmistamisega ning lahendada konkreetseid rühmas üleskerkinud küsimusi (eksamite plaan, raskused eksameiks ettevalmistamisel, ümbertegemise kord, sessiooni lõpetamine, eksamiks õppimise metoodika jne.).

Ka teaduskondades ning osakondades on peatselt algamas tootmisnõupidamised. Neil nõupidamistel tuleks selgitada ka eksamite metoodikat, sest leidub üliõpilasi ja nooremaid õppejõude, kes ei saa aru eksami sisust. Nii esineb ebaausate võtete tarvitamist üliõpilaste poolt, nagu abivahendite kasutamist, etteütlemist, piletite väljatoomist erandjuhtudel jne., mis on häbistavaks igandiks meie üliõpilastel, kellest peavad kasvama ausad nõukogude spetsialistid. Selliste vahendite kasutajaid tuleb halastamatult paljastada ning täie valjusega karistada. Noored õppejõud võtku teadmiseks, et eksam ei ole duell üliõpilase ja õppejõu vahel, vaid suure tähtsusega kasvatustöö, milles õppejõud täiesti rahulikult, sõbralikult ning ilma igasuguse eelarvamuseta selgitab, kuivõrd üliõpilane orienteerub antud teadusharu põhilistes küsimustes, kuivõrd täpselt tunneb fakte ning on tutvunud kirjandusega. Sealjuures peab õppejõud kannatlikult ära kuulama üliõpilase vastuse esitatud küsimuse kohta, teda segamata lisa- või sissevedamisküsimustega. Alles siis, kui üliõpilane on lõpetanud, võib õppejõud esitada asjakohaseid lisaküsimusi. Katkestada tuleb ainult siis, kui üliõpilane kaldub küsimusest kõrvale ning püüab hea kõneoskusega õppejõu ees oma teadmatust varjata. Selliseid juhtumeid ei esine muidugi harva ning isegi kogenud õppejõud ei märka alati üliõpilase poolt tehtavat sõnalist «tulevärki», noor õppejõud laseb ennast veelgi lihtsamini uinutada. Üldsõnalisust eksamil tuleb alati hukka mõista ning üliõpilasele õigeagselt märku anda, kui seda esineb. Eksami konkreetse sisu ning vormi dikteerib muidugi iga aine ise, kuid alati tuleb tähele panna, et õppejõud teab normaalselt rohkem kui üliõpilane, mistõttu õppejõud ei tarvitse saada vastuseid kõigile üksikküsimustele. Sealjuures on aga täiesti hukkamõistetav liberaalitsemine, mida meie ülikoolis veel esineb. See seisneb eksamite mitmekordse ümbertegemise võimaldamises, sageli samal päeval või osade kaupa. Selline praktika kasvatab üliõpilastes vaid vastutustundetust antud aine vastu ning kõigutab tõsiselt õppejõu autoriteeti. Tootmisnõupidamistel on soovitatav kuulata sõnavõtte nende kateedrite juhatajatelt, kelle kateedri liinis on eelmistel sessioonidel olnud palju rahuldavaid ja mitterahuldavaid hindeid, kusjuures selgitataks, mida on tehtud olukorra parandamiseks.

Kõike eelnevat kokku võttes võib öelda, et meie ülikooli juhtivate õppetööd organiseerivate lülide, eeskätt aga üliõpilaste ees seisab vastutusrikas tööperiood — eksamisessioon. Selle heaks kordaminekuks on olemas kõik eeldused, see oleneb eeskätt üliõpilastest, kes peavad maksimaalselt kasutama kordamiseks neid päevi, mis on jäänud eksamisessioonini, et sooritada eksamid «väga headele» ja «headele» hinnetele ning ära hoida taotlusi «ümbertegemiseks», mis toovad paratamatult kaasa ajakulu ning sagedase lõpptulemusena väljalangemise halva õppeedukuse tõttu.

Tunnustus ülikooli õppejõududele

Tartu Riiklik Ülikool on pidevalt osutanud abi meie linna käitistele ja asutustele, suunates neisse õppejõude loengutega väga mitmesugustelt teadusaladelt.

Hiljuti saabus Tähe tänava klubi juhtkonnalt meie ülikooli kiri, milles avaldatakse tänu õppejõududele N. Ermanile, L. Rootsile, A. Mitile, G. Bihelele, J. Ananjevale, L. Bronšteinile, E. Käer-Kingissepale, H. Moosbergile, L. Seppole, A. Villile, J. Feldbachile ja A. Butenkole, kes on klubis esinenud heade loengutega ja teinud sellega tänuväärse töö laiade rahvahulkade poliitiliste ja teadusalaste teadmiste tõstmisel.

Tellime üksmeelselt uut riigilaenu!

LAEN REALISEERITI

Suure vaimustusega võtsid kehakultuuriosakonna üliõpilased, õppejõud ja teenistujad vastu teate järjekordse riigilaenu väljakuulutamisest. Osakonna kollektiiv mõistab, et uus riigilaen, aidates kaasa meie rahvamajanduse edasisele tõususele, aitab kaasa ka kehakultuuri ja spordi edasisele arengule. «Tellides uut riigilaenu anname ka meie omapoolse väikese panuse selleks, et meie maal kiiremini valmiksid uued suurepärased staadionid, ujulad ja spordipaleed,» ütles riigilaenu tellides III kursuse vanem, eesrindlik üliõpilane Heino Rüpp.

Juba vähese aja möödudes oli suurem enamus kehakultuuriosakonna kollektiivist tellinud uut riigilaenu.

E. Mäepalu

Pildil: Kehakultuuriosakonna I kursuse üliõpilased tellivad uut riigilaenu. J. Ungeri foto

Minu panus rahvamajandusse

Neil päevil kuulutati välja NSV Liidu rahvamajanduse arendamise riigilaenu 1955. a. väljalase. Minule kui kolhoosikülast pärit üliõpilasele on käesolev laen eriti südamelähedane, kuna tean, et suur osa nimetatud laenuga laekuvatest summadest läheb meie sotsialistliku põllumajanduse edasiseks tugevdamiseks ja arendamiseks. Ma tean, et ka minu poolt riigile laenatavad summad aitavad ehitada uusi maju uudismaade ülesharijatele Kasahstani steppides, aitavad riigil laiendada põllumajanduse jaoks rajatavaid tööstusi, aitavad tugevdada ka meie kolhoose.

Üliõpilasena tunnen ma rõõmu selle üle, et riigilaenu tellides saan kaasa aidata kõrgemate õppeasutuste paremaks varustamiseks, s. t. õppebaaside laiendamiseks, praktikasummade suurendamiseks jne.

Tellin riigilaenu selleks, et meie elu muutuks kiiremini veelgi paremaks ja helgemaks kui praegu.

L. Kullus,
TRÜ geograafiaosakonna
II kursuse üliõpilane

Sotsialistliku rahvamajanduse edasise tõusu eest

TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna kollektiiv võttis teate uue riigilaenu väljakuulutamisest vastu suure rõõmuga. Eesti keele, loogika-psühholoogia- ja bibliograafiaosakonna komsomolibüroo reageeris sellele üritusele osakonna aktiivi kokkukutsumisega, kus selgitati grupporgide ülesandeid seoses riigilaenu tellimise läbiviimisega. Rõhutati vajadust tugevdada selles kampaanias sidet kursuste ametiühinguorganisaatorite, rühmavanemate ja kursusevanematega.

Kohe pärast riigilaenu väljakuulutamist asusid osakonna üliõpilased üksmeelselt tellima uut riigilaenu.

Meie üliõpilased mõistavad, kui suur tähtsus on riigilaenul meie rahvamajanduse edasisele arendamisele ja tugevdamisele.

III kursuse eesti filoloogidest kirjutasid riigilaenu tellimisele alla esimeses järjekorras kursuse aktivistid, nagu grupporg H. Lehiste, kommunistlikud noored Krusten, Kiintok, Kõpp, Kastein jt.

Esimeste hulgas tellisin ka mina laenuobligatsioone. Sellega tahan anda omapoolse panuse meie sotsialistliku rahvamajanduse kindlustamiseks. Ühtlasi väljendan sellega oma tänu meie parteile ja valitsusele, kes on andnud meile suurepärased võimalused õppimiseks.

M. Varik

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

Siduda teooria praktikaga

7. mail toimus õigusteaduskonna III kursuse III rühmas eksam nõukogude tsiviilõiguses. Valdav enamik üliõpilastest oli materjali hästi omandanud, mistõttu üheksast üliõpilasest said viis maksimaalse hinde. Eriti paistsid teadmiste põhjaliku omandamise poolest silma V. Pavlov ja Kruglova.

Mõningaid lünke aine omandamisel oli märgata L. Selja, S. Kurgi ja A. Malinina teadmistes. Eriti iseloomustavalt tulid puudujäägid esile L. Budrova juures, kes andis küll väga hea vastuse teoreetilistele küsimustele, kuid ei osanud rakendada oma teadmisi praktilise ülesande lahendamisel. Sellest järeldus: tulevikus on vaja loengumaterjalide ja erialase kirjanduse läbitöötamisel suuremat tähelepanu pöörata ka nende teadmiste rakendamisele praktiliste ülesannete lahendamiseks.

Õ. Luht

Sooritati eksam dialektoloogias

II kursuse eesti filoloogid sooritasid hiljuti eksami eesti dialektoloogias.

Vaatamata sellele, et eksam sooritati ennetähtaegselt ja nii öelda õppetöö käigus, vastati ainult hinnetele «hea» ja «väga hea». Eriti põhjalikke teadmisi näitasid üliõpilased M. Bergvald, M. Heinmaa, V. Kruut, M. Mäger jt., kelle teadmisi hinnati kõrgeima hindega.

V. Tuuling

Hea ettevalmistus tagab edu

Täie pingega jätkuvad eksamid matemaatika-loodusteaduskonnas. Nii on IV kursuse geoloogid sooritanud seni eksami poliitökonoomias ja maavarade õpetuses ainult «headele» ja «väga headele» hinnetele. Mõlemad eksamid on väga hästi sooritanud üliõpilased A. Karavin, H. Kink, V. Kruus, H. Kuus, L. Petersell, M. Pinding, A. Roop, A. Siitam, V. Soobik, R. Usar ja E. Zirna.

Ühe eksami on seni sooritanud IV kursuse mehhaanikud, kes näitasid häid teadmisi ajaloolises materialismis. Maksimaalse hinde said silmapaistvalt heade vastuste eest üliõpilased E. Aarend, Z. Babenko, E. Jõgi jt.

R. Talvar

Kahest meeldejäävast külaskäigust vennasvabariikidesse

TEADUSLIKUL KONVERENTSIL

Osavõtt Riia üliõpilaste teaduslikust konverentsist oli seotud terve rea uute sõprade leidmisega ning paljude meeldivate mälestustega.

Halbadest ilmadest hoolimata jättis Riia meile meeldiva mulje. Olime kogu aeg ümbritsetud üliõpilaste sõbralikust tähelepanust. Meile tutvustati Riia ajaloolisi mälestusmärke, korraldati ekskursioone muuseumidesse jne.

Suure huviga jälgisime ka konverentsi tööd. Seejuures kerkis tahtmatult esile võrdlus meie konverentsiga ning olime natuke uhkedki, leides, et meil on töö üliõpilaste aktiivsuse tõstmise suhtes paremini organiseeritud.

Palju huvi pakkusid meile vestlused läti filoloogia osakonna üliõpilastega. Oli meeldiv kohata nii suurt huvi eesti kirjanduse vastu. Lausa üllatav oli aga läti kirjanduse ringi ajakirjas «Meie Sõna» leida nii palju eesti kirjanike luuletuste tõlkeid läti keelde. Häbiks meile tuleb märkida, et seal on trükitud koguni Ilmi Kolla luuletus «Eelaimus», mis meil on seni trükis avaldamata. Peamiseks tõlkijaks on neil noor luuletaja K. Skujenieks, kelle teadmised nii eesti kaasaegses kui ka klassikalises kirjanduses meid päris hämmastasid. Tema huvi ja armastus eesti kirjanduse vastu leidis kajastamist ka Juhan Smuulile pühendatud luuletuses, mille ta kirjutas eesti üliõpilastega kohtumise puhul.

Lahkumisel kutsusid läti filoloogia osakonna üliõpilased meid osa võtma jaanipäeva pühitsemisest Lätis, kus meil avaneb võimalus kuulda ja näha selle päevaga seotud laule ja rahvuslikke kombeid.

Riiast saadud muljed on aluseks meie soovile omalt poolt teha kõik sõprussidemete edaspidiseks tugevdamiseks.

E. Pillesaar

RIIA, VILNIUS, KAUNAS

Aprilli lõpul asus Tartu üliõpilasmeeskoor oma Tallinna Polütehnilise Instituudi meeskoorilt kingituseks saadud matkakepiga järjekordsele kontsertreisile.

Meeskoori kolmest esinemisest toimus esimene kontsert Riias Läti Riikliku Ülikooli suures aulas ja kaks järgmist Leedu NSV-s: üks Vilniuse Kapsunase-nimelises Riiklikus Ülikoolis ning teine Kaunase Polütehnilises Instituudis. Koori esinemised võeti kõikjal hästi vastu. Solistidena olid kontserdil kaastegevad O. Prinits ja K. Tennosaar.

Üldse jäid sellest kontsertmatkast kõigile osavõtjatele väga ilusad mälestused. Unustamatuks jääb meie vennasvabariikide üliõpilaste külalislahkus, eriti Leedu NSV-s. Palju huvitavat pakkusid Riia, Vilniuse ja Kaunase ajaloolised mälestusmärgid ja vaatamisväärsused.

Selle lühikese aja jooksul suudeti luua tihedaid sidemeid ka vennasvabariikide üliõpilastega ning tutvuda nende eluga. Seejuures jätsid eriti hea mulje Vilniuse ülikooli eeskujulikud ühiselamud. Üldse pühendatakse neil ühiselamute küsimusele võrratult enam tähelepanu kui meil. Võttes osa nende 1. maile pühendatud pidulikust aktusest avanes meil võimalus näha, kui toimus paremate ühiselamute ja tubade preemeerimine, kusjuures paremate tubade kollektiivid said preemiaiks raadioaparaate, lauakelli jm. Huviga tutvusime Kaunase ülikoolis ka kokkuköidetud seinalehtede sisuga ning rõõmustasime koos nende puhkpilliorkestriga just pühade eel saabunud uue komplekti instrumentide üle.

E. Mallene

„Poks" võitluses väärnähtustega

On veel hästi meeles see sügisene päev — õppetöö oli just alanud —, mil ülikooli komsomolikomitees seisis grupp kommunistlikke noori ja jälgis tähelepanelikult lahtirullitud pikka «manuskripti» karikatuuride ja tekstiga. See oli Kesk-Aasia Polütehnilise Instituudi satiirileht.

«Jaa, see on juba midagi . . .» lausus mõtlikult sekretär B. Hiire. «Kui saaks meilgi seesuguse . . .»

Siis hakkaski arenema ja kasvama idee — anda välja üleülikoolilist satiirilehte.

Nüüd, aasta lõpul, mil on päevavalgust näinud juba 6. number, võib ilma liialdamata öelda: tasus näha vaeva «Poksiga». Seda tunnistab üliõpilaste elav huvi «Poksi» vastu. Mis puutub aga konkreetsusesse ja kohaliku materjali rohkusesse, siis «Poks» on siin vaieldamatult ületanud oma eeskuju.

Ja just see, mis on öeldud «Poksi» kohta, kohustab meid sirvima ilmunud numbreid ja mõtlema, millele võiks pöörata rohkem tähelepanu, mida käsitleda teisiti kui seni.

Peajoonest on kinni peetud — kesksel kohal on kord ühiselamuis ja õppedistsipliin. Need ongi valulapsed. Kerkib ainult küsimus, kas Tiigi tänava ühiselamule pole osutatud liiga palju tähelepanu teistega võrreldes.

Viimasel ajal on Ülikooli tänava ühiselamus esile kerkinud telefonivalve organiseerimise probleem. «Poksi» veergudele see pole veel jõudnud.

Viimases numbris on leidnud enesele õigustatud koha häbipost. Jääb soovida, et järgnevail kordadel oleks lisaks nimedele toodud portreedki.

On mõningaid väärnähteid, millele oleks võinud anda vähem ruumi, näit. «Sümmeetriast ohutustehnikas» — terve pika luuletuse oleks saanud edukalt asendada kas või teravmeelse küsimusega rubriigis «Kas teate et . . .»

Samuti tekib sm. Otsassoni käitumisest ülikooli sööklas lugedes mõte, et see probleem on laiem ja küsimus pole ainult ühe või paari inimese käitumises, kes ei taha seista järjekorras, vaid nõuavad ajapuuduse ettekäändel enesele tšekke väljaspool järjekorda. Palju häirivamalt mõjub see, et järjekord sööklas on organiseeritud nn. «tutvuskondade süsteemis», nimelt nii, et iga uus tulija asub järjekorda seal, kus on ees mõni tuttav.

Võib märkida mõningat pinnapealsust ja üldsõnalisust karikatuuri «Ühele bürokraadile» puhul (nr. 6) ja ebaselgust tekstis karikatuuri juurde üliõpilase Lumeti käitumisest. Tekstist võib järeldada, et Lumet jääb sellepärast võistlusest välja, et ta on spordiseltsi «Kolhoosnik» liige, kuid alltekstist (Lumeti enda sõnad) võib järeldada, et noormees on joobnud oleku pärast kõrvaldatud võistlusest.

Eelviimases numbris on leidnud käsitlemist vene filoloogide «terminoloogia». See oleks vajanud küll rohkem selgitust, sest terminid ja nende sisu ei räägi alati iseenese eest.

Paistab silma vormide mitmekesisus: värssföljeton, epigramm, följeton, karikatuurid. Sooviks vahest veel, et praeguse leebe huumori asemele tuleks rohkem tõelist satiiri, sest kui vead ja puudused on tõsised, siis ei saa neist alati üle minna teravmeelse naljaga.

Hea oleks ka see, kui edaspidi «Poks» saaks enesele kindla keelelise korrektori, näiteks mõne ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase, kes aitaks vältida «trükivigu».

Lühidalt: enam täpsust ja tabavust. Ja ka halastamatust kõige selle vastu, mis takistab meie elu. Siis sammub «Poks» ülesmäge. Selleks talle jõudu!

E. Maasik

STAADIONI EHITUSTÖÖDELT

Pühapäeval toimunud hoogtööpäevakust võttis osa 95 üliõpilast, kes kokku tegid 374 töötundi. Peab märkima, et hoogtööpäevaku kohta üritusest osavõtnud üliõpilaste arv on küllaltki väike. Põhilise osa pühapäevaks planeeritud töödest pidi sooritama arstiteaduskonna kollektiiv, kuid halva organiseerimise tõttu esindas teaduskonda ainult 37 üliõpilast. Teaduskonna komsomoliorganisatsioonil tuleb siit teha vastavad järeldused.

Hädast aitas seekord välja õigusmajandusteaduskonna tubli kollektiiv. Esile tuleb tõsta just I kursuse üliõpilasi eesotsas sm-te Jaaksoo, Vee, Ploomi, Paki ja Sepaga.

Arstidest olid tublimad töömehed V kursuse üliõpilased E. Kraanig, E. Värk, P. Jermakov ja M. Luts.

Seisuga 10. maiks on staadioni ehitustöödest osa võtnud 251 üliõpilast. Kokku on tehtud 713 töötundi.

Arvulised näitajad on praegu küllaltki madalad. Et kindlustada tööde edasist häireteta käiku, tuleb igal üliõpilasel töödest osavõtu küsimus teha oma südameasjaks.

Kehakultuur ja sport

Kergejõustiklased avasid hooaja

Esimeste välishooaja kergejõustikuvõistlustena toimusid möödunud pühapäeval ülikooli kergejõustikuvõistlused peatselt algava õppetreeninglaagri isikulise koosseisu määramiseks.

Ehkki ilm võistlusteks oli külm ja tuuline, kogunes TRÜ staadionile arvukas hulk võistlejaid.

100 m jooksus meestele saavutasid TRÜ üliõpilastest paremad ajad P. Kaseoja ja L. Sauer, kellede ajaks märgiti 11,7 sek. Naistest olid samal alal paremateks Linda Kepp ja Vahta Juurikas (aeg 13,2).

80 m tõkkejooksu võitis TRÜ spordikooli õpilane Vilve Maremäe ajaga 12,3 sek., saavutades hea tagajärje ka kaugushüppes (5.28 m). Teise ja kolmanda koha 80 m tõkkejooksus saavutasid L. Kepp ja Õ. Rannap aegadega vastavalt 12,7 ja 12,8 sek. 110 m tõkkejooksu võitis E. Proos ajaga 16,1 sek. Meeste kaugushüppes oli parim J. Jürgenstein tagajärjega 6.40 m.

Kõrgushüppes ületasid TRÜ spordikooli õpilane A. Põldsam ja TRÜ õppejõud J. Unger kõrguse 1,75, naistest olid samal alal paremad T. Bogdanova ja H. Haljasmaa tagajärjega 1,45 m. Teivashüppe võitis M. Kutman, kes ületas 3,60 m.

Häid tagajärgi saavutati heidetes. Isikliku rekordiga 14,18 võitis meeste kuulitõuke E. Vilepill, sama tagajärje saavutas E. Simson, kes võitis ühtlasi vasaraheite tagajärjega 43,70 m.

Naiste kuulitõuke, kettaheite ja odaviske võitis TRÜ aspirant L. Maremäe tagajärgedega vastavalt 13,85, 40,49 ja 42,38. Isikliku rekordiga 12.27 tuli kuulitõukes teisele kohale. T. Tarik.

Ketteheite võitis arstiteaduskonna aspirant E. Vasar hea tagajärjega 41.09 m. Odaviskes saavutasid parimaid tagajärgi TRÜ spordikooli õpilane M. Paama (58,28 m) ja arstiteaduskonna üliõpilane H. Tiik (57,47 m).

Maikuul seisab üliõpilastel ees terve rida võistlusi kergejõustikus. 14. ja 15. mail toimub arstiteaduskonna ja matemaatika-loodusteaduskonna matškohtumine, 18. ja 19. mail matškohtumine TRÜ—EPA vahel, 22. mail toimuvad võistlused VTK kergejõustikualadel. Parimad üliõpilased esinevad 28. ja 29. mail Tallinn—Tartu linnavõistlustel.

R. Veimat

E. Simsonilt uus Eesti NSV rekord

5.—6. mail toimusid esmakordselt TRÜ tõstespordi karikavõistlused, millest võttis osa 32 parimat tõstesportlast. Toimunud võistlusteks olid hästi ette valmistatud KKO IV, III ja II kursuse ning arstiteaduskonna võistlejad, kellede poolt ületati neljal korral ülikooli ja ühel korral Eesti NSV rekordid. Nimelt püstitas KKO III kursuse üliõpilane Elmo Simson uue Eesti NSV rekordi kahe käega surumises raskekaalus tagajärjega 119,5 kg. Ka kolmevõistluse kogusumma 370,0 kg on käesoleva aasta kõigi kaalude vabariigi parim ning võistleja isiklikuks rekordiks.

Puuduliku organiseerimise tõttu ei võtnud võistlusest osa majandus- ja õigusteaduskond. Nõrgalt oli esindatud matemaatika-loodusteaduskond.

Tihedas konkurentsis läks esimesel võistluspäeval juhtima KKO IV kursuse võistkond, võites TRÜ spordiklubi poolt väljapandud väärtusliku rändauhinna. Teise koha saavutas KKO III ja kolmanda koha KKO II kursuse võistkond. Teaduskondadest esines kõige paremini arstiteaduskond.

Individuaalselt saavutasid parimaid tulemusi järgmised võistlejad: kärbeskaalus F. Volkov (arstiteaduskond) — 177,5 kg; sulgkaalus H. Lipsberg — 222,5 kg; kergekaalus A. Jõemets — 260,0 kg; kergekeskkaalus H. Lööper — 265,0 kg; keskkaalus E. Vilepill — 270,0 kg; poolraskekaalus H. Kariler — 272,5 kg; raskekaalus E. Simson — 370,0 kg (kõik kehakultuuriosakonnast).

Nimetatud võistlused olid ühtlasi katsevõistlusteks eelseisvateks Tartu ja Riia ülikoolide vahelisteks raskejõustiku matšvõistlusteks, mis toimuvad Riias 28.—29. maini.

O. Kulderknup

TRÜ esivõistlused välkmales

Möödunud pühapäeval toimusid TRÜ esivõistlused välkmales. Pingelise võistluse järel tuli võitjaks N. Kristoffel 19 punktiga 22 võimalikust. Teist ja kolmandat kohta jagasid 17 punktiga TRÜ maletšempion L. Roots ja A. Laisaar.

Pühapäeval, 15. mail kell 11 annab auditooriumis nr. 82 üliõpilastele simultaani 25 lauaga TRÜ maletšempion L. Roots. Osavõtt on võimaldatud kõigile TRÜ üliõpilastele. Osavõtjatel võimaluse korral malendid kaasa võtta.

A. Kennik

Toimuvad VTK mitmevõistlused

Eesmärgiga haarata uue VTK kompleksi normide sooritamisele massiliselt TRÜ üliõpilasi ning selgitada parimad individuaalvõistlejad ja teaduskonnad VTK aladel, viiakse ajavahemikul 16.—22. maini läbi TRÜ esivõistlused VTK mitmevõistluses.

Mitmevõistluse raamides tuleb igal meesvõistlejal sooritada viis võistlusala: laskmine (10 lasku lamades käelt 50 meetrilt), 100 m vabalt ujumine, 100 m jooks, kaugus- või kõrgushüpe ja granaadivise, kuulitõuge või kettaheide.

Naisvõistlejatel tuleb sooritada neli ala: 100 m vabalt ujumine, 100 m jooks, kaugus- või kõrgushüpe, granaadivise, kuulitõuge või kettaheide.

Igal alal arvestatakse punkte vastava punktidetabeli alusel, kusjuures võistlejate paremusjärjestuse määrab kõigilt aladelt kokku saavutatud punktide summa.

Teaduskondadevahelise paremusjärjestuse määramisel tulevad arvesse 50 parema mees- ja 50 parema naisvõistleja tulemused, kusjuures esikohale tulnud võistleja toob teaduskonnale 50 punkti, teise koha saavutaja 49 punkti jne.

Iga teaduskond võib võistlustest osa võtta piiramatu arvu võistlejatega.

Üliõpilased! Võtke osa VTK mitmevõistlustest, sellega arendate oma kehalist ettevalmistust ja täidate VTK kompleksi normi!

B. Matvei

Alus sõudespordile

Käesoleval kevadel hakati esmakordselt Tartu Riiklikus Ülikoolis harrastama akadeemilist sõudmist. Uudne spordiala on seni levinud peamiselt kehakultuuriosakonnas.

Esimesed kokkuvõtted kuuajalisest treeningust tehti Tartu linna sõudespordi avavõistlustel. 1 km sõidus ühelisel skifil tuli võitjaks V. Kaalep, neljalisel skifil võistkond koosseisus: Bamberg, Kivi, Rannast ja Roomere (roolija Põldme).

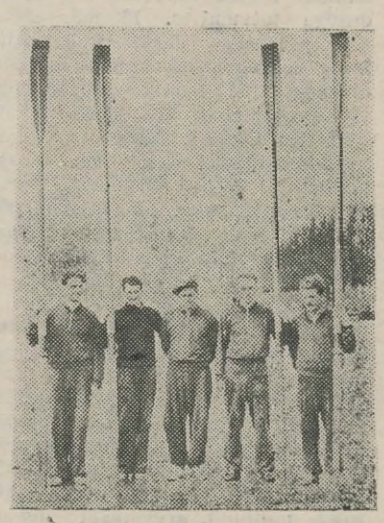

Pildil: Avavõistluste võitja võistkond. A. Kivistiku foto

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Хорошо готовиться к экзаменационной сессии.
Э. Мяэпалу, Л. Куллус, М. Варик — О новом государственном займе.
Э. Пиллесаар, Э. Маллене — В гостях у братских народов.
Э. Маазик — «Бокс» в борьбе с недостатками.
Л. Эрингсон — 200-летие Московского университета.

200 AASTAT MOSKVA ÜLIKOOLI

7. mail tähistas kogu meie maa kodumaise teaduse ja kultuuri suurt juubelit: möödus 200 aastat esimese vene ülikooli, praegu kahekordse ordenikandja, M. V. Lomonossovi nimelise Moskva Riikliku Ülikooli asutamisest.

Moskva ülikool asutati 1755. a. suure vene teadlase M. V. Lomonossovi algatusel. Ülikool alustas tööd kolme teaduskonnaga (arsti-, õigus- ja filosoofiateaduskond). Visas ja teravas võitluses tsarismi, poliitilise ja ideoloogilise reaktsiooni ja idealismiga arenes ning tugevnes Moskva ülikool kui vene teaduse ja eesrindliku ühiskondlik-poliitilise mõtte keskus. M. V. Lomonossovi ja tema õpilaste traditsioonid määrasid ülikooli teadusliku tegevuse demokraatliku, materialistliku suuna. Ülikoolis kasvasid algusest peale vene teaduse parimad rahvuslikud traditsioonid: mõttejulgus, teaduslike probleemide ülestõstmisel ja lahendamisel, leppimatu võitlus tagurlusega, teadusliku töö elav side praktikaga, patriotism ja oma rahva ennastsalgav teenimine.

Moskva ülikool, olles teadlaste ja kultuuritegelaste ettevalmistamise tähtsaimaks keskuseks Venemaal, kasvatas ja andis kodumaale terve plejaadi väljapaistvaid teadlasi, kes rikastasid maailma teaduse varasalve oma leiutuste ja avastustega. Juba XIX sajandi keskel kujunes siin maailma esimene darvinismi-eelne bioloogide-evolutsionistide koolkond prof. Rulhière'i juhtimisel. XIX sajandi II poolel ja XX sajandi algul asutas A. Stoletov siin vene füüsikute koolkonna, mille väljapaistvateks esindajateks olid N. Umov ja P. Lebedev. Siin õppis ja töötas I. Setšenov, vene füsioloogia koolkonna rajaja; ülikoolis pidas loenguid K. Timirjazev; siin rajasid aerodünaamika alused N. Žukovski ja S. Tšaplõgin. Hinnatavaks panuseks vene ja maailma teadusse olid suurima teadlase-astronoomi F. Bridihhini, komeetide uurija tööd.

A. Herzen nimetas tabavalt Moskva ülikooli «eesrindliku intelligentsi katedraaliks». Suurte teadlaste kõrval said siin kõrgema hariduse niisugused väljapaistvad kultuuritegelased, nagu Fonvizin, Gribojedov, Lermontov, Gontšarov, Nemirovitš-Dantšenko jt.

Feodaal-pärisorjusliku korra kriisi ja klassivõitluse teravnemise olukorras, eriti alates XIX saj. 30—40. aastaist muutus Moskva ülikool ühiskondlik-poliitilise võitluse keskuseks, revolutsioonilise demokraatia ideoloogia kujunemise keskuseks. Moskva ülikool on tihedalt seotud revolutsioonilise liikumisega Venemaal. Siin õppisid tulevased dekabristid vennad Muravjovid, N. Turgenev, Kahhovski, Jakuškin. Ülikool kasvatas revolutsionistide demokraatide parimaid esindajaid, vene materialistliku filosoofia klassikuid, nagu V. Belinski, A. Herzen, N. Ogarjov. Marksismi levimise ajajärgul tekkisid Moskvas esimesed marksistlikud ringid ülikooli üliõpilaste seas. Ülikool võttis aktiivselt osa kolmest vene revolutsioonist. 1905. a. nimetas Lenin teda revolutsioonilise ülikooliks.

Moskva ülikoolil kujunesid juba algusest peale tihedad teaduslikud sidemed nii välismaa kui ka Venemaa teiste teaduslike asutustega. Tihedad teaduslikud sidemed vanima vene ülikooliga arenesid Tartu ülikoolil, kelle teadlaste eesrindlik osa töötas käsikäes Moskva ülikooli teadlastega.

Venemaa kahe vanima ülikooli sidemed, näiteks XIX sajandil, olid väga mitmesugused.

Tartu ülikooli asutamisest alates toimus viljakas teaduslike kogemuste ja mõtete vahetus kahe ülikooli raamatukogude vahel. Moskva ülikooli raamatukogu oli Venemaal XIX sajandi algul üks suuremaid, kuid 1812. a. isamaasõja ajal põles ta maha. Tartu ülikooli raamatukogu muretses kõik uusimad teaduslikud tööd, milliseid avaldati Moskvas. Raamatukogude kaudu toimus vastastikune dissertatsioonide saatmine. Sõlmitud lepingute kohaselt saatsid Moskva ülikooli rohkearvulised teaduslikud ühingud Tartu ülikoolile oma trükiväljaandeid, kus avaldati ülikooli professorite teaduslikke uurimusi. Nii leidsid Tartu ülikooli tee Moskva bioloogide-evolutsionistide, eesrindlike füsioloogide ideed, mis avaldas kahtlemata mõju arstiteaduse õitsengule ülikoolis XIX sajandi esimesel poolel.

Tähtis koht kahe ülikooli vaheliste teaduslike sidemete kindlustamisel kuulub Tartu ülikooli juures 1828. a. asutatud professorite instituudile, kuhu saadeti õppima teiste Venemaa ülikoolide lõpetajaid. Moskva ülikoolist saadeti professorite instituuti õppima 6 inimest, osa neist jäi pärast instituudi lõpetamist tööle Tartu ülikooli juurde. Nende seast väärib erilist märkimist N. I. Pirogov, kes oli Tartu ülikooli professoriks aastail 1836—1741. Moskva ülikooli kasvandikest jäi Tartu ka Struve õpilane astronoom Savitš. Professorite instituut andis omakorda Moskva ülikoolile 8 teadlast.

XIX sajandi lõpul seoses rea reformide teostamisega Tartu ülikoolis muutus Moskva ülikool tähtsaks teadusliku kaadri ettevalmistajaks Tartu jaoks. Ainult 90. aastate jooksul saadeti Moskvast Tartusse tööle üle 30 teadlase. Suurem osa neist (B. Sreznevski, A. Severtsev, A. Hlopin jt.) tõid kaasa Botkini, Setšenovi ideed, kindlustasid materialistliku maailmavaate võidulepääsu ning soodustasid balti-saksa aadli mõju väljatõrjumist ülikoolist.

Tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse väsimatule hoolitsusele ja abile on Moskva Riiklik Ülikool nõukogude korra viljastavais tingimustes muutunud nõukogude, aga samuti maailma teaduse ja kultuuri suurimaks keskuseks. Siin tekkisid ja arenesid uued teaduslikud suunad aero-hüdromehhaanikas (S. Tšaplõgin), matemaatikas (A. Kolmogorov, A. Hintšin jt.), luminestsentsi alal (S. Vavilov) jt. Kolme teaduskonna asemel XVIII sajandil on praegu Moskva Riiklikus Ülikoolis 12 teaduskonda, kus õpib üle 22 tuhande üliõpilase ja 1200 aspiranti. 200 aasta jooksul on Moskva ülikool välja lasknud 80 tuhat eriteadlast, nendest ligi 45 tuhat pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni.

Moskva Riiklik Ülikool on maailma suurim kõrgeltkvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise sepikoda. Siin kasvatatakse noori teadlasi kõigi Nõukogude vabariikide jaoks. Ülikool abistab ka rahvademokraatia maid rahvaintelligentsi kaadri ettevalmistamisel. Tihedad on ülikooli sidemed välismaa eesrindliku mõtte vooludega, seda tõestavad paljude välismaa kõrgemate õppeasutuste soojad tervitused

Raske on ülehinnata Moskva Riikliku Ülikooli abi meie ülikoolile. Moskva ülikooli aspirantuuris õppisid meie parimad lõpetajad, osale neist on juba omistatud teaduslik kraad, (van.-õpetajad J. Kalits, M. Lõhmus, A. Pravdin), kes teostavad nüüd edukalt noorte eriteadlaste kasvatamist. Meie ülikooli õppejõud saavad alati vajalikku teaduslikku konsultatsiooni Moskva ülikooli teadlastelt. Ühiste erialaste teaduslike sessioonide korraldamine on muutunud õilsaks traditsiooniks. Iga aastaga tugevnevad sidemed üliõpilaste vahel.

Suurima teadusliku keskuse parimate kogemuste omandamine ja teaduslike mõtete vastastikune vahetamine on kindlaks vahendiks õppe- ja teadusliku töö taseme tõstmisel Tartu Riiklikus Ülikoolis.

L. Eringson

Toimetaja R. AULING

MB 08777 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1470

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР
"..." 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (264) Reedel 20. mail 1955. a. VIII aastakäik

Vastu suvistele võistlustele

Suvine võistlushooaeg seisab ukse ees. Meie ülikooli kergejõustiklastel, korv- ja võrkpallureil, ujujatel ning jalgrattureil seisab ees vastutusrikas ülesanne: kaitsta ülikooli spordiau vabariikliku ja üleliidulise ulatusega võistlustel. Keskseks kohaks nende hulgas on Kõrgema Hariduse Ministeeriumi õppeasutuste üleliiduline spartakiaad, kus tehakse kokkuvõtteid sporditööst meie maa kõrgemates õppeasutustes.

Teatavasti on ülikooli kergejõustikuvõistkond rida aastaid tulnud spartakiaadil esimeseks. Ka meie korvpallinaiskond peab tänavu kaitsma esikohta. Senini on tagasihoidlikumalt esinenud korvpallimeeskond, ujujad ja naisvõrkpallurid.

Rida toimunud võistlusi näitavad, et treeningtöösse on tõsiselt suhtunud ülikooli kergejõustiklaste pere. Tublide töömeestena isiklike tagajärgede tõstmisel tuleb ära märkida arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna üliõpilasi T. Sõlge, E. Vilepilli ja T. Tarikut.

Parimatele ülikooli kergejõustiklastele on korraldatud Tartus treeningkogumine, mis juunikuus jätkub Kääriku spordibaasis, et anda viimane lihv enne eelseisvaid võistlusi.

Peale Kõrgema Hariduse Ministeeriumi spartakiaadi on suurematekst võistlusteks kergejõustiklastele veel vabariiklik ametiühingute spartakiaad ja tänavu esmakordselt toimuv ENSV vabariiklik spartakiaad.

Ei saa märkimata jätta, et kergejõustiklaste hulgas leidub ka sääraseid, kes võtavad ükskõikselt oma kohustusi ülikooli spordiau kaitsmisel. Millegipärast on loobunud treeningutest seni ülikooli esindusvõistkonda kuulunud kergejõustiklased U. Uustalu ja A. Urb. Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane R. Zupping, üleliidulise noorterekordi omanik vasaraheites, on üldse loobunud sportlikust tegevusest. Kergejõustiklaste kollektiivil tuleb võtta tarvitusele vastavad abinõud sääraste väärnähtuste kõrvaldamiseks.

Tõsist tööd teevad ülikooli jalgratturid treeneri sm. Aavola juhtimisel. Tänavu võtavad nad esmakordselt osa kõrgemate koolide spartakiaadist. Märkimisväärseid edusamme on teinud ka ülikooli sõudjad. Sm-te Aavola ja Kalepi energilise treeneritöö tulemusena on ülikooli sõudemeeskonnad parimateks Tartus.

Korvpallivõistkonnad treenivad juba välistingimustes oma kätega korrastatud väljakutel.

Tõsiseid pretensioone tuleb jällegi esitada ülikooli võrkpallivõistkondadele. Korduvalt on juttu tehtud võrkpallimeeskonna nõrkadest tagajärgedest, kuid tulemusteta. Järjest lohakamalt võtavad meesvõrkpallurid osa treeningutest, mingit tähelepanu ei pöörata oma füüsiliste võimete täiustamisele.

Üliõpilaste võrkpallinaiskond, osa võttes üleliidulistest kõrgemate koolide võistlustest, pole senini näidanud erilisi tagajärgi. Praegune naiskond, mis peaks osa võtma tänavustest võistlustest, ei ole oma füüsiliste ja mängutehniliste omaduste poolest vastav teiste liiduvabariikide kõrgemate koolide võistkondade mängutasemele. On viimane aeg tõsta nii meeskonna kui ka naiskonna mängu-võimet.

Nõrk on praegu ülikooli meesujujate tase. Toimunud ülikooli esivõistlustel ujumises ilmnes, et real distantsidel (400 m vabalt, 100 m selili) ei suuda meesujujad täita nõutavat II järgu normi. Veelgi enam — nimetatud distantsidel esikohtadele tulnud meeste tagajärjed olid nõrgemad vastavatest naisujujate tagajärgedest. Sellise olukorra juures ei ole loota edukat esinemist meie ülikooli ujumisvõistkonnalt.

Treeningtöö katkemise vältimiseks eksamisessiooni ajal oleks vajalik, et treenerid lähemalt tutvuksid üliõpilassportlaste õppetöö koormusega ja vastavalt sellele koostaksid ühe või teise sportlase treeningkava. On vajalik, et dekanaadid ja õppeosakond tuleksid sportlastele vastu ennetähtaegselt eksamite sooritamise võimaldamiseks, seda eriti neile, kes võtavad osa treeningkogumistest väljaspool Tartut.

Vastavate tingimuste loomisega esindusvõistkondade liikmetele tagame nende eduka esinemise võistlustel.

TRÜ sportlasperel Kasutage kõiki võimalusi oma spordimeisterlikkuse tõstmiseks, et ülikooli võistkonnad ka tänavu oleksid esimeste hulgas!

EKP TRÜ ORGANISATSIOONIS

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni kinnine üldkoosolek toimub 24. mail k. a. algusega kell 18 TRÜ aulas.

Päevakord:

1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. Aruanne büroo tööst 1954/55. õppeaastal.
3. Büroo uue koosseisu valimised.

Tehti kokkuvõtteid aastasest tööst

13. mail toimus TRÜ ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu aruande-valimiskoosolek. Aruandega esines osakonnanõukogu esimees sm. L. Kose, kes märkis, et nõukogu töö on viimase aasta jooksul paranenud. Nõukogu liikmed on vastutustundega suhtunud oma ülesannetesse: sm. Hirmo on aktiivselt organiseerinud ringide tööd, sm. Juhansoo initsiatiivil on tugevdatud sidemeid Tartu keskkoolidega jne.

ÜTÜ teadusliku konverentsiga meie osakonna raames võib samuti rahule jääda. Konverentsi koosolekute külastamine oli rohkearvuline ja ettekannete puhul tekkis elavaid diskussioone. ÜTÜ teaduslike konverentside kaudu on sõlmitud tihedaid sidemeid vennasvabariikide ülikoolidega (Moskva, Tbilisi, Harkovi, Vilniuse, Petrozavodski ja Riia ülikooliga).

Kuid osakonnanõukogu töös esines ka puudusi. Konverentsi- ja auhinnatööd ei valminud tähtaegselt ja auhinnatöödele heideti ette nõrkust.

Sõnavõttudega esinesid sm-d Krinal, Laigna, Neithal ja Liim. ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu töö 1954/55. õppeaastal tunnistati heaks ja valiti uus osakonnanõukogu koosseisus: Lehari, Hirmo, Juhansoo, Koger, Neithal, Holm, Tops ja Sink.

Aruande-valimiskoosoleku läbiviimine kevadel võimaldab uuel osakonnanõukogul kohe eeloleva õppeaasta esimestest päevadest asuda aktiivselt tööle. Seepärast oleks kõigil teistelgi osakonnanõukogudel kasulik läbi viia aruande-valimiskoosolekud veel selle semestri jooksul.

E. Noot

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

Sooritada edukalt viimased arvestused

Eksamite kõrval on kõrgemais õppeasutustes üliõpilaste teadmiste üheks kontrolli vormiks arvestus. Nimetatud kontrolli vorm on üsna pika ajalooga ning arvestuse teostamise praktika on viimastel aastatel muutunud. Kui varem toimusid arvestused eksamisessiooni ajal, siis tähendas see seda, et nad olid tegelikult eksami üheks alaliigiks. Viimastel aastatel on aga arvestust käsitatud teisiti. See on kokkuvõte semestri jooksul tehtud pidevast tööst. Kui üliõpilane on aktiivselt osa võtnud seminaridest ning näidanud head oskust vastava ala küsimusi lahendada, siis on tal sellega sisuliselt arvestus tehtud. Sama on kehtiv ka üliõpilaste kohta, kes praktilistes tundides on hästi lahendanud käsitletud probleeme, teostanud vajalikud laboratoorsed tööd ning katsed jne. Sel puhul on õppejõud õigustatud arvestust sisse kandma ilma küsitluseta. Olukord on märksa teistsugusem siis, kui üliõpilane on palju puudunud või ei ole suutnud seminarides, praktilistes tundides või laboratoorsetel töödel talle esitatud probleeme lahendada. On täiesti loomulik, et õppejõud sel puhul kontrollib üliõpilase teadmisi täpsemalt arvestusel.

Arvestuseks peab üliõpilane veelkordselt läbi töötama konspekti, selgitama need küsimused, mis on jäänud kuidagi ebaselgeks ning vajaduse korral pöörduma konsultatsiooni saamiseks õppejõu poole. Arvestuste sooritamisega on soovitatav alustada võimalikult varem, et need kõik ei kuhjuks viimasele nädalale. Just kuhjumine on olnud põhjuseks, miks mõnikord isegi keskpärane üliõpilane ei suuda kõiki arvestusi sooritada.

Praktika ise on kõige paremini näidanud, et heades õppegruppides osatakse arvestusi planeerida ning et nende sooritamine kulgeb häireteta, neis rühmades aga, kus minnakse isevoolu teed, esineb aastast aastasse raskusi. Järjekordselt toimub arvestuste pidev sooritamine. On vajalik, et sellesse suhtuksid täie tõsidusega nii üliõpilased kui ka õppejõud.

Õ. Kask

RIIGIEKSAMEILT ARSTITEADUSKONNAS

Arstiteaduskonnas kulgevad riigieksamid heade tagajärgedega. Nii sooritas 50% lõpetajaid hügieenis eksami maksimaalsele hindele. Suurem osa VI kursuse üliõpilasi on õiendanud eksami juba ka marksismi-leninismi alustes. Väga hästi oskasid ainet V. Ajasta, E. Kokk, M. Laidvee, K. Männik, S. Tamm, I. Teder, K. Valgma, A. Vernik, M. Väli jt. Puudujääke esines aga E. Kirkmaa, D. Kärsoni, Ü. Salumäe, V. Siimre, A. Siimre, I. Tärni ja üksikute teiste juures, kelle teadmisi komisjon sai hinnata vaid rahuldava hindega.

On aga esinenud ka juhtumeid, et eksamile tullakse täiesti halvasti ettevalmistunult, mistõttu kolme lõpetaja teadmisi on hinnatud puudu-liku hindega.

R. Ivanov

Kas nii võib suhtuda õppetöösse?

Märtsikuus oli matemaatika ja mehhaanika eriharu III kursuse üliõpilastele ette nähtud kontrolltöö kompleksmuutuja funktsiooni teoorias. Esimesel korral ilmusid kohale aga vaevalt pooled üliõpilased. 16. mail oli neil üliõpilastel neljas võimalus ilmuda seda tööd tegema või halvasti tehtut parandama. Sellele vaatamata ei ole üliõpilane E. Toss veel kordagi leidnud aega kontrolltööle ilmuda, kuigi ta on lubanud dekaanile ja geomeetriakateedri koosolekule oma suhtumist õppetöösse otsustavalt parandada (talvisel eksamisessioonil jäi üliõpilasel Tossil mitu võlgnevust ja hiljem esines palju põhjuseta puudumisi). 16. mail puudumise põhjendamiseks ei olnud tal muud öelda, kui et «unustasin lihtsalt ära»!

Vanema kursuse halb eeskuju on leidnud juba järeletegijaid. 17. mail oli ette nähtud kontrolltöö kõrgemas matemaatikas keemiaosakonna I kursuse neile üheksale üliõpilasele, kellel selles on seni võlgnevus. Nimetatud korral jäid tulemata üliõpilased Fritsch, Niukkanen, Radik, Tuulmets, Tuulberg, need üliõpilased aga, kes ilmusid (Maimvere, Kilk, Lagle, Helbe), jooksid minema sel ajal, kui õppejõud läks kontrolltöö materjale tooma. Loodeti vist kasutada asjaolu, et kontrolltööd tuli teostama šeflusalusesse kolhoosi sõitnud aineõpetaja asemel teine õppejõud.

Paar toodud fakti kõnelevad selget keelt sellest, et matemaatika-loodusteaduskonnas leidub üliõpilasi, kes saavad veel halvasti aru üliõpilase põhilisest ülesandest — õppimisest.

M. Tamm

SEINALEHTEDE TÖÖ AKTIIVSEMAKS

On juba traditsiooniks saanud, et igal kevadel toimub ülikooli seinalehtede töötulemuste kokkuvõtmine — seinalehtede ülevaatus. Selline ülevaatus ei saa küll ammendavalt vastata küsimusele: kuidas töötab meie seina-ajakirjandus? On ju näitusel ainult üks number igast seinalehest. Mingisugune kokkuvõtlik pilt aga siiski kujuneb, on võimalik tõmmata ka mõningaid ühendavaid ja kokkuvõtvaid jooni.

Käesoleva aasta ülevaatusest kõneldes peab kohe märkima, et ülevaatus toimus n. ö. põranda-all. Ruumis, kus asusid seinalehed, toimus ülevaatuse ajal riigieksamite vastuvõtmine, ülevaatuse kohast ei olnud ulatuslikumalt teatatudki. Nii jäi ürituse tähtsus mõnevõrra väiksemaks kui harilikult. Järgnevad ülevaatused tuleksid viia seosesse mõne rahvast arvukalt kokkutoova üritusega, näiteks koosolekuga, kontserdiga. Vaheajal külastataks siis kindlasti ka läheduses väljapandud näitust.

Kokkuvõtteid ülevaatusest tehti seinalehtede toimetajate nõupidamisel. Reas sõnavõttudes peatuti ülevaatusest saadud muljetel ja edasistel töösuundadel.

Rohkem leidlikkust, värskust! Selline ülesanne tõuseb seinalehtede toimetuste ette ühe olulisema ülevaatuse-järgse nõudena. Leidlikkust on oma töös näidanud seinalehe «Geograafi Hääl» toimetus. Selles seinalehes on reageeritud eri artikliga ülikooli ajalehe juhtkirjale «Rohkem noorustuld!». Aga mis kõige parem — artikkel lõpeb karikatuuriga. Ilmselt on toimetus mõelnud sellele, et esitada materjali huvitavalt. Sama seinaleht avaldab karikatuuridega kaunistatud värssfõljetoni. Üldtuntud on ka «Poksi» toimetuse osavus materjalide esitamisel.

Leidlikkus on vajalik mitte ainult materjali efektseks, ilmekaks väljatoomiseks. Leidlikkus on vajalik ka materjali valikul. Hästi teeb «Keemik», avaldades bibliograafilisi teatmeid ilmunud uudiskirjanduse kohta. Artiklid ilukirjandusest, meie noorte seas praegu niipalju vaidlusi tekitavast kerge muusika probleemist ja moraaliküsimustest peaksid senisest sagedamini leidma tee meie seinalehtede veergudele.

Rida ülikooli ajakirjanduse aktiviste sai tunnustusena tubli töö eest preemiaks raamatuid. Premeeritute seas on satiirilehe «Poks» toimetuse liikmed, venekeelse seinalehe «Советский филолог» toimetuse liikmed, «Progressiivse Farmaatsia» toimetaja, ajaloo-keeleteaduskonnas ilmuva seinalehe «Tõde» kunstiline kujundaja ja rida teisi seinalehtede töötajaid.

M. Matt

Sõprussuhted Hiina Rahvavabariigiga süvenevad

Mõni aeg tagasi läkitas rühm TRÜ üliõpilasi, kes õpivad hiina keelt, Pekingis ilmuvale keskajalehele «Žõnminžõpau», mis on Hiina Kommunistliku Partei Keskkomitee häälekandja, hiinakeelse kirja, milles muu hulgas öeldi:

«Esmakordselt TRÜ pika ajaloo kestel on meil võimalus õppida suure hiina rahva keelt. Hiina keel on suure hiina rahva rahvuslik keel. Ta on Hiina Rahvavabariigi riigikeel. Öeldakse, et hiina keel olevat raskesti õpitav. Ometi pole see tõsi. Võrreldуna mistahes võõrkeelega pole hiina keel sugugi raskemini õpitav. Meie kõik tahame meelsasti õppida suure hiina rahva keelt.»

Neil päevil saabus nimetatud ajalehelt järgmise sisuga vastus hiina keeles:

«Väga lugupeetud seltsimehed! Teie saadetud kirja juba saime. Oleme väga rõõmsad, et Eesti NSV Tartu ülikoolis pole mitte vähe üliõpilasi, kes teevad jõupingutusi hiina keele äraõppimiseks. Kuigi õppimisaeg on olnud väga lühike, olete saadetud kirja järgi otsustades juba saavutanud eurooplasele väga raskesti mõistetava hiina kirja omandamise alal mitte väikseid tulemusi. Usume, et praegu omataval alusel võite kahtlematult saavutada veelgi suuremaid tagajärgi.

Nõukogude Eesti ja meie asume teineteisest loendamatult palju li'sid) kaugel, ent meie südamed on siiski koos, meie ülesanne on ühine. Suhete tihendamiseks meie mõlema maa rahvaste vahel tuleb selgitada ja tugevdada meie sõprust ja koostööd, ent väga palju tööd on veel teha. Kui olete ära õppinud hiina keele, siis olete võimelised andma selleks ürituseks oma isikliku panuse. Meie maal õpivad inimesed suure Vene NFSV keelt — Puškini ja Gorki keelt, Lenini ja Stalini keelt —, millesse on juba sugenenud mingi pingeline tõus. Õppijateks pole üksnes noored üliõpilased, vaid isegi väga paljude organisatsioonide kaadritöötajad, töölised, teadlased, kunstitegelased, professorid ja õpetajad. Nende eesmärk on lihtne ja üllas: veelgi paremini mõista ja tundma õppida suurt Nõukogude Liitu, nõukogude rahva rikkalikke teadmisi ja väärtuslikke kogemusi.*

Saadetud kirjaga peaaegu ühteaegu kaasnevad mõned «Žõnminžõpau» eksemplarid kingitusena Teile lehitsemiseks ja vaatamiseks. Kui vajate õppimisel mõnesugust abi — ütleme näiteks, vajate teatmeid raamatutest ja ajalehtedest — oleme ülimalt tahtelised igal ajal abistama. Loodame, et suvatsete meid pidevalt informeerida oma õppimise olukorrast ja tulemustest.

Selliselt vastame.

Austavalt väljendame sõbralikku siirust ja tagasihoidlikkust.»

«Žõnminžõpau» rahvusvaheliste teadete osakond.

Nagu eelnevast nähtub, tuntakse Hiinas huvi hiina keele õppimise vastu Nõukogude Liidus, sealhulgas ka meie ülikoolis toimuvate hiina keele õpingute suhtes. Seoses sellega teeksime ettepaneku võimaldada järgneval õppeaastal korraldada ülikoolis midagi «hiina nurga» taolist, kuhu võiks koondada hiina kirjandust, teatmeteoseid, välja panna ajalehti jne. Võimaluse loomine hiina keele ja kultuuri sügavamaks tundmaõppimiseks meie ülikoolis oleks väga vajalik. Praegu leidub TRÜ-s hiina keele õppijate hulgas rida noori (A. Tuulmets, E. Krall, Ü. Veltmann, H. Neetar, M. Vabar, K. Metsaots jt.), kes suhtuvad õppimisse täie tõsidusega ja kes kahtlemata omandavad hiina keele oskuse. Kõigest sellest tahame pidevalt informeerida meid šefluse alla võtnud ajalehte «Žõnminžõpau'd».

P. Nurmekund

*) li = pikkusemõõt : 0,576 km(P.N.)

Ühest valusast küsimusest

Üldainena vene keele õpetamine kestab ülikoolis juba pikemat aega. Seetõttu ei peaks vene keele kui üldaine õppimise eesmärgid ja põhilised seisukohad tekitama enam lahkarvamusi ja vaidlusi. Tegelikult pole meil aga veel tänini mitmetes tähtsates küsimustes vajalikku üksmeelt, mis väljendub vene keele õpetajate töös. Loen vajalikuks veel kord peatuda küsimusel, mis tekitas järjekordseid vaidlusi õppejõudude metoodilisel konverentsil 25. aprillil s. a., nimelt, mida peavad üliõpilased lugema vene keele tundides — spetsiaalset või ilukirjandust?

Keegi konverentsist osavõtnud õppejõududest ei eitanud spetsiaalse kirjanduse lugemise vajalikkust ja erilist tähtsust, kuid seegi kord kaheldi ilukirjanduse juures, kusjuures meie õppejõudude kollektiivi täiesti autoriteetsed ja teadmistega esindajad vaidlesid selle kui täiesti liigse, mittevajaliku, vene keele tunde ebahuvitavaks ja igavaks tegeva töövormi vastu.

Uurides küsimuse tähtsust ja aktuaalsust ning tema tähendust vene keele õpetamisele TRÜ-s julgen sellistele ilukirjanduse kui vene keele õppimise vahendi vaenlastele esitada järgmise küsimuse: kas valdab meie ülikooli astuv eesti noorus vene keelt sellisel määral, mis on vajalik ja ette nähtud vene keelele kui rahvaste suhtlemisvahendile? Kahjuks ei saa sellele küsimusele veel jaatavalt vastata, selles ei tohi olla arvamuste lahkuminekuid. Järelikult on möödapääsematu jätkata vene keele õpetamist ülikoolis. Rahuldudes sel puhul vaid spetsiaalse kirjandusega — see tähendab määrata kogu vene keele omandamise õppeprotsess teadlikult täielikule läbikukkumisele. Pole kahtlust, et ainult üldrahvaliku kirjandusliku keele baasil anname me edasi need teadmised, mis selle aine uurimises üldse on põhimised.

Loodame, et üsna peatses tulevikus hakkab eesti noorus ülikooli tulema küllaldaste teadmistega vene keeles, et tal pole raske esitada oma mõtteid vene keeles. On täiesti arusaadav, et sellest momendist alates likvideeritakse vene keele õpetamine rahvusvabariikide kõrgemates õppeasutustes.

Usume, et see aeg pole mägede taga, ent praegusel momendil oleks vene keele kateedri õppejõududel hädavajalik töötada vene keele aluste omandamise kallal, mis on täiesti mõeldamatu ja äärmiselt ebaotstarbekas ilma ilukirjanduslike näidete, vene keele geniaalsete meistrite poolt läbitöötatud ilukirjandusliku keele kasutamiseta.

T. Murnikova,
vene keele kateedri õppejõud

ROHKEM VASTUTUSTUNNET

Staadioni ehitustöödest peavad kõik aktiivselt osa võtma — nii otsustati õpperühmades ja kursustel ning ELKNÜ TRÜ komiteest võeti kursusevanemate või komsomoli grupiorganisaatorite poolt välja ehitustöödest osavõtu arvestuskaardid. Õigusteaduskonna I kursuse 45-liikmeline kollektiiv eesotsas sm-te Sepa, Rudi ja Puusepaga täitis 15. maiks esimesena ülikoolis oma kohustuse töötada staadioni ehitamisel 450 töötundi.

Õigusega tuleb küsida, kas teistel kursustel ja õpperühmadel pole selliseid võimalusi? On, kuid eeskätt rühmakolmikuil puudub vastutustunne. Arstiteaduskonna 1000-liikmelisel üliõpilasperel on seni tehtud vähem töötunde kui õigusteaduskonna I kursusel. Arstiteaduskonna üliõpilaste äärmiselt loid suhtumine ehitustöödesse ei tohi edasi kesta. On tarvis joonduda teiste teaduskondade ja oma teaduskonna üksikute eesrindlaste järgi ka antud ürituses.

Täiesti eemale on seni ehitustöödest jäänud meie rohkearvuline sportlaspere: teaduskondade spordikollektiivid ja enamik komsomolibüroode sporditöö sektoreid. Just teilt igaühelt oodatakse aga ehitustöödest aktiivse osavõtu organiseerimist, selle vajaduse selgitamist ja isiklikku eeskuju, mitte aga staadioni ehitamise pealtvaatamist!

Täitkem oma kohustused staadioni ehitustöödel hoogtöönädala jooksul, s. o. 22.—29. maini!

B. Hiire,
ELKNÜ TRÜ komitee sekretär

KEHAKULTUUR JA SPORT

HEAD TAGAJÄRJED

Möödunud laupäeval toimusid TRÜ staadionil ülikooli kergejõustiku-katsevõistlused, kus saavutati rida häid tagajärgi.

TRÜ spordikooli õpilane V. Maremäe hüppas kaugust 5.42, kehakultuurikonna üliõpilane Õ. Rannap 5.02, T. Sõlg hüppas kolmikut 13,69. E. Simson tõukas kuuli 14,36 m, heitis vasarat 47.07 ja ketast 40,67. Oma isiklikku tagajärge parandas kettaheites jõudsat arengut näidanud T. Tarik, saavutades 36.56 m. **B. Tammi**

TRÜ SPORTLASTE VÕIT TEATEJOOKSUDES

Möödunud pühapäeval Tamme staadionil toimunud Tartu linna esivõistlustest teatejooksudes võttis osa ligi 200 TRÜ ja EPA üliõpilast.

Tartu Riiklik Ülikool, olles esindatud 12 võistkonnaga, võitis 10×100 m teatejooksud nii meeste kui ka naiste osas (ajad vastavalt 2.03,6 ja 2.16,0). Kuna 4×400 m teatejooksust EPA üliõpilased osa ei võtnud, saavutas TRÜ siin kolmikvõidu. Eriti hästi esines selles jooksus ülikooli I naiskond, mille kõik liikmed (M. Sepp, V. Kõva, E. Kruus ja M. Pill) katsid oma vahetusala 65 sekundi piires, saavutades koguajaks 4.19,8, püstitades Tartu linna rekordi.

Meeste 4×400 m teatejooksu võitsid EPA üliõpilased, kelledest eriti hästi jooksid Teedemaa ja Kalmre.

TRÜ korvpallurid esinesid omaette võistkondadena. Meistersportlased A. Värk, A. Kraus, E. Kitsing ja teised näitasid, et nad võivad peale kõrge meisterlikkuse korvpallis tihedat konkurentsi pakkuda ka nimekatele kergejõustiklastele.

Parima kõrgema õppeasutuse nime pälvis TRÜ, saavutades kokku 51 punkti. EPA-l oli punkte 20.

Arvukalt oli teatejooksude päeval esindatud arsti- ja matemaatika-loodusteaduskond, kuna ajaloo-keele ja õigusteaduskonnast oli võistlejaid väga vähe. **R. Veimat**

ESIVÕISTLUSTELT MITMEVÕISTLUSES

TRÜ esivõistlused VTK mitmevõistluses algasid 16. mail. Esimesel võistluspäeval toimusid võistlused laskmises ja ujumises.

Laskmises saavutas parima tulemuse 93 silmaga arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane R. Vahter. Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased J. Nikker ja E. Ilisson saavutasid 91 silma.

100 m vabaltujumises saavutas M. Pehk ajaloo-keeleteaduskonnast ajaks 1.16,0, L. Lepiski ja A.-L. Tamme (matemaatika-loodusteaduskond) ajaks märgiti vastavalt 1.29,0 ja 1.29,8. Meestest oli parim M. Soosaar (ajaloo-keeletead.) ajaga 1.06,1, kuna V. Lazarev (matemaatika-loodustead.) kattis distantsi ajaga 1.13,0.

VTK mitmevõistlused lõpevad 22. mail, millal TRÜ staadionil alguse-ga kell 11 toimuvad kergejõustikuvõistlused. **B. Matvei**

KÕVERAD PORTREED

Aga mis mul sellest?

Meil on rida üliõpilasi, kes ei tee mingit ühiskondlikku tööd.

(Tõsielust)

Aforismid Ilmar Ise päevikust:

1. Staadioni ma tegema ei lähe. Minul pole seda vaja. Juba Aristoteles ei olnud sportlane.

2. Mis on teadusliku ringi koosolek? Ma tunnen, et olen neist juba üle kasvanud.

3. Aga milleks mulle kolhoosside abistamine? Leiba ostan nurga pealt poest.

4. Komsomoli ma ei astunud. Koosolekud häirivad mu mõtete sujuvat lendu.

5. Ametiühingus võib liige olla. Liikmemaksu eest lunastad endale täieliku rahu. Hea organisatsioon.

E. Mäe

Kaks distsipliini

Meil on rida ühiskondlikus töös agaraid üliõpilasi, kes aga tihti rikuvad õppedistsipliini.

(Tõsielust)

Komsomoli koosolek.

«Seltsimehe-ed! Seltsimehe-ed! Meie töö-ös leidub veel lubamatu-ult palju vigu-u! Vead tuleb viivitamatu-ult parandada, likvideerida-a! On vaja alustada otsustavat võitlust õppedistsipliini rikkujate vastu.!»

Otsustavanäoline Ants Agar astub kõnetoolist aila. Silmapaistva printsipiaalsuse tõttu valitakse ta kursusel komsomoli grupporgiks.

Hakkas Ants Agar võitlema õppedistsipliini tõstmise eest. Võitles komsomolikoosolekutel, võitles ametiühingus, võitles suuga, võitles paberitega. Ants Agarast sai ühiskonnategelane.

Aga õppedistsipliiniga on lood nii:

Pärast üht koosolekut.

Ants: «Mis, Udo, ka sina ei olnud eelmisel kirjanduse loengul?! Kust ma siis eksamiks konspekte saan, Et sellist asja ei korduks, tead ju, et mul on palju ühiskondlikku tööd,» ja juba jooksebki . . .

Hardunult vaatab Udo koosolekuruumi valgele uksele, mille tagant kuuldub tuttav hääl:

«Seltsimehe-ed! Vead tuleb viivitamatu-ult kõrvaldada . . . Astume olsustavasse võilusse õppedistsipliini eest . . .»

. . . Müts käes, lahkub Udo vaikselt peahoonesi.

Quod licet Iovi, non licet bovi . . .

Hall kogu

Meil on veel rida üliõpilasi, kes elavad täielikus häirimatus rahus, puutumata silma õppe- ja ühiskondlikus töös.

(Tõsielust)

Üliõpilase Vaike Tasase elulookirjeldusest:

«Ma astusin Tartu Riiklikku Uiikooli 1950. aastal. Ma o l i n siin viis aastat. Ma lugesin läbi kõik konspektid, lõpetasin ülikooli ja läksin ära. See on kõik.»

K. Soo

Kasutage suvevaheaega matkamiseks

Suvevaheajal avanevad meie üliõpilastele suurepärased võimalused matkamiseks. Pikema, 14-päevase kestusega matka jalgratastel organiseerib käesoleval aastal VSÜ «Kalevi» nõukogu. Matk algab ja lõpeb Viljandis. Matkal läbitakse Karksi, Tõrva, Tsirgulinna, Karula ja rida teisi punkte Lõuna-Eestis. Tuusiku soovijail tuleb registreerida TRÜ ametiühingukomitees tööpäevadel kella 12—18-ni. Tuusiku hind 126 rubla.

On soovitav, et üliõpilased ka iseseisvalt organiseeriksid oma vahenditega matku ja väljasõite. Need matkad palutakse registreerida ELKNÜ TRÜ komitees.

Esmaspäeval, 30. mail kell 18 toimub ELKNÜ TRÜ komitees matkale siirdujate nõupidamine, millest kõigile asjasthuvitatuile on võimaldatud osavõtt.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Навстречу летним соревнованиям.

О. Каск, Р. Иванов, М. Тамм — Об экзаменах и зачетах.

М. Матт — Улучшить работу стенгазет.

П. Нурмекунд — Переписка студентов ТГУ с друзьями в Китайской Народной Республике.

Т. Мурникова — Об одном больном вопросе.

А. Перн — Оказать максимальную помощь колхозной деревне.

Kasutagem maksimaalselt võimalusi kolhoosiküla abistamiseks

Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poolt kavandatud põllumajanduse järsu tõusu grandioosse programmi elluviimine on seda edukam, mida laiemad elanikonna kihid sellesse lülituvad. Selle üldrahvaliku ülesande täitmine nõuab linna ja maa töötajate tiheda ja loomingulise sideme ja koostöö tugevdamist, mille üheks vormiks on šeflustöö.

TRÜ matemaatika-loodusteaduskond on koos õigusteaduskonnaga juba teist aastat šeflusvahekorras Tartu rajooni Ždanovi-nimelise kolhoosiga. Šeflustööd alustasime olukorra tutvumisega vahetult kolhoosis. Selleks sõitsid kolhoosi grupp spetsialiste, kuhu kuulusid peaaegu teaduskonna kõigi kateedrite esindajad, kes tutvusid põhjalikult sellega, millises olukorras on kolhoosi põhimised tootmisharud (loomakasvatus, põllundus, aiandus, köögiviljakasvatus jne.). Selline tutvumine andis võimaluse kolhoosi abistamise suuna ning vormide kindlaksmääramiseks ning teaduskonnas võis koostada üksikasjalise ja täitmise mõttes reaalse plaani šeflusaluse kolhoosi abistamiseks.

Šeflustöös peab olema kesksel kohal massiline poliitiline töö. Selles töös on peamine partei ja valitsuse põllumajandusalaste otsuste põhjalik selgitamine kolhoosnikutele, nende mobiliseerimine nimetatud otsuste elluviimisele. Sealjuures on vajalik kindlalt meeles pidada, et massiline poliitiline töö on tegelikkuses tulukas vaid siis, kui teda tehakse tihedas seoses majanduslike ülesannetega ja tegeliku kolhoosieluga. Me ei ole seda unustanud.

Teaduskonna liikmed on seni koostanud 13 populaarteaduslikku loengut kolhoosnikutele esitamiseks, 9 neist on šeflusaluses kolhoosis juba ette kantud. Loengute temaatika puudutab kõige mitmesugusemaid küsimusi nii aktuaalsetest päevaprobleemidest ja ideoloogilisest valdkonnast kui ka maaviljeluse kultuuri tõstmise, loomakasvatuse arendamise, aianduse, mesinduse, kindla söödabaasi loomise jne. alalt. Loengute ja vestluste pidamine planeeritakse neile päevadele, millal kolhoosis viiakse läbi ühiskondlikke üritusi või korraldatakse teaduskonna kunstilise isetegevuse jõududega puhkeõhtuid. Üliõpilaste kunstilise isetegevuse kollektiivid on käinud meie šeflusaluses kolhoosis juba neli korda ja nende esinemine on kolhoosnikute poolt alati väga soojalt vastu võetud.

Massilise poliitilise töö teostamisel on edaspidi vajalik arvestada seda, et enamik kolhoosnikuid elavad laiali. Seni on vestlusi, ettekandeid ja mitmesuguseid kultuurmassilisi üritusi läbi viidud aga peamiselt ainult kolhoosikeskuses, mistõttu need kolhoosnikud, kes elavad kolhoosikeskusest kaugel, pole veel nimetatud üritustega haaratud. Küsimust aitaks lahendada raadiosõlme organiseerimine kolhoosis, milleks ettevalmistustöid on teaduskonnas ka juba alustatud.

Šefluskomisjoni initsiatiivil organiseeriti hiljuti ülikoolis teaduskonna õppejõudude ja šeflusaluse kolhoosi kolhoosnikute kohtumine, kus arutati šeflustöö parandamise võimalusi ning süvendati sõprussidemeid ülikooli töötajate ja kolhoosnikute vahel.

Kolhoosi klubi töö parandamiseks tegi teaduskonna parteiorganisatsioon teaduskonna kommunistlikele noortele ettepaneku võtta kolhoosi klubi töö oma šefluse alla. Klubis on tarvis üles panna plakateid, loosungeid, diagramme ja skeeme, mis peegeldaksid kolhoosi kasvuperspektiive, muretseda sinna brošüüre, ajalehti, ajaviitemänge jne. Klubi sisemises heakorras, kolhoosi kunstilise isetegevuse ringi töö organiseerimises, seinalehe toimetamises, kolhoosi komsomoliorganisatsiooni tugevdamises ja paljudes teistes küsimustes võivad ja peavad teaduskonna kommunistlikud noored kaasa aitama. Ei ole kahtlust, et meie noored selle ülesande ka täidavad.

Ülikooli teaduskondadel on head võimalused teostada eriti ulatuslikult massilist poliitilist ja kultuurilist tööd maal just suveperioodil, sest õppejõud ja üliõpilased lähevad suvisele praktikale ja puhkusele meie vabariigi mitmesugustesse kohtadesse. Meie teaduskonna parteiorganisatsiooni initsiatiivil koostatakse teaduskonnas praegu suveperioodiks poliitilise kasvatustöö plaani, milles nähakse ette üliõpilaste ja õppejõudude poolt rea ürituste läbiviimine maaelanikonna hulgas peale šeflustöö šeflusaluses kolhoosis.

Vahetu praktilise abi osutamine kolhoosi tootmisharude arendamisele teaduskonna poolt on teostunud mitmesugustes suundades. Pingelisemate tööperioodide ajal on šeflusalust kolhoosi abistatud vahetult tööjõuga. Nii töötas kolhoosis sügiseste koristustööde ajal kahe nädala jooksul üle 40 inimese, organiseeriti rida ühepäevaseid laupäevakuid orgaanilise väetise vedamiseks põllule, kartulivõtmiseks, silokultuuride külvamiseks, kolhoosipargi korrastamiseks jne. Botaanikaaia töötajate poolt on koostatud ja kolhoosile üle antud kolhoosiaia rajamiseks ning istutada teaduskonna jõududega 1000 viljapuud ja -põõsast.

Teaduskond on mõningal määral abistanud kolhoosi ka söödabaasi tugevdamisel. On antud rida konsultatsioone ja peetud vestlusi silokultuuride agrotehnika ja kasvatamise alal. Samuti suunatakse grupp geneetika ja darvinismi kateedri üliõpilasi šeflusalusesse kolhoosi praktikale, kus nad võtavad osa päevalille ja maisi külvitööde läbiviimisest. Selle aasta kevadel on ette nähtud organiseerida laupäevak ka kolhoosi heina- ja karjamaade puhastamiseks võsast 2 ha suurusel maa-alal. Taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri kaastöölised töötavad läbi heina- ja karjamaade produktiivsuse tõstmise plaani (täpsustatakse väetamise vorme ja doose, rohu külvamise vajalikkust jne.), abistatakse loomade kopliviisilise karjatamise organiseerimist. Samas kateedris on lõpetatud metsikult kasvavate söödaheinte seemnete valiku lühikese teatmiku koostamine. Oleks otstarbekas nimetatud teatmikku paljundada ja saata see laiali ka koolidesse, et kooliõpilased lülituksid hulgaliselt defitsiitsete söödaheinte seemnete kogumisesse.

Kolhoosis on vaja läbi viia maaparandustöid, sest osa maast kannatab niiskuse ülikülluse all. Sel aastal on rühm geograafiaosakonna üliõpilasi osa oma suvepraktikast šeflusaluses kolhoosis, kus nad võtavad osa melioratsioonitööde plaani koostamisest, s. o. teevad kindlaks, kuidas on parem läbi viia kuivendussüsteemi liiga niisketel aladel.

Geoloogia kateedri töötajad koostavad kolhoosi ja tema ümbruse geoloogilist kaarti, et selgitada kolhoosi ehitusteks ning hapude pinnaste lupjamiseks sobivate ehitus- ja lubjaste materjalide asukohti.

Füüsika kateeder osutab tõhusat abi kolhoosikeskuse ja selle juurde kuuluvate hoonete (karjaaedade, sigalate jne.) elekrifitseerimisel. Praegu on koostatud hoonete sisemise elektrijuhtmestiku plaan, on selgitatud vajalike elektriseadmete saamise võimalused, oma vahenditega on soetatud elektrijõumasin, mis lähemal ajal seatakse kolhoosis üles ja mis hakkab peatselt andma elektrienergiat.

Teaduskonna kõigi kateedrite ees seisavad avarad ja kõige mitmekesisemad külaelanikkonna abistamise võimalused. Ülesanne seisneb selles, et neid võimalusi maksimaalselt ära kasutada ja võtta aktiivselt osa meie põllumajanduse järsu tõusu programmi elluviimisest.

A. Perk,
matemaatika-loodusteaduskonna
partei-algorganisatsiooni
sekretär

Toimetaja R. AULING

MB 09412 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1554

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Раамат-палат

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (265) Reedel, 27. mail 1955. a. VIII aastakäik

Kollektiivi osa

Iga üliõpilane sooritab küll iseseisvalt eksameid, kuid sellest hoolimata sõltub eksamihinne mitte ainult temast, vaid tervest kollektiivist, kus ta elab ja õpib. See paistab küll paradoksaalsena, kuid on siiski tõsi.

Loomulikult. kollektiiv, rühmakaaslased tema eest eksamilaua ees vastama ei hakka, — see oleks väärkollektiivsus — aga tegelikult sepistatakse viisi või kolmesid juba ammu enne eksameid, terve semestri vältel. Eks sõltu ju hinne sellest, kuidas me oleme semestri jooksul loenguid külastanud, seminaridest osa võtnud või kuidas me jaotame oma aega õppetööle ja puhkusele vahetult eksamieelseil päevadel. Ja siin kerkibki esile kollektiivi osa, rühma- ja toakaaslaste osa. Palju võivad teha seltsimehed, seltsimeeste suhtumine töösse. See võib innustada meid jõudu pingutama ja töösse tõsiselt suhtuma, see võib ka — vastupidi, muuta inimese ükskõikseks ja hoolimatuks, mis aga peaasi — suunata tähelepanu kõrvalistele probleemidele.

Üliõpilaste hulgas võib mõnikord kuulda ütlusi: eksam — see on juhuse asi, õpi või ära õpi, juhtub hästi, saad viie, juhtub halvasti, saad kolme. Tõenduseks tuuakse harilikult näide, kus keegi Juhan või Mall õppis nii, et polnud aega magadagi, aga sai hindeks puuduliku, samal ajal kui teine läks eksamile pooleldi ettevalmistamatult ja sooritas selle hästi. Vedas, näete!

Mis teha, sellist juhuslikkust võib tõesti esineda, aga erandina, mitte üldreeglina. Põhjus võib peituda mitmes asjaolus: agar õppija võis «pingutada üle», võis mehhaaniliselt tuupida, mõtestamata lahti oma ainet, samuti aga võis kergeusklik õppejõud ka mitte läbi näha «forsseerija» teadmiste lünklikkust. Kuid mingil juhtumil ei tohi juhtuda, et erandist tehakse üldreegel ja otsustatakse: eksam on juhuse asi, ja seepärast pole vaja ette valmistuda, samuti pole põhjust rääkida kollektiivi osast ja mõjust eksamite tulemustele. Mis kollektiiv seal veel, eks igaüks hoolitse ise enese eest ja vaata, kuidas hakkama saab . . .

Tegelik asjade käik on igal eksamisessioonil kümneid ja kümneid kordi ümber lükanud seesuguse väikekodanliku ja individualistliku — kodanlikust ühiskonnast pärineva asjassesuhtumise. Tuleb ainult võrrelda eksamite tulemusi, kõrvutada üksikute õpperühmade tööd ja töössesuhtumist ja eksamitulemusi, ning näemegi paralleeli: kus õpperühm on tugev, kus aktiiv on suutnud luua õige töömeeleolu, kus tuntakse huvi mitte ainult enese, vaid ka oma kaaslase töömeetodite, — tehnika ja -tulemuste vastu — seal on ka eksamitulemused head, kollektiiv tervikuna on suutnud sooritada kõik eksamid hästi.

Vaatleme ühe keemiaosakonna õpperühma eksamitulemusi käesoleval eksamisessioonil. IV kursuse õpperühm sooritas kõik eksamid neljadele ja viitele. Seega oli märgata tõusu võrreldes eelmise sessiooniga, kus 2 üliõpilasel (Elve Pallo ja Erich Rumberg) olid kolmed. Sealjuures ei saa öelda, et sessioon oleks kergem olnud. Millega siis seletada seesugust sammu paremuse poole? Juhusega? Kuid vaatleme, mida tegi selle «juhuse» heaks õpperühm ise, esmajoones rühma aktiiv. Grupiorganisaator Jaan Nüssik organiseeris semestri algul eksamitulemuste analüüsi. Selgitati, millest siis õieti olid tingitud need puudused — esmajoones E. Rumbergi ja E. Pallo kolmed. Grupiorganisaator tõstis esile subjektiivsed tegurid — aja väär jaotus ja mitteküllaldane tähelepanu osutamine seesugusele ainele, nagu dialektiline materialism. Tuleb tunnistada: kriitika mõjub tervendavalt — eriti kollektiivi kriitika. Kuid grupiorganisaator ei piirdunud ainult kriitikaga, vaid tegi enam: organiseeris eksamisessiooni ajal mainitud üliõpilaste abistamise. See seisnes selles, et E. Rumberg valmistus eksameiks koos J. Nüssikuga. Kuna grupiorganisaator ise on tugev õpilane, siis suutis ta positiivselt mõjuda ka rühmakaaslasele. E. Pallolegi leiti abistaja. Tema võttis Tiiu Türk oma hoolealuseks. Eksamitulemused näitasid, et seesugune meetod on väärtuslik ja peaks leidma järjekindlat rakendamist ka mujal. J. Nüssiku teene on ka see, et korraldati järjekindlalt konsultatsioone, kus viibisid erialnete õppejõud ja rikastasid üliõpilasi uute seisukohtadega ning aitasid likvideerida nõrku kohti. Näete siis, kus peituvad edu põhjused. Ei, siin pole tegu juhuslikkusega, vaid noorte järjekindla tööga ja aktiivse vastastikuse mõjustamisega.

Samasugust aktiivset ja kollektiivset suhtumist võime märgata paljudel kursustel. Sellest võib jutustada lähemalt õigusteaduskonna III kursuse kollektiiv, sellest võib jutustada ka matemaatika-loodusteaduskonna mehhaanikaosakonna IV kursuse kollektiiv, kes lõpetab praegu edukalt eksamisessiooni.

Praegusel momendil on eksamisessioon lõpetatud ainult vähestel kursustel, enamikul on see alles ees. Seepärast ongi kasulik mõelda öeldu üle järele ja küsida eneselt: kas meie kursusel, meie õpperühmas on kõik tehtud, mis võimalik, et eksamisessioonil ei juhtuks ebameeldivaid üllatusi, et poleks vaja näha rühmakaaslaste nukraid nägusid või pisaraid (juhtub ka seda!), et poleks vaja küsida eneselt: mida tegime meie, aktivistid, ja mida tegi kollektiiv selleks, et vältida seda — ja vastata: mitte midagi.

Kui IV kursuse mehhaanikud korraldasid ühiseid arutlusi põhimõttel: enne arutame koos kõik läbi, aga konsultatsioonides küsime ainult seda, mida meist ükski ei oska lahendada, siis on see suur aja sääst nii õppejõule kui ka meile enestele. Aga kes tahaks väita, et aja kokkuhoid, tarbetu ajakulu vältimine, pole ülikasulik eksamite pingelistel päevadel.

Kui teised või kolmandad otsustavad: ükski ei tohi keelduda abistamast, kui tema rühma- või kursusekaaslane seda vajab, siis on see kollektiivi osa, kollektiivi positiivne mõju eksamitulemustele. Seda ei tule alahinnata.

Kollektiivi mõju võib avalduda väga paljudes eri külgedes ja eri kujul, see võib seisneda konkreetses abis, võib aga piirduda lihtsalt tööka ja elurõõmsa meeleolu loomisega rühmas. Peaasi on see, et kollektiiv soodustaks õppimist, aga mitte seda ei takistaks. Seda peab silmas pidama aktiiv, esmajoones komsomoliaktiiv, kelle ülesanne ongi oma aktiivse tegevusega kujundada tõeliselt väärtuslikke töökollektiive.

TRÜ parteiorganisatsiooni büroo istungilt

Esimesel TRÜ parteiorganisatsiooni büroo istungil pärast aruandevalimiskoosolekut valiti parteibüroo sekretäriks sm. J. Kalits ja asetäitjateks sm-d E. Laasik ja R. Issakova.

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

Sügavate teadmistega eksamitele

Kui algas eksamisessioon õigusteaduskonnas, kogunesid III kursuse üliõpilased tootmisnõupidamisele. Päevakorda kerkis küsimus, mis tundus kõigile kõige vajalikumana eksamite edukaks kulgemiseks. Selleks küsimuseks oli õppetöös mahajääjate abistamise organiseerimine. Lausa mahajääjaid, kellele õppeained oleksid valmistanud tõsiseid raskusi, tõsi küll, polnud ju palju — võib-olla ainult paar üliõpilast. Nii oli üliõpilasel L. Viinalassil tõsiseid raskusi eksamite sooritamisega. Ja kollektiivist oli ta kuidagi nagu eemal, sest elades erakorteris, puutus ta oma kaaslastega kokku vaid loengutel. Väga harva kasutas ta konspektide kõrval vastava aine juurde kuuluvat kirjandust ja nii juhtuski, et sm. Viinalass ei suutnud kuidagi oma kaaslastega sammu pidada. Nüüd aga otsustas III kursuse kollektiiv talle appi tulla. Koosolekul määrati sm. Viinalassi abistajaks õppetöö eesrindlane kommunistlik noor L. Sammal. Hakati koos kordama vajalikke õppeaineid, raamatukogudes tutvuti ka kohustusliku ja soovitava kirjandusega — tulemuseks aga on see, et seni on kõik eksamid sooritatud heade tulemustega.

Rohkem on aga grupis selliseid üliõpilasi, kes aasta jooksul on püüdnud võimalikult kergesti läbi ajada.

Pole vaja kaugele minna, et tuua näidet sellest, milleni viib ebaregulaarne töö aasta vältel. Kui III kursusel toimus eksam dialektilises materialismis, olid eksamitulemused üllatavalt vastandlikud. Nii hinnati 14 üliõpilase teadmisi maksimaalse hindega, kuid teiselt poolt said viis üliõpilast vaid rahuldavad hinded. Millest selline terav lahkuminek hinnetes? Kindlasti olid selles süüdi ebatõsine suhtumine oma ülesannetesse õppeaasta vältel, passiivne osavõtt seminaridest, puudumised ja toetumine ainult loengukonspektile.

Õigusteaduskonna III kursuse kollektiiv tegi vastavad järeldused sellest juhtumist. Et järgmistel eksamitel võimalikult vältida selliseid läbikukkumisi, otsustati kogu III kursus jagada gruppideks nii, et ühel ja samal päeval toimuks eksam kogu kursusel, kuid igal grupil eri aines. Sellisel kursuse gruppideks jagamisel tuli ilmsiks rida eeliseid. Esiteks võimaldab selline jaotusviis üliõpilastel kollektiivselt eksamiteks ette valmistuda, kuna väikestel (8—12-liikmelistel) gruppidel on hõlpus koguneda ja ühiselt küsimusi läbi arutada. Teiseks eeliseks on see, et üliõpilased saavad nii tõhusamalt kasutada erialast kirjandust. Tulemused ei lasknud ennast kaua oodata. Järgnevatel eksamitel nõukogude tsiviilõiguses ja rahvusvahelises õiguses said eksamid sooritanud grupid vaid häid ja väga häid hindeid.

Käesoleva eksamisessiooni vältel on õigusteaduskonna III kursuse kollektiiv tublisti arenenud ja muutunud monoliitsemaks ning printsipiaalsemaks.

Selles suhtes on kogu kolmandale kursusele alati olnud eeskujuks sama kursuse vene õppekeelega grupp. Selles kollektiivis on sõna paremas mõttes välja kujunenud põhimõte — üks kõigi eest ja kõik ühe eest — ja kollektiivi arvamus on kõige kõrgemaks autoriteediks. Kogu õppeaasta vältel töötati siin hästi, valmistuti põhjalikult igaks seminariks ja juba varakult selgitati dekanaadi kaudu välja vajaliku kirjanduse nimekiri ning tehti vastav kirjandus ka kõigile kättesaadavaks. Lisamaterjalide läbitöötamine on siin muutunud iseenesest mõistetavaks kohustuseks. Tugev kollektiiv on pidevas töös saavutanudki seda, et eksamisessioonile lähevad kõik üliõpilased vastu täiesti ettevalmistunult.

S. Vissak

Pildil: Kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilased A. Viru, I. Välba ja V. Tiido osakonna metoodilises kabinetis riigieksamiks ettevalmistumas.

J. Ungeri foto

KAITSTI DIPLOMITÖID

Ajaloo-keeleteaduskonnas algasid diplomitööde kaitsmised. Esimestena kaitsesid oma töid ajaloolased, kelledest oma heade tööde poolest eriti silma paistsid diplomandid V. Väljas, O. Kuuli ja V. Järv.

Eesti keele ja kirjanduse osakonna üliõpilastest kaitsesid edukalt diplomitööd H. Peep, P. Kokla, I. Sarv, A. Laanest, E. Põld, V. Lehari jt. Kokkuvõte diplomitöödest soovitati avaldada üliõpilasel I. Sarvel ajakirjas «Looming», üliõpilaste Kokla, Peebu ja Lehari töödest soovitati komisjoni poolt avaldada kokkuvõte järgmises üliõpilaste teaduslike tööde kogumikus.

V. Talv

EKSAMID JÄTKUVAD

Matemaatika-loodusteaduskonnas jätkuvad eksamid kasvava pingega bioloogia-, geoloogia-, geograafia- ja füüsikaosakonnas, kusjuures üliõpilased näitavad häid teadmisi. Nii olid edukad III kursuse geoloogiaosakonna üliõpilased, kes vanem-õpetaja Rõõmusoksa juures sooritasid eksami geotektoonikas. Maksimaalse hinde said üliõpilased R. Einasto, E. Kasemets, E. Klaaman, E. Sildnik jt.

R. Talvar

VEEL KORD VANADEST TÕDEDEST

Eksamid ei ole ühelegi üliõpilasele uudsuseks. Neid on hulgaliselt sooritatud juba keskkoolipäevil, ja kevadisel sessioonil ei ole ainsatki, kes poleks mõnda eksamit sooritanud ka ülikoolis. Nii võiks arvata, et nendega ollakse harjunud. Võiks arvata, et iga üliõpilane teab väga hästi, kuidas töötada eksamite ajal. Kuid koolis kaheksa korda korrutatud tõde ei ole mõnede üliõpilaste juures midagi oma värskusest kaotanud. Pidin seda möödunud kevadel kogema. Jõeäärsel pingil nägin istuvat üht oma tuttavat üli-koolilõpetajat, nägu kahvatu, silmaalused sinised . . .

«Mis on? Kas läks pahasti?»

«Ei, ma pole veel jõudnudki eksamile. Olen väga väsinud . . . öösel üldse ei maganud. Nüüd kõht valutab, sõin kohviube . . .»

Tuletasin aralt meelde: kas sa siis unustasid, et eksamieelsel päeval tuleb varakult magama minna. Väsinuna eksamile minna, tähendab eksam halvasti sooritada või üldse mitte sooritada.

Ta sooritas siiski eksami, kuid ainult kolmele. See oli alla tema võimete ja teadmiste. Tahtmatult tulevad meelde kunagi ammu kuuldud õpetussõnad, kui näed, kuidas mõne eksami eel on üliõpilased kogunenud eksamineerimisruumi ette oma järge ootama ja kollektiivselt närveerima.

Seltsimehed, kuulake üheksandatkümnendat korda:

Jaotage kogu läbivõetav materjal eksamieelsetele päevadele nii, et lõpetate materjali läbivõtmise paar päeva enne eksamit. Viimased paar päeva kulutage ainult kordamiseks ja segaseks jäänud küsimuste selgitamiseks.

Iga tunni järel tehke 20 minutiline vaheaeg, et vältida üleväsimuse tekkimist.

Eksamieelsel päeval lõpetage töö paar tundi tavalisest varem ja sooritage väike jalutuskäik loodusesse ning unustage eksam.

Eksamipäeval ärge heitke enam pilkugi raamatusse ega konspekti.

Pärast eksami sooritamist puhake. Ärge asuge kohe samal päeval järgmise eksami ettevalmistamisele.

Kogu eksamipäevade vältel jalutage rohkesti.

L. Mets

STAADIONI EHITAMAS

Arvestuste ja eksamite sooritamise kõrval leiavad paljud üliõpilased aega staadioni ehitustöödest osavõtuks. Mõni tund füüsilist tööd värskes õhus on parimaks vahelduseks pingsale õppimisele.

Üliõpilased, kasutage vaba aega staadioni ehitustöödeks!

Pildil: III kursuse žurnaliste staadioni korrastustöödel.

J. Ungeri foto

PARTEI ELU

TRÜ parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekult

24. mail toimus Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolek, kus aruandega esines büroo sekretär sm. J. Kalits. Sõnavõttudega esinesid 9 seltsimeest.

Tehes kokkuvõtteid tehtud tööst märgiti, et ülikooli parteiorganisatsioon on aruandeperioodil saavutanud mõningat edu nii parteipoliitilise kui ka organisatsioonilise töö osas. Tunduvalt on kasvanud parteiorganisatsiooni read (aruandeperioodil võeti vastu üle 40 seltsimehe partei liikmeks ja liikmekandidaadiks) ning tõusnud parteiorganisatsiooni osa õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö juhtimisel ja selle taseme tõstmisel.

Ent senised saavutused, nagu märkisid kommunistid, ei anna veel kaugeltki põhjust rahuloluks, sest edusammud oleksid võinud olla tunduvalt suuremad kui büroo ja mitmete teaduskondade partei-algorganisatsioonide töös ei esineks veel küllaltki tõsiseid puudusi, milliste viivitamatu kõrvaldamine on meie äsjavalitud büroo edasilükkamatuks ülesandeks.

Mis puutub parteiridade kasvusse, siis ei osutata sellele tähtsale küsimusele vajalikku tähelepanu veel sugugi kõigis teaduskondades. Nii võeti aruandeperioodi jooksul arstiteaduskonna algorganisatsioonis partei liikmekandidaadiks vastu ainult 3 seltsimeest, samal ajal kui näiteks õigusteaduskonnas oli parteiridade kasv mitmekordselt suurem. Ometi on aga just arstiteaduskonna kollektiiv ülikoolis kõige arvukam.

Parteiorganisatsiooni sideme tihendamiseks laiade hulkadega on vaja senisest hoopis rohkem organiseerida lahtisi parteikoosolekuid ning parandada nii parteikoosolekute kui ka büroo istungite ettevalmistamist, mis aitaks sügavamalt ja asjalikumalt arutada päevakorras olevaid küsimusi ning järjekindlamalt ellu viia vastuvõetud otsusi. Koosolek märkis, et üheks nõrgemaks kohaks senise büroo töös oli just nõrk võitlus vastuvõetud otsuste elluviimise eest ja vähene kontroll selle üle. Samuti on vaja tõsta nõudlikkust büroo liikmete suhtes neile usaldatud töölõikude juhtimisel ning nõuda neilt põhjalikumat süvenemist algorganisatsioonide töösse. Just mõnevõrra eemalejäämine algorganisatsioonide tööst ning nende ainult nn. «üldine» juhtimine ja abistamine oligi senise büroo ja algorganisatsioonide töös esinevate puuduste üheks peamiseks põhjuseks.

Analüüsides büroo ja teaduskondade algorganisatsioonide tööd õppe- ja kasvatustöö taseme tõstmisel ning teadusliku töö juhtimisel märgiti, et just see töölõik peab ülikooli parteiorganisatsiooni töös olema kesksel kohal. Rea hinnatavate saavutuste kõrval, nagu tõsisem tegelemine massilise poliitilise tööga, õppejõudude kvalifikatsiooni ja ideelis-teoreetilise taseme tõstmiseks seminaride organiseerimine jne., esineb aga ka siin veel küllaltki puudusi. Nii ei ole büroo kordagi arutanud põhiküsimusena loengute ja seminaride ideelis-teoreetilist taset, ehkki selles osas on rida häirivaid signaale (arstiteaduskonnas jm.). Büroo ega teaduskondade partei-algorganisatsioonid ei ole analüüsinud ka üliõpilaste mahajäämuse ja väljalangemise põhjusi, et astuda vajalikke samme selle kahjuliku nähtuse likvideerimiseks.

Et edu teaduslikus ning õppetöös on lahutamatut seotud õppejõudude erialase kvalifikatsiooni tõstmisega, on vääramatu tõsiasi. Ometi ei omista rida õppejõude oma erialase kvalifikatsiooni tõstmisele veel vajalikku tähelepanu. Nende hulgas on ka mitmed kommunistid, nagu sm-d Kilk, Maasik, Taev, Reinaru ning rida ühiskonnateaduste kateedrite õppejõude, kellel puudub teaduslik kraad, kuid kes seni kas üldse mitte midagi või siis veel väga vähe on teinud kandidaadikraadi taotlemiseks. Samuti on teaduslikust tööst võõrdunud rida vanema generatsiooni õppejõude (keemiaosakonnas jm.). Suur süü langeb siin ka partei-algorganisatsioonile ja eeskätt just büroole teadusliku töö nõrga juhtimise pärast.

Tõsiseid puudusi esineb ka ühiskondlike organisatsioonide parteilises juhtimises ja seda eeskätt just komsomoli osas. Kuigi komsomoli osa võitluses väärnähtuste vastu ja õppe- ning kasvatustöös on reas teaduskondades (õigusteaduskond jt.) tugevnenud, esineb ülikoolis komsomoliorganisatsiooni kasvu osas tagasiminekut, võrreldes eelmiste aastatega. Prateibüroo peab noorte organisatsiooni juhtimisele ja abistamisele omistama senisest tunduvalt rohkem tähelepanu ning tõmbama selle ülesande täitmisele kaasa kõik kommunistid, õppejõud ja eeskätt just ühiskonnateaduste kateedrid.

Tähtsal kohal parteiorganisatsiooni töös peab olema sellistöö põllumajanduse ja tööstuse abistamiseks nende vastutusrikaste ülesannete täitmisel, mis partei ja valitsus on seadnud meie rahvamajanduse ette. Juhinduses partei Keskkomitee jaanuaripleenumi otsusest ongi ülikooli parteiorganisatsioon viimasel ajal põllumajanduse abistamise küsimusele osutanud mullusest rohkem tähelepanu. Tublit tööd on selles osas seni teinud arsti-, matemaatika-loodusteaduskonna ja õigusteaduskonna kollektiivid nimetatud teaduskondade partei-algorganisatsioonide juhtimisel. Samuti väärib eeskujuks seadmist ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlike noorte algatus šeflusaluse kolhoosi abistamiseks ka suvisel õppevaheajal, milleks on moodustatud kindlad grupid. Mis aga seni on jäänud hoopis tagaplaanile, see on sideme tihendamine tööstusettevõtetega. See puudus on vaja viivitamatult likvideerida.

Andes parteiorganisatsiooni ja selle senise büroo tööle rahuldava hinnangu märkis koosolek, et parteiorganisatsioonil ja uuel bürool on vaja senisest otsustavamalt võidelda kõige vana, iganenu ja meie edasiminekut takistava vastu ning uue ja edasiviiva võidulepääsu eest. On tarvis ilmutada suuremat aktiivsust, printsipiaalsust ja võitlevust partei poliitika elluviimise eest. Ülikooli parteiorganisatsiooni töö edasiseks parandamiseks vajalikud abinõud kavandati vastuvõetud otsuses.

Üldkoosolek valis parteiorganisatsiooni uue büroo.

Korralikkust, töökultuuri!

Kui palju kordi oleme kuulnud, et üliõpilastest peavad kasvama igakülgselt haritud inimesed. Kui palju kordi aga oleme unustanud, et see protsess algab — pisiasjadest.

... Kontrolltöö. Vihikust rebitakse kärinal leht välja, hakatakse lahendama ülesannet. Kui teksti juhtub viga, siis ei tehta sellest küsimust — kriips peale ning töö jätkub. Ja kui aeg on täis, rändab õppejõu kätte kärisenud äärtega paberileht, täis mahakriipsutusi ning pealekirjutusi, tindiplekke ning — on sedagi juhtunud — sõrmejälgi. «Me oleme täiskasvanud inimesed, ega me algkoolis käi, et nii «nööri järgi» peame kõike tegema,» õigustavad üliõpilased ennast ...

... Dekanaat. Dekaani kõnetundi ilmub üliõpilane. Ta tahab päevaks-paariks koju sõita ning esitab loa saamiseks vastava avalduse. See on «visatud» vihikulehele, üks rida jookseb tasku, teine taeva. Allkiri on sellele dokumendile lennutatud niisuguse hoo ning eneseusuga, mis nõuab, et müts juba eemalt maha võetaks.

... Oleme näinud ka seminarining kursusetöid, millesse on suhtutud samasuguse hooletusega, kus leidub lõpetamata mõtteid, mahatõmbeid, juurdekirjutisi jne. Oleme näinud loengukonspekte, mida täiendavad igasugused «illustratsioonid» vabadel teemadel ning muud taolised omaloomingulised teravmeelsused.

Oleme näinud, see on õige. Kuid vähe on tehtud selleks, et üliõpilastes kasvatada seda väärtuslikku omadust, et nad iga töö, ka kõige väiksema, teeksid korralikult.

Vastutus selle kasvatamise eest lasub eeskätt õppejõududel ning kateedritel. Näib, et mõneski kateedris vaadatakse sellele küsimusele läbi sõrmede. Kui jälgida näit. üliõpilaste kontrolltöid, siis võime öelda, et vene keele ja kirjanduse kateeder ei võitle niisuguse «sodimise» vastu, sama leplikud ollakse ka ajaloo-keeleteaduskonna teisteski kateedrites ning õigusteadukkonnas. Iga õppejõud peaks olema solvunud, kui talle ekitatakse määrdunud ning viimistlemata töö. Niisuguseid töid ei tule vastu võtta. On vaja, et juba õppeaasta algul sellele tähelepanu juhitaks ning sellest nõudest rangelt ning igal juhul kinni peetaks.

Kõrge töökultuuri kasvatamine ei ole pisiasi, kuigi see algab pisiasjadest — seda tuleb meeles pidada.

O. Järv

KEHAKULTUUR JA SPORT

VTK mitmevõistlustelt

Vastavalt uuele «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» määrusele on võimalik VTK normatiive sooritada ainult võistlustel. Selleks viidi TRÜ kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhtimisel TRÜ üliõpilastele hiljuti läbi võistlused.

Võistluste kavas oli meestele: laskmine; 100 m vabaltujumine; 100 m jooks; kaugus- või kõrgushüpe; granaadivise, kuulitõuge või kettaheide. Naistele olid võistlused samadel aladel peale laskmise, mis pole ette nähtud VTK normatiivides naistele.

Kui võistlustest osavõtt kergejõustiku osas oli massiline (üle 400 üliõpilase), siis ujumise osas oli see väga puudulik. Samuti jätsid soovida saavutatud tagajärjed, mis enamusel ei küündinud VTK normatiivide tasemeni.

Seniste tulemuste põhjal saavutas meestest esikoha H. Tiik (arstiteaduskond) 3827 punktiga, (laskmine 75 silma; 100 m ujumine 1.09,2 min.; 100 m jooks 11,5 sek; kuulitõuge 11,81 m ja kõrgushüpe 1.60 m). Teine M. Soosaar (ajaloo-keeleteaduskond) 2827 punktiga ja kolmas I. Noormägi (kehakultuuriosakond) 2606 punktiga.

Tütarlastest saavutas esikoha V. Vares (ajal.-keelet.) 1362 p., (100 m jooks 14,8; kaugushüpe 4.52 m; kuulitõge 7,72 m). Teise koha saavutas L. Koho (arstiteaduskond) 1289 punktiga, ja kolmanda koha E. Multer (ajal.-keelet.) 1284 p.

E. Kudu

TEADAANNE

Esmaspäeval, 30. mail algusega kell 19.30 toimub RT «Vanemuises» kehakultuuriosakonna näiteringi esituses V. Dõhhovitšnõi muusikalise komöödia «Pulmareis» korduseetendus.

Pääsmed eelmüügil TRÜ peahoones.

Märkmeid kunstilise isetegevuse ülevaatuselt

Õppeaasta on lõppemas. Ei ole aga möödunud ühtki laupäeva või pühapäeva õhtut, kus ülikoolis ei oleks kõlanud reibast laulu või rõõmsat muusikat. Oli see siis kursuse-, osakonna- või teaduskonnaõhtu või kunstilise isetegevuse ülevaatuse kontsert. Ja ka naaberrajoonidele on pakutud külakosti. Meeskoor jõudis otsaga isegi Vilniusse. Üksnes valimisperioodil anti üle 40 kontserdi agitpunktides, rahvamajades ja kolhoosides.

Esitatud ettekanded näitasid: tunduvalt on tõusnud nende kunstiline tase, nende kunstimeisterlikkus. Mis aga tähtsam — isetegevusega tegeleb peaaegu iga kolmas-neljas üliõpilane. Võrreldes möödunud aastaga on tänavu tehtud jälle üks samm edasi — isetegevuslaste read on suurenenud rohkem kui 150 üliõpilase võrra.

Tänuväärt oli see, et osakondades ja kursustel on hakatud harrastama just massilisuse osas mahajäänud isetegevusalasid. Märkima peab siin esmajoones eesti rahvatantsu viljelemist. Ainuüksi majandusteaduskond suutis ülevaatusel välja panna 20-liikmelise segarühma. Elustus karaktertants, kus initsiaatoreiks olid eesti filoloogia osakonna III kursuse tütarlapsed eesotsas H. Vihmaga. Elujõudu said samuti kunstiline lugemine ja melodeklamatsioon. Viimased alad nõuavad rohkem tähelepanu, sest esitatud palad jäid enamikus igavaiks ja üksluiseiks.

Tehtud töö kokkuvõtteks kujunes kunstilise isetegevuse ülevaatus. Eesti filoloogia osakonna III, geograafiaosakonna II, raviosakonna III ja teistel kursustel tehakse tublit tööd isetegevuse alal. Enamik nende kursuste üliõpilastest tegeleb kunstilise isetegevusega. Häid tulemusi isetegevusliku töö juhtimisel näitasid ajaloo-osakonna massilise kultuuritöö sektori juhataja R. Tuusov, bioloogiaosakonna massilise kultuuritöö sektori juhataja A. Kirsipuu, eesti filoloogia osakonna III kursuse kultuuritöö volinik H. Lomp ja teised.

Ülevaatuse ettevalmistamise ja läbiviimise ajal loodi rida uusi ülelikoolilisi kollektiive, nagu estraadiorkester, rahvapilliorkester, karaktertantsurühm jt.

Tubli töö ja hoolikas ettevalmistus lõid küllaltki konkurentsitiheda võistluse ja pakkusid publikule head kunstilist naudingut.

Rõõmustav oli arvukas meessolistide osavõtt. Aastaid edukalt esinenud matemaatika-loodusteaduskonna aspirandi H. Trassi kõrval kuulsime häid ja küllaltki nõudlikke ettekandeid L. Jõksilt, V. Astokilt, E. Sepalt, K. Jõeväljalt jt.

Solistidest parima hinnangu ja publiku palava poolehoiu osaliseks sai eesti filoloogia II kursuse üliõpilane kommunistlik noor Mall Heinmaa. Tema poolt esitatud Tamara romanss Rubinsteini ooperist «Deemon» ja Butterfly aaria Puccini ooperist «Madame Butterfly» olid ühtlasi ülevaatuse parimaiks ettekandeiks. Hästi esines veel Urve Uustalu kehakultuuriosakonnast, esitades Bixio «Vivere» («Elada»). Paljude solistide ja duettide juures (Plaksina, Maksimova, Statsjuk jt.) andis tunda vähene ettevalmistus ja nõrk töö häälematerjaliga.

Instrumentaalsolistide osavõtjate arv jäi väheseks. Enamik neistki olid pianistid. Parimad sel alal olid Helje Laane ning Eda Reimund

Rahvapillide alal esines ainsana kehakultuuriosakonna üliõpilane Maxim All, kes omavalmistatud kandlel esitas eesti rahvaviisid «Polka» ja «Valss». Kanneldaja ettekanded võeti soojalt vastu.

Ansamblitest esinesid hea eduga kehakultuuriosakonna, arstiteaduskonna, matemaatika-loodusteaduskonna ning eesti filoloogia III kursuse naisansamblid ning üliõpilasklubi kahekordne meeskvartett. Viimane kollektiiv loodi alles möödunud aasta oktoobris, kuid seni on ta esinenud agitpunktides, kolhoosides, koolides ja mujal juba enam kui 30 korral. Tõsise töö tulemusena saadi täiesti teenitult esimene koht. Ansamblitel tuleks aga rohkem tähelepanu pöörata ettekannete noorusliku elamuse ja emotsionaalsuse ning kõlalise ühtsuse saavutamiseks.

Klubi kammerkvartett, kellel puudub asjatundlik abistav käsi, näitas, missuguse armastusega tegelevad meie üliõpilased kunstilise isetegevusega. Kvarteti liikme Rahuleid Arbeitri orkestratsioonis pandi nõudlik Händeli 4. osa instrumentaalkontserdist kõlama ansambliliselt puhtalt ja erksalt.

Keelpilliorkestreist esines edukamalt kehakultuuriosakonna orkester Paul Markna juhatusel. Ettekannet kahjustas aga halb orkestratsioon ja seade.

Sõnakunsti alal pälvis sooja vastuvõttu Jelena Tamme (vene filoloogia osakond) esituses katkend Fadejevi romaanist «Noor Kaardivägi» ja Uno Hiobi (õigusteaduskond) esitatud satiir «Kolhoosi ohakad».

Tantsusolistidest olid kindlalt paremad kehakultuurlased Rusi, Ubina ja Epe omaloominguliste tantsudega «Troika» ja «Valss». Hea mulje jättis samuti «Moldavanesku» eesti filoloogia osakonna karaktertantsu rühma esitusel. Rahvatantsurühmadest esines lõppvoorus ainult majandusteaduskond nais- ja segarühmadega. Nende ettekanded vajavad aga veel viimistlemist. Häbistav on fakt, et ülevaatusel ei esinenud üliõpilasklubi nais- ja segarahvatantsurühm.

Rikkalik ja huvitav oli olümpiaadi võimlemisõhtu kava. Väga head esinemistaset näitasid vene filoloog Linda Stamberg, Heikki Kariler ja Senta Gross kehakultuuriosakonnast jt. Head olid ka raviosakonna võimlemisrühma esituses harjutused linikutega. Üldse olid võimlejad ja akrobaatikud valinud keerukad ja küllalt rasked palad, millede täitmisega tuldi aga edukalt toime.

Iseseisvate kontsertidega esinesid ülevaatuse raames meeskoor, naiskoor ja noor estraadiorkester.

Ülevaatuse käigus kerkis esile ka terve rida omaloomingulisi autoreid. Geograafiaosakonnast esitas Villu Astok ülevaatusel oma komponeeritud laule, mis said žüriilt kõrge hinnangu. Ajaloo-osakonna II kursuse naisansambel esitas lõppülevaatusel ainult oma ansambliikme Mall Kollisti töid («Hällilaul» ja «Oi, tule juba»).

Heites pilgu kunstilise isetegevuse ülevaatuse osavõtjaile märkame, et rida osakondi, nagu füüsika, stomatoloogia, geoloogia, farmaatsia, jäid sellest täiesti kõrvale. Geoloogiaosakonna massilise kultuuritöö sektori juhataja Jaan Treufeldt põhjendab oma osakonna eemalejäämist järgmiselt: «Meie inimesed kardavad, nad ei julge.(?!) Ja aega on ka vähe.» Matemaatikaosakonna kultuuritöö sektori juhataja «unustas» aga täielikult ülevaatuse, andes ainult tühje lubadusi. Ülevaatusest jäi eemale ka arvukas õppejõudude ja teenistujate pere (nende esindajateks olid ainult aspirant H. Trass ja kehakultuuriosakonna õppejõud ja teenistujad).

Ülevaatuselt puudus ka tõeline, paljastav satiir ja naermapanev huumor. Kui muusika alal esines omaloomingulisi autoreid, siis sõnakunstis puudusid need täielikult. Aga just siin oleks tahtnud näha ülikooli elu kõverpeeglis, teravaid nooli puuduste ja pahede vastu.

Rahule ei saa jääda ülevaatuse orgkomitee tööga (esimees Õie Väeden). Nii jäi rida ettekandeid (eesti filoloogia näitering jt.) žürii poolt hindamata, ehkki nad olid varakult (ligi kuu aega) registreeritud.

Teaduskondadest esinesid paremini kehakultuuriosakond ja ajaloo-keeleteaduskond (ametiühingu ja arstiteaduskonna dekanaadi ettepanekul arvestati kehakultuuriosakonda teaduskonnavahelises arvestuses). Edasi järgnevad matemaatika-loodusteaduskond, arstiteaduskond ja õigusteaduskond.

Osakondade üliõpilastest olid paremate seas eesti filoloogid, bioloogid, vene filoloogid ja ajaloolased.

Kunstilise isetegevuse ülevaatus näitas, et tulevased arstid, pedagoogid jt., kui nad siirduvad tööle pärast ülikooli lõpetamist, on suutelised aktiivselt kaasa lööma, ja kui vaja, juhtima meie külade ja teiste keskuste kunstilist isetegevust. Raskusi leidub, kuid neid ju noored ongi kutsutud ületama. Selleks innustavad ka lõbusad laulud ja rõõmsad muusikapalad.

V. LINDSTRÖM,
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Роль коллектива.
С. Виссак, В. Тальв, Л. Метс, Р. Тальвар — за успешное окончание учебного года.
Э. Сильк — общее собрание партийной организации ТГУ.
О. Ярв — Больше опрятности и рабочей культуры.
В. Линдстрём — Заметки об осмотре художественной самодеятельности.
Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 09433 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1610

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kaamatspalat 195

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (266) Reedel, 3. juunil 1955. a. VIII aastakäik

Õppe- ja menetluspraktika olgu sisukas

Tartu Riikliku Ülikooli kõigi teaduskondade õppejõudude ülesandeks on kasvatada noortest teadlikke kõrge kvalifikatsiooniga spetsialiste, kes oleksid tugevad nii teoorias kui ka praktikas. Meie kodumaa vajab haid arste, farmatseute, keemikuid, füüsikuid, geolooge, matemaatikuid, oskuslikke juriste ning noort põlvkonda kommunismi vaimus kasvatavaid õpetajaid. Tulevane spetsialist peab olema suuteline pärast ülikooli lõpetamist asuma tööpostile, kuhu teda saadetakse, ning edukalt lahendama kõik raskused, mis seoses praktilise tööga tema ette kerkivad.

Selleks et anda rikkalike teoreetiliste teadmiste kõrval ka praktilisi kogemusi, ongi organiseeritud kõrgemate õppeasutuste juures õppe- ja menetluspraktika.

Hiljuti arutas Tartu linna kõrgemate koolide õppepraktika küsimusi EKP Tartu linnakomitee büroo, kus anti rida juhtnööre suvepraktika paremaks organiseerimiseks ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Meie õppeasutuses suunab praktikat õppeosakond, kusjuures seda teostatakse rangelt Kõrgema Hariduse Ministeeriumi eeskirjade kohaselt, kuid on vaja, et praktikaga seosesolevaid küsimusi arutataks ka partei- ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides, ning et seda küsimust hakkaks arutama ka teaduskondade metoodilised komisjonid. Et noorte spetsialistide tulevased elukutsed on väga erinevad, siis on vastavalt sellele ka praktika täiesti eriilmeline. Nii kasutavad näiteks õigusteadlased praktika teostamise baasidena meie vabariigi kohtu- ja prokuratuuriorganeid, majandusteadlased kaubandusorganeid, sealjuures tulevad arvesse kaubastud, kaubandusosakonnad jne.

Hoopis teistsuguse profiiliga on arstiteaduskonna üliõpilaste menetluspraktika. See toimub vahetult Tartu ja Tallinna kliinikutes ning meie vabariigi paljudes haiglates, samuti on haaratud Tartu ja Tallinna apteegid.

Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilaste menetluspraktika on kõige eriilmelisem. Nii on biolooge, geograafe geolooge, füüsikuid ja matemaatikuid osaliselt rakendatud ENSV Teaduste Akadeemia uurimisinstituutide juures, samuti aga ka mujal. Esimest korda siirdub tänavu üliõpilasi praktikale Leningradi, Harkovisse, Ukrainasse, Tšitaasse jm., kus omandatakse vennasvabariikides tehtava töö väärtuslikke kogemusi. Tuleb märkida veel biolooge, kellest paljud töötavad Luunja sovhoosis ja Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis meie põllumajanduse ees seisvate otseste praktiliste küsimuste lahendamisel.

Töö menetluspraktikal peab olema sisukas ja hästi organiseeritud ning seda peavad juhendama kõige suuremate teadmiste ja kogemustega õppejõud. Senised kogemused näitavad, et esineb veel mõningaid puudujääke. Üheks põhiliseks lüngaks on menetluspraktika metoodika läbitöötamatus, mistõttu on kujunenud erinevad vaated sellele töölõigule. Ei ole aga kahtlust, et põhiliseks on maksimaalsel hulgal kogemuste andmine noorele spetsialistile. Mõnel määral on seni esinenud puudujääke ka juhendamises. Kuigi on selge, et üliõpilaste juhendamist teostab otseselt organisatsioon, kuhu praktikandid on lähetatud, ei tohi kateedrid siiski hetkekski unustada, et on olemas ka teaduslik juhendaja, kes peab aeg-ajalt praktikal viibivaid üliõpilasi kontrollima ning abistama. Seni on esinenud mõningaid puudujääke juhendamises matemaatika-loodusteaduskonnas. Puudusena tuleb märkida veel üksikute baaside nõrkust. Esineb kaubastuid ja kaubandusorganisatsioone, milles töö on halvasti organiseeritud ning üliõpilased ei näe organisatoorset meisterlikkust. Sama on ka rajoonihaiglatega, kohtute ja prokuratuuriorganitega, kus sageli ei ole ühtki kõrgema haridusega spetsialisti. Edaspidi tuleb veelgi tähelepanelikumalt valida baase ning kasutada just selliseid, kust üliõpilastel on tõepoolest võimalik saada väärtuslikke kogemusi maksimaalsel hulgal. Teatavaks puudujäägiks on kohati esinev vähene konkreetsus praktikaülesannete andmisel (esineb matemaatika-loodusteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna mõningais osakondades) ning nõrk kontroll praktikantide töö kvaliteedi üle. Tõsiseid lünki on praktikal viibivate üliõpilaste ühiskondlik-poliitilise töö läbiviimisel elanikkonna hulgas, eriti partei Keskkomitee põllumajanduse kohta käivate otsuste alal. Siin tuleks TRÜ parteibürool ja eriti komsomolikomiteel läbi viia kõigile menetluspraktikale siirdujatele hästi läbimõeldud instruktaaž ühiskendlike ülesannete kohta, varustada praktikandid loengutega jne. Edasi on vaja, et rohkem levitataks ka sellealaseid kogemusi meie seinalehtedes, ajalehtedes ning praktikast kokkuvõtete tegemisel.

Üliõpilaste ees seisab suvi, mis on praktikal viibijaile väga pingerikkaks, kuid sealjuures huvitavaks tööperioodiks. Pidevalt tegeldes teooria rakendamisega praktikasse omandavad noored sellisel määral teadmisi, et nad suudavad tööpostile asudes lahendada ka kõige raskemaid ülesandeid, olgu tegemist kas inimese elu päästmise, noore põlvkonna kasvatamise, põllumajanduse arendamise või mõne teise võrdsel määral tähtsa tööga.

Kasutame õppe- ja menetluspraktika aega oskuslikult praktiliste teadmiste omandamiseks!

Hästi ette valmistuda uueks õppeaastaks

Uueks õppeaastaks ettevalmistumise peaküsimuseks on kahtlematult esimeste kursuste komplekteerimine parimate inimestega keskkoolilõpetanute hulgast. Rektoraadi ja dekanaatide liinis on siin juba ära tehtud võrdlemisi suur töö. Tutvustamisringsõidud, müürilehed, artiklid ajalehtedes — kõik see on kahtlematult mõju avaldanud. Senist tööd tuleb lugeda aga mitteküllaldaseks, kuna sellesse ei ole lülitunud veel kogu meie ülikooli kollektiiv. Seepärast tuleb lähema aja jooksul saavutada seda, et iga meie kollektiivi liige kujuneks aktiivseks võitlejaks meie järgmise aasta esimeste kursuste hea koosseisu eest. Esmajoones on vaja, et sellest tööst võtaks osa meie rohkearvuline üliõpilaskond. Peaaegu iga üliõpilane peab sidet selle keskkooliga, mille ta on lõpetanud. Kui ta puutub kokku keskkooli lõpetajatega, siis paratamatult esitatakse talle küsimusi ja ta vastab nendele. Seega kujuneb üliõpilane juba stiihiliselt agitaatoriks. Siin tuleb aga stiihilisus asendada teadlikkusega. Neid küsimusi on vaja arutada komsomoli- ja ametiühingugrppides, kusjuures vastavaid juhtnööre annavad ka õppejõud. Selle tööga on mõnevõrra algust tehtud õigusteaduskonna I kursusel ja kehakultuuriosakonnas, kuid see ei ole saanud veel üldiseks üleülikooliliseks kampaaniaks.

I kursuse parema komplekteerimise ülesandeid täidavad ka ülikoolilõpetanute kokkutulekud. Neid on organiseerinud ajaloo- ja matemaatikaosakond talvevaheajal. Kevadel toimus kokkutulek kehakutuuriosakonnas. Planeeritud on see veel bioloogia- ja eesti keele osakonnas. Et valdavas enamuses on meie ülikooli lõpetanud keskkoolide õpetajad, võib nende kaudu edukalt toimuda ülikooli töö selgitamine ning parimate õpilaste suunamine vastavatesse teaduskondadesse. Seepärast on vaja laialdasemalt organiseerida suvevaheajal ülikooli lõpetanute kokkutulekuid.

Esimeste kursuste komplekteerimisel on väga oluline, kuidas ülikool võtab vastu esmakordselt siia saabunud tulevast kasvandikku. Siin tuleb teaduskondade partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidel hoolikalt läbi mõelda kogu tegevuskava sisseastumiseksamite perioodiks ja samuti kavandada esimesed üritused õppeaasta algul. Seinalehetoimetajate viimasel nõupidamisel avaldati mõtet, et tuleb sisseastumiseksamite perioodiks anda välja uued seinalehed. See on hea mõte, mille realiseerimisele tuleb kohe asuda. On vaja, et iga seinalehe toimetus võtaks vastu otsuse anda enne suvepuhkusele siirdumist välja uustulnukate jaoks uus seinalehe number. Ka «Tartu Riikliku Ülikooli» toimetusel tuleks kaaluda, kas ei ole võimalik anda välja üht numbrit eksamite alguseks.

Eriti vastutusrikkad ülesanded seab see periood TRÜ suveklubi ette. Oleks väga hea, kui komsomolikomitee tegeleks juba nüüd detailse plaani väljatöötamisega ja konkreetsete ülesannete andmisega töö organiseerimiseks vastaval perioodil. Suveklubi tööd tuleb mitmekesistada ekskursioonidega Tartus, loengutega ülikooli või vastavate teaduskondade ajaloost jne.

Uue õppeaasta ettevalmistamine on seotud loendamatute majanduslike küsimustega. Olgugi, et nende küsimustega tegelevad õppe- ja majandusosakond, on siin teretulnud iga kollektiiviliikme initsiatiiv. Nii näiteks on komsomolikomitee avaldanud sellise mõtte, et seoses õpperuumide kitsikusega võiks komsomolikomitee asuda parteibürooga ühistesse ruumidesse ning komitee ruume võiks kasutada siis õpperuumidena. On vaja, et iga kateeder, iga asutus või osakond ülikoolis samuti kaaluks küsimust, kuidas ratsionaalsemalt ära kasutada olemasolevat pinda ning teeks selles osas vastavaid ettepanekuid. Samuti on vaja, et üliõpilaste ühiselamute nõukogud teeksid oma ettepanekuid elamispinna paremaks ärakasutamiseks, samuti asuksid juba nüüd oma tubade kollektiivide komplekteerimisele järgmiseks õppeaastaks jne. Uueks õppeaastaks ettevalmistamine nõuab ühtlasi suurt ja hoolikat tööd dekanaatide kollektiividelt, igalt meie ülikooli aparaadi lülilt. Nende ülesannete ringi on raske piiritleda, kuid kõige tähtsam selles on, et iga kollektiivi liige täie tõsidusega tunneks selle vastutusrikka perioodi tähtsust ja vastavalt sellele ka tegutseks.

J. Kallts,
TRÜ parteiorganisatsiooni büroo sekretär

Uute aspirantide vastuvõtt

Käesoleval aastal võtab Tartu Riiklik Ülikool aspirante vastu järgmistele erialadele: poliitiline ökonoomia, pedagoogika, soome-ugri keeled, eesti keel, eesti kirjandus, füüsiline geograafia, matemaatika, eksperimentaalne füüsika, analüütiline keemia, kohtumeditsiin, sünnitusabi ja günekoloogia ning kirurgia (statsionaarsed); eesti kirjandus, üldajalugu (mittestatsionaarsed).

Teadusliku töö viisaastaku plaan

Praegu on käimas eeltööd viisaastaku teadusliku töö plaanide koostamiseks. Teaduskonnad on koostanud juba probleemide plaani, mis selle kuu jooksul vaadatakse läbi vabariiklikus teadusliku töö koordineerimise nõukogus. Kogu temaatika tuleb perspektiivplaani kujul kateedrites lõplikult välja töötada õppeaasta alguseks.

D. Palgi

KASUTADA ÕPPEPRAKTIKAT TEADUSLIKU TÖÖ BAASINA

Igal suvel ootab soome-ugri eriharu üliõpilasi huvitav tööpõld keeleteaduslike ekspeditsioonide või menetluspraktika näol sugulasrahvast liivlaste, karjalaste, vepslaste jt. juures. Uurimisreiside tulemusena on talletatud rohkesti väärtuslikku materjali eri keeltest, mida saab edukalt kasutada nii õppetöös kui ka teaduslikes uurimustes. Kateedrisse on loovutatud sadasid lehekülgi tekste, andmeid ja ülevaateid keele grammatilisest ehitusest, tuhandeid sõnasedeleid.

Eriti tähtis on kogutud keeleline materjal üliõpilaste teaduslike tööde kirjutamisel ja vastupidi: kindlalt piiritletud eesmärk töö teema näol õhutab üliõpilasi erilise hoole ja põhjalikkusega süvenema teatud keelelise nähtuse uurimisse. Viimastel aastatel on valminud rida õnnestunud konverentsi-, auhinna- ja ringitöid («Vene laensõnad valdai karjala murdes» — E. Valdre, «Adverbid valdai karjala murdes» — T. Mälksoo, «Ees- ja tagasõnad vepsa keeles» — A. Laanest, «Ehitusalane sõnavara valdai karjala murdes» — M. Norvik jt.).

Teaduslike töödega on meie üliõpilased esinenud ka Karjala-Soome Riikliku Ülikooli üliõpilaste VI, VII ja VIII teaduslikul konverentsil («Ülevaade valdai karjala murdest» — A. Pervik, «Noomeni sufiksid vepsa keeles» — P. Kokla, «Ehitusalane sõnavara vepsa keeles» — H. Laane jt.). Soome-ugri keelte kateedri poolt korraldatud ekspeditsioonide tööd on ülevaate korras tutvustatud nii Karjala-Soome kui ka Läti Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikel konverentsidel.

Eeloleva õppeaasta tööplaanis on ette nähtud mitme huvitava töö teostamine 1955. a. suvel kogutavate materjalide põhjal.

L. Metslaan

Kehakultuuriteaduskonna lõpetanute kokkutulek

Neil päevil toimus esmakordse üritusena TRÜ kehakultuuriteaduskonna lõpetanute kokkutulek, millest võtsid osa vabariigi kehakultuuri- ja sporditöö juhtivad töötajad, treenerid, kesk- ja kõrgemate koolide kehalise kasvatuse õpetajad. Kokkutulekust võttis osa 105 lõpetanut.

Kokkutulek teenis lõpetanute enesetäiendamise ja töökogemuste vahetamise eesmärke. Kokkutuleku avas TRÜ õppeprorektor sm. Sildmäe, kes oma sõnavõtus tõstis esile vabariigi parimaid kehakultuuri alal töötajaid — kehakultuuriteaduskonna lõpetajaid. Samuti rõhutas ta teadusliku uurimistöö tähtsust seoses kehakultuuri ja sporditöö edasise arengu kindlustamisega. Olulise ülesandena seisab meie kehakultuuri alal töötajate ees ka NSVL rahvaste spartakiaadiks ettevalmistumine. Sõnavõtja avaldas veendumust, et käesolev kehakultuuriteaduskonna lõpetanute nõupidamine aitab omapoolselt kaasa nende küsimuste edukale lahendamisele.

Kokkutulekul esines ettekandega «Hingamisest kehaliste harjutuste juures, eriti ujumisel» TRÜ arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna prodekaan sm. E. Mõtlik, andes edasi oma töö kogemusi teadusliku uurimistöö teostamisel.

Eesti NSV Kehakultuuri- ja Spordikomitee aseesimees kehakultuuriteaduskonna lõpetanu sm. A. Vaiksaar puudutas oma ettekandes kehakultuuri- ja spordialase kaadri ettevalmistamise olukorda ja ülesandeid Eesti NSV-s.

KKT lõpetanu Väike-Maarja keskkooli kehalise kasvatuse õpetaja sm. E. Pertel rääkis huvitavas ettekandes oma töö kogemustest kehalise kasvatuse organiseerimisel Väike-Maarja keskkoolis.

Järgnenud sõnavõttudes vahetasid lõpetanud oma töökogemusi, esitasid soove ja ettepanekuid osakonnas teostatava õppe- ja sporditöö edaspidiseks parandamiseks.

EPA ja Tartu Õpetajate Instituudi kehalise kasvatuse õppejõud sm-d A. Paal ja V. Sahva avaldasid oma sõnavõttudes arvamust, et osakonna õppekavas tuleks rohkem rõhku panna kunstilise võimlemise ja tantsuliste elementide õpetamisele, milliseid oskusi kehalise kasvatuse õpetaja koolis hädasti vajab, kuid millistest paraku tuleb praktilises töös puudus.

Sm. Jürisson tervitas kokkutuleku head algatust ja avaldas soovi, et sellelaadilisi nõupidamisi korraldataks ka edaspidi.

Edasi puudutas sõnavõtja VTK-alase töö ebarahuldavat olukorda vabariigi keskkoolides, mis eriti ilmneb noorte vastuvõtmisel kõrgematesse õppeasutustesse. Väga nõrk on ujumise tase. Kui kooli õppetöö käigus pole võimalust rahuldavalt ujumise õpetamist läbi viia, siis tuleks õpilastesse vähemalt sisendada huvi ujumise iseseisvaks õppimiseks suvevaheajal.

Eesti NSV Haridusministeeriumi inspektor sm. A. Veiman märkis, et vabariigi koolide kontrollimisel on ilmnenud noorte kehalise kasvatuse õpetajate praktiliste kogemuste vähesus. Ka majanduslikus ja organisatsioonilises töös ilmneb puudusi. Teiselt poolt on ebarahuldav õpetajate osavõtt haridusosakonna poolt korraldatavaist täiendusseminaridest.

Sm. Valgmaa rõhutas kehakultuuri- ja sporditöö juhtivate organite töö senisest suurema koordineerimise vajadust, et vältida töö kulgemist eri suundades.

Mitmed sõnavõtjad rõhutasid õppetöö käigus ettenähtud organisatsioonilise praktika tõhusamaks muutmise vajadust. Varem Tartu linna käitiste kehakultuurikollektiivides ja isegi spordiühingutes läbiviidud praktikat ei saa pidada rahuldavaks.

Kokkutulnud avaldasid arvamust, et sellise toimunud ürituse traditsiooniliseks muutumine oleks väga tervitatavaks nähtuseks.

Pärast koosviibimise lõppemist külastasid lõpetanud kehakultuuriosakonna õppebaasi Käärikul.

S. Leet

TRÜ PARTEIORGANISATSIOONI BÜROOS

31. mail toimus TRÜ parteialgorganisatsiooni büroo koosolek, kus jaotati tööülesanded büroo liikmete vahel järgmiselt: õppekasvatustöö alal sm. V. Reiman, teadusliku töö alal sm-d F. Klement ja V. Palm, poliitharidustöö alal sm-d R. Issakova ja M. Bronštein, kultuurmassilise töö alal sm-d R. Sorrok ja O. Kuuli, kehakultuuri- ja sporditöö alal sm. S. Metšetin, šeflustöö alal sm. B. Hiire.

Toimub dissertatsiooni kaitsmine

Täna kaitseb teaduskonna õpetatud nõukogu ees oma väitekirja soome-ugri keelte aspirant marilane L. Vassikova. Sm. Vassikova siirdub pedagoogilisele ja teaduslikule tööle Mari ANSV-sse. Ta on üks neid aspirante, keda meie ülikool ette valmistab vennasvabariikide jaoks. Väitekirja kaitsmine toimub Õpetatud Nõukogu saalis algusega kell 16.

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

Arvestused on sooritatud, nüüd eksamitele!

Žurnalistika on eriala, mida käesoleval õppeaastal meie ülikoolis õpitakse esmakordselt. Kogu tulevaste ajakirjanike 11-liikmeline grupp suhtus elava huviga õpetatavatesse eriainetesse. Ainult harukorril ja tõesti põhjendatult tuli ette puudumisi erialade loenguilt, praktilistelt õppustelt «Edasi» toimetuses või seminaridest. Hoolikalt koguti materjali kursustöödeks, mis käsitlesid kultuurielu küsimusi ajalehes. Seminarid kujunesid alati sõnavõturohkeiks, sest arutletavad probleemid hõlmasid paljusid aktuaalseid küsimusi kirjanduse, kunsti, teatri ja isetegevuse valdkonnast.

Kui maikuu lõpus toimusid arvestuste ning kursustööde kaitsmise näol kokkuvõtted tehtud tööst, siis kinnitasid need omakorda, et «lehemehed» on olnud südamega asja juures. Märkimist väärib terve rida huvitavalt, võitlevalt kirjutatud kursustöid. A. Luur kirjutas läbimõeldud retsensiooni «Mauruse kooli» lavastusest RT «Vanemuises», V. Lindström analüüsis põhjalikult Tartu Gogolinimelise raamatukogu tööd lugejatega, kirjutati retsensioone ilukirjanduslike teoste kohta, prooviti edukalt jõudu ajakirjanduse ülevaadete koostamisel jne. Nõudlikult suhtusid tööde sisusse ning stiilisse arutelul esinenud oponendid ning teised kaasüliõpilased, lähtudes kaasaja nõukogude ajakirjandusele esitatavaist nõudeist.

... Erikursuse arvestus. Kaks semestrit on kuulatud loenguid följetoni ja olukirjelduse teooria ning praktika küsimuste kohta, tutvutud nendele žanridele esitatavate nõuetega. Nüüd tehakse sellest kõigest lühike kokkuvõte.

Kuidas mõista olukirjelduse dokumentaalsust? Milles on följetoni kontsentratsioon? Kuidas kasutada väljamõeldut olukirjelduses? Millised on följetoni liigid? — niisugused on küsimused, millede tuleb leida vastus. Lühike mõtlemisaeg — ja juba annavad üliõpilased Maremäe, Lomp, Lehiste, Mallene jt. sisukad ning hästi läbimõeldud vastused. Järgnevalt lahendatakse veel paar praktilise iseloomuga ülesannet olukirjelduse ning följetoni alal ning kõigisse õppemärkmikesse lisandub lakooniline «arvestatud».

Võib-olla pole mõtet sellel kõigel nii pikalt peatuda, sest kõik see on nii tavaline ja korduv teistegi õppeainete puhul. Jah, seda küll. Ent igaühe südamesopis on rahuldustunne, et üks etapp selle õppeaasta tööst on seljataga, etapp, mis viib lähemale oma armastatud eriala omandamisele. Aga õigustatud töörõõmu, mida meie üliõpilaste elus on nii palju, võime ju ometi siiralt kõikidega jagada, eks?

Ja veel. Teoreetiliste teadmiste omandamine oma erialal osutub selle grupi üliõpilastel vahest kergemaks kui mujal, sest siin on teooria ning praktika olnud tihedasti käsikäes. Eranditult kõik tulevased ajakirjanikud on kirjutanud ajalehtedes, eeskätt ülikooli kollektiivi häälekandjas, väga paljud kuuluvad meie lehe toimetuse kolleegiumi. Peale selle võetakse selles grupis, nagu see on kohane ajakirjanikele, väga elavalt osa ühiskondlikust tööst. Kõik see tuleb kasuks eriala omandamisel.

Nii. Nüüd on arvestused seljataga, grupp asub sooritama eksameid. Pole kahtlust, et siingi annavad žurnalistid oma parima. Tahaks nii väga lisada veel lõppu: eesti filoloogid, kui teil seisab ees spetsiaalsuse valik, tulge õppima ajakirjandust! See on huvitav eriala ja siit leiate eest palju toredaid sõpru, kes hästi õpivad.

K. Jõgi

Lõppes diplomitööde kaitsmine

Ajaloo-keeleteaduskonnas lõppes diplomitööde kaitsmine. Viimasel päeval kaitsesid oma aastase teadusliku töö tulemusi eesti filoloogid. Komisjon hindas maksimaalse hindega R. Parmase kriitilist tööd Kitzbergi teoste lavastuste kohta meie teatrites, milleks diplomand, hoolimata sellest, et ta on mittestatsionaarne üliõpilane, on kogunud palju väärtuslikku originaalset materjali. Maksimaalse hinde said veel J. Toomla, E. Veskisaar, H. Tamm jt. Keelealastest töödest olid parimad S. Veskise ja R. Kulli sisukad uurimused, sealjuures tekitas elavat diskussiooni mittestatsionaarse üliõpilase R. Kulli diplomitöö eesti keele ortograafia ühest raskemast probleemist, nimelt kokku- ja lahkukirjutamisest.

V. Talv

Eksamisessioon algas

Ajaloo-keeleteaduskonnas on algamas ka eksamisessioon. Nii sooritasid esimese eksami III kursuse ajaloolased poliitökonoomias. Häid teadmisi näitasid E. Ernits, E. Hirmo, O. Landberg, R. Maltis, A. Maripuu ja H. Saal.

IV kursuse loogikud-psühholoogid alustasid sessiooni ajaloolise materialismi eksamiga, kusjuures 50% üliõpilastest said maksimaalse hinde (M. Erik, V. Ilves, L. Kose, K. Lepik, I. Liidemann jt.), mis kõneleb püsivast tööst kogu semestri jooksul.

Nõrgemini on seni esinenud III kursuse ajaloolased S. Laretei ja H. Nurk, kes said poliitökonoomias rahuldava hinde, kuna nad semestri jooksul polnud süstemaatiliselt valmistunud seminarideks ega suutnud ainet omandada enam vahetult enne eksamit.

Õ. Kask

Pinge jätkub

Matemaatika-loodusteaduskonnas jätkub eksamisessioon endise pingega.

Tervel real kursustel on eksamisessioon aga juba lõppenud või lõppemas. Sealjuures on selgunud ka parimad üliõpilased, nagu näiteks A. Karavin, H. Kuus, L. Petersell, A. Siitam, R. Usar jt. geoloogiaosakonna IV kursuselt, J. Lembra, H. Mägi, L. Teiss füüsikaosakonna IV kursuselt jne., kes on eksamid õiendanud väga headele hinnetele. Edukalt lõpetasid sessiooni veel IV kursuse mehhanikud E. Jõgi, E. Aarend jt., IV kursuse geofüüsikud L. Avaste, M. Ventsel, V. Vunk, samuti III kursuse geoloogid R. Einasto, E. Klaaman jt.

Pärast eksamite lõppemist siirduvad üliõpilased menetluspraktikale meie kodumaa eri paikadesse, et teoreetilisi teadmisi otseselt rakendada praktikasse.

R. Talvar

SELGUSID PARIMAD AUTORID

Hiljuti toimus üleülikoolilise kirjandusliku omaloomingu võistluse žürii lõppistung. Žürii arutas läbi saabunud tööd ja määras auhinnad.

Üldse saabus võistlusele 33 tööd. Neist oli eestikeelseid luuletusi 4, venekeelseid 10; luuletõlkeid vene, soome, ungari ja hiina keelest eesti keelde oli 15; proosatöid eesti keeles 4.

Žürii otsustas proosa alal määrata III auhinna S. Vissakule jutustuse «Kevadine jääminek» eest ning ergutuspreemiad E. Maasikule jutustuse «Usalduse ahel» eest ja E. Pillaule jutustuse «Viktor võidab enese» eest.

Luuletõlgete alal otsustati määrata III auhind P. Nurmekunnale 11 luuletuse tõlkimise eest hiina keelest eesti keelde. Ära märkida otsustati V. Verevi tõlget vene keelest eesti keelde Jessenini luuletusest «Mul meeles on» ja M.-L. Alamaa tõlget soome keelest eesti keelde Helo luuletusest «Kevadõhtud».

Algupärase luule alal otsustati määrata ergutuspreemiad E. Ratassepale luuletuse «Mälestus emast» eest, G. Veisblatile luuletuse «Пусть я поэт...» eest ja J. Sokolovale sissejuhatuse eest poeemile «Самцей». Ära märkida otsustati N. Pino luuletust «Tuli».

H. Kään,
žürii sekretär

Liikmemaksude tagasimaksmine lõpetajatele

Nagu teada, maksab üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa igal aastal lõpetajatele tagasi nende poolt ülikoolis õppimise ajal sissemakstud liikmemaksud. Tagasimakstava summa suurus oleneb liikmeks oleku aja pikkusest ja ületab tihti 100 rubla liikme kohta. Kuna ka sel kevadel on lõpetajate hulgas arvukalt kassa liikmeid, tuleb kassal välja maksta kümneid tuhandeid rublasid.

Liikmemaksude tagasimaksmine viiakse läbi organiseeritult kassa juhatuse poolt ettepandud ja kursusevolinikkude poolt heakskiidetud korras. Selle järgi võtab liikmemaksud ühe kursuse ulatuses välja kas kursusevolinik või mõni teine kursuse kassaliikmete poolt selle ülesande saanud kassaliige. Liikmemaksude väljavõtjale annavad liikmemaksude tagasisoovijad kaasa kirjaliku volituse ja oma liikmeraamatu, mille alusel talle makstakse kassast välja kogu kursuse liikmemaksud, mis ta annab üle igale liikmele allkirja vastu.

Enne liikmemaksude väljavõtmist peavad kõik kassa liikmed tagastama täies ulatuses laenuna nende kasutuses oleva raha. Võlgnikkudele ei väljastata laenu tasumiseni dokumente lõpetamise kohta.

Kassa liige võib lasta soovi korral liikmemaksud üle kanda oma tulevase töökoha vastastikuse abistamise kassasse, millisel juhul tema liikmeks oleku staaž ei katke.

Liikmemaksude tagasimaksmise tähtpäevadeks on juhatuse poolt määratud 21. ja 28. juuni. Juhul kui need ajad mõnele kursusele ei ole vastuvõetavad, tuleb varakult juhatusega uue tähtaja suhtes kokku leppida.

A. Lääne,
Üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa juhatuse esimees

KEHAKULTUUR JA SPORT

TRÜ UJUJAD VALMISTUVAD SPARTAKIAADIKS

Tartu Riikliku Ülikooli ujujad on olnud pidevas treeningus juba sügisest saadik. Hiljuti lõppenud Tartu linna individuaalvõistkondlikel esivõistlustel ujumises saavutasid TRÜ ujujad üldjärjestuses teise koha. Võistluste käigus ületasid nad 4 korral Tartu linna rekordid ja püstitasid 7 alal uued TRÜ rekordid. Nende võistlustega lõppes ka TRÜ ujujate ettevalmistav treeninguperiood.

TRÜ ujujaist saavutasid M. Pehk (arstiteadusk.) ja M. Koorits (kehakultuuriosakond) individuaalselt parimad tulemused aegadega 1.16,0 ja 1.18,0, millest esimene on ka uueks TRÜ rekordiks. Uue TRÜ rekordi ja individuaalse parima tulemuse saavutas A. Oja (mat.-loodustetaduskond) 200 m liblik- ja 200 m brassiujumises aegadega 3.02,0 ja 2.56,7. T. Tenneni (mat.-loodusteaduskond) aeg 6.19,3 on 400 meetri vabaujumises naistele uueks TRÜ rekordiks. Eriti tublid olid TRÜ naisujujad M. Pehk, M. Koorits, T. Tennen ja M. Luud teateujumistes. Nad võitsid nii 4×100 m teateujumise kui ka 4×100 m kombineeritud teateujumise vastavalt aegadega 5.22,6 ja 5.57,9. Mõlemad tulemused on uueks TRÜ ja Tartu linna rekorditeks. Teistest ujujaist olid tublid F. Jüssi (mat.-loodusteaduskond) ja J. Noormägi (kehakultturiosakond), kes mõlemad saavutasid 100 m seliliujumises meestele tulemused (1.21,3 ja 1.21,4), mis ületavad II spordijärgu.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 18 20. mail 1955. a. juhtkirjas «Vastu suvistele võistlustele» ilmunud kriitika ujujate aadressil on kahtlematult õige 100 m seliliujumise ja 400 m vabaujumise osas meestele. Möödunud võistlustel likvideerisid 100 m seliliujumises TRÜ ujujad F. Jüssi ja J. Noormägi nimetatud puudujäägi. Puudujääk ei tule mitte ainult likvideerida meeste 400 m vabaujumises, vaid ka 1500 m vabaujumises meestele.

17. mail algas TRÜ paremaile ujujaile 50 päevane treeninglaager, millest esimene osa viiakse läbi Tartus ja alates 15. juunist siirduvad ujujad laagrisse Käärikule, kus treening jätkub normaalmõõtmetega basseinis. Laagri koosseisus on 19 TRÜ parimat ujujat, kellest 10 on matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased, mis on ka loomulik, sest nimetatud teaduskond saavutas TRÜ spartakiaadil ujumises esikoha.

Meil seisab ees TRÜ au kaitsmine Kõrgema Hariduse Ministeeriumi õppeasutuste üleliidulisel spartakiaadil ujumises. Et matemaatika-loodusteaduskonnas sel ajal toimub aga õppepraktika, siis lülitab see võistlustest välja 8 paremat ujujat. TRÜ õppeosakond ja matemaatika-loodusteaduskonna dekaan peavad leidma võimalusi ülalnimetatud kaheksale ujujale soodustuste tegemiseks, muidu muutub üldse küsitavaks TRÜ ujujate osavõtt spartakiaadist.

R. Nõvandi,
TRÜ koondvõistkonna vanemtreener

Kergejõustikuvõistlustelt

Vaatamata külmale kevadele on ülikoolis läbi viidud juba hulgaliselt kergejõustikuvõistlusi. Järjekordse üritusena korraldas TRÜ kergejõustiku kateeder lahtised kergejõustikuvõistlused 31. mail k. a. Võistlused olid ette nähtud peamiselt nendele, kes jäid eemale Tallinn—Tartu ja ENSV — Läti NSV matškohtumisest.

Esimene kaunis kevadpäev meelitas staadionile hulgaliselt üliõpilasi. Hoogsa võistluse tulemusena kanti protokollidesse rida suurepäraseid tagajärgi.

100 m jooksus meestele tuli võitjaks L. Sauer ajaga 11,2 sek. Kaugushüppes oli võidukas I. Kivi tagajärjega 6,21 m. Kõrgushüppes ületas A. Obet 1,65 m.

Kuulitõukes meestele saavutas parema tagajärje (14,97 m) E. Simson, tulles esimeseks ka kettaheites tagajärjega 42,68 meetrit.

1000 m jooksu võitis M. Pukk ajaga 2.37,6.

Naiste osas oli 100 m jooksus võidukas V. Juurikas, kattes vahemaa 13,0 sekundiga. Kaugushüppes tuli esimeseks V. Laiverik (4,77 m) ja kõrgushüppes L. Rannap, ületades 1,40 m.

Esikoha kuulitõukes ja kettaheites omandas T. Tarik vastavalt tulemustega 12,71 ja 38,88 m.

H. Unger

TEADAANNE

Eksamisessiooni ajal toimub TRÜ üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa liikmemaksude vastuvõtmine teisipäeviti kella 17—20.

Juhatus

FÖLJETON

MADIS HAKKAB ÕPPIMA

«Jamps! Kui ma istun kuus või kaheksa tundi loengutel, siis ma kodus enam ei õpi, vaid puhkan.»

Madis deklareeris semestri vältel sageli oma seisukohta. Ainult kevadepoole jäi vaiksemaks ta hääl ja tagasihoidlikumaks ta esinemislaad. Selgus küllap vist, et eksamitele ikkagi sedasi ei pääse, sest kursustöö iseendast valmis ei saa.

Kogus siis energiat mees ja ühel õhtul asuski asja kallale. Tõi raamatukogust kakskümmend raamatut, ostis poest kilo kohviube, istus laua taha ja ütles: «Noh, velled, kas kilbiga või kilbi peal, aga enne ma siit ei tõuse, kui valmis on kursustöö.» Ja uskuge, või mitte, aga tõesti oli mehel kannatust istuda laua taga kaks ööd ja poolteist päeva — noh, mitte just ühtjärge, aga ikkagi nii, et loenguile minna küll ei saanud.

Ja saigi valmis kursustöö. Näost luu ja nahk, silmade ümber väsimusrõngad — nii jalutas ringi Madis, koputas vastu rinda ja kiitles: «Vaat', mis tähendab talent!»

Möödusid viimased loengutepäevad, eksamid seisavad silmaga näha. On hommik, soe ja selge kevadhommik. Kogu linn töötab ja õpib.

«Madis, puunott, ärka!» Madis-puunott keerab teise külje ja ümiseb midagi. Ümiseb ja magab rahulikult edasi. Loenguid ju pole.

Madis magab. Päike tõuseb üha kõrgemale, üha eredamalt paistab üle linna ja üha valgemaks ning keskpäevasemaks muutub maailm. Siis ärkab ta, ringutab, vaatab lakke, unistab tundi paar niisama pehmes voodis. Siis tõuseb, peseb, riietub, sööb. Ahaa, kell saab üks. No vaat' kui tore, jõuab veel kaheksa tundi õppida — plaani kohaselt. Ainult — enne vaja ometi jalutada, pead tuulutada — ilm väljas ju otsekui rõõsk koor lehesalatikastmel.

Madis jalutas. Plaanis oli tund, aga välja tuli kaks. «See on ikka hea, kui plaani ületatakse...» lohutas ennast, kui kraamis konspekti välja ja istus õhtupoolikul laua taha. Ainult nii ei saa, enne tuleb muusikat tellida, sellist sobivat, õppimist abistavat. Istus raadio taha ja kruttis nuppe. Nagu kiuste — ei tule ega tule seda õiget muusikat — teate, seesugust pugisevat. Kruttis poolteist tundi, siis keeras raadio kinni ja — väljus toast. Ragin ja pragin tegi pea uimaseks.

Palliväljakul sattus päris hoogu ja tagus kolm tundi ühtjärge palli. Siis tuli meelde, et konspekt jäi lahtiselt aknalauale, ja seadis sammud tuppa. Keset õue sai kokku sõbraga.

«Küll on lugu, mitte ei saa hoogu sisse», kaebas Madis.

«Ega lähe jah...» oli semu nõus.

«Kuum kah...»

«Teeb laisaks jah...»

«Oleks praegu pott külma õlut käepärast...»

«Kuule jah, kui õige võtaks kätte ja läheks...»

«Kuhu? — Jaamas on remont, Heidemann on kinni, Voorimeeste on kinni, Horn on kindlasti täis...»

«Ohoo,» naeris sõber. «Sa seda kõige paremat ei teagi siis. Tule, lähme!» Ja sõbrad läksid.

Tunni aja pärast ilmus Madis taas ühiselamu õuele. Nüüd oli janu kustutatud. Tuju erakordselt hea. Selle märgiks kallas pange vett möödujale läbi akna kaela ja läks siis lauldes tuppa. Kell oli üksteist. Jaa. Antud olukorras tuleb kähku magama heita, et saaks homme täie pingega tööle hakata. Seda Madis kui mõistlik mees ka tegi. Töökas ja tegevusrohke päev oli lõppenud. Eksami lähenemise pärast ta ei muretsenud. Nagu tegi kursustöö, nii juba teeb äärmisel juhul ka eksami!

*

Öösel enne eksamit võidi Madist näha järgmises situatsioonis. Tuba. Kõik magavad. Lamp põleb. Madis istub jalad veepanges, laubal mentoolikompress ja kordab, kordab... (Sic transit gloria mundi!)

Kui mõnel muinasjutuolendil õnnestunuks tungida sel ajal ta pea sisemusse, siis oleks ta märganud, et seal valitseb absoluutne vaikus ja liikumatus, liikumatus ja vaikus...

Madis kukkus eksamil läbi.

* * *

Madis — see pole meie lugupeetud kangelase tõeline nimi, vaid n. ö. kirjanduslik, varjunimi. Kuid ta elab ja liigub meie keskel ja paljud on teda kindlasti kohanud. Tuleb avastada vaid ta tõeline nimi, teaduskond ja kursus, kus ta õpib ning suunata ta õigele teele — ausalt täitma oma kohustust õppeasutuse ja riigi vastu.

E. Okas

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — За содержательную учебную и производственную практику.

Ю. Калитс — Хорошо готовиться к новому учебному году.

С. Леэт — Встреча окончивших физкультурный факультет.

К. Иыги — Зачеты сданы, навстречу экзаменам.

Х. Кяан — Лучшие авторы выяснены.

Э. Окас, — Мадис «занимается» (фельетон).

Toimetaja R. AULING

MB 09459 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1669

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (267) Reedel, 10. juunil 1955. a. VIII aastakäik

Täitkem aukohustus põllumajanduse suhtes

Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poolt kavandatud sotsialistliku põllumajanduse järsu tõusu kindlustamise üheks tingimuseks on tihe side ja loominguline koostöö linna- ja maaelanikkonna vahel. Seepärast on tarvis, et Tartu Riiklik Ülikool kui kõrgem õppeasutus järjekindlalt tugevdaks teaduse abi põllumajandusele, pidevalt abistaks maarajoone poliitilise ja kultuurilise töö taseme tõstmisel ja maaintelligentsi teadmiste täiendamisel. Ei tohi unustada, et tihe koostöö põllumajandusega teenib koos maale abi andmisega ka viljaka teadusliku töö ja kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise eesmärki. Üheks põhiliseks vormiks nende ülesannete lahendamisel on šeflustöö.

Keskse kohal olgu massiline poliitiline töö kolhoosnikute ja maaintelligentsi hulgas, selle töö sidumine põllumajanduse edasiarendamise põhiliste probleemidega ning kolhoosnikute rakendamine nende ülesannete täitmisele. Neist ülesanneteist on lähtunudki matemaatika-loodus- ja õigusteaduskonna kollektiiv abi osutamisel šeflusalusele Ždanovi-nimelisele kolhoosile. Nii on nimetatud teaduskonnad pidevalt organiseerinud hästi ettevalmistatud ja sisukaid poliitilis-kultuurilisi üritusi kolhoosis, milliste läbiviimist suunavad mainitud teaduskondade parteialgorganisatsioonid. Peale selle on praegu Ždanovi-nimelise kolhoosi jaoks väljatöötamisel heina- ja karjamaade produktiivsuse tõstmise plaan, üliõpilased õppejõudude juhendamisel planeerivad melioratsioonitööde läbiviimist ja koostavad kolhoosi geoloogilist kaarti. On alanud kolhoosiaia rajamine vastavalt väljatöötatud plaanile ja kolhoosikeskuse elektrifitseerimine. Nende plaanide elluviimise tagamiseks aitab teaduskonna kollektiiv välja selgitada vajalike vahendite saamise võimalusi ja võtab tegelikult osa töödest. Kõige sellega kaasneb aktiivne ja mitmekülgne selgitustöö kolhoosnikute hulgas.

Sellist abi ootavad meilt ka teised šeflusalused kolhoosid. On aga arusaadav, et teaduskonnad ei saa ainult oma jõududega šeflusalustele kolhoosidele niisugust abi osutada. Selleks on vaja, et ülelülikoolilline šefluskomisjon (esimees sm. Erman) hakkab peale plaanidega tutvumise organiseerima teaduskondade poolt ühiselt šeflusabi andmist.

Massilise poliitilise ja kultuuritöö alased üritused, nagu loengud ja kontserdid, mida teaduskonnad on regulaarselt korraldanud šeflusalustes kolhoosides, on alati leidnud sooja vastuvõtu kolhoosnikute poolt. Ülesanne seisneb selles, et neid üritusi tihedamalt siduda kolhoosnikute ja eriti kolhoosinoorte ees seisvate ülesannetega, nende initsiatiivi arendamisega. Senisest hoopis rohkem ja süstemaatiliselt on vaja abistada kolhooside komsomoli-algorganisatsioone nii organisatsioonilises töös kui ka spordi ja kunstilise isetegevuse arendamisel. Siin on tarvis ulatada oma abistav käsi kolhoosinoortele eeskätt just ELKNÜ TRÜ komiteel, ülikooli spordiklubil ja üliõpilasklubil.

Praegu seisab peamine šeflustöö alal kolhooside abistamises külvi, eriti maisi külvi lõpetamisel. Seni on siin kolhoosidele tõsisemat abi osutanud matemaatika-loodusteaduskonna, arstiteaduskonna ja ajaloo-keeleteaduskonna õppejõud ja abiõppepersonal hooõõpäeviti, samuti kõigi teaduskondade üliõpilased. Nii aitasid ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased šeflusaluses Miina Härma nimelises kolhoosis külvata maisi ja teisi kultuure ligi 10 ha ulatuses. Veelgi ulatuslikum on matemaatika-loodusteaduskonna ja õigusteaduskonna üliõpilaste abi külvitöödel olnud Ždanovi-nimelise kolhoosi kollektiivile. Seejuures on hinnatav, et matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased andsid kolhoosis olles välja seinalehe, fotolehe ja välklehe, mis leidis kolhoosnikute hulgas elavat heakskiitmist. Arstiteaduskonna üliõpilased aga on seni kolhooside abistamisest külvitöödel jäänud täiesti kõrvale.

Igati tuleb hinnata ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste algatust töötada šeflusaluses kolhoosis ka suvevaheajal. Selleks on soovi avaldanud juba üle 80 üliõpilase, kellest moodustatakse 4 vahetust 2-nädalasteks perioodideks. On vajalik, et ka teiste teaduskondade üliõpilased — eeskätt just arstiteaduskonna kollektiiv kui kõige suurem — eesotsas kommunistlike noortega järgneksid sellele tublile eeskujule.

Hästi ette valmistuda maarajoonidele suvevaheajal abi osutamiseks — see on praegu tähtis ülesanne eksamisessiooni eduka läbiviimise kõrval. On vaja, et üliõpilased ja õppejõud esineksid suvevaheajal loengutega, vestlustega, abistaksid kolhoose ja maarajoone praktiliste küsimuste lahendamisel ning võtaksid aktiivselt osa kolhoositööst. Suvepuhkus on vaja kooskõlastada maarajoonide ja kolhooside abistamisega. Ülikooli partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonil ning õppejõudude kollektiivil on sellesse ülesandesse tarvis suhtuda täie tõsidusega ning koostada sügisel üksikasjalised kokkuvõtted tehtud šeflustööst.

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

Sooritame hästi kõik eksamid

Kehakultuuriosakonna III kursusel on käimas hoogne ettevalmistus eksamiteks. Kuna samal ajal jätkuvad treeningud ja võistlused, tuleb seda pingsamalt suhtuda õppetöösse.

Enamik III kursuse üliõpilastest on sooritanud eksamid juba poliitilises ökonoomias, kehakultuuri ajaloos ja suusatamises. Seni on eksamid kulgenud normaalselt. Põhjalikke teadmisi on näidanud kursusevanem H. Rüpp, meistersportlane E. Kitsing, Õ. Liiv jt., kellede õpinguraamatuisse märgiti ainult väga head hinded.

Ees on veel eksam hügieenis. Eriti hoolega valmistutaksegi selleks eksamiks, kuna see õppeaine on üliõpilastele seni kõige enam raskusi valmistanud.

Jääb loota, et kõik üliõpilased suhtuvad lõpuni oma ülesannetesse täie vastutustundega ja lõpetavad edukalt kolmanda kursuse.

L. Kiis

Esimene riigieksam

TRÜ arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna IV kursusel toimus 3. ja 4. juunil esimene riigieksam ja nimelt marksismi-leninismi alustes. Üldiselt võib eksamitulemustega rahule jääda, kuigi esines palju vigu eksamiteks ettevalmistamises. Puudus konkreetne plaan aja ratsionaalseks kasutamiseks materjali läbitöötamisel, mistõttu viimased päevad enne eksamit olid üliõpilastel väsitavalt pingelised, mis mõjus mõnel juhul pärssivalt eksami edukale sooritamisele.

Riigieksami komisjoni kiitva hinnangu pälvisid kommunistlikud noored A. Viru ja S. Ehlen, üliõpilased L. Saarsoo, E. Rusi, U. Ugandi jt.

A. Viese

Sessioon on lõppenud

Õigusteaduskonna II ja III kursusel lõppes hiljuti eksamisessioon. Nagu kokkuvõtted näitavad on neil kursustel aasta jooksul tehtud pingerikast tööd. Suur enamus II kursuse üliõpilastest sooritas edukalt kõik 5 eksamit ja 6 arvestust. Eriti häid vastuseid andsid tuntud eesrindlased J. Leemet, I. Tamm, H. Virma ja E. Sado, kes säilitasid kõrgendatud stipendiumi.

Aasta läbi korralikult töötanud üliõpilaste kõrval leidus kursusel aga ka neid, kes õppetöösse suhtusid vastutustundetult. Halva õppeedukuse tõttu tuli eksmatrikuleerida üliõpilased I. Otto ja A. Aja.

III kursusel oli käesoleval eksamisessioonil sooritada 5 eksamit ja sama palju arvestusi, milledega üliõpilased ka pideva ja süstemaatilise töö tulemusena hästi toime tulid. Eriti paistsid oma sügavate teadmiste poolest silma üliõpilased E. Komp, U. Pavlov, U. Vettner, A. Särev jt.

Lõpetanud eksamisessiooni siirdusid II ja III kursuse juristid ühekuulisele praktikale rahvakohtutesse ja prokuratuuriorganitesse.

Õ. Luht

Lühiteateid šeflustööst

Möödunud pühapäeval käisid hoogtöö korras oma šeflusalust kolhoosi abistamas ajaloo-keeleteaduskonnast 18 ja matemaatika-loodusteaduskonnast 20 õppejõudu ja teenistujat.

*

I kursuse bibliograafide 25-liikmeline pere kohustus abistama suvevaheajal kolhooside ja rajoonikeskuste raamatukogusid töö organiseerimisel maaelanikkonna hulgas.

*

Ždanovi-nimelist kolhoosi on käesoleva aasta kevadkülviperioodil praktiliselt abistanud 71 õigusteaduskonna üliõpilast maisi külvil, kartulipanekul ja karjakopli rajamisel.

*

Oma panuse šeflustöö edukasse kulgemisse on andnud ka diplomandid. Nii abistasid Tartu rajooni Miina Härma nimelist kolhoosi maisi külvil 13 diplomandi eesti filoloogide ja loogikute hulgast.

*

ELKNÜ TRÜ komitee suunab suvevaheajaks kolhoosidesse ja rajoonikeskustesse lektoritena 100 üliõpilast, kes esitavad populaarteaduslikke loenguid mitmesugustel teemadel.

Anname oma parima kolhooside abistamisel

Ajaloo-keeleteaduskonna kollektiiv on loonud tiheda kontakti oma šeflusaluse Miina Härma nimelise kolhoosiga. Selleks aitas märgatavalt kaasa asjaolu, et üks ajaloo-keeleteaduskonna diplomande sm. Köörna oma diplomitöö kirjutamisel tutvus põhjalikult olukorraga ning arenguperspektiividega šeflusaluses kolhoosis.

Šeflustöö organiseerimisel oleme lähtunud peamiselt kolhoosi vajadustest ja soovidest: šeflustöö plaan koostati kolhoosi juhatuse osavõtul. Selle plaani realiseerimise efektiivsus sõltub suurel määral sellest, kuidas meie üliõpilased ja õppejõud ning teaduskonna komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioon võtavad osa šeflustööst. Tuleb märkida, et meil on teaduskonnas terve rida üliõpilasi, kes täie tõsidusega suhtusid šeflustöösse. Nii tuleb esile tõsta vene filoloogia III kursuse üliõpilast E. Kärnerit ja ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilast L. Raidi, aga samuti ka üliõpilasi R. Laantet, M. Koset ja teisi.

On aga ka meie teaduskonnas selliseidki üliõpilasi, kes alahindavad esinemisi kolhoosnikute ees. Selle tendentsi vastu peab võitlema eelkõige TRÜ klubi juhatus ning suunama aeg-ajalt kolhoosidesse esinema paremaid isetegevuskollektiive ja soliste. Meie ülikool ei ole seni veel praktiseerinud suvepäevade läbiviimist kolhoosides koos spordi- ja kunstilise isetegevuse ürituste läbiviimisega.

Käesoleval momendil on ajaloo-keeleteaduskonna šefluskomisjon pööranud peatähelepanu kolhoosi abistamisele füüsilise tööjõuga kevadtööde läbiviimisel. Kolhoosile on praktilist abi osutatud viiel korral. Hinnatav on, et ka rida diplomande, nagu üliõpilased D. Liin, S. Saks, J. Toomla jt. leidsid pärast diplomitöö kaitsmist võimaluse abistada kolhoosi maisikülvamisel. Suveperioodil sõidab ligi 100 ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilast ja õppejõudu šeflusalusesse kolhoosi heina- ja viljakoristustöödele.

Peale šeflusaluse kolhoosi abistamise on teaduskonna šefluskomisjoni ja ühiskondlike organisatsioonide tööplaanis ette nähtud kontrollida ka seda, kuidas teaduskonna üliõpilased suvevaheajal abistavad oma kodukolhoosi.

A. Metsa,
ajaloo-keeleteaduskonna šefluskomisjoni esimees

Toimub konkurss vakantsetele kohtadele

Mai algul kuulutati TRÜ-s välja konkurss vakantsetele õppejõudude kohtadele. Seni on saabunud hulgaliselt avaldusi kõikidele kohtadele välja arvatud NSV Liidu ajaloo kateedri juhataja professori kohale.

Komisjonid avalduste läbivaatamiseks on asunud tööle. Konkursi tulemused selguvad juunikuu jooksul.

Kvaliifitseeritud kaadrit vennasvabariikidele

Oma õppeasutuse jaoks kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise kõrval tehakse Tartu Riiklikus Ülikoolis tänuväärset tööd spetsialistide ettevalmistamisel meie vabariigi teistele asutustele ja vennasvabariikidele. Hiljuti kaitses ajaloo-keeleteaduskonna soome-ugri keelte kateedri aspirant L. Vassikova teaduskonna õpetatud nõukogu ees oma väitekirja, siirdudes seejärel tööle oma kodumaale Mari ANSV-sse.

Täna toimub TRÜ Õpetatud Nõukogu saalis matemaatika-loodusteaduskonna õpetatud nõukogu koosolek. Kaitsmisele tulevad kaks väitekirja füüsika-matemaatikateaduste valdkonnast: Läti Riikliku Ülikooli vanem-õpetaja V. Abolinja ja Tallinna Polütehnilise Instituudi vanemõpetaja Ivar Peterseni dissertatsioon.

17. juunil tuleb kokku arstiteaduskonna õpetatud nõukogu, et anda hinnang Harkovi Farmaatsia Instituudi assistendi J. Zaraiskaja, ja Odessa Riikliku Farmaatsia Instituudi aspirandi A. Vasjutinski kandidaaditöödele.

VIII üleliiduliselt füsioloogide, biokeemikute ja farmakoloogide kongressilt Kiievis

19.—28. maini toimus Kiievis VIII üleliiduline füsioloogide, biokeemikute ja farmakoloogide kongress. Kuna eelmisest kongressist (1947. a. Moskvas) möödunud 8 aasta jooksul oli toimunud mitmeid pöördelise tähtsusega nõupidamisi ja sessioone bioloogiateaduste alal, siis tekitas käesolev kongress juba ette suurt elevust. Kongress pidi kujunema kokkuvõtteks senistest saavutustest pavlovliku füsioloogia printsiipide rakendamisel.

Kongress Kiievis kujunes teaduslikuks suursündmuseks, nõukogude füsioloogiateaduse loomingulise töö suureks pidupäevaks. Kongressi tööst võttis osa üle 800 delegaadi 89 Nõukogude Liidu linnast. Kongressil kuulati ära 300 ettekannet nõukogude teadlastelt.

Eesti NSV-st võttis kongressist osa 6 delegaati, neist 4 Tartu Riiklikust Ülikoolist ja 2 ENSV Teaduste Akadeemia asutustest. Ettekandega esines kongressil TRÜ biokeemia kateedri juhataja prof. E. Martinson. Prof. E. Martinsoni ja H. Linnu töös «Uurimusi mao sekretoorse talitluse funktsionaalse biokeemia kohta» esitati uusi andmeid prof. E. Martinsoni poolt 1949. a. mao soolhappe tekkemehhanismi fermentatiivse olemuse kohta püstitatud seisukohtade tõestuseks ja lähemaks eksperimentaalseks analüüsiks.

Nagu rõhutas akadeemik A. V. Palladin oma avakõnes, oli peamine tähelepanu kongressil pööratud närvisüsteemi füsioloogia, biokeemia ja farmakoloogia küsimustele. Nendele probleemidele oli pühendatud enamik ettekandeid plenaaristungitel, kus esinesid akadeemikud K. M. Bõkov, L. A. Orbeli, A. V. Palladin, prof. P. S. Kupalov, prof. S. V. Anitškov jt Lisaks neile toimus rida sektsioonide istungeid mitmesugustel närvisüsteemi funktsioone käsitlevatel teemadel: närvisüsteemi üldine füsioloogia ja biokeemia; tingimatute ja tingitud reflekside füsioloogia, vegetatiivsete funktsioonide kortikaalne regulatsioon, kõrgema ergulise tegevuse üldised seaduspärasused jne. Mitmesugustele teistele probleemidele pühendatud sektsioonide istungitel pakkusid suurt huvi ettekanded analüsaatorite füsioloogia kohta, samuti hingamise ja vereringe füsioloogia alal, seedimise füsioloogia, biokeemia ja farmakoloogia küsimustes, valkude biokeemia ja lämmastiku ainevahetuse alal, fermentide biokeemia, ravimite toimemehhanismi ning eksperimentaalse teraapia probleemide lahendamisele suunatud uurimused.

Väga sisuka ja rohkelt uusi andmeid pakkuva kongressi käigus paistis siiski silma liiga vähene ettekannete arv mõningate tähtsate probleemide osas. Nii selgus, et meie rahvamajanduse järjest tõusvas tempos areneva industrialiseerimise ja tööprotsesside mehhaniseerimisega seoses olevad füsioloogilised probleemid ei leia teiste tähtsate küsimuste alal veel vajalikku tähelepanu teaduslikus uurimistöös.

Organisatsiooniliselt oli kongress organiseerimiskomitee ja selle esimehe akadeemik A. V. Palladini väsimatu töö tagajärjena eeskujulikult ette valmistatud ja läbi viidud. Kongressi delegaadid ja külalised viisid kaasa kõige paremaid muljeid ilusast ja külalislahkest Kiievist. Lisaks ettekannetele organiseeriti teaduslike ja uute katsemeetodite demonstratsioone, teaduslike uurimisasutuste ja kateedrite külastusi, näitusi uute aparatuuride ja metoodikate tutvustamiseks jne. Ei olnud unustatud ka ekskursioone Kiievi linna, tema uusehituste ja arhitektuuriliste mälestusmärkidega ning linna lähema ümbrusega tutvumiseks.

VIII füsioloogide, biokeemikute ja farmakoloogide kongress, mis demonstreeris ilmekalt nõukogude teaduse järjekordseid saavutusi, väljendas ühtlasi Nõukogude Liidu rahvaste sõprust ning loovat koostööd teaduse alal Nõukogude Liidu ja kõigi maailma rahvaste demokraatliku mõttelaadiga teadlaste vahel.

M. Epler,
TRÜ füsioloogia kateedri vanem-õpetaja

Üliõpilaste kirjanduslikku omaloomingut

USALDUSE AHEL

(KATKEND)

E. Maasiku lühijutustusele «Usalduse ahel» anti kirjanduslikku omaloomingu võistlusel ergutuspreemia. Jutustus on tervikuna avaldatud laualehes «Loov Mõte» nr. 23 — 1955.

Aleks kaotas jälle professori jutulõnga, käsi sulepeaga vajus loidu puhkeasendisse, pilk eraldus auditooriumist ja pages kuhugi kaugele. Ja konspekteeri siis veel, kui ei kuulegi, mida ta seal räägib!

Kõik algas sellest momendist, kui teaduskonna büroo sekretär Valter Taavi astus tema juurde — see oli just eelmisel loengu vaheajal — ja ütles:

«Kuidas sa, grupporg, ikka nii... Mees mehine nagu Kalev, aga oma lastega hakkama ei saa... Rektor peab vahele segama ja mõne välja viskama...»

Aleksil jäi suugi ammuli... Kelle siis?...

«Ei teagi?» hüüatas Valter. «Aga... Aga dekanaat saatis esitise juba rektoraati kinnitamiseks. Tiina Toome ju... Põhjuseta puudumised — dekaan ütles...»

«Tiina...» Muud ei osanud Aleks öelda ega saanudki öelda, helises kell ja algas uus loeng.

Tiina, Tiina. Ah siis tema ikkagi... Ja heidetakse välja ülikoolist... Põhjuseta puudumised...

Nojah, see on muidugi küllaldane alus. Käia loengutel on kohustuslik. Läheb tööline hommikul tehasesse, laskub kaevur šahti, aga üliõpilane läheb loengule. Töö on töö. Tööd tuleb teha. Tiina teadis seda, pagan võtaks, teadis ju... Aga ikkagi puudus. Ja Aleks omakorda nägi seda, et tüdruk puudub, aga ikkagi laskis asjadel areneda nii kaugele. Grupporg niisugune — midagi ei suutnud ära teha.

See oli esimesel kursusel, kui Tiina-tüdruk seisis kursuse kommunistlike noorte ees ja andis vastust, miks ta puudub põhjuseta loengutelt. Aleksile meenus kõik nii selgesti, nagu oleks see olnud alles eile. Tüdruk seisis kaheksakümne silmapaari vastas ja kõik nad piidlesid teda. Mõned vaatasid pilkelise naerusädemega, teised õiglase solvangutundega, kolmandad ükskõikse uudistusega.

Aga Tiina, kelle pärast nad istusid siin, vaatas üle istujate peade auditooriumi vasakusse nurka, vaatas sinna, nagu oleks ta pilk ämblikuvõrku takerdunud.

Ja kui tuli vastata, siis ta ütles, et kõik on õige. Tõesti puudus põhjusetult. Võttis kõik omaks ja tõotas, et parandab ennast.

Sellest jätkus kommunistlikele noortele. Kui inimene saab aru, et on valesti käitunud, on hästi. Kui ta annab kommunistliku noore ausõna, et parandab ennast, on korras. Mis seal enam arutada. Kui küsiti, kes soovib sõna, vaikisid kõik. Küsimust peeti lahendatuks.

Ka Aleks vaikis. Vaikis, kuigi tundis, et oleks vaja midagi öelda. Talle näis, et tüdruk seisab seal kuidagi liiga ükskõikselt, ja räägib samuti ükskõikselt. Taevake, kuidas saab nii külmalt öelda: ma olen eksinud. Tema, Aleks, poleks mingil tingimusel seda nii öelnud; kui ta oleks tunnistanud oma viga, siis juba kirglikult, südames põletav häbitunne. Muidugi on usutav, et tema, Aleks, poleks tunnistanudki algul, et ta on milleski süüdi või on vääralt käitunud. Ta ju mõtleb, enne kui midagi teeb. Ja siis oleks juba kaheksakümnel peal ja suul raskusi olnud, et talle õige arusaamine «pähe panna».

«Siin läks kõik kuidagi liiga kergesti, libedalt», mõtles Aleks. Samas tuli talle meelde, et inimesed pole ühesugused. Mõni võib kõike väga sügavalt tunda ja läbi elada, kuigi väliselt ei tarvitse seda märgata. Võib-olla on Tiinagi sellist verd.

Nii mõttes Aleks ega võtnudki sõna.

Pärast koosolekut käis Tiina korralikult loenguil. Kuid ainult algul. Hiljem muutus jälle harukordseks see päev, mil ta ilmus esimesele, varahommikusele loengule. Ja neid päevi oli samuti küllalt, mil teda üldse ei tulnud. Arutati küsimust gruptkoosolekul — aitas paariks nädalaks. Arutati asja kursusekoosolekul — aitas kauemakski ajaks. Käis Aleks, grupporg, ise kodus Tiinaga kõnelemas — ei aidanud üldse.

See koduskäimine oli nii. Aleks tahtis teada, mida tüdruk kodus teeb, et loengule ei saa, ja siis läkski. Tiina oligi toas, istus voodis nagu kägu ja kirjutas midagi.

Aleks astus sisse ja küsis, kas segab.

«Ei, kus sellega, huvitav natuke lobiseda,» vastas Tiina ja palus sinnasamasse voodiservale istet võtta.

Aleks istuski ja hakkas siis tütarlapse südametunnistusele koputama. Seletas, et mõelgu ometi järele, mis ta teeb. Täna jälle puudus. Aga haige ei ole ju. Ega? — Tiina raputas pead. Muidugi pole. — Aga miks ta ometi puudub nii palju? Saagu aru, kui palju pahandust tuleb sellest kõigile. Talle enesele kõigepealt. Kas ta on ka olnud kordki ohutustehnika loengul? Ega vist. — Noh, aga läheb arvestusele ja seal vaatab õppejõud talle otsa ning lausub: «Teie nägu ma pole näinudki...» — No mis ta ütleb siis? — Tiina muigas ja lausus: «Ütleksin: ega näo järgi hindeid panda. Küsige mind!» — Hea küll, vastas Aleks. Nii see asi kah pole. Eksamid võib küll teha nii, — teiste konspektide abil. Aga küsimus on ka selles, et me peame ülikoolis distsipliini õppima, alluma üldisele korrale. Öelgu Tiina, kas tõesti oli tal mingi takistus, et ei saanud täna loengutele tulla? — Tiina raputas pead. — Tõesti ei saanud. — Miks siis? — Tüdruk vaikis. Vaikis ja vahtis aknast välja. Siis aga pöördus Aleksi poole ja küsis, kas see jääb nenne kahe vahele, mida tema, Tiina, nüüd ütleb.

Aleks lubas. Siis avaldaski Tiina talle oma tänase, ja ühtlasi nii mõnegi varasema puudumise saladuse. Ta küsis, kas Aleks on kunagi tundnud, et ta ei saa teisiti, kui peab tegema just seda, mida tahab — noh, näiteks minema suusatama, kuigi oleks vaja loengule tulla. Aleks vastas, et on ikka kah. Aga lisas kohe juurde, et tema on ikka sellest üle saanud ja loengule läinud. Siis küsis, et lumi ju maas pole veel, ja mis siis Tiinat nii kiskus kurjale teele? Tiina näitaski talle. — See oli luuletus. Sellest, kuidas tuleb õppida, lihtne, aga südamlik. Aleks luges korra, siis veel kord. Meeldis.

Ah siis sellepärast... Kirjutab kodus luuletusi. Ja-jah... Oleks need värsid halvad, küllap siis poiss oleks teadnud, kuidas tüdruku südametunnistust masseerida. Aga need värsid siin polnud halvad. Ja sellepärast vaikiski Aleks. Vaikis tükk aega, siis kiitis luuletust. Ja pärast seda lausus, et tõsi küll, luuletamine pole aja raiskamine, aga sellepärast ikkagi ei võiks loenguilt puududa. Tiina vastas talle, et ei saaks küll... Aga teisipidi jälle, kui on midagi seesugust peas, mis kipub paberile, siis on väga-väga raske loengul olla, ja konspekteerida üldse ei saa.

Aleks polnud kunagi luuletanud. Nii ta ei teadnudki, kas ikka on see asi nii või mitte. Seletas küll, et loenguil käia on ikka põhiline ülesanne.

Aga kõik see, mis Aleks rääkis, ei kõlanud enam endise hooga. Puudus kindlus, sisemine veendumus.

Vist sellest tuligi, et Aleksi jutt läks tühja. Tiina kuulas rahulikult, noogutas peadki poisi jutule, aga hoolsamalt loenguil käima ei hakanud.

Nüüd siis on käskkiri rektoraadis kinnitamisel, aga Aleks istub loengul, istub ja mõtleb, kas nad pole küllalt vaeva näinud, et ühele tüdrukule mõistust pähe panna.

Võib-olla oleks pidanud veel midagi ette võtma. Ehk ei tehtud seda, mida oleks tulnud teha. Aga mida... Mida...

Aleks raputas pead nagu sääski eemale peletades. Aga mõtted polnud sääsed ega pagenud kusagile.

Kas Tiina ise teab? Seal ta is-oleks... või nutab ta... tub, kõrvalreas, neli pinki eespool. Aleksi pilk kinnitus tütarlapse kuklale. Seal ta istub, natuke liikumatu ja nagu kangestunud. Aleksile näis, et ta ei istu ka nii sirgelt kui hartlikult. On otsekui unustanud enese, ja unustanud ka konspekteerimise. Vist teab... Aleks hakkas päris kindlasti uskuma, et tüdruk teab, kui too pööras pea ja vaatas aknast välja. Ta vaade oli seesugune tõsine ja õnnetu. Pigem siiski kohkunud kui õnnetu. Inimesed on siis seesuguste nägudega, kui neil juhtub mingi halb, väga halb ootamatus.

...Lõppeski loeng. Aleks oli tunni jooksul jõudnud konspekteerida ainult kolm rida.

«Tiina, ma tahaksin sinuga rääkida.»

Nad sammusid kõrvuti piki peahoone kitsast koridori. Üliõpilasi tuli järjest vastu ja poiss jäi tüdruku selja taha. Seepärast ta ei kuulnudki, mida Tiina vastas. Aga võib-olla ta ei vastanudki midagi. Alles siis, kui jõudsid välja trepile, lausus ta: «Ei ole vaja...»

«Aga sa ei teagi, millest ma tahan rääkida...»

«Küllap tean... Räägid samast, millest rääkis dekaan... Aitab, ma ei taha enam kuulata... Niikuinii viskate välja...»

Nii nad läksid Toomemäest üles. Vaikisid. Mõlemal oli tegu oma mõtetega. Ja lõbusad need mõtted just polnud. Lõppeks Aleks pigistas välja oma mureküsimused: «Ma ei saa aru... Ütle, kas sa tõesti ei oodanud, et su puudumised viivad väljaheitmiseni... Või tahtsid sa ülikoolist lahkuda... Aga miks, pagana pärast, sa siis lased ennast välja visata.»

Nad sammusid Toomemäelt üles ja istusid pingile. Siis hakkas Tiina rääkima.

«Ma ei mõelnud kunagi sellele. Usu või ära usu, aga ma tõesti ei mõelnud. Ma ei teadnud üldse, mis tähendab eksmatrikuleerida. Mõnikord, kui palju tööd oli, või teie kritiseerisite, mõtlesin ma, et ükskõik, las viskavad välja. Ongi hea, pole enam vaja loengutel käia. Just nii ma mõtlesin... Aga eile taipasin, et pole nii. Ja täna, istudes loengul, hakkas korraga nii kahju kõigest... Et ei saa enam loenguil käia ja koos teiega olla... Hakkas nii kahju, pista kas või tönnima... Kui ma seda varem oleksin teadnud...

Aleks kuulas vaikides. Nendes sõnades siin oli midagi seesugust, mis varem puudus Tiina kõnes. Polnud neis enam endist kergemeelsust. Polnud külma rahumeelt ega ükskõiksust. Need panid tähelepanelikult kuulatama ja mõtlema. Ja mida rohkem Aleks kuulduse süvenes, seda enam vajus kössi, tõmbus otsekui enesesse.

«Jah, kui varem oleks teadnud...» pomises ta. See oli määratud talle enesele, mitte Tiinale. Aga Tiina vastas ohates:

«Jah, ei teadnud... ja lisas üles tõustes: «Mis siis, selle teadmise eest maksin küll natukene kallist hinda, aga võib-olla tasub tulevikus ära...»

Tiina pöördus ümber ja jätkas oma teed. Aleks seisis, seisis, vaatas oma kinganinasid, nagu pidades aru, kuhupoole need pöörata.

Siis ajas enese järsku sirgu, võpatas äkki pähe tärganud mõttest ja jooksis tüdrukule järele.

«Tiina, pea, pea...» hüüdis ta.

«Kuule» lausus juurde jõudes. «Kuule, kas sa siis nüüd ei puuduks enam loenguilt?»

Tüdruk ei vastanud otsekohe. Mõtles, mõtles, ja lausus: «Ma ei saaks vist eladeski enam kusagilt puududa... Aga milleks seda veel arutada...»

«Aga äkki saab veel päästa olukorda.»

Tiina raputas pead: «Ei, kindlasti mitte. Ma olin juba dekaani juures. Esimest korda lubasin tõsiselt, et ei puudu enam... Aga ta vastas, et ei saa mind usaldada enam, sest ma olen nii palju petnud... teda juba.»

Rohkem Tiina ei rääkinud. Pöördus ümber ja jätkas pooljoostes oma teed. Aleksile tundus, et tüdruku õlad värisevad, nagu külm

Ükskõiksuse vastu

See oli kaks kuud tagasi kui ELKNÜ TRÜ komitee pöördus kõigi kursuste õpperühmade ja komsomoligruppide poole ettepanekuga võtta endale kohustuseks töötada ülikooli staadioni ehitustöödel kümme töötundi iga üliõpilase kohta. Kuid millised on tulemused? Vastata sellele küsimusele ei ole raske: neid peaaegu polegi.

Toome mõned faktid.

Käesoleval kevadel oli põhiliste tööde lõpetamiseks tarvis teha 20—30 tuhat töötundi, siiani on sellest tehtud umbes 1500 töötundi. See ei ole kümnendikkugi sellest tööst, mis oli vaja teha.

Mis puutub üksikutesse õpperühmadesse, siis on oma ülesande täitnud ainult kaks (!) õpperühma: majandusteaduskonna II kursus (rühmavanem K. Malva) ja õigusteaduskonna I kursus (rühmavanem I. Rudi), kusjuures need õpperühmad lõpetasid oma töö juba maikuu lõpul.

Tekib küsimus: mida on teinud selle aja jooksul teised õpperühmad? Kus on olnud nende abistav käsi? Imestama paneb, et terve rida õpperühmi ei ole staadiumil töötanud veel ühtki töötundi, näiteks eesti filoloogia II, raviosakonna III, stomatoloogiaosakonna I ja III, õigusteaduskonna II, III ja V, vene filoloogia II, III, IV ja V kursus jt. Rahulduda ei saa muidugi ka selliste õpperühmadega, kes on töötanud staadionil ainult mõned tunnid (ajaloo-osakonna III kursus 3 tundi, raviosakonna IV kursus 8 tundi jne.).

Mis puutub positiivsetesse tulemustesse, siis võib lisaks mainitud õigusteaduskonna I ja majandusteaduskonna II kursusele tuua veel ainult majandusteaduskonna I kursust ja eesti filoloogia III kursust, teised õpperühmad on kõik töötanud staadionil alla saja tunni.

Niisugust ükskõiksust selle ülesülikoolilise ürituse vastu saab seletada ainult sellega, et küsimusse suhtutakse äärmiselt passiivselt, et meie üliõpilased ei ole ülikooli staadioni ehitamist võtnud oma südameasjaks. See näitab ka seda, et toimunud töö on käinud isevoolu rada ja et siin on puudunud juhtiv käsi.

Keegi ei vaidle vastu, et praegusel eksamiperioodil on üliõpilastel tööd rohkem kui küllalt, kuid kellelgi ei tohiks midagi olla ka selle vastu, et pärast järjekordse eksami sooritamist töötada paar tundi staadionil, mis oleks aktiivse puhkuse veetmise üheks paremaks vahendiks.

E. Mallene

KEHAKULTUUR JA SPORT

Lõppes teaduskondadevaheline ülevaatus-konkurss

Käesoleval õppeaastal esmakordselt läbiviidud teaduskondadevaheline kehakultuuri ja spordi ülevaatus-konkurss ja selle raames toimunud spartakiaad tõid tunduvat elevust ülikooli spordiellu. Võistlustest osavõtt muutus tunduvalt massilisemaks, paranesid sportlikud tagajärjed, sisukamaks muutus teaduskondade kehakultuurikollektiivide töö.

Õppeaasta lõpuks kujunenud spartakiaadi tulemuste järgi on endiselt esikohal matemaatika-loodusteaduskonna kollektiiv 117 punktiga (kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees Maldre); matemaatika-loodusteaduskond saavutas kevadsemestril esikohad spartakiaadi raames toimunud võistlustel suusaspordis, poksis, ujumises ja sportlikus võimlemises.

Tunduvalt on paranenud kehakultuurialane töö arstiteaduskonnas (kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees E. Vasar). Arstiteaduskond tuli esikohale sisekergejõustikus, kunstilises võimlemises ja korvpallis, saavutades kokkuvõttes teise koha 94 punktiga. Ajaloo-keeleteaduskond on kolmandal kohal 61 punktiga (kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees J. Paalma).

Endiselt nõrk on aga kehakultuuritöö õigusteaduskonnas (kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees L. Kask). See kollektiiv ei suutnud üldse võistkonda välja panna ujumises ja sportlikus võimlemises, kõigil ülejäänud aladel jäid õigus-majandusteaduskonna võistkonnad viimaseks. Õigus-majandusteaduskonna dekaan sm. Püss ja ELKNÜ organisatsioon (sekretär U. Hiob) peavad tõsiselt kaasa aitama teaduskonna kehakultuuritöö parandamisele.

Ülevaatus-konkursil ilmnes suuri puudusi ülikooli kehakultuuri- ja sporditöös. Vähe on regulaarselt sportliku treeninguga tegelevaid üliõpilasi. Seetõttu tuleb üksikutel aktivistidel võistelda paljudel spordialadel, mis takistab heade tulemuste saavutamist.

Võistlused näitasid suure osa üliõpilaste nõrka kehalist ettevalmistust ja puudulikku erialade tehnika tundmist. Soovida jättis ka organisatsiooniline külg. Võistluste läbiviimine polnud alati eeskujulik. Puuduliku informatsiooni ning agitatsiooni- ja propagandatöö tõttu oli võistlustel vähe pealtvaatajaid, spartakiaadi läbiviimisel puudus pidulikkus, millega spartakiaad kaotas palju oma kasvatavast mõjust. Võistlustest jäid eemale rektoraadi ja ülikooli ühiskondlike organisatsioonide juhtkonna esindajad.

Kehakultuuri- ja sporditöö massilisemaks muutumisega kerkis uuesti teravalt esile võimlate vähesus. Teaduskondade võistkondade ettevalmistamiseks oli kehakultuurikollektiividel kasutada ainult kaks võimlatundi nädalas. On ilmne, et sellest ajast ei piisa võistkondade ettevalmistamiseks spartakiaadi kavas oleval 14 spordialal. Seoses kehalise kasvatuse osakonna üliõpilaste kontingendi suurenemisega kujuneb võimlate koormus eeloleval aastal veelgi suuremaks. Samal ajal kasutatakse aga V. Kingissepa tn. 19 kolmandal korrusel asuvat võimlat ühiselamuna. Rektoraat peaks juba eegsasti kaaluma võimalusi mainitud ruumi vabastamiseks ja võimla kasutada andmiseks sportlastele.

Ülikooli spordiklubi, kehalise kasvatuse osakonna kateedrid ja ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid peavad tegema järeldused spartakiaadi läbiviimisel saavutatud kogemustest ja puudustest ning õigeaegselt rakendama abinõusid spartakiaadi edukaks läbiviimiseks eeloleval õppeaastal.

E. Kudu

Pioneerilaager alustas tööd

Esmaspäeval avas ülikooli pioneerilaager Vellaveres oma uksed, et vastu võtta esimesi noori puhkajaid. Pioneerilaager töötab käesolevalgi suvel kolmes vahetuses, teenindades seega õppevaheaja jooksul ligi 200 last.

Väikestel puhkajatel on kasutada avar elumaja korraliku sisustusega, mänguaed ja järv sõudespordi harrastamiseks ja suplemiseks. Laagrilülemana asus Vellaveres tööle eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilane V. Lindström ja vanempioneerijuhina tema kursusekaaslane L. Möller.

O. Mets

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Выполним почетный долг перед сельским хозяйством.

Л. Метса — Помощь подшефным колхозам.

М. Эплер — VIII всесоюзный съезд физиологов, биохимиков и фармакологов в Киеве.

Э. Маазик — Цепь доверия.

Э. Маллене — Против равнодушия на строительстве стадиона.

Э. Куду — Межфакультетский осмотр-конкурс кончился.

Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 09489 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 1725

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Kaamatupala

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (268) Reedel, 17. juunil 1955. a. VIII aastakäik

Head suvepuhkust, seltsimehed!

Veel mõned päevad ja möödas ongi õppeaasta kõige pingerikkam periood — eksamisessioon. Nagu näitavad esialgsed tulemused, on eksamid ja riigieksamid kõigis teaduskondades kulgenud üldiselt edukalt, üliõpilased on osutanud häid teadmisi ja õppejõud kõrget nõudlikkust. Pärast pingerikast õppeaastat on üliõpilased, õppejõud ning teenistujad pälvinud kosutava suvepuhkuse, et uut õppeaastat vastu võtta värskena ja väljapuhanuna.

Ees ootab suvi. Matkajaid kutsuvad valkjashallid maanteed, sportlasi laagrid ja võistlused, ärevalt tehakse ettevalmistusi ekspeditsioonideks, ekskursioonideks, rõõmustatakse ametiühingust saadud tuusikute üle, mis viivad puhkajaid meie maa parimatesse kuurortidesse.

Kuid eelkõige ootab sind, kõrgema õppeasutuse üliõpilast, kodukolhoos. Siit algas sinu tee haridusele, siin tuntakse siirast rõõmu ja uhkust iga sinu saavutuse üle. Mitte võõraslapsena ei saabu sa kodukohta, vaid inimesena, kellelt oodatakse palju, kelle poole pöördutakse küsimustega poliitilise ja riikliku elu või muulgi alal. Abiks kolhoosipõllul oodatakse sinu noori töökäsi. Kogu ülikooli kollektiivil oleks sinu pärast häbi, kui sa pööraksid selja nendele kodukolhoosi rahva õigustatud soovidele.

Seepärast on vaja, et ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid võtaksid tänavu veelgi rohkem südameasjaks selle probleemi, kuidas iga maalt pärinevat üliõpilast individuaalselt ära kasutada kui agitaatorit kolhoosikorra tugevdamise eest, kui vestlejat, kes esineks hästi ettevalmistatud poliitilise või populaarteadusliku loenguga. Abistavast käest ei ütle ära kolhoosi raamatukogu või isetegevusring, samuti üksikud tootmissektorid. Kolhoositöö organiseerimine, võitlus kodukolhoosi toodangu tõstmise eest peab saama iga maal puhkust veetva üliõpilase südameasjaks. Lähem tutvumine ning sõvenemine kolhoosi töösse aga pakub niihästi juristile, bioloogile kui ka keemikule, geoloogile või majandusteadlasele arvukalt erialaseid probleeme, mis kutsuvad järele mõtlema ning lahendama. Oma teaduseharu ning praktika koostöö vajadusi õpite hindama eeskätt oma kodukolhoosis viibides.

Teie ümber aga, üliõpilased kehakultuuriosakonnast, kogunevad kolhoosisportlased. Nad näevad teis seltsimehi, kellelt saab teada üksikute spordialade «saladusi», kellelt oodatakse abi kolhoosistaadioni ehitamisel. Just teie isiklikust eeskujust sõltub suurel määral uute liikmete värbamine kollektiivi ja kolhoosinoortesse nõukogude sportlase kõrgete moraalsete omaduste istutamine.

Paljud bioloogid, geoloogid ja filoloogid sooritavad oma suvise menetluspraktika või ekspeditsioonid maal, vahetus kontaktis rahvaga. On arusaadav, et selgi puhul näeb rahvas igas üksikus üliõpilases ülikooli esindajat ning teeb temast saadud mulje järgi üldistuse kogu ülikooli kohta. Rahvas tahab, et te ei oleks ainult oma kitsa eriala spetsialistid, kes korjavad taimi, kivimeid või putukaid, nägemata seda, mis toimub külas. Iga murdejuht-eideke, kellelt lähete üles kirjutama keelesugumeid, ootab teilt rahva muredele ja rõõmudele siiralt avatud südant. Kui tahate pälvida nõukogude üliõpilase nime ning kõrgel hoida meie ülikooli au üldse, siis ei tohi te rahvale selga pöörata, vaid tema elust tuleb kõikjal aktiivselt ja kogu südamega osa võtta.

Seda, et nad esindavad kogu meie ülikooli kollektiivi, tuleb loomulikult meeles pidada ka neil üliõpilastel, kes siirduvad vennasvabariikidesse kas turistidena, sportlastena või puhkajatena ravilates või sanatooriumides.

Need üliõpilased, kes jäävad suveks Tartusse, on õigustatud ülikooli ühiskondlikelt organisatsioonidelt nõudma, et puhkeaeg kujuneks üritusterohkeks ning huvitavaks. Üht-teist suudeti organiseerida möödunud õppeaastalgi, kuid terve rida õigustatud pretensioone jäi mullu veel püsima. Arvestades möödunud aastate kogemusi tuleb ülikooli komsomoli- ja ametiühingukomiteel pingutada kõiki jõude selleks, et ükski planeeritud puhkuseüritus ei jääks ainult paberile.

Seltsimehed, ülikool ootab teid 1. septembril tagasi hästi väljapuhanutena, füüsilises töös ja spordis karastatutena, uute kogemustega, uue jõu ja tahtega varustatuna, et alustada ja lõpule viia uut õppeaastat veelgi paremate tulemustega õppe- ja teaduslikus töös ning ühiskondliku töö alal. Toogu eelolev suvi palju kaunist ning rõõmsat, palju päikeselisi puhkusepäevi!

Head suvepuhkust, seltsimehed!

Mida peab teadma abiturient, kes soovib astuda Tartu Riiklikku Ülikooli

Avaldusi ülikooli sisseastumiseks võetakse vastu 20. juunist kuni 31. juulini ülikooli peahoones teisel korrusel auditooriumis nr. 49 kella 12—18, välja arvatud puhkepäevad. Statsionaarseks üliõpilaseks võivad astuda kodanikud kuni 35 aasta vanuseni.

Tartu Riiklikku Ülikooli võetakse eelolval sügisel üliõpilasi vastu eesti õppekeelega järgmistele erialadele: füüsika, matemaatika, keemia, geograafia, ajalugu, eesti keel ja kirjandus, bibliograafia, ajalugu, õigus, ravi, stomatoloogia, farmaatsia, kehakultuuri, kaubanduse ja rahanduse.

Vene õppekeelega on võimalik õppima asuda vene keele ja kirjanduse, ravi- ja füüsikaosakonda.

Sooviavaldusel peavad olema märgitud teaduskond ja eriala, kuhu soovitakse astuda. Avaldusele tuleb lisada elulookirjeldus, mis peab sisaldama kõik eluloolised andmed enda ja vanemate kohta, keskharidust tõendav dokument originaalis, 3 päevapilti (ilma peakatteta) suuruses 3×4 cm ja arsti tõend vorm nr. 286 järgi. Pass, sõjaväepilet ja kutsealuse tunnistus esitatakse isiklikult.

Kaugõppeosakonda astujail tuleb veel esitada tõend töökohast, milles peab olema märgitud tööstaaž, amet ja eriala. Kõik sisseastujad peavad esitama ka tõendi elukohast. Mainitud dokumendid tuleb esitada vastuvõtukomisjonile koos avaldusega.

Sisseastumiseksamid ülikooli sisseastujatele algavad 1. augustil. Eksamite plaan pannakse välja ülikooli peahoone vestibüüli. Plaanis on märgitud kus, millises aines ja missugusesse osakonda sisseastumiseks toimub eksam.

Kõigisse teaduskondadesse sisseastujaile (eesti õppekeelega) on ühisteks eksamiteks eesti keele kirjalik (kirjand) ja vene keele kirjalik (diktaat) eksam. Peale selle tuleb sooritada: matemaatika, füüsika- ja keemiaosakonda astujail eksamid matemaatikas (kirjalik ja suuline), füüsikas ja keemias; bioloogiaosakonda astujail füüsikas ja keemias; geograafiaosakonda ja majandusteaduskonda astujail matemaatikas, geograafias ja NSVL rahvaste ajaloos; ajaloo- ja bibliograafiaosakonda ning õigusteaduskonda astujail NSVL rahvaste ajaloos ja geograafias; eesti keele ja kirjanduse osakonda astujail eesti ja vene keeles (suuline), NSVL rahvaste ajaloos, geograafias ja võõrkeeles; kehakultuuriosakonda astujail füüsikas, keemias ja oma erialal; ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonda astujail füüsikas ja keemias.

Vene õppekeelega osakondadesse astujail tuleb sooritada: raviosakonnas vene keele kirjalik, füüsika, keemia ja võõrkeele eksam; füüsikaosakonnas vene keele kirjalik, matemaatika, füüsika, keemia ja võõrkeele eksam; vene keele ja kirjanduse osakonnas vene keele suuline ja kirjalik, NSVL rahvaste ajaloo, geograafia ja võõrkeele eksam.

Eksamitele pääsevad abituriendid järjekorras vastava nimekirja alusel, millega välditakse aja kulu.

Alates 25. juulist toimuvad kõigis ainetes konsultatsioonid, millede plaan samuti pannakse välja ülikooli peahoone vestibüüli.

Et olla abiturientidele abiks eksamiteks valmistumisel on ülikooli pearaamatukogu lugemissaal alates 20. juulist avatud kella 8—20-ni. Sissesõitnud üliõpilastel võimaldatakse eksamite ajal elada ühiselamuis, milleks tuleb vastava sooviga pöörduda majandusosakonda V. Kingissepa t. nr. 16. Sisseastujaid teenindab eksamite perioodil ka ülikooli söökla Ülikooli t. nr. 20.

Et õigeaegselt suudetaks vormistada dokumendid, on soovitav, et abituriendid esitaksid sooviavaldused ja kõik nõutavad, täiesti korras olevad dokumendid võimalikult varem, soovitav juba juunis ning mitte jättes seda viimasteks päevadeks.

R. Issakova,
TRÜ õppeosakonna ülem

Õppeaasta eduka lõpetamise eest

RIIGIEKSAMID KULGEVAD EDUKALT

Eksamisessiooni pingelised päevad Tartu Riiklikus Ülikoolis jätkuvad. Paralleelselt kursuse eksamitega annavad ka lõpetajad aru aastate kestel tehtud tööst, sooritades riigieksameid.

Arstiteaduskonna kõikides osakondades on enamik riigieksameid juba sooritatud. Suur osa üliõpilastest vastavad hinnetele «hea» ja «väga hea». Eriti edukalt kulgevad eksamid neil üliõpilastel, kes kogu õpinguaja jooksul on hoolikalt töötanud. Üliõpilaste M. Laidvee, H. Leinvalli, J. Luuri (raviosak.) ja V. Toom ning H. Kivimäe (farmatsiaosak.) õpinguraamatus leiduvad ainult parimad hinded. Põhjalikke teadmisi näitavad nad ka riigieksamitel. Kuid ka üliõpilased M. Eiber, H. Joaste, I. Tünder, I. Rajavee, N. Ajasta, M. Väli, K. Kull ja M. Sepp suunduvad kiitusega lõpetamise poole.

Kogusummas peaks käesoleval aastal enam kui 15 arstiteaduskonna üliõpilast lõpetama õpingud kiitusega. Eksamineerijad kõikides komisjonides märgivad, et üliõpilaste teadmiste tase, võrreldes möödunud aastaga, on tunduvalt tõusnud.

J. Tammeorg

JÄRJEKORDSELT ÕNNESTUNUD EKSAM

Nädala algul seisis loogika-psühholoogia osakonna üliõpilastel ees raske eksam — Nõukogude Liidu rahvaste kirjanduse ajalugu. Mahult ulatuslik aine, mille materjal on eranditult venekeelne, raskendas mõningal määral ettevalmistamist ega äratanud kelleski lootust kergele õnnestumisele. Seetõttu tuli end pingutada maksimaalselt. Eksamieelsel perioodil võis osakonna üliõpilasi näha pidevalt töötamas raamatukogudes, kirjandusmuuseumis, ees suur hulk mahukaid köiteid.

Eksamitulemused näitavad, et üliõpilaste pingutused kandsid head vilja. Kogu kursus sooritas eksami ainult heade ja väga heade tagajärgedega. Parima vastuse andis eksamil grupiorganisaator I. Veersalu, kelle hindeks eksamineeriva õppejõu sm. Jegorovi väljenduse järgi oli viis pluss. Väga häid vastuseid andsid enam kui pooled osakonna üliõpilased (L. Kose, E. Pertels, V. Ilves jt.).

Nimetatud eksam näitab veelkord, et visa tööd kroonib edu ning et eksamitulemused sõltuvad otseselt heast ettevalmistusest.

A. Aru

Pildil: Riigieksam farmaatsiaosakonnas. Vastab üliõpilane M. Eiber. Eksamikomisjonis on prof. N. Veiderpass, prof. A. Tomingas ja dots. B. Luik.

J. Tammeoru foto

Ainult süstemaatiline töö kindlustab aine põhjaliku omandamise

Poliitilise ökonoomia eksami on sooritanud juba enamik kursusi ning õpperühmi. Eksamid on jäänud sooritamata poliitilises ökonoomias veel arstiteaduskonna ravija farmaatsiaosakonna III kursusel ja matemaatika-loodusteaduskonna keemiaosakonna III kursuse üliõpilastel. Nii võib juba teha mõningaid järeldusi eksamisessiooni tulemuste kohta.

Vaatamata sellele, et käesoleval õppeaastal on nõudmisi poliitilises ökonoomias tunduvalt suurendatud, lubavad senised eksamitulemused öelda, et enamik üliõpilasi on poliitilise ökonoomia kursuse omandamisse suhtunud täie tõsiduse ning vastutustundega.

Kui varematel õppeaastatel osutusid eksamitulemused poliitilises ökonoomias arstiteaduskonnas tunduvalt halvemateks kui teistes teaduskondades, siis käesoleval aastal on olukord paranenud. Nii näitas arstiteaduskonna raviosakonna IV kursus eksamil häid teadmisi. Asjalikke ning läbikaalutud vastuseid andsid sotsialismi poliitilises ökonoomias õpetaja Kaasikule arstiteaduskonna IV kursuse üliõpilased R. Ridala, A. Truupõld, R. Mõtsnik, V. Roosleht, S. Jõks jt.

Edukalt sooritasid kapitalismi poliitilise ökonoomia eksami õpetaja Indre juures ajaloo-keeleteaduskonna eesti filoloogia osakonna III kursuse üliõpilased. Eriti sügavat materjalitundmist näitasid eksamil kommunistlikud noored A. Luur, I. Süvalepp, H. Lehiste, üliõpilased H. M. Aaremäe, G. Liiv jt.

Edukalt eksami sooritanud õpperühmade kõrval esineb aga ka õpperühmi, kus tulemused on osutunud tunduvalt tagasihoidlikumaks. Näiteks sai stomatoloogiaosakonna III kursusel üks kolmandik üliõpilastest hinde alla «hea», sealhulgas 2 mitterahuldavat (üliõpilased E. Igel ja E. Kaur). Kehakultuuriosakonna IV kursusel said poliitilises ökonoomias rahuldava hinde 6 üliõpilast, ajaloo-keeleteaduskonna vene filoloogia osakonna IV kursusel 4 üliõpilast jne.

Võib öelda, et need üliõpilased, kes ei võtnud osa seminaridest või eelistasid seminaridel vaikida, ei suutnud enamikel juhtudel ka eksamiks ettevalmistamisel põhjalikult läbi töötada kogu materjali, eeskätt just algallikaid.

Et kindlustada järgmisel õppeaastal edu poliitilise ökonoomia õppimisel, selleks on igal üliõpilasel tarvis hoolikalt valmistuda seminarideks, töötada kogu õppeaasta kestel süstemaatiliselt vastava distsipliini omandamisel.

L. Kaaramaa,
TRÜ poliitilise ökonoomia kateedri õppekabineti juhataja

VABAS LOODUSES PRAKTIKAL

Lõpetanud edukalt eksamisessiooni, siirdusid geograafiaosakonna üliõpilased õppe- ja menetluspraktikale, mis on huvitavamaks osaks õppetöös.

Praegu viibivad I kursuse üliõpilased õppebaasis Sangastes, kus viiakse läbi geodeesia õppepraktika van.-õpetaja L. Vassiljevi juhendamisel. Praktika vältel koostatakse Sangaste lossi ja selle lähema ümbruse plaan. 22. juunil on I kursusel kavas teostada füüsilis-geograafia õppepraktika osas ringreis ümber Eesti NSV.

II kursuse georaafid viibivad Rõngus geomorfoloogilisel praktikal, mille vältel õpitakse tundma põhjalikult Rõngu moreenmaastikku ja selle pinnavorme. Tutvunud pinnavormidega, asuvad üliõpilased botaanilise geograafia praktika osas koostama Rõngu ümbruse taimestiku kaarti.

Juba iseseisva uurimistöö ilmet kannab III ja IV kursuse geograafide menetluspraktika. Nii viibivad IV kursuse üliõpilased K. Saretok, M. Kiusalaas ja H. Kontor Toomal, kus uurimisobjektideks on mikrokliima ja soo-alad. H. Tuulmets uurib menetluspraktika vältel meie jõgede hüdroloogiat, kuna V. Lepasepp ja L. Truupõld tegelevad mullastiku kaardistamisega.

Menetluspraktika baasidena kasutatakse ka mitmeid vennasvabariike. Nii siirdus IV kursuse üliõpilane K. Kurvits Karjala-Soome mullastikku uurima, tema kursusekaaslased L. Vinn ja H. Sander ning III kursuse üliõpilane H. Metsaalt aga viibivad praegu Riias, kus kartograafia vabrikus tutvuvad täielikult maastikukaardi valmistamise tehnikaga. Menetluspraktikal viibivaid üliõpilasi juhendavad kohapealsete asutuste töötajad, nende tööd kontrollivad ja juhendavad aga ka kateedri õppejõud.

Menetluspraktika lõpul korraldatakse III ja IV kursuse geograafidele menetlusekskursioonid Kaukaasiasse ja Karjala-Soome.

Üks paljudest lõpetajatest

Mitte kõigil pole olnud keskkooli lõpetades nii kerge otsustada, mida edasi õppima minna, kui seda oli Arvo Laanestil, Tallinna VII keskkooli abituriendil. Huvi keelte vastu, eriti aga hõimukeelte vastu tõi ta TRÜ ajaloo-keeleteaduskonda.

See oli 1950. a., viis aastat tagasi. Ainult viis aastat! Ometi tundub, et ülikooliga on olnud seotud suurem osa elust. Raske, peaaegu võimatu on kujutleda — varsti saabub päev, mil pole enam midagi tegemist selle kõrge valgesambalise hoonega, milles on möödunud palju-palju igasuguseid tunde — huvitavaid, igavaid, rõõmsaid, kurbi, ärevaid. Kõik on siin tuttav ja kodune: valgete kipskujudega koridorid, käskkirjade tahvel, mida lõpmatuseni on uuritud; ja kas on üldse olemas auditooriumi, milles poleks enne eksamit erutusega südames oodatud oma järjekorda! Nüüd on aga käsil viimased — riigieksamid.

Arvole on võõras hirm enne eksameid; mida ongi siin karta, kui tõesti alati hästi ainet tead! Kuid siiski on marksismi-leninismi aluste eksamil piletit võtma minnes ebakindel tunne, mille võib-olla põhjustab tavaliselt nii sünge pedagoogika auditooriumi pidulik välimus, eksamikomisjoni liikmete tõsised näod ja teadmine, et see on esimene riigieksam, esimene aruanne viie aasta jooksul tehtud tööst. Pinki istudes aga hajub kõik ja jääb vaid kollakas piletinelinurk küsimustega.

Arvo vastab väga hästi — nagu alati. Marksism-leninism on teadus, mida peab hästi tundma teaduslik töötaja igal alal. Selleta ei saa meie maal läbi ükski tõeline nõukogude teadlane ja Arvo Laanest tahab saada eesrindlikuks nõukogude keeleteadlaseks. Piiritu visadus, huvi oma ala vastu ja and keeltele — nende abil on ta saavutanud oma teaduslikus töös tõsiseid tagajärgi. Kunagi elus ei unune töörohked, kuid kaunid suved praktikal Valdais ja vepslaste keskel, millede kestel on kogutud tohutud hulgad materjali teaduslikuks tööks. Auhinnatööde «Ees- ja tagasõnad vepsa keeles» ning «Adverb vepsa keeles» eest on Laanest saanud I auhinna, neid töid on ette kantud ka väljaspool meie vabariigi piire. Kuid Arvo pole mitte ainult ÜTÜ aktiivne liige, ta on valitud mitme aasta kestel ka ÜTÜ nõukogusse ning on siin kirjastamise sektoris visalt võidelnud üliõpilaste teaduslike tööde kirjastamise eest. Ja nüüd saab Arvo Laanestist ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi aspirant. Veel kaks riigieksamit eriainetes ning ülikool jääbki seljataha. Algab uus, huvitav ja pingeline etapp noore teadlase elus.

I. Sõvalepp

VASTU PÄIKESELISELE SUVELE!

1. Õppeaasta on lõppenud, palju pingelist tööd on jäänud selja taha. Sajad noored lõpetasid ülikooli ning siirduvad nüüd tööle. Töörohke aasta on seljataga ka tulevastel teadlastel, meie aspirantidel. Seltsimehed Pall, Kont jt. lõpetasid edukalt töö väitekirjade kallal ning tunnevad nüüd kindlasti rõõmu algavast puhkusest.

2. Mais: «Tere tulemast appi kolhoosi, seltsimehed!»

3. Selle ukse hoiame tänavu alati valla!

4. «Head nägemist! Tule sügisel puhanuna jälle meie hulka!»

5. Inimene võlaorjuses. (Realistlik pildike, maalitud 1954/55. õ. a. Tahaks loota, et see tuleval aastal oleks aegunud).

6. Ka sellel, mõningatele üliõpilastele «lõbusaid» ning teistele «märgi» hetki valmistanud «traditsioonil» ei tohi olla eeloleval õppeaastal enam kohta meie õppeasutuse ühes suuremas ühiselamus.

Joonised 1—5 — A. Kivik; 6 — M. Soosaar

Toimub õppe-eksamisessioon kaugõppijaile

Kaugõppeosakonnas toimub käesoleval ajal kõikides teaduskondades suvine õppe-eksamisessioon.

Kohale on sõitnud suurem osa (80—90%) õigusteaduskonna, majandusteaduskonna ja arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna üliõpilastest. 15. juunil saabusid sessioonile ka ajaloo-keele- ja matemaatika-loodusteaduskonna mittestatsionaarsed üliõpilased, seega on koos üle 700 kaugõppija. Õppetöö sessioonil toimub üldiselt rahuldavalt, üliõpilaste osavõtt loengutest, seminaridest ja praktilistest töödest on rohkearvuline. Suurem osa üliõpilastest on eksamisessiooniks hästi ette valmistunud, mida näitavad ka esimeste eksamite tulemused: suurem osa üliõpilasi sooritab eksamid ainult heade ja väga heade tulemustega. Kaugõppijate head ettevalmistust õppe-eksamisessiooniks näitavad ka esitatud kontrolltööde andmed: suurem osa kaugõppijaist esitas käesolevaks sessiooniks õigeaegselt kõik õppeplaanis ettenähtud kirjatööd ja nende kvaliteet oli kõrge. Ainult üksikud kontroll- ja kursustööd jäid esitamata. Võrreldes möödunud õppeaastaga on õppetöö käesoleval õppeaastal märgatavalt aktiviseerunud. Ainult kevadsemestril esitasid mittestatsionaarsed üliõpilased 4037 kirjatööd. Kaugõppijad on tõsiselt huvitatud tasulise õppepuhkuse saamisest, mida võimaldatakse neile üliõpilastele, kes edukalt täidavad õppeplaani. Partei ja valitsuse määrusega võimaldatud soodustust kasutavad käesoleval ajal ligikaudu 70% kaugõppijate üldarvust ning see arv kasvab pidevalt.

Rohkearvuline on käesoleval õppeaastal kaugõppeosakonnas ka lõpetajate arv. Tänavu lõpetab Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppe teel 73 õigus-, majandus-, ajaloo-keele- ja arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna mittestatsionaarset üliõpilast, kes püsiva õppetöö tulemusel on suutnud pingutava töö kõrval mitmesugustes rahvamajanduse harudes, kultuuri alal või riiklikes-ühiskondlikes organisatsioonides lõpule viia ülikooli teoreetilise kursuse ning asuda diplomitöö kaitsmisele ja riigieksamite sooritamisele.

Nagu näitavad riigieksamite komisjonide andmed, sooritavad mittestatsionaarsed üliõpilased riigieksamid üldiselt heade tulemustega.

Väga heade tulemustega sooritas eksamid majandusteaduskonna üliõpilane J. Ojalo, kes töötab ETKVL org. revisjoniosakonna juhatajana, sm. Ü. Konni, ETKVL Tööonduse ja Abikäitiste Valitsuse Plaanisektori juhataja, sm. J. Ellmann jt.

Väga heade hinnetega kaitsesid diplomitööd ja sooritasid riigieksami marksismi-leninismi alustes õigusteaduskonna üliõpilased sm. A. Rajala, ENSV Ülemkohtu liige, sm. V. Tolmats, Tartu rajoonikomitee töötaja, sm. V. Roosma, Advokaatide Kolleegiumi liige jt.

Edukalt sooritasid riigieksamid kehakultuuriosakonna üliõpilased sm-d R. Isok, H. Klaassen jt. ning ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased H. Peep, A. Köörna ning teised.

Üldiselt kulgeb kaugõppijate õppetegevus edukalt ning üliõpilaste osavõtt õppetööst on aktiivne.

J. Adojaan,
TRÜ kaugõppe prorektor

TURISM — PARIM PUHKUS

Üheks tervislikuks ja meeldivaks vaba aja veetmise mooduseks on turism. See spordiala on seni aga kahjuks meie üliõpilaste hulgas vähese leviku osaliseks saanud. Veel praegu oleks võimalik kursustel organiseerida suvevaheajaks matkarühmi, et täita rinnamärgi «NSVL turist» ja järgunõudeid.

Nimetatud rinnamärgi taotlemiseks tuleb organiseerida matkarühm mitte vähem kui 4-liikmeline, kes vähemalt 10 päeva jooksul peab läbima kas jalgsi 180 km või jalgratastel 350 km ning korraldama selle aja jooksul 3 välisööbimist. Märgile «NSVL turist» võib sooritada matku ka etappide kaupa, kui kokkuvõttes täidetakse ettenähtud normid. Matkagrupp tuleb kinnitada ning vajaliku dokumentatsiooniga varustada linna kehakultuuri- ja spordikomitees.

Seni on ametlikult kinnitatud matku meie ülikoolis sooritanud peamiselt ainult kehakultuuriosakonna üliõpilased. 1954. a. sooritasid nad 17-päevase suusamatka marsruudil Tartu—Elva—Tsirgulinna—Haanja—Tartu. Matkast võttis osa 8 inimest, kes läbisid suuskadel 400 km. Möödunud talvel toimunud suusamatkast marsruudil Puka—Antsla—Ape—Aluksne—Haanja—Käärikuvõttis osa 6 inimest. Praeguseni on osakonnas ette valmistatud 12 turismimärgi kandjat. Üldse on märgi «NSVL turist» omandanud 19 üliõpilast, kelledest 8 on turismis ka III järk ja ühel II järk.

Praegu on kehakultuuriosakonna üliõpilastel ettevalmistamisel ulatuslik jalgrattamatk marsruudil Tartu—Viljandi—Rõia—Aluksne—Haanja—Otepää. 13 päeva jooksul läbitakse umbes 700 km Eesti ning Läti NSV territooriumil, millega ühtlasi võetakse osa ajalehe «Noorte Hääl» poolt välja kuulutatud ja Tartu linna 1955. a. matkavõistlustest.

Oma matka pühendame Eesti NSV 15. aastapäevale.

A. Kivistik,
matkagrupi liige

Valmis sportlaste ja puhkajate vastuvõtuks

Tartu Riikliku Ülikooli Kääriku õppebaasis on lõppemas remont. Üha nägusamaks muutub see ülikooli kollektiivile südamelähedaseks saanud Otepää kaunite mägede ja järvede keskel asuv paik. Tänavu korrastati peamiselt elukoneid nr. 1 ja 2, milledel kaeti ülemise korruse toad vineerplaatidega. Uued rõdud akende all muutsid märksa hoone nr. 2 välist ilmet. Juurde ehitatakse ka mõned hädavajalikud kõrvalhooned ja parandatakse vanu.

Möödunud aastal oli vihmase suve tõttu vesi Kääriku järves tunduvalt kõrgem oma tavalisest seisust, mistõttu paadisild ja basseini kabiinide põrand jäid vee alla. Et seda tänavu vältida, ehitati uus paadisild, mis asetseb endisest märksa kõrgemal.

Kääriku õppebaasi kasutavad suve jooksul sajad kehakultuurlased: kergejõustiklased, ujujad, ratsasportlased jt. Talvelgi toimuvad siin arvukale suusatajate-perele laagrid ja võistlused. Möödunud aasta augustis veetis Käärikul osa oma puhkeajast ka ligi 100 ülikooli õppejõudu, teenistujat ja üliõpilast. Seal viibisid puhkusel professor Linkberg, dotsent Aben, laborant Kaljuvee, raamatupidaja Odrats ja paljud teised koos oma perekondadega.

Ka tänavu on Käärikul algamas pulbitsev elu. Juba 16. juunil sõitsid Käärikule kergejõustiklased ja ujujad, et osa võtta seal toimuvast treeninglaagrist. Augustis asub õppebaas jälle teenindama puhkajaid. Kääriku on valmis vastu võtma nii noori kehakultuurlasi kui ka puhkajaid.

Õ. Luht

SUVEKLUBI ALUSTAB TÖÖD

25. juunil alustab järjekordselt tööd Tartu Riikliku Ülikooli suveklubi, mis on mõeldud peamiselt Tartus elavate üliõpilaste vaba aja sisustamiseks. Peahoone auditooriumis nr. 4, mis läheb suveklubi käsutusse, võivad üliõpilased mängida lauatennist, maletkabet, lugeda värskeid ajalehti-ajakirju, kuulata raadiot või proovida kätt klaveril.

Suveklubi organiseerib ka Eesti Turismi-Ekskursioonivalitsuse ekskursantidele ülikooli tutvustamist. Esimene grupp ekskursante saabus Tartusse ja tutvus meie õppeasutusega 9. juunil. Külalisi on tulemas veel 18. ja 27. juunil, 6., 15. ja 24. juulil ning 3., 12., 21. ja 30. augustil.

Perspektiivplaanis on suveklubil korraldada mitu huvitavat matka-ekskursiooni. Näiteks toimub 15.—17. juulini ekskursioon marsruudil Kohtla-Järve — Ontika — Narva, 26.—28. augustini marsruudil Pärnu — Haapsalu — Tallinn. Kavas on veel teisigi ekskursioone nii Eesti NSV kaunimatesse paikadesse kui ka lähemal asuvaisse vennasvabariikidesse. Ülikooli mootorpaadil korraldatakse huvireise Peipsile, Pihkva- ja Võrtsjärvele.

Et suveklubi saaks oma tööd paremini planeerida ning koordineerida, selleks tuleb õppevaheajaks Tartusse jäävail üliõpilastel aegsasti registreeruda suveklubi tegevusest osavõtmiseks (ekskursioonid, kohtumised ülikooli pioneerilaagri kollektiiviga Vellaveres, töö kohapeal jne.). Registreerida saab TRÜ ametiühingukomitees igal tööpäeval kella 10—13.

K. Luts,
TRÜ klubi juhataja

TEADAANDEID

Teisipäeval, 21. juunil k. a. algusega kell 18 toimub TRÜ aulas ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek. Päevakorras on uute liikmete vastuvõtmine.

*

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» järgmine number ilmub 2. septembril 1955. a.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Хорошо отдохнуть, товарищи!
Р. Исакова — Как поступить в ТГУ.
Л. Каарамаа — Только систематическая работа обеспечивает успех.
И. Сювалепп — Один из многих.
Ю. Адоян — Учебно-экзаменационная сессия студентов-заочников.

Toimetaja R. AULING

MB 09508 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop Tellimine nr. 1793

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

UUTELE EDUSAMMUDELE TÖÖS JA ÕPINGUIS ALGAVAL ÕPPEAASTAL!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (269) Reedel, 2. septembril 1955. a. VIII aastakäik

Õppe-kasvatusliku ja teadusliku töö taseme edasise tõusu eest

Uus õppeaasta on alanud. Sajad tuhanded noored meie maal on asunud uue vastutusrikka perioodi kümnisele, et sooritada järjekordset sammu nooreks nõukogude spetsialistiks kujunemise teel. Kõikjal meie maa õppeasutustes tehakse kokkuvõtteid möödunud õppeaasta kogemustest, et uuel õppeaastal võiks töö kulgeda veelgi edukamalt.

Ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivil on möödunud õppeaastast rida märkimisväärseid saavutusi. Õppeaasta käigus süvenes üliõpilaste õppedistsipliin, tegeldi rohkem iseseisva tööga, mille tagajärjeks oli õppeedukuse tõus. Esirinnas on siin sammunud matemaatika-loodusteaduskond.

Õppeaasta jooksul paranes ka teadusliku töö olukord. Õppejõudude teadusliku töö plaani täitmise protsent on tõusnud, edukalt toimus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu IX teaduslik konverents, kus esitati 166 teaduslikku tööd, nende hulgas külalistelt, Moskvast, Leningradist, Kaunasest, Tbilisist, Riiast jm. 36 tööd. Paljud teaduslikud tööd omavad suurt praktilist tähtsust.

Ei saa mööda minna ka sellest, et möödunud õppeaastal tõusis tunduvalt kaitstud dissertatsioonide arv ja samuti tööde kvaliteet. Nii näiteks tunnistas TRÜ Õpetatud Nõukogu dots. A. Kase kandidaadidissertatsiooni doktoridissertatsiooni vääriliseks. Meie ülikoolis kaitsesid oma dissertatsioone ka rida vennasvabariikide noori teadlasi. Õppejõudude võitlus kvalifikatsiooni tõstmise eest aitas loomulikult kaasa ka õppetöö taseme pidevale tõusule.

Möödunud õppeaasta vältel kaitsesid meie ülikooli kehakultuurlased korduvalt nii vabariiklikel kui ka üleliidulistel võistlustel väärikalt TRÜ spordiau, tõendades, et selles osas TRÜ sammub kahtlematult meie maa kõrgemate õppeasutuste avangardis.

Need on ainult üksikud näited sellest suurest tööst, mida meie õppejõudude ja üliõpilaste kollektiiv on teinud möödunud õppeaasta vältel. Oleks aga väär teha sellest järeldust, et meie ülikooli töö toimus ilma puudujääkideta. Terves reas õppeainetes (hügieen, füüsika) osutusid arstiteaduskonna üliõpilaste teadmised lubamatult madalateks, esines sotsialistliku ühiselu reeglite jämedat rikkumist (Bõkov ajaloo-keeleteaduskonnast) ja isegi huligaansust (Urb kehakultuuriosakonnast). Mõnede matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilaste väär suhtumine nõukogude perekonna küsimustesse oli diskussiooni-objektiks ajakirjanduses jne. See näitab, et ülikooli kollektiivil tuleb uuel õppeaastal tõsiselt mõelda, kuidas edaspidi otsustavalt vältida selliseid puudusi.

Käesoleval aastal toimus uute üliõpilaste vastuvõtt ülikooli tiheda konkurentsi tingimustes. Parimad noored omandasid õiguse jätkata oma õpinguid ülikoolis. Kuigi see on tõsiseks eelduseks õppetöö edaspidiseks edukaks kulgemiseks, tuleb siiski osutada erilist tähelepanu nooremate, eeskätt aga esimeste kursuste tööle. Nüüdsest peale on iga noore ees kindel perspektiiv saada vastava eriala spetsialistiks. Erinevalt õppetöost koolis kaotab pearõhk nüüd üliõpilaste iseseisvale tööle, küsimuste loovale lahendamisele. Saada heaks spetsialistiks tähendab ühtlasi olla oma eriala patrioodiks ja juba varakult tutvuda kõigi nende nõudmistega, mida esitab praktika. Sellele teele tuleb noortel asuda juba õpingute esimestest päevadest alates.

Loomulikult on siin suur ülesanne täita ka õppejõududel. Nendel tasub vastutus armastuse kasvatamise eest vastava eriala vastu, kusjuures nad ei tohi hetkekski unustada, et eriala õpetamise kõrval on nende ülesandeks kasvatada arenenud, kultuurset, teadlikku ja avara silmaringiga inimest. Paraku aga ei osutata viimasele sageli vajalikku tähelepanu. Möödunud õppeaastal osutati vähe tähelepanu õppejõudude-poliitinformaatorite tööle. Kuigi toimusid üksikud kogemuste vahetamise koosolekud, ei kujunenud ülikooli poliitinformaatorite kollektiiv tervikuna tähtsamaks lüliks kasvatustöö küsimuste lahendamisel. Eeloleval õppeaastal on seda tingimata vaja saavutada.

Ülikooli õppe- ja kasvatustöös on tähtsamaks tingimuseks praktika vajaduste igakülgne tundmine ja nendele vajadustele õigeaegne reageerimine. Eeloleval aastal on ette nähtud rida üritusi sidemete tugevdamiseks põllumajanduse ja tööstusega. Kui kogu meie kollektiiv võtab neist üritustest osa täie teadlikkusega, siis peaks see edaspidi avalduma ühelt poolt teadusliku töö temaatika paranemises ja teadusliku töö tulemuste juurutamises praktikas, teiselt poolt aga tähendaks see noorte spetsialistide ettevalmistamise sisulist paranemist.

Kasvatustöö põhjalikkuse ja mitmekülgsuse huvid nõuavad, et uuel õppeaastal paraneks veelgi koostöö ülikooli ühiskondlike organisatsioonide ja juhtkonna vahel. Ei või olla halvemat, kui seda on kasvatustöös pinnapealsus, dubleerimine ja trafaretsus. Seepärast on vaja juba õppeaasta algul määrata kindlaks põhimõtted, millest haarab kinni komsomoliorganisatsioon, ametiühing jne., et iga üritus moodustaks kindla osakese ülikoolis tehtavast noorte spetsialistide ettevalmistamise ja kasvatamise tööst.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivil on kõik eeldused selleks, et eeloleval õppeaastal saavutada veelgi paremaid tagajärgi oma töös. Selle suure ülesande täitmine nõuab aga, et iga üksik kollektiivi liige pühendaks oma jõu sellele töölõigule, mis talle on usaldatud, kuid seejuures ei kaotaks silmist kogu kollektiivi ees seisvat perspektiivi. Ühises töös tuleb saavutada seda, et iga ebaõnnestumine, iga ebavääriika käitumise juhtum, iga puudus, mis esineb ülikoolis, tunduks igale kollektiivi liikmele teda isiklikult puudutava valusa või häbiväärse sündmusena; iga saavutus ja edusamm aga kutsuks esile siira uhkusetunde: mina olen Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilane!

Uut õppeaastat alustades

Iga aastaga kasvab üliõpilaste pere meie vanas ülikoolis. Kasvab ja tugevneb ka ülikooli komsomoliorganisatsioon. Kommunistlik noorsooühing — see on meie noortele omamoodi teiseks kooliks. Kõrgema haridusega nõukogude spetsialist ei saa ju olla ainult meister oma kitsal erialal, vaid ta peab ühtlasi olema aktiivne ühiskonnategelane, inimene, kes suudab juhtida ja kasvatada ka teisi. Komsomoliorganisatsioonis omandavad noored aga mitmekülgseid kogemusi ühiskondlikus tegevuses.

Rea huvitavaid üritusi viis möödunud õppeaastal läbi ülikooli komsomoliorganisatsioon. Ülikooli komsomolikonverentsist ja sellele järgnenud rahvaste sõpruse õhtust võtsid osa Moskva Riikliku Ülikooli üliõpilased rumeenlane Traian Caraciuc ja korealane O En Gün, kes jutustasid palju huvitavat oma maast ja rahvast. Koos ülikooli klubiga organiseeris komsomolikomitee ülikooli isetegevuslaste loomingulise kohtumise Riikliku Teatri «Vanemuine» näitlejatega. Palju sadu isetegevuslasi võttis osa ülikooli VI isetegevusolümpiaadist. Edukalt toimus Üliõpilaste Teadusliku Ühingu IX konverents. Ajaloo-keeleteaduskonna kommunistlikud noored koos ametiühinguorganisatsiooniga osutasid suveperioodil suurt abi šeflusalusele Miina Härma nimelisele kolhoosile. Tõsist tööd on teinud paljud komsomoligrupid võitluses kõrge õppeedukuse ja teadliku distsipliini eest.

Käesolevat õppeaastat alustavad Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased koos kõigi teiste Tartu linna õppivate noortega suurte noorsoopidustustega. Pidustused algavad homme õhtul rongkäiguga läbi linna, millele järgneb miiting ja kontsert Toomeorus. Me loodame, et sellised pidustused kujunevad Tartu õppivatele noortele igaaastaseks kauniks traditsiooniks.

Oktoobri alguses on meil kavatsus organiseerida üliõpilaste kohtumine Varssavi festivalist osavõtjatega. Komsomoli aastapäevaks, s. o. 29. oktoobriks kutsume aga endile külla rahvademokraatia maade üliõpilasi.

Seoses avaramate ruumide saamisega muutub kindlasti palju aktiivsemaks ülikooli klubi töö.

Käesoleval aastal astus meie ülikooli 575 uut üliõpilast. Osakondade komsomoliorganisatsioonide üheks põhilisemaks ülesandeks on praegu aidata neil uutel üliõpilastel ülikooli ellu n. ö. «sisse elada», sest esialgu võivad I kursuse üliõpilased kohtuda mitmetegi raskustega. On ju töö ülikoolis üsna tublisti erinev õppetööst keskkoolis. Kuidas paremini konspekteerida loenguid? Kuidas ette valmistuda seminarideks? Kõigi nende ja paljude teiste küsimuste lahendamisel tuleb meie vanemate kursuste üliõpilastel osutada oma noorematele seltsimeestele sõbralikku abi. Muidugi ei maksa ka uutel üliõpilastel endil kohe kohkuda esimeste raskuste ees — need on kõik ületatavad ja kindlasti te saate neist peatselt jagu. Juba esimestest õppepäevadest peale tundke end Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi täisõiguslike liikmetena.

O. Kuull,
Tartu Riikliku Ülikooli komsorg

SÕNA ON UUTEL ÜLIÕPILASTEL

TAHAN SAADA ARSTIKS

Käesoleval aastal lõpetasin Tallinna XX Keskkooli. Esimene etapp minu elus oli läbitud. Kui mõnedele valmistas rohket peavalu edasiõppimise küsimus, siis minul seda ei olnud, sest juba väiksena otsustasin, et minust peab saama arst, nagu mu isagi. Kodus sain ma kõige paremini aru, kui õilis ja tähtis on arsti töö. Sajad elule, ühiskonnale tagasivõidetud inimelud — see on juba midagi!

Kuna lõpetasin keskkooli kuldmedaliga, siis ei olnud mul mingeid takistusi oma hariduse jätkamiseks Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna raviosakonnas.

Tahan siin õppida nii, et minust võiks kunagi saada hea, oma eriala eeskujulikult valdav arst, kes tooks kasu oma kodumaale.

A. Saks,
arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane

Hakkan õppima füüsikat

1. september 1955. See kuupäev tähistab suurt muutust minu elus. Nagu varemgi, asun sellel päeval õppima, kuid mitte enam keskkooliõpilasena, vaid üliõpilasena. Uus õppeaasta tõi mulle kaasa uue õppeasutuse, uued seltsimehed, uued õppejõud. Hakkan õppima meie maa ühes vanemas ülikoolis, kuulsusrikast ajalugu omavas füüsikaosakonnas.

Mõte hakata õppima füüsikat oli mul juba ammu. On ju füüsika teadusalaks, mis omab sajanditesse ulatuvat ajalugu ja samal ajal on ta teaduseks, kus ka praegu on nii palju lahendamata probleeme, kus iga aasta toob kaasa uusi suurepäraseid avastusi. Füüsika osatähtsuse tõus teadusharude hulgas viimastel aastatel tugevdas veelgi mu soovi saada füüsikuks.

Kui ma käesoleva aasta kevadel lõpetasin hõbemedaliga Tartu I Keskkooli, olid mulle avatud kõik võimalused õppimise jätkamiseks oma lemmikalal. Nii sai minust Tartu Riikliku Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna füüsikaosakonna üliõpilane. Osutus, et käesoleval aastal on medaliomanikke ja kiitusega tehnikumi lõpetanuid meie osakonnas rohkesti. Loodan, et see on eelduseks tugeva töökollektiivi tekkimiseks. Omalt poolt luban töötada sama edukalt ja veelgi paremini kui keskkoolis.

A. Purga,
füüsikaosakonna I kursuse üliõpilane

Armastan kirjandust

Kasutan siinkohal meeldivat võimalust avaldada lühidalt mõtteid selle üle, miks hakkasin õppima eesti keele ja kirjanduse osakonnas.

«Raamatud valitsevad maailma», kirjutas suur prantsuse filosoof Voltaire. Tõepoolest, raske on ülehinnata kirjanduse ühiskondlik-poliitilist tähtsust, tema osa inimeste kasvatamisel ja ideelisel suunamisel. Kuid mitte ainult selle tähtsuse mõistmine, vaid ka sügav huvi ja armastus kirjanduse vastu olid põhjusteks, miks ma asun õppima ülalmainitud osakonda.

Eesti keele ja kirjanduse osakonnas algab spetsialiseerumine küll alles IV kursusel, kuid kahtlemata on paljudel juba praegu lahendatud küsimus, milline eriharu valida. Mõnigi aga pole veel jõudnud otsusele, sest võimalusi on palju: võib valida eesti keele, eesti rahvaluule, eesti kirjanduse, soome-ugri keelte, žurnalistika või pedagoogika-psühholoogia eriala. Usun, et ma ei eksi, kui ütlen, et kõigil meie osakonna uutel üliõpilastel on tõsine tahe ja soov õppida hästi, sest kogutud teadmisi läheb alati vaja meie tulevasel erialal.

M. Loodus,
eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse üliõpilane

Pidulikult aktuselt aulas

Üle hulga aja avas ehitud aula jälle oma uksed üliõpilastele. Rõõmsa saginaga sisenesid aulasse uued, alles esimest päeva end üliõpilastena tundvad noored. Ülikooli «vanad veteranid», vanemate kursuste üliõpilased, võtsid kohad sisse põhiliselt rõdul, et paremini näha noori ja vaikselt mõistatada, kes nendest noortest astuvad sama teed pidi.

Piduliku aktuse avas õppeprorektor sm. Sildmäe, kes andis sõna meie ülikooli rektorile professor Klementile. Sm. Klement tervitas noori üliõpilasi nende elus algava uue etapi puhul ja soovis neile palju edu ja jõudu uuel, praegu veel tundmatul tööpõllul.

Edasi võttis sõna matemaatika-loodusteaduskonna õppejõud prof. Riikoja, kes tervitas värskeid üliõpilasi ülikooli õppejõudude ja teenistujate nimel. Oma kõnet lõpetades soovis ta: «Jõudu tööle!»

Vanemate kursuste üliõpilaste poolt esines tervitava sõnavõtuga ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane Kask. Tervitustele vastas matemaatika-loodusteaduskonna I kursuse üliõpilane Jaani, kes tänas kõiki sooja ja südamliku vastuvõtu eest ja soovis kõigile uute üliõpilaste nimel edu ja jõudu algavaks õppeaastaks.

Järgnes uutele üliõpilastele pidulikem hetk. Noortele, kes lõpetasid keskkooli kuldmedaliga, jagati kätte üliõpilaspiletid. Piletit kätte andes ja vastsel üliõpilasel kätt surudes puhkas rektori sõbralik pilk tähelepanelikult igal noorel, nagu püüdes mällu vajutada iga uue üliõpilase nägu ja nime.

Seejärel tõusis ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. Pantelejeva, et kätte anda TRÜ üliõpilastele ja õppejõududele ELKNÜ Keskkomitee aukirjad. Tugev aplaus näitas üliõpilaspere üldist heameelt ELKNÜ Keskkomitee otsuse üle.

Samal pidulikul aktusel anti kätte ka rändkarikas Tartu Riikliku Ülikooli I spartakiaadi võitnud matemaatika-loodusteaduskonnale ja diplomid ning mälestusesemed kolme esimese koha saavutanud teaduskondadele.

Sellega lõppes aktus. Üliõpilased, kellel puudus veel loengute plaan, ruttasid seda endile muretsema, et järgmisel päeval võiks täie hoo ja innuga alustada uut õppeaastat. Selleks jõudu ja edu, seltsimehed!

H. Uibo

KÕIK NOORSOOPIDUSTUSTELE!

ELKNÜ Tartu Linnakomitee korraldab 3. septembri õhtul suured noorsoopidustused algava õppeaasta puhul. Pidustused algavad Tartu kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste rongkäiguga, mis toimub tõrvikutega.

Ülikooli kolonni kogunemine ja tõrvikute jagamine toimub 3. septembril kell 20.30 Pälsoni tänaval Riia ja Aia tänavate vahel. Rongkäigu marsruut on järgmine: Pälsoni t. — Eesti Põllumajanduse Akadeemia — Tartu Riiklik Ülikool — Toomeorg.

Toomeorus süüdatakse lõke ja seal esinevad sõnavõttudega vabariigi ja linna juhtivad töötajad. Seejärel toimub kontsert üliõpilasmeeskoori ja Riikliku Teatri «Vanemuine» solistide osavõtul. Lõpuks tants laululaval.

ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli komitee

Konkursi tulemusi TRÜ-s

1955. a. kevadsemestril täideti reas meie õppeasutuse kateedreis kateedrijuhatajate ja õppejõudude kohti konkursi korras. Kateedrijuhatajateks valiti: poliitilise ökonoomia kateedris majandusteaduste kandidaat E. Mikkelsaar, soome-ugri keelte kateedris prof. P. Ariste, eesti keele kateedris dots A. Kask, vene kirjanduse kateedris filoloogiateaduste kandidaat B. Jegorov, riigi ja õiguse ajaloo kateedris juriidiliste teaduste doktor P. Vihalem, tsiviilõiguse ja -protsessi kateedris juriidiliste teaduste kandidaat J. Ananjeva, kaubandusökonoomia kateedris majandusteaduste kandidaat K. F. Sauks, taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedris prof. A. Vaga, geomeetria kateedris prof. G. Kangro, teoreetilise füüsika kateedris prof. H. Keres, taimefüsioloogia kateedris bioloogiateaduste kandidaat A. Perk, geograafia kateedris geograafia teaduste kandidaat E. Varep, farmakognoosia kateedris prof. A. Tomingas, farmakoloogia kateedris prof. G. Kingissepp, kehalise kasvatuse ja spordi teooria kateedris pedagoogiliste teaduste kandidaat E. Mõtlik ja kergejõustiku kateedris F. Kudu. Kateedrijuhatajad valiti professorite ja dotsentide kohtadele.

Peale nende valiti veel professori kohale zooloogia kateedris bioloogiateaduste doktor J. Aul ja dotsentide kohtadele teaduste kandidaadid N. Erman, M. Bronštein, V. Kelder, O. Püssa, R. Hagelberg, P. Palmeos, E. Vääri, J. Peegel, H. Rätsep, R. Lias, A. Oraspõld, A. Rõõmusoks, M. Epler ja T. Tammeorg. Vanem-õpetajateks valiti Ü. Lumiste (geomeetria kat.), O. Sõrmus (teoreetilise mehhaanika kat.) ja H. Trass (geobotaanika kat.).

D. Palgi

PILTE SUVEST

P i l d i l: (ülalt) Farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilased Sangastes parkaineid sisaldavaid taimi uurimas (foto J. Tammeorult).

II vahetuse pioneerid Vellavere kolhoosi maisipõldu hooldamas (foto L. Möllerilt).

Üliõpilased L. Peikel, A. Aavasalu ja M. Koorits purjekal «Rääbis» Kääriku järvel (J. Ungeri foto).

Laboratooriumiga Sangaste metsades

Augustikuu lõpul toimus farmaatsiaosakonna III kursusel menetluspraktika farmakognoosias. Praktika ajal tutvusid üliõpilased tähtsamate ravimtaimede kultiveerimise, kogumise ja kuivatamise võtetega ning viibisid ekspeditsioonil Sangaste õppebaasi ümbruses. Ekspeditsioonil pöörati erilist tähelepanu parkaineid sisaldavate taimede uurimisele.

Parkained moodustavad tähtsa tooraine ravimite valmistamisel, veelgi enam vajab neid tööstus. Vaatamata sellele on Eesti NSV-s parkaineid sisaldavate taimede uurimisele siiani vähe tähelepanu pööratud. Seda lünka püüti osaliselt täita ekspeditsiooniga. Üliõpilased ise koostasid liikuva välilaboratooriumi, mille abil toimus süstemaatiline uurimine otse kohapeal. Kolme päeva jooksul teostati Sangaste metsades ligi 100 keemilist analüüsi ja varuti materjale edaspidiseks uurimiseks. Ekspeditsioonil kogutud materjalid on aluseks ÜTÜ farmaatsiaringis tehtavale teaduslikule tööle.

J. Tammeorg

Hiina keele kursused jätkuvad

1955. a. sügissemestril hakkavad TRÜ-s hiina keele alal töötama rühmad edasijõudnuile ja algajaile. Osavõtjaid palutakse võimalikult peatselt registreerida kas lääne-euroopa kirjanduse ja klassikalise filoloogia kateedris (kateedrijuhataja sm. V. Alttoa) või ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus.

Edasijõudnuid palutakse varustuda õpikuga «Учебник китайского языка» — Б. Исленко, Н. Коротков, И. Советов—Чэнь (Москва 1954).

Õpingute intensiivistamise ja aine süvendamise huvides on kavas rida ettekandeid hiina keele ja kultuuri ning teiste Kagu-Aasia keelte ja kultuuride alalt.

P. Nurmekund

Teadmiseks kandidaadiminimumi sooritajaile

NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi käskkirjaga 10. augustist 1955 on tühistatud alates 15. augustist 1955. a. kõik varasemad korraldused, mis andsid Marksismi-leninismi Õhtuülikooli lõpetajaile õiguse lugeda dialektilise ja ajaloolise materialismi eksam ühtlasi kandidaadi-miinimumi eksamiks. Neil isikuil kehtis kandidaadi-miinimumi eksami dokumendina filosoofia alal ärakiri õhtuülikooli diplomist. Alates 15. augustist k. a. tuleb kõigil kandidaadi-miinimumi eksamite õiendajail sooritada eksam ka filosoofias.

Aeg möödus laagris kiiresti

Looduslikult kauni Kogre järve kaldal Vellavere pioneerilaagris veetis oma suvepuhkuse ülikooli noorim pere — õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste lapsed. Samuti oli siin lapsi Eesti Põllumajanduse Akadeemiast ja teistest Tartu kultuuriasutustest.

Kolme vahetuse jooksul kogus ligi 180 poissi ja tüdrukut jõudu uueks õppeaastaks. Seal oli neid päris väikesi ja ka juba «suuri». Väike Maire Pedak läheb alles I klassi, Leelo Kudu ootavad aga keskkooli mured ja rõõmud.

Laagrit teenindav personal püüdis anda oma parima noorte heaks, püüdis teha nende elu huvitavaks ja mitmekesiseks. Hästi tulid oma ülesannetega toime pioneerijuhid H. Uibo ja L. Möller, kasvatajad Vellerand, Margna, Mallene jt. On ju nad ülikooliski tuntud tublide aktivistidena.

Matkad, ja neid oli rohkesti, lõbusad mängud, spordivõistlused, karge järvevesi — kõik need tegid puhkuse mitmekesiseks, karastavaks ja kosutavaks, tõstsid head söögiisu.

Uusi elamusi ja palju teadmisi andis kindlasti autoekskursioon marsruudil: Vellavere — Otepää linnamägi — Pühajärv — Sangaste — Rõuge — Suur Munamägi — Võru — Taevaskoda — Vellavere.

Sitkust ja tugevust lisasid matkarajad ja ööpäevased metsalaagrid, kus telke tuli valmistada oma kätega. Palju põnevust pakkusid, eriti aga oskust ja tähelepanelikkust nõudsid öised luuremängud.

Spordiga pidi laagris tegelema igaüks, eemalejäämist ei saanud olla, sest oli tähtis, et salk saavutaks rohkem punkte laagri spartakiaadil, kus olid kavas rahvaste-, võrk- ja korvpall, lauatennis, ujumine, sõudmine, vibuvõistlus, male, kabe ja kergejõustik.

Samuti ei saanud eemale jääda kunstilisest isetegevusest. Laagri laulupäev, oma nukuteater, lõkkeõhtud — kõik need nõudsid tööd, kuid huvitavat, elamuslikku.

Esimene vahetus, päris pisikesed poisid ja tüdrukud tegid ettepaneku: teeme oma laagrile nukuteatri. Tööd ja vaeva oli, kuid lõpulõkkeks esitatigi muinasjutu «Rebase noorik» järgi oma dramatiseeritud nukunäidend. Teine vahetus dramatiseeris juba pikema muinasjutu ja esines sellega isegi kolhoosnikute ees. Õpiti ka palju muud. Kui 17. juunil maisi külvati, kahtles nii mõnigi, kas kasvab. Kuid 20. augustil hakkas mais õitsema, ja pikkust oli küllalt — üle 1.80 meetri. — Hoolitse hästi vilja eest, vili sirgub mehepikkuseks — see sai noorte ütluseks.

Jalutades metsas ei märkagi palju erinevaid taimi, ja lastele oli üllatuseks, kui nad külalise, TRÜ aspirandi H. Trassi juhendusel määrasid ligi 1 ha suurusel maalal üle 80 erineva taimeliigi.

Huvitav oli kuulata külaliste vestlusi, nende ettekandeid. Kõteplagin ei tahtnud lõppeda, kui korealane Li Bon Tšun, Tallinna Riikliku Konservatooriumi üliõpilane, oli esitanud laule oma kangelasliku rahva keeles. Kellelgi ei hakanud igav, kui sm. Aul Tartu Riiklikust Ülikoolist pühendas terve päeva linnustiku tutvustamiseks. Meistersportlast J. Rekkerit aga ei tahetud üldse ära lastagi.

Rõõmustuti ka selle üle, kui külla sõitis puhkpilliorkester, estraadiorkester või kino.

Üritusi oli palju ja aeg lendas kiiresti. Suvi möödus kosutavalt, kuid kahjuks liiga ruttu. Hüvastijätuks kätt surudes oli noorte ühiseks otsuseks kohtuda laagris tuleval aastal jälle.

V. LINDSTRÖM,
laagrijülem

KEHAKULTUUR JA SPORT

TOIMUNUD JA EESSEISVATEST VÕISTLUSTEST

Tänavune suvi oli meie ülikooli sportlasperele tegevusrohke ja rikas heade tagajärgede poolest. Selleks aitasid tublisti kaasa tihe võistluskalender, head ilmad ja, mis peaasi, pingelised treeningud talvel ning kevadperioodil.

Kõigepealt tuleb märkida TRÜ kergejõustiklaste tublit esinemist üleliidulise ja vabariikliku ulatusega võistlustel. Esikoht Kõrgema Hariduse Ministeeriumi õppeasutuste spartakiaadil ja III koht üleliidulisel üliõpilaste III suvespartakiaadil on küllaltki hinnatavateks võitudeks. Peale selle moodustasid ülikooli kergejõustiklased suurema osa Tartu võistkonnast ENSV I vabariiklikul spartakiaadil ja vabariigi koondvõistkonnast ametiühingute üleliidulisel V suvespartakiaadil.

Kui rääkida sportlastest üksikult, siis tuleb esmalt esile tõsta üliõpilase J. Jürgensteini tulemusi. Kaugushüppes saavutas ta 7,11 m, mis on parimaks tagajärjeks vabariigis sõjajärgsel perioodil. Kolmikhüppes ületas ta esimese eestlasena 15 m piiri (6 cm võrra). Lea Maremäe suurepärane tagajärg odaviskes (49,42 m) ja uus vabariiklik rekord kuulitõukes (14,66 m) annavad tunnistust heast sportlikust vormist. U. Kiiroja kordas vabariigi rekordit 100 m jooksus ajaga 10,7 sek. ja saavutas vabariigi kõigi aegade kolmanda tagajärje 110 m tõkkejooksus (15,3 sek.). Uue vabariikliku rekordi naiste viievõistluses püstitas L. Rannap 3790 punktiga, tehes 80 m tõkkejooksus ajaga 11,9 sek. paranduse TRÜ rekorditetabelisse. Ametiühingute üleliidulisel suvespartakiaadil tuli kümnevõistluses kolmandaks H. Tiik 6532 punktiga.

Tublidest kergejõustiklastest ei jäänud maha naiskorvpallurid ja ujujad. KHM õppeasutuste spartakiaadil tuli ülikooli korvpallinaiskond II kohale; hiljem üliõpilaste III suvespartakiaadil saavutati aga esikoht. Meistersportlased A. Värk ja M. Otsa kaitsesid Nõukogudemaa sportlau ülemaailmsel noorsoofestivalil Varssavis. Praegu on meie naiskorvpallurid võistlustules NSVL meistrivõistlustel Kaunases.

KHM-i õppeasutuste spartakiaadil tulid TRÜ naisvõistlejad 4×100 m teateujumises esikohale. 100 m vabaujumises saavutas hinnatava 4. koha M. Koorits (aeg 1.17,8 min.). Isiklikke rekordeid parandasid üliõpilased L. Ilves, M. Pehk, O. Avaste ja F. Jüssi.

Võistlushooaeg aga jätkub veelgi. 2.—4. septembrini võime näha Tamme staadionil ENSV parimaid kergejõustiklasi, mõni päev hiljem algavad vabariigi meistrivõistlused võrkpallis ja seejärel asuvad võistlustulle korvpallurid. Septembris viiakse veel läbi TRÜ esivõistlused kergejõustikus, matškohtumine EPA-ga jalgpallis, kergejõustiku matšvõistlus Riia «Daugava» kergejõustiklastega jne. Soovime kõigist nendest üritustest osavõtvatele TRÜ sportlastele jõudu ja edu ülikooli spordiau kaitsmisel ja loodame, et need, kes veel ei kuulu ülikooli koondvõistkonna ridadesse, täidaksid staadioni tribüünid ning elaksid kaasa võistlevatele seltsimeestele.

P. Jürgens

Selgus ülevaatus-konkursi võitja

Vastavalt juhendile toimus TRÜ teaduskondadevaheline kehakultuuri ja spordi ülevaatus-konkurss ajavahemikul 1. sept. 1954 kuni 1. sept. 1955. a. Arvestusse kuulusid spartakiaad põhilistel spordialadel, õppesportlik töö, mis haaras järgusportlaste ja VTK-märklaste ettevalmistust, massiline sporditöö ja organisatsiooniline töö. Koha selgitamiseks võeti kolmel viimasel juhul aluseks suhe teaduskonna üliõpilaste arvuga. Saavutatud koht ühel alal andis teaduskonnale punkte järgmiselt: I koht — 4, II — 3 jne., kusjuures saavutatud punktid korrutati vastava ala koefitsiendiga (spartakiaad — 4, õppesportlik töö — 3, massiline sporditöö — 2, organisatsiooniline töö 1,5).

Aasta jooksul toimunud pingelise võistluse tulemusena saavutas esikoha 161 punktiga matemaatika-loodusteaduskond, II koha 128,5 punktiga arstiteaduskond, III koha 94,5 punktiga ajaloo-keeleteaduskond ja IV koha 27,5 punktiga õigusteaduskond.

Märkimist väärib asjaolu, et spartakiaadi aladest saavutas matemaatika-loodusteaduskond esikoha 6 spordialal, arstiteaduskond 5 spordialal, samal ajal ei suutnud õigus- ja majandusteaduskond kompleksteerida võistkonda võistlustest osavõtuks 4 spordialal. Teisel semestril esines edukalt arstiteaduskond, tõustes massilise sporditöö osas viimaselt kohalt esimesele kohale.

Ülevaatus-konkurss kehakultuuri ja spordi alal toimub ka eeloleval õppeaastal, mis nõuab kõigi jõudude rakendamist teaduskonna spordiau kaitsmisel.

TRÜ pearaamatukogu ootab uusi lugejaid

TRÜ pearaamatukogu ootab koos kogu ülikooliga uusi õpihimulisi noori, kes astusid 1. septembril TRÜ üliõpilaste ridadesse.

Olulisteks abilisteks teadmiste omandamisel peavad üliõpilastele algusest peale kujunema raamatukogud, sest need on paigad, kust saadakse kirjandust loengumaterjalide täiendamiseks, iseseisvaks tööks ja enesearendamiseks. TRÜ-l on raamatukogusid teaduskondade ja kateedrite juures, kuid keskseks raamatukoguks on pearaamatukogu Toomemäel. Selle meie vabariigi suurima raamatukogu fondid sisaldavad 1 900 000 trükiüksust.

Juba raamatukogu alguspäevilt (kogu avati 1802. a.) alates on tema eesmärgiks olnud koguda väärtuslikke raamatuid, lähtudes nende tähtsusest teadusliku või ühiskondliku mõtte arengu seisukohalt. Praegu täienevad pearaamatukogu fondid pidevalt umbes 28.000 trükiüksuse võrra aastas. Suurimat tähtsust omab nõukogude kirjanduse fond, mida täiendatakse sundeksemplari näol kõigist Eesti NSV-s ilmuvatest trükiteostest ja valikeksemplarina kogu Nõukogude Liidus ilmuvatest venekeelsetest raamatutest vastavalt meie ülikooli profiilile. Peale selle muretsetakse suuremal arvul õppetööks vajalikke raamatuid, tellitakse ajalehti ja ajakirju ning saadakse vahetuse teel teiste teaduslike asutuste väljaandeid. Ka väliskirjanduse fond täieneb pidevalt.

TRÜ pearaamatukogu võivad kasutada kõik TRÜ üliõpilased, õppejõud ja teenistujad lugejapileti alusel. Uute lugejate registreerimine ja endiste lugejate ümberregistreerimine toimub TRÜ pearaamatukogu abonemendis kella 14—20, laupäeviti kella 12—17.

Raamatuid on võimalik kasutada kohallugemissaalides või laenata koju abonemendi kaudu.

Kohaltöötamiseks on pearaamatukogul kaks lugemissaali. Üldises lugemissaalis leiduvad teatmeteosed, nagu marksismi-leninismi klassikute kogutud teosed, mitmesugused sõnastikud, entsüklopeediad, teatmikud ja bibliograafilised nimestikud. Kõigist ülikoolis kasutatavaist õpikuist leidub lugemissaalis vähemalt üks eksemplaar, samuti ka kirjanduseksameiks vajalikud ilukirjanduslikud teosed. Ajakirjade lugemissaalis võib kasutada kõiki Eesti NSV-s ilmuvaid ajakirju ja ajalehti, samuti ka keskseid NSV Liidu ajalehti ja ajakirju. Lugemissaalid on avatud esmaspäevast reedeni kella 8—23, laupäeviti kella 8—20 ja pühapäeviti kella 12—20.

Raamatute koju laenutamine toimub abonemendist esmaspäevast reedeni kella 14—20 ja laupäeviti kella 12—20. Raamatud tuuakse hoidlatest välja lugeja vastaval kirjalikul nõudmisel. Suulisel nõudmisel tuuakse välja marksismi-leninismi klassikute teosed. Iga üliõpilane võib korraga laenata kuni 5 köidet üheks kuuks, ilukirjandust aga 2 nädalaks.

Raamatukogus leiduvate teoste kindlakstegemiseks on lugejatel kasutada mitmesugused kataloogid, milledega tutvumiseks korraldatakse grupikonsultatsioone. Üliõpilastel tuleb moodustada grupid suurusega 10—15 inimest, ja leppida konsultandi juures kokku aja suhtes, millal neil on võimalik tutvuda raamatukogu kasutamiskorra ja kataloogidega. Kõigis raamatukogu kasutamisse puutuvais küsimusis võib selgituste saamiseks pöörduda konsultandi poole kella 13—19.

Et aidata üliõpilastel omandada õigeid töömeetodeid raamatutega ja teatmeteostega töötamisel, korraldatakse pearaamatukogus igal aastal metoodilisi konverentse. Käesoleval aastal toimub metoodiline konverents 7. septembril kell 18 pearaamatukogu ruumes, kus õppejõud annavad näpunäiteid raamatute kasutamisest üliõpilaste õppe- ja teaduslikus töös ja raamatukogu töötajad tutvustavad raamatukogus leiduvat teatmekirjandust.

Uued ja vanad lugejad, tere tulemast meie kultuuri varasalvede juurde!

E. Kudu,
TRÜ pearaamatukogu bibliograaf

TEADAANDEID

ÜTÜ nõukogu koosolek toimub esmaspäeval, 5. septembril 1955. a. kell 19 ÜTÜ nõukogu ruumis (V. Kingissepa 16).

Osa võtta ÜTÜ nõukogu liikmetel ja osakonnanõukogude esindajatel.

ÜTÜ nõukogu esimees

•

Kehakultuuriosakonna kehalise kasvatuse ja spordi kateeder korraldab TRÜ üliõpilastele ujumiskursused. Kursused algavad 1. septembril ja toimuvad igal tööpäeval naistele kella 17—18, meestele 18—19. Koguneda Emajõe ujulasse medpunkti juurde.

•

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse koosolek toimub esmaspäeval, 5. septembril k. a. kell 18.

Toimetaja R. AULING

MB 11982 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2414

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (270) Reedel, 9. septembril 1955. a. VIII aastakäik

Olla alati üliõpilaste avangardis

On alanud vastutusrikas ajajärk ülikooli komsomoliorganisatsiooni elus — aruande-valimiskoosolekud komsomoligruppides ja osakondades.

Käesoleval aastal on aruande-valimisperiood suhteliselt lühike. Kuni 15. septembrini toimuvad koosolekud gruppides, 15.—25. septembrini osakondades ja 1.—2. oktoobrini viiakse läbi Tartu Riikliku Ülikooli komsomolikonverents. See nõuab muidugi meie komsomoliaktivistidelt ja kogu komsomoliorganisatsioonilt tõsiseid jõupingutusi, et kindlustada aruande-valimiskoosolekute põhjalik ja igakülgne ettevalmistus, saavutada, et igas komsomoligrupis tõsiselt ja kriitiliselt analüüsitaks eelmise aasta tööd.

Möödunud õppeaastal pöörasid meie komsomoligrupid vähe tähelepanu ÜLKNÜ ridadesse mittekuuluvate noorte kasvatamisele, nende kaasatõmbamisele komsomoliorganisatsiooni üritustesse. Selletõttu kasvas ka ülikooli komsomoliorganisatsioon lubamatult aeglaselt. Ainult mõnedes komsomoligruppides (Õigusteaduskonna I ja IV kursus), kus pidevalt tegeldi kogu õpperühma üliõpilastega, õpiti tundma iga noore huvisid ja vajadusi; kasvasid tunduvalt ka komsomoliorganisatsiooni read eesrindlike üliõpilaste arvel. Kuidas parandada poliitilist kasvatustööd meie üliõpilaskeres, kuidas tugevdada komsomolorganisatsiooni mõju ja autoriteeti üliõpilashulkades — see peab olema üheks põhiliseks küsimuseks aruande-valimiskoosolekuil.

Oma töö analüüsimisel ei tohi me muidugi unustada, kuidas komsomoliorganisatsioon võitles sügavate teadmiste omandamise eest, kommunistlike noorte isiklikku eeskuju õppe- ja teaduslikus töös. On selge, et näiteks IV kursuse vene filoloogide komsomoligrupp ei saa kuidagi mööda minna küsimusest, miks nende grupis möödunud kevadel 11 üliõpilast tegi dialektilise materialismi eksami hindele «mitterahuldav» (peale selle veel ridarahuldavaid hindeid). Aruande-valimiskoosolekuil tuleb meil kindlasti rääkida ka sellest, kuidas meie kommunistlikud noored töötasid suvevaheajal. Ajaloo-Keeleteaduskonna kommunistlikel noortel on siin mõndagi öelda. Koos ametiühinguorganisatsiooniga andsid teaduskonna kommunistlikud noored tõsist abi šeflusalusele Miina Härma nimelisele kolhoosile. Ajaoo-Keeleteaduskonna kommunistlike noorte algatusest tuleb õppida ka teiste teaduskondade komsomoliorganisatsioonidel.

Tõsiseks puuduseks meie komsomoliorganisatsiooni töös on komsomolidistsipliini nõrkus, vastutustundetu suhtumine mõnede kommunistlike noorte poolt komsomoliülesannete täitmisse. On vaja, et aruande-valimiskoosolekuil põhjalikult arutataks, kuidas muuta iga kommunistlik noor aktiivseks osavõtjaks komsomoliorganisatsiooni elust, kuidas kaotada ära nn. passiivsete kategooria.

Meil on palju räägitud komsomolitöö raskuspunkti kandmisest komsomoligruppidesse. On ju selge, et vahenditu noorte kasvatamine ja kujundamine aktiivseteks kommunismiehitajateks toimub esmajoones just komsomoligrupis. Et muuta kõik komsomoligrupid elujõulisteks ja tugevateks kollektiivideks, viiakse käesoleval sügisel läbi raviosakonna mõnede õpperühmade, kus kommunistlike noorte arv on väike, komsomoligruppide ühendamine. Komsomoligruppide juhtimise parandamise probleem peab olema kõigi osakondade komsomoliorganisatsioonide aruande-valimiskoosolekutel tulipunktiks.

Erilist tähelepanu tuleb osakondade komsomolibüroodel pöörata I kursuste komsomoligruppide esimeste koosolekute läbiviimisele. Siin on vajalik, et osakonna komsomolibüroo sekretär või mõni tublim büroo liikmetest põhjalikult tutvuks kõigi I kursuste kommunistlike noortega ja aitaks neil läbi viia grupiorganisaatori või grupibüroo valimist. Esimestel koosolekutel tuleb esimese kursuse kommunistlikele noortele tutvustada grupi ees seisvaid ülesandeid, anda juhtnööre töö edasiseks organiseerimiseks.

Aruande-valimiskoosolekuil tuleb kommunistlikel noortel tõsiselt kaaluda, keda valida oma grupi-, kursuse- või osakonnabüroosse. On vaja, et komsomoliorganisatsiooni juhiksid tõesti tublid, organisaatorlike võimetega kommunistlikud noored, kes on silma paistnud nii õppe- kui ka ühiskondlikus töös. Sellest sõltub suurel määral komsomoliorganisatsiooni kogu edaspidise tegevuse edu.

Muidugi ei saa komsomoliorganisatsiooni töö praegu piirduda aruande-valimiskoosolekute läbiviimisega. Ülikooli komsomoliorganisatsioon võttis juba õppeaasta algul aktiivselt osa suurte ülelinnaliste noortepidustuste organiseerimisest. Ka osakondade organisatsioonid ja komsomoligrupid ei või lihtsalt oodata jääda aruande-valimiskampaania lõppu käed rüpes. Anda välja seinalehe uus number, organiseerida mõni ühismatk või kinokülastus, valmistada ette noori ÜLKNÜ ridadesse astumiseks — seda võib ja tuleb teha juba praegu. Mitmekülgne ja huvitav komsomolitöö ei tohi hetkekski soikuda. Aruande-valimiskoosolekud peavad aga panema aluse meie komsomolitöö edasisele tõusule.

Noored, tegelge isetegevusega!

Kunstilise isetegevuse organiseerimise ja viimase juhtimisega tegeleb Tartu Riiklikus Ülikoolis üliõpilasklubi. Klubi ülesandeks on peamiselt üliõpilaste vaba aja kultuurse veetmise organiseerimine ning üliõpilaste kunstilise maitse kasvatamine. Et üliõpilased saaksid kultuurselt ja samal ajal kasulikult veeta oma vaba aega, selleks on vastavalt huvialadele organiseeritud TRÜ klubi juurde paljud kunstilise isetegevuse ringid, mida juhendavad linna oma ala parimate hulka kuuluvad kunstimeistrid. Käesoleval õppeaastal võetakse uusi liikmeid vastu kõigisse kunstilise isetegevuse kollektiividesse nii TRÜ üliõpilaste kui ka teenistujate ja õppejõudude hulgast. Kunstilisest isetegevusest huvitatud võivad astuda liikmeks ja osa võtta tööst Tartu üliõpilasmeeskooris, Tartu Riikliku Ülikooli naiskooris, estraadiorkestris, näiteringis, puhkpilliorkestris, rahvatantsukollektiivis, rahvapilliorkestris, karaktertantsuringis, lauluansamblites ja solistide grupis. Kõikidel soovijatel tuleb aga end koheselt registreerida kas otseselt kollektiivide juures või siis üliõpilasklubis Ülikooli t. 20 (söökla peal).

Seoses uute klubiruumide saamisega hakkab klubi pidevalt korraldama puhkeõhtuid. Samuti on kavas korraldada üliõpilastele neile kasulikke loenguid kasvatusest ja käitumisest, õppimisest, kommunistlikust moraalist, laialdaste teadmiste omandamise tähtsusest, kunsti osast inimesele jne. Kavas on ka läbi viia ballitantsude õppimise kursused, selleks et tõsta üliõpilaste tantsukultuuri.

Samal ajal käib paralleelselt klubi selle n. ö. igapäevase tööga isetegevuskollektiivides pingeline ettevalmistus kontsertideks ja etendusteks. Septembri lõpul toimub kontsert-rahvakunstiõhtu, mille valmistavad ette rahvakunstikollektiivid. Oktoobrikuu algul toob ülikooli näitering lavale Arbuzovi näidendi «Rännu-aastad». Oktoobrikuus toimuvad veel ülikooli estraadiorkestri kontserdid. Edaspidi on kavas korraldada ka kooride ja orkestrikontserte, samuti kontserte omaloomingulise kavaga. Iseenesest mõistetavalt toimuvad kontserdid seoses tähtpäevadega.

Nagu varemail aastail nii ka käesoleval õppeaastal on kavas organiseerida teatris üliõpilasetendusi.

Et kõiki mainitud üritusi läbi viia, selleks on tarvis, et üliõpilased võtaksid aktiivselt osa klubi tööst. Vähe on sellest, kui ollakse valmis vaatama-kuulama, on tarvis ka ise aktiivselt kaasa lüüa.

Suur töö selles osas on teha osakondade komsomolibüroodel, kursuste komsomoli- ja ametiühinguorganisaatoreil. Tuleb üliõpilastes tõsta huvi kunstilise isetegevuse kui kommunistliku kasvatuse ühe vormi vastu. Mida rohkem on meil lauluansambleid ja orkestreid, tantsukollektiive ja näiteringe, seda vähem me kohtame linnas sihitult lonkivaid üliõpilasi, seda huvitavamalt on üliõpilastel võimalik veeta oma vaba aega.

Üliõpilaste lülitumine isetegevuslikku töösse võib alata kursuste ja osakondade õhtutest. Nende õhtute sisustamiseks loodud lauluansamblid ja tantsukollektiivid, samuti orkestrid ei tohiks hiljemgi jääda klubist eemale. Ja miks mitte õppida mõnd laulu või tantsu ajal, millal parajasti ei õpita eksameiks või seminarideks.

Peame kord jõudma nii kaugele, et iga üliõpilane tegeleks peale õppetöö, mis muidugi peab toimuma esimeses järjekorras, intensiivselt kas teadusliku töö, spordi või isetegevusega vastavalt oma huvidele.

Novembrikuus toimub kunstilise isetegevuse vabariiklik ülevaatus ja meie kohus on sellel ülevaatusel hästi esineda, et ka isetegevuse alal edukalt kaitsta oma õppeasutuse nime.

K. Luts,
TRÜ klubi juhataja

Ühelt meeldejäävalt õhtult

Laupäeva õhtul võisid tartlased näha eriskummalist, kuid väga ilusat vaatepilti. Mööda vana ülikoolilinna tänavaid lookles kilomeetripikkune rongkäik suitsupilve saatel, leekivad tulelondid säravate silmade kohal.

Sadade kaupa ruttasid koolinoored ja üliõpilased enne seda kogunemispaikadesse, et üheskoos tõrvikute valgusel ja laulude saatel tähistada õppeaasta algust. Ei kartnud noored ei vihma ega äikest, kuigi pidustuse juhid kord kartma lõid ja otsustasid asja edasi lükata. Seekord aga oli masside meeleolu tugevam ja otsustas julgemini, ning nagu hiljem selgus, ka õigemini — vihmasadu lakkas ja õhtutaeva servale ilmus isegi kuu, kuigi ta pilveloori all prožektorite jõuliste kiirtega võistelda ei suutnud.

Rongkäigu teed palistasid sajad uudishimulikud, kes rongkäigu kannul tõttasid samuti Toomeorgu, et seal jälgida isetegevuskontserti ja osa võtta ühisest jalakeerutusest.

... Vabaõhumiitingu avas ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. Pantelejeva, andes sõna tervituseks linna täitevkomitee esimehele sm. Kotsarile ...

... «Tore ja südamlik traditsioon on selline ühine õppeaasta alguse tähistamine», ütles oma sõnavõtus ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. Jürna. Pidulisi tervitasid ka EPA rektor sm. M. Klement, Tallinna ja Tartu üliõpilasnoorsoo esindajad.

Pärast miitingut toimus kontsert üliõpilasmeeskoori, TRÜ naiskoori ja solistide osavõtul. Kontserdil esines ka helilooja G. Podelski oma uue, kooliteemalise lauluga, mis on kirjutatud koolinoor-luuletaja Lehte Hainsalu sõnadele. Üldiselt aga peab ütlema, et esinejad, eriti solistid ei olnud õnnestunult valitud. Tugevama aplausi teenis vaid meeskoor.

Kontsertosale järgnes tants.

Peab ütlema, et õhtust kõige meeldejäävama osa moodustas rongkäik, kogu hilisem miiting ja kontsertosa kannatas aga pikkade pauside ja nõrkade solistide all, mis jättis paratamatult mulje üritusse nõrgast organiseerimisest. Ilus polnud ka enam kui tunniajaline hilinemine rongkäigu algusega, mis oli samuti organiseerijate süü. Selline suur ja sisukas üritus nõuab hoolikat organiseerimist, esinejateks Tartu parimaid sõna- ja laulumeistreid ning vastavalt sellele ka mitmekesist ja sisukat programmi. Jääme lootma, et seda kõike näeme järgneval sügisel.

T. Orav

ÜTÜ NÕUKOGUS

5. septembril kogunesid TRÜ ÜTÜ nõukogu liikmed alanud õppeaastal esimesele koosolekule. Arutati ÜTÜ aruande-valimiskonverentsi ettevalmistamise küsimusi ning anti juhendeid sellele eelnevate osakonnanõukogude aruande-valimiskoosolekute läbiviimiseks.

Et üliõpilaste teaduslik töö saaks täispingega uuesti alata juba esimestest õppenädalatest, toimub ÜTÜ aruande-valimiskonvernts varem kui möödunud õppeaastal, ja nimelt 14. septembril.

M. Kalda

ANTI ESIMESI JUHENDEID

Õppeaasta esimestel päevadel toimus Matemaatika-Loodusteaduskonnas esimestele kursustele korraldatud koosolek, kus teaduskonna juhtivad töötajad tutvustasid värskeid üliõpilasi elu ja tööga ülikoolis. Suure huviga kuulati teaduskonna dekaani dotsent A. Mitti, kes huvitavalt ja rohkete näidete varal jutustas, millised «ohud» varitsevad noori üliõpilasi ja kuidas neist üle saada. Sm. Mitt tutvustas noori ka sisekorra ja õppedistsipliiniga.

Teaduskonna ühiskondlike organisatsioonide tööst andsid ülevaate parteiorganisatsiooni sekretär sm. Perk ja ametiühingubüroo esimees sm. Lepik.

Õ. Kask

ESTRAADIORKESTER ALUSTAS TEGEVUST

Juba uue õppeaasta esimestest päevadest peale alustas proove TRÜ estraadiorkester. Ettevalmistamisel on uus programm, mis nõukogude autorite palade kõrval sisaldab rikkalikult ka lääne estraadiklassikute ja kaasaja teoseid. Estraadiansambli koosseis on täienenud rea noorte andekate mängijatega. Orkestrit juhatab endiselt tuntud muusikamees ja helilooja Igor Graps.

Ansambel jätkab piiratud hulgal uute liikmete vastuvõttu nii orkestrantide kui ka laulusolistide osas. Asjasthuvitatuil pöörduda TRÜ klubi juhatuse poole.

T. Värav

Šefid kolhoosis

Pildil: Miina Härma nimelises kolhoosis silo valmistamas
J. Miku foto.

Kui Ajaloo-Keeleteaduskonna parteiorganisatsiooni lahtisel koosolekul otsustati suvevaheajal abistada šeflusalust Miina Härma nimelist kolhoosi füüsilise tööjõuga, siis paljud meist kahtlesid, kas leidub üliõpilasi, kes oma puhkuse ajast tahaksid kaks nädalat töötada kolhoosis? Peagi aga avaldas selleks soovi rühm I kursuse eesti filoloogе ja kohe selle järel rühm II kursuse vene filoloogе, kellele järgnesid mitmed teised rühmad.

Tehes kokkuvõtet selle otsuse täitmisest võib rõõmuga nentida, et tulemused olid head. Kahe kuu vältel abistas kolhoosi kõige kiiremal tööajal 70 üliõpilast. Töötati maisipuhastamisel, silovalmistamisel, heinateol, rukkilõikusel jne. Tööd alustati varahommikul, kusjuures pikem puhkus tehti kuumal keskpäeval, mis veedeti Vasula järve ääres.

Eriti tahaksin esile tõsta vene filoloogide aktiivsust, kes neljast vahetusest andsid peaaegu tervikuna kaks vahetust, vaatamata sellele, et paljude nende kodud asuvad kaugel väljaspool meie vabariigi piire. Rahule ei või jääda ajaloo-osakonna üliõpilastega, kes peaaegu täiesti jäid kõrvale kolhoosi abistamisest. V kursuse ajaloolase S. Endriksoni «abi» kolhoosile aga piirdus ainult nime kirjapanemisega.

Enamik kolhoosisõitjaist tuli kohale õigeaegselt ja töötas hästi. Küsimusele, millise vahetuse tööga jäi kolhoos kõige paremini rahule, vastas kolhoosi esimees sm. Korts: «Hästi töötasid kõik.» Ent igas vahetuses leidus üliõpilasi, keda brigadirid nende hea töö pärast veel praegugi meenutavad. Need on F. Varul, V. Repetskaja, R. Ivanova, M. Bergvald, E. Tomson, K. Õllek, H. Lindeberg, S. Luig, V. Raudsepp, A. Jakobson, M. Suurväli jt. Neile ja kõigile teistele üliõpilastele, kes suvevaheajal töötasid Miina Härma nimelises kolhoosis, suur aitäh hea töö eest.

A. Metsa,
Ajaloo-Keeleteaduskonna šefluskomisjoni esimees

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 13. septembril k. a. algusega kell 18 toimub TRÜ aulas ülikooli parteiorganisatsiooni lahtine koosolek.

Päevakorras «NLKP Keskkomitee juulipleenumi otsused ja TRÜ kollektiivi ülesanded». Ettekandega esineb TRÜ rektor prof. F. Klement.

TOIMUS AKTIIVI KOOSOLEK

Kolmapäeval, 7 septembril toimus aulas ülikooli komsomoliaktiivi instruktaažnõupidamine.

Nõupidamisel esines ettekandega TRÜ parteiorganisatsiooni sekretär sm. Kalits, kes andis lühida ülevaate komsomoliorganisatsiooni ees algaval õppeaastal seisvatest tähtsamatest ülesannetest. Sm. Kalits näitas, et ülikooli komsomoliorganisatsiooni töös esineb veel rida küllaltki olulisi puudujääke, mistõttu on madal ka uute liikmete arv kommunistlikus noorsooühingus. Nende puudujääkide kõrvaldamiseks anti ettekandes konkreetseid ja väärtuslikke näpunäiteid. Ettekandja rõhutas, et võideldes komsomoliorganisatsiooni autoriteedi eest võitleme ühtlasi ka paremate tulemuste eest õppetöös, meie ülikooli hea nime ja laitmatu kuulsuse eest. Samuti näitas ta, et komsomoliorganisatsioon peab võitlema oma töö huvitavamaksmuutmise eest, laiade noorsoohulkade loova initsiatiivi igakülgse rakendamise eest.

Nõupidamisel esinesid ka ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretär sm. Pantelejeva ja ülikooli komsomolikomitee sekretär sm. Kuuli.

P. Tänav

NOORTE OMALOOMINGUT

PULMAD

Oh seda salapärast kella,
ta vahel liiga kiirelt käib!
Sa vaevu majast jõuad välja,
kui juba jälle minut täis.

Ja pori kiusul pole piire,
— su sukkaaele lendab ta,
kuid sul on täna nõnda kiire,
et vihmast hoolida ei saa.

Sul rõõmu, lusti täis on silmad
ja mõtteid miljon ringleb pääs,
sest sinu kursusel on pulmad
— on esimesed pulmad käes.

Küll püüdsid sala pulmi teha
pikk noormees ja ta tubli neid,
kuid saladus ei seista taha
ja kursus asjast kuulda sai.

Koos astutakse saali suurde,
siin kogu kursust täna näed,
ning rahvast aina voolab juurde
ja lilled, kõigil lilled käes.

Ses saalis ollakse täis lootust,
mis rõõmsalt-kelmi tuju loob,
et ülikooliaja jooksul
samm tihti neid veel siia toob.

Siis ühiselamusse aga
viib kogu kursust pulmatee,
uks vaevalt sulgub nende taga,
kui hoogne tants seal juba keeb.

On internaadis vanaks tavaks,
et nuge-kahvleid toas vaid paar,
ka siis, kui ühtegi ei oleks,
veel rõõmsam sööming peetud saaks.

Siin internaadi valvur vestab,
kuis temagi kord oli noor
ja pidu kestab, aina kestab
— nii palju kauneid hetki toob.

REET REILJAN,
Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane

Kuidas kasutada raamatut

TRÜ pearaamatukogus toimus 7. skp. metoodiline konverents lugejatele. Põhimised ettekanded olid teemadel: «Kuidas kasutada raamatut üliõpilaste õppe- ja teaduslikus töös» ja «Teatmekirjanduse kasutamisest». Konverentsile oli kogunenud hulgaliselt üliõpilasi kõigist teaduskondadest, peamiselt esimestelt kursustelt, kuid oli ka vanemate kursuste üliõpilasi ja aspirante.

Avasõnas märkis raamatukogu direktor sm. A. Hiir, et raamatukogu ülesanne ei seisne ainuüksi raamatute säilitamises ja väljalaenutamises, vaid ka lugejate abistamises kõigi neile vajalike raamatute leidmisel ja nende õieti kasutamisel. Käesolev konverents on mõeldud peamiselt I kursuse üliõpilastele, et neile juba algusest peale tutvustada õigeid metoodilisi võtteid raamatutega töötamiseks ja nende leidmiseks.

Järgnevalt tutvustas prof. Vaga raamatute kasutamise meetodeid õppe- ja teaduslikus töös. Oma ettekandes rõhutas prof. Vaga raamatu kasutamise vajadust õppetöös, sest nendest üliõpilastest, kes püüavad, ja võibolla saavadki kuidagi lõpetada ülikooli ainult loengukonspektide abil, ei saa oma eriala õigeid spetsialiste, vaid neist tulevad ainult poolharitlased. Raamatute kasutamisel nii õppe- kui ka teaduslikus töös tuleb tingimata teha märkmeid, väljakirjutusi ja koostada konspekte (eriti õpikutest). Läbitöötatud ja läbiloetud raamatute ja ajakirjade kohta tuleb pidada kartoteeki, kus oleks märgitud autor, pealkiri, ilmumiskoht ja -aasta, samuti ka andmed selle kohta, kust raamat või ajakiri saadud. Lõpuks rõhutas prof. Vaga raamatuga hoolsa ja kultuurse ümberkäimise vajadust. Raamat on meie kõrgemat liiki töövahend, mida tuleb hoida hoole ja armastusega, eriti aga raamatukogudest või tuttavatelt laenatud raamatuid.

Päevakorra teise punkti all tutvustas sm. K. Noodla üldiseid teatmikke, mitmesuguseid sõnastikke, entsüklopeediaid, üldiseid bibliograafiaid jne. Sm. E. Kudu tutvustas erialalisi bibliograafilisi nimestikke.

Konverents andis üliõpilastele kasulikke ja vajalikke juhtnööre raamatute kasutamiseks ja nende leidmiseks õppe- ja teaduslikuks tööks ning täitis sellega oma otstarbe.

E. Kudu

TRÜ SUVEKLUBI TÄITIS ÜLESANDE

Nagu eelmistel aastatel, nii töötas ka käesoleval aastal meie ülikoolis suveklubi, mille ülesandeks oli sisustada linnajäävate üliõpilaste vaba aega. Suveklubiks oli sisustatud üks peahoone auditooriumidest, kus leidus puhkamiseks-ajaveetmiseks kõike vajalikku. Sellest tingituna leidis ka klubi elavat kasutamist. Kogu klubi lahtioleku aja kestel ruum alati täidetud üliõpilastega. Suurematest üritustest toimusid ekskursioonid autobussil Moskvasse ja Siguldasse. Võeti osa ka komsomoli linnakomitee poolt organiseeritud laevasõidust Peipsile.

Hulgaliselt külastas tänavu meie ülikooli ekskursioone vennasvabariikidest. Kõikidele neile tutvustati meie vana ülikooli vaatamisväärsusi.

Üldiselt täitis suveklubi oma ülesanded, mis aga puutub töö planeerimisse, siis selles osas esines puudusi, mida edapidi peab vältima. Nimelt selgus, et juulikuu kohta oli ekskursioone vähem vajadusest, augustikuus aga jäi planeeritud ekskursioon ära osavõtjate vähesuse tõttu, ehkki suveklubi külastatavus augustikuus kogunt tõusis.

O. Karu

Eesti murdeid ja sugulaskeeli uurimas

7. juuli hommikul tõi väike reisijatekaater «Morjak» Muhusse, Kuivastu sadamasse viielikmelise pampudega rännakukamba, kes kohe uudistavalt hakkas ümbrusega tutvuma. Need olid eesti keele kateedri murdeekspeditsiooni liikmed.

Looduslikult kaunis kohas — Piiril — seati samal päeval sisse korralik baas ning juba järgmisel hommikul siirduti ühiselt «saagiretkedele» ümberkaudseisse külade-se: Linnussele, Ridasi, Vanamõisa jm. Päev-päevalt kasvas tegevusraadius, avastati häid keelejuhte. Muhu vanakesed olid heameelega nõus vestlema, vastama küsimustele «muhu kiele» kohta. Mõne päeva pärast koheldi meie filolooge kui oma inimesi. Lisaks muhulaste vastutulelikkusele olid ka ilmad haruldaselt ilusad. Küpsetava päikeselõõma eest otsiti puhkehetkedel varju väina karastavates voogudes.

Olgugi et enamik ekspeditsiooni liikmeist viibis Muhus esmakordselt, suudeti ekspeditsioonile püstitatud ülesanded üldiselt täita. Üliõpilased H. Vihma ja V. Raudsepp panid kirja hulga tekste ning materjali morfoloogilise ülevaate jaoks, vanem-laborant H. Alla ning vanem-õpetaja A. Kiindok kogusid häälikuloolist materjali. Üks ekspeditsiooni liikmeist töötas Muhu naaberkihelkonnas — Pöidel.

Pärast kahenädalast pingsat tööd lahkuti saarelt parimate muljetega ning soovidega sõita siia külalislahkele saarele tuleval suvel tagasi. Kateedri murdekogud aga täienesid uute vajalike materjalidega muhu murraku alalt.

J. Peegel

* * *

Endiste aastate eeskujul olid ka tänavu kõik soome-ugri keelte kateedri õppejõud ja vastava eriharu üliõpilased uurimisekspeditsioonidel. Juba juulikuu algul vahetati ülikool hoopis päikesepaistelisema miljööga. Üliõpilasi kutsusid uurimisrajad. Prof. P. Ariste juhtimisel siirdusid IV kursuse soome-ugri eriharu üliõpilased Leningradi oblasti Vinnitsa rajooni, et ise kirja panna ja õppida vepsa keelt, mida uuritakse koos Karjala-Soome Riikliku Ülikooliga, kust oli kohale saabunud neli üliõpilast. Koos töötades praktiseeriti peale vepsa keele ka soome keelt. Koguti peale konkreetselt ettenähtud küsitlusala veel arvukalt tekste, rahvalaule, muinasjutte jne. Lahkuti kindlas lootuses järgmisel aastal uuesti vepslaste juures kohtuda.

Märksa väiksem rühm üliõpilasi võttis dots. P. Palmeose juhtimisel ette matka Valdai rajoonis elavate karjalaste juurde. Kohtuti vanade keelejuhtidega, kes eelmistel aastatelgi olid üliõpilastele palju materjali andnud. Matrjona Trofimova tundis, et ta oma puudulikust kirjaoskusest hoolimata on targem kui ülikoolist pärit õpetatud mehed ja naised ning asus neile kustumatu energiaga õpetama karjala keelt. Töötati Jakonovo, Neblitsa ja Markovo külas, kusjuures L. Vellerand kogus materjali oma diplomitöö «Adjektiiv Valdai karjala murdes» jaoks, A. Vist eituse ja H. Neetar partitiivi kohta. Üldise vastutulelikkuse tõttu said üliõpilased palju uut ja väärtuslikku.

Kõige suurem grupp üliõpilasi siirdus aga Liivi, kus paljusid ootasid vanad rajad ja tuttavad. 11-liikmeline ekspeditsioon peatus kõikides Liivi külades, sealjuures pärast paljusid aastaid ka läänemurde aladel. Peatähelepanu pöörati sõnavara ja sõnade tuletamise uurimisele. Kogenud keelejuhid õpetasid lühikese ajaga üliõpilastele selgeks liivi keele. Eriti silmapaistva keeleoskuse saavutas E. Noot, kes talvisel õppevaheajal oli omaalgatuslikult käinud liivi keelt uurimas ning nüüd edukalt täiendas oma teadmisi. Ekspeditsioonil koguti järjekordselt rahvalaule, muinasjutte, muistendeid, tekste liivlaste elust tänapäeval ning lähemas minevikus jne. Mimed liivi poeedid andsid kas kirjalikult või suuliselt üle oma viimase aja loomingut, paljud kandsid ette rahvalaule jne. V kursuse kvartett esitas liivlastele omapoolt kauneid eesti ja liivi laule, mis said kõikjal üldise tunnustuse osaliseks. Töömeeleolu oli ekspeditsioonil suurepärane, seda aitas tõsta hea ilm ja kaunis loodus. Lahkumine liivlaste juurest oli südamlik ja kõik tõotasid üksmeelselt järgmisel aastal jätkata alustatud tööd. Selleks aga on vaja talve jooksul hoolega läbi töötada kogutud materjalid, tutvuda vastava keele loengutega ning laiendada kirjanduse läbitöötamise teel oma teadmisi, et uurimistöö oleks veelgi tulemusrikkam. Õppejõudude juhtimisel ongi alanud kogutud materjalide diplomija kursustöödeks läbitöötamine ning vormistamine kateedrile üleandmiseks.

E. Väärt

KEHAKULTUUR JA SPORT

ÜSK purjespordisektsioonis

ÜSK purjespordisektsiooni korraldusel toimusid pühapäeval Rannapaviljoni rajoonis ülikooli lahtised võistlused purjespordis.

Selline üritus oli esmakordne ja oli tõenduseks nii meie purjesportlaste arvulisest kasvust kui ka nende spordimeisterlikkuse tõusust.

Võistlused toimusid «E» («kiisk») klassis, ümberistumissüsteemis.

Esimesest poolfinaalist (4 osavõtjat) pääsesid finaali kehakultuuriosakonna II k. üliõpilane L. Peikel (kaassõitja Koorits) ja ajalooosakonna II k. üliõpilane Ü. Vooglaid (kaassõitja Põder), teisest poolfinaalist matemaatikaosakonna III k. üliõpilane H. Pork (kaassõitja Lukats) ja kehakultuuriosakonna III k. üliõpilane R. Mintel (kaassõitja Aavasalu).

Tugev puhanguline tuul esitas kõigile võistlejaile suuri nõudeid nii sõidutehnika valdamise osas (II poolfinaalis läks üks võistleja teise ümberistumisringi poole distantsil ümber) kui ka füüsilise ettevalmistuse osas.

Tihedas konkurentsis kujunes finaalvõistlustel lõppjärjestus järgmiseks: 1. Ü. Vooglaid (k. Põder), 2. H. Pork (k. Lukats), 3. R. Mintel (k. Aavasalu), 4. L. Peikel (k. Koorits).

Ehkki terve rida purjesportlasi jäi võistlusest eemale, on siiski traditsioon alustatud ja võib loota, et järgmised samanimelised võistlused pärast talviseid roolimeeste kursusi viiakse läbi juba vähemalt nelja poolfinaaliga.

* * *

Alates käesolevast nädalast toimub neljapäeviti ja esmaspäeviti kl. 17—19 VSÜ «Kalev» Tartu Jahtklubis roolimeeste (jahijuhtide) praktiline väljaõpe. Lühiajaline praktika on hädavajalik enne teooria läbivõtmist.

Hakake tegelema huvitava ja mehise spordialaga — purjespordiga!

ÜSK purjespordisektsioon

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Быть всегда в авангарде студентов.

К. Лутс — Молодежь, занимайся художественной самодеятельностью!

Т. Орав — Незабываемый вечер.

А. Метса — Шефы в колхозе.

Р. Рейльян — Свадьба (стихи.)

Ю. Пеэгель, Э. Вяари — Диалектологические экскурсии.

Информации.

Piltidel: (Ülal) Kihnus rahvaluulet kogumas ja rahvakommetega tutvumas — J. Miku foto. (All) Liivimaal murdetekste kogumas — E. Tedre foto.

Toimetaja R. AULING

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Tellige kõik veel täna endale ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool"

Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduslevitajad

MB 11998 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 2461

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (271) Reedel. 16. septembril 1955. a. VIII aastakäik

Rohkem tähelepanu esimestele kursustele

Kaks nädalat on möödunud sellest pidulikust hetkest kui rektor sooja käepigistusega ulatas üliõpilaspileti noorele, kes oma elukutsele ettevalmistumiseks valis kuulsa, kuid sealjuures pingerikast tööd nõudva Tartu Riikliku Ülikooli. Selliseid noori on palju ja järjekordselt muudavad nad nooreks aastatelt vana ülikooli. Immatrikuleerunud värsked üliõpilased on möödunud kahe huvitava nädala jooksul tutvunud paljude mitmesuguste sündmustega. Mööda on kogu linna noori haaranud leekivate tõrvalontide saatel õppeaasta piduliku alguse tähistamine, mööda on ka põnevusega oodatud esimesed loengud ülikoolis. Kaks nädalat on küllalt pikk aeg selleks, et tutvuda üldjoontes üliõpilaselu tegelikkusega. Sealjuures on noorus nagu ikka vastuvõtlik kõigele, täis entusiasmi ja kirge, mille suunamine õigetele rööbastele on hädavajalik.

Tuleb mõelda sellele, et noor satub kõikjal probleemidele, mille lahendust ta ootab õppejõult, vanemalt seltsimehelt, komsomoliorganisatsioonilt või teistelt. Näib liialdatuna, kui kõnelda loengu konspekteerimise metoodikast, kuid esimese kursuse üliõpilaste konspekte kontrollides ilmneb selgesti, missuguses rühmas on õppejõud üliõpilasi ses osas abistanud, missuguses jätnud omapead. Viimasel juhul on sagedaseks kurvaks nähtuseks, et üliõpilase konspekt osutub eksamisessioonil üliõpilasele kõlbmatuks. Need õppejõud, kes nõuavad teoste konspekteerimist, peavad lähemalt selgitama konspekteerimise mooduseid. Vähe on aga sellest, kui piirduda üliõpilase juhendamisega vaid loengul. Samavõrra tähtis on suunata tema tegevust väljaspool õppetööd. On vajalik noort tutvustada raamatukogude, kabinettide, lugemislaudade ja laboratooriumidega. Sageli ei oska noor valida vabal ajal sobivat tegevust, mistõttu ta haarab liialt palju, kuid ei suuda millessegi süveneda, muutudes pealiskaudseks, jättes võetud ülesanded täitmata, ja see võib muutuda harjumuseks. Noori tuleb teadlikult suunata ringidesse, sealjuures mitte kampaania korras liikmete arvu suurendamise eesmärgil, vaid ikkagi vastavalt üliõpilase huvidele. Ka fakultatiivsete ainete valik peab olema mõõdukas ning vastama üliõpilase võimetele. Kui üliõpilane on aga mingi aine valinud, siis tuleb nõuda, et ta seda kuulaks lõpuni.

Veelgi vastutusrikkam küsimus on ühiskondlike kohustuste jaotamine. Aktiivseid noori ei tohi ülekoormata, sest iga üliõpilase esmaseks ülesandeks on ikkagi õppimine. Kaks ühiskondlikku kohustust peaks olema maksimumiks üliõpilasele, kes tahab võetud kohustusi hästi täita ning olla ka õppetöös edukas. Sealjuures on vajalik hoolitseda selle eest, et kursusel poleks ühiskondlikust tööst kõrvalehoidjaid aktiivsete üliõpilaste arvel.

Ka üliõpilaste vaba aja kultuurne veetmine on probleemiks, millega seni on ülikoolis liiga vähe tegeldud. TRÜ klubi on organiseerinud noorte üliõpilaste värbamist kooridesse, orkestritesse, ringidesse jne., kuid seda tuleb teha veelgi ulatuslikumalt, sest leidub noori üliõpilasi, kes alates esimese sisseastumiseksami õnnestumispäeva õhtust on saanud restoranide, baaride jne. sagedasteks külastajateks. Selline algus ei tõota neile midagi head. Neid noori on taryis juhtida töö ja kultuurse ajaviite juurde, või muidu tuleb meil peagi kibedusega oma ajalehe veergudelt lugeda toimunud huligaanitsemistest, noortest kõverpeeglis või satiirinurga kangelastena, rektori käskkirju eksmatrikuleerimise kohta jne. Samavõrra hukkamõistetav on üksikute noorte juures esinevad minnalaskmise meeleolud. Kuuleme sageli «mul pole tuju», «oh, mis mina», «see pole ju huvitav» jne. Sellised oblomovlikud fraasid ei ole omased nõukogude noorele. Ja lõpuks tuleb paheks nimetada ka mõttetut tuupimist, mis tihti järgneb ebasüstemaatilisele tööle ning pealiskaudsele suhtumisele õppetöösse, kus üliõpilane alles eksamite eel, eitades vaimset ja füüsilist puhkust, püüab olukorda päästa maksimaalse aja kasutamisega, sealjuures rikkudes küll oma tervist, kuid saavutamata edu, sest ta on kaotanud teadmiste produktiivse omandamisvõime.

Kõigist toodud tüüpidest noored vajavad tõsist abi. Siin on suur osa poliitinformaatoreil, kuid nagu näitavad andmed, ei teagi veel paljud üliõpilased, kes on nende kursuste poliitinformaatorid. Teaduskondade partei-algorganisatsioonidel ja kateedritel tuleb hoolega kaaluda, et I kursuste poliitinformaatoreiks määrataks kogenud pedagoogid, kes suudavad ning tahavad teha noortega tõsist kasvatustööd.

Asendamatu osa noorte suunamisel ja kasvatamisel on komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonidel, mis peavad liitma ja abistama noori väga erinevais küsimustes. Töö komsomoli- ja ametiühingugruppides peab algusest peale olema selline, et see iseloomustaks rühma kõige sellega, mis seal on head.

Ja lõpuks tuleb alla kriipsutada õppejõudude ja vanemate üliõpilaste kasvatavat eeskuju. Et saabunud vahetus oleks meile vääriliseks järelkasvuks, peame oma töös, õpinguis ja käitumises olema noortele igati eeskujuks. Eeskätt just meie, vanemate seltsimeeste järgi joonduvad noored, kel on seljataga ainult kaks, kuid ees veel 163 nädalat õppetööd teel nõukogude spetsialisti austavale kutsele.

Astuge teaduslikesse ringidesse!

Kallid seltsimehed esimestelt kursustelt!

Juba kaks nädalat olete te töötanud meie vana ülikooli noorusliku pere täieõiguslike liikmetena. Teid on kindlasti juba haaranud peaaegu kõik ülikoolielu tööalad ning -vormid. Kuid on siiski veel midagi, millest suurem osa teist on eemale jäänud. Te olete juba kuulnud üht-teist ÜTÜ-st. Mis peitub nende tähtede taga? Üliõpilaste Teaduslik Ühing, organisatsioon, mille arvukaisse ringidesse kuuluvad kõik üliõpilased, kes sügavalt on huvitatud oma erialast. Sellised üliõpilased olete loomulikult ka teie, seltsimehed esimestelt kursustelt. ÜTÜ ringid ootavad teid!

Ühed teist vastavad võib-olla: «Milleks mulle ringid ja teaduslik töö? Aitab loengutestki.» Teised arvavad võib-olla, et «pole mõtet — kas minust saab teadlast?» Kolmandad vahest ei jaga küll neid arvamusi, kuid mõtlevad siiski, et I kursusel on ehk vara rääkida teaduslikust tööst, eks hiljem näe.

Need jutud ei pea aga hoopiski paika.

Tõepoolest, loengud ja õppetöö muud vormid annavad palju, annavad miinimumi meile vajalikest teadmistest. Õige on ka see, et kõigist meist ei saa teadlasi, kuid me oleme ülikoolis ju selleks, et omandada teadmiste maksimumi oma erialalt. Ilma ringide tööst osavõtuta ei ole see võimalik.

Töö ringides süvendab loengute materjali ja viib meid väljapoole loengute piire. Iseseisev teaduslik uurimistöö ei anna meile üksnes palju uut ja huvitavat oma erialalt, vaid ka väga palju kogemusi iseseisvaks tööks mitmesuguste probleemide kallal üldse. Need kogemused aga kuluvad marjaks ära töös ülikoolis ja ka hiljem. Kuid see pole veel kõik. Me teame, et ükski teadus ei arene ilma vaba kriitika ja diskussioonita, ilma loova ja julge initsiatiivita. Just teaduslikes ringides omandame me selle vaimu, arvamuste vaba ja julge vahetamise vaimu, loova initsiatiivi ja julgete mõtete vaimu.

Kui eesti filoloogia osakonna lõpetajad tänavu kevadel rõõmustasid riigieksamite komisjoni oma mitmekülgsete ja põhjalike teadmistega, oma iseseisva suhtumisega küllaltki keerukatesse kirjanduslikesse probleemidesse, siis on siin väga suur osa sellel tööl, mida nad 5 aasta kestel tegid teaduslikes ringides.

Need, kes arvavad, et I kursusel on veel vara lülituda teaduslike ringide töösse, kartes, et vanemate seltsimeeste kõrval ei ole neil midagi peale hakata, eksivad samuti.

Juba ainult osavõtt ringide töö sellistest vormidest, nagu referaatkoosolekud, ekskursioonid, kohtumised teadusala või mitmesuguste elualade silmapaistvate inimestega jne. ei paku I kursuse üliõpilastele loomulikult vähem huvi kui nende vanematele seltsimeestele. Head eeldused on I kursuste üliõpilastel osavõtuks ringide organisatsioonilisest tööst. Nii näiteks töötasid praegustest eesti filoloogia II kursuse üliõpilastest möödunud aastal K. Koger ÜTÜ osakonnanõukogu sekretärina, S. Uus eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatuse liikmena, M. Kuningas ringi häälekandja toimetuses jne.

Kuid ka iseseisva teadusliku tööga saavad I kursuse üliõpilased kohe alata. Tooksin mõned näited oma kursuskaaslaste, eesti filoloogia II kursuse üliõpilaste möödunud aastasest tööst oma eriala ringides. Rühm üliõpilasi alustas eesti keele ringis huvitavat tööd — Eesti NSV rajooniajalehtede keele analüüsi. Agaralt võtsid I kursuse üliõpilased osa lühiinformatsioonide koostamisest ja esitamisest kirjandusringis kirjanduslike ajalehtede ja ajakirjade uutest numbritest (sm-d Martins, Mutli, Möller jt.). Valmisid teaduslikud tööd E. Hintsil («Naisküsimus Särgava loomingus») ja T. Hannestel («Kirjanduse ja elu vahekorrast»). Allakirjutanu alustas kirjandusmuuseumi materjalide abil tööd O. Lutsu fõljetonide kohta.

Selliseid näiteid I kursuse üliõpilaste iseseisva teadusliku töö kohta leidub rohkesti kõigis ÜTÜ ringides. Tuletame siinkohal meelde ka Õigusteaduskonna praeguste II kursuse üliõpilaste sm-te Kungsi, Otsepa ja Paki kollektiivset esinemist ÜTÜ IX teaduslikul konverentsil k. a. kevadel.

Julge pealehakkamine on pool võitu — selline on eesti vanasõna. Niisiis, seltsimehed, töö juurde! Selleks head indu ja edu!

M. Kahu,
ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatuse liige

KOMSOMOLIGRUPI KOOSOLEKUTELT

12. septembril toimus III kursuse eesti filoloogia osakonna komsomoligrupi aruande-valimiskoosolek. Nii aruandja grupiorganisaator M. Hansen kui ka sõnavõtjad kritiseerisid teravalt grupi tööd möödunud õppeaastal. Kuigi üksikud kommunistlikud noored, nagu A. Vist, M. Jullis, H. Kään jt. töötasid hästi ning kohusetundlikult, ei suutnud grupp tervikuna siiski tõusta sellisele tasemele, nagu seda nõutakse kursuse avangardilt. Esines palju komsomoli- ning õppedistsipliini rikkumise fakte, kommunistlikud noored ei täitnud sageli neile antud ülesandeid, pugedes mõnikord väikekodanlikult peitu «objektiivsete» põhjuste taha või siis lihtsalt vaikides kõrvale hiilides ülesannete täitmisest.

Perspektiivtööplaani koostamisel uueks õppeaastaks andis häid näpunäiteid ning nõuandeid ülikooli komsomolibüroo sekretär sm. O. Kuuli.

Uueks grupiorganisaatoriks valiti tubli kommunistlik noor J. Nikker.

V. Tuuling

* * *

Bioloogiaosakonnas toimusid koosolekud kahel kursusel — neljandal ja esimesel. Neljandal kursusel esines aruandega grupibüroo sekretär kommunistlik noor V. Saar. Aruandes märgiti, et kuigi grupi töös on aruandeperioodil märgata mõningat elavnemist, esineb selle kõrval siiski rida tõsiseid puudujääke. Nii on veel väike läbiviidud ürituste arv, esineb kommunistlikke noori, kes võtavad passiivselt osa koosolekutest ja muudest ühisüritustest. Aruandeperioodi vältel puudus grupis ka juurdekasv.

Koosolekul valiti uus grupibüroo eesotsas kommunistliku noore Vivian Vekšiniga.

Esimese kursuse grupiorganisaatoriks valiti kommunistlik noor Svetlana Marland.

T. Värav

* * *

Õigusteaduskonna IV kursuse komsomoligrupi aruande-valimiskoosolekul võeti ÜLKNÜ ridadesse vastu kolm noort õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlast sm-d H. Potter, M. Orumaa ja M. Vene. Aruandega komsomoligrupi tööst esines sm. Särev, kes tõi esile olulisi puudusi grupi büroo töös. Töö on olnud ühekülgne, on tegeldud peamiselt ainult õppetöösse puutuvate küsimustega, saavutamata neiski küsimustes suuremat edu. Vähe on grupis pööratud tähelepanu massiliste kultuuriliste ürituste läbiviimisele. On vaja kogu komsomoligrupi töö muuta aktiivseks, organiseerida kino ja teatri ühiskülastusi, filmide ja teatrietenduste arutelusid.

Koosolek valis uude grupibüroosse sm-d Kombi, Küti ja Kruglova.

A. Särev

Kuidas konspekteerida ja läbi töötada loenguid

Kõrgema kooli keskseks õppevormiks on loeng, millest lähtuvad kirjanduse uurimine, praktilised tööd, kursustööd jt.

Üliõpilaste iseseisev töö algab loengu materjali aktiivse omandamisega ja läbitöötamisega juba loengu ajal. Selleks tuleb loeng konspekteerida. Ekslik on mõnede üliõpilaste seisukoht, et ülesmärkimine segab jälgimist ja arusaamist. Vastupidi, konspekteerimine tagab aktiivse mõttetöö, takistab langemast unistustesse, või muusse kõrvalisse tegevusse.

Loengut ei ole otstarbekas püüda üles kirjutada sõnasõnalt, vaid kokkuvõtlikult kirja panna ainult mõte. Definitsioonid, reeglid ja teised eriti tähtsad osad, mida õppejõud kordab ja aeglaselt dikteerib, tuleb kirjutada sõnasõnalt. Kirjutamise kiirendamiseks tuleb välja töötada oma lühendite ja tingmärkide süsteem sagedamini esinevate terminite ja nimede jaoks.

On tähtis mõista algusest peale õppejõu loengu plaani, teada, mis on antud osas oluline, millest kõneldakse järgnevalt. Paljud õppejõud teatavadki oma loengu algul plaani. Selle alusel on tarvilik välja tõsta pealkirjad, alajaotused, nummerdada liigituse ja tõestuse punktid ning välja tuua servale, et oleks ülevaatlik.

Parema arusaamise ja konspekti edaspidise kasutamise huvides on soovitatav materjal paigutada leheküljele liigendatult, nii et sisult erinevad osad ka väliselt oleksid lahutatud (taandrida, vaherida, pealkiri keskel või äärel). See toetab visuaalset mälu. Tuleb jätta laiem äär või isegi teine leheküljega vabaks täiendavate märkuste, näidete, küsimuste, praktikumis saadud andmete ja vihjete jaoks teistele loengutele. Niiviisi koondame kõik materjali loengukonspekti vastavale kohale.

Loengu materjali läbitöötamine peaks toimuma kolmes astmes:

1. Samal päeval või enne järgmist loengut lugeda läbi, täiendada pooleli jäänud lause või mõtted, kriipsutada alla tähtsamad kohad, ebaselguse puhul kirjutada üles küsimused konsultatsioonil või järgmisel loengul esitamiseks.

2. Peatüki või mingi suurema osa lõppemisel lugeda loengud uuesti läbi, eriti pöörates tähelepanu süsteemile, tervikule.

3. Põhjalikum läbitöötamine toimub kontrolltööks, praktikumiks või eksamiks. Selleks tuleb materjal lõplikult omandada, kuid ka täiendada kirjanduse jt. andmetega.

E. Koemets

ARUTATI METOODIKAKÜSIMUSI

Seoses suurema tähelepanu osutamisega üliõpilaste metoodilisele ettevalmistusele neis teaduskondades, mille lõpetajad saavad õpetaja kutse, on meie ülikoolis hakatud senisest intensiivsemalt tegelema metoodikaküsimustega. Möödunud nädalal toimus metoodikat lugevate õppejõudude seminar, kus esines sm. E. Jaanvärk ettekandega «Metoodika kui teadus, tema ülesanded ja koht pedagoogikateaduste süsteemis». Eelnevalt olid kõik osavõtjad läbi töötanud P. Kotšergini artikli «Eriaine metoodika õpetamisest pedagoogilistes õppeasutustes». Ettekanne ja artikkel kutsusid esile elava mõttevahetuse paljude probleemide kohta, mis aitas esile tuua kitsaskohti metoodikaalases ettevalmistuses ülikoolis (organiseerimine, baasid, ettevalmistus jne.).

Seminar jätkus käesoleval nädalal dotsent A. Elango ettekandega «Pedagoogilise praktika ülesanded ja nende täitmine uute õppeplaanide rakendamisel». Samuti arutati läbi S. N. Poljanski artikkel «Mõningatest pedagoogilise praktika küsimustest» seoses sellega, et varsti algab koolides pedagoogiline praktika ning on vaja leida uusi teid selle otstarbekohasemaks teostamiseks.

Ettekande ja artikli põhjal arutati põhjalikult, kuidas läbi viia novembrikuu esimesel poolel algavat praktikat, sest seekord siirdub Tartu keskkoolidesse üle 250 praktikandi. Lähemalt arutleti praktikantide komsomoli-, pioneeri- ja klassivälise töö parandamise probleeme. Konkreetseid ettepanekuid tegid dots. A. Pärl, dots. E. Laugaste, dots. E. Koemets, aspirant sm. Nedzvetski jt.

E. Vääri

Ajaleht igasse tuppa!

Pidevalt on meie komsomoliorganisatsiooni ja ametiühingu koosolekutel olnud juttu ajakirjanduse levitamisest üliõpilaste hulgas. Selles küsimuses on vastu võetud ka rida otsuseid. Ometi ei ole olukord ajakirjanduse levitamise osas kaugeltki rahuldav.

Kujukaks näiteks on fakt, et Tiigi tänava ühiselamu arvuka üliõpilaspere poolt on septembrikuuks tellitud ainult üks «Rahva Hääl», üks «Noorte Hääl» ja üks «Edasi». Aia tänava ühiselamu üliõpilastele ei käi Ajakirjandusliidu Tartu osakonna andmetel praegu aga ühtegi ajalehte. Halb olukord on muidugi tingitud uue õppesemestri algusest, kuid semestri algus ei vabanda meie ajakirjanduselevitajate nõrka tööd, sest ajalehtede tellimist sügissemestriks oleks tulnud organiseerida juba kevadel.

Võiks arvata, et meie komsomoliorganisatsioon, ühiselamute nõukogud, olles tuttavad ajakirjanduse levitamise halva olukorraga, kasutavad maksimaalselt ära ühiselamutele tellitud üksikuid ajalehe-eksemplare, asetades need Näituse tänava ühiselamu eeskujul välja üldiseks kasutamiseks kas sellekohastesse vitriinidesse või kepi külge kinnitatult valvetuppa. Kahjuks ei ole ka seda praktiseeritud ning ühiselamutele tellitud ajalehed ei jõua kas üldse üliõpilasteni või muutuvad kohe pärast saabumist esimesena kohale jõudnud kollektiivi hülgava üliõpilase isiklikuks omandiks.

Koos kiirelt lahendamist nõudva ajakirjanduse tellimise küsimusega kerkib ühiselamutes esile ka teine küsimus: tellitud ajakirjanduse tellijale kättetoimetamine. Möödunud õppeaastal esines terve rida fakte, kus tellija sai kätte semestriks tellitud ajalehtedest ainult paar numbrit. Aia tänava ühiselamus elunev füüsikaosakonna üliõpilane Lembit Valt, tellinud semestriks ajalehe «Sirp ja Vasar», sai sellest kätte ainult ühe numbri, sest «Sirbi ja Vasara» ilmumispäeval, reedel, kestsid Valdil loengud hilisõhtuni ning selleks ajaks oli leht valvetoast juba kadunud. Sellisele hukkamõistetavale olukorrale ajakirjanduse kättetoimetamisel ühiselamus tuleb teha otsustav lõpp.

Alates tänasest on jäänud veel rida päevi, et kindlustada ajakirjanduse tellimist oktoobrikuuks. Selle küsimuse peavad tõsiselt käsile võtma kursuste komsomoligrupid ja ametiühinguorganisatsioon, püstitades loosungi: oktoobrikuuks ajaleht igasse ühiselamu tuppa! Võitlust selle elluviimise eest tuleb aga alustada juba täna.

A. Leht

PARTEI ELU

Teaduse ja praktika tihedaks koostööks

13. septembril toimus Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni lahtine koosolek, kus arutati NLKP Keskkomitee juulipleenumi otsuseid ning ülikooli kollektiivi osa ja ülesandeid tööstuses ja tehnikas uue edu ning edasise progressi saavutamiseks. Ettekandega arutatavas küsimuses esines ülikooli rektor prof. Klement. Nii ettekandja kui ka sõnavõtjad rõhutasid seda suurt osa, mis ülikooli kollektiiv oma rohkearvulise kvalifitseeritud teadlaste perega peab etendama nõukogude tööstuse ja tehnika edasiarendamisel ja partei Keskkomitee juulipleenumi otsuste elluviimisel ning näitasid rea teid ja abinõusid selle vastutusrikka ülesande edukaks täitmiseks.

Kaasaegse tööstuse ja tehnika areng on lahutamatult seotud teadusega, mis tingib teaduse ja praktika kõige tihedama koostöö vajaduse.

Analüüsides ülikooli teadusliku kaadri ja kateedrite tööd nende ülesannete valguses märkis koosolek, et meie kateedrid, eeskätt just loodusteaduslike ja tehniliste teaduste tsüklis, tegelevad seni veel väga kitsalt ainult oma erialaste teoreetiliste probleemidega. Seepärast on tarvis, et nad asuksid tehniliste probleemide uurimisele ja käsitlemisele hoopis ulatuslikumalt, pidades silmas, et paljud teoreetilised probleemid on tänapäeval saanud juba praktika küsimuseks. Samuti on uuritav probleemistik tihti veel väga abstraktne. See on maksev just mitmete füüsika- ja matemaatika-kateedrite kohta.

Praktikale osutatava teadusliku abi efektiivsust on kahandanud ka asjaolu, nagu märkisid mitmed sõnavõtjad (sm. Mitt jt.), et see töö on kandnud juhuslikku, enamasti praktikute omaalgatuslikku iseloomu, mistõttu esineb uurimistöös, näit. tööstusprobleemide osas dubleerimist ning killustatust. Seepärast on hädavajalik organiseerida selle töö koordineeritud juhtimine, mis võimaldab praktika poolt ülestõstetud probleemide lülitamist teadusliku töö plaanidesse ning loob tingimused teadlaste ja praktikute edukaks ja tõeliselt loovaks koostööks. Teadusliku uurimistöö koordineerimise vajadust rõhutas oma sõnavõtus ka sm. Kalits, näidates faktidega ühiskonnateaduste alalt, kuidas sellel alal seni valitsev olukord kahandab teadusliku uurimistöö edukust.

Käsitledes ülikooli teadlaste ja üksikute kateedrite senist tööd juulipleenumi otsustes püstitatud ülesannete valguses, rõhutas rida sõnavõtjaid teadlaste, kateedrite ja erinevate teadusalade tiheda koostöö ja kollektiivse töömeetodi ulatuslikuma rakendamise vajadust. Kaasaja teaduse taseme juures on üksikute teadlaste individuaalne töömeetod määratud juba ajalukku — ütles sm. Moskvin — ning edu teaduslikus uurimistöös võib kindlustada ainult kõige mitmesugusemate erialade spetsialistide tihe koostöö, kollektiivne töömeetod, seda tõde on kinnitanud ka rea meie ülikooli teadlaste ja kateedrite praktika (näit. Arstiteaduskonnas füsioloogilise pidurduse probleemi uurimisel jne.) Kahjuks on seni seda töömeetodit meie ülikooli kateedrite poolt aga veel väga vähe kasutatud.

Sõnavõtjad (sm-d Käer-Kingissepp jt.) esitasid konkreetseid ettepanekuid kollektiivse töömeetodi eduka rakendamise võimaluste kohta ning juhtisid tähelepanu reale probleemidele, mis ootavad lahendamist ja on lahendatavad vaid arstide, loodusteadlaste, matemaatikute, keeleteadlaste, psühholoogide jt. teadusalade eriteadlaste tiheda koostöö ja kollektiivse töömeetodi rakendamise tulemusena. Seejuures rõhutati selle töömeetodi eriti efektiivse rakendamise võimalust just meie ülikoolis, mis oma struktuuri poolest hõlmab suhteliselt hoopis rohkem erinevate teadusalade spetsialiste kui paljud teised Nõukogudemaa kõrgemad õppe- ja teaduslikud asutused.

Kuid kollektiivsel töömeetodil teaduslikus uurimistöös on ka suur tähtsus nõukogude inimeste kasvatamisel. Just kollektiivne töö on see, mis aitab meil vältida kodanlikule teadusemaailmale omaste nähtuste, nagu mõtetevargus, egoism, efektitaotlus teaduslikus töös jne. esinemist ja tekkimist. Samuti aitab kollektiivse uurimistöö organiseerimine kateedrites innustada ka passiivsemaid kateedriliikmeid ning neid kaasa tõmmata käsilolevatesse probleemidesse aktiivselt ja põhjalikult süvenema.

Mitmed sõnavõtjad, sm-d Saar jt. peatusid ülikooli laboratooriumide sisseseadete täiendamise ja uuendamise vajadusel ning tegid rea ettepanekuid teaduslike sessioonide paremaks organiseerimiseks teaduse ja praktika koostöö tihendamise huvides.

Koosolek juhtis tähelepanu ka sellele, et on vaja ümber otsustada nende inimeste teaduslike kraadide ja kutsete küsimus, kes aastate jooksul on näidanud, et nad ei oma eeldusi teaduslikuks tööks. Samuti on tarvis, et kateedrite abipersonali hulka kuuluvad töötajad, kes oma ametikoha tõttu peavad osa võtma teaduslikust tööst, vabastataks muudest ülesannetest ning lülitataks teaduslikku töösse.

Vastuvõetud otsuses pidas parteikoosolek vajalikuks eeloleva aasta ning algava viieaasta teadusliku töö plaanis ja temaatika koostamisel lähtuda partei Keskkomitee juulipleenumi poolt püstitatud ülesannetest, teha nendest lähtudes vajalikud parandused ning võtta tarvitusele abinõud teadusliku töö plaanide kõrvalekaldumatu täitmise kindlustamiseks.

E. Silk

Isetegevuslased uue õppeaasta eel

Tartu Riiklikus Ülikoolis on järjekordselt alanud uus õppeaasta, ja seda ka isetegevuslastel.

Peamiseks stiimuliks, mis praegu innustab isetegevuslasi, on lähemal ajal kavatsetav ülikooli avaball. On selge, et oleks häbiks kogu üliõpilasperele, kui ettekanded sellel koosviibimisel ebaõnnestuksid.

Uut repertuaari pakub avapeol ülikoolis hästi tuntud Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse naisansambel, keda juhendab E. Mägi. Kunstiküpset esinemist võib oodata vokaalsolistilt M. Heinmaalt ja instrumentaalsolistilt H. Laanelt.

Kui mõni üliõpilastest juhtub pärast loenguid läbima klubi harjutussaale, siis võib peaaegu iga õhtu kohata seal meie tantsukollektiive. Karaktertantsurühm RT «Vanemuise» balletiartisti E. Raiste juhatusel valmistub esinema aserbaidžaani tantsuga. Sama kollektiivi liikmed H. Vihma ja V. Pütsep valmistuvad esitama koomilist tantsu.

Täie tõsidusega on asunud näitering tööle Arbusovi «Rännuaastate» kallal, mis RT «Vanemuise» näitleja M. Drui ja noorte näitlejate ühise töö tulemusena saab esitamisküpseks loodetavasti kuu lõpuks.

Ka deklamaatorite töö ei seisa. Lahkesti jagavad juba vilunud deklamaatorid oma kogemusi noortele. Nii on Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane R. Reiljan otsustanud aidata kunstiküpseks muuta noore õigusteadlase T. Kummi repertuaari.

Nüüd aga veidi kriitikat.

12. sept. k. a. juhtus väga häbiväärne lugu. Klubi juhatus oli lubanud anda eeskava Tartus toimunud võrkpallivõistlustest osavõtjate lahkumisõhtul. Esinejatest tuli kohale ainult kaks kollektiivi — Majandusteaduskonna naisrahvatantsurühm ja Ajaloo-Keeleteaduskonna III kursuse naisansambel. On muidugi arusaadav, et kahe rühmaga ei olnud võimalik anda kontserti ja eeskava jäi ära.

Klubi juhatajal sm. Lutsul tuleb hoolitseda, et niisugune asi ei korduks. Samuti tuleb tal korrale kutsuda isetegevuslased, kes ei ilmunud kohale.

R. Sepp,
Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane

ÜTÜ OSAKONNANÕUKOGUS

12. septembril toimus ÜTÜ füüsika-matemaatika-keemia-osakonna aruande-valimiskoosolek, kus 1954/55. õ.-a. tegevusest esines aruandega osakonnanõukogu esimees O. Saks.

Aruandele järgnenud sõnavõttude osas kiideti heaks aruandeperioodil uudse üritusena voorude kaupa korraldatud täppisteaduste olümpiaad keskkooliõpilastele.

Uus osakonnanõukogu valiti koosseisus: assistent H. Laanpere (esimees), üliõpilased V. Kannes (sekretär), F. Vichmann (konverentsi organisaator) ja H. Käämbre (šeflussektori juhataja).

O. Kivi

KEHAKULTUUR JA SPORT

ENSV ESIVÕISTLUSTELT VÕRKPALLIS

Äsja lõppenud Eesti NSV esivõistlused selgitasid vabariigi 1955. a. paremad võistkonnad. TRÜ naiskond saavutas tšempioniks tulnud TPI naiskonnaga võrduse arvu võidupunkte, kuid omavahelise mängu kaotuse tõttu jäi teiseks. Meeskonna osas ei julgetud pretendeerida auhinnansele kohale, kuna mööduvad aastal saavutatud kaneksas koht ei võimaldanud nii suuri lootusi hellitada. Meeskond tegi siiski meeldiva üllatuse ja näib, et TRÜ saab paaril aastal valitsenud meesvõrkpallurite kriisist sel aastal üle. Meeskond täienes k. a. tunduvalt heade noorte mängijatega ja minimaalse treeninguga saavutatud neljandat kohta võib lugeda isegi väga heaks.

Naiskonna poolt saavutatud teist kohta võib pidada väheseks. Ühe mängu kaotus maksis naiskonna esikoha. Omavahelises mängus TPI noortest koosneva naiskonnaga ei rakendanud meie võistkond oma täisvõimeid pärast geimi kindlat võitmist ja kaotas kolm järgmist.

Peab veel tähendama, et TPI mängis oma turniiri parima mängu TRÜ vastu! TRÜ naiskond on täienenud hästi esinenud rundemängija M. Tammerikuga Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Naiskonnas on häid lootustandvaid noori mängijaid, nagu E. Palm, M. Treial, M. Pillmann, E. Kiljako ja V. Elbre. Üheks suureks puuduseks, mida ei suudetud ülikooli spordiklubi poolt vältida, oli treeninglaagri puudumine. Võistkonnad pidid turniiri käigus saavutama sporduku vormi, mis osutus aga väga raskeks, eriti uute ja vanade mängijate töö kooskõlastamisel. Sel korral oli laager küll planeeritud, kuid summade puudumise tõttu ei saadud seda läbi viia. Võistkonna liikmetel tuleb end rakendada süstemaatilisse treeningusse, et anda oma parim Eesti NSV heaks esinemiseks järgmisel aastal NSV Liidu rahvaste spartakiaadil.

A. Rünk,
võistkondade treener

TOIMUSID VÕISTLUSED KERGEJÕUSTIKUS

10.—11. septembrini viidi TRÜ staadionil läbi Matemaatika-Loodusteaduskonna esivõistlused kergejõustikus.

Osavõtjate arvu poolest kujunesid võistlused rekordiliseks. Avadefileeks rivistus ligi 200 üliõpilast füüsika-, geoloogia-, bioloogia-, geograafia-, keemia- ja matemaatika-osakonnast.

Võistlused kujunesid pingelisteks, kusjuures püstitati 5 uut teaduskonna rekordit. Nii tuli füüsikaosakonna üliõpilane Kuik esimeseks vasaraheites, kuulitõukes ja granaadiviskes vastavalt tagajärgedega 34,40 m, 13,38 m ja 68,23 m, mis on teaduskonna uuteks rekorditeks. Teivashüppes (tagajärg 3,40) püstitas rekordi sama osakonna üliõpilane Obet ja 2 km käimises (tagajärg 15.21,0) geoloogiaosakonna üliõpilane Maldre.

Osakondadest saavutas esikoha geoloogiaosakond, järgnesid bioloogia-, geograafia-, füüsika-, keemia- ja matemaatikaosakond. Osakondadevahelise paremusjärjestuse selgitamisel arvestati ka üliõpilaste arvu osakondades.

G. Eltermann

JOONDUGE EESRINDLASTE JÄRGI!

Ainult pisut üle aasta on möödunud sellest, kui Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilased kogunesid esmakordselt ülikooli aulasse, et võtta osa õppeaasta algust tähistavast pidulikust aktusest ja vastu võtta üliõpilaspilet. Kaaslased olid siis veel võõrad, kartuski hiilis südamesse: kas saadakse hakkama nende suurte ülesannetega, millised kerkivad noorte ette seoses õpingutega ülikoolis? Nüüd aga saab sama kursus ELKNÜ Keskkomitee aukirja eeskujuliku õppe- ja ühiskondliku töö eest.

Millega teeniti see kõrge autasu? Laskem kõnelda arvudel. 44-st üliõpilasest on kursusel 31 kommunistlikku noort. Nende keskmine hinne eksameil on 4,5; 9 neist on eksamid sooritanud eranditult hindele «5». Distsipliinirikkumised kursusel on tundmatud. Kursus on eesrindlik ka teaduslikus töös: koim üliõpilast võttis osa ÜTÜ konverentsist kollektiivse tööga. See väärib märkimist, kuna tavaliselt võtavad konverentsist osa enamikus III, IV ja V kursuste üliõpilased.

Kursusel on kujunenud oma kindlapalgeline kollektiiv, kes oskab koos töötada ja koos puhata. Nii tegid ülikooli staadioni ehitamistöödel selle kursuse 44 üliõpilast tähtajaks, s. o. 15. maiks rohkem ära kui kogu Arstiteaduskonna 1000-liikmeline kollektiiv.

ELKNÜ Keskkomitee aukirja omistamine Õigusteaduskonna II kursusele näitab, et tublit tööd on hinnatud väärilselt. Noored, joonduge nende, meie eesrindlaste järgi!

I. Süvalepp

Abiks seinalehtede toimetustele

Rohkem painduvust nii sisus kui ka vormis

Vaadeldes Tartu Riiklikus Ülikoolis ilmuvaid seinalehti, peab kahjuks tihti tunnistama, et sisulisest küljest jätavad seinalehed väga palju soovida. Asi ei seisne mitte ainult selles, et käsitletav temaatika oleks liiga kitsas. Ei! Küsimuse juur on palju sügavamal — eelkõige selles, millisest seisukohast läheneda käsitletavatele küsimustele.

Esiteks on ju seinaleht eelkõige vastava kollektiivi (osakonna, õpperühma) häälekandja. See tingib ka tema sisulise iseloomu. Hea seinaleht peab vaatluse alla võtma kõigepealt oma osakonna elu kogu selle mitmepalgelisuses. Tihti on siin puuduseks see, et mõnda lõiku osakonna elust puudutatakse küll sageli ja küllalt põhjalikult, kuid teised (ja mitte vähema tähtsusega) küsimused jäävad hoopis tahaplaanile. Nii kirjutatakse seinalehtedes küll komsomoligrupi koosolekuist aruande-valimisperioodil, õppeedukusest kursustel pärast eksamisessiooni, kuid mis kõige olulisem — komsomoligrupi või kursuse pidev töö kogu semestri vältel ei leia tihti vajalikku kajastust.

Ja nii huvitav kui see ka on — käesoleva aasta kevadel, enne TRÜ 7. kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi vaikisid peaaegu kõik seinalehed isetegevustöös osakondades (!). See näitab, et seinalehtede toimetused ei ole end alati seadnud küsimuse ette, milline on momendi tähtsaim ja aktuaalseim küsimus ja millist töölõiku tuleb valgustada pidevalt, igas seinalehes.

Ja teiseks. Kui ülalpool on mainitud, et seinalehe põhiliseks vaatlusobjektiks olgu oma osakonna elu, siis ei taheta sellega eitada üldpoliitiliste teemade tähtsust, artikleid riiklike tähtpäevade puhul jne. Oleneb ainult sellest, kuidas vastavat materjali seinalehes esitada. Tihti leiame 5. detsembri, 1. mai jt. tähtpäevade puhul ilmuvate seinalehtede juhtkirjadena pikki kirjutusi, milles on «jõutud» valgustada kõiki neid momente, mis on kõikidele üliõpilastele juba aabitsatõdedeks ja mida võib lugeda ka igast ajalehest, kus sellised kirjutused on hädavajalikud. Kuid seda, kuidas need tähtpäevad on konkreetselt seotud meie üliõpilaste eluga, kuidas tähistatakse üliõpilasperes neid üldrahvalikke pidupäevi — seda me pahatihti seinalehtedest ei leia.

Seinaleht peab olema sisukas ja huvitav. Selleks aga, et seda ülesannet edukalt täita, peavad seinalehtede toimetused mõtlema mitte ainult sellele, m i l l e s t kirjutada, vaid samavõrra tuleb tähelepanu pöörata ka sellele, k u i d a s esitada oma materjalid, milline vorm valida ühele või teisele materjalile.

Väga paljudel juhtudel on seinalehtede toimetustes levinud arvamine, et ainukeseks seinalehe žanriks on artikkel. Selline vaade ei õigusta end praktikas ja on täiesti väär. Seinaleht peab olema mitmekülgne nii sisult kui ka ž a n r i l t, s. t. peale artiklite peab see sisaldama ka teisi žanre, nagu följetone, olupilte, karikatuure, epigramme jne.

Näiteks on seinalehe toimetusel kasutada arvustav materjal. Tavaliselt esitatakse see lugejale kriitilise artiklina ning mitte harva tehakse seda kuivalt, moraalitsevalt. Samal ajal on aga selle materjali mõju vaimuka följetoni, salvava epigrammi või karikatuurina palju löövam.

Samuti on ka teiseilmeliste materjalidega: tuleb leida igale materjalile ka vastav vorm, taotleda seinalehes pidevalt uudsust, originaalsust, värskust. Seejuures ei saavutata seda mitte ainult sellega, et taotletakse žanrilist mitmekesisust, vaid ka sellega, et ühte ja sama žanri esitatakse iga kord võimalikult erinevalt. Juba artikkel seinalehe põhiline žanr, pakub arvutult võimalusi varieerimiseks. Kahjuks kuni käesoleva ajani on meie seinalehtede toimetused mõelnud sellele vähe.

Tihti unustatakse või jäetakse kahe silma vahele ka seinalehe illustreerimine. See ei ole aga sugugi teisejärguline küsimus. Huvitavad ja õnnestunult valitud fotod, maitsekad illustratsioonid ning tabavad karikatuurid aitavad palju kaasa seinalehe sisustamisele ning mitmekesistamisele.

A. Luur
E. Mallene

Pildil: Keemiaosakonna V kursuse üliõpilane Rumberg võidab 100 m eeljooksu. **J. Ungeri foto**

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Больше внимания первокурсникам.

М. Каху — Вступайте в научные кружки!

Э. Коэметс — Как конспектировать и прорабатывать лекции.

А. Лехт — Газету в каждую комнату!

Э. Сильк — За тесный контакт науки и практики.

Р. Сепп — Участники художественной самодеятельности перед новым учебным годом.

И. Сювалепп — Равняйтесь по передовым!

А. Луур, Э. Маллене — Больше разнообразия в содержании и в форме.

Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 12006 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr 2553

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (272) Reedel, 23. septembril 1955. a. VIII aastakäik

Meie kodu

Ühiselamu on meie üliõpilaste kodu. Siin veedavad nad oma vaba aja, siin mööduvad nende töö- ja puhketunnid. Seetõttu on arusaadav, et niihästi ühiselamu tervikuna kui ka iga üksik tuba ühiselamus peavad olema sisustatud kõige vajalikuga, et ta peab olema korralik, hubane ja puhas. Kokkuvõtlikult võiks öelda: ühiselamu peab looma niihästi süvenenud töökui ka täieliku puhkuse tingimused.

Ja nüüd küsime: kas Tartu Riikliku Ülikooli ühiselamud vastavad neile põhitingimustele, kas meie üliõpilasi ootab pärast loenguid mugav ja hubane kodu ühiselamus? Et nõudmised nõukogude üliõpilasele on küllaltki suured ja kasvavad pidevalt, siis on küsimus suure tähtsusega. Lühidalt: me peame rohkem tundma huvi mitte ainult selle vastu, kuidas üliõpilane täidab oma töö-ülesandeid, vaid ka selle vastu, millised tingimused on talle loodud oma mitmekülgsete ülesannete täitmiseks.

Mis puutub meie ülikooli ühiselamutesse ja üldse elamiskultuurisse, siis oleme sellel alal veel suured võlglased meie ülikooli küllaltki arvuka üliõpilaskonna ees. Ei ole suudetud luua üliõpilastele neile vajalikke elamistingimusi.

Üheks peamiseks probleemiks, millest sõltub terve rida teisi, on ülemajutamise probleem. Näiteks on Tiigi tänava ühiselamu normaalseks «koormuseks» 450 elanikku, käesoleval aastal aga on seal leitud kohta üle 650-le üliõpilasele. Samasugune ülemajutus, kuigi väiksemal määral, esineb ka teistes ühiselamutes. Ei saa aga olla juttugi normaalsetest elutingimustest, kui ühes toas on 25 tihedalt üksteise kõrvale lükitud voodit, nagu see esineb Tiigi t. ühiselamu 35. toas (varem oli see õppetoaks) või sama ühiselamu 77. toas.

Ülemajutamisele lisandub terve rida teisi puudusi, mis on otseselt seotud üliõpilaste elutarbeliste tingimustega ning nõuavad kiiret lahendamist. Näiteks, miks on reas ühiselamutes puudu toainventarist. Ei saa muidugi rääkida normaalsest olukorrast, veel vähem normaalsest isiklikust hügieenist, kui üliõpilased peavad kasutama mitme peale ühte öökappi (Tiigi ja Aia t. ühiselamutes). Samuti tuleb jõuda nii kaugele, et igas toas oleks riidekapp. Lausa lubamatu on olukord, et esimene pesuvahetus käesoleval õppeaastal toimus alles pärast kolmandat nädalat. Sellist puuduste loetelu võiks jätkata veelgi ja see kõik näitab, et üliõpilastele ei ole suudetud luua vajalikke elamistingimusi.

Rääkides elamiskultuurist meie ühiselamutes tuleb peatuda ka selle küsimuse teisel küljel. Nimelt ei ole meil vähe selliseid üliõpilasi, kes ei väsi nõudmast meie ülikooli administratsioonilt igasugust inventari ning muud, kuid ise suhtuvad elamiskultuuri põhinõuete täitmisse ükskõikselt. Selle näiteks võiks tuua Tiigi t. ühiselamu 8. toa. Peaks olema arusaadav, et vajalikke elamistingimusi, puhtust ja korda saab luua vaid ühiste jõupingutustega. Tuleb olla nõudlik mitte ainult enda, vaid ka teiste suhtes.

Vähe hoolitsetakse meie ühiselamutes üliõpilaste vaba aja kultuurse veetmise eest. Väga iseloomustav on selles suhtes fakt, et mitte üheski meie ülikooli ühiselamus ei ole puhketuba. Pole siis ka imestada, et nooruslik energia oma jõu rakendamise otsingul leiab väljapääsu selles, et veedab oma vaba aja «Volgas» või «Koidus», nagu oli sunnitud nentima üks Aia t. ühiselamu nõukogu liige.

Järeldus kõigest eelnevast on üks: elamiskultuuri küsimus meie ühiselamutes tuleb tõsta teisejärguliste küsimuste hulgast esmajärguliste hulka. Selle lahendamisele peavad rakenduma kõik ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid, eriti ametiühinguorganisatsioon. Seejuures ei tule rahulduda pisiküsimuste lahendamisega, vaid taotleda küsimuse sisulist ja lõplikku lahendamist, s. t. tuleb luua kõikidele meie ülikooli ühiselamuis elunevaile üliõpilastele korralik ja mugav kodu, kus ta võiks häirimatult töötada ja puhata.

Organiseerimistöö aktiivsemaks

Vastavalt Kultuuriala Töötajate Eesti Vabariikliku Ametiühingu Komitee korraldusele viiakse alates 5. septembrist vabariigi kõrgemates koolides läbi ametiühinguorganisatsioonide aruande- ja valimiskoosolekud.

Eelmiste aastate kogemused on näidanud, et ametiühinguorganisatsioonide valimiskampaania oli liiga pikaajaline, kusjuures teaduskondade ametiühingubürood, samuti ka komitee kulutasid hulga aega valimiskampaania läbiviimise organisatsioonilise töö peale, paratamatult jättes teised töölõigud teataval määral tagaplaanile. Arvestades nimetatud olukorda, peab käesoleval õppeaastal lõppema aruande- ja valimiskoosolekute läbiviimine oktoobrikuu II poolel.

Need koosolekud peavad kulgema nii, et nad annaksid suuna ametiühingu edasisele tööle. Just sellepärast on tähtis, et koosolekud oleksid hästi ette valmistatud, et nendel koosolekutel oleks asjalik ning suunav kriitika ja enesekriitika aasta jooksul tehtud töö üle.

Käesoleval ajal toimuvad ametiühingu rühmaorganisaatorite valimised ja uute liikmete ametiühingusse värbamine.

Peab märkima, et kui eelmisel aastal toimus eriti mitterahuldavalt uute liikmete vastuvõtmine Arstiteaduskonna vene osakonnas ja Ajaloo-Keeleteaduskonna vene osakonnas, siis käesoleval aastal võtsid need osakonnad esimestena vastu kõik I kursuse üliõpilased ametiühingu liikmeteks, samuti organiseeritult on viidud uute liikmete vastuvõtt Ajaloo-Keeleteaduskonna bibliograafiaosakonnas. Mitterahuldavalt toimub see töö Matemaatika-Loodusteaduskonnas, Õigusteaduskonnas ja Majandusteaduskonnas.

Uute liikmete vastuvõtmine pidi lõppema hiljemalt 20. septembriks, kuid ilmneb, et paljud I kursuse üliõpilased, kes on pööranud ametiühingukomitee poole igasuguste küsimustega, ei ole ise veel ametiühingu liikmed.

Vaatamata sellele, et aruande- ja valimiskoosolekute läbiviimise kohta korraldati ametiühingukomitees instrueerimiskoosolek, kus selgitati üksikasjalikult koosolekute läbiviimisega seoses olevaid küsimusi, ilmneb rühmaorganisaatorite valimistel formaalsust ja mittetõsist suhtumist koosolekute sisulisele ettevalmistamisele ja läbiviimisele (Arstiteaduskond ja Matemaatika-Loodusteaduskond).

Ilmneb ka niisuguseid juhtumeid, kus puudub asjalik koostöö ametiühingu-, komsomolirühma organisaatori ja vanema vahel, nagu seda esines Ajaloo-Keeleteaduskonna vene osakonnas.

Ametiühingukomitee poolt on antud juhend, mille järgi sellises ametiühingurühmas, kus liikmeid on üle 15 inimese, on soovitatav valida peale ametiühingurühma organisaatori veel volinikud kultuuri-, spordi-, ALMAVÜ töö ja ajakirjanduse levitamise alal.

Alates 25. septembrist toimuvad teaduskondades ametiühingubürode aruande- ja valimiskoosolekud, kusjuures on vajalik, et kogu teaduskonna aktiiv võtaks aktiivselt osa koosolekute organiseerimistööst.

Paralleelselt ametiühingu organisatsioonilise tööga on tarvis ametiühinguorganisatsioonidel erilist tähelepanu pöörata õppetöö kulgemisele, ja likvideerida esinevad puudused õpperühmades õppedistipliini, käitumiskultuuri jne. alal.

R. Sorrok,
TRÜ ametiühingukomitee esimees

PARTEI ELU

Poliitinformatsioonile kuulub tähtis koht kasvatustöös

Tähtis koht üliõpilaste hulgas tehtavas poliitkasvatustöös on poliitinformatsioonidel. Nende ülesandeks on aktuaalsete päevasündmuste — nii sise- ja välispoliitiliste — kui ka üliõpilaste hulgas üleskerkivate kõige mitmekesisemate silmaringi laiendavate ning kasvatuse eesmärki teenivate küsimuste arutelu ja õigesti lahtimõtestamine. Poliitinformatsioon on ju õieti ka ainukeseks kasvatustöö vormiks, kus saab pidevalt muutuva ja valitava temaatika abil edukalt selgitada nii oma vabariigi, kodulinna, õppeasutuse kui ka teaduskonna ja õpperühma sise-ellu puutuvaid kõige mitmekesisemaid üliõpilasi huvitavaid küsimusi. On arusaadav, et niisuguse laia ja üliõpilasrühmade endi poolt valitava temaatikaga poliitinformatsioonide hea ettevalmistamine ning plaanikindel, sisukas ja huvitav läbiviimine nõuab nii ülikooli parteibüroo kui ka teaduskondade partei-algorganisatsioonide ja poliitinformaatorite tõsist ja vastutustundlikku suhtumist sellesse tähtsasse kasvatustöö lõiku. Nagu näitavad kogemused, suudavad ainult hästi ja huvitavalt läbiviidud poliitinformatsioonid tõhusalt kaasa aidata üliõpilaste kommunistlikule kasvatusele, nende silmaringi laiendamisele ja mis kõige tähtsam — üliõpilaste aktiviseerimisele, neis tahte kasvatamisele lülituda aktiivselt kommunistlikku ülesehitustöösse.

Matemaatika - Loodusteaduskonna partei-algorganisatsioon püüdiski möödunud õppeaastal organiseerida poliitinformatsioone, lähtudes just eelpool mainitud põhimõtetest. Kõigis üliõpilasrühmades koostati planeeritavate poliitinformatsioonide temaatika kogu semestriks. Temaatika koostamisel arvestati üliõpilaste soove ja ettepanekuid. Nii valiti rohkesti ettekandeid komsomoli lektoritegrupi poolt ettevalmistatavast temaatikast. Arutlusi üliõpilaste poolt soovitud mitmesuguste selliste küsimuste kohta aga, mida oma teaduskonna ja ka ülikooli jõududega ei saadud asjatundlikult läbi viia (nagu linna kaubandusalased ja ehitustegevust puudutavad küsimused), paluti esinema linna täitevkomitee kaubandusosakonna juhataja ja linna peaarhitekt. Samuti kuulasid ja arutasid Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased poliitinformatsioonides mitmesuguseid neid huvitavaid kunstialaseid küsimusi, millistes oli palutud esinema lektoreid Kunstiinstituudist. Arutelu jätkuna külastasid üliõpilased kunstnikke nende töö juures ateljees.

Peaaegu kõikide üliõpilasrühmade poolt esitatud ettepanekutes poliitinformatsioonide temaatika kohta esines soov mitmesuguste sise- ja välispoliitiliste teemade aruteluks. See on ka arusaadav ja hinnatav, sest iga töötaja Nõukogudemaal peab peale oma eriala põhjaliku omandamise ja tundmise oskama hästi orienteeruda ka poliitilistes küsimustes. Kuid kahjuks just neid teemasid arutati ainult väga vähestes Matemaatika-Loodusteaduskonna õpperühmades enam-vähem rahuldavalt. Ometi on selliste küsimuste arutelu otse hädavajalik üliõpilastele, ja seda eriti just nooremate kursustele, kuna ajalehtedes avaldatava materjali põhjal ei ole üliõpilased alati kaugeltki suutelised iseseisvalt õigesti lahti mõtestama tähtsaid ja neid vägagi huvitavaid poliitilisi sündmusi ja olukordi. Nimetatud küsimuste vähene käsitlemine pollitinformatsioonides oli tingitud sellest, et ei suudetud leida vastavaid lektoreid. Et saada üle sellest lüngast — meie maa sise- ja välispoliitiliste küsimuste puudulikust ulatuslikumast käsitlemisest — praktiseeriti mõnedes õpperühmades poliitinformatsioonidel 10-minutilisi lühiülevaateid poliitiliste päevasündmuste kohta üliõpilaste endi poolt koos informaatori kokkuvõtva sõnavõtuga.

Tuleks jõuda niikaugele, et üliõpilastele korraldatavad poliitinformatsioonid kujuneksid sellisteks, et nad ka tõesti õigustaksid oma nimetust — poliitinformatsioonid, et nad oleksid tõelisteks poliitilisteks informatsioonideks, mis valgustavad eeskätt igakülgselt just poliitilisi sündmusi ja ei oleks üliõpilastele ainult huvialasteks loenguteks, milliseid võidaks väga hästi läbi viia ka mõnes teises kasvatustöö vormis. Kuna tõesti paljudel juhtudel ei ole poliitinformaatorid suutelised iseseisvalt vajaliku sügavusega hindama ja lahti mõtestama kõige mitmekesisemaid poliitilisi sündmusi, siis on tingimata vajalik, et ülikooli parteibüroo organiseeriks sel õppeaastal süstemaatiliselt poliitinformaatorite konsultatsioone vähemalt üks kord kuus just sise- ja välispoliitilistes küsimustes kvalifitseeritud lektori poolt ja selliselt, et seal saadud materjali ja veel parem kui ka metoodiliste näpunäidete põhjal võiksid poliitinformaatorid vastavasisulise teema esitamise arutelu edukalt läbi viia ka oma õpperühmas. Selline aeg-ajaline konsultatsiooni saamine sise- ja välispoliitiliste küsimuste kohta on poliitinformaatoritele vajalik ka vastuste saamiseks küsimustele, mis jäid lahendamata eelmiste poliitinformatsioonide ajal, juhul, kui poliitinformaator iseseisvalt ei leidnud ammendavat vastust üleskerkinud küsimusele.

Et aktiviseerida üliõpilasi ning suunata neid süvenenumalt läbi mõtlema sise- ja välispoliitilisi päevasündmusi, õpetada neid huvituma poliitilisest elust, tuleks soovitada, et üliõpilasi senisest rohkem rakendataks läbi viima pärast vastavat instruktaaži ka ulatuslikumaid ettekandeid poliitiliste küsimuste kohta. See on eriti vajalik just vanematel kursustel, et meie poolt ettevalmistatavad noored spetsialistid pärast ülikooli lõpetamist töökohale asudes ei seisaks raskuste ees, kui neil tuleb esineda või sõna võtta poliitilites küsimustes, mida aga seni kahjuks esineb veel üsna tihti.

Samuti oli puuduseks meie töös poliitinformatsioonide korraldamisel möödunud õppeaastal ka see asjaolu, et me ei suutnud organiseerida selliste üliõpilaste poolt soovitud väga tähtsate ideoloogiliste ja kasvatuslike küsimuste arutamist, nagu meie kollektiivi hulgas veel esinevad kodanlikud igandid käitumises, suhtumises töösse ja perekonnaellu; patriotismist teaduses jne. Poliitinformatsioonide regulaarset läbiviimist takistas aga mitmel korral ülikooli komsomoli lektorite grupi liikmete mitteilmumine lubatud ajaks, mistõttu tuli poliitinformatsioone kas korduvalt edasi lükata või läbi viia teistel aegadel, mis tekitas segadust, raskusi ja mõnigi kord ei võimaldanud kõigi üliõpilaste osavõttu poliitinformatsioonist.

On vajalik, et alanud õppeaastal nii teaduskonna parteiorganisatsioon kui ka ülikooli parteibüroo osutaksid poliitinformatsioonide organiseerimise ja juhtimise küsimusele mullusest hoopis rohkem tähelepanu ja tunneksid pidevalt huvi poliitinformaatorite töö vastu ning abistaksid neid operatiivselt lahendada kõiki raskusi tekitavaid küsimusi. See aitab vältida mulluseid puudusi ning tõsta poliitinformatsioonide ideoloogilist taset ning muuta need arendavaks ja tõeliselt kasvatavaks kasvatustöö vormiks.

M. Kanter,
Matemaatika-Loodusteaduskonna partei-algorganisatsiooni liige

Üliõpilasi ootavad teaduslikud ringid

Meie õppeasutuse vanemaid ÜTÜ ringe on füüsikaringi baasil töötav atmosfäärielektri ring, mis viimasel ajal on aeroionisatsiooni küsimuste kõrval oma töökavva võtnud ka aero- ja hüdroionifikatsiooni-alaseid probleeme.

Rida küsimusi äsja mainitud alalt on NSVL Teaduste Akadeemia I. P. Pavlovi nimelise Füsioloogia Instituudi ja Akadeemik I. P. Pavlovi nimelise I Meditsiinilise Instituudi poolt Leningradis jäetud Tartu Riikliku Ülikooli aeroionisatsiooni ja aeroionifikatsiooni baboratooriumi töötajate lahendada.

Mitte üksi NSVL teaduslikud keskasutused, vaid ka mitmed teaduslikud instituudid (Rostovi Meditsiiniline Instituut) ja asutised (Läti NSV Kuurortide Valitsus) jne. on pöördunud TRÜ ülalmainitud laboratooriumide töötajate poole mitmete aktuaalsete probleemidega, mis vajavad kiiret lahendamist. See kõik on vaid suure töö algus.

Ka ENSV-s on rida asutusi (kliinikud, sanatooriumid, kuurordid, kaevandused jne.), kus vajatakse nende laboratooriumide töötajate abi ja tööd. Samuti on ka sotsialistlikus põllumajanduses, mikrobioloogias ja bakterioloogias rida väärtuslikke ja seni lahendamata probleeme, mida aitab selgitada aero- ja hüdroionisatsiooniküsimuste põhjalik tundmine. Seepärast on vajalik ka laboratooriumide töötajate tihe koostöö Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga põlluviljakuse ja loomakasvatuse tõstmise küsimuste alal. Tuleks alla kriipsutada EPA õppejõu J. Klaari tööd mügarbakterite tööstusliku tootmise alalt, milles on silmapaistvaid tulemusi saavutatud koostöös TRÜ aeroionisatsiooni laboratooriumi töötajatega.

Kahtlematult nõuab kõikide nende päevakorral olevate väga vajalikkude probleemide lahendamine hoolsate noorte teadusehimuliste üliõpilaste kaasatöötamist atmosfäärielektri ringis, sest paar-kolm igapäevase töö muredega seotud õppejõudu ei suuda vaatamata ka parimale tahtmisele üksi palju korda saata. Selle tagasihoidliku tulemuse kinnituseks on kas või seegi fakt, et seni on suudetud trükivalmis käsikirju mainitud laboratooriumide töötajate poolt koostada vaid 4, milledest ainult üks on trükis ilmunud NSVL Teaduste Akadeemia poolt. Rida tähtsamaid ja ulatuslikke töid on alles lõpetamata ja nende lõpetamise tähtajad kanduvad edasi kuust kuusse.

Et edaspidi rohkem korda saata, selleks on tingimata vajalik kaasa tõmmata noori töökaid üliõpilasi, kes uue jõu ja hooga viivad edasi neid suuri ülesandeid, mida on püstitatud TRÜ aero- ja hüdroionisatsiooni laboratooriumidele.

Möödunud õppeaastal saavutasid nooremate kursuste üliõpilased A. Koppel, E. Raukas, L. Palgi jt. märkimisväärseid tulemusi oma töödega ÜTÜ teaduslikul sessioonil. Meil kõigil on rõõm, kui eeloleval õppeaastal suudame seniseid tulemusi ületada. See on kahtlemata võimalik, kui seda soovivad meie noored, sest seni on jätkunud atmosfäärielektri ringi liikmetel küllaldast töötahet. Mainime kas või seda fakti, et Tartu Riiklikus Ülikoolis ettevalmistatud 4-st TRÜ füüsikakateedri nooremast õppejõust on kolmel valminud üliõpilaspõlves väärtuslikud diplomitööd atmosfäärielektri alal, milledest üks lähemal ajal ilmub trükis.

Eeloleval õppeaastal on ÜTÜ atmosfäärielektri ringi teadusliku töö temaatikas ette nähtud küsimusi atmosfääriionisatsiooni olukorra ja ioonide karakteristikute uurimise kohta Tartus, samuti ka mitmesuguste aero- ja hüdroionisaatorite ionisatsiooni võime ja karakteristikute uurimine, et ionisaatoreid TRÜ õppetöökojas lõplikult välja töötada ja anda rakendamisele meie raviasutustele. Samuti on veel päevakorral selgitada mõningaid ionisatsiooni rakendamise probeeme mikrobioloogias ja bakterioloogias.

J. Reinet,
TRÜ ÜTÜ atmosfäärielektri ringi juhendaja

Vahetati töökogemusi

Ajaloo-Keeleteaduskonnas toimus poliitinformaatorite koosolek, kus vahetati kogemusi möödunud aastal teostatud kasvatustöö ja poliitinformatsioonide metoodika küsimustes. Otsustati jätta initsiatiiv informatsioonide plaani koostamisel üliõpilastele, kusjuures peaksid esinema teemad NSV Liidu sise- ja välispolilitikast, soovitatavatena aga küsimusi õppeedukusest, distipliinist, nõukogude noorte moraalsest palgest, käitumiskultuurist jne.

Kokkuvõtvas sõnavõtus rõhutas teaduskonna poliitinformatsioonide üldjuht sm. Blum kursushooldajate vajadust senisest tihedamalt olla kontaktis komsomoliorganisatsiooni ja teiste organisatsioonide esindajatega kursusel.

Otsustati, et igal kursusel tuleb 30. septembriks koostada perspektiivplaan, milleks kursustel tuleks juba eelnevalt igakülgselt kaaluda, mida kavasse võtta.

V. Talv

Kommunistlike noorte elu

Tuleb parandada tööstiili

Kommunistlik noorsooühing on nõukogude noorsoo paremik, tema avangard. Igal pool võitlevad kommunistlikud noored kõrgete töönäitajate eest, püüavad saavutada ja saavutavad uusi edusamme nii tootvas töös kui ka õpinguis.

Ei saa ütelda, et keemiaosakonna kommunistlikud noored oleksid jäänud kõrvale sellest suurest ja üllast võitlusest. Vastupidi, keemiaosakonna komsomoli-algorganisatsioon on saavutanud edu oma töös, sellest annab tunnistust möödunud aastal lõpetanud kommunistlike noorte kõrge tase, kommunistlikule noorele Mall Ruubelile omistati I auhind (mis üle mitme aasta on keemiaosakonnas esimene ja ainuke auhinnatöö), kommunistlike noorte Kuusi, Koppeli ja Johannese õnnestunud konverentsitööd, kelledest Koppel esines edukalt ka Vilniuse Kapsukase-nimelise Riikliku Ülikooli ÜTÜ konverentsil ja sai seal aukirja. Kahjuks esineb aga keemiaosakonna komsomoliorganisatsiooni töös ka tõsiseid puudusi. Mõtlema paneb kas või seegi fakt, et algorganisatsiooni liikmetest 7 sooritas eksami hindele «rahuldav» — see on täpselt sama palju, kui neid, kes sooritasid eksamid ainult hindele «väga hea». Neljanda kursuse kommunistlik noor Sullan eksmatrikuleeriti halva õppeedukuse pärast. Madal on õppedistsipliin praegusel II kursusel, kus terve rida kommunistlikke noori kaotas eksami ümbertegemise õiguse põhjuseta puudumiste tõttu. Kursuse 24 üliõpilasest 14 ei saa stipendiumi (neist pooled aga on kommunistlikud noored). Kursusel on levinud kahjulikud lodevusemeeleolud, milledest on nakatatud ka kursuse aktiiv ja komsomoli grupiorganisaator Kaal. Osakonna kommunistlikud noored ei ole veel igas suhtes eeskujuks teistele üliõpilastele, neil puudub vajalik autoriteet, mis kajastub ka väheses juurdekasvus.

Mugavuse ja enesega rahulolu meeleolud on levinud ka viimasel, viiendal kursusel. Hiljuti toimunud osakonna aruande-valimiskoosolekul oli selle kursuse üheksast kommunistlikust noorest kohal ainult 1 (!). Sellest faktist peab uus osakonna komsomolibüroo tegema tõsiseid järeldusi.

Sealjuures aga on keemiaosakonna komsomoliorganisatsioonil olemas kõik eeldused selleks, et kujuneda tugevaks organisatsiooniks, osakonna üliõpilaspere tunnustatud juhtijaks. Kui möödunud aastal oli büroo sekretäriks noor komsomoliaktivist Põld, büroo üksikute sektorite juhtimine jättis soovida ja kõigi büroo liikmete töö ei olnud veel vajalikul kõrgusel, siis on nüüd büroo noored liikmed Põld, Väljak jt. omandanud aastase töökogemuste pagasi ja on võimelised rakendama büroo tööle täies ulatuses ja heade tagajärgedega. Büroo peab pühendama senisest rohkem tähelepanu eriti just õppetööle kui primaarsele küsimusele, millest olenevad teised, nagu juurdekasv, organisatsiooni autoriteedi küsimus jne. Õppeedukus peab tõusma eriti II kursusel, — seda peab aga tagama eeskujulik õppedistsipliin. Selle loomisel peab komsomoliorganisatsioon arendama tihedat koostööd kursuste poliitinformaatorite ja teaduskonna parteiorganisatsiooniga. Seni on aga see side olnud liiga nõrk. Parteiorganisatsiooni abi on piirdunud põhiliselt vaid sm. Põllu aruannete ärakuulamisega, praktilist abi pole aga osutatud. Osakonna õppejõud, NLKP liikmed, ei abistanud algorganisatsiooni ka aruande-valimiskoosoleku läbiviimisel, vähe sellest, nad isegi ei suvatsenud ilmuda aruande-valimiskoosolekule, kuigi mitmed neist (sm-d Kanter, Palm) on vanad komsomoliaktivistid, kes võiksid osutada komsomoliorganisatsioonile väga tõhusat abi.

Vähe on kasutatud ära õppeedukuse ja distsipliini eest võitlemisel osakonna seinalehte (toimetaja sm. Linsi). Hoolimata sellest, et möödunud aastal algorganisatsiooni üldkoosolek pani personaalse vastutuse seinalehele kaastöö laekumise eest komsomoligrupi organisaatoritele, pole olukord ses suhtes paranenud. Vähe on seinalehe veergudel teravat ja printsipiaalset kriitikat, vähe on väärnähtuste põhjuste sisulist ja sügavat analüüsi. Keemiaosakonna uus büroo peab kõigi ülaltoodud väärnähtuste likvideerimisele asuma täie jõu ja otsustavusega, siis võime olla kindlad, et eelolev õppeaasta kujuneb murranguaastaks keemiaosakonna komsomolitöös.

T. Orav

Täiendage isiklikke raamatukogusid

Hiljuti ilmus ettetellitavate teoste sarjas esimene köide Honoré de Balzac'i «Valitud teostest». Mainitud sari on kavandatud viieteistkümnes köites ja sisaldab väljapaistvamaid romaane suure prantsuse kirjaniku romaanisarjast «Inimlik komöödia». Esimeses köites on eesti lugejaskonnale seni tundmatud romaanid «Palli mängiva kassi maja», «Tantsupidu Sceaux's», «Kaksikperekond», «Vendetta», «Eevatütar» ja «Modeste Mignon». Lähemate päevade jooksul on veel võimalik kirjutada end tellijate nimekirja. Tellimusi võtab vastu VRK raamatukauplus nr. 2; kauplus säilitab ilmunud köite tellijale kahe kuu jooksul, mille kestel see tuleb välja osta.

I. Süvalep

Ühelt tutvumisõhtult

17. septembril toimus IV kursuse eesti filoloogide ning I kursuse eesti filoloogide ja sama kursuse bibliograafiaosakonna üliõpilaste tutvumisõhtu. Vaba ja sundimatu õhkkonna lõi V. Lindström oma sõnavõtuga, milles ta tervitas noori filoloogе, kellel on seljataga alles esimesed nädalad ülikoolis

Tervitustele järgnes vaheldumisi ettekannetega tutvustamine. Huumoriga segatud tõde tõi esile tulevaste pedagoogide ja teadlaste tähtsamad iseloomujooned. Kui tutvus tehtud, tantsiti ja mängiti mitmesuguseid seltskondlikke mänge.

Õhtu möödus sõbralikus ja tujuküllases õhkkonnas ja aitas palju kaasa nooremate ja vanemate üliõpilaste tutvumisele.

L. Loog

Kirjanduslik matk

Pühapäev, 11. september. Kell näitas alles viiendat hommikutundi, kui rühm kirjandusringi liikmeid dotsent E. Laugaste juhtimisel asus matkateele.

Autobuss viis matkajad Igaverre. Sealt jätkati päikesetõusul jalgsi teekonda Kalevipoja Äksi sängile. Edasi siirduti Kalevipoja muistenditega seotud paikade otsingul Saadjärvele.

Pärast karastavat suplust Saadjärves tutvuti sealsete kultuurilooliste mälestusmärkidega, külastati kirjanik Mait Metsanurga sünnipaika ja hulga uute ja huvitavate muljetega tõi rong õhtul noored matkajad tagasi Tartu.

V. Lind

VÕITLUSSE TERVETE ELUVIISIDE EEST

Neil päevil toimunud TRÜ Arstiteaduskonna raviosakonna I kursuse kommunistlike noorte üldkoosolekul tutvustati noori ülilõpilasi ÜLKNÜ Keskkomitee kirjaga, milles kutsutakse üles kommunistlikke noori võitlema tervete eluviiside eest, joomise, huligaanitsemise jt. pahede vastu. Sm. Reinvald informeeris koosolijaid komsomolitöö ülesandeist. Ta rõhutas ühiskondliku arvamuse loomise vajalikkust tööks ja elurõõmsa kollektiivi kujundamisel, samuti massilise kultuuritöö ja sporditöö arendamise vajalikkust.

Samas valiti kursuse komsomolibüroosse järgmised seltsimehed: Parvet, Ahu, Soibel, Griškin ja Tedremaa.

A. Olvet

MEIE KIRJAKASTIST

Millal tuleb Kvistentali elekter?

Kvistentali ühiselamus elab praegu üle 20 I ja II kursuse üliõpilase. Samas töötab ka TRÜ bioloogiajaam. Normaalseks õppimiseks ja tööks on aga vaja maja korralikku valgust. Rohkem kui kuu aega tagasi pandi üles postid, traate aga pole nende küljes praegugi. Ootame pikisilmi, et ülikooli majandusmehed sellel alal lubadustelt tegudeni jõuaksid.

Kvistentali elanik

Halb kriit ehk TRÜ majandusmeeste poolt soovitatud uus vahend või viis üliõpilaste ja õppejõudude füüsiliste ja vaimsete jõudude treeninguks.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Tähelepanu! Homme, 24. septembril algusega kell 17 ja pühapäeval, 25. septembril kell 11 toimuvad Tamme staadionil TRÜ esivõistlused kergejõustikus. Kõik võistlustele!

ÜLIKOOLI KERGEJÕUSTIKLASTE JÄRJEKORDNE VÕIT

17. ja 18. septembril toimusid Pärnus Eesti NSV 1955. a. esivõistlused mitmevõistluses . Ilus ilm ja head võistlustingimused aitasid kaasa suurepäraste tagajärgede saavutamiseks.

Teise eestlasena ületas meeste kümnevõistluses 7000 punkti piiri Tallinna dünamolane U. Palu, kelle lõpp-tagajärjeks jäi 7108 punkti. Teise ja kolmanda koha pärast käis kõva rebimine Arstiteaduskonna üliõpilase H. Tiigi ja spartaklase Kriivani vahel. Alles viimane ala, 1500 m jooks tõi teise koha Tiigile. 6585 punkti on võistleja uueks isiklikuks rekordiks. Heino Tiigi üksikalad olid järgmised: 100 m — 11,5 sek., kaugushüpe — 6,85 m (isiklik rekord); kuul — 11,81 m; kõrgushüpe — 1,68 m; 400 m — 53,0 sek.; 110 m tõkkejooks — 16,5 sek.; kettaheide — 33,69 m; teivashüpe — 3,50 m (samuti isiklik rekord); oda — 51,66 m; 1500 m jooks — 4.33,9 min

Uued isiklikud rekordid püstitasid veel Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna üliõpilased E. Proos, — 5724 p. (5. koht), I. Kivi — 5560 p. (8. koht), E. Vilepill — 5036 p. (11. koht) ja sama osakonna õppejõud M. Kutman — 5670 p. (7. koht).

Naiste viievõistluses püstitas TRÜ spordikooli õpilane V. Maremäe uue vabariikliku rekordi 3844 punktiga V. Maremäe üksikalad: kuul — 10,70 m, kõrgushüpe — 1,44 m, 200 m — 27,5 sek., kaugushüpe — 5,50 m ja 80 m tõkkejooks 12,2 sek. 3. koha saavutas Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna üliõpilane A. Munk — 3334 p. Temale järgnes sama osakonna üliõpilane (end. vabariigi rekordi omanik) L. Rannap — 3329 p.

Võistluste üldvõitjaks tuli TRÜ võistkond, saavutades kogusummas punkte rohkem kui ülejäänud võistkonnad kokku — 40 545 p.

A. Kaasik

Ajaloo-Keeleteaduskonna kehakultuurlaste saavutusi

18. ja 19. septembril proovisid oma jõudu kergejõustikus Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased.

Naisvõistlejatest oli tublimaks bibliograafiaosakonna I kursuse üliõpilane M. Tammerik, kes saavutas esikohad granaadiviskes (35,10 m), kuulitõukes (8,07 m) ja teise koha kõrgushüppes (1,25 m).

M. Sepp võitis 100 m ja 800 m jooksu aegadega 14,3 sek. ja 2.43,5 min. Eesti filoloogia III kursuse üliõpilane V. Laiverik võitis kaugus- ja kõrgushüppe tagajärgedega 4,19 m ning 1,30 m.

Meesvõistlejatest näitas ennast teaduskonna mitmekülgseima sportlasena sama kursuse üliõpilane M. Valtenberg, kes võitis kõrgushüppe (1,65 m), kaugushüppe (5,96 m), oli parimaks 55,26 meetriga granaadiviskes ega andnud esikohta käest ka kuulitõukes (10,80 m).

Vene filoloogia III kursuse üliõpilane V. Beljakov võitis 100 m jooksu ajaga 12,3 sek. ja 1500 m jooksu sama kursuse eesti filoloogia osakonna üliõpilane V. Tuuling, aeg 4.39,4 min. 10×100 m teatejooksus jättis esimese kursuse koondvõistkond teiseks IV kursuse võistkonna (ajad 2.30,8 ja 2.32,2 min.).

Üldvõitjaks tulid esimese kursuse kergejõustiklased 726 punktiga. Järgnesid II, III, IV ja V kursus.

Toimunud võistluste põhjal moodustati Ajaloo-Keeleteaduskonna koondvõistkond eelseisvateks TRÜ esivõistlused kergejõustikus.

A. Mati

TEADAANDEID

Hiina keele teoreetilisest ja praktilisest kursusest osa võtta soovijaid palutakse ilmuda reedel, 30. septembril s. a. ülikooli peahoonesse auditooriumi nr. 1 järgnevalt:

kell 18 kuni 19.30 edasijõudnud;
kell 19.30 kuni 21 algajad.

*

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse kolleegiumi koosolek toimub esmaspäeval, 26. septembril algusega kell 18.

*

TRÜ Pearaamatukogu korraldab grupikonsultatsioone I kursuse üliõpilastele raamatukogu kataloogidega tutvumiseks, vanemate kursuste üliõpilastele ja ÜTÜ ringidele raamatukogu bibliograafiliste materjalidega tutvumiseks. Gruppidel (kuni 15 liiget) registreeruda Pearaamatukogu konsultandi juures.

SEGODNJA V NOMERE

Передовая — Наш дом.
М. Кантер — Важное место в воспитательной работе принадлежит политинформации.
Р. Соррок — Больше активности в организационной работе.
Я. Рейнет — Студентов ждут научные кружки.
Т. Орав — Надо улучшить стиль работы.
М. Бергвальд — Ближе к жизни, интереснее (с отчётно-выборного собрания СНО).
Информации.

Toimetaja R. AULING

Huvitavalt ja elulähedaselt

MÕTTEID ÜTÜ ARUANDE- JA VALIMISKOOSOLEKULT

Iga aastaga tõuseb üliõpilaste huvi teadusliku töö vastu, mille kõige veenvamaks tunnistajaks on ÜTÜ mitmesuguste ringide töö. Nagu selgus hiljuti toimunud ÜTÜ nõukogu aruande- ja valimiskoosolekul, võtab möödunud aastal ÜTÜ mitmesuguste ringide tööst osa umbes 60% kogu üliõpilaskonnast, kusjuures töö elavnemisest räägivad kõige selgemat keelt ülevaatuse ja konverentsi töö tulemused. Ülevaatusele esitati 10 tööd rohkem kui möödunud aastal. Kõik esitatud tööd tunnistati preemiate väärilisteks. Korduvalt on räägitud üliõpilaste teaduslike tööde taseme tõusust ka konverentsi-järgsetes sõnavõttudes. Siin soodustas kindlasti kvalitatiivsete näitajate paremust just valikuprintsiibi rakendamine, millest küll Arstiteaduskonnas kahjuks kinni ei peetud.

Ei saa ütelda, et ÜTÜ nõukogu oma töös midagi eriti silmapaistvat oleks saavutanud, kuid üht-teist ta siiski on teinud. Nii paranes näiteks aruandeaastal tunduvalt vene keele ja poliitilise ökonoomia ringide töö. Kui siia lisada veel õnnestunud konverentsid ja muud üritused, näeme et saavutusi on, kuid siiski vähevõitu.

Mis takistas siis paremate tulemuste saavutamist? Peapõhjuseks on enamikel juhtudel teadusliku töö elukaugus ja eraldatus tegelikust elust. Ükskõik, millisest ÜTÜ töö valuküsimusest me ka räägime, o'gu see siis temaatilise plaani täitmine või üliõpilaste teaduslike tööde avaldamine või populaarteaduslik töö, ikka põrkame kõige enne elulisuse küsimusele.

Kuidas seletada nähtust, et kateedrite poolt kevadel esitatud teadusliku töö temaatilised plaanid tulevad enamikul juhtumeist töö käigus ümber teha, ja seda isegi olulisel määral? — Mille muu kui plaani võetud teemade ebaelulisusega. Sama räägib ka asjaolu, et ringides on tehtud terve rida töid väljaspool plaani samal ajal, kui plaanis ettenähtud teemad on täitmata.

Analoogiline lugu on mitmete populaarteadusliku töö sektoris valminud loengutega. Inimesed on nende koostamisel näinud vaeva ja raisanud aega, kuid loengud seisavad kasutamata, ja seda peamiselt põhjusel, et nad ei vasta elu nõuetele.

Uuel nõukogul on vaja sellele küsimusele eriti tähelepanu pöörata, sest me austame inimesi ja nende töösse ei tohi sugugi nii kergekäeliselt suhtuda.

Elu ise nõuab, et teadusliku töö plaanid koostataks pikema aja peale, mis võimaldaks üliõpilasel järjekindlalt ühe probleemi kallal töötada kauemat aega. Ei saa olla kahtlust, et sellisel juhul vaid suureneks töö teaduslik väärtus. Samal ajal aga kaoks juhuslikkus ja nn. hooajatöö konverentside ning ülevaatuste eel.

Ka on ammugi aeg üle minna üksikute teemade lahendamiselt kompleksete teemade lahendamisele, mis võimaldaks ühtlasi töö teostajatel üksteist töö käigus kontrollida ning abistada; teisest küljest aga oleks selline küsimustele lähenemine eelduseks suuremale elavusele ja asjalikkusele konverentsidel, üldse tööde arutamisel.

Arvukalt esitati aruandes ja sõnavõttudes pretensioone konverentsi ja võistlustööde retsensioonide arvel. On nagu reegliks saanud, et need on äärmiselt üldsõnalised ning väheütlevad, enamikel juhtudel jätavad tööle isegi hinnangu andmata. (Erandi moodustavad siin vaid Õigusteaduskonnas retsenseeritud tööd). Selline suhtumine töödesse on muidugi väär, sest retsensioon peab olema üliõpilasele nagu peegliks, milles on näha tema töö «head ja vead». See on muidugi asja üks külg. Teiseks aga raskendab üldsõnaline retsensioon ääretult tööde valikut enne konverentsi.

Töö elulisus on tihedalt seotud selle praktikasse rakendamisega, millest tulenebki vajadus sidemeks asutuste ja ettevõtetega. Kui füüsika-matemaatikaosakonna nõukogul on teatud sidemeid Tartu linna asutuste ja ettevõtetega, siis kaugeltki sama ei saa öelda teiste osakondade nõukogude kohta. Nii saigi võimalikuks, et samas linnas asuva EPA üliõpilased töötasid probleemide kallal, mis olid ka ülikooli bioloogia-geograafia-osakonna üliõpilaste töö objektiks, kuid üks ei teadnud teise tööst midagi.

On iseenesest selge, et uue nõukogu ees seisab ülesanne tugevdada sidemeid nii oma kui ka vennasvabariikide kõrgemate õppeasutustega, vabariigi koolide ja ettevõtetega.

Kindlasti on omal kohal ka endise nõukogu esimehe ettepanek, et ÜTÜ mitmesugused ringid asuksid Tartu linnaga seotud küsimuste lahendamisele, eriti tänuväärne tööpõld avaneks siin ajalooringi liikmetele.

Suuri puudujääke oli senisel nõukogul sektorite juhendamisel. See töö on kulgenud peamiselt osakonnanõukogude esimeeste kaudu. Selletõttu saigi võimalikuks mõnede ringide ebarahuldav töö ja ka fakt, et näiteks ühiskonnateaduste ringe ei suudetud isegi organiseerida. Uuel nõukogul on vaja sest õpetust võtta, ja nõuda oma liikmetelt sektorite vahetut juhtimist. Samuti ei tohi enam aset leida fakt, et mõned nõukogu liikmed üldse oma kohustusi ei täida, nagu see esines endises nõukogus sm-te Basseli ja Hansoniga.

Huvitavaks ja elulähedaseks peab eeloleval aastal muutuma kõigi ÜTÜ ringide töö ja kui sellele peale ÜTÜ nõukogu aitavad kaasa ka kõik ringide liikmed, saavutame me selle.

Koosolekul valiti ka uus ÜTÜ nõukogu koosseisus O. Rajavee, L. Kaaramaa, H. Rätsep, A. Koppel, S. Jõks, H. Kings, L. Daniel, A. Müürsepp, J. Gross, E. Ernits ja A. Köstner.

M. Bergvald

MB 12023 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2596

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (273) Reedel, 30. septembril 1955. a. VIII aastakäik

RÜHMAKOLMIK

Alanud on uus õppeaasta. Möödunud septembrikuu jooksul on kõikjal läbi viidud ümbervalimised, mille tulemusel kursuse- või rühmakolmikutesse on tulnud palju uusi inimesi. Kuna paljud neist asuvad oma tööpostile esmakordselt, siis on hädavajalik kõnelda nendest ülesannetest, milliseid peavad kursuse- või rühmakolmikud täitma.

Kõigepealt seoses õppetööga. Rektoraadi poolt on läbi viidud terve rida parandusi õppetöö planeerimisel (mitte rohkem kui 36 tundi õppetööd nädalas, «akende» likvideerimine tunniplaanist, võimalikult vähe igasuguseid koosolekuid jne.), mis kõik on suunatud sellele, et üliõpilaskonnal jääks aega iseseisvaks õppetööks ja ka enda mitmekülgseks kultuuriliseks kasvatamiseks (kino, teater, kirjandus). Siit esimene ülesanne kolmikutele: igati kaasa aidata, et need põhimõtted leiaksid kõikjal täpset rakendamist, s. t. et ei toimuks tunniplaani rikkumisi, asjatuid tundide ärajäämisi ja ümberkandmisi, et ei toimuks liigseid koosolekuid.

Teiseks. Tuleb kogu jõud koondada sellele, et saavutada kõigi kursuse- või rühmakaaslaste süstemaatilist iseseisvat õppimist semestri esimestest nädalatest peale. Eriti tähtis on see just esimesel kursusel, kus ei olda veel ülikooli tööstiiliga kohanenud ja kuna keegi loengutel midagi ei küsi, siis semestri jooksul midagi ka ei õpita. Kolmik on ju see, kes näeb ja teab kõige paremini, kes kursusekaaslastest õpib, kes ei õpi ja miks ta ei õpi. Lahenemine peab toimuma diferentseeritult. Pahatahtlikud, laiskusest distsipliini rikkujad, seminarideks mitteettevalmistajad tuleb kolmiku poolt otsekohe pärast esimest distsipliinirikkumist korrale kutsuda, kasutada selleks vastavait vajadusele vestlust, hoiatust, arutamist kursusekoosolekul, ettepanekut dekaanile karistamiseks rektori käskkirjas. Kõigis teaduskondades esineb meil üliõpilasi, kes järjekindlalt taotlevad eksamisessioonidel eksamite ümbertegemist hinde parandamise eesmärgil. Lähemal uurimisel selgub aga, et paljud neist on saanud mitterahuldava hinde mitte seepärast, et nad ei oleks suutnud ainet omandada, vaid seepärast, et nad on pealiskaudselt õppinud ja läinud eksamile rohkem õnne peale lootma jäädes. Et eksamite ümbertegemise võimalused eeloleval sessioonil on väga piiratud, siis tuleb kolmikutel täie tõsidusega suhtuda küsimusse, millise üliõpilase taotlust eksami ümbertegemiseks toetada, millise mitte, et küsimus leiaks õiglast lahendust.

Kolmik peab organiseerima ka ühiskondliku hukkamõistu kõigi nende üliõpilaste suhtes, kes igal eksamisessioonil põevad kahe-kolmepäevast «sesoonikatarri» (bioloogia II k.), mida õigem oleks nimetada «sessioonikatarriks». Meie peame lahti saama praegu veel mõnede üliõpilaste hulgas levinud väärarvamistest ja nende kandjatest, kes mõtlevad, et kui ta ülikooli sisse sai, siis edasi on juba õppejõudude mure hoolitseda selle eest, et ta ülikooli ka lõpetaks. Peale mitterahuldava või rahuldava hinde saamist käivad nad haavunud nägudega dekanaadis ja rektoraadis, «ähvardades» ülikoolist lahkumisega. Meie rahvamajandusele on vaja spetsialiste, kes näitaksid üles initsiatiivi, iseseisvust, järjekindlust, tööarmastust, mitte aga looderdajaid ning teiste toetamise abil püstiseisjaid. Ülikool on just see koht, kus tulevane spetsialist peab teadmiste kõrval omandama tubliks tööks vajalikke iseloomuomadusi. Iga liberaalitsemine niisuguse looderdajaga on kahjuks temale enesele ja meie sotsialistlikule rahvamajandusele. Loomulikult on meil aga ka üliõpilasi, keda tuleb kaaslaste poolt abistada, sest et neil on mitmesugustest objektiivsetest põhjustest tingituna (vene keele nõrk oskus, tehnikumide lõpetajad on vahest nõrgemad teatud ainetes, materiaalsed raskused, oskamatus aega planeerida, järjekindluse puudumine jne., jne.) õppetöös raskusi. Siin ootab kolmikuid tänuväärt tööpõld.

Õppetöö organiseerimise seisukohalt, samuti aga ka üliõpilaste eneste huvides on, et kõik üliõpilased tunneksid ülikoolis kehtivat korda (stipendiumile määramise kord, õppemaksust vabastamine, eksamite sooritamise kord, tähtpäevad jne.). Õppeosakonna poolt on kõigi nende küsimuste kohta välja töötatud instruktsioon, mis on paljundatud iga kursuse jaoks ja on kursusevanema käes.

Hulk tõsiseid ülesandeid on kursusekolmikutel ka üliõpilaste vaba aja õige kasutamise organiseerimisel. Kolmik peab hoolitsema selle eest, et iga üliõpilane vabal ajal millegagi tegeleks, olgu see siis sport, isetegevus, töö teaduslikus ringis jne. Praegu läheb meil sügiseti kahjuks aga veel mõnel kursusel liig palju aega, enne kui pillimees pilli puhuma ja spordimees sporti tegema hakkab (eriti annab see tunda esimestel kursustel). Ja mis veelgi halvem, meil on veel küllalt üliõpilasi, kes mingisugustest taolistest üritustest osa ei võta. On aga täiesti selge, et see, kes vabal ajal ei tegele millegi heaga, leiab aega halva jaoks, ja kolmikute ülesandeks on seda vältida. Iga üliõpilane peab tegema ka mingit ühiskondlikku tööd, olgu see siis alalist või ajutist laadi. Ühiskondliku töö tegemine on kasvatusprotsessi terviklikkuse huvides peaaegu niisama vajalik kui õppimine.

Kolmik peab kaasa aitama kommunistliku moraali kasvatamisele üliõpilastes. Selleks tuleb organiseerida, et kõik üliõpilased käiksid teatris, kinos, kontsertidel, loeksid nõukogude ja maailmakirjandust jne. ning et hiljem toimuks kuuldu, nähtu, loetu ühine läbiarutamine kas rühmiti loengu vaheajal, ühiselamus või, kui vajalik, arutluskoosolekul.

Tuleb organiseerida võitlust võõraste mõjude, kodanlike igandite vastu (usuigandid, joomine, ebasünnis käitumine, halb seltskond jne., jne.). Nende igandite kandjaid, tõsi küll, esineb meil vähe, kuid nende vastu tuleb võidelda just eriti aktiivselt, sest iga taoline tegu heidab varju kogu meie ülikoolile, kogu meie kollektiivile. Kolmiku ülesandeks on tegelda ka üliõpilaste käitumise küsimustega. Meie ei taotle siin mitte peenutsemist ja edvistamist, mitte ka kloostrikooli õpilase vagatsemist, vaid tervet lugupidavat suhtumist kaaskodanikesse. Samuti peab silmas pidama ka puhtust ja hügieeniküsimusi.

Eeltoodu ei ole kaugeltki kõik, millega tuleb tegelda kolmikutel. Ülesannete rohkus ei tohi kedagi kohutada, sest igal kursusel, igas rühmas tuleb välja valida peamised töölõigud, mis on seal kõige nõrgemad, ning pöörata neile siis kogu tähelepanu. Peaasi on, et kolmikud tunneksid ennast vastutavate rektoraadi abimeestena, näitaksid üles initsiatiivi ja järjekindlust, tõstataksid uusi küsimusi, leiaksid uusi võtteid nende lahendamisel, teeksid ettepanekuid, võitleksid nende eest kui vaja, annaksid kõik oma oskused meie ühise töö parandamise huvides.

Toimus õppus aktivistidele

Teisipäeva õhtul toimus TRÜ rühmaaktivistide õppus, kus anti juhtnööre tööks eeloleval õppeaastal. Rühmakolmikute ülesannetest rääkis õppeprorektor sm. Sildmäe.

Pärast üldist õppust toimus instruktaaž eraldi rühmavanematele, komsomoli- ja ametiühingurühma aktivistidele.

P. Aru

Ülikooli uusi väljaandeid

Suvel ilmusid müügile TRÜ «Toimetised» nr. 37 ja 38, mis sisaldavad Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna töid.

Ülikooli ajaloo alalt on nüüd ilmunud lisaks endistele 3 tüsedat artiklit: «Botaanilised uurimused ja ekspeditsioonid Tartu Ülikoolis» prof. A. Vagalt, «Akadeemik W. Struve ja tema tegevus Tartu Ülikoolis» prof. T. Rootsmäelt ja «Tartu Ülikooli nelja silmapaistva matemaatiku elust ja tegevusest» prof. G. Rägolt. See asjaolu peaks olema virgutuseks nendele seltsimeestele, kellel on käsil uurimused ülikooli ajaloo alalt: toimetistes on võimalust igal aastal avaldada rida artikleid Ülikooli mineviku lähemaks selgitamiseks. Esialgu on tegeldud varasema perioodi uurimisega, kahtlemata väärivad süvenevat vaatlust ka hilisemad perioodid.

Toimetiste vihik nr. 37 sisaldab veel mitmeid artikleid matemaatika alalt prof. G. Kangro, L. Võhandu ja Ü. Lumiste sulest, mis annab tunnistust elavast teaduslikust tegevusest geomeetriakateedris. Lisaks nendele on veel üks artikkel astronoomia alalt (prof. T. Rootsmäelt) ja üks keemia alalt (A. Konsinilt). Tuleb loota, et järgmistes vihikutes leidub artikleid ka teistest osakondadest.

Ajaloo-Keeleteaduskonnal on «Toimetiste» sarjas ilmunud juba teine vihik. Käesoleval korral on artiklid keskendatud Fr. R. Kreutzwaldi ümber. Lauluisa valgustatakse siin mitte kirjanduslikust küljest, vaid näidatakse tema seost oma ajaga ja võitlust oma rahva arengu eest. Fr. R. Kreutzwaldi tundmaõppimisel on need artiklid rikastavaks lisandiks ja Fr. R. Kreutzwaldi põhjaliku eluloo koostajale on nad tänuväärseks eeltööks. Oleks aeg mõnel noorel teadusmehel see küllalt raske, kuid täiesti teostatav ülesanne käsile võtta.

Vihik sisaldab ka uurimusi, mis ei ole seotud otseselt Fr. R. Kreutzwaldiga, küll aga nende aladega, mis olid Fr. R. Kreutzwaldi lähemaks tööpõlluks. Nendest on kõige põhjalikum dots. E. Laugaste «Arhailised jooned eesti rahvalaulude keeles». Huvitavaid kultuuriloolisi andmeid esitavad dots. E. Laugaste ja dots. A. Kask, selgitades lähemalt seni trükkimata C. H. Vestringi eesti-saksa sõnaraamatut, mis on pärit XVIII sajandi algupoolest ja millel on küllalt tähtis osa eesti leksikograafias.

Nende vihikute sisu najal peaks järeldama, et ülikooli iga õppejõu raamaturiiulil on ka need raamatud. Seni see kahjuks veel nii ei ole.

S. Algus

TEHTI KOKKUVÕTTEID

Bioloogiaosakonna komsomoli-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul kuulati ära sekretäri sm. Kallaku aruanne algorganisatsiooni büroo tööst aruandeperioodil. Aruandest nähtus, et algorganisatsioon ja büroo on teinud ära suure ja tõhusa töö. Osakonna komsomolitöö on muutunud huvitavamaks, õppeedukuse keskmised näitajad on tõusnud, paranenud on ka õppedistsipliin, kuid ikkagi leidub veel üksikuid kommunistlikke noori, kes ei loe endale kohustuslikuks distsiplineeritud ja kultuurset käitumist ning hoolsat õppimist. Nii käitub V kursuse üliõpilane kommunistlik noor L. Galkina ebakorrektselt oma rühma kaaslatega, «viilib» ülesannetest, mis on seotud füüsilise tööga (kolhoosipraktika), puudub põhjuseta komsomolikoosolekutelt (muuseas puudus ka aruande- ja valimiskoosolekult) ja kõigele sellele lisaks saab 1—2 rahuldavat või mitterahuldavat hinnet igal eksamisessioonil. V kursuse komsomoligrupp on üritanud mõjutada Galkinat muutma oma käitumist, kuid on alati kohanud viimase poolt sellist suhtumist, et nüüd on neist katsetest loobutud. Siin peaks vahele segama teaduskonna parteibüroo.

Osakonna komsomolitöös esineb ka terve rida teisi puudusi, kuid need on siiski vähemad ega vähenda sisuliselt tehtud töö väärtust.

Koosolek valis uue algorganisatsiooni büroo koosseisus sm-d Habermann, Kallak, Kirsipuu, Simson, Laanemets, Aumees ja Naaber.

T. Orav

VALDIS LUKS

EI LEIDU

Kogu maailmas kaht ei tütarlast leidu,
on ainult see, kes su kõrval kui valgusekiir.
On ainult see, kelle juurde sind iga laul viib,
kes kui vahtrate kohin meeltes sul peidus,
kes südames kiirgab kui tikandikuld,
kes südames tuultes ja tormides sul.
Kogu maailmas kaht ei Daugavat leidu,
on ainult see, mis on Venemaalt alustand teed,
on ainult see, mis seal allikast ammutand veed,
kelle kui mantlisse mässinud tuul,
keda kohtamas meri järsaku peidus,
kellest on lugusid põõsal ja puul.
Kogu maailmas kaht ei kodumaad leidu,
on ainult see, häll kus kiikumas eile sul veel,
on ainult see, kus on helendav taevas su eel,
kelle kuulsuses au on sinulgi peidus,
sa tema eest verregi paiskuda võid
ja lahingus hirmuta hukkuda võid.
Kaht südant ei kellelgi leidu

Läti keelest tõlkinud
Merike Kuningas,
Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane

Füüsikute õnnestunud ekskursioon

Füüsikaosakonna ÜTÜ laboratoorse tehnika ringi tööplaanis oli juba 1954/55. õppeaasta kevadsemestril korraldada ekskursioon Põhja-Eesti tööstusrajooni — Narva ja Kohtla-Järvele, kuid teeolud ei võimaldanud ettenähtud ajal üritust läbi viia. Ent tagant järele vaadates ei saanud nimetatud üritus vähimalgi määral kahju sellest, et ta teostus alles möödunud pühapäeval ja esmaspäeval. Veel enamgi — ekskursiooni aeg osutus nüüd sobivamaks. Neil päevil lasti Narva hüdroelektrijaamas käiku esimene turbiin, mida õnnestus näha ka ekskursioonist osavõtjail. Peale ühe tööta agregaadi nähti teist samasugust, alles kokkumonteeritavat hiigelgeneraatorit, paisu sulgurimehhanisme, hiigeltransformaatoreid ja palju muud sellist, mida võib-olla hiljem enam ekskursantidel ei õnnestu näha, kui lõplikult valminud hüdro-elektrijaama seinad varjavad juba töötavaid agregaate ja kõrgepingeseadmeid.

Et Narvas viibiti pühapäeval, siis jäi Kreenholmi Manufaktuur puhkepäeva tõttu külastamata. Ent seeeest jäi rohkem aega peatumiseks Narva linnamuuseumis, kindlusevaremetes, Narva kose ja muude vaatamisväärsuste juures.

Õhtupoolikul viis auto ekskursandid Toila randa ja Oru lossi varemete juurde, kust pärast väikest peatust sõideti Kohtla-Järvele. Kaevurite «pealinnas» leidsid noored füüsikud ööbimiskoha keskkooli internaadis.

Teine ekskursioonipäev algas külaskäiguga kuulsaisse gaasi- ja õlivabrikuisse, kus seletusi andis kombinaadi insener sm. Madisson. Pooleteisetunnise ringkäiguga jõuti tutvuda tarbegaasi ja õlitootmise protsessiga.

Pärast lõunaeinet kombinaadi toredas sööklas jätkus ekskursioon uuemasse Kohtla-Järve soojuselektrijõujaama, kus seletusi andsid elektrijaama insenerid. Siin oli füüsikuile kõige rohkem vaadata. Ringkäiku alustati põlevkivihoidlast ja liiguti paralleelselt kütuse marsruudiga transportööride kõrval haamerveski ning katlaahjudeni. Läbi mitme majakorruse ulatuvad katlaahjud koos kontrollmõõteriistade pultidega andsid füüsikaosakonna üliõpilastele ettekujutuse kaasaja moodsa soojuselektrijaama katlamajast.

Järgnevalt peatuti generaatoritesaalis auruturbiinide ja muude seadmete juures. Ekskursioon elektrijaamas lõppes dispetšerisaalis inseneri seletustega lülituskontrollpunktide juures.

Ekskursiooni viimaseks eesmärgiks jäi laskuda maa alla põlevkivilaavadesse, et tutvuda, kuidas jõuab päevavalgele meie vabariigi tähtsaim maapõuevara. Selleks valiti kaevandus Käva — 2. Enne maa alla laskumist andis üliõpilastele lühikese sissejuhatava seletuse kaevanduse tehnik. Seejärel sai aga maa alla laskuja kaitsemütsi, kätte kaevurilambi ja hingamisaparaadi, nagu nõuab ohutustehnika. Kõikjal maa-alustes käikudes võttis ekskursante vastu päevavalguslampide mahe valgus ja jahe värske õhk. Liiguti mööda põlevkivi transporteerivaist elektrirongidest ja jõuti laavadeni, kust algab põlevkivi teekond maapinnale. Siin said ekskursandid oma käega suruda kaevuri puurimismasinat põlevkivikihti. Kuulati seletusi soonimismasinate, lõhkamistööde, ohutustehnika ja transportööride kohta. Pärast tunniajalist matka maa all algas enne videvikku ülevas meeleolus lauludega tagasisõit ülikoolilinna poole.

Selliseid ekskursioone polütehniliste teadmiste taseme tõstmise eesmärgil soovitavad korraldada kõik 23 ekskursioonist osavõtjat ka teistele ülikooli kollektiividele.

O. Saks,
ÜTÜ füüsika-matemaatikaosakonna laboratoorse tehnika ringi juhendaja

PARTEI ELU KROONIKAT

Hiljuti toimus Arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek, kus arutati senist tööd ning püstitati ülesanded eelolevaks tööperioodiks.

Nagu märkis koosolek, juhtis partei-algorganisatsioon möödunud õppeaastal nõrgalt ideelis-poliitilist kasvatustööd nii üliõpilaste kui ka õppejõudude hulgas. Nii toimusid poliitinformatsioonid raviosakonna teise kursuse mitmetes õpperühmades ebaregulaarselt või viidi läbi madalal ideelisel tasemel. Ka õppejõududele organiseeritud filosoofilised seminarid toimusid väga suurte vaheaegadega. Lubamatult vähe osutati tähelepanu komsomoli-algorganisatsiooni juhtimisele ja abistamisele. See kõik ei ole jätnud avaldamata kahjulikku mõju ka partei ridade kasvule.

Rõhutades senisest suurema tähelepanu pööramise vajadust teadusliku töö juhtimisele ja suunamisele, märgiti mitmete kommunistide (Kliiman, Reinaru, Kull jt.) lubamatut loidust teaduslikus töös.

Partei-algorganisatsiooni büroo uude koosseisu valiti m-d Vill, Martinson, Jurov, Päi ja Metšetin.

D. Metšetin

* * *

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul esines aruandega teaduskonna parteiorganisatsiooni büroo sekretär sm. K Siilivask.

Kuigi teaduskonna parteiorganisatsiooni read on aruandeperioodi jooksul suurenenud 5 liikme ja 7 liikmekandidaadi võrra, ei saa ometi partei ridade kasvu pidada veel küllaldaseks, nagu märgiti koosolekul. Üheks põhjuseks on siin veel küllaltki tõsiste puuduste esinemine partei-algorganisatsiooni töös. Kui teistest paremini töötas poliitkasvatustöö sektor, (sm. Blum), kelle juhtimisel saavutati mõningat edu filosoofiliste seminaride ja poliitinformatsioonide läbiviimisel, siis puuduseks sektori töös oli see, et vähe tegeldi loengulise propaganda organiseerimisega teaduskonnas, ei olnud sidet komsomoliorganisatsiooni vastava sektoriga jne. Paremaks filosoofiliseks seminariks oli vene kirjanduse kateedri õppejõudude filosoofiline seminar kommunist sm. Lotmani juhtimisel. Täiesti nõrk oli aga massilise kultuuritöö sektori (sm. Kilk) töö, mille tõttu puudus side isetegevuslaste ja kehakultuurlastega. Koosolek märkis senise büroo töös peamiste puudustena veel nõrka kontrolli otsuste täitmise üle, vähese tähelepanu osutamist loenguteideelis-poliitilise taseme tõstmisele, vähest tegelemist õppedistsipliini tõstmise küsimustega ning noorte õppejõudude abistamisega.

Kuigi koosolek tunnistas büroo töö rahuldavaks, peeti edasipidi vajalikuks tõhustada eeskätt just otsuste täitmise kontrolli, praktiseerida aruandeid büroo tööst üldkoosolekul, kuulata bürool regulaarselt kommunistide ühiskondliku ja teadusliku töö aruandeid ning parandada komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni parteilist juhtimist.

Büroo uude koosseisu valiti sm-d Blum, Lõhmus, Maasik, Nedzvetski ja Siilivask.

O. Pilk

Kehakultuur ja sport

KÕIK JOOKSUKROSSILE!

TRÜ spordiklubi koos kergejõustiku ja kehalise kasvatuse ning spordi kateedriga otsustas läbi viia käesoleval aastal jooksukrossi. Kross toimub kahes osas: 15. oktoobril on kavas naistele 800 m jooks, meestele 1500 m jooks; 22. oktoobril naistele 10×500 m ja meestele 10×1000 m teatejooks. Nimetatud ürituse ülesandeks on uute VTK normatiivide täitmine ja andekate noorjooksjate avastamine. Kross toimub võistlusena teaduskondade vahel juhendis ettenähtud arvestuste põhjal.

Teaduskondade kehakultuurikollektiividel tuleb kasutada järelejäänud päevi treeningute organiseerimiseks. Tooksin ära näitliku treeninguplaani algajaile, arvestusega, et võistlusteni jääb veel kaks nädalat ja treenida tuleks selle aja vältel kuus korda.

1. t r e e n i n g: soojenduseks kuni 1 km kerget jooksu. Sellele järgnevalt võimlemine (10 min.). Järgneb 2—3×100 m tõusva kiirusega. Edasi tuleb jooksa 3—4×200 m poole jõuga. Selliselt, et iga 200 m järel järgneks puhkus kerge sörkjooksu näol. Lõpetavas osas 800—1000 m kerget jooksu.

2. t r e e n i n g: soojendus sama nagu esimesel korral. Pärast soojendust kiiruse arendamise treening: 2—3×60 m peaaegu täiskiirusega, puhkus 25 min., siis 2×100 m tõusva kiirusega. Lõpetavas osas 1000 m kerget jooksu.

3. t r e e n i n g: soojenduseks 1500 m kerget jooksu ja võimlemine. 2×150 m tõusva kiirusega jooksu. Põhiosa 2×1000 m kergelt, kummagi lõigu vahel 8—10 min. puhkust. Lõpuks 1000 m kerget jooksu.

4. t r e e n i n g: krossijooks maastikul rahulikus tempos 3—5 km.

5. t r e e n i n g: sama mis 2. treening, kuid põhiosas 7—8×1000 m kiires tempos.

6. t r e e n i n g: samal põhimõttel nagu 3. treening. Põhiosas aga 3×400 m poole jõuga.

Jääb loota, et kõik võistlejad oleksid vajalikult ette valmistatud, ainult siis pakub jooksusport tõelist huvi.

Kõik 15. ja 22. oktoobril jooksukrossile!

M. Pukk,
TRÜ kergejõustiku kateedri õppejõud

TRÜ ESIVÕISTLUSED KERGEJÕUSTIKUS

Käesoleval aastal on kergejõustiku-alane tegevus võrreldes möödunud aastaga Tartu Riiklikus Ülikoolis märgatavalt elavnenud. 10.—22. septembrini viidi läbi teaduskondade esivõistlused, millest võttis osa üle 600 üliõpilase. Hästi organiseeritult viidi võistlused läbi Matemaatika-Loodusteaduskonnas, kus võistlustest võttis osa 264 kergejõustiklast. Arstiteaduskonna võistlustel oli osavõtjaid 123, Õigus-Majandusteaduskonnas 108 jne.

24. ja 25. septembril toimusid ülikooli esivõistlused kergejõustikus. Pärast avadefileed, kus TRÜ kergejõustiklaste poole pöördus lühikese sõnavõtuga TRÜ õppeprorektor sm. I. Sildmäe, rivistusid stardijoonele 100 m jooksjad. Meestest võitis selle jooksu J. Jürgenstein ajaga 11,3 sek. Sama ajaga tuli teiseks L. Sauer ning kolmandaks V. Laager (Matemaatika-Loodusteaduskond) ajaga 11,5 sek. Sellel alal oli naisvõistlejaist edukam V. Juurikas, kes läbis distantsi 13,3 sekundiga. L. Rannap saavutas 13,5 ja M. Saarmets 13,9 sek. 400 m jooksus meestele kujunes paremusjärjestus järgmiseks: 1. L. Sauer — 53,2 sek., 2. E. Püttsepp (Arstiteadusk.) 54,3 sek., 3. V. Laager — 54,7 sek. Naiste 400 m jooksus tuli esimeseks M. Sepp (Ajaloo-Keeleteadusk.) 65,5 sek., 2. M. Pillman (Matemaatika-Loodusteaduskond.). 1500 ja 3000 m jooksu võitis P. Lõoke (KKO I kursus) aegadega vastavalt 4.17,2 ja 9.28,2 min. Mõlemas jooksus tuli teiseks J. Anderson, kelle ajad olid 4.19,6 ja 9.39,2 min. 110 m tõkkejooksu võitis E. Proos 16,1 sek., teiseks tuli V. Laager — 16,7 sek. ja kolmandaks H. Tiik — 17,0 sekundiga. 80 m tõkkejooksus naistele oli esimene L. Rannap — 12,4 sek., 2. V. Kõva — 13,2 sek. ja 3. A. Munk — 13,5 sek. 5 km käimises läbis distantsi H. Lehiste (Ajaloo-Keeleteadusk.) 25.00,6 minutiga.

Kaugushüppe meestele võitis J. Jürgenstein tagajärjega 6,50 m, 2. I. Kivi — 6,38 m ja 3. H. Tiik — 6,31 m. Naistest hüppas kaugust L. Rannap 5,20 m, V. Juurikas 4,69 m ja V. Laiverik 4,45 m. Kõrgushüppes ületas 3 meest 1,70 m. Võitjaks osutus F. Savihhin (Matemaatika-Loodusteadusk), teiseks tuli T. Sõlg ja kolmandaks I. Kivi.

Naisvõistlejaist ületasid H. Valk (Ajaloo-Keeleteadusk.) ja H. Haljasmaa kõrguse 1,40 m. Teivashüppes ületas I. Martin 3,60 m, kolmikut hüppasid J. Jürgenstein 13,50 m ja T. Sõlg 13,38 m.

Elmo Simson võitis vasaraheite, kuulitõuke ja kettaheite. Tema tagajärjed olid vastavalt 43,37 m, 14,74 m ja 41,63 m. Kettaheites saavutas teise koha Arstiteaduskonna õppejõud E. Vasar, kes heitis 41,09 m. Oda viskas Ü. Kull (Arstiteaduskond) 50,80 m. Järgnesid H. Tiik — 49,92 m ja E. Proos — 48,09 m.

Naiste kuulitõuke ja kettaheite võitis T. Tarik tagajärgedega 12,88 m ja 36,97 m, odaviske S. Gross — 30,27 m.

Üldvõitja selgitamiseks toimus pidev konkurents Matemaatika-Loodusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna II võistkonna vahel, kes võistluste käigus vaheldumisi asusid esikohal. Viimaste aladega saavutas kehakultuuriosakond rohkem punkte ja võitis esivõistlused 3352 punktiga. Matemaatika-Loodusteaduskond kogus 2685 punkti, kehakultuuriosakonna I võistkond 2059 ja Arstiteaduskond 1747 punkti.

Peab märkima, et huvi kergejõustikuvõistluste vastu oli küllaltki suur. Kokku võttis võistlustest osa ligi 300 üliõpilast. Eriti rõõmustav oli asjaolu, et võistlustel viibisid kõik dekaanid (peale Arstiteaduskonna) ja terve rida õppejõude. Rahule ei saa jääda aga võistluste korraldamisega. Puudus võitjate autasustamine võistluste käigus, lõpudefilee jäi ära, vähe oli kohtunikke.

Eeloleval nädalavahetusel võistlevad ülikooli kergejõustiklased Riia «Daugava» võistkonnaga ja nädal hiljem toimub kergejõustikus kolmik-kohtumine EPA, TRÜ ja TRÜ kehakultuuriosakonna võistkondade vahel.

Toimunud kergejõustikuvõistluste tulemuste põhjal arvati TRÜ koondvõistkondade kandidaatideks järgmised üliõpilased:

Kehakultuuriosakonna võistkond: Kiiroja, Kaseoja, Sauer, Martin, Lõoke, Mäesalu, Anderson, Luik, Kesa, Miggur, Proos, Sõlg, Jürgentsein, Kivi, Põldre, Saava, Kirss, Simson, Vilepill, Kariler, Mägi, Liiva, Kangur, Kepp, Juurikas, Rannap, Pill, Kitsing, Kõva, Käbin, Munk, Bogdanova, Haljasmaa, Tramberk, Tarik, Mandel, Leesik, Gross, ja Värk.

TRÜ võistkond: Matemaatika-Loodusteaduskonnast Laager, Saar, Rogatšev, Raukas, Kuimet, Väikene, Suuressaar, Maldre, Ojaveer, Rusalepp, Obet, Savihhin, Sõrmus, Elterman, Kuik, Elango, Ugam, Säga, Kaal, Väärsi, Kruus, Sepper, Hoole, Pillman, Palm, Vares, Valk, Pärli, Pullisaar, Kalm; Arstiteaduskonnast Tiik, Püttsepp, Sikk, Jõeväli, Raudsik, Zupping, Vasar, Jaanson, Salupere, Kull, Lember, Urus, Muska; Ajaloo-Keeleteaduskonnast Junter, Valtenberg, Lehiste, Soome, Laiverik, Sepp, Multer, Vares, Lahi, M. Tammerik; Õigus-Majandusteaduskonnast Loonurm ja U. Tammerik.

B. Matvei

Korvpallivõistlustelt

25. septembril k. a. lõppesid ENSV meistrivõistlused korvpallis. Turniiril esinesid edukalt viis TRÜ võistkonda: kolm naiskonda ja kaks meeskonda.

TRÜ I naiskond (koosseisus: meistersportlased Värk ja Kitsing, Kuusmaa, Lüütsepp, Pärli) võitis kindlalt TRÜ II ja III naiskonda.

TRÜ II naiskond (meistersportlased Otsa, Freiberg, Kraus, Sügis ja Peets) saavutas võistlustel II koha.

TRÜ III naiskond (meistersportlased Multer ja Veedi, Saarsoo, Karolin, Talving) mängis vägagi tublilt, kuid suur isiklike vigade arv mängus oma I võistkonna vastu halvas nii ründe- kui ka kaitsemängu ja seekord tuli naiskonnal leppida kolmanda kohaga.

Kõik kolm naiskonda, mängides Tallinna võistkondade vastu, tulid suureskooriliselt võitjateks.

Meeste mängude osas saavutas TRÜ I meeskond II ja II meeskond V koha.

I. Talving

Varietas delectat

Laialt on tuntud vanasõna: vagu lambaid mahub palju lauta. Selle järgi otsustades on meie, IV kursuse eesti filoloogide vagaduse aste küll häbiväärselt madal, sest viimasel ajal ei taha me kuidagi ära mahtuda meile loenguiks määratud auditooriumidesse.

Mõned kurvad faktid selle kohta: õppeplaan näeb meile ette nädalas tervelt 8 tundi loenguid peahoone 4. auditooriumis. Pinke on seal 19, meid aga 48. Arvatakse, et filoloogid ja matemaatika on kaks väga erinevat nähtust. Me lükkme selle arvamuse ümber. Tarvitseb vaid natuke korrutada ja jagada, kui juba jõuamegi tulemuseni, et nii või teisiti peaks olema kas meid vähem või pinke rohkem. Pealegi kinnitab hiilgavalt meie arvutuste õigsust praktika. Mitte vähem kui kümme teistest hiljem kohalejõudnut on sunnitud allüürnikena ulualust otsima ja veetma loengu olenevalt pärisperemeeste heasoovlikkusest kas ühel kolmandikul või veelgi väiksemal pingiosal.

Hirm jääda allüürniku tänamatusse ossa toob meeldivat vaheldust meie tunniplaani, kus juba teist aastat puuduvad kehalise kasvatuse loengud. Enamus meist on õppinud imekiiresti kaitma lendava stardiga neid lühidistantse, mis eraldavad meid eelmise loengu lõppedes 4. auditooriumist. Need, kellele väledad jalad on suutnud kindlustada lahedad elamistingimused, tervitavd vähemedukaid kahjurõõmsa naeruga:

«Saal on viimase võimaluseni välja müüdud!»

«Lisakohti ka ei ole!»

«Muretsege piletid kordamiskontserdile nädala pärast samas kohas ja samal ajal!» jne., jne.

Ja ehkki ülikoolis ei ole tavaks loenguid korrata, oleme meie kaugel virisemisest. Meil on ju küllalt loenguid auditooriumides, kus jääb vabu kohti veel ülegi. Pealegi: on tuntud tõde: v a r i e t a s d e l e c t a t!

UUS „PRAKTIKABAAS" BIOLOOGIDELE

Aia t. 46 õppehoones on avatud kiosk üliõpilaste ja teenistujate varustamiseks suupärasega vaheaegadeks. Selle kioski ümbrus on korrastamata ja seal tegutseb pidevalt suur kärbsepilv. Soovitame zooloogiakateedrile avada seal uus õppebaas selgrootute zooloogia uurijatele.

Mida ütleb selle kohta aga lähedal asetsev hügieenikateeder?

Ninatark

Kõige noorem ring

26. septembril täienes TRÜ Üliõpilaste Teaduslik Ühing veel ühe ringiga — loodi ajakirjanduse ring, milles hakatakse lahendama niihästi eesti ajakirjanduse ajaloo küsimusi kui ka kaasaegse nõukogude ajakirjanduse aktuaalseid probleeme. Asutamiskoosolekul valiti ringi juhatus ning avaldati mõtteid ringi tulevase töö suhtes. Ringi juhatusse valiti üliõpilased Lehiste, Meits, Süvalep, Telliskivi, Ohak, Jullis ja Mallene, kusjuures juhatus valis oma esimesel koosolekul ringi esimeheks Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti filoloogia IV kursuse üliõpilase E. Mallese ja aseesimeheks sama teaduskonna I kursuse üliõpilase A. Meitsi.

Vahetades sõnavõttude korras mõtteid ringi tulevase töö üle otsustati asuda eelkõige lahendamist vajavate ajakirjandusega seotud küsimuste käsitlemisele. Selle kõrval otsustati korraldada kohtumisi vanemate ajakirjanikega, korraldada ekskursioone ja arutada ilmuvat perioodikat.

Võlgnevuse likvideerimisest statsionaarses...

Meie üliõpilaste rõhuv enamik sooritab eksamid tähtaegselt, mis näitab nende süstemaatilist ning tõsist tööd kogu semestri jooksul. Selliste üliõpilaste kõrval on aga ka niisuguseid, kes on saanud mitterahuldava hinde või mõningatel põhjustel, sageli haiguse tõttu ei saanud määratud tähtajal eksamile ilmuda ning neile antakse võimalus eksameid sooritada järgneva semestri algul. Nii ongi septembrikuu antud võlgnikele nende kohustuste täitmiseks. Suurem osa on ülesannet võtnud tõsiselt ning eksamid ja arvestused õiendanud hästi. Nii sooritasid näiteks Ajaloo-Keeleteaduskonnas 11 üliõpilast eksamid headele ja väga headele hinnetele, neist arvati A. Borisjonok, G. Liiv ja J. Peebo kõrgendatud stipendiumile. Kõigil nimetatud üliõpilastel oli haiguse tõttu kevadine eksamisessioon katkenud. Võlgnevuste likvideerimist lähemalt jälgides ilmneb, et see on olnud edukas Õigusteaduskonnas, kus 16-st võlgnikust sooritas eksamid 15, neist 4 headele ja väga headele hinnetele, samuti Majandusteaduskonnas, kus 7-st sooritas eksamid tähtaegselt 5 üliõpilast. Edukas on olnud võlgnevuste likvideerimine ka Matemaatika-Loodusteaduskonnas, kus 56-st on eksamid õiendanud 47 üliõpilast, neist O. Keerberg matemaatilise füüsika meetodid väga hästi, M. Sepp taimefüsioloogia, samuti inimese ja loomafüsioloogia hästi, H. Starast füüsika, V. Sander jt. kõrgema matemaatika hästi jne., jne. Märksa parem kui eelmistel aastatel on olukord ka Arstiteaduskonnas, kus vene osakonna arvel esines seni suurearvuliselt võlgnevusi. Dekanaadi range kontrolli tulemusena on suurem osa võlgnikke ilmunud õigeaegselt eksamitele. Nii on 66 üliõpilast täielikult likvideerinud võlgnevused, peale selle mitmed osaliselt. Eksameid on teha veel 40 üliõpilasel, neist osal on tähtaeg ees, osa on selle aga mööda lasknud.

Esitatust ilmneb selgesti, et suurem hulk noori on aru saanud oma võlast riigi ja rahva ees ning püüavad sellest kiiresti lahti saada, teised aga viivitavad endiselt või lähevad eksamile ettevalmistamatult, mistõttu saavad uuesti mitterahuldava hinde. Osa neist on rektori käskkirjaga eksmatrikuleeritud kui vähese vastutustunde tõttu mittevõimelised tööks ülikoolis, osa on lahkunud omal soovil, et tegelda neile sobivama alaga, osa püüavad aga halba hinnet parandada. Sellistest väheedukaist võiksime nimetada vene filoloogia praeguse IV kursuse üliõpilasi R. Medvedjevat, L. Muhhinat, A. Ljapinat, L. Denissovat jt., kes kõik said järjekordselt mitterahuldava hinde dialektilises materialismis. Üldse leidub selliseid üliõpilasi ka teistes teaduskondades, näit. A. Sokolova, L. Mihtjuk Arstiteaduskonnas jne. Nende üliõpilastega tuleb dekanaatidel ja kateedritel teha tõsisemat tegemist, sest kui ilmneb, et nad mitme semestri jooksul on töötanud halvasti, siis on selge, et neist ei saa iialgi head spetsialisti ning nende «venitamine» ühelt kursuselt teisele kuni riigieksamiteni ei ole õigustatud, sest riigieksameil langevad sellised nagunii välja.

Mõningat tähelepanu väärivad ka ained, milles on võlgnevusi eriti palju. Peale dialektilise materialismi võiks nimetada veel kõrgemat matemaatikat Majandusteaduskonnas; bioloogiat, füüsikat, keemiat, füsioloogiat ja patoloogilist anatoomiat Arstiteaduskonnas jne. Ka vastavatel kateedritel tuleks arutada, millest on tingitud vähene edukus antud õppeaines, kas pole juhuslikult olnud vigu aine esitamise sisulises ja metoodilises osas, kas nõudmised on olnud kooskõlastatud eri õppejõudude vahel jne. Kõik see aitaks lõplikult selgitada, missugused üliõpilased on saanud mitterahuldavaid hindeid juhuslike tegurite tõttu, missugused on aga sattunud ülikooli halva valiku tulemusel ning viimaste eemaldamine õigeaegselt, kui nende ümberkasvatamine pole õnnestunud, on õnnelikuks lahenduseks mõlemale poolele.

... ja mittestatsionaarses osakonnas

Töö mittestatsionaarses osakonnas erineb tunduvalt tööst statsionaarses osakonnas. Üliõpilased peavad õppima kutsetöö kõrval, mis nõuab märksa suuremaid pingutusi. Sageli on raskusi eksamisessioonidele pääsemisega töökohast jne. Sellest tingitult on kaugõppeosakonnas arusaadavalt märksa rohkem võlgnikke. Möödunud õppeaastal kõvendati aga siingi otsustavalt töödistsipliini, kusjuures võlgnevustega ei viidud üliõpilasi enam järgmisele kursusele. Terve rida üliõpilasi tuli kustutada nimekirjast, sest nad ei sooritanud tähtajaks eksameid ega põhjendanud oma edutuse põhjusi. Ka käesoleva aasta septembris toimub üldine võlgnevuste likvideerimine, mille tulemusena on saadud järgmisele kursusele üle viia 200 üliõpilast tingimusteta, kusjuures olukord paranes eriti Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Heaks praktikaks ei saa pidada aga seda, kus mitterahuldavalt edasijõudnud tulevad mittestatsionaarsesse osakonda. Nii näit. paljud IV kursuse vene filoloogid, saanud dialektilises materialismis mitterahuldava, tulid kaugõppesse. Aga kuidas kavatsevad nad siin hakkama saada, sest nõudmised on mõlemas osakonnas ühesugused, töö mittestatsionaarses osakonnas palju raskem.

Seni on raskusi teinud sellised õppeained, mis nõuavad pikemaajalist süstemaatilist tööd, näit. ladina keel (eriti Õigusteaduskonnas) ja soome keel. Viimase puhul oli takistuseks vastava õpiku puudumine. Käesoleva aasta kevadel ilmus küll P. Palmeose «Soome keele õpik», kuid kirjastuse halva tiraažipoliitika tõttu on trükk ammu läbi ning üliõpilastel tuleb jällegi õpikuta töötada. On vajalik, et TRÜ Kaugõppeosakond astuks samme õpiku uue trüki kiireks väljaandmiseks.

Töö üldiseks parandamiseks ning võlgnevuste ärahoidmiseks peavad igakülgselt kaasa aitama ka kateedrid. 20. septembriks pidid osakonda saabuma tööjuhendid, kontrolltööde juhendid ja programmid, kuid tähtajast ei pidanud kinni mitmed kateedrid, näit. NSV Liidu ajaloo, üldajaloo kateeder jt., samuti mitmed õppejõud kehakultuuriosakonnast ja Õigusteaduskonnast.

Kaugõppijate töö edukuse huvides tuleb kateedritel kõigiti kaasa aidata õppetöö paremaks organiseerimiseks kaugõppeosakonnas.

V. Talvar

TEADMISEKS ELKNÜ TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI IV KONVERENTSI DELEGAATIDELE

ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli komitee teatab kõigile ELKNÜ TRÜ IV konverentsi delegaatidele, et konverents alustab tööd 8. oktoobril 1955. a. kell 18 Tartu Riikliku Ülikooli aulas.

Tõendite väljaandmine delegaatidele toimub ELKNÜ TRÜ komitees iga päev kl. 16—19 kuni 5. oktoobrini 1955. a.

ELKNÜ TRÜ komitee

TEADAANNE

TRÜ ÜTÜ nõukogu valveaeg on igal tööpäeval (välja arvatud laupäev) kella 18—19 Viktor Kingissepa t. 18.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Треугольник.
С. Алгус — Новые издания университета,
О. Сакс — Интересная экскурсия физиков.
Хроника партийной жизни.
В. Талвар. О ликвидации задолженности.
Информации.

Toimetaja R. AULING

MB 12042 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine 2654

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Tervitus ELKNÜ TRÜ organisatsiooni IV konverentsi delegaatidele!

TA ÕPETAS NÄGEMA

Sõber mul aiandust õppis. Meeldisid õunad ja roosid.
Nüüd on ta agronoom kuskil Võru rajooni kolhoosis.
Ega ta polnud just vapper. Ega ta tahtnudki minna.
Paremad tuttavad, sõbrad — paljud neist tööle jäid linna.
Hiljuti käisin tal külas. Pühapäev oli. Ja vaikne.
Võrumaa koltuvais metsis väreles päikese laike.
Liikusid soostuval järvel tasasel sulinal mõlad.
Kõrkjatest vanamees tuli, õngeritv kuivetand õlal.
Sõbra ma istumas leidsin plaanide, aktide taga.
Pühapäev oli. Ma naersin: «Küll oled sina mul pagan!
Metsas ja järvel on vaikne... Võrratud, toredad ilmad!
Mis sa siin istud?» Kuid temal lõbusalt naeravad silmad.
«Minule vaikus ei meeldi. Armastan traktori lärmi.
See on... noh, tead... nagu lisaks elule tublisti pärmi.
Tõsiselt! Tööl olles tunned, et siin on tõepoolest ilus.»
Ütles, ja väristas õlgu. Toas oli hämar ja vilu.
Lisas siis, nähes mu pilku nõutuna aktide mapil:
«Ööbikulauluga akte võrrelda küll just ei klapi.
Aga kas mõtled, et praegu igatsen metsi ja järve?
Ükskord sa näed, et siin mapis rohkem on valgust ja värve.
See siin mind nägijaks tegi.»
Tuttaval märgil ta rinnal
Lenini ühingu tähed särasid punasel pinnal.

L. RUUD,
Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane

Delegaadi mõtteid

Olen tänulik oma seltsimeestele, kes valisid mind delegaadiks TRÜ IV komsomolikonverentsile. Olen tänulik neile nende usalduse eest ja olen rõõmus, et saan osa võtta konverentsist, mis annab suuna ja hoo terve aasta komsomolitööle.

Olen ise alles värske üliõpilane ja seetõttu ei tunne ma ülikooli komsomolielu. Loodan aga sellega lähemalt tutvuda konverentsil.

Juba esimestest ülikoolis veedetud päevadest peale püüan joonduda vanemate seltsimeeste järgi. Usun, et konverentsil kuulen, kuidas töötavad ja õpivad nemad, kuulen, millised ülesanded seisavad ees minul ja minu seltsimeestel selleks, et saada nende taoliseks.

Tahaksin, et komsomolitöö muutuks veelgi viljakamaks, veelgi elavamaks, aidates üliõpilastel edukalt täita nende kohustusi. Püüan ka omalt poolt anda parima edaspidises töös, et väärida oma seltsimeeste usaldust.

T. Kemppi,
Ajaloo-Keeleteaduskonna I kursuse üliõpilane

ARVE JA FAKTE

Aasta-aastalt on kasvanud ülikooli komsomoliorganisatsiooni read. 1944. a. oli TRÜ komsomoliorganisatsioonis arvel 3 kommunistlikku noort. 1952. a. sügiseks oli neid ligi 900 — sel aastal peeti ka ülikooli esimene komsomolikonverents. 1953. a. oli ülikooli komsomoliorganisatsioonis ligi 1200 liiget, 1954. a. üle 1500 ja praegu õpib, õpetab ja töötab Tartu Riiklikus Ülikoolis üle 1700 kommunistliku noore.

* * *

Kui veel möödunud aastal olid hindele «väga hea» õppijate seas kommunistlikud noored vähemuses, siis nüüd on umbes 55% õppetöö eesrindlastest kommunistlikud noored, see protsent sisaldab eneses arvu 214.

* * *

Teaduslike ettekannetega vennasvabariikide teaduslikel konverentsidel esines 32 TRÜ üliõpilast, neist valdav enamus kommunistlikud noored. TRÜ ÜTÜ IX konverentsil esines 36 külalisettekandjat.

* * *

Ülikooli ja vabariigi spordiau on edukalt kaitsnud naiskäsipallurid-meistersportlased kommunistlikud noored A. Huimerind, S. Multer, N. Veedi, A. Kraus, A. Värk ja E. Kitsing. Kommunistliku noore Lea Maremäe nime aga tunneb iga kergejõustiklane.

* * *

Möödunud aastal alustas ilmumist esimese kõrgemate koolide satiirilehena meie vabariigis ELKNÜ TRÜ komitee satiirileht «Poks». 6 ilmunud «Poksi» numbrit sisaldas üle 100 karikatuuri, umbes 30 pikemat vestet ja sadakond lühipala. «Poks» kujuneb printsipiaalseks ja halastamatuks võitlejaks ülikooli elus esinevate väärnähtuste vastu, võites üliõpilaste hulgas teenitud autoriteedi.

VISA TÖÖGA TAGAJÄRGEDENI

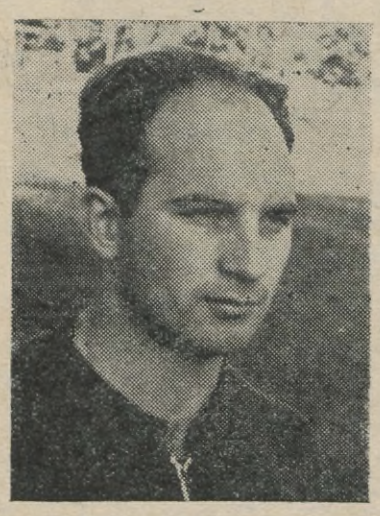

Meie ülikooli kollektiivile on hästi tuntud Elmo Simsoni nimi. Olles veel Laatre 7-klassilise Kooli õpilane tegi Elmo juba kaasa rajooni esivõistlused kergejõustikus. See oli tema esimeseks võistluseks ja esimene samm spordimehe vaevarikkal teekonnal oli astutud.

Mõne aasta pärast oli poisil juba jõudu nagu täismehel ja et Türi Aiandustehnikumis tõstespordist lugu peeti, ei häbenenud temagi kolme tõstega 310 kilogrammile tuult alla teha. Sai ka kettale ja kuulile pihta antud. Tõstekang ning kergejõustik asusid käsikäes arendama noore sportlase võimeid. Nagu Elmo ise ütles, olid sellel ajal temas treener ja võistleja ühes isikus ja vahetevahel ajas isegi vee silma: teed ja teed, aga palju paremaks ei lähe midagi.

1953. a. sai Elmo Simsonist TRÜ kehakultuuriosakonna üliõpilane. Noore spordimehe võtsid oma hoole alla treenerid F. Kudu ja O. Kulderknup. Omal ajal kätteõpitud konksudest tuli Elmol lahti ütelda. Hommikul varem üles, kõvasti võimlemist, siis kuul kätte ja tõugata ikka nii, nagu seda õhtuti treeningutel õpetati. Endiselt sai valu ka tõstekang. Seda higi, mis siis voolas, ei oleks patt mõnekümne liitriga mõõta. Vaev vaevaks, aga tulu oli sellest mitmekordselt. 1954. a. tuli Elmo Simson ENSV tšempioniks tõstmises poolraskekaalus 352,5 kilogrammiga. Oma nimele võitis ta rekordi tõukamises 138,9 kg, surumises poolraskekaalus 112,5 kg ja raskekaalus 110 kg. 1955. a. parandas Elmo kuuel korral vabariigi rekordeid tõstmises ja tuli samal alal võitjaks ka ENSV esimesel vabariiklikul suvespartakiaadil. Korduvalt on ta kaitsnud meie tõstespordiau vabariigi koondvõistkonna ridades.

Südamelähedasem on Elmole aga kergejõustik, vaatamata sellele, et siin tulemused olid hoopis visamad tulema. 1949. a. tõukas Elmo kuuli ainult 12,35 m ja heitis ketast 37,78 m. 1953. a. tõi keskpärane tagajärg kuulitõukes 13,43 m teda NSVL kõrgemate koolide meistrivõistlustel kuuendale kohale. Tänayu aga pingelises võistluses leningradlase Lošiloviga tuli Simson kõrgemate koolide suvespartakiaadil teisele kohale. Tagajärg juba 14,86 m. Kettaheites oli ta seitsmes 43,97 meetriga, mis oli tema uueks isiklikuks rekordiks.

Möödund kuul Tartus toimunud vabariigi karikavõistlustel kergejõustikus tuli Elmo Simson kuulitõukes võitjaks uue tubli isikliku rekordiga 15,08 m. Kui Tallinnas võistlesid ENSV ja Leningradi kergejõustiklased, otsustasid kuulitõukes lisakatsed esikoha, ja see tuli Simsonile 15,06 meetriga ning alles nädal tagasi võitis ta Läti NSV parimaid tõukajaid tagajärjega 15,05 m. 15 m on nõnda öelda «käe sees» ja 16 meetri piir, nagu Elmo ise arvas, ei tohiks enam olla ei tea kus mägede taga.

Kommunistliku noore Elmo Simsoni head tulemused ei piirdu mitte üksnes staadioni ja tõstepõrandaga. Ta on osakonna ÜTÜ nõukogu aseesimees ja tema teaduslik töö «Kehalise kasvatuse osatähtsusest õppeedukuse tõstmisel keskkoolis» arvati rektori aukirja vääriliseks. Kaasüliõpilased aga ütlevad tema kohta: tubli poiss ja hea seltsimees.

P. Jürgens

Kogu avar kodumaa on lahti TRÜ üliõpilastele-praktikantidele. Üksi geoloogiaosakonna üliõpilased veetsid oma suvepraktika Krimmis, Kaukaasias, Ukrainas, Karjalas, Uraali mägedes ja paljudes teistes kauni kodumaa nurkades.

Pildil: Geoloogiaosakonna III kursuse üliõpilased menetluspraktikal Krimmis.

S. Säga foto

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (274) Reedel, 7. oktoobril 1955. a. VIII aastakäik

Saagu konverents suunanäitajaks praktilises töös

Homme alustab oma tööd ELKNÜ TRÜ IV konverents, kus meie rohkem kui 1700 liikmelise komsomoliorganisatsiooni esindajad teevad kokkuvõtteid tehtud tööst, analüüsivad seni esinenud puudusi ning teevad ettepanekuid edasise töö parandamiseks.

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus pööravad erilist tähelepanu meie õppivale noorsoole. Kui 1941. a. oli Eesti NSV-s 5 kõrgemat õppeasutust 4500 üliõpilasega, siis praegu on meil 7 kõrgemat õppeasutust üle 8500 statsionaarse ja 3000 mittestatsionaarse üliõpilasega. Meie üliõpilastele on loodud vajalikud tingimused edukaks õppetööks: auditooriumid, laboratooriumid, rikkalik raamatukogu, ühiselamud jne. Meie üliõpilastega töötavad kvalifitseeritud tublid õppejõud. Üliõpilaste stipendiumideks kulutab riik suuri summasid jne.

On vaja, et meie komsomoliorganisatsioon kasutaks maksimaalselt kõiki neid suurepäraseid võimalusi, aitaks ülikooli õppejõududel kasvatada sügavate teadmistega poliitiliselt arenenud, kõrgete moraalsete omadustega nõukogude spetsialiste.

Komsomoliorganisatsiooni töö edukus sõltub kõigepealt sellest, kuidas töötab iga üksik komsomoligrupp. Meil on rida tublisid, võitlusvõimelisi komsomoligruppe, kes tegid aruandeperioodil ära suure töö üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel. Mitte asjata ei antud näiteks Õigusteaduskonna II kursuse komsomoligrupile ELKNÜ Keskkomitee aukiri. See grupp saavutas väga häid tulemusi võitluses kõrge õppeedukuse ja distsipliini eest. Esimesena täitis mainitud kursus komsomoligrupi juhtimisel oma aukohustuse ülikooli staadioni ehitamisel. Möödunud õppeaasta vältel kasvasid selle komsomoligrupi read 7 uue liikme võrra.

Huvitavaid ühisüritusi viis möödunud õppeaastal läbi Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonna I kursuse (praegu II), loogika-psühholoogiaosakonna IV (praegu V), eesti filoloogia osakonna III kursuse (praegu IV) ja rida teisi komsomoligruppe.

Tunduvalt paremini viidi aruandeperioodil läbi massüritusi. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu IX konverents oli sammuks edasi üliõpilaste teadusliku töö alal. Möödunud aastal toimunud isetegevuslaste olümpiaad näitas, et isetegevusega on hakanud tegelema tunduvalt laiemad üliõpilashulgad kui varem ja on tõusnud ka üliõpilaste-esinejate kunstiline meisterlikkus. Headeks üritusteks olid rahvusvahelisele üliõpilaspäevale pühendatud ülikooli ja RT «Vanemuise» noorte lavajõudude kohtumine-kontsert ning 3. septembril k. a. toimunud ülelinnalised noorsoopidustused, millest võttis aktiivselt osa ülikooli komsomoliorganisatsioon. Märkimisväärseid tulemusi on saavutanud ka meie kehakultuurlased. Sport tõmbab kaasa ikka laiemaid üliõpilaste hulki. Seda tõestavad ilmekalt teaduskondadevahelised spordivõistlused. Meie tublid naiskorvpallurid Aino Värk ja Maie Otsa kaitsesid Nõukogude Liidu spordiau Varssavi noorsoofestivalil. Andekat sportlast ja komsomolitöö aktivisti Jaan Jürgensteini autasustas ELKNÜ Keskkomitee oma aukirjaga.

Suure populaarsuse on võitnud üliõpilaste keskel möödunud õppeaastal ilmuma hakanud satiirileht «Poks». Selliseid saavutusi meie komsomoliorganisatsiooni töös ei ole vähe.

Kuid on vaja, et me konverentsil pööraksime siiski rohkem tähelepanu meie töös veel esinevate puuduste analüüsimisele ja abinõudele töö mitmekülgsemaks, huvitavamaks ja noortele lähedasemaks muutmisele.

Nõrgalt tegeles meil enamus komsomoligruppe üliõpilaste poliitilise kasvatamise küsimustega. Sageli leidub meil veel üliõpilasi, kes väga halvasti orienteeruvad Nõukogude riigi sise- ja välispoliitikas. Tõsiseid puudusi oli meil reas õpperühmades ühiskonnateaduste ja erialaste ainete omandamisel. Palju formaalsust esines loengute ja poliitinformatsioonide organiseerimisel.

Komsomoliorganisatsioonid tegelesid sageli õppeedukuse küsimustega n. ö. tagant järele, s. o. alles siis, kui juba mõni eksam oli ebaõnnestunud, hakati küsimust arutama.

Komsomoliorganisatsioonil on tõsiseks ülesandeks võitlus meie noorte kõrgete moraalsete omaduste eest. Peab ütlema, et ka selles osas oli meil puudujääke, Kommunistliku noore Urbi väljaheitmine ülikoolist huligaansuse pärast, kommunistliku noore Alleri amoraalne käitumine või ühiselamu sisekorra eeskirjade jäme rikkumine kommunistliku noore Urbanovitši poolt on häbiks meie organisatsioonile.

Tõsiselt tuleb mõtteid vahetada konverentsil selle üle, kuidas paremini organiseerida üliõpilaste vaba aja veetmist, kuidas muuta meie ühiselamud kultuurseteks ja mugavateks (väga palju sõltub see meist endist!). Läbi tuleb kaaluda tarvitusele võetavad abinõud otsustavaks võitluseks joomise, huligaansuse, kaasüliõpilastesse ebaseltsimeheliku suhtumise vastu.

Kuidas parandada meie komsomoliorganisatsiooni juhtimist osakonna büroode ja ülikoolikomitee poolt — see on küsimus, mille üle tuleks mõelda igal konverentsi delegaadil. Eriti tõsiselt tuleks seda küsimust kaaluda raviosakonna komsomoliorganisatsiooni delegaatidel, sest siin esineb selles suhtes väga palju puudujääke. Tuleb mõelda, kuidas saavutada seda, et iga kommunistlik noor võtaks tõesti aktiivselt osa organisatsiooni tööst, oleks eeskujuks õppimises ja ühiskondlikus töös?

ELKNÜ ridade nõrk kasv (ainult 36 uue liikme võrra) nõuab komsomoliorganisatsioonilt, eeskätt komsomoligruppidelt töö otsustavat parandamist ÜLKNÜ ridadasse mittekuuluvate noortega.

Ülikooli komsomolikonverents peab andma nendele ja ka teistele tähtsatele komsomolitöö küsimustele kindlad vastused, näitama kätte suuna edaspidiseks tööks.

TEADMISEKS TRÜ IV KOMSOMOLIKONVERENTSI DELEGAATIDELE

ELKNÜ TRÜ komitee teatab IV konverentsi delegaatidele, et konverents alustab tööd laupäeval, 8. oktoobril 1955 kell 18 TRÜ aulas.

Delegaatide registreerimine toimub ülikoooli peahoones 8. oktoobril 1955 alates kella 17-st.

ELKNÜ TRÜ komitee

Partei-algorganisatsioonides

27. septembril toimus Matemaatika-Loodusteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek, kus analüüsiti partei-algorganisatsiooni senist tööd ja püstitati edaspidised ülesanded.

Koosolekul rõhutati partei-algorganisatsiooni ühe tähtsama ülesandena nii õppejõudude kui ka abiõppepersonali ideelis-teoreetilise kvalifikatsiooni tõstmise vajadust. Arvestades, et valdav enamus õppejõude on hõlmatud filosoofilistest seminaridest, kohustas parteikoosolek algorganisatsiooni bürood osutama sellele poliitilise kvalifikatsiooni tõstmise vormile erilist tähelepanu, kindlustades seminaride plaanipärase läbiviimise ning nende kõrge ideelis-teoreetilise taseme. Samuti peab partei-algorganisatsioon osutama dekanaadile igakülgset abi õppejõudude koosseisu edasisel parandamisel. Selleks on ka sel õppeaastal ette nähtud kontrollida koos dekanaadi, ametiühingubüroo ja metoodilise komisjoniga teadusliku uurimistöö käiku kateedrites ning arutada kontrolli tulemused läbi teaduskonna parteiorganisatsiooni lahtisel koosolekul.

Analüüsides õppe- ja kasvatustöö olukorda teaduskonnas pidas parteikoosolek vajalikuks suurendada kateedrite osa õppe- ja kasvatustöös, süstemaatiliselt kontrollida üliõpilaste õppeedukust eriti ühiskonnateaduste-alaste õppedistsipliinide, vene keele ja kitsama erialase ettevalmistuse osas. Senisest suurema hoolikusega on tarvis ette valmistada ja läbi viia õppe-tootmisnõupidamisi kursustel, organiseerida süstemaatilist võitlust distsipliinirikkujate vastu ning vähemedukate üliõpilaste järeleaitamist. Selleks on tarvis üliõpilasi ulatuslikumalt kaasa tõmmata ühiskondlikku ning teaduslikku töösse, isetegevusringidesse ja kehakultuuritöösse.

Tõsise puudusena parteiorganisatsiooni töös aruandeperioodil märgiti ka vähese tähelepanu osutamist komsomoliorganisatsiooni juhtimisele ja abistamisele. Olukorra otsustavaks parandamiseks kohustas parteikoosolek uut bürood andma juba kõige lähemal ajal partei-algorganisatsiooni kõigile liikmeile konkreetsed ülesanded kommunistlike noorte töö abistamiseks.

Koosolekul valiti algorganisatsiooni uus büroo koosseisus sm-d Rebane, Perk ja Tiik. Oma esimesel istungil valis büroo sekretäriks sm. Tiigi.

A. Perk

*

28. septembril toimus Majandusteaduskonna parteigrupi aruande- ja valimiskoosolek. Kuulati grupiorganisaator sm. Bronšteini ettekannet aruandeperioodil tehtud tööst. Märgiti, et parteiorganisatsioon kasvas aruandeperioodil arvuliselt. Parteiorganisatsiooni liikmed, täites parteilisi ülesandeid, tegid suurt propagandistlikku tööd mitte ainult teaduskonna ulatuses, vaid ka linnas ja vabariigis. Parteigrupp tegeles õppe- ja kasvatustöö küsimustega, arutades neid oma koosolekuil. Kuid, nagu märkisid sõnavõtjad sm-d Mikkelsaar, Erman jt., tegeles parteigrupp vähe õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise ja teadusliku töö küsimustega. Viimases töövõigus esineb teaduskonnas veel suuri puudujääke, samuti aga ka teaduskonna komsomoliorganisatsiooni juhtimises. Partei- ja komsomoli ridade kasv Majandusteaduskonnas ja poliitilise ökonoomia kateedris oli ilmselt puudulik.

Koosolekul otsustati märgitud küsimustes tugevdada parteigrupi organisatsioonilist tööd. Valiti ühtlasi parteigrupi organisaator.

A. Köörna

Elav tegevus draamaringis

Juba uue õppeaasta esimestest päevadest peale algas TRÜ draamaringis vilgas tegevus. Käesoleval kuul jõuab lavale A. Arbuzovi näidend «Rännuaastad». Näidendiga kavatsetakse osa võtta novembris toimuvast vabariiklikust kõrgemate koolide kunstilise isetegevuse ülevaatusest. Osalistena on kaastegevad Õigusteaduskonna üliõpilased U. Hiob ja Õ. Vasari, Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased M. Liigand, M. Murde, Ajaloo-Keeleteaduskonnast A. Talvik, I. Ruus, E. Noot jt.

R. Reiljan

Toimus üldkoosolek

Möödunud reedel toimus Õigusteaduskonna ametiühingu-algorganisatsiooni üldkoosolek. Terava kriitika osaliseks sai nõrk side ametiühingu- ja komsomoli-algorganisatsiooni vahel, samuti rühmakolmikute vähene omavaheline koostöö. Uude Õigusteaduskonna ametiühingubüroosse valiti sm-d Selg, Muts, Sepp jt.

Õ. Vasari

Mehhaanikutel algas õppetöö

Kõige hiljem algas õppetöö V kursuse mehhaanika eriharu üliõpilastel, nimelt 29. septembril. Nimetatud eriharu üliõpilased viibisid pikemat aega tootmispraktikal Leningradi käitistes, kus omandati väärtuslikke kogemusi praktiliseks tööks. Sellele järgnes suvepuhkus ning nüüd asuti täie pingega õppetööle, sest ees on viimane, kuid sealjuures pingerikas õppeaasta. Kogu vaba aeg tuleb kasutada diplomitööde materjalide kogumiseks, diplomitöö koostamiseks ning vormistamiseks. Lisaks sellele algab novembris pedagoogiline praktika, kus omandatakse vajalikke kogemusi õpetajatööks.

R. Talv

Miks praktilisest tööst ei tule rohkem töötajaid aspirantuuri

Paaril viimasel aastal on väga tugevasti rõhutatud, et aspirantuuri tuleb võtta neid, kes on 3 aastat olnud praktilisel tööl. See teeb noore teadlase mitmekülgsemaks ja tugevamaks.

Tartu Riiklikus Ülikoolis on viimastel aastatel praktiliste tööaastatega aspirantide arv kasvanud, kuid see pole veel küllaldane. Seejuures tuleb tegelikus töös ilmsiks, et paljud praktilisest tööst aspirantuuri kandideerijad kas loobuvad enne eksameid või langevad eksameil välja.

Kõrvalejäämisel ja väljalangemisel on põhjuseks nõrk ettevalmistus eksameiks. Valdav enamus nendest, kes kandideerivad aspirantuuri praktilisest tööst, kurdavad selle üle, et neil jäi ettevalmistamiseks vähe aega. Seda põhjustas omakorda asjaolu, et otsus kandideerimiseks tehti hilja — juunis või juulis, tegelik ettevalmistus algas aga augustis ja augusti lõpus algasid juba eksamid.

Teiseks oluliseks põhjuseks on teadusliku produktsiooni näitamise nõue. Iga aspirantuuri astuja peab esitama kas käsikirjalise või trükitud teadusliku töö sellelt alalt, kus ta soovib spetsialiseeruda, või kirjutama referaadi kokkulepitud teemal. Eriti arstiteaduse alal soovib aga kandideerida isikuid, kellel pole ühtki teaduslikku tööd ja kellel pole soovi ka referaadi kirjutamiseks. Tagajärg: aspirantuurist kõrvalejäämine.

Nendest puudustest ülesaamiseks on tarvis, et need kutsetööl töötavad noored, kes tunnevad tõsist huvi aspirantuuri vastu, astuksid aspirantuuri juhendajaga ühendusse juba varakult. Siis oleks võimalik neid ka õigeaegselt informeerida sisseastumise võimalustest. Teiseks tuleb neil olla ka teaduslikult loovad.

Edasi on vajalik, et kateedrid peaksid silmas endisi lõpetajaid, oleksid pidevas ühenduses võimalike aspirantide kandidaatidega, ergutaksid neid teaduslikule tööle. Igal kateedril peaks olema ses mõttes oma reserv.

Nõuet, et igal aspirandil olgu alalise töökoha kaudu saadud tublid praktilised kogemused, tuleb ellu viia järjekindla tähelepanu abil kateedrite poolt. See nõuab ka rohkem ettevalmistust nende poolt, kes soovivad aspirantuuri astuda.

1955. a. võtab Tartu Riiklik Ülikool vastu 16 aspiranti: 12 statsionaarset, 3 mittestatsionaarset aspiranti ja 1 loenguassistendi. Vastuvõetud isikuist on 1955. a. lõpetanud kõrgema kooli 11. Selles arvus on aga 5 isikut, kellel on praktilise töö staaž juba enne ülikooli lõpetamist. Üldse on praktilise töö staažiga aspirante 1955. a. vastuvõtus 10, milline arv on suurem eelmistest aastatest.

D. Palgi

Kehakultuur ja sport

SOPRUSKOHTUMISELT LÄTI NSV SPORTLASTEGA

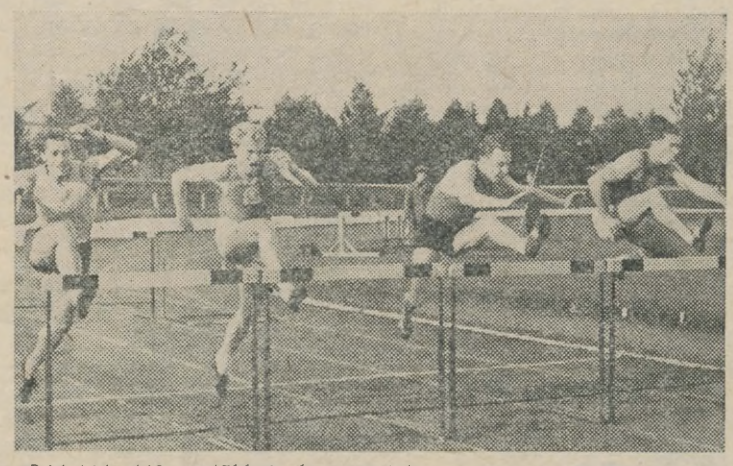

Pildil: 110 m tõkkejooks meestele. J. Ungeri foto.

1.—2. oktoobril toimus Tartus traditsiooniline matškohtumine Riia «Daugava» ja Tartu Riikliku Ülikooli spordiklubi kergejõustiklaste vahel. Külalised esinesid seekord väga tugeva koosseisuga ja et TRÜ võistkond esines tunduvalt nõrgendatud koosseisus, ei valmistanud «Daugava» võistkonnale erilist raskust matškohtumise võitmine. Lõppkokkuvõtteks kujunes «Daugava» võit 142 punktiga TRÜ 123 vastu. Võistluse paremate tulemustena tuleks märkida V. Kumuška ja P. Kaseoja aega 100 m jooksus 11,1 sek., V. Kumuška tulemust 110 m tõkkejooksus 15,4 sek., Vilve Maremäe tulemusi kaugushüppes 5,39 m ja 80 m tõkkejooksus 11,7 sek., Lea Maremäe kolme esikohta heidetes: kuulitõukes tulemusega 14,09 m, odaviskes 42,91 m ja kettaheites 40,72 m., Läti rekordiomaniku D. Levicka aega 59,4 sek. naiste 400 m jooksus.

Hüpetes saavutati häid tulemusi: teivashüppes hüppas TRÜ esindaja M. Kutman 4,05 m, kolmikhüppes oli «Daugava» võistleja A. Bute tulemus 14,75 m ja B. Bergs tulemus kaugushüppes 6,83 m. Kuulitõukes näitas ennast stabiilse 15 meetri mehena E. Simson, tõugates 15,05 m.

Võistlused tõid esile ka nõrku kohti ülikooli kergejõustikuvõistkonnas. Samal ajal kui heitjad ja hüppajad näitasid häid tulemusi, osutusid väga nõrkadeks kesk- ja pikamaajooksjad, kes ei suutnud pakkuda mingit konkurentsi «Daugava» jooksjatele. Et aga võistkondlikus arvestuses on kesk- ja pikamaajooksudel väga suur osatähtsus, tuleb ülikooli treeneritel selle puuduse kõrvaldamisele pühendada suurt tähelepanu.

F. Kudu

TRÜ esivõistlused sõudmises

TRÜ spartakiaadi raames viiakse 8. ja 9. oktoobril k. a. läbi TRÜ teaduskondadevahelised individuaalsed esivõistlused sõudmises.

Võistluste kavas on sõit ühesel sõstal meestele ja naistele vastavalt distantsidele 500 m ja 1000 m ning sõit neljasel klinkeril roolimehega naistele distantsil 1000 m ja meestele 2000 m.

Võistlused tõotavad tulla küllalt pingelised, eriti akadeemiliste paatide osas, sest osa võtavad vabariigi selle ala parimad.

Võistluste algus on laupäeval kell 15 ja pühapäeval kell 12.

Et finiš on TRÜ paadisadama juures, on asjahuvilistel hea võistlust jälgida.

ARUTATI JUULIPLEENUMI OTSUSEID

31. septembril toimus eesti filoloogia IV kursusel juulipleenumi otsustele pühendatud poliitinformatsioon. Ettekandega esines üliõpilane H. Lehiste, kes rõhutas pleenumi otsuste suurt praktilist tähtsust. Otseselt puudutab üliõpilasi otsus, mille alusel kõik kõrgema õppeasutuse lõpetanud noored spetsialistid saadetakse vahetult praktilisele tööle. Seega võivad parimad neist alles pärast praktiliste töökogemuste omandamist asuda õppima aspirantuuris ja tegelema teadusliku tööga.

Üliõpilane R. Krusten esitas perspektiivplaani järgnevateks poliitinformatsioonideks. Kavas on läbi viia poliitinformatsioon teemal «Maailma poliitiline kaart», organiseerida kohtumine mõne Tartu eesrindliku õpetajaga, korraldada kirjandusteose arutelu jne.

Poliitinformatsioonid hakkavad toimuma regulaarselt kord kuus.

O. Kask

*

Hiljuti toimus Õigusteaduskonna IV kursusel poliitinformatsioon, kus tuli läbiarutamisele NLKP KK juulipleenumi otsus. Ettekandega esines kursuse poliitinformaator sm. Kelder, kes tõi esile meie tööstustes esinevaid vigu, näidates ühtlasi, millised konkreetsed otsused võeti vastu nende puuduste likvideerimiseks. Ettekandja kriipsutas ühtlasi alla juristide ette kerkinud uusi ülesandeid seoses juulipleenumi otsuse elluviimisega.

Poliitinformatsioonist võttis külalisena osa Tartu Linna Tööstuskombinaadi tehnilise kontrolli osakonna juhataja sm. Pino, kes tõi esile oma käitises saavutatud edusamme, kuid näitas ka vigu, mis esinesid enne juulipleenumit. Selgus, et tööstuskombinaadi toodangu kogumaht on suurenenud 1946. a. võrreldes viiekordseks. Väljalastavate artiklite arv ületab 200, kuid sealjuures esineb veel praegugi edusammude kõrval rida puudusi nii materjalidega varustamise, eesrindliku tehnika rakendamise, tööde mehhaniseerimise jt. aladel. Tulid ilmsiks ministeeriumi halb juhtimine ja tööstuskombinaadi administratsiooni hooletus.

Sm. Pino oli kaasa toonud näitliku materjalina rea uusi prooviartikleid, mida tööstuskombinaat hakkab tootma mitmesugustest varem kasutamata seisnud jäätmetest.

Ettekandele järgnes elav arutelu, kusjuures ettekandjale esitati rohkesti küsimusi, avaldati omapoolseid seisukohti esinevate puuduste kohta ja arutati, kuidas tööstuskombinaadi administratsioon peaks neid puudusi vältima.

Poliitinformatsioon oli huvitav ja sisukas. Õigusteaduskonna IV kursuse komsomoligrupp koos poliitinformaatori sm. Kelderiga otsustasid selliseid poliitinformatsioone, millest võtab osa mõni praktik, korraldada ka edaspidi.

H. Kütt

Tuleb täita sisekorra eeskirju

Tartu Riiklikul Ülikoolil on praegu seitse ühiselamut, kus leiab ulualust 1755 üliõpilast. Nendele üliõpilastele, keda ruumipuudusel pole suudetud ühiselamutesse majutada ja kes erakorterit pole leidnud, on võimaldatud elada Kvistentalis. Ühiselamud on ära jagatud teaduskondade vahel, ning ainult Tiigi t. ühiselamus on esindatud kõik teaduskonnad. Elu ühiselamus on allutatud kindlatele sisekorra eeskirjadele, mis peavad garanteerima kõigile ühiselamu elanikele normaalsed elamistingimused. Sisekorra eeskirjadest range kinnipidamine on eelkõige üliõpilaste endi huvides, kuid tegelikult on TRÜ ühiselamutes väga suuri puudusi. Üks osa on sellised, mida saab kõrvaldada administratsiooni liinis eelarveliste finantseerimiste piirides. Et siin kõik oleks tehtud, mida oleks pidanud tegema, ja et kõik võimalused oleksid olnud ära kasutatud, seda ei saa öelda. Väga suur puudus oli teenindavast personalist — selles osas paranes Kõrgema Hariduse Ministeeriumi abiga olukord mõningal määral, kuna saadi täiendavaid kohti juurde. Sisustus on osaliselt vana, lagunenud. Osa ühiselamuid asuvad vanades majades, mis vajavad remonti, ümberehitamist jne., jne.

Palju puudusi on aga võimalik likvideerida ühiselamute elanike endi poolt ja seda otsekohe — on vaja ainult tahtmist. Et Tartu Riiklikul Ülikoolil on suhteliselt palju ühiselamuid ja nad on väikesed, siis ei võimalda administratsiooni koosseisud korraldada valvet. On vaja, et üliõpilased tuleksid ühiskondlikus korras siin ise appi. Pealiskaudsel vaatamisel tundub praegu see nii olevatki. Osas ühiselamutes ei garanteeri üliõpilasvalve aga praegusel kujul põhinõuet — pidevat kontrolli sissepääsu juures, kuna Aia t. 36, Ülikooli 18, Kastani t. 12 ja Näituse t. 7 üliõpilasvalve kujutab endast praeguse kujul põhiliselt «telefonivalvet». Näiteks kontrollisin 2. oktoobril Aia t. ühiselamut. Valveputkas luges raamatut üliõpilane Sildnik, kes ei tundnud vähematki huvi sisenejate ja väljujate vastu. Minu küsimusele — milleks ta seal istub, vastas sm. Sildnik, et ta valvab telefoni. Ühiselamute nõukogudel tuleb siin organiseerida telefonivalve eraldi. Väga palju esineb juhte, kus üliõpilane, kes on määratud valvesse, ei ilmu kohale ja jätab sellise vastutustundetu suhtumisega ühiselamu sissepääsu vabaks. Sellistest üliõpilastest võiks nimetada seltsimehi J. Ibrust, R. Pakki, T. Vee'd jt.

Siiani on piirdutud selliste vastutustundetute seltsimeeste lihtsa registreerimisega — see on administratsiooni osas lubamatu viga, mida püüame järsult parandada. Vaja on lahti saada lohakusest toauste lukustamise osas.

Väga oluline on ühiselamus puhtuse küsimus. Selles osas patustatakse väga palju kõige elementaarsemate puhtusreeglite vastu, näit. oli 2. okt. Nõukogude väljaku ühiselamus tuba nr. 76 (toavanem sm. Martinson) põrandale visatud suitsuotsad, õunasüdamed, tikuotsad ning paberitükid. Umbes sama pilti pakkusid samas ühiselamus tuba 74 (toavanem sm. Laur) ja tuba 78 (toavanem sm. Allik). Samal ajal jätsid aga teised toad Nõukogude väljaku ühiselamus hea ja korraliku mulje. Poiste tubades patustatakse üldiselt toas suitsetamise keelu vastu, hoolimata sellest, et on ruumikad eestoad, kus võib suitsetada. Ülikooli 18-a ühiselamus tuba nr. 34 on kaks kanget «suitsumeest», seltsimehed Feldblum ja Konovalova, kes hoolimata toavanema ja ülejäänud toaelanike nõudmisest pidevalt ja väga palju suitsetavad toas ning seega ignoreerivad nii sisekorra eeskirju kui ka toa kollektiivi õigustatud nõudmisi. Eriti palju patustatakse korra ja puhtuse nõuete vastu söögikappide osas. Näit. Aia t. ühiselamus, mis on piisavalt varustatud söögikappidega, on kord lubamatult halb.

Ühiselamutes esineb veel ka alkoholi tarvitamise juhtumeid.

Viimane aeg on karmimalt võitlusse astuda toodud puudustega. Raskemal ja teadlikul sisekorraeeskirja rikkumise juhul kõrvaldab administratsioon ühiselamust eksinud seltsimehed. Esimesena kõrvaldati Tiigi t. ühiselamust II kursuse üliõpilane sm. Urbanovitš, kes demonstratiivselt keeldus sissepääsuluba esitamast ja tungis ühiselamusse sisse üle plangu. Vähemate korrarikkumiste juhul rakendatakse põhimõtet: paremas toas peab elama korralikum üliõpilane. Selle põhimõtte rakendamiseks tehakse vastavad ümberpaigutused teaduskonnale eraldatud elamispinna piirides.

Kutsun üliõpilasi distsiplineeritumalt kui seni sisekorra eeskirjadest kinni pidama ja ühiskondlikke organisatsioone ning dekanaate järjekindlamalt ja tihedamalt kontrollima ühiselamuid ning teostama süstemaatilist selgitus- ja kasvatustööd üliõpilaste hulgas sotsialistliku ühiselu reeglite ja distsipliini osas.

V. Simm,
TRÜ haldusprorektor

TEADAANDEID

Seoses ELKNÜ TRÜ konverentsiga toimub 8. ja 9. oktoobril osakondade seinalehtede näitus. Kõigil seinalehtede toimetustel tuua seinalehed 8. oktoobril kell 15—17 peahoone 49. auditooriumi.

*

Homme algusega kell 17 ja pühapäeval kell 16 toimub matškohtumine kergejõustikus EPA—TRÜ ja TRÜ kehakultuuriosakonna koondvõistkondade vahel. Kõik kergejõustikuhuvilised võistlustele!

EESTI Toimetaja R. AULING

MB 12070 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2771

RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (275) Reedel, 14. oktoobril 1955. a. VIII aastakäik

Õppigem keeli!

Meie tänases lehes on ühiselamute kontrollpostide ülevaates toodud stseenike sellest, kuidas üks kehakultuuriosakonna üliõpilane teeb üle jõu käivaid pingutusi, püüdes tõlkida saksa keelest oma eriala küsimusi käsitlevat artiklit. Ei piisa oma jõust, appi on kutsutud sõber Ajaloo-Keeleteaduskonnast...

Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus võidi hiljuti olla tunnistajaks sagelikorduvale pildile: eesti filoloogia III kursuse üliõpilane-folklorist laiutas nõutult käsi Rosenplänteri «Beiträge'de» kohal, milles leidus talle vajalik materjal.

«Ma ei ole õppinud saksa keelt! Keskkoolis oli inglise keel, inglise keelt õpin ka praegu...»

Juristid on korduvalt pidanud tunnistama, et prantsuse keele oskus on neile hädavajalik.

Millest kõnelevad need praktilises õppetöös esinevad faktid ja faktikesed? Kõnelevad selget keelt sellest, et vene keele kõrval on hädavajalik ülikoolis õppida ka v õ õ r k e e l i, vähemalt sel määral, et vabalt tõlkida erialast võõrkeelset kirjandust. See vajadus on — vaatamata vanadele õppeplaanidele, kus võõrkeele osa alahinnati — aasta-aastalt kasvanud.

Seepärast tuleb kõigiti tervitada kõrgema hariduse ministri käskkirja k. a. 21. septembrist, milles märgitakse ebarahuldavat olukorda võõrkeelte õpetamisel kõrgemais õppeasutusis ning nähakse ette rida abinõusid olukorra järsuks parandamiseks.

Käskkirjas märgitakse, et üldine on nähtus, kus üldteaduslikud ja spetsiaaldistsipliinide kateedrid ei nõua üliõpilastelt teaduslike ettekannete, referaatide, kursuse- ja diplomitööde koostamisel võõrkeelsete erialaste artiklite kasutamist. Tähelepanu on juhitud puudustele õppekirjanduse ja kaadri alal ning püstitatud nõue, et üliõpilased oskaksid võõrkeeli ka a k t i i v s e l t. Selleks on ette nähtud võõrkeelte kohustuslik õpetamine kõigis fakulteetides ning osakondades esimesel neljal kursusel.

Ei saa salata, et võõrkeelte õppimise alahindamise tendentse on esinenud ka meie ülikoolis. Kateedrites ei ole nõutud võõrkeelse erialase kirjanduse tundmist, üliõpilaste väidetele, et nad vastavat võõrkeelt ei oska, on õppejõud sageli vastanud õlakehitusega ning loobunud vastavast nõudest kui «ebareaalsest». Mõni aasta tagasi julges mõni õppejõud isegi avalikult deklareerida, et võõrkeelse kirjanduse tundmine on liialdatud nõue. Nende tendentside omalaadseks peegelduseks oli ka ettepanek võõrkeelsete nimede transkribeerimiseks eesti keelde põhjendusega, et võõrkeelse häälduse äraõppimine valmistavat ülepääsmatuid raskusi.

Õnneks pole taolised tendentsid meie ülikoolis olnud valdavad, sest tegelikkus ise on korduvalt tõestanud vastupidist. Üliõpilaste põhilistes hulkades on järjest suurenenud huvi võõrkeelte õppimise vastu. Seda peegeldab näit. kas või seegi fakt, et kui mullu oli ülikoolis kokku 35 võõrkeelerühma, siis tänavu töötab neid 46. Paljud uued rühmad on loodud näit. prantsuse keele alal (Ajaloo-Keeleteaduskond ja Arstiteaduskond). Kõik eesti filoloogid on asunud õppima saksa keelt, mille tundmiseta pole võimalik tutvuda eesti keele, kirjanduse ja folkloristika ajalooga. Prof. Ariste fakultatiivsed loengud rootsi keele alal on kõigi teaduskondade üliõpilaste hulgas väga populaarsed, huviga õpitakse hiina keelt, tänavu juba kahes grupis.

See asjaolu lubab järeldada, et meie ülikoolis on juba olemas terve õhkkond võõrkeelte õpetamise taseme edasiseks tõstmiseks. Kõige olulisem tagatis on aga meie võõrkeelte õpetajate suhteliselt tugev kaader. Selle hulgas on suure professionaalse vilumusega ja andekaid keeleõpetajaid (sm-d Kann, Koppel, Raadi, Reitav, Mutt, Kivimägi jt.), kelledele meie ülikool võib õigusega uhke olla. On vaid vaja, et osataks paremini rakendada selle kogenud kaadri (kelle hulgas on väga palju polüglotte) teadmisi. Näiteks on võimalik organiseerida rohkem fakultatiivseid keelteloenguid, sest faktiliselt on võimalik ülikoolis õpetada eranditult k õ i k i lääne-euroopa keeli. Seejuures peab aga otsustavalt tõstma nõudlikkust üliõpilaste teadmiste suhtes võõrkeelte alal ning likvideerima kohati esinenud liberalism teadmiste hindamisel. On vaja meeles pidada, et keeleõppimisel ei saa olla valmis «pudi» suhutoppimist. Keele omandamine nõuab pidevat ning visa i s e s e i s v a t tööd. Siin olgu meile eeskujuks suure Lenini visa töö paljude võõrkeelte omandamisel.

Oma järeldused võõrkeelte õpetamise taseme tõstmisest peavad tegema ka erialaste kateedrite õppejõud, kes ise valdavad halvasti võõrkeeli või ei valda neid üldse. Näiteks on vene keele ja kirjanduse kateedreis palju õppejõude, kes faktiliselt ei valda ühtki võõrkeelt. On päris loomulik, et eesti ajalooga tegelevad õppejõud peavad hästi tundma alamsaksa ja ladina keelt, üldajaloo kateedri õppejõud — olenevalt orienteerumisest põhjamaade ajaloo probleemistikule — rootsi keelt jne. Alles siis, kui ise tuntakse vastavaid võõrkeelseid allikaid, saab nende tundmist nõuda ka üliõpilastelt.

Meie ülikoolil on olemas kõik võimalused selleks, et vene keele õpetamise kõrval parandada ning süvendada võõrkeelte õpetamist, mis annab üliõpilastele välismaise teaduse saavutustest osasaamise. Vaja on arutada ja kaaluda, kuidas neid suurepäraseid võimalusi maksimaalselt ära kasutada, et üliõpilastest saaksid spetsialistid, kes vabalt valdaksid võõrkeeli. Keeleoskus — see on iga haritud inimese tunnus.

Märkmeid Tartu Riikliku Ülikooli IV komsomolikonverentsilt

Harva on meie aulas olnud tõsisel, töörohkel koosolekul koos niipalju noorsugu, kui seda oli TRÜ komsomoliorganisatsiooni IV konverentsil. Ligi 350 delegaati olid osakondade algorganisatsioonid saatnud läbi arutama aasta jooksul organisatsioonis tehtud tööd, paljastama puudujääke ja panema alust uue õppeaasta komsomolielule.

Need delegaadid esindasid 1710 kommunistlikku noort — suurt ja teguvõimsat kollektiivi, mis moodustab 60% kogu üliõpilasperest. Ülikooli komsomoliorganisatsioon on aasta-aastalt pidevalt kasvanud, saavutanud teenitud autoriteedi ja muutunud üliõpilaskollektiivi juhtijaks ja eestvedajaks kõigis selle mitmekesiseis üritustes.

Kommunistliku noorsooühingu ülikoolikomitee aruandes möödunud aruandeperioodi jooksul tehtud töö kohta, mille esitas komitee sekretäri asetäitja sm. Reinvald, toodi ära rida tõsiseid edusamme komitee ja kogu organisatsiooni töös.

Mõningat edu on saavutatud õppetöös. Enamus komsomoliaktiviste kuulub õppetöö eesrindlaste hulka — viitele õpivad osakonnabüroode sekretärid Roes, Kallak, Põld, Kullus, Unt, Bachmann, grupiorganisaatorid Vares, Veersalu, Nüssik ja paljud teised. Kevadise eksamisessiooni ainult viitele sooritanud 379 üliõpilasest on enam kui pooled kommunistlikud noored. Kommunistlike noorte võitlus kõrge õppeedukuse eest on andnud häid tulemusi bioloogiaosakonnas, geograafiaosakonnas geoloogiaosakonnas ja ajaloo-osakonnas. Ilma rahuldava hindeta lõpetasid eksamisessiooni füüsika IV kursus, ajaloo II kursus, geograafia IV kursus, keemiaosakonna IV kursus, farmaatsiaosakonna IV kursus. Saavutatud edusammude väärtust tumestavad aga paljud negatiivsed faktid. Õppetöö taseme üldise tõusu kõrval, rahuldavate hinnete arvu vähenemise kõrval on väga kurvastav asjaolu, et «kolmemeestest» on 58% kommunistlikud noored, kes peaksid eranditult sammuma üliõpilaste esirinnas. Ka mitterahuldavalt edasijõudvate üliõpilaste seas on üle poole kommunistlike noori. Mitteedasijõudvate kommunistlike noorte arv on möödunud aastaga võrreldes kasvanud. Leidub isegi üksikuid komsomoliaktiviste, kes ei ole eeskujuks oma kursusele, vaid õpivad ise hinnetele «rahuldav» ja «mitterahuldav» (Saar Majandusteaduskonnast, Puudersell matemaatikaosakonnast, Simson ja Kakarpea stomatoloogiaosakonnast, Annert vene filoloogiaosakonnast). Eriti madal on õppeedukus stomatoloogia- ja raviosakonnas.

Komsomoliorganisatsioon pole pööranud vajalikku tähelepanu sellisele tähtsale ideoloogilisele küsimusele nagu ühiskonnateaduste õppimine. 25% «rahuldavatest» ja 20% «mitterahuldavatest» saadi ühiskonnateadustes. Enamik nende hinnete saajaid on kommunistlikud noored. Ühiskonnateaduste õppimisel esineb veel palju tuupimist, paljud üliõpilased ei suuda sisuliselt analüüsida nähtusi. Töö parandamine ühiskonnateaduste õppimise alal peab olema komsomoligruppide tähelepanu keskpunktis.

Paranenud on poliitinformatsioonide tase, tõusnud nendest osavõtjate aktiivsus. Esineb aga ikka veel üliõpilasi, kes ei loe ajalehti ega tunne sise- ja välispoliitilist olukorda.

On komsomoligruppe, kus poliitilisi küsimusi asetatakse teravalt, kus on tekkinud tugev ja terve kollektiiv, nagu Õigusteaduskonna II kursusel, ajaloo-osakonna II kursusel, loogika-psühholoogia V kursusel. Paljudes komsomoligruppides puudub aga kasvatustöö. Distsiplliinirikkujaid ja ebanõukogulikult käituvaid noori karistab tavaliselt enne rektoraat ja alles siis arutab küsimust grupp — halvemal juhul aga ei tee sedagi.

Vähe võitlevad õppedistsipliini ja õppeedukuse tõstmise eest seinalehed. Seinalehtede töö juhtimine ELKNÜ TRÜ komitee poolt aga, nagu näitas oma sõnavõttudes rida delegaate (Kullus, Orav), on ebarahuldav. Selle töölõigu eest vastutav komitee liige sm. Kenk ei seisnud kaugeltki oma ülesannete kõrgusel. Nõrgalt töötas ka ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» komsomolielu osakond (sm. Maasik).

Oluliseks puuduseks büroode tegevuses oli õppetöösektorite töö fikseeriv iseloom, sündmuste sabas sörkimine. Puudus elav, töökas side komsomoligruppidega.

Paranenud on teadusliku töö juhtimine komitee teadusliku töö sektori poolt (sm. Liim). Teadusliku töö sektoril on olnud tihe ja tulemusrikas side ÜTÜ nõukoguga. Ligi 850 kommunistlikku noort kuulub ÜTÜ ridadesse. Parimate auhinna- ja konverentsitööde autoreiks on kommunistlikud noored (Šišov, Selg, Väljas, Külaots jt.).

Terves reas ringides aga puudub veel kommunistlike noorte juhtiv osa, eriti raviosakonnas. Real osakonnabüroode teadusliku töö sektoreil polnud veel vajalikku sidet ÜTÜ osakonnanõukogudega.

Vaba aja kultuurse ja kasuliku veetmise küsimus on viimasel ajal seisnud korduvalt päevakorras, eriti seoses võitluse tugevdamisega joomise, huligaanitsemise ja amoraalse käitumise vastu. Selle võitluse vajalikkust rõhutati ettekandes, seda rõhutasid oma sõnavõttudes ka ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. Väljas ja TRÜ parteibüroo sekretär sm. Kalits. Ei ole auks ei ülikoolile ega komsomoliorganisatsioonile fakt, et käesoleva aasta üheksa kuu jooksul miilitsaorganid joomise, hulgaanitsemise ja muu taolise eest pidasid kinni 10 üliõpilast (Meelismaa, Djomin, Urb jt.). Vähest printsipiaalsust näitas üles kehakultuuriosakonna möödunud aastase lõpukursuse komsomoligrupp, kes selle asemel, et teravalt hukka mõista kommunistliku noore Ants Urbi huligaanitsemist ja joomist, asus teda kaitsma. Ebamoraalse käitumise juhte on esinenud raviosakonna, geoloogiaosakonna ja vene filoloogia osakonna kommunistlike noorte seas.

Tuleb korraldada rohkem sisukaid ja huvitavaid kontserte, puhkeõhtuid, võistlusi ja muid selliseid üritusi, mis haaraksid kaasa võimalikult suure hulga noori. Laienema peab isetegevusringide töö, rohkem noori peavad kaasa tõmbama spordisektsioonid. Ei ole sugugi normaalne, et 1075 spordiklubi liikmest vaid 485 on kommunistlikud noored. Umbes pool kommunistlikest noortest seisab eemal niihästi massilisest kultuurilisest kui ka sporditööst. Nende noorte kaasatõmbamine sellesse huvitavasse töölõiku on uue komitee esmajärgulise tähtsusega ülesandeks.

Positiivne on see, et läbiviidavate kultuuriliste ürituste sisuline tase ja mitmekesisus on tõusnud. Väärtuslikeks üritusteks olid puudustest hoolimata kohtumine RT «Vanemuise» noorte näitlejatega, ülikooli estraadiõhtu, samuti käesoleva õppeaasta algul korraldatud tõrvikutega rongkäik. Tuleb aga hoolitseda ürituste sisulise külje edasise ja tunduva paranemise eest.

Häid tulemusi on saavutanud ülikooli sportlased, kelledest 6 sel õppeaastal said meistersportlase nimetuse (Kitsing, Värk, Palm, Multer, Kraus ja Selg). Neist 5 on kommunistlikud noored. Esikohad saavutati kõrgemate koolide spartakiaadil kergejõustikus ja naiste korvpallis.

Kuid ülikooli komsomoliorganisatsioonil on sportlaste ees veel suur ja tõsine võlg. Ülikooli staadioni rajamisel on ettenähtud tundide arvu töötanud vaid Õigusteaduskonna II kursuse komsomoligrupp, ülejäänud komsomoligrupid on aga käinud staadioni ehitustöödel vaid 1—2 korda. Selline olukord peab kiiresti likvideeritama ja iga kommunistlik noor peab täitma endale võetud kohustuse.

Suuri puudusi esineb töös ühiselamutes. Viidi läbi küll sotsialistliku võistluse kontrollid ühiselamutes parima toa nimele, kontrollretked, kuid ikkagi puudub veel paljudes tubades elementaarne kord. Korraloomise vajadust ühiselamus rõhutas oma sõnavõtus eriti dotsent Reiman. Sõnavõtja näitas, et ka suurtes tubades on võimalik luua korda. Korrarikkumise fakte tuleb karistada täie rangusega. Korra loomisel ühiselamutes peab otsustavat osa täitma komsomoliorganisatsioon.

Konverentsil arutati ka komsomoliorganisatsiooni ridade vähese juurdekasvu põhjusi. Kriitilisi märkusi tehti ELKNÜ Keskkomitee ja Tartu Linnakomitee arvel, millised osutavad vähe abi ülikooli komsomoliorganisatsioonile eriti praktilise töö osas.

Paljud konverentsil sõnavõtnud delegaadid, samuti Keskkomitee sekretär sm. Väljas märkisid ära aruande kuivust, seda, et aruanne kujutas endast vaid faktide ja ürituste loetelu ilma sisulise analüüsita. Aruande kuivus aga ei olnud juhuslik — kuivust ja paberlikkust esineb meie töös veel palju. Delegaat sm. Kuuli rõhutas oma sõnavõtus seda, et komsomolitöö põhinäitajad pole mitte koosolekud, vaid praktiline töö, huvitavad ja sisukad üritused. Komsomolitöö elavamaks ja huvitavamaks muutmist peab uus komitee taotlema kõigi võimalike vahenditega.

Konverents valis uue TRÜ komsomoliorganisatsiooni komitee.

*

Uue komitee esimesel istungil valiti sekretäriks O. Kuuli ja sekretäri asetäitjateks Ü. Haldna (organisatsiooniline töö) ja L. Riisenberg (massiline poliitiline töö).

Sektorite juhatajateks valiti: V. Lindström — massilise kultuuritöö sektor, A. Raik — teadusliku töö sektor, H. Liimets — õppetöö sektor, L. Teplenkov — olustikulise töö sektor, A. Metsa — šeflussektor, A. Raukas — kehakultuurisektor. Massilise poliitilise töö sektoris jäävad töötama veel sm-d V. Astok loengulise propaganda alal ja H. Kään ajakirjanduse alal, organisatsioonilise töö sektoris E. M. Haaviste, M. Kaljurand, R. Majak ja M. Päid.

KUULUTATI VÄLJA KARIKATUURIDE VÕISTLUS

TRÜ parimate karikaturistide väljaselgitamiseks ja nende loomingulise aktiivsuse tõstmiseks kuulutavad TRÜ ametiühingukomitee ja ELKNÜ TRÜ komitee satiirilehe «Poks» toimetus välja karikatuuride võistluse.

Võistlusest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed. Tööd peavad kajastama TRÜ elu ja tegevuse aktuaalseid probleeme, väärnähteid, pahesid jne. Tööde esitamise tähtpäevaks on 29. oktoober 1955. Tööd tuleb esitada TRÜ komsomolikomiteesse koos kinnise ümbrikuga, milles oleks märgitud autori nimi, töökoht jne.

Konkreetsele faktile põhinevale karikatuurile lisada juurde märge antud fakti toimumisaja, -koha jne. kohta.

Parimatele töödele annab võistluse žürii välja auhinnad: üks esimene koht 100 rbl, kaks teist kohta à 50 rbl. ja 2 kolmandat kohta à 25 rbl.

Žüriil on õigus jätta välja andmata mõni auhind, kui puuduvad vastava tasemega tööd. Tööde avaldamisõigus kuulub satiirilehele «Poks».

TRÜ ametiühingukomitee
ELKNÜ TRÜ komitee satiirilehe «Poks» toimetus

Loeng rahvusvahelisest olukorrast

Laupäeval, 15. oktoobril k. a. kell 18 toimub keemia ringauditooriumis loeng rahvusvahelisest olukorrast.

Ettekandega esineb EKP KK lektor sm. Uustalu.

Pidurduse ja uneravi probleemide alane nõupidamine TRÜ-s

20.—24. oktoobrini toimub Tartus Tartu Riikliku Ülikooli ja NSVL Teaduste Akadeemia I. P. Pavlovi nimelise Füsioloogia Instituudi poolt korraldatav pidurduse ja uneravi probleemide alane nõupidamine.

Nõupidamise temaatika omab peale teoreetilise tähtsuse seoses kaasaegses meditsiinis laialdaselt rakendatava uneraviga veel väga olulist praktilist tähtsust.

Nõupidamisel esineb ettekannetega üle kuuekümne teadlase kõige mitmekesisematest Nõukogude Liidu osadest. Nii on saabunud terve rida ettekandeid Leningradist, Moskvast, Riiast, Minskist ja Rjasanist, peale selle aga veel Kaunasest, Vilniusest, Smolenskist, Tšeljabinskist, Suhhumist ja isegi Tšitast. Kõige suurema osa ettekannetest pakuvad Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna teoreetilised ja kliinilised kateedrid.

Nõupidamine algab 20. oktoobril kell 17 plenaaristungiga ülikooli aulas.

Järgmistel päevadel toimuvad istungid kella 10—14 ja 17—21-ni Aia t. 46 auditooriumides. Väga suure ettekannete hulga tõttu viiakse hommikused istungid läbi kahes sektsioonis. Esitatavad ettekanded käsitlevad füsioloogilisi, biokeemilisi ja farmakoloogilisi probleeme. Peale teoreetiliste ettekannete tuleb esitamisele terve rida ettekandeid, kus käsitletakse uneravi tulemusi mitmesuguste haiguste raviil.

Pühapäeval, 23. oktoobril õhtust istungit ei toimu. See aeg on mõeldud kaugete külaliste tutvustamiseks meie ülikooliga ja meie linna vaatamisväärsustega. TRÜ Pearaamatukogus korraldatakse näitus, mis näitab eksperimentaalse meditsiini arengut Tartus XIX sajandil ja selle olulist mõju eksperimentaalse meditsiini arengule kogu Venemaal. ÜTÜ-l on kavatsusel korraldada kohtumisõhtu nõupidamise puhul Tartus viibivate tuntud nõukogude teadlaste ja TRÜ üliõpilaste vahel.

Nõupidamise ettevalmistustöödega tegeleb nõupidamise orgkomitee, mille esimeheks on akadeemik K. Bõkov Leningradist ja kuhu kuulub terve rida TRÜ Arstiteaduskonna õppejõude, nagu prof. E. Käer-Kingissepp, prof. E. Martinson, dots. K. Kõrge, dots. E. Raudam jt. ja TRÜ parteibüroo ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee esindajad.

Nõupidamisel esitatavate ettekannete teesid ilmuvad trükist eriraamatuna enne nõupidamise algust. Nõupidamise päevakord saadetakse välja Arstiteaduskonna kateedritele ja pannakse välja ülikooli peahoonesse. Nõupidamisest oodatakse kõigi Arstiteaduskonna vanemate kursuste üliõpilaste ja praktiliste arstide osavõttu.

O. Imelik,
TRÜ füsioloogiakateedri van.-õpetaja

PARTEI ELU

Õigesti paigutada parteilised jõud

Teaduskonna kommunistide — parteiliikmete ja liikmekandidaatide õigest paigutamisest ja töölerakendamisest oleneb eeskätt edu teaduskonna partei-algorganisatsiooni töös. See seisukoht leidis üksmeelset rõhutamist ka hiljuti toimunud Arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul ning sellest juhindub oma töös ka algorganisatsiooni äsja valitud büroo.

Kui möödunud aastal parteiorganisatsioonis praktiseeriti kommunistidele parteilise ülesande andmist tihti nelja silma all sekretäri poolt ning kommunistide suhtumine ülesannete täitmisse jättis sageli soovida, siis uus büroo pidas vajalikuks praktiseerida ülesannete andmist bürool, et luua kindel kord parteiliste ülesannete andmisel ning tõsta kommunistide vastutustunnet neile usaldatud ülesannete täitmise eest. Arstiteaduskonna parteibüroo loeb oma põhiliseks ülesandeks üliõpilaste ning õppejõudude ja abiõppepersonali poliitilist kasvatamist. Edu selles töös oleneb aga sellest, kuidas kommunistid on rakendatud poliitilisse kasvatustöösse ja kuidas nad täidavad oma ülesandeid. Üheks suuremaks puudujäägiks parteiorganisatsiooni töös möödunud aastal oligi aga just üliõpilaste hulgas teostatava poliitilise kasvatustöö nõrkus. Osaliselt oli see tingitud ka sellest, et ainult kolm kommunisti oli parteilise ülesande korras rakendatud tööle poliitinformaatoritena ja propagandistidena. Tänavu on poliitinformaatoritena tööle rakendatud 11 kommunisti, kes omavad head teoreetilist ettevalmistust ning suuri kogemusi kasvatustöös (sm-d Peterson, Koren, Saar, Rõbkin, Sorokin jt.). Propagandatööks said aga ülesande kolm kommunisti (sm-d Jüris, Kolsar ja Kull).

Tõsiseid puudusi esines möödunud aastal ka mitmete ühiskondlike organisatsioonide töös. Üheks põhjuseks oli siin see, et parteiorganisatsiooni juhtimine ning mõju nende organisatsioonide töös oli nõrk, kuna ühiskondlike organisatsioonide tööst võtsid kas nõrgalt osa või olid nendest hoopiski eemale jäänud kommunistid (näit. ALMAVÜ organisatsioon). Tänavu töötavad aga 7 algorganisatsiooni liiget juhtivatel kohtadel nii ametiühingu-, komsomoliorganisatsiooni kui ka teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Parteiorganisatsiooni poolt on neile seltsimeestele tehtud ülesandeks organiseerida töötajate hulgas ulatuslikku kasvatustööd nende poolt juhitavate organisatsioonide kaudu. Nii töötab ametiühingubüroo esimehena tänavu ametiühingutöös kogenud kommunist sm. Päi, büroo liikmetena aga sm-d Blumberg jt. Samuti kuulub teaduskonna komsomolikomiteesse 3 kommunisti (sm-d Ratnik, Jurov, Bachman), kes kõik omavad suuri kogemusi komsomolitöö alal.

Kommunistidele parteiliste ülesannete andmisel püüdis parteibüroo hoiduda formaalsest suhtumisest sellesse tähtsasse küsimusse ning arvestas seltsimeeste omadusi, kogemusi, võimeid ning võimalusi, mis on vajalikud neile usaldatud ülesande täitmiseks. Seetõttu tuli kolm kommunisti isegi ajutiselt vabastada parteiliste ülesannete täitmisest.

Parteibüroo lähtub sellest, et parteiliste ülesannete mitmesugune iseloom ei vabasta ühtegi kommunisti igapäevasest parteitute seltsimeeste hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst ja eeldab, et kõik algorganisatsiooni liikmed peavad ka seda silmas oma igapäevases töös. Kuid kahjuks ei saa öelda, et kõik kommunistid oskaksid veel õigesti hinnata igapäevase poliitilise kasvatustöö vajadust parteitute seltsimeeste suhtes. Nii tuleb seltsimehi Seppot ja Reinaru veel tihti paluda ja veenda, kuna nad ise ei mõista, et iga kommunisti peamiseks ülesandeks on töö massidega, parteitute seltsimeeste abistamine marksistlik-leninliku teooria omandamisel ja selle rakendamisel praktilises töös.

Arstiteaduskonna parteiorganisatsiooni büroo suunas oma paremad jõud kasvatustööle, kuid see on alles suure ja vastutusrikka töö alguseks. Parteibüroo ülesanne seisneb nüüd selles, et esiteks — abistada igati kommuniste hästi ja edukalt täita neile usaldatud parteilisi ülesandeid ja teiseks — organiseerida süstemaatiline kontroll antud ülesannete täitmise üle.

A. Vill,
Arstiteaduskonna partei-algorganisatsiooni büroo liige

Kas teate, et . . .

. . . Kastani tänava ühiselamu õues vedeleb juba pikemat aega riita ladumata mitu autokoormat küttepuid, mis hiljutiste vihmasadude tõttu on juba üsna vettinud.

*

. . . Ülikooli Pearaamatukogus oli hiljuti rõõmus päev: tuli tagasi koju, suurde lugemissaali, pärast aastast kadunuks olemist Lermontovi teoste II köide.

Veel hulgub ringi Diplomaatilise sõnaraamatu I köide ja rida väärtuslikke ilukirjanduslikke teoseid.

Seltsimehed üliõpilased, kui te näete kusagil nimetatud raamatut või teisi Pearaamatukogu peidusolevaid raamatuid, ütelge neile, et nad tuleksid koju, sest üliõpilased vajavad neid.

*

. . . meie ülikoolis on 27 üliõpilast, kes pole pikema aja jooksul toonud tagasi laenatud raamatuid. Selliste üliõpilaste hulgas on näiteks Helga Jänes (tagastamata 10 teost 1954. aasta juulist), Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilane Lidia Katala jt. Kõige enam on võlglasi Arstiteaduskonnast — 10 üliõpilast. Teisel kohal on Ajaloo-Keeleteaduskond. Laenatud ja tagastamata kirjanduse hulgas on peamiselt erialane kirjandus ja marksismi-leninismi klassikute teosed, mida üliõpilased vajavad kõige enam.

*

. . . öised vaatlused Tiigi tänava ühiselamus, koridorides ja üldkasutatavais ruumides näitavad, et igal ööl põleb ligikaudu 50% nende ruumide lampidest — seega 30—40 lampi, keskmine elektrikulu 1 kW tunnis. See on märkimisväärne elektrihulk, mida saaks kerge vaevaga säästa, kui üliõpilased vaevuksid kustutama tulesid pärast ruumide kasutamist.

Pildil: EPA—TRÜ matškohtumine kergejõustikus. Esimene teatevahetus naiste 400×300×200×100 m teatejooksus.
A. Kivistiku foto

Ekskursioon TA Polli filiaali

Mõne aja eest korraldas bioloogiaosakonna geneetika ja darvinismi ring ekskursiooni TA Polli filiaali. Ekskursioonist võttis osa 27 inimest mitmelt kursuselt.

Tartust väljuti kella 8 paiku. Linnasõidul külastati Barclay de Tolly matusepaika, mida paljud nägid esmakordselt.

Pollis köitsid esmalt tähelepanu vana park ja hilised roosid peahoone ees. Polli filiaalis tehtava teadusliku uurimistööga tutvustas meid põllumajandusteaduste doktor sm. Siimon. Huviga kuulati tema seletusi uurimistöö suundadest ja eesmärkidest ning vaadati hiigelpuuviljaaedu pomoloogia ja rahvaselektsiooni osakonnas, kuhu on koondatud kõik puuviljasordid kogu maailmast. Edasi tutvuti mesilaga. Ka siin oli palju huvitavat.

Ekskursioonist saime häid muljeid, ja nii mõnigi meist avaldas soovi pärast ülikooli lõpetamist siia tööle asuda.

Tagasisõidul külastasime Karksi lossi varemeid. See linnus on paremini säilinud kui paljud meie poolt varem nähtud ja lossi müüride juures on tehtud isegi mõningaid restauratsioonitöid. Kõige huvitavam oli linnuse mäelt avanev vaade ümbruskonnale, mis oli kõigiti väga ülev. Eesti Šveits — nagu ütlevad kohalikud elanikud.

Nüüd läks sõit juba Tartu suunas tagasi. Kõik ekskursioonist osavõtjad tunnistasid, et päev oli möödunud muljeterohkelt ja ekskursioon õnnestus hästi.

R. Piir

Külalised Vilniusest

Möödunud reedel korraldasid ajaloo-osakonna vanemate kursuste üliõpilased tutvumisõhtu oma osakonna I kursuse üliõpilastega. Õhtust võttis külalisena osa ka grupp Vilniuse Kapsukase-nimelise Riikliku Ülikooli IV ja V kursuse ajaloolasi, kes viibisid Eesti NSV-s praktikal. Õhtu algas «Ülemaailmse Üliõpilaste Liidu hümni» ühislaulmisega. Seejärel esinesid isetegevuslike ettekannetega mõlema vennasvabariigi üliõpilased.

Leedu üliõpilaste esindaja tänas Tartu Riikliku Ülikooli ajaloo-osakonna üliõpilasi küllakutse ning sõbraliku vastuvõtu eest, kutsudes meid ühtlasi vastukülaskäigule Vilniusse.

A. Meits

Vastuseks kriitikale

Vastuseks meie ajalehes nr. 26 — 23. sept. 1955 avaldatud kriitikale kõva kriidi kohta teatab varustustranspordiosakonna ülem sm. Vilt, et kriitika vastas tõele. Kõva kriit on kõrvaldatud ja asendatud pehmega.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Изучайте языки! Заметки о IV комсомольской конференции.

А. Вилл — Правильно расставить партийные кадры.

О. Имелик — Совещание по вопросом торможения и лечения сном.

Репортаж — «7-го октября в 22 часа . . .»

7. oktoobril kell 22 . . .

Sooviga saada ülevaadet sellest, kuidas üliõpilased veedavad oma vaba aega ning milline on elu-olustikuline tase ühiselamuis, korraldas meie ajalehe toimetus kontrollpostide ringkäigu ühiselamuis 7. oktoobril s. a. kell 22. Tulemused esitatakse alljärgnevalt ilma kommentaarideta.

. . . Tiigi t. ühiselamus . . .

TUBA NR. 17. Toas valitses töömeeleolu (joonestati, loeti, üks mees (Puudersell) korrastas oma fotoalbumit). Üldiselt tuba korras.

NR. 51. «Kuidas elu ka on?»

«Kui püsti seisame, on ruumi küllalt», vastas I kursuse jurist Heino Koitel.

11-liikmelisest kollektiivist kaks töötasid (üks luges, teine konspekteeris), üks mees ajas habet.

NR. 45. Tuba meenutas pesumaja, kuna kõikjal kuivas pesu. Sissetulekul veeres pliit voodi alla.

NR. 98. Ühiselamu üks paremaid tubasid. On ka näha, sest tuba on kaunistatud, korras, hubane. Tõstatati küsimus võitlusest märja pesu vastu (Täna vahetati ühiselamus pesu, see oli aga märg. Ettevõtlikumad triikisid pesu omal käel ära).

NR. 92. Toa seinal on paljutõotav loosung «On aeg hakata mõtlema . . .». II kursuse bibliograaf L. Alliksoo loeb.

NR. 80. Hakkab silma kolm raamaturiiulit, millegipärast on aga kõik pooltühjad, õieti kolmveerandtühjad. I kursuse filoloog T. Saaremäel kirjutas kirja. V. Arvisto (sama kursus) tegi vene keele harjutust. H. Koppel luges voodis. Küsimusele, miks ta nii loeb, vastati: «Nii on parem.» Tegelikult on toas vaid üks laud ja selle ümber oli juba 3 inimest (rohkem ei mahu).

NR. 26. R. Laante (Ajaloo-Keeleteaduskonna IV kursus) ootas telefonikõnet ja veetis ootamise igavust akordionimänguga.

NR. 25. Kaks meest mängisid malet, üheksa vaatasid pealt. Nurgas seisid pommid (tõstmiseks).

NR. 109. Siin on loodud sõbralikud suhted naabertoaga (tüdrukute tuba), mis kannab numbrit 110. Nimelt ühendab neid tube vaatepilu. Pilu on tehtud oma jõududega ja omal algatusel.

NR. 76. Neli inimest toa arvukast kollektiivist mahub laua juurde. Teised istuvad pimeduses (elekter on ära läinud).

NR. 38. Siin oli kõige lõbusam. Tüdrukutele oli külla tulnud kolm vastassoo esindajat. Meie tulekul kustutati igaks juhuks küüna!.

«Natuke nagu hilja?» lausume (NB! Kell oli umbes 22.30)

«Pole viisakas külalisi välja ajada,» vastatakse.

«Jah, eks nad ole vist siia juba harjunud.»

. . . .

«No aga mis teha,» kostab kuskilt arglik hääl (temale vist ei olnud tulnud külalisi).

NR. 25. Küsime: «Ootasime, et veedate aega kultuurselt.»

«Oleks teinud ka midagi, aga ei osanud . . .»

Üldiselt: vett sel kellaajal millegipärast ei pillutud. Pääsesime tulema päris kuivalt.

. . . Ülikooli t. ühiselamus . . .

TUBA NR. 1. Vares, Surovitskihh ja Govorova mängivad kaarte.

NR. 2. Murtakse pead, kuhu pea panna. Leedu ajaloolased suruti tuppa, omad inimesed visati välja, pakkumata mingit ööbimisvõimalust. Üliõpilane Horm magas 14. toas voodi all.

NR. 11. Tuba on tühi. Klubis on ajaloolaste õhtu.

NR. 12. Kohal on üks päriselanik. Selle aega viidab keegi mees (kell on juba 22.30).

NR. 21—22. Läheneb sünnipäeva pühitsemine. Kaetud on pidulik laud . . .

NR. 25. Üliõpilased Jõgise ja Reiner ilmuvad dressides. Kiivad õhtuti ajaviiteks ja kehakarastuseks jooksmas.

NR. 25. Istutakse, tukutakse, mõlgutatakse mõtteid. Üliõpilane Kuuskmann valmistub eksamiks eesti kirjakeele ajaloos.

NR. 27. «Mängiksime malet, kui oleks . . .»

NR. 31. Triigitakse saadud märga voodipesu. Eesti ja vene tüdrukud laulavad koos «Rahvalauliku» III osa järgi.

NR. 36. Kell on 22.45. Toas istuvad kaks meest, tuba on maast laeni suitsu täis. Läbi paksu suitsu võib ära tunda üliõpilasi Maripuud, Pehki ja Budašikot.

NR. 38. Lobisetakse ja loetakse ajalehti.

. . . kehakultuuriosakonna ühiselamus V. Kingissepa 19 . . .

KOLMANDA KORRUSE KORIDOR. Kohtame siin ühiselamu vanemat Lembit Rannastit, kes koos kahe kursusekaaslasega koridori asetatud laua ääres annab pihta õhtueinele. Kuidas ümbrus mõjub söögiisule, on muidugi küsitav, kuid teist lahendust momendil pole, sest toas asuva laua ääres tegelevad seltsimehed kirjatööga. Ja köögis võib söögiisu seal valitseva korralageduse tõttu hoopiski kaduda.

POISTE TOAST kostavad pillihääled. Sisenedes näeme, et pillimeesteks on Uno Tõldsepp ja Heiki Kariler. Mõlemad muusikasõbrad aitavad sageli vaba aega sisustada pillilugudega, mis tõmbavad kokku kuulajaskonda ka naabertubadest.

TÜTARLASTE TUBA. See on oma sisekorra poolest kahtlemata eeskujulik. Pingsas tööhoos näeme Maret Kooritsat, kes eriala seminariks valmistudes näeb kurja vaeva uue saksakeelse kirjanduse tõlkimisega. Töö on niivõrd tõsine, et oma jõududest ei piisa ja appi on kutsutud sõbratar Ajaloo-Keeleteaduskonnast.

SAAL. Nii kutsutakse ühiselamu suurimat tuba, kus elab ligi 30 I ja II kursuse meesüliõpilast. Siin on käimas pingelised ettevalmistused järgmisel päeval algavaks TRÜ—EPA matškohtumiseks kergejõustikus. Võistkonna esindaja T. Järveküljega koos kontrollivad kergejõustiklased ülesandmislehte, arutades läbi kõik võimalikud kombinatsioonid. Tublid kergejõustiklased Martin ja Lõoke püüavad olla aga sama tublid ka õmblustöös, katsudes spordiklubist saadud jalgpallipükstest meisterdada korralikke võistluspükse. Nende nägudelt paistab, et see pole kaugeltki kerge ülesanne.

Seoses võistluste eelõhtuga on lauatenniseturniirist osavõtjatel puhkepäev. Turniirist, millest võtab osa peaaegu kogu ühiselamu kollektiiv, on pidada veel mängud poolfinaalides ja finaalis.

Vaadeldes teaduskonna komsomoliorganisatsiooni poolt koostatud ühiselamu massilise kultuuritöö plaani ja tehes kokkuvõtet plaani senisest täitmisest võib öelda, et teaduskonna komsomoliorganisatsioon on teinud selles töölõigus pika sammu edasi.

Pildil: S. Kliss, I. Eller ja M. Koorits V. Kingissepa 19 ühiselamus õhtut veetmas raamatute taga. A. Kivistiku foto

Toimetaja R. AULING

MB 12093 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2848

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupala

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (276) Reedel, 21. oktoobril 1955. a. VIII aastakäik

Uusi žanre, vahelduvamaid vorme

Meie üliõpilane, homne kõrgema haridusega spetsialist, peab olema laialdase kultuurilise silmaringiga. Vähe on talendist ja teadmistest kitsalt erialalt.

Hädavajalikke küsimusi, teadmisi ja oskusi tulevasele kasvatajale annab tegelemine kunstilise isetegevusega, ühe kultuuritöö vormiga. Enamik meie üliõpilasi ongi mõistnud seda, mistõttu kunstiline isetegevus TRÜ-s on aasta-aastalt sammunud tõusuteed. Nii loodi möödunud õppeaastal rida uusi isetegevuskollektiive, nagu estraadiorkester, karaktertantsurühm. Ligi 800 üliõpilast võttis osa TRÜ kunstilise isetegevuse VII ülevaatusest.

Meie parimad isetegevuslased (M. Heinmaa, H. Laane jt.) ja isetegevuskollektiivid (mees- ja naiskoor, estraadiorkester, rahvatantsurühm) teevad visalt ja järjekindlalt tööd oma kunstilise taseme tõstmisel. Vilunud juhtide seltsimeeste R. Ritsingu, H. Mikkeli, I. Grapsi jt. juhendamisel toimub praegu ettevalmistus novembris toimuvaks ametiühingute vabariiklikuks kunstilise isetegevuse ülevaatuseks.

Oktoobris tutvustavad oma uusi loomingulisi saavutusi veel rahvakunstiharrastajad, ülikooli näiteringi esituses näeme A. Arbuzovi «Rännuaastate» lavastust.

Oleme saavutanud mõningat edu ka puhkeõhtute organiseerimisel. Eriti tuleb esile tõsta rea osakondade vanemate kursuste üliõpilaste kohtumisõhtuid oma osakonna I kursuse üliõpilastega. Hästi organiseeritud ja õnnestunud oli möödunud nädalavahetusel TRÜ Spordiklubi korraldusel toimunud kohtumisõhtu meistersportlastega.

Kuid kõik see, mis on tehtud, ei ole piisav. Palju nurisetakse meie üliõpilaste kasvatamatuse, kultuuritu käitumise ja ebaesteetilise maitse üle, rääkimata joomingutest ja huligaanitsemistest.

Need faktid kõnelevad aga sellest, et vähe on muretsetud üliõpilaste vaba aja kultuurse sisustamise eest, selle kasvatuslikkuse eest. Õigusega pahandatakse meie isetegevusõhtute üksluisuse üle, sest kavades figureerib põhiliselt laul, deklamatsioon, klaver. Uusi esinejaid näeme me üpris vähe.

Milles on siis viga?

Meie kunstilise isetegevuse raskuspunkt peaks langema osakondadele, kust siis parimad suunatakse osa võtma klubi isetegevuskollektiivide tööst. Praegu aga näeme, et rida osakondi (farmaatsia, geoloogia, keemia, füüsika jt.) ei tegele üldse kunstilise isetegevusega või tegelevad sellega ainult üksikud üliõpilased. Isegi selle ala parimatel kursustel (eesti filoloogia IV, matemaatika II, kehakultuuriosakond) leidub väga palju nn. vaikseid hingi, kes ei tegele ei spordi ega kunstilise isetegevusega.

Osakonna- ja kursuseõhtud kipuvad sageli jääma üksluisteks ja hallideks. Korduvad ühed ja samad esinejad, korduvad viljeldavad vormid. Puuduvad elavad žanrid, surmaunest ei julge keegi äratada satiirivorme. Katseid viimases osas möödunud aastal tehti, kuid need jäidki katseteks. Meie osakonnaõhtutelt on välja lülitatud satiir ja huumor. Meie noored nagu ei tahaks naerda, veel vähem välja naerda. Satiirinooled on aga parimateks hoopideks igasuguste väärnähete vastu.

Miks ei mõtle meie heade vaidlusõhtute, omaloomingu- ja satiiriõhtute korraldamisele?

Satiiriõhtu vormiks võiks olla kas või elav ajaleht. Me võiksime õhtut alustada juhtkirja deklameerimisega, viimane oleks kirjutatud värssides. Artikleid võiks väga hästi mängida lavastuslikus seades. Edasi võiks «lehes» olla näidendlaul, huumoriküllast informatsiooni osakonna igapäevasest elust jne. Selliselt võib kogu kava «elav ajaleht» läbi mängida lõbusa följetonina, naljaka «kroonikana». Kõik see aga toimuks pianiinohelide saatel. Sellise õhtu korraldamine haaraks hulgaliselt üliõpilasi ja aitaks veeta lõbusalt laupäeva- või pühapäevaõhtut.

Selliseid vorme on teisigi.

Peab märkima, et TRÜ klubi ja komsomolikomitee on vähe tegelnud osakondade kultuuritöö ja isetegevusega, nende suunamise ja abistamisega. Muidugi ei vähenda see osakondade vastavate aladega tegelevate seltsimeeste vastutust.

Sel õppeaastal viiakse kunstilise isetegevuse ülevaatuse I etapina läbi konkurss parimale osakonnaõhtule. Konkursi eesmärgiks on aktiviseerida kunstilise isetegevuse viljelemist, saavutada vormide ja žanride mitmekesisust ja panna alus osakondades traditsiooniliste ürituste läbiviimisele. Jääb loota, et osakonnas leitakse uusi mitmekesiseid vorme ja mooduseid, kuidas paremini puhkeõhtut läbi viia, sest hindamisel võetakse arvesse nii õhtu organisatsiooniline kui ka kasvatuslik ja kunstiline külg.

Vähest huvi tunnevad üliõpilaste kunstilise isetegevuse vastu õppejõud ja ülikooli juhtkond. Pole leitud võimalusi nende esiletõstmiseks ega autasustamiseks. Mis seal salata, mõned kateedrid on arvamusel, et kunstiline isetegevus segab teaduslikku tööd ja tõsisel «teadusmehel» ei sobivatki tegelda kunstilise isetegevusega.

Palju räägitakse ilmetuist kõnedest, ettekannetest, meie üliõpilaste halvast, monotoonsest väljendusoskusest. Retoorika ja lavakunsti ning deklamatsiooni algete kursuse organiseerimine oleks hädavajalik. Viimast kursust luges paar aastat tagasi Ajaloo-Keeleteaduskonnas RT «Vanemuise» peanäitejuht A. Lauter. Kahjuks on see üritus aga unustatud.

Meie üliõpilastest saavad tublid kõrgema haridusega spetsialistid ainult siis, kui nad on relvastatud mitmekülgsete teadmistega. Aukohuseks on aga olla teadlik põhilistes kultuuriküsimustes ja initsiaator kunstilise isetegevuse arendamisel meie külas ja linnas. Ja seepärast on loomulik, et kunstilise isetegevuse arendamise probleemidele kui kasvatuse lahutamatule osale pööraksid rohkem tähelepanu ja paneksid käed külge praktikas kõik meie organisatsioonid alt kuni üles.

ÜTÜ NÕUKOGUS

Käesoleval nädalal arutati ÜTÜ nõukogu koosolekul teaduslike ringide selle aasta temaatika küsimusi. Enamik ringe on möödunud kevadel valminud temaatilised plaanid läbi vaadanud, täiendanud ja konkretiseerinud. Plaanide täiendamisel on ringid arvestanud partei juulipleenumi otsuseid.

Seni pole uuesti läbivaadatud plaane esitanud Õigusteaduskonna osakonnanõukogu. Temaatilised plaanid puuduvad ka enamikelt Majandusteaduskonna ringidelt, poliitökonoomiaringilt ja Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti kirjanduse ja rahvaluule ringilt.

Eriti halb on olukord marksismi-leninismi aluste ringiga, mis pole veel üldse tööle asunud. Mida arvab selle kohta marksismi-leninismi aluste kateeder?

Ringide juhatused ja osakonnanõukogud peavad kiirustama ringide temaatiliste plaanide läbivaatamise ja täpsustamisega, sest hästi läbimõeldud plaani puudumine takistab ka ringi normaalset tööd.

H. Rätsep

Meid ootab avar tööpõld

Ülikoolilinna Tartu kuulsusrikka ajaloo vältel on siin elanud ja töötanud palju kuulsaid teadlasi, kes oma silmapaistvate saavutustega teadusevallas on saanud tuntuks kogu maailmas ja teinud laialt tuntuks Tartu ülikooli. Tartuga ja Tartu ülikooliga on seotud ka paljude nimekate eesti kultuuritegelaste elu ja töö. Meie, nõukoguliku Tartu elanikud, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased võime sellele ajaloole õigustatult uhked olla, kuid ühtlasi paneb see meile ka kohustusi.

TRÜ ÜTÜ aruande- ja valimiskonverentsil tõsteti üles küsimus Tartu ajaloo uurimisest. Sellele huvitavale ja ulatuslikule tööle on võimalik rakendada ka esimeste kursuste üliõpilasi, kes sageli väheste erialaste teadmiste tõttu ei saa tegelda vajalikul määral uurimistööga.

ÜTÜ ajaloo- ja keeleteaduse osakonna nõukogu arutas oma koosolekul Tartu ajaloo uurimisega seotud küsimusi ja otsustas sellele tööle suunata ringe vastavalt nende erialale. Nii hakatakse ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringis teostama laialdast uurimistööd eesti kirjanike ja Tartu sidemeist. Tartuga on seotud paljude silmapaistvate eesti kirjanike elu ja looming. Siin võib mainida Fr. R. Kreutzwaldi, L. Koidulat, A. Kitzbergi, O. Lutsu ja paljusid teisi. Uurimistöös suunatakse tähelepanu just sellele, millistes ringkondades nad Tartus liikusid, kust said mõjustusi, millist inspiratsiooni ja ainestikku said siit jm. See on tänuväärne ja huvitav töö, mille teostamisele rakendatakse arvukalt üliõpilasi, kes tunnevad huvi ülikoolilinna rikkaliku kultuuriajaloo vastu.

Ka teistel ringidel pole puudu võimalustest selles ürituste kaasa lüüa. On ju Tartuga seotud suurte arstiteadlaste N. I. Pirogovi, N. A. Burdenko, A. M. Filomafitski jt. nimed. Tartu ülikoolis töötasid matemaatikud F. Minding, T. Molien, G. Kolossovski, füüsikud G. F. Parrot, E. H. Lenz, B. S. Jakobi, geoloogid Fr. Schmidt, P. S. Beljanski ja paljud teised nimekad teadlased. Laialdane tööpõld ootab Tartu ajaloo uurimisel noori ajaloolasi.

Kõik tööle Tartu ajaloo uurimisel! Saagu see töö kõigi ÜTÜ teaduslike ringide südame- ja auasjaks!

S. Uus

Ekskursioonidega praktikumitsükkel

Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursuse üliõpilastel on käesoleval semestril huvitavate ekskursioonidega praktikumitsükkel tervishoiu organisatsioonis. Toimub rida ekskursioone sanitaarepidemioloogiajaama, polikliinikusse, vabariiklikku haiglasse, sanitaarharidusmajja ja maa-arstijaoskonda. Huvitavamad ekskursioonid olid Tartu Vabariiklikku Sanitaarharidusmajja ja Ahja maa-arstijaoskonda.

Sanitaarharidusmajas tutvustati üliõpilasi elanikkonna seas tehtava sanitaarse selgitustöö vormide ja tingimustega, näidati näitliku agitatsiooni materjale ning kinofilme. Üldise vaimustuse kutsusid välja värvirikkad pildid lastele, kus loomad täitsid lastele mõnikord küllaltki ebameeldivaid kohustusi: karu duši all, orav hambaid puhastamas, jänkud porgandit söömas jne. Sellised pildid on heaks kasvatuslikuks vahendiks lastepolikliinikutes ning ravi-profülaktilistes asutustes, kus nii saab lapse tähelepanu kõrvale juhtida valusast süstist või mõnest ebameeldivast protseduurist.

Ahja maa-arstijaoskonnas said tulevased arstid palju praktilisi näpunäiteid.

Üliõpilaste ühine soov on korraldada rohkem selliseid elulähedasi üritusi.

H. Pond

Komplekteerida vahetused varakult

TRÜ profülaktoorium on osutunud otstarbekaks asutuseks, võimaldades tugevdatud toitlustamist, säästvat režiimi ja ravi seda vajavatele üliõpilastele 24 päeva jooksul ühes vahetuses.

Seni on olnud puudulik vahetuste komplekteerimine teaduskondade ametiühingubüroode poolt, kes jätavad selle harilikult viimastele päevadele. Seetõttu on esinenud võlgnevusi tuusikute tasumisel.

Edaspidi on vajalik komplekteerida vahetused varakult ning anda eesõigus avalduse varem esitanud ja tuusiku õigeaegselt lunastanud üliõpilastele. Praegu on alanud tuusikute väljastamine 9. novembril algavale vahetusele.

V. Unt

SÜGAVATE TEADMISTEGA RIIGIEKSAMITELE

15. oktoobril algasid järjekordsed riigieksamid meie ülikoolis. Seekord kavatsevad ülikooli lõpetada need noored, kes mitmesugustel põhjustel ei saanud kevadel eksameile ilmuda, kes haigestusid sessiooni ajal või said halva ettevalmistamise tõttu mitterahuldava hinde. Üldse lõpetab sel sügisel ülikooli ca 30 noort. Kogemused on näidanud, et kõige suuremaid raskusi teevad riigieksameil marksismi-leninismi alused. See on tingitud mittesüstemaatilisest ettevalmistusest: lõpetaja püüab viimase nädala jooksul omandada kõike, kuid ei suuda aine ulatuslikkuse tõttu pooltki materjali läbi töötada, kõnelemata konspektide põhjalikust läbitöötamisest ja teostega uuesti tutvumisest. Sageli ei jälgita ka sise- ja välispoliitilisi sündmusi ning vastava eksamiküsimuse saamisel ei suudeta anda rahuldavat vastust. Väiksemad on raskused erialastes ainetes, kuid siin esineb üksikuid üliõpilasi, kes on viie aasta jooksul pidevalt halvasti töötanud.

Riigieksamite edukaks läbiviimiseks peavad kaasa aitama dekaanaadid, eriainete kateedrid, marksismi-leninismi aluste kateeder, õppeosakond ja kaugõppeosakond nii ruumide leidmisel kui ka eksamigraafiku väljatöötamisel ja teatavakstegemisel. Ei tohi korduda mullused vead, kus riigieksam katkes õppejõu lahkumise tõttu. Eksamid tuleb planeerida nii, et õppejõud saaks komisjonis olla pidevalt ega peaks vahepeal loenguile minema. Viimane häirib üliõpilasi, kes peavad asjatult närveerima, ja viidab komisjonis olevate õppejõudude aega.

Võib arvata, et kõik riigieksameiks registreerunud üliõpilased on eksameiks hästi ette valmistunud ja õiendavad viimased võlad ülikooli ees, et heade nõukogude spetsialistidena asuda tööpostile.

R. Talv

Valmistugem TRÜ VIII kunstilise isetegevuse ülevaatuseks

Tartu Riikliku Ülikooli VIII kunstilise isetegevuse ülevaatus viiakse läbi kahes etapis. 15. nov. 1955. a. kuni 30. märtsini 1956 toimub I etapp — konkurss parima osakonnaõhtu nimele. Konkursi eesmärgiks on aktiviseerida kunstilise isetegevuse viljelemist, tõsta üliõpilaste vaba aja kultuurset sisustamist, panna alus osakondades traditsiooniliste kultuuriliste ürituste läbiviimiseks ja mitmekesistada osakondade ja kursuste puhkeõhtute temaatilist ja vormilist külge. Konkursiks parima puhkeõhtu nimele valmistavad ette ja organiseerivad osakondade (teaduskondade) ühiskondlikud organisatsioonid kooskõlas TRÜ klubiga.

Konkursi hindamist teostab žürii, mis on organiseeritud TRÜ klubi algatusel. Hindamisel lähtutakse õhtu organisatsioonilisest, kasvatuslikust, kunstilisest ja esteetilisest küljest, osavõtu massilisusest nii õhtu käigust kui ka õhtu organiseerimise käigust (esinejate arv jne.), osakondades toimunud kultuuriliste ürituste arvust ja mitmekesisusest ning ülevaatuse II etapile pääsenud esinejate arvust.

Osakond võib esitada ülevaatusele ka enam kui ühe õhtu, millest arvestatakse vastavalt osakonna soovile parim.

II etapp toimub ajavahemikus 30. märtsist kuni 30. aprillini 1956. Selle eesmärgiks on tõsta meie parimate isetegevuslaste kunstilist taset, selgitada välja oma ala parimad. II etapist võtavad osa puhkeõhtute konkursil väljapaistnud esinejad, keda määrab žürii ja ülelikoolilised isetegevuskollektiivid. II etapp viiakse läbi TRÜ klubi organiseerimisel.

Hindamist ja arvestust teostab žürii TRÜ klubi ja ELKNÜ TRÜ komitee poolt väljatöötatud juhendi alusel.

Ülevaatuse mõlema etapi žürii organisatsioonilisteks juhtideks on TRÜ klubi juhataja K. Luts ja ELKNÜ TRÜ komitee liige V. Lindström, kes lahendavad ühtlasi kõik ülevaatusega seoses olevad küsimused.

Konkursi ja ülevaatuse kokkuvõtete tegemine ning autasustamine toimub 1. mail 1956. a.

TRÜ klubi
ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektor

Geoloogid saabusid menetluspraktikalt teadmistepagasiga

Geoloogiaosakonna üliõpilastel toimus pärast III kursust sel suvel esimene menetluspraktika. See on esimene iseseisev tööliik valitud erialal, esimene kohtumine tulevase töö ja elutingimustega juba tootvast tööst osa võttes. Siin tuleb esmakordselt rakendada seni ülikoolis omandatud teadmisi juba tegelikel luuretöödel; siin selgub, mis mees keegi on. Sellest tuleneb esimese menetluspraktika erakordne tähtsus. On tarvilik, et üliõpilane võiks esimesel menetluspraktikal viibida neis kohtades ja neis tingimustes, kus tal tuleb tulevikus pärast ülikooli lõpetamist töötatada. Sellele pole aga ülikooli juhtkond seni küllaldasel määral tähelepanu pööranud, ikka tuleb paljudel üliõpilastel veeta menetluspraktika Eestis, kus geograafiline ehitus on lihtne ja varemast õppepraktikast tuttav, uurimismeetodid hoopis teistsugused kui keerulise geoloogilise ehitusega aladel. Praktika on näidanud, et Eestisse jäänud üliõpilastel on menetluspraktikal vähe õppida.

Sellest lähtudes otsustasid mitmed üliõpilased (Klaamannid, Susi jt.) möödunud kevadel sõita NSV Liidu kaugemaisse rajoonidesse. Einar ja Aita Kaamann sõitsid Baikali taha Tšta oblastisse, Karise, Susi ja Einasto Uraalidesse.

Ja pingutused polnud asjatud: kõik saime endile head praktikakohad kaardistamispartiates, huvitava geoloogilise ehitusega rajoonides, kus avanesid oma koostiselt mitmesugused magmakivimid. Töötasime kollektoritena marsruutsel kaardistamisel, šurfide dokumenteerimisel, ja puurimistöödel, tutvusime metallomeetrilise kaardistamise ning proovide võtmise metoodikaga, mis andsid küllalt hea ettekujutuse meid tulevikus ootavast tööst. Ei saa märkimata jätta ka rikkalikke muid muljeid mitmes suures tööstuskeskuses viibides, nagu Sverdlovski, Nizni-Tagil ja teistes looduslikult ilusates kohtades meie suurel kodumaal.

Väga huvitav oli elu-olustikulises mõttes ja ka geoloogiliselt meie «põhjarahva» menetluspraktika Põhja-Timanil. See rajoon asub kaugel polaarjoone taga Põhja-Jäämere ääres, kus päike paistab ööd ja päevad, loojumata mitme kuu vältel. Transport kohapeal toimub põhjapõtradel, sidet välismaailmaga peavad lennukid.

Mitmed meie kursuse üliõpilased veetsid menetluspraktika NSVL Euroopa-osa lõunarajoonides. Nii viibisid Miidel ja Siilak Taga-Karpaatias, Vallner ja R. Arbeiter Lvovi oblastis, Võsu ja M. Arbeiter Krimmi mägedes, tutvudes samuti kõigi põhiliste geoloogilise luure meetoditega. Kõik kaugemais rajoonides töötanud üliõpilased saabusid tagasi rikkalike muljete ja praktiliste kogemuste pagasiga, kaasas praktikakohast kogutud kivimite ja mineraalide kollektsioonid. Avaldati mõtteid, et sellises kohas, kus nüüd tuli veeta ainult mõni kuu praktikal olles, võiks edukalt töötada ka pärast ülikooli lõpetamist.

R. Einasto

ESIMESED RASKUSED ON VÕIDETUD

Esimesel kursusel on möödunud juba rohkem kui kuu üliõpilaspäevi. Oleme üle saanud esimestest raskustest, omandanud kogemusi loengute konspekteerimiseks jne. Õppejõudude kaasabil korraldati metoodiline konverents, kus jagasid näpunäiteid nii õppejõud kui ka seltsimehed vanematelt kursustelt. Kuidas töötada iseseisvalt raamatutega, selleks saime juhiseid ülikooli Pearaamatukogus korraldatud metoodilisel konverentsil. Raamatukogu kataloogide tundmaõppimiseks korraldasime ekskursiooni Pearaamatukogusse, kus kataloogide kasutamisega tutvustas meid konsultant, andes ühtlasi informatsiooni raamatukogu ajaloost.

Kursusel on juhtivaks kujunenud komsomoligrupp eesotsas büroo sekretäri T. Kummiga, kursusevanem V. Pohla ja ametiühinguorganisaator K. Pilk. Kommunistlikud noored võtsid endale ülesandeks hoolitseda õppedistsipliini ja õppetöö kõrgete näitajate eest komsomoligrupis ja kogu kursusel. See tagab eksamite eduka sooritamise ja kindlustab komsomoligrupi autoriteeti, mis omakorda aitab kaasa järelkasvuküsimuse lahendamisele.

Senisest õppe- ja ühiskondlikust tööst Õigusteaduskonnas saime ülevaate komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekutel, millest võtsime osa peaaegu 100%-liselt. Kuulsime, et Õigusteaduskond on kõigi näitajate poolest ülikoolis sammunud esirinnas. Ka meie otsustasime selle traditsiooni püsimisele kaasa aidata.

M. Sokk,
Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane

HUVITAV NÄITUS

Mõni aeg tagasi avati Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis Moskva kunstnike raamatu-illustratsiooni viies näitus, mille avamisel viibis näitusest osavõttev kunstnik Kravtšenko.

Näitusel on esitatud kogu mitmekesine raamatu-illustratsiooni žanr — kaane- ja tiitellehekujundused, illustratsioonid, kaaneümbrised. Peab ütlema, et alles Moskva kunstnike näitust vaadates saab aru, kuidas illustratsioonid võivad kaasa aidata teose ideestiku ja süžee lahtimõtestamisel. Isegi selline suhteliselt väheütlev detail nagu kaane- ja seljakujundus on kunstnike poolt suure oskuslikkuse ja kõrge kunstilise meisterlikkusega rakendatud sama ülesande lahendamisele.

Eriti kõrgel tasemel on näitusel esitatud puulõiked, kuid rida häid asju võib leida ka akvarellide ja söejooniste hulgast. Elurõõmust lausa õhkuvad Kukrõnikside lasteraamatute illustratsioonid. Üldse on lasteraamatud (eriti Maršaki omad) andnud head loomingulist inspiratsiooni tervele reale nimekatele kunstnikele.

Tuntud illustraatorite kõrval on näitusel esindatud ka kunstnikud, keda tunneme meisterlike teoste järgi teistes žanrides, nagu Vereiski, kuid kes oma kõrget meisterlikkust demonsteerivad ka illustraatoritena.

Hoolimata sellest, et näitusel on eksponeeritud ka rida keskpäraseid asju, jätab see sügava ja meeldejääva mulje. Seepärast soovitame komsomoligruppidel ja poliitinformaatoritel laialdaselt organiseerida näituse külastamist ja läbiarutamist.

T. Orav

PEDAGOOGIKAKATEEDRI VÄLJASÕIDU-KOOSOLEKUILT

6. ja 7. okt. viibisid TRÜ pedagoogikakateedri õppejõud ja aspirandid Tallinnas, kus neil oli rida koosolekuid ja kohtumisi Tallinna kooli- ja haridustegelastega. Haridusministeeriumis toimus 6. oktoobril ministeeriumi ja Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi juhtiva koosseisu nõupidamine kateedri kollektiiviga pedagoogikaalase teadusliku uurimistöö asjus. Kateedri liikmed tutvustasid koosolijaid lähemaks viieks aastaks väljatöötatud uurimistöö plaaniga ja näitasid, kuidas ministeeriumi töötajad võiksid sellele tööle kaasa aidata. Ministeeriumi inspektorid avaldasid omalt poolt soovi asuda kateedri juhendamisel mõne kompleksprobleemi läbitöötamisele. Sama päeva õhtul toimus kohtumine Tallinna 16. Keskkooli õpetajate kollektiiviga, millest võtsid osa ka Tallinna Ed. Vilde nim. Pedagoogilise Instituudi üliõpilased, kes selles koolis parajasti praktikal viibisid. Õpetajad rääkisid omalt poolt, kuidas nad organiseerivad ja kasvatavad õpilaskollektiivi, kuna kateedri liikmed tutvustasid neid pedagoogilises kirjanduses selle kohta leiduvate seisukohtadega.

Järgmisel päeval olid kateedri liikmed külas ajaleht «Nõukogude Õpetaja» toimetuses, kus vahetati mõtteid haridusalaste päevaküsimuste ja «Nõukogude Õpetaja» sisu üle.

Kateedri liikmed rikastasid end kohtumisel rea uute tähelepanekute ja muljetega ning tihendasid kateedri sidemeid vabariigi koolidega ja nende tööd juhtivate organitega.

L. Mets

Kehakultuur ja sport

ROHKEM KOHUSETUNNET

Hiljuti toimus traditsiooniline matskohtumine kergejõustikus TRÜ—EPA. Esmakordselt oli nendel võistlustel esindatud TRÜ kahe võistkonnaga. Esimese võistkonna moodustasid kõikide teaduskondade paremad kergejõustiklased — üliõpilased ja aspirandid. Omaette võistkonna moodustasid kehakultuuriosakonna üliõpilased, kes saavutasid tasavägises võistluses EPA 467,5 punkti vastu 456 punkti. TRÜ I võistkonnal oli 310,5 punkti.

Nüüd mõni sõna TRÜ I võistkonna esinemisest, kes vaatamata pingutustele pidi kaugele maha jääma teistest võistkondadest ja leppima kolmanda kohaga. Kõikidele on arusaadav, et jõud ei ulatu veel teiste võistkondade võitmiseks, kuid edukam esinemine oleks siiski olnud võimalik sellele vaatamata, et mõned võistlejad pidid loobuma haiguse tõttu. Paljud võistkonna kandidaadid, võiks öelda peaaegu pooled, kellede nimed olid ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» ja kelledele saadeti isiklikud kutsed, ei ilmunud ettenähtud võistkonna informatsioonikoosolekule. Samas aga toimus lõplik võistkonna koostamine ja teiste matškohtumisega seoses olevate küsimuste lahendamine. Polnud siis ime, kui mõni võistleja, saanud küll läbi mitme «suu» teada esinemisest, ilmus hilinemisega või ilma vastava spordivarustuseta staadionile. Paljudele aga ei jätkunud jõudu teisel päeval üldse võistlemiseks (Zupping, Kruus, Muska, Kalda, Vares, Suuresaar).

Võistkonna koosseisu jälgides näeme, et see ei koosnenud mitte ainult kergejõustiklastest, vaid suurt abi osutasid üliõpilased-suusatajad ja käsipallurid. Edaspidi oleks aga vajalik ülikoolil moodustada kindel kergejõustikuvõistkond, kes regulaarselt võtaks osa õppe-treeningtööst ja kus iga võistkonna liige alluks kindlale treenerile, kellelt ta võistluste käigus või eelnevalt võib oodata abistavat kätt. Praegu see aga paljudel puudus.

Palju jättis soovida ka võistkonna kollektiivsus. Samal ajal kui üliõpilased Lehiste ja Maldre tulid otse tribüünilt, et võistelda iga punkti pärast 3000 m ja 800 m jooksus nende eest, kes õigel ajal kohale ei ilmunud, pidi paljusid võistlejaid lausa paluma, vaatamata sellele, et nad on regulaarselt võtnud osa fakultatiivsetest tundidest. Punastama paneb ka avadefilee, kus TRÜ võistlejaid oli mõni üksik ja lõpudefileel võis näha ainult tublimaid sportlasi, kes on tuntud üle vabariigi, teised aga ei pidanud vajalikuks sellestki osa võtta.

Pettunult lootsid TRÜ võistkonna liikmed tribüünilt moraalset toetust — kuid asjatult! Kes võistluste vastu huvi ei tundnud ja tulemata jäid, olid kursusekaaslased. Seda aga edaspidi ei tohi enam juhtuda.

Suurt abi võistkonna organiseerimisel osutasid Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaan sm. Mitt ja kehakultuurikollektiivi esimees üliõpilane Maldre, sest pooled võistkonna liikmetest kuulusid samasse teaduskonda. Kõikidel aladel kaasa võisteldes ja abivalmilt esinesid Unger, Maremäe, Tiik, Hoole, Laager, Kuik, Kuimet, Palm, Laiverik, Õbet jt.

Jääb loota, et tänavu esinenud vead ei korduks ja et iga kergejõustiklane asuks hoolega oma spordimeisterlikkuse tõstmise.

E. Kubo-Lepp

SÕUDJAD VÕISTLESID

Hiljuti viidi läbi TRÜ esivõistlused sõudmises akadeemilistel paatidel ja sõstadel. Pärast kaks päeva kestnud pingelisi võistlusi selgusid võitjad.

Naiste neljastel akadeemilistel paatidel tuli 1000 m distantsil esimeseks KKO paatkond koosseisus: M. Tilk, E. Kiviste, S. Ploom, M. Turk ajaga 4.04,6 min. Teise koha saavutas Matemaatika-Loodusteaduskonna naiskond ajaga 4.20,1 min. Meeste neljastel akadeemilistel paatides tuli 2000 m distantsil TRÜ meistriks Ajaloo-Keeleteaduskonna paatkond koosseisus M. Ollissaar, V. Tuuling, E. Sibrits, B. London ajaga 7.24,4 min, jättes teiseks KKO II paatkonna — aeg 7.30,0 min.

Ühestel sõstadel naistele saavutas 500 m distantsil esikoha H. Pork (Matemaatika-Loodusteadusk.) — aeg 2.59,2. Samal distantsil meestele tuli esimeseks A. Kivistik (KKO) — aeg 2.36,2 min.

Ühestel sõstadel 1000 m distantsil tuli naistest esikohale K. Lukats (Matemaatika-Loodusteadusk.) — aeg 6.17,6 min, meestest M. Vabar (Matemaatika-Loodusteadusk.) — aeg 5.57,6 min.

Teaduskondadevahelises konkurentsis tuli ülekaalukalt esimeseks Matemaatika-Loodusteaduskond 8 miinuspunktiga. Järgnesid Arstiteaduskond 21, Ajaloo-Keeleteaduskond 28, ja Õigus-Majandusteaduskond 31 miinuspunktiga.

Tuleval aastal peab meie vabariik välja panema võistkonna sõudmises Balti spartakiaadile ja rahvaste spartakiaadile. Siin on TRÜ-l suured ülesanded sõudespordi taseme tõstmisel vabariigis, sest üliõpilaskonna näol on meil parimad võimalused inimmaterjali osas.

Praegu on pidurdavaks teguriks paatide puudus. Hädasti oleks vaja kaheksalist akadeemilist paati, kuna selle paadiliigi tugevamaid paatkondi vabariigis, KKO meeste paatkond peab praegu treeninguid tegema neljastel paatidel.

Samuti on vaja ühelist ja kahelist akadeemilist paati, et TRÜ saaks tuleval aastal välja panna täisvõistkonna.

Vaja on ka süsti ja kanuusid, kuna olemasolevad süstad ei vasta võistluspaatide nõuetele.

TRÜ esivõistlused jalgpallis

14. oktoobril lõppesid ligi kaks nädalat kestnud teaduskondadevahelised võistlused jalgpallis.

Võistlused viidi läbi esmakordselt üheringilise turniiri süsteemis.

Edukalt esinesid kehakultuuriosakonna ja Arstiteaduskonna võistkonnad. Tulevased kehalise kasvatuse õpetajad ja arstid võitsid suurelt kõiki oma vastaseid. Nende omavaheline mäng viimases voorus kujunes pingeliseks. Mängu algvilest haarasid initsiatiivi küll arstid, kuid nende ebatäpsed pealelöögid väravale ja kehakultuurlaste tubli kaitsemäng ei võimaldanud saavutada avaväravat. Esimese poolaja keskel mäng tasakaalustus ja lõppes väravateta. Teine poolaeg algas jällegi arstide rünnakuga. Umbes 15. min. jätsid kehakultuurlased arstide paremääre Volgini vabaks ja tal ei olnud raske healt positsioonilt lüüa 1:0. Mõni minut hiljem kordus sama viga, kuid seekord löök raksatas vastu posti. Sellest momendist tuli «elu sisse» ka kehakultuurlastele. Arstid tegid nüüd jämeda taktilise vea, tõmbudes kaitsesse ja mängu lõpuni ründasid kehakultuurlased. Lõpuvileks saavutasid nad kolm väravat ja tagajärjega 3:1 tulid 1955. a. TRÜ meistriks jalgpallis.

Meistrivõistluse tabel kujunes järgmiseks (võidud, viigid, kaotused, väravate suhe, punktid):

1. KKO	4	—	—	23: 3	8
2. Arstitead.	3	—	1	10: 3	6
3. Mat.-Loodustead.	2	—	2	7:11	4
4. Õigus.-Majandustead.	1	—	3	3:11	2
5. Ajaloo-Keeletead.	—	—	4	2:16	0

K. Tiido

Kas saamatus või hoolimatus?

Möödunud pühapäeval toimunud TRÜ jooksukross oli väga halvasti organiseeritud. Mees- ja naisvõistlejatele oli jooksude algus määratud ühele ja samale kellaajale. Et aga puudus vajalik arv rinnanumbreid ning ajamõõtjaid, said paljud osavõtjad stardijärjekorda oodates omal nahal tunda sügisilmade muutlikkust.

Kell 12. (Vasakul.) «Tehke end soojaks, seltsimehed! Kohe algab start.»

Kell 14. (Paremal.) «Tehke end soojaks, seltsimehed, tehke soojaks, kohe algab start!»

Abiks seinalehtede toimetustele

Edasiste kordaminekute nimel

Hiljuti toimus ELKNÜ TRÜ komitee korraldusel järjekordne seinalehtede ülevaatus, mis pidi peegeldama ülikooli seinalehtede esimesi samme, välja selgitama nende esimeste sammude komistuskivid ja kordaminekud. Ülevaatusele järgnenud seinalehtede toimetajate nõupidamine pidi aga omakorda juhtima tähelepanu nendele komistuskividele ja kordaminekutele, andma konkreetseid näpunäiteid esinevate puuduste likvideerimiseks ning püstitama seinalehtede toimetustele üldised tähised kogu käesolevaks õppeaastaks. Peab ütlema, et niihästi seinalehtede ülevaatus kui ka sellele järgnenud toimetajate nõupidamine täitis need ülesanded üldistes joontes.

Allpool avaldame mõningaid mõtteid, mis kerkisid seoses eespool nimetatud ülevaatuse ja nõupidamisega.

* * *

Kõigepealt püüame vastata küsimusele, millised on meie seinalehtede kordaminekud, millist edu on saavutatud oma töös ühtede või teiste seinalehtede toimetused.

Ülevaatuse žürii tunnistas esitatud seinalehtedest paremateks keemia-, ajaloo- ja bioloogiaosakonna häälekandjad «Keemik», «Sõna ja Teoga» ning «Bioloog». Nimetatud seinalehtedes avaldatud materjalid olid kõige probleemirikkamad, konkreetsemad ja kunstikavatsuslikumad. Rõõmustava asjaoluna tuleb märkia, et neil seinalehtedel on välja kujunemas o m a traditsioonid, on kujunemas o m a ütlemisviis. See on seda esiletõstetavam, et meie ülikoolis on selliseid seinalehti paraku veel vähe. Mis puutub vormiküsimustesse, siis olid auhinnatud seinalehed kujundatud lihtsalt ja maitsekalt ning olid žanrilt küllaltki mitmekesised. Kunstiliselt kujunduselt oli parim geograafiaosakonna seinaleht «Geograafi Hääl».

Üksikutest materjalidest tahaks esile tõsta «Keemiku» toimetuse artiklit ««Keemikult» lugejale» ja samas seinalehes ilmunud esimesi ülikoolimuljeid käsitlevat «Esimesi muljeid». Samuti tuleb märkida ajaloo-osakonna häälekandjas «Sõna ja Teoga» ilmunud poolföljetonistlikku kirjutist «Parem pool muna kui tühi koor» ja ka seinalehe üldist suunda käsitleda osakonnaelu kõige vajalikumaid probleeme ning käsitleda neid huvitavalt ja isikupäraselt. Juhtkirjalistest artiklitest olid kahtlemata parimad füüsikaosakonna häälekandjas «Spekter» ilmunud artikkel «Iga kommunistlik noor võitlusse üldkoosoleku otsuste täitmise eest» ja geograafiaosakonna häälekandja «Geograafi Hääle» artikkel «Jõudu ja tahet õppetööks». Parimad karikatuurid olid seinalehes «Sõna ja Teoga».

Mis lubab nimetatud materjale lugeda parimateks ja millised on nende materjalide voorused? Peamine, mis nimetatud artikleid lubab eraldada paljudest teistest, on nende isikupärane ütlemisviis, konkreetsus ja lakoonilisus. Sellest aga tulenevad ka nende materjalide teised voorused: otstarbekas pikkus, võitlevalt organiseeriv hoiak, huvitav sõnastus.

Kahjuks on puudujääke meie seinalehtedes rohkem kui kordamineküid. Tõeliselt häid, loetavaid artikleid on võrratult vähem kui ükskõikseid, venitatud ja üldsõnalisi kirjutisi. Selliste väheütlevate, hallide artiklite näidetena võib tuua «Nõukogude Arstis» ilmunud artiklit «1. september» ja «Muljed Moskvast», «Juristis» avaldatud «Parandame mullused vead!», «Kehakultuuris» ilmunud «Õnnestunud võistlused» ja rida teisi. «Juristis» ilmunud artikli «Parandame mullused vead!» puhul tekib õigustatult küsimus: kas see pole mitte puhtand artiklis käsitletud koosoleku protokollist?

On arusaadav, et sellised artiklid oma ülesannet ei täida — nad ei ole mingil määral kasvatuslikud, ja seda juba sellel lihtsal põhjusel, et selliseid artikleid tavaliselt ei loetagi. Milline saab aga olla artikli kasvatav mõju, mida ei loeta?

Halb on ka olukord siis, kui artiklite hoiak on ükskõikne, kui seinalehe artikkel on asetanud end piltlikult öeldes, väsinud jutlustaja ossa. Millegipärast tekib selline tunne näiteks geoloogiaosakonna häälekandjas «Vasar» ilmunud «Teaduskonna esivõistlustelt» lugedes. Artikli ainukene «organiseeriv» tera on koondatud viimasesse lausesse ja see kõlab järgmiselt: «L o o d a m e (Minu sõrendus. E. M.), et see meeleolu kestab edasi ka tulevikus, siis ei jää ka teised suured edusammud tulemata». Seinaleht ei ole ükskõikne pealtvaataja ega kurvameelne lootja, vaid võitleja ja tema võitlev hoiak peab õhkuma seinalehe i g a s t artiklist, i g a s t reast.

Seinaleht peab olema ka mitmekülgne, ta temaatika peab olema võimalikult laiahaardeline, kusjuures erilist tähelepanu tuleb osutada osakonna kõige keskse matele ja problemaatilisemate küsimustele, seepärast ei saa kuidagi leppida geograafiaosakonna häälekandja «Geograafi Häälega», mis sisaldab vaid matkamälestusi, tõstatamata ühtegi probleemi.

Nimetatud puudustele lisandub rida teisigi. Nii kasutatakse meie seinalehtedes ikkagi vaid üksikuid žanre. Ülevaatusele esitatud seinalehtedes ei olnud ühtegi luuletust, täielikult puudusid följetonid. Ainult hooletusega saab seletada fakti, et real seinalehtedel puudusid sellised vajalikud andmed, nagu number, väljaandmise kuupäev, toimetuse koosseis (võib olla ka ainult toimetaja), artiklite autorid.

Lõpuks tuleb lugeda häbiväärseks asjaolu, et tervelt neli osakonda (eesti filoloogia, stomatoloogia, matemaatika ja farmaatsia) üldse ei esitanud oma häälekandjat seinalehtede ülevaatusele. Seejuures eesti filoloogidel ja stomatoloogidel pole seinalehed jõudnud ilmuda seniajani.

On vaja, et käesoleval õppeaastal meie seinalehed leiaksid kindla koha meie ülikooli mitmepalgelises ja nooruslikus elus, et nad muutuksid tõeliselt huvitavateks ning võitlevateks. Selleks toimetustele head tahet ning palju energiat.

E. Mallene

LÜHIDALT

Möödunud nädalal toimunud VTK kergejõustiku normatiivide sooritamise võistlustest võttis osa 628 üliõpilast. VTK I astme normatiive täideti 813 korral, VTK II astme normatiive 180 korral.

P. Rannamäe

TEADAANNE

22. okt. k. a. algusega k. 16 toimub TRÜ aulas X rahvusvahelise ajaloolaste kongressi NSV Liidu delegatsiooni liikme Läti NSV TA tegevliikme prof. J. J. Z u t i s e ettekanne teemal: «X rahvusvaheline ajaloolaste kongress Roomas septembris 1955. a.»

Huviosalisi kutsutakse koosolekust osa võtma.

TRÜ NSV Liidu ajaloo kateeder

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — Новые жанры, разнообразные формы.

Р. Эйнасто — Геологи вернулись с производственной практики.

Р. Тальв — С глубокими знаниями на государственные экзамены.

С. Уус — Нас ждет широкое поле труда.

М. Сокк — Первые трудности преодолены.

Т. Орав — Интересная выставка.

Э. Маллене — Во имя новых успехов.

Физкультура и спорт.

Toimetaja R. AULING

MB 12955 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2896

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (277) Reedel, 28. oktoobril 1955. a. VIII aastakäik

100 aastat I. V. Mitšurini sünnist

100 aastat tagasi, 27. oktoobril 1855. a., sündis Ivan Vladimirovitš Mitšurin, teadlane, keda tunneb meie maal iga inimene, kelle nime lausuvad suurima austuse ja armastusega kõik nõukogude inimesed. Mitšurin oli toeline rahvateadlane. Võrsunud lihtrahva seast ja töötades koos rahvaga on ta oma elutööga loonud tohutuid väärtusi. Need väärtused, need teaduse saavutused on muutunud üldrahvalikuks omandiks, neid kasutab rahvas, ja neid arendab edasi ning paljundab rahvas.

Kõneldes Mitšurinist kerkib me silme ette eelkõige teadlane-taimearetaja. Oma eluaja jooksul lõi Mitšurin üle 300 uue viljapuu- ja marjapõõsa-sordi. Ta sundis taime muutma oma loomust, andma rohkem saaki, looma paremate omadustega vilju. Mitšurini tööde tagajärjel ilmusid meie maal viljapuud sinna, kus neist varem ei teatud unistadagi. Mitšurin aheldas looduse, ta lähtus seisukohast, et «inimene võib luua ja peab looma uusi taimevorme paremini kui loodus». Mitšurini taimearetuslikud tööd on aga ainult üks osa tema tohutu suurest teaduslikust pärandist. Võib-olla veel tähtsamad on tema teaduslikud meetodid ja üldistused. Mitšurin selgitas esimesena detailselt teaduslikult, kuidas tuleb muuta taimede loomust, kuidas tuleb läheneda eri taimevormidele inimhuvide seisukohast. Mitšurini teaduslik pärand, tema õpetus uute taimevormide loomisest on üldbioloogilise tähtsusega. Mitte asjata ei nimetata seda bioloogiateadust, mis orgaanilise maailma uurimisel lähtub Mitšurini printsiipidest ja meetoditest, eesrindlikuks mitšuurinlikuks bioloogiateaduseks.

Mitšurin oli ennastsalgav võitleja kõige iganenu, kõige reaktsioonilise vastu. Tsaarirežiimi rängades tingimustes suutis suur teadlane, võideldes finantsiliste raskuste ja ametliku teaduse tagurlikkusega, ära teha suure töö uute, progressiivsete ideede juurutamisel ja iganenud tõdede likvideerimisel teadusest. Kuid täie jõuga puhkes Mitšurini loominguline talent õitsele alles Nõukogude korra ajal. Rahvavõim lõi suurele teadlasele parimad töötingimused, soodustas ta ideede levikut ja rakendamist kolhoosipraktikas.

Seoses suure tähtpäevaga toimuvad kogu meie maal teaduslikud konverentsid, koosolekud, näitused, räägitakse Mitšurini elust ja tööst, tema osast teaduses. Mitšurinist räägib kõige sügavama lugupidamisega hallipäine akadeemik, noor kolhoosiküla õpetaja ja alles algaja mitšuurinlane-pioneer. Kuid Mitšurini nimi pole kuulus mitte üksnes meie maal. Mitšurini õpetust tuntakse ja arendatakse edasi Inglismaal, Prantsusmaal, Saksamaal, Indias, Ameerikas ja mujal.

I. V. Mitšurini sajandat sünnipäeva tähistab ka Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv. Mitmed meie ülikooli õppejõud ja üliõpilased-loodusteadlased on järjekindlad mitšuurinlike printsiipide propageerijad ja arendajad. Seltsimehed Mihhailov, Perk, Alles, Orav jt. on oma teaduslikus töös jõudnud olulistele tulemustele, otseselt edasi arendades mitšuurinlikke printsiipe. Mitšuurinlike teesidega pole aga seotud ainult need meie ülikooli loodusteadlased, kes otseselt tegelevad uute taimevormide loomise, aretamise ja kasvatamisega. Mitšuurinliku bioloogia põhiseisukohast lähtuvad ka meie zooloogid, hüdroloogid, taimesüstemaatikud jt. Nad uurivad elusat loodust lähtudes Mitšurini põhinõudest — käsitledes organismi ja väliskeskkonda kui ühtset tervikut, jälgides asju ja protsesse nende arengus ja vastastikustes suhetes.

Hinnates vääriliselt suure Mitšurini elutööd, tehes kokkuvõtteid sellest, mida on saavutatud mitšuurinlike meetodite ja seisukohtade arendamisel, peame ühtlasi planeerima Mitšurini õpetuse edasist arendamist, uute tähtsate probleemide sügavat lahendamist. Mitšuurinlikke uurimismeetodeid tuleb intensiivsemalt juurutada ka Tartu Riikliku Ülikooli loodusteadlaste uurimistöödes. Seda tehes austame ja hindame me kõige paremini suure Mitšurini mälestust.

TÄHISTATAKSE I. V. MITŠURINI JUUBELIPÄEVA

27. oktoobril täitub 100 aastat I. V. Mitšurini sünnist. Kogu tema elu ja tegevuse aluseks oli püüd meie kodumaad rikastada uute viljapuude ja marjapõõsaste sortidega. I. V. Mitšurin jättis meile rikkaliku panuse bioloogiateaduste edasiarendamiseks. Tema õpetus on aluseks paljudele meie bioloogidele nende teaduslikus töös. Mitte üksnes teaduslik töö, mis valmib geneetika või taimefüsioloogia ringis, ei oleks mõeldav Mitšurini ideede rakendamiseta. Mitmed meie osakonna üliõpilased ja aspirandid on saavutanud märkimisväärseid tulemusi Mitšurini õpetuse rakendamisel ja edasiarendamisel. Nimetatagu näiteks väga kõrge tunnustuse saanud aspirant L. Sarapuu tööd «Elulise küsimus mitšuurinlikus bioloogias».

Mitšurini 100. sünni-aastapäevale pühendatud konverentsile annab iga meie osakonna teaduslik ring ühe artikli, osa ringe (näit. geneetika ja zooloogiaring) kavatseb välja anda veel lisaks fotolehe, mis on pühendatud bioloogiaosakonna üliõpilaste hiljutisele ekskursioonile ENSV TA Polli filiaali. Mitmed meie osakonna üliõpilased aitavad läbi viia Mitšurini juubelile pühendatud näitusi ja aktusi Tartu koolides.

L. Aumees,
bioloogiaosakonna III kursuse üliõpilane

RÄNDPUNALIPP PARIMALE OSAKONNALE

Möödunud aastal alustas Tartu Riiklik Ülikool staadioni rajamist Tallinna tänavas. Selle looduslikult väga sobiva staadioni ehitamine nõuab aga ulatuslike tööde läbiviimist, mis ei ole võimalik ilma laiade masside kaasatõmbamiseta ehitustöödele. Tööde konkreetseks läbiviimiseks otsustati igale üliõpilasele määrata minimaalne töömaht, nimelt 10 tundi. Parimale osakonnale, s. o. osakonnale, kes esimesena täidab staadioni ehitustöödel ettenähtud normi, otsustas TRÜ komsomolikomitee välja anda rändpunalipu. Kuigi kõigile üliõpilastele on hästi teada, kui suur tähtsus on meie üliõpilasperele oma staadionil, on seni vastuvõetud otsuse täitmine edenenud väga halvasti. Üldse ei ole vaevaks võtnud ehitustöödele asuda matemaatikaosakond (vastutaja sm. Minner), farmaatsiaosakond (vastutaja sm. Leib) ja stomatoloogiaosakond (vastutaja sm. Veidebach). Halvasti töötavad ka bioloogiaosakond (vastutav sm. Habermann) ja kehakultuuriosakond (vastutaja sm. Kivi). Eriti häbistav on selline olukord kehakultuuriosakonnale, kes peaks olema esmajoones huvitatud staadioni kiirest valmimisest.

Kogu ettenähtud tööde mahu on täitnud seni ainult kaks kursust: Õigusteaduskonna II kursus (rühmavanem sm. Rudi) ja Majandusteaduskonna III kursuse kaubanduse eriharu (rühmavanem sm. Malva). Majandusteaduskond on seejuures ainukeseks kollektiiviks, kelle töödega võib kuidagi rahule jääda (vastutaja sm. Roes).

Üliõpilased! Pühendame kõik jõud staadioni kiireks väljaehitamiseks!

A. Raukas

PARTEI ELU

Parandada siseparteilist tööd teaduskondade partei-algorganisatsioonides

Parteiorganisatsiooni töö edu sõltub väga mitmesugustest asjaoludest. Tihti võib kuulda halva töö põhjusena ettetoodavat asjaolu, et algorganisatsiooni kommunistid on passiivsed, et nad on ülemäärgselt üle koormatud ühiskondlike ülesannetega, ei suhtu täie vastutustundega antud ülesannete täitmisse jne. Arvestades kogemusi, võib aga täie veendumusega öelda, et niisugustes organisatsioonides, kus avaldatakse selliseid arvamusi, on nõrk just parteitöö organiseerimine.

Tuleb veelkord meelde tuletada, et üheks edu kindlustamise vahendiks parteitöös on selle töö õige planeerimine ja vastuvõetud otsuste kontroll. Kui analüüsida ülikooli teaduskondade partei-algorganisatsioonide tööd, siis tuleb selles osas kahtlemata esile tõsta Õigusteaduskonda (sekretär sm. Ananjeva). Selles algorganisatsioonis pööratakse suurt tähelepanu parteitöö planeerimisele. Igale kommunistile on antud konkreetsed ülesanded, antud ülesannete samuti ka vastuvõetud otsuste täitmist kontrollitakse pidevalt. Tulemuseks on see, et teaduskonnas partei liikmete arv kasvab järjekindlalt parimate õppejõudude ja üliõpilaste arvel. Sama võib öelda ka komsomoli ridade kasvu kohta. Nii on käesoleval aastal teaduskonna algorganisatsiooni vastu võetud 8 kommunistlikku noort. Seda ei saa öelda aga mitmete teiste teaduskondade partei-algorganisatsioonide kohta, nagu Ajaloo-Keeleteaduskond (sekretär sm. Siilivask), Matemaatika-Loodusteaduskond (sekretär sm. Tiik) jt.

Parteitöö otsustavaks parandamiseks ning selle töö õigeks planeerimiseks teaduskondades on algorganisatsioonide sekretäridel tarvis kõigepealt põhjalikult süveneda teaduskonna töösse, selgitada puudused senises töös ja tutvuda teaduskonna perspektiivülesannetega noorte spetsialistide ettevalmistamisel meie rahvamajandusele. Saadud materjalide alusel tuleb parteiorganisatsioonil kavandada ja võtta tarvitusele konkreetsed abinõud seni esinenud puuduste likvideerimiseks ja püstitada konkreetsed ülesanded õppe- ja teaduslikus, samuti ka kasvatuslikus töös osas nii momendi- kui ka perspektiivülesandeid silmas pidades. Seepärast on vähe kui teaduskonna parteiorganisatsiooni tööplaan sisaldab ainult tänapäeva osa, s. o. võitlust üksikute väärnähtustega, kajastab või registreerib ainult tänase päeva ülesandeid ja sündmusi. Plaani peab punase niidina läbima partei-algorganisatsioonile kuuluv kogu teaduskonnas toimuva töö juhtiv ja suunav osa, töö, mis on suunatud ka eesseisvate ülesannete lahendamisele. Siinjuures peaksid algorganisatsioonidele abiks olema ülikooli parteibüroo poolt antud juhendid, mida on tarvis silmas pidada töö planeerimisel.

Väga tähtsaks küsimuseks siseparteilise töö organiseerimisel on parteiliste ülesannete andmine üksikutele kommunistidele. On selge, et parteiline ülesanne peab olema igal kommunistil, kuid kas on otstarbekas anda ükskõik millist parteilist ülesannet igale kommunistile? Ei, asja huvides tuleb siin tingimata arvesse võtta kommunisti individuaalseid omadusi ja võimeid. Kuid ei tohi olla kommuniste, kes ei tule toime ühegi ülesandega. Selliseid kommuniste meil aga ometi kahjuks veel leidub. Nii näiteks püüab kommunist Jegorov Õigusteaduskonnast sageli eemale jääda parteiliste ülesannete täitmisest haigust ettekäändeks tuues, kommunist Kilk Ajaloo-Keeleteaduskonnast on seni ilmutanud lubamatut passiivsust ühiskondlike ülesannete täitmisel jne. Samaaegselt esineb aga juhtumeid, kus neid kommuniste, kes suhtuvad saadud ülesannete täitmisse kohusetruult, koormatakse isegi liigselt, sageli just ülikooli poolt.

Kõikide nende nähtuste vastu on vaja teaduskondade partei-algorganisatsioonide sekretäridel otsustavalt võidelda.

Siseparteilises töös on tähtis koht tööl partei liikmekandidaatidega. Nendes teaduskondades, kus partei liikmekandidaate on rohkem (näit. Õigusteaduskond), tuleks soovitada moodustada partei liikmekandidaatide grupid kursustel ja organiseerida neile regulaarseid õppusi. Samuti on tarvis usaldada partei liikmekandidaatidele senisega võrreldes ka vastutusrikkamaid ülesandeid

Ja lõpuks — on teada, et iga kommunisti üheks parteiliseks ülesandeks on kasvatustöö oma kollektiivi hulgas. Kahjuks on meil aga veel kommunistide — nii õppejõudude kui ka üliõpilaste hulgas seltsimehi, kes näiteks ei tea sedagi, kes on tema kursusel või rühmas kommunistlikud noored ja kes mitte. See on ka üks põhjusi, miks näit. Arsti-, Ajaloo-Keele- ja Matemaatika-Loodusteaduskonna komsomoliorganisatsioonid ei kasva või kasvavad ainult 1—2 liikme võrra aastas. On ilmne, et ka siin on vaja saavutada otsustav murrang.

Ülesanne seisneb selles, et siseparteilises töös esinevate puuduste likvideerimisega ja selle töö õige organiseerimisega otsustavalt parandada parteitööd ülikooli teaduskondades.

E. Laasik,
TRÜ parteibüroo sekretäri asetäitja

Pidurduse ja uneravi probleemide alaselt nõupidamiselt

24. oktoobril lõppes Tartus toimunud TRÜ ja NSVL TA I. P. Pavlovi nimelise Füsioloogia Instituudi poolt korraldatud pidurduse ja uneravi probleemide alane nõupidamine.

Nõupidamine, mis kestis viis päeva, toimus kõrgel teaduslikul tasemel. Üle 30 teadlase töö viljana kanti ette 62 ettekannet. Nõupidamise lõppresolutsioonis tõsteti eriti esile TRÜ kollektiivi, kes oli esindatud 20 ettekandega mitmesugustest kateedritest, nagu füsioloogia, biokeemia, farmakoloogia, patoloogiline füsioloogia, kirurgia, teraapia, neuroloogia, psühholoogia, dermatoloogia jt.

Elavat huvi nõupidamise vastu näitasid alati tulvil auditooriumid. Peale hulgaliste külalisi vennasvabariikidest võtsid istungitest osa TRÜ õppejõud, teaduslikud töötajad Tallinnast, tervishoiuministeeriumi esindajad, praktilised arstid ja Arstiteaduskonna üliõpilased. Kõigist istungitest kokku võttis osa umbes 3000 inimest.

Nõupidamisel peetud ettekannetes käsitleti põhiliselt kolme aktuaalset probleemi: 1) medikamentoosse une mõju biokeemilistele protsessidele, 2) kõrgema ergulise tegevuse ja teiste organismi põhiliste funktsioonide mõjustus farmakoloogiliste ainete poolt ja 3) uneravi mõju mitmesugustele haigustele (neuroloogilistele, psühhiaatrilistele, kirurgilistele, sisehaigustele, nahahaigustele jne.).

Uneravi käsitlevatest ettekannetest selgus, milline põhiline tähtsus on häiretel ajukoore funktsioonides mitmesuguste haiguste kulule ning missugune oluline osa on kaitseval pidurdusel organismi häirunud funktsioonide taastamisele. Rõhutati, et medikamentoossel teel, elektrivoolu jne. abil esilekutsutud pidurdusseisund ei ole samastatav füsioloogilise unega ja et mitmesugused kunstliku une liigid ja astmed omavad erinevat ravivat efekti. Need erinevused ei ole aga veel täpselt selgitatud. Samuti on puudulikult uuritud ka uneravi tagajärjel toimuvat häirunud funktsioonide taastumise mehhanismi. Need lüngad meie teadmistes raskendavad uneraviks näidustuste ja vastunäidustuste määramist.

Nõupidamisel jõuti arvamusele, et pidurduse ja uneravi probleem kujutab enesest ühte tähtsamat probleemi kaasaegses teoreetilises ja praktilises meditsiinis ja et selle edasine uurimine avab meditsiinile uued arenguperspektiivid. Küsimuse edasisel uurimisel peeti vajalikuks kõige tihedamat kontakti teoreetiliste ja kliiniliste kateedrite vahel. Tartu ülikooli suureks teeneks loeti komplekssete uurimistöö teostamist, teooria ja praktika tihedat seost, mis on aluseks uurimistöö viljakusele.

Nõupidamisest osavõtjad pidasid vajalikuks juba lähema paari aasta jooksul korraldada samal teemal uus nõupidamine, mille asukohana sooviti näha jällegi Tartut.

Isiklikkudest kokkupuudetest väga paljude teadlastega kõige mitmesugusematest. Nõukogude Liidu osadest selgus, et meie ülikool ja meie üliõpilased jätsid kõigile hea mulje.

Vanemõpetaja **O. Imelik**

Üliõpilased kohtusid teadlastega

Möödunud pühapäeval toimus TRÜ aulas üleliidulise uneravialase konverentsi delegaatide-teadlaste kohtumiskoosolek TRÜ üliõpilastega. Selle organiseeris ÜTÜ Arstiteaduskonna osakonna nõukogu. Kohtumisest üliõpilastega võttis osa rida silmapaistvaid teadlasi eesotsas akadeemik K. M. Bõkovi, prof. Stradinši, prof. Stepanski jt.

Koosoleku avas raviosakonna V kursuse üliõpilane Beltšikov. Külalisi tervitasid TRÜ ÜTÜ nõukogu vastutav sekretär sm. Koppel, raviosakonna VI kursuse üliõpilane sm. Kahn ja V kursuse üliõpilane sm. Jurov.

Pineva tähelepanuga jälgisid üliõpilased akadeemik Bõkovi sõnavõttu. Akadeemik Bõkov jutustas üliõpilastele oma üliõpilaspõlvest, muljetest välismaistelt teaduslikelt konverentsidelt ja kohtumistest välismaa üliõpilastega. Akadeemik Bõkovi jutustuses väljendus välismaa üliõpilaste elav huvi nõukogude teadlaste ja nõukogude teaduse edusammude vastu. Kõneleja peatus pikemalt eksperimendi tähtsusel tänapäeva teaduses, eksperimentaalsetel meetoditel ja katsetingimuste ettevalmistamise metoodikal, tuues rea huvitavaid näiteid.

Akadeemik S. V. Anitškovi teaduslik kaastööline Hiina tütarlaps Tšen San-ju jutustas teaduse võidukäigust Hiina Rahvavabariigis, rahvaste sõprusest ja oma tööst, milles ta igal sammul on tunda saanud nõukogude teadlaste ja üliõpilaste sõbralikku vennalikku abi.

Riia Meditsiinilise Instituudi professor Stradinš tõi tervitusi Riia üliõpilastelt. Oma sõnavõtus rõhutas ta meediku vastutust, mis iga põlvkonnaga muutub järjest suuremaks, sest teadus areneb päevpäevalt.

Üliõpilane Beltšikov tänas külalisi ja palus neid anda edasi TRÜ üliõpilaste palavad tervitused vennasvabariikide üliõpilastele.

Üliõpilaste osavõtt kohtumisest oli rohkearvuline. Segavalt mõjus üliõpilaste hilinemine kohtumisele ja liikumine sõnavõttude ajal, mis näitab, et meie ühiskondlikel organisatsioonidel seisab veel ees suur töö üliõpilaste kasvatamisel.

O. Maimets

Meie ei saa oodata looduselt armuande

Materialistliku geneetika rajaja

Mõni aasta tagasi pühitses Ameerika Geneetiline Ühing nn. geneetika kuldjuubelit — viiekümne aasta möödumist Mendeli «pärilikkuse seaduste» tunnustamisest. Nagu teada, Mendeli seadustest ehk, nagu neid nimetas K. A. Timirjazev, «herneseadustest» loeb oma ajaarvamist formaalne geneetika, mida sageli nimetatakse veismanismiks või mendelismiks-morganismiks.

Mitte asjata ei nimetata formaalset geneetikat veismanismiks. Just Weismann pani aluse neodarvinismile, ühele kõige reaktsioonilisematest õpetustest bioloogias, mis omakorda oli lähtepunktiks formaalsele geneetikale. Weismanni teooria on suunatud Charles Darwin'i evolutsiooniõpetuse materialistlike aluste vastu. Weismanni õpetuse olemus seisneb selles, et ta ei tunnusta valiku loovat osa, ei tunnista väliskeskkonna formeerivat mõju organismi arenemise protsessis.

Selle asemel tõi Weismann esile reaktsioonilise looteplasma teooria, mille järgi ta jagab organismid kahte üksteisest printsipiaalselt erinevasse ossa. Ühelt poolt loote- ehk sugurakud, teiselt poolt — somaatilised ehk keharakud. Weismanistid arvasid, et looterakud on igavese eluga ning on pärilikkuse kandjateks, mis pidavat olema kontsentreeritud rakutuuma kromosoomides erilise «pärilikkuse aine» näol. Nii «pärilikkuse ainet», kui ka sugurakke endid loeti muutumatuteks ja igavesteks.

Kõik see moodustab bioloogia ühe reaktsioonilisema suuna olemuse, mis eitab mateeria põhilist omadust — arengut.

Eesrindlikud teadlased-darvinistid astusid teravalt välja formaalse geneetika metafüüsiliste kontseptsioonide vastu ja näitasid katseliselt selle teoreetilist ja praktilist kehtimatust. Vaatamata sellele seisab rida kodanlikke biolooge tänapäevani Weismanni positsioonidel. Selle põhjusi näitas hästi suur vene loodusteadlane K. A. Timirjazev. Ta näitas, et formaalne geneetika on terava kriisi tulemus reaktsioonilis-klassilises kodanlikus bioloogias.

Mitšurin lahendas õigesti geneetika ja üldse bioloogia põhilise küsimuse — küsimuse areneva organismi ja väliskeskkonna tingimuste omavahelise seose iseloomust.

Charles Darwin lõi loodusliku ja kunstliku valiku hiilgava teooria, selgitades sel moel orgaanilise looduse põlvnemise ja arenemise ühtsuse. Kuid Darwin ei avastanud kaugeltki kõiki organismi ja väliskeskkonna suhete seaduspärasusi ega näinud teid nende kasutamiseks organismi arenemise juhtimise eesmärgil. Seda tegi I. V. Mitšurin.

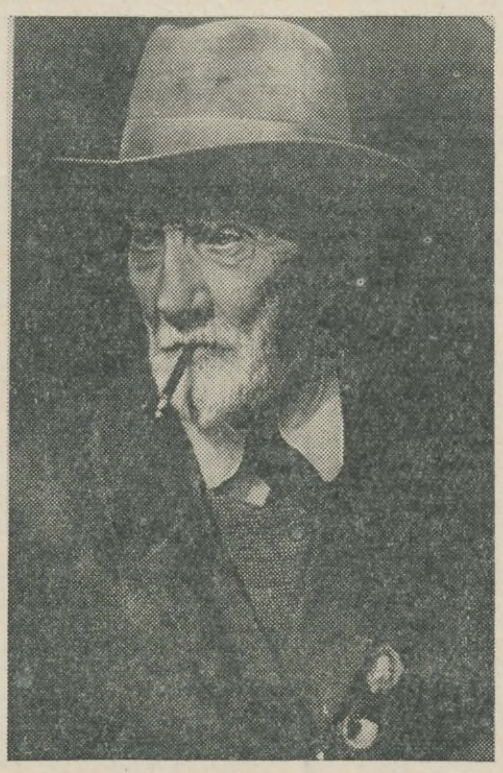

I. V. Mitšurin ei saanud rahulduda formaalse geneetika esindajate kinnitusega, et inimene on võimetu tekitama organismides selliseid esmaseid muutusi, kanduksid edasi pärilikult. Ta otsis teed pärilikkuse juhtimiseks ja leidis selle. Selles peitub tema suurim teene ja just see asetab kogu Mitšurini õpetuse uuele, kõrgemale astmele võrreldes Darwini õpetusega.

Vaadeldes organismi kui üht mateeria liikumise vormidest, mis tekib ja areneb väliskeskkonna kindlates tingimustes, väidab mitšuurinlik geneetika, et orgaanilise maailma põhiseaduseks on organismi ja tema elutingimuste ühtsus.

Lähtudes dialektilise materialismi võitmatutelt positsioonidelt võitles Mitšurin kogu elu igasuguse idealistliku tegelikkuse moonutamisega.

Iga organismi elu on tema koostöö tulemus nende tingimustega, mis määravad tema olemise. Seepärast ei vaadelnud Mitšurin organismi ja keskkonda mitte kui teineteisele võõraste tegelikkuse külgede tihtsat mehhaanilist liitumist, vaid kui vastandite ühtsust. Vastuolud organismi ja keskkonna vahel tingivad omakorda sellist tüüpi vastuolu, nagu assimilatsioon ja dissimilatsioon, milliste ühtsus moodustab ainevahetuse. Organism valib oma elutegevuse protsessis väliskeskkonnast temale vajalikud elemendid, vajalikud tingimused. See organismi valikuvõime tingimuste suhtes, mis moodustavad väliskeskkonna, on tingitud organismi loomuse — tema pärilikkuse poolt. Siit järeldub, et pärilikkus on «...elus keha omadus nõuda kindlaid tingimusi oma eluks ja arenguks ja kindlal viisil reageerida nendele või teistele tingimustele» (T. D. Lõssenko).

Lähtudes pärilikkuse sellisest määrangust näitab mitšuurinlik geneetika ka selle muutlikkuse põhjused.

I. V. Mitšurin, luues üle 350 mitmesuguse uue taimevormi, tõestas vääramatult materialistliku geneetika teoreetiliste aluste õigsust. Mitte vähem pole tehtud tema rohkearvuliste õpilaste ja järelkäijate poolt.

Materialistlik lähenemine orgaanilise maailma nähtuste uurimisele kindlustas Mitšurini õpetuse võidukäigu. Selles on tema jõud ja tähtsus bioloogiateaduste arendamisel.

O. Mihhailov,
geneetika ja darvinismi kateedri juhataja

Noorte väsimatu kasvataja

Suur vene loodusteadlane Ivan Vladimirovitš Mitšurin pole meile tuntud mitte ainult oma ala väljapaistva teoreetiku ja praktikuna — Mitšurin oli ka silmapaistev pedagoog, kuigi ta otseselt õpetajana pole tegutsenud. Mitšurinil oli aga terve rida väljapaistvaid õpilasi, keda ta kasvatas otse igapäevase töö praktikas.

Mitšurin kasutas oma töös sageli noorte abi. Nii käis 1934. a. Altai mägedes Mitšurini jaoks seemneid ja taimi otsimas pioneeride ekspeditsioon, mille liikmed avastasid 20 karusmarja-, 47 sõstra-, 9 vaarika-liiki ja rea muude kultuurtaimede metsikult kasvavaid liike. Selle ekskursiooni tulemusi hindas Mitšurin väga kõrgelt.

Mitmeid kordi pöördus Mitšurin kolhoosinoorsoo ja eriti kommunistlike noorte laiade hulkade poole otseselt ajakirjanduse kaudu, andes neile juhtnööre ja näpunäiteid kodumaa aedade rikastamiseks ja teaduse edasiviimiseks.

Mitšurin kirjutas: «...Selektsiooni kaasaegne ülesanne seisneb selles, et selektsioonitöö saaks üle kantud katsejaamadest ja õpetlaste kabinettidest otsekohe tootmisse... muutuks kommunistlike noorte ja noorte eesrindlaste-novaatorite tegevusalaks.»

1932. aastal kirjutas Mitšurin oma tuntud kirja pealkirjaga «Seltsimehed kommunistlikud noored, noored proletaarlased ja kolhoosnikud.» Selles kirjas kõneleb suur teadlane, et noored peavad võtma oma kätesse teaduse vanade tõdede ja seaduste kontrollimise, millistest paljud on osutunud valeks ja iganenuteks. Mitšurin kirjutab: «Igal sammul kohtan ma sügavaid vastuolusid raamatu «tõdede» ja praktika vahel. Uurides Marxi— teadmisi mööda igakülgselt aidata teid teie töös.»

Seda lubadust hallipäine teadlane ka pidas. Korduvalt andis ta nii individuaalseid konsultatsioone noortele mitšuurinlastele kui ka ajaleheartikleid õpetustega noorsoo laiadele kihtidele.

1934. a. septembris ilmus «Komsomolskaja Pravda» veergudel Mitšurini kiri: «Rikastage loodust. Minu soovitused kommunistlikule noorsooühingule.»

Selles kirjas püstitab Ivan Vladimirovitš Mitšurin kommunistlikele noortele selged, konkreetsed ülesanded. Ta rohutab ürituse praktilist, elavat külge.

«Minu algatuse ümber on tekkinud lai asjahuviliste liikumine... Kuid see liikumine ei ole siiamaani andnud veel oodatud resultaate. Miks? Tuleb öelda, et see liikumine kannab põhiliselt minu ideede suulise ja mõningail juhtudel ka trükis avaldatud propaganda iseloomu... Peaülesanne aga seisneb selles, et praktiliselt kasutada neid ideesid ja meetodeid sovhoosides ja kolhoosides.»

Kohe järgnevatel ridadel selgitab Mitšurin oma mõtet veelgi lihtsamalt ja konkreetsemalt:

«Millist abi vajatakse teilt, kommunistlikud noored? Suurt abi! Te olete noored, te olete tugevad, te olete elav rahvas. Te peate tegutsema nii, et meie maa kolhooside ja sovhooside põldudel hakkaksid vilja kandma mitte kümned, vaid tuhanded ja miljonid uut sorti õunapuud, pirnid, ploomid, viinapuud ja vaarikapõõsad.»

Mitšurin kirjeldab taigas, stepis, mägiaasadel kasvavate lillede lõpmatut hulka ja seab noortele uue ülesande: «Sellised lilled peavad kasvama töölislinnades, aga mitte taigas! Meie maa peab ka väliselt olema ilusaim maa maailmas.»

I. V. Mitšurin vestleb kommunistlike noortega.

Leninit peame tegema öeldust järeldus, et «kõik liigub, kõik muutub» ... ja et see, mis vahel teaduseilmas loetakse täna kõigutamatuks ja ületamatuks, võib homme olla vananenud ja kõlbmatu.»

Mitšurin teeb kirja lõpul kokkuvõtteid ja seab noorte põhiülesandeks: «1. Pidevalt siduda teooriat praktikaga, kontrollida kõike kirjutatut visas töös ja dialektilises mõtlemises. 2. Arendada igakülgselt selektsiooni, õppida looma uusi, oma kohalikke viljapuu- ja muid taimesorte maa tähtsamate rajoonide jaoks.» Kirja lõpus kirjutab Mitšurin: «Mina aga annan teile sotsialistliku lubaduse jõudu ja Mitšurin ütles, et: «...mulle ei ole suuremat ega kõrgemat autasu, kui veendumus, et te täidate selles kirjas esiletoodud soovid.»

Neid soove täidab meie noorsugu pidevalt, istutades meie parkidesse ja aedadesse uusi puid, põõsaid ja lilli, laiendades kolhoosiaedu ja arendades mitšuurinlaste ja noorte naturalistide ringides edasi Mitšurini õpetust. Meie noorsugu ei unusta kunagi suurt loodusteadlast, ei lase kunagi soikuda tema poolt alustatud tööd.

I. Orav,
TRÜ bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane

I. V. Mitšurin ja taimefüsioloogia

Oma kuuekümneaastase tegevuse kestel loodusteadlasena lõi Mitšurin võitleva materialistliku teooria taime loomuse muutlikkusest inimesele kasulikus suunas, andes koos sellega darvinismile loova iseloomu. Selles seisnebki Mitšurini peamine teene teaduse ja ajaloo ees. Ta näitas konkreetselt, kuidas tuleb juhtida organismide arenemist, et plaanikindlalt luua uusi kõrgesaagilisi põllumajanduslike taimede vorme ja kõrgeproduktiivseid loomatõuge.

I. V. Mitšurini tööd jätkavad tema rohkearvulised õpilased ja järglased, kes mitte ainult ei levita meie maa ääretul territooriumil tema poolt aretatud sorte, vaid kes kasutavad ka tema poolt väljatöötatud meetodeid ja aretavad ikka uusi ja uusi mitte ainult viljapuude, vaid ka põllukultuuride sorte.

Määratu suur tähtsus on suure looduse ümberkujundaja I. V. Mitšurini õpetusel taime füsioloogia arenemisele. Uute taimevormide looja I. V. Mitšurini ideed, mille järgi ei tule jääda ootama loodusest armuande, vaid neid tuleb temalt võtta aktiivselt vahele astudes segamisega taimede vormikujunemise protsessi, on juhtivaks põhialuseks nõukogude taimefüsioloogidele.

Taimefüsioloogia põhiline ülesanne K. A. Timirjazevi määrangu järgi seisneb selles, «et tundma õppida ning seletada taimeorganismi eluavaldusi, ja mitte ainult neid tundma õppida ja seletada, vaid sel teel neid ka täielikult alistada inimese mõistuslikule tahtele.»

Selle looduse inimese mõistuse tahtele allutamise põhiülesande lahendamisel lähtuvad nõukogude taimefüsioloogid Mitšurini õpetuse kindlatest põhialustest.

Näidates, et organism ja temale vajalikud elutingimused on dialektilises ühtsuses, et organismi ja tema elukeskkonna ühtsus teostub ainevahetuse kaudu, Mitšurini õpetus koos sellega pani tõeliselt alguse uuele suunale nõukogude taimefüsioloogias, mis seab oma ülesandeks ainevahetuse konkreetse osa avastamise organite funktsionaalse ühtsuse kindlustamiseks organismis, organismi ühtsuse püstitamisel väliskeskkonnaga selleks, et leida teed organismide loomuse aktiivseks suunatud muutmiseks.

Mitšurini õpetuse tähtis seisukoht seisneb selles, et väliskeskkonna abil võib muuta mitte ainult füsioloogiliste protsesside käiku taimede individuaalse arengu jooksul, vaid ka taimede loomust, kui oskuslikult ja plaanikindlalt rakendada neid mõjustusi, avab sellega taimefüsioloogia ees kõige avaramad ja ahvatlevamad perspektiivid.

Mitšuurinlik õpetus lubab taimefüsioloogidel uuel viisil tunnetada organismide pärilikkust. Ta osutab pärilikkuse suunatud muutmise võimalusele organismi elu ja arenemise juhtimise alusel seoses ainevahetuse tüübi muutumisega. Samaaegselt tunnustab ta, et organismide ontogeneetilise arengu jooksul omandatud tunnuste pärandamine on võimalik ja vajalik.

Edaspidine sotsialistliku põllumajanduse järsk tõus seab teadlaste-bioloogide, nende hulgas ka taimefüsioloogide ette vastutusrikkad ülesanded: igakülgselt uurida põllumajanduskultuuride biokeemiat ja füsioloogiat, uurida edasi ja arendada Dokutšajevi—Kostõtševi—Viljamsi kompleksi, juurutada õiget külvikordade ja mulla harimise süsteemi, kujundada ümber olemasolevaid ja aretada uusi kõrgesaagilisi külma-, kuiva- ja lamandumiskindlaid põllumajanduskultuuride sorte.

Kõigi nende suurte ülesannete teostamine on võimalik ainult eesrindliku mitšuurinliku teaduse seisukohti arvestades kõige selle tohutu suure teadusliku pärandi edaspidise loova arendamise alusel, mille jättis teadusele looduse suur ümberkujundaja Ivan Vladimirovitš Mitšurin.

A. Perk,
taimefüsioloogia kateedri juhataja

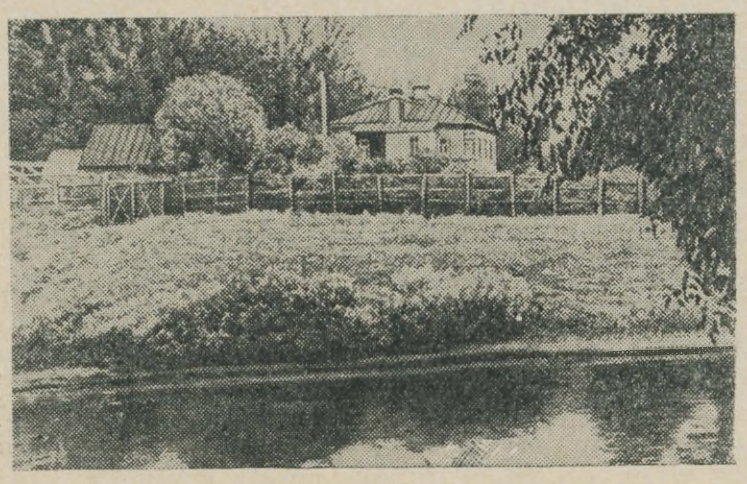

Maja, kus elas ja töötas I. V. Mitšurin.

ARVE JA FAKTE

Oma eluajal aretas suur loodusteadlane üle 350 uue taimesordi. Peale nende säilis üle 125 000 hübriidi, millistest ta järglased aasta-aastalt aretasid üha uusi sorte.

*

Mitšurin aretas palju selliseid sorte, milliseid varem looduses ei esinenud, nagu pirnimaitselise õuna, õunamaitselise pirni, magusa pihlaka, köömnelõhnaga ploomi, kannikese lõhnaga liilia ja rea teisi.

*

Rea Mitšurini loodud õunapuusortide viljad olid rekordilised oma omaduste poolest, nagu külmakindluse suhtes «hiina kuldne» ja «taježnaja», viljakuselt ja viljade suuruselt «kuuesajagrammine antonovka», varaküpsevuselt «šafrankitaika» ja «slavjanka».

*

Tsaariajal põlu all olnud ja ametliku teaduse poolt mahavaigitud teadlane-selektsionäär Mitšurin kasvas nõukogude korra ajal tähelepanuväärivaks ühiskonnategelaseks ja organisaatoriks, ühe meie maa suurima teadusliku uurimisasutise juhiks — kümnete kaastööliste juhendajaks.

*

Nõukogude kodumaa hindas kõrgelt suure teadlase teeneid. Mitšurinit autasustati Lenini ja Tööpunalipu ordeniga, ta valiti NSVL Teaduste Akadeemia auliikmeks. 1932. a., juba Mitšurini eluajal, nimetati ta kodupaik Kozlovi linn ümber Mitšurinskiks.

— võtta neid temalt on meie ülesanne

Uus etapp botaanikas

Seistes I. V. Mitšurini 100. sünnipäeva künnisel ja tagasi vaadates tema tööle ja õpetusele, peame nentima, et ta on toonud pöördelise murrangu bioloogiateadusse.

Tema tähtsus ei seisne mitte ainult mitmesaja puuvilja- ja marjasordi aretuses, vaid ta on rajanud tee, mida mööda käies on edu garanteeritud. Mitšurini õpetus, mis kasvas välja tema tööst, on dünaamiline, edasiviiv ja edasiarenev. Seda ei saa mõista kui dogmat, vaid ta on suur, loov õpetus.

Varem mõisteti botaanikas hõimkondade, klasside, sugukondade, perekondade, liikide ja sortide ali kindlaid, püsivaid ja jäävaid üksusi, millede morfoloogilised omadused suurt ei muutu. Mitšuurinlik botaanika vaatab aga nendele kui alati muutuvale ja arenevale. Taimeliigi või sordi omadused ei ole püsivad. Taime morfoloogiliste, füsioloogiliste ja biokeemiliste omaduste kompleks moodustab ainult ühe etapi üldises arengus, kus ta on pidevas muutumises ja arengus. Mitšurin näitas, et organismide ühtsus elutingimustega, mis on suguvõsa arenemisprotsessis (fülogeneesis) ajalooliselt kujunenud, muutub isendi arenemisprotsessis (ontogeneesis). Tema jälgis areneva taime morfoloogiliste tunnuste muutumist ning ka taimes toimuvaid füsioloogilisi ja biokeemilisi protsesse, selgitades põhjused, milledest mainitud muutused olid tingitud. Oma töö juures avastaski ta tähtsad bioloogilised seaduspärasused.

Väga tähtis on botaanika arengu seisukohast teada taimede ja keskkonna ühtsuse seaduspärasust. Taimed on oma pikal arengukäigul kohanenud teatud keskkonna tingimustega ning võivad kasvada ja areneda ainult vastavates keskkonnatingimustes. Keskkonnatingimuste muutuste juures tulevad esile ka taimede omaduste muutused. Kui aga keskkonnatingimuste muutused on väga järsud ja taim ei suuda kohaneda nendega, on ta määratud hävingule. Erinevates keskkonnatingimustes kasvanud taimed erinevad oma kujult ja suuruselt, kuid ka morfoloogilistelt tunnustelt. Erinevatel kasvukohtadel kasvavatel taimedel on valguse, niiskuse, temperatuuri, õhukoostise jne. tingimused erinevad, milledest sõltuvad ka taimede erinevused. Neid taimede ja keskkonna ühtsuse seaduspärasusi näebki mitšuurinlik botaanika. Ta ei vaatle taime üksikult, eraldatult keskkonnast, vaid viimasega tihedas seoses. See on loonudki avarad võimalused nõukogude botaanika arengule.

Väliskeskkonna tingimuste mõjutusi jälgides tegi Mitšurin kindlaks, et taimede arengus on mitmesuguse vastuvõtlikkusega perioode, mil võib esile kutsuda muutlikkust taimes. Neid teades saame sihiteadlikult suunata taimede arengut. Võime muuta taimeliike ja sorte produktiivsemateks ja kvaliteetsemateks. Selle eesmärgi taotlemisele aitab kaasa nõukogude botaanika. Ta teenib praktilisi eesmärke, abistades produktiivsete ja kvalitatiivsete sortide aretust, aidates kaasa luua Nõukogudemaal toiduküllust.

Selle eesmärgi taotlemisel on suur tähtsus Mitšurini poolt avastatud seaduspärasusel, et hübriidsed taimed on plastilised, s. t. nendel on võime kohaneda uute keskkonnatingimustega. Hübriidsed taimed on seda suurema kohanemisvõimega, mida suurem on vahe tema vanemate keskkonnatingimuste vahel. Taimede hübriidsus võimaldab plaanikindlalt muuta nende omadusi. Suunava kasvatamise rakendamiseks töötas Mitšurin välja mentori- ja vegetatiivse lähendamise meetodid. Hübridiseerimisel on aga andnud häid tagajärgi õietolmu segu ja kaug-hübridiseerimise meetodid. Mitšurin sai oma töömeetodeid rakendades peale mitmesaja väärtusliku viljapuu- ja marjasordi veel botaanilisest seisukohast huvitavaid perekondade ja liikide vahelisi hübriide, nagu kirsi ja toominga hübriid *Cerapadus*, karusmarja ja sõstra hübriid jne. Selliseid hübriide varemini ei tuntud. Nüüd aga on avatud laiad perspektiivid taimede aretustöös.

Kogu Nõukogudemaal rakendatakse neid Mitšurini poolt loodud töömeetodeid ja saavutatakse järjest uusi poduktiivsemaid ja kvaliteetsemaid taimeliike ja sorte.

Mitšurini tähtsus bioloogiateaduses on nii suur, et praegu nimetatakse tervet teadusharu mitšuurinlikuks bioloogiaks, kuhu kuulub ka botaanika. Nõukogude botaanika, teenides praktilisi eesmärke, aitab lahendada tähtsaid teaduslikke probleeme, mis on tarvilikud mitšuurinliku taimekasvatuse ja -aretuse seisukohalt.

Nende praktiliste eesmärkide lahendamisel on teoreetiliseks baasiks Mitšurini õpetus. Mitšurini õpetuse rakendamine, tema loov edasiarendamine on nõukogude botaanika esmane ja tähtis ülesanne. Selle ülesande lahendamisel püüavad jõudumööda kaasa aidata ka Tartu botaanikud.

V. Veski,
TRÜ botaanikaaia tehnik-botaanik

Pioneeride demonstratsioon Mitšurinskis Mitšurini 60-aastase tööjuubeli puhul.

Mitšurinsk — Mitšurini linn

(Ekskursandi jutustus)

Ekskursioon suure looduse ümberkujundaja Ivan Mitšurini töökohta kujunes mulle üheks meeldivamaks ja muljeterohkemaks väljasõiduks viimaste aastate jooksul.

Juba rongilt maha tulles köitsid meie tähelepanu jaama ümbruses värvilisi mustreid kujutavad lilleklumbid. Viljapuude ja magusate pihlakatega piiratud tänav juhtis meid kesklinna.

Linn ise asub pikergusel kõrgendikul. Ta rajati 17. sajandil Vene riigi kaitseks lõunast tulevate tatarlaste vastu.

Eriti tore vaade avaneb linnale Voroneži jõe äärest. Sealt kerkib äärelinn astmetaoliselt ühesuguste punakaspruunide katustega majadega.

Piki peatänavat kulgeva puiestee alguses asub võimas Lenini mälestussammas. Puiesteed mööda edasi minnes jõudsime Mitšurini mälestussamba juurde, mille lähem ümbrus on üksainus suur lilleaed. Siin kasvavad tohututes hulkades lõvilõuad, astrid. lobeliad ja palju, palju teisi lilleliike, asetatud maitsekas valikus mitmekujulistesse peenardesse. Teise kaugema ringina on samba ümber istutatud Mitšurini poolt aretatud mitmesugused viljapuud ja ilupõõsad.

Külastasime ka matmispaika, kuhu on püstitatud marmorist mälestussammas, millesse on raiutud kõigile tuntud Mitšurini sõnad: «Me ei saa oodata looduselt armuande, võtta neid temalt on meie ülesanne».

Ja siis alustasimegi huvitavaimat ringkäiku Mitšurini aedades.

Esimene aed, mille läbisime, kandis kollektsioonide aia nime. See asub poolkaares matmispaiga ümber. Kaarekujulised ja neid teistpidi radiaalselt läbivad kõnniteed jaotavad aia osadeks. Hauasamba ligemal kasvavad Mitšurini enda aretatud viljapuud ja marjapõõsad, kaugemal poolringides tema järglaste aretused. See aed oma paljude eri liikidega, teid palistavate paljuvärviliste kirevate lillvaipadega sarnaneb botaanikaaiaga.

Linna taga algavad päris aiad. Sirgete, lõputa näivate ridadena tõusevad seal mäkke noored kirsipuud. Veidi eemal laiuvad aprikoosi- ja viinamarjaistandused. Kaugemal kulgevad aga veel mitmed kõigi mõeldavate viljapuusortidega aedadevööd.

Maad, millel laiuvad Mitšurini aiad, mõõdetakse seal tuhandete hektaritega. Neis aedades töötavad juba aastakümneid Mitšurini kauaaegsed kaastöölised ja tema järglased Aleksander Kuzmin, Semjon Tsernenko, Pavel Jakovlev, Jossif Gorškov ja teised. Nad jätkavad tema elutööd, aretades üha uusi sorte, ilmastikuoludele vastupidavamaid ja maitselt paremaid. Nende kõigi töös leidub aga Mitšurini pärand.

Sama huvitav kui oli ringkäik aias, oli ka külaskäik muuseumidesse. Niinimetatud Lääne-aias, mis asub Voroneži jõe käärus, on maja-muuseum, mille ümber kasvavad kõik Mitšurini aretused, tema ussuuri pirn, mille ta ristas Krimmi lõunapoolse sordiga, õunapuud ja mandlipuud, millised ta nihutas tublisti põhja poole, ja kõik teised.

Selles majas elas Mitšurin 35 aastat. See maja ehitati ta enda jooniste järgi. Aias majakese ümber on näha kogu tema elutööd. Maja aga on säilitatud sellisena, nagu ta oli Mitšurini eluajal. Töötoas nägime tema kellassepa-, samuti aiatööriistu. Tubades rippusid ta rõivad, milliseid ta oli kandnud. Majakese rõdul — jutustati meile — armastas ta sööta linde.

Aga siis oli seal veel teine muuseum. Sisenedes oli mul mulje, nagu oleksin sattunud elavasse aeda. Nii loomulikud näisid seal olevad eksponaadid-mulaažid: õunad, pirnid, ploomid, puude oksad — ühed täies õiteehtes, teised longu vajunud raske vilja all. Need mulaažid, teosed, artiklid, fotomontaažid jt. eksponaadid jutustavad külastajaile Mitšurini tööst aastakümnete jooksul.

Muljed ekskursioonist Mitšurinskisse, selle linna suurepärastesse aedadesse, suure teadlase elu- ja töötpaikadesse ei tuhmu niipea. Alles sellel ekskursioonil saime tõelise ülevaate tööst looduse ümberkujundamisel, mis tänapäeval teostatakse juba kogu Nõukogude Liidus ja mis muudab imepäraseks maaks-aiaks kogu meie suure kodumaa.

O. KADAK

Mitšurini õpetuse kasutamisest loomorganismide ümberkujundamisel

Organismi loomupäraste nõuete ja tema väliskeskkonna tingimustesse suhtumise tundmine annab võimaluse selle organismi elu ja arenemist teadlikult juhtida. «Inimese vaheleseqamisel on võimalik sundida iga taime- või loomavormi kiiremini muutuma ja seejuures inimesele soovitavas suunas». See on järeldus, millele jõudis oma uuringute põhjal suur bioloog-novaator I. V. Mitšurin. See on julgust ning jõudu andev ja bioloogiale rajanevaile teadustele enneolematuid perspektiive avav seisukoht.

Nõukogude Liidu bioloogide vankumatu üleminek mitšuurinlikule bioloogiale on dialektiline hüpe, mis endastmõistetavalt ei toimunud üksnes põllumajandusteaduste alal või koguni ainuüksi ühes kitsas bioloogia eriharus — geneetikas. See hõlmas täielikult ka zooloogiat ja botaanikat, arsti- ja loomaarstiteadust, metsandusteadust ja teisi bioloogiaga kokkupuutuvaid või sellele rajanevaid teadusi ja distsipliine, aga ka paljusid inimese vaimuelu-avaldusi käsitlevate teaduste harusid.

Seepärast on loomulik, et kogu Nõukogude Liit pühitseb neil päevil selle suure vene teadlase, loodusteaduse ümberkujundaja I. V. Mitšurini 100. sünniaastapäeva.

Töötades taimede loomuse ümberkujundamisel avastas I. V. Mitšurin rea seaduspärasusi, mis on omased kõigile elusolendeile. Nii tõstis ta esile organismide ja nende olelustingimuse ühtsuse, näitas, kuidas välistingimuste abil organisme mõjustada. I. V. Mitšurin töötas välja üksikasjalikud meetodid, mille abil on võimalik muuta taimede omadusi. Erilise koha tema töödes hõivavad meetodid, mis on seotud vegetatiivse hübridisatsiooniga. Kõik need mitšuurinlikud meetodid on leidnud kasutamist ka loomade ümberkujundamisel.

Nõukogude Liidu tuntuimad loomakasvatajad ja -aretajad on alati silmas pidanud organismi ja ta olelustingimuste ühtsuse printsiipi. On aretatud terve rida põllumajanduslike loomade tõugu, mis on ühelt poolt kõrge produktiivsusega, teiselt poolt aga vastavad täielikult kohalikele looduslikele tingimustele. Headeks näideteks on M. F. Ivanovi poolt aretatud ukraina valge stepisiga ja askaania peenvillaline lambatõug, K. D. Filjanski poolt aretatud kaukaasia peenvillaline lambatõug jt.

Loomade aretus- ja kasvatustöös on väga suurt tähelepanu pööratud loomade söötmisele, pidamistingimustele ja treenimisele.

Akad. M. F. Ivanovi arvates «toit ja toitmine avaldavad organismile hoopis suuremat mõju kui tõug ja põlvnemine». On tähelepanekuid, mis kõnelevad toidu määravast osast loomorganismide tunnuste ja omaduste kujunemisel.

Sigadel, keda toideti mahlaste söötadega ja koresöötadega, arenesid magu ja jämesool suuremaks kui kontsentreeritud söötadega söödetud sigadel.

Kuid toitmise kõrval on suur tähtsus ka loomade pidamistingimustel. Tuntuimaks meetodiks on noorloomade mõjustamine madalate temperatuuridega.

Esmakordselt kasutati noorloomade «karastamist» Karavajevo sovhoosis. Vasikaid peeti kütmata ruumides, kus temperatuur langes vahel 15° alla nulli. Ainevahetuse intensiivistumise tulemusena omandasid vasikad tugeva konstitutsiooni ja muutusid vastupidavateks haiguste suhtes.

Küülikutel läbiviidud uurimused näitavad, et madalate temperatuuride juures kasvatatud isendeil tihenes karvakate, suurenes lihaste kaal, intensiivistus seedimine, suurenesid kopsud, süda ja neerud.

Loomade kasvatamisel on häid tulemusi andnud ka valgusfaktori muutmine. Valguspäeva pikendamine kodulindudel võimaldab tõsta nende munaproduktsiooni. Karusnahaloomadel on valguspäeva lühendamise teel võimalik kiirendada talikarvastu väljakujunemist.

Kõik toodud näited räägivad, et on võimalik juhtida loomade kasvamist ja arenemist välistingimustega mõjustamise teel.

Mitšurini töödes on silmapaistev koht meetodeil, mis on seotud taimede vegetatiivse hübridisatsiooniga. Vegetatiivse hübridisatsiooni rakendamine loomade juures on raskemini läbiviidav. Kuid on olemas juba rida töid ka loomade vegetatiivse hübridisatsiooni alalt. Need on teostatud peamiselt järgmistes suunades:

1. *Munasarjade transplantatsioon ehk siirdistutamine.* Vastavaid katseid on toimetatud küülikutel ja kanadel. Munasarjade siirdistutamisel on saavutatud järglaste omaduste muutumine tõu suunas, kellele munasari siirdistutati.

2. *Viljastamata ja viljastatud munarakkude siirdistutamine.* Munarakkude siirdistutamist on läbi viidud küülikutel, lammastel ja sigadel. Saavutati tunnuste lähenemine emaslooma-retsipiendi omadustele, Samuti võis täheldada heteroosi nähet.

3. *Vere ülekandmine.* Vere ülekandmisega kanadel on saavutatud sulestiku värvuse muutust, kehakaalu suurenemist ja haiguskindlamateks muutumist järglastel. Küülikutel on selle meetodiga saadud järglaste karvastiku värvuse muutus doonori suunas.

4. *Organismide kokkukasvamine.* On kokku kasvatatud aksolotte, kanu, küülikuid. Kõige huvitavamad andmed esitab G. V. Borjatšok-Niznik, kes on üksikasjalikult uurinud kokkukasvatatud loomade järglaskonda. Autor kasvatas külgedega kokku erinevate küülikutõugude noorloomad nii, et liitusid nende lihased või isegi kõhuõõned. Mõne nädala möödumisel see ühendus katkestati.

Pikavillaline angoora tõugu küülik oli kokku kasvatatud lühivillalise flandria tõugu küülikuga. Peale kokkukasvamise katkestamist andis ta paaritamisel angoora tõugu isasloomaga 6 järglast, millistest ainult üks oli pikavillaline, kõik ülejäänud aga olid lühivillalised. Kokkukasvatamise mõju avaldus veel pea ja kõrvade kuju muutustes. Järgmise pesakonna puhul ei olnud niisugust eelneva kokkukasvatamise mõju märgata. Seega see mõju oli ainult ajutine.

Sama autor kasvatas veel kokku lamba ja kitse talled. See näitab liikidevahelise vegetatiivse hübridisatsiooni võimalust.

5. *Valgu vahetamine lindude munades.* Valgu vahetamist munades on läbi viidud nii liigi piirides kui ka erinevate liikide vahel. Seejuures on vahetatud kuni 20% valku, sest suurema hulga valgu vahetamise korral kasvab loodete surevus. Katsetes kanadega täheldati doonori mõju järglastele, s. o. kehaehituse muutumist tõu suunas, milliselt oli võetud valk, samuti järglaste suurenemist ja surevuse vähenemist.

Kõik tööd loomade vegetatiivse hübridisatsiooni alalt on seni toimunud laboratooriumides. Kuid nende tööde tähtsus on suur, sest nad näitavad vegetatiivse hübridisatsiooni kasutamise võimalust loomade juures.

Ka loomade sugulise hübridisatsiooni alal on kasutatud mõningaid mitšuurinlikke meetodeid.

Küülikute seemendamisel kahe erineva tõu isasloomа sperma seguga on kindlaks tehtud viljastuse valikulisus loomadel.

Suurt tähelepanu pööratakse loomaaretustöös ka vanematepaari valikule.

Kaheldamatult annab aretustöös parimaid tulemusi sugulise ja vegetatiivse hübridisatsiooni ning välistingimustega mõjustamise kooskasutamine.

Toites lehmi ja pulle erineva toiduga, on veistel saavutatud parem viljastamine. Veel paremaid tulemusi annab lehmade seemendamine erineva söödaratsiooniga pullide sperma seguga, sest sellisel juhul suureneb gameetide vaheline erinevus ja saab toimuda valikviljastumine.

Vere ülekandmine sugulasaretusel nõrgenenud kanadel tõstis nende järglaste eluskaalu, munaproduktsiooni ja vastupidavust haigustele.

Kasutades vegetatiivset hübridisatsiooni muutub võimalikuks erinevatesse liikidesse ja perekondadesse kuuluvate loomaliikide füsioloogiline lähendamine ja nende hübriidsete järglaste saamine.

Kogu eespooltoodu näitab, kuidas on kasutatud I. V. Mitšurini seisukohti ja meetodeid loomaorganismide ümberkujundamisel ning millised võimalused avanevad selleks tulevikus.

Prof. H. Riikoja,
zooloogiakateedri juhataja

I. Veldre,
zoloogiakateedri aspirant

ÜLKNÜ 37. AASTAPÄEVAKS

Meenub mineviku sügis

Oktoobri õhtupoolik. Sügis hakkab juba õhtuid pikkadeks ja pimedateks muutma ning toob Toomele kirjusid lehti, mis iga tuulepuhanguga varisevad maha. Üle Toome sammub keegi mees. Sammub langevaid lehti vaadates aeglaselt ja mõtiskledes. Jälle sügis. Kui palju sügiseid ja kui erinevaid! Näe, praegu tuleb ta kateedrikoosolekult, tema, dotsent Villem Reiman, marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja. Päev oli pingerikas. Hommikul luges ta teisele kursusele loengut, vahepeal oli esimesel kursusel vaja läbi viia seminar, siis tahendas mitmesuguseid üleskerkinud küsimusi ja õhtul viibis kateedrikoosolekul. Küllaltki pingutav, kui aeg hakkab juustesse juba halli põimima. Jah. On möödunud palju aastaid sellest ajast, kui talle usaldati esimene ülesanne komsomoli liinis, palju aastaid sellest, kui ta astus kommunistlikku noorsooühingusse. Kuidas ja millal see juhtus? Ja Villem Reiman meenutab...

1921. aasta. Ümberringi on kodusõja jäljed. Õhus hõljub põlenud puu ja riide kärsahõna. Kuum suvi on vilja Volgamaa põldudel peaaegu täiesti kõrvetanud. Üle 28 miljoni inimese on asetatud näljasurmaga silm silma vastu. Nad põgenevad nälja eest linna. Koos teistega satub linna ka noor Villem. Vanemad on tal surnud ja poiss longib sihitult mööda tänavaid, kuni jääb jõuetult konutama nahavabriku värava taha. Kuumus ja näl'g nõuavad oma osa ning ta langeb raskesse unne. Äkki tunneb ta, kuidas teda raputatakse ja tõstetakse siis hellalt üles. Avanud silmad, näeb ta enese ümber reipaid noori nägusid. Need on nahavabriku kommunistlikud noored. «Näe, ikka elab! Ta vaeseke on ju nälginud. Räägi, kuidas sa siia sattusid?» Ja aus poiss jutustab neile oma loo. Räägitakse osavõtlikult:

«Tule, anname sulle midagi sooja ja paneme magama. Küllap kosud peagi.»

«Aga mida me temaga edasi teeme?»

«Ah edasi? Võtame ta pojaks, kommunistlike noorte kasvandikuks, eks!»

«Võtame!»

Nii jääbki Villem nahavabriku noorte juurde. Tema eest hoolitsetakse hästi. Peagi on ta jälle terve ja tugev. Ta hakkab õppima nahavabrikus ja iga päevaga harjub ikka rohkem sealse eluga ja iga päevaga kasvab temas soov saada nende noorte taoliseks, kes ta päästsid, saada kommunistliku noorsooühingu kasvandikuks. Ja umbes samasugusel sügispäeval, nagu tänane, tahab ta vabriku kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretäri juurde ning palub end võtta komsomoli. Ta tahab õppida ja võidelda kommunismi võidu eest. Nii algab Villemi võitlustee, millele iga aasta lisandab ikka uusi ja uusi võite. Täna, komsomoli aastapäeval meenutab ta seda teed ja äkki valgub südamesse kummaline soojuselaine.

Kui palju kirkaid sügiseid!

R. Rebane

Tähistame komsomoli aastapäeva

29. oktoobril möödub 37 aastat kuulsusrikka Üleliidulise Kommunistliku Noorsooühingu asutamisest. Selle tähtpäeva tähistamiseks viib ülikooli komsomoliorganisatsioon läbi rea huvitavaid üritusi.

Peahoones näeme vitriini ÜLKNÜ ajaloost. Vitriinis näidatakse fotomaterjali ja muu abil tähtsamaid etappe nii ÜLKNÜ ja ELKNÜ kui ka TRÜ komsomoliorganisatsiooni ajaloost. Vitriini materjalid valmistasid ette ajaloo-osakonna kommunistlikud noored Laas, Stolovitš ja teised. Kunstiliselt kujundas vitriini ülikooli kunstnik. Vitriini materjalide hulgas on fotosid, diagramme jm.

Lisaks sellele antakse välja fotoleht, mis peegeldab ülikooli komsomoliorganisatsiooni elu käesoleval etapil. Fotoleht annab ülevaate kõigist tähtsamaist ülikoolielu sündmustest, millest komsomoliorganisatsioon aktiivselt osa võtab. Fotoleht valmib kinokabineti aktiivsel kaasabil komsomolikomitee liikme V. Astoki juhtimisel.

Aastapäeva tähistamise keskseks sündmuseks kujuneb 29. oktoobril toimuv ELKNÜ TRÜ organisatsiooni aastapäevale pühendatud õhtu, kuhu on kutsutud esinema mitmed sõjajärgsel perioodil organisatsiooni sekretärina töötanud kümnest seltsimehest. Nende hulgas on J. Kalits, H. Tiido, E. Salumaa jt. Nad räägivad organisatsiooni tööst kümne viimase aasta jooksul. Pärast pidulikku osa esinevad ülikooli parimad isetegevuslased.

Osakonnad tähistavad ÜLKNÜ aastapäeva seinalehtede erinumbri väljaandmisega. Rida osakondi andis seinalehe välja juba varakult (stomatoloogia, eesti filoloogia jt.). Seinalehed peegeldavad osakondade komsomoliorganisatsioonide mitmekülgset tegevust.

H. Kään

ELAV DISKUSSIOON SEMINARIS

Majandusteaduskonna rahandusosakonna II kursusel toimus 13.—20. oktoobrini poliitilise ökonoomia III seminar. Kui aktiivsus esimestes seminarides oli veel vähene, siis nüüd oli olukord hoopis parem. Arutlusel oli teema «Kapitalistlik taastootmine ja majanduskriisid». Seoses selle teemaga toimus elav diskussioon Marxi taastootmise skeemide ümber. Paremate sõnavõttudega paistsid silma üliõpilased Mendel, Sirendi, Paljasma jt.

A. Paal

HUVITAV ETTEKANNE

Et olla kursis meie elu kõikide aladega ja tundma õppida meie rahvamajanduse aluseid, teostatakse poliitinformatsioone, vestlusi, ettekandeid, mis on meie teadmiste täiendamise kõige paremaks vahendiks. Nii toimus 20. okt. 1955. a. Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna III kursusel poliitinformatsioon teemal «Juulipleenumi otsustest», millest andis ülevaate üliõpilane Edgar Aibel. Ettekanne oli huvitav ja sisukas, andes ülevaate kaasaegse tehnika edusammudest ja arengust.

H. Lepik

EKSKURSIOON ETNOGRAAFIAMUUSEUMI

21. oktoobril toimus eesti filoloogia IV kursuse üliõpilastel prof. P. Ariste juhendamisel õppe-ekskursioon etnograafiamuuseumi. Prof. Aristet tutvustas üliõpilasi soome-ugri keelkonda kuuluvate rahvaste rahvarõivastega. Üldise vaimustuse kutsusid esile ungari rikkalikud rahvarõivad, mordva peenemustrilised rõivaesemed ja mitmed teised. Tutvuti lähemalt eesti rahvarõivaste ja käsitöökunsti eksponaatidega. Ekskursioon oli huvitav ja sisukas.

E. Mäe

* * *

Ekskursiooni etnograafiamuuseumi korraldasid ka I kursuse eesti filoloogid. Tutvuti soome ugri rahvaste rahvarõivaste, samuti muuseumis avatud näitusega, kus on välja pandud eesti rahvarõivaid, käsitööesemeid, tööriistu jne. Huvi äratasid eksponaadid, mis näitasid rahvakunstielementide kasutamist tarbekunstnike poolt.

Selleks et tutvuda TRÜ Pearaamatukogu struktuuri, kataloogide ja sisekorraga, korraldasid I kursuse eesti filoloogid ekskursiooni Pearaamatukogusse. Sm. E. Kudu tutvustas noortele kataloge, fonde jne. Huvi äratas armeenia kirjanik Abovjanile pühendatud näitus.

R. Talvar

Kehakultuur ja sport

LIITUGE SÕUDESPORTLASTEGA!

Kust see kõik alguse sai, seda ei tea keegi. Igaüks aga 16 noorest «arstist» on veendunud, et kõikidest spordialadest on huvitavaim akadeemiline sõudmine.

Hiljutised esivõistlused veespordis näitasid, et Arstiteaduskonna võistkond, mis koosnes 4 paatkonnast (2 meeskonda ja 2 naiskonda) omab tahtejõudu ja võimet edaspidiseks treeninguks.

Tütarlaste treener sm. Gross ja noormeeste treener sm. Tölp püüavad kõik teha, et treeningtunnid kujuneksid huvitavateks ja mitmekülgseteks. Nii toimuvad meil treeningud vähemalt 2 korda nädalas. Vee peal saame käia kuni 10. novembrini. Paralleelselt jõelkäimisega toimuvad veel treeningud kuival maal. Talve tulekul algab suusatamine ja muidugi paralleelselt sellega sõudmistehnika omandamine sisebasseinis.

Et töö ja sport käivad käsikäes, siis ei tohiks see meeldiv spordiala tekitada kellelegi raskusi tema õpinguis. Vastupidi, ta tõstab õppimismeeleolu ja tugevdab tervist. Soovitav oleks, et meie veespordiharrasajate rühmaga liituks veelgi rohkem üliõpilasi.

M. Lindeberg

LÕPPES JOOKSUKROSS

16. ja 23. oktoobril toimus TRÜ üliõpilaste sügisene jooksukross. Vaatamata külmadele sügisilmadele oli krossist osavõtt rohkearvuline ja saavutati ka rida märkimisväärseid tulemusi. Matemaatika-Loodusteaduskond oli esindatud 50 mees- ja 68 naisvõistlejaga, Arstiteaduskond 76 nais- ja 16 meesvõistlejaga. Väheste osavõtjatega oli esindatud Õigus-Majandusteaduskond.

Et krossi tagajärjed läksid VTK normatiivide täitmiseks, siis oleks pidanud kõik üliõpilased kasutama võimalust VTK normide sooritamiseks.

Esimesel võistluspäeval, kus olid kavas naistele 800 m ja meestele 1500 m jooks, paistsid silma Matemaatika-Loodusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna üliõpilased. Nii saavutas naiste 800 m jooksus E. Kruus (Mat.-Loodustead.) ajaks 2.28,4 min.; järgnesid M. Käbin (KKO) 2.34,1 min. ja S. Kliss (KKO) 2.37,0 min. Meeste 1500 m jooksus tuli esikohale Ü. Lõoke (KKO) ajaga 4.14,5 min. Teiseks ja kolmandaks jäid J. Anderson (KKO) 4.27,5 min. ning V. Kuimet (Mat.-Loodustead.) 4.28,0 minutiga.

Üldiselt paistis silma osavõtjate mitteküllaldane ettevalmistus. Eriti peegeldus see VTK normatiivide täitmise osas, kus oleks tahtnud näha tunduvalt suuremat täitmise protsenti.

Teisel võistluspäeval olid kavas 10×500 m teatejooks naistele ning 10×1000 m teatejooks meestele. Esikohad mõlemas jooksus tulid KKO võistkondadele. Naiskondadest saavutasid teise koha Matemaatika-Loodusteaduskonna ja kolmanda koha Õigus-Majandusteaduskonna võistkond, meestest Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna jooksjad.

Jooksukrossil tuli ilmsiks terve rida andekaid keskmaajooksjaid, kes peatselt võivad täiendada ülikooli kergejõustikuvõistkonna ridu.

M. Pukk

LÜHIDALT

Möödunud pühapäeval kohtusid ülikoolis lauatennises Tartu «Kalevi» ja TRÜ võistkonnad. Ülikooli esindasid meestest Mäe, Pihelgas, Ong, ja naistest Fritsch ning Rebane. Matškohtumise võitis «Kalevi» tugevakoosseisuline võistkond küllaltki napilt 9:7. Ülikooli võistlejatest esines edukamalt Mäe, kes võitis kõiki oma vastaseid, nende seas ka Tartu linna meistrit Kivastikku.

T. Orr

Laupäeval kell 15 ja pühapäeval kell 9.30 asuvad TRÜ laskesportlased selgitama omavahelist paremusjärjestust ja parimat teaduskonda laskespordis. Võistlused toimuvad Viljandi t. nr. 1 asuval lasketiirul.

*

Eeloleval nädalavahetusel toimub Vilniuses Vilniuse ülikooli ja TRÜ korv- ning võrkpallurite sõpruskohtumine.

*

Pühapäeval, 30 oktoobril algavad Tähtveres TRÜ esivõistlused ratsaspordis.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — 100-летие со дня рождения И. В. Мичурина.

Э. Лаазик — Улучшить внутрипартийную работу в первичных парторганизациях факультетов.

О. Имелик — На совещании, посвященном проблемам торможения и лечения сном.

О. Майметс — Студенты встретились с учеными.

А. Раукас — Переходящее красное знамя лучшему отделению.

О. Михайлов — Основоположник материалистической генетики.

А. Перк — И. В. Мичурин и физиология растений.

Т. Орав — Неустанный воспитатель молодежи.

В. Вески — Новый этап в ботанике.

О. Кадак — Мичуринск — город Мичурина.

Х. Рийкоя, И. Вельдре — Об использовании учения Мичурина при преобразовании животных организмов.

Р. Ребане — Осенние воспоминания о прошлом.

Т. Орав — Хорошая оперетта. Информации.

Väärtuslik lavateos

Hiljuti nägime Nõukogude Eesti teatrilavadel algupäraseid muusikalavastusi: «Rummu Jüri» ja «Käsikäes». Kahtlemata olid need sammuks edasi muusikaliste lavateoste koomilise suuna arenguteel meie vabariigis, kuid äsja «Vanemuises» esmakordselt rambivalgust näinud «Ainult unistus» on nii sisuliselt, muusikaliselt kui ka lavakujunduslikult suureks ja otsustavaks edusammuks.

Kui «Rummu Jüri» käsitles kaugemat minevikku — tsaarirežiimi, «Käsikäes» kaasaega, siis «Ainult unistus» seisab nende vahepeal. Ta viib meid tagasi neisse päevadesse, millal kodanlikus Eestis võimutses tõusikute-rahameeste klikk. See oli periood, mil noorte saatuse otsustas mitte nende andekus, võimed ja haridus, vaid sidemed ja papa rahakott, inimese väärtust aga hinnati tema varanduse järgi. Need sotsiaalsed vastuolud ongi saanud põhiprobleemiks libretos, mille on kirjutanud mõni aasta tagasi meie ülikooli Õigusteaduskonna lõpetanud noor ajakirjanik A. Liives.

Opereti peategelasteks on kaks noort armastajapaari — töötu arhitekt Ain (V. Taimre) ja riidekaupluse müüjatar Irma (V. Tern) ning ajakirjanik Oskar (E. Aimre) ja aguli majaomaniku tütar Tolli (H. Viisimaa).

Irma, selleks et säilitada töökohta ja võimaldada tööd Ainile, läheb ballile koos suurärimehe, oma peremehe kaasosaniku Juusega. Ballil aga selguvad talle Juuse mustad kavatsused tema suhtes ja ta põgeneb koos oma sõpradega. Nendega koos põgeneb ka Tolli, kelle iluduskuningannaks valimise puhul on korraldatud ball. Tolli aga jõuab veenduda «kõrgema seltskonna» alatuses ja otsib pelgupaika taas Oskari juures. Tema tõusiklikud vanemad aga, kelle maja ärklitoas Oskar elab, viskavad mõlemad välja. Sõprade abiga kolivad noored ööseks Tornide väljakule. Väljakul saavad kokku ja lepivad Irma ja talle ballile mineku pärast pahane Ain.

Helilooja B. Kõrver on kasutanud kahe leeri iseloomustamiseks väga huvitavat muusikalist võtet: kui progressiivset leeri iseloomustab rahvalik, elurõõmus muusika, siis kodanlasi iseloomustab džässi kakofoonia.

Opereti esimene vaatus on muusikaliselt kõige laialivalguvam. Vähe on õigustatud kahe armastusdueti sisseviimine. Eriti puudub vajalik sisemine soojus ja lüüriline kõlavus Aini—Irma duetil. Kahjuks peab Terni Irma kohta üldse ütlema, et ta jättis veidi puisevõitu mulje. Viisimaa oli Tolli osas hoopis elavam ja siiram, kuigi ka tema mäng jättis mõnes suhtes, eriti miimika osas soovida. Hea oli aga E. Aimre Oskar.

Teine vaatus näitas põhiliselt kõrgema kodanluse balli, kuhu juhuslikult oli sattunud terve rida progressiivsete jõudude esindajaid. Teises vaatuses jõudis konflikt haripunkti, samuti oli ka muusika väga temporikas. Eriti sageli kõlasid siin džässimeloodiad. Uudse võttena olid lavale toodud revüütantsijad. Peab ütlema, et seatud eesmärgi — kodanluse naeruvääristamise tema kõige «lääneliku» ees kummardamises — täitis see vaatus täielikult. Eriti suure satiirilise jõuga kõlas «Elevandi armuhüüd» kus ministrid, kindralid ja nende rasvas ujuvad «prouad» lasksid kuuldavale tõsiselt loomalikke röögatusi võrdselt neid saatva orkestriga.

Eesriie tõuseb kolmandaks vaatuseks. Kõlab vaikne muusika. Vaatajaid haarab juba lavapilt — Tallinna Tornide väljak Toompea siluetiga õise taeva taustal. Ees nurgas põleb üksik gaasilatern, selle lähedal on pink, millel istub puujalaga kerjus. Kõlab kerjuse aaria. Suure väljendusrikkuse ja hingelise jõuga kõlab meloodia ammumöödunud päevadest ja kadunud õnnest. Meloodia lõpeb — kerjuse kõrvale istub murelik Ain. Umbusklikult silmitseb kerjus tema korralikku rõivastust. Kuid varsti leiavad nad ühise keele ja siis näeme, kuipalju humaansust, kuipalju sõbralikkust leidub selle paljukannatanud mehe hinges. Teravaks kontrastiks on see rikaste inimpõlgusele ja vaid ennast arvestavale egoismile. Kahtlemata on Helend Peep kerjuse episoodilises osas andnud ühe oma parematest lavakujudest.

Kerjuse mõjul küpseb Ainis juba enne pesitsenud otsus taas leppida Irmaga. Eemalt kõlab laul — korterist väljaheidetud noored tulevad varjupaika otsima Tornide väljakule. Sõbrad kohtuvad jälle. Suure emotsionaalse jõuga kõlab ka komöödia finaal, mis kerjuse aaria kõrval on üks paremini õnnestunud osi. Üldse on viimane vaatus autoril eriti õnnestunud.

«Vanemuise» kollektiivil on lavastaja Epp Kaidu juhtimisel õnnestunud autori ideede lahtimõtestamine. Kogu teos on sügavalt realistlik, kriitika mahlakas ja terav. Süžee, samuti ka muusika seab autori ette küllalt palju ahvatlusi «ülepakkumiseks» ja labasusse langemiseks — seda aga ei juhtunud, tegelased olid kõik jõulised ja realistlikud, äärmustesse laskumist ei esinenud. Pretensioone võib esitada vahest ainult esimese vaatuse liigsele üleküllastamisele tegevustega, mistõttu vaatus mõjus killustatult.

Nagu juba eespool mainiti, on pretensioone ka peategelaste mängu suhtes. Laululises osas neile ei saa erilisi pretensioone esitada — laulud olid esitatud korralikult. Õnnestunud oli ka tegelaste valik.

Veel mõni sõna episoodilisemate tegelaste kohta. Hea pildi kodanlikust silmakirjalikkusest ja Lääne ees kummardamisest andsid minister E. Salulahe ja tema vääriline kaasa E. Tamuli esituses. Neile akompaneerisid riideäri direktor (A. Mälton) ja tema meheleminekuhimuline tütreke Grete (M. Regi). Järk-järgult avanes lurjus ja seelikukütt lihvitud kommete ja peene välimusega Juuse (A. Kasuk) kujus.

Vasturääkivaid arvamusi võis kontrolletenduse arutelul kuulda kodanliku kõmuajakirjaniku ja ka muidu igapidi peene sulikese Oliver Tikandiku kohta. Leiti, et K. Kalkun selles osas üle pakkuvat, eriti oma pideva fotograafeerimisega igasugustest võimalikest ja võimatutest asenditest. Nende ridade autor on aga arvamusel, et kodanliku ajakirjaniku juures, kes oma nimele iga hinna eest reklaami püüdis teha ning kellel hiljem õnnestuski end väikese musta mahhinatsiooniga «sokutada» direktori väimeheks, ei ole sellised kombed sugugi ebarealistlikud.

Lavakujunduses oli tarvitatud uut ja huvitavat võtet: lava oli jagatud vaheriidega kaheks — esiplaani lavapilt püsis kogu vaatuse muutumatuna, tagaosa aga muutus. See oli jällegi omamoodi sümboolne kodanlikule Eestile. Kui alguses oli laval luksuslik riideäri, siis hiljem asendas selle tagapõhja vaene ärklituba, esiplaanil aga säilis kassikullane kirevus. Lavapildid olid realistlikud, oli kasutatud Tallinna vaateid ja konkreetseid kohti (kohvik «Gloria»). Kujundus oli antud lihtsate vahenditega, aga väga koloriitselt ja kontrastselt. Head olid eriti õised stseenid.

Mida ei saa operetti analüüsil jätta märkimata, olid B. Kõrveri meisterlikud orkestreeringud. Viimasel ajal pole «Vanemuise» orkester kõlanud nii puhtalt ja ühtse ansamblina kui selle lavastuse ajal.

Lavastuse kõrget kunstilist taset, samuti teose enese õnnestunud lahendust ja head muusikat märkisid üksmeelselt pärast kontrolletendust toimunud arutelul sõna võtnud seltsimehed Hatšaturjan, Moltšanov, Rajala, Kareva jt. Vigadena toodi esile vaid üksikuid väiksemaid puudujääke.

Kokku võttes peab ütlema, et «Ainult unistuse» lavale jõudmine on suureks tunnustuseks nii autoreile kui ka «Vanemuise» perele, on tähtsaks sündmuseks Nõukogude Eesti kunstielus. Jääme lootma, et operett juba lähemal ajal jõuab meie maa tähtsamate teatrite repertuaari.

T. ORAV

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Toimetaja R. AULING

MB 12982 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 2976

Raamatupalat

Olgu tervitatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 38. aastapäev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (278) Reedel, 4. novembril 1955. a. VIII aastakäik

UUTELE VÕITUDELE!

Kolmkümmend kaheksa aastat tagasi algas Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga inimkonna ajaloos uus ajastu — kapitalismi kokkuvarisemise ning sotsialismi ja kommunismi triumfi ajastu. Vaatamata sellele, et imperialistid ja kontrrevolutsioonilised elemendid püüdsid sõjalise jõu, blokaadide ja diplomaatiliste rünnakutega kukutada meie maal nõukogude võimu, ehitasid meie inimesed uut ühiskonda. Nad pidasid meeles V. I. Lenini 1919. aasta aprillis öeldud sõnu: «Ialgi ei võideta seda rahvast, kus töölised ja talupojad oma enamikus on teada saanud, tundnud ja näinud, et nad kaitsevad oma, nõukogude võimu — töörahva võimu, et nad kaitsevad seda üritust, mille võit neile ja nende lastele kindlustab võimaluse kasutada kõiki kultuuri hüvesid, kõike, mis on loonud inimese töö.»

Kommunistliku partei juhtimisel on meie maast saanud võimas sotsialistlik riik, mida iseloomustavad arenenud sotsialistlik tööstus, kollektiivne põllumajandus ning elanikkonna kõrge kultuuriline tase. Need edusammud on osutunud võimalikuks seetõttu, et partei, hoolitsedes rahvamajanduse arendamise eest, viib järjekindlalt ellu leninlikku joont, mis nõuab erilise tähelepanu osutamist rasketööstusele.

On selge, et kommunismi ehitamise vastutusrikas ülesanne nõuab kogu nõukogude rahva ühist jõupingutust. Seepärast on ka iga nõukogude kodaniku, iga kollektiivi suurimaks ülesandeks pühendada kõik oma võimed uue, kommunistliku ühiskonna kiiremaks ülesehitamiseks. Ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate kollektiiv on püüdnud neid ülesandeid täita. Uhkusetundega jälgime uut eesrindlaste autahvlit, uhkusetundega kuulame pidulikul aktusel rektori käskkirja eesrindlaste esiletõstmise kohta. Need on meie oma kollektiivi liikmed, kellega me iga päev oleme koos ühise töö juures ning kellel on õnnestunud oma töös saavutada silmapaistvaid tulemusi. Paljud meie hulgast tunnevad isiklikult Õigusteaduskonna õppejõudu sm. V. Kelderit, õppetöökodade juhatajat sm. J. Muugat, komsomolikomitee liiget üliõpilast E. Haavistet ja paljusid teisi. Nende saavutused on ühtlasi kogu meie kollektiivi saavutuseks ning aitavad kaasa kollektiivi töövõime tõstmiseks.

Õige, meil on olemas rida üliõpilaskollektiive, nagu loogika-psühholoogia V kursus, Õigusteaduskonna II kursus jt., kus tõepoolest kogu kollektiiv võitleb paremate töötulemuste eest. Mida võib saavutada selline kollektiivne võitlus, iseloomustab kas või seegi fakt, et möödunud aasta oktoobris Õigusteaduskonna nimetatud kursusel oli 150 põhjuseta puudutud tundi, käesoleva aasta oktoobris aga ainult 8. Õppetöös kujunenud kollektiivide kõrval on vaja märkida ka meie ühtseid isetegevuskollektiive, kehakultuurikollektiive jt. Kujuka näitena võiks olla siin meie korvpallinaiskond ja paljud teised. Kuid mitte kõik õperühmad ja kehakultuurikollektiivid ei hinda tõelise kollektiivsusetunde loomise tähtsust.

Märkimisväärseid saavutusi on olnud ka meie ülikooli teaduslikus töös. Selle näitena võiks tuua ka 20.—24. oktoobrini toimunud pidurduse- ja uneravi alast konverentsi, millest võtsid osa paljud teadlased üle kogu meie maa. Üle 90 teadlase töö tulemusena kanti ette 62 teaduslikku tööd, kusjuures ligi 20 neist kuulus TRÜ kollektiivile. Paranenud on ülikoolis ka teadusliku töö plaanide täitmine, on pandud alus õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisele jne. Seejuures aga ei tohi unustada, et siingi pole põhjust rahulduda saavutatuga. Meie teadusliku töö temaatika ei ole veel vajalikus seoses praktikaga. Meie teadlaste ees seisab ülesanne tihendada sidet tootmisega, anda rohkem praktika jaoks. Esimese üritusena selle töölõigu parandamiseks peaks kujunema novembri keskel toimuv ülelinnaline teadlaste ja praktikute nõupidamine. Ka teaduslikus töös on vajalik tihedamate teadusliku töö kollektiivide kujunemine.

Tehes kokkuvõtteid oma tööst ja tundes rõõmu saavutustest, ei tohi me ühtlasi unustada perspektiivi, mis nõuab meilt uute ja suuremate ülesannete täitmist. Innustagu meid meie kollektiivi saavutused õppe- ja teadusliku töö alal, meie ühiskondlikus töös, meie sportlaste suurepärased saavutused uutele võitudele kommunismi ehitamise kuulsusrikkal teel.

MART RAUD

SUUR OKTOOBER

Suur Oktoober Neeva vete käärus
tõusis tormiselt kui äiksehoog —
murdus põrmu vägivald ja väärus
nagu kolletanud pilliroog.
Võitluskutse kaugustesse kajas
relvade ja südamete jõus.
Oma õigusele riigi rajas
rahva tahte võimas ülestõus.
Vabas töös lõi helisema alas,
viljad voogasid kui meri lai.
Igas laulus, igas leivapalas
õnnetunne tugevamaks sai.
Suur Oktoober rahvad liitu põimis,
vennalikult käsi võttis käe.
Suur Oktoober on me jõud ja võim, mis
võitnud on ja võidab iga väe!
Oma tööga ellu toome imed —
Suur Oktoober valgustab me teed.
Lenin, Stalin — surematud nimed,
vabaduse kilp ja mõõk on need.

(Kogust «Valitud luuletused»)

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni läbiviimine Tartus

Kodanlik-demokraatliku Veebruarirevolutsiooni järel tekkis Tartus uue võimuorganina kohalik nõukogu, mida 1917. a. märtsi esimesel poolel nimetati Tartu Tööliste, Soldatite ja Üliõpilaste Saadikute Nõukoguks. Selles Tartu Nõukogu esialgses nimetuses kajastub progressiivse üliõpilaskonna aktiivne osavõtt rohkearvulistest sündmustest Tartus kodanlik-demokraatlikus revolutsioonis. Nimelt oli sellal bolševike grupi initsiatiivil loodud revolutsiooniline üliõpilasmiilits üheks peamiseks jõuks, mis märtsipäevil 1917. a. kõrvaldas kohalikud tsaarivõimud Tartus.

Ent revolutsiooni käigus tekkinud Tartu Nõukogus läks enamus kohalike väikekodanlike parteide — menševike ja esseeride kätte, kes läksid kokkuleppele kohaliku eesti kodanlusega. Nende abiga õnnestus eesti kodanlusel haarata enda kätte kohalik Ajutise Valitsuse riigiaparaat Tartus, samuti Tartu linnavalitsus. Revolutsioonilise üliõpilasmiilitsa asemele organiseeris nüüd kodanlus alalise palgalise kodanliku miilitsa. Ka Tartus tekkis kaksikvõim. Kuigi reaalne jõud tööliste ja soldatite toetuse tõttu oli Tartu Nõukogul, loovutasid väikekodanlikud kokkuleplased riigivõimu eesti kodanlusele.

Bolševike partei asus nüüd sotsialistliku revolutsiooni ettevalmistamisele, et võtta kogu võim töörahva kätte. Sotsialistliku revolutsiooni orientatsiooni andis parteile V. I. Lenin oma Aprilliteesides. Bolševike esimeseks ülesandeks sai väikekodanlike parteide isoleerimine töörahvahulkadest, enamuse võitmine nõukogudes ja viimaste kaudu võimu ülevõtmine tööliste ning kehvtalurahva kätte. Selle ülesande lahendamisele asus ka Tartu bolševike organisatsioon.

Bolševike järjekindla võitluse tulemusena Tartu tööliste majandusliku ja õigusliku olukorra parandamise eest saavutasid nad varsti viimaste täieliku poolehoiu. Nii läks juba mai lõpul 1917 Tartu Nõukogude töölissektsioonis enamus bolševike kätte. Ent kokkuleppeparteidel säilis suur mõju kohalike soldatite, ametnike ja intelligentsi hulgas. Seepärast jäi Tartu Nõukogus veel pikaks ajaks enamus väikekodanlike kokkuleppeparteide kätte. Need aga tegutsesid koos Ajutise Valitsuse ja kohaliku kodanlusega. Kui kontrrevolutsioonil õnnestus juuli algul ajutiselt Petrogradis võita, siis võttis Tartu Nõukogu kokkuleplik enamus 7. juulil vastu resolutsiooni, milles kiitis heaks Ajutise Valitsuse verise tegevuse Petrogradis. See tähendas avalikku üleminekut kodanliku kontrrevolutsiooni leeri. Kaksikvõimu periood oli lõppenud.

Bolševikud võtsid pärast juulipööret ajutiselt maha loosungi «Kõik võim nõukogudele!» Ühtlasi võeti partei VI kongressil vastu kurss relvastatud ülestõusule. Selle teostamisele asusid ka Tartu bolševikud. Nende tegevuses ilmneb aga sellal oportunistlikke vigu. Nad ei asunud otsustavalt võitlema menševike ja esseeride vastu, vaid esinesid 1917. a. augustis isegi kohalikel linnavalitsuse valimistel blokis mainitud parteidega eesti kodanlike parteide vastu. See oli tõsine viga. Seepärast suunas Eestimaa parteiorganisatsioon Tartusse rea kogenud parteitöötajaid eesotsas sm. Suuderiga. Koostöös kohalike Tartu bolševikega puhastati siinne parteiorganisatsioon oportunistlikest elementidest ja alustati otsustavat võitlust töörahvahulkade mobiliseerimiseks relvastatud ülestõusuks sotsialistliku revolutsiooni teostamiseks. Sügisel 1917 kasvab bolševike mõju Tartus kiiresti ning algab Tartu Nõukogu bolševiseerimine.

Tartu Nõukogu bolševiseerimist kergendas otsustavalt asjaolu, et seni Tartus asunud polk asendati läti kütipolguga, kus oli tugev bolševike parteiorganisatsioon. Viimase abil saavutasid bolševikud ülekaalu ka kohalikus garnisonis, kaasa arvatud kohalik Tartu eesti tagavarapataljon, mida eesti kodanlus lootis kasutada kontrrevolutsiooni tööriistana.

Oktoobri algul toimusid Tartu Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu ümbervalimised, mis tõid bolševikele täieliku võidu: täitevkomiteesse valiti 16 bolševikku, 8 esseeri ja ainult 2 menševikku. 5. oktoobril võttis Tartu Nõukogu vastu resolutsiooni, milles nõudis kogu riigis võimu täielikku üleandmist nõukogudele. Seega oli Tartu Nõukogu, nagu enamik teisigi Eesti ala nõukogusid, muutunud bolševistlikuks ja sai relvastatud ülestõusu organiseerimise keskuseks. Tartu Nõukogu poolel oli sellal täielik jõudude ülekaal, sest teda toetas linna garnisoni soldatite enamus ja töölispunakaart, kus oli umbes 200 meest.

Revolutsiooniliste jõudude mobiliseerimiseks toimus 15. oktoobril Tartus suur revolutsiooniliste soldatite ja tööliste demonstratsioon, millest võtsid osa eesti kodanluse tugevale vastupropagandale vaatamata ka Tartu eesti tagavarapataljoni soldatid. Iseloomustades revolutsiooniliste jõudude tugevust kirjutas bolševistlik ajaleht «Maatamees» selle demonstratsiooni kohta: «Kodanlased vaatasid aralt pealt — nad pidid pead longu laskma selle distsiplineeritud revolutsioonivõimu ees, ka Eesti polgud libisevad nende pimestava mõju alt ära.» («Maatamees» nr. 39, 19. 10. 1917).

10. oktoobril võttis bolševike partei keskkomitee vastu otsuse relvastatud ülestõusuks. Vastavalt ülestõusu leninlikule plaanile pidid eesti bolševikud samaaegselt ülestõusuga Petrogradis haarama võimu enda kätte ja takistama kontrrevolutsiooniliste vägede saatmist Petrogradi vastu. Ülestõusu juhtimiseks loodi Tartus Revolutsiooniline Sõjakomitee. Kohe pärast ülestõusu algust Petrogradis võeti 25. oktoobri hommikul revolutsiooniliste jõudude poolt üle raudtee- ja elektrijaam, post ning telegraaf.

Vastavalt II Nõukogude kongressi dekreedile võimu üleminekust nõukogude kätte, avaldas Tartu Nõukogu läkituse elanikkonnale, kus teatas, et võtab võimu kohapeal enda kätte. Kõigisse tähtsamatesse asutustesse nimetati uue võimu esindajatena komissarid. Elanikkonda kutsuti üles pidama ranget revolutsioonilist distsipliini.

Kohaliku kodanluse jõud osutusid isoleerituiks ja võimetuiks midagi ette võtma revolutsiooni vastu. Kodanlik miilits ja vabatahtlik tagavaramiilits ei julgenud enam oma nägu näidata tänavail. Tartu töörahvanulgad võtsid nõukogude võimu kehtestamise vastu juubeldusega. Toimunud miitinguil avaldati kindlat poolehoidu uuele võimule, töörahva võimule. Nii teatasid kohaliku eesti tagavarapataljoni soldatid oma resolutsioonis. «Meie, Eesti soldatid, saame ainult nõukogude käskusid täitma ja nõukogude kaitseks välja astuma.»

Mis puutub Tartu üliõpilaskonda, siis Veebruarirevolutsiooniga võrreldes oli üliõpilaste aktiivsus ja osatähtsus sotsialistliku revolutsiooni teostamisel palju väiksem. Kuigi osa üliõpilasi-bolševikke võttis aktiivselt osa relvastatud ülestõusu ettevalmistamisest ja selle järel nõukogude korra ülesehitamisest, siiski ei tulnud tunduv osa väikekodanliku päritoluga üliõpilasi kaasa sotsialistliku revolutsiooniga. Kodanlik kontrrevolutsioon püüdis üliõpilaste hulgas organiseerida isegi üldist protesti nõukogude võimu vastu, kuid see ei läinud korda. Üliõpilased-bolševikud, koondanud enda ümber nn. sotsialistide-internatsionalistide grupi, ajasid selle taotluse nurja. Ülikooli aulas toimusid nelja päeva jooksul ägedad vaidlused. Üliõpilaste enamuse poolt võetigi vastu resolutsioon, milles konstateeriti, et proletariaadi diktatuuri ja nõukogude võimu kehtestamine oli klassivõitluse arengu paratamatuks tulemuseks, sest muidu oleks võitnud kodanlik-aadelik reaktsioon. Resolutsioon kutsus üliõpilaskonda üles koostööle nõukogude võimuga, et toetada töörahva võitlust kogu Venemaal. Ühtlasi asuti nõukogude võimu poolt välja töötama ka uut Tartu ülikooli põhikirja, mis oleks muutnud ülikooli kättesaadavaks töörahva esindajatele. Ent seda ei suudetud saksa imperialistide kallaletungi tõttu ellu viia.

Sotsialistlik revolutsioon Tartus viidi läbi rahulikul teel, kuna kohalikul kontrrevolutsioonil ei olnud mingeid reaalseid jõude relvastatud vastupanuks. Oktoobrirevolutsiooni võidu järele algas Tartus nõukogude võimu ja sotsialistliku majanduse ülesehitamine. Kuid see katkes Saksa imperialistide kallaletungi tõttu 1918. a. veebruaris. Sellega lõppes esimene nõukogude periood Eestis. Kuid Oktoobrirevolutsiooni ajal saavutatud suuri võite ei unustanud Tartu töörahvas. Ta võitles nende tagasivõitmise eest kodu- ja interventsioonisõjas ning kogu kodanliku diktatuuri perioodil. Kasutades Oktoobrirevolutsiooni kogemusi võitis ta lõplikult oma vaenlased 1940. aastal.

K. Siilivask,
ajalooteaduste kandidaat

TÄHISTATI ÜLKNÜ 37. AASTAPÄEVA

29. oktoobri õhtul toimus aulas ÜLKNÜ 37. aastapäeva pidulik tähistamine. Aktusele olid palutud ja esinesid seal sõnavõttudega endised TRÜ komsomolikomitee sekretärid (kuni 1951. aastani), kes jagasid koosolijatele oma mälestusi ülikooli komsomoliorganisatsiooni tööst ja kasvust sõjajärgsetel aastatel.

Kui ülikool avati 1944. a. lõpul esimeseks õppeaastaks nõukogude korra taaskehtestamise järel, siis asus siia tööle komsomoliorganisaatorina sm. Reintam-Toming. See oli aeg, kui ülikoolil oli üks ühiselamu, kus magati otse põrandal, õlgedel. Kui kellelgi oli isiklik tekk, siis jagas ta seda nendega, kellel seda polnud. Komsomoliorganisatsiooni kuulus 3 üliõpilast, kes kõik tegid vastutusrikast ühiskondlikku tööd. Komsomoliorganisatsioon aitas organiseerida ametiühingut. Kui jaanuaris 1945 ülikooli komsomoliorganisatsiooni asus juhtima sm. Parts, oli juba pandud alus ka esimestele isetegevusringidele.

Huviga kuulasid aktusest osavõtjad sm. Partsi mälestusi sellest, kuidas võitluses rahvavaenulike elementide ja kodanlike igandite vastu karastus ülikooli komsomoliaktiiv.

Edasi jätkas ajaloo jutustamist praegune Tartu kliinilise haigla arst sm. Virkoja. Aastail 1946—1947 kasvas komsomoliorganisatsioon 30-lt 70-le noorele. Enamus üliõpilasi oli aga ülikoolis juba okupatsiooniajast, oli järel isegi kodanlikke burššе. Kuid kommunistlike noorte juhtiv osa üliõpilasperes hakkas juba kujunema, eriti ühisüritustes, nagu ühiselamute taastamisel, isetegevusringide ja ametiühingutöös.

Terav poliitiline võitlus toimus ülikooli seinte vahel perioodil 1947.—1950. aastani. Sellest perioodist jutustasid tolleaegsed komsomoliaktivistid, praegused TRÜ õppejõud sm-d Kalits ja Salumaa. Kommunistlike noorte algatusel kutsuti 1948. a. kokku I üliõpilaste teaduslik konverents ja loodi Üliõpilaste Teaduslik Ühing.

Sm. Salumaa jutustas sellest, kuidas kommunistlikud noored muutusid juhtivaks jõuks isetegevuses ja spordis,

Soojalt võtsid koosolijad vastu praeguse EKP Tartu Linnakomitee sekretäri sm. Tiido, kes oli ülikooli komsomoliorganisatsiooni sekretäriks aastail 1949—1951. Need aastad olid murranguks kommunistlike noorte arvu kasvamises — üheainsa aastaga võeti vastu üle 200 kommunistliku noore. Huvitavalt rääkis sm. Tiido tolleaegseist üritustest ja sündmustest. Lõpuks soovis ta ülikooli kommunistlikele noortele EKP Tartu Linnakomitee nimel edu ja jõudu õpinguteks ja tööks ning õnnitles noori Kommunistliku Noorsooühingu aastapäeva puhul.

T. Orav

MEIE ÜLIKOOLI KOLLEKTIIVI

Noorte väsimatu kasvataja

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude pere vanema põlvkonna esindajaist on üheks tuntumaks kujuks nii ülikooli kollektiivis kui ka Tartu linna arstkonnas nakkushaiguste ja dermatoloogia kateedri juhataja professor Felix Lepp. Lugupeetud teadlase ja pedagoogina on ta olnud oma senise tegevuse vältel õpetajaks nii meditsiini kui ka teadusala töötajate arvukale nooremale generatsioonile.

Tähelepanuväärsed on professor Lepa teened teadusala töötajate uue põlvkonna ettevalmistamisel nii Tartu Riiklikus Ülikoolis kui ka ENSV Teaduste Akadeemia ja tervishoiu liinis. Tema otsesel teaduslikul juhendamisel on sõjajärgsel perioodil Tartu Riiklikus Ülikoolis kaitstud kümme kandidaadiväitekirja ja lähemas tulevikus lisandub sellele soliidsele arvule valminud või valmivate kandidaaditissertatsioonidena veel terve rida töid. Pidevas loomingulises koostöös erialase konsultandina on professor F. Lepp kohalike ja vabariiklike tervishoiu organitega. Pidevalt avaldub nii õppe- kui ka teadusliku töö käigus tubli teadlase ja pedagoogi progressiivne töösuund — rakendada praktikasse uusimaid ja parimaid ravimeetodeid, otsida teaduslike probleemide lahendamisel uusi metoodilisi võtteid. Nii käsitleb professor Lepp oma viimases, praegu pooleliolevas uurimistöös küsimust mikroobide kultiveerimisest uuel aeratsioonimeetodil.

Professor F. Lepa küllalt soliidse eluea ja suure töökoormuse juures torkab aga eriti eredalt silma tema nooruslik elurõõm, alatine abivalmidus ning suur töötahe, mistõttu ta on kahtlemata kõigile nooremate kaastöötajatele ning õppejõududele otseselt innustavaks eeskujuks.

E. Tallmeister

Prof. Lepa juures konsultatsioonil.

TEADUSLIKU UURIMISE ASUTUSTE JA KÕRGEMATE ÕPPEASUTUSTE TÖÖTAJAD! VIIGE EDASI NÕUKOGUDE TEADUST, TÕSTKE TEADUSE OSA MEIE MAA TEHNILISES PROGRESSIS! KRITISEERIGE TEADUSLIKUS TÖÖS ESINEVAID PUUDUSI! PARANDAGE SPETSIALISTIDE ETTEVALMISTAMIST!

Tõhusa töö tulemusena

On saanud tavaks, et suurte üldrahvalike pidupäevade künnisel kõneldakse ja kirjutatakse eesrindlastest, nende saavutustest ja tulevikuperspektiividest. Minnes vastu Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 38. aastapäevale ning heites pilku läbikäidud teele tuletame järjekordselt meelde oma ülikooli kollektiivi parimaid liikmeid, neid, kellelt on vaja õppida, kellelt on vaja võtta eeskuju. Ja neid pole vähe. Meil on terve rida eesrindlikke üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid, terve rida neid, kes võtavad temale pandud kohustusi täie vastutustundega.

Tihti ei saa aga rääkida üksikutest eesrindlastest, vaid paratamatult tuleb arvestada kogu kollektiivi eesrindlaste gruppi tervikuna. Ses suhtes on tuntuks saanud käesoleval õppeaastal ELKNÜ Keskkomitee aukirjaga autasustatud Õigusteaduskonna II kursuse komsomoligrupp. Selliste näidete arv kasvab pidevalt.

Meie ülikoolis töötavatest Üliõpilaste Teadusliku Ühingu ringidest on eesrindlase nimetuse täie õigusega ära teeninud arstiteaduse osakonna neuroloogia ringi kollektiiv. Selle ringi liikmete tööst ja energiast on õppida paljude teiste ringide liikmetel.

Regulaarselt kaks korda kuus toimuvail ringi koosolekuil toimuvad tavaliselt haigete demonstratsioonid, lühiettekanded raviküsimustest ja perioodikast. Haigete demonstratsioone toimus möödunud õppeaasta jooksul tervelt 15. Ringi liige, võttes endale ülesandeks üht või teist närvihaigust põdeva patsiendi demonstratsiooni, töötab põhjalikult läbi vastavasisulise kirjanduse, tutvub üksikasjalikult haiguslooga ja valmistab ettekande, mis abistab tulevasi arste diagnoosi ja ravimeetodi määramisel nende edaspidises praktilises töös. Tihti lõpevad taolised demonstratsioonid elavate ja huvitavate diskussioonidega.

Neuroloogiaringi juurde kuulub veel histoloogia alasektsioon. Ringi endise liikme aspirant K. Põldvere juhendamisel teostavad selle liikmed neuroloogilist uurimistööd. Ka siin on valminud rida teaduslikke töid. Neurohistoloogia sektsiooni liige E. Põldvere esines oma auhinnatööga «Epiduraalruumi patoloogilisest anatoomiast» ka Leningradi ülikooli ÜTÜ konverentsil. Alasektsioonil on väljapaistvaid saavutusi tuberkuloosse ajupõletiku ja lastehalvatuse uurimisel. Eriti viimasel alal saavutatud tulemustega tutvustas dotsent Raudam ka äsja toimunud uneravi konverentsist osavõtjaid, kes tundsid selle vastu elavat huvi.

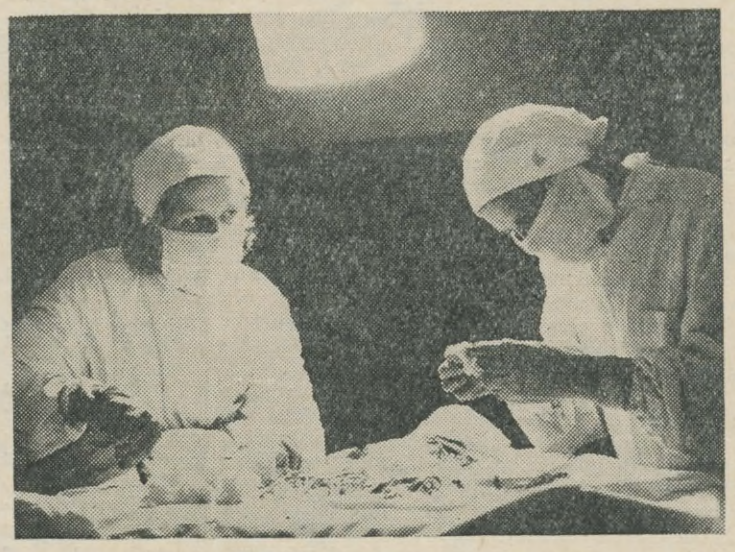

Praktilisi töid neuroloogiaringis.

Peale ringi töökoosolekuil, ÜTÜ teaduslikel konverentsidel ning vabariiklikel neuroloogide ja psühhiaatrite konverentsidel ettekantud tööde on neuroloogiaringi liikmed läbi viinud veel populaarteadusliku ilmega ettekandeid Tartu asutustes ja käitistes. Niisuguste üleplaaniliste tööde tähtsust, nagu «Alkohol ja töö», «Õigest tööreziimist», «Närvipõletikkude teke ja vältimine» jt. on raske üle hinnata.

Detsembrikuu algul tähistatakse neurokirurgia rajaja professor L. Puusepa 80. sünnipäeva. Toimub neuroloogide ja psühhiaatrite konverents, kuhu on oodata arvukalt väliskülalisi. Ka siin on neuroloogiaringil etendada oma osa. Ringi vanem L. Luts töötas läbi olemasoleva arhiivmaterjali ja korraldas E. Põldvere abiga sisuka näituse, mille materjalid leiavad kasutamist konverentsi käigus.

Tubli ringi kogu senine tegevus on kujukaks näiteks sellest, kui tihedalt peavad olema seotud teooria ja praktika ning kuivõrd suurt tähtsust on teaduslikul tööl tulevaseks praktiliseks tegevuseks. Jõudu ja edu eesrindlikule ringile tema edaspidises töös.

H. Lomp

Kuidas kasvas kollektiiv

Loogika-psühholoogiaosakonna V kursus... Kaheksateist üliõpilast, kellel on jäänud seljataha juba neli aastat pingutavat, aga tänuväärset tööd ülikoolis. Teadmistest, mis on omandatud siin ja mis on aluseks edukaks tööks koolis, ei ole vaja pikalt rääkida. Töömehed on olnud kõik, ka need, kellel on raskusi loengutel käimisega, ja keskmised eksamihinded on olnud alati tublisti üle nelja. Palju raskem, aga tarvilikum, on kõnelda sellest, kuidas kujunes kollektiiv ja millist mõju on see kollektiiv avaldanud oma liikmetele. Siin juba tuleb rääkida inimestest. Algul ei tuntud üht-teist. Küllap nii mõnigi arvas, mina olen seesugune — isiksus omaette, kuid need teised, mis mul on tegemist nendega peale ühistes auditooriumides istumise. Aga mida enam töötati koos, seda rohkem õpiti tundma üksteist, õpiti tundma üksteise nõrku külgi, võeti vastastikku heast eeskuju ja aidati halvast vabaneda. Komsomolikoosolekud, rühmaõhtud, ühised teatri- ja kinokülastused ning järgnevad arutlused, tulised vaidlused — see kõik jätab inimestele nelja aasta jooksul oma jälje, kasvatab neid.

Seda märgati üsna pea, et Kalju Prikk oskab peale naljaviskamise ka täita ühiseid ülesandeid ja kollektiivi organiseerida. Kalju valiti komsomoligrupi organisaatoriks, Kaljust sai osakonnabüroo liige ja hiljem sekretär. Usaldust ta vääris, tööd tegi ausalt ja küllap talle endalegi tuli kasuks komsomolitöö. Nüüd läheb peatselt kooli — ja seal on ta juba kogemustega komsomolitöötaja. Aga Ilse Veersalu paistis silma oma korralikkuse ja seltsimehelikkusega. Temast sai hea grupiorganisaator, kes kasvatab oma seltsimehi vist kõige rohkem isikliku eeskujuga. Laine Kose printsipiaalsus ei avaldunud ainult komsomolikoosolekuil, vaid igas töös ja tegevuses, samuti nagu ta huvi teadusliku töö vastu, ja kui ta juhtis ÜTÜ osakonnanõukogu tööd, siis oli see korras.

Nii kasvavad üliõpilased mitte ainult õppetöös, vaid ka ühiskondlike ülesannete täitmisel, aga oleks väär mõelda, et kõik on arenenud raskusteta, iseendast. Eks ole komsomoligrupil olnud küllalt tegu Linda Ruudi laiskusega loengutel käimise suhtes, Ellen Pertelsi tuulepäisusega ja küllap veel mõnegi teisega, kes kipub ikka kollektiivist ja kohustustest kõrvale hiilima ning oma radu sammuma. Aga et selliseid asju pole kahesilma vahele jäetud ega neist vaikitud, siis on jõudnud ka Linda ja Ellen viiendale kursusele, ega ole tulnud tugeda teadete tahvlilt oma kursusekaaslaste eksmatrikuleerimisest. Ka see on hea. Sama hea, kui see, et Irma Tanvel kasvas rühmavanema kohuseid täites kommunistlikuks nooreks, samuti ka Valve Mürk, kes hakkas aasta-aastalt aktiivsemalt osa võtma rühma tööst.

K. Aru

Vastutusrikkal tööpostil

Paljudel üliõpilastel, kes kogu oma õppeaja vältel ülikoolis pole külastanud peahoone tiivas asuvat omapärast asutust — TRÜ õppetöökoda, pole ettekujutust sellest tähelepanuväärsest ja vajalikust tööst, mida tehakse neis väikesevõitu, mitmesuguste aparaatide ja tööriistadega sisustatud ruumides.

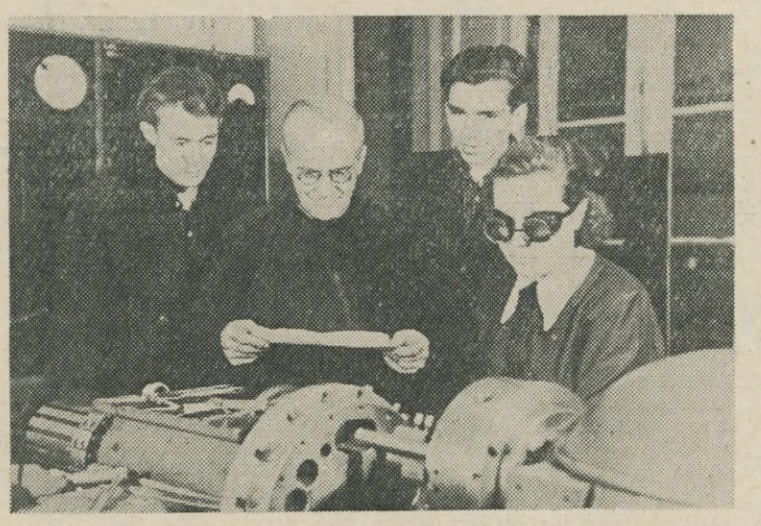

Sm. Muuga noortele füüsikutele metallitreimist õpetamas.

Siin valmistatud tooteid tarbivad peaaegu kõik meie ülikooli õppekabinetid ja laboratooriumid, siin valmistatakse seadmeid mitmetele kateedritele, haiglatele ja tehnilisteadusliku uurimisega tegelevatele TRÜ õppejõududele.

Töökojale on esitatud rohkesti tellimusi mitmesugustele aparaatidele ja seadmetele. Nii soovib TRÜ rahvaluule kateeder ostsillograafi, kehakultuuriosakonna kateedrid aparaati, mis mõõdaks suusatajate jalgade rõhu tugevust suuskadele mitmesugustes tingimustes jne. Äsja sai valmis õppejõudude Reineti ja Brülleri konstrueeritud suursagedus-elektrohüdroaneionosaator.

Töö ja tellimused on kaunis keerulised. Sageli, nagu räägib töökoja juhataja sm. Jaan Muuga, esitatakse vaid üldised nõuded, mida peab teatud aparaat suutma täita, nõuded selle valmistamise kohta (materjal, kaal jm.), kuid ülejäänud töö tuleb teha töökoja oma jõududega, nii konstruktsioon kui ka ehitamine. Paljud siin valmistatud aparaadid on maailmas ainulaadsed.

Küsitleme sm. Jaan Muugat, kes on üle 30 aasta töötanud selle töökoja juhatajana, kuidas ta omandas oskuse ja kogemused selliseks vastutusrikkaks tööks.

«Peamine oli siin praktiline vajadus,» räägib ta. «Mõned aastad pärast seda, kui lõpetasin Novgorodi elektromehhaanika tehnikumi, sattusin tööle Tartu ülikooli juurde vastavatud töökoja juhatajana. See oli 1924. a. Tartus oli siis ainuke röntgeniaparaat Eestis. Sellel oli üks huvitav omapärasus — ühe päeva töötas ja kuus päeva tuli teda siis parandada ning ainus mees, kes seda teha oskas, tuli Tallinnast kalli raha eest siia komandeerida. Siis otsustati toimida teisiti. Mind lähetati Viini ülikooli ja natuke hiljem Frankfurti Maini ääres õppima selliste aparaatide valmistamist. Esmalt parandasin vana, sellel olid aga endised omadused: töötas tunni-kaks, siis tuli jälle teda mõned tunnid sättida. Asusin siis valmistama uut aparaati. See läks korda

1947. a. loodi töökoja asemele, mis asus TRÜ pumbamajas, ülikooli peahoonesse õppetöökoda. Selle juhatajaks sai uuesti sm. Muuga.

Pärast sõda on tööde ulatus siin tublisti kasvanud, palju rikkalikum on ka tehniline varustatus.

Sm. Muuga kõrval on töökojas ka teisi kogenud töötajaid, nagu sm-d A. Susi ja V. Kiis, samuti rida noori, sm. Muuga kasvandikke, kes suudavad täita ka keerulisemaid tellimusi. Eriti tubliks töötajaks on sirgunud sm. A. Rõõm, kes sm. Muuga sõnade järgi olevat oma õpetaja jätnud kaugele seljataha.

Lähemas tulevikus on kavatsetud laiendada töökoda ja toota rida seadmeid ja aparaate seeria kaupa. Usume, et varsti võib selles töökojas ehitatud aparaate leida ka teistes liiduvabariikides.

E. Suur

Seitsme tegevusaasta vältel on selles ringis hooldava õppejõu dotsent Raudami juhendamisel valminud terve rida teaduslikke uurimusi, konverentsi- ja võistlustöid. Nende teooria ja kliinilise ning laboratoorse töö lahutamatus seoses valminud uurimistööde tulemusi on suurel määral võimalik ära kasutada igapäevases kliinilises praktikas. Nii esinesid ÜTÜ IX konverentsil ringi liikmed Ajasta, Eiso, Laksberg ja Taba suurt praktilist tähtsust omava tööga «Kliinilisfüsioloogilisi uurimusi nahaaluse hapnikuravi puhul». Kolm viimast töö teostajat jätkavad sellealaseid uurimusi ka käesoleval aastal, valmistudes ÜTÜ X teaduslikuks konverentsiks. Kliinilise töö käigus uurivad nad pidevalt haigete verepilti enne ja pärast hapnikusüsti. Vastavalt tööplaanile valmib neuroloogia ringis 1956. a. märtsiks 10 konverentsitööd ja 3 võistlustööd, millede juures leiavad rakendamist eranditult kõik ringis töötavad üliõpilased.

Üks aktiivsemaid ringi liikmeid S. Jakobson, kelle võistlustöö teemaks on «Põllumajanduslikust neurotraumatismist Lõuna-Eestis», kogus selleks materjali juba suvise kliinilise praktika vältel. Möödunud kuul tegi ta ringi töökoosolekul ettekande neurotraumatismist Pärnu haigla materjalide põhjal.

EESRINDLIKUMAID LIIKMEID

NOORMEHED JA NEIUD, MEIE TUBLI NOUKOGUDE NOORSUGU! VÕTKE AKTIIVSEMALT OSA MAJANDUSLIKUST JA KULTUURILISEST ÜLESEHITUSTÖÖST, MEIE MAA KOGU ÜHISKONDLIKUST JA POLIITILISEST ELUST! ÕPPIGE SIHIKINDLALT TUNDMA EESRINDLIKU TEADUSE JA TEHNIKA SAAVUTUSI!

Püsivust ning töökust!

Kommunistlik noor A. Vahemetsa astus TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonda 1954. aastal kindla kavatsusega saada kõrgem haridus oma armastatud alal — ajaloos. A. Vahemetsa kuulub nende noorte hulka, kellel ei olnud suuri kõhklusi oma huviala ning sellest võrsuva hiilisema elukutse valikul. Keskkooliaastatel kasvanud kiindumus oma kodumaa mineviku vastu väljendus eelkõige võimalikult täielikus ettevalmistuses praktilisel ja teoreetilisel alal. Ja muidugi oli pärast keskkooli lõpetamist loomulikuks jätkuks TRÜ ajaloo-osakond, kuhu ta sooritas sisseastumiseksamid edukalt.

A. Vahemetsa teadis, et oma valitud alasse ei saa suhtuda kergelt, seda tuleb armastada ja sellele täielikult pühenduda. Laialdase ja sügava eruditsiooni omandamise ja seejärel iseseisvale teaduslikule tööle asumise esimeseks eeltingimuseks on aga küllaldaselt lai keeltediapasoon. Sm. Vahemetsa on siin oma kursuse kohta märkimisväärseid tulemusi saavutanud. Saksa ja inglise keele omandas ta juba keskkoolis, esimese ülikooliaasta järel tunneb ta alamsaksa ja rootsi keelt ning jätkab praegu tööd prantsuse ja soome keele kallal. Oma edaspidiste kavatsuste suhtes on sm. Vahemetsa võrdlemisi tagasihoidlik. Võib vaid kuulda, et järgnevate õppeaastate plaanis seisavad veel eeskätt poola ja vanaslaavi, aga ka ungari ja läti keel.

Esimene ülikooliaasta möödus pingsas õppetöös. Vana maailma ning Nõukogude Liidu ajaloo huvitavate loengute kõrval omandas tähtsa osa marksismi-leninismi aluste kursus, mille seminaridest A. Vahemetsa võttis aktiivselt osa, saades siin vajaliku ideoloogilise ettevalmistuse. Kahtlemata soodustas viimane oluliselt ta möödunudaastase kursus- ning ühtlasi auhinnatöö («Eesti talurahva olukord 15. saj. I ja 16. saj. II poolel») valmimist, mis üliõpilaste teaduslikul konverentsil sai ainsa tööna I ja II kursusel auhinna. Hinnatav on siinjuures nii A. Vahemetsa põhjalik materjalide, seejuures eriti algallikate käsitlemine kui ka asjaolu, et kasutades kodanlike reaktsiooniliste autorite töid, suutis ta jääda omapoolsetes hinnangutes kindlalt marksistliku ajalookäsitluse seisukohtadele.

Ka suvevaheajal ei lasknud A. Vahemetsa oma ala silmist, võttes osa arheoloogilistest väljakaevamistest foolses, et omandada mitmekülgemaid teadmisi. Selle kõrval oli ta teaduliku noorena aktiivseid osavõtjaid kolhooside abistamise tähtsas ürituses, töötades kaks nädalat šeflusaluses Miina Härma nimelises kolhoosis.

Uuest õppeaastast on möödunud juba 2 kuud. Uuesti on saabunud pingsad tööpäevad. Käesoleval aastal kavatseb A. Vahemetsa asuda reformatsiooniaegse saksa progressiivse tegelase Hoffmanni ning viimase Eesti tegevusperioodi uuringule. Nimetatud teema on seni peaaegu täielikult unustusse jäetud, pakkudes tänuväärt materjali läbitöötamiseks. Ajalooringi tööplaanis esinevad A. Vahemetsa poolt niisugused teemad, nagu «Eesti talurahvarahutused 16. saj. I poolel» jm.

A. Vahemetsa pole jäänud ühekülgseks üliõpilaseks. Tänu harukordsele töökusele, päevaplaanile ning oskusele oma aega jaotada on tal ka vabu hetki, mil teda võib näha ilukirjanduslikke uudisteoseid lugemas, malet mängimas või kontserti kuulamas. Ka ühiskondlikul alal, vaatamata mõne aasta eest põetud küllaltki raske haiguse järelmõjudele, pole ta teistest sugugi maha jäänud.

Aigar Vahemetsa on üks neid nõukogude noori, kes hindab ja kasutab maksimaalselt meie maal valitsevaid suurepäraseid õppimisvõimalusi. Et saavutada häid tulemusi, on peale eespoolmainitu vaja tema enda järgi vaid kahte: püsivust ning töökust.

V. Suits

Temale järgneb kollektiiv

Pole vist liialdatud, kui öeldakse Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilase Herbert Sepa kohta, et ta on kursusel üks parimaid. On palju näitajaid kursuse poliitinformaatori sm. Laasiku märkimisi, mis ei lasegi sellele väitele vastu vaielda.

Herbert Sepa edukast õppetööst annab tunnistust fakt, et kahe esimese semestri jooksul on tema õpinguraamatusse sisse kantud ainult parimad hinded. Eriti põhjalikke teadmisi näitab ta marksismi-leninismi alustes. Pole veel juhtunud, et Herbert Sepp oleks ükski kord jäänud vastuse võlgu seminari juhendavale õppejõule.

Möödunud aastal oldi alles esimesel kursusel, ei tuntud veel üksteist põhjalikult, kuid kas vaistlikust äratundmisest või esimesel pilgul avaldunud sümpaatiast Herbert Sepa vastu valis kursus tema oma kursuse komsomolibüroo sekretäriks. Sekretärina tegi sm. Sepp möödunud õppeaasta jooksul tõhusat tööd noorte kasvatamisel. Komsomoligruppi võeti vastu seitse kommunistlikku noort, kelle hulgas on tuntud õppetöö eesrindlased Rudi, Rössler, Põldmaa, O. Puusepp jt.

Kui 1954. aastal toimusid rahvakohtunike ja kaasistujate valimised, oli Herbert Sepp üks neist, kes valiti rahvakohtu kaasistujaks.

Tänavu on Herbert Sepa ühiskondlikud ülesanded veelgi laienenud. ELKNÜ Tartu Linnakomitee poolt suunati ta, nüüd juba partei liikmekandidaadina, propagandistiks käitisesse. Ülikoolis töötab ta aktiivselt ka ametiühingu liinis.

Oli üsna loomulik, et kui Herbert Sepp tõstis kursusel üles küsimuse staadioni taastamisele minekust, järgnes temale kogu kollektiiv ja kohustus täideti esimesena ülikoolis.

O. Kadak

Valvel korra eest

Peahoone valvureil on tööd palju. Valvur valitseb peahoone kõikide ruumide võtmete üle, levitab ülikooli lehte, hoolitseb leitud esemete kaotajale kättetoimetamise eest. Telefonitorust ja valvuriruumi luugi kaudu sajab küsimusi, milledele tuleb vastust anda, ja teateid, mis tuleb edasi toimetada. Kes on omavahel sideme kaotanud, püüavad seda taastada valvurile jäetud kirja või teatega. Ja kui kõigile jutulesoovijaile lisada veel üliõpilased, kes 15-kopikalise puudumisel ei saa helistada automaattelefoni kaudu, vaid nuruvad luba valvuri telefoni kasutamiseks (ja ka neid pole vähe), siis mõistame, miks valvuriruumi ümber on alati sagimist, valvuri tööpäev aga tegevusrohke.

Peahoone valvur Ida Õun pühitses oktoobrikuus ülikooli teenistuses olemise 10-aastast juubelit. Algul töötas ta laohoidjana, hiljem kateedris telefonivalvurina, nüüd peahoone valvurina. Tubli valvuri töö on teeninud täit tunnustust. 1954. a. oktoobris tööraamatusse sissekantud kiitus räägib temast kui kohusetundlikust ja hoolsast töötajast. Soovime juubilarile õnne ja loodame, et tubli töötaja pühitseb veel mitut teenistusjuubelit meie ülikooli juures.

E. Mäe

Ühiskondliku aktivisti eeskuju

Kuigi dotsendi kohustetäitja Vilma Kelder kuulub ülikooli noorte õppejõudude perre, on ta lühikese ajaga saavutanud tunnustuse nii kolleegide kui ka üliõpilaste seas.

See oli 1951. a. kevadel, kui sm. Kelder lõpetas TRÜ Õigusteaduskonna. Ainult üks ebaõnnestunud riigieksam tingis selle, et ta diplomil puudus märge «kiitusega lõpetanud». Juba ülikoolis õppides töötas sm. Kelder prokuratuuris uurijana, sama tegevust jätkas ta ka pärast lõpetamist. Omandanud küllaldaselt praktilisi kogemusi, siirdus sm. Kelder aspirantuuri Leningradi Riikliku Ülikooli juurde.

Juriidiliste teaduste kandidaadi kraad omistati Vilma Kelderile 1954. a. oktoobris. Tema kandidaaditöö «Masinatraktorijaamade ja kolhooside lepingulised vahekorrad» äratas suurt huvi ja sai kõrge tunnustuse.

1955. aasta kevadel valiti sm. Kelder TR Ülikooli Õigusteaduskonna tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri dotsendi kohustetäitjaks.

Sm. Kelder diplomandi juhendamas.

Üliõpilased hindavad sm. Kelderi loenguid ja praktikume kui väga sisukaid ja elavaid. Sm. Kelder teeb pidevalt teaduslikku tööd kolhoosi- ja maaõiguse küsimustes. Teda peetakse üheks parimaks oma ala eriteadlaseks kogu ülikoolis.

Kuid Vilma Kelder ei kuulu nende õppejõudude hulka, kes piirduks oma otseste tööülesannete täitmisega. Paljud Õigusteaduskonna üliõpilaste teaduslikud tööd on teostatud sm. Kelderi oskuslikul juhendamisel. Momendil juhendab ta teaduslikku tööd «Kolhoosniku vastutus kolhooslikule omandile töödistsipliini rikkumisega tekitatud kahjude eest», millega tootab kollektiivselt rekordarv autoreid — 11 üliõpilast.

Ka ametiühingutööst ei ole sm. Kelder kõrvale jäänud: ta töötab õppe- ja teadusliku töö sektori juhatajana teaduskonna ametiühingubüroos.

Õigusteaduskonna IV kursus on väga rahul oma poliitinformaatori sm. Kelderiga, kellel on jätkunud energiat ka komsomoligrupi abistamiseks ja kogu kursuse töödistsipliini parandamiseks.

Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis tuntakse sm. Kelderit kui šefluskollektiivi eeskujulikku liiget, kes on korduvalt abistanud kolhoosi juriidilise nõuandega ja pidanud kolhoosis rea loenguid kolhoosiõiguse aktuaalsetel teemadel.

Eraelus on Vilma Kelder tuntud alati abivalmis seltsimehena. Teaduskonna spordikollektiiv tunneb teda kui aktiivset võrkpallurit.

Vaatamata sellele, et sm. Kelder püüab tagasihoidlikuks ja märkamatuks jääda, on ta andnud õppejõu ja ühiskondliku aktivisti eeskuju.

V. Telliskivi

Hea tahtmisega suudame palju

Kõle ja vihane oktoobrituul kihutab mööda tänavaid, kisub puudelt kolletanud lehti, rebib üksikutelt hilistelt ruttajatelt mantleid ja peakatteid. On juba üsna pime. Tahtmatult kiirendab Eha-Mai Haaviste samme. Tuul keerutab märgi kolletunud lehti tänavaasfaldil, laternad postidel kõiguvad ja krigisevad. Prrr!.. Eha-Mai mässib vaid mantli kõvemini ümber ja pöörab tuulele selja. Juba on Riia maantee... Tähe tänav...

Toas on alles tuli. Ema muidugi ootab ja kurjustab, et kus see tüdruk jälle poole ööni on. Aga see on muidu moe pärast. Ema teab, et Eha-Mai juba asjata ei lase tal muretseda,

Kevadel küll ütles tütrele, et oled juba V kursusel, jäta nüüd kord see rabelemine. Las teised ka teevad, aga või tema kuulab.

... Tookord pani see küll Eha-Mai mõtlema. Tõepoolest, seda juhtus tihti, et V kursuse üliõpilased loobusid kõigist ühiskondlikest kohustustest, öeldes, et neil on vähe aega. Kuid... kuipalju on selles tõtt? Teab ju Eha-Mai, et tegelikult on V kursusel võrreldes eelnevatega aega tunduvalt rohkem ja vabandada ajapuudusega — ei, see oleks ebaõige. Diplomitööl — «Eesti NSV magevee molluskid» — on eelmiste aastate kursustööde ja suviste uurimismatkadega tugev põhi all: see on peamine. Ja nii nõustus Eha-Mai ka viimasel aastal töötama komsomolikomitees.

Viis aastat olla komsomoli aktivist — see tähendab palju organiseerimist, palju muresid. Esimestel kursustel oli ta grupi organisaator. Bioloogidel oli siis tugev kollektiiv, oli palju tublisid noori — ei saaksk neist nimetada üht-kaht, tuleks üles lugeda vähemalt pool kursust. Tubli on see kursus — bioloogia V — praegugi. Kui palju sai läbi viia huvitavaid üritusi, mis kõigile meelde jäid kauaks, kauaks!

IV kursusel valiti Eha-Mai osakonna komsomolibüroosse. Juba paari kuu pärast aga viidi ta üle ülikooli komiteesse, kus hakkas töötama orgsektoris. Nüüd kulub sageli õhtu õhtu järel komitees aruannete, instrueerimiskoosolekute, valvete ja kõige muuga. Kui kõik vaid nii korralikud teaduskonnad oleksid kui Matemaatika-Loodusteaduskond! Matemaatikutel, füüsikutel, bioloogidel — neil on alati kõik liikmemaksud ja aruanded korras. Kahjuks on aga ka selliseid teaduskondi, kellega alatasa tuleb vaeva näha. Näiteks Arsti-teaduskonna raviosakond — alatasa jookse, otsi, noomi, õpeta. Peab olema tõelist kannatust, aga Eha-Mail seda on.

Ega's elu ei koosne ka ainult õppe- ja komsomolitööst. Kui tahetakse, leitakse aega kõigeks. Eha-Mai on innukas teatri-, kino- ja kontserdikülastaja, alati tuttav uute raamatutega. Kuid ega staadioni taastamistöödki tema poolt tegemata jää. Kui pole muidu aega, võib selleks kasutada pühapäeva. Ja Eha-Mai pole iialgi tundnud, et elu võiks olla igav või päevad läheksid aeglaselt. Elu on pikk ainult tegevuseta inimesele; kasutage aega! — sellele peaksid mõtlema paljud-paljud meie ülikoolist, eriti V kursuste üliõpilased ja võtma eeskuju sellistest kui Eha-Mai Haaviste.

I. Süvalepp

Mänguväljakute eesrindlasi

«Mängu lõpuni on aega 4 sekundit», hüüab ajamõõtja kohtunike lauast. Ly Saarsoo annab täpse ja terava söödu meistersportlasele Kitsingule, haakvise ja pall on korvivõrgus üheaegselt lõpuvilega. Tartu Riikliku Ülikooli korvpallinaiskond saavutas järjekordse võidu, seekord sõpruskohtumisel Vilniuse ülikooli naiskorvpalluritega 68:37.

Vaadates korvpallivõistlust tugevate võistkondade vahel, kus üks kiire läbimurre, meisterlik sööt ja täpne pealevise järgneb teisele, võib pealtvaataja sageli arvata, nagu oleks mängijad juba sündides palli käte vahel hoidnud. Kuid hälli ja võiduka mängu lõpuvile vahel on higi ja vaevaga mõõdetav aeg, kus pannakse proovile noore sportlase tahtejõud ja püsivus spordi- ning õppetöös. Peab ausalt ütlema, et meie ülikooli naiskorvpallurid on sellele proovile tublilt vastu pidanud. Seda tõendab kolm korda järjest võidetud NSVL üliõpilaste meistritiitel, iga-aastased esikohad vabariiklikel meistrivõistlustel, kus ülikool esineb juba kolme naiskonnaga, võidud Korea Demokraatliku Vabariigi ja Hiina Rahvavabariigi naiskondade üle ning tasavägised mängud Euroopa tugevamate, Bulgaaria ja Tšehhoslovakkia naiskorvpalluritega. Naiskonna ridadest on kasvanud seitse NSVL meistersportlast: M. Otsa, A. Värk, S. Multer, A. Kraus, N. Veedi, E. Kitsing ja R. Freiberg. Poleks ülearune lisada, et TRÜ üliõpilased M. Otsa, A. Värk ja andekas noor mängija KKO I kursuse üliõpilane M. Kuusmann viibivad praegu Moskvas NSVL koondnaiskonna treeningkogumisel, kus valmistutakse ette traditsiooniliseks võistluseks Praha suurele karikale.

Kõikide nende saavutuste eest tuleb öelda suur aitäh naiskonna treenerile Edgar Naaritsale, mehele, kes noorte spordimeistrite kasvatamise on võtnud oma südameasjaks ja kelle tulemusrikas töö on panuseks Nõukogudemaa sportliku kuulsuse edasisel tõstmisel.

P. Jürgens

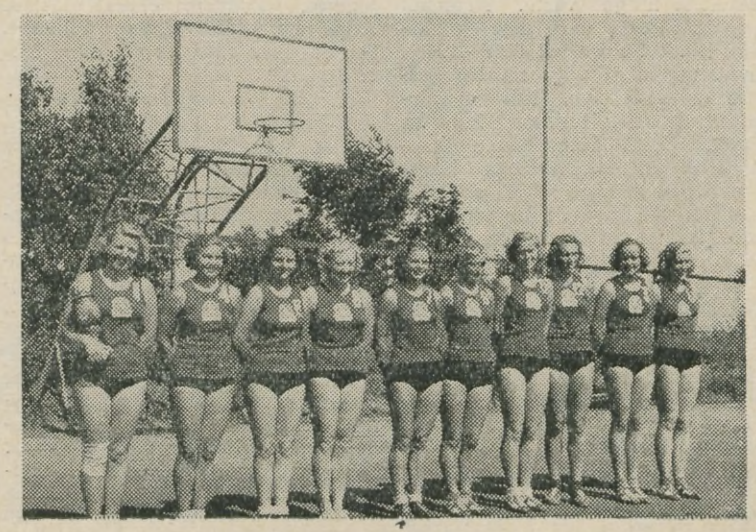

Märkmeid TRÜ ametiühingu VII konverentsilt

Pärast aastast vaheaega kogunes Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu aktiiv oma järjekordsele, seekord juba VII konverentsile, et teha kokkuvõtteid läbikäidud teest ning püstitada tähised järgnevaks tööperioodiks. Siira rõõmutundega rääkisid sõnavõtjad edasiminekutest, teravalt astuti aga veel esinevate puuduste vastu.

Nagu selgus TRÜ ametiühingukomitee esimehe sm. Sorroki aruandest, on nii mitmeski ametiühingu töölõigus edasiminekut. Ülikoolis sammub üha tõusuteed õppe-teaduslik töö ning võib kindlasti öelda, et need 364 oma ala spetsialisti, kes eeloleval õppeaastal lõpetasid ülikooli ning asusid oma teadmisi rakendama tegelikus elus, said tublisti parema ettevalmistuse kui nende eelkäijad. Kunstilise isetegevuse alal on lisaks varem tegutsenud kollektiividele loodud estraadikollektiiv, puhkpilliorkester, kammerkvartett, keelpilliorkester jt. Samuti on tõusnud isetegevuslaste kunstiline tase. Tunduvalt on paranenud aruandlusaastal ALMAVÜ organisatsiooni töö ning häid tulemusi on kirjutanud oma nimele meie ülikooli sportlased. Tubliks saavutuseks tuleb lugeda profülaktooriumi avamist, kus on viibinud ravil juba üle 150 üliõpilase.

See kõik annab tunnistust sellest, et meie üha arenev nõukogulik elu on leidnud kajastust ka TRÜ ametiühinguorganisatsiooni töös, et me läheme edasi. Kuid siiski jäid konverentsi käigus domineerima meie ametiühinguorganisatsiooni tööd kritiseerivad sõnavõtud. See on ka arusaadav ja mõistetav. Et tagada edasiminekut ja võimalikult edukat edasiminekut, on vaja vaadata oma eelnevat tööd kriitiliselt, suhtuda tehtud vigadesse täie tõsidusega.

Reas sõnavõttudes (Luts, Kelder, Orav, Indre, Sildmäe jt.) nagu ka aruandes märgiti, et ametiühinguorganisatsioon tunneb vähe huvi kasvatustöö, üliõpilaste õpperežiimi ja nende majandusliku olukorra vastu.

Siiani ei ole veel lahendatud puhkeõhtute ja kunstilise isetegevuse arendamise probleem ülikoolis. Kui jälgida võrdlevaid andmeid meie kunstilise isetegevuse arendamise alal, siis pole see veel nii halb, kuid mis puutub kunstilise isetegevuse viljelemisse ülikoolis üldse, siis on siin lünki rohkem kui küllalt. Reas sõnavõttudes märgiti õigustatult, et meil tegutsevad siiski vaid üksikud hästi töötavad isetegevuskollektiivid, et vähe tegeldakse veel repertuaariküsimustega, et ülikooli puhkeõhtute repertuaaris on liiga vähe huumorit ja satiiri ning liiga palju igavat ja ammukuuldut. Rohkem tuleks klubil oganiseerida ka selliseid huvitavaid üritusi, nagu kohtumisi kirjanike, kunstnike ja sportlastega, kino ja teatri ühiskülastamisi, senisest enam tuleb tähelepanu pöörata loengulisele tööle. Kui ülikooli klubi ei saa oma käsutusse suuremaid ruume ja on sunnitud töötama põhimõtte järgi: ennem vähem, kuid paremini, siis lasuvad siin seda suuremad ülesanded ametiühingu rühmaorganisaatoritel ja teaduskonna büroodel, kes peavad koostöös teiste ühiskondlike organisatsioonidega pühendama senisest palju enam tähelepanu kunstilise isetegevuse viljelemisele osakondades.

Kunstilise isetegevuse küsimustega on tihedalt seotud puhkeõhtute küsimus. Kui me tahame, et meil on vähem laaberdajaid ja huligaanitsejaid, siis on meil vaja ka tähelepanelikumalt sisustada noorte vaba aega.

Vähe on ametiühinguorganisatsioon ära teinud ka üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate majandusliku olukorra parandamise alal. Rea aastate jooksul oleme rääkinud ülikooli ühiselamutest, ühistoitlustamisest, korduvalt on olnud juttu ka õppejõudude ja teenistujate elamu- ja elutarbelistest küsimustest — aga saavutused? Saavutused on minimaalsed ja ei rahulda kuidagi. On aga selge, et ebanormaalsed elutarbelised tingimused ei jäta mõju avaldamata niihästi õppetööle kui ka teaduslikule tööle. Uuel ametiühingukomiteel tuleks selle üle tõsiselt mõelda.

Rohkem oleks eeloleval õppeaastal vaja pöörata tähelepanu vanemateta üliõpilaste olukorra kindlustamisele.

Rahule ei saa jääda ülikooli Punase Risti organisatsiooni tegevusega. Samuti tuleks veelkordselt kaaluda läbi kõik võimalused suurema arvu üliõpilaste kaasatõmbamiseks kehakultuuritöösse. Tunduvat parandamist vajab seinalehtede töö.

Üldiselt jäi konverentsil kõlama nõue, et ametiühinguorganisatsioon hakkaks eeloleval õppeaastal tegelema rohkem praktiliste küsimustega.

E. Mallene

TRÜ parteibürool

TRÜ parteibüroo kuulas oma hiljutisel istungil ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetaja sm. R. Aulingu aruannet ajalehe tööst. Büroo märkis rea edusammude kõrval toimetuse töös ja ajalehe sisu parandamisel ning selle ideoloogilise taseme tõstmisel ka mitmeid veel küllaltki tõsiseid puudusi, mille kõrvaldamine on toimetuse viivitamatuks ülesandeks.

Nagu märkis büroo, leiavad ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» veel nõrgalt valgustamist teadusliku töö ja kasvatustöö küsimused, ajalehes käsitletakse harva selliseid küsimusi, nagu võitlus veel esinevate kodanlike igandite vastu inimeste teadvuses, võitlus terve eluviisi eest jne. Üldse käsitletakse ajalehes vähe aktuaalseid ning ülikooli kollektiivi puudutavaid sügavamaid probleeme ning arendatakse nõrgalt kriitikat. Samuti jätab ajaleht soovida veel žanriliselt mitmekesisuselt. Nii leiavad harva kasutamist sellised žanrid nagu satiir, följeton jne.

Ajalehe töös esinevate puuduste üheks põhjuseks on see, et vähe on tehtud ajalehe aktiivi laiendamiseks ja aktiivi kasvatamiseks. Samuti ei praktiseerita ajalehes avaldatud kriitilistele materjalidele vastuste nõudmist ega nende avaldamist.

Vastuvõetud otsuses näitas büroo konkreetsed abinõud toimetuse töös esinevate puuduste likvideerimiseks ja ajalehe taseme edasiseks tõstmiseks.

Külaliskoor Tallinnast

Pühapäeval, 30. oktoobril kõlas ülikooli aulas järjekordselt külaliskoori laul. Seekord oli Tartu kontserdipublikule külla tulnud Tallinna Polütehnilise Instituudi naiskoor. Koori eelmine kontsert Tartus kuulub aastasse 1953 ja seetõttu olid paljud huvitatud koori edusammudest. Juba avalaulust saavutas koor sooja kontakti publikuga, mis näitas, et koor on oma arengus teinud tubli sammu edasi. Terve rida laule tuli kordamisele, kusjuures eriti head kunstilist elamust pakkusid Rubinsteini «Meloodia», Wagneri «Ketrajate koor ooperist «Lendav hollandlane»», Glinka «Matkalaul», Ernesaksa «Mu isamaa on minu arm» ja Ritsingu «Sa oled mu südame suvi».

Soojalt tervitati ka noore solisti Evald Tordiku esinemist.

Koori juhatas Alma Tamm, klaveril saatis Viva Väinma.

E. Ise

HUVITAV KOHTUMINE

Õigusteaduskonna II kursuse komsomoligrupi lahtisel koosolekul toimus kohtumine Tartu Lihakombinaadi direktori sm. Sverdloviga, kes oli üheks aktiivsemaks komsomolitöö organiseerijaks Tartus 1940. aastal.

Sm. Sverdlov jutustas sellest, kuidas loodi esimesed komsomoliorganisatsioonid linna tehastes, vabrikutes ja koolides, samuti ka sellest, missuguste vahenditega kodanlikud elemendid püüdsid takistada komsomolitöö edukat organiseerimist. Palju huvitavat jutustas sm. Sverdlov ka nendest seltsimeestest, kes tegelesid komsomoli juhtimisega Tartus 1940.—1941. a. Kõnelejа rääkis noortele ka komsomoliliikumise algusest Tartu ülikoolis.

Sm. Sverdlov jutustas noortele samuti esimeste komsomoliürituste läbiviimisest ja sellest, kuidas kommunistlikud noored aitasid Tartus läbi viia valimiskampaaniat 1941. a. jaanuaris.

Toimunud kohtumisõhtu õnnestus hästi ja jääb loota, et taolisi huvipakkuvaid üritusi korraldataks ka edaspidi.

E. Ratassepp,
Õigusteaduskonna II kursuse üliõpilane

Kehakultuur ja sport

HOOAJA LÕPPVÕISTLUSED RATSASPORDIS

Pühapäeval, 30. oktoobril toimusid Tähtveres TRÜ esivõistlused ratsaspordis. Meeskonna alana toimunud takistussõidu võitis õppejõudude-teenistujate võistkond (H. Gross, Ü. Lepp, L. Plaks) 4 karistuspunktiga. Teise koha sai Arstiteaduskonna võistkond (Laane, Pütsepp, Õigus) 6,25 karistuspunktiga. Kolmandale kohale jäi Matemaatika-Loodusteaduskonna võistkond, jättes neljandale kohale KKO võistkonna ja viiendale Õigusteaduskonna võistkonna. Teaduskondadevahelises arvestuses tuli esikohale Arstiteaduskonna võistkond.

Individuaalalana toimunud raskema klassi takistussõidu võitis EPA üliõpilane A. Linnus hobusel «Sale» ajaga 2 min. 21 sek. Teiseks jäi J. Villemson hobusel «Pärl» ajaga 2 min. 26 sek. ja kolmandaks Arstiteaduskonna KKO üliõpilane A. Rästa hobusel «Madona» ajaga 2 min. 48 sek.

H. Õigus

Raskel rajal

TRÜ suusasportlased on asunud pingsasse treeningtöösse ettevalmistusena algavaks talihooajaks. Laialdasemalt kui varematel aastatel kasutatakse seejuures kontrolltreeninguid. Möödunud nädalavahetusel läbiviidud kontrolltreening Toomemäe raskel murdmaarajal näitas sportlaste head ettevalmistust hooajaks. Paremaid tulemusi näitasid naistest S. Kliss, M. Käbin ja M. Turk, kuna meestest osutusid paremateks H. Miggur, O. Allikas ja T. Luik. 2 nädala pärast kohtuvad ülikooli suusatajad samadel radadel EPA suusatajatega.

A. Kivistik

Pildil: Kontrolltreeningu stardist väljub ülikooli parimaid naissuusatajaid S. Kliss (nr. 222). S. Ploomi foto

«RÄNNUAASTAD»

(TEATRIKÜLASTAJA MÄRKMED)

Isetegevusringidel on rida erinevusi võrreldes professionaalsete kollektiividega. Seda tingib juba erialase ettevalmistuse puudumine.

Esmane tähtsus isetegevusringi edukaks tööks on kahtlematult repertuaaril: kas see vastab kollektiivi võimetele, kas on jälgitud põhimõtet: kergemalt raskemale. Liialt raske ülesande püstitamine võib heast tahtest ja kavatsusest hoolimata vähendada saavutatud edu muljet ja tagajärgi.

Just need mõtted kerkisid üles, vaadates TRÜ klubi näiteringi esituses A. Arbuzovi 4-vaatuselise näidendi «Rännuaastad» lavastust RT «Vanemuises» (lavastaja Haim Drui RT «Vanemuisest»).

A. Arbuzovi näidendi «Rännuaastad» teema on meile üliõpilastele huvitav ja südamelähedane. Egoistlikud ja karjeristlikud iseloomujooned põrkavad tõsiste, sügava sisemaailmaga noorte õrna ja rikkumata hinge vastu. Näidendi tegevus, läbides meie maa ajaloo raske lehekülje (aastad 1937—1945), viivad tegelased väga mitmesugustesse olukordadesse, kus avalduvad nende nii tugevad kui ka nõrgad küljed. Nooruslikku hoogu ja elavust, nooruslikku hinge sügavust ja suurust nõuab see näidend ka esitatavatelt kujudelt. Ta peab panema mõtlema, diskuteerima.

Ses suhtes peab kiitvalt märkima TRÜ klubi näiteringi julgust, kes valis noortele lähedase, elava, probleemirikka näidendi, mille ees lõid kartma meie vabariigi nimekamadki teatrid.

Kuid klubi näiteringi poolt esitatud lavastuse puhul on tegemist alles noore kollektiiviga. Enamik kollektiivi liikmeid olid tegevad esimest korda ulatuslikumas lavastuses, paljudele oli see aga üldse esimeseks lavaliseks etteasteks.

Anda aga psühholoogiliselt ja mänguliselt õige ja usutav pilt sellise lühikese ettevalmistusega (alustati kevadel, aprillis, kusjuures suvel oli pikk vaheaeg) ei ole kerge ülesanne. Ja antud lavastuses jäigi see ülesanne lõpuni lahendamata.

Oli näha, et lavastaja oli teinud visa tööd, oli tunda tema abistavat ja suunavat kätt. Paljudes stseenides oli hinnatavat leidlikkust (6. pildis jm.), kuid lavastaja head mõtted ei leidnud igakord väljendamist sügavuti, tegelaste esinemises laval. Selles suhtes oleks lavastaja pidanud veelgi enam tööd tegema. Rohkem oleks pidanud katsetama, rakendama dublante. See huvitav näidend ei luba kiirustamist.

Lavastuse valmimise protsessist, eriti peaproovidest ja kontrolletendusest oleks TRÜ klubi pidanud osa võtma kutsuma ka meie kirjanduskateedrite ja kirjandusringi liikmeid, noori kriitikuid, kes oleksid esinejatele võinud anda kindlasti nii mõnegi kasuliku näpunäite. Sellise koostöövormi rakendamine oleks kahtlematult kasuks mõlema ringi tööle.

Ja konkreetselt lavastusest.

Lavastuse üldine õnnestumine oleneb suurel määral sellest, kuidas eesriide avamisest alates suudab näidend haarata vaatajaskonda. Selles suhtes ei täitnud 1. pilt täielikult oma ülesannet. Näidendi autor A. Arbuzov on nimetanud seda pilti «Noorus». Kuid just see noorus puudus selles pildis. Pildi alguses läks publikul ka palju teksti kaduma, millest tingituna ei suudetud laval toimuvat tabada kõigis detailides.

Järgmistes piltides tuli lavale enam hoogu, tõepärast elu. Nendest 6. pilt («Teed») jäi meelde oma muheda sõjamehehuumori ja reipusega, millele raske sõjaolukord oli vajutanud karmi pitseri. Samuti oli lõpupiltides (7. ja 8. pilt) tegelaste mäng psühholoogiliselt põhjendatum ja usutavam.

Lavastuse keskne kuju Vedernikov U. Hiobi esituses oli antud põhiliselt õigesti. Tema poolt esitatud sisemisi võitlusi ja arengut üleelav Vedernikovi kuju ei saanud jätta vaatajaid külmaks. Ka lavalises liikumises oli tunda vabadust (mis puudus aga paljude teiste juures). 3. pildis oleks vaja U. Hiobil edaspidi oma mängu muuta usutavamaks, tõepärasemaks. Kontrolletendusel oli Hiobi mäng loogiliselt põhjendatum kui esietendusel.

Ljusja (Vedernikovi naine) Reet Reiljani esituses oli hästi esitatud, kuid teda otseselt iseloomustavas pildis «Ljusja — Vedernikovi naine» ei tulnud esile tema sisemaailma suurus. Kohati ei olnud ka R. Reiljani miimika kooskõlas teksti ja tegevusega.

Olga kuju on üks õrnemaid ja sügavamaid. Ingrid Ruusil oli eeldusi siin luua meeldejääv ja huvitav kuju. Oma sügava ja sisemiselt tunnetatud mänguga täitiski ta põhiliselt selle ülesande. Vajaka jäi aga väljendusvahendite mitmekesisusest. Jätkuvad proovid peaksid seda viga kindlasti parandama, et kujust jääks terviklik mulje.

Lavaliselt ühtlase Niina kuju andis hea mõõdutundega Ellen Noot. Olgu märgitud, et see oli E. Noodil esimeseks etteasteks üldse.

Mart Liigandi juures Lavruhhini osas oli näha tublit tööd, mida osatäitja oli teinud, et kuju elama panna. Puudu jäi M. Liigandil aga väliste väljendusvahendite osas. Sellest kohati liigne kohmakus ja nagu ülearustena tunduvad käed.

Kõige rohkem lavalisi kogemusi oli kahtlematult üliõpilasel Õ. Vasaril. Selle tulemuseks oli tädi Tasja karakteerne, paljude huvitavate nüanssidega kuju. Kohati kippus aga tädi «koore alt» paistma nooruk, eriti viimastes piltides. Kõrvaltegelastena läksid lavastuse üldistest raamidest välja Oleg Doronini ja Kuzja kujud. Aspirantidena jäid nad elukaugeteks, tuimadeks ja otsustusvõimetuteks.

Kui eespool oli näidatud mõningaid puudusi ja ebaõnnestumisi, siis ei tohi sellest teha ebaõiget järeldust. On tehtud palju tööd, kuid palju tuleb veel teha. Jooksva töö käigus on puudused likvideeritavad ja nii võib kujuneda «Rännuaastatest» huvipakkuv lavastus, millega võib veel edukalt esineda Tartus, samuti ka Tallinnas kunstilise isetegevuse ülevaatusel.

V. Lindström
A. Luur

TRÜ esivõistlused laskespordis

29. ja 30. oktoobril viidi läbi Tartu Riikliku Ülikooli teaduskondadevahelised esivõistlused laskespordis. Võistkondlikus arvestuses tulid esikohale Arstiteaduskonna laskesportlased 1974 silmaga. Teisele kohale tuli Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkond 1868 silmaga, kolmandaks jäi Matemaatika-Loodusteaduskond 1779 silmaga.

Individuaalselt saavutasid võistlejad järgmisi tulemusi: naislaskuritest tuli kolme asendi kogusummas esimeseks M. Kalda (Arstiteaduskond) 267 silmaga, temale järgnes teaduskonnakaaslane A. Tihhonova 264 silmaga, jättes kolmandaks Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilase S. Endriksoni 258 silmaga.

Laskmises lamavas asendis püstitasid M. Kalda ja A. Tihhonova võrdse tulemusega — 98 silma (100-st võimalikust) — uue TRÜ rekordi.

Meestest tuli TRÜ meistriks E. Ora (Arstiteaduskond) 257 silmaga, teiseks ja kolmandaks jäid H. Kalda (Arstiteaduskond) 249 silmaga ja R. Dembovski (Õigusteaduskond) 248 silmaga.

Kiitvalt tuleb märkida Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkonna esinemist, kes senini polnud suutnud pakkuda tõsisemat konkurentsi teistele teaduskondadele. Tunduvat tagasiminekut aga näitasid Matemaatika-Loodusteaduskonna laskesportlased, kes siiani on olnud tugevamaid ülikoolis.

A. Kask

Meie sportlased Vilniuses

Möödunud nädalavahetusel viibisid Vilniuses sõpruskohtumisel Vilniuse ülikooli võistkondadega TRÜ korv- ja võrkpallurid. Kahel võistluspäeval olid võidukad TRÜ korvpallivõistkonnad ja võrkpallinaiskond. Naiskorvpallurid võitsid leedulasi 65:36 ja 68:37. Meeskond oli võidukas tagajärgedega 54:45 ning 80:57. Ülikooli võrkpallinaiskond võitis kahel päeval oma vastaseid tagajärjega 3:0. Tulemusega 1:3 pidi ülikooli võrkpallimeeskond vastu võtma kaotuse mõlemas mängus.

A. Peets

Toimetaja R. AULING

MB 18608 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3032

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

ЦЕНТРАЛЬНАЯ ОРД. ЛЕНИНА Raamatupalat 19

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (279) Reedel, 11. novembril 1955. a. VIII aastakäik

Lähemale massidele!

Õigesti märgiti hiljuti toimunud TRÜ ametiühingu VII konverentsil, et ülesannete püstitamine ei tähenda veel nende lahendamist. Ülesannete lahendamine toimub ikkagi alles organisatsioonilise töö käigus, täpsemalt — praktilise töö käigus. Ja kui meie ametiühinguorganisatsiooni töös on veel küllaltki palju kitsaskohti, kui meie ametiühingu aktivistid ei suutnud möödunud õppeaastal lahendada lõpuni tervet rida probleeme, siis tähendab see seda, et lonkab ka ametiühingu organisatsiooniline töö. Nii see ka paraku on.

Muidugi oleks väär arvata, et lonkab kogu ametiühingu organisatsiooniline töö, et see lonkab, nagu öeldakse, nelja jalaga. Seda öelda ei saa ja see oleks ka mõeldamatu. Nagu möödunud ametiühingukonverentsil õigustatult mainiti, on nii mitmeski ametiühingu töölõigus tunda edasiminekut, sealhulgas ka organisatsioonilise töö osas. Rea häid ja õnnestunud üritusi võivad oma nimele kirjutada ametiühingukomitee ja presiidium. Tunduvalt paremini kui eelnevatel aastatel töötasid möödunud õppeaastal teaduskondade ametiühingubürood, eriti Ajaloo-Keeleteaduskonnas ja Matemaatika-Loodusteaduskonnas, on paranenud ka ametiühinguorganisatsiooni koostöö dekanaatide, partei- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Milles seisnevad siis puudused? Vaatamata edasiminekule on muidugi kitsaskohti ka veel ametiühingukomitee ja presiidiumi töös, kuid peamiseks kitsaskohaks ametiühingu organisatsioonilises töös on töö massidega. Ametiühingu organisatsioonilise töö kõige nõrgem lüli praegusel momendil on õpperühm.

Ei ole enam ammugi saladuseks, et ülikooli kõige massilisema ühiskondliku organisatsiooni juhtival organil — ametiühingukomiteel — on oma liikmetega kõige nõrgemad sidemed. On kujunenud olukord, et ametiühingu tööd teevad vaid komitee, presiidium, teaduskondade bürood ja heal juhul ka ametiühingurühma organisaator. Ametiühingu ülejäänud, seejuures peamine osa — realiikmed — on aga tihti unustanudki, et nad kunagi astusid sellesse organisatsiooni. Nende kuuluvust sellesse organisatsiooni tuletatakse vahetevahel meelde vaid liikmemaksude kogumisega. See kõik on viinud selleni, et rühmakolmikus omab ametiühingurühma organisaator kõige tagasihoidlikumat kohta. Ta on saanud n. ö. ametita ametnikuks.

Peab ütlema, et käesoleval õppeaastal on astutud samme selle kitsaskoha likvideerimiseks, pühendades just erilist tähelepanu õpperühmadele. Nii näiteks viidi õppeaasta algul läbi seminar, millest võtsid osa komsomoligruppide ja ametiühingurühmade organisaatorid ning rühmavanemad. Selline seminar õigustas ennast täielikult ning on andnud häid tulemusi. Koostööd dekanaatide ja teiste ühiskondlike organisatsioonidega on organiseeritud ka ametiühingulise juhtimise teistes lülides. Heakskiitu pälvib ametiühingukomitee otsus lähendada ametiühingulist juhtimist massidele. Selle otsuse järgi lähevad ametiühingukomitee ja presiidiumi liikmed edaspidi mõningaid küsimusi arutama otse rühmadesse. Esimesi samme selleks on juba astutud.

Meie ülesanne on tõsta veelgi ametiühingulise töö taset massides. Selleks tuleb tõsta ametiühingurühmade organisaatorite autoriteeti ning aktiviseerida ametiühinguorganisatsiooni iga üksiku liikme initsiatiivi. Ainult sel teel mobiliseerime meie ülikooli ametiühingu suurearvulise kollektiivi tõeliselt suurte ülesannete lahendamisele. Ainult sel teel parandame oma saavutusi õppe- ja kasvatustöös, ainult sel teel saavutame paremaid tulemusi isetegevus- ja sporditöös. Seejuures tuleb selles töös ilmutada vähem tühje sõnu ja rohkem asjalikkust. Samuti on vaja rohkem koordineerida tööd üksikute ühiskondlike organisatsioonide vahel, et vältida asjatuid dubleerimisi.

Kokkuvõttes meie ametiühingu organisatsioonilise töö teravik peab käesoleval õppeaastal olema suunatud massidele. Ainult kõigi oma liikmete toetusel ja osavõtul saab lahendada suuri ja vastutusrikkaid ülesandeid.

PIDULIKULT AKTUSELT AULAS

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 38. aastapäevale pühendatud ülikooli kollektiivi pidulik aktus toimus aulas 5. novembril. Aktusel kõneles sm. H. Moosberg Oktoobrirevolutsiooni-eelseist päevadest Petrogradis, kõneles suurte sündmuste ettevalmistamisest bolševike partei poolt. Ja sm. Moosbergil on, mida rääkida. Viibis ta ju ise nende tormiliste sündmuste keerises, lõi juba siis kolmeteistkümneaastase tüdrukuna sündmuste arengule jõudumööda kaasa, levitades koos teiste omaealiste poiste-tüdrukutega «Pravdat».

Ettekande lõppedes loeti ette rektori käskkiri, milles avaldati kiitust eesrindlikele üliõpilastele.

Mitmekordselt pidulikuks muutus saalisviibijate meeleolu, kui teatati reast üleliidulistest tunnustustest meie üliõpilastele. Seekord loetleti teadusliku töö eesrindlasi, kellele kõrgema hariduse minister on määranud aukirjad väljapaistvate teaduslike tööde eest. Nende hulgas on A. Raik, V. Pais, M. Taba, U. Nõmm, A. Viru, U. Margna jt.

Lõpuks tehti teatavaks kuue eesrindliku üliõpilase nimed, kellele Kõrgema Hariduse Ministeerium otsustas määrata Tartu ülikoolile antud Jossif Vissarionovitš Stalini nimeline personaalstipendium. Need üliõpilased on L. Kose, V. Unt, L. Kullus, L. Reinart, E. Türi ja U. Vettner.

See on tunnustus, mis pani teotahtelisemalt ja hoogsamalt tuksuma kõigi noorte südamed, lõi tõelise pühademeeleolu. Ja selle meeleoluga läksid noored pärast pidulikku aktust kontserdile, läksid vastu pühadele.

O. Sirk

EKP TRÜ ORGANISATSIOONIS

Teisipäeval, 15. novembril algusega kell 18 toimub Tartu Riikliku Ülikooli aulas ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek.

Päevakord:

1. Uute liikmete vastuvõtmine.
2. Delegaatide valimine Tartu linna XI parteikonverentsile.

Külaline Saksa Demokraatlikust Vabariigist

Seoses ülemaailmse noorsoonädalaga tuli Tartu Riiklikku Ülikooli külaline Saksa Demokraatlikust Vabariigist — Leningradi Ülikooli Loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane, Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei liige Karl-Heinz Lebentrau.

Täna, 11. novembril kell 19 toimub aulas kohtumine sm. Lebentrauga, kes kõneleb saksa noorte elust ja tööst.

H. Kään

PARTEI ELU

Tihendada sidemeid komsomoliorganisatsiooniga

Komsomoliorganisatsiooni õige ja sisuline juhtimine parteiorganisatsiooni poolt on komsomolitöö edu üheks pandiks. Juhindudes sellest põhimõttest on Õigusteaduskonna parteiorganisatsioon pühendanud suurt tähelepanu teaduskonna komsomoliorganisatsiooni töö juhtimisele ja abistamisele.

Teaduskonna parteiorganisatsioon võtab aktiivselt osa komsomolitöö sisukamaks ja huvitavamaks muutmisest. Peaaegu igast komsomolibüroo koosolekust võtavad osa ka kommunistid. Hinnatav on seejuures just asjaolu, et Õigusteaduskonna kommunistid ei piirdu komsomolibüroo koosolekuist ainult passiivse osavõtuga või üldsõnaliste ja väheabistavate sõnavõttudega, vaid aitavad oskuslikult ja aktiivselt lahendada kõige mitmesugusemaid küsimusi. Veelgi suurem abi komsomolitööle on aga olnud kursuste poliitinformaatoreist-kommunistidest, kelle kaudu parteiorganisatsioon pidevalt abistab ja juhib komsomolitööd kursustel. Nii ongi komsomoliorganisatsioonil tema poolt läbiviidavate suuremate ürituste puhul olnud alati abimeheks ja nõuandjaks teaduskonna parteiorganisatsioon.

Siinkohal tahaks peatuda pikemalt just poliitinformaatorite osal ja sellel, kuidas parteiorganisatsioon nende kaudu abistab komsomoligruppe nende igapäevases töös. Teaduskonnas on praegu 4 kommunisti-poliitinformaatorit (I, II, IV ja V kursusel). Eriti tahaks märkida II kursuse poliitinformaatorit kommunist Laasikut, kes alates õppetöö esimestest päevadest aktiivselt lülitus kursuse ellu, õppis tundma kursuse kollektiivi, abistas üliõpilasi raskuste puhul, tundis huvi selle vastu, kuidas kursus veedab oma vaba aega ja millised on üliõpilaste elutarbelised tingimused. Selline kursuse kollektiivi mitmekülgne ja põhjalik tundmaõppimine võimaldas juba I kursusel komsomolitööks õige kaadri valiku. Sm. Laasik suutis liita kursuse ühtseks tervikuks, tõsta komsomoli avangardset osa kursusel ning komsomoligrupi autoriteeti. Samuti aitab sm. Laasik igati kaasa selleks, et muuta komsomolitöö mitmekesiseks ja huvitavaks. Töö tulemustest aga räägib kõige ilmekamalt asjaolu, et komsomoli read kursusel on kasvanud juba 12 uue liikme võrra ning kursusele on antud ELKNÜ Keskkomitee aukiri.

Möödunud õppeaastal hakkas poliitinformaatorina tööle praegusel IV kursusel kommunist Kelder. Võrdlemisi lühikese aja jooksul oskas sm. Kelder võita endale kursusel suure autoriteedi. Kursuse kommunistlikud noored hindavad kõrgelt sm. Kelderi abi, mida ta neile pidevalt osutab kõigis noortele raskusi tekitavais küsimustes, nii organisatsioonilistes kui ka kasvatustöö-alastes. Ka selle kursuse komsomoliorganisatsioon on juba kasvanud 3 uue liikme võrra ning edukalt toime tulnud mitmete suuremate ürituste organiseerimisega.

Kuivõrd tähtis on kasvatustöö seisukohalt, et kursuse poliitinformaator pidevalt tegeleks kursusega ning omaks tihedat sidet komsomoliorganisatsiooniga, näitab olukord V kursusel, kus kursuse poliitinformaator kommunist Salumaa jäi kursusest eemale, mis ei jätnud aga kahjustavat mõju avaldamata kasvatustööle sellel kursusel. Kursuse komsomoliorganisatsiooni kontosse ei ole võimalust kirjutada ühtegi sellist saavutust nagu näiteks II ja IV kursuse puhul. Nüüd on parteiorganisatsioon asunud seda puudust kõrvaldama.

Komsomoliorganisatsiooni parteilise juhtimise edasiseks parandamiseks oleks tarvis, et parteiorganisatsioon organiseeriks poliitinformaatorite ühiseid nõupidamisi, kus paremad poliitinformaatorid annaksid edasi oma töökogemusi. Oleks kasulik, kui sellistest nõupidamistest võtaks osa ka komsomoliaktiiv, kes saaks esitada omapoolseid ettepanekuid töö parandamiseks. Samuti oleks vajalik, et parteibüroo ja poliitinformaatorid kursustel ei piirduks komsomolitöö juhtimisega ainult gruppide organisaatorite kaudu, vaid tunneksid senisest rohkem huvi ka büroo teiste liikmete ning kogu grupi töö vastu.

Õigusteaduskonna parteiorganisatsioon ja selle büroo on läbi viinud ka mitmeid aktiivi nõupidamisi. Nii oli teaduskonnas olukord halb sporditöö osas. Ebahuvitav ja sisutu oli ALMAVÜ organisatsiooni töö. Teaduskonna aktiiv arutas neid küsimusi ja võeti tarvitusele rida abinõusid puuduste likvideerimiseks.

Selliste aktiivi nõupidamiste praktika on kahtlemata õige, siin on võimalik küsimust igakülgselt ja põhjalikult läbi arutada, välja selgitada puudused ja nende põhjused ning leida teid ja võimalusi esinevate puuduste likvideerimiseks ning vältimiseks edaspidi. Peab aga märkima, et aktiivi nõupidamisi on senini veel vähe läbi viidud. Küsimusi aga, mis vajaksid hädasti arutamist, on küllalt. Nii on teaduskonnas olukord halb veel kunstilise isetegevuse osas, puuduvad võimalused vaba aja kultuurseks veetmiseks jne. Ka nendes küsimustes tuleks teaduskonna parteibürool samme astuda, et saavutataks olukorra paranemine.

Väga heaks praktikaks on teaduskonna kolme ühiskondliku organisatsiooni, s. o. partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni tööplaanide kooskõlastamine. Sellisel kujul vastuvõetud plaanide elluviimine on alati reaalsem, sest vastutust tunnevad sel juhul kõik need organisatsioonid.

Õigusteaduskonna parteiorganisatsiooni abi teaduskonna 6-le komsomoligrupile on paranenud iga aastaga, mille tõttu ka komsomoliorganisatsioon on järjekindlalt tugevnenud ning kasvanud. Seepärast võib olla kindel, et rakendades omandatud kogemusi ning veelgi tihendades sidemeid komsomoliorganisatsiooniga ja kursuste kollektiividega teaduskonna parteiorganisatsioon saavutab hinnatavaid tulemusi noore kaadri kasvatamisel.

U. Hiob

Rohkem värskust, rohkem võitlevat vaimu

Hiljuti kuulati Matemaatika-Loodusteaduskonna parteikoosolekul ära füüsikaosakonna komsomoliorganisatsiooni sekretäri sm. V. Unt'i aruanne komsomolitöö olukorrast osakonnas. Aruandele järgnenud arutelu käigus selgus, et füüsikaosakonnas ei ole komsomolitöö kaugeltki sel tasemel, millel ta võiks olla. Füüsikaosakonna büroos töötab rida kogenud komsomoliaktiviste (Unt, Vaher jt.), füüsikaosakonna algorganisatsioon on teaduskonna suurim liikmete arvult, sellest kõigest hoolimata aga kulgeb töö enamikus gruppides loiult ja kannab formaalset iseloomu.

On kursusi, kus kommunistlikud noored on eeskujuks nii õppeedukuselt kui ka käitumiselt (IV ja V), kuid noorematel kursustel pole see kahjuks alati nii. See, et osa komsomoligruppe töötab teistest halvemini ega joondu paremate gruppide järele, paistab silma ka staadioni ehitustööde tulemusi vaadeldes. Kogu osakonnas on töötatud ainult umbes 600 tundi, sealjuures aga langeb lõviosa nendest tundidest (üle 400) vaid kahe kursuse (IV ja II kursuse vene rühma) arvele. See näitab, et osakonna büroo pole osanud kõigile üliõpilastele veel selgeks teha, kuivõrd suurt tähtsust omab see üritus.

Ei saa öelda, et gruppide töö oleks täiesti soikunud — vastupidi, grupid on läbi viinud rea tõhusaid üritusi, eriti šeflustöö osas. Šeflustöost on haaratud II, III ja IV kursusel suur osa üliõpilasi, kes abistavad Tartu keskkoole polütehnilise hariduse praktiliste elementide — tehniliste praktikumide — läbiviimisel. Huvitava üritusega tegid algust II kursuse kommunistlikud noored, kes asusid õppima liiklusmäärustikku (lootuses, et lähemal ajal avaneb võimalus organiseerida ka liiklusvahendite juhtide kursused). Samal kursusel on plaanis korraldada sel semestril ekskursioon Tallinna, et vaadata mõnd RAT «Estonia» paremat lavastust. Sama kursuse vene rühm organiseerib õhtu, mis on pühendatud akadeemik Joffe juubelile.

Huvitavaid üritusi on plaanis ka teistel komsomoligruppidel. See näitab, et füüsikutest kommunistlikel noortel on pealehakkamist, on oskust läbi viia huvitavaid ja sisukaid üritusi. Kuid nende üksikürituste varju ei tohi jääda kasvatustöö, võitlus õppeedukuse, distsipliini ja moraali eest. On fakte, mis annavad tunnistust sellest, et füüsikaosakonna komsomoligrupid ei reageeri printsipiaalselt ja teravalt igale väärnähtusele (alkoholi tarvitamise juhud III kursuse kursuseõhtul, põhjuseta puudumiste esinemine mõnel kursusel).

Parteikoosolek näitas ka mitteküllaldast sidet partei- ja komsomoliorganisatsiooni vahel ning seda, et parteiorganisatsioon pole abistanud kommunistlikke noori praktilises töös. Koosolek võttis vastu otsuse, milles nähakse ette konkreetsed abinõud partei- ja komsomoliorganisatsiooni sideme tihendamiseks ja komsomolitöö parandamiseks.

T. Orav

TOIMUB LUGEJATE KONVERENTS

Seoses Vene esimese revolutsiooni 50. aastapäevaga korraldab TRÜ Pearaamatukogu kolmapäeval, 16. novembril kell 18 lugejate konverentsi, kus arutatakse revolutsioonisündmuste kajastusi eesti kirjanike teostes.

Sissejuhatava ettekandega «1905.—1907. aasta revolutsiooni kajastusi eesti kirjanduses» esineb vanemõpetaja K. Siilivask. Lugejate sõnavõttudes vaadeldakse, kuidas on käsitlenud revolutsioonilisi sündmusi E. Vilde, A. H. Tammsaare, proletaarsed autorid ja nõukogude lastekirjanikud. Samal ajal avatakse ka ulatuslik raamatunäitus.

Seltsimehed lugejad! TRÜ Pearaamatukogu ootab teie rohkearvulist ja aktiivset osavõttu konverentsist.

E. Teder,
TRÜ Pearaamatukogu raamatukoguhoidja

Rahvakunstisõpradelt

Eesti rahvas on alati armastanud laulda ja tantsida.

Küll ilus vilulla veerda,
kaunis laulda kaste'ella,
armas hallala kõnelda

ütleb rahvalaulgi. Ja rahvakunsti rikkalikus pärandis on talletatud palju väärtuslikku ja head, mis väärib sügavat tundmaõppimist ja viljelemist eriti just isetegevuskollektiivide poolt.

Ses suhtes on rahvakunstiansambli loomine ülikooli klubi juurde teretulnud ürituseks. Praegu pole teist taolist kollektiivi Eestis. Aga kes siis muud, kui meie üliõpilased peaksid kasutama rahvakunsti rikkusi: nalju, jutte, laule, jne.

Rahvakunstiansamblisse kuulub praegu üle 40 üliõpilase — rahvatantsija, rahvapillimängija ja lauljа. Ansambli kunstiline juht, rahvakunsti siiras armastaja ja viljeleja Helju Mikkel ning rahvapilliorkestri juht Elmar Luhats ja Eleonora Mägi ansambli juhina on teinud viljakat tööd. Seda näitas ansambli avakontsert kahes osas, mis leidis publiku sooja vastuvõtu.

Ansambli kontserdi I osa koosneb rahvaste tantsudest ja lauludest. Olgu märgitud siin kaunist ukraina «Neidude ringtantsu», huumorikküllast rootsi «Härjatantsu» või tempramentset gutsuli rahvatantsu «Uvivanets».

Kontserdi II osa on põimik eesti rahvatantsudest, lauludest ja rahvakommetest. Sõnalise osa tekstid on koostatud ansambli juhi H. Mikkeli poolt rahvaluule aineil. Etnograafiliseks konsultandiks on Udo Kolk. See osa annab läbilõike meie rahva kaunist vaimuvarast. Näeme hüppe- ja konnatantsu, elame kaasa kingsepamängule, kuuleme põispillimängu jne. Huvitav on kosjastseen mahlaka eesti huumoriga.

Rahvakunstiansambli korduskontsert toimub 12. novembril TRÜ aulas. Innukad rahvakunstisõbrad loodavad siin näha meie arvukat üliõpilas- ja õppejõudude peret, et needki kaasa lööksid meie rahva kommete ja traditsioonide, meie rahva loominguliste rikkuste taaselustamisel.

V. Lindström

Süvendagem sõprussuhteid suure hiina rahvaga

Veel pole möödunud aastat, kui TRÜ-s alustati fakultatiivseid hiina keele õpinguid. See oli omamoodi tähelepanuväärіv sündmus. Esmakordselt TRÜ pikas ja kuulsusrikkas ajaloos astus — kuigi fakultatiivsena — teiste õppeainete kõrvale maailma suurima rahva keel, mille looja ja kandja ise oli veel kuni käesoleva sajandi keskpaigani surutud välismaiste interventide orjusesse ja alles äsja asus ühtsena ja võimsana maailma rahvaste seas esirinda. Ei praegu ega tulevikus pole näha tõusmas jõudu, mis suudaks eemaldada suurt hiina rahvast tema kaasaegsest võimuseisundist. Seoses sellega on ka hiina keel ja kultuur väljaspool Hiinat lakanud olemast üksnes väikesearvuliste sinoloogidenokitsejate huviasjaks ja harrastuseks ning on omandanud rahvusvahelised mõõtmed. Koos hiina rahva võimsa ilmumisega maailma ajaloo areenile on hiina keel murdnud teda seni ümbritsenud kitsad barjäärid.

Pikki aegu on meil levitatud ebaõigeid andmeid hiina keele tohutust keerukusest, mis pidavat ta tegema meile mitteõpitavaks. Meie aukohuseks on see ebatõde kummutada.

Osa TRÜ kollektiivist on võtnud asja õigest küljest. Käesoleval poolaastal toimub õppetöö hiina keele alal juba kahes rühmas. Õpingutesse suhtutakse täie hoole ning armastusega. Ja tagajärjed pole jäänud tulemata. Vanemas rühmas on kerkinud esile nimed, nagu A. Tuulmets, E. Krall, Ü. Veltmann, H. Neetar, Ü. Sirk, A. Mardi ja teised. Nooremas rühmas paistavad silma oma püüdlikkusega õppejõud H. Aasamaa, E. Maaser, K. Noodla ja üliõpilased E. Kask, V. Põldoja jt. Neist kõigist tõusevad meie tekkiva sinoloogia tublid viljelejad ning edasiarendajad tulevikus. Seoses võõrkeelte õpetamise intensiivistamisega TRÜ-s on üliõpilaste seas tõstatatud väga tähtis põhimõtteline küsimus, nimelt taotleda hiina keelele võrdseid õigusi TRÜ-s teiste võõrkeelte (mille all meil siiani harilikult mõistetakse lääneeuroopa keeli!) kõrval. See teeks kohese lõpu hiina keele tähtsuse senisele alahindamisele ja rohkendaks tunduvalt tema õppijate arvu. Kõigile peaks olema päevaselge, et hiina keele tundjaid vajab meie sotsialistlik ühiskond praegu ja tulevikus rohkem kui kunagi varem.

Ent hiina keele õpinguist osavõtvail TRÜ õppejõududel ja üliõpilastel on esile tõsta veel üks väga tähtis seik, mille sügava sisulise tähenduse ja reaalse jõu suhtes ei olda ülikooli laiemas kollektiivis veel täiel määral teadlik. See seisneb nimelt faktis, et TRÜ-s toimuvad hiina keele õpingud on võtnud oma kõrge šefluse alla maailma suurima rahva võimas keskajaleht, Hiina Kommunistliku Partei Keskkomitee häälekandja «Žõnminžõpau», pidades õppijatega kirja teel pidevat sidet ja varustades neid vajalike abimaterjalidega. Meie ülimaks kohuseks on seepärast olla igati selle kõrge šefluse väärilised ning töötada selleks, et üha sügavamini õppida tundma ning armastama suurt ja õilsahingelist hiina rahvast.

P. Nurmekund

Pildil: Rühm hiina keele õpinguist osavõtvaid TRÜ õppejõude ning üliõpilasi tulvumas šefi poolt saadetud kirjandusega.

AMETIÜHINGULISE TÖÖ KOGEMUSI

Ametiühinguline töö rühmades huvitavamaks

Möödunud õppeaastal on Matemaatika-Loodusteaduskonna ametiühingubüroo oma tegevuses saavutanud mõningat edu, mille tõttu ametiühinguline töö teaduskonnas on muutunud senisest plaanipärasemaks ja sihikindlamaks. Suurt tähelepanu on pühendatud organisatsioonilis-massilisele tööle. Alates möödunud õppeaasta kevadsemestrist hakati ametiühingurühmade organisaatoritelt nõudma tööplaane. Arvestades üriture uudsust töötati välja näidisküsimused, mis paljundati ja saadeti laiali kõigile rühmaorganisaatoritele. Koostatud tööplaanid arutati läbi ja kinnitati büroo koosolekul, kusjuures büroo organisatsioonilis-massiline sektor kontrollis pidevalt nende plaanide täitmist. Kuigi selle tagajärjel kahtlemata elavnes ametiühinguline töö rühmades, ei saa ometi eitada asjaolu, et paljudes rühmades olid tööplaanid koostatud šabloonilistena ja ebahuvitavatena. Tööplaanide täitmise kontrollimist raskendas möödunud aastal tunduvalt asjaolu, et teaduskond on viimastel aastatel eriti jõudsasti kasvanud. Käesoleva aasta sügisel ulatus teaduskonna pere juba tuhande inimeseni, osakondade arvult on teaduskond ülikoolis suurim, õpperuumid paiknevad viies eri kohas, rühmaorganisaatorite arv ületas neljakümne. On selge, et teaduskonna sellise suuruse juures osutub raskeks isegi juba mitmete tehniliste ülesannete teostamine, nagu andmete kogumine, tuusikute jaotamine jne., rääkimata rühmaorganisaatorite töö kontrollist ja pidevast sisulisest juhendamisest. Neid küsimusi on teaduskonna büroo koos partei algorganisatsiooniga korduvalt kaalunud ning on asutud seisukohale, et õppejõudude-teenistujate rühmaorganisaatorid ei tohiks tulevikus piirduda mitte üksnes töö organiseerimisega oma rühmas, vaid peaksid abistama, juhtima ja kontrollima ka üliõpilaste ametiühingurühmade organisaatorite tööd vastavas osakonnas.

Üheks paremaks sektoriks ametiühingubüroo töös oli möödunud õppeaastal õppe-teadusliku töö sektor. Sektor on abistanud dekanaati pidevalt õppetööst osavõtu kontrollimisel, eksamisessiooni ettevalmistamisel ja läbiviimisel, tootmisnõupidamiste organiseerimisel ja nende tulemuste läbiarutamisel. Arstiteaduskonna soovil on kontrollitud füüsika õpetamist arstiteadlastele, et välja selgitada, miks Arstiteaduskonna üliõpilaste edasijõudmine füüsikas jätab soovida.

Poliit-massilise töö sektor on teinud ära suure töö poliitinformatsioonide alal, mille tagajärjel poliitinformatsioonide sisuline tase on tõusnud ja temaatika muutunud huvitavamaks. Vähest tähelepanu on osutatud partei algorganisatsiooni abistamisele filosoofiliste seminaride töö organiseerimisel ja seminaride plaanide täitmise kontrollile. Hästi on töötanud šeflussektor, kus peamiseks töölõiguks on šeflustöö teostamine teaduskonna šeflusaluses Ždanovi-nimelises kolhoosis. Teaduskonna kateedrite poolt on teostatud elektriseadmete monteerimist, korrastatud elektrijõujaam, muretsetud elektrikarjus, organiseeritud pardikasvatus, viidud läbi uue päevalillesordi katsetamine tootmisoludes jne.

Märksa väiksemad on olnud edusammud kultuur-massilise töö alal. Kuigi teaduskonnas tegeleb pidevalt isetegevusega umbes 15% üliõpilastest, teenistujatest ja õppejõududest, jätab siiski soovida isetegevusliku töö massilisus, seda eriti õppejõudude ja teenistujate osas.

Edukalt on toimunud teaduskonnas sporditöö. TRÜ teaduskondadevahelises spartakiaadis tuli teaduskond kindlalt esimesele kohale. Samuti on organiseeritud ja läbi viidud rida teaduskonnasiseseid võistlusi ning matškohtumine kergejõustikus EPA Maakorraldus-Hüdromelioratsiooniteaduskonnaga. Tõhusalt on abistatud ALMAVÜ tööd. Kui möödunud aasta algul polnud teaduskonnas vormistatud ühtegi ALMAVÜ liiget, siis käesoleva aasta märtsikuus, mil koos partei algorganisatsiooniga toimus laialdane kampaania uute liikmete värbamiseks, kasvas ALMAVÜ liikmete arv teaduskonnas kahesaja kolmekümneni (neist umbes sada õppejõudu ja teenistujat).

Lisaks eespooltoodule on ametiühingubürool tulnud lahendada ka ülesandeid, millest võtavad osa kas kõik büroo liikmed või enamik nendest. Nii teostati möödunud aasta sügissemestril koos dekanaadi, partei algorganisatsiooni ja komsomoliorganisatsiooniga kompleksne õppe-kasvatustöö kontroll geoloogiaosakonnas. Kevadsemestril koguti andmeid paberliku asjaajamise lihtsustamise võimalustest teaduskonnas. Saadud materjalid arutati büroo koosolekul läbi ning formuleeriti konkreetsed ettepanekud, mis saadeti edasi rektorile seisukoha võtmiseks.

Büroo koosolekuil on arutatud ka toetuste andmisi puudustkannatavatele üliõpilastele või teenistujatele. Möödunud aasta jooksul on antud toetusi 26 üliõpilasele ja 8 teenistujale kokku 5940 rbl. ulatuses. Puudusena tuleks siinkohal märkida asjaolu, et ametiühingubüroo poolt määratud toetused makstakse ametiühingukomitee poolt välja väga suure hilinemisega (isegi kuni pool aastat).

Ametiühingubüroo on töötanud tihedas kontaktis dekanaadi ja partei-algorganisatsiooniga. Senisest enam tuleks aga tugevdada sidemeid komsomoliorganisatsiooniga, seda eriti õppe-teadusliku, poliitmassilise ja kultuur-massilise töö osas.

Ü. Lepik

Uued töövormid

Tartu Riiklikus Ülikoolis on osakondi ja rühmi, kus olukorraga võib suuremal või vähemal määral rahule jääda, kuid vene filoloogia osakond ei ole andnud viimase ajani rahuloluks erilist põhjust. Normaalset õppetööd nimetatud osakonnas pidurdas terve rida põhjusi, millede seas oli küllalt tähtis osa vene keele ja kirjanduse osakonna komplekteerimise meetodil. Tuleb meeles pidada, et ainult viimase kahe aasta jooksul ei tekkinud Tartu ülikoolil vajadust esindaja komandeerimiseks Leningradi, et värvata russiste nende üliõpilaste seast, kes ei pääsenud konkursiga sisse Leningradi ülikooli ühte või teise teaduskonda. Russistide arv kasvas ka nende üliõpilaste arvel, kes kukkusid läbi sisseastumiseksamitel TRÜ teistesse osakondadesse. See kõik viis selleni, et vene filoloogia õppimine muutus tervele reale selle osakonna üliõpilastele sageli huvialadele mittevastavaks.

Palju parem ei olnud olukord ka õppejõudude kaadriga, sest vene filoloogia osakonna õppejõudude koosseisu iseloomulikuks jooneks oli hämmastav ebapüsivus ja voolavus. Sõjajärgsetel aastatel vahetus vene keele kateedri juhtkond mitmeid kordi, kusjuures viimasel õppeaastal kujunes olukord selles osas eriti ebanormaalseks. Neis vähesoodsates tingimustes oli raske oodata õppetöö paranemist ja teadusliku aktiivsuse tõusu.

Sel õppeaastal elavad vene keele ja vene kirjanduse kateedrid üle murrangulist perioodi üliõpilaste värbamise seisukohalt TRÜ vene filoloogia osakonda.

Samuti nagu meie ülikooli teistesse osakondadesse võeti ka vene filoloogiasse vastu konkursi alusel. Vastuvõetute seas oli palju noormehi ja tütarlapsi, kes olid väga edukalt lõpetanud keskkooli. Ei ole kahtlust, et selle tulemusena tõuseb tunduvalt õppeedukus, samuti ka teaduslik aktiivsus nii õppetöös kui ka üliõpilaste teaduslikus ringis.

Seoses sellega kerkib vene keele ja kirjanduse kateedrite õppejõudude ja juhtkonna ette vastutusrikas ülesanne: tõmmata kaasa teaduslikku töösse nii algajaid russiste kui ka vanemate kursuste neid üliõpilasi, kes seni on veel ükskõikselt ja passiivselt suhtunud erialaste teadmiste täiendamisse.

Arvesse võttes momendi vastutavust ja tähtsust arutas vene keele kateeder oma esimesel koosolekul üksikasjaliselt vene keele ringi tööplaani. Selle arutelu tulemusena otsustati üle minna teistsugusele ringi töö organisatsioonivormile ja nimelt tööle kitsamate erialaliste küsimustega. Ringisisene jagunemine kolmeks sektsiooniks määrab temaatika spetsiifikat tunduvalt reljeefsemalt ja konkretiseerib üliõpilase teadusliku töö suunda, aitab määrata ja aktiviseerida iga üksiku ringiliikme teaduslikke huvisid. Ühtses vene keele ringis, mis töötab ühise juhatuse juhtimisel, alustab sel aastal tegevust kolm sektsiooni: kaasaegse vene keele, dialektoloogia ja keele ajaloo ning metoodika (vene ja eesti keele võrdlemiseks seoses vene keele õpetamise metoodikaga eesti koolis) sektsioon.

Võttes arvesse üliõpilaste pedagoogilise ettevalmistuse kogu tähtsust ning samuti vene keele õpetajate rahvuslike kaadrite ettevalmistamise vajadust eesti koolidele, otsustas kateeder pöörata erilist tähelepanu vene keele õpetamise metoodika sektsioonile. Käesoleval semestril on toimunud kaks selle sektsiooni koosolekut, kusjuures esimesel koosolekul, millest võttis osa üle 100 üliõpilase, viis nõukogude õpetaja pedagoogilise takti küsimustes läbi vestluse üks Tartu linna parematest pedagoogidest A. A. Borovskaja. Teisel koosolekul arutati töö läbiviimise metoodikat õpilaste vene keele ringides. Selle teema kallal töötavad praegu üliõpilaste-russistide koolibrigaadid, valmistades ette keskkoolide õpilasi vene keele ringide saavutuste kevadiseks ülevaatuseks. Tartu I Keskkooli ringi teemaks on «Vene kirjanikud Tartus», II Keskkoolis «Nekrassov ja lapsed», III Keskkoolis «Eesti ja vene muinasjutud».

Tuleb rahuldusega märkida, et metoodika sektsiooni eraldamine võimaldas kaasa tõmmata aktiivsesse töösse ringis vene filoloogia I ja II kursuse üliõpilasi, kes ei julge algul lülituda lingvistilis-teaduslikku töösse. Suurt huvi metoodikaalase teadusliku uurimistöö vastu näitavad eesti rahvusest vene filoloogid. Kõik see on tunnistuseks, et uued töövormid on ennast juba teatava määrani õigustanud — edasine edu sõltub ringi töö õigest juhtimisest ja osavõtjatest ning töö teostajatest endist.

T. Murnikova,
vene keele ringi teaduslik juhendaja

24. OKTOOBRIL AUDITOORIUMIS nr. 4

Kell on 11. Auditooriumi astub vana hallipäine professor. Osa üliõpilasi tõuseb püsti, osa aga jääb rahulikult istuma, katkestamata lõbusat vestlust või mõnda muud tegevust. Et käsil on parajasti grammatikaõpikute retsenseerimine, annab professor sõna retsenseerijale-üliõpilasele, kes alustab ettekannet. Seega on alanud töö, kuid sellega tegelevad vaid kaks inimest: retsensent ja professor, kes tähelepanelikult kuulates teeb mõningaid parandusi ja omapoolseid täiendusi.

Ülejäänud osa auditooriumist aga veedab aega hoopis erineval ja lõbusamal viisil. Kõige tihedamalt on asustatud tagumised pingid. Maksimaalne elanike tihedus on oma 3—4 inimest ühes pingis. Tagumiste kohtade saavutamine on omaette number. Esialgu tehti seda analoogiliselt pildile seminariraamatukogus olevas seinalehes, s. o. meeleheitliku võidujooksuga viimastele kohtadele, kuid vanemal kursusel on üliõpilased juba väärikamad. Nemad tulevad lihtsalt enne loengute algust, s. o. enne esimest loengut siia ja «panevad kohad kinni».

Nii. Siin tagumistes ridades on väga lõbus. Vestlus käib täies hoos. Arutletakse põnevaid päevaprobleeme, nädalalõpu muljeid. Kõige viimases pingis heegeldab suure kandekoti taga üks tütarlaps usinasti. Aeg-ajalt kostab koti tagant ka lõbusaid naerupuhanguid (muidugi üsna tasa, kuid siiski kuuldavalt), mida kutsub esile lõbus vestlus naabrinnaga. Teises pingireas hõljub üle peade kirev siidrätt, mille liikumapanevaks jõuks on õnnelikult naerev noorukitekolmik.

Ülejäänud osa tegeleb mõne rahulikuma ajaviitega, loeb, kirjutab kirja, vestleb. Vestlusega liituvad aeg-ajalt ka kursusevanem ja grupiorganisaator, sest ei saa ju ometi kollektiivist eralduda. Vestluse sosin aga muutub aeg-ajalt nii tugevaks, et kahe töötava inimese hääli on vaevalt kuulda. Selline on olukord igal esmaspäeval samal kellaajal samas ruumis. Sellest järeldub, et isegi IV kursuse üliõpilastele oleks vaja vahetevahel pidada mõni loeng distsipliinist loengul, kui üliõpilased ise enam ei mäleta, kuidas loengul tuleb käituda.

S. Silm

Toimetaja R. AULING

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Tellige kõik endale ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool"

Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduslevitajad

MB 18621 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3077

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (280) Reedel, 18. novembril 1955. a. VIII aastakäik

Uutele võitudele teaduse rindel

Käesoleval aastal koostas ülikool järgnevaks viisaastakuks (1956—1960) õppe-teadusliku töö plaani. On tehtud suur töö kogu kollektiivi teadusliku tegevuse koordineerimisel; on koostatud tegevusjuhendid pideva võidukäigu jargnevaks etapiks uue elu ehitamise teel. Sellest perspektiivplaanist lähtudes on koostatud ka konkreetne temaatika 1956. aastaks.

Rahuldustundega võib märkida, et mõlemas plaanis on leidnud kajastust NLKP KK juunipleenumi otsused kodumaise teaduse ja tehnika edasise tõusu alal, nende lähenemise alal tööstuse ja rahvamajanduse põhiülesannetele. Kahjustamata teoreetilise uurimistöö kõrget taset, edasiliikumise vajalikku baasi, on võetud arvesse ka meie tänase päeva huve. On aktiviseerunud ja rangemini koordineeritud meie vabariigi looduse ja looduslike ressursside uurimistöö. Senisest põhjalikumalt ja mitmekülgsemalt on haaratud põllumajanduse abistamise ülesandeid. Senisest laialaulatuslikumalt on asutud lahendama kohaliku elanikkonna kultuuriliste ja elutarbeliste vajaduste rahuldamise ülesandeid.

Kahtlemata on plaanides puudut haarata täielikult meie ees seisvaid ülesandeid. Tehtud tööd ei saa pidada veel aga küllaldaseks. Mõlemas plaanis esineb rida puudusi. Osa neist on tingitud sellest, et teemad pole küllalt sügavalt ja vastutustundega läbi mõeldud. Osa võib seletada sellega, et kateedrite materiaalne baas on puudulik ja tehniline sisustus jätab soovida. See takistab igakülgsete aktuaalsete ülesannete lahendamist ja ka nende püstitamist. Kõik sellised puudused tuleb edaspidi töö korras kõrvaldada ülikooli juhtkonna ja teaduslike töötajate kollektiivi ühiste jõupingutustega.

Matemaatika-Loodusteaduskonna tööplaanis on eriti suure tähtsusega meie vabariigi looduse ja loodusvarade uurimise probleem. Geoloogiateaduste alal on tähelepanu keskpunktis NSVL ühtse stratigraafilise skaala loomise küsimus, ENSV paleozoikumi ja kvaternaarladestuste uurimine. Geograafiakateeder uurib süstemaatiliselt looduslikke tingimusi eesmärgiga neid ratsionaalselt kasutada põllumajanduses ja ENSV majanduse rajoniseerimisel. Zooloogiakateeder uurib kalamajanduse arendamise eesmärgil pidevalt vabariigi veehoidlaid. Terve rida kateedreid uurib botaanika-alaseid probleeme, seades endale ülesandeks ratsionaalsete agrotehniliste võtete väljatöötamise, mis kindlustavad kõrgeid ja püsivaid saake, samuti niisuguste uute kultuurtaimede sortide saamise, mis on kohanenud tööstuslikuks kultiveerimiseks Eesti NSV mullastikulis-geograafilistes tingimustes. Rühm keemiakateedreid seab endale ülesandeks kohaliku mineraalse toormaterjali igakülgse uurimise.

Suur tähtsus on tööl tahke keha luminestsentsi uurimisel, mis toimub süstemaatiliselt ja on võitnud teenitud tunnustuse meie ülikoolile kui ühele NSV Liidu põhilistest sellealastest teadusliku uurimistöö tsentrumitest.

Uue probleemina on eelneva viisaastaku plaanis esile tõstetud aerofonifikatsiooni ja selle praktilise kasutamise uurimine. Peale küsimuse teadusliku tähtsuse võetakse arvesse ka selle suurt aktuaalsust tervishoius, geneetikas ja põllumajanduses.

Arstiteaduskonna tööplaanis on terviklikumalt kujunenud välja praegu ainult kaks probleemi. Esimene neist hõlmab pidurduse ja uneravi küsimusi. Asja toimunud peaaegu üleliidulise tähtsusega konverents näitas ülikooli küllaltki suuri saavutusi selles suunas. Samas vaimus on koostatud edasine tööplaan, kusjuures teemat on haaratud sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

Teine probleem hõlmab tuberkuloosi varase diagnostika ja tuberkuloosiga võitlemise küsimusi Eesti NSV tingimustes. Viimaste aastate töö, eriti mükobakterite kiirendatud kasvatamisel sai teenitud tunnustuse NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt. Võib oodata, et selle probleemi kallal töötavate kateedrite kollektiiv ka tulevikus õigustab temale osutatud usalduse.

Arstiteaduskonna tööplaani ülejäänud probleemid vajavad täiendavat täpsustamist. On vaja läbi viia teemade teatav ümbergrupeerimine üksikute probleemide vahel, täpsustada ja teataval määral isegi muuta mõningate tööde temaatikat, põhiliselt aga tõsta üksikute suundade juhendajate vastutust neile usaldatud plaanilõikude täitmise eest.

Viisaastakuplaani uutest probleemidest tuleb mainida õppe-metoodilisi teemasid. Juba käesoleval aastal oli meie ülikool õppemetoodilises töös NSV Liidu ülikoolide esirinnas. Eeloleval aastal laieneb tööde rinne veelgi.

Praegu mahajäävatest probleemidest tuleb eriti märkida töid tuumafüüsika alalt. Nende käsitlemise vajalikkus ei ole tingitud mitte ainult selle probleemi aktuaalsusest, vaid ka sellest, et see looks kindla baasi viisaastakuplaanis märgitud uurimistöödele ioniseerivate kiirguste füsioloogilise tegevuse alal. Eksperimentaalsed kateedrid saaksid sealjuures võimaluse kasutada oma uurimustes «märgitud aatomite» meetodit, mille eksperimentaalsed võimalused on peaaegu ammendamatud.

Püstitatud plaani edukaks täitmiseks on vaja suurt tehnilist ja organisatsioonilist tööd rektoraadi poolt. Tuleb kindlustada ülikoolile materjalid, organiseerida katsetöökodade tööd ja asuda kateedrite süstemaatilisele varustamisele kaasaegse tehnilise sisseseadega.

Eriti jäävad teaduslikus töös maha ühiskonnateaduste kateedrid. Nende poolt plaani võetud uurimistöö ülesanded ei ole küllalt aktuaalsed, nende täitmisest võtab osa ainult 52% kateedrite isiklikust koosseisust.

Kogu ülikoolis võtab teaduslikust uurimistööst osa 93% õppejõududest. Sealjuures ei ole jäänud varju ka kvalifikatsiooni tõstmise küsimus. Suureks panuseks selles suhtes on rea töötajate komandeerimine aastasesse aspirantuuri ja doktorantuuri. Lähematel aastatel on plaanis ette nähtud 18 doktoriväitekirja ja 120 kandidaadidissertatsiooni kaitsmine. Täites kodumaa nõudmisi asub ülikooli kollektiiv visa ja distsiplineeritud tööga väärikale kohale kodumaise teaduse ja tehnika arengus.

Loengud Kaug-Idast

Viimasel ajal on hakatud üha suuremat tähelepanu pühendama hiina keele õppimise küsimustele. Seoses sellega on teravnenud vajadus tutvustada laiematele rahvahulkadele hiina ja üldse Kaug-Ida rahvaste kultuurisaavutusi ja ajalugu.

Selle vajaduse rahuldamiseks peab Tartu Riikliku Ülikooli hiina keele õppejõud sm. P. Nurmekund pikema loengutetsükli hiina luulest, jaapani ja tai kirjasüsteemidest, Kaug-Ida rahvaste ajaloost ja etnograafilisest kuuluvusest jne.

Möödunud pühapäeval toimus esimene loeng teemal «Hiina kiri Jaapanis».

Järgmise loenguna on ette nähtud koos Emakeele Seltsiga läbi viia loeng «Hiina nimede transkribeerimine eesti keelde». **Ü. Veltmann**

RAHVUSVAHELINE ÜLIÕPILASPÄEV

16 aastat tagasi, 16. novembril 1939. a. toimus Prahas tšehhi üliõpilaste fašimivastane demonstratsioon. Järgmisel hommikul arreteeriti hitlerlaste poolt 3000 Praha üliõpilast. Fašistid püüdsid leida demonstratsiooni organiseerijaid, kuid tšehhi üliõpilaste seas ei leidunud ühtki reeturit. Vihast meeletud hitlerlased lasksid seejärel maha kõigi arreteeritute silme ees 9 üliõpilast.

Tšehhi üliõpilaste julge väljaastumine oli üheks esimeseks signaaliks massilisele võitlusele fašistlike anastajate vastu. Sellepärast kerkis juba sõja ajal üles mõte tähistada 17. novembrit kui rahvusvahelist üliõpilaspäeva. 1950. aasta augustis kuulutas II ülemaailmne üliõpilaste kongress 17. novembri ametlikult rahvusvaheliseks üliõpilaspäevaks.

Rahvusvaheline üliõpilaspäev meenutab meile kõigepealt neid raskeid võitlusi, mida tuli pidada kogu maailma demokraatlikel jõududel, nende seas ka üliõpilastel, fašismi vastu II maailmasõjas. See päev meenutab meile neid tuhandeid ja tuhandeid paljudest eri maadest ja rahvustest üliõpilasi, kes andsid oma elu selle eest, et võimaldada meil rahus ja vabaduses õppida.

8. veebruaril 1943. aastal pisut enne oma hukkumist kirjutas prantsuse üliõpilane, vastupanuliikumisest osavõtja Pierre Benois: «Elu muutub imeilusaks. Meie lahkume temast lauluga. Mehiselt.»

Pärast fašistliku Saksamaa ja tema liitlaste purustamist sai võimalikuks demokraatlike üliõpilasorganisatsioonide ühendamine.

I ülemaailmsel üliõpilaste kongressil Prahas 1946. a. augustis asutati Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit (RÜL). RÜL kuulub tervikuna Ülemaailmse Demokraatliku Noorsoo Föderatsiooni (asutatud 10. novembril 1945. a.) koosseisu.

Ülemaailmne Demokraatlik Noorsoo Föderatsioon ja Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit on maailma demokraatliku noorsoo suurematеks organisatsioonideks.

1953. a. lõpuks kuulus Rahvusvahelisse Üliõpilaste Liitu 89 rahvuslikku üliõpilasorganisatsiooni, mis ühendasid ligi kuus miljonit üliõpilast 72 maalt. Nõukogude üliõpilased kuuluvad Rahvusvahelisse Üliõpilaste Liitu tema asutamisest peale. Meie üliõpilaste esindajaks RÜL-s on Nõukogude Noorsoo Antifašistlik Komitee.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit on kujunenud oma olemasolu vältel võimsaks jõuks võitluses kõigi maade üliõpilaste liikumise eest, võitluses rahu, demokraatia, rahvusliku sõltumatuse ja demokraatliku hariduse eest.

Rahvusvahelist üliõpilaste päeva tähistame me sidemete tugevdamisega kõigi maade demokraatlike noortega. Viimastel aastatel on Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspere sidemed teiste maade ja rahvaste ülõpilastega tunduvalt tugevnenud. Meie üliõpilased on kirjavahetuses Tšehhoslovakkia, India, Hiina, Prantsuse, Argentiina, Soome ja terve rea teiste maade noortega.

Möödunud õppeaastal külastasid meie ülikooli Korea üliõpilane O En Gün ja rumeenia üliõpilane Traian Caraciuc. Käesoleval õppeaastal tähistasime ülemaailmset noorsoonädalat kohtumisega Saksa Demokraatliku Vabariigi üliõpilase Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei liikme Karl-Heinz Lebentrauga.

17. novembril toimus Tartu üliõpilaste kohtumine ELKNÜ Keskkomitee sekretäri sm. Jürnaga, kes võttis osa Nõukogude delegatsiooni koosseisus Taani külastamisest.

Meie üliõpilased M. Otsa ja A. Värk võtsid osa käesoleva aasta suvel Varssavi festivalist.

On loomulik, et edaspidi need sidemed muutuvad veelgi ulatuslikumaks ja tugevamaks.

Nõukogude üliõpilased on alati olnud rahvusvahelise demokraatliku üliõpilasliikumise avangardis. Meie kui eeskuju peale vaatavad miljonid üliõpilased kümnetest eri maadest. On suur au olla nõukogude üliõpilane. Olgem siis selle au väärilised!

O. Kuuli

VLADIMIR BEEKMANN

KOHTUMINE

Nad kohtusid Unter den Lindenil siis,
kui rongkäik tõrvikuid kandis,
läks sinistes pluusides noortediviis,
käed rusikas sõprusevandeks.

Neist üks oli saðamanooruk Marseille'st
ja oli Hanoi juurest teine,
pikk, tõmmu ja sihvakas üks oli neist
ja teine — ka tumedapäine.
Nad ootasid mõlemad, vaikides, nii
et näis: nad on võõrad ja külmad —
siis prantslane vaikuses lausus

«Ami!»

ja langetas tumedad silmad.
Ei, see polnud võõrastus tundmatu ees —
nii teine ta silmadest nägi,
vaid Vietnami põlenud külade eest
ta südames põletav häbi.

Kuid sirutas käe talle vietnami poiss
ning kohmetus korraga kadus —
mis sellest, et üks oli pärit Hanoist
ja teisel Marseille oli koduks.

Ja niipalju tõtt oli nende «ami's»,
et rongkäik kätel neid kandis.
Läks sinistes pluusides noortediviis,
käed rusikas sõprusevandeks . . .

Kogust «Laul noorusest»

Siirduti pedagoogilisele praktikale

Kohe pärast pühi algas Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna V kursuse üliõpilastel pedagoogiline praktika, mis kestab neli nädalat. Suurem osa praktikantidest on koolides juba teist korda, mistõttu ollakse koolieluga üldjoontes tuttav. Praktikat viiakse läbi kõikides Tartu keskkoolides.

Seoses Kõrgema Hariduse Ministeeriumi uue juhendiga pedagoogilise praktika kohta on süvendatud metoodilise vilumuse omandamise meetodeid, samuti on suuremat tähelepanu pööratud klassiväliste ürituste, komsomoli- ja pioneeritöö organiseerimisele ning tööle lastevanematega.

Nagu näitavad saabunud andmed, võtab suurem osa üliõpilasi praktikat tõsiselt ning püüab omandada maksimumi kogemusi tulevaseks pedagoogiliseks tööks.

R. Talvar

KÜLALISTERVITUS

Seoses ülemaailmse noorsoonädalaga külastas Tartu Riiklikku Ülikooli saksa üliõpilane Karl-Heinz Lebentrau, kes praegu õpib Leningradi ülikoolis. 11. novembril toimus külalise kohtumiskoosolek üliõpilastega. Noormees rääkis palju huvitavat Saksa Demokraatlikust Vabariigist, eriti saksa üliõpilaste elust. Sm. Lebentrau külastas ka mitmeid komsomoligruppe.

Lahkudes jättis sm. Lebentrau Tartu Riikliku Ülikooli perele järgmisesisulise kirja:

Tartu, 12. Nov. 1955

Liebe Freunde!

Die Trennungsstunde naht. Zu schnell ist die Zeit vergangen.

Gestattet mir bitte, vor der Abreise Euch nochmals meinen herzlichsten tief empfundensten Dank für alles, alles zu übermitteln.

Eure schöne, stille Stadt Tartu hat mir sehr gut gefallen. Das Kostbarste der Stadt sind die Menschen. Einen tiefen Eindruck haben sie bei mir hinterlassen. Ihre Güte und Herzlichkeit, ihre großartige Gastfreundschaft steht in keiner Weise der russischen nach. Neue Menschen habe ich kennengelernet, neue Bande der Freundschaft sind fest geknüpft. Lassen sie uns diese Freundschaft für alle, alle Zeiten erhalten, denn Freundschaft heißt Frieden. Und das Leben, Wissenschaft und Kultur können nur im Frieden gedeihen, blühen. und goldene Früchte tragen. Gewisse Kreise bemühen sich fieberhaft, einen neuen Krieg zu entfachen. Nie werden wir, deutsche Studenten, uns für einen neuen Krieg mißbrauchen lassen. Wir lernen und kämpfen an Eurer Seite für eine noch bessere, glücklichere Zukunft. Und die Zukunft, der Friede wird unser sein.

In Eurem Studium und weiterem Leben wünsche ich Euch im Namen der deutschen Studenten die schönsten Erfolge und alles, alles gute.

Karl-Heinz Lebentrau

LEKTOORIUM ALUSTAB TÖÖD

Üliõpilaste teadusliku töö osas on meie ülikool viimastel aastatel saavutanud märkimisväärset edu, teadusalaste teadmiste populariseerimine on jäänud aga hoopis tagaplaanile. Eelmistel aastatel töötanud lektorite grupp ei saavutanud loodetud tulemusi. Et loengud telliti tavaliselt ühe osakonna või kursuse üliõpilastele, ei olnud valitud teema tihti suurele osale üliõpilastest huvitav ning külastajate arv jäi seetõttu väikeseks. Pahatihti ei suudetud aga lektorile õigeaegselt teatada ja ettenähtud loengud jäid sageli ära. On aga vajalik, et üliõpilastel oleks regulaarselt võimalik kuulata populaarteaduslikke loenguid mitmekesisest ainevallast.

Loengulise töö parandamiseks otsustasid ülikooli komsomolikomitee ja ÜTÜ nõukogu organiseerida lektooriumi, mille tähtsamaks ülesandeks on tutvustada üksikute teadusharude aktuaalseid probleeme ka teiste erialade üliõpilastele. Tõeliselt laia silmaringiga spetsialistide ettevalmistuses on see väga vajalikuks lüliks. Ei saa ju leppida olukorraga, et filoloogid ja juristid ei tunne näiteks kõige üldjoonelisemaltki luminestsentsiprobleeme, matemaatikud ja geoloogid ei mõista uneravi olemust jne.

Sellise häbiväärse olukorra likvideerimisel võib aga organiseeritav lektoorium etendada tänuväärset osa.

Lektooriumi töö hakkab toimuma igal kolmapäeval kell 18 keemia ringauditooriumis. Käesoleval semestril on kavas järgmised ettekanded: 23. novembril «Inimese põlvnemine» — S. Veldre; 30. novembril «Luminestsentsi praktilisest rakendamisest» — H. Mägi; 7. detsembril «Kunstilised toorained» — A. Köstner; 14. detsembril «Töö ja puhkuse režiimi tähtsus närvisüsteemi hügieenile» — M. Saarmaa.

Üliõpilased! Võtke aktiivselt osa lektooriumi tööst!

A. Raik

Arutati menetluspraktika küsimusi

10. novembril toimus geneetika ja darvinismi kateedri ja TRÜ bioloogiajaama töötajate ühine koosolek, millest võtsid osa ka III, IV ja V kursuse üliõpilased — geneetikud. Koosolekul arutati suvise menetluspraktika senise teostamise otstarbekohasust ja küsimust menetluspraktika paremast organiseerimisest eeloleval suvel.

Koosolekul tõsteti üliõpilaste poolt üles terve rida küsimusi, mida tuleks edaspidi arvestada praktika läbiviimisel. V kursuse üliõpilane H. Kallak märkis, et IV kursuse menetluspraktika andis rea praktilisi kogemusi välikatsete rajamisel mitmesuguste taimeliikidega. Praktika jooksul rajatud välikatsed võimaldasid koguda suurel hulgal materjali diplomitöö jaoks. Praktika vältel korraldatud ekskursioonid ETKVL-i Tartu Tööstuskombinaadi aiandeisse, Ülenurme sovhoosi, Tartu Piimakombinaati ja teistesse asutustesse süvendasid loengute tsüklis omandatud materjali. Eriti palju uusi muljeid ja kogemusi omandasid neljanda kursuse üliõpilased ekskursioonil teiste liiduvabariikide õppe- ja uurinisasutustesse, Leningradi, Moskvasse, Tbilisi, Suhhumi, Krimmi ja mujale. Sellel ekskursioonil tutvuti põhjalikult mitmete suuremate botaanikaaedadega, Moskva ja Tbilisi ülikoolidega ja üleliidulise põllumajandusnäitusega. Kõik see on väga vajalik töös pärast ülikooli lõpetamist. Sm. Kallak tõi esile rea olulisi puudusi praktika organiseerimises. Praktika šeflusaluses Tartu rajooni Ždanovi-nimelises kolhoosis võimaldas tutvumist ainult lihtsamate aianduslike töödega. Kasulikum oleks olnud see praktika teostada mõnes paremas kooliaias, kus omandatud kogemused oleksid kindlasti rohkem kaasa aidanud edaspidisele tööle. Ekskursioon teistesse liiduvabariikidesse tuleks läbi viia hilisemal ajal — augustis, sest siis on võimalik põhjalikumalt tutvuda taimestikuga ja õppe- ning katseasutustega.

Oluliseks puuduseks oli summade vähesus ekskursioonide läbiviimisel.

Üliõpilane M. Proosa tõi esile puudusi III kursuse menetluspraktika organiseerimisel. Praktika TRÜ botaanikaaias ei andnud eriti palju uut, kuna põhiliselt ei tutvutud selliste töödega, nagu puude istutamine, keerulisemad pookimise võtted jne. Selle asemel kasutati praktikante lillepottide pesemisel ja etikettide kirjutamisel. Palju oleks menetluspraktika edukusele mõjunud tutvumine Leningradi ja Moskva katse- ja uurimisasutustega juba kolmanda kursuse menetluspraktika ajal.

Koosolekul märgiti, et oleks vajalik temaatikasse võtta puuviljanduse ja ehisaianduse arendamise küsimusi. III kursuse praktikumi juhendaja assist. L. Aru märkis, et botaanikaaia praktikumi on võimalik paremini organiseerida ja sellele tuleb edaspidi pöörata rohkem tähelepanu. Vajalik on tihedama sideme loomine ENSV TA instituutidega, see aitaks kaasa praktikabaaside laienemisele ja looks paremad võimalused kogemuste omandamiseks.

Bioloogiajaama vanem teaduslik kaastöötaja T. Orav rõhutas vajadust tutvuda põllumajandusliku tootmisprotsessiga praktika vältel, samuti näitas ta, et on oluline tutvuda loomakasvatusliku aretustööga paremates majandites ja loomakasvatuslikes uurimisasutustes.

Läbiviidud koosolek näitas, et menetluspraktika teostamisel esineb mõningaid puudusi, mida tuleb ja on võimalik parandada. Selleks on vaja mitte ainult juhendajate, vaid ka dekanaadi ja õppeosakonna kaasabi.

Kateedri juhataja dots. O. Mihhailov märkis, et esitatud ettepanekud tuleb läbi kaaluda ja reaalsed nendest rakendada praktikumide läbiviimisel.

P. Alles,
põllumajandusteaduste kandidaat

Sisukas teaduskonnaõhtu

Huvitavaks ja mitmekülgseks kujunes möödunud laupäeval TRÜ klubis juristidele korraldatud teaduskonnaõhtu. Terve rida üliõpilasi, nagu sm-d Rink, Türk, Sillaste, Hiob jt. tegid ära suure organiseerimistöö, mille tulemusena juristide pere võis üle hulga aja jälle ühes koos veeta kauni õhtu.

Huvitavamaks kõigest kujunes TRÜ rektori prof. F. Klementi esinemine. Sm. Klement andis oma kõnes ülevaate nendest muljetest, mida ta sai NSV Liidu Ülemnõukogu parlamendidelegatsiooni koosseisus olles Tšehhoslovakkias. Ilmekate näidetega selgitas sm. Klement Tšehhoslovakkia töötajate edusamme sotsialismi ülesehitamisel, tööstuse ja kultuuri arendamisel.

Hiljem järgnesid isetegevuslikud ettekanded.

Õ. Luht

Tellige rahvademokraatiamaade perioodikat

Sidemed meie kodumaa ja rahvademokraatiamaade vahel tihenevad kõigil aladel üha enam. Kultuurisuhete süvendamiseks aitab õige palju kaasa kirjanduse ja ajakirjanduse vahetamine. Eriti oluline on ajakirjandus, sest see võimaldab meil pidevalt olla kontaktis teiste maade kultuuri ja teaduse uuemate saavutustega.

«Ajakirjandusliidu» Tartu osakonna kaudu on alates 14. novembrist s. a. avatud tellimine rahvademokraatiamaade ajakirjadele ja ajalehtedele 1956. aastaks. Sidekontoris võib tutvuda mahuka kataloogiga («Каталог газет и журналов стран народной демократии»), mis loendab 54 leheküljel üle 2700 väljaande, mida on võimalik tellida. Nende seas leidub üle 400 nimetuse Saksa Demokraatlikust Vabariigist, sellele järgnevad Poola, Tšehhoslovakkia, Ungari jt. maad. Ka Hiinast, Koreast ja Vietnamist on loendatud rida teaduslikke ja üldkultuurilisi ajalehti ja ajakirju.

Perioodilised väljaanded on kataloogis toodud maade kaupa pealkirjade venekeelsete tõlgete alfabeedis. Iga nimetuse juures antakse aastas ilmuvate numbrite arv ja tellimishind. Oluline on tellimuste vastuvõtjale teatada väljaande järjekorranumber kataloogis.

Tellimusi võetakse sidekontoris vastu igalt kodanikult peaaegu kõigile kataloogis registreeritud väljaannetele;

Tellimuste vastuvõtmine kestab 25. novembrini s. a.

Ühe teose arutelu

Pühapäeval, 13. nov. toimus ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi, eesti keele ringi ja Noorte Autorite Koondise Tartu osakonna ühisel korraldusel Joh. Semperi romaani «Punased nelgid» arutluskoosolek, millest võttis osa ka autor ise. Ettekandega teose kohta esines IV kursuse üliõpilane Reet Krusten, teose keelelist külge analüüsis sama kursuse üliõpilane Helgi Vihma. Järgnesid sõnavõtud, mis näitasid, et teos oli tõstatanud rea probleeme. Autorile esitati hulgaliselt küsimusi nii teose tegelaste kui ka ainestiku kohta. Oma sõnavõtus vastas autor esitatud küsimustele, rääkis teose valmimise käigust ja oma tulevikuplaanidest. Koosoleku lõpul andis kirjandusringi juhataja sm. Aaremäe J. Semperile üle punased nelgid.

M. Kukk

Tänuväärt töö koolinoortega

Möödunud kevadel võeti ühel füüsikaosakonna komsomoligrupi üldkoosolekul vastu otsus, et iga kursus meie osakonnas võtab oma šefluse alla ühe Tartu linna keskkooli. IV kursus võttis šefluse alla I Keskkooli.

Sügisel asuti selle otsuse elluviimisele. Kursuse komsomolikoosolekul andis sm. Einasto ülevaate eesseisvast tööst keskkooli abistamisel. Nimelt on keskkooli viimasesse klassi sisse toodud uus õppeaine — elektrotehnika ja ka selle praktikum. Praktikumi läbiviimisele saamegi kaasa aidata, sest kateedris on selleks küllaldaselt vastavaid vahendeid. Kooskõlas kateedrijuhataja sm. Mitiga ja füüsikaõpetaja sm. Tanimäega leiti sobiv aeg ja asuti tööle. Praktikumi tööde nimekirja ja vajalikud näpunäited selle läbiviimiseks andis sm. Tanimäe.

Nii oligi möödunud kuu ühel õhtupoolikul pärast töö lõppu näha kateedri ruumides hoolsalt töötamas keskkooli õpilasi.

Praktikum äratas õpilastes suurt huvi ja kõik töötasid väga innukalt. Kui omast tarkusest kippus puudu tulema, siis olid õpetaja ja teda abistavad üliõpilased kohe valmis aitama ja küsimused lahendati edukalt.

Õpilastel tekkis huvi ka töö vastu ülikoolis. Nende küsimusi rahuldasid ses suhtes üliõpilased. Paljudel õpilastel küpses pärast neid vestlusi otsus edasi õppima asuda ülikoolis füüsikat.

Et igal õppeveerandil teostatakse teatud arv praktilisi töid, siis viime ka edaspidi need läbi kateedris.

Samuti on ette nähtud teostada demonstratsioonkatseid füüsika alal, mida on ka varematel aastatel läbi viidud.

Selline töö keskkooli õpilastega aitab meil kindlamalt omandada füüsikat ja elektrotehnikat kui tähtsamaid õppeaineid polütehnilise hariduse omandamisel.

Selle tööga aitame meie, üliõpilased, kaasa noorte spetsialistide ettevalmistamisele.

A. Tammik

KEHAKULTUUR JA SPORT

TRÜ SUUSATAJATE TUBLI ESINEMINE

Pingeliseks kujunes Tartu suusatajatele möödunud nädalavahetus. Toomemäe raskel rajal toimusid kaks päeva konkurentsitihedad traditsioonilised suusatajate murdmaajooksuvõistlused.

Tagajärgede tihedus kinnitab suusatajate üldist head ettevalmistust hooajaks. Rõõmustav oli samuti rohkearvuline noorte osavõtt spordikoolide suusatamise osakondadest.

Pingeliselt arenes võistlus kahe tuntud konkurendi TRÜ ja EPA võistkondade vahel nii individuaalkui meeskondlikel aladel.

Laupäeval oli kavas individuaaljooks — üks Toome ring (1500 m) meestele ja naistele, kusjuures starditi 15 sek. vaheaegadega.

Meestest tuli võitjaks H. Miggur (TRÜ), teiseks M. Maala (EPA). Võistkondlikus arvestuses, kus liideti 6 võistleja tulemused, saavutas TRÜ võistkond ligi minutilise edu EPA võistkonna ees.

Naistest saavutasid TRÜ võistlejad S. Kliss ja E. Abel tubli kaksikvõidu. Võistkondlikus arvestuses saavutas aga naiskond ligi neljaminutilise edu.

Pühapäeval startisid 30 sek. vaheaegade järel kolmeliikmelised võistkonnad — mehed Toomemäe 3-ringilisel, naised 2-ringilisel distantsil.

Sellel huvitaval jooksul oli võistluspinge veelgi teravam. Esimese ringi järel olid peaaegu võrdsed TRÜ II, EPA I ja TRÜ I võistkond. Kolme ringi järel osutus võitjaks TRÜ I võistkond (Miggur, Allikas, Luik). Teise koha suutis saavutada TRÜ II võistkond (Laante, Roostar, Ojaveer) EPA I võistkonna ees. Arvestusele kuuluva EPA II meeskonna võitsid veel TRÜ III ja IV võistkond.

Naiskondadest suutis EPA I võistkond (Paal, Ots, Kaasik) võita 6 sekundiga TRÜ I naiskonda. Hästi esinesid aga TRÜ II ja III naiskond, kes jätsid endast tahapoole EPA II naiskonna. Arvestusse kuuluva kahe naiskonna kokkuvõttes võitis ka selle ala Tartu Riiklik Ülikool.

Kahel päeval saavutatud tulemuste kokkuvõttes tuli võitjaks TRÜ ühtlaselt ja tublilt esinenud suusatajate kollektiiv.

Lume saabumiseni jääb meie suusatajail veel tõsine ettevalmistusetapp, et sama väärikalt esineda ENSV ametiühingute ja üleliidulistel kõrgemate koolide esivõistlustel, mis toimuvad talvisel õppevaheajal.

A. Okas

Pildil: Murdmaajooksu võitjad O. Allikas, T. Luik ja H. Miggur.
V. Hussari foto

Spordisündmustest teaduskondades

11. novembril proovisid oma võimeid tõstekangi kallal kehakultuuriosakonna üliõpilased. 41 jõumehe vahel arenes tugev rebimine osakonna meistri nimele tõstespordis. Kolme tõste kogusummas tulid kergema kaaluga meestest (kärbes- ja sulgkaal) võitjateks U. Veski 160 ja K. Martin 227,5 kilogrammiga. Kergekeskkaalus tuli esimene koht III kursuse üliõpilasele Põldrele 235 kilogrammiga, keskkaalus I kursuse üliõpilasele Berensenile 260 kilogrammiga.

Poolraskekaalus oli võitja, II kursuse üliõpilase Liiva tagajärjeks 270 kg, raskekaalus tuli osakonna meistriks IV kursuse üliõpilane Kariler 275 kilogrammiga.

*

Möödunud pühapäeval peeti viimased mängud Ajaloo-Keeleteaduskonna esivõistlustel võrkpallis. Et teaduskonnas võrkpallimängu vastu tuntakse suurt huvi, seda näitasid üsna tasavägised mängud ja rohkearvuline üliõpilaspublik, kes elavalt tervitas võistlustules olevaid võistluskaaslasi. Naistest tulid teaduskonna meistriks IV kursuse võrkpallurid, kelledele järgnesid V ja I kursuse naiskonnad.

Meestest olid kindlalt paremad I ja III kursuse meeskonnad, kes jätsid kolmandale kohale IV kursuse võistkonna.

Toimunud võistlused tõid uut täiendust teaduskonna esindusvõistkondade ridadesse, mis valmistuvad teaduskonna au kaitsma ülikooli meistrivõistlustel võrkpallis.

E. Anderson

Kiri külmast toast

Algas see õppeaasta nii, nagu see algas paljudel teistelgi, kes tegid läbi konkurentsitihedad sisseastumiseksamid. Olime väga õnnelikud, õnnelikud olid ka kodused. Avaaktusel saime matriklid, oli õnnesoove, oli lilli... Tundsime, et meie ees on tõesti lahti kõik uksed armastatud eriala omandamiseks, et meid saadab kõikjal hoolitsus. Need olid head tunded ja neid tahaks elu lõpuni kalliks pidada.

Aga nüüd hakkavad need soojad tunded maad andma kibedatele ning külmadele. Ei julgekski õieti sõna võtta, sest oleme alles esimese kursuse «lapsed» ja... võidakse öelda, et teie eest on hoolitsetud nii hästi, kui on vähegi võimalik olnud. Ja nüüd tõstate teie, rohelised, häält, pole ikkagi rahul. Olete häbematud, võidakse öelda.

Mis teha... sulepatju ja magusaid kooke ei ole me kunagi ülikoolilt nõudnud ega kavatse seda ka edaspidi teha. Meil on väga pisike soov: kui saaks ometi niisuguse toa (või saaks meie tuba niisuguseks), kus oleks s o e, no ütleme kas või viisteist kasinat kraadi Celsiust. (Kaheksatteist ei julge esimese korraga meelde tuletadagi).

Asi vist hakkab lugejale selguma: meie tuba on külm, s. t. toas on ligikaudu sama temperatuur mis väljaski. Muidugi, praegu võime ütelda, et meil on võrdlemisi s o o j a d ilmad. Kui sellest seisukohast lähtuda (ja ühiselamu juhid vist sellest lähtuvadki), siis on meil ju muidugi ka soe.

Meie aga, harjumatukesed, magame öösiti kampsunites, sallid seasõrasõlmega kõvasti kaela seotud, villased sokid jalas, vatitropid kõrvaaukudes. Ometi kannatab umbes 30% meist kroonilise nohu all. Üks sai ägeda liigesepõletiku ning on praegu töövõimetu. Toas töötada ei saa: käed tõmbuvad siniseks ja könti. Oleme hakanud juba stipendiumist tasapisi kõrvale panema, et siis, kui ilmad külmemaks lähevad, saaksime osta vattjoped ja vildid (vist kutsutakse seda «spetsrõivastuseks»). Poolte tüdrukute vanemad on kodus rakendatud üleplaaniliselt uusi kampsuneid, labakuid ning sokke kuduma. Kodust tulnud kirjades soovitatakse meil osta kuumaveekotte ja elektriahje-pliite. Viimaseid me kahjuks kasutada ei saa, sest toas pole kontakti.

Kas toas siis ahju pole? On. Aga võib-olla pole kütet? On sedagi.

Aga ahi on meil niisugune, noh, kuidas öelda, teoreetiline. Ainult üks küljeke on tal meie toas (tuba on aga suur — 14 tüdrukule) ja seegi ainus külg läheb heal juhul vaid leigeks. Puud on märjad ja meil puudub oskus, kuidas neid nii põlema panna, nagu põleksid kuivad puud. Meie praktika näib empiirilisel teel tõendavat sedagi, et märg kütus sooja ei anna. Lisame veel juurde, et aknad on korrastamata ning naturaalvärskel õhul on meie manu tõkestamata tee. On lubatud aknad korda seada, aga siia üles (oleme 3. korrusel) on jõudnud tulla vaid kerged lubadused, mitte aknaparandajad. Nii me siis elame, esimese kursuse filoloogid.

Muidugi, pole halba heata. Meile kui filoloogidele võib sedasi selgemaks saada näit. «Pakase-Punanina» käre talvekülm või Peet Vallaku ühe naistegelase hingeliigutus, kui see uut sulge proovides kirjutas «Suur reheahi...» See kõik on aga nõrk lohutus, kui niisuguseid muljeid ning elamusi peame saama — oma tervise arvel...

Meil on omavahelistes arutlustes küpsenud terviklik teooria meie külma toa suhtes. See on konspektiivselt järgmine: tuba on selliselt e l a m i s k õ l b m a t u. Meile, esimese kursuse üliõpilastele anti see just nimme, sest ükski vanema kursuse üliõpilane poleks nõustunud niisuguses saras elama...

Meie kirjal pole aadresse. Loodame siiski, et see pärale jõuab ja isikud, kellesse see puutub, ei pea paljuks meid vaatama tulla (soovitav oleks visiidi ajaks valida võimalikult külmem ilm). Selleks lisame oma aadressi: Tiigi t. ühiselamu, tuba nr. 111.

Toakaaslaste nimel
Karmen Karuohakas

VASTUSEKS KRIITIKALE

Vastuseks meie lehes nr. 26, 23. septembrist k. a. tõstatatud küsimusele «Millal tuleb Kivistentali elekter?» teatab TRÜ üliõpilaste ühiselamute juhataja J. Kaldvee, et elektri sissetoomine ei olene niivõrd ülikoolist kui artell «Sangarist», mille üks vabrikuid asub TRÜ bioloogiajaamaga ühel liinil.

Elektri sisseseadmiseks on mainitud artelli ja ülikooli vahel sõlmitud leping, mille tulemusena peaks elektriliini ehitustöödega lõpule jõutama veel käesoleval kuul.

Toimetaja R. AULING

MB 18651 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3149

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35 (281)

Reede
25. november
1955. a.

VIII aastakäik

Ringide töö tõhusamaks

Meie ülikooli ees seisab vastutusrikas ülesanne — valmistada ette oma ala hästi tundvaid spetsialiste meie vabariigi mitmesuguste rahvamajandusharude jaoks. Selle ülesande edukaks lahendamiseks on tarvis teha ulatuslikku ja mitmekülgset tööd. Üheks selliseks töövormiks on nuvi äratamine iseseisva teadusliku töö vastu üliõpilastes, nende kaasatõmbamine TRÜ ÜTÜ ringide töösse. Ja seda selleks, et varustada neid õppetöö kõrval ka teadusliku töö teostamise kogemuste ning metoodikaga, mis osutuvad vajalikeks igale ülikooli lõpetajale tema tulevasel töökohal. On moeldamatu, et ükski kõrgema õppeasutuse lõpetanu võiks täita edukalt oma tööülesandeid, kui ta jääb kõrvale teaduslikust tööst oma erialal, kui ta ei üldista praktika kogemusi ning ei tee neist õigeid teoreetilisi üldistusi.

Et aastast aastasse on kasvanud noorte spetsialistide ettevalmistamise tase meie ülikoolis, siis on arusaadav, et pidevalt on tõusnud ÜTÜ teaduslikes ringides tehtava töö ulatus ning kvaliteet. Käesoleval oppeaastal töötab 69 ÜTÜ ringi, millede tööst võtab osa üle 1400 üliõpilase. Kõik ringid alustasid oma tööd tunduvalt paremas olukorras kui eelmistel aastatel, sest möödunud õppeaasta lõpul viidi kõigis kateedrites läbi ringide temaatika valjatöötamine, kuigi kohati esines siin liibimõtlematust kateedrite poolt. Seega olid uue õppeaasta alguseks loodud vajalikud tingimused enamiku ringide vahetuks töölehakkamiseks. Eelmistel aastatel kulus temaatiliste plaanide koostamiseks aga 1—2 kuud.

Tänu sellele algaski nendes ringides, kus kateedrid ja ringi juhatused suhtusid oma ülesannetesse tõsiselt, hoogne tegevus. Terve rea ringide töös võib märkida tõsiseid saavutusi. Plaanipäraselt ning hea eduga on töötanud Arstiteaduskonna neuroloogia- ning teaduskonna kirurgia-, füüsikaosakonna luminestsentsi-, kehakultuuriosakonna sportmängude ja ujumise ring. Samas tuleb aga nentida tõsiasja, et osa ringe alustas tööd tõsise hilinemisega (Arstiteaduskonna biokeemiaring, osa Õigusteaduskonna ringe jt.). Viimane on tingitud ühelt poolt sellest, et semestri algul polnud ettekandmiseks vajalikke töid, kuid teiselt poolt ka sellest, et kateedrid viivitasid ringide töölerakendamisega. Veelgi halvemaks teeb asja see, et leidub ringe (marksismi-leninismi aluste, hügieeniring), kes pole käesoleval õppeaastal veel tegevust alustanud.

Eriti häiriv on olukord marksismi-leninismi aluste ringi osas, sest vastavalt TRÜ Õpetatud Nõukogu otsusele 24. juunist 1955 kohustati marksismi-leninismi aluste kateedrit tegelema senisest rohkem kateedri juurde moodustatud ringi töö organiseerimisega. Nüüd on ring tegelikult lagunenud. Kuigi marksismi-leninismi aluste kateedri koosolekul, kus arutati ringi töölerakendamise küsimust, otsustati, et kõik õppejõud peavad kaasa aitama ringi töö organiseerimisele, eeskätt just ringi liikmete värbamise osas, pole sel tööl tulemusi olnud. Varematel aastatel tehti aga samas ringis tõhusat tööd.

Samasugune on olukord ka hügieeniringiga. Möödunud õppeaastal jõuti lõpuks niikaugele, et hügieeniring alustas tööd, kuid kevadel langesid kõik ringi liikmed välja. ÜTÜ Arstiteaduskonna osakonnanõukogu ja TRÜ ÜTÜ nõukogu otsused rakendada hügieeniring tööle käesoleval õppeaastal on jäänud aga tagajärjetuiks. Tööpõld on hügieeniringi tööks aga eriti avar, sest ring saaks pakkuda otsest abi Tartu linna tööstustele tööstustervishoiualaste küsimuste lahendamisel. Seda tuleb aga tingimata teha, sest NLKP Keskkomitee juulipleenum püstitab meie ette sellise nõude.

On tarvis, et TRÜ rektoraat, parteiorganisatsioon ning komsomoliorganisatsioon ulataksid oma abistava käe mainitud ringide töölerakendamiseks.

Ringide töö edukus oleneb eelkõige sellest, kuidas kateedrid tegelevad ringide töö juhtimisega. Kateedrid on peamised vastutajad ringide töö eest. Kateedrid peavad järjekindlalt huvituma ringidest, kuulama perioodiliselt informatsiooni nende tööst, arutama õppejõudude osavõtu küsimust üliõpilaste juhendamisest, seda, kuidas õppejõud võtavad osa ringide töökoosolekutest jne. Hinnatavaks tuleb lugeda poliitilise ökonoomia kateedri juhataja sm. Mikkelsaare tegevust, kes planeerib pidevalt kateedri koosolekute päevakorda ringi tööga seotud küsimusi. Sellega võib seletada tõsiasja, et poliitilise ökonoomia ringi tegevus läheb tõusu suunas.

Paljudel juhtudel on ringide tööst vähese osavõtu põhjuseks just see, et kateedrid ei populariseeri oskuslikult ringide tööd, teevad seda ebakonkreetselt ning formaalselt. Hiljuti selgus ÜTÜ nõukogus sisehaiguste propedeutika ringi aruande ärakuulamisel, et ringi tegevuse populariseerimine pole olnud küllaldane. Sellest tingituna ongi ringi liikmeskond väikesearvuline. Kateedritel tuleb ringide töö populariseerimiseks kasutada huvitavaid võtteid, nagu küsimuste ülestõstmine, mida võiks uurida, missugustes suundades tööd teha jne. Võimaluste piires tuleb üliõpilastes huvi äratamiseks organiseerida ekskursioone kohtadesse, mis pakuvad selleks võimalusi.

Ringide põhiliseks töövormiks on ringi koosolekud. Neid tuleb läbi viia organiseeritult ja huvitavalt. Koosolekute läbiviimiseks kõrgel tasemel on tarvis ringide juhatustel ning tööde juhendajatel hoolitseda selle eest, et tööd valmiksid õigeaegselt, et töödele määrataks oponendid ning oleks tagatud teatamine kõigile ringi liikmetele. Kõigiti tuleb hoolitseda selle eest, et koosolekutele palutaks töötajaid praktilisest tööst. Igati tuleb toetada kehakultuuriosakonna ujumisringi praktikat — viia läbi lahtisi ringi koosolekuid, millest võtaksid osa ujujad väljastpoolt ülikooli. See on tõhusaks vormiks sidemete tugevdamisel praktikaga. Teatud tähtsamates, mitme ringi tööd puudutavates küsimustes on soovitav läbi viia ringidevahelisi koosolekuid, samuti tuleks organiseerida TRÜ ja EPA lähedaste ringide ühiseid töökoosolekuid. See osutub suurepäraseks kogemuste vahetamise kooliks.

Keskset kohta ringide töös etendab kõigi ringiliikmete aktiviseerimise küsimus. Selle kindlustamiseks on tarvis luua tihe side kateedrite ja ringide juhatuste vahel, kes peavad loovalt otsima uusi töövorme. Senisest ulatuslikumalt on tarvis kõigis ringides korraldada lühiinformatsioone, koostada populaarteaduslikke ettekandeid ja levitada neid elanikkonna keskel.

Eriti tähtsaks tuleb pidada sellist vormi, nagu käsikirjaliste tööde vahetu suunamine ettevõtetesse ja kolhoosidesse, mida seal analüüsitakse kas osaliselt või tervikuna. Alahinnata ei tohi ka teadusliku töö teostamise metoodika, ringi liikmete esinemisoskuse tõstmise jt. küsimusi.

Kõik kateedrid ja teaduskondade dekanaadid peavad tegema kõik selleks, et teaduslikes ringides toimuks süstemaatiline ning plaanipärane töö, mis oleks vaba igasugusest tormamisest ja kiirustamisest. See aitab tõsta ÜTÜ ringides tehtava teadusliku töö taset, kasvatada tublisid spetsialiste, kes suudavad lahendada kõiki küsimusi, lähevad ellu väärikate kommunismiehitajatena.

Luuletuste võistlus

Käesolevaga kuulutab ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus koos ülikooli ühiskondlike organisatsioonidega välja üleülikoolilise luuletuste võistluse. Võistluse eesmärgiks on uute noorte autorite selgitamine TRÜ üliõpilaste, õppejõudude ja töötajate keskelt ning olemasolevate meisterlikkuse tõstmine, samuti ka huvi äratamine üliõpilaste seas poeesia vastu üldse. Võistluse tingimused on järgmised:

1. Võistlusest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed.

2. Luuletused võivad olla suvalise sisuga lüürika, satiirilised luuletused jne., kuid nende pikkuseks oleks soovitav kuni 30 rida.

3. Luuletuste hindamine toimub 2 voorus — esimeseks žüriiks on ajalehe «TRÜ» toimetus, kes määrab luuletuse avaldamiskõlbulikkuse. Avaldamiskõlbulikud luuletused avaldatakse ülikooli lehes ja nende taset hindab kogu ülikooli pere ajalehe «TRÜ» poolt avaldatava bülletääni kaudu.

4. Luuletuste laekumise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts, kuid sealjuures palub toimetus neid saata võimalikult kiiresti, selleks et ajaleht saaks neid aegsasti avaldada. Luuletus palutakse varustada märgusõnaga ning lisada autori nimi ja töökoht sama märgusõnaga varustatud kinnises ümbrikus. Auhindamata jäänud luuletuste autoriümbrikud hävitatakse avamata.

5. Iga autor võib esitada mitu tööd.

6. Parimaid töid auhinnatakse.

7. Tööd avaldatakse autori märgusõna all.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

Algab teaduslik sessioon

TRÜ käesoleva aasta teaduslik sessioon, mis on pühendatud 1905. a. revolutsiooni 50. aastapäevale, algab homme, 26. novembril algusega kell 18 plenaaristungiga TRÜ aulas.

1905. a. revolutsiooniliste sündmuste reas oli eriti üks sündmus lähedalt seotud Tartu ülikooliga ja nimelt nn. aulakoosolek, mis toimus 27. novembril (vana kalendri järgi). Sessiooni plenaaristungil räägib NSVL ajaloo kateedri juhataja dr. H. Moosberg bolševike partei juhtivast osast 1905.—1907. a. revolutsioonis Eestis ja ajalooteaduste kandidaat K. Siilivask kõnesoleva revolutsiooni kajastustest eesti kirjanduses. Sektsioonide istungitel käsitlevad 1905.—1907. a. revolutsiooni sündmusi ja tähtsust ajalooteaduste kandidaadid E. Plotnik ja M. Lõhmus ja vanemõpetaja J. Laidvere.

Sessioonil esitatakse üle 120 ettekande. Sektsioonide istungid algavad pühapäeval, 27. novembril kell 10 hommikul. Ettekannete teese on võimaluste piirides kirjutusmasinal paljundatud, neid saab tutvumiseks sektsioonide juhatajailt.

Partei-algorganisatsioonides

Õppedistsipliin tulipunkti

Ajaloo-Keeleteaduskonna partei-algorganisatsiooni hiljuti toimunud koosolekul oli arutusel õppedistsipliin, mis on üks nõrgemaid kohti teaduskonna õppetöös. Aruandega õppedistsipliini olukorrast teaduskonnas esines prodekaan sm. Erman, kes märkis, et võrreldes möödunud õppeaastaga pole õppedistsipliini olukorras käesoleval semestril märgata mingit paranemist. Nii on kahe kuu vältel teaduskonnas põhjuseta puudunud loengutelt 157 üliõpilast (üle 26% nende koguarvust). Seejuures torkab silma, et õppedistsipliin nõrgeneb kursusest kursusesse, olles kõige nõrgem IV kursuse üliõpilastel (siin on põhjuseta puudumisi 46% üliõpilastel). Õppedistsipliini pidev nõrgenemine vanemate kursuste suunas osutab nõrgale kasvatustööle.

Järgnenud elavais sõnavõttudes rõhutasid mitmed seltsimehed (Feldbach, Siilivask, Jermakova jt.) nõrka kasvatustööd just ülikoolis. Nii pole õpperühmades, kus on kommuniste, distsipliin sugugi parem kui mujal, kohati aga isegi halvem (vene filoloogid). Ometi peavad just kommunistid-üliõpilased võitlema oma rühma distsipliini eest. Vähe tegelevad teadliku distsipliini kasvatamisega ka õppejõud, kellest mõned lubavad distsiplineerimatut käitumist isegi oma loengu ajal (sm. Firssova). Nõrk on paljudes õpperühmades vastutustunde kasvatamine kollektiivi ees. Esineb isegi juhtumeid, kus rühmavanemad jätavad teadlikult puudujaid päevikusse märkimata. Sm-d Lotman ja Moosberg juhtisid tähelepanu vajadusele osutada suuremat tähelepanu üliõpilaste elu-tarbeliste tingimuste parandamisele. Selles osas on suuri pretensioone just ülikooli majandusosakonnale, kes pole hoolitsenud isegi küllaldase valgustuse eest internaatides. Sm. Blum märkis, et tõsist tähelepanu tuleb osutada ka loengute kvaliteedi tõstmisele, mis on üks põhilisi tingimusi üliõpilastes huvi kasvatamisel loengute vastu. Sm. Reiman osutas lubamatult suurele puudumiste arvule eriti ühiskondlike ainete loengutel. Kõige halvem on selles osas olukord filoloogide õpperühmades.

Õppedistsipliini otsustavaks parandamiseks teaduskonnas võeti vastu konkreetne otsus.

V. Lahe

* * *

Õigusteaduskonna partei-algorganisatsioon kuulas oma koosolekul teaduskonna V kursuse üliõpilase kommunist sm. Mukossejevi aruannet kursuse parteigrupi tööst. Nimetatud parteigrupp koosneb 6 üliõpilasest — partei liikmest ja liikmekandidaadist, kellele nüüd lisandub samal koosolekul esitatud ja ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolekul partei liikmekandidaadiks vastuvõetud 4 sama kursuse üliõpilast — õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlast kommunistlikku noort.

Et parteigrupi koosseisu kuuluvad üliõpilased-kommunistid on kõik õppe- ja ühiskondliku töö eesrindlased, siis etendab V kursuse parteigrupp kursusel märkimisväärset osa üliõpilaste kasvatamisel ja nende õppeedukuse tõstmisele kaasaaitamisel. Nagu märkis koosolek, on tarvis, et parteigrupp pööraks senisest suuremat tähelepanu õppedistsipliini kindlustamisele ja võtaks tarvitusele vajalikud abinõud diplomitööde õigeaegse valmimise ning riigieksameiks põhjaliku ettevalmistamise kindlustamiseks kursusel. Samuti on tarvis tihendada sidemeid nooremate kursustega, abistada neid partei- ja komsomoliorganisatsiooni poolt püstitatud ülesannete täitmisel.

E. Silk

Huvitav töökoosolek

Möödunud nädalal toimus geneetika-darvinismi teadusliku ringi järjekordne töökoosolek. Koosolekule oli palutud esinema prof. Poska-Teiss, kes andis ülevaate praegustest vaadetest O. B. Lepešinskaja tööde kohta. Huvist selle kaasaegse bioloogia ühe vaieldavama probleemi kohta annab tunnistust see, et zooloogiakateedri küllaltki avarasse auditooriumi planeeritud koosolek tuli teistest ringidest ja väljastpoolt ülikooli saabunud külaliste rohkuse tõttu üle viia Aia t. suurde auditooriumi.

Huvitavale ja kõiki viimaseid materjale põhjalikult käsitlevale ettekandele järgnesid arvukad küsimused.

T. Tänav

Tartu linna komsomoliorganisatsiooni IX konverentsilt

(Delegaadi märkmikust)

Tartu linna IX komsomolikonverentsist võttis osa 328 delegaati 98 algorganisatsioonist. Suurima delegatsiooniga organisatsiooniks konverentsil oli TRÜ organisatsioon, mida esindas 58 delegaati.

*

Linnakomitee aruandes esines küllaltki teravaid kriitilisi märkusi ülikooli komsomoliorganisatsiooni aadressil. Nii märgiti kommunistlike noorte mitteküllaldast abi dekanaatidele õppedistsipliini tõstmisel ja rahuldumist keskmiste näitajatega õppetöös.

Üheks enam kritiseeritud algorganisatsiooniks konverentsil oli TRÜ Arstiteaduskonna algorganisatsioon.

*

Konverents tõstis esile TRÜ üliõpilaste edusamme teaduslikus töös, üliõpilaste auhinnatööde suurt arvu ja kõrget taset. Eriti suure praktilise väärtuse poolest tõsteti esile möödunud aastal bioloogiaosakonna lõpetanu, praeguse ENSV Teaduste Akadeemia aspirandi E. Kralli auhinnatööd.

Kõrvuti edusammudega leiti aga ka puudusi. Nii pretendeerivad linna töölisnoored-ratsionaliseerijad senisest hoopis tõhusamale abile ülikooli noorte teadlaste poolt.

*

Kõrgemate koolide kommunistlike noorte suureks teeneks on see, et nad algatasid uute spordibaaside ehitamise ühiskondliku töö korras. Linna kommunistlikud noored otsustasid üliõpilasi selles nõu ja jõuga toetada.

*

Kammivabriku ja rea teiste käitiste noorte nimel nõudis kommunistlik noor delegaat Sirkel TRÜ keemiaosakonna juurde õhtuse rühma avamist, kus keskharidusega noored saaksid töö kõrval omandada kõrgema hariduse.

*

Reas Tartu käitistes on puudulik ventilatsioon ja nõrk valgustus. Selliste väärnähete likvideerimisega peaks tegelema ÜTÜ hügieeniring, mida seni aga pole veel loodud (delegaat Kaaramaa sõnavõtust).

*

Komsomoliorganisatsioonid peavad rohkem tundma huvi noorte elu-olustikuliste tingimuste vastu ja püüdma kaasa aidata nende parandamisele. Rohkem peab tegelema ka noorte kultuurse käitumise küsimustega (delegaat Hiobi sõnavõtust).

*

Üliõpilased ei tohi end tunda seisvat elu lävel, vaid kahe jalaga elu sees... Noored peavad aktiivselt ja noorusliku hooga kaasa lööma kõigis küsimustes, olgu see siis kas või puudulik tänavavalgustus (ELKNÜ Keskkomitee sekretäri sm. Jürna sõnavõtust).

*

ELKNÜ Tartu Linnakomitee koosseisu valiti TRÜ komsomoliorganisatsiooni sekretär O. Kuuli, TRÜ õppejõud Ü. Haldna, aspirandid L. Kaaramaa ja H. Peep ja üliõpilased H. Habermann, U. Hiob, I. Kivi, H. Puusepp, L. Roes ja V. Vares.

*

TRÜ delegatsiooni eesotsas ELKNÜ kaheksandal kongressil on TRÜ rektor professor F. Klement. Peale tema kuuluvad delegatsiooni koosseisu veel seltsimehed O. Kuuli, L. Riisenberg, M. Keis, I. Kivi, L. Kose ja R. Otsep.

T. ORAV

Aktivistid töös ja isetegevuses

Meie ülikoolis töötavatest komsomoligruppidest on mõned oma viljaka tegevusega pälvinud laiade hulkade tähelepanu. Nende töö väärikast hindamisest räägivad ELKNÜ Keskkomitee aukirjad, milledega on autasustatud Õigusteaduskonna II kursuse komsomoli-algorganisatsiooni ja loogika-psühholoogiaosakonna V kursuse grupiorganisaatorit I. Veersalu. Väljapaistvate komsomoligruppide kõrval vääriks esiletõstmist veel Arsiteaduskonna kehakultuuriosakonna II kursuse komsomoli-algorganisatsioon (grupiorganisaator Põldmäe), kelle töost võiks võtta eeskuju nii mõnedki vähem edukalt töötavad grupid.

Kehakultuuriosakonna II kursuse komsomoli-algorganisatsiooni kuulub momendil 32 üliõpilast (kursusel on 50 üliõpilast). Käesoleval õppeaastal võeti vastu 2 üliõpilast, juba lähemal ajal täienevad komsomoligrupi read aga veelgi.

Kaks korda kuus toimuvail poliitinformatsioonidel käsitletakse tähtsamaid poliitilisi sündmusi. Nii arutati viimasel, 15. novembril toimunud poliitinformatsioonil Genfi nõupidamise tulemusi.

Tulevased kehalise kasvatuse pedagoogid võtavad innukalt osa ka ÜTÜ ringide tööst. Rida II kursuse üliõpilasi kuulub sektsioonide juhatustesse (M. Luud — ujumine; T. Luik — suusatamine; A. Roots — sportmängud). Neis sektsioonides tehtav teaduslik töö annab tulevastele pedagoogidele väärtuslikke erialaseid teadmisi.

Kogu kehakultuuriosakond on tuntud tublide isetegevuslaste poolest. Juba hulk aastaid järjest esinevad nad ülikooli isetegevuse ülevaatustel väga huvitavate ja nauditavate ettekannetega mitmes žanris. See lubab neil auga kanda parima osakonna nimetust isetegevuse alal. Ka II kursus annab oma osa selle kättevõidetud positsiooni kaitsmiseks. Kõik selle kursuse üliõpilased toetasid vaimustusega osakonna poolt vastuvõetud otsust hakata korraldama iga nädala lõpul isetegevusõhtuid. Et enamus kehakultuurlaste perest elab ühe katuse all, siis pole taoliste õhtute ettevalmistamine ja läbiviimine kuigi raske. Juba on toimunud õhtu, mille kava täitsid IV kursuse isetegevuslased. II kursuse meeskvartetil, rahvatantsurühmal ja teistel isetegevuslastel on palju tööd oma kursuse poolt antava kavaga õhtu ettevalmistamisel. Peale selle on kavas veel käesoleva kuu lõpul korraldada ka oma kursuse õhtu.

Paljud II kursuse üliõpilased on osakonna näiteringi aktiivsed liikmed. Juba pikemat aega käivad Rozovi näidendi «Õnn kaasa» proovid, mille lavastajaks on RT «Vanemuise» näitleja H. Drui. Ülikooli isetegevuse ülevaatus pole ju enam mägede taga!

Isetegevusliku ja muu loengutevälise töö kõrval on tubli komsomoligrupp leidnud aega ka ülikooli staadioni taastamiseks. Ehkki sel alal alles hiljuti käed külge löödi, on praegu kursuse arvel olevatest töötundidest juba 4/5 täidetud. Eriti hästi on siin töötanud üliõpilased Rannast ja Laak, kelle arvel on vastavalt 40 ja 25 töötundi.

Mitmekesine ja huvitav komsomolitöö tagab kindlasti mitmekülgselt arenenud, heade kehalise kasvatuse õpetajate ja spordiinstruktorite järelekasvu meie vabariigis.

H. Lomp

ESTA LEPIK

Sügava kurbusega teatame TRÜ filosoofia kateedri aspirandi kommunistliku noore Esta Johannese t. Lepiku surmast.

Me mäletame Esta Lepikut kui töökat, enese suhtes väga nõudlikku üliõpilast ja hiljem aspiranti.

Mitu aastat töötas sm. Lepik komsomoligrupi organisaatorina. Teda hinnati ja armastati tema seltsimehelikkuse ja printsipiaalsuse pärast. Kogu oma jõu pühendas ta komsomoli ees seisvate ülesannete lahendamisele.

Vapralt talus ta rasket haigust, jäädes lõpuni reipaks ja kindlaks.

Mälestus tema visadusest, printsipiaalsusest ja mehisusest jääb meile alati eeskujuks.

TRÜ kommunistlikud noored

Üliõpilaste Teaduslikus Ühingus

Tartu kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teadusliku töö kooskõlastamiseks toimus 21. novembril TRÜ initsiatiivil TRÜ ja EPA ÜTÜ nõukogude ühine koosolek, kus võeti vastu rida konkreetseid otsuseid.

TRÜ ÜTÜ nõukogu esimees sm. Rajavee ja EPA ÜTÜ nõukogu esimees sm. Rajasaar tutvustasid mõlema õppeasutuse teadusliku ühingu struktuuri. Nõukogude töö koordineerimiseks seati sisse alatiste vaatlejate süsteem — igast koosolekust võtab osa ka teise õppeasutuse esindaja. Lepiti kokku järgmise konverentsi aja suhtes, nii et TRÜ ja EPA üliõpilastel oleks võimalik osa võtta mõlema konverentsi tööst. Järgmisel kevadel toimub üliõpilaste teaduslike tööde temaatika väljatöötamine kooskõlastatult.

Järgnevates sõnavõttudes selgitasid osakonnanõukogude esimehed terve rea ringe, mille koostöö oleks eriti vajalik. Eriti palju ühist on TRÜ bioloogia-geograafiaosakonna ringidel mitme EPA ringi tööga. Koduloomade aretamise küsimusi saavad koos uurida EPA zootehnikud ja TRÜ geneetika- ja darvinismiringi liikmed. Eesti NSV soode kuivendamist ja kasutuselevõtmist uurivad niihästi EPA hüdromelioraatorid kui ka TRÜ geograafid-sooteadlased. Viljakaks peab kujunema ka TRÜ Arsiteaduskonna ringide koostöö Veterinaariateaduskonna ringidega. Suurt huvi pakuvad EPA sportlastele TRÜ kehakultuuriosakonna ringide koosolekud.

Kahe õppeasutuse ÜTÜ koostöö aitab kindlasti kaasa üliõpilaste teadusliku töö parandamisele.

A. Köstner

KEHAKULTUUR JA SPORT

TRÜ TÕSTESPORDI ESIVÕISTLUSTE TULEMUSI

TRÜ tõstespordi esivõistlused viidi läbi 17. ja 18. novembril. Võistlustest võttis osa rohkesti tõstjaid kõigist teaduskondadest. Võrreldes eelmise aastaga paisus osavõtjate arv peaaegu kahekordseks, samuti oli märgata ka spordimeisterlikkuse tõusu. Eriti hinnatav oli paljude andekate noorte, nagu V. Kuigi, K. Liiva, J. Kuslapi, F. Volkovi jt. hea esinemine. Noorte suurepärasest esinemisest kõneleb seegi, et eelmise aasta meistritest suutis ainult H. Kariler kaitsta oma tiitlit ja et paljudes kaaludes paremaid lahutas üksteisest ainult minimaalne vahe — 2,5 kuni 5 kg.

Teaduskondade meeskondadest olid paremini ette valmistatud Arsti- ja Matemaatika-Loodusteaduskond. Nendevahelisest tihedast konkurentsist, mis kestis viimase kehakaaluni, väljus võitjana parema organiseerimise tulemusena Arstiteaduskond, saavutades 1500 kg Matemaatika-Loodusteaduskonna 1342,5 kg vastu.

Mainitud võistlus toimus ühtlasi Eesti NSV korrespondentsvõistluse raames, kus iga tõstjat, kes ühes tõstes klassikalises kolmevõistluses ületab oma kehakaalu 15 kg võrra, autasustatakse «Eesti NSV tõste normi märgiga». 57 osavõtjast saavutas TRÜ esivõistlustel selle märgi 14 sportlast.

Tehnilised tulemused kujunesid järgmisteks: kärbeskaalus tuli esikohale F. Volkov (Arstitead.) tulemusega 192,5 kg, sulgkaalus V. Hiznjakov (Mat.-Loodustead.) tulemusega 175 kg. Kergekaalus oli parim kehakultuuriosakonna üliõpilane I. Martin (235 kg) ja kergekeskkaalus L. Rannast samast osakonnast (tagajärg 235 kg). Keskkaalus tuli võitjaks V. Kuik Matemaatika-Loodusteaduskonnast (282,5 kg), poolraskekaalus K. Liiva kehakultuuriosakonnast (270 kg) ja raskekaalus H. Kariler kehakultuuriosakonnast (282,5 kg).

O. Kulderknup

TRÜ VÕIMLEJATE VÕIT

19. ja 20. novembril toimusid Tartu linna 1955. a. esivõistlused kunstilises võimlemises. Peamist huvi nendel võistlustel pakkus I järgu võimlejate esinemine.

Võistlused kulgesid väga konkurentsitihedalt: võimlejate paremusjärjestus muutus peaaegu iga sooritatud ala järel. Kõik kolm auhinnalist kohta võitsid TRÜ spordiklubi võimlejad. Esikoha saavutas Einike Rusi, teise Linda Stamberg ja kolmanda koha Liidia Anton.

Organisatoorses osas kulgesid võistlused ladusalt, kuid ilmne hooletus võistluste juhtijate või ka võimla personali poolt maksis end kurjasti kätte — hüpeteks vedruhoolaualt toodi kohale kaks katkist matti, mida polnud võimalik tihedasti üksteise kõrvale asetada ja maandumisel vigastas üks võimleja raskesti jala.

Kui aga vaadelda kunstiliste võimlejate treeningutingimusi, siis ei paku need kuigi rõõmustavat pilti. Mitšurini tänava võimla on alati üle koormatud. Korraga on mitmes grupis treeningul nii akrobaadid, kunstilised võimlejad kui ka riistvõimlejad. Hüppeid sooritavad võimlejad on lihtsalt sunnitud tormama läbi teiste rühmade. Tihti leiab mõni akrobaat keset pingelist harjutust, et lindi ots on keerutunud talle ümber kaela, teisest otsast aga sikutab meeleheitlikult süüdlane, püüdes siiski harjutust jätkata. Muidugi taipab vaene ohver, et teda ei ähvarda poomissurm, kuid treeningu käik on siiski häiritud. Kõige rohkem kannatavad seetõttu kunstiliste võimlejate valikharjutused, sest nende kompositsioonihindele mõjub oluliselt edukas ruumi kasutamine harjutuse täitmisel.

L. Stamberg

Kolmikkohtumine vehklemises

Pühapäeval lõppes kaks päeva kestnud traditsiooniline sõprusvõistlus vehklemises TPI, EPA ja TRÜ võistkondade vahel.

Pärast pingelisi võistlusi saavutas EPA võistkond napi võidu TRÜ üle. TPI, kes oli seekord esindatud peamiselt noorte võistlejatega, jäi kolmandale kohale.

Üksikute relvaliikide alal saavutas EPA esikohad naiste floretil (Sool, Gross, Boberg), meeste floretil (Valdre, Piel, Riiel) ja espadronil (Silm, Gaisler, Piel). TRÜ meesvõistlejad saavutasid esikoha epeel (Kariler, Peikel, Pau).

Võistluste parimaks vehklejaks osutus TPI võistleja ENSV 1955. a. tšempion epeel Veljo Maldur, kes saavutas 12-st võimalikust 11 võitu.

Õigustamata on TRÜ naisvõistlejate kaotus EPA-le. Nii Tasane kui ka Aule, kes kuuluvad vabariigi koondvõistkonda, esinesid alla oma võimeid, alahinnates vastaseid. See kaotus otsustaski sõpruskohtumise tulemuse.

A. Raul

Poliitinformatsioon raviosakonnas

18. novembril k. a. toimus järjekordne Arstiteaduskonna raviosakonna I kursuse I ja II rühma poliitinformatsioon. Teemaks oli seekord «Välisministrite nõupidamine Genfis». Lühikese ülevaate nõupidamise käigust ja seal lahendatavaist küsimustest andis dr. V. Parvet. Üliõpilased esitasid omalt poolt küsimusi ja nendele vastati juba ühisel jõul.

T. Kumm,
raviosakonna I kursuse üliõpilane

Algas prepareerimispraktika

On alanud prepareerimispraktika Arstiteaduskonna II kursusel. Enne prepareerimisele asumist oli iga üliõpilane kohustatud omandama üldteadmised temale antud preparaadi kohta. Prepareerimise lõpul toimub arvestus, mis aitab kahtlemata kaasa eesseisva riigieksami heaks kordaminekuks.

M. Lindeberg

KUI SAABUB ÕHTU...

Linnale laskub õhtuhämarus. Puud seisavad vaikides ja päevane askeldus on raugenud vaid automürinaks, mis kusagilt läheneb, tugevneb ja samas ka kaob. Töötava Tartu pingerikas argipäev on järjekordselt jõudnud lõpule. Vaba õhtupoolik on alanud ka Tartu küllaltki arvukale üliõpilaskonnale, sealhulgas ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastele. Selle sisukaks veetmiseks on üliõpilastel palju võimalusi.

Peab ütlema, et meie üliõpilased ilmutavad tihti vägagi suurt leidlikkust ja initsiatiivi oma vaba aja veetmisel. Kuid tihti, kahjuks isegi kaunis tihti, võib kuulda, et üliõpilased ei oska oma vaba aega sisustada, et õhtud lastakse mööduda igavalt ja mitte midagi pakkuvalt.

Toimetus pöördub teie poole palvega: kirjutage meie lehele sellest, kuidas möödub teie vaba aeg. Kirjutage, mida olete sellel alal saavutanud ja milliseid huvitavaid üritusi olete läbi viinud. Ühtlasi rääkige meile ka raskustest, mida kohtate oma vaba õhtupooliku kasulikul veetmisel, oma mõtetest, sellest, kuidas võiks veelgi paremini sisustada üliõpilaste vaba aega.

Selleks — jõudu sulele!

Kehakultuurlased U. Tõldsepp ja H. Kariler õhtut veetmas.
A. Kivistiku foto

ÜLIKOOLI PUHKEÕHTULT

Ülikooli klubi ruumes toimus laupäeval puhkeõhtu. Kuigi algus oli tavaline (hilines pool tundi), pakkus kava üht-teist uut ja huvitavat.

Meil väljakujunenud puhkeõhtute läbiviimise korda, kus ettekanded toimuvad tantsu vaheaegadel, võib pidada kõigiti õigustatuks. Vaheaegade sisuka täitmisega tulid korraldajad hästi toime. Eriti tuleb hinnata uudse üritusena läbiviidud sporditemaatilist viktoriini, mis tekitas üldist elevust. Kahjuks näitasid viktoriini tulemused üliõpilaste liiga suurt spordialast võhiklust — esikohale tulnu vastas ainult 75% suhteliselt lihtsaist küsimustest. Siit peaksid järeldusi tegema teaduskondade komsomolibüroode spordisektorid.

Kunstilise isetegevuse alalt tuleb märkida Arstiteaduskonna naisansambli kõlaliselt terviklikku esinemist (Bixio «Elada», Mokroussovi «Jõelauluke» helifilmist «Ustavad sõbrad»). Nõrgaks jäi Pepita laul Dunajevski operetist «Vaba tuul» M. Raudnaela esituses.

Eriti sooja vastuvõttu leidis vokaalsolist H. Tähiste, kes esitas B. Kõrveri «Hällilaulu» ja Jerome Kerni seatud inglise rahvaviisi «Miks ei usalda sa mind?». Õhtu parima numbri väärtust vähendas asjaolu, et H. Tähiste esitas osa laulust inglise keeles. Meil ei ole põhimõtteid, mis eitaksid välismaiste autorite häid laule ja inglise keelt ülikooli estraadil, kuid võõrkeelt ei saa tarvitada esinemiseks, kui vastavad keelealased teadmised ei küüni vajaliku miinimumini.

Jääb veel märkida, et TRÜ tantsuorkestri osatäitmine oli hea.

Puhkeõhtut, mis möödus seltsimehelikus õhkkonnas, võib lugeda õnnestunuks.

V. Telliskivi

MEIE SEISUKOHT

IV kursuse eesti filoloogide komsomoligrupp on oma töös püüdnud lähtuda üliõpilaste elulistest huvidest. Et üliõpilaste koormus on kursusel üsnagi suur, siis on komsomoligrupp oma töös katsunud hoiduda üritustega liialdamisest. Peale loengute lõppu on meil organiseeritud kino ja teatri ühiskülastusi, kord käidi ka kunstinäitusel. Muid erilisi üritusi peale loengute ei olegi meie kursusel harrastatud. Me peame arvestama seda, et üliõpilased tahavad õppida fakultatiivtundides, et neil on vaja tegelda isetegevusega, et nad valmistuvad seminarideks ja et neil on kursusening ringitööd kirjutada. Peale selle toimub pidevalt üldisemat laadi üritusi — ringide koosolekuid, puhkeõhtuid, aktusi, tutvumisõhtuid. Aga kas ei vaja üliõpilane ka niisugust aega, millal ta saab olla vaba kõigist üritustest? Igale üliõpilasele peab jääma aega ka oma isikliku elu korraldamiseks, mõtlemiseks ja lugemiseks.

Mitmesuguseid ühisüritusi kursusel tuleb ja võib organiseerida ainult siis, kui üliõpilased seda tõesti soovivad — niisugune on meie arvamine.

R. Krusten

* *

Tiigi tänava ühiselamus ei hoolitseta üliõpilaste vaba aja kultuurse veetmise eest. Ainsateks üritusteks selles suunas on üliõpilaste endi algatusel toimuvad «pitsballid».

(Tõsielust.)

Üks tantsija teisele: «Ometi saime kultuurilistele üritustele jalad alla.»

Toimetaja R. AULING

MB-18674 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3222

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatukogu

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riiklik Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (282) Reedel, 2. detsembril 1955. a. VIII aastakäik

Läheneb eksamisessioon

R. ISSAKOVA,
TRÜ õppeosakonna ülem

Nagu kõik meie maa kõrgemad õppeasutused, peab ka Tartu Riiklik Ülikool ette valmistama kõrgeltkvalifitseeritud kaadrit, kommunistliku ühiskonna teadlikke ja aktiivseid ehitajaid.

Ülikoolis peavad üliõpilased saama sügavaid teoreetilisi teadmisi ja oskuse kasutada neid praktikas.

Eksamid ja arvestused on üliõpilaste teadmiste kontrollimise tähtsaimaks vormiks ja kogu ülikooli kollektiivi töö hindeks. Nad peavad avama kogu õppeprotsessi head küljed ja puudused. Eksamisessiooni edukaks läbiviimiseks kõrgel teoreetilisel ja organisatsioonilisel tasemel on vaja tõsist ettevalmistustööd.

Ettevalmistus peab sisaldama esimese semestri õppeplaani täitmise kontrolli ja 1954/55. õppeaasta talvise eksamisessiooni läbiviimisel esinenud vigade analüüsi, selleks et esinenud vigu saabuval sessioonil mitte korrata. Eriti tuleb läbi mõtelda eksamisessiooni ettevalmistamiseks tehtavad üritused anatoomia, histoloogia, mikrobioloogia, hügieeni, vene keele ja kirjanduse, vene keele kui eriaine kateedrites, kus möödunud sessioonil paljud üliõpilased osutasid mitterahuldavaid teadmisi nende kateedrite poolt õpetatavates ainetes.

Kõigis kateedrites tuleb kindlustada tingimused üliõpilaste iseseisvaks tööks, kindlustada üliõpilasi programmide, õppekirjanduse ja näitlike õppevahenditega.

Eriti tähtis on see, et kateedrid teaksid juba praegu, missugust abi vajavad üliõpilased sessiooni ettevalmistamise perioodil. Loodrite suhtes, kes ei töötanud pidevalt semestri jooksul, tuleb sessiooni ära ootamata teha juba praegu vastavad organisatsioonilised järeldused. Mis puutub üliõpilastesse, kelledel on raskusi üksikutes õppeainetes, siis tuleb neile organiseerida täiendavaid konsultatsioone, tuleb kaasa tõmmata tugevamaid üliõpilasi nende abistamisele. Siinkohal peavad suurt abi osutama õpperühmade ühiskondlikud organisatsioonid.

Suur tähtsus on eksamisessiooni ettevalmistamisel arvestuste õigel organiseerimisel ja õigeaegsel sooritamisel. Õppetööd tuleb detsembrikuus organiseerida nii, et kõik praktikumid ja seminaritunnid oleksid läbi viidud 20. detsembriks ja nende lõpetamise järel võetaks viivitamatult vastu üliõpilastelt arvestused, kuid need tuleb organiseerida nii, et mingil juhul ei oleks häiritud normaalne loengute käik ja et päevas ei võetaks vastu üle ühe arvestuse.

Arvestuste vastuvõtmist ei tohi mingil juhul muuta «väikeseks eksamiks», nagu see sündis eesti keele kateedris, kus eesti keele arvestus viidi läbi piletitega, eelneva ettevalmistamisega jne. Arvestused võetakse vastu õppejõudude poolt, kes viivad läbi praktilist õppetööd, see tähendab, et õppejõud peab tundma oma üliõpilasi ja arvestuste ajal peab vestluse vormis selgitama, kuidas üliõpilane täiendas oma teadmisi kursuse nendes osades, kus ta osutas nõrku teadmisi semestri vältel seminarides ja praktikumides.

Väga suur tähtsus eksamite ettevalmistamisel on konsultatsioonide õigel ja süstemaatilisel organiseerimisel, mis aga mingil juhul ei tohi muutuda üliõpilaste teadmiste kiires korras täiendamiseks, vaid peavad aitama üliõpilasi omandada kursuse kõige raskemaid osi.

Pearaamatukogu, teaduskondade ja kateedrite raamatukogude töötajad peavad suurima vastutustundega suhtuma üliõpilastele vajalike tingimuste loomiseks eksamiteks ettevalmistamiseks, kindlustama üliõpilasi töökohtadega ja vajaliku kirjandusega.

Dekanaadid peavad õigeaegselt üliõpilastele teatavaks tegema arvestuste läbiviimise graafiku ning eksamiplaani, nii et üliõpilased juba 5. detsembriks teaksid, millal nad missuguseid arvestusi peavad sooritama.

Kõik need üritused, mis viiakse läbi käesoleval aastal, peavad kogusummas kindlustama eksamisessiooni läbiviimise kõrgel tasemel. Kõik oleneb nüüd üliõpilastest. Iga üliõpilane peab läbi mõtlema ja püstitama enesele süstemaatilise ja visa töögraafiku, meeles pidades, et sel aastal mitterahuldavate hinnete puhul eksamite uuestitegemist ja eksamite ümbertegemist kõrgematele hinnetele lubatakse ainult erandjuhtumeil (pikaajaline haigus) ja et pärast sessiooni tuleb mitterahuldavad hinded likvideerida 20. veebruariks 1956. a. Need üliõpilased, kes ei ole likvideerinud võlgnevust selleks tähtajaks, eksmatrikuleeritakse. Võlgnevuste likvideerimise tähtaja pikendamist lubatakse samuti ainult erandjuhtumeil.

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKUS ÜHINGUS

16. novembril toimus ÜTÜ ajalooringi järjekordne töökoosolek. Esiteks andis sm. Moosberg ülevaate oktoobri lõpul Moskvas toimunud ajaloolaste sessioonist, mis oli pühendatud 1905. aasta revolutsiooni 50. aastapäevale. Sessioonist võttis nõukogude ajaloolaste kõrval osa ajaloolasi ka rahvademokraatiamaadest. Kuulati ära rida huvitavaid ettekandeid. Sidemete laiendamiseks teiste maade ajaloolastega otsustati moodustada Rahvuslik Ajaloolaste Nõukogu. Korraldati ekskursioon Kremlisse. Eriti huvitavaks osutus väärisesemete ja ajalooliste reliikviate hoiupaik.

Teiseks oli päevakorras sm. Pauli ettekanne «Sigtuna küsimus». Ettekandja andis ülevaate Novgorodi ja Rootsi suhetest enne Sigtuna sõjakäiku 1187. a. Rootsi feodaalid püüdsid pidevalt Balti mere idarannikuil asuvaid maid saada oma valdusse. Selles võitluses anti karjalaste poolt tõenäoliselt novgorodlaste abiga võimas vastulöök, mille tulemusena Sigtuna hävitati. Seejuures ei ole sõjakäigust Novgorodi kroonikais teadet. Teiselt poolt on Novgorodis säilinud väravad, mida rahvasuus tuntakse Sigtuna väravate nime all. Nende väravate päritolu tuleb edaspidises uurimistöös veel selgitada. Edasi peatus sm. Paul Sigtuna kaitse ja vallutamise küsimusel ning võidu tähtsusel Sigtuna üle.

Järgnenud sõnavõtud tõstsid üles rea küsimusi. Näiteks oleks vaja lähemalt tutvuda arheoloogiliste väljakaevamiste tulemustega Sigtunas. Samuti ei ole lõplikult selgitatud sõjaretkest osavõtjaid. Üldiselt leiti ettekanne olevat kaasakiskuv ja hea.

M. Eller

* * *

Kolmapäeval, 7. detsembril k. a. kell 18 toimub poliitilise ökonoomia auditooriumis (Ülikooli 16) poliitilise ökonoomia ringi töökoosolek.

Kavas on ettekanne «Eesti kodanluse võitlus maareformi ümber 1919. a.», mille esitab Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Komp.

Koosolekust on kõigile osavõtt võimaldatud.

Meil on õigus haridusele

Tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsusele on meil õppimistingimused soodsad ja igaühele vastuvõetavad. Tartu Riiklik Ülikool, kuhu kodanliku korra ajal pääsesid üksnes rahameeste võsukesed, on saanud kättesaadavaks laiadele teadusejanulistele noorsoohulkadele. Üliõpilastele makstakse stipendiumi ja neile on võimaldatud väikese tasu eest elamispind ülikooli ühiselamutes. Õppetöö näitlikuks ja sisukaks muutmiseks ning teadusliku uurimistöö teostamiseks on üliõpilaste kasutuses laboratooriumid, õppebaasid ja ligi kahe miljonilise raamatutefondiga ülikooli raamatukogu ning lugemissaalid. Spordi ja kehakultuuri harrastamiseks on kasutada mitmekesine spordivarustus.

Tänutäheks partei ja valitsuse hoolitsusele on meie, nõukogude noorte ülesandeks õppida, õppida ja veel kord õppida, s. o. täita Nõukogude riigi looja, surematu Vladimir Iljitš Lenini üleskutset, et astuda ellu täisväärtuslike nõukogude teaduslike töötajatena ja pedagoogidena, et anda oma panus kommunismi ülesehitamiseks.

Paljud Tartu Riikliku Ülikooli arvukast üliõpilasperest on täitnud Iljitši üleskutse, nagu üliõpilased H. Mäetalu ja H. Kallak (bioloogiaosak.), R. Usar (geoloogiaosak.), E. Soonike ja A. Raik (geograafiaosak.), E. Käämbre ja H. Mägi (füüsikaosak.), A. Köstner (keemiaosak.), K. Soonets, H. Aarend, U. Malkov (matemaatikaosak.) ja rida teisi.

Meie, noored, kasutame neid suurepäraseid teadmiste omandamise võimalusi, mida annab meile maailma kõige demokraatlikum ja reaalsem põhiseadus — Nõukogude Konstitutsioon.

Ü. Veltmann

Arstiteaduskonna II kursuse raviosakonna üliõpilasi anatoomia praktikumil. Praktikumi juhendab sm. Parvet. *V. Hussari foto*

Metoodiline konverents

22. novembril k. a. toimus ÜTÜ farmaatsiaosakonna metoodiline konverents. Konverentsi eesmärgiks oli abistada noori teadlasi nende teaduslikus töös. Et paljud üliõpilased astuvad alles esimesi samme teadusepõllul, siis on neil tõsiseid raskusi teadusliku kirjanduse kasutamisel, töö teostamisel ja ettekandmisel.

Huvitavate ettekannetega esinesid üliõpilased Siimisker ja Margna, kes oma ettekandes käsitlesid isiklikke kogemusi teaduslikus töös ja raskusi, mis kerkisid esile erialase kirjanduse mitteõigeaegsel kasutamisel.

Palju huvitavat ja kasulikku pakkus prof. Tominga ettekanne «Teadusliku töö ettekandmise tehnikast» ja dots. Tammeoru ettekanne «Märkmete tegemisest teadusliku kirjanduse kasutamisel».

Konverentsil viibis külalisena TRÜ Pearaamatukogu töötaja sm. Kudu, kes tutvustas üliõpilasi raamatukogus leiduva bibliograafilise materjaliga.

Huviga jälgisid ettekandeid ka need üliõpilased, kes veel ei kuulu teaduslikesse ringidesse. Nii mitmedki avaldasid hiljem soovi ringis töötamiseks.

E. Riisalo

KASVATADA ARMASTUST TULEVASE ELUKUTSE VASTU

Matemaatikaosakonna IV kursusel toimus poliitinformatsioon, kus käsitleti M. I. Kalinini pedagoogilist pärandit. Järgnevas vestluses kerkis esile mitu huvitavat probleemi.

Üliõpilane Soonets, puudutades kultuurse käitumise küsimust, ütles, et ebakultuurne käitumine on sageli tingitud oskamatusest käituda. Räägitakse, mida teha ei tohi, kuid mida teha tuleb, seda ei räägita. Sõnavõtja soovitas alata elementaarsest kombeõpetusest. Vajadust viimase järele tunnistab ka asjaolu, et V kursuse üliõpilastele tekitas raskusi pedagoogilise praktika ajal läbi viia klassijuhatajatundi kultuursest käitumisest.

Hoopis omamoodi käsitluse kutsus esile Kalinini ütlus, et õpetajaks peab sündima. Süüdistusega hääles ütles üliõpilane Häelme, et meil suunatavat õpetajaks ka neid, kes pole selleks sündinud. Hoopis solvav on ülikooli lõpetajatele pedagoogilisele tööle suunamine Ene Tiido arvates, kes väitis, et pedagooge valmistab ette Tallinna Pedagoogiline Instituut, kuna üliõpilane valmistub teaduslikuks tööks. Et teistsuguseid sõnavõtte ei esinenud, tuleb arvata, et neid ekslikke seisukohti jagab kogu kursus. Ei meenutatud meie avaraid õppimisvõimalusi, valmisolekut töötada seal, kus see on kõige vajalikum. See räägib kasvatustöö tõsistest puudujääkidest kursusel.

Pedagoogikakateedri vanemõpetaja H. Kurm rääkis üliõpilastele tehnilise ettevalmistusega kaadri vajadusest seoses kooli polütehniseerimisega, sellest, kuidas paljudele on pedagoogilise praktika ajal hakanud meeldima töö koolis, tekkinud tahe seal töötada. Sm. Kurm esitas konkreetse ettepaneku organiseerida üliõpilastele, kes pärast lõpetamist suunduvad pedagoogilisele tööle, kohtumisi Tartu väljapaistvate pedagoogidega, nende tundide külastamisi, et positiivsete eeskujudega kasvatada austust ja armastust oma tulevase elukutse vastu.

Oleks soovitav, et ülikooli komsomolikomitee leiaks teed kahe eelpooltoodud ettepaneku ellurakendamiseks ja poliitvestlejad ning komsomoligrupid hoolitseksid varakult selle eest, et üliõpilastel oleks armas töökoht, kuhu nad tööle suunatakse.

J. Reimand

Kommunistlike noorte elu

Kui grupiorganisaator mängib piljardit...

Vähe on Tartu Riiklikus Ülikoolis kursusi, kus kommunistlike noorte suhteline arv oleks nii suur, kui geoloogiaosakonna IV kursusel. 25 üliõpilasest kuulub seal 22 kommunistlikku noorsooühingusse. Enamik neist on kommunistlikud noored juba keskkoolipäevist. Et kursuse komsomoliorganisatsioonis valitseb terve vaim, et kommunistlikel noortel on printsipiaalsust, et kursuse ühiskondlik arvamus taunib teravalt igasuguseid väärnähteid, see ilmnes möödunud aastal, kui arutati kursusel esinenud ebamoraalse käitumise juhte.

Halvad pole kursuse ning komsomoliorganisatsiooni tulemused ka õppetöös. Küllaltki raskel eksamisessioonil saavutati möödunud kevadel kursuse keskmiseks hindeks ligi 4,5, veel kõrgem oli komsomoligrupi keskmine hinne.

Häid hinnanguid võib kuulda IV kursuse geoloogide kohta kursusele praegu lugevatelt õppejõududelt. Ka ühiskonnateaduste kateedrite õppejõud iseloomustavad IV kursuse kollektiivi kui ideoloogiliselt arenenud, laia poliitilise silmaringiga õpperühma.

Seda imelikum on fakt, et käesoleval õppeaastal ei ole komsomolitööl enam seda hoogu, seda printsipiaalsust, mis tal oli möödunud aastatel. Ei saa öelda, et töö oleks soikunud, kommunistlikud noored tegutsevad ka praegu, võttes osa kõigist kursuse eluavaldustest — nad on eesrindlased õppetöös, aitavad kursuse poliitvestlejat poliitinformatsioonide ettevalmistamisel ja läbiviimisel, viivad läbi ühiseid kinokülastusi. Kuid kõik need üritused kulgevad rohkem isevoolu ja omaalgatuse korras,

Sügisesel aruande- ja valimiskoosolekul valitud grupi büroo koosseisu kuuluvad kommunistlikud noored L. Kaudre, S. Kahar ja R. Arbeiter. Büroo sekretär Arbeiter näis alguses suhtuvat töösse tõsiselt. Teisel koosolekul võeti vastu tööplaan, kus olid mõnedki head üritused. Need on aga seni jäänud ainult paberile.

Geoloogia IV kursus on alati silma paistnud hea õppedistsipliini poolest. Seda imelikum on näha, et kursusel on üks üliõpilane, kes süstemaatiliselt rikub õppedistsipliini, kes kuni tootmisnõupidamiseni oli puudunud 180-st loengu- ja praktikumitunnist 99 tundi. See on kahtlemata väga tõsine ja valus signaal, eriti tõsine on see signaal aga sellepärast, et puuduja on kursuse komsomolibüroo sekretär Rahuleid Arbeiter. Rahuleid püüdis oma kursusekaaslasi tootmisnõupidamisel veenda, et ta ei suuda loengutel käia, sest ta mängib kaasa kolmes isetegevuslikus orkestris ning teeb peale selle veel organisatoorset tööd klubi juhatuse liikmena. See on kahtlemata tõsi, et selline suur ühiskondliku töö koormus ähvardab muutuda takistuseks Rahuleid Arbeiteri töös. Kuid ülikoolis ei saa läbi ainult ühiskondliku tööga — meie põhiülesanne on õppimine, eriti sellises osakonnas, kui geoloogiaosakond, kus sessiooni ajal «rabades» omandatud pealiskaudsete teadmistega ei jõua kaugele. Keegi pole Rahuleidile andnud õigust ka komsomoliülesannete unarusse jätmist, kuigi komsomoligrupp on süüdi selles, et ta valis oma tööd juhtima seltsimehe, kelle kohta oli teada, et tal on suured eeldused isetegevuslikuks tööks ja et ta sel alal on juba rakendatud. Kursuse büroo valimiste ajal ei rääkinud aga ka Rahuleid ise millegipärast oma suurest töökoormusest.

Kuid peab ütlema, et Rahuleid ei rääkinud oma kursusekaaslastele mitte kõiki puudumiste põhjusi, ei ütelnud ka seda, et ta töö klubi juhatuses võiks samuti olla parem. Rahuleid istub küll sageli hilisõhtuteni proovidel, kuid veel sagedamini võib teda kohata klubi eesruumis piljardilaua taga. Piljardimäng võib ju olla huvitav ja osavust nõudev, kuid tema pärast põhikohustuste unarusse jätmine on tõsine eksimine niihästi komsomoli- kui ka õppedistsipliini vastu.

Samal kursusel R. Arbeiteriga õpivad ju osakonna komsomoli-algorganisatsiooni sekretär V. Karise ja osakonna büroo liige K. Susi. Miks pole nemad, miks pole kursuse teised kommunistlikud noored tõsiselt kõnelnud Rahuleidiga, juhtinud tema tähelepanu sellele, et ta ei suhtu oma ülesannetesse nii, nagu seda peab tegema kommunistlik noor? Miks pole nad tõstnud üles küsimust Rahuleidi ühiskondliku töö piiramisest?

On selge, et komsomolitöö geoloogiaosakonna IV kursusel peab paranema, peab muutuma palju huvitavamaks ja mitmekülgsemaks. Selle ülesande täitmine on kõigi selle kursuse kommunistlike noorte esmajärguliseks ülesandeks.

O. Värav

Võistlusluuletus nr. 1

RAHU NIMEL

Sõja vastu linnas, asulais ja teedel
palju jutte kuulnud olen, palju näind;
miski neist ei ole jäänud nõnda meelde
kui üks kauge küla lihtne vana eit.

Ootab eidekene langend poega koju
voodi talle igal õhtul valmis seab.
Tolmu pildilt pühib, kus ta pisipoju
isa sepistatud mänguvankrit veab.

Valmis hoiab kausi võiga, hoiab liha,
poja jaoks on kapis ikka värske leib —
vahest isegi ta neid ei võtta tihka:
iga hetk võib poeg ju tulla kaugeilt teilt.

Suveõhtul väraval ta juba aastaid
seisab, päiksevarjuks tõstnud kortsus käe.
Liigub inimesi tuttavaid ja võõraid
ainult oma poega tulemas ei näe.

Sinu valus, eidekene, tuhat valu,
tuhat ema oma poegi ootas nii.
Sinust mõeldes, ema, nõuame, ei palu,
et ei puhkeks sõda enam iialgi.

Energiline noor

«Uu—uu—uu
uu—uu—uu—uu—uu . . .»
— kõlab eesriide avanedes lavalt. Tumedapäine tütarlaps kirevates eesti rahvarõivastes, pannud käed toruna suu ette, leelotab veelgi valjemalt ja heledamalt:

«Tulge, tulge kullad kokku,
kullad kokku, hellad ühte . . .»

Tütarlaps on TRÜ klubi rahvakunsti sektori juhataja Õilme Vasari, kes alustas ülikooli rahvakunstiansambli kontserdi teist osa.

Õilmel on hele hääl, veelgi heledamad on aga ta elu ja tegevus.

Lõpetanud 1951. a. Tallinna Õpetajate Seminari, töötas Õilme ühe aasta Kohilas õpetajana, andes ajaloo ja maateaduse tunde. Töö meeldis, kuid ei rahuldanud täiesti. Miski sisimas ütles, et see ei ole veel see maksimaalne, kuhu ta tahaks jõuda. Tütarlaps õppis paralleelselt Tallinna Draamateatri juures näitekunsti ja kavatses minna Moskvasse lavastust õppima. Näitekunst — see on Õilme kutsumus.

Kõik ei lähe aga elus alati sirget teed mööda. Sageli tuleb ette käänakuid, mille tagant enam ei paistagi liikumise otsene suund.

Õilme isa haigestus. Majanduslik olukord halvenes ja Moskvasse sõidust polnud enam juttugi. «Ei, seisma ma küll ei jää!» otsustas tütarlaps ja astus Tartu ülikooli õigusteadust õppima, sest ta leidis, et see eriala annab kõige laialdasema spetsiaalsuse.

«Meie teaduskonnas,» ütleb Õilme, «laieneb silmaring tohutult. Õpid nägema ja hindama asju, mida varem tähelegi ei osanud panna.» Et valitud eriala Õilmet huvitab, seda näitab tema õpinguraamatki. Alles möödunud semestril leiame esimese nelja. Õpitud on aga juba kolm aastat.

Õppetöö kõrval tegeleb Õilme innukalt teadusliku tööga. Möödunud õppeaastal kirjutas ta ÜTÜ konverentsitööks «Kõleri osast Eesti kirjandusmõtte arengus». Kui küsida temalt, kuidas see õnnestus, vastab autor tagasihoidlikult: «Kiideti natuke, sest töö oli algupärane ja materjal peaaegu täiesti läbi töötamata. Ainult sm. Sepre Teaduste Akadeemiast on tegelnud selle küsimusega.»

Õilme võtab osa ka poliitilise ökonoomia ringi ja riigi ja halduse ringi tööst. Viimase raames on tal kavatsus lähemal ajal käsitleda teemat «Kultuuriministeeriumi tööst». Õilmel jätkub huvi ka ajakirjanduse jaoks, mis tema arvates on tihedalt seotud juristi elukutsega. Paralleelselt juristi kutsega tahab ta omandada ka žurnalisti elukutse. Selleks on tal sooritatud juba rida eksameid ja arvestusi. Olles rangelt nõudlik enda suhtes, väidab ta ise: «Praktilised teadmised keele alal on nõrgad — tuleb rohkem õppida.»

Kõige selle kõrval ei saa Õilme unustada oma lemmikhuviala — näitekunsti. Aktiivselt võtab ta osa ülikooli näiteringi tööst. Viimaseks tema poolt loodud kujuks on tädi Tasja hiljuti ülikooli näiteringi poolt lavastatud Arbuzovi näidendis «Rännuaastad».

Algul Õilmele see osa ei meeldinud, sest ta oli harjunud mängima n. ö. esimesi armastajaid ja kartis, et ei tule osaga toime. Nüüd aga leiab ta, et karakterosi on hoopis huvitavam mängida. Selge näide sellest, et iga kirjanduslikult hea kuju meelitab mängima neid, kes on asjast huvitatud.

Kust õppis Õilme aga leelotama? Siin on tegemist juba põlvkondi kestnud huviga. Õilme vana-vanaema Mari Õispuu tundis väga põhjalikult rahvaluulet, vanaisa Ants Mesikäpp kogus rahvaluulet, tädi Laine Mesikäpp on tuntud leelotaja. Samuti on tegelnud leelotamisega Õilme ema. Nendelt on ilmselt Õilmegi pärinud huvi rahvakunsti vastu ja usu rahvaloomingu suurde tulevikku.

Õilme kursuse- ja ülikoolikaaslased imetlevad ja austavad ta suurt energiat, tuues teda sageli eeskujuks neile, kes ei suuda midagi ära teha, vabandades alati ajapuudusega.

Õilmet ja tema rahuldamatust saavutatuga iseloomustab kõige paremini ta enda lause: «Kas või saja aastaselt, aga kunagi tahan õppida veel ka lavastamist Leningradis.»

R. Arrak

KÜLASTAJATE KONVERENTS TARTU RIIKLIKUS KUNSTIMUUSEUMIS

Tartu Riikliku Kunstimuuseumi näitused, loengud ja muud kunstialased üritused on leidnud Tartu töötajate ja õppivate noorte, sealhulgas ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate poolt sooja vastuvõttu. Korduvalt on organiseeritud näitustele ühiskülastamisi ja tutvutud individuaalselt muuseumi ekspositsioonidega. Erilise tähelepanuga suhtuti käesoleva aasta kevad-talvel organiseeritud Tretjakovi Galerii vene ja nõukogude kunsti rändnäitusesse, mida külastas ülikoolist 26 ekskursiooni. Samuti äratasid elavat huvi Tartu kunstnike teoste ning ENSV Riikliku Kunstiinstituudi diplomi- ja kursusetööde näitused. Eriti agaralt on korraldanud ühiskülastamisi Ajaloo-Keeleteaduskonna ning Arstiteaduskonna üliõpilased ja Pearaamatukogu töötajad. Rohkesti võtab üliõpilasi osa ka lektooriumi loenguist ja muuseumi kunstiajalooringi tööst.

Külastajate arvamuste ja omapoolsete ettepanekute väljaselgitamiseks ning nende rakendamiseks edasises töös korraldab muuseum puhkepäeval, 4. detsembril algusega kell 16 külastajate konverentsi, millest oodatakse rohket osavõttu ka ülikoolist.

T. Nurk

SELGUSID KARIKATUURIDE VÕISTLUSTE TULEMUSED

Ülikooli parimate karikaturistide väljaselgitamiseks korraldas ELKNÜ TRÜ komitee satiirileht «Poks» koos TRÜ ametiühingukomiteega karikatuuride võistluse. Üritus oli uudne, kuid vaatamata sellele saabus võistlusele töid kaunis hulgaliselt — arvult 25.

Pärast tööde hindamist žürii poolt ja ümbrike avamist selgusid võistluste tehnilised tulemused.

Esimest auhinda ei pidanud žürii vajalikuks välja anda. Põhjuseks oli võistlustööde suhteliselt vähene konkreetsus.

Teine auhind otsustati välja anda neljale autorile. Kaks teist auhinda määrati Martti Soosaarele (eesti filoloogia III kursus) karikatuuri «Vaevaline tõkkejooks» (märgusõna «Kaktus») ja šarži «Ülikooli isetegevuslane Reet Reiljan (märgusõna «Diletant») eest. Teise auhinna väärilisteks osutusid veel raviosakonna IV kursuse üliõpilase Toomas Bambergi satiiriline album «Moenarrid järgnevatel hooaegadel» (märgusõna «Nõges») ja eesti filoloogia III kursuse üliõpilase Mai Tiitsmaa karikatuuriseeria (märgusõna «-ander»).

Kolmandaid auhindu anti välja kaks — Martti Soosaarele töö «Logardi eksamieelne unenägu» (märgusõna «Uba») ja Kaido Liivale (KKO II kursus) tööde «Viimased read» ja «Lõnguse arenemine» (märgusõna «Karikturist») eest.

Ergutusauhinna väärilisteks osutus rida V. Solmani (Õigusteaduskonna III kursus), A. Lõhmuse (matemaatika III kursus) ja T. Bambergi karikatuure.

Žürii

ŠEFID KÜLAS

Ajaloo-Keeleteaduskonna kollektiiv käis järjekordselt kultuurilist külakosti viimas šeflusaluses Miina Härma nimelises kolhoosis.

Ettekandega lastevanemate abist pioneeriorganisatsioonile esines pedagoogilise kabineti juhataja K. Indre.

Kontsertosas esinesid kolhoosnikutele juba tuttavad isetegevuslased H. Kärner, M. Kose ja Kulno. Eriti elavalt võeti vastu TRÜ endise teenistuja sm. Vigla ettekanded kandlel ja suupillil.

Õhtu möödus elavalt ja aitas kaasa sõprussidemete tugevdamisele kolhoosi ja šeffide vahel.

A. Metsa

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ.

Передовая — Приближается экзаменационная сессия.
М. Эллер — В СНО.
Ю. Рейманд — Воспитывать в студентах любовь к будущей профессии.
Т. Орав — Когда группорг играет в биллиард . . .
Во имя мира (стихи на конкурс).
Р. Аррак — Энергичная девушка.
В. Линдстрём — Заметки о республиканском смотре.
Т. Нурк — Конференция посетителей в Тартуском государственном художественном музее.

Märkmeid vabariiklikult ülevaatuselt

Käepigistused, soovitakse kõike head . . . ja ongi Tartu juba eemaldunud meist meie rühmakaaslastega. Veduri puhkimist ja ähkimist pole täna kuulda — kõikjal kõlab laul ja naer.

«Klõpsupillimees» (nii kutsutakse Elmar Luhatsi konstrueeritud mänguriista «lokud» mängijat) Vello Kask ei jää laulus maha «soolokonnast» Ülo Tootsenist. Ansamblitüdrukud on aga tõelised isetegevuslased — peagi kõlavad sõitjatest omaloomingulised värsid omal viisil . . .

Lõbusat laulu ei viinud Tallinna üksnes 300 TRÜ isetegevuslast, vaid kogu kuuetuhandeline ametiühingute vabariiklikust kunstilise isetegevuse ülevaatusest osavõtjate kunstiarmastavad hinged, s. o. 2 korda rohkem kui eelmisel ametiühingute vabariiklikul ülevaatusel 1951. aastal.

Naiskoor, üliõpilasmeeskoor, estraadiorkester, rahvapilliansambel — need olid arvukamad TRÜ kollektiivid, kes läksid võistlustulle jõudu proovima. Veel esinesid Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Arstiteaduskonna ansamblid, kammerkvartett, näitering ja karaktertantsurühm. Vähe oli aga ülikooli kohta sooloesinejaid: Heinmaa (laul), Stamberg (võimlemine), Vasari ja Hiob (deklamatsioon). Vaatame, kuidas TRÜ isetegevuslastel möödus ülevaatus.

Koorid parimate esirinnas

Et see nii on, tuleb esijoones koorijuht Richard Ritsingu järjekindla töövaeva arvele kirjutada. Meie ülikooli kooride tõusmine kunstiküpseteks kollektiivideks ei ole aga mitte üksnes koorijuhi eduka töö vili, vaid ka kooride pingsa ja väsimatu töö tulemus laulukultuuri tõstmisel.

Naiskoori esituses koor ooperist «Askoldi haud», Griegi «Solveigi laul» jt. jätsid meeldiva elamuse ja pälvisid kõrgeima hinde. Valikkontserdil RAT «Estonia» kontserdisaalis esitati veel edukalt R. Ritsingu «Sa oled mu südame suvi» ja A. Võrgu «Ärge unustage laulu».

Tartu üliõpilasmeeskoor, TPI meeskoor ja J. Tombi nimelise kultuurihoone meeskoor jäid üleliidulise ülevaatuse kandidaatideks kui parimad koorikollektiivid. Oma professionaalset taset tõestas üliõpilasmeeskoor P. Tšaikovski «Napoli laulukese», A. Karindi «Talvise õhtu» ja R. Wagneri palverändurite kooriga ooperist «Tannhäuser». Esinedes lõppkontserdil oli viimane pala üks võimsamaid ja elamuslikumaid kogu lõppkontserdi kavas.

Rahul ei saa olla aga organisatsioonilise küljega kooride osas. Nimelt pidid koorid esinema žüriile kohe pärast öist väsitavat sõitu, mis kahtlematult mõjus kahjustavalt kooride esinemise maksimaalsele edukusele. See on lubamatu kooride tubli töö ja kooriliikmete suhtes.

Uue ürituse edu

Pole vist aastatki tagasi, kui TRÜ rahvatantsuringi juht Helju Mikkel alustas võitlust uue kollektiivi eluõiguste eest — rahvatantsuansambli arengu eest. Pärast seda on antud kaks huvitavat lavastust rahvalaulude ja -kommete alusel. Ülevaatusele mindi teatud kartusega — milline on vastuvõtt. Kuid huumoririkas ja tujuküllane etnograafiline lavastus «Kosjad» leidis sooja vastuvõtu nii ülevaatusel ja šefluskontserdil kui ka lõppkontserdil oma uudsuse poolest. Meie rahva kunstirikkuste väljatoomiseks oli kasutatud oskuslikult lauluansamblit, orkestrit, rahvatantsijaid jt.

Kui orkestrite žürii esimees sm. Kääramees pidi tunnistama, et rahvapilliorkestrite üldine areng pole edasi läinud ja et nad ei suutnud pakkuda nauditavat rahvapillimuusikat, siis TRÜ rahvakunstiansambli rahvapilliorkestrit märgiti ära kui head eeskuju.

Suurt tööd ja vaeva on näinud siin orkestri juht Elmar Luhats alates pillide valmistamisest ja lõpetades orkestreerimisega. Ja tänu temale oli rahvapilliorkester muusikaliselt värvirikas.

Rahvakunstiansambli edu tuleks igati toetada. Siin jääb TRÜ klubi rahvapilliorkestrile võlgu, sest klubi poolt on rahvapilliorkestri edukat tööd kui mitte just otseselt ignoreeritud, siis vähemalt sellesse kergelt suhtutud.

Mõni sõna ülejäänuist

Estraadiorkester sai hea hinnangu tänu puhtale mängule ja küllaltki kõrgele tasemele. Kuid teda tabas ebaõnn selle tõttu, et meie kesksed muusikaelu juhtijad pole suutnud jõuda estraadiorkestrite osas ühisele seisukohale.

Kuid peab kahtlematult nõustuma seisukohaga, et nii TRÜ kui ka TPI orkestrid püüavad estraadimuusika asemel kohati anda efektset tantsu- ja estraadimuusika vahepealset. Rütmide sissetoomine, mis ei paku kunstilist naudingut ega teeni meloodia huve, pole muidugi õigustatud.

Hästi esines ka TRÜ kammerkvartett (Sokolova, Keerbeg, Arbeiter, Tõnismann). Puudusena märkis žürii kava ebaõiget valikut (R. Arbeiteri «Arioso», Singelu «Pastaran fantaasia»). Minu arvates aga mõjutas tulemusi see, et enamik kvarteti liikmeist pidi poole päeva jooksul esinema 3—4 kollektiivis 3—4 kohas.

Väga hästi esines Linda Stamberg omaloomingulise meistrijärgu harjutusega.

Edukalt esinesid veel Mall Heinmaa solistina ja Matemaatika-Loodusteaduskonna naisansambel.

Sõnakunstis esineti tagasihoidlikult. Peab märkima, et ikka veel pole suudetud organiseerida näiteringi kõrval deklamaatorite ringi.

Valusatest küsimustest

Üliõpilasmeeskoor näitas end tugeva ja elujõulise kollektiivina, kui ta oma välkkoosolekul heitis koorist välja koori liikmed Hommiku ja Malmi, kes tulid joobnult ülevaatusele. Reale kooriliikmetele tehti märkus hilinemise pärast. Distsipliin mitte ainult ei kaunista kollektiivi, vaid on ka eduka töö alus.

Kaugeltki ilus pole klubi juhataja asetäitja R. Arbeiteri ja E. Sepa käitumine, kes ei ilmunud kontserdisaali proovile enne lõppkontserdil esinemist. Seda küsimust tuleb veel arutada. Meenutagem, et ühelt parimalt orkestrilt (Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje puhkpilliorkester) võeti distsipliinirikkumise tõttu ära nii esikoht kui ka aukiri.

Kui igal rajooni ja linna kultuurimajal on korralik komplekt rahvarõivaid, siis nii kaugele pole jõudnud meie vana ülikool. Meie rahvatantsijad peavad käima laenamas (sageli aga palumas) teistelt kollektiividelt isegi väljastpoolt Tartut rahvarõivaid. Sellest on palju räägitud, kuid meie ülikooli häbiks on see küsimus ikkagi veel lahendamata. Ees aga seisab üliõpilaslaulupäev ja palju teisi üritusi, kuhu meie isetegevuslased peavad minema laenatud rõivastega.

* * *

Ülevaatuselt saadi nii mõndagi õpetlikku ja kasulikku. Neist tuleb kahtlemata õppida. Mitte jääda peatuma, vaid leida uusi ideid ja lahendusi, käia loominguliste otsingute rasket rada — selline on ülesanne. Esinenud puudujäägid on meie kollektiivide tööka ja visa pere juures likvideeritavad. Rohkem oleks vaja aga TRÜ klubi suunavat ja abistavat kätt kõigis küsimustes igale kollektiivile.

V. Lindström

Toimetaja R. AULING

MB-18702 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3312

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 37 (283) Reedel, 9. detsembril 1955. a. VIII aastakäik

Valmis sanitaarseks kaitseks

T. BOGOVSKI,
ENSV Punase Risti Seltsi Keskkomitee aseesimees

Nõukogude Punane Rist on massiline vabatahtlik organisatsioon, mille ülesanneteks on raugematu võitlus rahu eest, oma liikmete kasvatamine proletaarse internatsionalismi ja sotsialistliku humanismi vaimus, tervishoiuorganite abistamine töötajate tervise kaitse alal ja võitluses sanitaarse kultuuri taseme tõstmise eest, meditsiinilise kaadri ettevalmistamine ja massiline sanitaarkaitseline töö, mis on suunatud meie sotsialistliku kodumaa kaitsevõime tõstmisele.

Punase Risti Seltsi tööd teostatakse elanikkonna kõige laiemate hulkade osavõtul. Seltsi algorganisatsioonid on loodud kõikides tööstusettevõtetes, kolhoosides, MTJ-des, kõrgemates õppeasutustes, üldhariduslikes ja tööstuskoolides. Meie vabariigis on algorganisatsioone ligi 3500, liikmete arv on üle 170 000.

Igas Punase Risti Seltsi algorganisatsioonis on sanitaarpostid, mis komplekteeritakse VSK ringides õppuse lõpetanud kodanikkudest. Meditsiinitöötajate juhendamisel võtavad nad vahetult osa sanitaartervendavast tööst, mida aktiivselt teostavad ka sanitaarsalgad.

Erilise tähtsusega on hästi korraldatud Punase Risti Seltsi töö kõrgemas õppeasutuses, kus valmistatakse ette kvalifitseeritud spetsialiste rahvamajanduse jaoks. Võttes osa Punase Risti Seltsi tööst üliõpilasaastail, ei jää noored spetsialistid sellest kõrvale ka edaspidi, olles asunud iseseisvale tööle mistahes erialal. Meie sotsialistlikus ühiskonnas ei saagi endale ette kujutada mingisuguse eriala esindajat, kes sulguks oma kitsa eriala raamidesse ja ei võtaks osa ühiskonna elust.

Võttes aktiivselt osa Punase Risti Seltsi tööst annab iga Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilane omapoolse panuse rahu eest võitlemise ülemaailmsesse üritusse, aitab kaasa sanitaarse kultuuri taseme tõstmisele ja omandab kogemusi Seltsi töö organiseerimisel ja selle juhtimisest osavõtmisel. Niisugused kogemused on väga kasulikud iga üliõpilase edaspidisel iseseisval töötamisel. Iga Punase Risti Seltsi liige peab läbi tegema ettevalmistuse VSK ringis. Arstiteaduskonna üliõpilased, peamiselt vanematelt kursustelt, on suutelised ja kohustatud selles osutama reaalset abi Ülikooli algorganisatsioonile. See töö osutub neile enestelegi väga kasulikuks, sest nii omandavad nad väga vajalikke pedagoogilisi ja loengulisi kogemusi, mis aitavad ka edaspidi paremini läbi viia ühiskondliku sanitaaraktiivi ettevalmistust.

Eeskujuks võib seada hea töö suhtes kõrgemas õppeasutuses Tallinna Polütehnilise Instituudi Punase Risti Seltsi algorganisatsiooni, kus rõhuv enamus üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid on Seltsi liikmed. Eeskujulikult töötavad sanitaarpostid eriti üliõpilaste ühiselamutes, on organiseeritud ja ette valmistatud kaks sanitaarsalka, kes abistavad samuti tervishoiupunkti sanitaar-profülaktiliste ürituste teostamisel. Niihästi TPI juhtkond kui ka parteiorganisatsioon osutavad suurt tähelepanu Punase Risti Seltsi tööle.

Tartu Riikliku Ülikooli Punase Risti Seltsi töö, mida viimase ajani juhatas sm. Mandel, on väga madalal tasemel. Mõni aasta tagasi võis TRÜ olla aga TPI-le eeskujuks. Niisugune olukord ei tohi enam edasi kesta. TRÜ suur pere, keda Punase Risti Seltsi töö läbiviimise suhtes tugevdab Arstiteaduskond, peab oma aukohuseks võtma Punase Risti algorganisatsiooni töö otsustava parandamise, et järele jõuda ja mööduda TPI-st eesmärgiga uuesti olla vabariigi kõrgemate koolide esirinnas.

TRÜ parteiorganisatsioonis

Teisipäeval, 13. detsembril algusega kell 18 toimub keemia ringauditooriumis TRÜ parteiorganisatsiooni kinnine koosolek.

ÜLIÕPILASTE TEADUSLIKUS ÜHINGUS

Vaatamata sellele, et TRÜ ÜTÜ X teaduslik konverents toimub alles käesoleva õppeaasta teisel semestril, täpsemalt eeloleva aasta aprillikuu esimestel päevadel, viivad TRÜ ÜTÜ nõukogu ja osakonnanõukogud juba praegu läbi mitmeid üritusi, mille eesmärgiks on tagada konverentsi nii sisuline kui ka organisatsiooniline õnnestumine.

Üheks oluliseks lüliks käesoleval semestril teostatavate ettevalmistustööde ahelas on konverentsi ajaks valmivate üliõpilaste teaduslike tööde nimekirjade laekumine ringidelt ja osakonnanõukogudelt. Kui hinnata kõne all olevate nimekirjade laekumise põhjal organisatsioonilist tööd, mida ÜTÜ osakonnanõukogudes tehakse konverentsi ettevalmistamiseks, tuleb märkida tähelepanuväärset täpsust ja operatiivsust, mis iseloomustab osakondade tööd selles töölõigus. Teatavasti esines eelmistel aastatel samalaadsete nimekirjade laekumisel tõsiseid puudujääke. On rõõmustav, et eeskujulikult astuvad oma esimesi samme konverentsi ettevalmistamisel meie ÜTÜ kõige nooremad, alles käesoleval semestril moodustatud osakonnad — majandusteadus- ja farmaatsiaosakond.

Milliseks täpselt kujuneb ÜTÜ X konverentsi programm, on praegu veel raske ütelda, sest esialgsetel andmetel valmivate tööde arv mitmes osakonnas (arstiteaduse, õigusteaduse jt.) ületab konverentsi raamides ettekandele tulevate tööde arvu.

S. Jõks,
TRÜ ÜTÜ X teadusliku konverentsi organiseerimiskomisjoni esimees

Järjekordne kirjandusvõistlus

Nagu eelnevatel aastatel, kuulutavad ELKNÜ TRÜ komitee ja ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ring välja üleülikoolilise võistluse luuletõlgete ja proosa alal.

Võistlusest võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed. Iga osavõtja võib esineda piiramatu arvu varem avaldamata töödega.

Võistlustööde temaatika on piiramatu. Töid võib esitada eesti ja vene keeles, luuletõlkeid igast keelest.

Parimaid töid premeeritakse: proosa alal I koht 200 rbl, II koht 175 rbl., III koht 150 rbl.; luuletõlgete alal I koht 75 rbl., II koht 50 rbl., III koht 35 rbl.

Žürii organiseerib paremate tööde avaldamist ajakirjanduses.

Tööd tuleb esitada märgusõna all. Juurde lisada sama märgusõnaga kinnine ümbrik, kus märkida autori nimi, osakond ja kursus või töökoht. Tööd asetada ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti peahoones.

Tööde esitamise viimane tähtaeg on 1. märts 1956. a.

ELKNÜ TRÜ komitee
ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi juhatus

PARTEI ELU

Tööst partei liikmekandidaatidega

Iga parteiorganisatsiooni üheks tähtsamaks ülesandeks on pidevalt hoolitseda partei ridade kasvu eest, selle eest, et partei read täieneksid tublide, oma kutsetöös eesrindlike ning poliitiliselt arenenud kommunismi üritusele ustavate seltsimeestega.

Neist põhimõtteist ongi juhindunud Arstiteaduskonna kehakultuuriosakonna parteigrupp oma töös partei ridade täiendamisel, kus kahe viimase aasta jooksul on NLK Partei liikmeks vastu võetud rida parteigrupis kandidaadiaja läbiteinud eesrindlikke õppejõude ja üliõpilasi, nagu sm-d H. Elken, H. Unger, J. Unger, M. Kutman, K. Tiido jt. Selle tulemusena on kehakultuuriosakonna parteigrupp pidevalt tugevnenud, hõlmates praegu juba 11 liiget.

Kehakultuuriosakonna parteigrupp, olles teadlik vastutusest parteiorganisatsiooni ees iga uue liikme ettevalmistamisel liikmeks astumisel, on püüdnud teha kõik selleks, et partei read kasvaksid just kõige paremate ja hästi ettevalmistatud seltsimeeste arvel. Neile seltsimeestele on parteigrupp andnud aegsasti mitmesuguseid nii nende igapäevasesse kutsetöösse puutuvaid kui ka ühiskondlikke ülesandeid. Hiljem on esinenud ülesande saanud seltsimehed parteigrupis informatsiooniga sellest, kuidas nad on täitnud parteilt saadud ülesandeid. See võimaldab hästi välja selgitada nii seda, kuidas üks või teine suhtub parteilt saadud ülesande täitmisse, kui ka iga seltsimehe võimeid ja omadusi.

Ühiskondlike ülesannete jagamisel on arvestatud alati igaühe huvialasid ja kalduvusi. Selle tulemusena on ka inimeste kasvamine partei liikmeks toimunud häireteta ning normaalajaga. Nii töötas H. Unger osakonna komsomoliorganisatsiooni sekretärina, J. Unger ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuses, K. Tiido võttis aktiivselt osa valimiskampaaniast ja šefluskomisjoni tööst, M. Kutman oli kehakultuuriosakonna ametiühingukomitees aseesimeheks jne.

Kuivõrd kehakultuuriosakonna parteigrupis oli kuni viimase ajani väheste parteiliikmete kõrval rohkesti kandidaate, siis tuli eriti suurt rõhku panna parteigrupi koosolekute ettevalmistamisele ja läbiviimisele, päevakorra valikule, millel on väga suur tähtsus liikmekandidaatide kasvatamisel. Nii võeti reeglina päevakorda alati peale jooksvate küsimuste ka mõni osakonna aktuaalsem päevaprobleem, nagu õppe- ja teadusliku töö, kaadri valiku jt. küsimusi.

Ülaltoodud positiivsete momentide kõrval on kehakultuuriosakonna parteigrupi töös aga esinenud ka puudusi, nagu otsuste täitmise kontrolli puudulikkus jne. Seejuures on aga parteiseltsimeeste poolt tihti tehtud küllaltki karm, kuid õiglane ja seltsimehelik kriitika olnud kindlasti kasuks liikmekandidaatidele, kes võisid veenduda parteilise kriitika ja enesekriitika edasiviivas jõus ja siseparteilises demokraatias.

H. Gross

Suur õigus

«Meie ülikool». Iga üliõpilane Tartu Riikliku Ülikooli mitmetuhande-inimeselisest perest lausub neid sõnu uhkustundega, lausub nii, nagu öeldakse ainult millegi väga lähedase ja kalli kohta. Selles väljendub armastus koha vastu, kus noortel on piiramatud võimalused õppimiseks.

Tahtmatult meenub siinkohal võrdluseks minevik, tsaari-Venemaa. Mööda linnu ja külasid, rändab täielikus vaesuses ja kodutuna ringi noormees. Tal pole midagi peale võitmatu soovi õppida. Ent kõrgemate koolide uksed jäid tol ajal vaestele suletuiks; noormehe ainsaks «ülikooliks» kujunes elu ise, karm ja kannatusterikas elu. See noormees oli Maksim Gorki, tulevane revolutsiooni- ja vabaduselaulik.

Milline vahe on meie nõukoguliku kaasaja ja sünge mineviku vahel!

Ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilastel algab esmaspäev vene keele praktilise tunniga. Toimub vestlus, igaüks räägib vabalt millestki nähtust-loetust.

«Ma käisin eile teatris,» alustab kommunistlik noor Ene Lamp. Peaaegu laitmatus vene keeles jutustab tütarlaps etenduse sisu, lisab oma arvamusi ja muljeid. Ega kursusekaaslased asjatult ei räägi, et Ene on meil spetsialist kõigi keelte alal. Ene Lamp ise aga ei pea oma teadmisi sugugi küllaldasteks. See, mis praegu omandatud, on alles «initium sapientiae».

Õppida — see on iga nõukogude noore suur ja vääramatu õigus, seda õigust kasutavad noored meeleldi ja uhkustundega.

I. Kostabi,
ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilane

Märkmeid TRÜ teaduslikult sessioonilt

Käesoleva aasta Tartu Riikliku Ülikooli teaduslik sessioon, mis toimus 26. novembrist kuni 3. detsembrini 1955. a., oli järjekordseks ülevaatuseks teaduslikest saavutustest meie ülikooli õppejõudude, abiõppejõudude ja osalt ka aspirantide peres. Möödunud sessioon oli pühendatud 1905.—1907. a. revolutsiooni 50. aastapäevale. Nimelt 50 aastat tagasi, 27. novembril 1905. a. (vana kalendri järgi) kogunesid ülikooli auväärsesse aulasse saadikud, eriti maaelanikkonna esindajad väga mitmelt poolt üle maa. Kokkutulnute kavatsuse kohaselt kujunes koosolek tõeliseks revolutsiooniliseks suursündmuseks, kus sõnastati revolutsioonilised nõudmised ning laiali minnes hakati neid ka teostama. 1905.—1907. a. revolutsiooni sündmustest andis plenaaristungil üldpildi ajalooteaduste doktor H. Moosberg. Ajalooteaduste kandidaat sm. K. Siilivask käsitles oma ettekandes 1905.—1907. aasta revolutsioonilise sündmuste kajastusi eesti kirjanduses.

Kogu möödunud sessiooni vältel esitati 120 ettekannet, niisiis üle 10 ettekande rohkem möödunud aastast. Sessiooni paremate tööde hulgas, mis äratasid kuulajaskonnas laialdast huvi, küsimusi ja diskussioone, tuleb nimetada õigusteaduse sektsioonis esitatud juriidiliste teaduste doktori P. Vihalemma ettekannet. Selle sektsiooni töö positiivseks küljeks tuleb lugeda üldiselt tõsist seltsimehelik-kriitilist suhtumist ettekannetesse, mis kahtlematult aitab õppejõududel tõsta teadusliku töö taset ning näitab vajadust senisest veelgi ulatuslikumalt kasutada teaduslike tööde koostamisel üksikprobleemide kollektiivset läbiarutamist, kaasa tõmmates sellesse ka praktikuid.

Teaduslikul sessioonil esmakordselt esinenud majandusteaduste sektsioon näitas end tegelikus töös elujõulise ja perspektiivsena. Peeti 5 ettekannet, millele järgnesid elavad küsimuste esitamised ja sõnavõtud, näidates ettekannete aktuaalsust. Esiletõstmist väärivad siinjuures majandusteaduste kandidaatide N. Ermani ja M. Bronšteini ning vanemõpetaja H. Pautsi ettekanded.

Keele ja kirjanduse sektsiooni töös kutsusid esile kõige elavamaid sõnavõtte ja arvamusi prof. J. V. Veski ning vanemõpetaja K. Taevi ettekanded. Füüsikasektsioonis väärib dotsent P. Kardi ja vanemõpetaja A. Pae huvitavate tööde kõrval märkimist J. Reineti ettekanne uute aero- ja hüdroioonide loendajate kohta, millede konstruktsioon on täiesti originaalne.

Botaanika-, geneetika- ja taimefüsioloogia-sektsiooni töös tuleb eriti hinnata vanema teadusliku töötaja K. Eichvaldi ettekannet, kus analüüsiti põhjalikult botaanikute uurimistöödes esinevaid puudusi ja kitsaskohti ja nende põhjusi. Samas käsitleti ka laiaulatuslikult botaaniliste uurimistööde kõige lähemaid ülesandeid ja edaspidiseid perspektiive. Zooloogia-sektsiooni töös oli positiivseks jooneks võrreldes eelmiste teaduslike sessioonidega asjaolu, et siin esitati käesoleval aastal tunduvalt rohkem eksperimentaalseid töid. Kõige huvitavamateks ettekanneteks osutusid siin dotsent J. Auli ja aspirant I. Veldre tööd.

Arstiteaduskonna sektsioonides peetud ettekannete positiivseid külgi esile tõstes tuleb märkida tööde komplekssemat iseloomu ja tihedat teaduslike uurimistööde seost praktikaga. Esiletõstmist väärivad tööd tuberkuloosi varajase diagnostika alal ning kopsutuberkuloosi õhkrindravi efektiivsusest linna ja maa tingimustes. Enamik ettekandeid olid siin eksperimentaalse ja kliinilise uurimistulemuste analüüsiks, mille põhjal allsektsioonide koosolekutel võeti ühiselt vastu otsused esitada ENSV Tervishoiuministeeriumile rida konkreetseid ettepanekud ravitöö praktilisel kasutamisel tervise-alaste küsimuste paremustamiseks. Märkida tuleb assistent V. Uisti, meditsiiniliste teaduste kandidaatide H. Petlema ja V. Rüütli ning dotsent V. Savi ettekannete põhjal tehtud konkreetseid ettepanekuid.

Hinnatavad olid ka eri teaduskondade töötajate ühistel uurimistulemustel põhinevad praktilise väärtusega tööd. Dotsent P. Prülleri ja vanemõpetaja J. Reineti poolt konstrueeritud uut tüüpi ionisaator ja selle rakendamine ravi praktikas dotsent E. Siirde, assistent A. Jensi ja vanemlaborant K. Gerassimova poolt on saavutus, millele peaksid järgnema teised samalaadsed veelgi suuremad saavutused.

Kehakultuurisektsiooni töö positiivseks jooneks oli konverentsi ajal korraldatud näitus, kus eksponeeriti õppejõudude poolt teostatud uurimis- ja õppemetoodilisi töid. Puuduseks oli aga õppemetoodiliste ja organisatsiooniliste küsimuste ilmne domineerimine nii ettekannetes kui ka sõnavõttudes.

Enamike sektsioonide üldiseks puuduseks oli ettekannete nõrk keskendumine ühiste tüvikäsimuste ümber; samuti see, et üliõpilased moodustasid väikese osa kuulajaskonnast, kuigi ÜTÜ teaduslik töö peaks igas kateedris olema lähedalt seotud vastava kateedri teadusliku tööga. Puuduseks oli ka liiga tagasihoidlik külaliste arv väljastpoolt Tartut. Hoiduda tuleks ka olukordadest, et väljakuulutatud ettekanded mõningatel põhjustel ära jäetakse (dotsent J. Käosaar ja dotsent A. Seppo).

Nimetatud puudustele vaatamata tuleb möödunud teaduslikku sessiooni õnnestunuks pidada, kus meie õppejõud, abiõppejõud ja aspirandid, kes esinesid ettekannetega, kandsid järjekordselt kokku kive — ühed suuremaid, teised väiksemaid — võimsa teadusehoone ehitamiseks.

V. Erm

Keemiasektsioonis

Keemiasektsiooni töö toimus pühapäeval, 27. nov. kahel istungil.

Keemiateaduste kandidaat S. Nikolajeva, vanemõpetaja L. Suit'i (mõlemad anorgaanilise keemia kateedrist), vanemõpetaja M. Sootsi (orgaanilise keemia kateedrist) ja vanemlaborant E. Pedaku (analüütilise keemia kateedrist) ettekanded moodustasid ettekandjate poolt teostatud eksperimentaalsete tööde tulemusi. Nii selgitas S. Nikolajeva vase väikese (0,012%) lisandi mõju kadmiumamalgaami soolhappes lahustamise kineetikale; L. Suit näitas, teoreetiliselt ja eksperimentaalselt, kromotografeerimisel esinevate vedeliku liikuva frondi moondumiste põhjusi ning võimalikku teed nende kõrvaldamises.

Vanemõpetaja L. Imelik (anorgaanilise keemia kateedrist) rääkis oma sõnavõtus lühidalt tuntud keemiku akad. L. V. Pissarzevskist, kes oli Tartu ülikooli keemiaosakonna juhtijaks 1904—1908. a., s. t. ka 1905.—1907. aasta revolutsiooni ajal.

Assistent T. Ilomets (orgaanilise keemia kateedrist) pakkus sektsiooni tööst osavõtjaile referatiivset ülevaadet prof. Pervejevi ja ta kaastööliste poolt 1948.—1955. a. atsetüleenrühmaoksüüdide baasil teostatud perspektiivsete ja tähtsate sünteeside kohta.

N. Rägo

Võistlusluuletusi – nr. 2

HARAKAS

Ta rinna ette ajab,
pea välja sirutab
ja ümbrus lausa kajab,
kui juttu alustab!

Ta ütleb ühe lause,
kuid vahele jääb fakt,
ta kordab seda lauset
et kohal oleks fakt!

See lause siiski talle
ei näi veel meeldivat
ja ümber keerab selle,
nagu õige olevat!

Nii pöörab, väänab, keerab
ta lauseid mitu kord
ja jutt see aina veereb,
on kaugel lõppakord!

Kui kõne viimaks lõpeb,
on mööda läinud tund,
ja kohe siin ka selgub,
et kaotsi läks see tund!

Ta kõnet kõne pärast
on teile pidanud,
kui harak aiateibast,
on tuulde kisanud!

Nr. 3.

EPIGRAMME

KRIITIKA

Must valgel —
kriitika,
kui hambavalu
tohtrita!

LAISKUSEST

Hilja üles,
vara voodi —
nõnda «püüdis»
lõpetada ülikooli!

RASKUS

Müts «naelaga» peas,
käed «nööritud» tasku,
ei kummardu pea —
tal' viisakus raskus!

MILLES VIGA?

«Mul on annet!
Pea on hea! . . .»
Eksam. Vastab: . . .
«M-ma ei tea . . .»

UHKUS

Mõni ajab rinna ette:
ta on väga tähtis mees!
Aga tihti langeb vette,
oma suures uhkuses!

MA ARMASTAN SIND

Ma armastan sind!
Ma armastan sind,
Nagu sinagi mind.
Nii kaua kui sul raha —
ma teist sõpra ei taha!

PARKETILÕVI MÕÕTMED

Parketilõvi mõõtmed
Õlad — meeter kaks!
Jalad — meetrit kaks!
Kinga tallad — kaks korda kaks!
Aru peas — miinus kaks!

Lõppes eksamisessioon

28. novembril lõppes eksamisessioon Õigusteaduskonna IV kursusel. Kursus alustas võitlust eksamisessiooni eduka läbiviimise eest juba semestri algul. Põhieesmärgiks seati siin pideva osavõtu kindlustamine loengutest ja praktikumidest, abi osutamine nõrgematele üliõpilastele ja hukkamõistva õhkkonna loomine nende üliõpilaste suhtes, kes ei tööta süstemaatiliselt.

Kõik see ei jätnud mõju avaldamata ka eksamisessiooni kulgemisele ja selle tulemusele. Ei esinenud ühtki eksamile mitteilmumise fakti. Kursus saavutas keskmiseks hindeks 4,5. Kui möödunud aastal talvisel eksamisessioonil oli kursusel 24 rahuldavat ja 6 mitterahuldavat hinnet, siis käesoleval sessioonil oli rahuldavaid hindeid vaid neli ja mitterahuldavaid kolm.

Suurepäraseid vastuseid andsid eksamil üliõpilased Vetner, Komp, Kütt, Pavlov, Andreson jt. Eriti tuleb käesoleval sessioonil esile tõsta tervet rida üliõpilasi, kes varem kunagi polnud suutnud eksamisessioonile lõpuni vastu pidada. Kõik eksamid hinnetele «väga hea» ja «hea» sooritasid üliõpilased Lill, Selg, Sirg, Viinalass jt., kes varem pidevalt olid olnud kursuse «kirstunaelteks».

Kuid tulemused näitasid, et tehtud pole veel kõik. Kursusele on jäänud üliõpilasi, kes pole võtnud kuulda kollektiivi häält. Nii tuli ilmselt ettevalmistamatult kolhoosiõiguse eksamile üliõpilane Aak ja pidi sealt lahkuma vaid rahuldava hindega. Mitterahuldavaid hindeid said veel üliõpilased Kinggi ja Pommer.

Kuid kogu kollektiivi autoriteet nõuab, et ka need üliõpilased oma suhtumist õppetöösse muudaksid ja kursus on veendunud, et nad seda saavutavad.

V. Kelder

Prof. Eduard Aunap

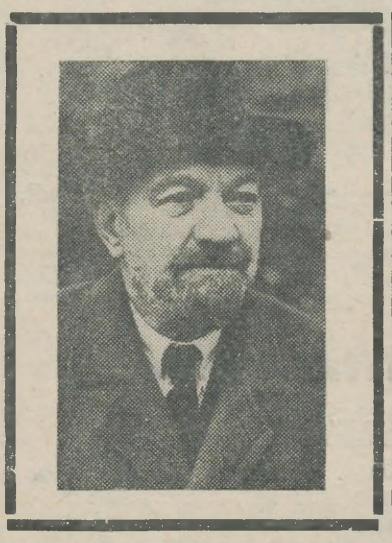

3. detsembril 1955. varises ootamatult manalasse TR Ülikooli Arsteteaduskonna histoloogiakateedri juhataja professor meditsiiniliste teaduste doktor Eduard Aunap.

Eduard Aunap sündis 27. juulil 1888 Viljandis. Keskhariduse omandas ta Pärnu gümnaasiumis. Tartu Ülikooli Loodusteaduskonda astus ta 1909. a. Suvel 1913 komandeeris Loodusuurijate Selts teda teaduslikuks otstarbeks Inglismaale Plymouth'i bioloogilisse laboratooriumi. 1914—1928 oli ta Tartu Ülikooli histoloogiakateedri assistendiks, kus töötas prof. Rubaškin'i ja Sommer'i juhtimisel. 1920. a. lõpetas ta Tartu Ülikooli Loodusteaduskonna ja 1926. a. Arstiteaduskonna. 1930 kaitses meditsiiniliste teaduste doktori väitekirja. 1940. nimetati ta histoloogiakateedri professoriks ning juhatajaks, millisel tööpostil ta töötas väsimatult kuni äkilise kokkuvarisemiseni.

Prof. E. Aunap oli mitte ainult pedagoog ning uurija, vaid ta võttis aktiivselt osa ka ühiskondlikust tegevusest, kuuludes «Tartu Teadusliku Arstide Seltsi» liikmeskonda ning olles Üleliidulise Anatoomide-Histoloogide ja Embrüoloogide Ühingu juhatuse liikmeks.

Kauaaegse viljaka pedagoogilise tegevuse eest autasustas Nõukogude Liidu Ülemnõukogu Presiidium prof. E. Aunap'it 1945. a. medaliga «Ennastsalgava töö eest Suure Isamaasõja päevil» ning 1952 ENSV Ülemnõukogu Presiidium aukirjaga «Õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö saavutuste eest.»

Prof. Aunap'iga lahkus meie hulgast mitte ainult pedagoog-uurija, vaid ka inimene, kelle tööarmastust ja hoolitsust ei unusta Arsteteaduskonna kollektiiv.

Grupp seltsimehi

KIRJUTAB REET

JUHTUM MEELDIVA NOORMEHEGA

Ma arvan, et enne kui asja juurde lähen, pean ennast tutvustama. Olen esimese kursuse tütarlaps, natukese lühikesevõitu, siniste silmade ning nõbininaga. Juukseid kannan veel patsis ning emale kirjutan igal nädalal vähemalt kaks korda. Esimene ja siiani viimane suurem armastus oli mul kuuendas klassis, kus Veskimäe Juss minu pärast luuletama hakkas ning kahel õhtupoolikul kutsus veskitiigi juurde konnade krooksumist kuulama.

Keskkooli lõpetasin maal, rajooni-keskuses. Tartusse tulek oli mulle suureks elamuseks, ülikooli sissesaamine kole suureks võiduks elus. Ema nuttis ja mina nutsin, kui sügisel ära tulin.

«Kuidas sa seal küll hakkama saad,» muretses ja ohkis ta, «oled maalaps, pole seda linnaelu eemaltki näinud, seal need peenemad kombed ja viisakam elu, teed veel endale häbi . . .»

Lohutasin küll ema, aga endal oli ka raske tunne. Mõtelda ikka — ü l i k o o l! Mitte mõni keskkool, mis asus meie vanas mõisamajas (uut ehitatakse juba kolmandat aastat), vaid ülikool kõigi professorite, dotsentide, dekaanide ja distsipliinidega. Mõtelda, oled juba üliõpilane, täiskasvanud inimene!

Nüüd olen juba mitu kuud loengutel käinud ja üliõpilase nime kandnud. Algul olin enda meelest kole tähtis küll, aga nüüd hakkab see tunne nagu pisut tagasi andma. Selle asemele on tulnud hoopis uus ja sant küsimus, nimelt — kes me õieti oleme? See on niisugune hall ja segane küsimus ning ma vist ei jõua seda ühes kirjas ära kirjutadagi. Sellepärast kirjutan täna ainult ühest asjast — niinimetatud k ä i t u m i s e s t või ü l e s p i d a m i s e s t, nagu ema ütleb. Tahtsin nimelt ütelda, et ega siin ülikoolis nii peened kombed ei olegi, nagu ema arvas, ja kimpu pole ma kuskil jäänud, olgugi et olen nõsuninaga maaplika.

Asi algas sellega, et meie rühmas on üks poiss, üsna kena näoga. Tuletab kangesti Veskimäe Jussi meelde ja sellepärast ta hakkas mulle — kui olla avameelne — kohe meeldima. See poiss on hirmus tark (ainult et luuletada vist ei oska). Kõik õpetajad teda kiidavad, poiss muudkui ka alati nina raamatus, aga muidu on lahke, uhkeks pole jõudnud veel minna. Diskreetsuse mõttes ma ta nime ei nimeta.

Ükskord tulime koos loengult ära ja ma ei tea, kumb meist ütles, et kõht on kole tühi. Seda juttu kuuleb meie hulgas alatihti. Vist olin mina see, kes ütles, et lähme nüüd sööma. Läksimegi sööklasse. Ja siit see asi algaski, mispärast ma kirjutan.

Kõigepealt, niikui peahoone trepile sai, lõi suitsule tule otsa. Ise seisis seljaga tuule poole, tikk põles peos ning tõmbas mops-mopsi! Luisutas suitsu tänaval niikaua, kui söökla ukse taha jõudis, viskas siis koni rentslisse ja kobis uksest sisse. Aga uks oli niisugune, teate, automaatne, kõva, rullis vedruga, ja et ma tema järel tulin, siis paugatas see minu nõsunina ees põmdi kinni. Kui ma sisse sain, kraasis ta juba nagi juures palitut seljast ning tikkus vaba laua poole, kusjuures kohe süvenes menüüsse, nagu oleks see mõni konspekt. Kui omadega viimaks valmis oli, siis alles sain mina istuma ja menüüd lugema hakata. Tuli ettekandja. Poiss ladus oma soovid minust ette rutates välja järgmises äärmiselt elliptilises lauses, milles puudusid igasugused garneerivad epiteedid (ma mõtlen näit. sõna «palun»):

«Pikkpoiss, lammas, piim.»

Kui soovitud road laual olid, hakkas ta kohe nahinal sööma, pugistades minuga ka mõne sõna juttu ajada. Et ma hiljemaks olin jäänud, tuli mul natuke oodata. Neelasin suhu valguvat vett ning imetlesin kursusekaaslase söögiisu, mis andis tunnistust rahulikust südametunnistusest ning heast seedimisest. Järsku äratas mind imetlusest halja metalli välgatus silme ees. See oli mu lauakaaslase kahvel, mis vihises leivataldriku suunas. Tabanud kahvliga tüki leiba, jätkus isukas toiming, kusjuures kahvel peos tihti sõjakalt püsti tõusis. Kraapinud taldrikult viimsed kastmeraasud noaga suhu, süütas minu partner suitsu ning hakkas tihedaid rõngaid vastu lage saatma. Ise ütles:

«Jõle priske maotäis.»

Lõpetasin minagi vahepeal oma söömise, maksime oma arved ja läksime välja. Seekord olin targem — trügisin ise enne uksest välja, et jälle mitte vastu nina saada.

See on kogu see lühike lugu, rohkem ei midagi. Nagu näete, on see tavaline lugu ja võib-olla see neid, kes on ülikoolis juba kauem olnud, enam ei huvitagi. (Nagu seegi, kui oma kursuse poisid panevad tütarlapsi sõbralikult tervitades kaks sõrme mütsi äärde ja ütlevad läbi nina: «Moens!»).

Mina aga kirjutasin viimases kirjas emale, et ärgu ta kommete pärast muretsegu, neid siin peaaegu ei olegi. Aitäh sulle, ema, et mulle ühtteist oled õpetanud, kuigi oled lihtne maanaine. Aga neile noormeestele, niisugustele nagu ühest siin kirjutasin, kes neile praegu peaks ema kombel viisakust õpetama? Ma ei tea, aga vaja seda on.

Mõtelda, oleme ju ü l i õ p i l a s e d!

Teid kõiki tervitades

Reet.

Mõni sõna raviosakonna II kursuse komsomolitööst

14-ndas . . .

Jälgides komsomolitööd grupis, kus grupiorganisaatoriks on sm. Pimenova, võime öelda, et ta on hästi suutnud toime tulla põhiülesande täitmisega — grupi elujõulisuse kindlustamisega. Õpperühma suurus on 11 inimest, kelledest eranditult kõik on kommunistlikud noored.

Õppetööst osavõtu küsimust on arutletud pidevalt, kusjuures on saavutatud hea osavõtt õppetööst — puudumisi loengutest ja praktikumidest ei esine, kõik on õigeaegselt sooritanud kohustuslikud arvestused anatoomias ja kontrolltööd histoloogias. Sel aastal on üle saadud möödunud aastal esinenud negatiivsest nähust — hilinemisest.

Marksismi-leninismi aluste seminarid (juhendav õppejõud sm. Issakova) toimuvad küllaldase ettevalmistusega. Parimateks sõnavõtjateks on siin sm-d Tsentropov, Volgin ja Ohvril. Tagasihoidlikkusega paistavad silma sm.-d Sidnikova ja Hvoinskaja, kelle teadmisi küll grupiorganisaator on kontrollinud ja leidnud, et üliõpilased on ette valmistunud, kuid neil puudub küllaldane esinemisoskus. Rühma ülesanne on nüüd juhtida õppejõu tähelepanu mainitud seltsimeestele, et see neid sagedamini küsiks ja sel viisil neid harjutaks vabalt ja julgelt väljendama omandatud teadmisi.

Terve kollektiivi olemasolu rühmas peegeldavad sagedased ja üksmeelsed kino ja teatri ühiskülastused, mille organiseerijaks on sm. Ložinski, samuti elav osavõtt isetegevuslikust ja sporditööst. Nii esinesid oktoobris toimunud raviosakonna II kursuse puhkeõhtul kommunistlikud noored Ohvril, Ognevskaja ja Pimenova. Grupiliikmete lemmikspordiharuks näib olevat võimlemine — nii tegelevad sm-d Ognevskaja, Ohvril, Pimenova ja Sidnikova kunstilise võimlemisega, noormeestest aga sm. Volgin sportliku võimlemisega.

Et rühmas on välja kujunenud tugev kollektiiv, veedetakse ka vaba aega ühiselt. Selleks korraldatakse ühiseid jalutuskäike, külastatakse kontserte ja tegeldakse ka ise muusikaga (Ohvril, Sidnikova). Järgmisel semestril on grupi sooviks korraldada ekskursioon Tallinna või Leningradi, see ürituse oli juba varemgi plaanis, kuid ei leidnud vastutulekut ülikooli juhtkonna poolt.

Grupi liikmed Pimenova, Sidnikova, Volgin jt. võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst. Võrreldes teaduskonna teiste komsomoligruppidega on suhteliselt hästi täidetud ka staadioni taastamise ülesanne — iga grupiliige on töötanud 5—8 tundi.

Ideelis-poliitilise kasvatustööga tegeldakse grupis elavamalt kui kuskil mujal Arsteteaduskonnas. Nimelt just selles grupis toimuvaid poliitinformatsioone võiks eeskujuks võtta kogu teaduskond. Poliitinformaatoriks on siin sm. V. Koren, kelle ettekanded on väga huvitavad. Kuid ka rühm pole jäänud passiivseks, kuna kommunistlikud noored valmistavad iga kord ka omapoolselt ette küsimused (4 inimest korraga). Parimad on olnud üliõpilaste Tsentropovi ettekanne «Genfi konverentsist» ja Volgini ettekanne «Prantsuse kinokunstist». Kõik informatsioonid on läbi viidud õigeaegselt ja osavõtt neist on olnud aktiivne.

Grupis enamloetavaiks ajalehtedeks on «Комсомольская правда» ja «Сталинская молодёжь». Siiski peab mainima, et mitte alati ei jõuta õppetöö kõrval korrapäraselt tegelda ajakirjanduse lugemisega, samuti on pingsa õppetöö tõttu kõrvale jäänud ka ilukirjandus. Suure õppekoormuse tõttu sel semestril ärajäänud armastatuimate kirjanike teoste arutelu tuleb tingimata võtta järgmise semestri tööplaani, et mitte lasta soikuda grupi noorte huvil ilukirjanduse vastu.

Teaduslikkude ringide tööst võtavad praegu osa sm-d Volgin, Tsentropov ja Ohvril. Möödunud aastal oli grupi osavõtt teaduslikest ringidest elavam (5 inimest), osa inimesi aga loobusid riigieksamite eel teaduslikust tööst, mitte osates õigelt aega jaotada ja kartes seega õppeedukuse langust (sm. Pimenova). Grupi ülesandeks on nüüd pärast riigieksamite sooritamist uue innuga lülituda teaduslikkude ringide töösse.

Komsomoligrupi valulapseks on sm. Haitula, kes tuli rühma alles sellel aastal. Grupis on praegu arutlusel noomituse mahavõtmise küsimus, mis talle avaldati möödunud aastal ebasündsa käitumise pärast. Ühtlasi peab grupp abistama sm. Haitulat anatoomia omandamisel, kuna õppejõud avaldas mõningaid kartusi tema edasijõudmise suhtes selles distsipliinis.

. . . ja 7-ndas õpperühmas

kus grupiorganisaatoriks on sm. Rott. Siin lonkab komsomolitöö täielikult, keegi pole veel näinud rühmapäevikut ega tööplaani — tõenäoliselt neid polegi olemas. Vesteldes grupi kommunistlike noortega selgus, et ühtki grupikoosolekut pole läbi viidud. Aruandes raviosakonna II kursuse tööst kursusebüroo liige sm. Rooks iseloomustas sm. Rotti järgmiselt: «Lubab kõik, aga mitte midagi ei täida.» See ongi vist nii, kuna sm. Rott ei reageeri ka teaduskonna büroo kutsetele tulla aru andma oma tööst ja pole kättesaadav ka abi osutamiseks komsomoligrupile. Positiivne on küll see, et sm. Rott võtab aktiivselt osa patoloogilise anatoomia ringi tööst, kuid ta keskmine õppeedukus on rahuldav ja seetõttu peab ta enam tähelepanu osutama õppeainete omandamisele, et olla ise eeskujuks teistele kommunistlikele ja mittekommunistlikele noortele. Samuti peab ta õppima õigeaegselt liikmemaksusid koguma ja neid edasi toimetama kursuse sekretärile sm. Jelisarovale, et vältida asjatuid pahandusi.

Muidugi ei saa olla grupis, kus grupiorganisaator pole mingil määral eeskujuks organiseerimata noortele, juttu juurdekasvust. Sm. Rott pole suutnud luua komsomoligrupist elujõulist kollektiivi ja see on ka arusaadav, kuna ta ise on eraldunud nii grupi kui ka kursuse kollektiivist.

7. rühma komsomoligrupp peab tõsiselt kaalutlema küsimust sm. Roti viivitamatust ja teravast koralekutsumisest või koguni tema mahavõtmisest grupiorganisaatori kohalt ja asendamisest mõne kohusetruuma seltsimehega. Küsimus ei seisne aga ainult sm. Rotis. Selliselt olukord jätkuda ei saa — komsomolitööle grupis tuleb panna kõigi gupiliikmete ühisel jõul jalad alla ja jõuda järele osakonna parematele komsomoligruppidele.

V. Ratnik,
raviosak. II k. komsomoliorganisatsiooni sekretäri asetäitja

Toimetaja R. AULING

MB 18721 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3382

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 38 (284) Reedel, 16. detsembril 1955. a. VIII aastakäik

TALV ON SAABUNUD!

Tänavu vara saabunud talveilmad sunnivad käesoleval momendil pöörama täit tähelepanu ettevalmistustööde käigule talispordihooajaks Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Kuidas viiakse läbi treeningtööd üksikutel talispordialadel ülikooli esindusvõistkondade liikmetega, millises olukorras on praegu ülikooli talispordibaasid ja kas tänavu on meil loodud kõik võimalused suusatamise, uisutamise ja talispordimängude massiliseks harrastamiseks — nende küsimuste vastu tunneb huvi suurem osa meie ülikooli kollektiivi liikmetest.

Tõsist tööd on teinud meie suusatajate paremik. Juba sügisel siirduti murdmaatreeningule ja esimest lund kasutati treeninglaagri korraldamiseks. Et tehtud tööst tulu oli, seda kinnitavad tagajärjed kontroll- ja Tartu linna avavõistlustel. Meie üliõpilastel-suusatajatel tuleb kaitsta oma õppeasutuse spordiau eelseisvatel vabariigi ametiühingute ja NSVL kõrgemate koolide meistrivõistlustel. Praegu kuuluvad vabariigi koondvõistkonda üliõpilased U. Kajak, S. Kliss ja R. Laante. Tuleb märkida treenerite E. Abeli ja O. Allika tublit tööd meie suusatajate kasvatamisel.

Kasutades vara saabunud pakast asus TRÜ spordiklubi rajama liuvälja, mille avamine on planeeritud eelolevale pühapäevale. Tänavu on liuvälja asukohaks Toomeoru tennisestaadion.

Nüüd tuleb vaadata ka mõningaid kitsaskohti. Peaaegu täielikult puudub ülikooli suusatajatel mäesuusatamise varustus. Kui ülikooli selle ala parimad T. Karu ja K. Orviku peavad treeningutel ja võistlustel tahes-tahtmata kasutama slalomisuuski, mille iga on raske kindlaks määrata, mis siis veel rääkida noorte mäesuusatajate kasvatamisest. Mäesõlduvarustuse puudumine takistab tunduvalt TRÜ võistkonna kui terviku esinemist.

Puudulikult on praegu komplekteeritud TRÜ spordiklubi ning TRÜ kehalise kasvatuse ja spordikateedri juures asuvad suusabaasid. Kokku on üliõpilaste kasutada 80 paari suuski, neist 50 koos saabastega. See pole hoopiski mitte piisav, kui silmas pidada möödunud talve kogemusi, mil teaduskondades organiseeriti arvukaid suusamatku. Nii mõnedki neist jäid aga suuskade puudumise tõttu pidamata. Seoses uue VTK kompleksi sisseseadmisega peab baasides olema küllaldaselt suuski ka treeningute võimaldamiseks VTK suusanorme täitvatele üliõpilastele. Analoogiline olukord valitseb ka TRÜ uisubaasis. Praegu on kasutamiskõlbulikke uiske ainult 20 paari. On selge, et see arv ei suuda rahuldada minimaalsemalgi määral uisuspordiga tegelda soovivate üliõpilaste vajadusi.

Momendil on täiesti vaeslapse ossa jäänud TRÜ kiiruisutajad ja jäähokimängijad. Meie kiiruisutajatel puudub ülikooli baasil võimalus treeningute läbiviimiseks. Selleks tuleb kasutada nõuetele mittevastavat «Spartaki» uisurada Riia tänavas. Puuduvad võistlusuisud, ja mis peaasi, puudub treener. Ülikoolis on hulk noori, kes tahaksid harrastada ilusat ja mehist mängu — jäähokit. Jäähokivarustus puudub aga täielikult. Ilma spetsiaalse varustuseta on nii treeningute kui ka võistluste läbiviimine jäähokis mõeldamatu. Tuleb lisada, et TRÜ on praegu vabariigis ainukene kõrgem õppeasutus, kus puuduvad võimalused jäähoki mängimiseks. Pole siinjuures ülearune meelde tuletada, et ülikooli jäähokimeeskond kuulus paar aastat tagasi vabariigi esigruppi.

Ülaltoodud puuduste likvideerimiseks talispordivarustuse osas tuleb ülikooli juhtkonnal kooskõlastatult TRÜ spordiklubiga astuda vastavaid samme. Tuleb pöörata tõsist tähelepanu sporditööle määratud summade otstarbekamaks kasutamiseks, sest ilma vastava materiaalse baasita ei saa oodata talispordialade arengu tõusu ülikoolis.

Edasi tuleb lahendada küsimus Tallinna tänava staadioni kasutamisest talveperioodil. Looduslike tingimuste poolest võib sinna luua nii nõuetele vastava jäähokiväljaku kui ka normaalmõõtmetega kiiruisutamisraja. Viimane oleks esimeseks taoliseks Eesti NSV-s ja tähendaks mitmesuguste võistluste toomist Tartu, mis aitaksid tublisti kaasa uisuspordi arendamisele ülikoolis. Staadioni maksimaalne ekspluatatsioon nii suve- kui ka talveperioodil tähendaks ühtlasi sinna kinnistatud koosseisulise kaadri otstarbekamat ärakasu amist. Praegu on talveks ette nähtud ainult paari hüppekasti ja saepururaja kasutamine. Hea organiseerimise juures võivad olla rahuldatud aga nii kergejõustiklased kui ka uisuspordi harrastajad. Asja tegelik elluviimine eeldab ülikooli juhtkonna ja kehakultuuriosakonna kateedrite head tahet ning koostööd.

Kõigi siin esiletõstetud kitsaskohtade likvideerimisele tuleb asuda juba täna ning siis võime olla kindlad, et ühe või teise küsimuse osalinegi lahendamine aitaks tublisti kaasa talispordialade meisterlikkuse tõusule meie õppeasutuses.

ÜTÜ NÕUKOGUS

12. novembril toimus TRÜ ÜTÜ nõukogu laiendatud koosolek, kus arutati kehakultuuriosakonna ÜTÜ nõukogu senist tööd. Kehakultuuriosakonna ÜTÜ nõukogu ei suutnud esitada õigeaegselt käesoleva aasta tööplaane, õigeaegselt ei laekunud ka trükkiminevate üliõpilastööde annotatsioonid. Samuti ei võtnud osakonnanõukogu esindajad osa ÜTÜ nõukogu tööst, vaatamata korduvatele meeldetuletustele.

Kuulanud ära kehakultuuriosakonna ÜTÜ nõukogu aruande ja sellele järgnenud sõnavõtud, otsustas TRÜ ÜTÜ nõukogu tunnistada kehakultuuriosakonna nõukogu töö mitterahuldavaks.

Osakonnanõukogu mitterahuldav töö oli tingitud osakonnanõukogu liikmete ja teadusliku juhendaja pedagoogikateaduste kandidaadi sm. Rohtmetsa vähestest töökogemustest, samuti osakonnanõukogu esimehe üliõpilase H. Grossi täielikust eemalejäämisest osakonnanõukogu tööst (osaliselt haiguse tõttu). Vähene oli osakonnanõukogu kontakt ka TRÜ ÜTÜ nõukoguga. Osakonnanõukogule alluvate ringide töö tunnistati rahuldavaks.

TRÜ ÜTÜ nõukogu soovitas kehakultuuriosakonna ÜTÜ nõukogule tema töö parandamiseks valida uus osakonnanõukogu esimees, tugevdada sidet osakonnanõukogu ja teadusliku juhendaja ning osakonnanõukogu ja TRÜ ÜTÜ nõukogu vahel. Osakonnanõukogu koosolek soovitati läbi viia juba käesoleval nädalal.

O. Kask

Eksamisessiooni eeskujuliku läbiviimise eest

Eksamisessioon on ukse ees. Juba neil päevil algavad arvestused, toimuvad veel viimased ettevalmistused eksamisessiooni edukaks kulgemiseks. Eksamisessioon teeb kokkuvõtte kogu ülikooli kollektiivi tööst, ta on nii üliõpilaste kui ka õppejõudude, ühiskondlike organisatsioonide aruandeks sügissemestril tehtud tööst.

Eksamisessiooni edukas läbiviimine Majandusteaduskonnas on seadnud tõsised ülesanded kaubandusökonoomika, poliitilise ökonoomia ja teistele vastavatele kateedritele, kes viivad läbi õppetööd Majandusteaduskonnas, suur vastutus lasub aga teaduskonna kommunistidel, parteiorganisatsioonil. Parteiorganisatsioon lülitus juba varakult eksamisessiooni ettevalmistustöösse. Real kommunistidel on konkreetsed ülesanded seoses sessiooni ettevalmistamisega. Kommunistid-poliitinformaatorid on kursustel läbi viinud tootmisnõupidamisi, kus on arutatud kõiki võimalikke lünki õppetöös ja õppeedukuses, mis võiksid negatiivselt kajastuda eksamitel. Selle tulemusel ongi selgitatud kitsaskohad, millede likvideerimine nõuab õppejõudude, kateedrite ja parteiorganisatsiooni abi. Näiteks on kaubandusharu III kursusel seni ebarahuldavalt toimunud seminarid dialektilises materialismis. On tõsine mure, et see võib halvasti mõjustada eksamitulemusi vastavas aines. Küsimust arutati kursuse tootmisnõupidamisel, kuid siin on vaja teiselt poolt ka õppejõu abi, konkreetset lähenemist üliõpilastele, selgitavaid täiendavaid konsultatsioone jne. Parteiorganisatsioon püstitas vastava küsimuse dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri ees.

Eksamisessiooni ettevalmistamise küsimusi on kommunistide aktiivsel osavõtul arutatud Majandusteaduskonna kateedrite koosolekutel — kaubandusökonoomika kateedris, poliitilise ökonoomia kateedris. Siin analüüsiti puudusi, mis on varem esinenud arvestuste ja eksamite korraldamises ja töötati välja konkreetne kava sessiooni läbiviimiseks. Ühtlasi rõhutati vajadust tõsta veelgi nõudlikkust üliõpilaste vastuste ideelis-teoreetilise taseme suhtes, mitte lubada liberaalitsemist teadmiste hindamisel.

Neil päevil toimub parteiorganisatsiooni koosolek, kus on päevakorras kuulata kommunistide aruandeid selle kohta, kuidas nad on täitnud oma ülesandeid eksamisessiooni ettevalmistamisel.

Eksamisessiooni ettevalmistamisse on parteiorganisatsiooni juhtimisel lülitunud aktiivselt ka teaduskonna komsomoliorganisatsioon. Komsomoligruppides on konkreetselt arutatud seda, millist konkreetset abi osutada mahajäävatele, kuidas likvideerida üksikuid võlgnevusi seminaride osas jne. Eksamisessiooni küsimused on arutusel ka neil päevil toimuval teaduskonna ametiühingubüroo koosolekul.

On selge, et vaatamata tehtavale tööle esineb veel küllaltki lünki eksamisessiooni ettevalmistamisel. Parteiorganisatsiooni ülesandeks on abistada konkreetselt teaduskonna juhtkonda selles töös, kontrollida veel iga töölõiku. Teaduskonna kommunistidel koos komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni aktivistidega tuleb käed külge panna ja likvideerida järelejäänud väheste päevade jooksul, mis lahutavad meid eksamisessiooni algusest, kõik puudused, et kogu teaduskond sooritaks edukalt oma eksami — talvise eksamisessiooni.

A. Köörna,
Majandusteaduskonna parteialgorganisatsiooni sekretär

NSVL rahvaste spartakiaadi eel

Hiljuti toimunud TRÜ kehakultuuriosakonna parteigrupi lahtisel koosolekul oli päevakorras üks küsimus: TRÜ kehakultuurlaste ülesanded NSVL rahvaste spartakiaadi eel. Ettekandega ettevalmistustööde kulgemisest esines parteigrupi sekretär sm. Kudu.

Ettekandja, peatudes rahvaste spartakiaadi murrangulisel tähtsusel meie kodumaa spordi arengus, näitas, et tõsiste ettevalmistustega ei tohi enam päevagi viivitada. Kui meie vennasvabariikide kehakultuuri- ja spordikomiteed on ammu välja töötanud konkreetsed ürituste plaanid spartakiaadiks ettevalmistumiseks ja on asunud nende elluviimisele, ei ole meie vabariigi kõrgemad kehakultuuriorganid veel asunud tegelike ettevalmistustööde teostamisele. Suured ülesanded lasuvad rahvaste spartakiaadi eel meie ülikooli sportlasperel ja treenerite kaadril. Ühiste pingutustega tuleb kindlustada treeningute kõrge tase, mis tagaks spordimeisterlikkuse hoogsa tõusu enne spartakiaadi.

Tuleb seostada TRÜ üliõpilaste, NSV Liidu rahvaste spartakiaadist osavõtjate kandidaatide treeningtööd kehtivate õppeplaanidega, koostada vajaduse korral neile individuaalsed õppetöö graafikud. Kõigile Eesti NSV koondvõistkondade liikmekandidaatidele on kiiresti vaja koostada individuaalsed treeningplaanid kuni NSV Liidu rahvaste spartakiaadini. Meie arvukal treeneritekollektiivil koos eriala kateedritega lasub vastutusrikas ülesanne: tõhustada enne spartakiaadi erialast metoodilist tööd.

Ettekandele järgnesid arvukad sõnavõtud. Peaaegu kõik sõnavõtjad märkisid, et Vabariiklik Kehakultuuri- ja Spordikomitee ei ole veel asunud ettevalmistustööde praktilisele abistamisele, piirdudes siiani rohkem aruannete ärakuulamisega. Üksmeelselt jõuti otsusele, et koondvõistkondade kandidaatidele tuleb anda meie tingimustes parimad treeningvõimalused, tuleb ümber planeerida suure saali kasutamine ja senisest veelgi rohkem pöörata tähelepanu meie sportlaste materiaalsele varustamisele. Sõnavõtnud erialakateedrite juhatajad kohustusid organiseerima oma kateedrite juurde konsultatsioonipunktid maarajoonide sportlastele, andes ühtlasi lubaduse maarajoonide sagedamaks külastamiseks kohapealse abi osutamiseks.

Sõnavõttudes käsitleti ka üksikutel spordialadel tehtava töö otsese parandamise küsimusi. Kõigile toodi eeskujuks ülikooli sõudesportlaste järgimist vääriv üritus, nimelt ehitasid nad ühiskondliku töö korras teatri «Vanemuise» varemete all asuvasse keldrisse vabariigis ainulaadse spordibaasi — sõudebasseini. Ei ole kahtlust, et selle baasi rakendamisel tõuseb kiiresti meie sõudjate spordimeisterlikkus.

Koosolek võttis edaspidise töö suunamiseks vastu otsuse.

J. Unger

Huvitav kohtumiskoosolek

7. detsembril kohtusid ülikooli õppejõud ja üliõpilased TRÜ aulas ENSV haridusministri asetäitja sm. Viies'ega.

Sm. Viies rääkis koosolijaile ülikooli lõpetanud noorte õpetajate tööst. Tublide saavutuste kõrval märkis kõneleja terve rea puudujääke pedagoogilise kaadri ettevalmistuse osas ülikoolis. Kõige suuremaid raskusi valmistavad noortele pedagoogidele distsipliini- ja klassivälise töö küsimused. Ei osata seostada teooriat praktikaga, tuntakse halvasti pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni tööd. Lõpuks analüüsis sm. Viies tervet rida kitsaskohti, mis esinevad haridusorganite töös noorte pedagoogidega.

H. Kään

VAHETATI TÖÖKOGEMUSI

Neil päevil toimus Moskvas Kultuuritöötajate Ametiühingu Keskkomitee ringsaalis nõupidamine pioneerilaagrite töö kogemuste vahetamiseks. Nõupidamisest võtsid osa üliõpilased ning õpetajad Leningradist, Taškendist, Erevanist, Kiievist, Tartust ja mujalt.

Nõupidamisel käsitleti peale otseselt pioneerilaagreisse puutuvate küsimuste ka pedagoogilisi probleeme. Kuulati huvitavaid sõnavõtte komsomoli- ja pioneeritöö teemadel.

Nõupidamisest osavõtjaile organiseeriti tutvumismatkad Kremlisse, mausoleumi, Suurde Teatrisse ja mujale. Meeldejääv oli ekskursioon Moskva Riiklikku Ülikooli, kus lähemalt tutvusin Moskva Riikliku Lomonossovi-nimelise Ülikooli Filoloogiateaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretäri sm. Jermanoviga, kes mind tutvustas oma tööplaanidega ning avaldas soovi alustada kogemuste vahetamiseks kirjavahetust TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna komsomolibürooga.

L. Möller

Valvel elanikkonna tervise eest

Punase Risti Selts on massiline ühiskondlik organisatsioon, mis haarab laiu elanikkonna hulki eesmärgiga selgitada ühiskondliku ja isikliku hügieeni põhimõtteid, tõsta sanitaarhariduslikku taset ja anda vajalikke teadmisi esmaabist õnnetusjuhtumite ja haigestumiste puhul. Peale nende rahuaegsete ülesannete on PRS organisatsioonil väga suur tähtsus sõjaolukorras.

Tartu Riikliku Ülikooli juures loodud PRS algorganisatsioon tegutseb 1951. a. alates ja on käesoleva ajani organiseerinud endale laialdase liikmeskonna. Tööd algorganisatsioonis juhib 11-liikmeline komitee, millele alluvad teaduskondade alakomiteed. Käesoleva ajani on loodud alakomiteed kõigis teaduskondades, välja arvatud Ajaloo-Keeleteaduskond, kus praegu käivad organiseerimistööd. Täielikult puuduvad alakomiteed administratiiv-majandusosakonnas ja TRÜ Pearaamatukogus.

Seni on liikmeteks PRS TRÜ algorganisatsioonis 1277 üliõpilast, teenistujat ja õppejõudu. See liikmete arv on kogu kollektiivi kohta vähene, mistõttu tuleb alakomiteedel tõsisemalt suhtuda uute liikmete värbamistöösse, eelkõige õppejõudude ja juhtivate töötajate hulgast.

Sanitaarselgitustöö ja esmaabi võtete õpetamise läbiviimiseks on igal aastal korraldatud «Valmis sanitaarseks kaitseks» (VSK) kursused noorematele üliõpilastele. Samuti on korraldatud rida loenguid aktuaalsetel meditsiinilistel teemadel. Kahjuks on aga osavõtt neist üritustest olnud vähene. TRÜ kollektiivi koosseisus on Arstiteaduskond, mille õppejõud ja üliõpilased on võimelised pakkuma meditsiinilisi teadmisi kõigilt aladelt. Seda eelist tuleb aktiivsemalt kasutada. Soovitav oleks, et üliõpilased, teenistujad ja õppejõud valiksid ise aktiivselt temaatikat, mis oleks aktuaalne ja mis on huvitavam. Seni on neisse üritustesse suhtutud kahjuks väga passiivselt.

TRÜ ühiselamuis on loodud 21 sanitaarposti ühiselamu üliõpilastest. Nende ülesandeks on jälgida ühiselamu sanitaar-hügieenilist eluolustikku ja anda vajaduse korral esmaabi õnnetusjuhtumite ning haigestumiste puhul.

Regulaarsete PRS üksustena on loodud TRÜ rektori käskkirja alusel ülikooli teenistujaist koosnev 27-liikmeline sanitaarsalk ja 3 «Kannatanute Otsimise ja Väljakandmise Malevat» (KOVM). Viimased koosnevad igaüks 125 üliõpilasest esimeselt kolmelt kursuselt. Need koosseisud teevad õppetöö kõrval läbi spetsiaalse väljaõppe, olles alati teotsemisvõimelised õnnetusjuhtumite ja igasuguste ootamatuste korral. Mainitud regulaarsetel üksustel on riigikaitseline tähtsus.

Suur tähtsus PRS töös on doonorlusel ehk vereandmise selgitamise küsimusel. Kaasaegses kirurgilises praktikas on asendamatu ravivõttena kasutusel vere ülekanded. Et saada piiramatul arvul vereülekandeiks verd, on vaja värvata vere andjaid ehk doonoreid. Vereandmine on täiesti ohutu, tasuline ja seotud rea soodustustega. Meie ülikooli kollektiivis on doonoreiks 18 üliõpilast ja teenistujat. Seda arvu tuleb aga tunduvalt suurendada.

Siit näeme, et PRS töö on suure eluolustikulise ja riigikaitselise tähtsusega. Meil kui kõrgema õppeasutuse kollektiivil on suured eeldused selle töö läbiviimiseks, sest Arstiteaduskonna kollektiiv abistab kõigiti nii teoreetilistes kui praktilistes küsimustes. Tuleb tõsta TRÜ kollektiivi aktiivsust, et kõigil meie kollektiivi liikmetel oleks vajalikud teadmised esmaabis ja san-hügieenilistes küsimustes ning et nad rakendaksid neid teadmisi oma igapäevases töös.

K. Ulp,
PRS TRÜ komitee esimees

Võistlusluuletusi — nr. 4

KODURANNAL

Mu meri, ma näen sind jälle!
Sa oled nii kodune, hea!
Su vahuseid lainevalle,
teist kaunimat pilti ei tea.

Kuid palju on muutunud siiski —
näib: elu on kuidagi uus
ja vanal kaluril viiski
nüüd rõõmsamalt heliseb suus.

Siin rannal on väike maja,
kus elasin aastate eest,
kus keskel tormide raja
tuul jutustas julgete teest.

Nüüd randlased loonud artelli
ja elu on kergem — näeb taat.
Koos kündes veepõldu halli
on paatides rikkalik saak.

Kõik on nii kodused, kallid:
lõhn, adruvöö, soolane tuul,
laul mere, kividki hallid
ja tormides kooldunud puud.

Nii, kodurand, näen sind täna
su avaral õitsenguteel,
ja loodan — veel helgemalt särab
siin elu, kui jälle sind näen.

Mind, meretuul, paita, emba,
mis sest, et su haare on karm!
Veel lahkun sinust, kuid randa
ma tulen kord tagasi, arm!

Nr. 5 ## NOORUSE LINN

Mind alati nimega «Tartu»
seob tunne suur, sügav ja soe.
Vaob kaugele mure ja kartus,
kui Tartust ma kuulen või loen.

Ei unune nooruseaastad,
viis aastat — täis õpinguid, tööd!
Kui kõigele tagasi vaatan,
näen — kaunimad olid just need.

Nii palju on hellust ses sõnas!
Ta meelde toob Toomemäe teed,
ja taamal — linn tuledesäras
ning Emajõe helkivad veed.

Kuis kevadel Emajõe luhas
ma õppisin sinuga koos.
Üks nääriöö — valge ja puhas
veel meenub kui muinasloos.

Näen peahoone sammaste rida,
näen noori, täis südidust, tuld.
Ja aula, ah, kiirelt lööb süda,
kui sädeleb lühtrite kuld!

Tean, Tartu ei vanane iial!
Tas heliseb õnnelik naer.
Ma alati igatsen siia,
kui põldudel kolletab kaer.

Nr. 6 ## ISA

Su pilt on laual minu ees,
ja vaadeldes mul tuleb meelde
soe hommik. Ema, silmad vees,
sind saatis tookord sõjateele.

Vaid mõni rida: «Teie mees
sai surma lahingutes eile.
Ta oli vapper võitlusteel.
Ta oli tubli sõber meile . . .»

Veel viimseks mälestuseks jäi
see viibe, mille saatsid minnes.
Läks päevi, tööd ja muret täis
ja lähemale nihkus rinne.

Ei käsi sülle lasknud siis
mu ema. Töötas nagu varem,
vaid harvem kõlas lauluviis
neil õhtutel me väikses tares.

Ning hommikul, just enne tööd
sai ema rindelt võõra kirja.
Nii ootamatult tabas löök,
mis pisarad tõi ema silma.

Kas unuvad need aastad eal
mu emal ja ka paljuil teistel?
Meil sõda vanakene neab,
neab ema hälli juures seistes.

Ja teame: korduda ei või
need aastad hävingut ja häda.
Seks ühinevad rahvad kõik,
et iialgi ei tuleks sõda.

Uuele alusele uus sisu!

Seinaleht «Советский филолог» on kõige nõrgemaks lüliks vene filoloogia osakonna komsomolibüroo töös. Toimetuse halva töö küsimus on seisnud päevakorras juba aastaid, aga nagu näha, tagajärjetult. Sel aastal otsustasid büroo liikmed hoolikalt valida toimetuse kolleegiumi liikmeid. Kui palju oli plaane seinalehe toimetajal (sm. Kanel): «On vaja põhjalikult muuta kogu seinalehe toimetuse töö. Tuleb valgustada meie elu kõiki külgi nii ülikoolis kui ka väljaspool seda. Meie, filoloogid, peame tegema oma seinalehe ideeliseks, elavaks, huvitavaks. Ei tohi unustada kirjandusliikke uudisteoseid, peame neist kirjutama retsensioone, avaldama nende kohta lugejate arvamusi. On ju see kirjandusliku osakonna seinaleht!» Aga kahjuks on need ainult plaanid, mida pole ellu viidud. Tuleb aga märkida, et muutusi siiski on, — me näeme «Советский филолог'i» vana aluse asemel uut. Ja veel kord tuletame meelde, et see on ainus muutus!

Nii ongi möödunud ajavahemikul ilmunud ainult 3 numbrit (5 asemel).

Millised on siis nende numbrite materjalid? Esimene number — kevadsessiooni kokkuvõtted, teine number — õppeedukus ja loengute külastamine, kolmas number — umbes sama sisu. Kõik teavad, et need on kõige tähtsamad, kõige põhilisemad küsimused, kuid . . . mitte ainukesed.

Kus peitub siis sellise ebarahuldava töö põhjus? Muidugi langeb suur osa süüst osakonna komsomolibüroole: ilmselt toimis ta kergemeelselt, talitades toimetaja nõuande järgi: anda toimetusele «vabadus» ja «sõltumatus». Büroo ei kontrollinud kordagi, kuidas toimetuse liikmed jaotasid omavahel ülesanded, kui palju on olnud koosolekuid, kuidas need läbi viidi, milliseid küsimusi seal arutati. Kuid süü ei lange mitte ainult büroole. Vaatamata büroo poliitmassilise sektori korduvatele nõudmistele esitada materjal varem kontrollimiseks, sm. Kanel seda sageli ei teinud.

Seejuures ei too mitte toimetuse liikmed valmis materjali poliitmassilise töö sektorile, vaid viimase liikmetel tuleb joosta toimetaja järel. Üheks veaks on tiheda sideme puudumine toimetuse liikmete vahel, ülesannete range jaotuse puudumine. Nii jäävad tihti kõrvale ka toimetuse liikmed ega teagi mõnikord, millal peab seinaleht ilmuma ja milline on artiklite temaatika. Tõepoolest võib kaasa tunda sm-tele Kanelile ja Sikulale, kes «tõmbavad» endale kogu töö. Kogu see vastutustundetus viib selleni, et seinaleht ilmub kuivana ja sisutuna. Seinalehes ei näe peaaegu kunagi karikatuuri, mis tõepoolest võiks köita tähelepanu. Satiiri nõudvad teemad ise teie juurde ei tule, auväärt toimetuse liikmed, neid tuleb otsida: rohkem viibida kursustel, organiseerida seal korrespondente, rohkem külastada üritusi, millest kirjutatud artiklid võiksid endale tõmmata lugejate tähelepanu. Aga teie ootate, et teile kõik kohale tuuakse ja pihku pistetakse. Sellepärast polegi näha head tööd.

Kuid tuleb öelda, et toimetuse töös on raskusi tekitav asjaolu: kirjutusmasina puudumine. Tuleb joosta dekanaati, dekanaadist ametiühingusse, seejärel õppeosakonda, nii et keel vesti peal, ja lõpuks on toimetuse liikmed sunnitud pöörduma abipalvega kõrvaliste isikute poole väljaspool ülikooli.

Ametiühingu kaitseks tuleb öelda, et ta kord aitas toimetust, aga tema masinal kirjutatud artikleid oli äärmiselt halb lugeda.

Õppeosakonnas on suurepärane masin, aga see on «puutumatuks omandiks».

Ülikooli komsomolikomitee peaks selles asjas abistama «Советский филолог'i» toimetust, kes loodetavasti uuel semestril hakkab töötama uute meetoditega.

R. Safonov

Klubi ülesanded isetegevusringide abistamisel osakondades

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingu klubi on teinud ära tubli töö niisuguste suurte kollektiivide, nagu estraadiorkestri ja rahvakunstiansambli loomisel ning suunamisel, kuid samal ajal on klubi jätnud vaeslapse ossa väiksemad kollektiivid ning isetegevuslased osakondades ja kursustel.

Kui TRÜ ametiühingu konverentsil 1955. a. otsustati klubi töö pearõhk käesoleval õppeaastal panna isetegevuse arendamisele üliõpilaste laiades hulkades, siis klubi tegelikult ei ole veel asunud seda tööd teostama. Klubi juhatus ei ole seni tundnud muret selle üle, kuidas meie üliõpilased osakondades ja kursustel veedavad oma vaba aega. Sageli on kuulda üliõpilaste suust niisuguseid väljendusi — «küll elu on igav ja tühi». Niisuguseid märkusi ei saa jätta tähele panemata, nendest peab klubi juhatus tegema tõsiseid järeldusi. Tõepoolest on enamiku üliõpilaste vaba aja veetmise organiseerimine jäetud täiesti nende endi hooleks. Üksikud klubi poolt korraldatud puhkeõhtud pühade puhul ei ole veel täitnud üliõpilaste nõudmisi vaba aja veetmise suhtes. Väga vähe üliõpilasi haaravad ka klubi juurde kinnistatud mõnede teaduskondade isetegevusrühmad, nagu Mat.-Loodusteaduskonna naisansambel, KKO rahvatantsurühm jt., arvult kokku 7 kollektiivi, keda õpetavad kutselised juhendajad H. Mikkal ja E. Mägi. Et õigesti organiseerida üliõpilaste vaba aja veetmist, tuleb luua rohkem isetegevuslikke kollektiive osakondadesse ja kursustele, samuti tuleb sisukamalt ja regulaarselt korraldada puhkeõhtuid ja teisi huvitavaid üritusi (viktoriine, kontsertmõistatusi, tantsuõppimise õhtuid jne.) teaduskondades. Osakondades ja kursustel organiseeritakse küll mõnikord puhkeõhtuid, kuid seal esinenud isetegevuslased lõpetavad sellega ka oma tegevuse vastavas ringis. Nii omandab isetegevuslik töö kohati tõusu ja mõõna iseloomu. See tuleb sellest, et puudub isetegevuslaste keskne juhtimine ja suunamine. Isetegevuslikku tööd organiseerib teaduskondades otseselt teaduskonna kultuurilis-massilise sektori juhataja. Kuid klubi juhatuse ülesanne on nende organisaatorite juhendamine, samuti peab klubi kogu oma arvuka aktiiviga otseselt abistama huvitavate õhtute organiseerimist ning mitmesuguste kirjanduslike, karikatuuri-, kõnejt. võistluste läbiviimist osakondades. Lähemal ajal peab klubi juhatus võtma ühenduse ÜTÜ kirjanduse ja rahvaluule ringiga, et koos arendada üliõpilastes omaloomingulist kirjanduslikku tegevust.

On vaja suunata klubi kollektiivide liikmeid, keda õpetavad kutselised juhendajad, organiseerima ja ühtlasi juhendama teaduskondade, osakondade ja kursuste isetegevusringe. Nii näiteks võib klubi esinduskollektiivi liige rahvatantsu alal väga edukalt juhendada rahvatantsurühma oma teaduskonnas. Nii on paljud nais- ja meeskoori liikmed võimelised vajalikku nõu andma osakondade ansamblitele ja kooridele, samuti saab ära kasutada ka näiteringi ja teiste esinduskollektiivide liikmeid. Üliõpilastest juhendajate rakendamine võimaldab meil ära hoida sellise olukorra, et ametiühingukomitee on sunnitud määrama teaduskondadesse palgalisi kunstilisi juhendajaid. Sellisel juhul kaotaks mõiste «isetegevus» oma sisu ja jääb mulje, nagu tahetakse üliõpilasi kasvatada vastavate spetsialistide juhendamisel «kutselisteks kunstitegelasteks». Niisugune ei ole aga meie otsene ülesanne. Isetegevuse juhtimine üliõpilaste poolt ei ole mingi uudne mõte, see oli aastaid tagasi päris tavaline nähe. Ainult viimasel ajal on üliõpilaste klubi end matnud nelja seina vahele, hoides kontakti vaid klubi esinduskollektiividega. Seda olukorda iseloomustavad ilmekalt klubi juhataja K. Lutsu sõnad: «Meil on küllalt tegemist o m a kollektiividega, eks kõrgemad organid tegelgu üliõpilastega.»

Täiesti selge, et üliõpilaste klubi on isetegevuse «hingeks» kogu ülikooli ülatuses, ei ole mõeldav, et üliõpilaste laiade hulkade jaoks luuakse mingi teisejärguline klubi. TRÜ ametiühingu konverentsil valitud klubi juhatus peab kiiresti muutma oma tööstiili ning asuma oma ülesandeid täitma selles suunas, et otstarbekalt ja huvitavalt sisustada kõikide üliõpilaste vaba aega. Selleks tuleb aga rakendada maksimaalselt klubi juhatuse kõiki liikmeid, ei tohi lubada mõnede liikmete, nagu Nasari, Ruusi ja Filimonovi kõrvalejäämist oma ülesannete täitmisest. Peale selle peab klubi juhatus rakendama tegevusse arvuka aktiivi. Ei tohi unustada klubi suuri ülesandeid kommunistliku kasvatuse teostamisel üliõpilaste hulgas.

Kanni Indre,
TRÜ a/ü.-komitee liige

KEHAKULTUUR JA SPORT

ESIMESI KOKKUVÕTTEID

Rõõmustavaks tõotab kujuneda tänavune hooaeg suusatajatele. Nii varakult pole varematel aastatel kunagi olnud võimalust alustada hooaega, pealegi selliste suurepäraste lumetingimustega.

Parema ettevalmistamise kindlustamiseks toimus TRÜ suusatajate paremikule treeninglaager Kvistentalis. Lume olemasolu võimaldas sellel perioodil omistada palju tähelepanu tehnika õppimisele ja täiustamisele. Paralleelselt toimusid aga ka jooksutreeningud kiiruse ja vastupidavuse arendamiseks.

Laagriperioodi lõpul läbiviidud kontrollvõistlus annab tunnistust suure hulga nooremate suusatajate tublist arengust. Kui meeste 5 km distantsil tuli ülekaalukalt võitjaks R. Laante (Ajaloo-Keeleteadusk.) ajaga 15.55, siis järgmised kümme kohta langesid ühe minuti piiridesse (17.01—18.00). Teise koha saavutas H. Lehiste samast teaduskonnast ajaga 17.01 ja kolmanda koha M. Simson (KKO) — 17.14.

Tagajärgede tihedust tuleb märkida ka naiste 2 km distantsil esimese viie koha ulatuses, siis aga tuleb langus, mis näitab, et võrdvõimelisi suusatajaid on meil veel vähe. Kontrollvõistluse võitjaks osutus M. Pruun (Ajaloo-Keeletead.) ajaga 9.27, teiseks tuli S. Kliss (KKO) — 9.43 ja kolmandaks ja neljandaks võrdse ajaga 9.48 M. Puusepp (Mat.-Loodustead.) ja M. Käbin (KKO).

Teiseks tuleprooviks meie suusatajatele oli möödunud pühapäeval linna avavõistlus, kus startis kogu linna suusatajate paremik. Ka siin võib üldise esinemisega jääda rahule. Võistlusprotokollidele pilku heites näeme meeste esimese 15 hulgas 10 ja naiste esimese 15 hulgas 9 TRÜ suusatajat.

Meestest tuli võitjaks A. Oks («Spartak»), teiseks O. Allikas (TRÜ) ja kolmandaks M. Maala (EPA).

Naistest tuli võitjaks E. Abel (TRÜ), teiseks S. Kliss (TRÜ) ja kolmandaks A. Paal (EPA).

Läbinud korralliku ettevalmistusperioodi, tuleb meie suusatajatel täie pingega jätkata võistlusteks valmistumist, sest kaugel ei ole enam linna esivõistlused. NSVL kõrgemate koolide esivõistlusteni on jäänud aga vaid veidi üle kuu. Selleks jõudu ja indu meie suusatajatele!

A. Okas

TRÜ esivõistlused võrkpallis

Möödunud nädalavahetusel peeti ülikooli esivõistluste sarjas võrkpallis esimene voor. Naiskondadest võitis KKO Arstiteaduskonna 2:1, õppejõudude-teenistujate võistkond Õigus-Majandusteaduskonna 2:0; sama tulemusega oli Matemaatika-Loodusteaduskonna üle võidukas Ajaloo-Keeleteaduskond.

Meeste mängudest oli üllatuseks Matemaatika-Loodusteaduskonna kaotus 2:0 Ajaloo-Keeleteaduskonnale. Tulemusega 2:0 võitis KKO Arstiteaduskonna ja õppejõudude meeskond Õigus-Majandusteaduskonna. Võistlused jätkuvad homme algusega kell 18 ja pühapäeval algusega kell 15 Mitšurini tn. võimlas.

E. Oja

Estraadiföljetonide, intermeediumide ja sketšide võistlus

TRÜ klubi koos TRÜ kirjandusringiga kuulutab välja TRÜ estraadiföljetonide, sketšide ja intermeediumide võistluse, mille eesmärgiks on rikastada meie isetegevus- ja estraadiõhtute repertuaari ajakohase, ülikooli elu kajastava temaatikaga. Lubatud on kirjutada kõigis satiiri ja huumori vormides. Seejuures peab kirjutis olema tabav ja iseloomustama õigesti meie ülikooli tänapäeva, välja naerma meis pesitsevaid pahesid ja halbu külgi. Võib kasutada temaatikana ka väljaspool ülikooli toimuvaid sündmusi.

Tööde esitamise viimane tähtaeg on 15. veebruar 1956. Tööd tuleb ära anda TRÜ klubisse kella 17—19 igal tööpäeval.

Parimaile autoreile on ette nähtud auhinnad järgmises suuruses: üks I auhind — 100 rbl, kaks II auhinda à 75 rbl., kolm III auhinda à 50 rbl.

Žüriil on õigus esimesi auhindu jätta välja maksmata või suurendada kolmandaid esimeste arvel.

Töö tuleb esitada autori märgusõnaga varustatult, kusjuures tuleb lisada kinnine märgusõnaga varustatud ümbrik andmetega autori kohta.

TRÜ klubi juhatus

Toimetaja R. AULING

MB 18753 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 347

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 39(285) Reedel, 23. detsembril 1955. a. VIII aastakäik

Noorte kasvatamise taseme edasise tõusu eest

J. KALITS,
TR Ülikooli parteibüroo sekretär

17. ja 18. detsembril toimus EKP Tartu linna organisatsiooni XI konverents. Konverentsil tehti kokkuvõte senistest saavutustest ja kavandati uued ülesanded. Et Tartu üheks iseloomustavamaks jooneks on õppiva noorsoo rohkus, siis olid sellest tingituna paljud konverentsil arutletavad küsimused seotud Tartu kõrgemate koolidega. Konverents kriipsutas alla, et käesoleval ajal on Tartu kõrgemates õppeasutustes koos kaugõppijatega 6853 üliõpilast, millisest arvust kodanlik Tartu ei võinud unistadagi. Pidevalt on tõusnud kõrgemates õppeasutustes ka õppetöö ideelis-teoreetiline tase, paranenud õppedistsipliin ja õppejõudude suhtumine nende poolt tehtavasse õppe-kasvatuslikku ja teaduslikku töösse.

Need edusammud aga, nagu märgiti konverentsil, ei anna mingisugust põhjust rahulduda saavutatuga. Paljudes küsimustes jäävad linna kõrgemad õppeasutused veel kaugele maha vanemate liiduvabariikide eesrindlikematest õppeasutustest. Sageli arvatakse, et kõrgemate õppeasutuste ülesandeks on välja lasta oma eriala hästi tundvaid spetsialiste. See on aga ainult üks külg. Heade spetsialistide kõrval peavad noored olema tugevad ka poliitiliselt, hästi tundma meie riigi vajadusi ja ühtlasi ka neid eeliseid, mida pakub sotsialistlik kord võrreldes kapitalistlikuga. Ainult nende eeliste tundmine ja igakülgne ärakasutamine võimaldab edasiste tõsiste edusammude saavutamise kommunismi ehitamise vastutusrikkas ürituses.

Konverentsil märgiti ühtlasi, et Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsiooni read kasvavad väga aeglaselt. See on õige, sest käesoleva aasta jooksul on kommunistliku noorsooühingu, noorsoo massiorganisatsiooni read kasvanud ainult 15 uue liikme võrra. Samal ajal aga on parteiorganisatsioon kasvanud kaugelt üle 20 liikme võrra. Kas võib seejuures teha aga järeldust, et meie noorsugu, kes on jäänud eemale komsomoli ridadest, on halb noorsugu, kes jääb üksnes kõikseks sotsialistliku ülesehituse edusammude juures ega mõista neid. Muidugi mitte. Viga seisneb eelkõige selles, et ülikooli parteiorganisatsioon tervikuna on seni tundnud vähe huvi komsomoliorganisatsiooni töö parandamise vastu. Esineb tendentse, kus unustatakse, et kommunistlik noorsooühing on noorsoo avangardi poliitiline organisatsioon, ning usaldatakse komsomoliorganisatsioonile ainult mõningate tehniliste ülesannete täitmine. Viga seisneb aga ka selles, et komsomoli juhtivad töötajad ülikoolis näitavad üles vähe initsiatiivi komsomolitöö muutmisel huvitavamaks ja ühtlasi ka võitlevamaks, et noored näeksid ühingus tõesti avangardi. Komsomoli ridade kasvu vähesust tuleb selgitada ka asjaoluga, et meie õppejõudude kasvatustöö, kaasa arvatud ka loengud, milles peavad kajastuma meie nõukogude teaduse edusammud ja kindel kommunismi ehitamisele viiv suund, ei ole seni suutnud kõigis noortes kasvatada veendumust, et noorsugu, kellest kasvab kõrge kvalifikatsiooniga ühiskonna ehitajate kaader, võib ja peabki oma rõhuvas enamuses kuuluma kommunistliku noorsooühingu ridadesse. Valus oli kuulda konverentsi delegaatide sõnavõtte sellest, et esineb juhtumeid, kus noored õpetajad ei tunne hästi komsomolitööd, kus õpilased suhtuvad umbusklikult õpetajasse — klassijuhatajasse, kes räägib komsomoliorganisatsioonist, ise aga sinna pole kunagi kuulunud jne. Tartu Riiklikus Ülikoolis aga ümmarguselt pooled nendest lõpetajatest, kes 1956. aasta sügisel siirduvad tööle koolidesse õpetajatena, ei kuulu komsomoli ridadesse. Tahtmatult tekib mõte, et kas ka nendest ei hakata rääkima järgmisel konverentsil.

Kõrgemate koolide delegaadid olid sunnitud konverentsil punastuma, kuulates linna miilitsaorganite esindajate sõnavõtte. Kas ei ole häbiväärne selline olukord, et ainult Tartu jaamas on korrarikkumiste pärast kinni peetud 11 Tartu Riikliku Ülikooli ja 9 EPA üliõpilast. Kas siin avaldubki siis üliõpilaste avangardne osa, eeskuju töölisnoortele, kelle tööst osakene läheb selleks, et riik saaks maksta üliõpilastele stipendiumi. Pole kahtlust selles, et edaspidi tuleb nende nii õppeasutuse kui ka üliõpilase nimetuse häbistajate halva käitumise vastu võtta kasutusele veelgi karmimad võitlusvahendid. On vaja rakendada karmi ühiskondlikku arvamust, samuti ka administratiivseid vahendeid selleks, et teha otsustav lõpp sellistele väärnähtustele üliõpilaskonnas.

Meie üliõpilasnoorsugu võõrdub pahatihti töölisnoorsoost, ei abista neid nende tööülesannete täitmisel. Konverentsil märkis Tartu Kammivabriku delegaat, et nii ülikooli õppejõud kui ka üliõpilased suhtuvad üleolevalt mitmesugustesse tööstuslikult tähtsatesse teaduslikku abi vajavate probleemide lahendamisse. Irdumine töölisklassist tähendab aga omakorda väikekodanlike kommete ja ideoloogia tugevnemist. Selliste nähete vastu tuleb suunata teaduse ja praktika loominguline koostöö, samuti aga teised töölis- ja üliõpilasnoorsoo koostöö vormid.

NLKP XX kongressini on jäänud vähem kui kaks kuud. Linna parteikonverents andis tõsised signaalid esinevatest puudustest ning näitas kätte ka põhiülli, millest tuleb otsustavalt kinni haarata. On vaja, et selle, partei ja Nõukogude riigi elus tähtsa saabuva sündmuse eel ülikoolit parteiorganisatsioon ja koos temaga kogu ülikooli kollektiiv teeks vastavad järeldused linna XI parteikonverentsi otsustest ja materjalidest ning läheks vastu partei XX kongressile väärikate saavutustega noorsoo kommunismi vaimus kasvatamise töös.

Majandusosakonna komsomoliorganisatsioonis

Majandusosakonna komsomoliorganisatsiooni üldkoosolekul said suure kriitika osaliseks poliitinformatsioonid noorematel kursustel. Rahandusharu II kursusel, kaubandusharu III ja IV kursusel viiakse poliitinformatsioonid läbi regulaarselt, halvem on olukord kaubandusharu I ja II kursusel. Kuni üldkoosolekuni (s. t. 9. detsembrini) ei olnud toimunud ühtki poliitinformatsiooni aga rahandusharu I kursusel. Komsomoligrupp ja grupibüroo vastutav liige Püll ei ole arvestanud seda, et vastuvõetud grupi tööplaani tuleb täita. Seda ei ole arvestanud ka osakonna komsomolibüroo poliitmassilise töö sektori juhataja Tolk, kellel puudub side rahandusharu I kursuse poliitinformaatori sm. Mikkelsaarega. Üldkoosolek juhtis komsomoligruppide tähelepanu sellele, et poliitinformatsioonide teemade valikul tuleb kaasa tõmmata kogu õpperühm, mis aitab tõsta tunduvalt poliitinformatsioonide läbiviimise taset.

L. Roes

Vastutusrikkal tööpostil

Kui möödunud sügisel seisis kehakultuuriosakonna prodekaani ja osakonna parteigrupi ees ülesanne määrata kursustele poliitinformaatorid, siis suhtuti sellesse väga tõsiselt, mõistes, et poliitinformaatorite tööst oleneb väga suurel määral kogu teaduskonnas tehtava õppe- ja kasvatustöö edu. Poliitinformaatoriteks määrati suurte kogemustega pedagoogid. Esimese kursuse poliitinformaatoriks sai teaduskonna prodekaan E. Mõtlik, teisel kursusel teaduskonna parteigrupi sekretäri asetäitja H. Gross, kolmandal kursusel vanemõpetaja F. Parre ja neljandal kursusel vanemõpetaja E. Naarits.

Alates õppesemestri algusest on osakonnas läbi viidud 27 poliitinformatsiooni väga mitmesugustel, enamasti üliõpilaste poolt ülestõstetud teemadel. Huvitavalt kulges poliitinformatsiooni ajal läbiviidud vestlus teemal «Tšehhoslovakkia I spartakiaad ja Pan-Ameerika mängud». Vestluses näidati, kui suured sisulised erinevused peituvad mõlemas pealtnäha peaaegu ühesuguses spordiürituses, näidati, et need üritused teenivad vastandlikke huvisid. Korduvalt on käsitletud rahvusvahelise olukorraga seotud küsimusi.

Mitmete poliitinformatsioonide teemaks on olnud ka kommunistliku kasvatuse küsimused, näiteks «Kultuursest käitumisest», «Nõukogude noore moraalne pale», «Kommunistlikust noorsooühingust» jne.

Osakonna poliitinformaatorid ei ole piirdunud aga ainult poliitinformatsioonide läbiviimisega kursustel, vaid on asunud kogu kursusel teostatava kasvatustöö ette-otsa. Erilist tähelepanu on kursuste poliitinformaatorid pühendanud kursuste komsomoligruppide tööle. Edukalt on selles suhtes töötanud H. Gross teisel kursusel. Aidates tõsta komsomoligrupi töö kvaliteeti on ta suutnud luua kursuse üliõpilastest ühtse kollektiivi, kes suhtub printsipiaalselt kursuse elus üleskerkivatesse küsimustesse. Sügisel oli II kursusel tõsiseid raskusi kursusekaaslase T. Järveküljega, kes pidevalt õppedistsipliini rikkudes kiskus alla kursuse head nime. Kursuse koosolekul esitati Järveküljele range nõue, et ta end parandaks. Järvekülg andis selleks ka lubaduse, kuid nagu hiljem selgus, ei suutnud seda siiski pidada. Kursus hoiatas veel kord, kuid ka see ei aidanud ning kursus tegi dekanaadile ettepaneku Järvekülje eksmatrikuleerimiseks.

Kursuste koosolekud kehakultuuriosakonnas on muutunud kohaks, kus arutatakse printsipiaalse kriitikaga kursuste elus esinevaid väärnähteid. Eriti tähtis on see, et eksinud seltsimeeste vastu esineb karmi kriitikaga enamus kursuse üliõpilastest. Selliselt loodud lai ühiskondlik arvamus on osutunud väga tõhusaks vahendiks võitluses õppedistsipliini tugevdamise eest.

Poliitinformaatorid kogunevad igal nädalal, et ühiselt läbi arutada töös esinevaid küsimusi ning koostada kava järgnevaks nädalaks. Pidevalt on poliitinformaatorid kontaktis ka teaduskonna komsomoliorganisatsiooni ja parteigrupiga.

J. Lepik

ÜTÜ TEADUSLIKES RINGIDES

Aktiivses tegevuses

Üliõpilaste osavõtt geograafiaringi tegevusest on käesoleval semestril olnud aktiivne. Ringi kuulub kogu geograafiaosakonna üliõpilaskollektiiv. Et iga liige saaks paremini tegelda oma kitsama eriala raames, on ring jaotatud kaheksasse sektsiooni, mis hõlmavad kogu geograafiateaduse laiahaardelise tegevusvälja.

Probleeme, mis on huvitavad kõigile geograafidele, käsitletakse ringi üldkoosolekutel. Samas kõnelevad ka matkamuljetest möödunud suvel kaugemaid reise sooritanud geograafid. Hiljuti toimunud pidulikul aastapäevakoosolekul esines ettekandega «10 aastat geograafiaosakonda Tartu Riiklikus Ülikoolis» kateedri juhataja sm. E. Varep, andes põhjaliku ülevaate meie geograafide tegevusest ja teaduslikest saavutustest.

Kogemuste vahetamise eesmärgil toimub pidev kirjavahetus Läti Riikliku Ülikooli ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi geograafidega.

Üheks ringi aktiivsemaks liikmeks on kommunistlik noor L. Kullus, kes ookeanograafia ja hüdroloogia sektsioonis tegeldes on esinenud juba kahe ettekandega ning kirjutab praegu koos V. Astokiga konverentsitööd. Klimatoloogiasektsiooni vanem V. Kaavere võtab osa ka geograafia ajalooga tegeleva sektsiooni tööst. Aktiivselt on ringi tegevusest osa võtnud veel üliõpilased V. Lepasepp, E. Soonike, D. Vetik, A. Eharand, A. Heinrich, V. Kenk, K. Laas, A. Treifeldt, T. Kolju, M. Põld, H. Sibul ja U. Vilt. Lubamatult suhtuvad aga konverentsitööde kirjutamisse mitmed üliõpilased, väites, et «konverentsini on jäänud aega küllalt», ja ei ole veel kirjutama hakanudki.

M. Vabar,
geograafiaringi esimees

KÜMME AASTAT TEADUSLIKKU TÖÖD

Hiljuti pühitses ÜTÜ eesti keele ring asutamise 10. aastapäeva. Pidulikul juubelikoosolekul esitati ülevaade ringi tegevusest kümne aasta jooksul. Oma mälestusi ringi loomisest ja esimestest tegevusaastatest jagasid ringi endised juhatuse liikmed. Eriti huvitavaks kujunes esimese juhatuse liikme aspirant H. Siimiskeri sõnavõtt, milles näidati keele- ja kirjandushuviliste tihedat koostööd, üliõpilaste aktiivsust, kuigi tol perioodil eesti keele ja kirjanduse erialal oli vaid 30—40 üliõpilast.

ÜTÜ eesti keele ring on vanimaks teaduslikuks ringiks Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Otsus ringi asutamise kohta tehti 9. detsembril 1945. a. Järgmise aasta algul toimuski esimene koosolek, kus valiti juhatus ning ringi esimeheks sai üliõpilane P. Kressa (praegu Kilingi-Nõmme Keskkooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja). Ring töötas Akadeemilise Emakeele Seltsi üliõpilaste keeleringina. Peale arvukate ettekannete koosolekutel on keeleringi liikmed aktiivselt rakendunud murdekogumisele, mida teostati ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi liinis. Tööd soodustas igati koostöö TA Tartu asutustega. Peale selle võtsid keeleringi liikmed osa võistlustööde kirjutamisest. Nii said aunimdu J. Peegel («Kaardiväe Tallinna Laskurkorpuse erikeel»), H. Ernesaks («Eesti Kaardiväe Rahvuskorpuse erikeel»), E. Vääri («Stepereitoo»), H. Nassar («Ruusmäe valla kohanimed»), B. Brambat («Raasiku valla kohanimed»), A. Kaalep («Tähtvere valla kohanimed») jt. Kokku laekus võistlustööde näol 876 lehekülge väärtuslikku materjali, lisaks sellele veel 4389 sõnasedelit.

Kui 1948. a. organiseeriti ülikoolis Üliõpilaste Teaduslik Ühing, siis asus selles liinis tööle ka üliõpilaste keelering. 1948. a. mais toimus ÜTÜ I teaduslik konverents, kus oli ettekandega esindatud ka eesti keele ring. Kuni 1950. a. säilitas ring loova koostöö suhted Akadeemilise Emakeele Seltsiga. Lõplikult katkesid sidemed TA asutuste viimisega Tallinna.

Järgnevatel aastatel jätkati tööd endises suunas. Ringi liikmete poolt on esitatud ettekandeid kõigil TRÜ ÜTÜ teaduslikel konverentsidel.

Ringi esimeesteks on olnud mitmed hilisemad teaduse alal töötajad, praegused teaduste kandidaadid V. Pall, J. Peegel, aspirandid A. Pikamäe, R. Karelson jt. Ringi töö õigel suunamisel on äärmiselt suured teened dotsent A. Kasel, kes kümne aasta jooksul on tähelepanelikult jälginud ja abistanud paljude noorte esimesi samme teadusepõllul.

Käesoleval ajal jätkab ring kümneaastase praktika parimaid traditsioone. Senisest enam rakendatakse tööle võimalikult paljusid ringi liikmeid. Selleks on plaanis individuaalselt teostatavate tööde kõrval mitmed kollektiivsed tööd, nagu V. Muheli «Vene-eesti sõnaraamatu» analüüs, «Rajoonilehtede keelest» jne. Ringi liikmed kirjutavad ka käesoleval õppeaastal auhinnaja konverentsitöid, üliõpilaste teaduslike tööde kogumikes on avaldamisel mitmed parimad ringis tehtud tööd.

Arvesse võttes ringi suurt osa meie teadusliku kaadri ettevalmistamisel autasustas TRÜ ÜTÜ nõukogu eesti keele ringi aukirjaga.

E. Vääri,
ÜTÜ eesti keele ringi endine esimees

Tutvuge bibliograafiliste materjalidega

Seoses teaduse üha laialdasema arenguga suureneb ilmuvate uurimuste ja kirjutiste arv. Koos selega kasvab bibliograafia osatähtsus teaduslikus töös. Tänapäeva nõukogude teadlased peavad hästi tundma oma eriala ja ka naaberteaduste uusimaid saavutusi nii kodu- kui ka välismaal. Kuid nende saavutustega kursis olemine on võimatu ilma bibliograafia tänuväärse abita.

TRÜ Pearaamatukogus leiduvad kõik tähtsamad NSV Liidus ilmuvad nii perioodilised kui ka monograafilised bibliograafilised väljaanded. Peale selle on raamatukogul õige rikkalik kogu sõjaeelsel perioodil ja varasemal ajal ilmunud välismaade bibliograafilisi väljaandeid. Kahjuks on need praegu raskesti kasutatavad, sest nad asetsevad eri ruumi puudumise tõttu hoidlas. Lugejate sooviks on, et nii need kui ka kõik muud bibliograafilised materjalid pandaks esimesel võimalusel välja üldiseks kasutamiseks eri ruumi.

Väga suur tähtsus raamatukogu kasutajate tutvustamisel siin leiduvate bibliograafiliste materjalidega on Pearaamatukogu poolt korraldatavatel grupikonsultatsioonidel. Neid viib läbi bibliograaf ja konsultant sm. Kudu. Need konsultatsioonid on eriti hädavajalikud algajatele teaduse alal töötajatele, näiteks aspirantidele; kuid ka mõni õppejõud ei tunne sageli kõiki bibliograafilisi materjale, millest tal võiks töös kasu olla. Teiseks on grupikonsultatsioonidel suur tähtsus raamatukogus leiduvate lugejatele mitte väljapandud mitmesuguste töökataloogide ja kartoteekide tutvustamisel. Väga tänuväärne on, et grupikonsultatsioonidest osavõtjaid tutvustatakse ka hoidlates leiduvate rikkalike ja väärtuslike kogudega. Esineb juhtumeid, kus grupikonsultatsioone alahinnatakse. See tuleneb sellest, et ei osata arvatagi, milliseid võimalusi siin selgub. Allakirjutanul on olnud grupikonsultatsioonidest ja sellele lisaks veel individuaalsetest konsultatsioonidest väga palju kasu; just siin kerkivad esile mitmesugused küsimused. Tuleks veel mainida, et konsultatsiooni edukuse huvides ei võiks grupp olla suurem kui 5—6 inimest.

Grupikonsultatsioonid bibliograafiliste materjalidega tutvustamiseks on hädavajalikud ka vanemate kursuste üliõpilastele, eriti ÜTÜ ringide liikmetele. Esineb juhtumeid, kus üliõpilased oma teaduslikus töös piirduvad kirjanduse osas vaid juhendaja poolt viidatud 2—3 teosega. Üliõpilased ei tunne sageli üldse bibliograafilisi materjale. On vajalik, et õppejõud ja eriti teaduslike ringide juhendajad äratuksid üliõpilastes huvi oma teadusala uusimate saavutuste pideva jälgimise vastu bibliograafiliste väljaannete ja muude võimaluste abil.

Pearaamatukogus leidub välismaade bibliograafilisi väljaandeid ja ilmuva kirjanduse prospekte, kuid kaugeltki mitte piisavalt. Selles osas tuleks olukorda parandada. Eriti on see vajalik nende teaduste alal, kus ei ilmu «Referatiivset Žurnaali». Lahendamist vajab ka küsimus, kuidas saab tellida välismaalt raamatukogude vahelise abonemendi korras teoseid, mida kodumaistes raamatukogudes ei leidu.

Pearaamatukogu töötajatelt ootaksime rohkem bibliograafia-alaseid tutvustavaid kirjutisi.

Kas poleks mõeldav, et ka meie raamatukogu hakkaks perioodiliselt välja andma talle välismaalt saabunud uue kirjanduse bülletääni?

A. Pikamäe,
TRÜ soome-ugri keelte kateedri aspirant

Võistlusluuletusi — nr. 7

KAUGED SÕBRAD

Kui oma kauge sõbra kirja avan,
tast õhkub soojust kauni Gruusia.
Tas mõttelend on sädelev ja avar.
Tean, meie sõprus, see jääb püsima!

Su kodu särab lõunapäikse lõõmas,
mind kasvatanud karge põhjamaa.
Kuid sulle siiski ma ei ole võõras
ja mina unustada sind ei saa.

Mind kütkestas su kodulinna ilu,
su tõmmu rahvas, elurõõmu täis.
Ei tuhmu mälestusis Kura võlu,
mis üheskoos veel kaunim meile näis.

Ma kirjeldasin Eesti loodust sulle,
ta karmust, rahvast, kes ei põlga tööd.
On paene rannik üliarmas mulle,
on kallid vaiksed, härmas talveööd.

Nii kaua-kaua vestlesime tihti,
sest teadsime: meid tugev sõprus seob.
Ei varjanud meist kumbki oma sihti
ja tihedamalt liitusid veel peod.

Nüüd jälle lahutavad kauged rajad,
kuid mõttes ikka oleme me koos.
Ei samblasse saa mattuda need ajad
ja õhtud sõbralikus vestlushoos!

Nr. 8 HÜVASTIJÄTT

Head nägemist, siit jälle lahkun, meri!
Kas kunagi veel kohtume, kes teab?
Kuid vabadust ja tuuli ihkav veri
sind üle kõige ilmas kalliks peab!

Ma kõrvus ikka kuulen laintemüha,
ka siis, kui kaugel-kaugel viibin siit,
jääb mälestus su avarusist pühaks
ja hinges kannan tormi julget viit.

Sind armastasin, olles üsna väike.
Mind õhtul kaldale viis tee,
et näha, kuidas merre vajub päike
ja tume vari laotub üle vee.

On lapsepõlve-aastad seljataga,
kuid armastan veel tugevamalt sind.
Sa köidad mind, kui rahulikult magad
ja päiksekullas sädeleb su rind.

Veel kütkestavam oled sügisöödel,
kui kurjalt kohised ja oled morn,
kui piiri pole tuuleadra töödel
ja täie jõuga tiibu laotab torm.

Siis tean, et sina oled ikka vaba,
et orjastada keegi sind ei saa.
Las' lained mürisedes käia oma rada!
Õnn kaasa, mõirga, mässa vabana!

Nr. 9 ESIMENE ARMASTUS

Teaksid Sa seda, et kallis Sa mulle,
kuidas ma tahaksin emmata Sind.
Süda mul põleb — ent öelda ei julge,
et Sa vaid pisutki salliksid mind.

Seminar... Vastused valega pooleks.
Eile mul sööklasse ununes müts...
Kodused tööd on õekese hooleks,
katkine taldrik läks kassile süüks.

Varjude valda kui vajunud Toome,
ehast kui punased Emajõe veed,
unelmais õhtul siis kõnnime koos me
käsikäes hämaras piki alleed.

Unelmais viibin ma tihti Su juures,
hellitussõnu Sul sosistab huul...
Virgudes unelmaist muutub kõik mureks,
vihma vaid aknale pladistab tuul.

Teaksid Sa seda, et kallis Sa mulle,
kuidas ma tahaksin eemata Sind.
Süda mul põleb — ent öelda ei julge,
et Sa vaid pisutki salliksid mind.

KIRJUTAB REET

TRADITSIOONIDEST

Ükspäev, kui jälle toas elektripliidiga salaja suppi sussitasin, tuli mulle üks ketserlik mõte. Kriipisin parajasti supi sisse porgandit, ja see mõte tuli nii järsku, et nuga pidi näppu minema. Sedasama mõtet tahaksingi nüüd teiega jagada.

Vaat mis, hakkasin seal kulinaariaasjandust korraldades järsku tundma, et küll on ikka meie elus vähe midagi tõeliselt pidulikku ja meeldejäävat.

Mõtlen minevikule — ja seal siiski niisugust on. Ütleme, keskkooli lõpetamine. Oli tõesti haarav ja pidulik aktus ning pidu, eluajaks jääb meelde. Siis vanema õe leerlpäev. Mina olin pealtvaataja, eks ta õel olnud ikka pidulikum veel: valge kleit, orelimäng. Ja nüüd tuleb see kõige ketserlikum mõte, mille puhul nuga pidi sõrme minema: meenusid ka lapsepõlves veedetud pühad. Tee mis tahad, neid ikka osati pidada nii, et vaat praegu tuleb veel meelde. Ja sellest vist tulebki, et mõnigi üliõpilane, kes mitte sugugi ei tarvitse olla kodanlike igandite kammitsais, püüab taaselustada vanu lapsepõlveelamusi, millega võrdseid tänapäeval lihtsalt on raske leida. Asi on traditsioonides, tõsi küll reaktsiooniga seotud traditsioonides, kuid oma, tänapäeva traditsioone meil kõrvu panna on vähe. Neid pole osatud luua. Ma tean, minu mõte selles osas pole originaalne, seda on isegi vabariiklikus ajakirjanduses üles tõstetud. Ma leian, et see on õige, kui ma mõtlen ülikoolile.

Tõsi, immatrikuleerimine on pidulik. Aga see võiks olla veelgi pidulikum, võiks olla niisugune, et igal sammul tunned, et see sind millekski kohustab ja innustab. Meil on vana ülikool, meil võiks siin olla midagi väga omapärast, liigutavat, väga ilusat. See tõrvikutega rongkäik, mis sügisel tehti, on õieti esimene ja väga õnnestunud samm meie ülikooli omapäraste traditsioonide loomisel. Aga võiks olla muudki, näiteks esimene loeng, millega toimub õieti vastuvõtt oma teaduskonda. Kas või tagasihoidlik lillgi, mille kinnitaks sulle, esimese kursuse inimesele rinda diplomand, jätaks sügava mulje.

Meil on vana ülikool, palju on siin olnud kuulsaid mehi, palju võitlust progressiivse mõtte eest. Kas läheks tõesti palju maksma, kui peahoones oleksid mälestustahvlid nende meeste nimedega. See kohustaks meid õppima ja teadust uurima nii, et meiegi seast mõni nimi tulevikus kantaks mälestustahvlile. Või miks ei ole mälestustahvleid auditooriumis, kus pidas avaloengu Faehlmann, kus luges Veske, kus õppis Kreutzwald?

Meil on vana ülikool. Aga miks ei tähistata omapäraselt ja meeldejäävalt ülikooli aastapäeva? Keskkooliski oli kooli aastapäev oodatud ning meeldejäävaks sündmuseks, mil õppetööd ei olnud, vaid oli pidulik aktus ning koolipidu. Ülikool on vist ainuke kool, mis oma aastapäeva ei tähista.

Komsomoli vastuvõtt — kuipalju on siin veel kuiva ametlikkust, kui vähe erutavat ja pidulikku, mis jätaks selle pöördelise sündmuse eluajaks sügavasse hingepõhja. Ometi oleks just seda vaja.

Olen suuteline tooma vaid mõne üksiku näite, kuid juhte, kus saame ülikoolis luua oma kaunid, eluajaks meeldejäävad nõukogulikud traditsioonid, on kindlasti palju. Kui meie, noorte nõukogude inimeste elus oleksid niisugused kaunid traditsioonid, siis ei pööraks me mälestustes enam minevikku.

Niisugune oli see mõte, mille teile järelemõtlemiseks paberile pani

Reet.

SIDEMED PRAKTIKUTEGA TUGEVNEVAD

15. detsembril k. a. toimus Tallinnas Farmatseutide Teadusliku Ühingu koosolek, kus kanti ette TRÜ ÜTÜ farmaatsiaosakonnas tehtud teaduslikud tööd: «Penitsilliini sobivusest novokaiini lahustega» (H. Kivimäe), «Glükoosi kvantitatiivsete määramismeetodite võrdlev uurimus» (S. Siimisker, kaasautorid T. Käär, L. Usai, M. Väärsi) ja «Kofeiini kvantitatiivsete määramismeetodite võrdlev uurimus» (A. Jaek, kaasautorid R. Nigol, E. Kalde, H. Kreekmann). Koosolekust osavõtt apteegi- ja teiste praktiliste farmaatsia alal töötajate kui ka menetluspraktikal viibivate üliõpilaste poolt oli elav. Seetõttu kujunes koosolek tõeliseks kogemuste vahetamiseks praktikute ja üliõpilaste vahel ning aitas tugevdada vastastikust sidet. Märgiti ära tööde aktuaalsust ning üliõpilaste head esinemistaset.

Analoogiline koosolek on Tallinna Farmatseutide Teaduslikul Ühingul planeeritud ka järgneval poolaastal.

H. Summadan,
TRÜ ÜTÜ farmaatsiaosakonna nõukogu esimees

„Loov Mõte" nr. 24

Järjekordne ÜTÜ eesti kirjanduse, rahvaluule ja žurnalistika ringi mahukas laualehe number sisaldab rõõmustavalt palju üliõpilaste omaloomingut. Laualeht toob ära R. Reiljani, V. Kruudi ja A. Eelmäe omaloomingulised luuletused ning V. Vereva kolme S. Jessenini luuletuse tõlked. Reiljani «Kolhoosist minnes» on sisult värske, lihtne ja südamlik ning jätab väga meeldiva mulje nagu tavaliselt kõik Reiljani luuletused. Sama ei saa aga ütelda A. Eelmäe «Sügis pargis» kohta, mis on kirjutatud kuidagi peenutsevalt tugevalt pessimistliku alatooniga. V. Kruudi luuletustest «Paekalda kevad» ja «Jaaniöö tulek» on esimene üsna hästi õnnestunud. Vaieldav on vaid selle luuletuse nimetamine lüüriliseks.

Proosatöödest on avaldatud S. Vissaku «Kevadine jääminek», millele möödunud aastasel TRÜ kirjandusvõistlusel omistati III auhind. Jutustus käsitleb üliõpilaste pedagoogilisel praktikal üleskerkinud probleeme.

Rahvaluule eriharu üliõpilase H. Kohamäe pikem kirjutis «Ruhnu saarelt» jätkab laualehe traditsioone suviste praktikamuljete jagamise suhtes. Autor annab hea ülevaate Ruhnu saarest ja selle lauluarmastavast elanikkonnast. Kogu kirjutis on illustreeritud rikkaliku fotomaterjaliga.

Lühematest artiklitest sisaldab uus laualeht veel K. Teini «H. Vuolijoe «Põlev maa»» ja E. Hintsi «Naisküsimusest E. Peterson-Särgava loomingus». Žurnalistikaringi rajamise puhul kirjutab selle esimees E. Mallene ringi ees seisvatest ülesannetest.

Laualehe illustratiivne külg on millegipärast tavalisest märgatavalt nõrgem.

H. Lomp

MEILE KIRJUTATAKSE

Keldriteemadel

Laialdane tööpõld ÜTÜ mitmete ringide liikmetele praktilisteks töödeks ja vaatlusteks on avanenud peahoone keldrites. Geoloogidel-petrograafidel on võimalik uurida keldriauditooriumides ja -koridorides vedelevate kivimürakate teket, päritolu, liike, struktuuri, edasist saatust jne. Geograafid-klimatoloogid saaksid siin õhuniiskust määrates kindlasti arvu, mis ületab 100%. Keemikud koos hügieeniringi liikmetega võivad selgitada keldriruumide õhu koosseisu, selle hügieenilistele nõuetele mittevastavust ja mõju üliõpilaste tervisele. Auditooriumis nr. 100 püüti zooloogiaringi liikmete poolt 16. detsembri õhtul ühe tunni jooksul 12 sääske (liigiliselt on kogutud materjal veel määramata, kuid esialgsete andmete kohaselt pakub suurt teaduslikku huvi). Botaanikud kavatsevad lähemal ajal asuda peahoone keldrikorruse hallitusseente floora liigilise koostise ja biomassi uurimisele. Geneetikaringi tööplaani tahetakse võtta külma- ja niiskusekindla ning muudele tavalise inimese organismile kahjulikele mõjudele vastupidava uue üliõpilastöu geneesi kompleksne uurimine. Ka teised ÜTÜ ringid loodavad leida keldritest uurimismaterjali. Soovime kõigile neile entusiastidele nende suure praktilise tähtsusega teaduslikus töös palju edu!

Üliõpilane

Hästi ettevalmistatult arvestustele

On alanud järjekordne pingerikas arvestuste ja kontrolltööde periood. Aega arvestuste sooritamiseks pole ette nähtud kuigi piisavalt ja seetõttu on pinge veelgi suurem.

Esimese arvestusena toimus Arsiteaduskonna raviosakonna I kursuse II rühmal bioloogia arvestus. Ette valmistada tuli kogu bioloogia praktikumi ja loengu materjal samas ulatuses. Teadmiste kontrolli teostas praktikumi juhendaja E. Piiper. Üliõpilased andsid põhjalikke vastuseid ja näitasid seega, et tubli töö on kõige alus.

Järgmisena valmistatakse ette füüsika ja analüütilise keemia arvestuseks. Kõikide sooviks on arvestused lõpetada juba 26. detsembriks.

T. Krimm

* * *

Õhtu saabudes on meie «KKO» auditoorium täis üliõpilasi. Siin võime kohata I kursuse vanemat Kangrut, A. Kuldlat, II kursuse üliõpilasi L. Peikelit, E. Vaha, H. Lepikut, S. Hirve jt. Kõik nad on hoolega õpingute kallal, tegeldes anatoomiaga, keemiaga, marksismileninismi alustega, füsioloogiaga, kuid kõigil üliõpilastel on ühine püüe — minna arvestustele ja eksameile põhjalike ja kindlate teadmistega, sest nõukogude sportlane peab olema eesrindlik ka õppetöös.

E. Soo

Üliõpilaste paremaks teenindamiseks

Uuest õppeaastast peale hakatakse üliõpilastele korraldama lõunaid talongide vastu. Lõunasöök maksab umbes 5 rubla, toitu võib selle summa piirides valida. Lõunate tasu kuus on 150 rbl, mis võetakse stipendiumist maha. See moodus annab üliõpilastele võimaluse kord päevas korralikult toituda ja sellepärast loodab elamu-heaolu komisjon, et üliõpilased mõistavad ja hindavad seda üritust ning veel enne õppeaasta lõppu teatavad oma nimed rühmaorganisaatorile, kes need suunab TRÜ ametiühingule elamu-heaolu komisjoni nimele.

G. Raadi

KEHAKULTUUR JA SPORT

EPA—TRÜ—TPI MATSKOHTUMINE RASKEJÕUSTIKUS

Möödunud esmaspäeval lõppes matškohtumine vabariigi kolme korgema õppeasutuse vahel. Tõstmises oli peamist konkurentsi oodata ainult TRÜ ja EPA võistkondade vahel, kuna TPI esines pooliku meeskonnaga. Tänu kergema kaaluga meeste tublile esinemisel asus esimesel päeval juhtima EPA. Järgmisel võistluspäeval aga vahetusid osad ja TRÜ meeskond saavutas esikoha 1860 kilogrammilise kogusummaga EPA 1820 kilogrammi vastu. Poole väiksem oli TPI lõpptagajärg — 902,5 kilogrammi.

Võrreldes eelmisel aastal toimunud kohtumistega parandasid TRÜ tõstesportlased tunduvalt oma tulemusi. Üksikutest tõstjatest tuleb märkida KKO IV kursuse üliõpilase E. Simsoni esinemist, kes võistluste kaigus püstitas kahe käega surumises (120 kg) ja kolmevõistluse kogusummas (372,5 kg) uued vabariiklikud rekordid. Rebimises (87,5 kg), kahe käega tõukamises (112,5 kg) ja kolmevõistluse kogusummas (280 kg) tegi paranduse TRÜ rekorditabelisse kergekeskkaallane V. Kuik. Esikohtadele tulid TRÜ üliõpilastest peale E. Simsoni veel keskkaalus H. Mäetalu ja raskekaalus H. Kariler. Üheks takistuseks TRÜ tõstemeeskonna edasisel edukal esinemisel on olemas oleva treeninginventari äärmine puudulikkus.

Hulga väiksem oli ülikooli poksi- ja maadlusmeeskonna edu. Poksis tuli TRÜ-l mitmel korral anda vastaste võidupunkt ilma võistluseta, kuna mõnedel meie poksijatest puudus vastav spordijärk või ei saadud kätte vajalikku kehakaalu. EPA-le kaotati 13:2, TPI-le 8:2.

Maadluses suudeti konkurentsi pakkuda ainult TPI-le, kuigi viimane võitis kohtumise 5:3. Võidupunkte tõi ülikoolile Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilane K. Liiva. Et EPA maadlusmeeskond koosnes suuremalt jaolt vabariigi koondvõistkonna kandidaatidest, siis ei saanud ülikooli matimehed siin suurt kaasa rääkida. Kohtumise võitis EPA 8:0. Ka TRÜ maadlejad pidid vastava järgu puudumise tõttu andma loobumisvõite.

Toimunud võistlus näitas selgesti, et TRÜ-s poksi ja maadluse osas tuleb leida tee üliõpilaste kaasatõmbamiseks nende küllaltki raskete alade lalaldasemaks harrastamiseks.

K. Tuul

TRÜ ujumisvõistlustelt

Ujumisspordi populariseerimiseks ning 1955/56. õ. a. sügissemestri töö tulemuste selgitamiseks korraldati 9., 11. ja 12. dets. 1955. a. 1955/56. õ. a. individuaalujumisvõistlused.

TRÜ üliõpilased proovisid oma võimeid veerajal seekord 50 m distantsidel ning 200 m kompleksujumises (50 m liblikat, 50 m selili, 50 m brassi ja 50 m vabalt). Osavõtjaid oli üldse 34.

TRÜ koondvõistkonna liikmed näitasid võrdlemisi head ettevalmistust kiiruse alal. Nii saavutati terve rida häid isiklikke rekordeid. Selle kõrval aga esinesid mitmed TRÜ parimad ujujad allpool oma võimeid, näit. M. Soosaar (Ajaloo-Keelet.) ja T. Tennen (Mat.-Loodust.). Sellised üliõpilased peaksid kohusetundlikumalt suhtuma treeninguisse, sest ees on terve rida suuremaid võistlusi.

50 m vabaltujumises naistele tuli esikohale M. Koorits (KKO) tagajärjega 35,6 sek., 50 m vabaltujumises meestele oli parim M. Soosaar 30,6 sek., 50 m brassis naistele M. Luud (KKO) — 46,4 sek., 50 m brassis meestele A. Oja (Mat.-Loodust.) ajaga 36,3 sek., 50 m selili naistele I. Eller (KKO) — 40,6 sek., 50 m selili meestele F. Jüssi (Mat.-Loodust.) — 35,0 sek., 50 m delfiini naistele M. Luud — 44,3 sek., 50 m delfiini meestele A. Oja — 34,7 sek., 200 m kompleksujumine naistele M. Pehk (Arsit.) 3 min. 19,7 sek ja 200 m kompleksujumine meestele A. Oja — 3 min. 0,4 sek.

S. Kurenilt,
võistluste peakohtunik

Kohtumised võrkpallis

Möödunud nädalavahetusel jätkusid TRÜ meistrivõistlused võrkpallis. Seekordsed kohtumised paistsid silma tasavägisuse ja pingelise sportliku võistluse poolest. Laupäeval toimunud mängudes sai Matemaatika-Loodusteaduskond teenitult 2:1 võidu KKO üle. Tulemusega 2:0 võitsid õppejõudude naiskond Arstiteaduskonda ja Ajaloo-Keeleteaduskond Õigus-Majandusteaduskonda. Meeskondadest võitsid rasketes mängudes tagajärjega 2:1 Matemaatika-Loodusteaduskond KKO-d ja Ajaloo-Keeleteaduskond ülikooli õppejõude. Arstiteaduskond sai ebasportlikult käitunud Õigus-Majandusteaduskonnalt loobumisvõidu.

Pühapäeval võitsid Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskond ja meeskond Arstiteaduskonna võistkondi 2:0. Tublisti tuli pingutada «täppisteadlastel», et kindlustada oma teaduskonnale 2:1 võit õppejõudude meeskonna üle. Viimastest paistsid tubli mänguga silma K. Haldma ja J. Unger. Oma meeskonnast, kes pühapäeval andis juba teise loobumisvõidu, võttis kahjuks eeskuju ka Õigus-Majandusteaduskonna naiskond ega ilmunud võistlustele.

Viimased kohtumised võrkpallis peetakse homme ja pühapäeval.

E. Oja

Toimetaja R. AULING

MB 18767 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3548

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 40 (286) Reedel, 30. detsembril 1955. a. VIII aastakäik

UUE AASTA KÜNNISEL

Möödunud, 1955. a. iseloomustavad kõigepealt need suured võidud, mida saavutas Nõukogude Liidu poolt juhitav rahuleer võitluses rahu eest. Tänu nendele võitudele on nõukogude rahvas saanud rakendada kõik oma loomingulised jõud rahvamajanduse arendamisele.

Ka TRÜ kollektiivil on möödunud aastast kaasa viia terve rida saavutusi nii õppekasvatustöö kui ka teadusliku töö alal. Meie üliõpilaspere kasvas arvuliselt, ulatudes nüüd kolme tuhande üliõpilaseni, koos kaugõppe üliõpilastega moodustab aga neljatuhandelise üliõpilaskollektiivi. Õppeedukuse üldise parandamise taustal tuleb eriti esile tuua Õigus-Majandusteaduskonda ja Matemaatika-Loodusteaduskonda, kus üliõpilastel on nii head hinded kui ka sügavad teadmised. Ka kaugõppeosakonnas paranes tunduvalt õppeedukus ja üliõpilaste osavõtt õppetööst. Õppetöö teostamise meisterlikkuse osas on eriti rõõmustav märkida metoodilise töö mõningat elavnemist nii üleülikooliliselt kui ka reas teaduskondades.

Uue aasta künnisel on hädavajalik heita pilku ülikoolis tehtavale teaduslikule tööle. Rööbiti õppeplaani täitmisega on teaduslik looming iga kõrgema õppeasutuse lahutamatuks osaks kui meie maa uute eluvormide aktiivse ehitamise ja nooruse kasvatamise võimas vahend.

See tegevusala on küllaltki mitmepalgeline, mis ei avaldu üksnes publitseeritud tööde arvus ega lõpetatud teaduslikes uurimustes. Siia kuuluvad samuti küsimused õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmisest, uute kaadrite ettevalmistamisest aspirantuuri ja doktorantuuri kaudu, kollektiivi osavõtus maa üldisest teaduslikust elust nõupidamiste ja konverentside näol, praktilisest abist tööstusele ja lõpuks aktiivsest abist elanikkonnale vahetpidamatus kasvavate kultuurilis-olustikuliste tingimuste parandamisel.

Uude aastasse astudes võib ülikool rahuldustundega märkida rea saavutusi igas loetletud tegevusvormis.

Kollektiivi teaduslik looming oli möödunud aastal küllaltki suur avaldatud artiklite ja lõpetatud uurimuste näol, jagunedes enamvähem võrdselt teaduskondade vahel. Kasvas keskajakirjades avaldatud artiklite arv, mis annab tunnistust uurimuste taseme vaieldamatust tõusust. Ka ülikool ise laiendas oma kirjastamistegevust, asuti üliõpilaste teaduslike tööde süstemaatilisele väljaandmisele. Rea probleemide alal (pidurduse ja uneravi küsimused, tahkete kehade luminestsents, biokeemia-alased uurimused, aerofotosüntees ja selle teraapiline mõju, Baltimaade ajalugu jt.) on meie ülikoolil kaheldamatult juhtiv koht NSV Liidus.

Plaanikohaselt arenes teadusliku kaadri kvalifikatsiooni tõstmine.

Tunduvalt laienes teaduslik side ülikooli ja NSV Liidu ning vabariigi kõrgemate õppeasutuste ja uurimisasutustega.

Märgatavalt kasvas samuti üliõpilaste teaduslike komandeeringute arv teiste õppeasutuste teaduslikele konverentsidele. Koos selle kõigega hakkas selgemalt välja kujunema Tartu Riikliku Ülikooli kui ühe teadusliku keskuse pale.

Uuele aastale vastu minnes ei tohi me saavutatud võitude kõrval unustada aga puudusi.

Mitte kuidagi ei saa rahule jääda kasvatustöö tasemega reas teaduskondades. See, et ülikooli komsomoliorganisatsioon kasvab äärmiselt aeglaselt, annab kõigepealt tunnistust komsomoliorganisatsiooni suurtest puudustest, kuid on samuti tõsiseks etteheiteks ka õppejõudude poolt tehtavale õppe- ja kasvatustöö ideelis-teoreetilisele tasemele. Ka õppeedukusega ei saa veel kaugeltki rahule jääda. Paljudel kursustel, õpperühmades ja ainetes puudub süstemaatiline aastaringne töö. On vaja ühelt poolt õppetöö parema organiseerimisega rohkem suunata ja juhendada üliõpilaste iseseisvat tööd semestri jooksul, teiselt poolt on aga vajalik tõsta nõudlikkust eksamitel ning likvideerida heade hinnete väljapanemine «armu pärast», mida praegu kahjuks siiski veel esineb. Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaanil ja kateedritel on vaja tõsiselt parandada üliõpilaste distsipliini.

Mis puutub metoodilisse töösse, siis on vajalik, et selle töö raskuspunkt kanduks kateedritesse ja et pedagoogilise meisterlikkuse probleem leiaks iga õppejõu juures endale eluõiguse.

Möödunud aastal teostati suurt tööd teadusliku uurimistöö perspektiivplaani koostamisel järgnevaks viieks aastaks. See plaan on koostatud NLKP Keskkomitee juulipleenumi otsuste alusel ja näeb ette uurimuste suurt tõusu, eriti reas põhiliste uute probleemide osas.

Palju on meil tööd veel üliõpilaste elu-olustikuliste tingimuste parandamisel.

Nõukogude valitsus ja kommunistlik partei on loonud kõik tingimused kõrgema kooli heaks tööks. On vajalik, et nii üliõpilaskond kui ka õppejõud rakendaksid omalt poolt kõik jõud selleks, et viia meie ülikool Nõukogude Liidu parimate ülikoolide hulka.

UUEAASTATERVITUS VENNASVABARIIGIST

28. detsembril võttis Riia Riiklik Ülikool telefoniühenduse Tartu Riikliku ülikooliga. Riia ülikooli kollektiiv tundis huvi selle vastu, kuidas meie üliõpilased ja õppejõud võtavad vastu uut aastat.

Omalt poolt soovis Riia Riikliku Ülikooli kollektiiv meie ülikooli perele õnnerikast uut aastat, uusi edusamme õppe- ja teaduslikus töös.

Pedagoogiliselt praktikalt keskkoolides

Pedagoogiline praktika moodustab suhteliselt lühikese aja (3—6 nädalat) üliõpilaste kogu tööst 5 aasta jooksul. Kuid see periood on siiski erakordselt tähtis, sest nagu luubi all tulevad siin nähtavale kogu ülikooli õppe- ja kasvatustöö positiivsed ja negatiivsed jooned, üliõpilaste teoreetiline ja praktiline ettevalmistatus ja moraalne tase.

Enamik üliõpilasi suhtus oma kohustustesse praktika ajal suure tõsiduse ja huviga, kasutas ära kõik võimalused kogemuste omandamiseks ja koolitöö tundmaõppimiseks. Paljud üliõpilased hakkasid praktika ajal armastama pedagoogilist tööd ja püüavad isegi säilitada kontakti kooli ning oma klassiga. Ajaloolane H. Kukk kirjutab oma päevikus: «Pedagoogiline praktika kujunes minule kõige huvitavamaks ajaks ülikooli jooksul». Ta väidab otsustunult, et eelistab arhiivile kooli «elavaid allikmaterjale».

Nende üliõpilaste kõrval nägime aga praktika jooksul ka küllalt selliseid, kes suhtusid ükskõikselt, isegi lohakalt ja hoolimatult oma ülesannetesse, pedagoogiliste oskuste omandamisse.

Veel enne kui üliõpilane alustab tundide andmist, veel enam aga tundide andmise ajal võime me näha tema ainealast ja metoodilist ettevalmistatust, ilmneb tema kasvatuslik tase. Mõnelgi juhul tuli üliõpilastel lasta suu huulepunast puhtaks pühkida, juukseid kammida, õpetada tervitamist, rõivastumist jne., enne kui võis lubada klassi minna. Veel kurvem on aga see, et mõned üliõpilased osutasid liiga vähe kohusetunnet, hilinesid kooli ja tundidesse, ei esitanud õigeaegselt konspekte. Oli neidki üliõpilasi, keda grupijuht pidi käima internaadis äratamas! Kõige kurvem on aga see, et mõne üliõpilase vastutustunne ei kasvanud ka praktika jooksul ja praktika tuligi hinnata mitterahuldavaks (üliõpilane L. Ruud).

Need on tõsised signaalid kateedritele üliõpilaste kasvatamise alal.

Pedagoogiline praktika näitas, et ka ainealases ettevalmistuses esineb tõsiseid puudujääke. Selgub, et üliõpilased on õppinud ainult eksameiks, selle sooritanud ja siis aine unustanud. Millega muidu seletada asjaolu, et eesti ja vene keeles, kirjandusteaduses jt. ainetes on omal ajal eksamid sooritatud headele hinnetele, kuid praktikal ilmneb, et aine tundmine ei ole küllaldane.

Metoodiline ja pedagoogiline ettevalmistus on ülikooli õppeplaanis seni olnud nii tagasihoidlik, et suurem osa teadmisi ja kogemusi saadakse alles pedagoogilisel praktikal olles. Puudujäägid avalduvad kõigepealt esimest korda tundi andva üliõpilase äärmises ebakindluses. Suurem osa üliõpilastest närveerib esimestes tundides niivõrd, et «jala võttis värisema», et «ei näinud isegi nende õpilaste näoilmet, kes istusid esimeses pingis». Tundide ettevalmistamisel istuvad üliõpilased sageli pool päeva ja rohkem mitmesuguse materjali juures, ilma et suudaksid seda tunniks kujundada. Enamikus aga koostatakse tunnikonspekt aineõpetaja või grupijuhi näpunäidete järgi ilma iseseisva loova lähenemiseta. Suur on kalduvus kasutada ülikoolist tuntud loengulist meetodit, arvestamata õpilaste vanust ja vastuvõtuvõimet. Üliõpilane-praktikant mõtleb tundi ette valmistades ja andes ainult sellele, mis t e m a teeb, mitte aga sellele, mis õ p i l a s e d teevad. Mõnikord seletab praktikant uut ainet selliselt, nagu vastaks eksamil!

Praktika kestel arenesid ja kasvasid üliõpilaste oskused. Paljud praktikandid saavutasid väga häid tulemusi, andsid õpilastele teadmisi, kujundasid nende vaateid ja veendumusi. Silmapaistvalt hea tunni andis L. Kose («Romaani «Sõda ja rahu» kokkuvõte»), S. Endrikson («Tsaritsõni kaitsmine»), L. Vellerand («A. Ostrovski draama «Äike» kokkuvõte»), Šurina («Mumuu») jt.

Kõige suuremaid raskusi oli praktikantidel klassijuhatajatunni ja klassiväliste ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel, sest siin ei tunne ülõpilased «ainet» (mida teha) ega ka metoodikat (kuidas teha). 2—3 tundi tooriat pedagoogika loengutes ei suuda seda anda.

Parimaid tulemusi saavutasid nii ainetundides kui ka klassivälises töös need üliõpilased, kes on juba ülikoolis õppimise ajal tegelnud ühiskondliku tööga, ÜTÜ ja isetegevusringides, ÜLKNÜ-s jm.

Kasvatuslikult mõjuvaid klassijuhatajatunde viisid läbi näiteks Repetskaja («Vene keele tähtsus ja kuidas õppida vene keelt»), Laur («Mida lugeda ja kuidas veeta vaba aega»), Vilbaste («Kultuursest käitumisest») jpt.

Ringide ja komsomolitöösse tõid praktikandid mõnikord uut hoogu ja huvitavaid algatusi. Nii hakati V Keskkoolis praktikant Mölleri algatusel välja andma satiirilehte jne.

Möödunud praktika toimus NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi uue instruktsiooni kohaselt. Ülemnek uuele korrale oleks vajanud väga hoolikat metoodikute-grupijuhtide, õpetajate ja klassijuhatajate ettevalmistamist ja tihedamat kontrolli teaduskondliku juhendaja poolt. Nagu selgub, ei olnud kõik grupijuhid oma kohustes täiesti teadlikud. Nii ei külastanud sm. Loone ja sm. Vatman mitte ühtki klassijuhatajatundi ega viinud läbi nende arutlust. Puudulikult on vormistatud või osaliselt täitmata pedagoogilise praktika dokumentatsioon (sm. Loone jt.).

Puudusi esineb ka praktikantide tundide analüüsimisel. Arutluses ei toodud alati välja põhilisi voorusi ja vigu, vaid takerduti pisiasjades, mis on kõigile tuntud.

Möödunud pedagoogilise praktika head ja halvad küljed tuleks läbi arutada metoodikute nõupidamisel, et kevadsemestril toimuv praktika läbi viia paremini.

E. Koemets,
TRÜ pedagoogikakateedri dotsent

Udvorlet sr. ésr diákoknak

Tervitus eesti üliõpilastele

Saabusin hiljuti Leningradist Tartusse, lootes, et leian siinses ülikooli raamatukogus mõningat materjali oma kandidaaditööks soome-ugri keeleteaduse alal (teemale «Mari keele sõnavara soome-ugri elemendid»). Ma ei pettunud oma lootustes, sest see, mida ma leidsin, ületas mitmekordselt ootused, ja just sellepärast otsustasin kirjutada käesoleva mõnerealise artikli.

Ma usun, et siinsete Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste hulgast teavad vaid vähesed, missugused väärtused peituvad nende raamatukogus. Olen töötanud seni mitmes Leningradi ja Kaasani raamatukogus, muuseas ka kuulsas Saltõkov-Štšedrini-nimelises raamatukogus, mida peetakse üheks maailma suurimaks raamatukoguks, ja ma ei leidnud sealtki mõnd ajakirja, millest siinses Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus on kõik 50—60 aastakäiku. Rohkesti on niisuguseid soome-ugri keeleteaduse alale kuuluvaid raamatuid, mida vaevalt leidub kogu Nõukogude Liidus, on olemas aga ainult Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogus. Tahaksin märkida veel üht selle raamatukogu suurt eelist, nimelt seda, et raamatuid on erakordselt kerge kätte saada. Seda oskab tõeliselt hinnata ainult see, kes sageli on sunnitud olnud tundide kaupa ootama eri raamatukogudes, kuni ta lõpuks palutud raamatu kätte sai.

Lõpuks tahaksin veel ütelda, et olen väga rõõmus, et tulin Tartusse, tutvusin ülikooliga, siinsete üliõpilastega ja võisin edukalt jätkata tööd oma dissertatsiooni alal. Soovin oma eesti üliõpilassõpradele, et nad tagajärjekalt kasutaksid oma raamatukogu nii saabuva eksamisessiooni ajal kui ka edaspidi. Soovin neile kõigest südamest edu nende töös!

Bereczki Gálos

Ungari Teaduste Akadeemia III kursuse aspirant Leningradi Ždanovi-nimelise Ülikooli juures

Väike märge „Vanemuisest“

Seoses Tartu vana teatri «Vanemuise» 85. aasta juubeliga on põhjust avalikkuse ette tuua üks väike märkus selle teatri esimeste tegevusaastate kohta, mis leidub akadeemik F. J. Wiedemanni reisipäevikus. Traditsionaalselt tuli vana Wiedemann igal suvel mõneks nädalaks Tartu, et siin uurida eesti keelt ja lugeda eestikeelset ning eesti keele kohta olevat kirjandust. Siin puutus ta pidevalt kokku Fr. R. Kreutzwaldi, Lydia Koidula, C. R. Jakobsoni, J. V. Jannseni, R. Kalda, J. Hurda, A. Reinvaldi ja paljude teistega. Wiedemann käis regulaarselt ka Eesti Kirjameeste Seltsi koosolekuil, Põllumeeste Seltsis ja muudel eestlaste tolleaegsetel üritustel. Reisil olles on ta pidanud pidevalt päevikut, kuhu on õige lühidalt märgitud päeva tähtsamad sündmused. 1871. aasta 3. juunil kirjutab Wiedemann muuseas järgmist: «Kell seitse hakkasin täiesti pikkamööda minema üsna kaugel asuva Vanemuise koosolekutemaja poole, et «Särase mulgi» etendusel kaasas olla, milleks prl. Jannsen mulle oli pärast lõunat pileti saatnud, see oli väga tunnustusväärne tegu, sest et ma kassa juures poleks enam piletit saanud; hulk rahvast seisis väljas, kes polnud enam piletit saanud, sest et saal oli juba täis tuubitud, millega käis kaasas välditamatu kuumus. Ma istusin esimeses reas Hurda ja Kalda (hiljem madam Jannseni) vahel ja lõbutsesin suurepäraselt.».

F. J. Wiedemanni päevikumärge on neid väheseid v o c e s p o p u l i, mis on tollest ajast säilinud rahva suhtumisest «Vanemuise» etendustesse. Nagu näeb sellest märkest, olid juba esimesed näidendid võitnud täiesti rahva poolehoiu. «Säärase mulgi» ettekanne suutis rahuldada isegi akadeemilist pealinlast, kes muide oli suur muusika- ja teatriharrastaja.

«Prl. Jannseniga», kes saatis Wiedemannile pileti, on mõeldud Lydia Koidulat. Nagu algselt Koidula ise, nõnda on Wiedemanngi näidendit nimetanud «Säraseks mulgiks».

Prof. **P. Ariste**

Näärimuinasjutt

Kus maal see juhtus, seda ma ei tea, ei tea ka seda kas see üldse ongi juhtunud, aga et näärivanad pidavat vanade inimeste arvates palju imelikku juhtuma, siis võis ka see kergesti juhtuda...

Niisiis, teelahkmel kohtusid kaks meest, üks neist oli vana, käiduc tee raskuse all küüruvajunud rauk, teine aga päris vähestes aastates nooruk. Kuid nooruki ilme oli midagi, mis andis tunnustust kindlast iseloomust ja otsustavas tahtest.

«Täna võtad sa minult vastu pi ka aastate võidujooksu teatepulg ja jätkad minu teed» kõneles mõtlikult vanake, kelle hallikasvalgete kulmude alt paistsid päris noorus liku helgiga silmad. «Aeg on sul tutvuda oma valduste ja teedega!» Ja käsikäes läksid mõlemad Aastad, nii vana kui noor, Maakera mõõtmatute avaruste kohal.

«Poleks uskunud, et siin on nõnda ilus,» ütles vaimustatult nooruk. «Kui palju rõõmsaid laule on kuulda, kui palju õnnelikke nägusid on igalpool tänavatel ja väljakutel.»

«Kui mina siia saabusin, poeg, siis oli siin paljugi teisiti. Paljude inimeste pilkudes oli märgata kartust, ei olnud seda usaldust ja sõbralikkust, mida sa praegu näed. Paljud kurjad inimesed püüdsid külvata vaenu rahvaste ja riikide vahele. Sel aastal aga pääsesid lõpuks võidule inimestes peituv headus ja rahupüüe — inimesed ise ütlevad selle kohta, et sel aastal tekkis Genfi vaim.»

«Seda head vaimu püüan mina kaitsta,» lubas vaimustatult nooruk.

«Tee seda, mu poeg! Mind nimetavad inimesed Rahu Eest Peetava Võitluse Suurvõitude Aastaks, kui sa täidad oma lubaduse, hakatakse sind kutsuma Kindla Rahu Algusaastaks, sinust hakatakse laulma laule ja jutustama jutte...»

«Aga ütt, mis sammastega valge maja see seal väikeses linnas on, kust selline üksmeelne ja jõuline lauluhääl välja kostab?» küsis Uus Aasta.

«See on Tartu Riikliku Ülikooli peahoone ja seal esineb praegu Tartu Üliõpilasmeeskoor, kelle mehist häält sa praegu kuuled. Need noored aga, kes seal kõrvalmajas nii hoolega tantsu löövad, on üliõpilased, kes ootavad sinu saabumist, et oma soove uueks aastaks sulle isiklikult kätte anda.»

«Mis nad siis minult soovivad?» imestas Uus Aasta.

«Nad tahavad, et sa vähendaksid nende loengute arvu, mis hoolimata minu ja mu eelkäijate püüetest nii mõnelgi kursusel ulatub üle 40 tunni nädalas. Samuti tahavad nad, et sa katsuksid ülikoolile juurde muretseda mõne ühiselamu, selleks et ei tekiks enam vajadust ühte tuppa paigutada 20 ja rohkem üliõpilast. Kortereid tahab sinult saada ka terve hulk noori õppejõude ja ülikooli muid töötajaid, kes praegu peavad elama üliõpilaste ühiselamutes, näed, seal Tiigi tänavas, siis Vanemuise tänavas ja mujalgi.»

«Sina räägid, et ruumi on vähe, aga seal ühiselamus on komandant endale ühte elutuppa kraamilao asutanud,» huvitus Uus Aasta Tiigi ühiselamus toas nr. 66 avanevast pildist.

«Ei ole see kraamiladu, see on ikka elutuba, ainult seal elavad vene keele kateedri õppejõud Kilk ja Issakov on jõudnud endile maja pealt «kokku organiseerida» kaheksa raamaturiiulit, ühe riidekapi, kaks lauda ja suuremal hulgal muud väiksemat kraami. Näed sa, istuvad ise toas elektrikeetja ääres ja muhelevad oma leidlikkuse üle!»

«Need mehed tuleks kuhugi kaubastusse direktoriteks panna, siis oleks seal kaupa laialdases valikus,» arvas Uus Aasta. «Aga vaata, Vanemuise tänava ühiselamus on ikka vaba ruumi, seal on ühte tuppa isegi prügipanekukoht tehtud.»

«Jälle eksid, pojake,» naeratas Vana Aasta, «oled ikka alles noor veel, vähe elu näinud. Ka see on elutuba — see on tuba number 42, kus elavad matemaatikaosakonna üliõpilased Geisberg, Žak, Jartsev ja Vichmann. Need on kõik väga hakkajad ja leidlikud poisid, eriti Geisberg. Näed sa kui kergesti ta ruumikitsikusest üle on saanud — panni voodi alla pistnud, panni peale makaronid ja makaronide peale vanad saapad.»

«Tõesti leidlik rahvas on siin ülkoolis!»

«Ega siis kõik ülikooli inimesed nii leidlikud pole. On ka neid, kes asjadega kuidagi toime ei tule. Nii näiteks ei tule ülikooli majandusosakond aastate jooksul toime Vanemuise t. ühiselamu alumise korruse välisseinte valgendamisega.

«Kuule, Vana Aasta, miks see meesterahvas seal nii üksikult ja kurvana seisab, miks ta teiste näärirõõmust osa ei võta. Ja mis salapärased arvud sellel paberilehel on, mida ta käes hoiab? Vist 660, 780 ja 840?»

Vana Aasta punastas ja ohkas. Ei meeldinud talle sugugi, et ta mõnele inimesele paha mulje jättis. Kriitikakartus aga pole omane mitte ainult neile õppejõududele, kes peavad üldsõnalisi ja igavaid loenguid, vaid ka aastatele. Ja nii teeskleski Vana Aasta, nagu poleks ta seda küsimust kuulnud.

(Selgituseks peame tähendama, et need arvud tähendavad õppejõudude koormusi, meesterahvas aga, kes neid uuris, oli ühe — millise, see pole oluline — teaduskonna dekaan, kes mõtles, kuidas oma suure koormusega õppejõudusid panna uuel aastal ka teaduslikku tööd tegema).

Tekkinud vaikuse katkestas aga Aastate Arhiivi käskjala ilmumine, kes tõi Uuele Aastale kirja kaugõppeosakonnalt.

«Eks näe, mida siis nemad minult soovivad,» avas Uus Aasta ümbriku. «Päris teadlaste moodi kohe, soovid ilusasti ära nummerdatud ja tähtsuse järjekorda seatud. — Soovime, et kõik kateedritest saabuvad metoodilised juhendid oleksid loetavad. — Tohhoo, kas siis kirjaoskamatud inimesed kateedritesse on lastud? — Et kõik kaugõppetööga tegelevad TRÜ õppejõud külastaksid aeg-ajalt ka Tallinna konsultatsioonipunkti. Õige ta ju on, et ülikooli suurepalgalised õppejõud tüsenemisele võivad kalduda, aga sel juhul on ju sõit ainult kasulik. Siis soovivad kaugõppe üliõpilased veel, et sm. Trummal koostaks arheoloogia alustes konspekti neile kasutamiseks. Ja siis on veel ülikoolil pretensioon kaugõppe üliõpilaste vastu, et nad ilma meeldetuletuseta tasuksid õppemaksu.»

«Mis nüüd nendest kaugõppe üliõpilastest,» segas vahele Vana Aasta, minu ajal ei maksnud õigel ajal isegi paljud statsionaarsed üliõpilased, vaid ootasid kolmandat või neljandat meeldetuletust dekaani käest.»

«Ma kuulsin Pavlovi õpetuse loengutel,» ütles Uus Aasta, püüdes meelde tuletada Aastate Ülikoolis läbivõetud materjali, «et sellist asja saab seletada aeglase närvireaktsiooniga, ühesõnaga, väheliikuva närvisüsteemiga.»

«See asi on treenitav,» muheles Vana Aasta. «Eriti eduka treeninguviisi on leidnud need üliõpilased, kellel on loengud peahoone teisel korrusel 5. auditooriumi kohal. Nimelt on neil kinnipanemata keskküttejuhtme ava kaudu otseühendus all asuva auditooriumiga, kuhu nad siis oma alumiste naabrite reaktsiooni kiirendamiseks loobivad põlevaid tselluloositükke. Kui alla jääd, saad kõrvetada. Teinekord aga reageerid hoopis kiiremini.»

«Mina reageeriksin neile hoopis rektori käskkirjade tahvlil,» arvas Uus Aasta.

«Kes kuidas. Minu arvates saaks aga sel juhul rektori käskkirjade tahvel väga täis — nagunii oli minu ajal rektoril palju tegemist — juba jaama miilitsaosakond üksinda teatas talle 11 korral üliõpilaste ebakorrektsest käitumisest.»

«Siin ülikoolis on vist palju asju korrast ära,» arvas Uus Aasta nüüd juba hoopis mõtlikult.

«Ära siis pead norgu lase, noor sõber, halvad asjad paistavad ikka teravamini silma. See-eest aga kaitstakse ülikoolis igal kuul oma paar-kolm väitekirja, tervele reale üliõpilastele omistati Stalini-nimeline stipendium, auhinnatud võistlustöid veeti aga aulasse üsna mitme mehega. Ja abilisi igasuguste väärnähete likvideerimisel on sul ka küllalt — vaata, peahoone seinal ripub «Poks», kelle vägevad hoobid minu ajal nii mõnelegi mehele aru pähe lõid.»

«Ole sa meheks, Vana Aasta, heade nõuannete ja õpetuste eest, küllap ma nüüd juba toime tulen,» tänas Uus Aasta, kelle noortele põskedele uuesti naerulohukesed ilmusid.

Tugevasti raputasid Aastad teineteise kätt, siis aga kõlasid raekoja tornist kaksteist kellalööki, rahvas väljakutel ja tänavatel karjus «Hurraa!» ning selle võimsa ja üksmeelse tervituse saatel saabus Tartu Uus Aasta. Vana Aasta aga kadus peagi öistesse pilvedesse. Selline on juba aastate seadus.

Lõpul on muinasjutt. Kes seda ei usu, ärgu uskugu, kes tahab, jutustagu ise paremini, mina aga rääkisin seda, mida jutustas mulle kuu selgel näärioöl. Ja tema neid asju juba tunneb, võite mind uskuda.

NÄÄRISOOVE

Viied soovivad, et üliõpilaste õpinguraamatutes ainult neile kohta jätkuks.

Eksam soovib, et akadeemilisi võlgnevusi omavad üliõpilased temast kiiremini üle saaks.

Laulud tänavad sõbraliku vastuvõtu eest ülikooli seinte vahel ja paluvad tervitusi üle anda sm. Ritsingule ja kõigile mees- ja naiskoori lauljatele.

Korvirõngas loodab palli «vahendusel» saavutada uuel aastal veelgi tihedama kontakti sm. Naaritsa õpilastega.

Karikatuur sooviks peale «POKSI» külastada senisest sagedamini ka «Tartu Riikliku Ülikooli» ja seinalehtede veergusid.

Jõulukommetest ja nende tekkimisest

Lugedes A. H. Tammsaare romaani «Tõde ja õigus» köidab meid koht, kus on kujutatud jõulusid Vargamäel. Jõulud olid tõsiseks pühaks Vargamäel, ta muutis kõik inimesed teiseks, isegi tavaliselt laste mängu ja rõõmu mittesalliva isa. Vana töömees läheb isegi nii kaugele, et hakkab oma poja, noore Andresega mustlast võitlema, kingsepal silma peast välja torkama ja elab kaasa paljudele jõulunaljadele, vaatamata sellele, et samal õhtul peksis läbi oma naabri Oru Pearu koera, kes oli tulnud Vargamäe Andrese kööki. Ühe sõnaga: Andreses valitses täielik pühademeeleolu.

Millest on siis tingitud, et jõulud tõid Vargamäele niisuguse meeleolu? Vähe on siin sellest, et jõulude ajal «olid õled soojamüüri ääres maas, seapekk ahjus haudumas ja verivorstid kerisel», nagu kirjutab Tammsaare. Kõige parema vastuse saame sellele, kui tutvume jõulude tekkimise ajaloo ja sellega seoses olevate kommetega.

Rahvapärased jõulukombed on seotud animistliku uskumusega, nagu koosneks inimest ümbritsev maailm vaimudest ja haldjatest, mis avaldavad mõju inimese tegevusele. Inimene püüdis enda arvates teha kõik selleks, et seda vaimudemaailma ära kasutada oma huvides. Siit kasvasid välja mitmesugused maagiad, kujutlused looduse ja elunähtuste mõjustamise, haiguste ravimise jm. kohta posimise ning sõnakunsti mõjul. Kasvasid välja nõiad kui maagiliste vormelite parimad tundjad.

Kõige selle taga peitus inimese puudulik arusaamine loodusnähtustest. Väheste teadmistega inimene, mõistmata loodusnähtusi, ei osanud väliste nähtuste taga näha nende tõelist olemust. Nähtusi, mida inimesed ei osanud teaduslikult seletada, hakati siduma igasuguste maagiliste jõududega ning siit tekkisid paljud väärad arusaamad. Nii leiame aluse ka sellele, et inimene arvas olevat aegu, mil maagiliste jõudude tegevus pidi olema eriti intensiivne. Niisugusteks aegadeks olid üleminekumomendid, näiteks südaöö, pööripäev jne. Selliseks ajaks olid ka jõulud, kuna nad algasid talvisel pööripäeval.

Pole siis ka ime, kui selle ajaga on seotud rida uskumusi ja kombeid, mis on tingitud hirmust selle «hädaohtliku» aja ees. Nende kommete hulka kuulub rida talitusi, mis on seotud päevade pikenemisega, ettevalmistusega uueks külviks või olgemini kombetalitustega, mis on seotud sooviga mõjustada järgmise aasta külvi, viljakasvu ja -saaki. Lõpuks kuuluvad siia veel kiriklikud kombed; neid tuleb aga teravalt eraldada rahva traditsioonidega seoses olevatest kommetest.

Rahvusvaheliselt on tuntud, et jõuluöö — üleminekuajal — muutub vesi allikates, järvedes, ojades ja jõgedes viinaks. Niisugusena püsib ta ainult silmapilgu. Lõuna-Eestis väidetakse koguni, et vesi meeks muutub. Selline muutus toimub, nagu räägib rahvasuu, vaimudetunnil — südaööl. Paljud on käinud viina allikast või kaevust ammutamas, kuid asjata, sest ükski pole veel tabanud õiget silmapilku. Et kurivaim jõulu- ja vanaaastaööl sisse ei pääseks, peab tuli kuni hommiku valgeni toas põlema. Aknad peavad olema suletud, sest kui aknast tulev valgus viljapuudele paistab, ei kanna need enam vilja. Kurivaimude vastu on tõhusaks abinõuks rist (selle mõju oli tuntud eestlastel juba enne ristiusku), mis tehakse väravate, uste ja akende peale.

Rahva arusaamise järgi võib nendel öödel ennustada tulevikku. Jõuluööl kuuldud kolin kuulutab ette surma. Noored võivad näha jõuluööl oma tulevast. Rida õpetusi on ka haiguste ärahoidmiseks. Kui näiteks peremees võtab kaevust pangetäie vett ja paneb sellesse hõberubla, siis ei olevat selle veega nägu pestes karta ühtegi haigust.

Olulisel kohal on olnud need rahvapärased jõulukombed, mis on seotud sooviga mõjustada viljasaake. Neis kommetes on tegemist analoogiamaagiaga. Jõulukommetest kuuluvad siia õlgede või heinte tuppatoomine ja nende õhkuviskamine, õlle ja verivorsti valmistamine ja paljud teised.

Jõulude alguseks loeti momenti, mil õled on tuppa toodud. Õlgedel oli täita talupoegade soovi arvestades suuri ülesandeid. Et järgmisel aastal saada suuremat saaki, visati neid õhku. Saagi suurendamiseks kasutati aga ka teisi võtteid. Et vili paremini kasvaks ja kunagi ei lõpeks, pandi jõuluõhtul käsikivi vahele nisu-, rukki-, odra- või kaerateri.

Mõnes kohas viidi jõuluõhtul vikatid, kirved, sirbid ja muud terariistad tuppa laua alla. Ka see komme pidi olema seotud vilja kasvuga. Põhjuseks oli siin kartus, et vanapagan võib neid riistu kasutada ja et pärast seda ei edene põllumehel nende riistadega töö.

Majanduslikku elu pidi edendama ka söömine. Seepärast söödi jõuluõhtul 7, 9 ja koguni 12 korda, kusjuures esimesest suurest söömaajast pidi osa võtma kogu pere. Muidugi on siin peale maagia mänginud suurt asjaolu see, et jõulude

Võistlusluuletusi – nr. 10

Kiri kodunt

Tere päevast, poeg, kas oled ikka elus?
Kas sa pakid oled kätte saand?
See küll pole sinust mitte põrmu ilus,
et nii hirmus harva kirjutad.

Külanõukogus saab üle päeva käidud;
nüüd me kirjad sinna viiakse.
Mitu mitu kuud on mööda läinud,
kui su kirja saime viimati.

Eks ta ole, neljas aasta juba läheb,
annaks jumal, et sa läbi saad.
Paneks kool ka mehe aru sulle pähe,
kui tudeerimise lõpetad.

Meie elame siin ikka pisi-tasa,
Karlast poeg käis meid ka vaatamas.
Pühadeks kui sõidad, pruut sa võta kaasa,
üks sul kuulukse seal olema.

Taat siin lubas pühiks koduõlut teha,
kui sa tuled, saad ka keele seks,
tagakambrisse siis õled toome maha,
teeme tinapanni tuliseks.

Aga enne kirjuta, kui teele asud!
Mis ma'nd pidingi veel ütlema —
poeg, sa ära raha raiska ülearu!
Jääme taadiga sind ootama.

Nr. 11

Konnad ja varblased

VALM

Kord konnad varblastega kohtasid
ja kurtsid neile oma häda.
Loob ablas siga neile ohtusid, —
nad omakaitseks peavad sõda.
Identne võime kõigil hüpata,
kuid elukaitseks puudub vahend,
Võib harjasloom neid kõiki hukata —
on leping kõige kindlam lahend.
Nii kokku lepiti. Ja varblased
kõik kurjalt teritasid nokka,
neid kaitsta lubasid. Kui näljased
sõid seakünast aplalt rokka.
Seal õues luusis vana orikas.
Kõik rakendusid koondusritta,
nii nagu leping oli kehtimas —
käik ettevalmistuseks sõtta . . .
Kui harjasloom siis neile lähenes,
ei linnud enam hoidnud kilda,
nad õhku tõusid tiivalöökides —
jäid konnad vaid sea meelevalda.

*

Nii tihti sõlmitakse lepinguid,
mis peatselt külmub lihtsaks paberiks.
Ja ega leping aita abituid,
kui lepinglane muutub petturiks.

NÄÄRIMÕISTATUSI

Hommikul loengut loeb,
lõunal annab seminari,
õhtuks on koosolek,
vahel ka kaks,
öösel konspekti teeb,
vähe magab ja harva sööb,
üliõpilasele on sõbraks
parimaks.
(Noor õppejõud)

*

Kui liigub, siis kõigub,
kui seisab, siis tuigub.
(Lõngus)

*

Seest tühjem kui õhk
ning kergem kui põhk.
Väljast kitsam kui seest
ja tõmbelukk ees.
Alt kolm tolli paks
ja peal pandlaid kaks.
(Lõnguse püksid ja kingad)

*

Pea tal soe, aga jalad vees.
Lagi kõrbeb, kuid põrand on jääs.
(Vanemuise t. 36 asuv ühiselamu külmal talvepäeval)

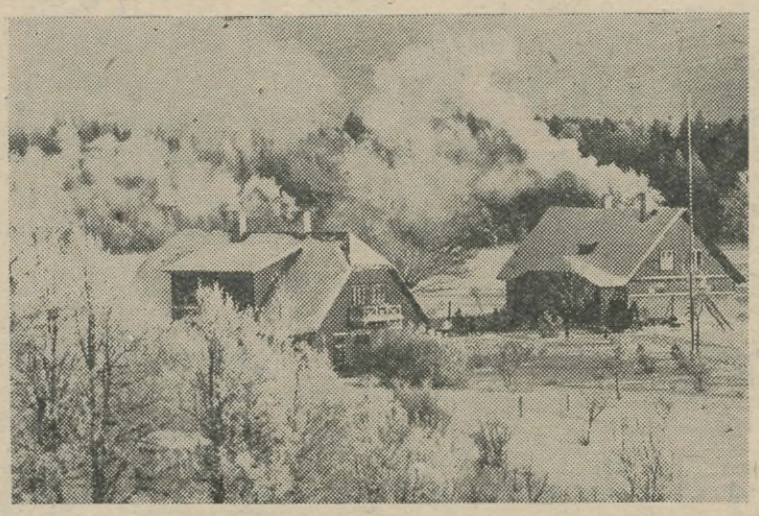

Piltidel: (Ülal) Kääriku õppebaas. (All) Üliõpilaste «koolitee» Toomel.

Nr. 12

Suuskadel

Lumi pimestavalt särab,
pillub nagu sädemeid.
Seljataga linnakära —
metsatee ees ootab meid.

Puudel kasukad on valged,
lumest läki-läkid peas.
Sinul õhetavad palged.
Kallis, siin on imeheal

Kergelt nagu tuuleratsu
tuiskad alla järsust mäest.
Põgeneda ainult katsu,
ei sa pääse minu käest!

Juba olengi su kõrval.
Võtad kokku viimse jõu,
aga viimaks metsaserval
puhkust nõuab pekslev põu.

Istume koos lumehanges,
naeratust su huulil näen.
Ümber kergeid helbeid langeb,
hämarduma hakkab päev.

Nr. 13

Tuisk

Möllab nagu arust ära,
päris põrgu tänaval —
tormavad ja märatsevad
tuisupoisid taeva all.

Üks just minu poole tüürib,
viskab silmi lausa jääd,
vihasena tõmbun küüru —
eks me näe, kes peale jääb!

Aga lõikab nagu saega,
hinge tahab võtta seest,
ütle, mis sa ütled praegu,
mütsi ära kisub peast.

Taksod vurisevad mööda,
rohelised tuled peal,
proovin peatada mõnda —
võta näpust! Vaikselt nean.

Lõpuks siiski jõuan koju,
külmunud kui purikas,
väsinud kui viimne roju,
turris nagu tige kass.

* *
*

Väljas hullupööra aga
tuisuratas ringe teeb,
endist viisi akna taga
taevakatlas lumi keeb.

kui suurte pühade ajal sai, nagu on öeldud rahvalauluski, «oma käega ossi võtta».

Pealegi langevad jõulud, nagu kirjutab 1837. a. Kreutzwald oma lühikeses uurimuses «Jõulud» õnnelikku «täidetud pottide» aega, kus veel kõige vaesemalgi leiba on. Tehakse mitmesuguseid ettevalmistusi, pruulitakse õlut, tapetakse siga ja valatakse vorste. Ilma viimasteta on jõulud vaevalt mõeldavad ja eestlane nimetabki sealiha ja vorsti erilise «jõuluroa» nimega.

Jõuluõhtul mängitavate rahvamängude ja jõuluõhtu kohta kirjutab Kreutzwald samas: «Kuna vanad passiivses rahus püha õhtut vastu võtavad, korraldatakse nooremate pereliikmete poolt armastatud rahvamängu — passilöömist. Iga mängija keerab endale õlest nuudi, millega ta püüab puudutada naabri seda kehaosa, mida harilikult vastutusele võetakse, ja saab naabri poolt sama lõbu osaliseks. See vastastikune «silitamine» sünnib küll naljaks, kuid süütuil rahvanaljadel on harilikult luurav tõsi taga, mistõttu ka jõuluõhtune «passilöömine» sellega lõpeb, et mängijad üksteisel korralikult karvu kisuvad. Tõsiseks muutunud mängule teeb majaisa sellega lõpu, et ta tuliseks läinud pead söömalaua ümber kogub ja lühikese palve peab, seepeale süüakse jõuluõhtu pühaderooga, mis koosneb «vorstileemes keedetud kapsaist». Söömisele järgneb jällegi mäng, mis kestab kuni hilise ööni, siis jäävad kõik õlgedele magama, kuna pühaderoogadega pidulikult koormatud laud kuni järgmise hommikuni seisma jääb, et sel puhul, kui mõni külaline või öösel eksinud võõras kohale juhtub tulema, siis see rõõmsal pühal sõbralikku kostitust eest leiaks.»

Rahvapärastes kombetalitustes ei unustanud talupoeg ka karja. Selle edasiarendamiseks küpsetati näiteks setu majapidamistes erilisi karaskeid. Need hoiti hoolikalt kuni kevadeni, tehti siis loomade arvu järgi tükkideks ja anti karjalaske ajal loomadele. See pidi tähendama, et loomad sigivad hästi, neid ei kahjusta tõved ega murra hunt.

Nagu näeme, väljendasid need kombed talupoja reaalseid vajadusi, ehkki sageli fantastilisel kujul. Talupoeg püüab nende kaudu saavutada õnne majapidamise kõigis harudes. Siin nagu paljudes teisteski rahvapärastes nähtustes avaldub tööinimese soov töövaeva kergendada, rahuldada oma eluvajadusi ja saada looduselt võimalikult rohkem.

Kõigi vaadeldud kommete peamine kasutamisaeg langeb jõuludele, ehkki neid on kasutatud ka nääride ajal, s. o. vana-aasta õhtul. Üldse kuulub talviste pühade tsüklist, kuhu kuuluvad jõulud, näärid ja kolmekuningapäev, kaalukam osa esimestele, ja seda nii eestlaste kui ka paljude teiste rahvaste juures. Jõulupühade ajal tarvitatud kommetesse suhtuti nende tekkimise ajal täie tõsidusega. Kui teaduse saavutuste ja nende praktiliste kasutamise varal kummutati usk maagiliste jõudude olemasolusse, kaotasid ka need kombed järkjärgult oma tähtsuse. Inimesed, kasutades üht või teist kommet, ei teagi paljudel juhtudel nende esialgset sisu. Nii muutusid jõulud, arvestades seda, et sellest ajast peale hakkavad päevad pikenema ja iga päevaga minnakse vastu kevadele ning suvele, hiljem lihtsalt rõõmupühadeks. Seda näitab ka, nagu kinnitavad mõned uurijad, jõulude nimetus, mis tähendab nalja-, rõõmu-, lõbupüha.

Sellest lähtudes mõistame paremini ka Vargamäe Andrese suhtumist jõuludesse.

Siiani vaadeldud rahvapäraste traditsioonide kõrval esinevad arusaamad jõuludest, mis on ühte viidud Kristuse sünniga. Ajalooteadus pole aga ühegi faktiga tõestanud Kristuse olemasolu. Muidugi on legendi tekkimisel temast kindel alus. Kõik rahvad on loonud teadmiste piiratuse tõttu jumalad. Meenutagem näiteks vanakreeklaste, roomlaste või ka eestlaste jumalaid. Antiikühiskonnas peeti ka kuningaid jumala poegadeks. Nii näiteks olid kõik kuningad Assüürias ja Babüloonias jumala pojad. See kujutelm aitas õigustada ka antiikühiskonnas kehtinud orjanduslikku korda.

Kuivõrd võlts ja silmakirjalik on religiooni olemus, näeme kujukalt E. Vilde jutustusest «Ma tulen taevast ülevalt . . .». Kirjanik annab selles pildi kehviku saunas valitsevast viletsusest. Ema, kes on sünnituse tagajärjel veel haigena voodis, kannatab nälja ja mure pärast, kuna äsjasündinud laps on surnud. On jõuluõhtu. Kolmeaastane Mannike laulab äsjaõpitud laulu «Ma tulen taevast ülevalt». Lapsel tekib küsimus:

«Ema, mis ta tahab teha, see Eesuke?»

«Inimesi hädas aidata.»

«Kas ta meid ka aitab?»

Ema vastab lapsele lohutamiseks küll jaatavalt, kuid ta ei usu isegi oma sõnu ja jutustuse käigus näeme, et taevalikku abi ei tule — ema sureb.

Meil, nõukogude inimestel, on vaja eriti tunda oma minevikku, uskumusi, kombeid. Jõulukombed, nagu paljud teisedki on väga väärtuslikuks materjaliks meie rahvaluule uurijatele, ajaloolastele, seda võivad edukalt kasutada kirjanikud, kunstnikud. Kõike seda tundes saame paremini mõista töötava rahva tõelist ajalugu, ta mõttemaailma, rahva psühholoogiat. Peame meeles pidama M. Gorki sõnu: «Mida paremini me tunneme minevikku, seda kergemini, sügavamini ja rõõmsamini saame aru meie poolt loodava oleviku suurusest.»

E. Priidel

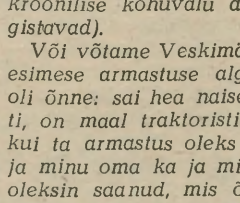

„ÕNNEVALAMISEST"

Nüüd räägitakse, et õnn on iga inimese enda teha, kuuakse kuskilt välja veel vanasõnagi, et igaüks olevat oma õnne sepp. See on muidugi õige, aga õnne peab inimesel ka olema, muidu see elu ei lähe, päris niisugust õnne, mille sepaks ise kohe kuidagi olla ei saa.

Võtame näiteks eksami. No kas võib veel paksemat õnne olla, kui võtad kõige kergema pileti ja vastad nagu trükitult. Muidugi, nii kaugele ei maksa ka minna, nagu Peep meie kursusel teeb: õpib neli viis piletit ära ja sammub eksamile, et ehk on õnne, sest on olemas ka vanasõna, et ega hooletul ja laisal õnne ei ole.

Või võtame Leeni, minu sõbranna. Võitis loosimisega 400 rubla ja laskis kohe korktallaga kingad teha. Mis te ütlete, kas see pole õnn? Ma mõtlen muidugi loosiga võitmist (sest kingsepp tegi kingad liiga kitsad ja Leeni tantsib nüüd pidudel, niisugune ilme näol, nagu oleks ta õnnetult armunud või kannataks kroonilise kõhuvalu all: kingad pigistavad).

Või võtame Veskimäe Jussi, minu esimese armastuse algkoolist. Tal oli õnne: sai hea naise ja elab hästi, on maal traktoristiks. Mõtelda, kui ta armastus oleks ikka kestnud ja minu oma ka ja mina ta naiseks oleksin saanud, mis õnne tal siis oleks olnud: üks igavene kritiseerimine ja väärnähtuste otsimine . . .

Sellepärast ei ole mina sugugi näärioise õnnevalamise vastu. Aga kes võib teada, et sellel vette visatud tinakamakal ei ole järsku kujutatud palju seda, mille muutmine ei olene mitte minust, Reedast?

Ja niisuguseid asju on, oi, on küll. Oh, et näärioine õnnevalamine näitaks, et siin kõik läheks uuel aastal õnnepidi!

Kehakultuurlastele vormugu tinast karikad ja muud auhinnad selle täheks, et nad tuleval aastal ülikooli langevat spordiau paremini kaitseksid. Ja kui pange põhja külma vette jääb väike labidas ja kirkake, tuletagu see meelde, et staadion ootab ehitajaid. Aga järsku tuleb tinast hõbedaselt läikiv sile muna? Mis see siis on? See on muna nende poiste mütsi alt, kes ei oska tütarlapsi teretada. Peotäis pikki tinaniite — need on meie õppejõudude, eriti kursusehooldajate närvikiud, mis ei tohi elulõpuni krussi minna.

Ja kui tina kukub laiali potspots vette, eks siis vormu neist nagu paberilehed ja raamatud. Ja kas pole neist mõnelgi näha ka niisuguste meeste käekirja, mida teadusliikes köidetes pole nähtud juba viisteist aastat?

Ja meie, üliõpilased, ootame tinast vormuvaid number viisi, mis kohe veepangest sibaksid õpinguraamatuisse ning istuksid seal ilusasti vagusi lahtrites, nagu kanad meie kolhoosis oma nummerdatud pesades . . .

Vaat kui huvitav on õnne valada ja kujutleda kõike seda, mis ei ole sinu, pikkade patsidega Reeda võimuses.

Olgu kuidas on, aga üht ma soovin kõigile: olgu saabuv aasta teile tõesti hea ja õnnelik!

Nüüd aga lõpetan, sest valus värin käis läbi südame: kirjutan siin õnnevalamisest, aga endal ju uuel aastal esimesed eksamid ukse ees . . .

Ja . . . hm . . . eksamitega on nii, et . . . vala õnne või ära vala, peab õppima. Ainult puhta, palja õ n n e peale on s i i n juba raske välja minna . . .

Reet.

Ühest osakonnaõhtust

Milliseid nõudeid esitame osakonnaõhtule? Mis on osakonnaõhtu eesmärgiks?

Need küsimused kerkisid tahtmatult mõttesse, viibides 16. detsembril eesti filoloogide osakonnaõhtul klubis.

Osakonnaõhtu peaks olema kõigepealt osakonnas tehtava isetegevusliku töö ülevaatus, ülikooli isetegevuse olümpiaadile eelnevaks etapiks. Siin ilmnevad uued talendid, eriti noorematelt kursustelt, siin kerkivad esile uued isetegevuslikud kollektiivid, noored värsimeistrid ja heliloojad.

Teine, võib-olla veelgi tähtsam ülesanne on aga sõprussidemete tugevdamine vanemate ja nooremate kursuste vahel, nende sidemete tugevdamine, mis on juba sõlmitud ühises töös. Kas mainitud õhtu suutis neid ülesandeid täita? Tuleb öelda, et ei.

Meie osakonnas on kahjuks välja kujunenud pisut halvustav suhtumine osakonnaõhtutesse. Mõeldakse umbes nii: «Osakonnaõhtu, hm! Seal nagunii kedagi ei ole, mõned tüdrukud laulavad ja mängivad ringmänge — miks küll mina sinna minema peaksin? Nagunii on igav!»

Kas iga selline «filosoof» aga ise mõtleb, et ka tema on rahva vähesuses ja sellise õhtu igavuses süüdi? Veel enam aga on süüdi mõningad juba tunnustuse leidnud isetegevuslased, kes peavad osakonnaõhtut liiga väärituks kohaks oma talendi jaoks. Nii ei esinenud mainitud õhtul ilma nimetamisväärt põhjuseta I kursuse üliõpilane Rita Lombak. Kuid ma ei taha ette rutata ja hakata üksikuid isetegevuslasi kritiseerima. Kõigepealt — õhtu organisatsiooniline külg lonkas mõlemat jalga. Õhtu algus venis tunni võrra, sest polnud lihtsalt eeskavaks mingeid numbreid peale avasõna. Varem koostatud kava 12 numbrist suudeti välja panna ainult 3. Kes olid selles süüdi? Süüdlasi on lugematul hulgal, raske oleks neid kõiki nimepidigi nimetada.

Õhtu eest vastutav IV kursuse üliõpilane Mall Varik, kes varem polnud taolisi üritusi läbi viinud, oli kontaktis isetegevuslastega vaid kolmandate isikute kaudu. Missugune oli tulemus? II kursuse grupiorganisaator T. Murusalu lubas esinema naisansambli. Enne esinemist selgus, et ansambel polevat üldse esinemisvõimeline ja number langes kavast välja. III kursuse naisansambel pidi esinema vähendatud koosseisus, kuid viimasel hetkel keeldus. IV kursuse ansambel ei valmistunud üldse esinemiseks, sest ansambleid olevat juba kaks.

Kuid mingem edasi. Esineda lubas II kursuse nais-rahvatantsurühm. Enne esinemist selgus, et klubi polnud rahvatantsijatelt üldse rõivaid ära korjanud, vaid igaüks oli need koju kaasa viinud. Meie klubi on rahva-rõivastega varustatud äärmiselt puudulikult, vähemalt olemasolevate esemete suhtes tuleks osutada siiski suuremat hoolikust. Rahvarõivasteta ei saanud muidugi ka sellest ansamblist asja.

Kavas olid veel vokaalsolistide Lombaku ja Raudnaela ning instrumentaalsolistide Ritsingu ja Arraku ettekanded. Ka neist numbritest ei tulnud midagi välja — küll haiguse tõttu, küll nootide puudumise, saatja eksami jms. tõttu. Et õhtul mõningaid ettekandeid oli, osutus rohkem õnnelikuks juhuseks kui ettevalmistuse tulemuseks. Mingist isetegevuse ülevaatusest ei saanud siin muidugi juttugi olla.

Mis puutub osakonnaõhtu teise ülesandesse, siis ei suutnud õhtu ka selles osas midagi märkimisväärset anda. Tuleks otsida uusi ja huvitavamaid vorme, millistega sisustada selliseid õhtuid. Võib-olla saaks kuidagi kasutada kirjanduslikke ja muusikalisi mõistatusi, viktoriine, aga ka tutvumismänge? Praegusel kujul ei erinenud see õhtu tavalisest tantsuõhtust. Võib-olla omasarnaste seas polnud see kõige halvem, kuid osakonnaõhtu ülesandeid ta ei täitnud.

I. Schulbach

Võistlusluuletus nr. 14

Eleegia

Ma ei suuda vanaviisi enam
sulle silmi vaadata,
oled mulle ammu sõbrast
enam,
mida võin ma parata.

Tean ju küll, et pole selleks
õigust,
et see lausa alatu,
aga süda ajab oma võimust,
taplen teda asjatult.

Nii kui tuled, kohe rõõmsaks
muutun,
nagu vangist pääsend lind,
ja mis armastusse puutub,
nii see kipub reetma mind.

Jah, ei suuda vanaviisi enam
sulle silmi vaadata,
oled mulle ammu sõbrast
enam,
mida võin ma parata.

Hea üritus

11. dets. viidi TRÜ ÜTÜ zooloogiaringi poolt šeflustöö korras läbi Tartu Meditsiinilise Keskkooli õpilasperele teoreetiline konverents teemal «Inimese põlvnemisest».

Põhilise ettekandega esines bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilane sm. S. Veldre teemal «Inimese asukoht looduse süsteemis; inimeste ja loomade vahelise sarnasuse tunnused». Meditsiinilise Keskkooli õpilaste poolt esitati täiendavalt veel 3 referaati: «Inimese fossiilsed eellased ja ürgne inimkultuur», «Kus tekkis inimene, millistest vormidest ja kas on võimalusi tekkeks ka kaasajal» ja «Klassivõitlus antropoloogias».

Ettekannete illustreerimiseks kasutati rohkesti näitlikke vahendeid, pildimaterjali ja diapositiive. Konverentsi tööst võttis osa 150 inimest, referentidele esitati rohkesti küsimusi. Möödunud konverentsi tuleb pidada kahtlemata õnnestunuks nii valitud temaatika kui ka organiseerimise suhtes.

E. Kirhäiding

TEISTE KÕRGEMATE KOOLIDE AJALEHED TEATAVAD

Minski Meditsiinilises Instituudis töötab edukalt üliõpilaslektoorium, kus esinevad loengutega Valge-Vene NSV tuntuimad teadlased ja ühiskonnategelased. Äsja kuulati suure huviga Valge-Vene NSV Teaduste Akadeemia tegevliikme prof. Prokoptšuki ettekannet Genfis toimunud aatomienergia rahulikule kasutamisele pühendatud nõupidamise tulemustest. Loengut illustreeris kinofilm «Esimene maailmas».

«Советский медик»

Tallinna Polütehnilise Instituudi ÜTÜ töö kasvava arengu üheks tunnistajaks on käesoleval aastal välja antud esimene üliõpilaste teaduslike tööde kogumik. (TPI Toimetised, seeria A, nr. 53). Kogumik sisaldab kokku 14 üliõpilase poolt teostatud 7 teaduslikku tööd. Neist paljud on suure tähtsusega praktikas, eriti tööd, mis on teostatud ehituskonstruktsioonide kateedri juures.

«Tallinna Polütehnik»

Vilniuse Riikliku Kapsukase-nimelise Ülikooli spordiklubi tähistas hiljuti oma 10. aastapäeva. Aastapäeva puhul toimus pidulik aktus, kus tehti kokkuvõtteid möödunud aastate edusammudest. Et neid on, seda näitab fakt, et spordiklubisse kuulub üks meistersportlane, üle saja esimese järgu sportlase ja ligi tuhat teise ja kolmanda järgu sportlast.

Häid tagajärgi on viimastel aastatel saavutanud VRÜ käsipallurid, lauatennisemängijad ja kergejõutiklased.

«Tarybinis Studentas»

KEHAKULTUUR JA SPORT

SELGUSID VÕITJAD

24. ja 25. detsembril toimusid viimased ja otsustavad kohtumised TRÜ meistrivõistlustel võrkpallis. Oodatud finaalmängudeks olid KKO ja Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskondade kohtumised. KKO ja Ajaloo-Keeleteaduskonna naiskonnad pidasid maha tubli lahingu enne, kui võitja selgus. Esimeses geimis oli võidukas KKO 16:14. Teises geimis aga haarasid filoloogid initsiatiivi ja võitsid selle 15:11. Otsustavas geimis kehakultuurlaste mäng lagunes ja võitjaks osutus Ajaloo-Keeleteaduskond 2:1. Pisut vähema pingega arenes samade teaduskondade meeskondade vaheline mäng. Kehakultuurlased ei suutnud sulustada pikakasvulise M. Tänava tugevaid lööke ja tehes pealekauba palju sööduvigu, olid sunnitud vastu võtma 2:0 kaotuse. Ajaloo-Keeleteaduskond võitis selle mänguga esmakordselt ülikooli võrkpallimeistri nimetuse.

Pühapäeval toimunud naiste mängudes võitsid õppejõud Ajaloo-Keeleteaduskonna 2:0 ja Arstiteaduskond 2:1 Matemaatika-Loodusteaduskonda. KKO meestel tuli tublisti pingutada, et võita 2:1 ülikooli õppejõude.

Naiskondadest tuli TRÜ 1955. a. meistriks õppejõudude ja teenistujate naiskond koosseisus: M. Viirmäe, A. Huimerind, J. Kama N. Kutti, N. Veedi ja O. Paris. Järgnevad Ajaloo-Keeleteaduskonna, Arstiteaduskonna, KKO, Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Õigus-Majandusteaduskonna naiskonnad. Meestest tuli ülikooli meistriks Ajaloo-Keeleteaduskonna võistkond koosseisus M. Tänava, A. Anupõld, A. Soome, O. Kajak, J. Kangur, V. Tuuling ja J. Paalma. Järgnesid Matemaatika-Loodusteaduskonna, KKO, õppejõudude, Arstiteaduskonna ja Õigus-Majandusteaduskonna meeskond.

E. Oja

Maadlusvõistlustelt

Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimusid vana-aasta ühe viimase spordisündmusena TRÜ-s ülikooli esivõistlused klassikalises maadluses. Kahjuks leidus viie teaduskonna pealt kokku ainult 26 meest, kes maadlusmatil oma jõudu tahtsid proovida. Vastavalt kehakaaludele tulid TRÜ meistriteks järgmised üliõpilased: J. Jääger, T. Kempi, B. London, Ü. Vooglaid (kõik Ajaloo-Keeleteaduskonnast), H. Mirme (Arstiteaduskond), L. Unt (Mat.-Loodusteaduskond), E. Kuiv (KKO) ja L. Valt (Mat.-Loodusteaduskond). Võistluste üldvõitjaks tuli Ajaloo-Keeleteaduskond, järgnesid Matemaatika-Loodusteaduskond ja KKO. Arstiteaduskonna maadlejate tulemused jäid puudulikult komplekteeritud meeskonna tõttu võistkonna arvestusest välja.

Nendel võistlustel tuleb eriti hinnata Ajaloo-Keeleteaduskonna võitu, kuna selle teaduskonna maadlejad esinesid esmakordselt ülikooli esivõistlustel.

Loodame, et toimunud võistlused aitavad täiendada ülikooli esindusvõistkonda maadluses, kus noorte matimeeste järele tuntakse suurt puudust.

H. Tuul

Suusalaager Vellaveres

25. jaanuarist kuni 5. veebruarini toimub Elva lähedal Vellaveres üliõpilaste talvine puhkelaager. Laagrist võivad osa võtta kõik TRÜ üliõpilased. Laagris viibimise eest tuleb tasuda igal üliõpilasel 70 rubla. Laagri poolt on kindlustatud toitlustamine, ööbimisvõimalused (endal tuleb kaasa võtta tekk ja linad), suusad ja uisud. Kõigil soovijatel teatada ELKNÜ TRÜ komiteesse 12. jaanuarini (soovitav tulla esmaspäeviti ja kolmapäeviti kella 16—17).

ELKNÜ TRÜ komitee

VESTELDES EESRINDLIKU ÜLIÕPILASEGA

Helga Puusepp on Õigusteaduskonna II kursuse komsomoligrupi organisaator. Et see grupp on suuremaid ülikoolis — seal on 36 kommunistlikku noort — siis ootaks nagu grupi pead näha suuremana ja mehisemana. Selle asemel näeme aga üsna tagasihoidlikku üliõpilast, kes ei paista väliselt silma ei pikkuse, ei jõulisuse ega ka sõnaohtruse poolest. Ohkab ainult, kui talle öelda, et tahaks vestelda temast ja nende kommunistlikest noortest. Ohkab ja ütleb: «Mida erilist me oleme teinud, et meist jälle juttu tehakse?» Seletan, et egas' siis erilisest ainult ei kõnelda ega kirjutata. Mõnikord on vaja vestelda ka tavalistest ja igapäevastest asjaaest. Selle jätan lisamata, et tavalistes sündmustes võib leida mõnikord nii mõndagi suurt ja tähtsat, kui osata järeldusi teha.

Nii me siis istume ja mõtleme komsomolitööst, Helga Puusepa elukäigust ja sellest, kuidas ta tee viis kommunistliku partei ridadesse.

«Kui vanad on teie kommunistlikud noored?»

«Üheksateistkümnest kahekümne kuue aastani . . .»

Selgub, et sekretär (grupiorganisaator) ise on vanemate hulgas.

«Kas raskusi töös ei teki sellepärast, et on sellised vanuselised erinevused?»

«Ühine töö ja ühised eesmärgid on vastukaaluks . . .» Mõtleb ja lisab: «Muidugi, on tegemist . . . Ise tunned mõnikord, et ei oska hästi läheneda igale noorele eraldi. Eluteed on igal erinevad olnud, enamik on astunud koolipingist edasi õppima . . .»

«Aga ise?»

«Jah, aga ise . . .»

Seltsimees Puusepa enda elutee on kulgenud veidi teisiti. Ta sündis ja kasvas perekonnas, kus oli palju pedagooge. Mitte ainult vanemad — ka sugulased ja tuttavate ring. Valitses terve õhkkond. Nemad, need vanemad polnud sellised pedagoogid, kes oleksid pettunud oma kutsest. Vastupidi, see on andnud palju rõõmsaid silmapilke ja mis oleks siis loomulikum, kui et nende tütargi astuks samale teele.

Aga tütar ei tahtnud valida sama teed. Ameteid on maailmas palju ja peab siis just kindlasti seda teed sammuma, mida mööda vanemad on läinud. Ja üldse — kui mõelda sellele, et ameti valid kogu eluks, siis on raske otsustada alati keskkooli lõpetamisel, mida teha, kuhu minna. Uisapäisa tormata kah ei maksa. Ja nii otsustaski . . . enne ringi vaadata, olgu siis kas või aasta vahepeal töötada — astus tööle rahandusosakonda.

«Kas polnud igav? See ju rohkem mehhaaniline töö . . .»

«Tühi jutt, et mehaaniline. Oli seal mõtlemistki küllalt. Tuli uurida seaduseraamatuid ja õppida. Ja siis ise õpetada. Siis, kui tuli tööle noor inspektor, kes sõna otseses mõttes hakkas a-b-c-st peale. Siis ringisõidud, liikumine inimeste hulgas rajoonis . . .»

Näed siis! Oled võib-olla sadu kordi kõndinud mööda niisugusest asutusest, ega teadnudki, et seal sees on kõike: huviküllast tööd, õppimist, aga peaasi — et seal kasvavad inimesed targemaiks. Võib-olla selles seaduseraamatute uurimises kasvaski huvi õigusteaduste vastu. Oli kuidas oli, aga aasta pärast seadis Helga sammud jälle kooliteele — Tallinna Juriidilisse Kooli. Kaks aastat õpinguid. Siis tööle täitevkomiteesse. Jälle tuli iga päev tegelda uute probleemidega, uute ülesannetega. Tuli palju liikuda inimeste keskel. Tulid oma raskusedki. Aga Helgale oli jõudnud hakata meeldima see töö. Kuid see ei tähendanud töölejäämist. See tähendas: tuleb veel ja veel õppida, et omandada paremat teoreetilist baasi. Eks sellest sõltu praktilinegi edukus tööl. Ja nii jõuamegi Tartu Riikliku Ülikooli Õigusteaduskonna esimesele kursusele.

Helga tuli siia juba nelja-aastase komsomolitöö staažiga. Ja ega's see töö — see ühiskondlik töö siingi vaibunud. Tal polnudki sellist kavatsust — olla ainult inimene, kes õpib, ja ainult õpib. Töö komsomoliorganisatsioonis kasvatas kõige tähtsamat — aktiivset kaasalöömist ühiskondlikus elus. Nii muutus Helga aktiivseks kommunistlikuks nooreks, hiljem grupiorganisaatoriks. Elukogemusi, tööalaseid kogemusi oma vanuse kohta palju — see kergendab tööd.

Jätkub aega intensiivselt õppida ja aktiivselt oma grupiorganisaatoriülesandeid täita. Nüüd juba kommunistliku partei liikmekandidaadina. See samm oli loomulikuks jätkuks kõigele eelnevale. Kogu Helga elukäiku läbib pideva rahvaläheduse ja rahva teenimise joon, mille kõrgemaks astmeks ongi astumine parteisse. See tähendab vastutustunnet kõrgemal astmel ja eelnevast veelgi aktiivsemat osavõttu ühiskondlikust elust.

«Jah, aga raskusi . . .» lisab mõtles juurde. «Eks neid ole muidugi. Koosolekuid on palju . . . Ka inimestega on tegemist . . .» ja jutustab, kuidas hiljaaegu oli üldkoosolekul kommunistlik noor, kes ei suuda vabaneda ikka veel halvast harjumusest tõsta napsuklaasi, ja kuidas teda siis mõjustati. Jätab ütlemata selle noore nime.

Ka mina ei küsi. Millekski? Päris kindel, et nad saavad hakkama temaga. Selline tugev komsomoligrupp — komsomoli aukiri ei antud asjatult nende kursusele ja seal pole asjatult kogenud inimene sekretäriks — ja ei peaks hakkama saama ühe noore inimese kasvatamisega.

«Kuidas on ridade kasvuga?»

«Baas on, kuid me ei võta enne kommunistlikeks noorteks inimesi, kui neil õppeedukus on eeskujulik. Praegu ei ole . . . Töö käib, võiks öelda, ridade kvalitatiivse kasvu eest!»

Ka see on hea! Ei maksa madaldada nõudmisi, mida esitatakse kommunistlikele noortele. Sm. Puusepp on printsipiaalne nendes küsimustes. Ja see on hea. Jääb soovida talle edu edaspidiseks.

E. Maasik

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

Передовая — На пороге нового года.
Э. Коэметс — С педагогической практики в средних школах.
— Новогодняя сказка.
Э. Прийдель — О возникновение обрядов рождества.
— Стихотворения на конкурс.
И. Шулбах — Об одном вечере отделения.
Э. Маазик — Беседа с передовой студенткой.

Toimetaja R. AULING

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Tellige kõik ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool" uueks aastaks

Tellimisi võtavad vastu teaduskondade, osakondade ja kursuste ajakirjanduslevitajad

MB 18799 Trükikoja «Tartu Kommunist» trükk Tartus, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 20 kop. Tellimine nr. 3599

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR